

Nkomine Fal Ritɛlé

Sola New Testament

This Bible is translated and copyrighted by SIM (sim.org). This edition is provided with permission at the cost of printing by the Digital Bible Society (dbs.org). This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Matiyee	4
Mariki	31
Luki	47
Yohani	75
Uléeçaa Pitumε Mεwai.....	95
Rɔm.....	120
1 Korenti.....	133
2 Korenti.....	144
Kalaati.....	152
Efεsi.....	157
Filipu	161
Kolɔɔsi.....	165
1 Tesaloniki	168
2 Tesaloniki.....	171
1 Timotee	173
2 Timotee	177
Tiiti	180
Filemɔɔ	182
Epireeyε.....	183
Yakupu	192
1 Piyεε.....	196
2 Piyεε.....	200
1 Yohani	203
2 Yohani	207
3 Yohani	208
Yuuti.....	209
Yohani Mεyεε	211

Matiyee

Lelɛɛ rítelɛ ntí kɛmɛɛ n̄ we

Matiyee yɛɛ rítelɛ ntí wóí. Uricururu yɛ Usuifi lɛ. Pisuifi kuu kɔ ri wɔi. U pɛɛ ulampooyɔɔ lɛ un kɔ Yeesu pipiretiki kefi nɛ pitɛ pɛ̃ keɔɔpɛ usɛ. U rítelɛ ntí wóile un nfasimé má rɛ uké Pisuifi cereise rɛ Yeesu yɛɛ yé anɔɔ nyɛ̃ ke Nkómɛine Kpɛrɛ ritelɛ ari n yikikɛɛ wapisi. U nyíselɛ rɛ Uléecaa iyɔɔpi yɛɛ Nsímé Kɛcɛrɛ riyíki. Sinyárũ kuu nɛ pi símisi.

Ifaaci iyɛ̃ mekériine yɛ mmé:

1. Icélaa kuu rikúú keɔɔá n̄ pa. I nyíselɛ lɛ̃ kai m pise rɛ Yeesu pipiretiki piké n sónɛ (5-7).
 2. Isé kuu upipiretiki n̄ pa uú nɛ pi tum tɛ piké ha nsímé keɔcɛrɛ riyóó (10).
 3. Sinyárũ sɛɛ Uléecaa iyɔɔpi mɛwɛɛ rɔ n̄ céreise (13).
 4. Kirisi pikó mɛfine Uléecaa icápine kɛmɛɛ (18).
 5. Itunɛ tɔɔɔ keɔɔá icélaa Yeesu uké kelɛnɛ m pɛɛmɛ (24-25).
- Piké kelɛnɛ Yeesu m mári, pi pɛɛ u sélei rɛ Emanuyɛɛli. Liasei rɛ Uléecaa yɛ kerómɛé wɛɛ (1:23). Tinɔɔ ntí ke Nsímé Kɛcɛrɛ ke Matiyee uu n wóí n̄ nɛ tenɛsɛ rɛ: Ani n nyu rɛ siyáa nnéi kam nɔkenékúrí wɛ ketɛ̃ keké ha nɛ tenɛ (28:20). Lelɛɛ nyíse rɛ Yeesu ke Uléecaa u yɛ nɛ ritiki uú nɛ sisoipipi keɔɔpɛ n we.

Yeesu Kirisi pikpɛrɛ anyiri (Luki 3:23-38)

- 1 Yeesu Kirisi yɛ Tafiti keyasɛ lɛ, Tafiti pɔɔn kɔ Apiraham keyasɛ. Upikpɛrɛ anyiri yɛ nnyé:
- 2 Apiraham yɛɛ Isaaki mari, Isaaki pɔɔ Yakupu maru, Yakupu pɔɔ Yuta nɛ upimareɔɔ márei, ³Yuta pɔɔ Perɛsi nɛ Sera maru. Piuni yɛɛ Tamaa. Perɛsi pɔɔ Hɛsirɔɔ maru, Hɛsirɔɔ pɔɔ Aram maru, ⁴Aram pɔɔ Aminatapi maru, Aminatapi pɔɔ Nasɔɔ maru, Nasɔɔ pɔɔ Salimani maru, ⁵Salimani pɔɔ Poosi maru. Pi yɛ Poosi uni sée rɛ Rahapi. Poosi pɔɔ Opeti maru. Uyɛ̃ uni yɛɛ Ruuti. Opeti pɔɔ Yesɛɛ maru, ⁶Yesɛɛ pɔɔ uyɔɔpi Tafiti maru, Tafiti pɔɔ Salomɔɔ maru. Salomɔɔ uni yɛ mekɛɛ-mɛ Urii sɔɔnlenɛ. ⁷Salomɔɔ pɔɔ Ropowam maru, Ropowam pɔɔ Apiya maru, Apiya pɔɔ Asaa maru, ⁸Asaa pɔɔ Yosafati maru. Yosafati pɔɔ Yoram maru. Yoram pɔɔ Osiyasi maru, ⁹Osiyasi pɔɔ Yotam maru, Yotam pɔɔ Akaasi maru, Akaasi pɔɔ Esekiyasi maru, ¹⁰Esekiyasi pɔɔ Manasɛɛ máru, Manasɛɛ pɔɔ Amɔɔ maru, Amɔɔ pɔɔ Yosiyasi maru, ¹¹Yosiyasi pɔɔ Yekoniya nɛ upimareɔɔ márei. Likumúhɛ̃ kɛɛ-i kapi Isirayɛɛli pikó cɔpii apí nɛ Papilɔɔni kuyu sí.
- 12 Kapi Isirayɛɛli pikó n cɔpii apí nɛ Papilɔɔni kuyu sí memáá ke Yekoniya pɔɔ pɛɛ Sealitiyeli mari, Sealitiyeli pɔɔ Soropapɛɛli maru, ¹³Soropapɛɛli pɔɔ Apihuuti maru, Apihuuti pɔɔ Eliyakim maru, Eliyakim pɔɔ Asɔɔ maru, ¹⁴Asɔɔ pɔɔ Satɔki maru, Satɔki pɔɔ Akim maru, Akim pɔɔ Eliwuuti maru, ¹⁵Eliwuuti pɔɔ Eleyasaa maru, Eleyasaa pɔɔ Matani maru, Matani pɔɔ Yakupu maru, ¹⁶Yakupu pɔɔ Maari ula Yosefi maru. Maari kɛmɛé ke Yeesu kapi yɛ kɔ n sée rɛ Kirisi uu léemɛ.

¹⁷Lɛ̃ nnya, kaí nɛ Apiraham-i n kpísi aí nɛ Tafiti-i pá, li wale nɔɔpuri anai kefi nɛ ana. Kai Tafiti-i n kpísi aí nɛ kumúhɛ̃ kɛɛ-i kapi Isirayɛɛli pikó n cɔpii apí nɛ Papilɔɔni kuyu sí pá, li wale nɔɔpuri anai kefi nɛ ana. Kai kɔ kei n kpísi aí nɛ Kirisi imaretunɛ pá, li wale nɔɔpuri anai kefi nɛ ana aɔɔ.

Lɛ̃ kapi Yeesu Kirisi m mári (Luki 2:1-7)

¹⁸Lɛ̃ kapi Yeesu Kirisi m mári yɛ nní: Uuni Maari kapi pɛɛ Yosefi feleilɛ̃, amá Nfáasɔnɛ nn tíyɛsɛ uu fapisi u nɛ Yosefi ápi kɔ kahane kulee rimpéne. ¹⁹Uula Yosefi yɛ asei ute lɛ, úu pɛé la uké unɔsi isei lukeise kuyu kuké kó, uu pɛé n la uké riséé nɛ u lakasɛ. ²⁰Kuu n̄ we un likeɔɔá músu, Upíima uleecaatumɛ unyine uu kelárɛ-i u kpáfúme uu u maa rɛ: Tafiti kepirɛ̃ Yosefi, Maari pikpíkɛ̃ ápi kape pɔ n cɔnhɛ̃. Nfáasɔnɛ mɛɛ tíyɛsɛ kuu fapisi. ²¹U kewántisi marunɛ aa ke séi rɛ Yeesu. Kɛkɛɛ sɔnti keké kempuri pikó akópe kɛmɛɛ lesɛ.

²²Lɛ̃ nnéi ai wai, Upíima rinɔɔ kuu mekɛɛ antepu Esayi m máasɛ riké nɛ n li nnya. Lelɛɛ rɛ: ²³Ukpére yɛɛ úu utisi n nyu yé kefa wa, uu kewántisi maru api ke séi rɛ Emanuyɛɛli, liasei rɛ Uléecaa yɛ kerómɛé wɛ.

²⁴Ke Yosefi uu n yisi, uu lɛ̃ ke Upíima uleecaatumɛ uu u n símisi wai, uu Maari kunɔsi kpísi. ²⁵Amá u nɛ uyɛ̃ ápi kulee ripéne uú ha nɛ kewántisi maru. Kuu ke m mári, Yosefi uu ke séi rɛ Yeesu.

Pinyuwe píima pinyine yɛ Yeesu piyéne ha

- 2 Yutee ketɛ̃ kɛmɛɛ kapi Petɛlehɛm-pɔ Yeesu mari. Erooti yɛɛ pɛɛ kei kumúhɛ̃ kɛɛ-i uyɔɔpi píima. Pinyuwe píima pinyine api ketunɛleemɛ-mɛmpɔ yisi api

Yerusalem tulu. ² Apí ha pise re: Yei ye kewá kē kapi m mári pin tee re kekεε sónti keké Pisuífi iyɔɔpi tone? Háí ketuŋeleeme-ɔɔ kari riwárepi tee n nyíselē te pi kewá kē mari yē. Lē nnya kari ka re tóké ke yáási ari wúla. ³ Ke uyɔɔpi píima Erooti uu lē n kó, ai u ne Yerusalem pikó nnéi mpɔɔcaai tani. ⁴ Uu pεpeε ye Uléεcaá inyɔɔnse n wa piwéεse nnéi ne isé picélaa cápine uu pi pise re kelō kéye-i kápí uyē ke Uléεcaá uu n wée marune. ⁵ Api u pεse re: Yutee keteni-i, Petelehem-ɔɔ le. Antepu Miseε ye mekεε-me wɔi re:

⁶ P⁵ Petelehem kuyu!

Ái ɔɔ Yutee ketē kecáá ayu kecɔpe ríyu paalē.

Li we re kepóméε ke uyɔɔpi píima uu léerine, uyεe yé pinésoi Isirayēli pikó n séni.

⁷ Kei ke Erooti uu pεe pinyuwe píima pē meyaa séε uu pi pise re piké u símisi n̄sɔne uké céri kumúnjé kpe-i ke riwárepi tē ari n léeme. ⁸ Uu pεe limemáá Petelehem-ɔɔ pi tum uu pi maa re: ani n ηme ani ha kewá kē kecáá n̄sɔne písei ani kóm. Nɔn ke n yē, ani pεeri ani né símisi nééké ha kɔ ke yáási kē riwula.

⁹ Ke Erooti uu lē písímé pi m̄ masí, api yisi api ncée ɔɔɔ. Kei kapi pεe ripái, api yénu riwárepi tē kápí pεe ketuŋeleeme-ɔɔ n yē tin pikeyu s̄ɔne pin ti tikilē. Ari kelō ke-i ke kewá kē ake n̄ we tulu, ari nyεre. ¹⁰ Kapi kei ri n yē, ai meyíkíyiki pi larisi. ¹¹ Api kέyɔ loni api kewá ne keuni Maari yenu, api ke yáási apí ne wula. Api pεe pimemá fénne api wura ne tulaali ηmaa-ηmaa ne mékɔɔ kapi ye n séε re miiri lese api ke hekesi.

¹² Uléεcaá uu pεé masí keláré kémεε pi símisi re ápi kape Erooti kémεε pεle. Kei kapi pεe ncée féé kpísi apí ne pikuyu pεle.

Pi Yeesu ne Esipiti ketē ha

¹³ Ke pinyuwe pē api n tómpɔ, Upíima uleecaatumε unyine uu keláré-i Yosefi kráfúme uu re: A yisi, a kewá ne keuni kpísi aa wuru aa Esipiti ketē loni. Erooti ye lalē uké ke kpu. Lē nnya, ani ha kei-ɔɔ n tū liké ha ne tu kumúnjé kpe-i kam yé n̄ n símisi re ani pεεme. ¹⁴ Yosefi uu yisi uu kewá ne keuni kpísi uú ne kesinecɔ wuru uú ha Esipiti-ɔɔ pésu. ¹⁵ Uu kei n we Erooti uú ha ne kpi. Lē ke Upíima uú pεe uantepu m máase liké ne n wa nnya kai lē wa. U pεe re:

Ne unéŋmánε séε re uké Esipiti keteni-i le.

Pi Petelehem ketē-ɔɔ siwá sínsápi kó

¹⁶ Ke Erooti uu n̄ ka uu céru re pinyuwe pεe u kiraasele, kuwóí píima kunyine aku u wai. Uu pεe kumúnjé kpē ke pinyuwe pē api u n símisi ne páme uu t̄yεse api siwántisi nnéi sεε aŋmē até n tu ne sē sísínsá Petelehem ne ayu nyεe ne kei n kólē kémεε kóni. ¹⁷ Lē ke antepu Yeremii uú pεe mekεε-me m̄ ma kai lē wa. U pεe re:

¹⁸ Rama-ɔɔ kari nní nné kómeiri.

Sicááila ne ikpɔtu ke unyine uu wórii

Raseeli yeε lē usiwá kecáá tēni.

Úu nkpáni la piké u kpurei.

Ne kesε, ái nkpáni u tise.

Pi ne Yeesu Isirayēli keteni-i pεεme

¹⁹ Upíima uleecaatumε unyine uu Esipiti-ɔɔ Erooti mekɔɔ-máá keláré-i Yosefi kráfúme, ²⁰ uu re: A yisi, a kewá ne keuni kpísi aá ne Isirayēli ketē pεle. Pεpeε pεe n̄ la piké kewá kē kpu ye kpínle. ²¹ Kei ke Yosefi uu yisi uu kewá ne keuni kpísi uú ne Isirayēli pεle. ²² Amá ke Yosefi uu n kó te Aricelayuusi yeε usáa Erooti iyɔɔpi Yutee ketē kecáá tóne, iwame ii u wai uu pεé n yulu re úu kei tonene. Uléεcaá uu kɔ keláré-i u símisi uu yisi uu Kalilee ketē-mē tómpɔ, ²³ uú ha kuyu kpē kapi ye n séε re Nasareti-i tone. Lē ke antepuye apí pεe m̄ ma kai lē tikilē. Pi pεe re: Pi yé kam apí kewá kē séi re Nasareti ukó.

Yohani Úniwolé ye Uléεcaá Nsímé yóólē

(Mariki 1:1-8; Luki 3:1-18; Yohani 1:19-28)

3 Ái weri kumúnjé kunyine-i, Yohani Úniwolé uu léeri un Yutee kucési kóima-i yóólē te: ² Ani mēfine conse, Uléεcaá iyɔɔpi ye nyahaimεle! ³ Yohani nsímé ke antepu Esayi uú pεe maa re:

Usɔi rinɔɔ ye ri tee kucési kóima-i n yóólē te:

Ani Upíima ncee nyɔɔnse,

ani usiceepi tēiise.

⁴ Kuyoooyoo nkpíi ketukanka ke Yohani uú pεe tanaalē un kekónepampi kehale-i télē. Apááni ne metē kuú pεe le. ⁵ Yerusalem pikó ne Yutee ketē nnéi pikó ne Yuriteε nkoí ketē pikó nnéi ye pεe ukεmεε s̄ɔnaapɔle, ⁶ api ye piakópe yámne api t̄yεse uu Yuriteε nkoí kémεε míni pi wole.

⁷ Yohani uu yénu re Pifarisi ne Pisatuseε pεe ukεmεε n s̄ɔnaapɔ re uké míni pi wole ápi kusa kulúí we. Uu pεe pi maa re: Nó akpurii nnyé! Wóo nó céesi re ani Uléεcaá kuwɔi kpeε n nyahaimε kaase? ⁸ Ani n̄m̄enéwai ne nyíse re nɔ mesei mēfine consele. ⁹ Áni kape n nyu re kani nní m̄ máikεε re Apiraham yeε n̄sunésáyaha nnya, lee ne nó piye. Amá ne kale ké n̄ símisi re Uléεcaá yé fe uu apare nnyé pansese Apiraham siyase. ¹⁰ Iso ye pinaŋaa máalenle piké ne aléε iníj̄ sémn̄i. Lē nnya, kuléε kúye kunsá apipi s̄ɔne m maru, pi yé ku riké api nna-i sáɔɔ. ¹¹ Míni ηmanε ke n̄εε nó wole liké nyíse re nɔ mēfine consele. Amá uyεε n̄é memáá n sónti ye né fele. Ám tu ricuruu ké uanééri u mahã. Uyεε sónti uké Nfáasɔne ne nna nó wole. ¹² U nkpáni yare usɔi nkó yeε kulū kápí ne n cácai m múílē. U yé kukpépi pééi uu melukepipi risíme-i súúni, uu kɔ acólé ilúké té uké wa uké nna teneciré kémεε a risé.

Yohani ye Yeesu míni wolé

(Mariki 1:9-11; Luki 3:21-22)

¹³ Kumúnjé kpe-i ke Yohani uu kei n̄ we un pisoí míni wolé ke Yeesu uu Kalilee-ɔɔ yisi uu Yuriteε nkoí mme-i u lεεɔ re uké kɔ uyē míni wolé. ¹⁴ Amá Yohani uu yúlu uu re: Né kaí ne sá re ké kepóméε hapɔ ɔkéké né wole, ái ɔɔ yé meníŋε kenéméε kam. ¹⁵ Yeesu uu pεe u pεse re: A riyá liké pεe lē n we kelene. Lē kari yé fe arí ne lē nnéi ke Uléεcaá uu n̄ la n̄sɔne wai. Kuu lē m̄ ma, Yohani uu

πρε κόμ uu míni u wole. ¹⁶ Ke Yohani uu lē Yeesu pi-wóle rí masí, Yeesu uu míni-i léepo. Keyóme ake kei nni wúkule uu Uléecaa Nfaasone yenu nn keyómecaa-po súiri yare rilóolā, nn ukecáá tone. ¹⁷ Tinóo rinyine ari pre keyómecaa-po leeri re: Nkó yee Kenépipi lala kecire, ám ye ukecáá kó.

Setani ye Yeesu peikee
(Mariki 1:12-13; Luki 4:1-13)

4 Lē memáá, Uléecaa Nfaasone nn pre Yeesu kpísi nñ ne kucesi kóima loni re Setani uké ha u peikee. ² Ke Yeesu uu sitúhē afēena ne sisine afēena anóo m paasi, nkú nn u wai. ³ Setani yee m peikee uú ne u kó uu u maa re: Pón mesei Uléecaa Kepipi, a apare nnyé rinóo maa aké pansē akpónó, aa le. ⁴ Yeesu uu u pese re: Li Nléecaasimé kémee wólaalē te:

Ái iluke ηmane yee ye usoi nfáa he, amá mpra nsimé n-ye mee

Uléecaa nnoo-i n léeme yee kó usoi nfáa hele.

⁵ Setani uu kó Yeesu kpísi uú ne Uléecaa kuyu Yerusalem sī, uú ha kei Uléecaa keyo kehóré-po u tsoi ⁶ uu re: Pón mesei Uléecaa Kepipi, a mepócire keteni-i risápó. Li we re li Nléecaasimé kémee wólaalē te:

Uléecaa yé pō nnya upileecaatume rinóo he api pō yéu

kupóna áku kape ne ripare rinyine rinkpóo nnya.

⁷ Yeesu uu kó u pese re: Li kó kemée wólaalē te:

Kape Upíima Upóléecaa peikee poké uketo yē.

⁸ Setani uu kó pikpíké u kpá uú ha riyópe maamaa píima rinyine kehóré-po tsoi uu ketē nké kecáá ayóoyiye ne ammule nnéi u nyísente ⁹ uu pre kó u maa re: Pón n ηmurei aa wúla aa né yáási, am nni nnéi pō he.

¹⁰ Yeesu uu u maa re: A kenékúri yisi, Setani. Li Nléecaasimé ritelé-i wólaalē te:

Upíima Upóléecaa mecire kóló kaí pise re usoi uké ri-wula uké yáási.

¹¹ Kei ke Setani uu pre Yeesu riyá, piléecaatume api ukekúri hapo api pre ukecáá m paílē.

Yeesu ye upikei Kalilee keteni-i kóraane
(Mariki 1:14-15; Luki 4:14-15)

¹² Ke Yeesu uu n kó te Yohani ye kukpaniilee-i we, uu yisi uu Kalilee ketē-mē pele. ¹³ Kuu n hápo, úu Nasareti-i tóne, amá Kaperinawum-mē kuu tómpo. Kei ye kupiye ritime wele, Sapiloo ne Nefitalii ketē-po. ¹⁴ Lē ke antepu Esayi uú pre rí ma líké ne n wa nnya kai lē wa. U pre re:

¹⁵ Nō Sapiloo ne Nefitalii sitē pikó, nōo mínimaa ritime n we

ne nōo Yuritee nkoi metéj n we,

nōo mpuri sane pikó, nōo Kalilee keteni-i n we,

¹⁶ nōo pre kuymaha-i n we, ani kó te

no nkpéni metéi píima yenle.

Nkpo kuhore-i kaní péé we,

metéi ye nkpéni nō léepole.

¹⁷ Kaí ne kei n kpísi ke Yeesu uu pre piyóo lō te: Ani mēfine conse, Uléecaa iyoo pi ye nyahaimēle.

Yeesu ye pikpíntomécópii pina sée
(Mariki 1:16-20; Luki 5:1-11)

¹⁸ Yeesu ye pre Kalilee kupiye ritime sonele uu Simoo kapi rinyíri n he re Piyee ne uuwā Antiree yenu. Piketé ye pikpíntomécópii le. Anyeh kapi pre fóm pin ne ikpíntomé cōpii. ¹⁹ Uu pre pi maa re: Ani né ritiki ké tíyese ani ye pisoí pre yé né rintiki wéési. ²⁰ Api mese ne mese anyeh sá api u tiki. ²¹ Kuu kei n yisi, uu kéyu-mē sī uu kó Sepetee piymáne pité Yakupu ne uuwā Yohani yenu pi ne piusaa Sepetee pin pikuninzi-i we pin pianyeh nyóonsente. Uu pi séi ²² api mese ne mese kúninzi ne piusaa yá api u tiki.

Yeesu ye céésile un kó itói poise

²³ Yeesu ye pre Kalilee ketē nnéi kónúnlenle un Pisuifi ayomeyáhaalee kémee céési un kó Uléecaa iyoo pi Nsimé Kecire yóolē un kó itói ncōpuri ne ncōj ncōpuri mee pisoí m pekési pōisente. ²⁴ Kei ke urinyiri ari pre Sirii ketē nnéi kecáá rikónú. Api pré ne pitóikó nnéi ncōpuri ne pē nnéi pre piipijē-i ncōj nnyine n kómēi u n sónaapo un pi pōisente. Lēle nnéi yare pinirihélaa ne rikpínkpi pikó ne síkankáláká. ²⁵ Asoiwuí píima nyee Kalilee-po ne Ayu Kefi ketē-po ne Yerusalem-po ne Yutee-po ne Yuritee nkoi metéj-po n léeme aa pre u n tikilē.

Ísimé ke Yeesu uu upipiretiki riyópe kecáá n símisi
(Luki 6:20-23)

5 Ke Yeesu uu lē tisoiwuí n yē, uu yisi uu riyópe yopoi uú ha tone. Upipiretiki api pre kei u léepo, ² uu pre picélaa pi loni. Icélaa iyee nnyí:

Nkínjine yíkíyiki

³ Pēpee n nyu re ápi Uléecaa inipēe-i líka tulaalē pre pínarekome.

Pēpee Uléecaa iyoo pi te.

⁴ Pēpee n téni pre pínarekome.

Uléecaa ye sántile uké pi kpurei.

⁵ Pēpee rí purú pre pínarekome.

Uléecaa yé ketē kuú ne upisoí m mé pi pa.

⁶ Pēpee n náasi piké mewai wa meké aseí n tikilē pre pínarekome.

Uléecaa yé kam uu pimela pi wai.

⁷ Pēpee ye picó íwe n té pre pínarekome.

Uléecaa yé kam uu kó pē íwe téni.

⁸ Pēpee kefa n kpáíilē pre pínarekome.

Pi yé kam api Uléecaa yénu.

⁹ Pēpee n wéési re pin yei n we,

líké kei n niyú pre pínarekome.

Uléecaa yé kam uu pi séi re usipipi.

¹⁰ Pēpee aseí n tikilē, pisoí pin lē nnya pi wéékuselē pre pínarekome.

Pēpee Uléecaa iyoo pi pikó.

¹¹ Nōo mpí kapi n lámisi pin nōo wéékuselē pin né nnya nōkenécáá nnóome símaanke, nōo pínarekome. ¹² Líké nōo n láárú non ne mpónare cuunkē. Nónéhe ye

keyómecaa-pɔ piyele ái kumúñé má. Limɛɔ kapí pɛɛ antepuye pɛɛ pɛé ñ we ani kelene weri wéékuselɛ.

Nnyási ne metéí kecáá icélaa

(Mariki 9:50; Luki 14:34-35)

¹³ Nɔɔ ketɛ kecáá nnyási. Nnyási melɔ men nkɛni n kpu, yo kapi yé pɛé ne melɔ n pesɛ? Li tise piké ketahai-mɛ ñ fómɔɔ písoi piké téleise.

¹⁴ Nɔɔ kɔ ketɛ metéí. Kuyu kɛɛ riyópe kecáá m mɔmaailɛ áku yé fe kuké m pékaalɛ. ¹⁵ Úka úu ye kéfiráa risé uu kucári ke kipi. Kecáá kuu ye ke ritɔsi ake rípa úye kéyɔ-i n kpáiiɛ. ¹⁶ Limɛɔ kai pise re nómenétéi meké n kpáiiɛ písoi nnéi pin me nyáni. Písoi piké nómenéwai sɔne n nyáni pin ne Nɔunésáa Uléecaa yee keyómecaa-pɔ ñ we ríyu waise.

Isé kecáá icélaa

¹⁷ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Áni kapɛ m músu re Moisi isé ne antepuye icélaa kam pikópe ka. Ám ka re ké i kpu, amá ne kale re líké lɛ li. ¹⁸ Asei kam nní nɔ símisi, ketɛ ne keyóme ye kpére we, kewóipi cíu-cíu kéka née kesímépi kéka áke isé kémɛɛ mélele má, líké ha ne rípa yo ketɔ tu. ¹⁹ Lɛ nnya, úye un isé rinɔɔ rinyine n kesi uu kɔ picɔ céési re piké ri kesi, rípa rinɔɔ tɛ tinsá pitíki m ráápu, uyee yé masí Uléecaa iyɔɔpi kémɛɛ usínsá. Amá úye un ti m pakare un kɔ picɔ n céési re piké limɛɔ wa, uyee yé masí Uléecaa iyɔɔpi kémɛɛ úyukɔɔ. ²⁰ Asei ye nye re nɔnsá Uléecaa mela n tikilɛ líké isé picélaa ne Pifarisi n fe, áni yé Uléecaa iyɔɔpi kémɛɛ lɔ.

Kuwíi kecáá icélaa

²¹ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Nɔ kɔ te pi pɛɛ pirókɔpɛɛ maa re: Kapɛ usoi kpu. Úye un usoi n kpu, piké liute ne túhaane. ²² Amá né ne nɔ maa re: Úye un ne uucɔ n wɔɔsi, piké ne liute túhaane. Úye un uucɔ m maa re: Pɔ uníri nkó, piké liute ne pepɛɛ ye ketúhaane píima-i n túhaane kémɛɛ ha. Úye un uucɔ m maa re: Pɔ uníri nkó, li tu re piké liute nna teneciré iwe kémɛɛ risáɔɔ. ²³ Lɛ nnya, pɔn Uléecaa keyɔ-i kenýɔɔnse-i linyine ne Uléecaa pihɛɛ n ha, pɔn n léise re upɔɔɔ ye ne pɔ wólalɛ, ²⁴ li pise re pɔké kei ipóhɛɛ iyɛ tiyá pɔké liute lɛɛɔ nɔké nsímé nyɔɔnse kelene, aa pɛɛ inyɔɔnse piwai pɛɛ.

²⁵ Pitele pin nɔ ne unyine kecɔpe n we, nɔn ketahai pitúhaane n sí, a tíyɛɛ nɔ ne uyɛ ani ncée kómɛine. In-sá lɛ, u yé ne utúhaane-i pɔ ha, uyɛ uu pɔ kpísi uu písoɔca pa, pɛ api kukpaniilee pɔ tani. ²⁶ Asei kam nní pɔ símisi, pɔnsá ripɔwóme nnéi n héele tiké tene cáká-cáká ne ketanká tɔɔɔ-pɔ, áa kei mélele má.

Iwásá kecáá icélaa

²⁷ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Nɔ kɔ te Uléecaa ye maa re: Kapɛ iwásá wa. ²⁸ Amá né ne nɔ maa re: Utisi úye un ucɔ unɔsi n yɛ uu káipi, u ukemúñé kémɛɛ iwásá ne unɔsi uyɛ piwai masile lɛ. ²⁹ In te mɛpónípeɛ luke-luke mɛɛ akópe pɔ waise, a me lese aa ketaa-pɔ

fómɔɔ. Li kutɔsi we usoi uké uipiñe líkɔ linyine paa uú ne nfáa yenu ne kuu yé uipiñe nnéi rí má apí ne nna teneciré kémɛɛ u sáɔɔ. ³⁰ In te kupónípe luke-luke kɛɛ ye akópe pɔ waise, a ku riké aa ketaa-pɔ ku fómɔɔ. Li kutɔsi we pɔké kupónípe luke-luke paa aá ne nfáa yenu ne kaa yé ipópiñe nnéi rí má apí ne nna teneciré kémɛɛ pɔ sáɔɔ.

Utisi ne unɔsi pitúunne kecáá icélaa

(Matiyee 19:1-12; Mariki 10:1-12; Luki 16:18)

³¹ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Nɔ kɔ te pi pɛɛ pirókɔpɛɛ maa re: Úye un unɔsi n lakase, uké rítelɛ wa uké unɔsi rimúise re u u yeɛ. ³² Amá né ne nɔ maa re: Úye un unɔsi n lakase linsá iwásá nnya, iwásá kuu lɛ u tani. Úye un kɔ unɔsi ke ucɔ uu n lákase n kpísi, iwásá ke liute uu lɛ wa.

Tinɔɔ piyekei kecáá icélaa

³³ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Nɔ kɔ te pi pɛɛ pirókɔpɛɛ maa re: Pɔn tinɔɔ n yekei, a ti ritiki. Pɔn tinɔɔ n yekei re pɔ Upíima linyine wa, kapɛ piwai li riyá.

³⁴ Amá né ne nɔ maa re: Áni kapɛ ye rinɔɔ yekei re nɔ Uléecaa linyine wa. Áni kapɛ ye wéeri aní ne keyómecaa séi. Kai nní kei ye Uléecaa riyɔɔpitú nnya.

³⁵ Áni kapɛ ye kɔ wéeri aní ne ketɛ séi, kai nní kei ye Uléecaa ritú nnya. Áni kapɛ ye kɔ wéeri aní ne Yerusalem séi, kai nní kei ye uyɔɔpi wéese kuyu nnya.

³⁶ Áni kapɛ ye kɔ wéeri aní ne nórínɛyɔ séi, káni yé nní n fe nɔké rípa nnyúpi cireníñe riwárarase née nɔké risɔmaase nnya. ³⁷ Nɔn ye m maa re "eee", líké "eee"! Nɔn ye m maa re "eehei", líké "eehei"! Nɔn lɛ memáa nnyine nɔ rinkpáse, Setani nkó ye mmɛ.

Mɛwai picɛɛi kecáá icélaa

(Luki 6:29-30)

³⁸ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Nɔ kɔ te pi maa re: Úye un ucɔ menípeɛ n fori, piké liute menípeɛ pífore cɛɛi. Úye un ucɔ kuní n wehe, piké liute kuní piwéhe cɛɛi. ³⁹ Amá né ne nɔ maa re: Áni kapɛ ye usoi mɛwai kópe cɛɛi. Usoi un kuluke-luke-mɛ keɛɛɛ pɔ n tɔ, a kumíi-mɛ pansɛ uké kɔ kei keɛɛɛ pɔ tɔ. ⁴⁰ Usoi un n la uké ketahai pɔ sée uké kepótúkanka tene yɔsí, aa mesɛ kupókɔpɛlenku mahani aa u múise. ⁴¹ Usoi un pɔ n tí un ilú pɔ n cɔnse re a ne riná tise u sarumpɔ, aa mesɛ i cɔni aá ne tiná tɛ meté u sarumpɔ. ⁴² Úye un linyine pɔ n we, a u he, úye un kɔ re u yé linyine pɔ lɔ, a u lonse.

Ani nɔpinélaaɔ n la

(Luki 6:27-28, 32-36)

⁴³ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Nɔ kɔ te pi maa re: A upósáne n la aa upóláaɔ ipuri n yulu. ⁴⁴ Amá né ne nɔ maa re: Ani nɔpinélaaɔ n la, ani ye pepɛɛ nɔ n wéékuselɛ kecáá keyóme yáási. ⁴⁵ Nɔn lɛ n wai, nɔ pɛɛ mesɛi Nɔunésáa Uléecaa yee keyómecaa-pɔ ñ we sipipi lɛ. U ye tíyɛɛɛɛ itunɛ ii písoi sɔne ne pikópe leeri, uu kɔ tíyɛɛɛ ikónɛ ii cuuni ai pepɛɛ u m pakarelɛ ne pepɛɛ ápi u m pakarelɛ yoriye. ⁴⁶ Asei kecáá, in te pepɛɛ nɔ ñ la

ημανε kani la, ihéé iye kani pεε mḗ τε Uléécaá uké nṓ pa? Pilampooyṓcṓ ημαα ricurruu pṓ ne ye kṓ limecṓ wale. ⁴⁷ In τε nṓpinémáreccṓ ημανε kani ye yáasi, yo kani pεε wa lisáηa? Pεpεe ápi Uléécaá m pakarelḗ ticurruu yeε kṓ limecṓ wale. ⁴⁸ Ani n nyarḗ ne kḗtcṓ-pṓ yare ke Nṓunésáa yeε keléécaá-pṓ ḥ we uu ḥ nyarḗ ne kḗtcṓ-pṓ meccṓ.

Lḗ kapi ye píwekṓcṓ linyine n he kecáá icélaa

6 Yeεsu uu kṓ pimáa pi kpá re: Ani nṓmenécíre tṓ, áni kapε ye lḗ kaí ne n sá re ncṓké Uléécaá nnya wa písoi inipεε-i wa re piké nṓ yḗ piké pakare nnya. Insá lḗ, Nṓunésáa yeε keyómεcaá-pṓ ḥ we úu ihéé íka nṓ panε. ² Lḗ nnya pṓn úwekṓcṓ linyine n he, kapε kuloo pi pṓké riyóó yare ke kecáá kecáá mewai pikṓ api ye ayómeyáhaalee-i ne icéε kecáá n wai re písoi piké pi pakare meccṓ. Asei kecáá, pi pihéé piyṓcṓ masile lḗ! ³ Amá pṓcṓn ye linyine úwekṓcṓ n he, kupónípe mii áku kapε lḗ ke kuluke-luke aku n wa ceri. ⁴ A ye riséé ne he. Upṓsáa Uléécaá yeε mepṓwai kaá ne riséé n wai n nyáni ye pεε pṓ hééle.

Piyómeyáhaa kecáá icélaa

(Luki 11:2-4)

⁵ Yeεsu uu kṓ pimáa pi kpá re: Nṓn ye keyóme n yáasi, áni kapε ye kecáá kecáá mewai pikṓ meccṓ n wai. Pi ye n lalε piké ayómeyáhaalee-i ne sicépepe-i n nyenu pin ne keyóme yáasi re písoi piké pi ye nnya. Asei ye nye kam nní nṓ símisi re pi pihéé piyṓcṓ masile. ⁶ Amá pṓcṓn ye n la pṓké keyóme yáasi, a ye kupólee lḓ aa hánεsi aa pεε Upṓsáa Uléécaá ke úka úu n nyáni yáasi. Upṓsáa Uléécaá yeε n nyáni lḗ kaá ne riséé n wai ye ipṓhéé pṓ pa.

⁷ Nṓn ye keyóme n yáasi, áni kapε ye méwoo kusíménaapí n wai yare pεpεe ápi Uléécaá n nyu meccṓ. Pi ye m músu re pin lḗ meyá n símaankeε, Uléécaá ye ne pi kṓ. ⁸ Ani kapε pimεcṓ n wai. Nṓunésáa Uléécaá ye lḗ kai nṓ m pise nyule ani ye kelene li u welu. ⁹ Lḗ kai m pise re ncṓké ye keyóme n yáasi ye nní:

Urṓsáa, pṓcṓ keyómεcaá-pṓ ḥ we,

¹⁰ Písoi piké céri re tipṓnyíri ye kóólelenle,

Ipṓyṓcṓpi iké kam,

Meṓlá meké ketḗ kecáá wa yare keyómεcaá-pṓ.

¹¹ A ye ḥpá keweεsi kéye iluke rṓ he,

¹² A arṓkópe rṓ sárei yare ke tṓcṓ ye kṓ picṓ n sárei pin akópe rṓ n wa meccṓ.

¹³ Kapε tíyεεe tṓké pipeikeε kémeε loó.

Amá a kuníri anipe-i rṓ lese.

Li we re pṓcṓ iyṓcṓpi ne ḥnarḗ ne

ḥmule te ḥpá piyei-pṓ.

Amí.

¹⁴ Nṓn ye picṓ akópe kapi nṓ n wa pi n sárei, Nṓunésáa yeε keyómεcaá-pṓ ḥ we ye kṓ nṓanékcṓ nṓ sárei. ¹⁵ Amá ncṓcṓsá ye picṓ akópe pi n sárei, Nṓunésáa páa ye kṓ nṓanékcṓ nṓ sárei.

Anṓcṓpahaa kecáá icélaa

¹⁶ Yeεsu uu kṓ pimáa pi kpá re: Nṓn ye anṓcṓ m pahaalḗ, áni kapε ye kecáá kecáá mewai pikṓ meccṓ kéyu n caailḗ. Pi ye kéyu n cṓhṓnelenle re písoi piké céri re anṓcṓ kapi pahaalḗ. Asei kam nní nṓ símisi re pi pihéé lḗ piyṓcṓ masile. ¹⁷ Amá pṓcṓn ye anṓcṓ m pahaalḗ, a ye lihí aa ríyu tulaali fóm. ¹⁸ Písoi ápi kapε ne n céri re anṓcṓ kaa pahaalḗ nnya. Upṓsáa Uléécaá ke úka úu n nyáni ημανε yeε nyáni lḗ kaá ne riséé n wai. Uyεε ye pεε ipṓhéé pṓ pa.

Keyómεcaá memá

(Luki 12:33-34)

¹⁹ Yeεsu uu kṓ pimáa pi kpá re: Áni kapε n wéési ncṓké ketḗ nté memá ye ncṓké curii. Apapi ne ncámé yeε nté me caaile, piyaa pṓcṓ ihánaa foru api me yáai. ²⁰ Amá keyómεcaá-pṓ kaí ne sá re ncṓké memá ye ncṓké curii. Apapi ne ncámé nn ye kei fe nké me caai, piyaa ápi ye kṓ fe piké ihánaa fori piké me yáai. ²¹ Li we re kei ke meṓmá ame ḥ we ke keṓmṓḥé aké wepṓ.

Metéi kenýárū

(Luki 11:33-36)

²² Yeεsu uu kṓ pimáa pi kpá re: Inípeε yeε ipiηε ke-firáa. Ipṓnípeε in n nyarḗ, i ye ipiηε nnéi n kpáilēlenle.

²³ Amá ipṓnípeε in m pṓcṓlú, ipṓṓiηε nnéi yeε ye kuηmaha-i n we. Lḗ nnya, in τε metéi mḗ kaa m má ye pansεle kuηmaha, a yeε τε kuηmaha píima-i kaá we.

Uléécaá ne siwóó kecáá icélaa

(Luki 16:13)

²⁴ Yeεsu uu kṓ pimáa pi kpá re: Úka úu ye fe uké kumṓḥé kuse kémeε piyṓcṓsaá pité n tikilḗ. Mṓpá liké iye wa, u ye use ipuri yeε uu ucṓ ikṓ n la, néε u ye use ne kutu n cṓlḗ úu ye pεε ucṓ n waiselḗ. Áni ye fe ncṓké kumṓḥé kuse kémeε Uléécaá ne siwóó n tikilḗ.

Ani ne Uléécaá n tálḗ

(Luki 12:22-31)

²⁵ Yeεsu uu kṓ pimáa pi kpá re: Lḗ nnya kam nṓ maa re áni kapε lḗ kani ye n li ne lḗ kani ye ḥ ntí ncṓké ne nfáa m má ne ilū kani ye nṓinépiηε n yárii nfasimé wa. Nfáa nn iluke fee, néε ipiηε yeε ilū fe? ²⁶ Ani sinúipi ripái nkḗ. Ási ye lukesi, ási ye kpaši, ási ye líka risíme súū. Amá Nṓunésáa yeε keyómεcaá-pṓ ḥ we ye si kpíni-ile! Yare nṓ ημαα áni pεε ríyu má lin sinúipi sḗ fee? ²⁷ Nṓ úye yeε ye fe uu nfasimé wai uú ha ne unfaa aηmḗ ḥpá nkáripa kpáse?

²⁸ Yo nnya kani pεε nkpáni ilū kani ye nṓinépiηε n yárii nfasimé wai? Ani meyúii meε ye sicare-i n felesi ripái nkḗ! Áme pikei píka wai, áme kṓ ilū íka nyelaankeε. ²⁹ Amá ké nṓ símisi re ḥpá ne lḗ, Uyṓcṓpi píima Salomṓcṓ ricurruu ne ummule mmú nnéi, úu pεε ilū inyine má yeε ḥ nyarḗ ai mefele menyine tulu. ³⁰ Nṓ písoi mpí nfatene ḥn piye. In τε Uléécaá ye meyúii meε neni kecare-i ḥ we pin kṓ kóso nna me ημαasine lḗ

sɔnukuse, n̄ kɛcáa kúu yé pɛɛ mɛníŋɛ rɪpáí? ³¹ Lɛ nnya, áni kape ye nfasimé wa nɔké maa re: Yo kari yé li nɛɛ yo kari yé n̄ ntí nɛɛ yo kari yé tã. ³² Pɛpɛɛ ápi Uléecaa n nyu pɛɛ lɛ likó mɛsére wéési. Amá N̄sunésáa yɛɛ keyómɛcaa-pɔ n̄ we ye nyule lɛ kai n̄ m pise. ³³ Uléecaa iyɔɔpi kani yé mɛfoi wéési, ani kɔ lɛ kuu m pise n wai, u yé kɔ litɔɔɔ nní nnéi mpuri pihɛɛ n̄ rikpá. ³⁴ Lɛ nnya, áni kape ye nfasimé wa rɛ iye kai yé kóso n we. Li we rɛ r̄pá keyáa kéye nɛ kenkó ye mu.

Ái we rɛ tɔké ye picɔ akópe m palɛ
(Luki 6:37-38, 41-42)

7 Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Áni kape ye picɔ nɛ túhaane, Uléecaa úu kape nɛ n̄ n̄ túhaane nnya. ² Lɛ kani ye picɔ akópe r̄ pa mɛɔ kɛ Uléecaa uu akópe n̄ pane. Kemúŋɛ kɛ kani ye nɛ picɔ r̄ musí kapi kɔ nɛ n̄ m̄sunɛ. ³ Yo nnya kaa keyúipi kɛɛ upɔɔ mɛnɪpɛɛ-i n̄ we nyáni, áa pɛɛ kenawelépi kɛɛ mɛpókó-i n̄ we nyáni? ⁴ Ýe kaa yé fe aa ucɔ maa re: A nyere ké keyúipi mɛpónɪpɛɛ-i lese, kenawelépi ken kɔ pɛé nɛ mɛpókó kémeé we? ⁵ A tíye pɔ kɛcáa kɛcáa mɛwai má kpa! Kenawelépi kɛɛ mɛpónɪpɛɛ-i n̄ we kaa yé mɛfoi lese aa pɛɛ n̄sɔne n nyáni áa nɛ keyúipi kɛɛ ucɔ mɛnɪpɛɛ-i n̄ we lese.

⁶ Áni kape ye Uléecaa likó sipɔpi pa rɛ siké li. Insá lɛ, si yé nɛ n̄ panse asi n̄ kéheni. Áni kape ye kɔ n̄inékólɛ kɛcɪrɛ áfɔŋ keyu-i risá. Insá lɛ, a yé i teleise ii caai.

Piwei nɛ piyɔɔ
(Luki 11:9-13)

⁷ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Ani ye Uléecaa we, u yé n̄ hɛ. Ani ye ukɛmɛɛ piwélaa ha, u yé tíyɛɛ ani yénu. Ani ye ihánaa u rikómkóm, u yé n̄ hánne. ⁸ Ýe un u n we, u ye u hɛlɛ. Ýe un ukɛmɛɛ lɪnyɪnɛ n wéési, u ye li yenlɛ. Ýe un kɔ ihánaa u rinkómkóm, u ye u hánnele. ⁹ N̄s̄ ýe kɛpipi kɛɛ yé iluke u we, uu pɛɛ ripare kpísi uu kɛ hɛ? ¹⁰ Néɛ n̄ ýe kɛpipi kɛɛ yé nkpíntomé u we, uu pɛɛ iwáa kpísi uu kɛ hɛ? ¹¹ M̄pá n̄ pikpááree mpí nní, nɔ ye fele ani n̄sinépipi lisɔne hɛ. N̄sunésáa yɛɛ keyómɛcaa-pɔ n̄ we yɛɛ yé pɛɛ mɛníŋɛ pɛpɛɛ lisɔne u m pise pihɛɛ riyáa?

¹² Lɛ nnéi kani n̄ la rɛ pɪsɪɪ pɪkɛ yɛ n̄ wa, ani ye limɛɔ pi wa. Lɛ kɛ isé nɛ antepuyɛ api pise rɛ nɔké ye wa.

Tɪnɔɔɔ tɛɛ m mókú-mókúlɛ
(Luki 13:24)

¹³ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Ani nɛ rɪnɔɔɔ tɛɛ m mókú-mókúlɛ lomɔ. Tɪnɔɔɔ pɛrɛ-pɛrɛ nɛ ncéɛ mɛɛ n laanu pelele ye nkpɔ-mɛ simpɔle. Pɪsɪɪ kulúɪ pɛɛ ye nɛ kei lomɔ. ¹⁴ Amá rɪnɔɔɔ tɛɛ ye nɛ nfáa-mɛ n̄ ha ye mókú-mókúlɛnɛ. Lincee p̄ nɛ kɔ nkpáni mɛɛ wéké-wéké. Pɪsɪɪ pɛɛ ye n yé ápi kulúɪ we.

Antepuyɛ nɔɔmɛ kɛcáa icélaa
(Luki 6:43-44)

¹⁵ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Ani n̄mɛnécíre t̄ nɛ antepuyɛ nɔɔmɛ. Pi ye rikpáárele apí n nyísɛlɛ tɛ pi

asáŋpipi lɛ, nér̄pákane pi pisifa-i ákpe kpááree lɛ.

¹⁶ Pimɛwai kani yéɛ nɛ pi ceri yare kapi ye aléepipi nɛ akuléɛ n̄ céri mɛɔ. Ápi ye arɛɛɛɛ sinípeleépi kɛcáa tɔ. Ápi ye kɔ afiiki ahíhí kɛcáa tɔ. ¹⁷ Kuléɛ sɔne kɛɛ ye apipi sɔne mari, kuléɛ kópe p̄ɔ apipi kópe maru.

¹⁸ Limɛɔ kɛ kuléɛ sɔne áku ye fe kuké apipi kópe mari, kukópe p̄a ye kɔ fe kuké apipi sɔne mari. ¹⁹ Pi ye kuléɛ kɛɛ áku apipi sɔne m máru rikéle api nna-i ku sáɔ.

²⁰ Limɛɔ kani yéɛ antepuyɛ nɔɔmɛ mɛwai nɛ pi ceri.

Pipiretiki yíkíyiki kɛcáa icélaa
(Luki 13:25-27)

²¹ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Ái p̄ɛ nnéi pɛɛ né n sélei rɛ Upiima, Upiima pɛɛ Uléecaa iyɔɔpi kémeɛ lonɪnɛ, amá pɛpɛɛ Unésáa yɛɛ keyómɛcaa-pɔ n̄ we mɛla n wai ŋmanɛ pɛɛ Uléecaa iyɔɔpi kémeɛ lonɪnɛ.

²² Meyá né ha keyáa kɛ kɛ Uléecaa uu pɪsɪɪ n túhaanɛnɛ né maa re: Upiima, Upiima, ái t̄ɔ rɪpónyírɪ nɛ Uléecaa nsímé pɪsɪɪ símisi ari anírɪ lakasente ari kɔ tipónyírɪ nɛ mɛwaisaŋa kulúɪ wapisii? ²³ Kei kam yé pɛɛ pi símisi n̄sɔne re: Ám píkai n̄ nyu! N̄s̄ pikópɛkɔɔ mpí. Ani kenékúri n̄tɛ rɪnyɔs̄!

Síyɔ sité sinyɪnɛ kɛcáa nsímé
(Luki 6:47-49)

²⁴ Yeesu uu pɛɛ nt̄ɔɔ pi maa re: Ýe un nsímé mmú nnéi kutu rincɔ un kɔ n tintiki, u we yare usɔɔɔ yɛɛ kɛpare kɛcáa ukɛyɔ m m̄. ²⁵ Ikónɛ ii cuuni, ikói ii yipu, kuyɔ píima kunyɪnɛ aku kéyɔ kɛ-i pépu, ái nkpáni líka kɛ wa, kake kɛpare kɛcáa m m̄maalɛ nnya. ²⁶ Nkó yɛɛ nsímé mmú nnéi kutu rɪn̄ɔ, úu ye pɛɛ n titiki ye we yare unírɪ yɛɛ nnyɛnɛ kɛcáa ukɛyɔ méwoo m m̄.

²⁷ Ikónɛ ii cuuni ikói ii yipu, kuyɔ píima kunyɪnɛ aku kéyɔ kɛ-i pépu, ake lolu ake foru tɛkɛ-tɛkɛ.

Yeesu nnaŋɛ kuú nɛ n céési

²⁸ Kɛ Yeesu uu an̄ɔ nyɛ nnéi pimáa r̄ masí, umɛcélaa amɛ pɛɛ pɪsɪɪ rɪwúɪ meyá nn̄ɔ n yɪpaalɛ. ²⁹ Uyɛ úu céési yare isé picélaa mɛɔ. Amá Uléecaa nnaŋɛ kɛ uyɛ úu pɛé nɛ céési.

Yeesu ye uyɛ unyɪnɛ pɪsɪɪ
(Mariki 1:40-45; Luki 5:12-16)

8 Kɛ Yeesu uu rɪyɔpɛ rincépiɛ mɛmáa, asoiwúɪ píima anyɪnɛ aa pɛɛ u n tikilɛ. ² Kei kɛ uyɛ unyɪnɛ uu ukékúri háɔ uu wúla uu re: Upiima, pɔn n la, p̄ né wole am funi. ³ Yeesu uu kunípe saapɔ uu u ca uu re: Nɛ lalɛ a pɛí. Mɛɛ nɛ mɛɛ, keyɔ́ ake ukɛcáa lelu uu funi. ⁴ Yeesu uu pɛɛ rɪn̄ɔ u hɛ re: Kape wa unyɪnɛ uké k̄. Amá a uyɛ Uléecaa inyɔɔnɛ n wai lɛɛɔ uké p̄ musí uké yé tɛ pɛí, aa pɛɛ limɛmáa inyɔɔnɛ kɛ Moisi úu nɛ n̄ n̄ tíyɛ wai liké r̄pá ýe nyíɛ rɛ pɔ peilɛ.

Yeesu ye Rɔm us̄ɔɔca kpéɛ unyɪnɛ ukékú pɪsɪɪ
(Luki 7:1-10; Yohani 4:43-54)

⁵ Yeesu uu pɛɛ limɛmáa ncéɛ kpísi uu Kapɛrɪnawum kuyɔ lomɔ. Rɔm us̄ɔɔca kpéɛ unyɪnɛ uu ukékúri

nyɔsɔpɔ uú nɛ u tɛni rɛ uké u comɛ. ⁶ U Yeesu maa rɛ: Upíima, unékɛikɔ́ yɛ kɛ́yɔ-pɔ nɛ kufɔ́ŋ finupɔlɛ lin ána u pahaalɛ́, úu nkéhɛ́ nɛ kɛ́yɔ mápɔ. ⁷ Yeesu uu u pɛsɛ rɛ: Nɛ kɔ́, né ha u pɔisɛ. ⁸ Kei kɛ usɔ́sɔ́ca kpéɛ́ uyɛ́ uu pɛɛ kɔ́ rɛ: Ám tu rɛ pɔ́kɛ́ kɛnɛ́yɔ-i lomɔpɔ, Upíima. Amá pɔ́ kpéɛ́ rɛnɔ́ hɛ, unékɛikɔ́ yɛ lɛ́ pɛilɛ. ⁹ Li wɛ rɛ nɛ́ tɛcuruu yɛ pinéwéɛ́sɛ mále nɛn pi pakarelɛ́. Nɛn kɔ́ pɔ́sɔ́sɔ́ca má pɛɛ nɛ́ m pakarelɛ́. Nɛn piunyine m maa rɛ uké méyɛ ha, u yɛ halɛ. Nɛn kɔ́ ucɔ́ m maa rɛ uké kam, u yɛ kalɛ. Nɛn kɔ́ unékɛikɔ́ m maa rɛ uké linyine wa, u yɛ li wale. ¹⁰ Kɛ Yeesu uu anɔ́ɔ nyɛ́ n kɔ́, ai nnɔ́ɔ u yipu, uu pɛpɛɛ u n tɛkilɛ́ maa rɛ: Asei kam nní nɔ́ sɛ́misi, ám Isirayɛ́li keteni-i ricuruu úka kɛ́mɛɛ nfatɛnɛ píima mmú nɔ́ yɛnaalɛ́. ¹¹ Nɛ la kɛ́ nɔ́ sɛ́misi rɛ pɔ́sɔ́i mɛyá yɛ́ kɛ-tuɛleemɛ nɛ ketuɛlɔ́lɛ́-mɛ́ leemɛ, pi nɛ pirɔ́sáayaha Apiraham nɛ Isaaqi nɛ Yakupu api Uléécaá iyɔɔpi-i tonɛ api kɛsɛ́ ilukɛ le. ¹² Amá pi yɛ́ pɛ́ káí pɛ́ɛ nɛ n sá rɛ pikɛ́ Uléécaá iyɔɔpi kɛ́mɛɛ lɔ́ ketahai kuɛmaha-mɛ́ fɔ́mpɔ́ api pɛɛ kei m pupukɛɛ pin iní takai.

¹³ Kei kɛ Yeesu uu pɛɛ usɔ́sɔ́ca kpéɛ́ uyɛ́ maa rɛ: A n ŋmɛ a kui. Mpɔ́fatɛnɛ nnya, lɛ́ kaa m pɛsɛ yɛ́ wa. Ukɛikɔ́ uu mɛsɛi itunɛ isɛ iyɛ-i pélu.

Yeesu yɛ pitóikɔ́ kulúi pɔ́isɛ (Mariki 1:29-34; Luki 4:38-41)

¹⁴ Yeesu uu pɛɛ limɛmáá yisi uu Piyɛ kɛyɔ́ sɛ́, uu kei uyɛ́ ulshóni lɛɛpɔ́ un finu uipɛɛ in tolú. ¹⁵ Yeesu uu kuníɛ u ca, kupɛɛtɔ́i aku tɛnɛ, unɔ́si uu yisi uu ukɛcáá paí.

¹⁶ Kai nnyɔ́ɔ́ n wa, apí nɛ pinírihéláa kulúi Yeesu lɛɛpɔ́, uu rinɔ́ɔ́ aníri male, aa wuru aa pikɛmɛ́ɛ́ lelu, uu kɔ́ pitóikɔ́ nnéi pɔ́isɛntɛ. ¹⁷ Lɛ́ kɛ antepu Esayi uú pɛɛ m ma kɛ mɛwai mɛ́ amɛ ritiki rɛ: Tirónárei kuú yɔ́sɔ́i uu irɔ́tɔ́i kpísi uu cɔ́ni.

Yeesu pitiki kɛcáá icélaa (Luki 9:57-62)

¹⁸ Kɛyáa kɛnyine kɛ Yeesu uu Kalilee kupiyɛ ritimɛ wɛ, risoiwúí ari u kálaapɔ́. Kei kuu pɛɛ upipɛɛritiki maa rɛ u nɛ pɛ́ pikɛ́ ritimɛ ricɔ́-mɛ́ ha. ¹⁹ Kei kɛ isɛ ucélaa usɛ uú nɛ u rikɔ́ uu u maa rɛ: Ucélaa, mɛ́pá yɛi kaa sɛ́ né pɔ́ ritiki. ²⁰ Yeesu uu u pɛsɛ rɛ: Sisáná yɛ sialéeri mále, sinúipi sin siayámé má. Amá nɛ́ Usɔ́i Kɛpipi, ám tíka má kam yɛ́ ríyɔ́ n tampɔ́ kɛ́ wɛntɛ. ²¹ Kei kɛ upipɛɛritiki usɛ pɔ́ɔ́ pɛɛ kɔ́ u maa rɛ: Upíima, a ncéɛ né hɛ kɛ́ ha unésáa kulɛsi kɛ́ pɛɛ kɛlɛnɛ pɔ́ ritiki. ²² Yeesu uu u pɛsɛ rɛ: A né ritiki aa pikpɔ́kɔ́ yá pikɛ́ pipikpɔ́kɔ́ kulaankɛɛ.

Yeesu yɛ mɛyɔ́ píima mɛnyine riséɛ́sɛ (Mariki 4:35-41; Luki 8:22-25)

²³ Yeesu uu kúninɔ́i kɛ́mɛɛ lomɔpɔ́, upipɛɛritiki api yisi api u lɛɛpɔ́. ²⁴ Kapi n tɔ́su, mɛyɔ́ píima mɛnyine amɛ pipéɛ kápáá, míni amɛ kúninɔ́i yarii. Amá Yeesu pɔ́ɔ́n pɛɛ lɔ́ni. ²⁵ Upipɛɛritiki api ukékúri nyɔ́sɔ́pɔ́ api u yónɛ api rɛ: Upíima a rɔ́ comɛ, tɔ́ kpíninɛ. ²⁶ Yeesu uu pɛɛ pi maa rɛ: Yo nnya kani iwamɛ wai? Nɔ́ pɔ́sɔ́i mpí, nɔ́n-néfátɛnɛ ŋn piyɛ. Kei kuu pɛɛ yisi uú nɛ kuyɔ́ nɛ míni cési, ai pɛɛ sɛ́ɛ́ lɛ́kɛ́-lɛ́kɛ́ keu. ²⁷ Ai mɛ́pá úyɛ nnɔ́ɔ́ yipu

api pɛɛ pimɛɔ́pɛɛɛɛ n tɛɛ rɛ: Usɔ́i úyɛ kɛɛɛɛ yɛ nkó káí nɛ kuyɔ́ nɛ míni ripéne lin u pakarelɛ́?

Yeesu yɛ pinírihéláa pitɛ́ pinyine pɔ́isɛ (Mariki 5:1-20; Luki 8:26-39)

²⁸ Kɛ Yeesu uu kupiyɛ ritimɛ tɛ-i n yisi uu Kataráa ketɛ́-pɔ́ ritimɛ ricɔ́ tulu, pinírihéláa pitɛ́ pinyine api akpíi kɛɔ́pɛ leeri api u lɛɛpɔ́. Pɔ́sɔ́i pɛ́ tikpákára kapi n wai nnya, úka úu yɛ pɛɛ kaha uké ncéɛ mmɛ́ titiki. ²⁹ Kapi nɛ Yeesu rinsáne, api pɛ́ n cáái rɛ: Uléécaá Kɛpipi, tɔ́ nɛ mpɔ́́ nɛ ŋ-yɛ? Pɔ́ ka rɛ pɔ́kɛ́ íwɛ rɔ́ wa Uléécaá itunɛ iyɛ-i kuú nɛ rɔ́ n túhaanɛnɛ iké kɛlɛnɛ tuu?

³⁰ Áfɔ́ŋ anyine yɛ pɛɛ kei kulúi wɛlɛ an túkuri, ái mɛyá́ nɛ ketaa pi wɛ. ³¹ Aníri aa Yeesu suúlusɛ rɛ: Pɔ́n n la pɔ́kɛ́ pɔ́sɔ́i mpí-i rɔ́ lákasɛ, a tíyɛ tɔ́kɛ́ ha áfɔ́ŋ nnyɛ nyɛɛ ntɛ́-pɔ́ nní kulúi ŋ wɛ kɛ́mɛɛ lomɔpɔ́. ³² Yeesu uu a maa rɛ: Ani n tɔ́su! Aa pɛɛ pɔ́sɔ́i pitɛ́ pɛ-i yisi aá ha áfɔ́ŋ nyɛ-i loni. Mɛsɛ nɛ mɛsɛ, áfɔ́ŋ nyɛ́ aa wuru aá nɛ rikúú cɛ́pi aá ha nɛ kupiyɛ-i kpúupɔ́ aa kpíni. ³³ Pɛpɛɛ pɛɛ áfɔ́ŋ nyɛ́ m mɛ́́ api itóó karii api kuyɔ́ sɛ́ apí ha lɛ́ nnéi lɛɛ n wa nɛ lɛlɛ pinírihéláa pɛ́ n wa kɛnɛ. ³⁴ Kei kɛ kuyɔ́ pɔ́sɔ́i nnéi api ripehéɔ́ api Yeesu lɛɛpɔ́. Kapi u n yɛ́, api u suúlusɛ rɛ uké pikɛnɛ-i le uké tɔ́mpɔ́.

Yeesu yɛ kékankáláká kɛnyine pɔ́isɛ (Mariki 2:1-12; Luki 5:17-26)

⁹ Yeesu uu pɛɛ kúninɔ́i loni uu kupiyɛ pitɛ́ŋ kpá, uu ukuyɔ́ pɛlɛ. ² Api pɛɛ kékankáláká kɛnyine risánááɔ́pɛ́ wai apí nɛ u lɛɛpɔ́. Kuu pinfatɛnɛ n yɛ́, uu kékankáláká kɛ́ maa rɛ: A n kahari unépipi, nɛ apɔ́kɔ́pɛ pɔ́ sáɛilɛ. ³ Kei kɛ isɛ picélaa pinyine api pɛɛ pimɛɔ́pɛɛɛɛ tɛɛ rɛ: Utisi nkó yɛ Uléécaá riyu kopulɛ! ⁴ Yeesu uu pikɛmúnɛ́ cɛ́ru uu rɛ: Yo nnya kani lɛ́ nɔ́s-inéfa-i simúnɛ́ kóɛ wai? ⁵ Anɔ́ɔ́ nnyɛ ketɛ́ kɛɔ́pɛ, ríyɛ tɛɛ fákú nɛ ricɔ́: Kɛ usɔ́i uu yɛ́ kékankáláká m maa rɛ: Nɛ apɔ́kɔ́pɛ pɔ́ sáɛi néɛ kuu yɛ́ kɛ́ m maa rɛ: A yisi a sónɛ? ⁶ Nɛ la nɔ́kɛ́ cɛ́ri rɛ nɛ́, Usɔ́i Kɛpipi yɛ ketɛ́ kɛcáá ŋnanɛ mále kɛ́ nɛ pɔ́sɔ́i akóɛ pi sáɛi. Kei kuu pɛɛ kékankáláká kɛ́ maa rɛ: A yisi a nyɛɛ, a ripɔ́sánááɔ́pɛ́ pílesi aá kulu. ⁷ Utisi uu yisi uú kulu. ⁸ Kɛ pɔ́sɔ́i kulúi pɛɛ kei ŋ wɛ api lɛ́ n yɛ́, ai píri pi wai api pɛɛ Uléécaá m pakarentɛ rɛ u sisoipipi ŋnanɛ píima mmɛ́ hɛ nnya.

Yeesu yɛ Matiyee sɛ́ɛ rɛ uké u ritiki (Mariki 2:13-17; Luki 5:27-32)

⁹ Yeesu uu kɛ́yɔ́-mɛ́ n tɔ́su uu utisi unyine kapi yɛ n sɛ́ɛ rɛ Matiyee yɛnu un pilampooyɔ́ɔ́ kɛkɛi-tú. Uu u maa rɛ: A yisi a né ritiki. Matiyee uu yisi uu u tiki. ¹⁰ Yeesu uu pɛɛ lɛ́ mɛmáá sɛ́́ uú ha Matiyee kɛyɔ́-i n tú un ilukɛ le. Pilampooyɔ́ɔ́ nɛ pikóɛkɔ́ɔ́ picɔ́ apí hapɔ́ api kei u nɛ upipɛɛritiki kekúri tonɛ. ¹¹ Kɛ Pifarisi api lɛ́ n yɛ́, api Yeesu pipɛɛritiki maa rɛ: Yo nnya kɛ nɔ́unécélaa nɛ pilampooyɔ́ɔ́ nɛ pikóɛkɔ́ɔ́ picɔ́ api kelɔ́ kɛsɛ tú pin le? ¹² Yeesu uu kóm pin lɛ́ sɛ́misi uu rɛ: Ái pɔ́sɔ́i pɛɛ isarɛ n láárú nnya kɛ upɔ́isɛ uú wɛ, amá pitóikɔ́ nnya kuú wɛ. ¹³ Ani ha Uléécaá nsímé mmú kuu m ma aseɛ wéésɛ́ ani kóm. U maa rɛ: Nɛ́, Uléécaá yɛ nɔ́ písei rɛ ani íwɛ n

ténaane, ám nó písei re ani ye isee ne né nyóɔnse. Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Ái pɛpɛe pimɛcɪre n nyáni re pi pɪsoi le pɛe aseɪ n tikilɛ kam píséi ka, amá pikópeɔɔ nya kam ka.

Yeesu ye anɔɔpahaɔ nsímé wai

(Mariki 2:18-22; Luki 5:33-39)

¹⁴ Kei ke Yohani Úniwole pipiretiki api Yeesu kekúrí hapɔ api u pise re: Yo nnya ke tɔ ne Pifarisi ari anɔɔ pahaankeɛ mesére, amá pɔ pipiretiki ápi ye pɛe paasi? ¹⁵ Yeesu uu pɛe pi pɛse re: Nɔ músu re usoi yé písɔɔnne anyá n wai uu upisane séi api pɛé hapɔ apí ne mpɔɔcaai n tũ? Aai, mmɛ́ h́n we. Li yé kam api kumúhɛ kunyine-i unósikɔ uyɛ pikɛɔpɛ lese apí ne tɔmpɔ. Pɛé uye-i kapi yé pɛe anɔɔ paasi.

¹⁶ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Ápi ye kusáhɔ́á fale kepampi kpísi apí ne risípíi kpure tanɛne. Insá lɛ́, kusáhɔ́á fale kepampi yé kusáhɔ́á kpure nkú m pasalɛ́ aɪ cɛ́eri, kupóle aku pɛe kufoi feriyɛ. ¹⁷ Uu kɔ kpá re: Úka uu ye píta pelɛ́ akónenuhɛ́ kpure-i súũ. Insá lɛ́, píta yé kam api pelu, anúhɛ́ aa kpáfú api keteni-i lúlu, anúhɛ́ pɔɔ kɔ méwoo wai. Amá akónenuhɛ́ fale kɛ́mɛɛ kapi ye píta fale súũ, ai lɛ́ n we apí ha ne pelu.

Yeesu ye Yairusi ukpére yukuse uu kɔ unósi unyine pɔise

(Mariki 5:21-43; Luki 8:40-56)

¹⁸ Yeesu un lɛ́ we un ne Yohani Úniwole pipiretiki símisi, Pisuifi uyukɔɔ unyine uú hapɔ uu ukeyu-i wúla uu re: Unékpére yee nfáani nní kpuɔ́ ái kahane n náhɔ́ai. Amá a kam a ha anípe ukeɔ́á rilaa. U yé nfáa wa. ¹⁹ Yeesu uu yisi u ne upipiretiki api u tiki.

²⁰ Unósi unyine yee ménye n foho hái ihmɛ́ kefi ne ité, uú ne Yeesu kɔ, uu uilú titime kepire-mɛ́ ca. ²¹ Ái mé-woo kuu lɛ́ tica. U ukefa-i maa re: Nen pɛé hɔ́maa uilú kerí n fe aḿ ca, ne yee pɛé péi. ²² Yeesu uu pɛe kepire-mɛ́ pansɛpɔ uu u yenu uu u maa re: A n kahari unékpére, mpɔ́fatene ye pɔ́ péisele. Unósi uyɛ́ uu kei nní pélu.

²³ Ke Yeesu uú ha úyukɔɔ uyɛ́ keyɔ n tuipɔ, pisun-símaa pɛe pimɛcɪre n cápine piké nkɔɔ wa ne risoiwuí ne iwɔ́ɔ líkí-líkí kuu lɛɛpɔ́ kɛ́yɔ́ mɛ́yipe. ²⁴ Uu pi maa re: Ani nté léepɔ. Kɛkpérepí nké áke kpu, ke lnɪle. Kuu lɛ́ ḿ ma, api u sɛ́nnyi. ²⁵ Kapi pɪsoi ketahai-mɛ́ n lésepɔ, Yeesu uu pɛe kulee lomɔ. Uu kɛkpérepí kunípe tini, áke yisi áke nyere. ²⁶ Nsímé nn kei ketɛ́ kɛ́ nnéi kɔ́ɔnú nn tánɛne.

Yeesu ye pinyíye pité pɔise

²⁷ Ke Yeesu uu kei n yisi un tɔ́su, pinyíye pité pinyine api u n tikilɛ́ pin cáai re: A irówe yɛ́, Tafiti Kepipi.

²⁸ Kuu kɛ́yɔ́ n tu, pinyíye pɛ́ api ukekúrí hapɔ. Kei kuu pɛe pi pise re: Nɔ ne kefa tene re né fe am lɛ́ kani h́ la waii? Api u pɛse re: Eɛe Upíima, pɔ́ fe. ²⁹ Kei ke Yeesu uu pɛe piinipee rica uu re: Uléecaa uké lɛ́ kaní ne nní kefa n tene nó wa. ³⁰ Kuu lɛ́ ḿ ma, piinipee ii wúkule apí n nyáni. Uu pɛe pi kúrúrise re: Ani nómenécire tí h́sɔne,

áni kape tíye unyine uké lɛ́ kɔ. ³¹ Amá kapi yé kei nní n léepɔ, api piketɛ́ kɛ́ nnéi ne Yeesu nsímé kɔ́ɔnú api ríyu u waise.

Yeesu ye usoi yee úu ye n símisi pɔise

³² Pinyíye pɛ́ pɔ́ɔn nní fáaupɔ́lɛ́, pinyine apí ne uníri-hélaa unyine yee úu ye nsímé n fe Yeesu lɛɛpɔ. ³³ Ke Yeesu uu yé kuníri kpɛ́ n lákasepɔ, utisi uyɛ́ uu nsímé kápáa. Ai riwúí tɛ-i ḿpá úye nnɔ́ yipu, api pɛe re: Ári píkai Isirayɛeli keteni-i mewai mmé mɛɔɔ yenaalɛ́!

³⁴ Amá Pifarisi pɔɔ re: Kunírílá wéése kɛpɛe h́nanɛ u he un ne aníri lakase!

Yeesu ye pɪsoi pɛe n cápinelɛ́ íwe tɛ́

³⁵ Yeesu ye pɛe ayu ne siyupi nnéi kɔ́ɔnúlenle un kei Pisuifi ayomeyáhaalee kɛ́mɛɛ céési un kɔ Uléecaa iyɔɔpi Nsímé Kɛcɪre pɪsoi yóólɛ́ un kɔ itóí nɔɔpuri ne nɔ́hɔ́ nɔɔpuri mee pɪsoi m pɛkesi pɔiseɛte. ³⁶ Uu asoiwuí yénu an pɔ́ɔnelɛ́ lin a feriyelɛ́, an méwoo tóórínkeɛ yare isáhɛ́ yee íi usé́ m má, ai íwe u wai. ³⁷ Uu pɛe upipiretiki maa re: Kɛcare kee kúkpaɔ n tu ye laanule pelele, amá pɛpɛe yé ke h́ kpasi ápi pɛe kulúí we. ³⁸ Lɛ́ nnya, ani Up-íima pise re uké pikeikɔ́ pɛe yé h́ kpasi pame.

Pitume kefi ne pité ke Yeesu uu n wéé

(Mariki 3:13-19; Luki 6:12-16)

10 Yeesu uu pɛe upiretiki kefi ne pité séi uu h́nanɛ pi he piké ye ne aníri lakase api ye kɔ ne itóí nɔɔpuri ne nɔ́hɔ́ nɔɔpuri mee pɪsoi m pɛkesi pɔiseɛte.

² Pitume kefi ne pité pɛ́ anyiri ye nnyé: Ufoi yee Simɔɔ kapi rinyíri n he re Piyee ne uuwá Antiree, ne Yakupu ne uuwá Yohani. Pɛ́ keté ye Sepetee piɔ́máne le, ³ ne Filipu ne Patelemii ne Tomaa ne ulampooyɔɔ́ Matiyee ne Alifee uɔ́máne Yakupu ne Tatee, ⁴ ne Simɔɔ yee pɛe ukuyu pimúlɛ́ keɔ́á n tɔpu ne Yutasi Isikariyɔɔ́ti yee Yeesu n tí uu piláarɔ́ anipe-i wai.

Pikei ke Yeesu uú ne pɪsoi pɛ́ n tum

(Mariki 6:7-13; Luki 9:1-6)

⁵ Pɪsoi kefi ne pité pɛ́ ke Yeesu uú ne pikei tũ uu pi céési re: Ani silɔ́ sɛ-i ke mpuri sane pikɔ́ api h́ we n kaase. Áni kape Samarii pikɔ́ ayu kɛ́mɛɛ ha. ⁶ Amá Isirayɛeli pikɔ́ pɛe h́ we yare isáhɛ́ yee m pɔ́ kɛ́mɛɛ kani yé ha. ⁷ Ani icée kɛ́mɛɛ pi n símisi re: Uléecaa iyɔɔpi ye nyahaimɛle. ⁸ Ani pitóikɔ́ m pɔiseɛte, ani pikpɔ́kpɔ́ yukusente, ani tíyese piyɔ́́ piké panse pɪsoi pɛe ápi mékperinkpe m má, ani aníri lakase. Faalaa kani yɛ́, faalaa ke nɔ́ yé kɔ picɔ́ he. ⁹ Áni kape nkɔ́páni wura néɛ nwoóweni néɛ mewóópipi kpísi nké awóólɔ́-i wa nké ne ripéne. ¹⁰ Áni kape kulɔ́ kpísi nké ne ncée ritiki, áni kape kɔ ketúkanka kɛse kpísi. Áni kape kɔ anééri néɛ kuséle rimúlú. Li we re ukeikɔ́ yee ye upikei piluke li.

¹¹ Ḿpá kuyu maa-i néɛ keyupi-i kani lomɔ, ani ye uyee yé h́ h́murei uu nó yósu wéési. Un n h́murei un nó n yɔ́sí, ani ukeméé tone aɪ ha ne nókenétɔ́hɛ́yaa tulu. ¹² Nɔ́n ye kɛ́yɔ́ kɛ́ye-i n lompo, ani ye kepikɔ́ yáási re: Liké nó n niɔ́ú! ¹³ Kɛ́yɔ́ kɛ́ pikɔ́ pin nó n yɔ́sí, nkíhɔ́nɛ

kani ne pi n la nke pikecáa n we. Amá pinsá n n yósi, nkínghine kani ne pi n la nke nokenémee ppep. ¹⁴ Pin kéyo kenyine-i née kuyu kunyine-i n ye re ápi n yósune née ápi k nónnésímé kutu cwe, ani kéyo ke-i née kuyu kpe-i léepo ani nánéna nkojo péi ani pikuwéé-mé yaapo. ¹⁵ Asei kam nní n símisi re keyáa ké ke Uléecaa uu n sánti uké ne písoi n túhaane, Sotom ne Komwri pikó ke Uléecaa uu nna n nmaasi iwe ye ne kuyu kpé ikó kutósi wa.

Lĕ kapí masí kēpire písoi n wéékusene

(Mariki 13:9-13; Luki 21:12-17)

¹⁶ Yeesu uu kó pimáa pi kpá re: Ani nsonne kó te, kam nní n n tum, ani isáñ yee ákpe kecōpe n we meco n sōne. Lĕ nnya, ani mesōho m má yare iwáa, ani alólā meco kéyu m purú. ¹⁷ Ani nōmenécíre ne písoi tī. Li yé kam api ye nō tini apí ne sitúhaane-i sí, api ye kó piy-omeyáhaalee-i iséi nō súúkee. ¹⁸ Pi yé kam api ye nē nnya píyukó ne piyópi kéme nō séi re nóké kó pē keyu-i ne mpuri sane pikó keyu-i inétansei li nnya. ¹⁹ Pin ye ketahai nō n sée, iwame ii kape ye nō wa re n-ye kani yé ha símisi née íye kani yé ha n símisi. Liitunje in n tu, Uléecaa yé mmaa-maa nō he aní male. ²⁰ Ái nōkenémee knn léerine. Amá Nsunésáa Uléecaa Nfaasone yee nōkenémee símisine. ²¹ Usoi yé umáreco kpísi uú pa re piké kpu. Usoi uu kó ukepipi kpísi uú ne limeco wai. Siwá asi písáa ne píni kecáa nyere asi pi kpísi así pa re piké kpu. ²² Písoi nnéi yé kam api nē nnya nínépuri yulu. Amá nkó yee rinkáhá-káhá ne kéto-pó, Uléecaa yé uriyu lo. ²³ In kuyu kúye-i nō n wéékuselĕ, ani wuri ani kucó téj. Asei kam nō símisi re áni Isirayeli ayu kónúne nóké táñene Usoi Kēpipi kéké kelene kam.

²⁴ Upeikee úka úu uucélaa fe. Limeco, ukeikó úka úu ukeisaa fe. ²⁵ Li nyam te upeikee uké ucélaa ketule tu. Li nyam te ukeikó uké ukeisaa ketule tu. Née núnéyosaa, nē kápi piséi tíye re Pelisepule, wóo ppe nō pinéyokó?

Uyĕ kai m pise re usoi uké n wuru

(Luki 12:2-7)

²⁶ Yeesu uu kó pimáa pi kpá re: Áni kape písoi n wuru. Lĕ nnéi lee m pékaalĕ ne lĕ nnéi ke úka úu n nyu yé kam ai metéi kémee léeri mpá úye uu li yenu uu kó li ceru. ²⁷ Mmĕ kam nní kuñmaha-i nō n símisi, ani ha metéi kémee n tiyóó. Ani ha kó mmĕ kam nní kutu-i nō rinwéi-wéi, kecáca-i nyere ani yóó mpá úye uké kó. ²⁸ Áni kape ppepe ye usoi n kpu ápi ye ppe fe piké ukumíiri kpu n wuru. Amá Uléecaa kani yé meníñe n wuru re u ye fele uu usoi kopu uu kó u ne ukumíiri kpísi uu nna teneciré kémee waipo nnya. ²⁹ Nté pi ye sinúipi yuke-yuke sité yáa aí ne kétanká kumúñé sá, née yo? Mpá ne lĕ, kéka áke ye méwoo kpu kái Nsunésáa Uléecaa mela. ³⁰ Ticuruu Uléecaa ye nórinyu kecáa nnyúpi keenle un n-nnéi nyu. ³¹ Lĕ nnya, iwame ii kape ye nō wa. Nō Uléecaa inipee-i ríyu mále lin sinúipi yuke-yuke kulúfi fe.

Yeesu meyóó ne umeyule kecáa nsímé

(Luki 12:8-9)

³² Yeesu uu kó kpá re: Úye un písoi kecōpe n n̄murei re u unékó le, nē né kó Unésáa yee keyómecaa-pó n we keyu-i n̄murei re née u te. ³³ Amá úye un kó písoi kecōpe n kesi re úu unékó, nē né kó Unésáa yee keyómecaa-pó n we keyu-i kési re ám u nyu.

Yeesu úu ne nkínghine písoi ka, amá atōpi kuú ne písoi ka

(Luki 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Yeesu uu kó kpá re: Áni kape m músu re n̄ñine kañ ne ketĕ kecáa ka. Ái nkpáni n̄ñine, amá atōpi kañ ne ka. ³⁵ Ne kale ké uñmáne ne usáa cēñse, am kó ukpére ne úni ne ufósi ne unyáani cēñse. ³⁶ Usoi keyo cire pikó n̄ma ppe iláaro u waine.

³⁷ Usoi nkó yee usáa née úni n la ai tósu lĕ kuu né n la úu ne sá re uké unépiretiki. Nkó yee kó uuñmáne née uukpére n la ai tósu lĕ kuu né n la úu ne sá re uké unépiretiki. ³⁸ Nkó yee úu n n̄murei re uké menéco ukunapéékó riyá † uké ppe né ritiki, úu ne sá re uké unépiretiki. ³⁹ Nkó yee n la uké unfaa m múlĕ, yé kam uú ne n fómni. Amá nkó yee nē nnya unfaa n fóm, yé kam uu n yenu.

Ihéé kecáa icélaa

(Mariki 9:41)

⁴⁰ Yeesu uu kó pimáa pi kpá re: Nkó yee nō n yósi, ye kó nē yósi. Nkó yee né n yósi, ye kó uyee né n tumme yósi. ⁴¹ Úye un antepu unyine n yósi re antepu lo nnya kuu u yósi, Uléecaa yé ihéé kuu yé antepu m pa ico u hééle. Nkó yee kó uyee aseí ne Uléecaa pikei n wai n yósi re aseí ute lo nnya kuu u yósi, Uléecaa yé ihéé kuu yé aseí ute m pa u hééle. ⁴² Asei kam nō símisi re nkó yee písoi mpí ke úka úu nní n waiselĕ kecōpe unyine míni riñwuhúse re pi pinépiretiki le nnya, Uléecaa yé li-ihéé u pa.

Yohani Úniwole pitume

(Luki 7:18-35)

11 Ke Yeesu uu upipiretiki kefi ne pité pē uicélaa pípa m masí, uu kei yisi uú ha ketĕ ké ayu kémee n céési un kó Nléecaasimé yóólĕ. ² Yohani Úniwole ye ppe likumúñe kpe-i kukpaniilee-i wepōle. Uu Kirisi pikei kuu n wai nkó kóm, uu ppe upipiretiki yukuse uu ukeme tum ³ te piké ha u pise re uyee usoi uyĕ kapi mekee-me n tee re u sánti née unyine uco ye kēpire wemele? ⁴ Kei ke Yeesu uu ppe pi pese re: Ani ha lĕ kani n kómēi nōn kó nyáni Yohani símisi, ⁵ lelee re pinyíye ye nyánile, síkankáláká sin sōne, piyó pin wole pin funi, pi-tusuí pin kómēi, pikpōkpo pin yisikee, píwekó pin kó Nsímé Kēcire ke písoi api pi n yóólĕ kómēi. ⁶ Úye unsá nē nnya n loó, liute ye únarekome le.

⁷ Ke Yeesu uu lĕ písímé pi m masí api tómpo, uu ppe Yohani kecáa nsímé písoi ppe n cápinelĕ n símisi, uu re:

† Kunapéékó piya: aseí re íwe piluke Yeesu meco

Yo kani kucesi kóima-i piyéne ha? Kεkrápi ke kuyɔ aku n fikiisee? ⁸ Usoi yee melape kecire n lapaalē yee kei we, née yo? Amá piyɔɔpi akpáńá-i ke pεpee melape kecire m má apí we. ⁹ Yare yo kecire ηmaa kani mpíi piyéne ha? Antepu unyine née yo? Amá aseí kecáá uyē kani nní h yē ne antepu fele. ¹⁰ Ukecáá kai wólaalē te: Uné-tumε ye nkó kam n tumme uké ne kekpeē pɔ wa uké mpɔcée nyɔɔnse. ¹¹ Asei kam nní nɔ símisi re kai ne n weme, ápi unyine maraalē yee Yohani Úniwole n fe. Ḿpá ne lē, pεpee Uléecaa iyɔɔpi kέmee h we kecɔpe, uyee n fíllē ye u fele. ¹² Kai ne kumúnjé kpe-i ke Yohani uu Uléecaa Nsímé n yóólē n kpíime aí ne kumúnjé nkú-i tuiiri, pisoí ye Uléecaa iyɔɔpi nnya tɔpule pin náási piké i yē, pináńe-nańe pεe ye i yē. ¹³ Antepuyε nnéi ne isé ye Uléecaa iyɔɔpi nsímé símaarile aí weri aí ne Yohani ikametuńe tulu. ¹⁴ In te nɔ mesei la nóké nnésímé kó, Yohani yee Elii uyē kapí pεe n tee re u weme. ¹⁵ Úye un ukóme uu kóm!

¹⁶ Uu kɔ pimáa pi kpá re: Yo kam yé fe ké ne nfáani pisoí múnjiseene? Pi nkpáni yare siwá see kέyaáala-i n tú si ne sísicɔ sin ne ipupeí séleine, asi ye re: ¹⁷ Tɔ asú nɔ símisile re ani yesi, ani yúlu, ari sikhoyome yom, áni té. ¹⁸ Mesei ke Yohani uú ka, úu ye iluke li, úu ye píta n ntí, ani re aníri kuu héesi. ¹⁹ Usoi Kεpipi pɔɔ weri ken le ken níru, ani kɔ re: Piluke ne píta niré ηmane nkó mee uyē we. U kɔ pilampooyɔɔ ne pikópekɔɔ usane le. Amá li pεe umewai kέmee nyíselenle re Uléecaa mewéésesɔhɔ ye me.

Ayu nyee áa Yeesu nsímé h ηmurei

(Luki 10:13-15)

²⁰ Lē memáa, Yeesu uu pεe ayu nyee-i kuu mewaisańa meya n wapisi pikó picé kápáa kápi ne mefine n conse nnya. U ne pi cési re: ²¹ Nɔ Korasin pikó, íwe kani topori. Nɔ Petisayita pikó, íwe kani topori! Likumúnjé re mewaisańa kapi nókeneéme n wapisi men pεe Tiiri ne Sitɔ kέmee n wa, ai nní h we pin piakópe kepire rito api áfɔɔnti tani api pimεcire nfúrɔ kɔikee liké nyise re pi conse. ²² Lē nnya kam nɔ símisi re Tiiri ne Sitɔ pikó íwe yé ha ketúhaaneyaa ké ne nínékɔ kutɔsi wa. ²³ Nté nɔ Kaperinawum pikó, nɔ músu re keléecaa-mē kaní taálē? Ái nkpáni lē. Amá kukúlāyu-i ke Uléecaa uu ketē-mē nɔ láupɔle. Ái líka nnya, pin pεe mewaisańa mmé kapi nní nókeneéme n wapisi meɔ Sotɔm kέmee n wapisi, li yé pεe nní h we kuyu kpē kun ne we. ²⁴ Lē nnya kam nɔ símisi re keyáa ké ke Uléecaa uú ne pisoí n túhaanene, Sotɔm pikó íwe íi nínékɔ ne kutɔsi wa.

Yeesu ye re pisoí piké ukemee piwénte hapɔ

(Luki 10:21-22)

²⁵ Yeesu uu pεe likumúnjé kpe-i maa re: Sáa, ketē ne keyóme Upiima, ne pɔ pakare re pɔ tíyese siwá síńsápi asi nsímé mmē kaa pisɔhɔɔ ne pinyuwe m pesí aseí kom. ²⁶ Pɔɔ la re liké lē wa kai kɔ mesei lē wa, Sáa.

²⁷ Yeesu uu kɔ limemáa pi maa re: Unésáa ye ḿpá yo nnéi né pale. Úka ucɔ úu né, Ukepipi nyu Unésáa memáa. Úka ucɔ úu kɔ Unésáa nyu insá né Ukepipi ne pē kam n tíyese api u ceru. ²⁸ Nɔ mpí nnéi nɔɔ nní nɔɔni

mule-mule ne n nákaankee lin nɔ pelaalē, ani kenémeé kam ké nɔ topile ani wénte. ²⁹ Am la ké nɔ n nyikilē lin nɔ pelaalē. Ani nɔɔni karń ne nɔ h la ηmurei ani cɔni, ani tíye ké nɔ n céesi. Nɔ pεe yē kani yé h wénte. Ne kefa láárúle. Menékɔ áme kɔ pɔɔlú. ³⁰ Nɔɔni mmē kam nní ne nɔ h la re ani cɔ ye fákúle, hń nkpáni mulú.

Yeesu yee kewénteயaa ute

(Mariki 2:23-28; Luki 6:1-5)

12 Lē memáa, Yeesu uu pεe kewénteயaa ketúnjé imúí inyine kecare kέmee n tikilē un tósu. Nkú nn upipiretiki wai, api pεe iwéhe kpéeni api mepipi takai. ² Ke Pifarisi api lē n yē, api Yeesu maa re: A ripaí ke pipópiretiki api n wai lē ke isé ii m maa re pisoí ápi kapε ye kewénteயaa ketúnjé wa. ³ Kei ke Yeesu uu pεe pi pεse re: Lē nnya, áni lē ke Tafiti uu kumúnjé kpe-i ke nkú nn u ne upikó n wa keenlē, née yo? ⁴ Uléecaa keyɔ-i kuu lomɔ uu akpónɔ kapi Uléecaa n yekei kpisi u ne upikó api le, ái kɔ pεe re piunyine ye ncée má uké a li. Pεpee ye Uléecaa inyɔɔnse n wa ηmane pεe ncée má piké a li. ⁵ Néee áni isé atelé kέmee kéē te pεpee ye Uléecaa inyɔɔnse n wa ye Uléecaa keyɔ-i pikéi waile aí ne kewénteயaa péne? Lē nnya akópe kapi lē waa? ⁶ Amá ké nɔ símisi re uyee nté nní h we ye Uléecaa keyɔ fele. ⁷ Nɔn pεe Uléecaa ritelé kέmee iwɔi nnyí aseí meyíkíyiki n kó te Uléecaa ye maa re: Né, Uléecaa ye nɔ písei re ani íwe n ténaane, am nɔ písei re ani ye isee ne né nyɔɔnse, áni yéé pεe nkó yee úu líka n caai akópe pa. ⁸ Lē nnya ke né, Usoi Kεpipi am kewénteயaa ute.

Utisi uyee kunípe kópe m má

(Mariki 3:1-6; Luki 6:6-11)

⁹ Yeesu uu kei yisi uu tómpɔ uú ha pikuy-omeyáhaalee loni. ¹⁰ Utisi unyine ye pεe kei wele un kunípe kópe má. Pεpee kei h we api pεe kewáána n wéési piké ne Yeesu tí. Api Yeesu piεe re: Ncée ye we re piké kewénteயaa ketúnjé usoi pɔisee? ¹¹ Uu pi pεse re: Nɔ úye un nkpéni isáń ise m má ii kewénteயaa ketúnjé kuhóre címé-címé kunyine-i lóipɔ, úu yé ha kei i lessee? ¹² Kesoiipi ye kɔ pεe isáń fele ái nkáripi. Lē nnya, irɔsé ye ncée hele re piké ye kewénteயaa ketúnjé usoi lisɔne wa. ¹³ Yeesu uu pεe utisi uyē maa re: A kupónípe rit-uháme. Uu ku tuńáɔ aku pélu aku kucɔ meɔ sɔnesi. ¹⁴ Kai lē n wa, Pifarisi api pεe léepɔ apí ha símaane piké yē te íye kapi yé wa piké ne Yeesu kpu.

Ukeikó ke Uléecaa uu n wée

¹⁵ Ke Yeesu uu n kó te pi la piké u kpu, uu kei yisi uú nyɔɔ. Pisoí kulúí api yisi api u tiki, uu pitóikɔ nnéi pɔisente. ¹⁶ Amá uu pεe pi símisi hɔɔne uu kúrúrise re ápi kapε tíye unyine uké kó te lē kuu wa. ¹⁷ Lē ke antepu Esayi uu uritelé kέmee m ma liké ne n wa nnya. U pεe re:

¹⁸ Unékeikó lala ye nkó. Uyē kam wée.

Ám kusa u la.

Né Nnéfáasɔne ukemee wa

uké ne sitē nnéi isoipuri aseí karń ne i n weme riyóó.

¹⁹ U ne úka ápi líka kecáá kéhene, úu yé kɔ senkee. Ápi yé unné icée-i n kómei.
²⁰ Úu yé kekrapí kee pikónó m máálē sei.
 Úu yé kɔ kéfiráa kee pinyúrń-nyúrń m masí kpu.
 Lē kuu yé n wai aí weri aí ne tulu
 kumúhē kpe-i ke aseí aa yé mǎpá yo n feriyē.
²¹ Sitē nnéí isoipuri ii péé ne u n tálē.

Yeesu ye pɛpɛe ukɛcáá nkópe n símisi rinó pɛse
 (Mariki 3:22-30; Luki 11:14-23)

²² Kei ke pinyine api péé ne unírhélaa unyine ke aníri aa n nyíinse úu kɔ símisi Yeesu lɛpɔ re uké u pɔise. Yeesu uu u pɔise uu pɛe fe uu ye símisi uu ye kɔ yenu.
²³ Ai pɔisoí pɛe n cápinelē nnó yipu, pinnéí api ye pɛe re: Néntē utisi nkó ye Tafiti Kepipi lɛ? ²⁴ Ke Pifarisi api lē n kó, api re: Aníri uyɔɔpi Pelisepule yee utisi nkó hnanje he kuú ne aníri lakasente. ²⁵ Amá Yeesu ye pɛe pikemúhē nyule. Uu pɛe pi maa re: Kuyɔɔpiyu kunyine pɔisoí pin pimɛɔpɛcire n tɔpu, ku ye kpule. Limeɔ, kuyu kunyine née kɛyɔ kenyine pikó pin pimɛɔpɛcire n tɔpu, pi ye kpule. ²⁶ Setani un nkɛpéni aníri n lakasente, umɛcire kuu lē ne tɔpu, íye ke ukuyɔɔpiyu aku yé pɛe fe akú ne n we? ²⁷ In tɛ Pelisepule yee hnanje né he kam ne aníri lakasente, wóo pɛe nópinékó pǎ hnanje he kapí ne a lakasente? Ani n nyu re nópinékó cire pɛe nó nyísene re áni alari má. ²⁸ Asei kecáá, Uléecaa Nfaasɔne nnanje kam ne aníri lakasente. Lelɛ nyíselē tɛ Uléecaa iyɔɔpi ye nókenémee pituime masile.
²⁹ Úka úu yé fe uké unáhe-nanhe keyɔ-i lomɔ uu ulikó yáái, kumúhē kpe-i kúu kahane u n tí uké paasi. Amá un n fe un u n tí uu paasi, u yé pɛe fe uu kɛyɔ likó nnéí yáái. ³⁰ Nkó yee úu kenécáá n kpálē ye iláarɔ né waille. Nkó yee úu kɔ picápine né n léni ye haresile. ³¹ Lē nnya kam nɔ símisi re Uléecaa yé akópe ne alē nnéí mpuri kesoiipi sárei, amá úye un Uléecaa Nfaasɔne n lámaankee, Uléecaa úu yé liute sárei. ³² Uléecaa yé nkó yee né Usoi Kepipi kecáá nkópe n símisi, akópe u sárei, amá Uléecaa úu yé nkó yee Nfáasɔne kecáá nkópe n símisi, akópe u sárei ne keweesi-pɔ.

Kuléé ne kuapii kecáá icélaa
 (Luki 6:43-45)

³³ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Kuléé kun isare n láárú, kuapii yèè n nyamlɛ. Kunsá isare n láárú, kuapii yèè n caailenle. Mǎpá kuléé kúye apii kapi ye ne ku ceri. ³⁴ Nɔ akpurii nnyé! Íye ke nɔ pɔisoí kpáaree mpí ani yé fe ani nsímé sɔne male? Li we re nsímé mee usoi kefa-i n we mee ye nnó-i léeme. ³⁵ Usoi sɔne yee ye nsímé sɔne mee ukéfa sɔne-i n we símisi, usoi kópe pɔɔ nsímé kópe mee ukéfa kópe-i n we símisi. ³⁶ Ké nɔ símisi re keyáa kē ke Uléecaa uú ne pɔisoí n túhaanene, isímé kópe ke pɔisoí api n símaankee cire nnya kapí ne pi túhaanene. ³⁷ Li we re mpónɔsimé mee tíyesene pɔké alari née akópe yē.

Pi Yeesu pise re uké mewaisaŋa wa uu yúlu
 (Mariki 8:11-12; Luki 11:29-32)

³⁸ Lē memáá, isé picélaa keɔpɛ pinyine ne Pifarisi pinyine api Yeesu maa re: Tɔ péé la re a mewaisaŋa menyine wa tóké yē. ³⁹ Yeesu uu pi pɛse re: Nfáani ketē nké pɔisoí ye caailenle hái. Ápi la piké Uléecaa hmanɛ ritiki, amá mewaisaŋa kapi wéési piké yē. Mewaisaŋa mē ke antepu Yonaasi uu n yē menyineɔ kapi yé kɔ yē. ⁴⁰ Asei kecáá, lē ke Yonaasi uu mekpíntomé maamaa kefa-i sitúhē sitaani ne sisine sitaani n wa meɔ ke Usoi Kepipi pɔɔ kɔ sɔnti keké ketē kémee wa sitúhē sitaani ne sisine sitaani. ⁴¹ Keyáa kē ke Uléecaa uú ne pɔisoí n túhaanene, Niniifi pikó yé ha yisi api nfáani ketē nké pɔisoí akópe pa. Li we re kumúhē kpe-i ke Yonaasi uú pɛe Nléecaasimé rin-yóó api kóm, pi pɛe mɛfine consele. Uyee nté nní n we ye kɔ pɛe Yonaasi fele. ⁴² Keyáa kē ke Uléecaa uú ne pɔisoí n túhaanene, unósiyɔɔpi yee Saapa ketē kecáá n tú yé ha yisi uu nfáani ketē nké pɔisoí akópe pa. Li we re uyee pɛe hái ketē keɔ-pɔ leemɛle uú weri re uké Salomɔɔ mewéésesɔhɔ kó. Uyee nté nní n we ye kɔ pɛe Salomɔɔ fele.

Kuníri ye kuripɔhɔ kpure-i pɛle
 (Luki 11:24-26)

⁴³ Yeesu uu kɔ kpá re: Kuníri kun usoi kémee n yisi, ku ye hale akú ha kelɔ kóima kenyine-i n keraai kun kewénte wéési. Káku nní ke n yē nnya, ⁴⁴ aku pɛe re: Né kenéyɔ kē kam n yisime kémee pɛle. Kun m pɛpɛ, aku kɛyɔ hmanɛ lɛpɔ kapi m péeinkee api nyɔɔnsente cáká-cáká. ⁴⁵ Kei kaku ye péé ha kuacɔ aseí nyee kuricuruu rikpákárá n fe kpíipɔ aá ne kɛyɔ ke-i tone. Lelɛ ye tíyese ke liute uyē mewee fale ame ye n caailē ame mekpure me-i kuú pɛe mekee n we tɔsu. Lē ke nfáani pɔisoí kópe mpí api sɔnti piké ne kɛtɔ tense.

Yeesu uni ne upiwa
 (Mariki 3:31-35; Luki 8:19-21)

⁴⁶ Yeesu un kei lē we un ne pɔisoí símisi, uuni ne upiwa pin tuiɔ, api ketahai-pɔ nyere, pin la piké rinó u maa. ⁴⁷ [Unyine uu Yeesu maa re: A ripái, upóni ne pipówá ye ketahai-pɔ nyenule pin la piké rinó pɔ maa.] ⁴⁸ Yeesu uu liute uyē pɛse re: Wóo unéni, píye pɛe pinéwá? ⁴⁹ Uu pɛe upipiretiki-mē kunípe tunáɔ uu re: Unéni ne pinéwá ye mpí nté! ⁵⁰ Asei kecáá, úye un Unésáa yee keyómɛca-pɔ n we mela n wai, uyee unéwá née unéyíi née unéni.

Ulukaa kenyárū
 (Mariki 4:1-9; Luki 8:4-8)

13 Yeesu uu keyáa kē kɛyɔ-i léeri uu sí uú ha kupiye ritime tone. ² Pɔisoí kulúí api ukekúri cápinɛpɔ uu pɛe lē nnya kúninɔi loni uú tone. Pɔisoí pē pɔɔ kupiye ritime tone. ³ Uu sinyárū kpisi uú ne isímé isímé pi símaankee. Uu re: Utisi unyine yee we, uu keyáa ukɛcare-i ipuri pifómɛ leepɔ. ⁴ Kuu lē n fóm, ipuri inyine ii ricéetime lólési, sinúipi así hapɔ asi i kpóuli. ⁵ Icɔ ii keparetē kecáá ke ntaai n m piye lólési. Ke ketē áke n

címú nnya, ipuri iyē ii mēse nē mēse lēlu. ⁶ Amá ke ntunje nn n ta, mēlei fale mē amē iníj kuweeciré nnya tore. ⁷ Ipuri icó ii sinípeleépi kepáápáá lólēsi, sinípeleépi asi pelu asi i hila. ⁸ Amá ipuri icó íi ha ketē sone kecáá lólēsi ii lēlu ii pelu ii fólu. Mpuri nse nn fólu ipipi píle, ncó ipipi kuwóó nē kefi, ncó ipipi afeetaani. ⁹ Ke Yeesu uu lē pímaá pi m masí, uu kó pi kpá rē: Úye un ukómē uu kóm.

Yo nnya ke Yeesu uú nē sinyárū céési?

(Mariki 4:10-12; Luki 8:9-10)

¹⁰ Kei ke upipiretiki api pēé nē u rikó api u pise rē: Yo nnya kaa sinyárū kpísi pón nē písoi símisi? ¹¹ Yeesu uu pi pese rē: Nō ke Uléécaá uu uicópi nsímé mēe m pékaalē cereise, úu pē cereise. Lē nnya kam nē lē pi símisi. ¹² Li we yare kapi ye m ma rē: Nkó yee linyine m má kapi ye licó rikpá ai meyá wai. Amá nkó yee úu líka m má kapi ye likáripikó lē kuu m má yósi. ¹³ Lē nnya kam sinyárū kpísi nen nē pi símisi. Li we rē pi ye n wiilenle, amá ápi pēe nyáni, api ye kutu n cōlē, amá ápi pēe kó kómēi. Ápi kó aseí ceri. ¹⁴ Lē ke antepu Esayi uú pēe mēkēe-me m ma yee lē wai rē:

Nó kam ani ye n kómēi, áni yéé pēe liasei ceri.

Nó kam ani ye n nyáni, áni yéé pēe yē.

¹⁵ Li we rē mpuri mmú písoi akiñ ye takasile.

Pi pimēcīre atu tápisile.

Api inípeē wúkesi,

api yúlu rē piatu áa kapē ye kō,

piinipeē íi kapē ye yē

pimesōho áme kapē ye kó líka ceri.

Lē kēmeē, ápi yé pēe fe piké pimēfine conse.

Nē Uléécaá, ké nē pi m pōise.

¹⁶ Amá in nō, ncó pínarekome le rē nínénipeē ye nyáni, nōanētu an kómēi. ¹⁷ Asei kam nní nō símisi rē antepuye nē aseí pite Uléécaá inipeē-i ye kulúí wele pēe pēé n la piké lē kani nní n nyáni yē, amá ápi li yē. Pi pēe kó lalē piké lē kani nní nē nōanētu n kómēi kō, amá ápi li kō.

Yeesu ye ulukaa kenyárū aseí lese uu símisi

(Mariki 4:13-20; Luki 8:11-15)

¹⁸ Kei ke Yeesu uu pēe pi maa rē: Ani nkpéni ulukaa kenyárū kē aseí kō: ¹⁹ Písoi pēe ye Uléécaá iyópi nsímé kutu riñcó ápi yé nkeméé kó ye we yare ricéetime tē-i ke ipuri ii n lólēsi. Kuníri yēē kale aku nsímé mmē pikeméé lese. ²⁰ Picó ye kó we yare keparetē ke-i ke ipuri ii n lólēsi. Lipite yēē nsímé kutu ricóle api mēse nē mēse piakiñ kēmeē n yósu nē mpōonare. ²¹ Amá ápi ye tíye nké pikemēe iníj wa, n n ye pikemēe tōne liké nánjai. Ncōñ nn nsímé mmē nnya pi n lēmeē nēe mēwee kópe menyine men pi m pekési, api kei nē kewááná yénu apí nē Uléécaá kepire tō. ²² Picó ye kó we yare ipuri yee sinípeleépi kepáápáá n loó. Lipite yēē nsímé kutu ricóle, amá ketē kecáá pikēi ke písoi apí nē n kparálē nē memá nnóápí mēe ye n kírāase yēē nsímé mmē tihilale n n ye pēe líka pi yoriye. ²³ Picó ye kó wele yare ipuri yee kēfēnetē kecáá n loó. Lipite yēē nsímé mmē kutu ricóle api nkeméé kóm nn pi léni api pēé n we yare aléé nyee

ye apipi m mári, kunyine píle, kucó kuwóó nē kefi, kucó afeetaani.

Meyúipuri kópe kenyárū

²⁴ Yeesu uu kó kenyárū kecó pi kpá rē: Uléécaá iyópi ye we yare usoi nkó nsímé mmú: Utisi unyine yee ukēcare-i melukepipi lukesi. ²⁵ Uláarcó uu kesine kenyine hapó, písoi pin lóni uu iluke kepáápáá meyúipuri kópe uu yaa, uu tómpo. ²⁶ Ke iluke ii n le ii mēpéi leeri ii fólu, meyúipuri póc kó leeri. ²⁷ Pikeikó apí weri api ucarēte uyē maa rē: Ái ilukepuri kaa kepócare-i lukesii, Upíima? Kai pēe iye wa ke meyúipuri kópe amé nē n le? ²⁸ Uu pi pese rē: Unéláarcó unyine yee lē wa. Pikeikó api rē: Pó la tóké ha mē wehēe? ²⁹ Uu rē: Eehei. Nē wuru rē nó meyúipuri kópe pilése n la aní nē iluke péne aní wehe. ³⁰ Lē nnya, ani liketē riyá liké kesé m pelu aí nē kúkpaa tulu. Lin kúkpaa n tu, né pepēe n kpasí maa rē: Ani meyúipuri kópe mefoí lese ani apehe mē pahaankeē tóké mē risé, ani pēe kó iluke cápine ani rinésime-i súuni.

Mpuri yuke-yuke nnyine kenyárū

(Mariki 4:30-32; Luki 13:18-19)

³¹ Yeesu uu kó kenyárū pi kpá rē: Uléécaá iyópi ye kó we yare mpuri yuke-yuke nnyine ke usoi uu n kpísi uu ukēcare-i lukesi. ³² Ipuri kecōpe mme mēe n-yuke icó fe. Amá nn n le, nkuléé kpeē ye kecare-i ayéheléé kecōpe kumáa. Ai pēe wai kuléé maa kpē ilese kecáá ke sinúipi asi ye ayámé wa.

Nkpónótó pite kenyárū

(Luki 13:20-21)

³³ Yeesu uu kó kenyárū pi wai rē: Uléécaá iyópi ye kó we yare nkpónótó pite ke unósi uu nto píima kēmeē n cōhōnepo uu pulu pikpēe api yisi.

Lē ke Yeesu uu ye pēe sinyárū n kpísi uú nē písoi céési

(Mariki 4:33-34)

³⁴ Sinyárū ke Yeesu uu ye pēe kpísi uú nē písoi pēe n cápínelē n céési. Sinyárū nmanē kuu ye pēe kpísi uú nē pi céési. ³⁵ Lē ke antepu uú pēe n wóí liké nē n wa nnya. U pēe rē:

Sinyárū kam kpísine ké nē n símisi. Né sinyárū kpísi an nē lē nnéí lee n pá yo kekoraane-me m pékaalē yóó.

Yeesu ye meyúipuri kópe kenyárū kē aseí símisi

³⁶ Kei ke Yeesu uu pēe yisi uu písoi pēe n cápínelē yá uu kēyo sī. Upipiretiki api u leepo api u pise rē: A meyúipuri kópe mēe kecare-i n le kenyárū kē aseí ró símisi. ³⁷ Uu pi pese rē: Uyee ilukepuri n lukesi yee nní Usoi Kepipi. ³⁸ Kēcare kee nní ketē, nlukepuri sone mēe nní Uléécaá iyópi pikó, pepēe Setani n tíkilē pēe nní meyúipuri kópe. ³⁹ Uláarcó uyee meyúipuri kópe n lukesi yee nní Setani. Ketē nké metene yee nní kúkpaa. Pepēe n kpasine pēe nní pilécaatume. ⁴⁰ Yare kapi ye nní meyúipuri kópe n wéhe api nna sé mecó kai sónti liké

ketē metene ketúnē wa. ⁴¹ Nē, Usoi Kepipi yé pinéléecaatume tū api pē nnéi pēe inéyōpi kēmeē picō akōpe n waise ne pē nnéi pēe mewai kōpe n wai lese. ⁴² Api nna píima kēmeē pi sápw. Kei ke písoi api yé meýá ténesi pin iní takai. ⁴³ Pēé uye-i ke pēpē aseí n tíkilē pōw yé pēe púsaa Uléecaa iyōpi kēmeē n we pin tēlu yare itunē. Uye un ukōme uu kóm!

Memá kenyárū

⁴⁴ Yeesu uu kō upipiretiki kenyárū kecw kpá re: Uléecaa iyōpi ye kō we yare nsímé mmú: Memá píima menyine mee kecare kenyine-i kúlaalē. Utisi unyine uu keyáa memá píima mē yenu, uu pikúlaa me pesē, uu kō mpōwnare ne ulikō nnéi kpísi uu yái uú ne kecare kē lōlu. ⁴⁵ Yeesu uu kō kpá re: Uléecaa iyōpi ye kō we yare ukpéense unyine yee keyáa ikólé kecire wéési. ⁴⁶ Kuú ha nkólé mee meýíkíyiki n nyam n yé, uu sí uú ha ulikō nnéi yái uú ne n lōlu.

Kunyej kenyárū

⁴⁷ Uu kō kpá re: Uléecaa iyōpi ye kō we yare kunyej kenyine ke usoi uu mínimaa-i n fō aku ikpíntomé nnyí ncōpuri paála. ⁴⁸ Kaku n yi, pikpíntomécpíi api ku pasai api ritime leseri api péé n tū pin ikpíntomé tési, pin isōne anére-i wai pin ikópe fōnē. ⁴⁹ Lē kai sōnti liké ketē metene kumúnē-i wa. Piléecaatume ye ha sōntile piké pēpē Uléecaa mēla n wa ne pēpē ápi Umēla n wa kóolene, ⁵⁰ api pēpē ápi Umēla n wa nna píima kēmeē sápw. Kei ke písoi api yé meýá ténesi pin iní takai.

Isé ucélaa fale ne ukpure kecáa nsímé

⁵¹ Yeesu uu upipiretiki pise re: Nō pēe lē nnéi kam nni n símisi aseí konle nní? Api re: Eee, tō konle. ⁵² Kei kuu pēe pi maa re: Lē nnya, isé ucélaa úye un Uléecaa iyōpi nkō n ηmurēi, u we yare úyōsaa unyine yee ulikō kēmeē lifále ne likpure n lese.

Nasareti pikó ápi Yeesu ne kefa tene

(Mariki 6:1-6; Luki 4:16-30)

⁵³ Ke Yeesu uu lē ne sinyárū sē picélaa pi m masí, uu kei yisi uu tōmpō, ⁵⁴ uu kuyu kpe-i kuu iwā n li kēmeē sí uú ha kei Pisuifi kuyomeyáhaalee-i n céési. Ai pēpē kei n we nnéi nnōw yipu, api ye pēe re: Yei kecire ke nkō uu mpíi mewéesesōhō mmé tu? Ýye kuu ye ne mewaisaŋa mmé wapisí? ⁵⁵ Nēnte uyee uséré uyē unmánē? Ái úni yee Maari? Ái upiwā pēe nni Yakupu ne Yosefi ne Simōw ne Yuutii? ⁵⁶ Ái tō ne upiyēi nnéi tōw nté kesé wee? Yei kecire kuu pēe mpíi nnaŋe mmú yé? ⁵⁷ Nni nnéi ai pi tapisi ápi ne Yeesu kefa tene. Yeesu uu pēe pi maa re: Ápi ye antepu kuyu-i ne ukeyō-i u n waiselē. ⁵⁸ Pinfatene kucíré nnya, Yeesu úu kei mewaisaŋa meýá wapisí.

Yohani Úniwole nkpo

(Mariki 6:14-29; Luki 9:7-9)

14 Uyōpi Erooti yee pēe likumúnē kpe-i Kalilee ketē kecáa paílē. Uu pēe kóm pin Yeesu nsímé símisi. ² Uu upikeikō maa re: Yohani Úniwole yee n kpu nsímé kapi símisi. U pikpōkōw kēmeē yisile. Lē nnya kuu nni nnaŋe yē un ne mewaisaŋa wapisí. ³ Asei kecáa, Erooti ye pēe tíyesele api Yohani Úniwole tini api paasi api kukpaniilee tani. Umáa Filipu ucōsi kapi ye n sée re Erootiye nnya kuú pēé lē wa. ⁴ Yohani ye pēe Erooti maa re: Aa ncée má pōké upōmáa ucōsi kpísi. ⁵ Lē nnya ke Erooti uú pēé la uké Yohani kpu, amá un pēe písoi pēe n cápinelē wuru. Pē ne pēe nyánile re Yohani ye antepu le. ⁶ Api pēe keyáa kenyine Erooti kemareyaa anyá n wai, Erootiye ukpére uu léepō uu písane pēe n cápinelē kecwpe yesu ai Erooti yúkúlú ⁷ uu písoi inipēe iye-i símisi uu wéeri re ukpére uyē un yo mpuri n la, un li u m pise, u yé li u pa. ⁸ Kei ke Erootiye uu ukpére tálaankeē, uyē uu pēe Erooti maa re: A nté nni Yohani Úniwole riyu kecáripí táí-tái kēmeē wa aa né pa. ⁹ Ke Erooti uu lē n kō, uripōw ari caai. Amá uawéeri ne písane isei nnya, uu rinōw he re piké lē kuu m pise u pa. ¹⁰ Uu unyine tum te piké ha kukpaniilee-i Yohani riyu tō. ¹¹ Ápi ha riyu tōlu ápi ne weri api ukpére uyē pa, uyē uu ri kpísi uu úni pa. ¹² Kei ke Yohani pipiretiki api péé ha api u kpísi api kúlesi, api limemáa pēe sí ápi ha lēleē n wa nnéi Yeesu kēeni.

Yeesu ye písoi ákotokú anupū (5.000) kpínii

(Mariki 6:30-44; Luki 9:10-17; Yohani 6:1-14)

¹³ Ke Yeesu uu nsímé mmē n kō, uu yisi uu kúninōi loni re uké tōmpō uké ha umecire kei ke úka úu n we n tū. Písoi api kóm api ayu nyee ne kei n kólē kēmeē ne ána yisi api lē kupiye n kanei ápi ha ne u lēpō. ¹⁴ Kuu kúninōi-i n suí, uu risoiwuí yénu, tiicō ii íwe u wai uu pitóikō pēe n hápō pipōsente loni. ¹⁵ Kai nnyōw n wa, upipiretiki api ukekúri hapō api re: Itunē ye nkpéni pitene masile, ári kō nté ne kuyu kúka kōlē. A písoi kulúi mpí riyá piké siyupi-i pilukelale ha piké li. ¹⁶ Yeesu uu pi pese re: Ái tílasi re piké tōmpō. Ani nōrinécúruu iluke pi he piké li. ¹⁷ Api pēe u maa re: Akpónō anupū ne ikpíntomé ité ηmane kari nté má. ¹⁸ Yeesu uu pi pese re: Ani ne nté né kam. ¹⁹ Kapi ne n hápō, uu pēe písoi riwúí tē maa re piké meýúí kecáa tone. Uu akpónō anupū nyē ne ikpíntomé ité iyē kpísi uu keléecaa weríi uu Uléecaa pōwnese, uu akpónō kpōkōrine uu upipiretiki pa api písoi riwúí hōwne. ²⁰ Pinnéi api le api lēpu. Upipiretiki api akéri nyee m pōwne cápine ai anére kefi ne até yipu. ²¹ Pēpē iluke iyē n li ye tu pitisi ηmane ákotokú anupū (5.000). Ápi pinōsi ne siwā kēē.

Yeesu ye míni kecáa sōne

(Mariki 6:45-52; Yohani 6:15-21)

²² Kapi piluke n masí, Yeesu uu upipiretiki rinōw he re piké kúninōi lō piké ha kupiye ritime ricō-pō u fōsí, uyē uké pēe kei písoi riwúí tē n kpiiselē kelene. ²³ Ke písoi api pikúū n masí, uu yisi uu riyōpe taá re uké kei umē-

cire n we un keyóme yáasi. Uu pɛɛ kei lɛ umɛcire n we aɪ nɛ nnyɔ́ wai. ²⁴ Kúninɔ́i yɛ pɛɛ likumúnɛ kɛ-i míni ritime nɛ ketaa piwai masilɛ. Kɛ kuyɔ́ aku nní kukeyu-mɛ m pépuri nnya, ániwalé aa pɛɛ ku n tãñaise.

²⁵ Yeesu uu riweeki kumúnɛ míni kɛcáá n sɔ́ne un nɛ upipiretiki kɛmɛɛ sɪ́. ²⁶ Kapi lɛ u n yɛ́ un míni kɛcáá sɔ́ne, piipinɛ ii kpi nɛ iwame mɛpɛhɛ, api pɛɛ pimɛɔpɛ-cire n tee rɛ: Kunírillã yɛ ku. Api pɛɛ iwame nɛ m pupukɛɛ. ²⁷ Yeesu uu pɛɛ mɛsɛ nɛ mɛsɛ pi maa rɛ: Áni kapɛ píri tɔ́nɛ. Nɛɛ lo, iwame ii kapɛ nɔ́ wa! ²⁸ Piyɛɛ uu u maa rɛ: In tɛ mɛsei pɔ́ɔ lo, a tɪ́yɛsɛ kɛ míni kɛcáá sɔ́nɛ kɛ nɛ pɔ́ lɛɔpɔ́, Upíima! ²⁹ Uu rɛ: A kam!

Piyɛɛ uu kúninɔ́-i lɛɔpɔ́ uu míni kɛcáá sɔ́nɛ rɛ uké Yeesu lɛɔpɔ́. ³⁰ Amá kuu n yɛ́ tɛ kuyɔ́ yɛ páápúlɛ, iwame ii u loni, míni amɛ pɛɛ u m muuni. Uu cáái rɛ: Upíima, a né yóriyɛ! ³¹ Yeesu uu mɛsɛ nɛ mɛsɛ kunírɛ saapɔ́ uu u tini uu u pise rɛ: Mpɔ́fatɛnɛ ñn piyɛ. Yu nnya kaá tirí? ³² Kei kɛ pikɛtɛ api pɛɛ kúninɔ́i kɛmɛɛ lomɔ́, kuyɔ́ aku sɛ́ɛ. ³³ Yeesu pipiretiki picɔ́ pɛɛ kúninɔ́i kɛmɛɛ ñ we api pɛɛ ha Yeesu mɛtɛnɛ wula api rɛ: Pɔ́ mɛsei Uléecaa Kɛpipi lɛ.

Yeesu yɛ Kenesareti ketɛ́ kɛmɛɛ pitóikɔ́ pɔ́isɛ

(Mariki 6:53-56)

³⁴ Kapi kupiyɛ pitɛ́rɪ́ ñ masí api Kenesareti ketɛ́ tulu, ³⁵ kei pikɔ́ api Yeesu ceru, api pitumɛ ñpá yɛi yékaaɛsɛ rɛ piké pisei símisi rɛ u ka. Pisei api pɛɛ pitóikɔ́ nnéi nɛ u sɔ́naapɔ́. ³⁶ Api u welu rɛ uké ñmurei pitóikɔ́ pɛ́ piké ñpá ukutukanka ritime ñmanɛ rica. Pɛ́ nnéi pɛɛ riñca api pélu cáká-cáká.

Pifarisi nɛ pikpɛɛ inyekii kɛcáá nsímɛ

(Mariki 7:1-13)

15 Kei kɛ Pifarisi nɛ isé picélaa pinyinɛ api Yerusalem-pɔ́ leemɛ api Yeesu lɛɛri api u pise rɛ: ² Yo nnya kɛ pipíretiki api yɛ inyékií kɛ pirókɔ́pɛɛ api n yekei rilɔ́ɔ? Lɛlɛɛ rɛ ápi yɛ nale piké kelɛnɛ li yarɛ kai mɛkɛɛ-mɛ n wemɛ? ³ Yeesu uu pi pɛsɛ rɛ: Nɔ́ ñi, yo nnya kɛ nɔ́ Uléecaa isé rilɔ́ɔ ani nɔ́pinékpɛɛ inyekii n tikilɛ? ⁴ Uléecaa yɛ maa rɛ: A upɔ́sáa nɛ upɔ́ni ríyuu waise. Uu kɔ́ rɛ úyɛ un usáa néɛ úni anɔ́ɔ n wa, li pise rɛ piké liute kpu. ⁵ Amá nɔ́ nɛ yɛ rɛ: Úyɛ un usáa néɛ úni m maa rɛ u lɛ́ kuú pɛ́ ñ la uké nɛ u n lɛ́ Uléecaa hɛlɛ, ⁶ u yɛ fe uu lɛ́ nnya usáa néɛ úni nkɛpɛni pilɛ́ yá. Uléecaa nsímɛ kani lɛ́ fómɔ́ɔ ani pɛɛ nɔ́pinékpɛɛ inyekii n tikilɛ. ⁷ Nɔ́ kɛcáá kɛcáá mɛwai pikɔ́ mpí! Antepu Esayi yɛ alari mále uké nɔ́kenécáá maa rɛ:

⁸ Nnɔ́-i ñmanɛ kɛ pisei mpí api ríyuu né waiselɛ́, amá ápi pɛɛ pisifa-i nɛ né kólɛ́.

⁹ Piiyáhaa yɛ likpárákɔ́ lɛ.

Pi rinyalɛ pin sisoipipi inyekii kɛpisi pin céési yarɛ iné́kɔ́ yɛ nyi.

Lɛlɛɛ yɛ usoi mékɛrɛnkɛ n waise

(Mariki 7:14-23)

¹⁰ Yeesu uu pɛɛ risoiwúí cápinɛ uu pi maa rɛ: Ani kutu né ricɔ́ ani kóm ñsɔ́nɛ: ¹¹ Ái lɛlɛɛ yɛ usoi nnɔ́-i n lomɔ́ lɛɛ yɛ mékɛrɛnkɛ u waise, amá lɛlɛɛ yɛ unnnɔ́-i n

léemɛ lɛɛ yɛ mékɛrɛnkɛ u waise. ¹² Kei kɛ upipiretiki api ukekúri rinyɔ́sɔ́pɔ́ api u maa rɛ: Pɔ́ nyu rɛ lɛ́ kaa nní n símisi yɛ Pifarisi meyá ticɔ́nɔ́? ¹³ Uu pi pɛsɛ rɛ: Kuléé kúyɛ kun n we, kái Unésáa yɛɛ keyómɛcaa-pɔ́ ñ we yɛɛ ku tamesi, pi ku wɛhɛnɛ. ¹⁴ Ani pi riyá kei. Pi nkɛpáni yarɛ pinyíyɛ pɛɛ pinyíyɛɔ n tórikɛɛ? Unyíyɛ un unyíyɛɔ n tɔ́ɔi, pi sɔ́ntilɛ piké ha nɛ pikɛtɛ kúcoñhɔrɛ kunyinɛ-i lóipɔ́. ¹⁵ Piyɛɛ uu pɛɛ rinɔ́ɔ yɔ́su uu Yeesu maa rɛ: A kenýárũ nké aseí rɔ́ símisi. ¹⁶ Yeesu uu u pɛsɛ rɛ: Ái nɛ nɔ́ péne áni kahane nkɛpáni líka n kɔ́o? ¹⁷ Áni kɔ́ tɛ lɛ́ nnéi lɛɛ yɛ usoi nnɔ́-i n lomɔ́ yɛ́ kɛfa-i hale uu wai uu iyaa leepɔ́ uu li leserii? ¹⁸ Kɛfa kɛmɛɛ kɛ nsímɛ nn yɛ n we, nn pɛɛ nnɔ́-i tíkime ñn nɛ leeri. Mmɛ mɛɛ yɛ usoi mékɛrɛnkɛ waise. ¹⁹ Lɛ́ nnya, kɛfa-i kɛ simúnɛ kópe asi léeri. Sɛsɛɛ yɛ tɪ́yɛsɛ kɛ usoi uu yɛ usoi kpu, uu ucɔ́ unɔ́i néɛ ucɔ́ ula kuwánɔ́ wai, uu iwásá wai, uu yáái, uu kɔ́ ucɔ́ nɛ nsímɛ kɛpárá, néɛ uu ucɔ́ lámaanɛkɛ. ²⁰ Lɛlɛɛ yɛ usoi mékɛrɛnkɛ n waise yɛ lɛ́. Amá usoi un-sá n nale yarɛ kɛ irɔ́nyékii ii ñ ma uké kelɛnɛ li, ái yɛ mékɛrɛnkɛ u waise.

Kanaa kuyu unɔ́si unyine nɛfatɛnɛ

(Mariki 7:24-30)

²¹ Yeesu uu limemáa kei yisi uu Tiiri nɛ Sitɔ́ sitɛ́-mɛ tómɔ́. ²² Kanaa ketɛ́ unɔ́si unyine yɛɛ kei n hápɔ́ uu yisi uu Yeesu lɛɔpɔ́, uu pupɛi rɛ: Upíima, Tafiti Kɛpipi, a inéwɛ yɛ́. Kunírɪ́ yɛ unékpɛrɛ lémaapɔ́lɛnɛ ái nyarñ! ²³ Yeesu uu kɔ́ lɛ́ n sɛ́lɛ́ lɛ́kɛ-lɛ́kɛ. Kei kɛ upipiretiki api ukekúri rinyɔ́sɔ́pɔ́ api rɛ: A unɔ́si nkó nɛ kutu ricɔ́ uké tómɔ́. U wɛlɛ un pupukɛɛ un nɛ rɔ́ tíkilɛ! ²⁴ Yeesu uu pi pɛsɛ rɛ Isirayɛli pikɔ́ pɛɛ ñ we yarɛ isáñ yɛɛ m pɔ́ ñ nɛ usɛ́ ñmanɛ kɛmɛɛ kɛ Uléecaa uu né tumme.

²⁵ Kei kɛ unɔ́si uyɛ́ uu pɛɛ yisipɔ́ uú ha ukɛnyalɛ-i wúla uu u maa rɛ: A risuúlu a né lɛ́, Upíima. ²⁶ Yeesu uu u pɛsɛ rɛ: Ái nyarñ tɛ piké siwá iluke kɛpisi piké sipɔ́pisi risá. ²⁷ Unɔ́si uyɛ́ uu kɔ́ kpá rɛ: Mɛsɛi yɛ mɛ, Upíima. Amá ñpá nɛ lɛ́, sipɔ́pisi pite pin n le, si yɛ lɛlɛɛ keteni-i m póroi n hínile sin le. ²⁸ Yeesu uu pɛɛ u pɛsɛ rɛ: A tɪ́yɛ mpɔ́fatɛnɛ yɛ piyɛ kpá! Uléecaa yɛ tɪ́yɛsɛ lɛ́ kaa ñ la ai wai. Kei nní uukpɛrɛ uyɛ́ uu mɛsɛ nɛ mɛsɛ pélu.

Yeesu yɛ pitóikɔ́ kulúi pɔ́isɛ

²⁹ Yeesu uu kei yisi uu Kalilee kupiyɛ ritime sɪ́. Uu pɛɛ rikúú rinyinɛ taá uú tonɛ. ³⁰ Kei kɛ pisei kulúi apí nɛ pipáikɔ́ nɛ pinyíyɛ nɛ síkankáláká nɛ pisímécirɛ nɛ pitóikɔ́ picɔ́ picɔ́ u kálaapɔ́ api uana-i pi laikɛɛ, uu pi pɔ́isɛntɛ. ³¹ Kɛ pisei api pisímécirɛ n yɛ́ pin símisi, síkankáláká sin pélaalɛ́, pipáikɔ́ pin sɔ́nɛ, pinyíyɛ pin nyáni, ai nnɔ́ pi yipu api pɛɛ Isirayɛli pikɔ́ Uleecaa ríyuu n waise.

Yeesu yɛ pisei ákotokú ana (4.000) kpínii

(Mariki 8:1-10)

³² Yeesu uu pɛɛ upipiretiki séi uu pi maa rɛ: Pisei mpí icɔ́ yɛ íwɛ né wɛlɛ. Siyáa sitaani yɛ nsí kapi kenékií wɛ ápi kɔ́ nkɛpáni líka má piké li. Ám kɔ́ la kɛ nɛ nkú pi

kuisse. Insá lě, li yé ha ncée pi feriyé. ³³ Upipiretiki api pree u pise re: Yei kari yé kuyúí nkú-i iluke meýá tu pisoí píima mpí piké ne n lě? ³⁴ Yeesu uu pree pi pise re: Akpónó alé kani má? Api re: Aseí ne síkpíntomépi nkáripí. ³⁵ Kei kuu pree pisoí pree n cápinelě tínó he re piké keteni-i tone. ³⁶ Kapi n tóne, uu akpónó aseí nyě ne íkpíntomé iyě kpísi uu Uléécaá pccnese uu pree a kpókorine uu upipiretiki pa, api pisoí nnéí hóóně. ³⁷ Mpa úye uu le uu lepu. Pipiretiki api akpónó kerí nyee m pccne kóóí ai anére aseí yípu. ³⁸ Ppree pree n li ye lele pitisi nmané ákotokú ana (4.000), ápi pinósi ne siwá kemée kéě. ³⁹ Yeesu uu pree lě memáá pi kuisse, uyě uu pree kúninóí loni uú ne Makatani ketě-mě tómpo.

Pifarisi ne Pisatusee ye Yeesu pise re uké mewaisaᅇa wa
(Mariki 8:11-13; Luki 12:54-56)

16 Ke Yeesu uu kei n tuiᅇo, Pifarisi ne Pisatusee api ukekurí hapo, pin wéési piké ripine u wa. Api u pise re uké mewaisaᅇa menyine wa mee yé n nyise re Uléécaá-i kuu léeri. ² [Kei kuu pi pese re: Itunje in n lóipó keyóme ken n wáñe, no ye maa re keyáa ye neni nyamle. ³ Keyóme ken mmare n sannye lin n hiihiilě, no ye ko maa re keyáa ye neni caaine. No ye fele ani keyóme mewee yenu ani measei kom, amá áni ye lě ke Uléécaá uu itunje nnyí-i nókenécopre n wai aseí kó!]
⁴ Nfáani ketě nké pisoí ye caailenle hái, ápi la piké Uléécaá nmané ritiki. Amá mewaisaᅇa kapi wéési piké yě. Mewaisaᅇa mě ke Yonaasi uu n yě menyineco kapi yé ko yě. Yeesu uu pree pi yá uu tómpo.

Pifarisi ne Pisatusee nkpónótó pite
(Mariki 8:14-21)

⁵ Ke Yeesu ne upipiretiki api ritime ricó-mě n sí, upipiretiki api palei piké akpónó kpísi piké ne ripéne. ⁶ Yeesu uu pree pi maa re: Ani nómenécíre tí nšcone ne Pifarisi ne Pisatusee nkpónótó pite. ⁷ Api pree pimécopre-cire pipiseine kápáa re: Kári akpónó ne rimpéneme nnya kuu lě cési. ⁸ Yeesu uu lě ceru uu pi pise re: Nó pisoí mpí nfatene nñ piye. Yo nnya kani lě símaane re áni akpónó kpísi? ⁹ Iye nnya káni kómei hái ne nkpéni-me? Áni akpónó anupū nyě kapi pisoí ákotokú anupū n hóone ne anére tccco nyee m pccne ani kóóí léisee? ¹⁰ Áni akpónó nyě kapi pisoí ákotokú ana n hóone ne anére tccco nyee m pccne ani kóóí pš ko léisee? ¹¹ Iye kai pree wa ne nkpéni-me áni kahane n kó te ái akpónó kam tee karñ peé ne maa re: Ani nómenécíre tí ne Pifarisi ne Pisatusee nkpónótó pite?

¹² Kei ke upipiretiki api pree kó te ái nkpónótó pite kapi ye ne akpónó n wa kuú pree tee re piké ne pimécire tí. Amá lě ke Pifarisi ne Pisatusee api n cési kuu re piké ne pimécire tí.

Piyee ye yámne re Yeesu ke Uléécaá uu wée
(Mariki 8:27-30; Luki 9:18-21)

¹³ Ke Yeesu uu Filipu ketě-mě Sesaree kuyu-i n lompo, uu upipiretiki pise re: Pisoí ye re ně, Usoi Kepipi née uyé? ¹⁴ Api u pese re: Pinyine ye símisi re pccco Yohani

Úniwole, picó re pccco Elii, picó pccco ko re Yeremii née antepuye kecopre use unyine. ¹⁵ Kei kuu pree pi pise re: Nš ní, nš ne mpíi re née úye? ¹⁶ Simccco Piyee uu rinccco u yósu re: Pccco Kirisi ke Uléécaá uu n wée. Pccco Uléécaá, nfáa ute Kepipi. ¹⁷ Kei ke Yeesu uu pree rinccco rikpá uu re: Pccco únarekome le, pš Yonaasi unmáně Simccco! Li we re ái kesoipipi kee mmú pccco símisi, amá Unésáa yee keyómecaa-pccco n we lo. ¹⁸ Lě nnya, ké mmú pccco símisi re pccco Piyee, liasei re ripare. Tipare tě kecáa kam pinékó cápinene, nkccco nmaa ricuruu nñ yé nñanje nka pikecáa m má. ¹⁹ Né Uléécaá iyccco rinccco kehánne pccco rimúise. Pccco ye linyine ketě nké kecáa n ye, Uléécaá yé ko keyómecaa-pccco li ye. Pccco ye ko ketě nké kecáa yo n nñmurei, Uléécaá pš né ko keyómecaa-pccco li nñmurei. ²⁰ Kei ke Yeesu uu pree upipiretiki rinccco he re ápi kape úka símisi re uyě ke Uléécaá uu wée.

Yeesu ye unkpó ne umeyise nsímé riyóó
(Mariki 8:31-9:1; Luki 9:22-27)

²¹ Kaí ne kei n kpísi ke Yeesu uu pree upipiretiki pisímé kóraane re li pise re uké Yerusalem ha, uké ha meýá Pisuifi piwéese ne pppree ye Uléécaá inycccone n wa pi-wéese ne isé picélaa anipe-i íwe li, piké u kpu uké pree keyáa táánū tunje nkccco kémeé yisi. ²² Piyee uu pree u kpísi uú ne iyaa leepo uú ne u cési re: Uléécaá úu yé nñmurei, Upíima! Líka ái pccco waine! ²³ Kei ke Yeesu uu pansepccco uu Piyee maa re: Pccco ké mě pele, Setani! Kape ne né rikó! Pccco lalé pccco ké né púněisente ké loó! Kepómúnje ye isoiipipi kemúnje le, ái Uléécaá kekó.

²⁴ Yeesu uu pree upipiretiki maa re: Úye un n la uké né ritiki, uké umécire pípaí riyá, uu ukunapéékccco ya † uu pree né tíki. ²⁵ Ái líka nnya, úye un n la uké unfaa lo, u n fómnilé. Amá úye un ně nnya unfaa n fóm, u ye kale uu n yenu. ²⁶ Usoi un nkpéni ketě nté líkó nnéi n yě uu pree nfáa paa, kuláa kúye kuu pree yě? Née yo kecire ke usoi uu yé fe uu hééle uú ne unfaa yenu? ²⁷ Usoi Kepipi ye ha Keusaa meycoppi kémeé sšntile ne piléecaatume, ake pree rhpá úye lě kuu n wa hééle. ²⁸ Asei kam nní nš símisi re: Pisoí pree nté nní n we kémeé, pinyine yé ně Usoi Kepipi yě kumúnje kpe-i kam inéyccco pi lene api kelene kpíni.

Yeesu ipiᅇe ye conse
(Mariki 9:2-13; Luki 9:28-36)

17 Siyáa síkpuulū memáá, Yeesu uu Piyee ne Yakupu ne uyě uwā Yohani kpísi apí ne riyópe cáca rinyine taá apí ha kei pimécire n we. ² Kei ke uipinje ii piinipree iye-i conse. Ukeyu aké n tēlu yare itunje. Uilū ii wárara yare metéi. ³ Moisi ne Elii api pree kpáfúme, pi ne Yeesu pin yóí. ⁴ Kei ke Piyee uu pree Yeesu maa re: Upíima, li nyamle re tccco ké nté n we. Pccco n la, né sicánjipi sitaani nté karii, pccco kee kpísi, Moisi kee, Elii kee. ⁵ Un kei lě símisi, kuhope pei-peí kunyine akú weri aku pi hila. Tinccco rinyine ari kuhope kpe-i léeri re: Nkó yee Kenépipi lala kee nnépcconare nnéi n te. Ani kutu ke ricó! ⁶ Ke Yeesu pipiretiki api rinccco tě n kó, iwame píima ii pi loni api lolu api ketě kéyu tuhu.

⁷ Yeesu uu pɛ́ nɔ́sɔ́pɔ́ uú nɛ pi kɔ́ uu rɛ: Ani yisi, iwame íi kape nɔ́ wa. ⁸ Kapi inípeɛ rinsíka, Yeesu mecire kapi yé. ⁹ Kapi riyópe n cépilé, Yeesu uu rinɔ́ ntí pi he: Ani n séélé, áni kape úka lé kani n yé símisi líké ha nɛ keyáa ké ke Usói Kɛpípi ake yé nkɔ́ kɛmɛɛ n yisi tu.

¹⁰ Upipiretiki api pɛɛ u pise rɛ: Yo nnya ke isé picélaa api rɛ Elii yɛɛ mɛfoí sɔ́nti líké kelene ketē ketɔ́ tu? ¹¹ Uu pi pɛse rɛ: Li pise aseí kecáa rɛ Elii uké mɛfoí pɛɛmɛ uké rɛpá yo ríɔ́hɔ́-i li yekei. ¹² Né nɛ la ké nɔ́ símisi rɛ Elii yɛ pípɛɛmɛ masile písoi ápi nkɔ́páni u ceri, amá apí nɛ u wai yarɛ kapi n la. Limɛɔ́ ke Usói Kɛpípi ake kɔ́ pianipe-i íwe lenɛ. ¹³ Kei ke upipiretiki api pɛɛ kó tɛ Yohani Úniwolé nsímé kuu pi símisi.

Yeesu ye kewá ké ke kuníri aku m pekési pɔise
(Mariki 9:14-29; Luki 9:37-43a)

¹⁴ Ke Yeesu nɛ upipiretiki api risoiwuí nɛ rińkɔ́, utisi unyine uu ukekúrí nɔ́sɔ́pɔ́ uu uana-i wúla. ¹⁵ Uu rɛ: Upíima, a kenéwá nké íwe tē! Ke rikpínkpí pɔ́ólúle ake ye mesére lóirente aké nɛ míni-i nɛɛ nna-i lóipɔ́. ¹⁶ Nɛ nɛ pípɔ́píretiki ke lɛɛpɔ́le ápi fe piké ke pɔise. ¹⁷ Yeesu uu pɛɛ rɛ: Nɔ́ nɔ́fatɛnɛcírɛ nɛ pikpááree mpuri mmú! Itujɛ ilé kam nɔ́kenémɛɛ pitónɛ kɔ́pánɛ? Itujɛ ilé kam yé lé nɛ nɔ́ n kahari? Ani nɛ kewá ké nté né kam. ¹⁸ Yeesu uu kuníri senkeɛ aku kɛɛmáɛnɛpi ke-i lelu ake meyéne mesɛ kei nní pélu. ¹⁹ Kei ke upipiretiki api pɛɛ ukekúrí hápɔ́ api iyaa u pise rɛ: Yo nnya kári fe táké kɛɛmáɛnɛpi ké aníri pɛse? ²⁰ Yeesu uu pi pɛse rɛ: Ke nɔ́nnéfatɛne nn n fíílɛ nnya ye ni. Asei kam nɔ́ símisi rɛ nɔ́nnéfatɛne nn pɛɛ mpuri yuke-yuke sei nnyine n tulaalé, nɔ́ ye pɛɛ fe ani riyópe ntí maa rɛ: A nté yisi a ha nté-pɔ́ nyere, ari mesɛi lé wai. Líka ái yé pɛɛ n we kani yé piwai m pɔ́ɔne. ²¹ [Piyómeyáhaa nɛ pinɔ́ɔpahaa ke usói uu yé nɛ aníri nnyé mpuri pɛse.]

Yeesu ye unkpɔ́ nɛ umeyise nsímé kpálé
(Mariki 9:30-32; Luki 9:22-27)

²² Kumúɛ́ kɛ-i kapi Kalilee ketē n kóónúlɛ, Yeesu uu pɛɛ pi maa rɛ: Pi yé Usói Kɛpípi tí api písoi anipe-i wai ²³ api ke kopu, ake pɛɛ keyáa táánū tunjé nkɔ́ kɛmɛɛ yisi. Kuu lé rí ma, upipiretiki apɔ́ɔ aa caai hái.

Uléecaa keyɔ́ ulampoo pihéle kecáa nsímé

²⁴ Ke Yeesu nɛ upipiretiki api Kaperinawum n tuipɔ́, pɛpɛɛ Uléecaa keyɔ́ kɛmɛɛ lampoo n yósu api Piyɛɛ kekúrí ś apí ha u pise rɛ: Nɔ́unéwééɛ úu ye Uléecaa keyɔ́ ulampoo héle nɛɛ? ²⁵ Piyɛɛ uu pi pɛse rɛ: U ye hélele. Kuu kéyɔ́-i m pɛpɔ́, Yeesu uu u pise rɛ: Íye kaa músu Síɔ́ɔɔ? Piyupipi nɛɛ pisáne kai pise rɛ piké ketē nté piyɔ́pí lampoo nɛ ítɔ́hɔ́ m pasii? ²⁶ Piyɛɛ uu u pɛse rɛ: Pisáne ye pi. Kei ke Yeesu uu pɛɛ rɛ: In lɛɛ ni, ái pise rɛ piyupipi piké héle. ²⁷ Amá ári la merówai menyine meké pi ricóɛ. Lé nnya, a ha kupiye kɛmɛɛ kehímpi ríɔ́ɔ aa nkɔ́píntomé foí kaa n tinine leseri aa nnɔ́ɔ n haase. Pó kɛmɛɛ siwóó sɛ kai ró m pise lɛpɔ́, aa si kpísi aá nɛ tɔ́ nɛ mpó ulampoo héle.

Wóo Uléecaa iyɔ́pí kɛmɛɛ uwééɛ?
(Mariki 9:33-37; Luki 9:46-48)

18 Likumúɛ́ kɛ-i, Yeesu pipiretiki api ukekúrí hápɔ́ api u pise rɛ: Wóo *Uléecaa iyɔ́pí kɛmɛɛ uwééɛ? ² Kei ke Yeesu uu pɛɛ kewá sínsápi kɛnyine séɛ uu pikɛɔ́pɛ ke nyereɛ ³ uu rɛ: Asei kam nní nɔ́ símisi rɛ nɔ́nsá mɛfine n conse nɔ́ké siwá sínsápi meɔ́ n we, áni yé Uléecaa iyɔ́pí kɛmɛɛ lomɔ́. ⁴ Lé nnya, uyɛ umɛcire rincépise uú n we yarɛ kewá sínsápi nké meɔ́ ye Uléecaa iyɔ́pí kɛmɛɛ uwééɛ. ⁵ Úye un né nnya kewá nké keɔ́ kusáne n yɔ́sɔ́, tinécúruu ŋmaa kuu lé kusáne yɔ́sɔ́.

Akópe pikaase kecáa nsímé
(Mariki 9:42-48; Luki 17:1-2)

⁶ Yeesu uu kɔ́ upipiretiki pimáa kpá rɛ: Amá úye un n tíyɛɛ un siwá nsí kɛnyine keɛ nɛ kefa né n tenelɛ akópe n waise, li kutɔ́si we in tɛ pi rináipare mule-mule risáa-i u lesi apí nɛ mínimaa kɛmɛɛ u nyikipɔ́. ⁷ Ke ketē nké pikó api pipikó akópe n waise nnya, íwe kapi topori. Likei lé ái piwée yáne. Amá úye un lé n wa, íwe ke liute u topori. ⁸ In tɛ kupónipe nɛɛ kupóna kɛpɛ ye akópe pɔ́ waise, a ku riké aa ketaa-pɔ́ fómni. Li kutɔ́si we pɔ́ké unípe nɛɛ únakerikó aá nɛ nfáa yenu nɛ kaa yé ána nɛɛ anípe até m má aá nɛ nna tenɛcírɛ kɛmɛɛ loni. ⁹ In tɛ mepónipe mɛɛ ye akópe pɔ́ waise, a mɛ lese aa ketaa-pɔ́ fómni. Li kutɔ́si we pɔ́ké menípe mɛɛ m má aá nɛ nfáa yenu nɛ kaa yé inípe ité m má aá nɛ íwe píima kɛmɛɛ loni nna tenɛcírɛ kelɔ́-pɔ́.

Isáɛ iyɛɛ m pɔ́ api i heei kɛnyárū
(Luki 15:3-7)

¹⁰ Yeesu uu kɔ́ pimáa pi kpá rɛ: Ani nɔ́mɛnécíre t́ nɛ siwá nsí keɔ́pɛ kɛnyine pilómiise. Asei ye nyɛ rɛ *pip-ileecaatumɛ ye mesére Unésáa yeɛ keyómɛcaaa-pɔ́ n we lɛɛkɛpɔ́le. [¹¹ Li we rɛ písoi pɛɛ m pɔ́laalɛ piwélaa ke Usói Kɛpípi aké ka keké piayu lo.]

¹² Íye kani yé? Usói un isáɛ píle m má, ikemɛɛ ise in m pɔ́, úu ye ise íi we píle nnyí riyópe kecáa tíye uú ha ise nnyí yeɛ nní m pɔ́ wéésii? ¹³ Un n fe un i n heei, aseí kam nɔ́ símisi rɛ ise iyé piheei yeɛ urikiɛ nɛɛjukusele ai tósu ise íi we píle nnyí yeɛ íi nní m pɔ́. ¹⁴ Lé nnya, Nɔ́unésáa yeɛ keyómɛcaaa-pɔ́ n we úu la rɛ pɛpɛɛ nní nɛ kefa u n tenelɛ, úka úu kɔ́ pɛɛ pi waiselɛ keɔ́pɛ unyine uké pɔ́.

Uɔ́ akópe pisárei

¹⁵ Yeesu uu kɔ́ pimáa pi kpá rɛ: Upóɔ un nɛ pɔ́ m púnne, a mepóciɛ u lɛpɔ́ aa u nyíse lé kuú nɛ pɔ́ m púnne. Un n ŋmurei, upóɔ kaa lé ncée sɔ́ne-i pɛsɛmɛ. ¹⁶ Amá unsá nɛ kutu pɔ́ rincɔ́, aa usói use nɛɛ pité kpísi aá nɛ u lɛpɔ́ líké wa rɛ písoi pité nɛɛ pitaani ye itansei nɔ́ li aní nɛ nɔ́nnésímé nyóɔnɛ. ¹⁷ Amá un pɛ kutu píɔ́ n yè, aa Uléecaa icápine pikó símisi. Un kɔ́ Uléecaa icápine pikó kutu píɔ́ n yè, a u kpísi rɛ usói yeɛ úu Uléecaa n nyu nɛɛ *ulampooyɔ́ lo.

¹⁸ Asei kam nní nó símisi re nɔn ye linyine ketē nké kecáá n yè, Uléécaá yé kɔ keyómecaa-pɔ li yè. Nɔn ye kɔ ketē nké kecáá yo n ηmurɛi, Uléécaá p̄ né kɔ keyómecaa-pɔ li ηmurɛi. ¹⁹ Asei kam kɔ nní nó símisi re pisoι pité pin nókenécɔpe n kómɛine ketē nté apí ne r̄pá yo kapi n̄ la pise, Unésáa yee keyómecaa-pɔ n̄ we yé likei lē pi pa. ²⁰ Li we re pisoι pité née pitaani pin tinényiri yei n sée pin ne n tū, ne pikɛɔpe wele.

Ukeikó yee ucɔ akópe pisárei n̄ yè kenyárū

²¹ Kei ke Piyee uu Yeosu keyúri rinyɔsɔpɔ uu re: Up-íima! Unécɔ un ne né m púnnte, melé kam yé fe am u sári? Mesɛi kesē, née íye? Yeosu uu u pesɛ re: ²² Ám pɔ maa re mesɛi ηmane, amá mesɛi mesɛi mepɛhē kuwóɔ ne afɛrɛ. ²³ Lē nnya ke *Uléécaá iyɔɔpi íf we yare nsímé mmú: Uyɔɔpi unyine yee keyáa upikeikó pise re piké awóme kapi ne u m má héélente. ²⁴ Kuu yé piké n kóraane, apí ne ukeikó unyine hapɔ yee riwóme píima ne u m má. ²⁵ Ke ukeikó uyē úu nní pihéle n fene, ukeisaa uu rinóɔ he re piké u ne unósɔ ne siwá ne ulikó nnéi yáa piké ne riwóme hééle. ²⁶ Ukeikó uyē uu keteni-i anui kecáá wúla uu ukeisaa keyu-i kpará uu re: A ísuúlu li kelene Upíima, né linnéi pɔ hééle. ²⁷ Ukeisaa uu íwe u ténɔ uu u yá uu tɔmpɔ, uu kɔ riwóme tē u he. ²⁸ Ke ukeikó uyē uu kei n léepɔ, uú ne ukeicɔ unyine sáne yee riwóme u n lukaalē yare siwóɔ nkáripɔ kumúhē. Uu uwómeluke uyē kemuú yéu uu re: A lē kaa né n li né hééle. ²⁹ Ukeicɔ uyē uu anui u fine uu u kpurukɛ re: A ísuúlu li kelene, né pɔ hééle. ³⁰ Amá uu yúlu, ticuruu uu tíye apɔ kukpaniilee u tani re uké kei n we uú ne uriwome hééle. ³¹ Ke pikeikó picɔ apɔ n yē lele n wai, mpɔɔcaai nn pi loni apɔ yisi apí ha lē nnéi le n wa piukeisaa keeni. ³² Ukeisaa uu pɛe tum apɔ ukeikó uyē u séipɔ uu u maa re: Pɔ ukeikó kpááree nkó! Tipɔwóme nnéi kar̄n pɛe pɔ he re pɔ rikɛcáá ísuúlu né we nnya. ³³ Páa ye pɛe upókɛicɔ nkó íwe tē yare ke née íwe pɔ n tē meɔɔ? ³⁴ Ukeisaa uu kuwóɔ ne tíye apɔ kukpaniilee u tani re uké íwe rilélé uú ne uriwome nnéi hééle. ³⁵ Yeosu uu kɔ kpá re: Nókenécɔpe úye unsá ye uuɔ ne kefa kesɛ n sári, limɛɔ ke Unésáa yee keyómecaa-pɔ n̄ we uu u waine.

Utisi ne unósɔ pitúunne kecáá icélaa

(Mariki 10:1-12)

19 Ke Yeosu uu lē pisímé m̄ masí, uu Kalilee keteni-i yisi uu Yutee ketē kee Yuritee nkoi kuwéé-mē n̄ we s̄i. ² Písoi kulúɔ apɔ kei u tikipɔ uu pitóikɔ pɔisente. ³ Pifarisi pinyine apí ne u kɔ re piké ripine u wa nnya. Apɔ u pise re: Ncée ye we re utisi yé fe uu r̄pá yo mpuri nnya unósɔ yuluu? ⁴ Yeosu uu pi pesɛ re: Áni Uléécaá Nsímé ritelé kémɛe nsímé mmú kapi n wóɔ keeni? Pi wɔi re: Kékoraane, utisi ne unósɔ ke Uléécaá uu wa ⁵ uu re: Lē nnya ke utisi uu usáa ne úni yisine u ne unósɔ apí ha péne apɔ panse ipiηe ise. ⁶ Lē nnya, apɔ nkɔpéni pité, amá piipiηe ye ise le. Lē nnya usoi úu kape lē ke Uléécaá uu rimpéne kóolene. ⁷ Kei ke Pifarisi apɔ pɛe u pise re: Yo nnya ke Moisi uu pɛé maa re utisi yé fe uu pitúunne ritelé unósɔ wɔlu uu pɛe u yulu. ⁸ Yeosu uu pi

pesɛ re: Nónékíη ntake nnya ke Moisi uu ncée nó he re ani ye fe ani nópinénósi lakase. Ái pɛe kékoraane-me lē we. ⁹ Asei kam nní nó símisi: Úye un unósɔ n lakase, linsá iwásánkaí nnya, kuu pɛé ha unósɔ féé kpísi, iwásánkaí kuu lē wa. ¹⁰ Kei ke upipiretiki apɔ pɛe u maa re: In lē kai pise re utisi uké ne unósɔ n we, li kutɔsi we re usoi úu kape unósɔ kpísi. ¹¹ Yeosu uu pi pesɛ re: Ái pisoι nnéi pɛe yé nsímé mmú ηmurɛi. Pē ke Uléécaá uu n tíyese re piké ηmurɛi mɛcɛre pɛe yé ηmurɛi. ¹² Li we re pisoι ye wele pɛe apɔ ye pinósɔ n kpísi re apɔ yé fe nnya. Lē kapi ne picɔ mari. Písoicɔ mewai mee lē picɔ pansɛɛ. Picɔ pɔɔ Uléécaá iyɔɔpi nnya pinósikpiké yá. Úye un n la uké icélaa nnyí kó uu kóm.

Yeesu ye siwá tinóɔ sɔne ritikise

(Mariki 10:13-16; Luki 18:15-17)

¹³ Lē memáa pisoι pinyine apí ne siwá síhsápi sinyine Yeosu hapɔ re uké anípe sikecáá rilaa uké kɔ sikecáá keyóme yáasi. Amá upipiretiki apí ne pi cesi. ¹⁴ Kei kuu pɛe pi maa re: Ani siwá tiyá siké kenémɛe kam. Áni kape ncée si tápisi. Likumúhē re mpí pɛe simɛɔ n̄ we pɛe yé Uléécaá iyɔɔpi kémɛe lō. ¹⁵ Kei kuu anípe sikecáá rilaa uu pɛe limemáa kei yisi uu tɔmpɔ.

Uηmáne mámá unyine kecáá nsímé

(Mariki 10:17-31; Luki 18:18-30)

¹⁶ Keyáa ke uηmáne unyine uú ne Yeosu rikɔ uu u pise re: Sáa, lisɔne líye kai pise re ké wa ké ne nfáa teneciré n yé? ¹⁷ Uu u pesɛ re: Yo nnya kaa lisɔne kecáá nkó né písei? Use kóló yee Usɔne. Uyee Uléécaá. Pɔn n la pɔké nfáa teneciré yé, isé kuu m pásii kaa yé n tikilē. ¹⁸ Uu re: Iyee íye? Yeosu uu re: Iyee re: Kape usoi kpu, kape iwásá wa, kape nnóɔme itansei nyere, kape yáai. ¹⁹ A ye upósáa ne upóni ríyu waise, aa kɔ upóɔ n la yare kaa ripóɔcúruu n̄ la. ²⁰ Uηmáne uyē uu u pesɛ re: Ne lē nnéi wale. Yo icɔ kai pise re ké wa? ²¹ Yeosu uu pɛe u maa re: Pɔn n la pɔké wa liké n nyar̄n ne kɛtɔ-pɔ, a n ηme a lē kaa m má yáa, aa siwóɔ sē píwekɔɔ hɔɔne, pɔ pɛe memá yé keyómecaa-pɔ. Pɔn lē piwai m masí, aa pɛé weri aa né tiki. ²² Ke uηmáne uyē uu lē n kó, uú ne mpɔɔcaai tɔmpɔ, ke ukunipe aku nní m mulú nnya.

²³ Kei ke Yeosu uu pɛe upipiretiki maa re: Asei kam nní nó símisi re Uléécaá iyɔɔpi kémɛe pilone ye ne umámá páápúle. ²⁴ Ké kɔ nó rikpá re: Kuyooyoo kun n la kuké kehímpi kupole-i lomɔ, li yé kutɔsi m purú ne ke umámá uu yé n̄ la uké Uléécaá iyɔɔpi kémɛe n lomɔ. ²⁵ Ke upipiretiki pē apɔ lē n kó, ai pi muuni síh̄ apɔ pɛe re: In lē, wóo yé pɛe fe uu píyulale yenu? ²⁶ Yeosu uu pi nyánei n̄sɔne uu pɛe re: Lelɛe ái sisoipipi kémɛe kuwai n̄ we ye Uléécaá kémɛe kuwai wele. ²⁷ Kei ke Piyee uu pɛe rinóɔ yɔsɔ uu re: A ripaí kari lirókɔ nnéi n tíye tɔn pɔ t̄ikilē. Yo kari likemɛe yénune? ²⁸ Yeosu uu pi pesɛ re: Asei kam nní nó símisi re kumúhē kpe-i ke né Usoi Kepipi am n s̄nti ké méyukɔɔ ketē fale ke Uléécaá uu n conse kémɛe rinéyɔɔpitū kecáá n̄ tone, nó kefi ne pité mpí nó nní né rintíki, n̄ ne kɔ atú kefi ne até kecáá túntine aní ne Isirayeli ipuri kefi ne ité iyē pisoι ketahai túhaane. ²⁹ Pɛpɛe n̄ nnya síyɔ née pimáa ne

piwǎ nées piyéi nées pisáa nées píni nées pinósi ne sipipi nées sicare n tíye, yé lě kapi n tíyente yě mepehě píle, api kó nfáa teneciré yénu ai likecáa kpa. ³⁰ Pifoí meýǎ yé pitórcó panse, pitórcó meýǎ api pifoí.

Pikeikó pree itunje ikó ikó kekei kémee n hárcó kenyárū

20 Yeesu uu kó kpa re: Lě nnya, Uléecaa iyóopi ye kó we yare nsímé mmú: Ukeisaa unyine yee kemaresine leepó re uké pikeikó wéési piké ualéé kapi ye n sée re fiinyi kecare kémee u keisi. ² U ne pě api kómeine re uké pi hééle nnéi mmě kapi ye keyáa kesee ukeikó n hééle. Kei kuu pree kecare-i pi tǎnse. ³ Kai m pi yare itunje mese áme we kefi kumúhé, uu kó leepó uu pikeikó picó yenu, pě pin kényáala-i méwoo nyenu. ⁴ Uu pi maa re: Nóké ha kó kenécare-i keisi ké nnéi mmě kai m pise nóké hééle. ⁵ Api yisi api sí. Uu kó itunje kecira kumúhé ne nnyóó metaani kumúhé piléepó kpa, uu kó pikeikó picó kpisi. ⁶ Kai nnyóó menupū m pi, uu kó piléepó kpa uu pinyine yenu pin kei nyenu, uu pi maa re: Yo nnya kani nté méwoo nyenu itunje ne imelólé? ⁷ Api u pese re: Lelée re úka úu pikei ró kpisi. Uu pi maa re: Nóké kó n nme ani ha kenécare-i keisi. ⁸ Kai nnyóó n wa, ucarete uyě uu uyee ulikó kecáa m paílě maa re: A pikeikó pě sée aa peree metórcó n ka ne pihééle koraane aá ne pifoí kécó páalá. ⁹ Peree nnyóó menupū kumúhé pikei n kóraane apí weri, mpa úye uu nnéi mmě kapi ye keyáa kesee ukeikó n hééle yósu. ¹⁰ Ke pikeikó foí pě api n ka, apí m músu re piihéé yé picó ikó rifaau. Amá mpa úye uu nnéi nse mmě kapi ye keyáa kesee ukeikó n hééle yósu. ¹¹ Api kewóóyóó ke-i inmúlaa ne ukeisaa uyě iwóhó loni. ¹² Api re: Mpi pree nní pikei metórcó mmé n ka ye wale itunje mekóónú mese. Aa pree tó ne pě nnéi nse hééle, in kó ne tó meýǎ ntuje ne mrcóne kó. ¹³ Ukeisaa uyě uu piuse rinóó yósu re: Am inípee pó li, unésáne! Ái ró kómeinele re nnéi mmě kapi ye keyáa kesee ukeikó n hééle kaa yé yósi? ¹⁴ A lipókó kpisi aa tómpó! Ne lalé ké nóké ne uyee pikei metórcó mmé n ka nnéi nse hééle. ¹⁵ Yare am ncée má ké linékó ne menéla wa, nées íye? Nées pó inípee wóhne re ne kefa láarú nnya? ¹⁶ Kei ke Yeesu uu rikpa re limewó ke pitórcó api yé panse pifoí, pifoí api pitórcó.

Yeesu ye metáánū unkpó ne umeyise nsímé símisi
(Mariki 10:32-34; Luki 18:31-34)

¹⁷ Yeesu ne upipiretiki api keyáa kenyine Yerusalem n tósu, uu upipiretiki kefi ne pité pě iyaa séi uu pi maa re: ¹⁸ Nóké nyánii, Yerusalem kari nní símpó piké ha kei Usoi Kepipi tí piké peree ye Uléecaa inyóónse n wa piwéése ne isé picélaa anipe-i wa, pě piké ne u túhaane api yekei re piké u kpu. ¹⁹ Pi yé peree ápi Uléecaa m pakarelě anipe-i u wa, api méwoo u nyánei api iséi u fopii api kunapéékó kecáa u kari, uu pree keyáa táánū tunje nkpó kémee yisi.

Lě ke Yakupu ne Yohani uni uu Yeesu m pise
(Mariki 10:35-45)

²⁰ Kei ke uncsi uu upinmáne keté, Yakupu ne Yohani kpisi uu ne Yeesu leepó, uu ukeyu-i wúla uu ne u ténii. ²¹ Yeesu uu pree u pise re: Yo kaá la ké pó wa? Uu rinóó u yósu re: Ne la re a nmuerei re pó tíyese pinéhmáne mpi keté apí masí ipóyóopi kémee tone, ucó kupóluké-luke, ucó kupómii-mě. ²² Yeesu uu pree pi pese re: Áni nyu lě kani kei nní n welu. Nóké fe ani ntóósi keporipi kam n níruné níruu? Api re: Eee, tó fe. ²³ Yeesu uu pi maa re: Nóké mesei ntóósi keporipi menéco n ntí. Amá in kunéluké-luke nées kunémii metone nkó mmú, ái nées yé tíyese liké ne lě. Pě nnya ke Unésáa uu sitóne sě n nyóónselě kuu si pane.

²⁴ Ke upipiretiki kefi tórcó mpi pó lě n kó, piripó arí ne pimáreco pité mpi caai. ²⁵ Yeesu uu pinnéi séi uu pi maa re: Nóké nyule re pě kapi n kpíilě te ayu piwéése ye pinnanre ne a wéekuselenle, písoi kecira pin pinnanre a nyíselě. ²⁶ Amá ái limewó kai nóké kémee we. Úye un n la uké nókénécope uwéése, uké panse núnékeikó. ²⁷ Úye un kó nókénécope ikpéé n la, liute uké núnélási. ²⁸ Limewó ke Usoi Kepipi áke ka re piké ke n keisi. Amá ke kale re keké picó keisi keké kó kenfaa kpisi keké piakópe nnya he liké ne písoi meýǎ ayu lo.

Yeesu ye pinyíye pité pise
(Mariki 10:46-52; Luki 18:35-43)

²⁹ Lě memáa, Yeesu ne upipiretiki api Yeriko kuyu tu-lu. Kapi kei n yisi pin tósu, tisoiwuí píima rinyine ari un n tikilě. ³⁰ Kei ke pinyíye pité pinyine pree ricéetime n tú api kó te Yeesu yee tósu. Api pree sicááila kápáa re: Upíima, Tafiti Kepipi, a irówe ripaí! ³¹ Písoi pree n cápinelě api pi cési re piké riséé, amá api pree meýǎ n cáai nma ne nna re: Upíima, Tafiti Kepipi, a irówe ripaí! ³² Yeesu uu pree nyere, uu pi séi uu pi pise re: Yo kani la ké nóké wa? ³³ Api u pese re: Upíima, tó la re a wa irónípee iké wúkule. ³⁴ Yeesu uu piwé paí uu piinípee ca, mese ne mese, inípee ii wúkule, piketé api pree u tiki.

Yeesu ye Yerusalem kuyu loni
(Mariki 11:1-11; Luki 19:28-40; Yohani 12:12-19)

21 Ke Yeesu ne upisenco api Yerusalem n nyahaipó, api Olifiyee rikúú metene Petifasee kuyu-i lom-pó. Yeesu uu upipiretiki pité tum ² uu pi maa re: Ani kuyu nkú kpee nní nókénéyu-pó n we kémee hapó. Nóké mese ne mese keminaayaha kenyine leepó, ke ne kekepipi sin toraalě. Ani si fénne aní ne né si weri. ³ Úye un n-ye nóké m pise, ani u pese re: Upíima ye si lalé. Liute yé kei nní nóké riyá ani tómpó.

⁴ Lě ke antepu uu pree m ma liké ne n wa nnya kai lě wa. U pree maa re:

⁵ Ani Siyóó kuyu pikó maa re:
Ani ripaí, núnéyóopi yee nní nókénéme weme.
Usoi niye-niye lo,
keminaa kepipi kecáa kuu túnti.

⁶ Upipiretiki api yisi api tómpó, apí ha wai yare kuu pi n forii. ⁷ Apí ne keminaa ne kekepipi weri api pimelape

sikecáá láai api mekecáá u tonse. ⁸ PISOI kulúí api pisi-tukanka lese api ncée-i tájente, picɔ api apéi hépiri api tájente re piké ne ríyu u waise. ⁹ PISOI pɛe ukɛyu n sónɛ ne pɛpɛe ukɛpire n tíkilɛ́ api pɛé n cáái re: Tafiti Kɛpipi, ani uyɛe n sónɛi ne Upiíma rinyiri ritaáse! Osanna, ani urinyiri keyómɛcɛa-pɔ ritaáse! ¹⁰ Kɛ Yeosu uu Yerusalem kuyu-i n lomɔɔ, ai pISOI nnéí lémesi api pɛé m píseine re: Usoi úye kɛcɛre ye nkó? ¹¹ PISOI pɛe u n tíkilɛ́ api re: Uyɛe antepu Yeosu, Kalilee ketê-pɔ Nasareti ukó lo.

Yeosu ye Uléecaa keyɔ-i pikpéense lakase (Mariki 11:15-19; Luki 19:45-48; Yohani 2:13-22)

¹² Yeosu uu Uléecaa keyɔ kɛmɛe lomɔɔ uu pɛpɛe kei n yálisi ne pɛpɛe n lééri nnéí lákase. Uu pɛpɛe siwóó n cɔhɔne ataapili ne pilɔɔláyái situmpi láuli. ¹³ Uu pɛe pi maa re: Li wɔlaalɛ́ te: Pi yé Kenéyo sée re keyómɛyáhaayo. Amá nɔ́ ne ke ripóɔsele piyaaluke kuhore. ¹⁴ Kɛ Yeosu uu kei lɛ́ n we, pinyíye ne síkankáláká así hapɔ así ne Uléecaa keyɔ kɛmɛe u kɔ uu si pɔisente. ¹⁵ Amá ke pɛpɛe ye Uléecaa inyɔɔnse n wa ne isé picélaa api mɛwai píima ke Yeosu uu n wapisi n yé ne siwá sɛe Uléecaa keyɔ kɛmɛe n cáái re: Osanna, Tafiti Kɛpipi, ai pi tóosi. ¹⁶ Kei kapi pɛe u pise re: Pɔ kómei lɛ́ kapi nní n cáái? Yeosu uu re: ɛɛɛ. Uu pɛe pi pise re: Lɛ́ nnya, áni kahane Uléecaa ritelɛ́ kɛmɛe nsímé mmú n kɛé te: Pɔ tíyese aí ne siwá síhsápi ne si-wá fɛnfɛ́i pɛne asi pɔ́ m pakarentɛɛ? ¹⁷ Yeosu uu pɛe limemáá kei pi yá uu kuyu lelu uú ha Petanii-pɔ fine.

Yeosu ye kúfikiyee anɔ́ wa (Mariki 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Kai n weesi, Yeosu uu yisi un Yerusalem tósu, nkú nn u wai. ¹⁹ Uu kúfikiyee ricéetime yɛnupɔ, uu sónɛpɔ uú ne ku kɔ, amá mɛpéi njmane kuu lɛɛpɔ. Uu pɛe kuléé kpɛ́ maa re: Páa nkpéni kɔ píkai márune! Kei nní, kúfikiyee kpɛ́ aku kóosi. ²⁰ Ke upipiretiki api lɛ́ n yé, ai nnɔ́ pi yipu api pɛe re: Íye ke kúfikiyee nkú aku nní mɛse ne mɛse kólaapɔ? ²¹ Yeosu uu pɛe pi maa re: Ké aseí kecáá nɔ́ símisi re nɔ́n Uléecaa ne kɛfa n tenelɛ́ nɔ́nsá kɔ n tíru, nɔ́ fe ani lɛ́ kam nní kuléé nkú n wa mɛcɔ wai. Ái kɔ lɛ́ njmane, ticuruu, nɔ́ fe ani riyópe ntí maa re: A kei yisi a ha mínimaa-i ripɔɔ, ai kɔ mɛsei lɛ́ wai. ²² Nɔ́n Uléecaa ne kɛfa n tenelɛ́, nɔ́ ye lɛ́ nnéí kani ye keyómɛyáhaa-i m pise yé.

Yei ke Yeosu nnaɛ nj léeri? (Mariki 11:27-33; Luki 20:1-8)

²³ Lɛ́ memáá, Yeosu uu pɛe Uléecaa keyɔ-i lomɔɔ un we un pISOI céési, pɛpɛe ye Uléecaa inyɔɔnse n wa pi-wéése ne kuyu piwéése apí hapɔ apí ne u kɔ api u pise re: Nnaɛ nj-ye kaá ne nní wai? Úye ye njnaɛ pɔ́ he pɔkɛ́ ne nní n wai? ²⁴ Yeosu uu pɛe pi pɛse re: Ne la kɛ nse nɔ́ pise. Nɔ́n tinɔ́ né m pɛse, né pɛe nɔ́ símisi njnaɛ mmɛ́ karń ne lɛ́ n wai. ²⁵ Ne la kɛ nɔ́ pise re wóo Yohani tumme re uké pISOI míni wole? Uléecaa néé pISOI pɛe u tumme? Api pɛe símaane re: Tɔ́n nkpéni m maa re Uléecaa yeɛ u tumme, u yé rɔ́ pise re: Kai pɛe

íye wa káni ne Yohani nsímé njmurei? ²⁶ Tɔ́n kɔ m maa re pISOI pɛe u tumme, ái yé wa. Tɔ́ pɛe risoiwuí wurule. Li we re pISOI nnéí ye Yohani nyánile re antepu lo. ²⁷ Api pɛe mɛse Yeosu rinɔ́ pɛse re: Ári nyu. Uyé uu kɔ pi pɛse re: Né́ ám kɔ nɔ́ símisi ne njnaɛ mmɛ́ karń ne lɛ́ n wai.

Utisi unyine piɛmáne pité kɛnyárú

²⁸ Yeosu uu kɔ pipise pi kpá re: N-ye kani kɛnyárú nké-i yé? Pi re utisi unyine yeɛ pɛe piɛmáne pité má, uu keyáa njmáne wéése maa re: Unéjmanɛ, a neni waasi a ha anéléé nyé kapi ye n sée re fiinyi kɛcare kɛmɛe kɛisi. ²⁹ Ujmanɛ uu u pɛse re: Ám sɛ́! Kai rinkpáse, uu kɛmúnɛ conse, uu yisi uu waasi. ³⁰ Utisi uyé uu kɔ njmáne tɔ́ɔɔ limɛcɔ male. Uyé uu re: ɛɛɛ, ne kɔ, Sáa. Amá úu pɛe nkpáni waasi. ³¹ Yeosu uu pɛe pi pise re: Nɔ́ músu re wóo piketé kɛcɔpe usáa mela wa? Api re ufoí lo. Yeosu uu pɛe pi maa re: Asei kam nní nɔ́ símisi re pilampooyɔ́ ne piwásánkaí yé ne kekpeé nɔ́ wa api Uléecaa iyɔɔpi kɛmɛe lomɔɔ. ³² Li we re Yohani Úniwole ye nɔ́kenémɛe kale uu aseí nɛe nɔ́ nyíse, áni ne kutu u ricɔ. Amá pilampooyɔ́ ne piwásánkaí api unsímé njmurei. Ani kɔ lɛ́ nnéí yénu, amá áni mɛfine conse nɔ́kɛ unsímé njmurei.

Pikeikó pɛe rikpákára m má kɛnyárú (Mariki 12:1-12; Luki 20:9-19)

³³ Yeosu uu pimáa pi kpá re: Ani kɔ kɛnyárú kɛcɔ kutu ricɔ: Ucarete unyine yeɛ we, uu aléé nyé kapi ye n sée re fiinyi kɛcare tamesi, uu mmele wai uú ne ke kóónú. Uu kɔ kɛcare ke-i kuhóre túni uu kɛtacerii mɔ́m kei kapi ye píta n cérii. Uu kɔ limemáá kɛméré caca kɛnyine mɔ́m uu pɛe pikeikó wéési re piké kɛcare kɛ́ kecáá u m paílɛ́ uké ncée ha uké kam. ³⁴ Kai aléepipi nyé kutúú n tu, uu upilasi yukuse re piké ha upikeikó pɛ-i ualéepipi u yóme. ³⁵ Pikeikó pɛ́ api pilási mpí cɔpii. Api use kaii api ucɔ kopu, api utáánú apare tapisi uu kpi. ³⁶ Ucarete uu kɔ pilási picɔ piyukuse kpá, pɛ́ pin kulúí we ne pifoí. Pikeikó pɛ́ api kɔ pɛ́ wai yare lɛ́ kapi pilási foí n wa mɛcɔ. ³⁷ Uu picérei pɔ́hɔne uu unjmanɛ yukuse uu pikemɛe tum, un músu re: Ḿpá líké íye wa, pi yé unéjmanɛ wuri. ³⁸ Amá ke pikeikó api unjmanɛ uyé n yé, api pimɛcɔpɛcɛre n tee re: Nkó yeɛ masí usáa memá nnéí te. Ani kam tɔ́kɛ u kpu tɔ́kɛ pɛe umemá n te. ³⁹ Kuu n tuipɔ, api u tini api kɛcare ilúkɛ u sá api u kopu. ⁴⁰ Kɛ Yeosu uu pinyárú ḿ masí, uu pi pise re: Ucarete uyé un ha n ka, yo kuu yé pikeikó pɛ́ wa? ⁴¹ Api rinɔ́ u yósu re: U pikeikó kpákára pɛ́ mɛkópe kónine. Pilicɔ ái yé nkpáni íwe u wa. Uu pɛé ha pikeikó féé forii re piké kɛcare kecáá u m paílɛ́, apipi an m pi, api ye u túúni. ⁴² Kei ke Yeosu uu pi pise re: Áni nsímé mmú píkai Uléecaa Nsímé ritelɛ́ kɛmɛe kéénlɛ́ te: Tipare ke pimóme api n fóm tee panse ricíre-cire tee kenui-i n wee? Upiíma yeɛ lɛ́ wa. Mewaisaɛa kuu rɔ́ n yéneise ye mɛ́! ⁴³ Yeosu uu kɔ pimáa pi kpá re: Lɛ́ nnya, nɔ́ mpí, nɔ́ nní Uléecaa iyɔɔpi kɛmɛe n we, pi yé ikemɛe nɔ́ lese api mpuri féé mɛe Uléecaa mela n wai tonse. ⁴⁴ [Lin úye n fóm un tipare tɛ́ tinkpɔ, u yé selesi. Lin úye n fóm tin

ukecáa n loó, ti yé u nã]. ⁴⁵ Ke pɛpɛɛ yɛ Uléecaa inyóɔn-
se n wa piwéese nɛ Pifarisi api Yeesu sinyárũ sɛ n kó,
api céru rɛ pɛ kuú nɛ máne. ⁴⁶ Api pɛɛ icée n wéési piké
nɛ u tĩ, pin kɔ pɛɛ risoiwuí wuru rɛ pisi yɛ u nyáni rɛ u
antepu lɛ nnya.

Pinósikpiké anyá iluke kenyárũ
(Luki 14:15-24)

22 Yeesu uu kɔ kenyárũ keɔ pi kpá rɛ: ² Uléecaa
iyɔɔpi yɛ kɔ we yare nsímé mmú: Uyóɔpi unyine
yɛɛ keyáa uuɣmáne yɛɛ unósi n kpísi anyá piima wai.
³ Uu upikeikó tum tɛ piké ha pisi séleime piké anyá
iluke li. Amá pisi api isáneséi iyé yulu api anyá wénte.
⁴ Uu kɔ pikeikó picɔ pitume kpá uu pi maa rɛ: Ani
pisáne sée ani pi símisi rɛ: Anyá ilukɛ yɛ pipele masile.
Anénáala nɛ inésee kɔkɔɔ kam kó. Mpa yo yɛ kéyu
wale. Ani kam ani pinósikpiké anyá iluke li. ⁵ Api nkpani
isáneséi iyé kutu ricɔ. Mpa úye uu ulikó-mɛ tómpɔ. Picɔ
api sicare waikɛɛ, picɔ api ayáa tɔɣaapɔ ⁶ pitóɔɔ pɔɔ
pikéikó pɛ cɔpii api isei pi waise api pɛɛ pi kóni. ⁷ Ai
uyóɔpi kuwó wai, uu upisóɔca tum apí ha pisi pɛ kóni
api pikuyu nna ɣmaasi. ⁸ Uu pɛɛ upikeikó picɔ maa rɛ:
Anyá iluke yɛ pipele masile, amá pisáne ápi pɛɛ ikuluke
tulaalɛ. ⁹ Lɛ nnya, ani sicéɛpɛnɛ-i léɛpɔ, nɔn piye n yɛ,
ani kusáne pi séiri. ¹⁰ Upikeikó pɛɛ apí yisi apí icée tóoi
api pisi nnéi kapi n yé sélei, pisonɛ nɛ pikóɛ, pisáne
api pɛɛ kenyáɔ yipu. ¹¹ Kei ke uyóɔpi uu pɛɛ lomɔ rɛ
uké pisáne pɛ yáasi, uu usoi unyine yenu yɛɛ úu inyán-
lũ n tanaalɛ. ¹² Uu u pise rɛ: Unésáne, íye kaa wa áa nɛ
nté lonti áa kɔ inyánlũ tanaalɛ? Ai utisi muuni uú n
séélɛ. ¹³ Uyóɔpi uu pɛɛ pikeikó maa rɛ: Ani ána nɛ anípe
u paasi ani ketahai kuɣmaha-i u sáɔ. Kei kuu yé n
téni un iní takai. ¹⁴ Yeesu uu pɛɛ rɛ: Li we rɛ pisi kulúi
kapi sée, amá pɛ kapi pikeɔɔpɛ n wée ápi pɛɛ kulúi we.

Lampoo kapi yɛ Rɔm uyóɔpi piima n héle
(Mariki 12:13-17; Luki 20:20-26)

¹⁵ Kei ke Pifarisi apí pɛɛ símaane rɛ íye kapi yé nɛ
Yeesu ripine wa piké nɛ unɔɔsimé cire u n tĩ. ¹⁶ Api
pipiretiki pinyine nɛ Erooti pipiretiki pinyine lese apí
tum tɛ piké ha Yeesu maa rɛ: Upiima, tɔ nyule rɛ ase
ɣmanɛ kaa yɛ símisi. Pɔ yɛ kɔ Uléecaa ncee pisi cé-
sile nɛ ase. Mpa usoi uké íye nsá ɣnaɣɛ m má, áa yɛ
uinipɛɛ n wuru pɔn nɛ símisi. ¹⁷ Tɔ la rɛ a kepómúɣé rɔ
símisi tɔké yé tɛ ncee yɛ we rɛ tɔké yɛ Rɔm uyóɔpi lam-
poo héle nɛ ári kape yɛ héle? ¹⁸ Amá Yeesu pɔ nɛ
pimesɔɔhɔ kóɛ kapi n wai pinyuwe máalenle. Uu pɛɛ pi
maa rɛ: Nó kecáa kecáa mewai pikó mpí, yo nnya kani
né peikeɛ? ¹⁹ Ani nɛ siwó sɛ kani yɛ nɛ lampoo n héle
kam nké! Api mewóɔpí mɛse nɛ u hapɔ. ²⁰ Uu pɛɛ pi
pise rɛ: Úye riyu nɛ úye rinyiri tɛɛ nní mekecáa we?
²¹ Apí u pɛɛ rɛ: Sesaa lo. Kei ke Yeesu uu kɔ pi maa rɛ:
In lɛ, ani Sesaa likó Sesaa pa, ani Uléecaa likó Uléecaa
pa. ²² Kuu lɛ tinó tɛ pi m pɛɛ, ai nnó pi yipu apí pɛɛ u
yá apí tómpɔ.

Pisatusee nɛ nkɔ kémɛɛ meyise nsímé
(Mariki 12:18-27; Luki 20:27-40)

²³ Keyáa ké cire ke Pisatusee apí Yeesu kémɛɛ ha.
Pisatusee pɛɛ tee rɛ pikpɔkɔ apí yɛ nkɔ-i yisi. Apí sí
apí ha Yeesu léɛpɔ, apí u pise rɛ: Sáa, Moisi yɛ maa rɛ:
²⁴ Unósikó úye un n kpu unsá kewá m má, li pise rɛ
uuwá yɛ yé unósi uyé kukúmannɔsi kpísi uu umáa
mpuri wai. ²⁵ Too! Amá piɣmáne pinyine pɛɛ pɛɛ
keróɔɔpɛ nté we. Pi pimáɛɔ pisei lɛ. Umáa uu unósi
kpísi, uu kpi úu kewá yé. Uwá uu pɛɛ umáa ukúman-
nɔsi kpísi. ²⁶ Uyé uu kɔ limeɔ kpi, uu ukúmannɔsi uyé
nɛ utánũ yá. Ai lɛ n wai hái nɛ uséi-séi kémɛɛ-pɔ.
²⁷ Pɛ memáa, unósi uyé pɔɔ kɔ kpi. ²⁸ Tɔ la tɔké nkɛni
pɔ pise rɛ ke pimáɛɔ pisei pɛ apí nní pinnéi unósi uyé
n kpísi, pi uye unɔsi yɛ ha lo, keyáa ké ke pikpɔkɔ apí
ha nkɔ kémɛɛ n yisine? ²⁹ Kei ke Yeesu uu pɛɛ pi pɛɛ
rɛ: Lɛ nnya kani nómenécire kiraasente. Áni
Nléecaasimé ase kómɛi, áni kɔ Uléecaa nnaɣɛ nyu.
³⁰ Kumúɣé kɛ-i ke pikpɔkɔ apí ha n yisine, pitisi apí
pinósi kpíkesine, pinósi páa kɔ pila sónkɛɛnɛ. Amá
pimefine yé ha n we yare pilécaatumɛ keyómɛca-pɔ.
³¹ Áni lɛ ke Uléecaa uu pikpɔkɔ meyise kecáa nó ɣn ma
apí Unsímé Ritelé kémɛɛ wólu kéé, nɛɛ yo? U maa rɛ:
³² Nɛɛ Apiraham Uleecaa nɛ Isaaki Uleecaa nɛ Yakupu
Uleecaa. Uléecaa úu pikpɔkɔ Uleecaa amá u pinyán-
nyá Uleecaa lɛ. ³³ Ke pisi pɛ nnéi pɛ n cápinelɛ pin
kutu u cɔlɛ apí lɛ n kó, uicélaa iyé ii pi loni ɣnɔnɛ.

Isé iyɛ Uléecaa isé keɔɔpɛ icɔ n fe
(Mariki 12:28-34; Luki 10:25-28)

³⁴ Ke Pifarisi apí n kó tɛ Yeesu yɛ Pisatusee feriyɛ uu
séese, apí cápine. ³⁵ Pikeɔɔpɛ isé ucélaa unyine uu pɛɛ
ripine Yeesu wai uu u pise rɛ: ³⁶ Ucélaa, Uléecaa isé
nnéi kémɛɛ íye yɛ imáa?

³⁷ Yeesu uu rɛ: A Upiima, Upóléecaa n la nɛ kepófa
nnéi, nɛ ipósoi nnéi, nɛ kepómúɣé nnéi. ³⁸ Iyɛ isé foí,
iyɛ kɔ innéi keɔɔpɛ imáa. ³⁹ Ilírũ yɛ ifoí iyé meɔ n sá
yɛ nnyí: A upóɔ n la yare kaa ripóɔruu ɣn la. ⁴⁰ Isé nnyí
keté yɛ isé nɛ antepuyɛ icélaa riyíki.

Uyé ke Uléecaa uu n wée nɛ Tafiti kecáa nsímé
(Mariki 12:35-37; Luki 20:41-44)

⁴¹ Ke Pifarisi apí lɛ n cápine, Yeesu uu pɛɛ pi pise rɛ:
⁴² Íye kani uyé ke Uléecaa uu n wée kecáa músu? Úye
kepípi yɛ ke? Apí u pɛɛ rɛ Tafiti Kepípi yɛ ke. ⁴³ Yeesu
uu pɛɛ pi maa rɛ: In lɛ, íye kai wa ke Nfáasɔnɛ nn Tafiti
metéi he uú nɛ u séi rɛ Upiima? Tafiti yɛ pɛɛ maa rɛ:

⁴⁴ Upiima yɛ Unépiima maa rɛ:

A kunéluke-luke-mɛ kéyukóɔtone-i tone
hái nɛ kumúɣé kɛ-i kam yé
pipóláarɔ kepónyále-i n cɔ.

⁴⁵ In tɛ Tafiti yɛ mesei u sée rɛ Upiima, íye ke uyé cire
uu yé kɔ pɛɛ Tafiti Kepípi?

⁴⁶ Pifarisi pɛ apí fe piké ɣka Yeesu pɛɛ. Kaí nɛ kei n
kpísi, úka úu yɛ pɛɛ kaha uké nnyine u pise.

Yeesu ye re pisei piké pimécire ne isé picélaa ne Pifarisi tĩ

(Mariki 12:38-39; Luki 11:43,46; 20:45-47)

23 Lẽ memáá, Yeesu uu pree pisei pree n cápinelẽ ne upipiretiki-mẽ pansepɔ uu pi maa re: ² Isé picélaa ne Pifarisi kaí pree we re piké isé ke Moisi uu nó m pa asei nó símisi. ³ Li ne sá re nɔké piicélaa rimúlú ani kɔ i tiki. Amá áni kape ye pimewai ne yíraane. Li we re pẽ ne ye picɔ céesi re piké piicélaa ritiki, amá piricuruu ápi ye pree i ritiki. ⁴ Pi ye limúle-mule paasile api picɔ yase, piricuruu ápi ye pree líka rica. ⁵ Pi mpa yo wai re pisei piké ye pi yẽ nnya. Lẽ nnya kapi ye Nléecaasimé silɔɔpi kapi ritii kecáá rímmeelú mepéré rikpáse api kɔ pisitukanka atime nwépi mepéré kpáse ai picɔ sikó feriyé. ⁶ Sitóne foí kapi ye keluke kémee ne Pisui fi ayomeyáhaalee-i n la. ⁷ Pi la re pisei piké ipakare ne pi n yáhaanke sicápine kémee, piké ye kɔ pi sée re picélaa. ⁸ Amá nĩ áni kape ye tíye piké ye nó sée re picélaa. Nɔ nónnéni pimáreɔ le. Usói use kóló yee kɔ núnécélaa. ⁹ Áni kape ye ketè kecáá úka sée re núnésáa. Núnésáa cireníje kani m má yee keyómecaa-pɔ we. ¹⁰ Áni kape ye tíye piké ye nó sée re úyukɔ. Núnéyukɔ ye use le. Uyee nní uyẽ ke Uléecaa uu n wée. ¹¹ Nókenécɔpe uwéese uké panse núnékeikó. ¹² Úye un umécire rintaáse, li ye u ricepisele. Úye un umécire rincepise, li ye u ritaásele.

Yeesu ye isé picélaa ne Pifarisi kecáá kecáá mewai kesí

(Mariki 12:40; Luki 11:39-52; 20:45-47)

¹³ Íwe kani topori, nó isé picélaa ne nó Pifarisi mpí. Nɔ kecáá kecáá mewai pikó le! Nɔ ye pisei ncée tápisile re ápi kape Uléecaa iyɔɔpi kémee lɔ. Nórínécúruu áni ye lomɔ, áni kɔ pree pree n la yáne piké lomɔ.

¹⁴ [Íwe kani topori, nó isé picélaa ne nó Pifarisi mpí. Nɔ kecáá kecáá mewai pikó le! Nɔ pikúmannɔsi anipe-i lẽ kapi m má yɔɔ, ani ye kɔ pree keyóme yáasi ai náñai pisei piké ne nó n yẽ nnya. Lẽ nnya ke Uléecaa uu íwe iyee íi icɔ m má nó waine.] ¹⁵ Íwe kani topori, nó isé picélaa ne nó Pifarisi mpí. Nɔ kecáá kecáá mewai pikó le! Ketè nké nnéi ne mínimaa kani kálẽ te nɔké use unyine yẽ nɔké u pansese núnépiretiki. Nɔn liute piyéne m masí, ani tíyese uu panse usói nkó kaí ne n sá re piké íwe teneciré kelɔ kémee íwe lukeise iké nínékó n fe meté. ¹⁶ Íwe kani topori, nó pinyíye mpí, nɔ nní pisei n séni! Nɔ ye maa re: Úye un Uléecaa keyɔ n sée uú ne wéeri re u yé linyine wa, u yé fe uu lipiwai yá. Amá úye un wura yee Uléecaa keyɔ-i n we n sée uú ne wéeri re u yé linyine wa, ncée n̄n we re uké lipiwai riyá. ¹⁷ Nɔ piníri ne pinyíye mpí! Wura ne Uléecaa keyɔ kee wura uyẽ m pansese Uléecaa lík, yo yee liketé kecɔpe riyu má ne licɔ? ¹⁸ Nɔ ye kɔ maa re: Úye un Uléecaa keyɔ kémee kenýɔnsehúpi n sée uú ne wéeri re u yé linyine wa, u yé fe uu lipiwai yá. Amá úye un inyɔnseese yee kehúpi kecáá n lálalẽ n sée uú ne wéeri re u yé linyine wa, úu ncée má uké lipiwai riyá. ¹⁹ Nɔ pinyíye mpí! Isée kapí ne n nyɔnse api kehúpi kecáá lía ne kehúpi kee i m pansese Uléecaa lík, yo yee liketé kecɔpe riyu

má ne licɔ? ²⁰ Lẽ nnya, úye un kenýɔnsehúpi n sée uú ne wéeri, kelɔ kẽ ne lẽ nnéi lee kei n̄ we kuu sée uú ne wéeri. ²¹ Úye un Uléecaa keyɔ n sée uú ne wéeri, Uléecaa keyɔ ne Uléecaa yee kekemee n̄ we kuu sée uú ne wéeri. ²² Úye un keyómecaa n sée uú ne wéeri, Uléecaa riyɔɔpitú ne Uléecaa yee rikécáá n̄ tũ kuu sée uú ne wéeri.

²³ Íwe kani topori, nó isé picélaa ne nó Pifarisi mpí. Nɔ kecáá kecáá mewai pikó le. Nɔ ye mpa yo hɔnle, ani ne manti ne ayéhepei ncɔpuri péne ani hɔnle awélé ke-fi, ani Uléecaa kuwélé kuse pa. Amá áni ye pree isé nnéi kecɔpe ipiima yare nní asei piwélaa ne usoiɔ piwetu ne asei pitiki nkó ne piké wa. Lẽ kaí pree pise re nɔké n tik-ilẽ nɔn pree kɔ ne litɔɔ licɔ nní wai. ²⁴ Nɔ pinyíye mpí, nɔ nní pisei n séni. Nɔ ye kúcerii ne n̄sɔ lesele, ani pree ísu ne péne ani muuni.

²⁵ Íwe kani topori, nó isé picélaa ne nó Pifarisi mpí! Nɔ kecáá kecáá mewai pikó le. Nɔ ye yare mpí pree ye kehee ne kecáripi kepire n̄mane n heere api kemée yá mecɔ. Lẽ kapi ye sikemee n li ne kapi ye n̄ ntí ye pree liyaa-yaa le kapi n káipinke. ²⁶ Nɔ Pifarisi, pinyíye mpí! Ani ye kehee ne kecáripi kémee mefoí heere, kepire yé pree limeɔɔ n̄nesi.

²⁷ Íwe kani topori, nó isé picélaa ne nó Pifarisi mpí! Nɔ kecáá kecáá mewai pikó le. Nɔ ye yare rikpí mmele kapi míni tomé n túkei ari pree n wariye pói-pói n̄sɔne mecɔ, nérmpákane asoikɔ ne líkperinkpekɔ lee rikemee yipaalẽ. ²⁸ Limeɔɔ kaní we. Nɔ pisei keyu-i nyíselẽ te nɔ isé tíkilenle, nérmpákane kecáá kecáá mewai ne mewai kópe mee n̄sinéfa-i yipaalẽ. ²⁹ Íwe kani topori, nó isé picélaa ne nó Pifarisi mpí! Nɔ kecáá kecáá mewai pikó le. Nɔ ye antepuye akpí m̄nle ani pree asei n̄ tíkilẽ akó sɔnukuse ³⁰ ani pree re: Tɔn pree pirókpure isoi kumúñé kpe-i n we, ári yé pree n̄murei tɔké pi rikpá tɔké ne antepuye kó. ³¹ Nɔ pree lẽ nyísele ani nórínécúruu yámne re nɔ pree antepuye n kó sipirẽ le. ³² Lẽ nnya, ani mese n̄pinékpure mewai kópe ne keyu mahã ne kété-pɔ! ³³ Nɔ iwáa kápárá nnyí! Íye kani yé wa áni yé ne nna teneciré kémee n lomɔ. ³⁴ Ani kó te né antepuye ne pisei pree mewéesesɔhɔ m má ne isé picélaa kecire nó páme. Nɔ picɔ kó, ani picɔ kunapéékɔ kecáá kari, ani kɔ n̄anáyómeyáhaalee-i picɔ iséi súúkee, ani kɔ picɔ mpa kuyu kúye-i n̄ tikilẽ nɔn wéekuselẽ. ³⁵ Lẽ nnya ke pẽ nnéi kani n kó ápi kɔ líka wa nkɔ n̄n ne nó tenene, kai n̄ kpiime usɔne Apeli kémee aí ne s̄ Perekiya n̄máne Sakarii kani Uléecaa keyɔ kémee kelɔ sɔne ne kenýɔnsehúpi kepáápá n̄ kpu kémee-pɔ. ³⁶ Ké asei nó símisi re nfáani pisei mpí pree mewai kópe m̄ akpanii yenne.

Yeesu ripɔ ye caai Yerusalem nnya

(Luki 13:34-35)

³⁷ Lẽ memáá, Yeesu uu pree Yerusalem pikó maa re: Nɔ Yerusalem pikó, nɔ ye antepuye kónle ani kɔ pẽ ke Uléecaa uu nókenémee n̄ tumme apare tapisí ani kóni. Melé kesé karí pree la ké nó cápine yare ke kucáyaha aku ye kuaméñ metene kusipipi n̄ tã líka aí ye si wa mecɔ ani yúlu? ³⁸ Lẽ nnya, Uléecaa keyɔ yé menmane n

we úka úu yé n we. ³⁹ Ani kō te áni neni piyéne né kpráne liké ha ne tu kumúhē kpe-i kani yé ha m̄ maa re: Uléécaá uké uyeé Upiíma rinyiri ne n weme rikpá!

Yeesu re Uléécaá keyo yé fori

(Mariki 13:1-2; Luki 21:5-6)

24 Yeesu uu pree Uléécaá keyo-i léeri un tósu. Kei ke upipiretiki api péé ne u rikō re piké kememōme u nyíse. ² Amá Yeesu pōw pree pi pēse re: Lē nnéi kani nní n nyáni, aseí kecáá, li sōnti liké wa ripare ríka ári yé ricō kecáá n tōsilē. Linnéi mm̄u ye sōntile liké fori téké-téké.

Lelee n nyíse re ketē ye ketene tu

(Mariki 13:3-13; Luki 21:7-19)

³ Yeesu uu pree sí úu ha Olifiyee rikúú kecáá tone. Upipiretiki api kei u kálaapō api u pise re: A ró símisi píyei kai lē waine, ne yo kari yé kō ne ceri re mepōpēeme mee lē tu re ketē ketō ye kē. ⁴ Yeesu uu pi pēse re: Ani nōmenécire tí hōsone, áni kape tíye unyine uké kuyúí nō tā. ⁵ PISOI kulúí yé sōnaame use use, api ye rinényiri ne pISOI meyā kiraasente api ye pi maa re: Néé uyē ke Uléécaá uu n wée. Lē kémee kapi yé pISOI kulúí kuyúí tā. ⁶ Nō kō te atpō ye nōkenékúrí néé ketaa-pō wai, amá áni kape nfasimé tōne. Lē kai m pise re liké wa kai lē wai. Amá kēto áke kahane n tu. ⁷ Nsoipuri nnyine yé yisi nn nsoipuri nco ne tōpu, keyōpītē áke keyōpītē kēto ne tōpu, nkú nn silō sinyine leeri, ketē áke silō sinyine yerjesi. ⁸ Lē nnéi ye we yare ke memárenlō ame ye unósi pikéhē n kōraane. ⁹ Pēé uye-i ke pISOI api yé nō kpísi api nōpinélaarō anipe-i wai, api íwe nō wai api nō kóni. Isoipuri nnéi ii kō né nnya nínépuri yulu. ¹⁰ Kei kai yé pree pISOI meyā ne kelólé-mē ha, api péé n yámenentene, api pree ipuri n yúinne. ¹¹ Antepuye nōme kulúí yé léeme api pISOI meyā kiraasente. ¹² Mewai kōpe yé kéyu mahā, pISOI meyā nla nn pree hásu. ¹³ Amá úye un tinkáhá-káhá ne kēto-pō Uléécaá yé uriyu lo. ¹⁴ Uléécaá iyōpō Nsímé Kēcire mee ketē nnéi kecáá kōónune isoipuri nnéi iké kō. Lē memáá, rhpá yo ketō áke pree tulu.

Íwe píima mekame

(Mariki 13:14-23; Luki 21:20-24)

¹⁵ Yeesu uu kō pimáa pi kpá re: Antepu Taniyēli ye pēé maa re kumúhē kunyine yé kam ani ncaai píima mee ye n cōkōi yenu nn kelō sōne riyíki-i tú. Úye un nsímé mmē n keē, uké musí uké liasei kō. ¹⁶ Lin lē n wa, pēpēe Yutee ketē kémee n we piké wuri api ayōpe taá. ¹⁷ Uyeé yé ha kulee ipiraa kecáá n we, uké wuri úu kape re uké nkpráni kukemee lompo uké linyine kpísi uké ne ripéne. ¹⁸ Uyeé kecare-i n we, úu kape nkpráni re uké wurime uké keyo-i uketukanka kpísi. ¹⁹ Íwe ke pifani ne pimáreni apí ha siyáa se-i topori. ²⁰ Ani ne Uléécaá tē te úu kape tíye itóó iyē iké nnyiyē kumúhē néé kewénteyaa ketúhē ró leeme. ²¹ Íwe píima iyē ke sisoipipi asi kumúhē kpe-i n lene icō íi píakai léemelē hái ketē kekoraane-me ne neni-me, iicō íi kō píakai léeri. ²² Uléécaá unsá pree síweyaa sē n hasi, úka úu yé pree nfáa yē. Amá pē kuu n wée nnya, u yé siyáa sē hasi.

²³ Lē nnya, úye un nō m maa re: Ani ripái, nté ke Kirisi uu we néé uyeé nkō nté-pō áni kape hmurei. ²⁴ Pikirisi nōme ne antepuye nōme ye leerine piké mémare píima lese piké nyíse, piké kō mewaisaŋa wapisi hái lin pree kufee n we, pin yé fe ricuruu api pē ke Uléécaá uu n wée kiraase. ²⁵ Ani léise re ne pisímé nō li masilē.

²⁶ Lē nnya, pin nō m maa re: Ani ripái, uyeé nkō kucesi kóima-i, áni kape ha. Néé pin nō m maa re: Ani ripái, uyeé nkō kulee-i pékaalē, áni kape hmurei. ²⁷ Yare ke kekónetēhe áke ye nní kelécaá-pō n léeme áke meyéne mese yeéri ketunjeleeme-pō aké ne sí ketunjelolē-pō, limēto ke Usoi Kēpīpi áke sōnti. ²⁸ Li we yare kapi ye m̄ maa re: Kei ke isare kōpe ii n we, ke áye-meekú aa ye cápine.

Usoi Kēpīpi mekame

(Mariki 13:24-27; Luki 21:25-28)

²⁹ Yeesu uu kō pimáa pi kpá re: Síweyaa sē metōmpō ke itunje íi sōmaane, iwáre ii metéi paa, awárepi aa keyómecaa-pō poroiri, linanē-nanē lee keyómecaa-pō n we ai meyā yerjesi. ³⁰ Linyine ai pree keyómecaa-pō nyíse re Usoi Kēpīpi ye nyahaimēle. Kei ke ketē nnéi kecáá isoipuri ii yé pree itu lō. Api pree Usoi Kēpīpi yenu, ken ahope kecáá weme ne kennanē ne kemeyōpō. ³¹ Api pree rináatōh maa tēse, uu pree upitume ketē awélé nnéi kémee túmei. Api pē kuu n wéekēe ketē nké ne keketo-pō cápine.

Kúfikiyee kecáá icélaa

(Mariki 13:28-31; Luki 21:29-33)

³² Yeesu uu kō pimáa pi kpá re: Ani kúfikiyee kenyárū icélaa kutu ricō. Ku ye kun ilése hmú n wairi, mepéi men n leeri, nō ye mese ne mese ceri re kupii ye nyahaimēle. ³³ Limēto kaí we. Nōn píyei lē nnéi mmē n yē lin n wai, ani ceri re Usoi Kēpīpi ye nyahaimēle, un tinōnō ne kolē. ³⁴ Asei kam símisi: PISOI kunai nkú áku tōsune kelene, nní nnéi liké ne n kam. ³⁵ Ketē ne keyóme yé tōsí, amá anénōó áa metōhē má.

Uléécaá hmane yee rhpá yo ketō nyu

(Mariki 13:32-37; Luki 17:26-30; 34-36)

³⁶ Yeesu uu kō pimáa pi kpá re: Amá in ketē metene nkó, úka úu likeyaa kē néé liitunje iyē nyu, rhpá pilécaatume pree keyómecaa n we néé Uléécaá Kēpīpi ricuruu. Amá Usáa mecire yee nyu. ³⁷ Kumúhē kpe-i ke Usoi Kēpīpi aké ha m pēeri, li ha waine yare kai Nowee nfaa kémee n wa mecō. ³⁸ Nní kaí pree Nowee nfaa kémee wa: Keyáa kē ke míni amé pree ketē nnéi riñfe keké kelene n tu, pISOI ye pēé wele pin le pin níru, pin sōonne, pin pisipipi pila ne pinósi pasii hái ne keyáa kē ke Nowee uu kutákai kémee n lompo. ³⁹ Ápi nkpráni nka musí, míni amé ha ne weri ame pinnéi muuni. Limēto kaí ha waine pēé uye-i ke Usoi Kēpīpi aké ha m pēeri. ⁴⁰ Pitisi pitē yé likumúhē kpe-i kecare-i n we, ai use kpíipō ai ucō yá. ⁴¹ Pinósi pitē yé n we pin nam, ai use kpíipō ai ucō yá. ⁴² Lē nnya, áni kape loPILE, li we re áni nyu keyáa kē ke Nōunépiíma uu m pēerine. ⁴³ Ani hōsone kō te úyōsaa un ye pēé n nyu itunje iye-i ke uyaa uu kes-

ine n s3nep3, u y33 p3e n ny3nile uu y3 t3ye uyaa uk3 k3y3-i lom3p3. ⁴⁴ L3 nnya, n33k3 n3men333re mes3re n c3pinel3 n3n ne m3. Kum3n3 kpe-i k3ni ne m m3su ke Usoi Kepipi ake p3eri.

Ukeik3 s3ne ne ukeik3 k3pe (Luki 12:41-48)

⁴⁵ Yeesu uu p3e upipiretiki pise re: W3o ukeik3 y3e ase i n t3kil3 un k3 mes3h3 m3? Uy3e ukeik3 uy3 ke 3y3saa uu ye ne k3y3 rin-y3 re uk3 ke m pa3l3, uu ye upikeic3 iluke 3s3ne wai yare kai m pise. ⁴⁶ In te 3y3saa ye ukeik3 uy3 l3eme un mesei upikei kec33 w3, u 3narekome le! ⁴⁷ K3 ase i n3 s3misi ani k3m te 3y3saa uy3e ne ulik3 nn3i ukeik3 y3ne re uk3 lik3c33 m pa3l3. ⁴⁸ Am3 in te ukeik3 k3pe lo, u y3 uk3fa-i maa re: Un3y3saa uu meke3 s3nti. ⁴⁹ Uu p3e upikeic3 ip3pi loni, u ne p3tapome api p33 n le pin n3ru. ⁵⁰ Key33 k3 ke itu3e iy3 ke ukeik3 uy3 uu ne m m3su k3eme ke uu3saa u3 ha s3nti. ⁵¹ Kei kuu y3 p3e ukeik3 uy3 lakase uu 3we u wai yare kapi ye kec33 kec33 mewai pik3 n wa mec3. Kei kuu y3 n t3ni un in3 takai.

Pikp3re kefi pinyine keny3r3

25 Yeesu uu k3 upipiretiki pim33 kp3 re: L3 nnya, Ul33caa iy33pi y3 ha n we yare ns3m3 mm3: Pikp3re kefi pinyine p3e key33 yisi re pik3 u3m3ne unyine y3e pin3sikpik3 3 la mer3. Api s3fir33 kp3kesi api ne p3ne. ² Pikec3pe pinup3 p3e pin3ri, pinup3 pic3 pis3h33. ³ Ke pin3ri mp3 api pisifir33 n kp3sine, 3pi sim3kp3 m3ka mec3 iyaa wa pik3 ne rip3ne, ⁴ am3 pis3h33 p33 pisi-fir33 m3 s33ke3 api k3 mec3 sin3r3pi-i wai ap3 ne p3ne. ⁵ Ke u3m3ne uy3 uu ne pik3me n n3r3aise, nn3 nn pi y33i api l3pilent3. ⁶ Ke kesine ake m pi, kec33ila ak3 lelu re: U3m3ne uy3e nn3 wem3! Ani leep3 ani u t3pei! ⁷ Pikp3re p3 nn3i api yisi api pisifir33 piny33nsente loni. ⁸ Pin3ri mp3 api p3e pis3h33 p3 maa re: Ani n3men3kp3 m3 t3 he, s3r3fir33 ye lale sik3 kp3. ⁹ Pis3h33 p3 p33 re: Eehei! M3 ne t3 ris3le, 3me tise t3k3 n3 he. Li kut3si we n3k3 piy3i k3eme ha ani kei n3men3k3 l3lu. ¹⁰ Kum3n3 kpe-i kapi pilale n t3su, u3m3ne uy3 un tuiri, u ne pin-up3 p3p3e pim3c3re n c3pinel3 pin ne u m3 api kes3 kule3 kpe-i kapi pin3sikpik3 any3 n wai loni, ih3naa ii h3naap3. ¹¹ Likepire, pikp3re niri mp3 p33 tuiri api c33i re: Up3ima, a r3 h3nne! Up3ima, a r3 h3nne! ¹² Kei ke u3m3ne uy3 uu pi maa re: Ne la k3 ase i n3 s3misi re 3m n3 nyu! ¹³ Yeesu uu p3e kp3 re: L3 nnya, nn3 3n we. Li we re 3ni nyu key33 k3ye n3e itu3e 3ye-i kam s3nti.

Pikeik3 pitaani pinyine keny3r3 (Luki 19:11-27)

¹⁴ Yeesu uu k3 upipiretiki pim33 kp3 re: Ul33caa iy33pi y3 ha n we yare ns3m3 mm3: Utisi unyine y3e p3e nc3e pih3pe la, uu upikeik3 s3lei uu umem3 pianipe-i wai. ¹⁵ Uu use wura mew33p3pi sipehepi sinup3 pa, uu uc3 wura mew33p3pi sipehepi sit3 pa, uu ut33n3 wura mew33p3pi kepehepi kes3 pa. U r3p3 3ye nna3e ne musile uu ne l3 kai m pise u pa, uu p3e y3 uu t3mp3.

¹⁶ Ukeik3 uy3e wura mew33p3pi sipehepi sinup3 3 y3s3 uu mese ne mese siw33 s3 kp3si uu ne kp33nse, uu wura mew33p3pi sipehepi sinup3 sic3 kul3a y3nu. ¹⁷ Uy3e wura mew33p3pi sipehepi sit3 3 y3s3 p33 k3 lim3c3 wai, uu wura mew33p3pi sipehepi sit3 sic3 kul3a y3nu. ¹⁸ Am3 uy3e wura mew33p3pi kepehepi kes3 3 y3s3 p33 ha kuh3re t3ni uu ukeisaa siw33 s3 p3su. ¹⁹ Kai siy33 sit3 n wa, piukeisaa uu k3iri uu re pik3 ulik3 k33 uk3 y3. ²⁰ Ukeik3 uy3e wura mew33p3pi sipehepi sinup3 3 y3s3 uu ukeisaa key3ri ny3s3p3 ne wura mew33p3pi sipehepi sinup3 f33 sic3, uu re: Wura mew33p3pi sipehepi sinup3 ka3 p3e n3 pa. 3a y3e, Up3ima? Wura mew33p3pi sipehepi sinup3 sic3 ye ns3 kam kul3a n y3. ²¹ Ukeisaa uu u maa re: Ne pakare! P3 ukeik3 s3ne ne ase i ute le. Lik3ripik3-i kaa nn3 wa l3 kai m pise. L3 nnya, n3 lim33-maa p3 rim3ise. A lom3e t3k3 any3 li. ²² Ukeik3 uy3e wura mew33p3pi sipehepi sit3 3 y3s3 p33 k3 ny3s3p3 uu re: Wura mew33p3pi sipehepi sit3 ka3 p3e n3 pa, Up3ima! 3a y3e? Wura mew33p3pi sipehepi sit3 sic3 ye ns3 kam kul3a n y3. ²³ Ukeisaa uu u maa re: Ne pakare! P3 ukeik3 s3ne ne ase i ute le. Lik3ripik3-i kaa nn3 wa l3 kai m pise. L3 nnya, n3 lim33-maa p3 rim3ise. A lom3e t3k3 any3 li. ²⁴ Ai nkp3ni y3 uy3e wura mew33p3pi kepehepi kes3 3 y3s3. Uy3 p33 k3 ny3s3p3 uu re: Ne nyule Up3ima re mep3k3 3me kusa p33l3. K3care ke-i k3a n lukesi kaa ye kpasi. Kei k3a n f3 kaa ye kp33. ²⁵ L3 nnya ke iwame ii n3 wa am ket3 k3eme sip3w33 k3lesi. 3a y3e! Sip3w33 s3e ns3, a y3s3! ²⁶ Kei ke ukeisaa uu rin33 u p3se re: P3 ukeik3 k3pe ne uk3ns3i le! Kaa l3 n nyu re k3care ke-i k3m n lukesi kam ye kpasi. N3e kei k3m n f3 kam ye kp33. ²⁷ P3 ye p3e sin3w33 ne kew33fore piyekei hale, am p33 ha p3eri am sin3w33 s3 y3su ne sikulaa. ²⁸ Ukeisaa uy3 uu p3e pikeik3 pic3 maa re: Ani meke3 wura mew33p3pi kepehepi k3 uanipe-i y3s3 ani nk3 ye nn3 wura mew33p3pi sipehepi kefi m m3 kp3. ²⁹ Li we re nk3 ye mey3 m m3 kapi ye p3pa rikp3 3i ne u fuu, am3 nk3 ye 3u lika m m3, pi ye l3 kuu m m3su re u m3 ricuruu u y3sile. ³⁰ Am3 ukeik3 nk3 ye 3u nn3 lika n y3riye lik3 lee re ani u t3 ani ketahai-m3 ku3maha-i u s3p3. Kei kuu y3 n t3ni un in3 takai.

Usoi Kepipi ye s3ntile kek3 ne p3soi t3haane

³¹ Yeesu uu k3 pim33 pi kp3 re: Key33 k3 ke Usoi Kepipi ak3 ha kemmule k3eme n s3nti ne pil33caatum3 nn3i, keriyuk3t3 kec33 kak3 ha tonene. ³² Ket3 nk3 kec33 isoipuri nn3i y3 ha kekeyu-i n c3pinelenle, ake p3e p3soi ne pipic3 k33lene yare ke use333 uu ye is3n3 ne ipoi n k33lene. ³³ Uu p3e is3n3 ukuluke-luke-m3 wai uu ipoi ukumii-m3 wai. ³⁴ Kei ke uy33pi uu y3 p3e p3p3e ukuluke-luke-m3 3 we maa re: N3 mp3 ke Un3333 Ul33caa uu nn3 rinkp3, ani kam ani iy33pi kuu h3i ket3 kek3raane-m3 n yekeil3 un ne n3 m3 y3s3. ³⁵ Li we re nk3 ye n3 wale, ani n3 he am le, nn3r3 nn n3 wai, ani n3 he am n3ru. Ne p3e us3ne le, ani n3sin3y3-i kus3ne n3 y3su, ³⁶ ne p3e me3mane wele, ani il3 n3 tani, ne p3e p33l3le, ani ken3c33 pa3. Ne p3e kukpaniilee-i wele, ani hap3 ani n3 l33l3. ³⁷ Kei ke p3p3e nn3 ase i n t3kil3 api y3

πρε rinóv yósi re: Upíima, keyáa kéye kari pó yé nkú nn pó we, ari pó he aa le, née nníré nn pó we, ari pó he aa níru? ³⁸ Keyáa kéye kaa usáne, ari siróv-i kusáne pó yó-su? Keyáa kéye kari pó yé pón meηmanε we, ari ilū pó tani? ³⁹ Keyáa kéye kari pó yé pón pólú née pón kukpaniilee-i we, ari pó lóólú? ⁴⁰ Uyóvpi yé πρε rinóv pi pese re: Asei kecáa, ké nó símisi re lē kani pinémáreco kecópe usínsá unyine n wa, né kani lē li wa.

⁴¹ Kei ke uyóvpi uu yé πρε περεε ukumii-mē h we maa re: Ani kenékúri yisi ani ketaa-pó rinyóv. Uléecaa ye anóv nó wale! Ani ha nna teneciré kémee lompo. Kei ke Uléecaa uu n nyóvne un ne Setani ne upitume mé.

⁴² Nkú ye né wale, áni né he ké li, nníré nn né wai, áni né he ké n ntí. ⁴³ Ne πρε usáne le, áni nósínéy-i kusáne né yósi. Ne πρε meηmanε wele, áni ilū né tā. Ne πρε pólúle née ne πρε kukpaniilee-i wele, áni hapó nké né rilóólú. ⁴⁴ Kei ke pē póv kó rinóv yósi re: Upíima, keyáa kéye kari pó yé nkú nn pó we née nníré nn pó we née pón usáne née ne πρε meηmanε we née pón pólú née pón kukpaniilee-i we, ári pē ne kutu pó ricó? ⁴⁵ Kei ke uyē uu yé kó pi pese re: Asei kecáa, ké nó símisi re lē káni pisínsá pē kecópe unyine n wa, né káni lē li wa. ⁴⁶ Api pē ne íwe teneciré kémee pi tómpo, amá περεε nní aseí n tíkilē póv πρε nfáa teneciré kémee lompo.

Pisuifi piwéese ye kóméine re piké Yeesu tí
(Mariki 14:1-2; Luki 22:1-2; Yohani 11:45-53)

26 Ke Yeesu uu lē picélaa m masí, uu πρε upipiretiki maa re: ² Nv yé te li tise siyáa sité piké ne nkpo melóv anyá li. Kei kapi Usoi Kepipi piláarv anipe-i waine, pē piké kunapéékóv kecáa ke karií.

³ Kei ke περεε ye Uléecaa inyóvne n wa piwéese ne Pisuifi piwéese api Uléecaa usina kapi ye n see re Kayifu keyóvpe cápine, ⁴ api rinóv rise wai re piké meyaa Yeesu tí piké kpu. ⁵ Api πρε re: Amá ái kape πρε anyá kémee. Insá lē, pisoí πρε n cápínelē yé yisi api nyere.

Unósi unyine ye Yeesu riyu kecáa tulaali kóvnu
(Mariki 14:3-9; Yohani 12:1-8)

⁶ Yeesu uu Petanii ketē-mē sí uú ha uyóv Símvv keyv-i topile. ⁷ Kapi n tú pin iluke le, unósi unyine uu kenúrhpi sone kenyine kémee tulaali néíkv píima unyine múípv uú ne sónepo uú ne Yeesu kv. Uu Yeesu riyu kecáa tulaali uyē kóvni. ⁸ Ke upipiretiki api lē n yē, ái ne pi risá, api πρε unósi uyē maa re: Yo picainkee ye nkpeni mpí? ⁹ Pi yé πρε fe api tulaali nkó yáí nnéí píima api lisi-wóv sē píwekv hóvne.

¹⁰ Yeesu uu óvsi re lē kapi símisi, uu πρε pi maa re: Yo nnya kani lē unósi uyē cónlē? Mewai sone kuu né wa. ¹¹ Likumúhē re rhpá píyei ke nó ne píwekv aní we, ái rhpá píyei ke tó ne nnó arí we. ¹² Inépihē kuu mencire tulaali fō piké kelenε nhóre né tā. ¹³ Asei kecáa, ké nó símisi re rhpá yei kapi ketē nnéí kecáa Nsímé Kεcire yóólē, pi yéé unósi nkó mewai mmé símisi apí ne u n léiselē.

Yutasi ye lalé uké Yeesu tí
(Mariki 14:10-11; Luki 22:3-6)

¹⁴ Kei ke Yeesu pipiretiki kefi ne pité pē use kapi ye n see re Yutasi Isikariyóvti uu πρε yisi uu περεε ye Uléecaa inyóvne n wa piwéese lεepo ¹⁵ uu pi pise re: Nen Yeesu nánénipe-i n wa, yo kani yé né pa? Pē api mese ne mese kei nní nwóóweni mepiπi afεetaani keeni api u múise. ¹⁶ Kaí ne kei n kpísi, Yutasi uu πρε icée n wéési uké ne Yeesu pianipe-i n wa.

Yeesu ne upipiretiki ye nkpo melóv anyá iluke le
(Mariki 14:12-21; Luki 22:7-14, 21-23; Yohani 13:21-30)

¹⁷ Anyá nye-i kapi ye akpónv nyee áa pite m má n li keyaa foí ke Yeesu pipiretiki api ukekúri hápv, api u pise re: Yei kaá la tké anyá nyē iluke pó wa? ¹⁸ Uu pi pese re: Ani kuyu-i kv keyv-i hapó ani u maa re: Ucélaa ye re unkv ituhe ye tule. Kepóv-i ke u ne upipiretiki api sónti piké nkpo melóv anyá li! ¹⁹ Upipiretiki api mesei lē kuu pi m ma wai, api nkpo melóv anyá iluke wai. ²⁰ Kai nnyóv h wa, u ne upipiretiki kefi ne pité pē apí tone api iluke n le. ²¹ Keluke ke-i kuu pi maa re: Asei kecáa, ké nó símisi re nókenécópe unyine yé né tí uu pinélaarv anipe-i wai. ²² Kuu lē m ma, upipiretiki apkv aa meyíkíyiki caai api use use u m písei re: Upíima, yare né née? Ucv uu kv re: Upíima, yare né née? ²³ Kei kuu πρε pi pese re: Tó ne uyē tvv nní ricáripí rise-i n le ye sónti uké pinélaarv anipe-i né wa. ²⁴ Usoi Kepipi ye ketē nké kecáa tóvule yare lē kai Nléecaasimé kémee kececáa h wólaalē mecv. Amá uyee piláarv anipe-i ke n waine ye íwe toporile. Li kutósi we ápi kape πρε liute m mari. ²⁵ Yutasi ye piláarv anipe-i u n waine póv πρε u pise re: Yare née πρε lo née, Upíima? Yeesu uu re: Yare kaa nní m ma.

Yeesu nkpo ne umeyise piléise inyekií
(Mariki 14:22-26; Luki 22:14-20; Kórenti Foí, 11:23-25)

²⁶ Ke Yeesu ne upipiretiki api lē n tú pin iluke le, uu kukpónv kpísi uu kukecáa Uléecaa póvne uu ku kpókvine uu pi pa uu re: Inépihē ye nnyí, ani yósi ani li. ²⁷ Uu lē memáa kepóripí kpísi uu kececáa Uléecaa póvne uu pi pa uu re: Ani yósi ani nónnénéí n ntí. ²⁸ Menénye ye mmé mee n kóvnu pisoí meyā nnya re Uléecaa uké piakópe pi sárei. Ménye mé kaí ne ritiki Uléecaa uú ne pisoí séi re u ne pē piké kóméine. ²⁹ Ké nó símisi re kaí ne neni rimpá, ám aléepipi pita mpí piniré kpáne liké ha ne tu keyáa ké ke tó ne nnó ari yé ha kv píta fale Unésáa iyóvpi kémee h ntí. ³⁰ Kuu lē písímé pi m masí api πρε ipakare siyome n yom pin pakarente, api wai api yisi api Olifiyee rikúv taá.

Yeesu ye símisi re Piyee yé kési re úu u nyu
(Mariki 14:27-31; Luki 22:31-34; Yohani 13:36-38)

³¹ Kei ke Yeesu uu πρε upipiretiki maa re: Nó nónnénéí kesine nké né ηmeriye ani wúrunkee. Li Uléecaa ritelé-i wólaalē te: Né useesé kpu, kuseelee isee nnéí ii kpíi. ³² Yeesu uu kv kpá re: Amá nen píyei nkpo kémee piyise m masí, né ha Kalilee ketē-póv nó m mé. ³³ Piyee uu rinóv yóvu uu re: Mhpá pisoí nnéí pin póv nnya kelólé n yé, né

ám yé píkai loó. ³⁴ Yeesu uu u pese re: Asei kecáá, ké pó símisi re pó kesine nké cire kesi metaani re áa né nyu, icá ii kelene kooi. ³⁵ Kei ke Piyee uu pee u maa re: Mpa lin nkpo ye mu, tó ne mpó tóké kesé kpu, ám kuñmeriye pó we. Pipiretiki nnéi api limecɔ male.

Yeesu ye Ketisemanee-pɔ keyóme yáasi
(Mariki 14:32-42; Luki 22:39-46)

³⁶ Lẽ memáá, Yeesu ne upipiretiki api kelɔ keniyine kapi ye n sée re Ketisemanee kémee tuiɔ. Uu upipiretiki maa re: Ani nté n tũ néké rinyɔsɔ ké ha keyóme yáasi. ³⁷ Uu Piyee ne Sepetee piñmáne keté kpisi uú ne péne. Nfasimé píima ne mpɔɔcaai nnyine nn pee u tini. ³⁸ Kei kuu pee pi maa re: Tinéɔɔ ye caailenle hái lin ne nkpo menyíne we. Ani nté n tũ, áni kape lɔpile, tóké kesé n nyáni. ³⁹ Kei kuu nkáripí ne ketaa pi wa, uu wúla uu kéyu keté kipi uu Uléecaa yáasi re: Unésáa, pó fe aa rmpá yo wai, a ne ntóosi keporipi nké ketaa né wa. Mpa ne lẽ, kape menéɔɔla wa, amá meɔɔkó wa. ⁴⁰ Kuu piyómeyáhaa rñ masí, uu upipiretiki pẽ kémee pɛɛɔ, uu pi lɛɛɔ pin lɔni. Uu pee Piyee pise re: Lẽ nnya, áni nkpráni fe tó ne nnó tóké kenampi kesé kesé n nyánii? ⁴¹ Ani n tũ nɔn nyáni nɔn keyóme yáasi áni kape ne pipeikee kémee n loó nnya. Li kesoipipi ripɔɔ we re kéké ye lisɔne wa, amá ke pee rinárei mále. ⁴² Uu kɔ melírũ nkáripí ne ketaa pi wai, uu kɔ Uléecaa yáasi re: Unésáa, in te áa yé ñmurei ntóosi keporipi nké kéké ne ketaa né wa re ne meníré ke mále, meɔɔla meké wa. ⁴³ Uu pɛɛri uu kɔ pi lɛɛri pin lɔni, likumúñé re pi-inipee ye mulésile. ⁴⁴ Uu kɔ metáánũ piyise kprá uú ne ketaa pi wai, uú ha kɔ mese mẽ ne Uléecaa téní ⁴⁵ uu pee kɔ upipiretiki kémee pɛɛɔ uu pi maa re: Nénte nɔ nkpréni lɔnile nɔn wéntelẽ? Itunye ye nkpréni tule re piké Usoi Kepipi tĩ piké pikópeɔɔ anipe-i wa. ⁴⁶ Ani yisi tóké u tɛpei. Uyee né n kpísine uké pikópeɔɔ anipe-i wa ye nyahaiméle.

Yeesu metine

(Mariki 14:43-50; Luki 22:47-53; Yohani 18:3-12)

⁴⁷ Ke Yeesu uu lẽ n we un símisi, upipiretiki kefi ne pité pẽ keɔɔɔ use kapi ye n sée re Yutasi un tuiɔ ne risoi-wuí, atéhe ne apúnipi an muléilẽ. Pɛɛɛ ye Uléecaa inyóɔnse n wa piwéése ne Pisuífi piwéése pee lẽ pi tumpɔ. ⁴⁸ Yutasi uyee pee pianipe-i Yeesu n wainé ye pee risoi-wuí céésile lẽ kapi yé ne Yeesu n céri piké tĩ. Uu pee pi maa re: Nen ha úye rimpira arñ u yáasi, uyee lo. Ani u tĩ. ⁴⁹ Kuu n tuiɔ, uú ne Yeesu kémee n sairilẽ uú ha u maa re: Ne pó yáasi, Sáa! Uu pee u pira uu u yáasi. ⁵⁰ Yeesu uu pee u maa re: Unésáne, a pikéi pẽ kaa pi-wai n ka meké wa! Kei ke pẽ api pee cápíneɔ, api Yeesu tini api múlú. ⁵¹ Kei ke Yeesu upiretiki use uu risaapɔ uu ritéhe kpeú uu Uléecaa usina ukeikó kutu serñ. ⁵² Yeesu uu u maa re: A ripótéhe tẽ tikukai-i pɛɛɛɔ. Li we re pẽ nnéi pee ne ritéhe n kóni, titéhe kapi ye kɔ ne pẽ kpu. ⁵³ Áa nyu re nen pee nté Unésáa m pise re uké né lémmé, u yé pee nté nní piléecaatume né pame ai inɔñ kefi ne ité fáauu? ⁵⁴ Nen nkpréni lẽ n wa, li

yé pee mmẽ kapi nní Uléecaa ritelé-i n wói re nní kai nní n wai kai pise re liké wa kecáá ritikii?

⁵⁵ Yeesu uu pee písoi pee n cápínelẽ maa re: Nɔ atéhe ne apúnipi ne pitíne né ka yare usoi kpráree unyine kani pitíne ka. Mpa keyáa kéye ke tó ne nnó arí pee Uléecaa keyɔ-i we nen céési, áni né tĩ. ⁵⁶ Amá lẽ ke antepuye api Nléecaasimé kémee n wói liké ne n wa nnya kai lẽ wa. Kei ke upipiretiki nnéi api pee u ñmeriye api wuru.

Pi ne Yeesu ketúhaane píima-i ha

(Mariki 14:53-65; Luki 22:54-55, 63-71; Yohani 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Pɛɛɛ Yeesu n tĩ ye pee u kpísile apí ne Uléecaa usina Kayifu keyɔ sĩ. Kei ke isé picélaa ne Pisuífi piwéése apí pee cápínelẽ. ⁵⁸ Piyee uu ketaa-pɔ Yeesu n tikilẽ uú ne Uléecaa usina keyɔɔɔɔɔɔɔɔ tulu, uu lomɔɔ uu piméré kekúri tone un ne mẽ uké yẽ lẽ kai yé ne kéɔɔ n kpu.

⁵⁹ Pɛɛɛ ye Uléecaa inyóɔnse n wa piwéése ne pitúhaane píima nnéi api písoi wéési pee yé Yeesu ne nsimé rinkprára piké ne u n kpu nnya. ⁶⁰ Piseérakɔɔ nɔɔme api cápíneɔ. Mpa ne lẽ, ápi nka yé piké ne u rikprára. Kai yé rinkpáse, pitisi pité pinyine apí hapɔ ⁶¹ apí re: Usoi nkó ye maa re u yé fe uu Uléecaa keyɔ foru uu siyáa sitaani ne pimóme ke pese. ⁶² Kei ke Uléecaa usina uu pee yisi uu u maa re: Nsimé mmú nnéi ke písoi mpí api nní keɔɔcáa n símisi kémee, n-ye kaa yẽ póké pese? ⁶³ Yeesu uú n séélẽ léké-léké. Uléecaa usina uu pee u maa re: Ne la re a Uléecaa yee n nyáni rinyiri sée áa ne wéeri, in te pó ke Uléecaa uu wée. Née pɔɔ Uléecaa Kepipii? ⁶⁴ Yeesu uu u pese re: Lẽ kaa nní ma. Limemáá, né kɔ nɔ rikpráse re kaí ne neni n kpisi, nɔ Usoi Kepipi yẽ ken Uléecaa, ñnanne nnéi ute kuluke-luke-mẽ kényukɔtone-i tũ. Nɔ kɔ u yé un keyómecaa-pɔ ahope kecáá tũ un ne weme. ⁶⁵ Kei ke Uléecaa usina uu pee uricuruu ilũ kuu n tanaalẽ céérii ai nyise re li u tóosile hái. Uu pee re: Uléecaa ñmaa kuu nní lámaankee. Ái nkpráni nkpréni pise re tóké piseérakɔɔ pinyine wéési. Nórínécúruu ye alé kuu Uléecaa n lámaankee konle. ⁶⁶ Lẽ nnya, íye kani músu? Api u pese re: Li ne sá re piké u kpu. ⁶⁷ Api pee meta kéyu-i pitúken-te u lɔni. Api akpini u tini, picɔ api sipese u kápáá ⁶⁸ apí ye pee re: Pó ke Uléecaa uu n wée, a ñmɔinu aa ró símisi nké te wóo pó pi?

Piyee ye kesi re úu Yeesu nyu

(Mariki 14:66-72; Luki 22:56-62; Yohani 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Ke Piyee uu kei lẽ tipoo-i n tũ, unósi keikó unyine uu léɛɔɔ uu kei u lɛɛɔɔ uu u maa re: Ne pɔɔ lo! Pó ne kɔ pee Kalilee ukó Yeesu uyẽ tikilenle. ⁷⁰ Uu pinnéi inipee iye-i késu uu re: Né ám nyu n-ye kaa símisi. ⁷¹ Uu limemáá yisi uu rinɔnɔ-mẽ sĩ. Unósi keikó ucɔ pɔɔ kɔ kei piyéne u kprá uu pɛɛɛ kei n cápínelẽ maa re: Nkó pó ne kɔ pee Nasareti ukó Yeesu uyẽ tikilenle. ⁷² Piyee uu kɔ pikéne kprá uu wéeri re: Ám usoi nkó nyu.

⁷³ Liké ne rinsáse, pɛɛɛ kei n we apí nyɔsɔɔɔ apí ne u kɔ apí u maa re: Asei kecáá, pɔ písoi pẽ use le. Mepósimé kémee kai lẽ nyíselẽ. ⁷⁴ Kei ke Piyee uu kési ñmaa uú ne keté kpeeni uu wéeri re: Ne Uléecaa, ám

usoi nkó nyu. Mese ne mese, icá ii kooi. ⁷⁵ Piyee uu rinó tē ke Yeesu uú pee u rí ma léise re: Icá iké kelene n kooi, pó kesi metaani re áa né nyu. Kei ke Piyee uu léepo uú ne mpócaai tēni.

Pi ne Yeesu Pilati kémee ha
(Mariki 15:1; Luki 23:1-2; Yohani 18:28-32)

27 Kai kóso n weesi mmare mare, pepee ye Uléecaa inyóonse n wa piwéése nnéi ne Pisuifi piwéése api rinó rise wai re piké Yeesu kpu. ² Kei kapi pee u paasi apí ne Róm uyóopi Pilati léepo.

Yutasi nkpo kecáá nsímé
(UPM 1:18-19)

³ Yutasi yee Yeesu n kpísi uu piláaro anipe-i wai uu yénu re pi la piké Yeesu kpu. Ai u cón, uu ukefa-i tēni uu nwóoweni mēpīpi afetaani mē kpísi uú ne pele uú ha pepee ye Uléecaa inyóonse n wa piwéése ne Pisuifi piwéése pē pa. ⁴ Uu pi maa re: Ne akópe wale. Ne usoi yee úu líka n caai yáa am pa api kópu. Pē api u pese re: Mpókó ye mmē! Ái ne tš yē! ⁵ Uu pee siwóó sē kpísi uu Uléecaa keyo-i sá, uu sí uú ha umecire hñme wai. ⁶ Pepee ye Uléecaa inyóonse n wa piwéése api siwóó sē híni api re: Kai nní ménye kewóó nnya, ncée hn irósé kémee we re piké Uléecaa keyo kuwóotakai kémee ke waipo. ⁷ Api kómēine api pee ke kpísi apí ne utúhumóme kémee ketē lólu re piké ye kei písáne kulesi. ⁸ Lē nnya kaí ne kei n kpíime ne neni-mē, pi ketē ké sélei re: ménye kecare. ⁹ Lē ke antepu Yeremii uú pee Yeesu kecáá rí ma uu Uléecaa nsímé ritelé kémee wólu kai wa re:

Pi nwóoweni mēpīpi afetaani mē kpísile. Mē ke Isirayēli pikó apí musí re pi yé ukecáá hééle.

¹⁰ Apí ne utúhumóme kémee ketē lólu. Lē ke Upíima uu re ké pi símisi.

Pilati ye Yeesu nsímé písēise
(Mariki 15:2-5; Luki 23:3-5; Yohani 18:33-38)

¹¹ Kapi uyóopi Pilati kémee ne Yeesu pitúhaane n ha, uyóopi uyē uu u pise re: Póo Pisuifi uyóopii? Yeesu uu rinó u yósu re: Mmē kaa nní ma. ¹² Amá ke pepee ye Uléecaa inyóonse n wa piwéése ne Pisuifi piwéése apí ne nsímé u rinkpárá, úu ríka pi pese. ¹³ Kei ke Pilati uu pee u pise re: Áa mmē kapi nní ne pó n kparai kómēi, néē? ¹⁴ Uu kó lē n séléē úu ríka pese. Ai pee Pilati píri wai.

Pi túhaane aí tone re piké Yeesu kpu
(Mariki 15:6-15; Luki 23:13-25; Yohani 18:39-19:16)

¹⁵ Ḿpa nkpo melóó anyá áye, Pilati yèè ukpaniikó uyē ke risoiwuí ari n la uké lese akpanii kémee lésele.

¹⁶ Utisi unyine kapi ḿpa yei n nyu ye pee anyá kumúnjé kpe-i akpanii kémee wele. Pi ye u sée re Yeesu Parapasi. ¹⁷ Pilati uu pee písoi pee n cápinelē pise re: Yeesu Parapasi ne Yeesu kapi n sélei re Kirisi kecōpe, úye kaní la ké akpanii kémee lese? ¹⁸ Uu pee nyule nmaa hñone re nfapole nnya kapi Yeesu uanipe-i wa. ¹⁹ Pilati

un kei lē ketúhaane ke-i we, liké ne rinsáse, uunosi uu písoi tumpo re piké u maa re: Usói nkó úu ncaai nka wa. A unsímé kémee apónipe mahā. Ne kesine nké uyē nnya keláré kópe kenyine kémee íwe lile hái.

²⁰ Pepee ye Uléecaa inyóonse n wa piwéése ne Pisuifi piwéése pin likumúnjé kpe-i písoi pitálaanke masí re piké Pilati símisi re uké Parapasi akpanii kémee lese uu Yeesu pš kopu. ²¹ Uyóopi uu pipise pi kpa re: Piketé kecōpe, úye kaní la ké lese? Api u pese re Parapasi lo. ²² Ké íye Yeesu kapi n sélei re Kirisi pš wa? Api pinnéi u pese re: A kunapéékó kecáá u karií! ²³ Kei kuu kó pipise pi rikpá re: Ncaai n-ye kuu mpíí wa? Api pee sicáaila nákiíse nmaa re: A kunapéékó kecáá u karií! ²⁴ Ke Pilati uu n yē te rhpá un ne n símisi, ái nkpáni líka yoriyene, iwóo in meníne meydá cālē, uu míni kpísi uu písoi nnéi inipee-i anípe nale uu re: Ái néē ncée he re piké usói nkó yee úu ncaai nka n wa kpu. Nónnékó ye mmē! ²⁵ Písoi pee n cápinelē nnéi api u pese re: Eeē! Tó ne sirówá tóké unkpo ncóni n te! ²⁶ Kei ke Pilati uu pee akpanii kémee Parapasi pi lese, uu tíyese api Yeesu iséi súúkee, uu pi u pa re piké ha kunapéékó kecáá karií.

Pisóoca ye Yeesu kecáá nyáni
(Mariki 15:16-20; Yohani 19:2-3)

²⁷ Uyóopi písóoca api Yeesu kpísi apí ne kei kapi ye n túhaane lompo, písóoca nnéi api kei u kálaapo. ²⁸ Api ilū u mahani api kukpélenku wéé u tani. ²⁹ Api pee sinípeleépi rikón parii api u kipise, api kó kēnaapi kunípe luke-luke-mē u múise. Api pee ukeyu-i wúla api sēnyai api re: Tó pó yáasi, Pisuifi uyóopi! ³⁰ Api pee meta u n tükente. Api ye kó kēnaapi ké kpísi apí ne ríyu kecáá u pepu. ³¹ Kapi nnyei u m masí, api kukpélenku u mahani api uilū pitane u pese apí ne kunapéékó kecáá pikarii u tómpo.

Pi Yeesu kunapéékó kecáá karií
(Mariki 15:21-32; Luki 23:26-43; Yohani 19:17-27)

³² Kapi kuyu-i n léeri pin ne Yeesu pikarii tósu, apí ne Sireeni ketē utisi unyine sáne. Pi ye u sée re Simóo. Api nñanje ne Yeesu kunapéékó u cōnse. ³³ Api péé ha ne kelō kenyine tulu. Pi ye kei sée re Kólikota. Liasei re: Kúyu Kōjoo kelō. ³⁴ Api píta ne pite tule-tule pinyine cōhōne api u pa re uké n ntí. Uu lélé uu yúlu re úu nírunē. ³⁵ Api u kpísi apí ha kunapéékó kecáá karií, api pañai apí ne pimēcōpecire uilū hōnente. [...] ³⁶ Api pee kei n tū pin u mē. ³⁷ Api kekpénkpélēpi kenyine kecáá wólu lē nnya kapi u n kpu api kunapéékó-i uriyu kecáá karií. Pi woi re: Nkó yee Yeesu, Pisuifi uyóopi. ³⁸ Api pee kó limemáa písoi kpááree pitē pinyine kesē karií, ucó ukuluke-luke-mē ucó ukumii-mē apí ne u kó.

³⁹ Picéetōjé api u lámaanēe api ríyu m pōuli. ⁴⁰ Api ye u maa re: Póo ye Uléecaa keyo n forii aa siyáa sitani ne pimóme ke pese, pōn mesei Uléecaa Kepipi, a nkpēni ripóyu lo aa kunapéékó kecáá súiri! ⁴¹ Pepee ye Uléecaa inyóonse n wa piwéése ne isé picélaa ne Pisuifi piwéése póo kó limecō kecáá u nyáni api ye ne maa re: ⁴² Uu picó yoriyentele amá úu pee fe uké uricuruu yoriye! Néntē Isirayēli Uyóopi lo! Uké kó kunapéékó kecáá

súime tóké pɛ́e ne kefa u tene. ⁴³ Uléecaa kuú ne ritá uu ye ne maa re: Ne Uléecaa Kepipi le. Lẽ nnya, in te Uléecaa ye ukecáá kpálẽ, uké nkpeni u yoriye tóké yé nké! ⁴⁴ Háí aí ne písoi kpááree pẽ keté kapi kesé n karii péne api ko lã u lámisi.

Yeesu nkpo

(Mariki 15:33-41; Luki 23:44-49; Yohani 19:28-30)

⁴⁵ Itunje kecíre kumúnjé háí ne ketúnjé metaani kumúnjé ke kuɲmaha aku ketẽ nnéi kecáá cõ. ⁴⁶ Kai ketúnjé metaani kumúnjé n tu, Yeesu uu kecááila píima keniyine súuni re Elii, Elii lama sapatani? Lelee re: Unéléecaa, Unéléecaa, yo nnya kaa né ηmeriye?

⁴⁷ Písoi pɛ́e kei n cápinelẽ kecɔpe, pinyine api lã kom api re: Elii kuu nní sélei. ⁴⁸ Mese ne mese, pikɛcɔpe unyine uu wuru uú ha sinéẽ kpísi uu píta nyere-nyere pinyine fe uú ne kenaapi keniyine kecáá tuhu uu u pa re uké n ntí. ⁴⁹ Picɔ api pɛ́e re: Ani riyá tóké yé te Elii yé kam uu u yoriye née.

⁵⁰ Yeesu uu meýá pipupeyi kpá uu pɛ́e kpi. ⁵¹ Likumúnjé kpe-i ke kusánjáá kapí ne Uléecaa keyo kémee n kénéelẽ aku riceérine meté háí kecáá ne metene-pɔ. Ketẽ ake yénesi, aparecaɲaa aa foresi, ⁵² akpíi meýá aa wúkulente, Uléecaa písoi kulú pɛ́e n kpí api yisikee.

⁵³ Api akpíi kémee léenti. Ke Yeesu uu n ka uu nkpo kémee yisi, api Uléecaa kuyu lomɔ, písoi meýá api pi yenu. ⁵⁴ Ke Rɔm usóóca kpéẽ ne písóóca picɔ pɛ́e kei n we pin kesé Yeesu mé api n yé lã ke ketẽ ake n yénesi ne licɔ licɔ lee n wapisi, iwame ii meýikíyiki ηmaa pi loni api re: Usoi nkó ye pɛ́e mesei Uléecaa Kepipi le. ⁵⁵ Pinósi ye pɛ́e kulú wɛle, pin ketaa-pɔ nyenu pin nyáni.

⁵⁶ Pikɛcɔpe pinyine pɛ́e nní Makitala kuyu ukó Maari ne Yakupu ne Yosefi uni Maari ne Sepetee piɲmáne uni.

Yeesu mekulaa

(Mariki 15:42-47; Luki 23:50-56; Yohani 19:38-42)

⁵⁷ Kai nnyóó n wa, utisi mámara uyé kapi ye n sée re Yosefi un Arimatee kuyu ukó, uú hapɔ. Uyé ne ko pɛ́e Yeesu upiretiki le. ⁵⁸ Uu Pilati kémee sí uú ha u píse re uké Yeesu u pa. Kei ke Pilati uu ηmurei uu ncée he re piké ha Yeesu u pa. ⁵⁹ Yosefi uu Yeesu kpísi uu kesánjáápi tomé kecíre-i wai ⁶⁰ uú ha ne nhóre fale kuu kuparepoo-i n wa kémee u finse, uu pɛ́e mepare píima menyine pímiise uu rinɔɔɔ fi, uu pɛ́e yá uu tɔmpɔ.

⁶¹ Likumúnjé kpe-i, Makitala kuyu ukó Maari ne Maari ucɔ uyé pɔɔn kei rikpíi keyúri tũ.

Tikpíi piméré

⁶² Ke keyáa kee ye ne kewénteýaa n tise ake n tu, pɛ́e ye Uléecaa inyóonse n wa piwéese ne Pifarisi api yisi api Pilati keyo sí, ⁶³ api u maa re: Urósáa, tɔ léise re ke unóɔme nkó uú pɛ́e nfáa m má, u pɛ́e maa re u yé unkpɔ memáa keyáa táánũ tunjé yisi. ⁶⁴ Lẽ nnya, a ncée he re písoi piké ha siyáa sitaani urikpíi nsone m mé, upiretiki ápi kape ne u n yáai piké lese, piké pɛ́e ne písoi

n kiraase re: u nkpo kémee yisile nnya. Lin lã n wa, nnóɔme mmé né pɛ́e caai ai nfoi feriyé. ⁶⁵ Pilati uu pi pɛ́e re: Piméré ye mpí! Ani ne pi ha piké ha rikpíi m mé yare kani n la. ⁶⁶ Kei kapi yisi apí ha músu, api yénu lã kapi yé pimérékei pẽ n wa. Api mepare mee rinɔɔɔ n filẽ nsone karii api pɛ́e piméré tónsente re piké m mé.

Yeesu ye nkpo kémee yisi

(Mariki 16:1-10; Luki 24:1-12; Yohani 20:1-10)

28 Keyáa kee ne kewénteýaa rintiki ketúnjé, Maari Makitala ukó ne Maari ucɔ api yisi re piké ha rikpíi rilóólú. ² Kei nní, ketẽ ake yénesi, Upíima uleecaatume unyine uu keyómecaa-pɔ súiri uu mepare mee rikpíi rinɔɔɔ n filẽ pímiise uu rikécáá tone. ³ U pɛ́e télule yare kekónetéhe, uilũ in wariye pói-pói. ⁴ Liwame píima inyine ii piméré tini, api pɛ́e n terii nfáa n n we pári yare pi kpule. ⁵ Uléecaatume uyé uu pɛ́e pinósi pẽ maa re: Iwame ii kape n n we. Ne yé te Yeesu uyé kapi kunapéékɔ kecáá n karii kani wéesi. ⁶ Uu nté we. U nkpo kémee yisile yare kuu n ma. Ani kam ani kei kapí pɛ́e u n finse yé, ⁷ ani mekee sí aní ha upipiretiki símisi re u nkpo kémee yisile. U yé Kalilee-pɔ pi m mé. Kei kani yé ha u yé. Mmé kam m má ké n n símisi ye mmé. ⁸ Api pɛ́e rikpíi kekúri yisi, iwame ne mpóɔnare píima nn pi we apí ha mekee nsímé mmé upipiretiki símisi. ⁹ Liké ne rinsáse, Yeesu uú ne pinósi pẽ sáne uu pi maa re: Ne n n yáasi. Api ukekúri hapɔ, api wúla api uana ti-ni apí ne ríyu u waise. ¹⁰ Yeesu uu pɛ́e pi maa re. Iwame ii kape n n we. Ani ha pinémáreɔ maa re piké Kalilee ha. Kei kapi yé ha né yé.

Piméré ye lã kapi n yé símisi

¹¹ Kumúnjé kpe-i ke pinósi pẽ api ncée n we pin tósu, rikpíi piméré pinyine api yisi api kuyu pɛ́e, apí ha pɛ́e ye Uléecaa inyóonse n wa piwéese lã nnéi lee n wa keenkee. ¹² Pẽ ne piwéese apí tone api kóméine, api siwóó píima sinyine piméré pẽ he ¹³ api ko pi tálaankee re piké maa re: Tɔ kesine lɔpilele, upipiretiki apí weri apí u yáai apí ne tɔmpɔ. ¹⁴ Piwéese pẽ api ko pi kpá re: Uyóɔpi píima un lã n kó, tɔ u símisi uu kóm áni yé ncóη nka yé. ¹⁵ Piméré pẽ api mesei siwóó sɛ́ yósu api lã kapi pi n céesi wai. Lẽ nnya ke nsímé mmé n n we ne neni-me nn ne Pisuífi kémee kóónúlẽ.

Yeesu ye umecire upipiretiki nyíse

(Mariki 16:14-18; Luki 24:36-49; Yohani 20:19-23; UPM 1:6-8)

¹⁶ Yeesu pipiretiki kefi ne use api yisi api Kalilee-pɔ riyópe te-i ke Yeesu uú pɛ́e n maa re piké ha sí. ¹⁷ Kapi u n yé, api u yáasi api ukeyu-i wúla. Amá picɔ pin ne we pin céreise. ¹⁸ Yeesu uú ne pi ko uu pi maa re: Uléecaa ye keyómecaa-pɔ ne ketẽ nté mpá yo kecáá nnahe né hele. ¹⁹ Lẽ nnya, ani isoipuri nnéi kémee ha, ani tíyese písoi piké kenépire ritiki. Ani Saa Uléecaa ne Kepipi ne Nfáasone rinyiri ne míni pi wole. ²⁰ Ani ko pi céesi re piké isé iyé nnéi kam n n karii ritiki. Ani n nyu re siyáa nnéi kam n n kenékúri we ketẽ keké ha ne tene.

Mariki

Lelɛɛ rítelɛ ntí kɛmɛɛ n̄ we

Pisoi meɣã ye m̄usu re Mariki yee rítelɛ ntí w̄si. U kɔ pɛɛ Pɔɔli ne Piyee ukeiɔ le (UPM 12:25). Pɛ kuu n̄sɔne písei uú ne Nsímé mmú w̄lu. Tɔ kɔ yɛ te u Yeesu rɔ nyísele yare Ulééca Kɛpipi (1:1). Méwɔle ketɔ-pɔ, Rɔm usóɔca wéése p̄ɔ háa re "Usoi nkó ye mesei Ulééca Kɛpipi le" (15:39). Ái re ríyu kuú la uké yɛ n̄nya kuu píri pikɛi pɛ wapisi, amá u kale uké keisi uké kɔ unfaa kp̄isi uké he uké pisoi ayu lɔ (10:45). Lɛ n̄nya ke Mariki uu Yeesu isoi ne uns̄e t̄ɔ nyíse yare unkpɔ isɔɔlú. Uayu metɛɛni, kai n kp̄isi Kalilee ket̄e hái ne Yutee-pɔ ye nyíselɛ te Yerusalem-pɔ kuú ha n kp̄ine kaí ne u s̄i.

Ifaaci iyɛ mekériine ye mmé:

1. Yohani Úniwole ye Yeesu nsímé riyóó uu kɔ míni u wole (1:1-11).
2. Kunírilã ye kucesi kóima-i Yeesu peikɛɛ (1:12-13).
3. Yeesu ye sinyárũ ne s̄imisi un kɔ Kalilee-pɔ m̄ewaisaɛa wapisi (1:14-8:26).
4. Yeesu ye unkpɔ ne umeyise nsímé s̄imisi, un kɔ upipiretiki s̄imisi lɛ kuu íwe n lenɛ. Uu kɔ pi maa re piricuruu piké pinfaa kp̄isi piké Yeesu meɔ he (8:27-10:52).
5. Yeesu ye Yerusalem kuyu-i lomɔ Pisuiɔ piwéése api pitele u wai (11-13).
6. Yeesu ye íwe meɣã lele. Pisuiɔ piwéése ye u tinle re piké u kpu. Pi kunapéékɔ́ keɔá u kariile api kɔ nhóre n̄nyine kɛmɛɛ u wai (14-15). Yeesu uu nkpɔ kɛmɛɛ yisi uu umecire upipiretiki nyíse (16).

Yohani Úniwole ye Ulééca Nsímé yóólɛ (Matiyee 3:1-12; Luki 3:1-18; Yohani 1:19-28)

1 Ntɛ kai w̄laalɛ lɛ ke Yeesu Kirisi, Ulééca Kɛpipi Nsímé Kɛcire nn n kóri. ² Li antepu Esayi ritelɛ-i w̄laalɛ te:

Né unétume keɔ́kpéɛ waise uké ncée p̄ɔ nyóɔnse.

³ Usoi rinɔ ye ri tee kucesi kóima-i n yóólɛ te: Ani Upiima ncee nyóɔnse, ani usiceepi t̄iise.

⁴ Lɛ kai wa Yohani uu kucesi kóima-i pisoi míni wole, un pi s̄imisi re: Ani m̄efine conse, ani tíyese ké míni n̄ wole, Ulééca uu n̄anékópe n̄ sárei. ⁵ Yutee ket̄e pik̄ nnéi ne Yerusalem pik̄ nnéi api ukeméé n s̄naapɔ pin piakópe yámnente, Yohani uu Yuritee nkoi kɛmɛɛ míni pi wole.

⁶ Kuyooyoo nkp̄ii ketukanka ke Yohani uú pɛɛ tanaalɛ un kekónepampi kehalɛ-i t̄elɛ. Apáani ne met̄é kuú pɛɛ le ⁷ un yóólɛ te: Uyee né memáá n s̄nti ye n̄naɛ né fele. Inésoi ii tu re ké ripe ké ukunéeri n̄ɛme f̄enne. ⁸ Míni ke né ne n̄ wole, amá Nfáasɔne ke uyɛ uu yé ne n̄ wole.

Yohani ye Yeesu míni wole (Matiyee 3:13-17; Luki 3:21-22)

⁹ Yeesu uu pɛɛ Kalilee kuyu kunyine kapi ye n s̄ee re Nasareti leeri, Yohani uu Yuritee nkoi kɛmɛɛ míni u wole. ¹⁰ Ke Yeesu uu mese ne mese míni-i n léeme, uu keyóme yenu ken wúkulɛlɛ, Nfáasɔne nn ukɛɔá súiri

yare tilóólã. ¹¹ Uu rinóɔ keyómeɔca-pɔ komti re: P̄ɔ Kenépipi lala kecire. Ne p̄ɔ wéle.

Setani ye Yeesu peikɛɛ

¹² Mese ne mese Nfáasɔne n̄ ne kucesi kóima-pɔ Yeesu s̄i. ¹³ Uu kei n we hái ne siyáa afɛena. Kei ke Setani uu u peikɛɛ. Icaresɛ keɔ́ap̄áá kuu ye n we, piléecaatume pin ukɛɔá paílɛ.

Yeesu ye pikp̄intóméc̄pii pina s̄ee (Matiyee 4:18-22; Luki 5:1-11)

¹⁴ Kapi Yohani kukpaniilee n tã memáá, Yeesu uu Kalilee s̄i uu Ulééca Nsímé Kɛcire n yóólɛ ¹⁵ un s̄imisi re ituɛ ye tule, Ulééca iyɔɔpi ye nyahaimɛle, ani m̄efine conse ani Nsímé Kɛcire n̄murei.

¹⁶ Ke Yeesu uu Kalilee kupiyɛ meɔá n t̄ikilɛ, uu Simɔɔ ne uuwã Antiree yenu pin anyeɛ́ f̄om pin ne ikp̄intómé c̄pii. Pi pɛɛ pikp̄intóméc̄pii lɛ. ¹⁷ Yeesu uu pɛɛ pi maa re: Ani né ritiki, né tíyese ani pisoi pɛɛ yé né rintiki wéési. ¹⁸ Api mese ne mese pianyeɛ́ sá api u tiki. ¹⁹ Ke Yeesu uu ns̄é n̄ n̄ɔ́lɛ, uú ha Sepetee sipipi Yakupu ne uuwã Yohani yenu pin pianyeɛ́ nyóɔnse. ²⁰ Yeesu uu mese ne mese pi séi, api piusaa Sepetee ne pikeikó kúninɔi-i tíye api u tiki.

Unírhélaa unyine nsímé (Luki 4:31-37)

²¹ Yeesu ne upipiretiki api Kaperinawum s̄i. Yeesu uu mese ne mese kewénteyaa ketúnɛ́ Pisuiɔ kuy-omeyáhaalee loni uu pisoi picélaa kápáá. ²² Píri ke

umecélaa ame keyáa ké písoi pē nnéi pēe kutu u n cólē we, likumúhē rē umecélaa nē isé picélaa mecélaa áme sá. Amá uyē nē pēe písoi céésile nē n-yóopināhē.

²³ Kumúhē kpe-i, usoi unyine ke aníri aa m pekési uu Pisuifi kuyomeyáhaalee-i lompo, uu pupéi rē: ²⁴ N-ye kaá nē ró wéési, Nasareti ukó Yeesu? Pó kale rē póké ró nãa? Nē pó nyule rē Uléecaa yē pó wéele uu iyaa yekei. ²⁵ Yeesu uu kuníri kpē semni uu rinóo ku hē rē: A kei riséé, aa usoi uye-i lelu. ²⁶ Kuníri kpē aku usoi uyē léme-si aku ukeméé lelu kun pupuké. ²⁷ Ai pinnéi nnóo yipu apí m píseine rē: Yoo nní? Icélaa fale inyine yē nyi nē in-nāhē! Mpa aníri kuu rinóo hē, áa yē ti rilóo. ²⁸ Mese nē mese Yeesu nsímé nn Kalilee ketē nnéi kóónú.

Yeesu yē pitóikó kulúí pōise (Matiyee 8:14-17; Luki 4:38-41)

²⁹ Api Pisuifi kuyomeyáhaalee-i léeri apí nē Simoo nē Antiree keyo n tósu, Yakupu nē Yohani pin tikilē. ³⁰ Api Simoo ulóhóni léepo un finu nē kupinjetoi. Ke Yeesu uu n tuipe, apí unósi uyē nsímé u wai. ³¹ Yeesu uu nyosópo, uu ukunipe tini uu u yukuse. Kupinjetoi aku mese nē mese tene, uu yisi uu pikecáa paí.

³² Metuñelolé-maá, písoi apí nē pitóikó ncopuri nē pinírihélaa Yeesu léepo. ³³ Kuyu pikó nnéi apí keyo ké tipoo yipu. ³⁴ Yeesu uu písoi meya itói ncopuri pōisente, uu kó aníri meya lakase. Úu tíyese aníri aké rinóo male, ke aricuruu aa u nyu nnya.

Yeesu yē Kalilee kuyu kóónulé

³⁵ Kai n weesi, Yeesu uu nē kesine tōoo keyo lelu. Uu iyaa sí uu ha kei umecire keyóme n yáasi. ³⁶ Simoo nē upico apí pēe piwélaa u loni. ³⁷ Kapi u n yé apí u maa rē: Písoi nnéi pēe pó wéési. ³⁸ Amá Yeesu uu pi maa rē: Tóké kelō féé ha, ayu acó-i, li pise rē ké kó kei Nléecaasimé símisi, likumúhē rē lelee nē né ka. ³⁹ Lē kai wa Yeesu uu Kalilee ketē nnéi kóónú un Pisuifi ay-omeyáhaalee-i Nléecaasimé símisi un aníri lakase.

Yeesu yē uyó unyine pōise (Matiyee 8:1-4; Luki 5:12-16)

⁴⁰ Uyó unyine uu Yeesu léepo uu ukeyu-i wúla uu nē u tēni rē: Pón n la, pó né wole am funi. ⁴¹ Uico ii Yeesu íwe wai hái, Yeesu uu pēe kunípe saapo uu u ca, uu lē memáa u maa rē: Nē la rē a péi. ⁴² Mese nē mese, utisi uyē keyó ake tene uu funi. ⁴³ Yeesu uu lē memáa u cési uu u lakase ⁴⁴ un u kúrúselē tē: A hōone kutu rico, kape wa unyine uké mewai mē kō. Amá a ha uyee yē Uléecaa inyóonse n wa mepóci rē nyise uké yé lē kaa n we. Lē memáa, aa inyóonse ke Moisi isé ii m pise wai póké nē mpa úye nyise rē pó péi. ⁴⁵ Amá utisi uyē uu sí uu lē nnéi kai n wa mpa yei kéénke. Lē nnya, Yeesu uu yē fe uké umecire riwú-i pinyise rikpa, amá iyaa kuú le, kei ke úka uu n we. Písoi pin mpa méye léenti pin ukemee sónaapo.

Yeesu yē kékankáláká kenyine pōise (Matiyee 9:1-8; Luki 5:17-26)

2 Kai siyáa rinkóónú, Yeesu uu Kaperinawum-i pēeri. Písoi apí kóm tē keyo-i kuú we. ² Api cápinepo marm, kénacope áke nkpáni ripoo ricuruu-i we. Yeesu un Nsímé Keci rē pi céési. ³ Pinyine apí nē kékankáláká u weri ke písoi pina apí n topori. ⁴ Amá apí pōone piké Yeesu ke nyise, ke písoi apí kulúí n tōsi nnya. Api kulee kpe-i ke Yeesu uu n we piriye, apí kupóle kpē kumúhē ke Yeesu uu n nyenu kékankáláká ké cepisepo nē kerisáháápó. ⁵ Ke Yeesu uu pinfatene n yé, uu kékankáláká maa rē: Kenépipi, nē apókope pó sárei. ⁶ Isé picélaa pinyine pēe kei n tú apí pisifa-i túhaane rē: ⁷ Yo nnya nmaa ke usoi nkó uu nní lē símisi? Uléecaa kuu lámisi. Wóo yé mpíi fe uké akópe sárei, Uléecaa memáa? ⁸ Yeesu uu pinfasimé cérupe uu pi maa rē: Yo nnya kani nfasimé mmú mpuri má? ⁹ Ké kékankáláká m maa rē: Nē apókope pó sárei yēe pólú nēe ké ke m maa rē: A yisi aa ripósáháápó pílesi, aa sōne yēe yé m pólú? ¹⁰ Nē la ké nó céreise rē Uoi Kepipi yē ketē kecáa hñahē mále keké nē písoi akópe pi sárei. ¹¹ Uu pēe kékankáláká rinóo pimáa kpá rē: Nēe pó ma, a yisi aa ripósáháápó pílesi aá kulu. ¹² Utisi uyē uu mpa úye inipee-i yisi uu mese nē mese urisáháápó sákaa uu kulu. Ai písoi maamáci wai apí Uléecaa ríyu waise pin máikee rē: Ári píkaí mewai mmé meco yenaalē.

Yeesu yē Lefi sée rē uké u ritiki (Matiyee 9:9-13; Luki 5:27-32)

¹³ Ke Yeesu uu Kalilee kupiye ritime-mē m pēle, písoi kulúí apí ukeméé n sónaapo un pi céési. ¹⁴ Kuu n tósu, uu Alifée nñmáne Lefi yenu un lampoo keyó-i tú. Yeesu uu u maa rē: A né ritiki. Lefi uu yisi uu u tiki. ¹⁵ Ke Yeesu uu Lefi keyo-i iluke n le, u nē pilampooyó meya nē pikópekó nē upipiretiki pēe kesé li. Písoi meya pēe yē u n tikilē. ¹⁶ Ke isé picélaa pēe Pifarisi kulamaas-inelee-i n we apí Yeesu n yé un nē písoi pē mpuri iluke le, apí upipiretiki maa rē: Yo nnya ke Yeesu nē pilampooyó nē pikópekó apí kesé le? ¹⁷ Yeesu uu pinsímé kóm uu rinóo pi yósu rē: Ái písoi pēe isare n láárú nnya ke upōise uu we, amá pitóikó nnya kuú we. Ái písoi pēe aseí n tikilē písei karí ka, amá pikópekó nnya karí ka.

Yeesu yē anópahaa nsímé wai (Matiyee 9:14-17; Luki 5:33-39)

¹⁸ Keyáa kenyine ke Yohani Úniwolé pipiretiki nē Pifarisi apí anóo pahaalē, písoi apí pēé ha Yeesu pise rē: Yo nnya ke Yohani Úniwolé pipiretiki nē Pifarisi apí yē anóo paasi, pō pikó ápi yē pēe a paasi? ¹⁹ Yeesu uu rinóo pi yósu rē: Nō músu rē usoi yé písóonne anyá n wai upisane apí pēe anóo m pahaalē? Aaí, mmē hñ we. Kumúhē kpē nnéi ke unósikó uu anyá n wai, ápi anóo paasine. ²⁰ Amá keyáa yē weme kapi yé unósikó pikécope n lese. Keyáa ké ken n tu, pi yé anóo paasi.

²¹ Úka uu yē kusáháa fale kepampi nē kusáháa kpure tápisi. Li yē kukpure inme túúnle ai kupóle pérése.

22 Úka úu ye ko píta pelē kukónenuh kpure-i súū, lin lē n wa, píta pē ne ye anúh tikpáfúsele, ai wai píta ne lianúh ye méwoo wa. Amá kunúh fale-i kapi ye píta pelē súū.

Yeesu yee kewénteγaa ute
(Matiyee 12:1-8; Luki 6:1-5)

23 Kewénteγaa ketúhē kenyine ke Yeesu ne upipiretiki api imúí inyine kecare-i sónē. Upipiretiki api pēe ricéetime mepipi n kpéeni pin ne tósu. 24 Pifarisi api pēe Yeesu maa re: A ripaí mme-i ke pipópiretiki api n we. Yo nnya ke pipópiretiki api lē ke irósé ii kewénteγaa ketúhē n yúlu wai? 25 Yeesu uu rinóo pi yósu re: Áni lē ke Tafiti uu n wa keyáa ké ke nkú nn u ne upikó m pekési píkaí kéeñlee? 26 U Uléecaa keyo lonle, uu akpónó kapi Uléecaa n yekei takai. Apiyataa yee ye kumúhē kpe-i Uléecaa usina. Irósé kémeē, pēpēe ye Uléecaa inyóhñse n wa ηmane pēe ncée má re piké akpónó nyē takai. Mpa ne lē, Tafiti ne upikó ye a takailē. 27 Yeesu uu ko pimáa pi kpá re: Ái kewénteγaa nnya kapi usoi wa, amá usoi nsone nnya kapi kewénteγaa wa. 28 Lē nnya ke nē Usoi Kepipi am kewénteγaa ute.

Utisi uyee kunípe kópe m má
(Matiyee 12:9-14; Luki 6:6-11)

3 Lē memáa, Yeesu uu kuyómeyáhaalee-i pēeri. Utisi unyine ye pēe kei wele un kunípe kópe má. 2 Pēpēe keyáa ké kei n we, api kutu n cōlē te Yeesu yé kewénteγaa ketúhē utisi uyē pōisee? Likumúhē re kewáaná kapi ye n wéési piké ne Yeesu n tí. 3 Yeesu uu unípekópēkóo uyē maa re: A yisi, a nyere mpá úye uké pó yē. 4 Yeesu uu pēe pēpēe nní n nyáni pise re: Íye kai irósé kémeē pise? Li pise re tóké lisone wa kewénteγaa nēe likópe kai pise re tóké wa má? Li pise re tóké usoi nfaa lo nēe li pise re tóké u kpu? Amá ápi ηmurei piké Yeesu rinóo yósi. 5 Yeesu uu pinnéi nyáni, piico ii kuwó u wai hái. Uripoo ari caai, atu kapi m má nnya. Yeesu uu lē memáa u utisi uyē maa re: A kupónipe né rit-uhámē. Kuu yé kunípe riñtuháa, kunípe aku pélu. 6 Pifarisi api kuyómeyáhaalee-i léeri, pi ne pēpēe Erooti kemúhē n tíkilē api mese ne mese cápine piké yē te íye kapi ye wa piké ne Yeesu kpu.

Pisoi kulúí ye Yeesu-i sónaapo

7 Lē memáa, Yeesu uu kei pi yá, u ne upipiretiki api Kalilee kupiye ritime sī. Kalilee pikó meγā pēe pēe u tik-ilē. 8 Yutee ne Yerusalem ne Itumee ne Yuritee metéη ne Tiiri ne Sitoo sitē pikó meγā pēe pēe ko ukemeē sónaapo. Uliwaiwai kapi n kó yee ne pi sónaapo. 9 Yeesu uu pēe upipiretiki maa re piké kúninco kunyine u nyóhñse, pisoi ápi kape u nyikii nnya. 10 Ái líka, kuu pisoi m pōisente meγá nnya ke pitóikó tōoo api yóhñepo, mpá úye un náasi uké u rica. 11 Mpa kumúhē kúye-i ke aníri aa u yē, a ye u riwulale, an pupukēe re: Pō Uléecaa Kepipi le. 12 Yeesu uu rinóo a he ne hñanhe re: Áni kape tíyese unyine uké céri re nēe úye.

Yeesu ye pitume kefi ne pité wée
(Matiyee 10:1-4; Luki 6:12-16)

13 Yeesu uu lē memáa riyópe taá uu pisoi pē kuu n la séi api u tiki. 14 Uu pisoi kefi ne pité wée. U pi wéele re u ne pē piké n we uké ye ko pi tū piké ne Nléecaasimé rikóónú. 15 Uu ko hñanhe pi he piké ye ne aníri lakase. 16 Pisoi kefi ne pité pē kuu n lése pēe Simoo ke Yeesu uu rinyíri n he re Piyee, 17 ne Sepetee sipipi Yakupu ne uuwā Yohani ke Yeesu uu rinyíri n he re Pōwanerekeē. Tinyíri tē aseí re ikóne pisenkeē. 18 Ne Antiree ne Filipu ne Patelemii ne Matiyee ne Tomaa, ne Alifee kepipi Yakupu, ne Tatee ne Simoo yee pēe ukuyu pimúlé kecáa n tōpu, 19 ne Yutasi Isikariyooi yee Yeesu n tí uu piláaro anipe-i wai.

Yeesu pikó ye piwélaa u ha

20 Lē memáa, Yeesu uu kéyo-i pēeri. Pisoi api ko pikálaa u kpá, u ne upipiretiki ápi pēe kéyu yē piké iluke li. 21 Ke Yeesu pikó api lē n kó, api piwélaa u sī piké ne u kui pin músu re li yé u m panselē.

Yeesu ye pēpēe ukecáa nkópe n símisi rinóo pēse
(Matiyee 12:22-32; Luki 11:14-23; 12:10)

22 Uléecaa isé picélaa pēe Yerusalem n léeri apí m máikee re Pelisepule kuu héesi. Api ko re aníri uyooi nñanhe kuu ye ne aníri lakase. 23 Yeesu uu pēe pi séi uu kenyárū pi maa re: Íye ke Setani uu ye Setani lakase má? 24 Kuyóoyu kuse pisoi pin n tōpu, kuyóoyu kpeē kpine. 25 Lē cire kéyo keēe pisoi pin n tōpu, kéyo keē kpine. 26 In lee ni, Setani un ne uricuruu n tōpu, pi-hóhñene pin ukuyóoyu-i n we, unnanhe hñ hñhñe. Amá méwoo knn waine.

27 Úye un n la uké unáñe-nanhe keyo-i lo uké ulikó yósi, u ye unáñe-nanhe uyē íñme paasile. Umepahaa maá kuu yé fe uu lelee ukeyo-i n we nnéi yósu. 28 Asei kam nó símisi, akópe nnéi ne alé ye kusárei wele. 29 Amá úye un Nfáasone n lámaankee, akópe nyē áa kusárei we, ateneçiré ye nyē. Mesére kaa yé u m póriilē.

30 Kapi Yeesu m maa re u aníri héesile nnya kuu mmú pi rihaa.

Yeesu uni ne upiwā
(Matiyee 12:46-50; Luki 8:19-21)

31 Yeesu uni ne upiwā api pēé hapo, api ketahai nyere, api usoi tumpo re piké u séeme. 32 Ái ne sá pisoi kulúí pin Yeesu kálaalē. Api pēe u maa re: A nyere nké, upóni ne pipówá ye pó wéési. 33 Yeesu uu rinóo pi yósu re: Wóo unéni? Píye pēe pinéwá? 34 Uu pēe lē memáa pisoi pēe nní u n kálaalē wérii uu re: Unéni ne pinéwá ye mpí. 35 Úye un Uléecaa mela n wai, uyee unéwá nēe unéyí nēe unéni.

Ulukaa kenyárū
(Matiyee 13:1-9; Luki 8:4-8)

4 Ke Yeesu uu icélaa Kalilee kupiye ritime-i n kpálē, pisoi kulúí api u kálisi ai tósu uu mese ha kúninco

κεκάά tonε. Μίνι κεκάά κε κύνιντσι κπῆ aku tósilē, pisoι pin meritime nyenu. ² Sinyárũ kuú ne icélaa meyã pi céesi. Uu icélaa iyē kémee pi maa re: ³ Ani kutu ricɔ ani kóm! Utisi unyine yee ilukepuri pifóme leeme. ⁴ Kuu n fóm, ilukepuri icɔ ii ricéetime-i lólu, sinúipi asi i le. ⁵ Ico ii kepare kecáá kei ke ntaai hn m piye lólu. Ke ketē áke n címú nnya, ipuri iyē ii mese ne mese lelu. ⁶ Ntuje nn tapu. Ke inínjii íi m papisi nnya, melei ame kóosi. ⁷ Ico ii sinípeleépi kepáápáá lóipɔ. Sinípeleépi sē asi melei hila, áme ppe apipi toresi. ⁸ Amá ipuri icɔ ii ketē sone ne sá, ii lelu ii papisi ii ko apipi toresi, iwéhe icɔ afetaani, icɔ kuwóo ne kefi, icɔ píle. ⁹ Yeesu uu pi maa re: Úye un ukóme uké kó.

Yo nnya ke Yeesu uú ne sinyárũ céesi?

(Matiyee 13:10-17; Luki 8:9-10)

¹⁰ Ke Yeesu uu lē memáá iyaa n léepɔ, ppepe ne u n kólē ne upipiretiki kefi ne pité api u pise re uké sinyárũ sē aseí pi símisi. ¹¹ Yeesu uu rinɔɔ pi pese re: NŃ ne Uléecaa iyɔɔpi nsímé mee m pékaalē picére masile, amá picɔ ye rmpá yo kómeile yare sinyárũ.

¹² Pi ye n wiilenle, amá ápi ko ppe nyáni.

Pi ye kutu n cɔlenle, amá ápi ko ppe kómei.

Lelēe re ápi ye ηmurei piké piisoí conse,

Uléecaa uké piakópe pi sárei.

Yeesu ye ulukaa kenyárũ aseí lese uu símisi

(Matiyee 13:18-23; Luki 8:11-15)

¹³ Yeesu uu ppe pi maa re: Áni kenyárũ ké kóo? Nɔnsá ke n kó, íye kani yé pēé ne sitɔɔɔ nsí nnéi kó má? ¹⁴ Kei ke Yeesu uu ppe kenyárũ ké aseí pi lese re: Li nkpani yare nléecaaasimé ke utisi uyē uu fóm. ¹⁵ Pisoí picɔ isoi ye ricéetime tē meɔ wele. Pin nléecaaasimé n kó, Setani uu mese ne mese nléecaaasimé kapi pikemee n fó kpóupɔ. ¹⁶ Keparetē kee we yare ppepe nléecaaasimé n kó api mese ne mese piakiη kémee n yósu ne mpɔɔnare. ¹⁷ Amá ápi ye tíyese nké pikemee inínjii wa. Nn ye pikemee náηai. Ncɔη η-ye née íwe íye in n ka nléecaaasimé nnya, nfatene nn ne pi kpi mese ne mese. ¹⁸ Pisoí picɔ ye we yare ketē kee sinípeleépi m má. Pi ye nléecaaasimé kónle, ¹⁹ amá ketē kecáá likó nfasimé ne lílala lee rɔ n kíraasente ne memá ai nléecaaasimé hila, hn ye ppe kerómee líka yoriye. ²⁰ Pisoí picɔ pin we yare ketē sone. Pi ye nléecaaasimé kónle api n yósu nn pikemee pelu nn linyine yoriye. Nléecaaasimé nn picɔ kémee nkáripí wai, nn picɔ kémee ne kumúηé wai, nn picɔ kémee meyã wai.

Kéfiráa kenyárũ

(Luki 8:16-18)

²¹ Yeesu uu lē memáá pi pise re: Unyine yee kéfiráa riséle uu kucári ke kipi née uu ukefine metene ke pésu má? Nénte kelō cáca kapi ye ke ritɔsi áke ppe rmpá úye n kpáiiilē? ²² Lē nnéi lee ppe m pékaalē ai kúyene wai, lē ke rmpá úye uu ppe kúyene η we ai metéi kémee léeri. ²³ Úye un ukóme uké kó. ²⁴ Yeesu uu pimáa pi kpá re: Ani nómenécíre tī ne lē nnéi kani n kómei. Kulũ kpē kani ye ne η musí ke Uléecaa uú ne nó músune. Ticuruu u

yé kusá nó rikpá. ²⁵ Likumúηé re uyee m má kapi ye pípa rikpá amá úye unsá m má, rmpá nkáripí η-ye kuu má, pi n yósune.

Ilukepuri yee ne iricuruu n le kenyárũ

²⁶ Yeesu uu pimáa kpá re: Uléecaa iyɔɔpi ye ko we yare usoi unyine yee ilukepuri ukecare-i n fō. ²⁷ Lē memáá, rmpá un kesine née ketúηé n lɔni née un n nyáni, ilukepuri ye lelule in pelu uu nyu lelēe i m peise. ²⁸ Ketē ticuruu kee iluke peise. Kuhére kpepe ye mefoí pi, lē memáá ripipi ari tóresi, ari metɔɔɔ pelu. ²⁹ Tin m pi, usoi uu ritéhe múlu. Kúkpaa kpepe lē tu.

Mpuri yuke-yuke nnyine kenyárũ

(Matiyee 13:31-32, 34; Luki 13:18-19)

³⁰ Yo kari yé ko ne Uléecaa iyɔɔpi múηeisene? Kenyárũ kéye kari yé ne linsímé wa má? ³¹ Uléecaa iyɔɔpi ye we yare mpuri yuke-yuke nnyine. Kelukaa-i, mme mee ye ketē nnéi kecáá ipuri keɔpe nsínsá. ³² Amá melukaa-maá, n ye lele nn papisi nn wai kuléé kpepe kecare-i acɔ mpiye n fe. Nkuléé yee ilése kecire wale, sinúipi asi ikecáá ayámé wapisi.

³³ Sinyárũ nsí sicɔ ke Yeesu uu ye ne rmpá úye céesi. Ppepe kutu u n cólē mekome kuu ye ripaí uú ne céesi.

³⁴ Úu ye píkaí símisi kúu kenyárũ n wa, amá lin u ne upipiretiki ηmane rin-yá, rmpá yo aseí kuu ye pi lese.

Yeesu ye meyo píima menyine riséése

(Matiyee 8:23-27; Luki 8:22-25)

³⁵ Keyáa ké cire nnyɔɔ, Yeesu uu upipiretiki maa re: Tɔké míni kuwélé kucɔ-mē ha. ³⁶ Api risoiwuí yá, upipiretiki api kúninɔi kpe-i kuú ppe n tú ne n tēhjlē. Aninɔi acɔ an ko pikeyúri we. ³⁷ Kei ke meyo píima menyine ame pipépe kori ániwalé aa kúninɔi-i n léeripɔ míni ame ppe ku n yipu. ³⁸ Kumúηé kpe-i, Yeesu un kúninɔi kémee kepíre-pɔ we, un lɔni, tíyu tin tíyulaa kecáá lálalē. Upipiretiki api ppe u yóηse api u maa re: Sáa, pɔ séélenle tɔké kpíi? ³⁹ Yeesu uu yáka-yaka uu kuyɔ cési uu míni maa re: Séé, a niηesi. Kuyɔ aku kéu ai niηesi. ⁴⁰ Yeesu uu lē memáá upipiretiki pise re: Yo nnya ke iwame ii nó wa? Nɔn ne nfatene máa? ⁴¹ Amá ai iwame píima pi wai apí m máikeene re: Usói úye kecire ye nkó kaí ne kuyɔ ne míni ripéne lin u pakarelē?

Yeesu ye unírihélaa pɔise

(Matiyee 8:28-34; Luki 8:26-39)

5 Lē memáá, api Kalilee kupiye tēη api Kerasaa ketē loni. ² Ke Yeesu uu kúninɔi-i rincúlame, uú ne usoi unyine yee akpíi-mē n léeri sáne. Kunírilā kunyine kpepe ye utisi uyē m pekési. ³ Akpíi-i kuu ye n sói. Usói uyē uu kupahaa we. Mpa akpanii, ápi ye fe piké u paasi. ⁴ Mepehē kulúí kapi ye uana ne nweni hɔpi api uanipe ne akpanii paasi, amá u ye ipehe iyē nnéi túúnle. Úka nnaηe hn ppe tulaalē nké ne utisi uyē tī. ⁵ Ketúηé ne kesine kuu ye akpíi-i ne akúú kecáá n kɔɔnii un pupukee, un umecire itóí wai ne apare. ⁶ Uu Yeesu ketaa-pɔ yenu uu ppe wurupɔ uú ha ukeyu-i wúla ⁷ uu

pupui re: Uléecaa yee rípa yo kecáa n tú Kepipi Yeesu, tó ne mpó ne n-ye? Ne ne pó ténile, ne Uléecaa rinyiri, kape íwe né wa. ⁸ Yeesu ye kunirilā kpě tinó hē re kuke utisi uyē kémee le. Lē nnya kaku lē máikee. ⁹ Yeesu uu kó ku pise re: Íye kapi ye pó sée? Aku rinó u yósu re: Pi ye né sée re kulúí, likumúhē re tó kulúí wēle. ¹⁰ Akú ne Yeesu tēni re úu kape a lakase aké kuyu ketó rilóó.

¹¹ Kúfōhlee píima kunyine ye pēe kei rikúúesaa-i túkurile. ¹² Aníri aa pēe ne Yeesu tēni re: A ncée ró hē tóké áfōh nnyé lō. ¹³ Yeesu uu ncée hē. Aníri aa utisi uye-i léeri aa áfōh loni. Kúfōhlee kpēe tu yare áfōh ákótókú até (2.000). Áfōh nyē nnéi aa wuru áa ne rikúú cépi áa ha ne mínimaa-i kpúupó. ¹⁴ Písoi pēe pēe a n séni api wuru apí ha ne nsímé kuyu ne siyupi kónú. Písoi api sí piké lēle n wa yē. ¹⁵ Api Yeesu-i sí api utisi uye pēe aníri kulúí n hēesi yenu un tū ne ukeyu cáká-cáká un kó lapaalē hōne, ai iwame pi wai. ¹⁶ Pē nnéi inipēe-i kai lē n wapsi api lē ke aníri áa ne utisi uye-i n le kēenke nē lē kai áfōh n wa. ¹⁷ Api pēe Yeesu suúluse re uké piketeni-i le. ¹⁸ Ke Yeesu uu kúninó-i n loni, utisi uyē uu u suúluse re u yé u ritiki. ¹⁹ Yeesu uu ncée u hē, amá u rinó u hē re: A kui aa pipók lēepó. Aa lē ke Up-íima uu íwe pó n tē uu pó wai pi kēenke. ²⁰ Utisi uu mēsei pēle uú ha ne nsímé mmē kónú kuwélé kpē-mē kapi ye n sée re Ayu Kefi ketē. Pē nnéi pēe ye n kó, nnó kai ye pi yi.

Yeesu ye Yairusi ukpére yukuse uu kó unósi unyine pōise

(Matiyee 9:18-26; Luki 8:40-56)

²¹ Lē memáa, Yeesu uu ne kúninó míni ritime ricó tēf. Písoi kulúí api kó kei lē u n kálaalē. ²² Kei ke Písuifi kuyomeyáhaalee uwéese unyine kapi ye n sée re Yairusi uu Yeesu yē uu uana metene wula. ²³ Uú ne Yeesu meyansei tēni, uu re: Kenékpérepí ye kekpo tule, a kam, aa anípe kekécáa láa liké ke yoriye áke kape kpu. ²⁴ Yeesu uu ne nsé u pēne. Písoi kulúí pin u nyikii pin ne u tikilē.

²⁵ Kumúhē kpē-i, unósi unyine ke ménye amē n foho hái inmē kefi ne ité-me un kei we. ²⁶ Pipōise meyā kuu rika ai u pelu, usiwóó nnéi asi kó itói iye-i tene, úu kó pēe peí. Amá itói in nákiiselē. ²⁷ Kuu nní Yeesu nsímé n kómaalē, uu pēe riwúí te-i lompo uu kepíre-mē Yeesu ilū ca. ²⁸ Likumúhē re u ukefa-i pisímé masí re: Mípa Yeesu ilū ηmanē kam fe arí ca, né peí. ²⁹ Kuu lē tiñca, ménye mee pēe n foho amē mese ne mese nyere, uu pélu. ³⁰ Yeesu uu cérupó re unnahe ye pikéi yisile. Uu riwúí tē kekope pansē uu pise re: Wóo inélú tica? ³¹ Upipiretiki api rinó u yósu re: Pó nyánile re písoi ye pó nyikiilē, aa kó pēe m písei re wóo pó ricaa? ³² Yeesu uu uilúkē paí uké uyee u riñca yē. ³³ Unósi uyē uu pitérii kápáa ne iwame mēpēhē. U lēle n wa nyule. Uu lē nnya Yeesu ana metene wula uu aseí nnéi u símisi. ³⁴ Amá Yeesu pó u maa re: Unékpére, mpófatenē ye pó yóriyēle. A n ηme ne nkíhnihe ipótói iké tene.

³⁵ Uu kahane nkpáni nsímé n tene ke písoi pēe Písuifi kuyomeyáhaalee uwéese uyē keyo-i n léeri apí maa re: Kepówá ye nkpo masile. Yo nnya kaa nkpáni Ucélaa

méwoo cōhlē? ³⁶ Amá Yeesu uu nkpáni pianó nyē kutu ricó, uu kuyomeyáhaalee uwéese maa re: Kepówuu áke kape tó, mpókó yee re a ne kefa tene. ³⁷ Lē memáa, úu úka ncée hē re uké u sarū, insá Piyee ne Yakupu ne Yakupu uwā Yohani. ³⁸ Kapi kuyomeyáhaalee uwéese uyē keyo n tuipo, iwóo ke Yeesu uu kó. Písoi ye pēe ikpo-tu wóriile pin pupukēe. ³⁹ Uu lompo uu pi maa re: Yo nnya kani iwóo likirelē nōn kó tēni? Kekpérepí kē áke kpu amá ke lonile. ⁴⁰ Api pēe Yeesu n sēnnyi. Yeesu uu pēe lē memáa pi leseri. U ne kewá kē usaa ne keuni ne upipiretiki pitaani pē kuú pēe n tēsi api kei ke kewá kē aké n we lompo. ⁴¹ Uu kewá kunipe tini uu ke maa re: Talita kum, li aseí re kekpérepí, a yisi, née rinó pó hē. ⁴² Kekpérepí ake mese ne mese yisi ake nsē kápáa. Anmē kefi ne até kake ye m má. Kapi mewai mē lē n yē, ai rípa úye nnóo yipu. ⁴³ Yeesu uu lē memáa pi kúrúrise re ápi kape tíyese unyine uké céri. Uu kó píma pi kpá re piké kekpérepí kē iluke hē.

Nasareti pikó ápi Yeesu ne kefa tene

(Matiyee 13:53-58; Luki 4:16-30)

6 Ke Yeesu uu kelō ke-i n yisi uu kuyu kpē-i kuu iwá n li kémee sí, upipiretiki api u tiki. ² Ke kewéteyaa ketúhē ake n tu, uu Písuifi kuyomeyáhaalee-i lompo uu písoi n céesi. Nsímé nn nnóo písoi píima pē nnéi pēe kutu u n cólē yipu. Apí m píseine re: Yei ke nní ye nnéi ai mpíí u léenti má? Mewéesehó méye mpuri kai nkó nní hē má? Íye kuú ne mewaisaηa mmē mpuri wapsi má? ³ In ne Maari kepipi usérée? Nénte upiwā pēe Yakupu ne Yosee ne Yuuti ne Simóo? Ái upiyēi pēe nní kerócope wee? Nní nnéi ai pi tapisi ápi ne Yeesu kefa tene. ⁴ Yeesu uu pēe rinóo pi pesē re: Antepu kuyu cire-i kapi ye u lómiise. Umpuri pikó ne upiyók pēe ápi ye u waise. ⁵ Yeesu uu lē memáa fe uké mewaisaηa piwai rikpá, insá pitóikó pinyine kecáa kuu anípe rinláa uu pi pōise. ⁶ Ai Yeesu píri wai kápi ne kefa u n tene.

Yeesu ye pitumē kefi ne pité túmēi

(Matiyee 10:5-15; Luki 9:1-6)

Lē memáa, Yeesu uu ayu acó nyee ne kei n kólē kémee sí uu apísoi nlécaasimé céesi. ⁷ Uu pēe upipiretiki kefi ne pité séi uu pi tum pité pité, uu hnahe pi hē re piké aníri n lakase. ⁸ Uu rinóo pi hē re: Áni kape kunaapi memáa líka rimúlú yare iluke née kulóo née kewóo re ncée kani ne sí. ⁹ Amá uu re: Ani anéeri metane mese mese tánti, amá áni kape sitúkanka sité sité tánti.

¹⁰ Uu píma pi kpá re: Nōn kéyo kéye-i n topile, ani kei n tū hái ne kumúhē kpē-i kani kuyu kpē n yisine. ¹¹ Písoi pin yei kusáne piyók nō n yē née kutu kápi nō ricó, nōn n tósu, ani nōanēna nkoηo péi. Liké pi nyíse re pi Uléecaa nsímé pipakare yē. ¹² Pipiretiki pēe api ncée pōo api písoi nlécaasimé n símisi pin tee re piké pimēfine conse. ¹³ Aníri meyā kapi lákase, api pitóikó meyā kecáa mékpó kōoni itói ii tenente.

Yohani Úniwolé nkṛṛ
(Matiyee 14:1-12; Luki 9:7-9)

¹⁴ Lẽ kai wa Yeesu rinyiri ari rṛpá yei kṛṛnṛ, uyṛṛpi Erooti uú nṛ Yeesu nnṛ kóm. PISOI API PEE N SÍMAANKEE RE: Yohani Úniwolé ye pikṛṛkṛṛ kṛṛmṛe yisile, lṛ nnya kuu nní nṛnṛe má un mewaisanṛ wapisi. ¹⁵ Picṛ pin máikṛe re Elii lo. Picṛ pṛṛ te mekṛe antepuye kekṛpe use unyine lo. ¹⁶ Amá ke Erooti uu lṛ n kṛ, uu re: Yohani uyṛṛ tiyu kam n tíyese api tṛlu yee yisi.

¹⁷ Likumúnṛe re Erooti ricuruu yee rinṛṛ he api Yohani paasi api kukpaniilee-i sáṛṛ. Ái líka nnya ke Erooti uu lṛ wa. Erooti ye pee uumaa Filipu unṛsi Erootiyati yṛsile. ¹⁸ Kai lṛ n wa, Yohani uu pee u maa re ái nṛ risá re uké uumaa unṛsi yṛsí. ¹⁹ Erootiyati uu lṛ nnya Yohani ukefa-i wai uu ncée wṛési uké nṛ u kpu. Amá úu fe. ²⁰ Ke Erooti uú pee Yohani m pakarelṛ un kṛ nyu re u aseí tikilenle, uisoi in kṛ kekire we nnya, Erooti úu ye pee Yohani kekáá kṛ, un unsímé kutu n cṛlṛ n ye u ricṛṛṛṛ, rṛpá nṛ lṛ u kṛ pee mpikome lalṛ. ²¹ Amá keyáa sṛne ake Erootiyati leerí. Ke Erooti uu ukemareyaa anyá n wai, uu lṛ nnya sṛṛni uu ukuyu pinṛṛe-nṛṛe nṛ pisṛṛca piwṛéese nṛ Kalilee ketṛ pISOI kekire sélei. ²² Kei ke Erootiyati ukpére uu kenyanṛkale-i lomṛṛ uu yésu ai Erooti nṛ upisanṛ nnṛí larisi. Uyṛṛpi Erooti uu ukpére uyṛṛ maa re: A lṛlee ripṛṛ pṛ ṛ we né we, ké pṛ li he. ²³ Ai wai uú ha nṛ wṛéri re: Pṛn yo né n we, né pṛ li he, rṛpá in kenṛyṛṛṛpitṛ kuwṛélé, né pṛ he. ²⁴ Ke ukpére uyṛṛ uu kekáale-i n léepṛ, uú ha úni pise re: Yo kam yé pise? Uyṛṛ uu u pese re: A Yohani Úniwolé riyu pise. ²⁵ Uu mekṛekṛe uyṛṛṛpi-mṛ pele uu u maa re: Ne la re a nfáani Yohani Úniwolé riyu kekáripí-i né ritṛsi. ²⁶ Uyṛṛṛpi ripṛṛ ari caai, amá uawṛéri nṛ pisáne isei nnya, ái kúyule we. ²⁷ Uu mese nṛ mese uumṛé use yukuse re uké nṛ Yohani riyu u kam. Umṛé uú ha uriyu tṛlu kukpaniilee-i. ²⁸ Uu riyu képelente kekáá tṛsi uú ha ukpére uyṛṛ ti múise, ukpére pṛṛ ṛni ri pa. ²⁹ Ke Yohani pipiretiki api lṛ n kṛ, apí weri api u kpísi apí ha kulesi.

Yeesu ye pISOI ákotokú anupṛ (5.000) kpínii
(Matiyee 14:13-21; Luki 9:10-17; Yohani 6:1-14)

³⁰ Yeesu pitume api Yeesu keyúrí cápine, api lṛ nṛ lṛ kapi n wapisi nṛ lṛ kapi pISOI n céesi u keenkṛe. ³¹ PISOI pee Yeesu-i n sṛnaapṛ nṛ pṛpṛe ukemṛe n léeri ye kulúí tṛsile. U nṛ upipiretiki ápi ye pṛe nkṛpáni kéyu yṛṛ piké iluke li. Lṛ nnya ke Yeesu uu pipiretiki maa re: Tṛké iyaa le, kei ke pISOI ápi ṛ we aní ha nkáripí wṛntṛ. ³² Api kúninṛi loni piké kei ke úka úu ṛ we ha. ³³ PISOI meyá api pimṛtṛṛṛ yṛnu api kṛ pi ceru. Ayu nyṛe nṛ pi n kṛlṛ nnṛí pISOI api ntṛó wai api kei kapi n sṛ pi fṛsu. ³⁴ Ke Yeesu uu kúninṛi-i n léeme, uu pISOI kulúí yenu ai íwe u wai re pi pṛe we yarṛ iseṛ yṛe íi usṛ m má nnya. Uu mese picélaa pi loni ai nánjai hái. ³⁵ Ke itunṛe ii n tṛne, upipiretiki apí nṛ u kṛ api uu maa re: Líka ái kelṛ nkṛ-i we. Lṛ memáá, itunṛe ye kṛ tṛnele. ³⁶ A pi maa re piké ha siyupi nṛ ayu nyṛe nṛ rṛ n kṛlṛ kémeṛe liluke-luke lééri. ³⁷ Yeesu uu rinṛṛ pi yṛsu re: Ani nṛrinṛcúruu liluke-luke pi he. Api u pise re: Tṛ nkṛpṛni sínle tṛké

nwṛóoweni meṛipi píle píle meté nṛ akṛṛnṛ lṛ ari pi pa piké li née? ³⁸ Yeesu uu pi pise re: Akṛṛnṛ alé kani má? Ani ha ripái. Api píseine api limemáá Yeesu rinṛṛ yṛsu re: Akṛṛnṛ anupṛ nṛ ikpíntomé itṛ. ³⁹ Uu pṛe rinṛṛ pi he re piké meyúí pṛni kekáá awúí awúí pi tonse ⁴⁰ api anái anái túnti, acṛ pISOI píle píle, acṛ kuwṛó kuwṛó. ⁴¹ Uu akṛṛnṛ anupṛ nṛ ikpíntomé itṛ iyṛ kpísi, uu keyóme weríí, uu iluke iyṛ kekáá Uléécaá pṛṛnṛese. Uu lṛ memáá akṛṛnṛ kpṛṛkṛrine uu upipiretiki pa re piké pISOI hṛṛne. Uu kṛ ikpíntomé itṛ iyṛ pinnṛí hṛṛne. ⁴² Api pinnṛí le api lṛpu. ⁴³ Upipiretiki api akṛṛnṛ nṛ ikpíntomé kerí cápinente ai anṛre kṛfi nṛ atṛ yipu. ⁴⁴ Pṛpṛe iluke iyṛ n li kémeṛe pitisi ye lele ákotokú anupṛ (5.000).

Yeesu ye míni kekáá sṛne
(Matiyee 14:22-33; Yohani 6:15-21)

⁴⁵ Yeesu uu lṛ memáá mese nṛ mese upipiretiki rinṛṛ he re piké kúninṛi lṛ piké ha rikóitime ricṛ-pṛ u m mṛ, Petisayita kuyu kuwṛé-mṛ, uyṛṛ uké pṛe kumúnṛe kṛe-i pISOI n kúnṛnṛ. ⁴⁶ Kuu pISOI rin-yá, uu riyṛṛpe taá uké keyóme yáási. ⁴⁷ Kai nnyṛṛ ṛ wa, kúninṛi kun mínimaa kekṛpe we. Yeesu pṛṛnṛ umṛcire ketṛ mmṛ we. ⁴⁸ Uu yṛnu re kúninṛi pitikíí ye íwe pi waiṛe, likumúnṛe re mṛ kapi n sṛ ke kuyṛ píima kunyine aku pépuri. Tiweeki kumúnṛe, uu pikuwṛélé-mṛ ṛ sṛnṛepṛ míni kekáá, un la uké pi rifaau. ⁴⁹ Kapi u n yṛṛ un míni kekáá sṛne, api músu re képirii-pirii kenyine ye ke, api pipupukṛe loni. ⁵⁰ Pinnṛí pṛe meyíkíyiki u yṛ ai pi tútúíse. Yeesu uu pṛe rinṛṛ pi maa re: Iwame íi kape nṛ wa, nṛ ṛmaá lo. ⁵¹ Uu limemáá kúninṛi-i pi lṛepṛ, kuyṛ aku kéu. Ai píri pi wai hái ⁵² likumúnṛe re piakinṛ ntake nnya, ápi pṛe akṛṛnṛ mewaisanṛ mṛ kṛ.

Yeesu ye Kenesareti ketṛ kémeṛe pitóikṛ pṛise
(Matiyee 14:34-36)

⁵³ Metṛṛ-máá api Kenesareti ketṛ tulu, api rikóitime pikuninṛi karii. ⁵⁴ Kapi kúninṛi-i n léeme, pISOI api mese nṛ mese Yeesu ceru. ⁵⁵ Api ketṛ kṛ nnṛí kṛṛnṛ, apí ye pin n kṛ te u yei we, api kei nnṛí nṛ asánjáápṛré kémeṛe pitóikṛ u n sṛnaapṛ. ⁵⁶ Pi ye kéyaála-i pitóikṛ nánjaisele siyupi nṛ ayu nṛ awosoo nye-i kuu n sṛne apí nṛ u n tṛni re uké tíyese pitóikṛ piké rṛpá uketukanka nnṛṛ rica. U ye pṛṛ nnṛí pṛe u riñca pṛisentele.

Pifarisi nṛ pikpṛe inyekii kekáá nsímé
(Matiyee 15:1-9)

7 *Pifarisi nṛ *isé picélaa pinyine pṛe *Yerusalem n léeri api Yeesu kewúpi wai. ² Api upipiretiki pinyine yenu pin iluke le nṛ anípe kṛerinkṛekṛṛ, ápi pianipe nale yarṛ kai piinyekii kémeṛe m pise. ³ Ke Pifarisi nṛ *Pisuifi picṛ nnṛí api meyanṛsei pikpṛe inyekii m múílṛ nnya, pinsá ṛsṛne n nale, ápi ye li. ⁴ Pin kṛ kuyáa n leeme, pi ye piinyekii menale mṛ nalele api kelene le. Pi nṛ pimekṛpṛewai meyá yarṛ nní piheehṛere nṛ sicáripí nṛ apṛri piheere múilenle. ⁵ Pifarisi nṛ isé picélaa api pṛe u pise re: Yo nnya ke pipṛpṛiretiki ápi pipṛkṛpṛe inyekii tikilṛ pin nṛ anípe kṛerinkṛekṛṛ iluke le? ⁶ Yeesu uu rinṛṛ pi pese re: Asei ke *antepu *Esayi uu mekṛe-

με νόνησίμέ γέμμα. Νο κεκάά κεκάά mewai pikó le yare ke Esayi uu n wóí re Uléécaá ye maa re:

Nnó-w-i ημανε κε pisoι mpí api ríyu né waiselē, amá ápi pεε pisifa-i ne né kólē.

⁷ Piiyáhaa ye likpárákó le.

Pi rinyale pin sisoipipi inyekii kpísi pin céési yare inékó ye nyi.

⁸ Uléécaá isé kani kεpire ritó ani sisoipipi inyekii m múílē.

⁹ Úú nój te: Ani riηmóópú ani Uléécaá isé kεpire tó aní ne nínénýékii picélaa kéyu mahani. ¹⁰ Ticuruu *Moisi ye mekeε-me maa re: A upósáa ne upóni ríyu waise. Uu kó re úye un usáa néε úni anó n wa, li pise re piké liute kpu. ¹¹ Amá nō ne ye re: Usoi un usáa néε úni m maa re: Lē kuú pεé h́ la uké ne u lē Uléécaá hele, ¹² áni ye liute riyá uké linyine licó piwai usáa néε úni rikpá. ¹³ Méwee mē yeε tíyesele ani Uléécaá Nsímé cókó ne nínénýékii isé kani n yekeilē. Mewai mē meco kani n wapisi ye kó piyele.

Lελεε ye usoi mékperinkpe n waise

(Matiyee 15:10-20)

¹⁴ Yeosu uu limemáá pisoι picápine kpá uu re: Ani nónnénéí kutu né ricó ani kóm. ¹⁵ Litahaikó líka ái we leε yé lin usoi kémeε n lō, ai Uléécaá inipeε-i mékperinkpe u waise, amá lελεε usoi kémeε n léenti leε ye Uléécaá inipeε-i mékperinkpe u waise. [¹⁶ Úye un ukóme uké kō.]

¹⁷ Ke Yeosu uu pisoι pē kecope n yisi, u ne upiretiki api kéyo loni api kenyárū kē aseí u pise. ¹⁸ Uu rinó pi pese re: Nō ticuruu áni kó mesóhó máa? Lē nnya, áni nyu re lē nnéí leε usoi kémeε n léeripó ái yé fe liké Uléécaá inipeε-i mékperinkpe u waise? ¹⁹ Likumúhē re ái urikiη kémeε kai léeripó, amá kuloi-i le, uu kó pεé cukú. Yeosu memaa meε nyíselē te iluke nnéí ye kuluke wεle. ²⁰ Uu pimáa pi kpá re lελεε usoi kémeε n léenti leε ye mékperinkpe u waise. ²¹ Liriyíkí re usoi kefa-i ke simúhē kópe nfasimé ne iwásá ne piyaa ne pisoikō ²² ne uco unósí néε uco ula kuwáncó piwai ne memá nnáápí ne rikpákárá ne piyaaluke ne nturi ne inípeε caa-caa ne picó alē ne rikókóri ne piyuwélaa ai léenti. ²³ Nní nnéí, usoi kefa-i ke nní nnéí ai léenti, lελεε ye kó mékperinkpe u waise.

Kanaa kuyu unósí unyine nfatene

(Matiyee 15:21-28)

²⁴ Ke Yeosu uu kei n yisi, uu Tiiri kuyu kuwélé-mē sī. Uu kéyo kenyine-i tone. Úu la unyine uké u yē. Amá rhpá ne lē, úu fe uké umεcire pesí. ²⁵ Unósí unyine kewá keε kuníri n héesi uu kóm pin Yeosu nsímé wai. Uu pεé ha Yeosu keyu-i wúla. ²⁶ Unósí uyεε usáne le, úu *Usuifi. Sirii keteni-i kapi u mari. U Fenisii ukó le. Úú ne Yeosu téni re uké uukpére kuníri lakase. ²⁷ Yeosu uu pεε u maa re: Ái nyarh́ te piké siwá iluke kpísi piké sipópipi risá. ²⁸ Unósí uu rinó u pese re: Mesei ye me Saa, amá siwá sin piluke m masí, sipópipi yeε lē ke si-wá asi keteni-i m póroise híneile asi le. ²⁹ Yeosu uu pεε u maa re: Tipónó nti nnya, a n ηme, kuníri ye up-

ókpére kémeε léεpóle. ³⁰ Kuu kéyo n kúi, uu kewá léεpó ken ne keripóó finu, kuníri kun tómpo.

Yeesu ye utusuí yeε úu h́ncne n símisi paise

³¹ Yeosu uu limemáá Tiiri ketē yisi uu Sitóo kuyu cōpu, uu kuwélé kpē kapi ye n sée re Ayu Kefi ketē-mē walá uu Kalilee kupiye-mē pεle. ³² Api pεé ne utusuí yeε úu nsímé n fe h́ncne Yeosu weri. Apí ne u téni re uké anípe ukecáá rilaa. ³³ Yeosu úú ne iyaa u lelu, uú ne pisoι ketaa wai uu usinipepi atu-i u tampó uu rilémpi kecáá meta u teí. ³⁴ Uu lē memáá nfáa tóóri uu re: Efaata, lia-sei re: A tápile. ³⁵ Mese ne mese uatu aa tápile, tilémpi ari fénne, uu nsímé loni h́ncne. ³⁶ Yeosu uu lē memáá rinó pi he re ápi kape tíyese unyine uké kō. Amá rhpá Yeosu memale méye ke pē api nsímé piyóó ηmóópúlē. ³⁷ Pírí píima kai meyánsei pi wa apí m máikεε re: Lē nnéí kuu n wa, asaa lo, rhpá pitusuí, u ye pi komeisele, uu pē alempi nyεε m pahaalē símaase.

Yeesu ye pisoι ákotokú ana (4.000) kpínii

(Matiyee 15:32-39)

8 Pisoι kulúí api kó kumúhē kpε-i picápine kpá h́ncne ápi kó líka má piké li. Yeosu uu upipiretiki séi uu pi maa re: ² Pisoι mpí icó ye íwe né wεle. Siyáa sitaani ye nsí kapi né tíkilē ápi kó líka má piké li. ³ Pimeyá ye ketaa leerile. Lē nnya, nen nkpéni ne nkú mmú pi m maa re piké kúi, pi yé ha nsé pōcne. ⁴ Kei ke upipiretiki api rinó u yósi re: Yei kari yé pisoι píima mpí nnéí iluke yē kelō kóima nké-i? ⁵ Yeosu uu pi pise re: Akpónh́ alé kani má? Api rinó yósu re: Aseei. ⁶ Uu limemáá pisoι pē tinó he re piké keteni-i tone, uu akpónh́ aseεi nyē yósu, uu akεcáá Uléécaá pōcneεe uu pεε a kpókōrine uu upipiretiki a pa piké h́ónente, api pisoι a h́cne. ⁷ Pi kó pεε ikpíntomé inyine mále. Yeosu uu kó iyē kecáá Uléécaá pōcneεe uu re piké kó iyē h́cne. ⁸ Api le api lepu, api iluke pōcne-pōcne kózi anére aseεi. ⁹ Pisoι pεε tu yare ákotokú ana (4.000). Kapi rhpá masí, Yeosu uu pεε re piké kúi. ¹⁰ U ne upipiretiki api mese ne mese kúninóí loni api Talimanuta ketē sī.

Pifarisi ye Yeosu pise re uké mewaisaηa wa

(Matiyee 16:1-4)

¹¹ Pifarisi api Yeosu léεpó apí ne íkeηεε u kápáá api pεε ripine u wai re uké nyíse re Uléécaá kémeε ke un-naηε nn léeri. ¹² Yeosu uu meyá nfáa tóóri, uu ukεfa-i maa re yo nnya ke nfáani pisoι mpí api mewaisaηa piyéne la? Asei kam nó símisi, nfáani pisoι mpí ápi mewaisaηa méka yenune. ¹³ Uu lē memáá kei pi yá uu kúninóí loni uu rikóitime ricó sī.

Pifarisi ne Erooti nkpónótó pite

(Matiyee 16:5-12)

¹⁴ Upipiretiki ye pεε akpónh́ kecáá paleile. Kuse ημανε kapi múílē kúninóí-i. ¹⁵ Yeosu uu rinó pi he re: Ani nómenécíre tí h́ncne ne Pifarisi ne Erooti nkpónótó pite. ¹⁶ Pipiretiki ye pimecōpεcire símisi re ápi akpónh́ má. ¹⁷ Ke Yeosu uu lē n céri, uu pi pise re: Yo nnya kani

máikee re áni akpónó má? Ái kahane nó rikpáii nées áni kahane n ceri? Nónáetu ye takasilee? ¹⁸ Nnó inípre málé, áni kó pree nyáni, nnó atu málé áni kó pree kóméi. Áni léisee? ¹⁹ Kumúhè kpe-i kam akpónó n kpókòrine am pìsoi ákotokú anupū (5.000) hókòne, anéere alé kani iluke tókò yípū aní ne tòmpe? Api u maa re anéere kefi ne até. ²⁰ Yeesu uu kó pi pise re: Kam akpónó aseeri pìsoi ákotokú ana (4.000) n kpókòrine ní, anéere alé kani iluke tókò yi? Api re: Aseeri. ²¹ Uu pree pi maa re: Ái kahane nó n hemnee?

Yeesu ye Petisayita-pò unyíye pòise

²² Ke Yeesu ne upipiretiki api Petisayita n tu, pìsoi apí ne unyíye unyine u læpò apí ne u téní re uké u rica. ²³ Yeesu uu unyíye kunípe tini uu u tókò uú ne kuyu ilúké sí uu pree meta inípre-i u wai, uu anípe ukecáá láa uu u pise re: Pò linyine nyánii? ²⁴ Unyíye uú werí uu re: Ne pìsoi nyánile, amá pi pree wele yare aléé, pin sóné. ²⁵ Yeesu uu uinípre píca kpá, ke unyíye uu n nyáneí tíkí-tíkí, uu pélu uu m̀pá yo n nyáni cáí-cáí. ²⁶ Yeesu uu pree u maa re uké kúí, amá uu kape kuyu ló.

Piyee ye yámne re Yeesu ke Uléécaá uu wée

(Matiyee 16:13-20; Luki 9:18-21)

²⁷ Yeesu ne upipiretiki api Sesaree Filipu siyupi kémee sí. Uu ncée kémee pi pise re: Pìsoi ye máikee re nées úye? ²⁸ Pi máikee re pókò Yohani yee míni pìsoi n wole, picò re pókò Elii, picò re pò antepuyee kecòpe unyine le. ²⁹ Yeesu uu pi pise re: Nónó ni? Nnó mpíí máikee re nées wóo? Piyee uu rinókò u yósu re p̀s ke Uléécaá uu mekee-me wée. ³⁰ Yeesu uu pi nyi re ápi kape linka úka símisi.

Yeesu ye unkpò ne umeyise nsímé riyókò

(Matiyee 16:21-28; Luki 9:22-27)

³¹ Uu m̀ncire picélaa pi kòru re li pise re Usoi Kepipi keké meyansei íwe li. Pisuífi piwéése ne pèpèe ye Uléécaá inyókòne n wa piwéése ne isé picélaa piké ke ηmeriyé. Li kó pise re piké ke kpú ake kó keyáa táánū tunjé yísi. ³² U símisile hókòne kpáii. Kei ke Piyee uu iyaa u sée uu re ái lè kuu yé pree wa. ³³ Yeesu uú ηm̀eélú uu upipiretiki paí uú ne Piyee cési re: Setani, a ne ketaa né wa, likumúhè re sipómúhè ási Uléécaá síkò, amá sisoipipi síkò ye si.

³⁴ Yeesu uu pree lè memáá pìsoi ne upipiretiki séi uu pi maa re: Uaye un n la uké né ritiki, uké umecire pípaí riyá, uu ukunapéékò ya † uu pree nè tiki. ³⁵ Ái líka nnya, úye un n la uké unfaa ló, u n fómnilé, amá úye un unfaa n fóm nè ne Nsímé Kècìre nnya, liute yee yé unfaa ló. ³⁶ Usoi kulaa ye kúye in te u ketè nté memá nnéi yé uu pree kpi. ³⁷ Linyine ye we ke usoi uu yé n h́éle uké ne unfaa n lókò? ³⁸ Úye un neni inései ne nnésímé isei n wa, piwásánkaí ne pikópekò mpí kecòpe, Usoi Kepipi ye kó uisei wa, ken píyei m pèeri ne keusaa meyókpi ne pilécaatumé.

9 Uu pimáa pi kpá re: Asei kam nó símisi, pinyine ye nté wele pree yé Uléécaá iyókpi n yé in ne innape weme api kelene kpíni.

Yeesu ipiye ye conse

(Matiyee 17:1-13; Luki 9:28-36)

² Siyáa sikpuulú memáá, Yeesu uu Piyee ne Yakupu ne Yohani kpísi apí ne riyópe cáca rinyine taá apí ha kei pimécire n we. Uipiye ii conse piinípre-i. ³ Uilú ii n t́elu, ii wárara pói-pói, ntómé mmè hn nnó má ketè nké ne kenkinii. ⁴ Kei ke Elii ne Moisi api pree rikpáfume, pi ne Yeesu pin yóí. ⁵ Piyee uu pree Yeesu maa re: Sáa, li nyamle re tóké pree nté n we. Tó la re tóké sicáñípi sitaani karii, p̀s keke, Moisi keke, Elii keke. ⁶ Piyee uu nkpáni nyu mmè kuu yé pree n mále, likumúhè re iwame ye u ne Yeesu pipiretiki tókò wale hái. ⁷ Kuhope kunyine akú weri aku pi hila. Tinókò rinyine ari kuhope kpe-i léeri re: Nkó yee Kenépipi lala, ani kutu ke ricò. ⁸ Mese ne mese api piilúké nnéi páii, amá ápi úka yé, Yeesu yee pikekúrí n we memáá. ⁹ Kapi riyópe n ćepilè, Yeesu uu rinókò pi he re ápi kape tíyese unyine uké lè kapi n yé kó hái ne keyáa ké ke Usoi Kepipi ake yé pikpókpi-i n yísi. ¹⁰ Api nsímé mmè nyi, amá api pimécòpécire m píseine re yoo pikpókpi kéme meyise? ¹¹ Lè memáá, upipiretiki api u pise re: Yo nnya ke isé picélaa api máikee re Elii yee pèerine líké kelene ketè ketò tu? ¹² Uu pi pese re: Mesei ye me re Elii ye pèerine kelene uké m̀pá yo nyókòne. Yo nnya kai mpíí wólaalè te Usoi Kepipi ye íwe lené meyá api keipuri yulu? ¹³ Amá ne la ké nó símisi re Elii ye pípeeme masile pìsoi apí ne u wai lè kapi n la yare kai ukecáá n wólaamelè.

Yeesu ye kewá ké ke kuníri aku m pekési pòise

(Matiyee 17:14-21; Luki 9:37-43a)

¹⁴ Kapi pipiretiki tókò n nyahaipe, api pìsoi kulúí yenu pin kewúipi pi wailè, isé picélaa pin ne pi kepe. ¹⁵ Ke pìsoi api mese ne mese Yeesu n yé, ai pi kaikai, api pree n wúrunkèepò piké u yáasi. ¹⁶ Yeesu uu upipiretiki pise re: Yoo mpíí nó ne pè kepe? ¹⁷ Utisi unyine uu pree ri-wúí te-i rinókò yókpi re: Sáa, kepóméé karí ne kenépipi ka. Kuníri kpee ke n ló ye nsímé ke pòkòneselenle. ¹⁸ M̀pá yei kai ke yísi, ku ye ketè ke tale ake atalalaá léeri, ken aní takai, ipiye ii nánu. Arn ne pipókpi téní re piké kuníri kpè lakase, amá ápi fe. ¹⁹ Yeesu uu rinókò pi yósu re: Nónó nfatenciré pikó mpuri mmú, itupe ilé kam nókenémee pitóné kpáne? Itupe ilé kam yé lè ne nó n kahari? Ani ne kewá né kam. ²⁰ Apí ne ke u hapò. Ke kewá ake Yeesu n yé, kuníri aku kei nní ke lémesi, ake keteni-i lolu aké m pímiise ken atalalaá léeri. ²¹ Yeesu uu keusaa pise re: Píyei-me kai ye nní ke wa? Uu rinókò yósu re: Háí uiwā-me le. ²² Mepéhè kulúí ke kuníri kpè aku ye nna ne míni-i ke risápò keké ne n kpú nnya. Amá in te p̀s fe aa linyine wai, a kam aa r̀s come. A ir̀wé ripaí. ²³ Yeesu uu rinókò u pese re: In te p̀s fe néé? Úye un ne ukéfa Uléécaá n tene, uu líka pòkòne. ²⁴ Mese ne mese, kewá ké usaa u pupéi re: Né ne kefa tene! Amá a kam a né come, nnéfatené hn piye.

† Mat. 10:38

²⁵ Ke Yeesu uu risoiwuí n yé tin u kálaari, uu kuníri semni re: Pó kuníri kpě, póc ye atusuí usoi n waise aa nsímé u pócne, a kewá ke-i le, kape píkai kekemee pεεp, née rinóc pó he. ²⁶ Akú lelu kun pupukee, kun kó kewá naneiselé. Kewá aké n we yare ke kpule, pisoí meýá api waise re ke kpule. ²⁷ Amá Yeesu uu kekunipe múlú uu ke yukuse, ake yisi ake nyere. ²⁸ Ke Yeesu uu lé memáá kέýc n lō, upipiretiki api pimpehencire u pise re: Yo nnya kári fe tóké kuníri nkú lákase? ²⁹ Uu pi maa re: Keyóme mecire ke usoi uu yé yáasi uú ne kuníri nkú mpuri lakase.

Yeesu ye unkpó ne umeyise nsímé kpálě
(Matiyee 17:22-23; Luki 9:43b-45)

³⁰ Api kei yisi api Kalilee ketě téř. Yeesu úu peé la piké kei kuu n we ceri. ³¹ Likumúňé re u ye pεe upipiretiki céésile uu ye pi maa re: Pi Usoi Kepipi tinine api pisoí anipe-i ke wai piké ke kpu. Kemekpó-maá, ke yé keyáa táánū tuné nkpó kémee yisi. ³² Amá Yeesu pipiretiki ápi meyu mé kō. Iwame fi kó ηmurei piké pise.

Wóo pipiretiki kecpε uwéése?
(Matiyee 18:1-5; Luki 9:46-48)

³³ Api Kaperinawum tulu. Kapi kέýc n tu, Yeesu uu pi pise re: Yoo pεe ncée kémee n kέηenese? ³⁴ Amá api séé keu. Ái líka nnya, pi pεe ncée kémee kέηene re úye ye pikecpε uwéése? ³⁵ Yeesu uu peé tone, uu upipiretiki kefi ne pité séi uu pi maa re: Úye un n la uké ufoí, li pise re uké nónnéńéi utóc uu nónnéńéi ukeikó. ³⁶ Uu kewá kenyine kpísi uu pikecpε nyere, uu ke kpísi uu pékéri uu pεe pi maa re: ³⁷ Úye un siwá nsí kecpε kέye kusáne n yócí né nnya, tinécúruu kuu kusáne yócí, úye un kó kusáne né n yócí, ái rinécúruu kuú yócí, amá uyεe né n tumme kuú yócí.

Úye un kerócáa n kpálě, uyě úu uróláar.
(Luki 9:49-50)

³⁸ Yohani uu u maa re: Sáa, tó unyine yenle un aníri lakase ne ripónyíri nnahe úu kó pεe ró tíkile. Kúu ró n tíkile nnya, arí ne u yulu. ³⁹ Amá Yeesu uu rinóc yósu re: Áni kape ne u yé, likumúňé re úka úu we ye ye rinényíri ne mewaisaηa n wa uu kei nní cire nnékópe símisi. ⁴⁰ Úye un kerócipe n we uyě úu uróláar. ⁴¹ Kani né Kírisi pikó nnya, úye un kó rinényíri nnya míni níréniré n n he, aseí kam nó símisi, liute úu uihéé paane.

Akópe pikaase kecáa nsímé
(Matiyee 18:6-9; Luki 17:1-2)

⁴² Amá úye un siwá see ne nní kefa né n tene kenyine akópe n waise, li kutócí we piké rináipare mule-mule ηηme wa api ripóc u lesi api mínimaa-i u sápc. ⁴³ In te kupónipe kpee akópe pó waise, a ku riké. Li kutócí we a nfáa yé ne kunípe kerí ne kaa yé anípe keté m má aá ne nna kpóciré kelō loni, kei ke nna n n ye píkai n kpu. ⁴⁴ [Kei ke apapi nyee ye ipiηe n li áa ye n kpí, kei ke nna n n ye kó n kpu.] ⁴⁵ In te kupóna kpee akópe pó waise, a ku riké, li kutócí we a kúna kuse m má aá ne nfáa yenu ne kaa yé ána keté m má apí ne nna kpóciré kelō kémee

pó sápc, kei ke nna n n ye píkai n kpu. ⁴⁶ [Kei ke apapi nyee ye ipiηe n li áa ye n kpí, kei ke nna n n ye kó n kpu.] ⁴⁷ In te mepónipee mee akópe pó waise, a me lese aa ketaa-pó fómni. Li kutócí we póké Uléecaa iyccpi kémee lō ne menípee mese ne kaa yé inípe ité m má api pεe nna kpóciré kelō kémee pó sápc, kei ke nna n n ye píkai n kpu. ⁴⁸ Kei ke apapi nyee ye ipiηe n li áa ye n kpí, kei ke nna n n ye kó n kpu. ⁴⁹ Likumúňé re: Písoi nnéi kecáa kapi nna kccnune yare kapi ye nní iluke kecáa nnyási n fuléi.

⁵⁰ Nnyási ye linyine kecire le, amá mmelō men n kpu, yo kapi ye ne n larukuse? Ani nnyási mecó n láárú, nkíηiηe nké kó nócenécpe n we.

Utisi ne unócí pitúunne kecáa icélaa
(Matiyee 19:1-12; Luki 16:18)

10 Yeesu uu ncée póc uu Yutee ketě loni uu kó Yuritee rikoitime ricó kuwélé-mě sí. Písoi kulúí api kó pikálaa u kpá uu kó pě picélaa loni yare kuu ye n céesi. ² Pifarisi pinyine apí ne u kó piké ne ripine u n wa nnya, api u pise re in te ncée ye we re utisi uké uunócí ye. ³ Uu rinóc pi pese re: Íye ke Moisi uu nó pise re ani wa? ⁴ Api rinóc yósu re: Moisi ye utisi ncée hele re u yé fe uu pitúunne ritelé unócí wolu uu pεe u yulu. ⁵ Yeesu uu pεe pi maa re: Nónanékiη ntake nnya ke Moisi uu isé nnyí nó wóí. ⁶ Amá mpa yo mewai kekoraane, Uléecaa ye utisi ne unócí wale. ⁷ Lé nnya ke utisi uu usáa ne úni yisine uu unócí kpísi api péne, ⁸ u ne uyě api panse ipiηe ise. Kai nní lé n wa, ápi nkpéni pité, amá piipiηe ye ise le. ⁹ Lé nnya usoi úu kape lé ke Uléecaa uu rimpéne kóólene. ¹⁰ Kapi kέýc n ha, Yeesu pipiretiki api kó nsímé mmě kecáa pipise u kpá. ¹¹ Uu pεe pi maa re: Úye un uunócí n ye un uféé n kpísi, u ne unócí foí púnnele, iwásánkaí kuu lé wa. ¹² Unócí un uula n ye un uféé n sóí, iwásánkaí kuu lé wa.

Yeesu ye siwá tinóc sone ritikise
(Matiyee 19:13-15; Luki 18:15-17)

¹³ Písoi apí ne Yeesu siwá lεεp re uké si rica. Amá upipiretiki apí ne pi cési. ¹⁴ Ke Yeesu uu lé n yé, ái ne u risá, uu pi maa re: Ani riyá siwá sík kénémeé kam, áni kape si tápisi, likumúňé re mpí pεe simεcó n we pεe yé Uléecaa iyccpi kémee lō. ¹⁵ Asei kam nó símisi, úye un-sá Uléecaa iyccpi n ηmurei yare ke kewá ake ye n ηmurei, úu uiyccpi kémee lonine. ¹⁶ Uu pεe lé memáá si sakaa uu anípe si laa uú ne rinóc sone si tikise.

Uηmáne mámá unyine kecáa nsímé
(Matiyee 19:16-30; Luki 18:18-30)

¹⁷ Ke Yeesu uu ncée m pólólě, utisi unyine uu u tulu ne ntóó, uú ha ukeyu-i wúla uu pεe u pise re: Sáa sone, íye kam waine ké ne nfáa teneciré yé? ¹⁸ Yeesu uu u maa re: Yo nnya kaa né see re Usone? Úka úu usone, insá Uléecaa mecire. ¹⁹ Mpa líké íye wa, pó Uléecaa isé nyule re: Kape usoi kpu, kape iwásá wa, kape yáai, kape nnócme itansei nyere, kape unyine ncaai nka wa, a upósáa ne upóni ríyu waise. ²⁰ Uu rinóc u yósu re: Sáa, hái inéwā-me kam lé múílě. ²¹ Yeesu uu u nyáni

ne ná, uu pæe u maa re: Likei lise læe pó párilē, a n ηme a læ nnéi kaa m má yáá, aa siwóó sē píwekóó hóóne, pó pæe memá yé keyómecaa-pó. Pón læ piwai m masí, aa pæe weri aa né tíki. ²² Ke utisi uyé uu anóó nyé n kó, ke ukunipe aku nní rí mulú nnya, ukeyu ake cōhōne uú ne mpócaai tómpo.

²³ Yeesu uu upipiretiki pæe u n kálaalē nyáni, uu pi maa re: Uléecaa iyóopi kémee pilone ye ne pimámá páápú kpa! ²⁴ Anóó nnyé aa Yeesu pipiretiki píri wai. Amá Yeesu uu pimáa pi kpá re: Sinépipi, a tíye Uléecaa iyóopi kémee pilone ye pólú kpa! ²⁵ Kuyoooyo kun n la kuké kehímpi kupole-i lompo, li yé kutósi m purú ne ke umámá uu yé n la uké Uléecaa iyóopi kémee n lompo. ²⁶ Ai kó meyánsei píri Yeesu pipiretiki kpá, api pæe m pí-seine re: In læe ni, wóo ye pæe píyulale yé? ²⁷ Yeesu uu pi nyáni uu re: Usoi kémee, læ ái kuwai we, amá ái Uléecaa kémee. Likumúhē re rhpá yo ye kuwai wele Uléecaa kémee. ²⁸ Piyee uu pæe u maa re: A ripái kari lirókó nnéi n tíye tōn pó tikilē. ²⁹ Yeesu uu rinóó yósu re: Asei kam nó símisi, úka úu we yee yé né ne Nsímē ke-cire nnya, kéyo ne pimáa ne piwá, ne piyéi ne píni ne písáa ne siwá ne sicare n tíye ³⁰ úu yé pæe neni mewee mmé-i síyo ne pimáa ne piwá ne piyéi ne píni ne siwá ne sicare mepehē píle n yé. Úu yé kó Yeesu pitiki iwe paa. U yé kó aηmē nyee n wéme kémee nfáa teneciré yé. ³¹ Pifoí meyá yé pitóó panse, pitóó meyá api pi-foí.

Yeesu ye metáánū unkpó ne umeyise nsímé símisi
(Matiyee 20:17-19; Luki 18:31-34)

³² Ncée kémee kapí pæe we pin Yerusalem-mē sí. Yeesu un pikekpeē sóne, upipiretiki pin kewuu piralē, iwame in pæpæe pi n tikilē we. Yeesu uu kó upipiretiki kefi ne pité kpási uu læe u n læerine pi símisi ³³ uu re: Nō nyánii, Yerusalem kari nní símpo piké ha kei Usoi Kepipi tí piké pæpæe ye Uléecaa inyóōne n wa piwéése ne isé picélaa anipe-i wa, pē piké ne u túhaane api yeké re piké u kpu. Pi yé pæpæe ápi Uléecaa m pakarelē anipe-i u wa. ³⁴ Pi yé méwoo u nyáni api ukecáá meta tuke, api iséi u fopii api pæe u kopu. Amá siyáa sitaani memáá, u yé nkpó kémee yisi.

Lē ke Yakupu ne Yohani api Yeesu m pise
(Matiyee 20:20-28)

³⁵ Sepetee sipipi keté, Yakupu ne Yohani apí ne Yeesu kó api u maa re: Sáa, tō la re a læe kari pó n welune ró wa. ³⁶ Uu pi maa re: Yo kani mpíi la re ké nó wa? ³⁷ Api u maa re: Pón píyei ipóóopi kémee n tone, tō la re a tíyese use uké kupólukē-luke-mē n tú, uco kupómíi-mē. ³⁸ Yeesu uu pi maa re: Áni nyu læe kani nní n welu. Nō fe ani ntóósi keporipi kam n nírunē níruu? Néé nó fe ani íwe takai yare kam i n takaine? ³⁹ Api rinóó yósu re: Tó li fe. Yeesu uu rinóó pi pesé re: Mesei ye me re nó ntóósi keporipi kam n nírunē n ntí, te íwe kam n takaine kani takaine. ⁴⁰ Amá in kunélukē-luke néé kunémíi-mē me-tone nkó mmú ái néé yé tíyese liké ne læ. Pē nnya ke sitóne sē asi n nyóōnselē kuu si pane.

⁴¹ Ke Yeesu pipiretiki kefi tōóo api læ n kó, piapóo áa ne Yakupu ne Yohani caai. ⁴² Yeesu uu pæe pi séi uu pi maa re: Nō nyule re pē kapi n kpíilē te ayu piwéése ye pinnañe ne a wéekuselenle, písoi kecire pin pinnañe a nyíselē. ⁴³ Amá ái li mecó kai nō kémee we. Uaye un n la uké nókenécōpe uwéése, uké panse nōunékeikó. ⁴⁴ Úye un kó nókenécōpe ikpéē n la, uké nōnnéni ulasi. ⁴⁵ Limecó ke Usoi Kepipi áke ka re piké ke keisi, amá ke kale re keké picó keisi, ake kó kenfaa ne riwóme héele meyá meké ne píyulale n yé nnya.

Yeesu ye unyíye kapi ye n sée re Patimee poise
(Matiyee 20:29-34; Luki 18:35-43)

⁴⁶ Api Yeriko tuipó. Kumúhē kpe-i ke Yeesu ne upipiretiki ne risoiwú api kuyu n lelu, unyíye unyine yee n wélei kapi ye n sée re Patimee, Timee ηmáne un ticétimee tú. ⁴⁷ Uu kóm te Nasareti ukó Yeesu yee tósu, uu sicááila kápáa re: Tafiti kepipi, Yeesu, a inéwe ripái! ⁴⁸ Meyá ame ne u cési re uké riséé, amá uu meyá cásé re: Tafiti kepipi, a inéwe ripái! ⁴⁹ Yeesu uu nyere uu re: Ani u séeme. Api unyíye séipó, pin u máikæe re: A n kahari, a yisi, u pó séile. ⁵⁰ Unyíye uu uketukanka sá uu wákasi uu Yeesu-mē sí, ⁵¹ Yeesu uu u pise re: Yo kaá la ké pó wa? Unyíye uu re: Unésáa, ne la re inénipee iké ye yé. ⁵² Yeesu uu u maa re: A n ηme, mpófatene ye pó yóriye. Mese ne mese inípee ii wúkule uu Yeesu tiki.

Yeesu ye Yerusalem kuyu loni
(Matiyee 21:1-11; Luki 19:28-40; Yohani 12:12-19)

11 Kumúhē kpe-i kapi Yerusalem n nyahaió pin Petifasee ne Petanii ayu keyúri we, alée nyé kapi ye n sée re Olifiyee rikúú kuwélé-mē, Yeesu uu upipiretiki pité tum ² un pi tee re: Ani kuyu kpee nní nókenéyo n wepó kémee ha. Nōn píyei n tuipó, nó keminaapipi kenylene læepó ken toraalē. Usoi úka úu ke tonelē. Ani ke fénne aní ne né ke weri. ³ Úye un nó m maa re: Yo nnya kani læe wai? Ani rinóó u yósu re: Upíima yee ke la. U yé mese ne mese nó riyá aní ne nté ke weri.

⁴ Api sí api keminaapipi læepó ncée-i ken ketahai toraalē tinóóo rinyine keyúri, api ke toriye. ⁵ Pæpæe kei n we pinyine api pi maa re: Yo kani kei wai? Yo nnya kani keminaapipi ké toriye? ⁶ Api rinóó yósu yare ke Yeesu uú pæe n ma. Api pi tíye api tósu. ⁷ Apí ne keminaapipi ké Yeesu sí api kekecáá piilū laai, Yeesu uu ke tone. ⁸ Písoi meyá api piilū táñente ncée kecáá, picó api apéi kapi sicare-i n kpási táñente. ⁹ Písoi pæe Yeesu keyu n sóne ne pæpæe ukepire n tikilē pin pupukæe re:

Osanna! Ani Uléecaa uyee n sónti ne Upíima rinyiri ritaáse. ¹⁰ Uléecaa uké rinóó sóne uyee n sónti uké urósáa Tafiti mecó

iyóopi n tone ritikise, Osanna! Ani urinyiri keyómecaa-pó ritaáse.

¹¹ Yeesu uu Yerusalem kuyu tulu, uu Uléecaa keyó sí. Ke ituñe ii n tene nnya, uu rhpá yo pinyáni másu, u ne upipiretiki kefi ne pité api Petanii tómpo.

Yeesu ye kúfikiyee anó wa (Matiyee 21:18-19)

¹² Kai n weesi, Yeesu ne upipiretiki api Petanii kuyu n leeri nkú nn Yeesu wai. ¹³ Uu ketaa-pɔ kúfikiyee yenu ne mepéi. Uu re u yé ha apipi wéési. Amá kuu n tuipɔ, mepéi nmane kuu leepɔ, likumúhɛ re ituhe iyé-i ke aléé nyé aa ye m pi íi kahane n tu. ¹⁴ Yeesu uu pɛe ku maa re: Úka úu kape píkai ripópipi piluke rikpá. Upipiretiki api anó nyé kom.

Yeesu ye Ulééca keyɔ-i pikpéense lakase (Matiyee 21:12-17; Luki 19:45-48; Yohani 2:13-22)

¹⁵ Api lɛ memáá Yerusalem tulu, Yeesu uu Ulééca keyɔ loni. Uu pɛpɛe Ulééca keyɔ-i n yálisi ne pɛpɛe n lééri pilákase kápáá, uu pɛpɛe siwóó n cɔhɔne ataapili ne pilóólāyáí situmpi láuli. ¹⁶ Úu tíyese unyine uké ne ilū inyine Ulééca keyɔ-mɛ titiki. ¹⁷ Uu pi céési re: Li wɔlaalɛ te: Pi yé kenéyɔ sée re sité nnéi pisoí key-omeyáhaayɔ. Amá nɔ ne ke ripólósele piyaaluke kuhore. ¹⁸ Pɛpɛe ye Ulééca inyóhɔne n wa piwéése ne isé picélaa api uanɔɔ nyé kom, api ncée wéési piké ne u kpu. Amá pin u wuru re uicélaa ye pɛe pisoí nnéi píri wa nnya. ¹⁹ Kai nnyóó n wa, Yeesu ne upipiretiki api kuyu lelu.

Yeesu ne kúfikiyee kóima (Matiyee 21:20-22)

²⁰ Kai n weesi pin tósu, Yeesu pipiretiki api kúfikiyee kpɛ yenu kaku n kóosi ne iníj-ɔ. ²¹ Piyee uu lelee n wa léise, uu Yeesu maa re: Sáa, a ripaí, kuléé kaa anó n wa ye kóosile. ²² Yeesu uu upipiretiki rinóɔ yósu re: Ani ne Ulééca kefa tene. ²³ Asei kam nó símisi: Úye un tikúú ntí m maa re: A kei yisi a ha mínimaa-i ripɔɔ, un-sá ukéfa-i n tíru, amá un n waise re lɛ kuu nní m ma ye waine, li yé mesei wa. ²⁴ Lɛ nnya kam nó tee re: Ani ye waise re nɔ lɛ nnéi kani keyómeyáhaa-i n welu piyéne masile, Ulééca yé kɔ nó li yeneise. ²⁵ Nɔn kɔ píyee n nyenu nɔn keyóme n yáási, nɔn ne unyine nnyine m má, ani u sárei, Nónésáa yee keyómecaa-ɔ n we uké kɔ ne nórínécúruu akópe nɔ n sárei nnya. ²⁶ [Amá nɔn-sá ye akópe n sárei, Nónésáa yee keyómecaa-ɔ n we úu kɔ nórínécúruu akópe nɔ sáreine.]

Yei ke Yeesu nnahe nn léeri? (Matiyee 21:23-27; Luki 20:1-8)

²⁷ Api kɔ Yerusalem pihápe kpá, kumúhɛ kpɛ-i ke Yeesu uu Ulééca keyɔ-i n kɔkɔnii, pɛpɛe ye Ulééca inyóhɔne n wa piwéése ne isé picélaa ne Pisuifi piwéése api u leepɔ. ²⁸ Api u maa re: Nnahe n-ye kaá ne nní wai? Úye yee nnahe pɔ he pɔké ne nní n wai? ²⁹ Yeesu uu rinóɔ pi yósu re: Ké nse nɔ pise. Nɔn tinóɔ né m pɛse, né pɛe nɔ símisi nnahe mmɛ karɔ ne lɛ n wai. ³⁰ Ulééca nées pisoí pɛe Yohani tumme re uké pisoí míni wole? Ani rinóɔ né pɛse. ³¹ Api pɛe pimɛcɔpɛcɛre n keɔhɛne re: Tɔn m maa re: Ulééca, u yé maa re: Kai pɛe íye wa káni ne Yohani nsímé nmanei? ³² Tɔn m maa re: Pisoí, áí yé wa. Pi pɛe kuyu pikó wurule, likumúhɛ re

pinnéi ye pɛe Yohani kpíilenle yare antepu kecɛre. ³³ Api Yeesu rinóɔ yósu re: Ári nyu, Yeesu pɔɔ pi maa re: Né ám kɔ nó símisi ne nnahe mmɛ karɔ ne lɛ n wai.

Pikeikó pɛe rikpákárá m má kenyárū (Matiyee 21:33-46; Luki 20:9-19)

12 Yeesu uu pɛe lɛ memáá sinyárū pi loni, uu re: Utisi unyine yee we, uu aléé nyé kapi ye n sée re fiinyi kecare tamesi. Uu mmele wai uú ne ke kóónú. Uu kɔ kecare ke-i kuhóre túni uu kétacerii mɔm kei kapi yé píta n cérii. Uu kɔ limemáá rikúsi cáca rinyine mɔm uu pɛe pikeikó wéési re piké kecare kɛ kecáá u m paílɛ uké ncée ha uké kam. ² Kai aléépipi nyé kutúú n tu, uu ulási unyine upikeikó pɛ kéme tumpɔ re piké aléépipi anyine u yóhɔme. ³ Api u tini api káii, api menípe nmane u lakase. ⁴ Uu kɔ ulási uɔ pikemee tumpɔ, api uyé tíyu kecáá káii api u lámisi. ⁵ Uu utume táánū tum, api uyé kopu. Uu lɛ memáá pitume meyá túmeipɔ, api picɔ kai-inkɛe api kɔ picɔ kóni. ⁶ Ucarete uyé nmane lala me-cire kaí pɛe u pɔhɔne. Uu pɛe metóɔɔ uyé tumpɔ un tee re: Pi yé unéhmáne wuri. ⁷ Amá pikeikó pɛe api símaane re: Nkó yee masí usáa ikulanlū nnéi te. Ani kam tóké u kpu ari pɛe uikulanlū iyé n te. ⁸ Kuu n tuipɔ api u tini, api kópu api kecare ilúké u sá.

⁹ Íye ke ucarete uu waine? U werine uké pikeikó pɛe kó uu aléé nyé picɔ pa. ¹⁰ Áni Ulééca Nsímé ritelé kéme kéenlɛ te:

Tipare ke pimóme api n fóm tee panse ticíre-cire tee kenú-i n wee?

¹¹ Upíima yee lɛ wa. Mewaisaɔa kuu ró n yéneise ye mɛ.

¹² Pisuifi piwéése api céru re pɛ ke Yeesu kenyárū aké ne máne. Api pɛe lɛ kapi yé ne u n tí wéési, amá risoi-wuí ari iwame pi wai. Api u tíye api tósu.

Lampoo kapi ye Rɔm uyɔɔpi píima n héele (Matiyee 22:15-22; Luki 20:20-26)

¹³ Api Yeesu kéme Pifarisi pinyine ne pɛpɛe Erooti kepíre n we tumpɔ re piké ripine u wa apí ne uanɔɔlem-pi cire u tini. ¹⁴ Apí weri api Yeesu pise re: Sáa, tɔ yé te pɔɔ aseí ute áa kɔ úka kewuu túni. Likumúhɛ re áí pisoí mewee kaá ne músu pɔn ne símisi. Pɔ ye kɔ Ulééca ncee pisoí céesile ne aseí. Ncée ye we re tóké ye Sesaa lampoo hééle? Li pise re tóké ye hééle nées ári kape ye hééle? ¹⁵ Yeesu yee pikecáá kecáá mewai n nyu uu rinóɔ pi yósu re: Yo nnya kani ripine né wai? Ani ne mewóópipi menyine né kam ké me yé. ¹⁶ Apí ne menyine u hapɔ. Yeesu uu pɛe pi pise re: Úye riyu ne úye rinyiri yee kewóó nké kecáá we? Api rinóɔ yósu re Sesaa lo. ¹⁷ Uu pɛe pi maa re: Ani Sesaa líkó Sesaa pa, ani Ulééca líkó Ulééca pa. Urinɔɔ meyóó ame meyá nnó pi yípu.

Pisatusee ne nkɔ kéme meyise nsímé (Matiyee 22:23-33; Luki 20:27-40)

¹⁸ Pisatusee pɛe n tee re pikpɔkpɔ ápi ye nkɔ-i yisi, api Yeesu kéme sí api u pise re: ¹⁹ Sáa, lɛ ke Moisi uu isé n wáí ye nní: Úye umaa un n kpu uu unósi tíye úu ne

kewá, uuwá yee yé unósi uyě kukúmannósi kpísi uu umáa mpuri wai. ²⁰ Pimárecó pisexi pinyine pex pexé we. Ufoi uu unósi kpísi uu kpi úu ne kewá. ²¹ Ulírū uu ukúmannósi kpísi, uu kpi úu ne kewá. Lě mecó kai kó utánū titiki. ²² Pikexei kě, úka úu kewá ne u mari. Pě memáá unósi uyě pócó kó kpi. ²³ Pikpókó keyiseyaa ketúhě, pikexope úye yee yé unósi n te, likumúhě re pikexei kapi kunósi u kíkexi. ²⁴ Yeesu uu pi maa re: Lě nnya kani nómenécíre kírassente: Áni Nléécaasimé asei kómeyi, áni kó Ulééca nnahe nyu. ²⁵ Meseisei kě ke písoi api pikpókó kémee n yisine, pitisi ápi pinósi kíkexine, pinósi pđ ápi kó pila sónkexene, amá pimexine yé n we yare pilécaatumé keyómecaa-pó. ²⁶ Yo nnya kani tee re pikpókó ápi yé yisi? Áni kelō ke-i kai Moisi ritelé-i n wólaalě te Ulééca yé kuhíhíi kpee h toré kémee we un ne Moisi símisi kexnlěe? Li kei wólaalě te, Ulééca yé Moisi maa re: Née Apiraham Uleecaa ne Isaaki Uleecaa ne Yakupu Uleecaa. ²⁷ Ulééca úu pikpókó Uleecaa, amá u pinyánnyá Uleecaa le. Nón-népurúne ye piyele.

Isé iyee Ulééca isé kecópe icó n fe

(Matiyee 22:34-40; Luki 10:25-28)

²⁸ Ulééca isé ucélaa unyine yee pex Pisatusee ne Yeesu ikexene n kó, uu yénu re Yeesu ye rinócó pi yósilé hócóne, úu ne u kó, uu u pise re: Isé nnéi kémee iye yee imáa? ²⁹ Yeesu uu rinócó yósu re: Isé maa ye nnyí: Isirayexeli, a kutu rico, Upíima, Urólééca, Upíima ye ucíreníhe le. ³⁰ A Upíima, Urólééca n la ne kepófa nnéi, ne ipósoi nnéi ne kepómúhě nnéi ne mpónahe nnéi kó. ³¹ Ilírū ye nnyí: A upócó n la yare kaa ripócúruu h la mecó. Isé íka íi we yee nnyí n fe. ³² Isé ucélaa uyě uu u maa re: Li nyamle, sáa. Asei ye nye kaá maa re Ulééca ye ucíreníhe le úu kó ucó má. ³³ Mprá úye uké u n la ne kefa nnéi, ne mesóhó nnéi ne hnahe nnéi kó. Mprá úye uké kó uu u la yare kuu uricuruu h la. Lě ne isee kapi ye ne Ulééca n nyóhse api tóroise múkú-múkú ne inyóhse icó nnéi tósilé. ³⁴ Ke Yeesu uu n yě te mesóhó kuú ne rinócó yósi, uu u maa re: Pó mexócíre hócóne cápínele. Áa ne Ulééca kuyópiyu ketaa we. Úka úu pex ikari piwai rikpá uké nnyine u pise.

Uyě ke Ulééca uu n wée ne Tafiti kecáá nsímé

(Matiyee 22:41-46; Luki 20:41-44)

³⁵ Yeesu ye Ulééca keyó-i céésile uu pi pise re: Iye ke isé picélaa api yé fe apí maa re uyě ke Ulééca uu n wée ye Tafiti kepipi le. ³⁶ Nfáasóne ye Tafiti ricuruu maase re:

Upíima ye Unépiíma maa re:

A kunéluke-luke-mě kényukócótone-i tone, hái ne kumúhě kpe-i kam yé pipóláaró kepónyále-i n có. ³⁷ Tafiti ricuruu yee u sée re "Upíima". Iye kuu yé pex ne Tafiti kepipi?

Yeesu ye re písoi piké pimexire ne isé picélaa tí

(Matiyee 23:1-36; Luki 20:45-47)

Písoi kulúí ye pex kutu u cónle lin pi láárú. ³⁸ Uicélaa kémee kuu pi símisi re: Ani ne isé picélaa ne nómenécíre

tí. Piké ne atúkanka caa-caa n kóhii ne písoi piké pi n yáhaanke ayáa kémee yee ripócó pi we.

³⁹ Ayómeyáhaalee sitone foí ne keluke kémee sitone foí ye pilikáipi-káipi. ⁴⁰ Pi ye lě ke pikúmannósi api m má nnéi yócóle api ye pex keyóme yáási mecáa yare pi písoi sóne le. Ulééca yé ne pi túhaane uu íwe pi wai ái kumúhě má.

Ukúmannósi ihex

(Luki 21:1-4)

⁴¹ Yeesu uu lě memáá Ulééca keyó-i, kei kapi ye ihex n sariipó keyúri tone. Uu lě ke písoi api siwócó n sariipó m paílě. Pimámá meyá api meyá hekesi. ⁴² Ukúmannósi unyine pócó kó weri uu sitanká sité sápcó. ⁴³ Yeesu uu pex upipiretiki séi uu pi maa re: Asei kam nó símisi, ukúmannósi wekócó nkó ye hele ai mprá úye tósu.

⁴⁴ Likumúhě re mpí nnéi, lě kápi ne líka n wai kapi he, amá uyě pđ, ulikó kecíre, lě kuu m má nnéi uké ne iluke n lo kuu he.

Yeesu re Ulééca keyó yé fori

(Matiyee 24:1-2; Luki 21:5-6)

13 Ke Yeesu uu Ulééca keyó-i n léeri, upiretiki use uu u maa re: Sáa, a ripaí, keyó kecíre ne apare sóne-sóne, née yo? ² Yeesu uu rinócó u yósu re: Pó keyó píima nké nyánii? Li sónti líké wa ripare ríka ári yé rico kecáá n tósilě. Linnéi mmú ye sóntile líké fori téké-téké.

Lélee n nyíse re ketě ye ketene tu

(Matiyee 24:3-14; Luki 21:7-19)

³ Uu Olifiyee rikúú kecáá tone Ulééca keyó keyu-mě. Piyee ne Yakupu ne Yohani ne Antiree mexíre ne uyě pin we, api u pise re: ⁴ A ró símisi kumúhě kpe-i ke lě ai h werine. Yo yee ró nyísene re lě nnéi yé tene?

⁵ Yeesu uu pex pi maa re: Ani nómenécíre tí hócóne, áni kape tíye unyine uké kuyúí nó tã. ⁶ Písoi meyá yé sónaame use use ne rinényíri, mprá úye uu ye maa re ně ke Ulééca uu wée. Lě kémee kapi yé písoi kulúí kuyúí tã. ⁷ Nón píyei n kó te atópi ye nnyáá ne ketaa-pó weme, áni kape nfasimé tóne, likumúhě re lélee sónti. Amá kété áke kahane n tu. ⁸ Nsoipuri nnyine yé yisi nn nsoipuri ncó ne tópu, keyócópitě ake keyócópitě kecó ne tópu, ketě yéé silō silō yexesi, nkú yé kó wa. Limpole yé n we yare ke memárenlō ame ye unósi pikéhě n kóraane. ⁹ Ani nómenécíre tí. Pi yé ne sitúhaane nó ha, apí ne sipópí nó káii ayómeyáhaalee-i. Pi yé ně nnya kuyu piwéése kémee ne pitúhaane kémee nó sóne. Nó kó pikuyu-i inétansei li. ¹⁰ Li pise re piké Nsímé Kecíre isoipuri nnéi riyócó kelené. ¹¹ Pin nó n tí apí ne ketúhaane nó sí, áni kape píri tóne kelené ne mmě kani yé m maa, amá ani mme mee kumúhě kpe-i nó n ka maa, likumúhě re ái nó símisi, amá Nfáasóne ye mu. ¹² Usoi yé umáa née uwá tí uu tíyese api u kopu. Pisáa yé kó limecó pisipipi wa. Siwá yé pisáa ne píni kecáá nyere asi tíyese api pi kóni. ¹³ Tinényíri nnya, mprá úye ye nínepuri yulune, amá úye un tinkáhá-káhá hái ne kété-pó, Ulééca yé u yoriye.

Íwe píima mekame

(Matiyee 24:15-28; Luki 21:20-24)

¹⁴ Kumúhē kunyine yé kam ani ncaai píima mee ye n cókwi yenu, kei kái ne n sá re nké n we. Úye un nsímé mmē n keē, uké musí uké liasei kō. Lin lē n wa, pēpē Yutee ketē kémēe h́ we piké wuri api ayópe taá. ¹⁵ Úye un kέyo ipiraa kecáá n we, úu kape kέyo-i ricepime re uké linyine kpísi. ¹⁶ Úye un kō kecare-i n we, úu kape kepire pele re uké ha uketukanka kpísi. ¹⁷ Íwe ke pifani ne pimáreni apí ha siyáa se-i topori. ¹⁸ Ani keyóme yáási, ái kape nnyie kumúhē ka. ¹⁹ Likumúhē re siyáa see íwe píima síkō le. Ke Uléecaa uú ne ketē n wa, apí íwe iyē icō yenaalē, iicō íi kō píkai léeri. ²⁰ Uléecaa unsá pēe siyáa sē n hasi, úka úu yé pēe nfáa yē. Pē kuu n tési uú n te nnya kuu si hasi. ²¹ Úye un pēe nō m ma re: Ukirisi ke Uléecaa uu n wéye ye nté née nté-pō wele, áni kape waise. ²² Likumúhē re pikirisi nōome ne antepuye nōome ye leerine. Pi yéé mewaisaŋa ne mewai píima wapisí piké ne rhpá pē ke Uléecaa uú n te pōise. ²³ Áni kape lpile, rhpá yo kam nní mencire nō símisi.

Usoi Kepipi mekame

(Matiyee 24:29-31; Luki 21:25-28)

²⁴ Amá siyáa sē kémēe, íwe píima iyē memáá ke ituŋe íi sōmaane, iwáre ii metéi paa. ²⁵ Awárepi aa keyómecaa-pō poroiri, lináŋe-naŋe lee keyómecaa-pō h́ we ai meyá yehesi. ²⁶ Pi yé pēe Usoi Kepipi yē ken ahope kecáá weme ne kennanŋe ne kemeyōopi. ²⁷ U yé pēe upitume pēe ketē ne keyóme-pō h́ we awélé nnéi túmei api pē kuu n wéekēe ketē nké ne keketo-pō cápine.

Kúfikiyee kecáá icélaa

(Matiyee 24:32-35; Luki 21:29-33)

²⁸ Ani kúfikiyee kenyárū icélaa kutu ricō. Ku ye kun ilése ŋmú n wairi, mēpéi men n leeri, nō ye mese ne mese ceri re kupii ye nyahaimēle. ²⁹ Limēcō kaí we, nōn píyei likei nní mewai n yē, ani ceri re Usoi Kepipi ye nyahaimēle un tinōcōcō ne kōlē. ³⁰ Asei kam nō símisi: Písou kunai nkú áku tōsune kelene nní nnéi líké ne h́ kam. ³¹ Ketē ne keyóme yé tōsí, amá anénōcō áa metóŋé má.

Uléecaa mecire yee ketē ketene ituŋe nyu

(Matiyee 24:36-44)

³² Amá in ketē metene nkó, úka úu likeyaa kē née li-ituŋe iyē nyu, rhpá piléecaatumē pēe keyómecaa-pō h́ we née Uléecaa Kepipi ricuruu. Amá Usáa mecire yee nyu. ³³ Ani nōmenécire tí, áni kape ripōcō fóm, (ani ye keyóme yáási), likumúhē re áni nyu píyei ke liituŋe ii yé kam. ³⁴ Li yé n we yare usoi yee ncée h́ ha uu ukéyo tíye, uu upikeikō h́naŋe he, uu rhpá úye pikéi u múise, uu rinōcōcō uméré rinōcō he re úu kape ripōcō fóm. ³⁵ Lē nnya, áni kape ripōcō fóm, likumúhē re áni nyu píyei ke úyōsaa uu pēeri, nnyōcō née kesine pele née mecánkooi

née mmare. ³⁶ Ái kape wa re u mekáikai ka uu nō leeri nnō kémēe. ³⁷ Lē kam nní nō n símisi, rhpá úye karh́ ne máne, áni kape ripōcō fóm.

Pisuifi piwéese ye kómeine re piké Yeesu tí

(Matiyee 26:1-5; Luki 22:1-2; Yohani 11:45-53)

14 Li riyále siyáa sité Isirayēli pikó piké ne nkō melōcō ne akpōnō nyee áa pite m má anyá li. Pēpē ye Uléecaa inyōcōnse n wa piwéese ne isé picélaa api ncée n wéesi kapi yé ne Yeesu n tí ne mesōhō piké u kpu. ² Api símaane re: Ái kape anyá kumúhē-i re písou yé yisi api pitele wai nnya.

Unōsi unyine ye Yeesu riyu kecáá tulaali kōcōn

(Matiyee 26:6-13; Yohani 12:1-8)

³ Ke Yeesu uu Petanii kuyu-i uyō Simōcō keyō kémēe h́ we un iluke le, unōsi unyine uu lomōcō. Unōsi uyē un kenúrŋpi sōne kee tulaali pape-pape yee nnéi píima m má múilē. Uu kenúrŋpi kē foru uu tulaali Yeesu riyu kecáá kōcōni. ⁴ Mewai mē áme ne picō risá, api pēe pimēcōpēcire m máikee re: Linsōne ye h́-ye kuu nní tulaali nkó n caai? ⁵ Tō pēe fe ari u yái ne nnéi píima ari siwōcō sē píwekōcō he. Apí ne unōsi uyē wōcōsi. ⁶ Amá Yeesu uu pi ma re: Ani u riyá. Yo nnya kani u cōŋlē? Mewai sōne kuu né wa. ⁷ Likumúhē re rhpá píyei ke nō ne píwekōcō aní we, nō fe ani lisōne pi wai pēe uye-i kani h́ la, amá nē, ái rhpá píyei kam yé ne nō n we. ⁸ Lē ke unōsi nkó uu n fene kuu wa. Inépiŋe kuu mencire tulaali fō piké kelene nhóre i tā. ⁹ Asei kecáá, ké nō símisi re rhpá yei kapi ketē nnéi kecáá Nsímé Kēcire yóólē, pi yéé unōsi nkó mewai mmé símisi apí ne u n léiselē.

Yutasi ye wéésile piké Yeesu tí

(Matiyee 26:14-16; Luki 22:3-6)

¹⁰ Yeesu pipiretiki kefi ne pité kecōpe use kapi ye n sée re Yutasi Isikariyōcōti uú ha pēpē ye Uléecaa inyōcōnse n wa piwéese leeōcō re uké Yeesu tí uké pi rimúise.

¹¹ Nkíŋŋiŋe kapí ne kutu u ricō api rinōcō yekei re pi yé si-wōcō u he. Yutasi uu icée sōne wéési uké ne Yeesu pianipe-i n wa.

Yeesu ne upipiretiki ye nkō melōcō anyá iluke le

(Matiyee 26:17-25; Luki 22:7-14; 21-33; Yohani 13:21-30)

¹² Kenyáyaá foí kē kapi ye akpōnō nyee áa pite m má n li, keyáa kē kapi ye kō nkō melōcō anyá isaŋ n kō, Yeesu pipiretiki api u pise re: Yeí kaá la tōké ha anyá iluke pō wa? ¹³ Uu upipiretiki pité tum uu pi ma re: Ani kuyu-i ha, utisi unyine yee kecōrípi ne míni n topori yé ne nō risáne, ani u ritiki. ¹⁴ Un yei n lō ani úyōcōte ma re: Urōsáa ye pise re yei ye kulee kpe-i ke u ne upipiretiki api nkō melōcō anyá iluke n lenē? ¹⁵ U yé kέyo kecáá kulee ma kunyine kapi h́sōne n nyōcōnse nō nyíse. Ilū kapi ye ne anyá n li nnéi ye kukemēé wele. Kei kani yé anyá iluke wa. ¹⁶ Yeesu pipiretiki api tōsu api kuyu tulu, api rhpá yo leeōcō yare ke Yeesu uú pēe pi rhpá ma, api nkō melōcō anyá iluke wai. ¹⁷ Kai nnyōcō n wa, Yeesu ne upipiretiki kefi ne pité apí weri. ¹⁸ Kumúhē kpe-i kapi

iluke n le, Yeesu uú maa re: Asei kam nó símisi, nókenécɔpe unyine yee ne iluke né n le yé né yáa.
¹⁹ Piarɔɔ aa caai api pɛe use use u m písei re: Yare né nées? ²⁰ Uu rinɔɔ pi yósu re: Nó kefi ne pité pɛ use lo, tɔ ne uyɛ tɔɔ ricáripa rise-i n le. ²¹ Usoi Kɛpipi ye tósule yare lɛ kai kekecáa n wólaamelɛ. Amá usoi nkó yee yé Usoi Kɛpipi n yáa, íwe ke liute uu topori. Li kutɔsi we ápi kape pɛe liute m mari.

Yeesu nkɔɔ ne umeyise piléise inyekii
 (Matiyee 26:26-30; Luki 22:14-20; Kɔrenti Foí, 11:23-25)

²² Kapi n le, Yeesu uu kukpónɔ kɔpisi, uu kukecáa Uléecaa pɔɔnɛse uu limemáa ku kɔkóri uu pi ku pa uu re: Ani yɔsí, inépinje ye nnyí. ²³ Uu lɛ memáa kɛpóripi kɔpisi uu kekecáa Uléecaa pɔɔnɛse. Uu pi ke pa api pin-néi níru. ²⁴ Uu pi maa re: Menénye ye mmé, ménye memee písoi meya nnya kɔɔnu, Uléecaa uú ne pi séi re u ne pɛ piké kóméine. ²⁵ Asei kam nó símisi, ám píakai aléepipi pita mpí pinírɛ kɔpáne hái ne keyáa kɛ kam yé pifále n ntí Uléecaa iyɔɔpi kémeɛ. ²⁶ Kuu lɛ pisímé pi m masí, api pɛe ipakare siyome n yom pin pakarente api wai api Olifiyee rikúú sí.

Yeesu ye símisi re Piyee yé kési re úu u nyu
 (Matiyee 26:31-35; Luki 22:31-34; Yohani 13:36-38)

²⁷ Yeesu uu pi maa re: Nó nónnénéi kɛpire né ritɔ, likumúhɛ re li Nléecaasimé ritelé-i wólaalɛ te: Né useesé kpu, isáɔ pɔɔ kpíi. ²⁸ Amá nen píyeyi nkɔɔ kémeɛ piyise m masí, né ha Kalilee ketɛ-pɔ nó m mé. ²⁹ Piyee uu u maa re: Mpa pinnéi pin kɛpire pɔ rintɔ, ái ne né. ³⁰ Yeesu uu u maa re: Asei kam pɔ símisi, neni kesine nké cire icá iké kelene meté n kooi, pɔ kési nnɔɔ metaani re áa né nyu. ³¹ Amá Piyee uu n keɔaalɛ te: Mpa lin nkɔɔ ye mu, tɔ ne mpɔ tɔkɛ kesé kpu, ám kuɔmeriyɛ pɔ we. Pinnéi api kɔ nse mmɛ m máikɛɛ.

Yeesu ye Ketisemanee-pɔ keyóme yáasi
 (Matiyee 26:36-46; Luki 22:39-46)

³² Yeesu ne upipiretiki api lɛ memáa kelɔ kenyine kapi ye n sée re Ketisemanee sí. Uu upipiretiki maa re: Ani nté n tũ, néké ha keyóme n yáhaapɔ. ³³ Uú ne Piyee ne Yakupu ne Yohani péne. Kei ke iwame ne mpɔɔcaai yíkíyiki nn u tĩ. ³⁴ Uu pi maa re: Tinéɔɔ ye caailenle hái lin ne nkɔɔ menyine we. Ani nté tone áni kape lɔpɛle. ³⁵ Uu lɛ memáa keyu-mɛ nyɔɔɔɔ nkáripa, uu wúla uu Uléecaa yáasi re lin íye n we, a tíyese mɔɔle ituɔe iyɛ íi kape ka. ³⁶ Uu keyóme yáasi re: Unésáa, pɔ fe aa mpá yo wai, a ne ntóosi kɛporipi nké ketaa né wa. Mpa ne lɛ, kape menéɔɔla wa, amá a meɔkɔ wa. ³⁷ Uu lɛ memáa upipiretiki-mɛ pelɛ, uu pi lɛɛɔ pin lɔni. Uu Piyee maa re: Simɔɔ, pɔ lɔnilɛ? Áa nkɔpáni fe pɔkɛ n nyáni kenampi kesee? ³⁸ Ani n tũ nɔn nyáni nɔn keyóme yáasi, áni kape ne pipeikɛ kémeɛ n loó nnya. Li ke-soipipi ripɔɔ we re keké ye lisɔne wa, amá ke pɛe rináreí mále. ³⁹ Uú ne ketaa piwai pi kpá, uú ha keyóme yáasi, uu umewele foí mɛ meɔ welu. ⁴⁰ Uu pɛeri uu kɔ pi lɛeri pin

lɔni, likumúhɛ re piinipɛe ye mulesile. Ápi ceri mmɛ kapi yé rinɔɔ u n yɔsí. ⁴¹ Uu metáánũ pɛeri uu pi maa re: Néntɛ nɔ nkɔpáni lɔnile nɔn wéntelɛ? Li lɛ tule, ituɔe ye tule, lɛe nní, pi Usoi Kɛpipi pikópeɔɔ anipe-i wale. ⁴² Ani yisi tɔkɛ tɔsí, uyee né n yáine ye nyahaimɛle.

Yeesu metine

(Matiyee 26:47-56; Luki 22:47-53; Yohani 18:3-12)

⁴³ Yeesu úu kahane nsímé n tene ke upipiretiki kefi ne pité pɛ use kapi ye n sée re Yutasi ne risoiwuí api mese ne mese rikpáfume, pin atéhe ne apúnipi muleilɛ. Pɛpɛe ye Uléecaa inyɔɔnɛse n wa piwéese ne isé picélaa ne Pisuifi piwéese yee pi tumpɔ. ⁴⁴ Yutasi yee pɛe pianipe-i Yeesu n waine, ye pɛe risoiwuí mesɔhɔ mɛ kuú ne u n tinine céesile. U pɛe pi céesi re: Nen ha úye rimpira am u yáasi, uyee lo, ani u tĩ, ani u múlú hɔne aní ne tósu. ⁴⁵ Kuu n tuiɔɔ uú ne mese ne mese Yeesu kɔ, uu re: Saa! Uu pɛe u pira uu u yáasi. ⁴⁶ Písoi pɛ api Yeesu kecáa kunipe wai api u tini. ⁴⁷ Kei ke Yeesu upiretiki use uu risaapɔ uu uritéhe kpeú, uu Uléecaa usina ukeikɔ kutu sem. ⁴⁸ Yeesu uu rinɔɔ yósu uu pi maa re: Yo nnya kani pitine né ka ne atéhe ne apúnipi yare usoi kpáree? ⁴⁹ Mpa keyáa kéye kam ye nókenécɔpe n we, nen Uléecaa keyɔ-i céesi, áni né tĩ. Amá lɛ kai Nléecaasimé ritelé-i n wólaamelɛ liké ne n wa nnya kai lɛ wai. ⁵⁰ Yeesu pipiretiki nnéi api u ηmeriyɛ api wuru. ⁵¹ ηmáne unyine yɛɛ pɛe Yeesu n tikilenle un kusáɔá ηmane yariilɛ. Api re piké u tĩ, ⁵² uu kusáɔá tɔpíri uu meɔmane wuru.

Pi ne Yeesu ketúhaane píima-i ha

(Matiyee 26:57-68; Luki 22:54-55, 63-71; Yohani 18:13-14, 19-24)

⁵³ Ápi ne Yeesu Uléecaa usina kémeɛ sí. Kei ke pɛpɛe ye Uléecaa inyɔɔnɛse n wa piwéese ne Pisuifi piwéese ne isé picélaa api pinnéi cápínɛlɛ. ⁵⁴ Piyee uu ketaa-pɔ Yeesu n tikilɛ hái ne Uléecaa usina keyɔɔɔpe-pɔ. U ne piméré api kei kesé n tũ un nna wéni.

⁵⁵ Pɛpɛe ye Uléecaa inyɔɔnɛse n wa piwéese ne pitúhaane píima nnéi api písoi wéesi pɛe yé Yeesu ne nsímé rinkpára. Pitúhaane pɛ ápi nkópe nka ye kapi ye ne u n kpu. ⁵⁶ Likumúhɛ re meya meɛ ne nsímé u kparai, amá mmɛ kapi n símisi n nɔcɛ nse ritiki. ⁵⁷ Píɔ api ye yisi apí ne u wáaná re: ⁵⁸ Tɔ kɔ un tee re: Né né Uléecaa keyɔ nké ke usoi kunipe aku n wa fori, am siyáa sitaani keɔpe kɛféé mɔm ke usoi kunipe áku ye n wa. ⁵⁹ Mpa ne kei ricuruu, pinsímé n nɔcɛ nse riti-ki. ⁶⁰ Uléecaa usina uu icápine iyɛ keɔpe yisi uu Yeesu píse re: Áa rinɔɔ ríka yósunɛ? Mpókope n-ye ke písoi mpí api nní símisi? ⁶¹ Yeesu uu séé, úu rinɔɔ ríka yósu. Uléecaa usina uu pípiɛ u kpá re: Pɔɔ uyɛ ke Uléecaa uu n wée? Uléecaa yee ipakare n te Kɛpipii? ⁶² Yeesu uu rinɔɔ yósu re: Néé lo. Nó Usoi Kɛpipi ye ken Uléecaa, nnaɔe nnéi ute kuluke-luke-mɛ kényukɔtone-i tũ. Nó kɔ keyómecaa-pɔ ahope kémeɛ u ye un ne weme. ⁶³ Kei ke Uléecaa usina uu pɛe uricuruu ilũ kuu n tanaalɛ céerii ai nyíse re li u tóosile hái uu re: Piseérakɔ píye píɔ kari nkɔpáni wéesi? ⁶⁴ Nɔ konle kuu Uléecaa kecáa anɔɔ kópe n símisi. Íye kani músu? Pinnéi apí maa re li ne sá

re piké u kpu. ⁶⁵ Picɔ api ukecáa meta pitúkente loni, api ukeyu paasi api akpini pinéi u kápáa pin u tee re: A uyee lě pɔ n wai ηmɔinu! Piméré api u tini apí ne sipese u tépei.

Piyee ye kesi re úu Yeesu nyu

(Matiyee 26:69-75; Luki 22:56-62; Yohani 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Kumúhē kpe-i ke Piyee uu metene ripoo-i n we, unósi unyine yee Uléecaa usina n keisi uú weri. ⁶⁷ Uu Piyee yenu un nna wéni, uu ukeyu-i nyáni uu u maa re: Pɔ̄ ne kɔ pɛe Nasareti ukó Yeesu uyě tikilenle. ⁶⁸ Uu késu re: Ám nyu, ám mmě kaa n la pɔkě símisi kómei. Uu pɛe kei yisi uu kupookpanjá-i sí. ⁶⁹ Unósi uyě uu piyéne u kpá uu pɛpɛe kei n we maa re: U pisoí pě use le. ⁷⁰ Piyee uu kɔ pikéne kpá. Kai nkáripí rinkpáse, pɛpɛe kei n we api pimáa u kpá re: Mesei ye me, pɔ pisoí pě use le. Likumúhē re pɔ Kalilee ukó le. ⁷¹ Uu késu ηmaa uú ne ketě kpeeni uu wéeri re: Ne Uléecaa, ám usoi nkó nyu. ⁷² Icá̄ ii mese ne mese melírũ kooi, Piyee uu léise re Yeesu ye u maa re: Icá̄ iké kelenē meté n kooi, pɔ kési metaani re áa né nyu. Kei kuu pɛe mese ne mese itu ripe.

Pi ne Yeesu Pilati kémee ha

(Matiyee 27:1-2, 11-14; Luki 23:1-5; Yohani 18:28-38)

15 Piwéése nnéi api mmare mare cápine: pɛpɛe ye Uléecaa inyóhne n wa piwéése ne Pisuiifi piwéése ne isé picélaa ne pitúhaane píima nnéi. Kei kapi pɛe Yeesu paasi apí ne u tósu api Pilati anipe-i u wai. ² Pilati uu u pise re: Pɔ̄ Pisuifi uyɔɔpii? Yeesu uu rinóɔ u yósu re: Mmě kaa nní ma. ³ Pɛpɛe ye Uléecaa inyóhne n wa piwéése apí ne nsímé meyá u kparai. ⁴ Pilati uu kɔ pipise u kpá re: Áa rinóɔ yósunee? A ripaí mmě ne mmě kapi kepócaá n símisi. ⁵ Yeesu uu rinóɔ ríka piyóɔ rikpá. Ai Pilati píri wai.

Pi túhaane aí tone re piké Yeesu kpu

(Matiyee 27:1-2, 11-14; Luki 23:1-5; Yohani 18:28-38)

⁶ Mpa nkɔ meló anyá áye, Pilati yee pɛe ukpaniikó uyě ke pisoí api n wée akpanii tɔle. ⁷ Utisi unyine kapi ye n sée re Parapasi ye kukpaniilee-i wele ne pinyine pɛe ápi pɛe uyóɔpi kecáa n kpálě. Pitele pinyine-i kapi pɛe usoi kpu. ⁸ Tisoiwuí ari Pilati-mě tómpɔ, api lě kuu ye mpa anyá áye pi n wa pise. ⁹ Pilati uu pi pise re: Nó la ké Pisuifi uyɔɔpi akpanii nó tɔɔ? ¹⁰ Likumúhē re Pilati ye ceri re nfaɔle nnya ke pɛpɛe ye Uléecaa inyóhne n wa piwéése api uanipe-i Yeesu wa. ¹¹ Amá pɛpɛe ye Uléecaa inyóhne n wa piwéése api pisoí Pilati-i teriipɔ piké u ricóh uké ne Parapasi akpanii tɔ. ¹² Pilati uu pipise pi kpá re: Íye kani mpíi la ηmaa ké uyě kani nní n sélei re Pisuifi uyɔɔpi wa? ¹³ Api pipupeí kpá re: A kunapéékɔ kecáa u karii. ¹⁴ Pilati uu pi maa re: Ncaai n-ye kuu mpíi wa? Api meyá pipupeí kpá re: A kunapéékɔ kecáa u karii. ¹⁵ Pilati uu risoiwuí meɔɔla tiki uu Parapasi akpanii tɔlu. Kapi Yeesu ne iséi pikáii m masí, api pisoí anipe-i u wai re piké ha kunapéékɔ kecáa u karii.

Pisóɔca ye Yeesu kecáa nyáni

(Matiyee 27:27-31; Yohani 19:2-3)

¹⁶ Pisóɔca apí ne kéyɔɔɔɔɔɔ, kei kapi ye n túhaane u sí api pisóɔca tɔɔɔ nnéi séi. ¹⁷ Api kuyóɔpikpelenku wéé u tani api sinípeleépi ne riyóɔpikɔh parii api u kipise. ¹⁸ Api pɛe lě memáa u yáhaanke re: Tɔ pɔ yáasi, Pisuiifi uyɔɔpi. ¹⁹ Api ríyu kecáa ne kenapari u pepu api meta ukecáa tuke, api ukeyu-i n̄hɔne wula api u yáasi. ²⁰ Kapi kecáa pinyáni u m masí, api kuyóɔpikpelenku wéé kpě u lapile api uilũ pitane u pɛse apí ne kunapéékɔ kecáa pikarii u tómpɔ.

Pi Yeesu kunapéékɔ kecáa karii

(Matiyee 27:32-44; Luki 23:26-43; Yohani 19:17-27)

²¹ Api ucéetɔhē unyine yee sicare-mě n léeri n̄nahe Yeesu kunapéékɔ cɔhse. Pi ye utisi uyě sée re Simɔɔ, Sireeni kuyu ukó lo. Uyee Alekisantiri ne Rufuusi usaa. ²² Apí ne kelō kě kapi ye n sée re Kɔlikɔta Yeesu sí. Kɔlikɔta aseí re Kúyu Kɔhɔo kelō. ²³ Api píta kapi ne pite kapi ye n sée re miiri n cóhɔne u pa re uké n ntí, amá uu n ntí. ²⁴ Api kunapéékɔ kecáa u karii api uilũ hɔhɔne. Pi paɔaile mpa úye uú ne uikpíkékpíké céru. ²⁵ Ituɔe in mese áme we kefi kumúhē pepu kapi u karii kunapéékɔ kecáa. ²⁶ Api lě nnya kapi Yeesu n̄ kpu wɔlu re: Pisuifi uyɔɔpi. ²⁷ U ne pisoí kpááree pité pinyine kapi kesé karii, ucɔ ukuluke-luke-mě, ucɔ ukumii-mě. ²⁸ [Lě kai Nléecaasimé kémee rintíki ye lě: Piwaikópeɔɔ kunai-i kapi u wa.] ²⁹ Picéetɔhē api u lámaanke pin tíyu pɔuli pin máikɛ re: Yéee! Pɔ̄ ye Uléecaa keyɔ n fori aa siyáa sitaani ne pimóme ke pɛse, ³⁰ a ripóɔúruu yoriye aa kunapéékɔ kecáa súiri. ³¹ Pɛpɛe ye Uléecaa inyóhne n wa piwéése ricuruu ne isé picélaa api kecáa u nyáni pin pimɛɔɔɔɔɔɔ tee re: U picɔ yóriyentele amá uu pɛe fe uké uricuruu yoriye. ³² Ukirisi, Isirayeli uyɔɔpi uké nkpréni kunapéékɔ kecáa súime tɔkě yě arí ne kefa tene. U ne pě kapi kesé n karii pɔ̄ kɔ u lámaanke.

Yeesu nkɔ

(Matiyee 27:45-56; Luki 23:44-49; Yohani 19:28-30)

³³ Ituɔe kecíre kumúhē, kuɔmaha aku ketě nnéi cɔni hái ne ituɔe metaani kumúhē-pɔ. ³⁴ Ketúhē metaani kumúhē kpe-i, Yeesu uu kecáaíla píima kenyine súuni re: Eloí, Eloí, lama sapatani? Lelɛ re Uléecaa, Uléecaa, yo nnya kaa né ηmeriye? ³⁵ Pisoí pɛe kei n cápínélě keɔɔɔ pinyine api lě kom api re: Ani ripaí, Elii kuu nní sélei. ³⁶ Kei ke pikeɔɔɔ unyine uu wuri uú ha píta nyɛɛ-nyɛɛ pinyine-i sínéé fe uu kenapari tuhu uu u pa re uké n ntí un tee re: Tɔkě yě nkě, in te Elii yé kam uu u súiseri. ³⁷ Amá Yeesu uu meyá kepupeila serm uu pɛe kpi.

³⁸ Kusáɔhāá kapi ne Uléecaa keyɔ kémee n kénélé akú cɛérine meté, kecáa ne metene-pɔ. ³⁹ Ke Rɔm usóɔca kpéé yee pɛe Yeesu keyu-i n nyenu uu unkpɔ mmě n yě uu re: Usoi nkó ye pɛe mesei Uléecaa Kepipi le. ⁴⁰ Pinósi pinyine ye kɔ pɛe wele pin ketaa nyáni. Pinósi pě keɔɔɔ ke Makitala kuyu ukó Maari ne Maari Yakupu

Sínsá ne Yosee uni ne Salomee apí pɛe we. ⁴¹ Ke Yeesu uú pɛe Kalilee-pɔ́ ñ we, pinósi pɛ́ pɛe ye pɛe u n tikilɛ́ pin u keisi. Pinósi picɔ́ ye kɔ́ pɛe u tikilenle apí ne Yerusalem sí.

Yeesu mekulaa

(Matiyee 27:57-61; Luki 23:50-56; Yohani 19:38-42)

⁴² Nnyóó nn pitule masí ke Yosefi, Arimatee kuyu ukó uú ka. Yosefi ye pɛe pitúhaane pɛ́ kɛ́mɛe usoi kecire le. Uyɛ́ ticuruu ye kɔ́ pɛe Uléécaá iyɔ́ɔpi mekame ménle. Keyáa kɛ́ aí ne sá anyá isɔ́ɔlú keyaa ye ke, liké ne kóso weesi kewénteɣaa. Lɛ́ nnya ke Yosefi uu ikari wa uu Pilati kɛ́mɛe sí uú ha u pise re uké Yeesu u pa. ⁴⁴ Ai Pilati píri wai kuú ne n kó́ te Yeesu ye nkɔ́ masí. Uu Rɔ́m usóóca kpéé séi uu u pise re in te li náŋai ke Yeesu uú ne n kpu. ⁴⁵ Ke Rɔ́m usóóca kpéé uu pisímaa u m masí lɛ́ kai ñ we, Pilati uu ncée he re piké Yeesu kpísi piké Yosefi pa. ⁴⁶ Uyɛ́ uu kusáŋáá lɔ́lu uu kunapéékɔ́ kecáa Yeesu súiseri uu kusáŋáá u pílesi uú ha rikpíi kapi kuparecaŋaa-i n wa kɛ́mɛe u yekei, uu pɛe lɛ́ memáa mɛpare píima menyine pímiise uu rinɔ́ɔɔ fi. ⁴⁷ Makitala kuyu ukó Maari ne Maari Yosee uni api kei kapi u n waiɔ́ n nyánei.

Yeesu ye nkɔ́ kɛ́mɛe yisi

(Matiyee 28:1-8; Luki 24:1-12; Yohani 20:1-10)

16 Ke kewénteɣaa ketúŋé ake ñ tɔ́sí, Makitala kuyu ukó Maari ne Maari Yakupu uni ne Salomee api tulaali lɔ́lu piké ha Yeesu yakasi. ² Kewénteɣaa ukóso, api mekekeke metunjeleeme rikpíi sí. ³ Api pimɛɔ́pɛcire píseine re: Wóo yé ha ripare tee rikpíi rinɔ́ɔɔ n filɛ́ tó pímiise? ⁴ Kapi yé inípe re rinsíka, api yénu re li mɛparecaŋaa mɛ́ pímiisele. ⁵ Api rikpíi-i lomɔ́ api kenjmánepi kenyine yenu ken kuluke-luke-mɛ́ tũ ken ketúkanka tomé tanaalɛ́, iwame ii pi wai. ⁶ Ake pi maa re: Iwame ii kape nó wa, nté Yeesu Nasareti kuyu ukó uyɛ́ kapi kunapéékɔ́ kecáa n karii kani wéési? U nkɔ́ kɛ́mɛe yisile, úu nté we. Ani nyánii, kelō nké-i kapi u finse. ⁷ Amá ani ha Piyee ne upipiretiki tɔ́ɔɔ maa re u yé ha Kalilee-pɔ́ pi m mɛ́, kei kapi yé ha u yé yarɛ kuu pi n

símaalɛ́. ⁸ Api rikpíi-i léeri api ntóó sé pin terii ne iwame, amá ápi úka ríka ma ne iwame mɛpehɛ́.

Yeesu ye umɛcire Makitala kuyu ukó Maari nyíse

(Matiyee 28:9-10; Yohani 20:11-18)

⁹ [Ke Yeesu uu kewénteɣaa ukóso mmare nkɔ́ kɛ́mɛe n yisi, u tíyesele Maari Makitala uu mɛfoí u yenu. Maari Makitala uyɛ́ kɛ́mɛe kuú pɛe aníri aseɛi lakase. ¹⁰ Maari Makitala uú ha nsímé mmɛ́ pɛpɛe pɛe Yeesu rintíki símisi. Pɛ́ pin kumúŋé kɛ́-i nkɔ́ tũ pin kɔ́ ténési. ¹¹ Kapi n kó́ te Yeesu ye nfáa mále, te Maari Makitala ye u yé, ápi ne kefa tene.]

Yeesu ye umɛcire upipiretiki pité nyíse

(Luki 24:13-35)

¹² Lɛ́ memáa, Yeesu uu méwee féé mɛɔ́ kpísi uu tíyese upipiretiki pité pinyine pɛe kecare-mɛ́ n sí api u yenu. ¹³ Pɛ́ ticuruu apí weri api picɔ́ nsímé mmɛ́ símisi, picɔ́ pɛ́ api kɔ́ ne kefa tene.]

Yeesu ye umɛcire upipiretiki kefi ne use nyíse

(Matiyee 28:16-20; Luki 24:36-49; Yohani 20:19-23; UPM 1:6-8)

¹⁴ Yeesu uu metóɔɔ umɛcire upipiretiki kefi ne use nyíse kumúŋé kɛ́-i kapi iluke n le. Uú ne pinfatene kucíre ne pinkintake pi cési, kápi pɛpɛe pɛe nkɔ́ kɛ́mɛe meyise-maa u n yé ne kefa u tene nnya. ¹⁵ Uu pɛe lɛ́ memáa pi maa re: Ani ketɛ́ nnéi rikóónú ani pisoɛi nnéi Nsímé Kɛcire símisi. ¹⁶ Uléécaá yé nkó yeɛ ne kefa u n tene uu kɔ́ míni wole yoriye. Amá u yé ne nkó yeɛ úu ne kefa u n tene túhaane aí ne u kpi. ¹⁷ Mewaisaŋa ke pɛpɛe ne kefa Uléécaá n tene api yé ñ wapisi ye mmɛ́: Pi yé rinényíri ne aníri lakase, api meyu féé símisi. ¹⁸ Pin iwáa n cópii, íi yé líka pi wa. Mpa pin kɔ́ liníre-niré lee yé n kpu n ntí, aí yé nkpáni líka pi wai. Pi yé pitóikó kecáa anípe rilaa, pitóikó pɛ́ api pélu.

¹⁹ Ke Upíima uu pisímé pi m masí, ai keyómecaa-mɛ́ u kpíiɔ́ uú ha Uléécaá kuluke-luke-mɛ́ kɛ́yukóɔtone-i tone. ²⁰ Upipiretiki api sí apí ha mpa yei Nléécaasimé símisi. Upíima uu piké pi n léni, uu tíye mewaisaŋa kapi n wapisi ame pinsímé aseɛi n nyíse.]

Luki

Leleε rítelé ntí kέmεε ń we

Nsímé Kεcire ritelé ne Uléεcaa Pitume Mewai ritelé ke Luki uu wóí. Pē inipeε-i ke Yeεsu uu umewai n wapisi ke Luki uu písei n̄sone uu kelene rítelé ntí uusanε Teofiili wolu re uké Yeεsu icélaa aseí kō n̄sone (Luki 1:1-4). Luki ye pεε Ukireki le. U kō pεε upōise píima unyine le yeε pεε Pōoli n sárikεε. Luki ye Yeεsu nyísele yare Usoi Kεpípi. Yeεsu ye pansεle kesoiπipi uú ne sisoipipi íwe tēni. U pεε písoi ipiηe ne piamiíri pōisentele. Tíyu 24 kέmεε ke isímé tōkō yeε n̄ mulú ii wólaalē, iyē ke pεpεε Yeεsu mewai n yē api Luki rintéηse. Iyεε nní Yeεsu meyise nkpo kέmεε ne emεkpáfúme upipiretiki ne pinósi ne pipiretiki picō pεε pεε unkpō n tēni keyu-i. Uu lē ne lē ke átélé aa ukεcáá n̄ símisi pi pérése uu pεε pi tum te piké ha n̄pá úye símisi re uyεε Úyulale.

Ifaaci iyē mekériine ye mmé:

1. Luki ye símisile lē ke Yeεsu uu sisoipipi kέmεε n lompo (1:1-4:13). Umεmare ne ukeleeme nkó mee kei we.
2. Upíima ye ketē kecáá unfaa nnéi kέmεε sisoipipi wéésile. Luki ye símisile lē kuú ne pinárei ne píwekōó ne pitóikó kutu riñcō (4:14-19:27). Sinyárū kulúí kuu kpísi uú ne sisoipipi li céési: Uηmáne yeε m pō kenýárū (15), Samarii ketē usoi unyine yeε kusoi n nyu kecáá nsímé (10:25-37).
3. Unkpō kunapéékōó kecáá ne umeyise nkpo kέmεε ke Upíima uú ne sisoipipi yoriye (19:28-24).

Luki ye Teofiili rítelé wóí

1 Umáreco Teofiili, písoi meyā ye mewai mee kerōcōpe n wapisi nkó piwóle peenle. ² Pi mewai mē nsímé tō ritósele yare lē ke pεpεε kékoraane-me n yē pin neni ne Uléεcaa nsímé kōnúlē api rō n n kέenkeε. ³ Lē nnya ke rinécúruu am n̄sone písei ké lē nnéi lεε kέko-raane-me n wa ceri, ai né sonesi re ké linkó pō umáreco Teofiili wóí kélé-kélé. ⁴ Ne wólule n̄ké ne n céri re icélaa kaa n kó ye nsímései le.

Uléεcaatume ye símisi re pi ye Yohani Úniwole mari

⁵ Kumúηé kpe-i ke Erooti uú pεε Yutee ketē uyōkpi ke Uléεcaa unyōnse unyine kapi ye n sée re Sakarii uú pεé we. U pεε Apiya piléékōó kunai ukó use le. Uunōsi ye pεε pεpεε ye Uléεcaa inyōnse n wa uwéése Arōo kεpire ukó le. Pi ye u sée re Elisapeti. ⁶ Piketé ye pεε Uléεcaa inipeε-i kεcíre sōnele pin kō Upíima isé ne uicélaa nnéi múílē n̄sone. ⁷ Amá ápi pεε kewá má, Elisapeti ye pεε unyapi le. Lē memáá, u ne ula keté ye pεε kpurunule.

⁸ Keyáa kenyine kai Sakarii kunai menyōnse tu, uu pεε keyáa kē Uléεcaa keyu-i upinyōnsekei n wai. ⁹ Lē kai pεpεε ye Uléεcaa inyōnse n wa inyekii-i m pise kapi ritiki apí ne Sakarii wée re uké Uléεcaa kunyōnselee lō uké tulaali ηmaasi. ¹⁰ Kumúηé kpe-i kapi tulaali n ηmaalē, písoi riwúí ye pεε cápínelenle pin ketahai mmé keyóme yáasi. ¹¹ Upíima uleecaatume unyine uu mese ne mese Sakarii keyu-i kpáfúme, uu kehúú ke-i kapi tulaali n ηmaalē kuwélé luke-luke-mē nyere. ¹² Ke Sakarii uu u n yē, uú tūí-tūí, iwame ii u tini. ¹³ Amá Upíima uléεcaatume uu u maa re: Sakarii,

iwame ii kape pō wa. Uléεcaa ye ipówele konle. Upónósi Elisapeti yé kewántisi pō mári aa rinyíri ke he re Yohani.

¹⁴ Meyíkíyiki kake ripópōó larukusene. Písoi meyā apōo yé kō larisi ne kepimare. ¹⁵ Likumúηé re u yé kam uu Upíima inipeε-i wai usoi píima unyine. Feē ne píta pome-pome píka ápi unnoō-i lonine. Nfáasone yé meyā u n yipaalenle kumúηé kpe-i kapi u n cuunsene. ¹⁶ U yé Isirayēeli pikó meyā pi-Uleεcaa, Upíima-mē pεseme.

¹⁷ U yé masí Uléεcaa keyu-i n sōnele ne mewéesesōho ne n̄nape ke Elii uú pεε m má, uu písáa ne pisiwā nfasimé pēne, uu tíyese pεpεε aseí pite mewéesesōho n háikuse api pεpεε me n tíkilē kemúηé ηmurei. U lē nnéi waine uké ne nsoipuri mee Upíima mekame m mē n yē nnya. ¹⁸ Amá Sakarii uu uléεcaatume maa re: Íye kam yé ne ceri re aseí ye nyε? Likumúηé re ne kpurunule, unénósi ricuruu ye kō kpurunule. ¹⁹ Uléεcaatume uu rinōo u pεse re: Néε Kapiriyēeli, Uléεcaa keyu-i karí we nen upikei wai. U né tummele re ké ifaaci kεcire nnyí pō símisi. ²⁰ Amá áa ne nsímé kapi n yekei re nké kumúηé kunyine-i wa ne kefa tene. Lē nnya kai yé ripólēmpi paasi áa yé fe pōké rinōo male hái ne kē ke mewai mē nnéi ame n waine.

²¹ Kumúηé kpē nnéi kέmεε, písoi pεε n cápínelē pin ketahai Sakarii mē ye pεε píri túnle re pi kunyōnselee-i meyā n̄nape nnya. ²² Amá kuu n léeme, úu fe uké rinōo pi male. Písoi api céru re Uléεcaa ye linyine u yeneisele kunyōnselee-i. Anípe kuú ne pi símisi, tilēmpi tin pahaalē.

²³ Ke Sakarii uu kumúηé kpē kai m pise re uké Uléεcaa pikei wa ketō n tu, uu ukeyō pεle. ²⁴ Kai rinkpáse, uunōsi Elisapeti uu fapisi, uu umεcire kέyo-i pésu hái ne iwáre inupū kumúηé, un tee re: ²⁵ Lē ke Up-

íima uu nḗ n wa ye nní: Li nkpéni ripó u wa re uké lélé pɛɛ písoi keɔpɛ inései n tese né lese.

Ulécaatumɛ ye símisi re pi yé Yeesu mari

²⁶ Iwáre kprúulū kḗmɛɛ, Ulécaaa uu ulécaatumɛ Kapiriyɛli Kalilee ketḗ kuyu kunyine kapi ye n sée re Nasareti kḗmɛɛ tum. ²⁷ Ukpére unyine yɛɛ úu utisi n nyu kapí pɛɛ Yosefi yeilḗ. Pi ye u sée re Maari. Ukeḗ ke Ulécaaa uu u tū. Yosefi ye pɛɛ uyóɔpi Tafiti kepire ukó le. ²⁸ Ulécaatumɛ uyḗ uu Maari keyɔ-i lomɔ, uu u maa re: Ne pó yáasi, Ulécaaa ye ípɛléɛ pó nyísele un kepópire we. ²⁹ Anó nyḗ aa Maari túi-túise, un umecire písei re: Iyáhaa íye mpuri ye nnyi? ³⁰ Ulécaatumɛ uu pɛɛ u maa re: Maari, iwamɛ íi kapɛ pó wa, Ulécaaa ye uipɛléɛ pó nyísele. ³¹ Pɔ kómei, pɔ fapisine aa kewántisi maru, aa ke séi re Yeesu. ³² Ke yé isoi wa api ye ke séi re Ulécaaa yeé mpá yo kecáá n tū Kepipi. Upíima Ulécaaa yé tíyese ake usáyaha Tafiti iyóɔpi tone. ³³ Ke yé Yakupu kepire pikó kḗmɛɛ iyóɔpi teneciré li. Keiyóɔpi íi kéto máne. ³⁴ Maari uu ulécaatumɛ maa re: Íye kai yé lḗ wa, ám utisi nyu? ³⁵ Ulécaatumɛ uu rinó u pese re: Ulécaaa Nfaasone ye kepócaa súirine, Ulécaaa yeé mpá yo kecáá n tū uu unnyéré pó yárii. Lḗ nnya kewá kḗ ne Ulécaaa kekó le. Pi yé ke sée re Ulécaaa Kepipi. ³⁶ Upómáreɔ Elisapeti kapí pɛɛ n sélei re unyapi ricuruu ye ne riwéese kewántisi kefa mále. Uiware kprúulū kḗmɛɛ kuu nní we. ³⁷ Likumúhɛ re Ulécaaa úu líka kupɔone we. ³⁸ Kei ke Maari uu pɛɛ u pese re: Ne Upíima ukeikó le. Liké wa yare kaa nní m ma. Ulécaatumɛ uu pɛɛ u yá uu tómpɔ.

Maari ye Elisapeti pilóólú ha

³⁹ Lisiyaa se-i, Maari uu mekekeke Yuta ketḗ kee akúú m má kuyu kunyine ncee pɔɔ. ⁴⁰ Uu Sakarii keyɔ-i lomɔ uu Elisapeti yáasi. ⁴¹ Kumúhɛ kpe-i ke Elisapeti uu Maari iyáhaa n kó, kewá ake ukefa-i lémesi, Nfaasone nn Elisapeti yipu ⁴² uu pupɛi re: Ulécaaa ye lisone pó wale ai tósu pinósi tɔɔ nnéi. Ulécaaa rinɔɔ sone ye kewá kḗ kaa m márunɛ kecáá wele. ⁴³ Néɛ úye Unépiima uni uké ne pilóólú né n kam? ⁴⁴ Kumúhɛ kpe-i kam ipóyáhaa n kó, kewá ye kenéfa-i lémesile ne mpónare. ⁴⁵ Pɔ únarekome le, kaá ne kefa n tene re Upíima ye lḗ kuu m ma api pó símisi waine nnya.

Maari keyome

⁴⁶ Maari uu pɛɛ re:
Ne la ké Upíima rinyiri ritaáse,
⁴⁷ tinéɔɔ arí ne Ulécaaa, Unéyulale larisi.
⁴⁸ Likumúhɛ re u nḗ ukeikó nee ám líka n tulaalḗ íwe ténle.
Kaí ne neni rimpá, nsoipuri nnéi yé né maa re únarekome.
⁴⁹ Ulécaaa hnahe nnéi ute ye likei sone kecire né wale. Urinyiri nsone ye ne mmpehḗ le.
⁵⁰ Uyɛɛ ye hái kaí ne n wéme pɛɛɛ u n wuru anai íwe té.

⁵¹ Uu mewai nane-nane wapisi ne unnane, uu unnane nyíse pɛɛɛ akókɔri m má api kpíi.
⁵² Uu piyóɔpi iyóɔpi-i lese, uu pɛɛɛ ápi líka n tulaalḗ taáse.
⁵³ Uu pɛɛɛ nkú n tū ne lisone lepeise, uu pimámá lákase menípe hmane.
⁵⁴ Uu upikeikó Isirayeli pikó picome weri.
⁵⁵ Úu palei re uké Apiraham ne ukepire pikó íwe té hái ne mpá píyei-pɔ yare kuú pɛɛ pirókpure m ma.
⁵⁶ Maari ne Elisapeti apí tone hái ne iware itaani kumúhɛ, uu lḗ memáá ukeyɔ pɛle.

Yohani Úniwolé kemare nsímé

⁵⁷ Ke Elisapeti kemare ake n tu, uu kewántisi maru. ⁵⁸ Elisapeti pipereɔ ne upimareɔ api kóm te Upíima ye íwe u té, ai Elisapeti meɔ pi larisi. ⁵⁹ Keyáa páha-paha tunḗ, apí ne kewá weri piké ke riké, apí músu re piké usáa rinyiri ke he re Sakarii. ⁶⁰ Amá úni uu re: Aai, pi ye ke sée re Yohani. ⁶¹ Api u maa re: Íye lḗ má, úka úu kepóɔ-i rinyiri té ticó má. ⁶² Api pɛɛ ne anípe usáa pise re íye kuú la piké ye kewá kḗ sée. ⁶³ Sakarii uu pise re piké kukpáncúkú u pa. Kapi ku u m pa, uu kukecáá wólu re: Kerinyiri tee Yohani. Ai pinnéi nnó yipu. ⁶⁴ Mese ne mese, Sakarii rilempi ari fénne, uu símisi uu Ulécaaa rinyiri taáse lin calḗ. ⁶⁵ Ai pɛɛ upipereɔ nnéi iwame wai. Yutee ketḗ kee akúú m má nnéi kḗmɛɛ, písoi api mewai mḗ nsímé ne n túntilḗ. ⁶⁶ Pḗ nnéi pɛɛ ifaaci iyḗ n kó api ikecáá m músu pin pimɛɔpɛcɛre píseine re: Íye ke kewá kḗ aké masí ne tenene? Asei kecáá, Upíima ye pɛɛ kekepire wele.

Sakarii ye Ulécaaa pakare

⁶⁷ Nfaasone nn kewá usaa Sakarii yipu, uu Ulécaaa rinyiri ne písímé loni re:
⁶⁸ Upíima, Isirayeli pikó Uleecaa rinyiri tiké n taálḗ kuú ne upikó kutu rińɔ uu piriyyu lɔlu.
⁶⁹ U uyóriye yɛɛ hnahe m má ró hele uukeikó Tafiti keyɔ kḗmɛɛ.
⁷⁰ U pɛɛ hái mekeke-me nsímé mmḗ antepuye kuu n wéɛ símaasele.
⁷¹ U rinó yekei re u yé piróláarɔ ne pɛɛɛ irópuri n yúlu anipe-i ró hmeheese.
⁷² Ulécaaa ye nfanare pirósáyaha nyísele, úu uricuruu rinó kuu u ne pḗ keɔpɛ n yekei palei.
⁷³ Likumúhɛ re Ulécaaa ye urósáyaha Apiraham wéeri re
⁷⁴ u yé piróláarɔ anipe-i ró lese, uu tíyese arí yé ne iwame u n yáasi.
⁷⁵ Ai tíyese arí n kpáilḗ tɔn kecire sone uinipee-i hái ne ntófaa siyaa keɔ-pɔ.
⁷⁶ Pó kenéwá, pi yé pó sée re Ulécaaa yeé mpá yo kecáá n tū antepu. Likumúhɛ re pó yé Upíima kekpeḗ wa aa ncée u nyóɔnse,
⁷⁷ aa upikó céreise re u yé piriyyu lɔ uu piakópe pi sárei.

⁷⁸ Uléecaa nfanare toi-toi nnya,
u ne umetéí sǒntile ame ró kpáii yare ntunje
⁷⁹ uké pɛpɛe kuɲmaha-i ne pɛpɛe nkɔɔ kuhore-i ń he
rikpáiiise,
uu aróna nkínɲine ncee tikise.
⁸⁰ Kewá ken papisi, kemɛsɔhɔ men kɔ papisi. Uu acesi
kóima-i n finu háí ne keyáa ké kuu upikei Isirayeli pikó
kɛɔpɛ n kóraane.

Lɛ kapi Yeesu Kirisi m mári
(Matiyee 1:18-25)

2 Ketē nnéi uyɔɔpi Okusiti uu kumúnjé kpe-i rinɔɔ he
re piké ketē nnéi písoi ké. ² Pikéé pɛpɛe pifoí. Pi
wale kumúnjé kpe-i ke Kiriniisi uú pɛe Sirii ketē kecáa
iyɔɔpi n le. ³ Mpa úye uu ukuyu pikéé sǐ. ⁴ Yosefi uu
Kalilee ketē kémɛe Nasareti kuyu-i yisi uu Yutee keteni-
i Tafiti kuyu kapi ye n sée re Petelehem sǐ. Kuyu kpe-i
kapi uyɔɔpi Tafiti mari. Yosefi ricuruu ye Tafiti keyɔ ne
ukɛpire ukó le. ⁵ Uu kei pikéé sǐ, u ne uunɔsi felei-felei
Maari yee kɛfa m má. ⁶ Pin Petelehem-i we,
ukɛmareyaa ake tulu ⁷ uu ukewá foí máru ketisi, uu
asánjáa ke yarii uu kuhɔpi kecáa ke finse, kapi
picéetɔnjé kulee-i ketónɛ m paa nnya.

Uléecaatumɛ unyine ye Petelehem-ɔ rikpáfúme

⁸ Kelɔ kɛse ke-i ke pisɛsɛ́ pinyine apí pɛe kesine we
pin sicare-i piisɛe kecáa páilɛ. ⁹ Upíima uleecaatumɛ
uu pikeyu-i kpáfúme, Upíima meyɔɔpi amé n tɛlu men
kekále pi wailɛ. Iwame ii pi wai meyánsei. ¹⁰ Uléecaa-
tumɛ uu pɛe pi maa re: Iwame íi kape nó wa. Nsímé
sɔne mee yé Isirayeli pikó nnéi ripɔɔ meyá n ńɲukuse
karń ne nó ka. ¹¹ Neni keyaa nké kapi Tafiti kuyu-i
Nsunéyulale mari, uyé ke Uléecaa uu n wée, Upíima.
¹² Lɛ kani yé ne u n céri ye nní: Nó kewá fenféí lɛɛɔ kapi
kusánjáa m pílesi api kuhɔpi kecáa finse. ¹³ Mese ne
mese, piléecaatumɛ picɔ api ufoí nkó kecáa kpáɔ api
kulúi wai, api pɛe Uléecaa meyɔɔpi n yom tɛ ¹⁴ Uléecaa
yee keyómecaa-ɔ ipakare tɛ. Nkínɲine nké pɛ kuu keté
kecáa ń la kɛɔpɛ n we.

Pisɛsɛ́ ye Petelehem sǐ

¹⁵ Ke piléecaatumɛ api pi rin-yá api keyómecaa-mɛ
pɛle, pisɛsɛ́ api pɛe símaane re: Tɔké Petelehem ha. Li
pise re tɔké lɛlɛe n wa ke Upíima uu ró n céreise yé.
¹⁶ Api kei mekɛkɛe sǐ apí ha Maari ne Yosefi lɛɛɔ,
kewá ken kuhɔpi kémɛe finu. ¹⁷ Kapi ke n yé, api lɛ ke
uléecaatumɛ uu kewá ké nsímé n símisi kɛenkɛe. ¹⁸ Lɛ
ke pisɛsɛ́ api n símisi ai pɛ nnéi pɛe kutu pi n cólɛ píri
wai. ¹⁹ Maari uu mmɛ nnéi ukɛfa-i múlú un nkɛcáa mú-
su ńsɔne. ²⁰ Pisɛsɛ́ api lɛ memáa nkúlecee pɔɔ. Api
Uléecaa rinyiri taáse api umeyɔɔpi n yom tɛ u tíyese
api kóm api kɔ yenu nnya. Linnéi ye wa yare lɛ ke
uléecaatumɛ uu pi n símisi.

Pi Yeesu rinyíri he

²¹ Siyáa sisɛe memáa, kewá kekéyaa ake tulu, api
rinyíri ke he re Yeesu. Tinyíri tɛ ke uléecaatumɛ uu pi
céesi Maari uu kelene fapisi.

Pi Yeesu Uléecaa keyɔ-i nyíse

²² Lɛ memáa, itunje ii tulu re piké inyékii wa piké ne
pimɛcire hɛere yare kai Moisi isé kémɛe m pise, Maari
ne Yosefi api pɛé ne kewá Yerusalem kuyu sǐ tɛ piké Up-
íima ke nyíse. ²³ Likumúnjé re li Upíima isé kémɛe
wólaalɛ tɛ: Upíima yee kewántisi foí tɛ. ²⁴ Api kɔ inyóɔn-
se ke isé ise iyé ii m pise wai: Sikpéekpɛepi sité née
alɔɔlǎ sínsá até kapi yé ne wa.

²⁵ Utisi unyine kapi ye n sée re Simeyɔɔ ye pɛe
Yerusalem-i wele. Utisi uyé ye pɛe usoi sɔne le un
Uléecaa riwure má un uyé kaí pɛe m pise re uké
Isirayeli yoriye mɛ. Nfáasɔne ye pɛe ukɛmɛé wele.
²⁶ Uléecaa uú ne Nfáasɔne tiki uú ne u símisi re u yé
uyé ke Upíima uu n wée uu tumti ne uinipɛe yé uu
kelene kpi. ²⁷ Nfáasɔne nn tíyese Simeyɔɔ uu Uléecaa
keyɔ sǐ. Ke Yeesu pikó apí ne u n háɔɔ piké inyékii iyé ke
isé ii m pise wa, ²⁸ Simeyɔɔ uu u kpísi, uu Uléecaa
pakare uu re:

²⁹ Upíima, tipónɔɔ kaa n yekei ye nkɛpéni lile.

Pó fe aa nkɛpéni né upókeikó tíye am nkínɲine-i kpi.

³⁰ Likumúnjé re ne ne inénipɛe pipóyulale yenle.

³¹ Pɔ Uyóriye kpíimele aa isoipuri nnéi keyu-i wai.

³² Uyee metéi mee yé n tíyese keté nnéi ayu aa pɔ céru.
Uyee yé tíyese mpópuri Isirayeli rinyiri arí taá.

Lɛ ke Simeyɔɔ uu Yeesu kecáa n símisi

³³ Yeesu usaa ne uuni api píri wai ne lɛ ke Simeyɔɔ uu
Yeesu kecáa n símisi. ³⁴ Simeyɔɔ uu anɔɔ sɔne pi tikise,
uu Yeesu uni Maari maa re: Uléecaa ye kewá nké wée
re keké tíyese písoi meyá piké loó, pimɛyá piké kɔ
Isirayeli-i yisi. Kekɛe Uléecaa linyíse-nyíse lɛe yé písoi
ne Uléecaa kɛɔpɛ m pásaisene. ³⁵ U yé lɛ ke písoi meyá
api riséé ne pisifa-i m músu yámmɛ. Amá pɔ́ keuni, pɔ́
ntóosi kɔ yare ketéhe kapi pɔ́ tuhu.

Antepu Aani kecáa nkó

³⁶ Unósi unyine kapi ye n sée re Aani ye kɔ pɛé wele. U
antepu le. Fanuwɛeli ukpére lo Aseɛ kumare-i. U pɛe
kpurunule ńsɔne. Aɲmɛ aseɛi ke u ne uula pɛe n sɔɔnne
unnaɲe kémɛe api wa. ³⁷ Lɛ memáa, uu ikúmannɔsi
tone uú ha ne aɲmɛ kuwóo ne afɛetaani ne ana tulu.
Úu ye píakai Uléecaa keyɔ riyá, amá ketúnjé ne kesine
kuu ye Uléecaa pikei n wai un anɔɔ paasi un welu.
³⁸ Uu kumúnjé kpe-i Uléecaa keyɔ-i hapɔ uu Uléecaa
pipakare loni. Uu pɛ nnéi pɛe pɛe m mɛ tɛ Uléecaa uké
Yerusalem riyu lɔ kewá ké nsímé símisi.

Nasareti kémɛe mɛpɛɛme

³⁹ Ke Yeesu pikó api lɛ ke Upíima isé ii m pise re piké
wa piwai m masí, apí ne Kalilee u pɛle, pikuyu Nasareti

kémee. ⁴⁰ Kewá aké m papisi ken ko hñarje kpalé. Mewéessesɔho piima kuú pɛe má, Uléecaa ipɛelée in ko ukecáa we.

Yeesu ye aɲmɛ kefi ne até má uú ne Uléecaa keyo kémee lompo

⁴¹ Mpa kunmɛ kúye-i, Yeesu usaa ne uuni yèè pɛe nkpo meló anyá hale Yerusalem-po. ⁴² Kumúhɛ kpe-i, Yeesu ye pɛe aɲmɛ kefi ne até mále. Usáa ne úni apí ne u pɛne api anyá sí yare kapi ye n ha. ⁴³ Ke anyá aa n tɛne, usáa ne úni api pele, amá Yeesu uu Yerusalem-i mɛsuni, upikó api ko nkpani céri. ⁴⁴ Api músu rɛ Yeesu yé pipisencɔ pinyine rintikile, api sɔne yare keyáa kɛse kumúhɛ, api pɛe lɛ memáa pipimarecɔ ne pipisane kémee piwéláa u sí. ⁴⁵ Amá api u yɛ, api Yerusalem-mɛ pele pin piwéláa u nɔhɛ. ⁴⁶ Api keyáa táanũ tunjé Uléecaa keyo-i u yenu un isé picélaa kecɔpe tũ un kutu pi cɔlɛ un ko nsímé pi písei. ⁴⁷ Pírí ke Yeesu mesɔho ne uanɔ meýóó ai pɛ nnéi pɛe kutu u n cɔlɛ wa. ⁴⁸ Ke usáa ne úni api u n yɛ, ai píri pi wai, úni uu u maa rɛ: Kenéwá, yo nnya kaa lɛ wa? Tó ne upósáa ye pɛe pó wéésile kerówuun ken túúni. ⁴⁹ Uu rinó pi yósu rɛ: Yo nnya kani né wéési? Áni nyu rɛ li pise rɛ ké unésáa pikei waa? ⁵⁰ Amá api lɛ kuu pi m ma aseí kó.

⁵¹ Yeesu uu pi tiki api Nasareti pele. U pɛe usáa ne úni pakarelɛnle. Uni uu ko mewai mɛ nnéi ukefa-i n wailɛ.

⁵² Yeesu uú m pelu, umesɔho men kpalé un ko isoi sɔne le, Uléecaa ne sisoipipi inipɛe-i, Uléecaa ipɛelée in ko ukecáa we.

Yohani Úniwolé ye Uléecaa Nsímé yóólɛ
(Matiyee 3:1-12; Mariki 1:1-8; Yohani 1:19-28)

3 Kumúhɛ kunyine-i, Uléecaa uu Sakarii unmáne Yohani kucesi kóima-i rinó maa. Rɔm uyɔɔpi piima kapi ye n sée rɛ Tipɛe ye pɛe likumúhɛ kpe-i iyóɔpi kémee aɲmɛ kefi ne anupũ piwai masile. Pɔnsi Pilati yee pɛe Yutee ketɛ kecáa paílɛ, Erooti pɔɔn Kalilee kekó kecáa paílɛ. Uumaa Filipo yee pɛe Itumee ne Tarakoni sitɛ kecáa paílɛ, Lisaniya un Apitɛeni ketɛ kecáa paílɛ. Likumúhɛ kpe-i ke Aani ne Kayifu apí pɛe pɛpɛe ye Uléecaa inyóɔnse n wa piwéése. ³ Yohani uu Yuritɛe ayu pikóónú loni un yóólɛ tɛ: Ani mɛfine conse, ani tíyese piké míni nó wolé Uléecaa uké nɔanékópe nó sárei.

⁴ Ai wai yare lɛ ke antepu Esayi uú pɛe uritelé kémee n wóí rɛ:

Usoi rinɔ ye ri tɛe kucesi kóima-i n yóólɛ tɛ:

Ani Upiima ncee nyóɔnse,
ani uicee tɛiise iké kecirɛ wa.

⁵ Ahóre-hore nnéi ye sírunɛ,
akúú ne sikúúpi nnéi asi foru,
icée sikóónú nnéi asi tɛii,
icée ahore-hore nnéi aa síru.

⁶ Mpa úye uu pɛe yénu rɛ Uléecaa ye usoi riyu lɔle.

⁷ Asoiwuí aa Yohani kémee n sɔnaapo uké míni pi wolé. Uu pi maa rɛ: Nó akpurii nnyé! Wóo nó céesi rɛ nó fe ani Uléecaa ketahai kɛe n tu kaase má? ⁸ Ani ye mewai mɛe n nyiselɛ tɛ nɔ mɛfine conse wa. Áni kape

nómenécire m máikɛe rɛ: Apiraham yee urósáayaha. Uléecaa yé fe uu waise apare nnyé nní aa panse Apiraham sipirɛ. ⁹ Iso isɔɔlu ye pile iké aléé sémni hái iníhí-po. Pi kuléé nkú kɛe áku apipi sɔne m márei kéne api nna-i sápo.

¹⁰ Asoiwuí aa pɛe u pise rɛ: In lɛe ni, íye kai nkpeni pise rɛ tóké wa? ¹¹ Uu rinó pi yósu rɛ: Úye un sitúkanka sité m má, li pise rɛ uké uyee úu m má kɛse hɛ, úye un ko iluke m má, li pise rɛ uké uucɔ yee úu m má hɛ.

¹² Pilampooyó ricuruu api símpo piké míni pi wolé, api Yohani pise rɛ: Urócélaa, íye kai pise rɛ tóké wa?

¹³ Uu rinó pi yósu rɛ: Áni kape ye lɛ ke isé ii rinké rɛ pisoí piké ye hééle kecáa rilaaɛ.

¹⁴ Pisóɔa pó ticuruu api u pise rɛ: Tó ní, íye kai pise rɛ tóké wa? Uu pi maa rɛ: Áni kape ye úka siwóó yósi ne hñarje néé ani ne nsímé liute wááná, amá ani ne nóinéhéé ripá.

¹⁵ Kuyu nnéi yee pɛe tálɛ tɛ lipiima linyine ye waine. Mpa úye uu pɛé m músu rɛ néé Yohani yee uyɛ ke Uléecaa uu n wéɛ. ¹⁶ Yohani uu pɛe pi maa rɛ: Míni ke néé ne nó wóle, amá unyine yee hñarje né n fe ye sɔnti. Inésoi íi tu rɛ ké uanéeri nɲme fénnɛ. Nfáasɔne ne nna kuu yé ne nó wolé. ¹⁷ U ukunipe-i kuhóólo kapi ye ne n cácai múlɛnle uké ne mɛpipi ne acólé kóólɛnɛ. U mɛpipi risímɛ-i súúnine uu ayúí pó nna mɛe hñ ye píkaí n kpu kémee toroise.

¹⁸ Yohani ye pɛe pisoí itisi kpariisele un ne Nsímé Kɛ-cire pi símisi. ¹⁹ Erooti ye pɛe umárecɔ cire unɔsi Erootiyati kpísile uu ko mewai kópe mɛcɔ meýá wapisi. Lɛ nnéi nnya ke Yohani uú pɛé ne u cési. ²⁰ Erooti uu ko mewai kópe mɛcɔ kpá uu Yohani kukpaniilee wai.

Yohani ye Yeesu míni wolé
(Matiyee 3:13-17; Mariki 1:9-11)

²¹ Kapi pisoí nnéi míni piwóle m masí, api ko Yeesu ricuruu wolé. Kumúhɛ kpe-i kuu keyóme n yáási, ai keyóme hánne. ²² Nfáasɔne nn ukecáa súiri yare rilóɔlɔ, pin ti nyáni ne inípɛe. Tinó ari keyómeɛaa-po maari rɛ: Pó Kenépipi lala kecirɛ. Ám ye kepóɔcáa kó.

Yeesu Kirisi pikpure anyiri
(Matiyee 1:1-17)

²³ Aɲmɛ afɛetaani kumúhɛ ke Yeesu uu má uú ne upikei koru. Yare kapi pɛe m músu, u pɛe Yosefi kepipi lɛ. Yosefi un Elii kepipi, ²⁴ Elii un Matati kepipi, Matati un Lefi kepipi, Lefi un Melisi kepipi, Melisi un Yanayi kepipi, Yanayi un Yosefi kepipi, ²⁵ Yosefi un Matatiyasi kepipi, Matatiyasi un Amosi kepipi, Amosi un Nahum kepipi, Nahum un Esili kepipi, Esili un Nakai kepipi, ²⁶ Nakai un Maati kepipi, Maati un Matatiyasi kepipi, Matatiyasi un Simeyi kepipi, Simeyi un Yosee kepipi, Yosee un Yota kepipi, ²⁷ Yota un Yowanaa kepipi, Yowanaa un Resa kepipi, Resa un Soropapɛli kepipi, Soropapɛli un Salatiyɛeli kepipi, Salatiyɛeli un Neri kepipi, ²⁸ Neri un Melisi kepipi, Melisi un Ati kepipi, Ati un Kosam kepipi, Kosam un Elimatam kepipi, Elimatam un Eri kepipi, ²⁹ Eri un Yosuwee kepipi, Yosuwee un Eliyeseɛ kepipi, Eliyeseɛ un Sorim kepipi,

Sorim un Matata kepipi, Matata un Lefi kepipi, ³⁰ Lefi un Simeyɔɔ kepipi, Simeyɔɔ un Yuta kepipi, Yuta un Yosefi kepipi Yosefi un Yonam kepipi, Yonam un Eliyakim kepipi, ³¹ Eliyakim un Meleya kepipi, Meleya un Mena kepipi, Mena un Matata kepipi, Matata un Nataa kepipi, Nataa un Tafiti kepipi, ³² Tafiti un Sese kepipi, Sese un Opeti kepipi, Opeti un Poosi kepipi, Poosi un Sala kepipi, Sala un Nasɔɔ kepipi, ³³ Nasɔɔ un Aminatapi kepipi, Aminatapi un Atimɛɛ kepipi, Atimɛɛ un Esirɔm kepipi, Esirɔm un Faresi kepipi, Faresi un Yuta kepipi ³⁴ Yuta un Yakupu kepipi, Yakupu un Isaaki kepipi, Isaaki un Apiraham kepipi, Apiraham un Tera kepipi, Tera un Nahɔɔ kepipi ³⁵ Nahɔɔ un Seruki kepipi, Seruki un Rakau kepipi, Rakau un Falɛki kepipi, Falɛki un Epɛɛ kepipi, Epɛɛ un Sala kepipi, ³⁶ Sala un Kenam kepipi, Kenam un Aripakisaati kepipi, Aripakisaati un Sɛm kepipi, Sɛm un Nowee kepipi, Nowee un Lemɛki kepipi, ³⁷ Lemɛki un Matusalem kepipi, Matusalem un Enɔki kepipi, Enɔki un Yereti kepipi, Yereti un Mala-leyɛɛli kepipi, Malaleyɛɛli un Kenaa kepipi, ³⁸ Kenaa un Enɔɔsi kepipi, Enɔɔsi un Sɛɛti kepipi, Sɛɛti un Atam kepipi, Atam un Uléɛcaa kepipi.

Setani ye Yeesu peikee

(Matiyee 4:1-11; Mariki 1:12-13)

4 Yeesu uu Yuritee nkoi-mɛ n leeri Nfáasɔɔne nn u yipaalɛ. Nfáasɔɔne nn u kpisi nń ne kucesi kóima-mɛ sɪ. ² Setani uú ha kei u peikee siyáa afɛena. Úu siyáa sɛ kémeɛ líka li. Lɛ memáa nkú nn u wai. ³ Setani uu pɛɛ u maa rɛ: Pɔn Uléɛcaa Kepipi, a rinɔɔ ripare ntí he riké ripɔlɔ́ kukpɔnɔ́. ⁴ Yeesu uu rinɔɔ ku yósu rɛ: Li rítelɛ-i wólaalɛ tɛ: Ái iluke nmanɛ yɛɛ ye usoi nfáa he. ⁵ Setani uú ne kelɔ́ cáca u sɪ, uu meyéne mɛɛ ketɛ nnéi ayɔɔpiyu u nyísene ⁶ uu u maa rɛ: Né ayɔɔpiyu nnyé nnaɔɔ ne ammulɛ pɔ he. Anéniɛ-i kapi lɛ nnéi wa, né fe ań uyɛ kam n la he. ⁷ Pɔn né rinwula aa né yáási, lɛ nnéi yé lipɔkɔ́ wa. ⁸ Yeesu uu rinɔɔ ku yósu rɛ: Li rítelɛ-i wólaalɛ tɛ: Upiima mɛcire kóló kaí ne sá rɛ usoi uké riwula uké yáási.

⁹ Kuníri aku lɛ memáa u kpaú ne Yerusalem-pɔ, akú ha Uléɛcaa keyɔ kecáa u tɔsi, aku u maa rɛ: Pɔn Uléɛcaa Kepipi, a kecáa nké-i mepɔ́cɛ rísáɔ.

¹⁰ Likumúnɛ rɛ li rítelɛ-i wólaalɛ tɛ:

Uléɛcaa yé upitume rinɔɔ he

¹¹ Api pɔ́ yéu

kupóna áku kape ne ripare rinyine rinkpú nnya.

¹² Yeesu uu rinɔɔ u yósu rɛ: Li rítelɛ-i wólaalɛ tɛ:

Kape Upiima Upóléɛcaa peikee pɔké ukɛɔ yɛ. ¹³ Ke Setani uu méwee mpehɛ mpehɛ ne Yeesu m peikee, uu lɛ memáa ne ketaa u wai un ne kepole keɔ mɛ.

Yeesu ye upikei Kalilee keteni-i kóraane

(Matiyee 4:12-17; Mariki 1:14-15)

¹⁴ Yeesu uu Kalilee ketɛ pɛɛ. Nfáasɔɔne nnaɔɔ ne ukécáa we. Urinyiri ari ketɛ ké nnéi kónú. ¹⁵ Uu ayómeyáhaalee-i n céési, rńpá úye un ríyu u waise.

Nasareti pikó ye Yeesu yè

(Matiyee 13:53-68; Mariki 6:1-6)

¹⁶ Yeesu uu Nasareti-i kapi pɛɛ u rimmúlú uú ha ne papisi pɛɛ. Uu kewénteyaa tunjé kuyómeyáhaalee-i loni yarɛ kuu ye n lɔ́ mɛɔ. Uu yisi rɛ uké Nléɛcaasimé kéɛ. ¹⁷ Api antepu Esayi ritelɛ u múise. Uu ripinne uu yénu kei kai n wólaalɛ tɛ:

¹⁸ Upiima Nfaasɔɔne ye kenémɛɛ wele.

U né wéɛɛ rɛ [ké pɛpɛɛ ne

mɔ́ɔɔcaai n tú ncɔ́ɔ pi lese] ké kɔ píwɛkɔ́ Nsímé Kɛcɛ riyóó, ké pikpaniikó símisi rɛ pi ye akpanii kémeɛ pi lese,

am kɔ pinyíye símisi rɛ pi ye kam api ye yenu.

Am pɛ kapi íwe n wai níméherɛɛɛ

¹⁹ tɛ ké kuɔmɛ kɔ́ kɛ Upiima uu uipɛɛɛ n nyísene nkó símisi.

²⁰ Yeesu uu lɛ memáa rítelɛ pílesi uu ukeikó ri múise uú tonɛ. Písɔi pɛ nnéi pɛɛ kuyómeyáhaalee-i n we api iníɛɛ u wii. ²¹ Uu pɛɛ pi maa rɛ: Nléɛcaasimé mmú kani nní n kó, neni ke rinɔɔ tɛ ari li. ²² Anóɔ nyɛ ke Yeesu uu m máikɛ aa rńpá úye loni, ai píri pi wai kuú ne nsímé sɔne mmú n símisi, api ye pɛɛ maa rɛ: In ne Yosefi Kepipii? ²³ Yeesu uu pi maa rɛ: Ne nyu rɛ nɔ́ kenýárú keɛ n tee rɛ “Upɔise, a mepɔ́cɛɛ pɔise” né male. Nɔ́ kɔ né maa rɛ: Tɔ konle lɛ ne lɛ kaa Kaperinawum-pɔ n wapisi. A kɔ limeɔ kupóyu-i wapisi. ²⁴ Uu lɛ memáa kpa rɛ: Asei kam nɔ́ símisiɛ: Ápi ye antepu úka kusáne yɔsí ukuyu cɛɛ-i. ²⁵ Asei kam nɔ́ símisi, pikúmannɔsi ye pɛɛ Elii kumúnɛ piyele Isirayɛli-i, ke nkpei nn n wa aɔmɛ ataani ne kuwélé kumúnɛ, nkú píima nn kuyu nnéi loni. ²⁶ Uléɛcaa úu pikúmannɔsi pɛ unyine kémeɛ Elii tú, insá uyɛɛ Sitɔɔ ketɛ kémeɛ Sarepita-pɔ n we. ²⁷ Piyɔ́ ye kɔ pɛɛ kulúi wele Isirayɛli-i antepu Elisee kumúnɛ, rńpá ne lɛ, piuka úu wole uké fū, insá Sirii ukó Naama mɛcɛɛ.

²⁸ Ke pɛ nnéi pɛɛ kuyómeyáhaalee-i n we api lɛ n kó, kuwɔ́i aku pi wai. ²⁹ Api yisi api u tɔɔɔi apí ne kuyu lelu, apí ne rikúú tɛ kecáa ke pikuyu aku m mɔ́maalɛ taá rɛ piké ha kei-pɔ u riláume. ³⁰ Amá uu nnánnári wai uu pikepáápáa tiki uu tɔmpɔ.

Unírhélaa unyine nsímé

(Mariki 1:21-28)

³¹ Yeesu uu pɛɛ Kalilee ketɛ kémeɛ Kaperinawum-pɔ sɪ. Uu kewénteyaa ketúnɛ písɔi Nléɛcaasimé céési.

³² Umecélaa ye pɛɛ píri pi wele, liriýíkí rɛ u céésile ne nnaɔɔ. ³³ Kuyómeyáhaalee kémeɛ, unírhélaa unyine un we. Uu pipupukeɛ kápáa. ³⁴ Ah! N-ye kaá ne rɔ́ wéési, Nasareti ukó Yeesu? Pɔ kale rɛ pɔké rɔ́ nńa? Ne pɔ́ nyule rɛ Uléɛcaa ye pɔ́ wéɛɛ uu iyaa yekei. ³⁵ Yeesu uú ne ku cési uu ku maa rɛ: A riséɛ aa usoi uyɛ kémeɛ lelu. Kuníri aku písɔi keɔɔɔ ketɛ u tapu aku pɛɛ ukeméɛ lelu áku líka u wa. ³⁶ Ai pinnéi nnɔ́ yipu api pimɛɔpɛcɛɛ m máikɛɛɛ rɛ: kpí! Nsímé n-ye mpuri ye mmú? Usói nkó ye aníri rinɔɔ hele ne nnaɔɔ aá lelu.

³⁷ Api Yeesu rinyiri ne ketɛ ké nnéi kónú.

Yeesu ye pitóikó kulúi pwise
(Matiyee 8:14-17; Mariki 1:29-34)

³⁸ Yeesu uu Pisuiifi kuyomeyáhaalee-i léeri uu Simᵛᵛo keyo sī, Simᵛᵛo ulshóni ipiᵛᵛe in meyᵛᵛā tolú lin u pekési. Apí ne Yeesu tēni re uké u pwise. ³⁹ Uu ukecáá pē, uu kupiᵛᵛetoi rinᵛᵛo he ne kuwᵛᵛí, kupiᵛᵛetoi aku u kpᵛᵛāii, uu mēse ne mēse yisi uu pikecáá paí.

⁴⁰ Ituᵛᵛe melólé-maá, pē nnéi pēe itóí nᵛᵛoᵛᵛuri pitoikó m má apí ne Yeesu pi lēepᵛᵛo. Uu ᵛᵛpá úye kecáá anípe laa uu pi péise. ⁴¹ Aníri aa kᵛᵛo pisei meyᵛᵛā kēmeé lelu an pupukēe re: Pᵛᵛo Uléecaa Kēpiᵛᵛi. Amá Yeesu uu ne a cési uu nsímé ne a yulu, aníri ricuruu ye nyu re Yeesu ke Uléecaa uu wēe.

Yeesu ye Pisuiifi ayomeyáhaalee-i Nléecaasimé yóólē
(Mariki 1:35-39)

⁴² Kai n weesi, Yeesu uu kuyu lelu uu kei ke úka úu ᵛᵛo we sī. Tisoiwuí ari piwélāa u loni. Kapi u n lēepᵛᵛo, apí n la yare uké pikekúri n we, úu kapē pi riyá. ⁴³ Amá Yeesu uu pi maa re: Li pise re kē Uléecaa iyᵛᵛoᵛᵛi Nsímé Kēcire ayu aᵛᵛo símisi. Lē nnya ke Uléecaa uu né tumme. ⁴⁴ Uu Kalilee Pisuiifi ayomeyáhaalee-i Nléecaasimé n símisi.

Yeesu ye pipiretiki foí séi
(Matiyee 4:18-22; Mariki 1:16-20)

5 Keyáa kenyinge ke Yeesu uu Kenesareti kupiye ritime nyenu, pisei pin u kálaapᵛᵛo re piké Nléecaasimé kutu rico. ² Uu áninᵛᵛo até kuritime yenu, pikpíntomécᵛᵛpii pin akemēe léeme api pianyerᵛᵛe n hēere. ³ Yeesu uu kúninᵛᵛo kuse-i loni aí ne sá Simᵛᵛo kukó. Uu u maa re uké ne nkáripᵛᵛi ritíme ketāa wa. Yeesu uu kúninᵛᵛo kēmeē tone uu risoiwuí icélaa koru.

⁴ Kuu nsímé m masí, uu Simᵛᵛo maa re: A ne kúninᵛᵛo kecímé-cimé-mē ha, nᵛᵛo ne pipᵛᵛsēncᵛᵛo ani pēe nᵛᵛoanényerᵛᵛe fóm ani ikpíntomé cᵛᵛpii. ⁵ Simᵛᵛo uu rinᵛᵛo u yᵛᵛsu re: Sáa, kesine nké nnéi kari keisi ári kᵛᵛo pēe líka yē. Amá kai nní pᵛᵛo re kē anyerᵛᵛe fᵛᵛo, né fᵛᵛo. ⁶ Api anyerᵛᵛe fóm api ikpíntomé paála ii kumúᵛᵛe má, anyerᵛᵛe ticuruu aá n cēéii. ⁷ Api pipisencᵛᵛo pēe kúninᵛᵛo kucᵛᵛo-i ᵛᵛo we séiri re piké pi lē. Pē apí hapᵛᵛo api áninᵛᵛo ketē ikpíntomé yipu, áninᵛᵛo ricuruu an la aké mirii. ⁸ Ke Simᵛᵛo Piyēe uu lē n yē, uu Yeesu keyu-i wúla uu re: Upíima, a ne ketāa né wa, ne ukópekᵛᵛo le! ⁹ Iwame ye Simᵛᵛo ne pē ticuruu pēe ukekúri ᵛᵛo we wale, ikpíntomé píima iyē kapi keyáa kē n cᵛᵛpii nnya. ¹⁰ Lē cire kai kᵛᵛo Simᵛᵛo pisencᵛᵛo Yakupu ne Yohani ne Sepetee sipipi wa. Amá Yeesu uu Simᵛᵛo maa re: Iwame ii kapē pᵛᵛo wa. Kaí ne neni rimpá, né tíyese aa pisei pēe yé né rintíki wēési. ¹¹ Api pēe pianinᵛᵛo ne ketē-mē sī, api ᵛᵛpá yo yá api Yeesu tiki.

Yeesu ye uyᵛᵛ unyine pwise
(Matiyee 8:1-4; Mariki 1:40-45)

¹² Ke Yeesu uu kuyu kunyinge-i ᵛᵛo we, utisi unyine yeē keyᵛᵛ m pᵛᵛólú uᵛᵛ hapᵛᵛo. Kuu Yeesu n yē, uu keteni-i pa uu kēyu ketē tuhu uᵛᵛ ne u tēni re: Upíima, pᵛᵛo n la, pᵛᵛo né wole am funi. ¹³ Yeesu uu kunípe saapᵛᵛo uu u ca uu re: Ne lalē, a peí! Keyᵛᵛ ake mēse ne mēse tēne. ¹⁴ Yeesu

uu rinᵛᵛo u he re: Kapē úka nsímé mmú símisi. Amá a ha mepᵛᵛcíre uyēe ye Uléecaa inyᵛᵛoᵛᵛnse n wa nyíse uké yē lē kaa ᵛᵛo we, aa limemáá ihēe he aá ne mepᵛᵛcíre nyᵛᵛoᵛᵛnse yare kai Moisi isé kēmeē m pise, ᵛᵛpá úye uké yē te pᵛᵛo peí. ¹⁵ Yeesu rinyiri ari pēe kumúᵛᵛe kpe-i kuyu n kᵛᵛónúlē hái, asoiwuí aa ye u kálisi aké unsímé kutu rico uké kᵛᵛo ne aitoi a pwise. ¹⁶ Amá Yeesu uu ye kei ke pisei ápi ᵛᵛo we sī uᵛᵛ ha keyóme yáasi.

Yeesu ye kékankáláká kenyinge pwise
(Matiyee 9:1-8; Mariki 2:1-12)

¹⁷ Keyáa kenyinge ke Yeesu uu we un pisei cēési. Pifarisi ne pēpēe isé n nyu pin ukekúri tᵛᵛ. Kalilee ne Yu-tee sitē ayu-i ne Yerusalem kapi léenti. Upíima nnaᵛᵛe ye pēe Yeesu kecáá wele, un ne pisei pwise. ¹⁸ Pisei pinyine apí hapᵛᵛo pin kékankáláká risánᵛᵛáapᵛᵛrē wailē. Api wēési lē kapi yé ne kēyᵛᵛo ke-i n lomᵛᵛo piké Yeesu keyu-i ke yekei. ¹⁹ Amá ápi ceri mē kapi yé ne ke n lomᵛᵛo, ke pisei apí kulúi n tᵛᵛsí nnya. Apí ne itúhaa kecáá ke taá, apí itúhaa pére, apí ne risánᵛᵛáapᵛᵛrē tē pisei pēe n cápinelē kecᵛᵛpē Yeesu keyu-i cēpisepᵛᵛo. ²⁰ Ke Yeesu uu pinfatene n yē, uu utóikó maa re: Ne apᵛᵛkᵛᵛpē pᵛᵛo sárei. ²¹ Isé picélaa ne Pifarisi api kemúᵛᵛe loni, pin tee re: Usoi úye kecire ye nkó un Uléecaa lámisi? Wóo yé fe uké akᵛᵛpē sárei? Uléecaa mēcire ye yé fe. ²² Yeesu uu pinfasimé cērupᵛᵛo uu pi maa re: Yo nnya kani nfasimé mmú mpuri má? ²³ Anᵛᵛo nnyé ketē kecᵛᵛpē, ríye tēe fákú ne rico. Ke usoi uu yé kékankáláká ᵛᵛo maa re: Ne apᵛᵛkᵛᵛpē pᵛᵛo sárei néē kuu yé ke ᵛᵛo maa re: A yisi a sᵛᵛne? ²⁴ Ne la pᵛᵛké cēri re Usoi Kēpiᵛᵛi ye ketē kecáá ᵛᵛo nnaᵛᵛe mále keké ne pisei akᵛᵛpē pi sárei. Uu pēe kékankáláká rinᵛᵛo he re: A yisi a ripᵛᵛsánᵛᵛáapᵛᵛrē pílesi aá kulu. ²⁵ Mēse ne mēse, usoi uu ᵛᵛpá úye keyu-i yisi uu risánᵛᵛáapᵛᵛrē tē kēmeē kapi pēe u n finselē sakaa, uu nkúlecee pᵛᵛo un Uléecaa rinyiri taáselē. ²⁶ Ai ᵛᵛpá úye nnᵛᵛo yipu. Api Uléecaa rinyiri taáse, iwame ii pi súuni pin tee re: Tᵛᵛ neni mēwai kecire yē!

Yeesu ye Lefi sée re uké u ritiki
(Matiyee 9:9-13; Mariki 2:13-17)

²⁷ Lē memáá, Yeesu uu léeri, uu ulampooyᵛᵛo unyine kapi ye n sée re Lefi yenu un lampoo keyᵛᵛo-i tᵛᵛ. Yeesu uu u maa re: A né ritiki. ²⁸ Lefi uu yisi uu linnéi yá uu u tiki. ²⁹ Lefi uu limemáá iluke kecire ukeyᵛᵛo-i u wai. Pilampooyᵛᵛo meyᵛᵛā ne pisei picᵛᵛo pin kesē keluke ke-i we. ³⁰ Ái ne Pifarisi ne isé picélaa risá, apí Yeesu pipiretiki maa re: Yo nnya ke nᵛᵛo ne pilampooyᵛᵛo ne pikópekᵛᵛo ani kesē le? ³¹ Yeesu uu rinᵛᵛo pi yᵛᵛsu re: Pisei pēe isare n láarú ápi upᵛᵛise pise, amá pitóikó pēe upᵛᵛise pise. ³² Am ka re kē pisei pēe aseí n tíkilē sée, amá pikópekᵛᵛo nnya karᵛᵛo ka re piké pimēfine conse.

Yeesu ye anᵛᵛpahaá nsímé wai
(Matiyee 9:14-17; Mariki 2:18-22)

³³ Pisei pinyine apí Yeesu maa re: Yo nnya ke Yohani pipiretiki ne Pifarisi apí ye anᵛᵛo paasi apí ye kᵛᵛo keyóme yáasi ᵛᵛpá píyei. Amá pᵛᵛo pipiretiki pin le pin kᵛᵛo níru?

³⁴ Yeesu uu rinᵛᵛo pi yᵛᵛsu re: Nᵛᵛo músu re usoi yé unᵛᵛo

kpísi un we, upisane api pɛe anóɔ paasii? Aai, mmɛ́ ñn we. ³⁵ Li yé kam api kumúhɛ́ kunyine-i unósikó uyɛ́ pikɛɔpɛ lese apí ne tómpɔ. Pɛ́e uyɛ-i kapi yé pɛe anóɔ paasi.

³⁶ Yeesu uu kenýarũ pimáa pi kpá rɛ: Úka úu ye kusánháa fale kepampi ne kusánháa kpure tápisi. Lin lɛ́ n wa, kusánháa fale kuu lɛ́ ticeéri, kepámpɛ kɛ́ kuu n lése áke kɔ kukpure kɛ́mɛe waine. ³⁷ Úka úu ye píta pelɛ́ kukónenuhɛ́ kpure-i súũ. Lin lɛ́ n wa, píta pɛ́ ne ye anúhɛ́ tikpáfúsele, ai wai píta ne lianúhɛ́ ye méwoo wa. ³⁸ Amá anúhɛ́ fale-i kapi ye píta pelɛ́ súũ. ³⁹ Úka úu ye kɔ píta fale káipi un pipelɛ́ pinírɛ́ m masí. Pi ye rɛ pipelɛ́ pɛe pikɛcɛ́.

Yeesu yɛe kɛwɛ́ntɛyaa ute

(Matiyee 12:1-8; Mariki 2:23-28)

6 Kɛwɛ́ntɛyaa tunhɛ́ kenýine ke Yeesu uu kɛcɛ́rɛ́ kɛ́mɛe sónɛ un tósu. Upipiretiki api mɛ́pɛpi n kpéeni pin pianipe-i tɛkɛise pin takai. ² Pifarisi pinyine api pi maa rɛ: Yo nnya kani lɛ́ ke isé ii ñn maa rɛ písoi ápi kape ye kɛwɛ́ntɛyaa ketúhɛ́ wa wai? ³ Kei ke Yeesu uu pɛe pi pɛe rɛ: Lɛ́ nnya áni lɛ́ ke Tafiti uu kumúhɛ́ kpe-i ke nkú nn u ne upikó n wa kɛenlɛ́, néɛ yo? ⁴ U Uléécáa kɛyɔ-i lonle uu akpónhɛ́ kapi Uléécáa n yekei kpísi uu le, uu kɔ upikó pa, lin kɔ ne irósé-i wólaalɛ́ tɛ pɛpɛe ye Uléécáa inyóhɛ́ n wa piwééɛe ñmanɛ pɛe yé fe api a le. ⁵ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá rɛ: Nɛ́, Usoi Kɛ́pɛpi, néɛ kɛwɛ́ntɛyaa ute.

Utisi uyɛe kunípe kópe m má

(Matiyee 12:9-14; Mariki 3:1-6)

⁶ Kɛwɛ́ntɛyaa ketúhɛ́ kɛcɔ kenýine, Yeesu uu kuyómeyáhaalee kunýine-i loni un písoi céési. Uu kei utisi unýine lɛpɔ ne kunípe luke-luke kópe. ⁷ Isé picélaa ne Pifarisi api Yeesu kutu n cɔlɛ́ piké yɛ́ in tɛ u yé kɛwɛ́ntɛyaa ketúhɛ́ usoi pɔise, likumúhɛ́ rɛ pi pɛe kɛwááná wéésile piké ne akópe u n lapaase. ⁸ Amá Yeesu ye pɛe pinfasimé cérule. Uu unípe kópe kɔ maa rɛ: A yisi a nyere ñpá úye uké pɔ yɛ́. Utisi uu yisi uu nyere. ⁹ Yeesu uu pɛe pi maa rɛ: Ne nó pise rɛ íye kai irósé kɛ́mɛe pise? Li pise rɛ tóké kɛwɛ́ntɛyaa ketúhɛ́ lisɔne néɛ likópe wa? Tɛ tóké usoi nfaa lɔ néɛ tóké u kpu? ¹⁰ Uu pinnéi nyáni uu pɛe limemáa usoi uyɛ́ maa rɛ: A kupónípe ritunámɛ. Uu kunípe tunjáɔ, kunípe aku pélu. ¹¹ Amá ai mpí pɔ́ tóosi api pimɛcɔpɛcɛ́rɛ́ n kɛɛne pin lɛ́ kapi yé ne Yeesu n wa taikɛɛ.

Yeesu ye pitume kefi ne pité wée

(Matiyee 10:1-4; Mariki 3:13-19)

¹² Yeesu uu likumúhɛ́ kpe-i kekúupi taá rɛ uké keyóme yáási. Kesine nnéi kuu kei tone un Uléécáa yáási. ¹³ Kai n weesi, uu upipiretiki séi, uu pikɛcɔpɛ kefi ne pité wée uu pi séi rɛ pitume. ¹⁴ Pɛpɛe Simɔɔ kuu rinyíri n hɛ rɛ Piyɛe ne uyɛ́ uwá Antiree ne Yakupu ne Yohani ne Filipu ne Patelemii ¹⁵ ne Matiyee ne Tomaa, ne Alifɛe kɛpɛpi Yakupu ne Simɔɔ yɛe ukuyu ñ la ¹⁶ ne Yakupu kɛpɛpi Yutasi Isikariyɔɔti yɛe ñ ka uu kɛpɛrɛ Yeesu yáí.

Yeesu ye céésile un kɔ itói pɔise

(Matiyee 4:23-25; 5:1-12)

¹⁷ Yeesu ne upipiretiki api kekúupi cɛpime api kutɛ́ mmɛ́ weri, kei ke upipiretiki meýá api ñ we. Yutee ketɛ́ nnéi písoi meýá pin kɔ kei we, ne Yerusalem pikó ne Tiri ne Sitɔ menimaa ritime ayu pikó. ¹⁸ Pi cápinemele piké Yeesu icélaa kutu ricɔ, api kɔ piitoo pi pɔise. Pɛ́ ke aníri aa m pɛkesi api pélu. ¹⁹ Mpá úye uu náási uké u rica, liryíki rɛ u pɛe ñnanɛ nnyine mále un ne pinnéi pɔisente.

Ñnare ne píweluke

²⁰ Yeesu uu upipiretiki inípe wii uu rɛ: Nó mpí nɔ́ nní íwe m má, nɔ́ pínarekome le.

Nó Uléécáa iyɔɔpi tɛ.

²¹ Nó mpí nɔ́ nní nkú n tú,

nɔ́ pínarekome le, nɔ́ keyáa lɛpune.

Nó mpí nɔ́ nní n tɛni, nɔ́ keyáa sɛ́nnyine.

²² In tɛ písoi ye nínɛpuri yulu,

api nó lákase, pin lámisi pin

kɔ nónnɛ́kópe símisi rɛ nɔ́ Usoi Kɛ́pɛpi ne kɛfa tɛne nnya,

nɔ́ pínarekome le.

²³ Tikpákárá tɛ tɛcɔ ke pipisaa apí pɛe antepuye wa.

In tɛ leleɛ nó leeme, nórínɛpɔ́ ríkɛ n láará, ani ne mpóɔnare cɔ, nínɛhɛɛ ye keyómɛcáa-pɔ piyɛle ái kumúhɛ́ má.

²⁴ Amá nó mpí nɔ́ nní m má, íwe kani topori,

nɔ́ nónnɛ́nare piluke masile.

²⁵ Nó mpí nɔ́ neni nní n lɛpaalɛ́, íwe kani topori,

nkú ye sɔ́ntile nké nó wa.

Nó mpí nɔ́ neni nní n sɛ́nnyi, íwe kani topori,

nɔ́ mpóɔcáa-i lonine ani ténisi.

²⁶ In tɛ ñpá úye ye nónnɛ́ɔne símisi, íwe kani topori, likumúhɛ́ rɛ lɛ́ ke pipisaa apí pɛe antepuye nɔ́ɔmɛ wai.

Ani nópinélaaɔ n la

(Matiyee 5:38-48; 7:12a)

²⁷ Nɔ́ nní kutu né n cɔlɛ́, ne nó símisile rɛ ani nópinélaaɔ n la, ani pɛpɛe nó n yúlu lisɔne n wai, ²⁸ ani pɛpɛe awéeri nó n wai anɔ́ɔ sɔne ritikise, ani pɛpɛe íwe nó n wai kɛcáa n welu. ²⁹ In tɛ usoi ye kumórí kuse-i kɛpɛse pɔ́ tɔ, a kutóɔɔ u rituná, usoi un kupókpɛ́lenku pɔ́ n yɔ́sí, a tíyɛse uké kɔ kɛpótúkanka tɛne kpísi. ³⁰ Mpá úye yɛe linyine pɔ́ we a li u hɛ, úye un kɔ lipókó linyine pɔ́ n yɔ́sí, kape li u korí. ³¹ Lɛ́ kani ñ la picɔ piké nó wa, ani ye limɛcɔ pi wa. ³² In tɛ pɛpɛe nó ñ la ñmanɛ kaní la, ihéé íye icɔ kani pɛe mɛ́. Pikópe kɔ́ ricuruu ye pɛpɛe pi ñ la lalɛ. ³³ In tɛ pɛpɛe lisɔne nó n wai ñmanɛ kani ye lisɔne wa, ihéé íye icɔ kani pɛe mɛ́? Pikópe kɔ́ yèè kɔ lɛ́ wale. ³⁴ In tɛ nɔ́ tálɛ́ tɛ pɛ́ kani n lonse yé nó héele, ihéé íye icɔ kani pɛe mɛ́? Pikópe kɔ́ ricuruu yèè pikópe kɔ́ lonsele pin tálɛ́ tɛ pi yé lɛ́ kapi n lonse ritísí linyine pi héele. ³⁵ Amá nɔ́kɛ́ nópinélaaɔ n la, ani lisɔne pi n wai. Áni kape ye n tálɛ́ tɛ pi yé nó héele ani kelene pi lonse. Nó ihéé kɛcɛ́rɛ́ yɛ́ ani póló Uléécáa yɛe

ήρπά yo κεκάά n tú sipipi, likumúhē re u pēpēe ápi rícere m má ne písoi kḗkárá lalē. ³⁶ Ani ye nómenécōpēcīre íwe ténaane yare ke Nónésáa uu ye íwe nó n té mecō.

Ái we re tókē ye picō akópe m palē
(Matiyee 7:1-5)

³⁷ Áni kape ye picō akópe m palē, Uléécāa úu kape ko ne n̄ akópe m palē nnya. Áni kape ye picō ne túhaane, Uléécāa úu kape ne n̄ n túhaane nnya. Ani ye picō akópe pi sárei, Uléécāa uu nónék̄k̄ nó sárei. ³⁸ Ani ye picō he, Uléécāa uu nó he. Pi nó músune ai yipu aí wure api tíŋa-tíŋa api nó kópō. Kemúhē kē kani ye ne picō m̄ musí kapi ko ne n̄ músune. Ái líka nnya, Uléécāa ye músune ai yipu uu tíŋa-tíŋa uu tírii uu nó kópō. Kulū kḗ kani ye ne picō m̄ musí kucō ke Uléécāa uu ko ne n̄ músune.

³⁹ Yeesu uu ko kenýarū kḗ re: Unýíye úu yé fe uké unýíyēcō tōcōi. Lin lē n wa, pinnéi ye ha kuhóre-i lóipōne. ⁴⁰ Uyēe pikei m peikēe úu ye uyēe pi u m peikēese n fe. Amá uyēe pi m peikēe un pikei n ceri ḥsōne, u ne uyēe pi u m peikēese yé n sá. ⁴¹ Yo nnya kaa keyúipi kee upómárecō menípēe-i ḥ we nyáni áa pēe kenawélépi kee mepók̄-i ḥ we nyáni? ⁴² Íye kaa yé fe aa upómárecō maa re: Unémárecō, a riyá kē keyúipi kee mepónípēe-i ḥ we lese, páa pēe kenawélépi kee mepónípēe-i ḥ we lese kelene. A tíye pō kecáá kecáá mewai má kpa! Kenawélépi kee mepónípēe-i ḥ we kaa yé mefóí lese aa pēe ḥsōne n nyáni áa ne keyúipi kee ucō menípēe-i ḥ we lese.

Kuléé ne kuapipi kecáá icélaa
(Matiyee 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ Kuléé kḗe isare n láárú áku ye apipi kópe mari, kuléé toik̄ áku ye ko apipi sōne mari. ⁴⁴ Pi ye ḥpá kuléé kúye ne kuapipi cerilē. Ápi ye sinípeleépi kecáá afiiki tō, ápi ye ko ahíhíi kecáá areese tō. ⁴⁵ Lisōne ke usoi sōne uu ye ukefa-i léseme, usoi kópe p̄cō likópe ukefa-i léseri, likumúhē re leleē usoi kefa-i n yipaalē ke nnō n̄ ye símisi.

Síyo sité sinyine kecáá nsímé
(Matiyee 7:24-27)

⁴⁶ Yo nnya kani né sélei re Upíima, Upíima áni pēe lē kam nó n céesi wai? ⁴⁷ Ani tíye kē nó nyíse lē ke uyēe nnésímé kutu n cólē un ne n keisi uú ne menyíne ḥ we. ⁴⁸ Liute ye we yare usoi ye kēyō m móm uu túni ai cimisi uu kepare tulu, uu kekecáá rikúí tōsi. Ke ikóí ii n yi ii waa, míni amē ke fe, amá amē ko fe meké ke ritiŋa-tíŋa, likumúhē re ke mōmaalēnle ḥsōne. ⁴⁹ Amá uyēe nnésímé kutu n cólē úu pēe ne n keisi ye we yare usoi ye kēyō m móm uu ntaai pure-pure kecáá ke tōsi, rikúí ári we. Ke ikóí meni amē ke riñfe, mese ne mese kake tōh̄ ake foru téké-téké.

Yeesu ye Rōm usóca kḗē unyine ukeikó pōise
(Matiyee 8:5-13)

7 Ke Yeesu uu písoi pēe u n kálaalē ifaaci piwai m̄ masí, uu yisi uu Kaperinawum tómpō. ² Rōm usóca kḗē unyine ye pēe ukeikó unyine mále, úu ye uukeikó uyē kecáá kō. Ukeikó uyē un p̄cólú, ticuruu un kekḗ nyahai. ³ Ke usóca kḗē uyē uu n kō pin Yeesu nsímé símisi, uu Pisuifi piwéese tum te piké ha u séeme uké uukeikó pōise. ⁴ Api Yeesu kémēe tuiḗo apí ne meyá u tēni re: Usoi uyēe ne sá re pōké u lē. ⁵ U ntópuri lalē ḥsōne. Uyēe ko kurýómeyáhaalee m̄. ⁶ Yeesu uu pēe pi tikipō. Kuu kēyō n nyahaiḗo, usóca kḗē uu upisane tumpō re piké u maa re: Upíima, kape mepócīre ricōŋ. Ám ne sá re pōké kenéyō lō. ⁷ Ne rinécúruu yenle re ám tu re kē kepómēe hapō. Amá a rinóc̄ he unékeikó uké peí. ⁸ Né ticuruu ye piwéese mále nen pi pakarelē, nen ko pisóca má pēe né m pakarelē, nen piunyine m maa re uké méye ha, u ye hale. Nen ko ucō m maa re uké kam, u ye kale. Nen ko unékeikó m maa re uké linyine wa, u ye li walē. ⁹ Ke Yeesu uu anóc̄ nyē n kō, usóca kḗē uyē isoi ii u sōnesi. Uu panse uu písoi kulúí pēe u n tikilē maa re: Ne nó maa re ḥpá Isirayēli kémēe, ám píkai nfatene mmú nco yēnaalē. ¹⁰ Pē kuu n tú api kēyō-i pēepō api ukeikó uyē lēepō un isare láárú.

Yeesu ye ukúmannōsi unyine kewā nfaa pēsēme

¹¹ Kai kóso n weesi, Yeesu uu kuyu kunyine kapi ye n sēe re Naini sí. Upipiretiki ne risoiwú tin u tikilē. ¹² Kumúhē kḗe-i kuu kuyu keḗo n nyahaiḗo, uu yénu pin ne kesoikópe pikúlaa tōsu. Ukúmannōsi unyine kewā cireníŋe kapi lē ne tōsu. Kuyu pikó kulúí pin ne unóc̄i uyē tū. ¹³ Ke Yeesu uu u n yē, íwe ii u wai uu u maa re: Kape té! ¹⁴ Yeesu uú nyōsōpō uu asoikópemulē ca, pēpēe n topori api nyere, Yeesu uu re: Keḗmánepi, ne rinóc̄ pō he, a yisi! ¹⁵ Kesoikópe ake cāŋáráá ake nsímé kápáá. Yeesu uu keuni ke pa. ¹⁶ Iwame ii pinnéi loni api Uléécāa rinyiri taáse pin tee re: Antepu píima ye keróc̄pē rikpáfúmele. Uléécāa ye kale uké umpuri come! ¹⁷ Nsímé mmē nn Yutee ketē nnéi ne kemekō sitē kémēe kónú re lē ke Yeesu uu wa.

Yohani Úniwolē pitumē
(Matiyee 11:2-19)

¹⁸ Yohani pipiretiki api lē nnéi u símisi. Yohani uu pikecōpe pitē séi, ¹⁹ uu Upíima kémēe pi tum te piké ha u pise re: Póc̄ usoi uyē kapi mekēe-me n tee re u sónti néē unyine ucō ye kepire wemele? ²⁰ Kapi Yeesu kémēe n tuiḗo, api u maa re: Yohani Úniwolē ye rō tumme re tókē pō pise re: Póc̄ usoi uyē kapi mekēe-me n tee re u sónti néē unyine ucō ye kepire wemele? ²¹ Kumúhē kḗe kémēe, Yeesu un písoi meyá itói pōisente, un aníri pi pēsei un pinyíye meyá inipēe wúkulente. ²² Uu pēe Yohani pitumē maa re: Ani mpō ani ha lē kani n yē ani ko kom Yohani keenkeē: Leleē re pinyíye ye nyánile, síkankáláká sin sōne, piȳc̄ pin wolē pin funi, pitusúí pin kómēi, pikpōkḗo pin yisikee, piwékōc̄ pin ko Nsímé Ke-

cire ke pisoni api pi n yóólē kómei. ²³ Úye unsá nē nnya n loó, liute ye únarekome le.

²⁴ Ke Yohani pitume api pitóhē m masí, Yeesu uu Yohani nsímé pisoni pēe n cápinelē n símisi re: Yo kani kucesi kóima-i piyéne ha? Kēkpápi ke kuyó aku n fiki-isee, née yo? ²⁵ Yare yo kani pēe piyéne ha? Usoi yee melape kecire n lapaalē yee kei we, née yo? Amá siyóópiyo-i ke pepēe ilū néikwó n tánti pin isoi le apí we. ²⁶ Yare yo kecire nmaa kani pēe piyéne ha? Antepu unyine, née yo? Amá aseí kecáá uyē kani nní h yē ne antepu fele. ²⁷ Likumúhē re Yohani nsímé kai Nléecaasimé ritelē-i wólaalē te:

Unétume ye nkó kam n tumme
uké ne kēkpéē pó wa
uké mpócéē nyóónse.

²⁸ Yeesu uu pimáa kpá re: Ne nó símisile re ápi unyine maraalē yee Yohani n fe, mpa ne lē, pepēe Uléecaa iyóopi kémeē h we kecōpe uyee n fíllē ye u fele. ²⁹ Kuyu nnéi ne pilampooyó pēe Yohani nsímé kutu riñcō api tífyese uu míni pi wole. Pi cerile re Uléecaa yee aseí ute. ³⁰ Ke Pifarisi ne pepēe Uléecaa isé n nyu apí h yē re Yohani úu kapē míni pi wole, li nyísele re lē ke Uléecaa uú ne pi h la kapi kepíre ritō.

³¹ Yeesu uu pimáa pi kpá re: Úye kam yé ne nfáani pisoni múhēisene? Úye kapi ne menyíne we? ³² Pi nkpáni yare siwá see kyaála-i n tú, si ne sisicō sin séleine asi ye re:

Tō asū símisile, ani yúlu áni yesi,
ari sikpoyome yom, áni té.

³³ Likumúhē re Yohani Úniwole ye kale úu ye iluke li, úu ye kō píta n ntí, ani re u unírhélaa le. ³⁴ Usoi Kepipi pōcō weri ken le ken níru, ani kō re: Ani usoi nkó nyánii, piluke ne píta nkó nmane mee uyē we. Ticuruu u kō pilampooyó ne piwaikópekōcō picō usanē le. ³⁵ Amá pepēe u n nymurei ye nyíselele re Uléecaa mewéésēsōhō ye me.

Yeesu ye Ufarisi Simwō keyō-i we

³⁶ Ufarisi unyine uu Yeesu séi re piké kesé iluke li. Yeesu uu usoi uyē keyō sī uú tone uu le. ³⁷ Kuyu kpē unōsi unyine yee mēfine kōpe m má un we. Kuu n kó te Yeesu ye Ufarisi uyē keyō-i we un iluke le, uú ne kenúmpí ne tulaali meypē sī ³⁸ uu Yeesu kepíre nyere, uana-mē. Uú n tēni uu Yeesu ana ménini fōlu, uu limemáa ne unnyúpi a tinnente, uu a pira uu tulaali akēcáá kōcni. ³⁹ Ke Ufarisi uyee Yeesu kusáne n wai uu lē n yē, uu ukēfa-i n tee re: Usoi nkó un pēe mesei antepu, u yé pēe unōsi nkó yee nní u n cárii ceri re wóo lo, u yé kō pēe céri isoi íye mpuri kuu le. Unōsi lo yee mēfine kōpe m má. ⁴⁰ Yeesu uu pēe Ufarisi rinōcō yósu re: Simwō, ne nnyine mále ké pō male. Simwō uu rinōcō pēse re: Sáa, a male. ⁴¹ Yeesu uu re: Pisoni pité pēe ne uwóolonse riwóme má. Use un ne riwóme u má nwóóweni siwóo píle píle menupū, ucō pōcō ne riwóme u má nwóóweni mēpipi kuwóo. ⁴² Piketé ké úka úu kō pēe fene uké uriwome hééle. Uwóolonse uu piketé sárei. Piketé ké kecōpe úye yee yé meyansei uwóolonse uyē n la? ⁴³ Simwō uu rinōcō u yósu re: Ne músu re uyē tiwome

tee m piye yee yé meyá u n la. Yeesu uu re: Pō alari mále.

⁴⁴ Uu lē memáa unōsi uyē-mē pansepo, uu Simwō maa re: Pō unōsi nkó yēe? Ne kepōyo-i lommele áa míni né he re ké anéna riké, amá uyē ne anéna umenini fōile uú ne unnyúpi a tinnente. ⁴⁵ Áa né ripira re kusáne kaa né yósu, amá kam ne n lomme kuu nní né yáhaankeē uú ne anéna tini. ⁴⁶ Áa mékpo rinéyu kecáá kōcnu †, amá uyē ne tulaali anéna kecáá kōcnu. ⁴⁷ Lē nnya kam pō tee re: Nla píima kuu né h nyíse ye nyísele re pi uakópe nnéi u sárei. Amá uyē kapi nkáripí n sáreile, nkáripí kuu ye unla nyíse. ⁴⁸ Yeesu uu pēe unōsi uyē maa re: Ne apōkópe pō sárei. ⁴⁹ U ne pepēe kesé n le apí pisifa-i n símisi re: Usoi úye mpuri lo yee akópe n sárikēe? ⁵⁰ Yeesu uu pēe unōsi uyē maa re: Mpófatenē ye pō yóriyele, a n nme ne nkíhññe.

Pinōsi pēe pēe Yeesu n tíkíle

8 Lē memáa ke Yeesu uu ayu maa ne ayu sínsá rikóónú un Uléecaa iyóopi Nsímé Kecire yóólē. Upiretiki kefí ne pité ² ne pinōsi pē kuu aníri m pései ne pē kuu m pōisente pin u tikilē. Maari kapi n sélei re Makitala ukó kapi aníri aseí m pēse ne ³ Cusa yee Erooti keyō kecáá m paílē unōsi Yohana ne Susaani ne pinōsi meyā pēe pēe pilikó ne Yeesu ne upipiretiki n léni.

Ulukaa kenyárū

(Matiyee 13:1-9; Mariki 4:1-9)

⁴ Ayu kulúi kémeē ke pisoni api ye pēe léepō api Yeesu léepō. Ke pisoni api n cápine, uu kenyárū maa re: ⁵ Utisi unyine yee ilukepuri pífóme leepō, icō ii ricéetime lólu api ikecáá cōpisi sinúipi asi i le. ⁶ Ilukepuri icō ii kepare kecáá lólu. Kii n le, ii kóosi, ke hññe hñ h we nnya. ⁷ Ico ii sinípeleépi kémeē lóipō ii lelu, sinípeleépi asi mese ne mese i hila. ⁸ Amá ilukepuri icō íí ne ketē scōne sá, ii lelu ii papisi ii máru hññe. Yeesu uu pimáa kpá re: Ani kutu ricō hññe, úye un ukóme uu kóm.

Yo nnya ke Yeesu uú ne sinyárū céési?

(Matiyee 13:10-17; Mariki 4:10-12)

⁹ Yeesu pipiretiki api kenyárū ké aseí u pise. ¹⁰ Uu rinōcō pi yósu re: Nō ke Uléecaa uu uiyóopi nsímé mee m pékaalē cereise, úu pē cereise. Amá picō ye mpa yo kómeile yare sinyárū líké wa re pi hññe paílē amá ápi kō pēe hññe nyáni, pin hññe kutu cōlē ápi kō pēe hññe kómei.

Yeesu ye ulukaa kenyárū aseí lese uu símisi

(Matiyee 13:18-23; Mariki 4:13-20)

¹¹ Kenyárū ké aseí ye nnyé: Ilukepuri yee Nléecaasimé. ¹² Pisoni pinyine isoi ye ricéetime tē meco wele. Pi ye konle, amá kuníri akú weri aku nsímé mmē pisifa-i lese ápi kapē ne kēfa n tene líké pi n yóriye nnya. ¹³ Picō ye keparecaa ké meco wele: Pi ye Nléecaasimé kónle apí n yósu ne mpōcōnare, amá ápi

† Mékpo pikōcnu ríyu kecáá: Kusáne piyóó ye pi Pisuífi kémeē. Tíyu piwaise ye pi.

ye n tíye nké pikemee iníjí wa, ápi ye kefa tene liké náñai. Ncón nn n ka, api nfatene yálapa. ¹⁴ Ilukepuri iyee sinípeleépi-i n loó ye we yare peree ye n kó, amá api tíyese nfasimé ne memá ne ketē kecáá liala ai n hila ápi ye pree rikáhákáhá ne kécō-pō. ¹⁵ Ilukepuri iyee ketē sone-i n loó ye we yare peree Nléécaasimé kutu riñcō api pisifa-i n múlú, api n n tikilē ne kefa keee api njmóópú nn kulaa pi wai.

Kéfiráa kenyárū

(Mariki 4:21-25)

¹⁶ Yeesu uu re: Úka úu ye kéfiráa risé uu kucári ke kipi née uu kefine metene ke pésu. Amá kelō cáca kapi ye ke ritōsi liké ne n wa re pē nnéi pree kécō-i n lompo ye metéi yé. ¹⁷ Lē nnéi lee pree m pékaalē ai kúyene wai, lē ke mpa úye úu pree kúyene n we ai metéi kémee léeri. ¹⁸ Ani nómencíre tí ne lē kani ye nsímé n kó. Likumúnjé re uyee m má kapi ye pípa rikpá, amá úye unsá m má, nkáripí mmē kuu m má kapi u yósunē.

Yeesu uni ne upiwā

(Matiyee 12:46-50; Mariki 3:31-35)

¹⁹ Yeesu uni ne upiwā apí weri api u léeri, amá ápi fe piké ukemee tuiṗō, ke pisoí api kulúí n tōsí nnya. ²⁰ Api pimekame Yeesu símisi re: Upóni ne pipówā ye ketahai nyenu pin la piké pō yé. ²¹ Amá Yeesu uu pinnéi maa re: Unéni ne pinéwā pree nní peree Ulééca Nsímé kutu n cólē pin lē knn pi m pise tikilē.

Yeesu ye meyo píima menyine riséése

(Matiyee 8:23-27; Mariki 4:35-41)

²² Keyáa kenyine ke Yeesu ne upipiretiki api kúnincoi lō uu pi maa re: Tóké kupiye kuwélé kucō-mē ha. Api mē téh. ²³ Kumúnjé kpe-i kapi n téhlē, Yeesu uu lōpile. Kuyō píima kunyine aku pipépe kápáá. Míni ame kúnincoi yipu lin ne nkpo pi wéési. ²⁴ Pipiretiki api Yeesu léepo api u yónse api u maa re: Sáa, Sáa, tō kpínine! Yeesu uu yisi, uu kuyō ne ániwalé cési ne kuwóí, ai níñesi, ai séé léké-léké. ²⁵ Yeesu uu upipiretiki maa re: Yei ye nón-néfatenē? Amá iwame ii pi wai, aseke uu kō nnō pi yipu api pimēcōpēre m máikeene re: Usoi úye mpuri ye nkó, aí ne kuyō ne míni péne lin u pakarelē un tinō n he.

Yeesu ye unírhélaa pōise

(Matiyee 8:28-34; Mariki 5:1-20)

²⁶ Api Kerasaa pikó ketē kee kupiye metérj meco n we ken Kalilee ketē lorólē loni. ²⁷ Ke Yeesu uu kúnincoi-i rincúlame, kuyu kpē utisi unyine uu u tépei. Háí mekeeme kúu ye ilū tā, aníri an u pekési. Úu pree kécō má, amá akpíí kémee kuú pree sói. ²⁸ Kuu Yeesu n yé, uu pupēi, uu uanui kecáá wúla uu meyā maa re: Tó ne mpō ne n-ye, Ulééca yee mpa yo kecáá n tú Kepipi Yeesu? Ne ne pō ténile re kape íwe né wa. ²⁹ Ái líka nnya kuu lē male, Yeesu ye rinō he re aníri aké ukeméé le. Li ye lin ne u n yisi, pi ye ána ne anípe akpanii u paasilē, amá uu a túúni, aníri aa kucesi kóima-mē u kpáú. ³⁰ Yeesu uu u pise re: Íye kapi ye pō séé? Uu rinō yósu

re: Pi ye né séé re “kulúí”, likumúnjé re aníri ye ukemee kulúí wele. ³¹ Aníri nyé áá ne Yeesu tēni re úu kape nkpo kuhore-mē a riláupo.

³² Kúfōnlee píima kunyine kun tikúú kecáá we kun tükuri. Aníri áá ne Yeesu tēni re uké tíyese aké áfōn nyé-i lō. Yeesu uu ncée a he. ³³ Aníri aa pree usoi uye-i lelu aa áfōn loni. Áfōn aa kekúúcaa-pō ntóó sé áá ha míni-i séé. ³⁴ Ke pisoí pree áfōn n kpáúlē api lē n yé, api wuru apí ha ne nsímé mmē kuyu maa-i ne siyupi nnéi-i kóónú. ³⁵ Pisoí api léeri piké lelee n wa yé. Api Yeesu kémee tuiṗō api léepo utisi uyé un péi, un Yeesu ana keyúrí tú un lapaalē, ne ukeyu cáká-cáká. Iwame ii pi wai. ³⁶ Pē nnéi inípe-i kai lē n wapisi api lē ke aníri áá ne utisi uye-i n le keenkēe. ³⁷ Kerasaa ketē pikó nnéi api Yeesu maa re uké pikuyu-i le, ke iwame ii pi n wa nnya. Yeesu uu kúnincoi yopoi uké tōmpō. ³⁸ Utisi uyé ke aníri aa n tíye úu ne Yeesu tēni re uké ncée u he uké u ritiki, amá Yeesu uu u lakase uu u maa re: ³⁹ A kupóyu pēle aa lē ke Ulééca uu pō n wa keenkēe. Utisi uyé uu s'í úu ha kuyu nnéi kémee lē ke Yeesu uu u n wa símaankēe.

Yeesu ye Yairusi ukpére yukuse uu kō unósi unyine pōise

(Matiyee 9:18-26; Mariki 5:21-43)

⁴⁰ Kumúnjé kpe-i ke Yeesu uu kupiye ritime ricō-mē n léeme un pēeri, pisoí pree n cápinelē api u tépei. Pi nnéi ye pree u ménle. ⁴¹ Utisi unyine kapi ye n séé re Yairusi uu péé weri. U pree ukuyu Pisuífi kuy-omeyáhaalee uwéése le. Uu Yeesu ana metene wula úu ne u tēni re uké ukeyō-i ha re ⁴² ukewā kpérepí cireníñe kee m má yare aṗmē kefi ne até ye lalē keké kpu.

Kumúnjé kpe-i ke Yeesu uu kei n s'í, pisoí pin awélé nnéi u nyikii pin ne u tikilē. ⁴³ Kumúnjé kpe-i, unósi unyine ke ménye ame n léenti háí inṗmē kefi ne ité-me un kei we. [Pipōise píima nnéi kuu rika uu umemá nnéi caai], amá úka úu fe uké u pōise. ⁴⁴ Uu Yeesu kepíre-mē nysōpō uu uketukanka ritime ca. Kuu lē tiñca, ménye mee n foho ame mese ne mese nyere. ⁴⁵ Yeesu uu pise re: Wóo né rica? Api pinnéi kēñesi re ápi u rica. Piyee uu re: Sáa, pisoí ye pō kálaalenle awélé nnéi. ⁴⁶ Yeesu uu maa re: Usoi ye né ricalē. Liriyíkí re ne ceri re nñanṗe nnyine ye kenéméé lele. ⁴⁷ Unósi uu yénu re li u yám-nelē. Uu Yeesu-i s'í un tērii uu uana metene wula. Uu mpa úye keyu-i lē nnya kuu Yeesu riñca ne lē kuu mese ne mese m péi símisi. ⁴⁸ Yeesu uu u maa re: Unékpére, mpófatenē mee pō yóriye. A n ṗme ne nkíññe.

⁴⁹ Kumúnjé kpe-i ke Yeesu uu lē n símisi, utume un Yairusi keyō leeri uu Yairusi maa re: Upókpére ye kpule, kape nkpani urósáa pekési. ⁵⁰ Yeesu uu kóm, uu kuyómeyáhaalee uwéése Yairusi maa re: Kepówuú áke kape tō, mpókó yee re a ne kefa tene. Upókpére ye pélune. ⁵¹ Kapi kécō n tuiṗō, úu úka ncée he re u ne uyé piké lompo, insá Piyee ne Yohani ne Yakupu ne kewá kē usaa ne keuni. ⁵² Mpa úye un tēni kewá kē nnya. Yeesu uu péé maa re: Áni kape té, áke kpu, ke lōnile. ⁵³ Api u n sēnnyi, likumúnjé re pi nyu re kekpérepí ye kpule.

⁵⁴ Yeesu uu kekunipe tini, uu meýǎ pupɛi rɛ: Kewǎ, a yisi! ⁵⁵ Kewǎ nfaa nn pɛeri, ake mese ne mese yisi. Yeesu uu rinɔw he rɛ piké iluke ke he. ⁵⁶ Ai kewǎ pikó nnɔw yipu, amá Yeesu uu rinɔw pi he rɛ ápi kape lelee n wa úka símisi.

Yeesu ye pitume kefi ne pité wée
(Matiyee 10:5-15; Mariki 6:7-13)

9 Yeesu uu upitume kefi ne pité cápine uu rnanje pi he rɛ piké aníri n fe api kɔ itói m pɔisente. ² Uu pɛe pi tum te piké ha Uléecaa iyɔɔpi nsímé símisi api pitóikɔ pɔisente. ³ Uu pi maa rɛ: Áni kape linyine rimúlú yare kunaapi nées kulɔw nées iluke nées kewóo nké ne ncée ha. Áni kape sitúkanka sité sité rimúlú. ⁴ Nɔn kéyo kéye-i n topile, ani kei n tũ hái ne nókenétɔné tunjé. ⁵ Pin yei kusáne piyɔw nɔ n ye, ani pikuyu le, ani nɔnánena nkonjo péi liké nyise rɛ pi Uléecaa pipakare ye. ⁶ Upitume api tɔsu, api ayu nnéi kémeɛ sɔne api Nsímé Kε-cire símisi pin rnpá yei pitóikɔ pɔisente.

Erooti ye píri tũ
(Matiyee 14:1-12; Mariki 6:14-29)

⁷ Uyɔwɔpi Erooti uu lɛ nnéi lee n wai nsímé kóm. Úu ceri lɛ kuu yé m musí, likumúhé rɛ pinyine ye pɛe tee rɛ: Yohani Úniwolɛ yeɛ pikpɔkɔ-i yisi. ⁸ Picɔ pin tee rɛ: Elii yeɛ leeme. Picɔ pin kɔ tee rɛ: Pɛe mekeɛ antepu unyine yeɛ nkɔ-i yisi. ⁹ Amá Erooti uu rɛ: Ne tíyesele api Yohani ríyu tɔlu. Usoi úye mpuri nsímé kam pɛe nní kómɛi má? Uú n wéési uké Yeesu yé.

Yeesu ye písoi ákotokú anupũ (5.000) kpínii
(Matiyee 14:13-21; Mariki 6:30-44; Yohani 6:1-14)

¹⁰ Pitume api pɛeri api lɛ ne lɛ kapi n wapisi Yeesu keenkɛɛ. Uú ne pimεcire iyaa lelu kuyu kpɛ kapi ye n sée rɛ Petisayita kekúri. ¹¹ Amá písoi pɛe n cápinelɛ api kóm api u tiki. Yeesu uu Uléecaa iyɔɔpi nsímé pi símisi uu kɔ pɛpɛe m pɔwɔlú pɔisente. ¹² Ke ituɛe ii n tene, upitume kefi ne pité apí ne u kɔ api u maa rɛ: A písoi maa rɛ piké ha ayu ne siyupi sɛe ne nní rɔ́ n kólɛ kémeɛ iluke ne sifine wéési, likumúhé rɛ kucesi keɔɔpɛ kari nté we. ¹³ Amá Yeesu uu pi maa rɛ: Ani nórínécúruu liluke-luke pi he. Api rinɔw yɔsu rɛ: Akpónɔ́ anupũ ne ikpíntomé ité rmanɛ kari nté má. Nées pɔ la rɛ tɔké ha písoi mpí nnéi iluke lɔ? ¹⁴ Písoi ákotokú anupũ (5.000) pɛe pɛe kei we. Yeesu uu upitume maa rɛ: Ani pi tonsente písoi kuwóo kuwóo anai. ¹⁵ Pitume api lɛ kuu pi n forii wai, api písoi tonsente. ¹⁶ Yeesu uu akpónɔ́ anupũ ne ikpíntomé ité kpísi, uu keyóme weríi, uu iluke iyé kecáa Uléecaa pɔɔnɛɛ. Uu kpɔkɔrine uu upitume pa rɛ piké písoi pɛe n cápinelɛ hɔɔnɛ. ¹⁷ Pinnéi api le api lepu. Upitume api akéri nyɛe m pɔɔne cápine ai anéɛ kefi ne até yipu.

Piyee ye yámne rɛ Yeesu ke Uléecaa uu wée
(Matiyee 16:13-19; Mariki 8:27-29)

¹⁸ Keyáa kenyine ke Yeesu uu umεcire keyóme yáási, upipiretiki api u leɔpɔ, uu pi pise rɛ: Písoi ye máikɛɛ rɛ nées úye? ¹⁹ Api rinɔw yɔsu rɛ: Pinyine ye tee rɛ pɔ Yohani Úniwolɛ le, picɔ rɛ pɔ Elii le, picɔ pin kɔ tee rɛ pɔ pɛe

mekeɛ antepu unyine le ye nkɔ kémeɛ n yisi. ²⁰ Yeesu uu pi pise rɛ: Nɔ́ ní, nɔ mpíi rɛ nées úye? Piyee uu rinɔw yɔsu rɛ: Pɔw uyé ke Uléecaa uu n wée.

Yeesu ye unkɔ ne umeyise nsímé riyóo
(Matiyee 16:20-28; Mariki 8:30-9:1)

²¹ Yeesu uu pi nyi rɛ ápi kape úka nsímé mmɛ símisi. ²² Uu pimáa kpá rɛ: Li pise rɛ nɛ́ Usoi Kepipi ké meýán-sei íwe li. Pisuiɛ piwéese ne pɛpɛe ye Uléecaa inyɔwɔnɛ n wa piwéese ne isé picélaa yé ke kesɛ. Li kɔ pise rɛ piké ke kpu ake keyáa táanũ tunjé yisi.

²³ Uu pɛe pinnéi maa rɛ: Úye un n la uké né ritiki, uké umεcire pípaí riyá uu rnpá keyáa kéye ukunapéékɔw n yalɛ, uu pɛe né tíki. ²⁴ Ái líka nnya, úye un n la uké unfaa lɔ, u n fómniɛ. Amá úye un nɛ́ nnya unfaa n fóm, liute yeɛ yé unfaa lɔ. ²⁵ Usoi kulaa ye kúye in te u ketɛ nté likɔ nnéi yé, uu pɛe kpi nées uu umεcire ásáláú tani. ²⁶ Úye un neni inései ne nnésímé isei n wai, Usoi Kepipi yé kɔ uisei wa ken píyei kemeyɔɔpi ne keusaa ne piléecaatume ke Uléecaa uu n wée meɔɔpi-i m pɛeri. ²⁷ Asei kam nɔ́ símisi, pinyine ye nté wele pɛe yé Uléecaa meɔɔpi n yé api kelene kpini.

Yeesu ipiɛe ye conse
(Matiyee 17:1-8; Mariki 9:2-8)

²⁸ Ke Yeesu uu lɛ pisímé rɔ́ masí, ai wai yare siyáa sipaha kumúhé, uu Yohani ne Yakupu kpísi uú ne rikúú taá piké keyóme yáási. ²⁹ Kuu keyóme n yáási, ukeyu ake méwee conse, uilũ ii wárara pói-pói. ³⁰ Mese ne mese, písoi pité pinyine api Uléecaa meɔɔpi-i léeri, pi ne Yeesu pin yó. Pikei kai m pise rɛ uké wa ne unkɔ Yerusalem-pɔ ifaaci kapi lɛ wai. Pɛpɛe Moisi ne Elii. ³² Piyee ne upicɔ pin ne nnɔ ketaa tu, amá api yáka-yaka api Yeesu meɔɔpi ne písoi pité pɛe ukekúri n nyɛnu yɛnu. ³³ Ke písoi pɛ́ api Yeesu rin-yá, Piyee uu u maa rɛ: Sáa, li nyamle rɛ tɔké nté n we. Tɔ la rɛ tɔké sicánjípi sitaani kari, pɔ́ kesɛ, Moisi kesɛ, Elii kesɛ. Úu nkpáni nyu mmɛ kuu n símisi. ³⁴ Kumúhé kpɛ-i kuu lɛ n símisi, kuhope kunyine akú weri aku pi hila. Ke pipiretiki api n yé kuhope kun lɛ pi hilalɛ, iwame ii pi loni. ³⁵ Tinɔw rinyine ari kuhope kpɛ-i léeri rɛ: Nkó yeɛ Kenépipi kam n wée, ani kutu ke ricɔ! ³⁶ Kapi rinɔw tɛ́ lɛ n kómɛi Yeesu rmanɛ kapi pɛe nyáni. Pipiretiki api séé, ápi kumúhé kpɛ-i úka lɛ kapi n yé símisi.

Yeesu ye kewǎ ké ke kuníri aku m pekɛsi pɔise
(Matiyee 17:14-18; Mariki 9:14-27)

³⁷ Kai kóso n weesi, api rikúú cépime, risoiwuí píima rinyine ari Yeesu tépɛipɔ. ³⁸ Utisi unyine uu riwúí tɛ́ keɔɔpɛ sicááila kápáa rɛ: Sáa, ne ne pɔ́ tɛni rɛ a kenéwǎ kecáa ripaí, kenécíreníɛ ye ke. ³⁹ Kuníri kunyine kpɛe ye ke yisi, ake mese ne mese pipupukeɛ loni, aku ke kpapamnise meýǎ, aku atalalaa ke wóise. Áku ye mese ne mese ke riyá, ku ye íwe ke wale kelene. ⁴⁰ Arɔ́ ne pipópiretiki tɛni rɛ piké kuníri kpɛ́ lakase, amá ápi fe. ⁴¹ Yeesu uu pɛe rɛ: Nɔ́ nfateneɛcírɛ ne pikpááree mpuri mmú! Ituɛe ilé kam nókenémɛe pitónɛ kpáne? Ituɛe ilé kam yé lɛ ne nɔ́ n kahari? Ani ne kewǎ ké nté

né kam. ⁴² Ke kewá ake n nyahaiɔ, kuníri aku ke pɛpire aku ke lémesi meýá. Amá Yeesu uú ne kuníri cési hái, uu kewá ɔise uu keusaa múise. ⁴³ Uléecaa nnaɛe píima nn rúpá úye pírí wai.

Yeesu ye unkpɔ nsímé kpálě
(Matiyee 17:22-23; Mariki 9:30-32)

Yeesu mewai mē men kɔ lě rúpá úye pírí we, uu upipiretiki maa re: ⁴⁴ Ani nkpéni aseí nyě kam n la ké nó símisi rimúlú n̄sɔne. Pi yé Usoi Kepipi pisoí anipe-i wa piké ke kpu. ⁴⁵ Amá ápi nsímé mmē kō. Pi pi m pesile re ápi kape n kō, iwamee ii kɔ ηmurei piké ne Yeesu m pise.

Wóo pipiretiki keɔɔpe uwéese?
(Matiyee 18:1-5; Mariki 9:33-37)

⁴⁶ Pipiretiki api pimɛɔɔɔɔɔɔɔɔ keyáa kenyine n kenene piké céri re úye yee pikeɔɔpe uwéese. ⁴⁷ Yeesu uu pinfasimé céru. Uu pɛe kewá kenyine kpísi uu ukekúri nyeresɛ. ⁴⁸ Uu pi maa re: Úye un n̄ n̄nya kewá nké kusáne n ɔɔsí, tinécúruu kuu kusáne ɔɔsí. Úye un kɔ kusáne né n ɔɔsí, uyee né n tumme kuu kɔ kusáne ɔɔsí. Likumúɛ re úye un n̄kenéɔɔpe usínsá, uyee uwéese.

Úye un keróɔá n kpálě, uyě úu uróláarɔ
(Mariki 9:38-40)

⁴⁹ Yohani uu rinóɔ ɔ́su re: Sáa, tɔ unyine yenle yee aníri n lákase ne ripónyíri nnaɛe arí n la tɔké ne u yè, kúu keróɔpe n̄ we tɔn ne p̄ t̄ikilě n̄nya. ⁵⁰ Amá Yeesu uu rinóɔ u pɛse re: Áni kape ne u yè, liryíki re úye un n̄kenéɔá n kpálě, uyě úu n̄unéláarɔ.

Samaríi kuyu kunyine ye Yeesu piyóɔ yè

⁵¹ Ke kumúɛ kpě ke Yeesu uu keyóme-mē n̄ taáne aku n tu, Yeesu uu h̄ re uké Yerusalem ha. ⁵² Uu pisoí pinyine kekpéē t̄ɔɔse, api Samaríi kuyu kunyine s̄i te piké lě ne lě kai u m pise u wéesi uké kelene tuiɔ. ⁵³ Amá kuyu kpě pikó ápi ηmurei piké kusáne u ɔɔsí, kuu Yerusalem-mē n̄ símpɔ n̄nya. ⁵⁴ Ke upipiretiki Yakupu ne Yohani api lě n yě api u maa re: Upíima, ɔ lalɛ re tɔké nna rinóɔ he nké pikeɔá cuunu nké pi torɛɛ? ⁵⁵ Yeesu uu pikuwélé-mē panseɔ uú ne pi cési [uu pɛe pi maa re: Áni nyu kemúɛ kéke n̄kenémee n̄ we. Usoi Kepipi áke ka re keké pisoí fóm, amá ke kale re keké piayu lɔ]. ⁵⁶ Api pɛe yisi api kuyu féé-mē s̄i.

Yeesu pitiki keɔá icélaa
(Matiyee 8:19-22)

⁵⁷ Pin ncée-i we ke utisi unyine uu Yeesu maa re: Ne p̄ t̄ikine kei kaa n̄ símpɔne nnéi. ⁵⁸ Yeesu uu u maa re: Sisáná ye sialéeri mále, sinúipi sin siayámé má, amá n̄, Usoi Kepipi ám t̄ika má kam yé ríyu n̄ tampo ké wénte. ⁵⁹ Uu usoi uɔɔ maa re: A né ritiki. Amá usoi uu re: Sáa, a ncée né he ké ha unésáa kulesi ké pɛe kelene p̄ ritiki. ⁶⁰ Yeesu uu rinóɔ u pɛse re: A t̄íye pikpɔkpɔ piké pikpɔkpɔ kulesi, p̄ɔkéké ha Uléecaa iyɔɔpi nsímé símisi.

⁶¹ Usoi uɔɔ uu u maa re: Ne p̄ t̄ikine Upíima, amá a ncée né he ké ha menét̄ɔɔe pinékó símisi. ⁶² Yeesu uu

pɛe u pɛse re: Uyee ne ináa n kóɔbi un pɛe kepire ηméeni uu ne sá re uké Uléecaa iyɔɔpi kémeɛ ukéikó.

Yeesu ye pipiretiki kuwóo ne afeeré ne pité tum

10 Lě memáa, Upíima uu pisoí kuwóo ne afeeré wée uu pité pité pi tum ayu ne silō nnéi kémeɛ kai m pise re uricuruu uké kɔ s̄ne. ² Uu pi maa re: Iluke kapi n̄ kpasine ye piyee, amá pikeikó pɛe yé i n̄ kpasí ápi piye. Ani ne ucarete t̄é uké pɛpɛe yé i n̄ kpasí rikpá. ³ Ani ncée kpísi! Ne n̄ tumle re ani isán̄ yee ákpe keɔɔpe n̄ we mɛɔ n̄ s̄ne. ⁴ Áni kape siwóo n̄ee kulóɔ n̄ee anéeri rimúlú, áni kape ncée-i nyere re n̄ké unyine yáasi. ⁵ N̄ké kelene kéyɔ kenyine-i n̄ lomɔ, ani ye maa re: Nkíɛɛɛ nké kéyɔ nké-i n̄ we. ⁶ In te nkíɛɛɛ ukó unyine ye kéyɔ ke-i we, n̄nnékíɛɛɛ yé u ritiki. Insá lě, n̄kenémee ke n̄nnékíɛɛɛ n̄ pelene. ⁷ Ani kéyɔ ke-i tone, ani lě kapi kei n̄ n̄ he le ani níru, likumúɛ re ukéikó ye uihéé mále. Áni kape síyɔ n̄ t̄arii. ⁸ N̄on kuyu kúye-i n̄ lomɔ pin kusáne n̄ n̄ ɔ́su, pin yo n̄ m̄ pa, ani li. ⁹ Ani pitóikó m̄ ɔ́sente, ani kuyu pikó maa re: Uléecaa iyɔɔpi ye n̄ nyahaimɛ. ¹⁰ Amá n̄on kuyu kúye-i n̄ lomɔ pin piyóɔ n̄ n̄ yè, ani icée-i léɔɔ aní maa re: ¹¹ Tɔ n̄kunéyu n̄koɔ m̄ee aróna rim̄m̄elú n̄kenéɔá ripéi. M̄pá ne lě, ani ceri re Uléecaa iyɔɔpi ye ne n̄ rikɔle. ¹² Asei kam nní n̄ símisi re keyáa ké ke Uléecaa uu n̄ s̄nti uké ne pisoí n̄ túhaane, Sotɔm pikó ke Uléecaa uu nna n̄ ηmaasi iwe yé ne kuyu kpě ikó kutɔsi wa.

Ayu nyee áa ye Yeesu nsímé n̄ ηmurei
(Matiyee 11:20-24)

¹³ N̄ Korasin pikó, íwe kani topori. N̄ Petisayita pikó, íwe kani topori! Likumúɛ re mewaisaɛa kapi n̄kenémee n̄ wapisi men pɛe Tiiri ne Sitɔ kémeɛ n̄ wa, ai nní n̄ we pin piakópe kepire rito api áfɔɔnti tani api pimɛɔɔɔɔɔɔɔɔ n̄fúɔ koikee liké nyise re pi conse. ¹⁴ Lě n̄nya ke Tiiri ne Sitɔ pikó iwe ii yé ha ketúhaane kémeé ne n̄sinékó kutɔsi wa. ¹⁵ N̄té n̄ Kaperinawum pikó, n̄ mú-su re keléecaa-mē kaní taálě? Ái n̄kpáni lě. Amá kukúlāyu-i ke Uléecaa uu ketē-mē n̄ láupɔle. ¹⁶ Uu upipiretiki pimáa kpá re: Úye un kutu n̄ n̄ ɔ́lě, n̄ kuu kutu ɔ́lě, úye un n̄ n̄ yulu n̄ kuu yulu. Úye un kɔ n̄ n̄ yulu, uyee né n̄ tumme kuu yulu.

Pisoí kuwóo ne afeeré ne pité mɛpɛɛɛ

¹⁷ Pisoí kuwóo ne afeeré p̄ kapi n̄ t̄u api p̄eri ne mp̄ɔɔnare, api re: Sáa, aníri ricuruu yee r̄ɔ pakarele, t̄on tinóɔ a n̄ he ne ripónyíri. ¹⁸ Yeesu uu rinóɔ pi ɔ́su re: Ne pɛe Setani yenle un keyómeɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́l̄iri yare kekóneseipi. ¹⁹ Ani kutu r̄icó! N̄ee n̄naɛe n̄ he re n̄ké iwáa ne ináa keɔá s̄ne ani uláarɔ nnaɛe nnéi t̄ékéé líka ái yé kɔ n̄ wa. ²⁰ Amá ái kape n̄ n̄ láárú re aníri ye n̄ wuru n̄nya. Lelee yé n̄ n̄ láárú lee re Uléecaa ye n̄nanényíri uritelé kémeɛ w̄i.

Yeesu ripɔɔ ye larisi
(Matiyee 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Kumúhɛ kpe-i, Nfáasɔne nn Yeesu rikij ninjukuse uú maa re: Sáa, ketɛ ne keyóme Upiima, ne pɔ pakare re pɔ tíyese siwá sínsápi asi nsímé mmɛ kaa pisɔhɔɔ ne pinyuwe m pesí aseí kom. Pɔɔ mpɔfanare kɛmɛ la re liké lɛ wa nnya kai kɔ mesei lɛ wa, Sáa. ²² Unésáa ye mpa yo nnéi né pale. Úka ucɔ úu né nyu Unésáa memáa. Úka ucɔ úu kɔ Unésáa nyu insá né Ukeripi ne pɛ kam n tíyese api u ceru. ²³ Yeesu uu lɛ memáa upipiretiki-mɛ panseɔɔ uu pi maa re: Pɛpɛ lɛ kani nní n nyáni n nyáni ye pínarekome le. ²⁴ Asei kecáa, antepuyɛ ne piyɔɔpi meya ye káipile piké lɛ kani n yɛ yɛ, amá ápi li yɛ, api káipi re piké lɛ kani nní n kó kó, amá ápi li kó.

Samaríi ketɛ usoi unyine yee kusoi n nyu kecáa nsímé

²⁵ Isé ucélaa unyine uu rinɔɔ maa un la uké Yeesu ripine wa, uu u pise re: Sáa, íye kai pise re ké wa ké ne nfáa teneciré n yɛ? ²⁶ Yeesu uu rinɔɔ u yósu re: Íye kai irósé kɛmɛ wólaalɛ? Kaa ye isé ritelé n kéɛ, íye kaa ye mpíi i kó. ²⁷ Usoi uyɛ uu rinɔɔ yósu re: A Upíima Up-óléecaa n la ne kepɔfa nnéi, ne ipósoi nnéi, ne mpónaɔe nnéi ne kepómúhɛ nnéi, aa kɔ upóɔɔ n la yare kaa ripóɔúruu n la. ²⁸ Yeesu uu pɛe u maa re: Pɔ nɔne rinɔɔ né pesele. A lɛ titiki, pɔ nfáa yɛ. ²⁹ Amá isé ucélaa uu alari n wéési uu lɛ nnya Yeesu pise re: Wóo unésoicɔ? ³⁰ Yeesu uu rinɔɔ u pɛe re: Utisi unyine yee keyáa Yerusalem leeri un Yeriko-mɛ cepilɛ, piyaa api u tini api uilú yósu api u kpafui api itói u wai, api keteni-i u lalai heihei api tómpɔ. ³¹ Aí ne sá uyee ye Uléecaa inyóɔnse n wa unyine un ncée mmɛ tikilɛ. Kuu utisi uyɛ n yɛ, uu kɛhɛé uu fáau. ³² Lefi ukó unyine uu kɔ limecɔ kelɔ ke-i tuipɔ, uu utisi uyɛ yenu, uyɛ uu kɔ kɛhɛé uu fáau. ³³ Amá Samaríi ukó unyine yee ncée mmɛ n tíkimele uu utóikó uyɛ kelɔ tuipɔ. Kuu u n yɛ, ai meyíkíyiki íwe u wai. ³⁴ Uú nysɔɔɔ uu mékɔ ne féé uitoi kecáa kɔikee, uu i pahaanke. Uu lɛ memáa ukeminaa kecáa u tonse uú ne picéetɔhɛ keyɔ kenyine-i u sí uú ha kei ukecáa paí. ³⁵ Kai n weesi, uu mewóɔpípi meté lese uu uyee picéetɔhɛ keyɔ kecáa m paílɛ pa uu u maa re: A usoi nkó kecáa ripaí, nen ha píyei nté m pɛeme, né riwóme tee n tise pɔ hééle. ³⁶ Yeesu uu pimáa kpá re: Písoi pitaani mpí keɔpe úye yee uyɛ ke piyaa api nní itói n wa usoi? ³⁷ Isé ucélaa uu rinɔɔ yósu re: Uyee kusoi u n wa yee usoi. Yeesu uu pɛe u maa re: A n nɔme, aa ye limecɔ wai.

Yeesu ye Marita ne Maari keyɔ ha

³⁸ Ke Yeesu ne upipiretiki api pinsɛ n kɔhɛlɛ, api kuyu kunyine tulu, unósi unyine kapi ye n sée re Marita un kei we, uu ukeyɔ-i kusáne pi yósu. Marita ye pɛe uwá unyine mále api ye u séi re Maari. U pɛe kei wele. Uu Upíima ana metene tone un uicélaa kutu cɔlɛ. ⁴⁰ Marita pɔɔn ne pisɔɔ kényu mahani. Uu yisi uu re: Upíima, ái pɔ cɔhɛlɛ ke unéwá uú ne menéciré pihúúkei n

nyáneii? A u maa re uké né lɛ. ⁴¹ Upíima uu u maa re: Marita, Marita, pɔ meɔcírɛ mpa yo kɛmɛ picɔhɛ tɔsilɛ ne pinákaanke. ⁴² Amá likei lise kai usoi pise. Likei ke-cirɛ ke Maari uu wée, úka úu ye fe uké li u yósi.

Yeesu ye piyómeyáhaa upipiretiki céési
(Matiyee 6:9-13; 7:7-11)

11 Keyáa kenyine ke Yeesu uu kelɔ kenyine keyóme yáasi. Kuu m masí, uupiretiki unyine uu u pise re: Upíima, a piyómeyáhaa rɔ céési yare ke Yohani uu upipiretiki n céési meɔ. ² Yeesu uu pi maa re: Nɔn ye keyóme n yáasinɛ, ani ye maa re:

Sáa, tipónyíri tiké n kóólɛlɛ.

Ipóyɔɔpi iké lomɛ.

³ A mpa keyáa kéye iluke rɔ he.

⁴ A arókópe rɔ sárei,

Yare ke tɔɔ ye kɔ picɔ n sárei pin akópe rɔ n wa meɔ. Kape tíyese tóké pipeikee kɛmɛ loó.

⁵ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Nó unyine un nkpeni usáne m má uu kesine u leɛɔɔ uu u maa re: Unésáne, a akpónɔ ataani né lonse. ⁶ Unésáne unyine yee ncée leeri uu kenéyɔ-i weri, ám kɔ pɛe líka má ké u pa. ⁷ In n la uusanɛ uyɛ yé hái kéyɔ kɛmɛ-pɔ rinɔɔ u yóɔme re: Kape né ricɔhɛ! Ne rinɔɔ hánɛsile am ká, tɔ ne sinéwá ye lonle, ám fene ké yisi ké akpónɔ pɔ pa. ⁸ Asei kam nó símisine re in n la úu ye yisi uké a u pa re u uusanɛ nnya, amá u ye yisi uu lɛ nnéi kai u m pise u pa re uusanɛ ye picɔhɛ u kɔhɛlɛ nnya. ⁹ Né ne nó tee re: Ani ye we, pi yé nó he, ani ye wéési, nó yɛ, ani ye rikómkóm, pi yé rinɔɔhɛ nó hánne. ¹⁰ Likumúhɛ re usoi uyee n we kapi ye he, uyee n wéési yee ye yɛ, uyee rinkómkóm kapi ye hánne. ¹¹ Néé usáa úye kewá kee ye nkpinómé u we, uu pɛe iwáa ke pa? ¹² Néé úye yee ye ukewá iná he, ken tipele u n we? ¹³ Mpa nó pikpáree mpí, nɔ ye fele ani nósinépipi lisɔne he. Nó pɛe re urósáa yee keyómecaa-pɔ n we yee ye pɛe meníhɛ pɛpɛe Nfáasɔne u m pise pihee riyáa?

Yeesu ye pɛpɛe ukecáa nkópe n símisi rinɔɔ pɛe
(Matiyee 12:22-30; Mariki 3:22-27)

¹⁴ Keyáa kenyine ke Yeesu uú we un kuníri kunyine kpe utisi unyine nsímé m pɔɔneselɛ lakase. Kaku n le, utisi uyɛ uu nsímé loni ai písoi pɛe n cápínelɛ meyíkíyiki nnɔɔ yipu. ¹⁵ Amá pikeɔpe pinyine apí maa re: Aníri uyɔɔpi Pelisepule nnaɔe kuu ye ne aníri lakase! ¹⁶ Amá picɔ pɔɔn la piké ripine u wa, api pɛe u pise re uké mewaisaɔa menyine wa uké ne nyíse re Uléecaa kɛmɛ kuu léeri. ¹⁷ Amá Yeesu pɔ ne pɛe pikemúhɛ nyule. Uu pɛe pi maa re: Kuyɔɔpiyu kunyine písoi pin pimɛɔpe-cirɛ n tɔpu, ku ye kpule, kusiyo asi kese kese lólesi. ¹⁸ Lɛ nnya in te Setani ye ne umecirɛ tɔpu, íye ke ukuyɔɔpiyu aku ye pɛe fe akú ne n we? Nɔ maa re Pelisepule nnaɔe karɔ ne aníri lakase nnya kam lɛ ma. ¹⁹ In te Pelisepule yee nnaɔe né he karɔ ne aníri lakasente, wóo pɛe nɔpinékɔ pɔ nnaɔe he kapi ne a lakasente? Ani n nyu re nɔpinékɔ cirɛ pɛe nó nyísene re áni alari má. ²⁰ Asei kecáa, Uléecaa nnaɔe karɔ ne aníri lakasente. Lelɛ nyíselɛ te Uléecaa iyɔɔpi ye nɔkenémɛe pituime masile.

²¹ Usoi nanje-nanje un itɔpilū m má un ne ukeyɔ m mé, úka úu yé fe uké ulikó linyine yáái. ²² Amá unyine un ánaje u n feriyé, liute yèè uitɔpilū iyé kuú pèé ne n tálè yɔsile uu umemá mè kpísi uu h́ónente.

²³ Nkó yee úu kenécáá n kpálè ye iláarɔ né waile, nkó yee úu picápine né n léni ye haresile.

Kuníri ye kuripɔhɔ kpure-i pele (Matiyee 12:43-45)

²⁴ Kuníri kun usoi kémeé n le, kelō kóima keniyine-i kaku ye ha n keraai kun kewénte wéési. Kunsá kewénte n yé, ku ye kukefa-i maa re: Ne kenéyo kpure kam n týeme-i pelene. ²⁵ Kun m pɛɛɔ, aku kéyo leɛɔ ken pééilè ken kɔ nyónselè cáká-cáká. ²⁶ Kei kaku ye pèé ha kuacɔ aseɛ nyee kuricuruu rikpákára n fe kpíɔɔ aá ne kéyo ke-i tone. Lelée ye týese ke liute uyé mewee fale ame ye n caailè ame mekpure me-i kuú pɛɛ n we tósu.

Mpónare kecire

²⁷ Ke Yeesu uu lé písímé m masí, unósi unyine uu ri-wúí kecɔpe maari re: Unósi uyé kefa-i kaa n tóne uu kɔ pɔ nyense ye únarekome le. ²⁸ Yeesu uu rinó u yósu re: Pɛɛɛ ye Nléécaasimé kutu riñɔ api lé knn m pise tiki pɛɛ meníje pínarekome.

Pi Yeesu pise re uké mewaisaŋa wa uu yúlu (Matiyee 12:38-42)

²⁹ Kumúnjé kpe-i ke asoiwúí aa Yeesu n kálaalè, Yeesu uu maa re: Nfáani ketè nké písoi ye caailenle hái. Pi mewaisaŋa kórulé. Mewaisaŋa mè ke antepu Yonaasi uu n yé menyineɔ kapi yé kɔ yé. ³⁰ Yare ke Yonaasi uu Niniifi pikó mewaisaŋa n nyíse, limeɔ ke Usoi Kepipi ake yé nfáani ketè nké písoi me nyíse. ³¹ Keyáa ké ke Uléécaá uu ne písoi n túhaanene, unósiyɔɔpi yee Saapa ketè kecáá n tú yé ha yisi, uu nfáani ketè nké písoi akópe pa. Li we re uyee pɛɛ hái ketè ketɔ-ɔ leemele uu weri re uké Salomɔɔ mewéesesɔhɔ kō. Uyee kɔ nté nní n we ye kɔ pɛɛ Salomɔɔ fele! ³² Niniifi pikó yé ha keyáa ké yisi, api nfáani ketè nké písoi akópe pa. Li we re kumúnjé kpe-i ke Yonaasi uu pɛɛ Nléécaasimé rin-yóó api kóm, pi pɛɛ mefine consele. Uyee nté nní n we ye kɔ pɛɛ Yonaasi fele.

Metéi kenyárū (Matiyee 5:15; 6:22-23)

³³ Yeesu uu kɔ re: Úka úu ye kéfíráa risé uu ke pésu née uu kucári ke kipi, amá kelō cáká kuu ye ke ritɔsi re pɛɛɛ n lomɔɔ piké metéi yé nnya. ³⁴ Ipóníɛɛ ye ipópiɛ kefiráa le. Ipóníɛɛ in n nyáni h́ɔne, ipópiɛ nnéi kai ye n kpáailè, amá ipóníɛɛ insá h́ɔne n nyáni, kuɛmaha-i ke ipópiɛ ii yé n we. ³⁵ Lé nnya a meɔ́círɛ tí, metéi mee kepómee n we áme kape ne riɛmaha rim-pólɔ nnya. ³⁶ Ipópiɛ nnéi in metéi m má ke ikelō kéka áke kuɛmaha-i we, innéi yé metéi-i m ɔ́ɔɔɔɔ ye ye lé ke kéfíráa ake ye ne kemetéi nnéi ɔ́ n kpáailè.

Yeesu ye ne Pifarisi ne isé picélaa cési (Matiyee 23:1-36; Mariki 12:38-40)

³⁷ Ke Yeesu uu n we un símisi, Ufarisi unyine uu ukeyɔ-i u séi re piké kesé iluke li. Yeesu uu lomɔɔ uu piluke kápáá. ³⁸ Ai Ufarisi uyé píri wai ke Yeesu uu ne n le uu kɔ pɛɛ anípe nale kelene yare ke piinyekii ii m pise. ³⁹ Upíima uu pɛɛ u maa re: Lé ke ń Pifarisi ani n we ye lé. Kepóripi ne ricáripi kepíre kani ye h́ere, amá ńs-inéfa kémeɛ, piyaa ne mewai kópe nfasimé mee yipaalè. ⁴⁰ Nɔ piníri le. In ne Uléécaá ye kepíre n wa cirɛ ye kɔ kemée waa? ⁴¹ Lé nnya, ani lelee ńsinéporipi ne ńanécáripi-i n we píwekɔ́ hekesi, li yé pɛɛ mpá yo ń sɔnukuse.

⁴² Ń Pifarisi, íwe kani topori! Nɔ ye iyéhe yare manti ne ruu ne ayéhepei nɔɔpuri ripénele ani h́ónne awélé ke-fi, ani kuwélé kuse Uléécaá pa. Amá áni pɛɛ Uléécaá aseɛ ne unla waiselè. Lé kai kɔ pɛɛ m pise re ani n wai nɔn kɔ pèé ne litóɔɔ kecáá léiselè.

⁴³ Ń Pifarisi, íwe kani topori. Síyukótone kani ye ayómeyáhaalee-i n la. Nɔ kɔ la piké ye kéyaála-i nɔ n yáhaankeɛ. ⁴⁴ Íwe kani topori! Nɔ we yare ihóre iyé kecáá kapi n śne ápi kɔ pɛɛ ikecáá nyu.

⁴⁵ Isé ucélaa use uu u maa re: Sáa, ɔ́n lé n símisi, t́ kaa kɔ lé lámisi. ⁴⁶ Yeesu uu rinó yósu re: Ń isé picélaa, íwe ke nɔ kɔ topori! Nɔni mule-mule kani ye picɔ cɔnse, áni ye kɔ pɛɛ mpá fíi ne ńkenéníɛɛpi rica. ⁴⁷ Íwe kani topori! Akpíi sɔne kani ye antepuye ke ńpinésáyaha api n kō mómti. ⁴⁸ Ńmenéwai mee nyíselenle re lé ke ńpinésáyaha api n wa ye ne ń risále, likumúnjé re pi antepuye kónle, nɔ́ piakpíi mómti. ⁴⁹ Lé nnya ke Uléécaá uu péé ne umewéesesɔhɔ maa re: Né Uléécaá, né antepuye ne pitume pi pa, api pikecɔpe picɔ kóni api picɔ íwe wai. ⁵⁰ Kai nní lé, nfáani ketè nké písoi pɛɛ yé antepuye pɛɛ hái ketè kekoraane-m n kpi nkɔ nnya akpanii yé. ⁵¹ Kai n kpíime Aɛɛli nkɔ-me hái ne Sakarii kapi kenyónsehúpi ne Uléécaá keyɔ kepáápáá n kpu nkɔ-ɔ. Asei kam nɔ símisi, nfáani ketè nké písoi mpí kapi antepuye pè nkɔ riwome kórune.

⁵² Íwe kani topori, ń isé picélaa! Nɔ rinɔɔ t́ kapi ye ne rintiki apí ne Uléécaá céru kehánne lesele, ń áni kɔ pɛɛ fene ńké lomɔɔ, ani kɔ pɛɛ pɛɛɛ pilomɔɔ n la ncée tápisi.

⁵³ Ke Yeesu uu kelō ke-i n yisi, isé picélaa ne Pifarisi apí ne u wósi, api isímé mpehè mpehè kecáá u m píseise. ⁵⁴ Api apine u n wapisi re uké nkópe nnyine male.

Yeesu ye kecáá kecáá mewai kesi (Matiyee 10:26-27)

12 Kumúnjé kpe-i, písoi api cápine kulúi, ai tulu ricuruu pin ána cɔpaane. Yeesu uu pɛɛ mefoí up-ipiretiki maa re: Ani ńmenécíre tí ne Pifarisi nkɔ́nɔ́ pite. Lelée re pi kecáá kecáá mewai ye me. ² Lé nnéi lee m pékaalè ne lé nnéi ke úka úu n nyu yé kam ai metéi kémeɛ léeri, mpá úye uu li yenu uu kɔ li ceru. ³ Lé nnya, lé kani yé meyaa m male, metéi-i kapi yé li kō. Lé nnéi

kani yé alee kémee picɔ atu-i rinwéiwéí, alee ne itúhaa kecáá kapi yé keyáa li riyóó.

Uyě kai m pise re usoi uké n wuru (Matiyee 10:28-31)

⁴ Ne n̄́ pinésáne símisi re: Áni kape pɛpɛe ye usoi n̄́ kpu, amá ápi ye pɛe fe piké linyine licɔ wa n wuru. ⁵ Ké n̄́ céési uyě kai m pise re n̄́kéké n wuru. Uléécaá yee ye n fe uu usoi kopu, uu limemáá nna teneciré kémee u sáɔɔ kai pise re n̄́kéké n wuru. Eee, ne n̄́ maa re uyě kai pise re n̄́kéké n wuru.

⁶ In ne sítanká sité kapi ye ne sinúipi yuke-yuke sin-upũ ɔɔ? M̄pá ne lě, Uléécaá úu ye kéka kecáá paléi. ⁷ Pi n̄́nnényúpi nnéi ricuruu kɛenle. Iwame ii kape ye n̄́ wa. N̄́ Uléécaá inipɛe-i ríyu mále lin sinúipi yuke-yuke kulúí fe.

Yeesu meyóó ne umeyule kecáá nsímé (Matiyee 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ne n̄́ maa re: Úye un písoi kecɔpe n ħmurɛi re u unékɔ le, n̄́ Usói Kɛpípi ricuruu yé Uléécaá pileecaatumɛ-i ħmurɛi re née u te. ⁹ Amá úye un písoi keyu-i n kesi re úu né nyu, n̄́ Usói Kɛpípi ricuruu yé Uléécaá pileecaatumɛ-i kési re ám liute nyu. ¹⁰ Úye un Usói Kɛpípi ricuruu kecáá nkópe n símisi, pi yé akópe nyě liute sárei, amá úye un Nfáasɔne n lámisi, liute akópe áa kusárei we.

¹¹ Pin píyei n̄́ n tɔɔɔ re pi ne ayómeyáhaalee-i née piyóɔpi-i née kuyu piwéése-i pitúhaane n̄́ sí, áni kape píri tónɛ ne mmě kani yé ha n̄́ male n̄́kéké ne ketahai n̄́ le. ¹² Nfáasɔne mee yé kumúñé kpe-i mmě kai m pise re n̄́kéké male n̄́ céési.

Umámá niri kenyárũ

¹³ Unyine uu riwúí kecɔpe Yeesu maari re: Sáa, a unémáɔɔ maa re t̄́ ne uyě t̄́kéké ikúlanlũ ke ur̄́sáa uu ne r̄́ n tiye ħɔɔne. ¹⁴ Yeesu uu rin̄́ɔ u ȳ́su re: Unésáne, wóo né t̄́ te ké n̄́nnésímé n túhaane née ké ye ikúlanlũ n̄́ ħóóne? ¹⁵ Uu pɛe lě memáá pinnéi maa re: Ani n̄́mmenécíre t̄́ ne memáá nnáápi. M̄pá usoi un íye nsá m má, ái umemá mee unfaa tese.

¹⁶ Uu pɛe kenyárũ pi wai re: Umámá unyine yee pɛe sité má sin iluke u wai. ¹⁷ Uu músu uu nfasimé wai re: Íye kam waine? Kɛwai áke ne né we kei kam yé inéluke nnéi n súdeke. ¹⁸ Uu lě memáá umecire maa re: Ne anésímɛ foresine am amáa móm̄ti, am kei menélukɛpípi ne linékɔ tɔɔɔ nnéi súdeke. ¹⁹ Am pɛe limemáá menécíre maa re: Ne meyíkíyiki nkpéni iluke yee yé aħmě kulúí né n wa mále. Lě nnya né n wéntelě nen le nen níru nen mp̄ɔɔnare-i we. ²⁰ Amá Uléécaá uu u maa re: P̄́ uníri nkó! Kesine nké cire ke mp̄́fáa nn k̄́tɔ waine. Lin lě n wa, wóo yé pɛe lě kaa nní mep̄́círe n yikikɛe n te? ²¹ Yeesu uu kpá re: Limɛɔ kai we ne uyee nní memá umecire n cápine, amá úu pɛe Uléécaá kémee líka má.

Ani ne Uléécaá n tálě (Matiyee 6:24-34)

²² Yeesu uu pɛe upipiretiki maa re: Lě nnya kam n̄́ maa re áni kape ye lě kani yé n li n̄́kéké ne nfáa m má ne ilũ kani yé n̄́ninépiñe kecáá n̄́ yárii nfasimé wa.

²³ Likumúñé re nfáa ye iluke fele, ipiñe in ilũ fe. ²⁴ Ani ákpañ-kpañ tipáí, áa ye lukesi áa ye kɔ kpasi, áa kelukeyekei má áa kɔ risímɛ má, amá Uléécaá ye a kp̄́niile. N̄́ ne meyánsei sinúipi ríyu mále. ²⁵ N̄́ úye yee yé fe uu nfasimé wai uú ha ne unfaa aħmě ħpá nkáripí kpáse? ²⁶ In te áni líka kuwai we likei síhsá lě kémee, yo nnya kani pɛe lit̄́ɔɔ nní kémee nfasimé wai? ²⁷ Ani sicare see ye n felesi ripáí nkě. Mefele mě áme ye pikei píka wa áme ye kɔ líka yóð, amá ké n̄́ símisi re ħpá ne lě, uyóɔpi Salom̄ɔɔ ricuruu ne umemá nnéi úu pɛe ilũ inyine má yee n̄́ nyar̄́n ai mefele menyine tulu.

²⁸ N̄́ písoi mp̄́i nfatene ħn piye. In te Uléécaá ye meyúí mee neni kecare-i n̄́ we pin kɔ kóso nna me ħmaasine lě sɔnukuse, n̄́ kecáá kúu ye meníñe ripáí? ²⁹ Ani kape n̄́mmenécíre nfasimé t̄́ te yo kani yé li née yo kani yé n ntí. Lě ái kape nfasimé n̄́ n we. ³⁰ Pɛpɛe ápi Uléécaá m pakarelě pɛe lě lik̄́ mesére wéési. Amá N̄́sunésáa yee keyómɛcaá-pɔ n̄́ we ye nyule lelee n̄́ ħ párilě.

³¹ Uléécaá iyóɔpi kani yé meníñe wéési, uu pɛe lit̄́ɔɔ nní nnéi mp̄́uri n̄́ ħe.

Keyómɛcaá memá (Matiyee 6:19-21)

³² Yeesu uu kɔ upipiretiki pimáa kpá re: Áni kulúí we, amá iwame ii kape n̄́ wa. Li we re N̄́sunésáa ye la re ani uiyóɔpi kémee lomɔɔ. ³³ Ani n̄́linékɔ yálishi ani lisi-wóo píwekɔ ħóñente. Ani awóóɔ kɔɔcírɛ mulei, ani n̄́mmenécíre memá cápine keyómɛcaá-pɔ, kei káme píkaí m p̄́lune. Piyaa ápi píkaí me cane, apapi áa kɔ me caaine. ³⁴ Likumúñé re kei ke n̄́mmenémá ame n̄́ we, kei ke n̄́nnéfasimé nn ye n we.

Pikeikó pɛe ápi ye n ħpile

³⁵ Ani n̄́mmenécíre n cápinelě n̄́n ne we, ani n̄́sanétampála siħale n t̄́lě, ani n̄́sinéfiráa n s̄́lě. ³⁶ Ani pikeikó pɛe piuyɔsaa m m̄́ meɔ n we. Pinósikpiké anyá kuu léérine uké rin̄́ɔɔ rikóħkóm̄ n̄́kéké mese ne mese u hánne uké lomɔɔ. ³⁷ Pínarekome ye pi, pikeikó p̄́ ke ukeisaa uu yé n læme pin ne nyáni. Asei kam n̄́ símisi, u umecire nyóɔnsene uu pi tonse, uu iluke pi wai re piké li. ³⁸ Un kesineɔ ne likepire n ka uu pi læri pin nyáni, pínarekome ye pi.

³⁹ Ani ħsɔne ceri re in te kéyɔ usaa ye pɛe nyu ituñe iye-i ke uyaa uu n s̄́nti, u yé p̄́é n nyánile úu yé tiye uyaa uké kulee fori uké lomɔɔ. ⁴⁰ N̄́kéké n̄́mmenécíre mesére n cápinelě n̄́n ne m̄́. Kumúñé kpe-i káni ne m músu ke Usói Kɛpípi ake p̄́eri.

Ukeikó sone ne ukeikó kópe

(Matiyee 24:45-51)

⁴¹ Piyee uu pree u maa re: Upíima, yare t̄́ ḡmane nnya kaa kenyárũ nké wa née ne pisoí t̄́kk nneí? ⁴² Upíima uu rinó yósu re: Wóo we yare ukeikó yee aseí n t̄́kilē un kó mewééses̄hó má? Uyee ukeikó uyē ke úyasa uu yé ne k̄yó rin-yá re uké ke m paílē, uu ye upikeico iluke pa kumúnjé kpe-i kai m pise. ⁴³ In te úyasa ye ukeikó uyē lēeme un mesei upikei kecáá we, u únarekome le. ⁴⁴ Asei kam nó símisi: Úyasa ye ulikó nneí u múisene re uké likecáá m paílē. ⁴⁵ Amá ukeikó uyē un umecire m maa re: Unéyasa mekame ye náñailē. Un upikeico pikpáfii rinkápáá, un le un pom, ⁴⁶ keyáa kē ne iturje iyē kúu ne m músu kéme ke úyasa uú ha s̄nti. Kei kuu yé pree ukeikó uyē lakase uu íwe u wai yare kapi ye peree ápi aseí n t̄́kilē n wa meco. ⁴⁷ Ukeikó nkó yee uuyasa meppola n nyu, amá uu kó pree píakai umecire cápínene uké ne n we, uu kó pree uuyasa mela waine, pi yé liute meyá fapii. ⁴⁸ Ukeikó nkó yee uu úyasa lilala n nyu uu pree ncaai mee ne ipépi n sá wai, pi yé liute fíi fapii. Pin úye meyá m pa, meyá kapi liute pisene, pin úye meyá timmúise, meyá kapi liute kórune.

Yeesu nnya pisoí ye kériinene

(Matiyee 10:34-36)

⁴⁹ Yeesu uu pimáa kpá re: Ne kale ké ketē kecáá nna risé. Li nkpáni yare nké pree pisé máálē. ⁵⁰ Li kó pise re ké míni wole. Lēlee íwe iyē kam n lenē. Meyíkiyiki kam la re liitunje iyē iké pree pitule m máálē. ⁵¹ Nó músu re nkíninje kam ne keteni-i kaa? Ne nó maa re “aai”, amá pikériine kam ne nó ka. ⁵² Kai ne neni rimpá, k̄yó kee pisoí pinupũ m má yé rikéne, kuwélé kuse pitaani, kuwélé kucó pité, pin ne t̄́pu. ⁵³ Usáa yé ne uképipi t̄́, képipi p̄́ kó ne usáa t̄́pu, úní uú ne ukpére t̄́pu, ukpére p̄́ kó ne úní t̄́pu, unyáani uú ne uf̄́si t̄́pu, uf̄́si p̄́ kó ne unyáani t̄́pu.

Ani ye meconsente aseí kō

(Matiyee 16:2-3)

⁵⁴ Yeesu uu kó pisoí pree n cápínelē pimáa kpá re: Kani ye ahope n yē an ketunjelolē-mē leeri, n ye mese ne mese maa re: “Ikóne ye cuunine”. Lē kai ye kó mesei wa. ⁵⁵ Nón kó n yē te kuyó ye iturje kumii-mē pepuri, n ye maa re: “Kutói ye waine”. Lē kai ye kó mesei wa. ⁵⁶ Nó kecáá kecáá mewai pikó mpí! Nó ye fele ani ketē ne keyóme meconsente ceru. Yo nnya káni pree kumúnjé nkú-i kari nní ḡ we aseí kómei má?

Usóí ne uucéco pikómeine

(Matiyee 5:25-26)

⁵⁷ Yo nnya káni ye pree nórínécúruu lēlee aseí m má céri. ⁵⁸ Usóí un tiyókipoo p̄́ n sée, n̄́n nsé timpéne re ketúhaane kani sí, li pise re p̄́ké riñm̄́p̄́ ani kómeine ncée kec̄́pe, up̄́c̄́co uu kape ne utúhaane-i p̄́ n ha, utúhaane uké pis̄́ca p̄́ rimúise, pis̄́ca p̄́k̄́ke kukpaniilee-i p̄́ rinsáp̄́ nnya. ⁵⁹ Asei kam p̄́ símisi,

pp̄́n kukpaniilee n lō, áa leerine káa riwóme nnéi n hēele hái ne k̄́tanká t̄́kk-p̄́.

Li pise re nké mefine conse

13 Pisoí pinyine api kumúnjé kpe-i Yeesu lēep̄́, api u símisi lē ke uyópi Pilati uu rinó n he re piké Kalilee pikó pree ḡ we pin Uléecaa inyónse wai kō. ² Yeesu uu pi maa re: Nó músu re ke pisoí p̄́ api pikópek̄́ píima api Kalilee pikó t̄́kk t̄́su nnya kapi lē pi kō? ³ Ne nó maa re “aai”, amá n̄́nsá mefine n conse, n̄́n n̄́nnéi kp̄́n̄́ne pimēco. ⁴ Pisoí pité ápi we af̄́eré p̄́ kecáá ke Silowee kulee cáca aku ḡ loó aku kóni ní? Nó músu re piakópe nyee Yerusalem kuyu pikó t̄́kk akó t̄́si? ⁵ Ne nó maa re “aai”, amá n̄́nsá mefine n conse, n̄́n n̄́nnéi kp̄́n̄́ne pimēco.

Kúfikiyee kpee áku ye apipi m mári nsímé

⁶ Yeesu uu lē memáa kenyárũ nké pi maa re: Utisi unyine yee pree kúfikiyee kunyine tamaalē uafikiyee kecare kéme. Uu keyáa sí uké kukecáá apipi túunu, amá uu líka yē. ⁷ Uu pree uléetamaa maa re: A ripái, aḡmē ataani ye nnyé kam s̄́naari re ké ye kúfikiyee nkú kecáá apipi túunu am ye kó líka yē. A ku riké. Yo nnya kaku yé méwoo ketē né n caai? ⁸ Uléetamaa uu u maa re: Sáa, a n̄́n̄́ni kuḡmē nkú pikaḡne ku rikpá, né t̄́ am ku k̄́ón̄́se, am pree ntaai mee mefēne m má súuni. ⁹ Lin lē n wa, in n la ku yé kelaane mari, insá lē n wa, aa ku ké.

Yeesu ye kewéteyaa unósi toikó unyine p̄́ise

¹⁰ Kewéteyaa ketúnjé kenyine ke Yeesu uu Pisuifi kuy-omeyáhaalee kunyine-i céesi. ¹¹ Unósi toikó unyine un kei we. Li wale aḡmē até áa we af̄́eré ke kuníri kunyine akú ne u n lō kun u kparáselē un kecíre pinyere p̄́onelē. ¹² Ke Yeesu uu unósi uyē n yē, uu u séi uu u maa re: Uléecaa ye p̄́ p̄́isele. ¹³ Uu anípe ukecáá láa, unósi uu mese ne mese kecíre nyere uu Uléecaa pítaáse kápáa. ¹⁴ Amá ái ne kuyómeyáhaalee uwéese risá, kai n wa re Yeesu ye kewéteyaa ketúnjé usóí p̄́ise nnya. Uu pree rinó yósu, uu risoiwuí maa re: Siyáa sikpuulũ kari má, se-i kai pise re t̄́ké keisi. Lē nnya, ani ye siyáa se-i kam piké nó p̄́ise, ái kape pree kewéteyaa ketúnjé. ¹⁵ Upíima uu pree rinó u yósu re: Nó kecáá kecáá mewai pikó le. M̄́pá nó úye yē kewéteyaa ketúnjé kuseelee-i uinaa née ukeminaa toriyee uú ne kéniniré sí, née ái lē? ¹⁶ Unósi nkó yee nní Apiraham képire ukó ke Setani uu n tóraalē hái aḡmē até áa we af̄́eré-me, ái pise re piké kewéteyaa ketúnjé u toriyee? ¹⁷ Yeesu rinó meyóó mē ame upilaaró isei wai hái, amá risoiwuí nnéi rip̄́ arí ne umewai píima kuu n wapisi nnéi larisi.

Mpuri yuke-yuke nnyine kenyárũ

(Matiyee 13:31-32; Mariiki 4:31-32)

¹⁸ Yeesu uú maa re: Yo ke Uléecaa iyópi íf̄́ ne menyíne we? Yo kam yé fe ké ne i múñeise? ¹⁹ I we yare mpuri yuke-yuke nnyine ke usóí uu ukecare-i n

lukesi nn lɛlu, nn kuléé wai, sinúipi asi kuilese kecáá ayámé wapisi.

Nkpónótó pite kenyárū
(Matiyee 13:33)

²⁰ Yeesu uu pimáa kpá re: Yo kam yé fe ké ne Uléécaá iyɔɔpi múnjiseene? ²¹ Uléécaá iyɔɔpi ye kɔ we yarɛ nkpónótó pite ke unósi uu ntɔ píima † kémee n còhɔnepɔ uu pulu pikpée api yisi.

Tinɔɔɔ tɛɛ m mókú-mókúlě
(Matiyee 7:13-14; 21-23)

²² Yeesu uu ayu maa ne asínsá n tɛɛni un céési un ne Yerusalem-mě sī. ²³ Unyine uu u pise re: Sáa, mesei ye me re pisoi nkáripɔ ke Uléécaá uu yé yóriyee? Yeesu uu rinɔɔ pi yósu re: ²⁴ Ani riɛmóópú aní ne rinɔɔɔ tɛɛ m mókú-mókúlě loni, aseɔ kam nɔ símisi. Meyá yé náasi re meké lomɔɔ, amá áme kɔ fene.

²⁵ Úyɔɔte un píyee n yisi uu rinɔɔɔ ká, nɔ ketahai nyere, ani rinɔɔɔ n komnente nɔn máikɛ re: Sáa, a rɔ hánnel! Uu rinɔɔ nɔ yósu re: Ám nyu re nɔ yei pikɔ le. ²⁶ Ani pɛɛ u maa re: Kesé kari li ari níru, aróyu icee kémee kaa tóóɔ pɔn céési. ²⁷ Uu pimáa nɔ kpá re: Ám nyu re nɔ yei pikɔ le. Ani ne ketaa né wa, nɔ pě nnéi nɔn nní líkɔpɛ n wai. ²⁸ Kei kani yé ténese, ani aní takai kumúɛ kɛ-i kani yé Apiraham ne Isaaki ne Yakupu ne antepuyɛ nnéi n yě Uléécaá iyɔɔpi-i, ai pɛɛ n we re ketahai kapi nɔ fómɔɔne. ²⁹ Pisoɔ yé ketuɛjeleeme-mě ne ketuɛjelolé-mě ne ituɛ kumii-mě ne ituɛ kuluke-luke-mě leeme api weri api Uléécaá iyɔɔpi kémee tone api iluke le. ³⁰ Ai pɛɛ wai re pɛpɛɛ neni nní pitɔɔɔ pinyine yé ha pifoí, pɛpɛɛ neni nní pifoí apí ha pitɔɔɔ.

Yeesu ripɔɔ ye caai Yerusalem nnya
(Matiyee 23:37-39)

³¹ Kumúɛ kɛ-i, Pifarisi pinyine apí ne Yeesu kɔ api u maa re: A nté yisi aa kelɔ féé sī. Erooti ye lalɛ uké tíyese piké pɔ kpu. ³² Yeesu uu rinɔɔ pi yósu re: Ani n ɛme ani ha kesáɛ́ mpuri mmě maa re ne neni ne kóso aníri lakasentele nen pisoɔ pɔsente ké pɛɛ keyáa táánũ tuɛ pikɛ mpí tenese. ³³ Li pise re ké neni keyaa ne kóso ne likeweeki nnécée rinɔɔ́, likumúɛ re ái ne sá re antepu uké kelɔ féé kpu kái Yerusalem-i.

³⁴ Ns Yerusalem pikɔ, nɔ antepuyɛ kónle ani kɔ pě ke Uléécaá uu nɔkenémee n tumme apare tapisi ani kóni. Melé kesé karɔ pɛé la ké nɔ cápɛne ké rimúlú líka ái kape nɔ wa, nɔké n we yarɛ ke kucáyaha aku ye kuaméɛ́ metene kusipipi n tã líka ái yé si wa meɔ, ani yúlu. ³⁵ Lě nnya kai yé nɔkenéyɔ riyá keké meɛmanɛ n nyenu. Ani kɔ tɛ áni neni piyéne né kpáne liké ha ne tu kumúɛ kɛ-i kani yé ha m maa re: Uléécaá uké uyɛ Upíima rinyiri ne n weme rikpá!

Yeesu ye utóikɔ unyine pɔise

14 Kewénteyaa ketúɛ kɛnyine, Yeesu uu Pifarisi uwéése unyine keyɔ sī tɛ uké iluke li. Pɛpɛɛ keyáa

† Ntɔ píima: Sikiloo afeeré ne sinupū kumúɛ ntɔ ye mu.

kě kei n we api nɔɔne u m paílě. ² Utisi unyine yeɛ mepílé itoi m pɔólú un ukeyu-i nyenu. ³ Yeesu uu nsímé kpísi uu isé pinyuwe ne Pifarisi pise re: Irósé ye ncée he néé ii he re piké usoi kewénteyaa ketúɛ pɔise? ⁴ Amá ápi ɛmurei piké rinɔɔ yɔsí. Yeesu uu pɛɛ utóikɔ kpísi uu u pɔise uu u yáɔ. ⁵ Uu pɛɛ pi maa re: In tɛ nɔkenécɔpɛ unyine kewá néé uinaa yeɛ kelúkanka-i lóipɔ, liute úu yé mese ne mese ke pɔɔneme mɔpá lin kewénteyaa ketúɛɛ? ⁶ Api rinɔɔ piyóɔ u pɔɔne.

Kusáne piséi ne usáne ketone piwéɛ

⁷ Yeesu uu yénu lě ke pisáne kapi n sée api sitóne n wéekɛ. Uu pɛɛ pinnéi kenyárū nké maa re: ⁸ Usoi un pisɔɔɔne piluke pɔ n sée, kape ha ketóne kecire kémee tóne. In n la, pi yé úyukɔ unyine yeɛ pɔ n fe n sée. ⁹ Ai wai re uyɛ nní nɔkenéte n sée uú weri uu re: A ketóne kě ne uyě tiyá. Isei kaa yé ha pɛé ne ketóne tɔɔɔ-i tone. ¹⁰ Amá li nyamle re usoi un kusáne pɔ n sée, a ha ketóne tɔɔɔ-i tone, líké wa re kumúɛ kɛ-i ke uyɛ nní pɔ n sée uu n ka, uké pɔ maa re: Unésáne, a kéyu-mě kam ketóne kecire kémee. Lin lě n wa, pɔ pɛɛ pipósanɛɔ keyu-i ríyu yě. ¹¹ Lě nnya úyɛ un umɛcɛ rintaáse, li ye u ricepisele. Úyɛ un umɛcɛ rincepise, li ye u ritaásele.

¹² Yeesu uu pɛɛ uyɛ kusáne u n sée maa re: Pɔn pisoɔ piluke n séine, kape ye pipósanɛ ne kupómáre pikɔ ne pipópéɛɔ pɛɛ m má sée. Pě né fe api kɔ pɔ kusáne séi. Lin lě n wa, pi lě kaa pi m pa pɔ pɛsele. ¹³ Amá pɔn anyá iluke n wai, a ye píwekɔ ne pinárei ne síkankáláká ne pinyíyɛ sélei. ¹⁴ Pɔ pɛɛ mpɔɔnare yě, likumúɛ re pě ápi fene piké pɔ li pɛse. Uléécaá yeɛ yé pɔ li pɛse kumúɛ kɛ-i ke pě nnéi pɛɛ umela n wapisi api nkɔ kémee n yisine.

Pinósikpiké anyá iluke kenyárū
(Matiyee 22:1-10)

¹⁵ Anɔɔ nyě mekome-maá, pě ne pě pɛɛ pɛɛ kesé iluke n le use uu Yeesu maa re: Uyɛ yé ha Uléécaá iyɔɔpi-i iluke n li ye únarekome le. ¹⁶ Yeesu uu pɛɛ kenyárū nké u wai re: Utisi unyine yeɛ keyáa iluke kecire sɔɔnkeɛ uu pisoɔ kulú séi. ¹⁷ Kai piluke kumúɛ n tu, uu uukeikɔ tum tɛ uké ha pě kuu n sélei maa re: Ani kam, mɔpá yo ye nkpéni pipele masile. ¹⁸ Amá pinnéi mmě, mɔpá úyɛ uu uncɔɔ pinyíyɛ kuru. Ufoí uu ukeikɔ maa re: Ne kecare lɔle, li kɔ pɛɛ pise re ké ha ke yě. Lě nnya, a u maa re úu kape wɔɔsi. ¹⁹ Uɔɔ uu u maa re: Ne ináa lame-lame kefi lɔle, ne la ké ne pikɛ i peenu. Lě nnya, a u maa re úu kape wɔɔsi. ²⁰ Uɔɔ uu kɔ u maa re: Nfáani kam unósi kpísi, lě nnya kám fene ké ha. ²¹ Ukeikɔ uu uuɔɔsaa kémee pele uú ha anɔɔ nyě u símisi. Ai úyɔɔsaa kuwí wai uu ukeikɔ maa re: A mekɛ ayáa-i ne icée kémee ha, aa píwekɔ ne pinárei ne pinyíyɛ ne síkankáláká séleiri. ²² Kai rinkpáse, ukeikɔ uu pɛɛri uu úyɔɔsaa maa re: Ne lě kaa m pise piwai masile, amá sitóne ye kɔ pɔɔnele. ²³ Úyɔɔsaa uu pɛɛ ukeikɔ maa re: A sicareyupi sicepi ritiki aa pě kaa ncée-i n yéntine ne kéyu mahani piké kam, kenéyɔ keké ne n yi nnya. ²⁴ Ne

nó símisile re pē nnéi karñ pēe nní n sélei, úka úu in-éluke lenē.

Lē kai m pise re usoi uké n wa uké ne Yeesu upiretiki
(Matiyee 10:37-38)

²⁵ Asoiwuí píima an Yeesu tikilē pin nsé pénelē, Yeesu uu pansēpō uu pi maa re: ²⁶ Úye un kenémee n ka, li pise re uké né n la ai tōsu uusaa ne uuni ne uunōsi ne usiwā ne upiwā ne upimaa ne upiyēi ne uricuruu isoi. Insá lē úu fene uké unépiretiki. ²⁷ Nkó yee úu n ηmurei uké menéō ukunapēékōō cō uké ne né ritiki, úu ne sá re uké unépiretiki. ²⁸ In te nókenéōpe unyine ye la uké kulee cáca mō, liute yēē tonele uu músu, uu yēnu re alé ke pikei pē api wa, ai tíyese uu céru, in te usiwóō ye piye un yé fe uu pikei pē ketō tulu. ²⁹ Insá lē, un tikúi n yekei kúu pēe kulee cáca pimóme tenese, pē nnéi pēe yé lē n yé yé u sényi. ³⁰ Pi yé maa re: Usoi nkó ye pimóme koraane amá úu fe uké tenese. ³¹ Lē cire ye ni, uyōōpi úye un n la uké ha ne ucō tō, u ye tonele uu músu kelenē, in te u yé ne upisoi ákotokú kefi (10.000) fe uú ha ne uulaarō yee pisei ákotokú afēeré (20.000) m má tōpu. ³² Unsá n fene, u ye uuyōōpicō-i pitume tunle úu kahane u n nyahaimē, uu u pise re piké kómēine piké atōpi riyá. ³³ Yeesu uu pimáa kpá re: Kai nní lē, nó úka úu fene uké unépiretiki, liute unsá lē kuu m má nnéi n ηmeriyē.

Nnyási mmē melō mee n kpu
(Matiyee 5:13; Mariki 9:50)

³⁴ Nnyási ye likei kecire le. Amá mmelō men n kpu, yo kapi ye ne n larukuse? ³⁵ Nn pēe ketē nēe mēfēne kēmee linyine yoriyene. Pi ye ketahai n fōmpōle. Úye un ukóme, uu kóm.

Isán ηyee m pō api i heei kenyárū
(Matiyee 18:12-14)

15 Pilampooyōō nnéi ne pikópekōō apí ne Yeesu kō re piké kutu u ricō. ² Ai Pifarisi ne isé picélaa cōη pin máikee re: Usoi nkó ye kusáne pikópekōō séele pin kesé le! ³ Yeesu uu pēe kenyárū nké pi maa re: ⁴ In te nókenéōpe unyine ye isán ηpíle má, ise ii pēé ne u pōlu, liute úu ye ise ii we píle nnyí tíye uú ha ise nnyí yee nní rñ pō piwélaa sī hái uú ha ne i yenuu? ⁵ Un kō i n yē, li ye u larisile uu i kpísi uú ya ⁶ uú ne kulu, uu pēe upisane ne upiperēcō sélei uu pi maa re: Ani anyá né lē, ne inésán ηyee pēe m pō heeile. ⁷ Lē cire ye ni, ne nó maa re ukópekōō use mēfine mēconse ye anyá píima le keyómēcaā-pō ai tōsu pisōne use úu we píle kái m pise re piké mēfine conse.

Kewóō kēe m pō api ke heei kenyárū

⁸ Nēe in te unōsi unyine ye nwóōweni mēpipi kefi má, mēse amē pēé ne u pōlu, unōsi uyē úu ye kēfiráa risé uu kēyō pēéi, uu ηōone ke perei uú ha ne mēpipi mēse mē yenuu? ⁹ Un píyēi mē n yē, u ye upisane ne upiperēcō séleile uu pi maa re: Ani anyá né lē. Ne kewóō kēe ne rñ pō heeile. ¹⁰ Lē cire ye ni, ne nó maa re ukópekōō use

mēfine mēconse ye anyá píima le pilécaatume kēmee.

Kewá kēe m pō api ke heei kenyárū

¹¹ Yeesu uu pimáa kpá re: Utisi unyine yee pēe pēηmáne pité má. ¹² Usínsá uu u maa re: Unésáa, a lē karñ masí mēpōkpō-má mēpōmá kēmee n yēnune né pa. Usáa uu pēe umemá piketé hōōne. ¹³ Kai siyáa rinkōōnú, ηmáne sínsá uu ulikó nnéi cápinente uú ne kuyu taa-taa kunyine sī, uú ha kei mēfine kōpe-i loni ai wai re u umemá caainkee. ¹⁴ Kuu usiwóō nnéi piluke rñ masí, nkú píima nnyine nn kuyu kpē loni, rnpá yo aí pipári u koru. ¹⁵ Uu pēe ha kuyu kpē utisi unyine kēmee pikei loni. Uyē uu usicare-mē u yekei re uké uafōη kecáa m paílē. ¹⁶ Li ye pēe ripōō u wa re rnpá áfōηpomé kuu yé uké li, amá úka úu ye kō a u pa. ¹⁷ Uu pēe nfasimé loni, uu umecire maa re: Unésáa pikeikó nnéi yēē lile api pōōnente, néen ne nté nkú kpine. ¹⁸ Ne unésáa-i pelene, am ha u maa re: Unésáa, ne ne Ulécaā púnnele am kō ne pō púnne. ¹⁹ Am tu re pōké né kpísi yare kepōpipi. A né rimúlú yare upókeikó. ²⁰ Uu yisi uké usáa-i pele.

Úu kahane nkpáni kēyō ne rinkō, usáa uu ketaa-pō u yenu, ai íwe u wai, uu wurupō uú ha u pira. ²¹ Kewá ake pēe u maa re: Unésáa, ne ne Ulécaā púnnele am kō ne pō púnne. Am tu re pōké né kpísi yare kepōpipi. ²² Amá usáa uu upikeikó maa re: Ani mekeēkeē ne kukpēlenku kecire kam ani ku u tani, ani ukenipepi kepale tani, ani anéeri u tani. ²³ Ani ne rináala kpōkōō kam, ani ri kopu tōké ne iluke kecire wa tōké li ne mpōōnare. ²⁴ Ái líka nnya, unéηmáne nkó ye pēe kpule, uu neni nfáa yenu, u pēe pōle, am nkpēni u heei. Api anyá kōru ne mpōōnare.

²⁵ Kumúηé kpe-i, utisi uyē ηmáne foí un sicare-mē wepō. Kuu kēyō n nyahairō, uu inyánlū ne nnyáa nnē kóm ²⁶ uu ukeikó use séi uu u pise re yo nnya kai lē wai. ²⁷ Ukeikó uu rinōō u yōsu re: Upōwá yee pēeme. Ke upōsáa uu ukepipi n yē ne nsarenare nnya, uu pēe rináala kpōkōō kopu. ²⁸ ηmáne foí uu pēe wōōsi uu kēyō pilone yulu. Usáa uu léēpō uké kēyō u tampō. ²⁹ Amá ηmáne uu usáa rinōō yōsu re: A kutu ricō, aηmē ye kulúi wale kam pō n keisi, am kō píkai pō háikuse. Rnpá ne lē, áa píkai rnpá ripoila né he re tō ne pinésáne tōké ne anyá li. ³⁰ Amá ke upōηmáne nkó uu m pēeme, upōηmáne yee mēpōmá nnéi rñ caai ne pi-wásánkaí pitōoi, uyē kaa rináala kpōkōō kpu. ³¹ Usáa uu u maa re: Kenéwá, tō ne mpō tōō rnpá píyēi we, pōō lē kam m má nnéi te. ³² Amá li pise re tōké anyá kecire wa ne mpōōnare re upōwá nkó ye pēe kpule, uu nkpēni nfáa yenu, u pēe pōle, am nkpēni u heei.

Ukeikó kōpe yee ukeisaa memá kecáa rñ paílē

16 Yeesu uu kō upiretiki maa re: Umámá unyine yee pēe ukeikó má, uu uanipe-i umemá wai. Pisei api u símisi re ukeikó uyee umemá caainkee. ² Ukeisaa uu u séi uu u maa re: N-ye kam nní kómēi pin kepōcáa símisi? A né símisi lē kaa pipōkei n keisi. Áa nkpēni linékó kecáa pípaí kpáne. ³ Ukeikó uu ukefa-i

kɔpu re: Unékisaa ye pinékei-i né lesene. Íye kam waine? Ám tikɔhɔ má re né fe am lum. Isei yé kɔ né n we re ké wélei. ⁴ Too, né céri lē kam yé n wa, rhpá nen-sá keyáa n keisi, pisoĩ piké ne pisiyo-i kenécáa m pailē. ⁵ Uu pē ne pē pēe uukeisaa ne riwóme m má sélei use use. Uu ufoi maa re: Alé kaá ne unéyoosa riwóme má? ⁶ Uyē uu u pēse re: Mékpo sone apɔri píle. Ukeikó uyē uu u maa re: Tipówómetelé ye ntí, a mekekeke tone aa wólú re kuwóo ye ku. ⁷ Uu lē memáa uco pise re: Pó ní, alé ke ripówóme arí le? Uyē uu rinɔɔ yósu re: Melukepipi áfɔrɔnti píle. Ukeikó uu u maa re: Tipówómetelé ye ntí, a wai re áfɔrɔnti kuwóo ne afēetaani. ⁸ Ukeikó kópe uyē uyoosa uu u pakare umesɔhɔ píima mē nnya. Likumúhē re ketē nté pisoĩ ye piwóowélaa ncee kēme meesɔhɔ ne pipico sonele ai tósu pēpē metéi kēme n we. ⁹ Yeesu uu kpá re: Né ne nɔ maa re: Ani kewóo kópe kpisi aní ne pisáne wéési. Ken n ka ken ne nɔ n ηmēheree, Uléecaa uké siyo sēe ási pikai n forune kēme nɔ yósi. ¹⁰ Uyēe likei síhsá kēme aseĩ m má ye kɔ limáa kēme a mále uyēe úu likei síhsá kēme aseĩ m má úu kɔ limáa kēme a má. ¹¹ Nɔnsá memá kópe pimúlé kēme aseĩ m má, wóo yé pē meyíkíyiki nɔ rimúise? ¹² Pɔnsá kɔ uco likó pimúlé kēme aseĩ m má, wóo yé pē pó likó pɔ rimúise?

¹³ Ukeikó úu fene uké pikeisaa pité m má. U unyine yulune uu uco n la. U yé unyine n tikilē ne kefa kesē un uco ipuri yulu. Áni yé fe nɔké Uléecaa ne siwóo n tikilē kumúhē kuse.

Isímé ico ke Yeesu uu Pifarisi n símaankee (Matiyee 11:12-13)

¹⁴ Pifarisi api isímé iyē nnéi kóm. Kapi siwóo n la nnya, api Yeesu sényyi. ¹⁵ Yeesu uu pi maa re: Nɔ pisoĩ le pēe ye sisoipipi inipee-i n wai yare pisoĩ sone, amá Uléecaa ye nɔsinéfa nyule. Lē ke sisoipipi asi ye n waise yare limáa-maa ye Uléecaa inipee-i likópe le.

¹⁶ Moisi isé ne antepuye atelé kapí pēe n céesi ye kéto wale Yohani Úniwolé kumúhē-i. Háĩ kumúhē kpe-i-me ke Uléecaa iyɔɔpi Nsímé Kεcire nn pikóónú kóri, rhpá úye un náási uké Uléecaa iyɔɔpi-i lō. ¹⁷ Ketē ne keyóme metene ye wesi ai tósu ke Uléecaa isé kewoipi ake yé n tósi.

¹⁸ Úye un uunɔsi n lakase uu uféé kpisi, liute ye iwásá wale, uyēe kɔ unósi ke ula uu n lákase n kpisi ye kɔ iwásá wale.

Umámá ne Lasaa nsímé

¹⁹ Lē memáa, Yeesu uu kenyárū nké pi wai re: Utisi māmá unyine ye pēe we. Ilū kecire ye nnéi m má kuu ye tā. Nnare kēme kuú pēe félē un kɔ iluke sone le. ²⁰ Utisi wεkɔ unyine kapi ye n sée re Lasaa ke sitóipi asi ipiηe nnéi m mómáalē un umámá keyɔ rinɔhɔ keyúri finu. ²¹ Ai ye ripɔɔ u wai re uké umámá iluke poroi-poroi hí uké li. Lē memáa, sipɔpi sin sónaapɔ sin uitoi láni. ²² Úwεkɔ uu keyáa kpi, pilécaatume api u sakaa apí ne kelō sone kē kēme ke Apiraham uu n we sí. Umámá ricuruu uu kɔ keyáa kpi, api u kulési.

²³ Umámá uu meyá íwe n le pikúlā kuyu-i, uu inípee síka uu ketaa-pɔ Apiraham yenupɔ, Lasaa un ukekúri we. ²⁴ Uu pēe pupēi re: Sáa Apiraham, a íwe né té aa Lasaa tumti re uké ne ukenipepi míni rita uké rinélémpi niηukuse. Ne meyánsei íwe lele nna mmú kēme. ²⁵ Amá Apiraham uu maa re: Kenéwá, a léise re pɔ pēe meyánsei nnare kómeile pēe uye-i kaá pēe keteni-i n we. Kumúhē kpe-i ke Lasaa pɔɔ pēe íwe píima takai. Nkpéni kai urikiη niηukuse, pɔhɔ íwe takai. ²⁶ Lē memáa, kuhóre-hore píima ye tó ne nné kénelenle. Kai nní lē, pēpēe n lane re piké tó mmé yisi piké nɔ-mē ha ápi fene. Úka úu kɔ fene uké kei kaa nní n we yisime uké tó mmé kam. ²⁷ Umámá uu maa re: In lē, ne ne pɔ ténile re a Lasaa unésáa keyɔ-i tumpɔ. ²⁸ Ne kei piwá pinupū mále. Uké ha nsonē pi símisi áĩ kape wa re pē ti-curuu ye íwe kelō nké-i ka. ²⁹ Apiraham uu rinɔɔ yósu re: Pipówá ye Moisi ne antepuye atelé mále. Piké a kēē piké kó. ³⁰ Umámá uu re: Lē ηmane áĩ tu, Sáa Apiraham. Amá in te unyine ye pikúlā kuyu-i yisi uú ha pi lēepɔ, pi yé pēe mēfine conse. ³¹ Pinsá n la piké Moisi ne antepuye atelé kēē piké kó, rhpá ukpɔkɔ unyine uké pikpɔkɔ kēme yisi, ápi pakarene.

Akópe piwai ne pisárei (Matiyee 18:6-7, 21-22; Mariki 9:42)

17 Yeesu uu upipiretiki maa re: Mewai mee yé n tíyese pisoĩ piké ne akópe n wa yé mesére n wele. Amá úye un n tíyese unyine uú ne akópe kēme loni, íwe kuu topori. ² Li kutsoi we piké rináipare mule-mule ηηme wa api ripɔɔ u lesi api mínimaa-i u sáɔɔ ne kuu yé siwá sē kenyine akópe n waise. ³ Ani nsonē nóménécire tĩ!

Upómáreco un ne pɔ m púnne, a nsonē ne u símisi. Un n ceri re u caaile, a uakópe u sárei. ⁴ Mhpá un ne pɔ m púnne mepehē mesēei keyáa kesē kēme, uu ye rhpá mepúnne méye ne pɔ tēni re u caaile, a uakópe u sárei.

Nfatene

⁵ Pitume api Upíima maa re: A nfatene tó rikpáse. ⁶ Upíima uu rinɔɔ yósu re: Nɔhɔ pēe nfatene m má nké m piye yare riléepipi síhsápi rinyine, nɔ pēe fe ani kuléé nkú maa re: “A wehe áa ha mínimaa-i nyere” aku nórínénɔ tiki.

Lē kai m pise re ukeikó uké wa

⁷ Tóké waise re nɔ unyine ye ukeikó má un u cákaripɔ néē un uisee sémpɔ. Un píyei u n yemme un kecare n leeri, liute yé ukeikó uyē maa re a mekekeke kam a iluke lii? ⁸ Aaí, áĩ yé lē wa. Amá u meníηe u maane re: A iluke né wa aa ilū conse aa né i yekei ké li, pɔ pēe lē memáa fe aa ipókɔ le. ⁹ U yé fe uu uukeikó yáasi re ne upikei kuú ne pikei pēe kaí pēe m pise re uké wa n waa? ¹⁰ Lē cire ye ni ne nɔ ticuruu. Nɔhɔ píyei lē kai m pise re nɔké wa n wa, ani ye maa re: Tó ne pikeikó le, áĩ pise re piké rɔ pɔhɔnese. Lē kai m pise re tóké wa kari wa.

Yeesu ye piyǎ́ kefi pɔise

¹¹ Ke Yeesu uu Yerusalem-mě n sí, uu Samarii ne Kalilee ayu kepáápá n tikilě. ¹² Uu kuyu kunyine-i lom-
pɔ, piyǎ́ kefi pinyine api u tɛpɛipɔ api ketaa-pɔ nyere
¹³ apí m pupukee re: Yeesu, Sáa, a íwe rɔ tǎ! ¹⁴ Yeesu uu
pi yenu uu re: Ani ha nóménécíre pɛpɛe ye Uléécaá in-
yɔ́nse n wa nyíse. Kapi kei-pɔ n sí, api pelu. ¹⁵ Ke piuse
uu n céri re u peile, uu uana kepíre pɛle un Uléécaá
meyɔ́pɔi yom lin cálě. ¹⁶ Uu Yeesu ana metene wulapɔ
uu kɛ́yu ketě kam, uu u yáasi re ne upikei. Utisi uyee
pɛe Samarii ukó le. ¹⁷ Yeesu uu pi maa re: Néntɛ pikɛfi
kam pɔise? Yei ye pɛe use úu we kefi tɔ́ɔɔ mpí? ¹⁸ Piuka
úu nfasimé wa re uké pɛeme uké Uléécaá ríyu waise re
ne upikei, insá usáne nkó mecire. ¹⁹ Yeesu uu lě memáá
u maa re a yisi, a n ñme, mpófatene ye pɔ́ yóriyele.

Uléécaá iyɔ́pɔi mekame nsímé

(Matiyee 24:23-28, 37-41)

²⁰ Pifarisi api Yeesu pise re: Píyei ke Uléécaá iyɔ́pɔi ii
sǔnti? Uu rinɔ́ pi yósu re: Uléécaá iyɔ́pɔi íi we re nɔ́ fe
ani imekame yenu. ²¹ Ái re pi yé nɔ́ maa re: Ani ripaí,
nté kií we nées nté-pɔ le. Ani ceri re Uléécaá iyɔ́pɔi ye
nókenécɔpɛ wele. ²² Uu pɛe pipiretiki maa re: Keyáa ye
sǔntile kani yé n la re nké mpá keyáa kɛse Usoi Kepipi
yě, amá áni yé kɔ ke yě. ²³ Pi yé nɔ́ maa re: Nté nní kuú
we nées nté-pɔ kuú we, amá áni kape kei ha, áni kape
kɔ mǎ wurupɔ. ²⁴ Yare ke kekóneseípi ake ye nní
meyéne mesɛ riń-yéeri keyóme ketɔ ne kɛ́tɔ, ai kpáii
mecɔ ke Usoi Kepipi ake sǔnti. ²⁵ Amá li pise re keké
meyá íwe li, nfáani pisoí mpí piké ke ñmeriyɛ. ²⁶ Lelɛ
pɛe Nowee kumúńɛ n wa licɔ lɛe Usoi Kepipi kumúńɛ
wainɛ. ²⁷ Pisoí ye pɛe lele pin níru pin sǔ́nne pin pila ne
pinósi pasiine hái ne keyáa kě ke Nowee uu kutákai
kémɛe n lomɔ, ikóne maa íi ne weri, míni amɛ pisoí
kpísi. ²⁸ Li yé ha n we yare Lɔti kumúńɛ: Pisoí ye pɛe lele
pin níru, pin lééri pin kɔ yálisi, pin aléé támaankɛe pin
kɔ mǔmti. ²⁹ Amá keyáa kě ke Lɔti uu Sotɔm-i n le ke
nna ne linyine yare nfúrɔ́ toi ai keyómeɛaa-pɔ leeme ai
pisoí kóni. ³⁰ Mese mǎ kaí ha keyáa kě ke Usoi Kepipi
aké ha n léerine piké ke yě wainɛ.

³¹ Úye un keyáa kě ukulee ipiraa kecáá n we, úu kape
re uké metene ricepi uké uilǔ iyɛe kei n we kpísi nées,
úye un sicare-mě n we, úu kape re uké kɛ́ɔ pɛle. ³² Ani
Lɔti unɔ́si nkó kecáá léise. ³³ Úye un n la uké nfáa
mesére m má, u yé n fóm. Amá úye un unfaa n fóm, u
yé n yě. ³⁴ Ne nɔ́ símisi re kesine kě, pisoí pité yé kuhá
kuse kecáá n finu, aí use kpíipɔ ai ucɔ yá. ³⁵ Pinósi pité
yé n we pin nam ai use kpíipɔ ai ucɔ yá. ³⁶ [Pitisi pité yé
likumúńɛ kɛ-i kecare-i n we, ai use kpíipɔ ai ucɔ yá.]
³⁷ Pipiretiki api u pise re: Upíima, yei kaí ha lě wainɛ
má? Uu rinɔ́ yósu re: Kei ke isare kópe ii n we ke áye-
meekú aa ye cápine.

Ukúmannɔ́si ne utúhaane kenyárũ

18 Yeesu uu lě memáá kenyárũ nké pi wai uké ne pi
céési re piké ye mpá píyei Uléécaá yáasi, ái kape

ye píkai siká pi wa. ² Uu re: Kuyu kunyine-i ke utúhaane
unyine úu pɛe we. Úu Uléécaá wuru úu kɔ úka
pakarelě. ³ Ukúmannɔ́si unyine un kɔ kuyu kɛ-i we. Uu
mesére u n lɛkɛɛpɔ re uké u ne uucéɔ ketahai rikéne.
Mpá píyei kuu ye u lɛɛpɔ uu u maa re: A tɔ́ ne unécéɔ
ketahai rikéne. ⁴ Ai náńai hái, amá utúhaane úu ne ku-
tu u cɔlě, uu pɛe keyáa umecire maa re mesei ye me re
ám Uléécaá wuru ám kɔ úka pakarelě. ⁵ Amá ke
ukúmannɔ́si uu nní picɔń né n tɔ́ńse nnya, li pise re ké
lě alari u pa, insá lě, u yé pisónaame n nɔ́ńlenle úu ha
ne kunɔ́nkũ né finse. ⁶ Upíima uu lě memáá kpá re: Ani
lě ke utúhaane kópe uyě uu m ma kutu ricɔ! ⁷ Uléécaá
yee úu yé pɛe upikó alari pa pin ne u n téní ketúnɛ ne
kesine? U yé náńaise uké ne pi n lěe? ⁸ Ne nɔ́ maa re u
yé mekɛkɛe alari pi pa. Amá Usoi Kepipi ken píyei m
pɛeme, ke yé pɛe ketě kecáá pisoí leeme pɛe nfatene m
máa?

Ufarisi ne ulampooyɔ́ kenyárũ

⁹ Yeesu uu kenyárũ pɛpɛe nní pimɛcire n waiselě yare
pisoí sɔ́ne pin picɔ kóselě maa re: ¹⁰ Pisoí pité pinyine
pɛe Uléécaá keyɔ-i lomɔ re piké keyóme yáasi, use ye
Ufarisi le, ucɔ ulampooyɔ́. ¹¹ Ufarisi uu nyere uu ukɛfa-
i re: Uléécaá, ne pɔ́ yáasi kám ne pisoí tɔ́ɔɔ menyine n
we nnya, pɛe piyaa ne piwaikópeɔ́ ne piwásankáí le.
Ne pɔ́ yáasi kám ne n we yare ulampooyɔ́ nkó.
¹² Siyáa sisɛei kémɛe, sité kam ye anɔ́ paasi, lě nnéi
kam ye n yě kam ye hɔ́ne awélé kefi am kuse pɔ́ pa.
¹³ Ulampooyɔ́ uyě pɔ́ ketaa-pɔ nyere, úu nkpáni
keyóme-mě inípeɛ pisíka peenu, amá kɛwuu kuu ripira
uu re: A nǎ ukópeɔ́ íwe tǎ. ¹⁴ Yeesu uu kpá re: Ne nɔ́
maa re usoi nkó uké kelene n kúi, Uléécaá ye uakópe u
sáreile, amá ái lě Ufarisi wa. Likumúńɛ re úye un umɛ-
cire rintaáse, li ye u ricepisele, úye un umecire rincepise,
li ye u ritaásele.

Yeesu ye siwá sínsápi rinɔ́ sɔ́ne ritikise

(Matiyee 19:13-15; Mariki 10:13-16)

¹⁵ Pisoí apí ne siwá fɛnfɛí ricuruu Yeesu hapɔ re uké si
rica. Pipiretiki api pi yenu, apí ne pi cési. ¹⁶ Amá Yeesu
uu tíyɛse apí ne siwá u hapɔ, uu re: Ani riyá siwá siké
kenémɛe kam, áni kape si tápisi. Likumúńɛ re mpí pɛe
simɛɔ́ n we pɛe yé Uléécaá iyɔ́pɔi kémɛe lǔ. ¹⁷ Asei kam
nɔ́ símisi, úye unsá Uléécaá iyɔ́pɔi n ñmurei yare ke
kewá ake ye n ñmurei, úu ikemɛe lonine.

Uñmáne mámá unyine kecáá nsímé

(Matiyee 19:16-30; Mariki 10:17-31)

¹⁸ Pisuifi uwéése unyine uu Yeesu pise re: Sáa sɔ́ne,
íye kam wainɛ ké ne nfáa teneciré yě? ¹⁹ Yeesu uu u
maa re: Yo nnya kaa né sée re Usɔ́ne? Úka úu usɔ́ne in-
sá Uléécaá mecire. ²⁰ Mpá líké íye wa, pɔ́ Uléécaá isé
nyule re: Kape iwásá wa, kape usoi kpu, kape yáai,
kape nnɔ́me itansei nyere, a upósa ne upóni ríyu
waise? ²¹ Utisi uu rinɔ́ yósu re: Hái inéwá-me kam lě
múílě. ²² Ke Yeesu uu lě pikóme m masí, uu u maa re:
Likei lise lɛe pɔ́ párlě. A lě nnéi kaa m má yáa, aa si-

wóo sē píwekɔ́ hɔ́ne, pɔ́ pɛɛ keyómecaa-pɔ́ memá yě. Pɔ́n lē piwai m masí, aa pɛɛ weri aa né tíki. ²³ Amá ke utisi uu anɔ́ nyē n kɔ́, uripɔ́ ari meyansei caai, ái líka nnya, u pɛɛ umámá píima le. ²⁴ Ke Yeesu uu n yě te uripɔ́ ye caai, uu re: A tíye Uléecaa iyɔ́pi kémee pilone ye ne pimámá páápú kpa! ²⁵ Kuyooyoo kun n la kuké kehímpi kupole-i lomɔ́, li yé kutɔ́si m purú ne ke umámá uu yé n la uké Uléecaa iyɔ́pi kémee n lomɔ́. ²⁶ Pɛɛ pɛɛ kutu u n cólē api re: In lē ni, wóo ye pɛɛ píyulale yě? ²⁷ Yeesu uu rinɔ́ pi yósu re: Lelē ái sisoip-ipi kémee kuwai n we ye Uléecaa kémee kuwai wele. ²⁸ Piyee uu pɛɛ re: Lē nni, lē karí pɛɛ m má kari tíye ari pɔ́ tíki. ²⁹ Yeesu uu pi maa re: Asei kam nɔ́ símisi. Úye un Uléecaa iyɔ́pi nnya ukɛyɔ́, néɛ uunɔ́si ne upiwā ne upimaa ne upimareɔ́, ne usiwā tin-yá, ³⁰ liute yé neni mewee mmé-i lē mepéhē kulúí yě uu kɔ́ aɲmē nyee n weme kémee nfáa teneciré yénu.

Yeesu ye metáánũ unkpɔ́ ne umeyise nsímé símisi (Matiyee 20:17-19; Mariki 10:32-34)

³¹ Yeesu uu upipiretiki kefi ne pité séi uu pi maa re: Tɔ́ Yerusalem sinle. Kei ke lē nnéi ke antepuye api Usoi Kepipi kecáá n wɔ́i ái ha wainɛ. ³² Pi yé pɛɛ ápi Uléecaa n wuru anipe-i ke wa api kecáá ke nyáni, api ke lámisi, api kekecáá meta tuke ³³ api nséi ke fapii api pɛɛ ke kopu, amá keyáa táánũ tunjé ake nkpɔ́ kémee yisi. ³⁴ Amá Yeesu pipiretiki ápi nsímé mmē aseí kɔ́. Li anɔ́ nyē aseí pi pesile ápi nkpáni céri lē nsímé ke Yeesu uu n símisi.

Yeesu ye unyíye unyine pɔ́ise (Matiyee 20:29-34; Mariki 10:46-52)

³⁵ Ke Yeesu uu Yeriko n nyahaipɔ́, unyíye unyine un ticétime tũ u wélei. ³⁶ Uu kóm tisoiwuí tin sɔ́nepɔ́, uu pise re yoo ni? ³⁷ Api u símisi re Nasareti ukɔ́ Yeesu yee kei tósu. ³⁸ Uu pɛɛ pupéi re: Tafiti Kepipi Yeesu, a inéwe ripaí! ³⁹ Pɛɛ pɛɛ kekpeé n sɔ́ne apí ne u cési re uké riséé, amá uu meyá cásɛ re: Tafiti Kepipi, a inéwe ripaí! ⁴⁰ Yeesu uu nyere, uu rinɔ́ he re piké ne u u kam. Ke unyíye uu ukekúri n háɔ, Yeesu uu u pise re: ⁴¹ Yo kaá la ké pɔ́ wa? Uu rinɔ́ yósu re: Sáa, ne la re inénipɛɛ iké ye yě. ⁴² Yeesu uu u maa re: Ipónipɛɛ iké wúkule! Mpófatene ye pɔ́ yóriyēle. ⁴³ Mese ne mese, inípeɛ ii wúkule, uu Yeesu tiki un Uléecaa meyɔ́pi yom. Tisoiwuí nnéi ari lē yenu, pē ticurruu api kɔ́ Uléecaa meyɔ́pi piyóme kápáá.

Yeesu ne Sasee kecáá nkɔ́

19 Yeesu uu Yeriko-i lomɔ́ uu uncee n tósu. ² Utisi unyine kapi ye n sée re Sasee un kuyu kpe-i we. U pɛɛ pilampooyɔ́ uwéese le un kɔ́ umámá. ³ Uu náasi uké uyē kapi ye n sée re Yeesu yě, amá úu fe. Pisoí ye pɛɛ riwúí cápinelenle, uyē úu kɔ́ pɛɛ mecáa we. ⁴ Uu pɛɛ kéyu-mē wuru uú ha kuléé kunyine kapi ye n sée re Sikomɔ́ yopoi uké Yeesu yee kei n tíkinɛ yě. ⁵ Ke Yeesu uu kelɔ́ ke-i n tu, uu uinipɛɛ síka uu Sasee maa re: A mekɛkɛe súime Sasee, li pise re ké neni kepɔ́yɔ́-i tone.

⁶ Sasee uu mekɛkɛe súiri uú ha kusáne u yósu ne mpɔ́ɔnarɛ. ⁷ Ai pē nnéi pɛɛ lē n yě píri wai, api pɛɛ n tee re: Ukópekɔ́ keyɔ́ ke usoi nkó uu nní lɔ́. ⁸ Sasee un Up-íima keyúri nyenu uu re: A kutu ricɔ́, Sáa né menémá rikéne am kuwélé píwekɔ́ pa. Nen kɔ́ úye menípeɛ n li am usiwóo yósu, né liute si hééle mepéhē mena. ⁹ Yeesu uu u maa re: Píyulale ye neni keyaa nké kéyo nké-i lommele, ái líka nnya, Sasee ricurruu ye kɔ́ Apiraham kepire ukɔ́ le. ¹⁰ Likumúhɛ re Usoi Kepipi ye kale keké pɛɛ m pɔ́laalē tiyu lo.

Wura mewóópipi kenyárũ (Matiyee 25:14-30)

¹¹ Pisoí pɛɛ Yeesu kutu riñɔ́ ye pɛɛ musí re kuu nní ne Yerusalem tiñkɔ́ nnya, Uléecaa ye lē tuimele uké iyɔ́pi n le pin u nyáni. Lē nnya kuu kenyárũ pi maa re: ¹² Kéyo kecire usoi unyine yee kuyu taa-taa kunyine-i ha re piké iyɔ́pi u tí uké pɛɛ limemáa pɛɛme. ¹³ Uké kelene n tɔ́si, uu upikeikɔ́ kefi pinyine séi uu mprá úye wura kewóo múise uu pi maa re: Ani siwóo nsí ne kpéense hái ne menépeɛme. ¹⁴ Amá ukuyu pisoí api uipuri yulu, api pitume yukuse piké ukepire ritikipɔ́ piké re: Ári la re usoi nkó uké urýɔ́ɔpi. ¹⁵ Api iyɔ́pi u tini uu ukuyu pɛle. Uu pɛɛ pikeikɔ́ pē kuú pɛɛ siwóo m mulɛise séi re uké yě kuláa kpē kapi n yě. ¹⁶ Ufoí uú hapɔ́ uú maa re: Sáa, wura kewóo kaa né rimmúise kulaa ye wale wura siwóo kefi. ¹⁷ Uyɔ́ɔpi uu u maa re: Li nyamle, ukeikɔ́ sɔ́ne. Kaa nní likei sínsá pimúlé n céri nɔ́ne nnya, né ayu kefi pɔ́ pa aa akécáa m paílē. ¹⁸ Ukeikɔ́ lírũ uú hapɔ́ uu re: Sáa, wura kewóo kaa né rimmúise kulaa ye wale wura siwóo sinupũ. ¹⁹ Uyɔ́ɔpi uú uyē maa re: Né pɔ́ ayu anupũ pa aa akécáa m paílē. ²⁰ Ukeikɔ́ ucɔ́ uú hapɔ́ uu re: Sáa, upɔ́wura kewóo ye nké. Kenírípi-i kam ke paasi am pɛsu. ²¹ Ipɔ́wame ye né wale, kam mepɔ́kɔ́ n nyu re áa ye nká usoi wa nnya. Lē káa n yekei kaa ye kpási, lē káa n lukesi kaa ye kpási. ²² Uyɔ́ɔpi uu u maa re: Pɔ́ ukeikɔ́ kópe nkó, apɔ́nɔ́ cire kam nɛ ketahai pɔ́ pɛpirene. Pɔ́ nyu re am ye usoi nká wa, te ne ye lē kám n yekei kpási, am lē kám n lukesi kpási. ²³ Yo nnya káa pɛɛ siwóo keyekei-i yekei? Né pɛɛ fe am menépeɛme mmé-i si yósu ne kuláa. ²⁴ Uu pɛɛ pɛɛ kei n we maa re: Ani wura kewóo kē yɔ́si ani uyee mewóópipi kefi m má múise. ²⁵ Api u maa re: Uyē ne mewóópipi kefi mále. ²⁶ Asei kam nɔ́ símisi, uyee m má kapi ye pípa rikpá, amá úye unsá m má, nkáripí kuu m má kapi u yósunɛ. ²⁷ Amá pinélarɔ́ pɛɛ ápi ne iyɔ́pi né n la pɔ́ nkɔ́ ye mmú: Ani ne nté pi kam ani kenéyu-i pi kóni.

Yeesu ye Yerusalem kuyu loni (Matiyee 21:1-11; Mariki 11:1-11; Yohani 12:12-19)

²⁸ Ke Yeesu uu lē pisímé m masí, uu risoiwuí kekpeé wai un Yerusalem simpɔ́. ²⁹ Kumúhɛ kpe-i kuu Petifasee ne Petanii ayu kuwélé-mē tikúú tē kapi ye n sée re Olifiyee rikúú keyúri n we, uu upipiretiki pité tum ³⁰ un pi tee re: Ani kuyupi kpeɛ nní kerɔ́yu n wepɔ́ kémee ha. Nɔ́n kei n tuipɔ́, nɔ́ keminaapipi kenyine lēepɔ́ ken toraalē. Usoi úka úu ke tonelē. Ani ke fénne

aní ne né ke weri. ³¹ Úye un nó m pise re yo nnya kani ke fénné, ani liute maa re Upíima yee ke la.

³² Pitume api sí apí ha læpɔ yaré lɛ́ ke Yeesu uu pi n símisi. ³³ Kumúhɛ́ kpe-i kapi keminaapipi n fénné, kɛpíte api pi maa re: Yo nnya kani keminaapipi kɛ́ toriyɛ? ³⁴ Api rinɔ́ yósu re: Upíima yee ke la. ³⁵ Api keminaapipi kɛ́ ne sí, api kekecáá piilū laai api Yeesu kekecáá tónse. ³⁶ Kapi kéyu-mɛ́ n sí, pisoí api piilū ncée kecáá n tánɛntɛ. ³⁷ Kapi Yerusalem n nyahaipɔ pin ncée mmɛ Olifiyee rikúú n cɛ́pilɛ́ tikilɛ́ pipiretiki kulúí pɛɛ u n tíkílɛ́, api Uléecaa meɔɔɔpi n yom lin cáɛ́, mewaisaŋa mɛ́ nnéí kapi n yénti nnya. ³⁸ Pi pɛɛ máikɛɛ re:

Uléecaa uké Uyɔ́ɔpi uyee ne Upíima rinyiri n sónti rikpá.

Nkíŋniŋe nké keyómecaa-ɔ́ n we,
Uléecaa rinyiri tiké kei-ɔ́ n taálɛ́.

³⁹ Pifarisi pinyine pɛɛ risoiwuí tɛ-i n we api Yeesu maa re: A pipópiretiki rinɔ́ he re piké riséé. ⁴⁰ Yeesu uu rinɔ́ pi yósu re rhpá pin tinséé, apare yé ricáái.

Yeesu ye Yerusalem nnya téní

⁴¹ Ke Yeesu uu Yerusalem kuyu n nyahaipɔ, uu ku yenu, uu kpɛ́ nnya téní ⁴² un tee re: Yerusalem, ɔ́ɔn pɛɛ neni keyaa nké n ceri lelee yé ne nkíŋniŋe pɔ́ n kam! Amá li nkɛ́pɛni pékaalenle, áa yé fe ɔ́kɛ́ li yé. ⁴³ Siyáa se-i ke pipóláarɔ́ api itɔ́pilū kecirɛ ne kekáípi pɔ́ n waine ye sóntile, api awélé nnéí pɔ́ n cɔ́ŋlɛ́. ⁴⁴ Pi yé nó ne pipókɔ́ nnéí ná kɛ́pátá-kɛ́pátá, ápi ripópare ríka pɔ́ yáne tiké ricɔ́ kecáá n tɔ́silɛ́. Káa kumúhɛ́ kpe-i ke Uléecaa uu picome pɔ́ n ka n ceri nnya kai lɛ́ pɔ́ waine.

Yeesu ye Uléecaa keyɔ-i pikpéense lakase (Matiyee 21:12-17; Mariki 11:15-19; Yohani 2:13-22)

⁴⁵ Yeesu uu Uléecaa keyɔ loni uu pikpéense pilákase kápáá ⁴⁶ un pi tee re:

Li wɔ́laalɛ́ tɛ: Pi yé kenéyɔ́ sée re keyómeyáhaayɔ́.
Amá nɔ́ ne ke ripólósele piyaaluke kuhore!

⁴⁷ Mhpá keyáa kéye ke Yeesu uu ye Uléecaa keyɔ-i n céési. Pɛɛre ye Uléecaa inyóɔnse n wa piwéése ne isé picélaa ne kuyu pisoí kecirɛ apí n wéési piké Yeesu kpu. ⁴⁸ Amá ápi ceri lɛ́ kapi yé n wa liké ne lɛ́, likumúhɛ́ re kuyu nnéí ye pɛɛ kutu u cɔ́lenle nɔ́ɔne.

Yei ke Yeesu nnaŋe nn léeri? (Matiyee 21:23-27; Mariki 11:27-33)

20 Ke Yeesu uu keyáa keniyine Uléecaa keyɔ-i n céési un Nsímé Kɛcirɛ símisi, pɛɛre ye Uléecaa inyóɔnse n wa piwéése ne isé picélaa ne kuyu piwéése api kpáfúɔ́ ² api u pise re: A ró símisi, nnaŋe n-ye kaá ne nní wai? Wóo ncée pɔ́ he re a lɛ́ wa? ³ Yeesu uu pɛɛ pi pɛse re: Ne la ké nse nó pise. Ani né símisi: ⁴ Ne la ké nó pise re Uléecaa née pisoí pɛɛ Yohani tumme re uké pisoí míni wole? ⁵ Api pimɛɔɔpɛcirɛ n keŋɛne re: Tɔ́n nkɛ́pɛni m maa re Uléecaa yee u tumme, u yé ró pise re: Kai pɛɛ íye wa kári ne Yohani nsímé nɔ́murei? ⁶ Amá tɔ́n kɔ́ m maa re: Pisoí pɛɛ u tumme, kuyu nnéí pikó ye

apare ró tóókeene api ró kóni, likumúhɛ́ re pi ne kefa tenele re Yohani ye antepu lɛ. ⁷ Api pɛɛ rinɔ́ u yósu re: Ári nyu uyee píniwole u n tumme. ⁸ Yeesu uu rinɔ́ pi pɛse re: Né ám nó símisine nnaŋe mmɛ́ karí ne lɛ́ n wai.

Pikeikó pɛɛ rikpákárá m má kenýárū (Matiyee 21:33-46; Mariki 12:1-12)

⁹ Yeesu uu lɛ́ memáá kenýárū nké pisoí maa re: Utisi unyine yee we, uu aléé nyé kapi ye n sée re fiinyi kecare tamesi uu pikeikó wéesi re piké kekecáá m paílɛ́, uu pɛɛ ncée taa-taa sí uké ha náŋaipɔ. ¹⁰ Kai aléépipi nyé kutúū n tu, uu ukeikó unyine pɛɛre aléé nyé kecare kecáá m paílɛ́ kémeɛ tum tɛ uké ha aléépipi anyine u yóɔme. Amá api u kapi api menípe nɔ́manɛ u lakase.

¹¹ Ucarete uu kɔ́ ukeikó féé tumpɔ́, amá pɛɛre aléé nyé kecáá m paílɛ́ api kɔ́ uyé ticuruu kapi api u lámisi api menípe nɔ́manɛ u lakase. ¹² Uu kɔ́ ukeikó táánū pitume kpá, api uyé pɔ́ itóí wai api lákase. ¹³ Ucarete uu pɛɛ re: Íye kam nkɛ́pɛni waine? Né unéŋmáne lala tū. In n la, pi yé u wuri. ¹⁴ Amá ke pɛɛre aléé nyé kecáá m paílɛ́ api u n yé, api símaane re: Nkó yee yé masí usáa ikulanlū nnéí n tɛ. Ani kam tɔ́ké u kpu ari pɛɛ ikulanlū iyé n tɛ. ¹⁵ Api kecare kɛ́ ilúkɛ́ u leseɔ́, api u kopu.

Íye ke ucarete uu waine? ¹⁶ U sóntile uké pi kó, uu pisoí féé kecare múise. Ke pisoí api anɔ́ nyé n kó, api re: Asei kecáá, ái lɛ́ waine. ¹⁷ Amá Yeesu uu pi nyáneí uu re: In læ ni, lɛ́ kapi nní Nléecaasimé ritelé kémeɛ n wóí aseí re íye? Ái pi wɔ́i re:

Tipare ke pimóme api n fóm
tɛɛ pansɛ ricíre-cire
tɛɛ kenú-i n wee?

¹⁸ Lin úye n fóm un tipare tɛ́ tinkpɔ́, u yé selesi. Lin úye n fóm tin ukecáá n loó, ti yé u ná.

Lampoo kapi ye Rɔ́m uyɔ́ɔpi píima n héele (Matiyee 22:15-22; Mariki 12:13-17)

¹⁹ Pɛɛre ye Uléecaa inyóɔnse n wa piwéése ne isé picélaa api kumúhɛ́ kpe-i n wéési piké Yeesu tɛ́, amá pin pɛɛ kuyu pikó wuru. Pi ceri re pɛ́ ke Yeesu kenýárū aké ne mánɛ. ²⁰ Api pɛɛ Yeesu pimúŋaa loni. Api lɛ́ nnya pisoí pinyine ukemɛɛ tumpɔ́, apí n wai yarɛ pisoí pɛɛ aseí n wéési. Li pɛɛ lɛ́ wailɛ piké ne n fe piké u n tɛ́ piké uyóɔpi yee nnaŋe m má uké ne u n túhaane anipe-i u n wa nnya. ²¹ Api pɛɛ u pise re: Sáa, tɔ́ yé tɛ lɛ́ kaa n símisi ɔ́ɔn céési ye aseí lɛ, áa nkɛ́pɛni usoi úka kewuú túúni. Pɔ́ ye Uléecaa ncee pisoí céesile ne aseí. ²² Lɛ́ nnya, a ró símisi in tɛ́ irósé ye ncée he re piké Sesaa lampoo héele née ápi kape hééle? ²³ Amá Yeesu uu pimɛɔɔɔ ceru, uu pi maa re: ²⁴ Ani kewóó keniyine né nyíse nké. Úye ríyu ne úye rinyiri tɛɛ kekecáá we? Api rinɔ́ yósu re Sesaa lo. ²⁵ Yeesu uu pɛɛ pi maa re: In lɛ́, ani Sesaa likó Sesaa pa, ani Uléecaa likó Uléecaa pa. ²⁶ Ápi fe piké u tɛ́, mmɛ́ kuu nní kuyu pikó keyu-i n símisi nnya. Amá umeyóó mɛ́ amɛ nnɔ́ pi yipu api séé.

Pisatusee ne nkɔ kɛmɛ meyise nsímé

(Matiyee 22:23-33; Mariki 12:18-27)

²⁷ Pisatusee pinyine api Yeesu kɛmɛ hapɔ. Pɛpɛ múílě tɛ pikpɔkɔ ápi nkɔ-i yisine. ²⁸ Api nní Yeesu pise re: Sáa, lě ke Moisi uu isé n wí ye nní: Úye umaa un n kpu uu unósi tíye úu ne kewá, uuwá yee yé unósi uyě kukúmannɔsi kpísi uu umáa mpuri wai. ²⁹ Amá pimárecɔ piseei pinyine pɛe pɛé we. Ufoí uu unósi kpísi, uu kpi úu ne kewá. ³⁰ Ulírũ uu ukúmannɔsi kpísi, ³¹ utáánũ pɔɔ kɔ pikpíké u kprá, uyě uu kɔ kpi. Pikeseei kě api lě kukúmannɔsi u kpíkési api kpíni úka úu kɔ pɛé ne kewá u mari. ³² Unósi pɔɔ kɔ metɔɔ kpi. ³³ Keyáa kě ke pikpɔkɔ api nkɔ kɛmɛ n yisine, pitisi pě keseei keɔpɛ úye yee yé ha uula? Liriyíki re pinnéi pɛe kunósi u kpíkési! ³⁴ Yeesu uu rinɔɔ pi yósu re: Ketě nté pitisi ye pinósi kpíkésile, pinósi pɔɔn kɔ pila sɔɔnkeɛ. ³⁵ Amá pitisi ne pinósi pɛe ne n sá re piké pikpɔkɔ kɛmɛ yisi piké ha ketě fale-i n we ápi pinósi kpíkésine, ápi kɔ pila sɔɔnkeɛne. ³⁶ Ápi píkaí kpine, piléécaatumɛ kapí ne menyíne we. Pi Uléécaá sipipi lɛ, liriyíki re pi kpule api kɔ nkɔ kɛmɛ yisi. ³⁷ Moisi ye pɛe pikpɔkɔ meyise nkɔ kɛmɛ nkɔ pisímé masile uritelé tɛ-i kuu kuhíhíi kɛe n tore nsímé n símisi. U pɛé maa re: Upíima ye Apiraham Uleecaa ne Isaaki Uleecaa ne Yakupu Uleecaa lɛ. ³⁸ Yeesu uu kpá re: Uléécaá uu pikpɔkɔ Uleecaa, amá u pinyánnyá Uleecaa lɛ. Liriyíki re uyě nnya ke pinnéi api nyáni. ³⁹ Isé picélaa pinyine api rinɔɔ yósu apí maa re: Sáa, pɔ símisile lin nyarń. ⁴⁰ Lě memáá, ápi nka nɔɔ pipise u peenu.

Uyě ke Uléécaá uu n wée ne Tafiti kecáá nsímé

(Matiyee 22:41-46; Mariki 12:35-37)

⁴¹ Yeesu uu pi maa re íye ke usoi uu yé fe uú maa re uyě ke Uléécaá uu n wée ye Tafiti kepipi lɛ. ⁴² Likumúhɛ re Tafiti ye siyómɛ ritelé-i rihaa re:

Upíima ye Unépiíma maa re:

A kunéluke-luke-mě kényukɔɔtone-i tone

⁴³ hái ne kumúhɛ kɛ-i kam yé pipóláarɔ keɔnyále-i n ɔɔ.

⁴⁴ Tafiti yèè u sée re Upíima. Íye ke uyě cire uu yé kɔ pɛe Tafiti Kepipi?

Yeesu ye re písoi piké pimɛcire ne isé picélaa tí

(Matiyee 23:1-36; Mariki 12:38-40)

⁴⁵ Ke risoiwuí nnéi ari kutu n cólě, Yeesu uu upipiretiki maa re: ⁴⁶ Ani isé picélaa ne nómenécíre tí. Piké ne atúkanka caa-caa n kɔɔnii ne písoi piké ayáa kɛmɛ pi n yáhaankɛe yee ripɔɔ pi we. Ayómeyáhaalee sitone foí ne keluke kɛmɛ sitone foí kapí la. ⁴⁷ Pi ye lě ke pikúmannɔsi api m má nnéi yɔɔile api ye pɛe keyómɛ yáási mecáa yare pi písoi sɔne lɛ. Uléécaá yé ne pi túhaane uu íwe pi wai ái kumúhɛ má.

Ukúmannɔsi ihɛɛ

(Mariki 12:41-44)

21 Yeesu uu iníɛɛ síka, uú yénu pin kei kapi ye ihɛɛ Uléécaá keyɔ-i n wa piihɛɛ sariipɔ. ² Uu kɔ

ukúmannɔsi wekɔɔ unyine yenu un sítanká sité sáɔlě.

³ Uu pɛé maa re: Asei kam nó símisi, unósi nkó ye hɛle ai písoi picɔ mpí tósu. ⁴ Likumúhɛ re lě kápi ne líka n wai ke mpí nnéi api kei risáɔɔ, amá ulikó kecire, lě kuu m má nnéi uké ne iluke n lo ke uyě uu waiɔɔ.

Yeesu re Uléécaá keyɔ yé fori

(Matiyee 24:1-2; Mariki 13:1-2)

⁵ Písoi pinyine api Uléécaá keyɔ nsímé n símisi pin tee re ke nyamle hái, ne keapare kecire ne ilũ kapi Uléécaá n hekesi. Amá Yeesu uu maa re: ⁶ Siyáa ye sɔntile ke apare nyee nní n tósiinelě tika ári m mɛsunine. Lě kani nní n nyáni ye sɔntile liké fori téké-téké.

Lɛlɛ n nyíse re ketě ye ketene tu

(Matiyee 24:3-14; Mariki 13:3-13)

⁷ Api pɛe u pise re: Sáa, píyei ke lě nnéi aí ha sɔnti? Yo yee yé kumúhɛ kɛ-i ke lě nnéi aí ha n sɔnti ró nyíse?

⁸ Yeesu uu rinɔɔ yósu re: Ani nómenécíre tí nɔɔne, áni kapɛ tíye unyine uké kuyúí nó tã. Likumúhɛ re písoi meýá yé sɔnaame ne rinényíri pin tee re: “Née uyě ke Uléécaá uu n wée”. Likumúhɛ ye kɔ nyahaimɛle, amá áni kapɛ pi ritiki. ⁹ Nɔɔn píyei atɔpi ne pitele nné n kɔ, nósinéwuú ási kapɛ tɔ. Li pise re lě nnéi liké kam kelene, amá ketě ketɔ áke kahane n tu. ¹⁰ Uu pɛe lě memáá kpá re: Nsoipuri nnyine yé yisi nn nsoipuri nɔɔ ne tɔpu, keyɔɔpitě ake keyɔɔpitě keɔɔ ne tɔpu. ¹¹ Ketě yé yénesi ái nyarń, itóí yee n tɛɛni ne nkú nn silɔ silɔ leeri, mewai mewai mɛe iwame n we yé kɔ wapisi, ne linyíse-nyíse lɛe keyómɛcaá-pɔ n léeri yé kɔ wapisi. ¹² Amá liké kelene lě n wa, pi yé nó cɔpii api íwe nó wai piyómeyáhaa nnya, api ayómeyáhaalee-i ne piyɔɔpi ne kuyu piwéése kɛmɛ ne nó túhaane api nń nnya kukpaniilee nó wai. ¹³ Lɛlɛ yé kepole nó he nɔkɛ ne anéseéra n lese. ¹⁴ Lě nnya, ani m múílě nɔɔne. Áni kapɛ mmě kani yé n male nɔkɛ ne nsímé kɛmɛ n le kecáá m músu. ¹⁵ Né rinécúruu anɔɔ nyě kai m pise re nɔkɛ male ne mewéésɛsɔɔhɔ nó he, ai tíyese núnéláarɔ úka úu yé fe uké nónnékɔ rikóse. ¹⁶ Nópínésáa ne nópínéni ne nópínéwá ne nópínémáa ne nópínémárecɔ ne nópínésáne yé nópínéláarɔ anipe-i nó wa api nómenéýá kóni. ¹⁷ Tinényíri nnya, nmpá úye ye nónépurí yulune. ¹⁸ Amá nmpá nónnényúpi nse n n pɔlune. ¹⁹ Ani n nmpáɔpúlě, lɛlɛ yé tíyese aní ne nónnéfáa lɔlu.

Íwe píima mekame

(Matiyee 24:15-21; Mariki 13:14-19)

²⁰ Nɔɔn ha píyei n yě atɔpilee an Yerusalem kekáipi wailě, ani ceri re umefore ye nnyáá wale. ²¹ Pɛé uye-i, pɛpɛe Yutee-i n we yé ha wúrumpɔ, api akúú-mě taá, pɛpɛe Yerusalem kuyu keɔpɛ n we, api ketaa sí, pɛpɛe sicare-mě n we ápi fene piké kuyu-mě kuime.

²² Likumúhɛ re siyáa sě kɛmɛ ke Uléécaá uu sisoipipi mewai kópe si ceeine. Sikemé ke lě nnéi lɛe átélé-i n wólalɛ ai waine. ²³ Íwe ke pifani ne pimáreni apí ha siyáa se-i topori. Mpɔɔcaai píima ye ha kuyu kɛ-i wene, Uléécaá yé kuyu kpě pikɔ ukuwɔi nyíse. ²⁴ Pi ye nɛ atéhe caaca pi kɔ, api sitě nnéi kɛmɛ ilási pi cɔpii,

piyómeyáhaaciré api Yerusalem cōpisi hái ne siyáa sē ketō-pō.

Usoi Kepipi mekame

(Matiyee 24:29-31; Mariki 13:24-27)

²⁵ Li yé itunje ne iwáre ne awárepi-i linyine nyíse. Mpócaai yé ketē kecáa pīsoi nnéi lō, mínimaa iwōō pīima ii nfasimé pi tani. ²⁶ Pīsoi yé ne iwame kpi pin lelee ketē kecáa n sōnti nfasimé wai, likumúhē re li yé keyómecaa-pō linaŋe-naŋe lémesi. ²⁷ Pi yé ppe Usoi Kepipi yē ken kuhope kecáa weme ne kennaŋe ne kemeyōōpi. ²⁸ Mewai mē men ha piwai n koraanene, ani kecíre nyere ani áyu síka, likumúhē re nókenéŋmēherēe ye lē tule.

Kúfikiyee kecáa icélaa

(Matiyee 24:32-35; Mariki 13:28-31)

²⁹ Yeesu uu lē memáa kenýarū nké pi wai re: Ani kúfikiyee nkú ne aléécō nnéi ripaí. ³⁰ Nōn píyei n yē apéi fale an n toraalē, nō ye nōrinécúruu cerile re kupii ye nyahailē. ³¹ Lē cire ye ni, nōn ha píyei n yē mewai mē men n wapisi, ani ceri re Uléecaa iyōōpi ye nyahailē. ³² Asei kam símisi: Pīsoi kunai nkú áku tōsune kelene nní nnéi líké ne n kam. ³³ Ketē ne keyóme yé tōsí, amá anénōō áa metóhē má.

Li pise re rmpá úye uké n nyáni

³⁴ Ani nómenécíre tí, áni kape tíyese nōnnéfasimé nké meýánsei anyā ne pítaniré-mē pēle. Ani kape kō meýánsei ketē kecáa líkō nfasimé n wai. Insá lē, ketúhaaneyaa yé nō rikaikai ³⁵ yare ripine. Likumúhē re ketē nté pīsoi nnéi ke keyáa kē ake leerine. ³⁶ Áni kape lōpile, ani ye rmpá píyei Uléecaa we nōké ne nnaŋe n yē, aní ne lē nnéi lē n wapisine kēmeē ŋmēherēe ani kō ha ne Usoi Kepipi keyu-i nyere.

³⁷ Ketúhē ke Yeesu uu ye ppe Uléecaa keyō-i céesi, amá lin kesine n wa, uú ha kekúúpi kapi ye n sée re Olifiyee rikúú kecáa n we. ³⁸ Kuyu pikō nnéi api ye mmare mare Uléecaa keyō-i weri piké kutu u ricō.

Pisuifi piwéese ye kómēine re piké Yeesu tí

(Matiyee 26:1-5; Mariki 14:1-2; Yohani 11:45-53)

22 Ke anyā nye-i kapi ye akpónō nyee áa pite m má n li aa n nyahaimē, ² pēpēe ye Uléecaa inyōōnse n wa piwéese ne isé picélaa api ncée n wéési kapi yé ne Yeesu n kpu, amá pin ppe kuyu pikō wuru.

Yutasi ye wéésile piké Yeesu tí

(Matiyee 26:14-16; Mariki 14:10-11)

³ Setani uu Yutasi kapi ye n sée re Isikariyōōti Ioni. U ppe pipiretiki kefi ne pité pē use lē. ⁴ Yutasi ne pēpēe ye Uléecaa inyōōnse n wa piwéese ne kuyómeyáhaalee piméré piwéese api lē kuu yé Yeesu n tí uké pianipe-i n wa kecáa kómēine. ⁵ Ai pi larisi nōnōe api rinōō yekei re pi yé siwóō u hééle. ⁶ Yutasi uu ŋmurei uu icée sōne n wéési uké ne Yeesu pi rimúise risoiwúí ári kape n nyu.

Yeesu ye tíyese api nkpō melōō anyā iluke wai

(Matiyee 26:17-25; Mariki 14:12-21; Yohani 13:21-30)

⁷ Keyáa kē kapi ye akpónō nyee áa pite m má n li, keyáa kē kapi ye kō nkpō melōō anyā isan n kō ake tulu. ⁸ Yeesu uu ppe Piyee ne Yohani tum uu re: Ani ha nkpō melōō anyā iluke rō wa tōké li. ⁹ Api u pise re: Yei kaá la tōké ha liiluke wa? ¹⁰ Uu rinōō pi yōsu re: Ani kutu ricō: Nōn ha píyei kuyu n lomōōne, utisi unyine yee kecōrípi ne míni n topori yé ne nō risáne. Ani u ritiki hái ne kēyōō ke-i kuú ha n lonine. ¹¹ Ani úyōōte maa re: Urōsáa ye pō pise re yei ye kulee kpe-i ke u ne upipiretiki api nkpō melōō anyā iluke n lenē? ¹² U yé kēyōō kecáa kulee maa kunyine kapi n nyōōnse nō nyíse. Kei kani yé anyā iluke wa. ¹³ Api símpō api rmpá yo lēepō yare ke Yeesu uú ppe pi rmpá ma, api nkpō melōō anyā iluke wai.

Yeesu nkpō ne umeyise piléise inyeki

(Matiyee 26:26-30; Mariki 14:22-26; Kōrenti Foí 11:23-25)

¹⁴ Ke itunje ii n tu, Yeesu ne upitume apí tone re piké li. ¹⁵ Uu pi maa re: Li ppe meýánsei ripōō né wa re tōké kesé nkpō melōō anyā iluke nnyí li kē kelene íwe li! ¹⁶ Asei kam nō símisi re ám piluke i kpráne hái ne kumúhē kpe-i ke Uléecaa uu yé uiyōōpi kēmeē rō i n wa ari ppe iasei nnéi kóm. ¹⁷ Uu ppe kecōrípi ne píta kpi uu Uléecaa pōōnse uu re ani yōsí ani hōōne. ¹⁸ Asei kam nō símisi re ám píkaí aléépipi pita mpí piniré kpráne hái ne keyáa kē kam yé Uléecaa iyōōpi kēmeē pi n ntí. ¹⁹ Uu kukpónō kpi, kuu Uléecaa m pōōnse memáa, uu ku kprōkōri uu pi ku pa uu re: Inéŋŋe ye nnyí kam nō nnya m pále. Ani ye lē wa aní ne kenécáa léise. ²⁰ Iluke meluke-maa, uu kō kétaporipi pi pa uu re: Menénye ye mmé, ménye mee nō nnya n kōōnu Uléecaa uú ne nō séi re nō ne uyē ani kómēine. ²¹ Amá ani ripaí, uyee né n yáine ye nté wele, tō ne uyē tōn kesé le. ²² Me-sei ye me re Usoi Kepipi ye tōsule yare kai kecacáa n wōlaamelē. Amá usoi nkó yee yé Usoi Kepipi n yáa, íwe ke liute uu topori. ²³ Api ppe pimēcōpēre pipísine kōru re pikēcōpe úye yee yé mewai mē wa.

Wóo Uléecaa iyōōpi kēmeē uwéese?

²⁴ Pipiretiki api íkēŋe kápáa re piké yé te pikēcōpe úye yee yé uwéese. ²⁵ Yeesu uu pi maa re: Sitē piyōōpi ye sikecáa tūnle, pēpēe sikecáa iyōōpi n le yēē tíyēle api pi n sélei re "lisōne piwai." ²⁶ Amá ái kape lē nókenémeē n we. Nókenécōpe úyukōō kai pise re uké usínsá. Li pise re úyukōō uké n we yare ukeikō. ²⁷ Ukeikō yee iluke n wai ne uyē kuu iluke n wai kecōpe úye yee úyukōō? Ái uyē kuu i n wai? Too, né ne nókenécōpe we yare ukeikō uyee iluke n wai. ²⁸ Nō né ritikile ne aseí, nōn kahari tō ne nnō tōn ne itunje iye-i kai né m peikee kēmeē we. ²⁹ Lē nnya kam Uléecaa iyōōpi nō pane yare ke Unésáa uu né i m pa mecō. ³⁰ Tō ne nnō yé inéyōōpi-i kesé tone ari le ari kō níru, ani sínéyōōpitone-i tone ani Isirayēeli amare kefi ne até nyē túhaane.

Yeesu ye símisi re Piyee yé kési re úu u nyu
(Matiyee 26:31-35; Mariki 14:27-31; Yohani 13:36-38)

³¹ Simḵḵ, Simḵḵ, a kutu ricḵ, Setani ye ncée we re uké pḵ pānai yare kapi ye asiré m pānai api acólé lése. ³² Amá ne ne Uléecaa pḵ tē te ái kape wa re mpḵfatene ye ne pḵ kpu. Amá pḵn píyey kenémee m peme, a pipḵmárecḵ itisi rikpáse. ³³ Piyee uu u maa re: Upíima, ne ηmurēi re mḵpá in kukpaniilee ye ku ké pḵ ritiki, née mḵpá nkḵpḵ ye mu tḵké kesé kpu. ³⁴ Yeesu uu re: Piyee, ne pḵ maa re icá iké kelene n kooi, pḵ mepehē metaani kesi re áa né nyu.

Siwóó ne kulḵó ne ritḵpitéhe pimúlé nsímé

³⁵ Yeesu uu pree pi maa re: Kam nḵ n tū, áni kewóó ne kulḵó ne anéeri rimmúlú, linyine ye nḵ ripárilēe? Api re: Líka ái tḵ ripári. ³⁶ Uu pree pi maa re: Amá úye un nkḵpéni kewóó m má, li pise re uké ke rimúlú, úye un kḵ kulḵó m má, li pise re uké ku kḵpisi. Úye unsá kḵ titḵpitéhe m má, li pise re uké uilū yáá uú ne rise lḵlu. ³⁷ Likumúhē re rinḵó tē kai kenécáá ritelé-i n wḵlaalē te: Pi piwaikḵpēkḵó kecḵpe u yekei ye wale. Lelēe kenécáá n wḵlaamelē ye tule. ³⁸ Pipiretiki api u maa re: Upíima, atḵpitéhe até ye nnyé. Uu rinḵó pi yḵsu re: Li wale.

Yeesu ye Olifiyee rikúú kecáá keyóme yáási
(Matiyee 26:36-46; Mariki 14:32-42)

³⁹ Yeesu uu yisi uu Olifiyee rikúú kecáá sí yare kuu ye pree kei n sḵne mecḵ. Upipiretiki api u tiki. ⁴⁰ Kapi kelḵ kē n tuiḵḵ, uu pi maa re: Ani ye keyóme yáási áni kape ne pipeikee kémee ḵ loó nnya. ⁴¹ Uu lē memáá ne ketaa pi wai, tinā tee pikēcḵpe ḵ we ye tu yare kunípe ripare mefome kumúhē, uú ha wula uu keyóme yáási re: ⁴² Sáa, in te pḵ ηmurēi, a tíyese ntóosi keporipi nké keké ne ketaa né wa. Mḵpá ne lē, ái kape menéla mee yé wa, amá liké mēpḵkḵ. ⁴³ Uléecaatume uu pree keyómecaa-pḵ kḵpáfume re uké itisi u he. ⁴⁴ Mpḵccaai píima nn Yeesu tini, uú ne piyómeyáhaa kēyu m mahanlē, urikaha ari pḵlḵ yare ménye, tin cḵlḵi.

⁴⁵ Kuu piyómeyáhaa ḵ masí, uu upipiretiki-mē pele uu pi lēpḵ pin lḵni ne mpḵccaai. ⁴⁶ Uu pi maa re: Yo nnya kani lḵni? Ani yisi ani keyóme yáási ái kape wa re nḵ pipeikee-i lóipḵ.

Yeesu metine

(Matiyee 26:47-56; Mariki 14:43-50; Yohani 18:3-11)

⁴⁷ Un kei lē símisi risoiwuí ari tuiḵḵ, upipiretiki kefi ne pité pē use kapi ye n sée re Yutasi un pikeyu we. Uú ne Yeesu kḵ uu u pira. ⁴⁸ Amá Yeesu uu u maa re: Pḵ Usoi Kēpipi ripira áa ne piláarḵ anipe-i ke wai, née yo? ⁴⁹ Ke Yeesu pisencḵ api n yé lelēe n waine, api u pise re: Upíima, tḵké atéhe kḵpisi? ⁵⁰ Piuse uu Uléecaa usina ukeikḵ kutu luke-luke serḵ. ⁵¹ Amá Yeesu uu re: Áni kape lē tikpá, li wale. Uu usoi uyē kutu ca uu u pḵise. ⁵² Yeesu uu lē memáá pree ye Uléecaa inyḵncḵse n wa piwéese ne piméré uwéese ne kuyu piwéese pree pitíne u n hápḵ maa re: Li pise re nḵké pitíne né kam nḵn atéhe ne

apúnipi muleilē yare usoi kḵpáree? ⁵³ Siyáa nnéi ke tḵ ne nnḵ ari ye kesé Uléecaa kecḵ-i n we, áni kei ncée wéesi nḵké ne né tí. Amá itunje nnyí ye nḵ ne kurḵmaha uyḵḵpi ikḵ le.

Piyee ye kesi re úu Yeesu nyu

(Matiyee 26:57-58, 69-75; Mariki 14:53-54, 66-72; Yohani 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Api Yeesu tini apí ne Uléecaa usina kecḵ sī, Piyee un ketaa-pḵ pi tikilē. ⁵⁵ Api kēyḵcḵpe nna wénesi apí tone, Piyee uu pree nna n wéni kecḵpe tone. ⁵⁶ Unḵsi keikḵ unyine uu u yenu un nna kekúri tū, uu u nyáni tírhḵ uu re: Usoi nkḵ ricurru ye pree Yeesu tikilenle. ⁵⁷ Piyee uu késu, uu unḵsi uyē maa re: Ám u nyu, unḵsi. ⁵⁸ Kai rinkpáse, unyine ucḵ uu u yenu uu re: Pḵ pisoí pē use le! Amá Piyee uu rinḵó yḵsu re: Ám pikēcḵpe we. ⁵⁹ Liké ne mese pipépe rinkpá, unyine ucḵ uu kḵ ḵ-yurape ne pimáa kḵpá re: Asei kecáá, usoi nkḵ ye pree u tikilenle, likumúhē re u Kalilee ukḵ le. ⁶⁰ Amá Piyee uu rinḵó yḵsu re: Ám nyu lē kaa ḵ la pḵké male. Kumúhē kḵpe-i kuu nní n símisi, icá ii kooi. ⁶¹ Upíima uu pree ηmeelú uu Piyee weríi. Piyee uu léise re Upíima ye u maa re: Icá iké kelene n kooi, pḵ kesi metaani re áa né nyu. ⁶² Kei ke Piyee uu léepḵ uú ne mpḵccaai tēni.

Pi Yeesu lámisi api u kaii

(Matiyee 26:67-68; Mariki 14:65)

⁶³ Pisoí pree pree Yeesu m mē api kecáá u nyáni api u kaii. ⁶⁴ Api kēyu u pi, api u maa re: Wóo pḵ kái, a ηmḵinu. ⁶⁵ Api kḵ alē u kḵpá meyá.

Pi ne Yeesu ketúhaane píima-i ha

(Matiyee 26:59-66; Mariki 14:55-64; Yohani 18:19-24)

⁶⁶ Kai n weesi, Pisuifi piwéese ne pree ye Uléecaa inyḵncḵse n wa piwéese ne isé picélaa api cápine. Api ne Yeesu piketúhaane píima-i sí. ⁶⁷ Api u pise re: Pḵ uyē ke Uléecaa uu n wé? A rḵ símisi. Uu rinḵó yḵsu re: Nen nḵ m maa re leē ni, áni ηmurēine. ⁶⁸ Nen kḵ nnyine nḵ m pise, áni rinḵó né yḵsune. ⁶⁹ Amá kai ne nkḵpéni rimpá, nḵ Usoi Kēpipi yē ken Uléecaa, ḵnanje nnéi ute kuluke-luke-mē kēyukḵḵtone-i tū. ⁷⁰ Pinnéi api pree re: Lē nnya, pḵ Uléecaa Kēpipi lē? Uu rinḵó yḵsu re: Lē kani nní ma, ne Uléecaa Kēpipi le. ⁷¹ Api pree re: Píseérakḵó píye picḵ kari nkḵpéni wéesi? Tirḵcúruu ye uanḵlempi konle!

Pi ne Yeesu Pilati kémee ha

(Matiyee 27:1-2, 11-14; Mariki 15:1-5; Yohani 18:28-38)

23 Pisoí nnéi pree n cápinelē api yisi apí ne Yeesu Pilati kémee sí. ² Api kei ne nsímé u wáaná pin tee re: Tḵ usoi nkḵ lēpḵle un kurḵyu pikḵ tálisi re piké ncée kḵpe ritiki. U pi símaanke re ápi kape lampoo Rḵm uyḵḵpi Sesaa héele, un kḵ tee re uyē ke Uléecaa uu wé, uyḵḵpi. ³ Pilati uu u pise re: Pḵ Pisuifi uyḵḵpii? Yeesu uu rinḵó u yḵsu re: Mmē kaa nní ma. ⁴ Pilati uu pree pree ye Uléecaa inyḵncḵse n wa piwéese ne risoiwuí maa re: Ám ncaai ḵka nyáni mee yé usoi nkḵ akpanii n tā. ⁵ Amá api pimáikee n kḵpálē ne ḵnanje re:

Usoi nkó yee kuyu pikó piháikuse tálaankeε, Kalilee-pɔ kuu kóri uu Yutee ketē nnéi cɔpu uú ne nté tuii.

Pi ne Yeesu Erooti kémee ha

⁶ Ke Pilati uu anɔ́ nyē n kó, uu pise re: Usoi nkó ye Kalilee ukó lee? ⁷ Kuu n céri re Erooti yee Kalilee ketē-pɔ Yeesu uyɔɔpi, uu Yeesu u pááipɔ, liriýíkí re Erooti ricuruu ye siyáa sē kumúnjé-i Yerusalem-i wele. ⁸ Ke Erooti uu Yeesu n yē, ai u larisi, liriýíkí re u pɛe mɛkɛe-me Yeesu nné kómɛile lin tipɔ́ u we re uké u yē. U pɛe tálē te Yeesu yé uinipɛe-i mɛwaisaŋa menyine wa. ⁹ Uu u píseise ai náŋai, amá Yeesu úu rinɔ́ ríka u yɔsí. ¹⁰ Pɛpɛe ye Uléecaa inyɔ́nse n wa piwéese ne isé picélaa pin kei we pin ne Yeesu isímé piwaanai kéyu mahani. ¹¹ Erooti ne upisɔ́ɔca api kecáa u nyánei api u n sényi yare kesoi kpárapi. Api ketúkanka kecire u tani api Pilati-mē u pɛsepɔ. ¹² Erooti ne Pilati ye pɛe piláarɔ le, amá api keyáa kē kusáne tone.

Pi túhaane aí tone re piké Yeesu kpu

(Matiyee 27:15-26; Mariki 15:6-15; Yohani 18:39-19:16)

¹³ Pilati uu pɛpɛe ye Uléecaa inyɔ́nse n wa piwéese ne kuyu piyukɔ́ ne kuyu pikó cápine, ¹⁴ uu pi maa re: Nɔ ne usoi nkó né kale nɔn tee re u pisei tálisi re piké ncée kópe ritiki. Too, nókényu-i kam u písei ám kɔ ncaai kani re u wai nka yē. ¹⁵ Erooti úu kɔ uncaai nka yē, liriýíkí re u rɔ́ u pɛsemɛle. Kai nní lē, usoi nkó úu ncaai nka má mɛe yé n týese piké u n kpu. ¹⁶ Lē nnya né týese api kuyíyaa u fapii am lē memáa u týe. ¹⁷ [Li pɛe tɪlasi le re Pilati uké ukpaniikó use pi riyá rɔ́pá nkɔ melɔ́ anyá áye.] ¹⁸ Api pinnéi pipupukɛe kpá re: A usoi nkó rɔ́ kpu aa Parapasi yá! ¹⁹ Piháikuse mɛwai menyine ke Parapasi pɔ́ pɛe kuyu-i tamme uu kɔ usoi kopu. Lē nnya kapí pɛe uyē kukpaniilee tā. ²⁰ Ke Pilati uu nní n la uké Yeesu nméherɛese nnya, uu risoiwúí ne pisímé kpá. ²¹ Amá api pupɛi re: A kunapéékɔ́ kecáa u karií, a kunapéékɔ́ kecáa u karií. ²² Pilati uu metáanū pimáa pi kpá re: Ncaai n-ye kuu mpíí wa? Ám ncaai nka ukecáa yé mɛe yé n týese piké ne u n kpu. Lē nnya né týese piké ne kuyíyaa u kaii am pɛe u yáɔ. ²³ Amá api pipupukɛe nɔ́j te piké Yeesu kunapéékɔ́ kecáa karií. Ai Pilati feriyɛ. ²⁴ Pilati uu hɔ́ re uké lē kapi u m pise pi wa. ²⁵ Uu usoi uyē kapi n tee re uké riyá yá, uu Yeesu pi múise re piké ne u li lē kapi n la. Uyē kuu nní rin-yá ye pɛe piháikuse mɛwai menyine kuyu-i tammele uu kɔ usoi kopu. Lē nnya kapí pɛe uyē kukpaniilee tā.

Pi Yeesu kunapéékɔ́ kecáa karií

(Matiyee 27:32-44; Mariki 15:21-32; Yohani 19:17-27)

²⁶ Kapí ne Yeesu n tɔ́su, apí ne Sirɛeni kuyu ukó unyine kapi ye n sée re Simɔ́ sáne un sicare-mē leeri. Api u tini api Yeesu kunapéékɔ́ u cɔnse re uké ne u n tikilē. ²⁷ Pisei kulúí ne pinɔ́si pin u tikilē. Pinɔ́si pin siwuu piralē pin ne ukecáa téni pin kɔ ne u tikilē. ²⁸ Yeesu uu pinɔ́si kuwélé-mē pansɛpɔ uu re: Yerusalem pinɔ́si, áni kape né nnya n ténisi. Amá ani nórínécúruu ne nɔ́sinéwá nnya ténisi. ²⁹ Likumúnjé re siyáa ye sɔ́ntile, sɛ-i

kapi yé n maa re: Pinɔ́si nyapi pɛe ápi píkai m máraalē ápi kɔ píkai n nyenselē ye pínarekome le. ³⁰ Pisei yé pɛe akúú pimáikee lɔ́ te: Ani kerɔ́cáa loó, api sikúúpi máikee re: Ani tɔ́ yárii. ³¹ Likumúnjé re pin née n we yare kuna nmú nní n wa, iye kapi yé pɛe nɔ́ nní n we yare kuna kóima pɔ́ wa?

³² Api kɔ ne piwaikópeɔ́ pité pinyine n tɔ́su piké ha pi ne Yeesu kesé kpu. ³³ Kapi kelō kē kapi ye n sée re Kúyu Kɔŋoo n tu, api kei Yeesu kunapéékɔ́ kecáa karií, api kɔ piwaikópeɔ́ pité pē karikɛe anapéékɔ́ kecáa, use ukuluke-luke, ucɔ ukumii-mē. ³⁴ Yeesu uu pɛe re: Sáa, a piakópe pi sárei, likumúnjé re ápi nyu lē kapi n wai. Api paŋai apí ne pimɛcɔpɛcɛre uilū hɔ́nɛn-te. ³⁵ Piyukɔ́ pin kei nyenu pin nyánei. Pisuifi piwéese api kecáa u nyánei pin tee re: U picɔ yoriyentele, uké uricuruu yoriye, in te u Kirisi le, uyē ke Uléecaa uu n wéε. ³⁶ Pisɔ́ɔca ricuruu api kecáa u nyánei apí ne u kɔ api píta nyɛɛ-nyɛɛ pinyine u tunjɔ́ ³⁷ api re: Pɔ́n Pisuifi uyɔɔpi, a ripɔ́cúruu yoriye. ³⁸ Api pɛe uriyu kecáa wólú re: Nkó yee Pisuifi uyɔɔpi.

³⁹ Uwaikópeɔ́ use kapi kunapéékɔ́ kecáa n kariilē uu u lámisi un tee re: Nénte pɔ́ uyē ke Uléecaa uu n wéε? A ripɔ́cúruu yoriye aa kɔ tɔ́ yoriye! ⁴⁰ Amá ucɔ nkó uú ne u cési re: Pɔ́n ne Uléecaa wuruu? Pɔ́n nní uakpanii acɔ kémee n we. ⁴¹ Tɔ́ akpanii piwai ye ne risále, likumúnjé re merɔ́wai kópe kulaa kari nní le, amá uyē úu ncaai nka wa. ⁴² Uu limemáa kpá re: Yeesu a kenécáa léise pɔ́n píyei ipɔ́yɔɔpi piluke n weme. ⁴³ Yeesu uu rinɔ́ u yɔ́su re: Asei kam pɔ́ símisi, neni keyaa nké, tɔ́ ne mpɔ́ ne pi Uléecaa iyɔɔpi kémee.

Yeesu nkɔ́

(Matiyee 27:45-46; Mariki 15:33-41; Yohani 19:28-30)

⁴⁴ Itunje kecíre kumúnjé, kuŋmaha aku ketē nnéi kecáa cɔ́ni hái ne itunje metaani kumúnjé-pɔ. Kusáŋáa kapí ne Uléecaa keyɔ́ n kénéle aku kecɔpe cɛérine. ⁴⁵ Yeesu uu meýá pupɛi re: Sáa, ne nnéfáa apóniɛ-i wa. Kuu anɔ́ nyē pimáa n masí, uu kpi. ⁴⁷ Rɔ́m usɔ́ɔca wéese uu lē nnéi lee n wapisi yenu, uu Uléecaa ríyu waise uu re: Asei kecáa, usoi nkó ye pɛe aseí u le. ⁴⁸ Pē nnéi pɛe pɛe n ka awúí awúí piké nyánei, api lelee n wa yenu, nɔ́pá úye u pɛe pɛe un mpɔ́cɔaai ne kewuu piralē. ⁴⁹ Yeesu pisanɛ nnéi ne pinɔ́si pɛe pɛe u n sárumme hái Kalilee-pɔ, api iyaa-pɔ nyɛɛ api lelee n wai n nyánei.

Yeesu mɛkulaa

(Matiyee 27:57-61; Mariki 15:42-47; Yohani 19:38-42)

⁵⁰ Pisuifi kuyu Arimatee kémee ke utisi unyine uú pɛé we. Pi ye u sée re Yosefi. U pɛe ketúhaane píima uwéese use le, amá lē ke upiwéeseɔ́ api rinhɔ́ api wai ái ne u risá. Utisi uyē ne pɛe aseí u le un kɔ Uléecaa iyɔɔpi mɛkame mē. ⁵² Uu Pilati kémee sí uú ha u pise re uké Yeesu u pa. ⁵³ Uu limemáa kunapéékɔ́ kecáa Yeesu súiseri, uu kusáŋáa u pílesi uu nhóre kapi kuparecaŋa-i n wa kémee u finse. Ápi nhóre mme-i úka kulaalē. ⁵⁴ Keyáa kɛe ne risále kewénteyaa usé, kewénteyaa ken ne koraanɛne. ⁵⁵ Pinɔ́si pɛe pɛe Yeesu n sárumme hái Kalilee-me ne Yosefi api rikpíí-i símpɔ

piké yé lē kapi Yeesu n finse. ⁵⁶ Api pēe kēyo pēle apí ha mékpo ne tulaali n̄cɔpuri wai piké Yeesu n̄hesi. Amá api kewénteyaa ketúné wénte yare ke isé ii m pise api kelene simpɔ.

Yeesu ye nkpo kémee yisi

(Matiyee 28:1-10; Mariki 16:1-8; Yohani 20:1-10)

24 Kewénteyaa ukóso kemaresine, pinósi api mékpo ne tulaali kapi n wa m̄lú apí ne rikpíi simpɔ. ² Api lēpɔ lin tipare tēe pēe rikpíi n filē pímiise ai iyaa yekei. ³ Api lompo amá ápi Upiima Yeesu lēpɔ. ⁴ Ápi ceri íye kapi yé wa. Kumúnjé kpe-i ke p̄soi pité pinyine api rikpáfúme pin ilū yee n tēlu tanaalē. ⁵ Ke iwame ii pi n wa api kparai, p̄soi pēe api pi maa re: Yo nnya kani pikpɔkpo kecɔpe uyee n nyáni wéési? ⁶ [Uu nté we, u nkpo kémee yisile un nfáa má]. Ani léise lē kuu nó m̄ ma pēe uyē-i kuú pēe Kalilee-pɔ n̄ we. ⁷ Li pise re piké pikópékɔ anipe-i Usoi Kepipi wa, api kunapéékɔ kecáa ke karií Uléécaá uké keyáa táánū tunjé nkpo kémee ke yukuse.

⁸ Api pēe Yeesu anɔɔ léise. ⁹ Api rikpíi-i yisi api lē nnéi pipiretiki kefi ne use ne picɔ nnéi kéénke. ¹⁰ Maari Makitala ukó ne Yohana ne Yakupu uni Maari ye pēe pi. Pi ne pinósi picɔ pēe pēe kesé n̄ we api nsímé pitume keeni. ¹¹ Amá pitume api pinósi nsímé mmē yenu re nnirisimé ye mu, ápi pēe pakare. ¹² Kumúnjé kpe-i, Piyee uu yisi uu rikpíi-mē wurupɔ, uú kparápo uu asánjádá ηmane yenu an cúlē. Uu pēe ukeyo pēle. Lē nnéi lēe nní n wapisi lin nnɔɔ u yipaalē.

Lelee Emayusi ncee kecáa n̄ wa

(Mariki 16:12-13)

¹³ Keyáa kē cire, pipiretiki pité api keyupi keniyine kapi ye n sée re Emayusi n simpɔ. Itunje nwoi mekóónú meté kapi ye kei ne Yerusalem sónē. ¹⁴ Lē nnéi lēe pēe n wapisi nsímé kapí pēe símisi. ¹⁵ Kumúnjé kpe-i kapi lē n símisi pin kehenē, Yeesu ricuruu uú ne pi kɔ api kesé n sónē, ¹⁶ pin u nyáni amá linyine lin pi hilalē ápi pēe u ceri. ¹⁷ Yeesu uu pi pise re: Yo yee nó kéhenese n̄n ne sónē? Api nyere ne mpócaai. ¹⁸ Pikecɔpe unyine kapi ye n sée re Keleopasi uu u maa re: Yare p̄s̄ mecire yee Yerusalem kuyu-i we áa nyu lelee siyáa tɔɔɔ nsí kémee kuyu kpe-i n waii? ¹⁹ Yeesu uu pi pise re: Yare mewai méye mpuri ye mē? Api rinɔɔ u yósu re: Lelee Nasareti ukó Yeesu n lēeme má. Antepu lo yee n̄nanje m má. U Uléécaá ne p̄soi keyu-i unnanje nyísele uliwaiwai ne uanɔɔlempi kémee. ²⁰ Pēpēe ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése ne kurýu piyukɔɔ api u tini api nsímé u cōnse ai wai re piké u kpu. Api kunapéékɔ kecáa u karií. ²¹ Tɔ pēe tálē te uyee yé Isirayēeli riyu lo. Amá keyáa táánū ye nké ke mewai mē amé ne n wapisi. ²² Asei kecáa, kerɔcɔpe, pinósi pinyine ye týele ai píri rɔ wai. Kemaresine kapi rikpíi-i ha. ²³ Amá ápi u lēpɔ. Api pēeri api rɔ símisi re piléecaatume pinyine ye pikeyu-i rikpáfúmele api pi maa re u nyánile. ²⁴ Pirósenɔ pinyine api rikpíi-i simpɔ api lēpɔ yare lē ke pinósi apí rɔ n̄ kēē. Amá ápi pēe uricuruu yé. ²⁵ Yeesu uu pēe pi maa re: Nó piníri mpí, a týe nó atu má áni la n̄ké mmē ke antepuye api

nó n símisi ne kefa tene. ²⁶ Ái pēe pise re uyē ke Uléécaá uu n wée uké lē íwe li uu kelene umeyɔɔpi-i lonii? ²⁷ Uu pēe limemáa mmē nnéi kai uriyu kecáa átélé-i n wólaalē pi kpáise, Moisi ritelé kuú ne kori uú ne antepuye akó tenese. ²⁸ Kapi kuyu kpe-i kapi n simpɔ n nyahai, Yeesu uu wai yare u lalē uké ketaa-taa ha. ²⁹ Amá api u nyere se pin tee re: A kerɔkúri tone, li nnyóɔ wale kesine ake nyahai. Uu kēyo pi tiki apí ha kesé tone. ³⁰ Apí tone re piké iluke li, uu kukpónɔ kpisi uu Uléécaá p̄onese uu pēe ku kpɔk̄rine uu pi ku pa. ³¹ Pi-inipee ii pēe wúkule api u ceru, amá uu pikeyu ke-i mílu. ³² Api pimēcɔpecire m máikeene re: P̄s̄ te piyo ke nsímé kuú pēe ncée-i n símisi ne Nléécaasimé aseí kuú pēe rɔ n̄ símisi nn̄ tɔ lō ηmaa.

³³ Api mese ne mese yisi api Yerusalem simpɔ. Api pipiretiki kefi ne use ne pipisencɔ lēpɔ pin cápinelē, ³⁴ pin tee re: Mesei ye mē, Upiima ye nkpo kémee yisile uu týese Simɔɔ uu u yenu! ³⁵ Pēe ticuruu api lelee ncée-i n wa pi keenkēe ne lē kai n wa apí ne Yeesu ceru kumúnjé kpe-i kuú pēe kukpónɔ riñkpɔk̄rine.

Yeesu ye umecire upipiretiki nyíse

(Matiyee 28:16-20; Mariki 16:14-18; Yohani 20:19-23; UPM 1:6-8)

³⁶ Ápi kahane nkpáni nsímé n tene, Yeesu ricuruu uu pikecɔpe kpáfúme uu pi maa re: Nónékíη aké n niñú. ³⁷ Pikewuu ake tólu, iwame píima ii pi tini, likumúnjé re li pi wa yare kuníri kunyine kapi nyáni. ³⁸ Amá Yeesu uu pi maa re: Yo nnya kai nó ricónjé? Yo nnya kani n̄s-inéfa-i tíru? ³⁹ Ani anénipe ne anéna ripái. Mesei née lo. Ani né rica ani yénu. Kuníri áku ipiñesare née akɔhɔ má, yare kani nní lē nnéi kenécáa n nyáni. ⁴⁰ [Uu anɔɔ nyē male uu uanipe ne uana pi nyíse.] ⁴¹ Mpóonare ne píri píima yee pi n̄ we nnya, ápi nkpáni fe piké nsímé mmē pakare. Uu pi pise re: Nɔ nté liluke-luke linyine málee? ⁴² Api nkpiintomé ηmáa-ηmáa kerí u pa. ⁴³ Uu n kpisi uu takai piinipee-i. ⁴⁴ Uu pēe pi maa re: Mmē karñ pēe nó n̄ símisi kumúnjé kpe-i kari pēe kesé n̄ we ye mmú. Li pise re lē nnéi kai kenécáa n wólaalē Moisi isé kémee ne antepuye atelé kémee ne siyóme atelé kémee liké wa. ⁴⁵ Uu pēe mesɔhɔ pi tápile piké ne Nléécaasimé aseí n kó nnya. ⁴⁶ Uu pi maa re: Lē kai n wólaalē ye nní: Li pise re uyē ke Uléécaá uu n wée uké íwe li, uu pēe keyáa táánū tunjé pikpɔkpo kémee yisi. ⁴⁷ Li kɔ pise re piké urinyiri ne sitē nnéi kémee p̄soi riyóɔ re piké mēfine conse Uléécaá uké piakópe pi sárei. Amá Yerusalem kuyu kapi yé ne koraane. ⁴⁸ Nɔɔ lē piseérakɔ. ⁴⁹ [Iyee nnyí], ihēe iyē ke Unésáa uu rinhɔ re u yé nó he. Née rinécúruu nó i pamene. Amá li pise re n̄kéké kuyu-i n tū hái ne kumúnjé kpe-i ke keyómecaa nnanje nn̄ yé n̄kenécáa n súime.

Yeesu ye keyóme taálē

(Mariki 16:19-20; UPM 1:9-11)

⁵⁰ Yeesu uu limemáa ne kuyu iyaa pi simpɔ, Petanii kekúri, uu anipe síka uu rinɔɔ sone pi tikise. ⁵¹ Kumúnjé kpe-i kuu rinɔɔ sone pi n tíkiselē, uú ne pi tɔlu, ai keyóme-mē u sakaapo. ⁵² Pēe api Uléécaá yáasi api pēe Yerusalem pēle ne mpóonare píima. ⁵³ Api ye pēe

mesére Ulécaá kyō-i n cápinelē pin Ulécaá pakaren-
te.

Yohani

Lelee ritelé ntí kémee n we Yohani yee Nsímé mmú wói. U Yeesu upiretiki ne uusane le. Efesi kuyu-pɔ, pee mekee Asii keteni-i kuu Nsímé Kεcire ritelé ntí wói.

Ifaaci iyē mekériine ye mmé:

1. Yohani ye símisile uú ne nyíse re Yeesu Kirisi ye Uléecaa rinɔɔ. Uléecaa rinɔɔ tē arí weri ari kerɔɔre n we (1:1-18).
2. Yohani ye nyíse re Yeesu ye Uléecaa Kεpipi le. Yeesu ye kɔ uicélaa kémee nyíse re uyee iluke yee ye nfáa n he ne useesé yee ye pisoι ne Sáa Uléecaa kémee n ha, ne metéi mee ketē nnéi n kpáiiłē. Lē ke Yeesu uú ne rhpá úye nyíse re uyee úye (1:19-12).
3. Yeesu ye umεcire cápine uké kpu uu kɔ upipiretiki icélaa tɔɔɔ pa (13-21).

Tinɔɔ tee ye metéi ne nfáa n he

1 Uléecaa uké kelene rhpá yo n wa, Tinɔɔ ye pee wele. Tinɔɔ ne Uléecaa pee péé we. Tinɔɔ ye pee Uléecaa le. ² Ti ne Uléecaa pee péé we Uléecaa uu kelene rhpá yo wai. ³ Tē ke Uléecaa uú ne ritiki uú ne rhpá yo wai. Líka ái we ke Uléecaa uu n wa kái pee tē kuú ne ritiki. ⁴ Tetee nfáa riyíkí mee pisoι metéi n wai. ⁵ Metéi ame kuɔmaha-i léeri, amá kuɔmaha áku fe kuké me yarii. ⁶ Uléecaa uu keyáa utisi unyine tum. Pi ye u sée re Yohani. ⁷ U kale re uké metéi mē pisoι nyíse, rhpá úye uké ne kefa me tene. ⁸ Ái uricuruu ηmaa yee metéi, amá u kale re uké metéi mē nsímé pisoι símisi. ⁹ Metéi mē mecire ηmane mee metéi yíkíyiki. Me ketē kecáa kale re meké pisoι nnéi n kpáiiłē. ¹⁰ Tinɔɔ ye ketē kecáa kale. Tē ke Uléecaa uú ne ritiki uú ne ke wai, amá kari n ka, ketē pikó ápi ri ceri. ¹¹ Tinɔɔ ye tipikó kémee kale, amá tipikó ápi ri yɔsí. ¹² Amá pē nnéi pee ri n yɔsí ápi ne kefa ri tene kari ηnape he re piké panse Uléecaa sipipi. ¹³ Ái mesoimare kapi pi mari nnya, ái kɔ lē ke pisoι ápi n la piké ye pisiwā mari nnya kapi fe ápi lē panse. Ápi panse Uléecaa sipipi yare ke sisoipipi asi ye m mári née yare ke sisoipipi asi n la meɔɔ. Amá Uléecaa yee umela kémee nfáa fale pi he.

¹⁴ Tinɔɔ ye pansela kesoiipi tin kerɔɔre tū. Ti ípelée mále tin kɔ nsímései má ηsone. Tɔ umeyɔɔpi yenle. Meyɔɔpi ke Kεpipi cireníne ake Sáa Uléecaa kémee n yé. ¹⁵ Yohani ye ukecáa aseéra lesela uu cáai re: Nkó nsímé karh maa re: Uyee kenépire n weme ye né fele. Uyē ne péé wele ápi kelene né maru. ¹⁶ U ípelée ró nyísele uu lē nnéi kuu m má ró he faalaa, líka ái tó ripári. ¹⁷ Asei kecáa, Moisi ke Uléecaa uú ne ritiki uú ne isé ró pa. Amá Yeesu Kirisi kuú ne ritiki uú ne ípelée ró nyíse uu kɔ nsímései ró símisi. ¹⁸ Úka uu Uléecaa yénaalē. Insá Ukepipi cireníne kee ukemeé n we, ken kɔ Uléecaa, kee ró u nyíse.

Aseéra ke Yohani Úniwole uu Yeesu kecáa n lése

(Matiyee 3:1-12; Mariki 1:1-8; Luki 3:1-8)

¹⁹ Yohani aseéra kuu n lése ye nnyé: Péé uye-i ke Pisuifi piwéese pee Yerusalem-i n we ápi pepere ye Uléecaa inyɔɔnse n wa ne Lefi mpuri pikó n tū te piké ha u pise re uyee úye? ²⁰ Yohani uu kesi, u pinnéi keyu-i aseéra lesela re: Ái né Yohani ke Uléecaa uu wée. ²¹ Kei kapi kɔ pipise u rikpá re: Pɔ mpíi úye kecire le? Pɔɔ Elii née? Uu re: Eehei. Ápi kɔ pipise u kpá re: Pɔɔ antepu uyē, née yo? Uu re: Eehei. ²² Ápi kɔ pipise u kpá re: Pɔɔ pee nkpéni úye ηmaa? A ró símisi tóké ha pepere ró n tumme símisi. Pɔ ripɔcúruu ηmaa mpíi re pɔɔ úye kecire? ²³ Kei ke Yohani uu pee pi pese re: Née nní uyē nsímé ke antepu Esayi uú pee n tee re:

Unyine ye kucesi kóima-i yóólē te ani Upíima ncee ritéiise.

²⁴ Pē kapi pee Yohani kémee n tū ye pee Pifarisi le. ²⁵ Pē ápi pee u pise re: In te ái pē ke Uléecaa uu wée, ái kɔ pɔɔ Elii, áa kɔ antepu uyē, yo nnya kaa pee pisoι míni wole? ²⁶ Yohani uu pee pi pese re: Míni ke née pisoι wole. Amá unyine ye nókenéɔɔre nké-i wele káni n nyu. ²⁷ U kenépire wemele un né fe. Inésoi íi tu re ké ukunéeri ηhme féenne. ²⁸ Petanii keyupi kee Yuritee metéi ketuɔleeme kuwéé-mē n we kémee ke lē nnéi ai lē wai. Kei ke Yohani uu ye pee Yuritee nkoi kémee pisoι míni wole.

Yeesu ye Uléecaa Risaɔpipi le

²⁹ Kai kóso n weesi, Yohani uu Yeesu yenu un ukekúri wéɔɔ, uu re: Ani ripái, Uléecaa Risaɔpipi yee ye pisoι nnéi akópe n lése ye ntí. ³⁰ Uyē karh pee tee re: Unyine ye kenépire wemele un né fe. Uyē ne péé wele ápi kelene né maru. ³¹ Ne pee lē símisile ám nyu úye kecire lo. Amá ne nkpéni kale nen Isirayeli pikó míni wole piké ne u n céri nnya. ³² Yohani uu kɔ kpá re: Ne Uléecaa Nfaasone yenle nn keyómecaa-pɔ súiri yare tilɔɔlá arí ne ukecáa

tone. ³³ Ám pɛe kahane n ceri rɛ uyɛɛ úyɛ kecirɛ, amá Uléécáa yɛɛ né n tumme rɛ ké písoi míni wolɛ yɛ né maa rɛ: Pó Uléécáa Nfaasɔne yɛ nn súiri nn unyine kecáá tone. Uyɛɛ sɔnti uké Uléécáa Nfaasɔne písoi he piké nkeméé m pɔɔlɛ. ³⁴ Yohani uu kɔ kpá rɛ: Ne nkpéni li yenle. Lɛ nnya kam aseéra lese rɛ uyɛɛ Uléécáa Kepipi.

Yeesu pipiretiki foí kecáá nsímé

³⁵ Kai kóso n weesi, Yohani ne upipiretiki pité pinyine api kelɔ ke-i n we. ³⁶ Yohani uu Yeesu yenu un tósu uu rɛ: Ani ripaí, Uléécáa Risaŋpipi yɛ ntí. ³⁷ Ke Yohani pipiretiki pité pɛɛ api lɛ n kó, api yisi api Yeesu tiki. ³⁸ Yeesu uú ŋmɛlú uu yénu rɛ pí u tikilenle, uu pi pise rɛ: Yo kani wéési? Pɛɛ api kɔ uyɛ pise rɛ: Yei kaá we, Raapi? Raapi aseí nyɛɛ Ucélaa. ³⁹ Uu pɛɛ pi maa rɛ: Ani kam ani yɛ. Api yisi api u tiki apí ha yenu kei kuu n sói. Api keyáa ké ukekúrí kei tone. Inyóótɔne kefi ne mekpulú kumúŋé-i kai lɛ wai.

⁴⁰ Pipiretiki pité pɛɛ pɛɛ Yohani nsímé n kó api yisi api Yeesu tiki, use yɛɛ Simɔɔ Piyɛɛ uwá Antiree. ⁴¹ Antiree uu mefoí umáa Simɔɔ piwélaa sɪ kelene. Uú ne u sáne uu u maa rɛ: Tɔ Umɛsii yenle. Mesii aseí nyɛɛ uyɛ ke Uléécáa uu n wéɛ. ⁴² Uu pɛɛ umáa kpísi uú ne Yeesu lɛɛpɔ, Yeesu uú ha u nyáneí tírmí uu rɛ: Póɔ Yonaasi uŋmáne Simɔɔ. Piké yɛ nkpéni pɔ sée rɛ Sefaasi. Liasei rɛ Ripare.

Yeesu yɛ Filipu ne Natanayɛli sée

⁴³ Kai kóso n weesi, Yeesu uu hɔ rɛ u yé Kalilee ketɛ-pɔ ha. Kuu n tósu, uú ne Filipu sáne uu u maa rɛ: A yisi a né ritiki. ⁴⁴ Filipu yɛ Petisayita keyupi ukó lɛ Antiree ne Piyɛɛ meɔɔ. ⁴⁵ Filipu pɔɔ kɔ ne Natanayɛli sáne uu u maa rɛ: Tɔ uyɛ nsímé mee Moisi isé ritelé-i n wólaalɛ, antepuyɛ api kɔ n símisi yenle. Uyɛɛ Yosefi uŋmáne, Nasareti ukó Yeesu. ⁴⁶ Natanayɛli uu u maa rɛ: Lisɔne linyine yé fe ai Nasareti-pɔ leerii? Filipu uu u pɛɛ rɛ: A kam a ne ipóníɛ yɛ.

⁴⁷ Yeesu uu Natanayɛli yenu un ukekúrí sɔnɛpɔ uu rɛ: Isirayɛli ukó yíkíyiki ŋmaa yɛ nkó. Úu piyaaluke má. ⁴⁸ Kei ke Natanayɛli uu pɛɛ Yeesu pise rɛ: Yei kaa né nyu? Yeesu uu u pɛɛ rɛ: Háí kaá pɛɛ kúfikiyee riyíkí n tú, ne pɛɛ pɔ nyule Filipu uu kelene pɔ séi.

⁴⁹ Natanayɛli uu pɛɛ Yeesu maa rɛ: Ucélaa, pɔ Uléécáa Kepipi lɛ. Póɔ Isirayɛli uyɔɔpi! ⁵⁰ Yeesu uu u pɛɛ rɛ: Nénte kam pɔ n maa rɛ háí kaá pɛɛ kúfikiyee riyíkí n tú kam pɔ yɛ nnya kaá ne kefa né tene? Pó kam aa lɛ litɔŋé-tɔŋé yénu. ⁵¹ Asei kecáá, ké n símisi rɛ n ká kam ani keyómɛcaa yénu ken wúkulelɛ, pilécaatume pin né Usoi Kepipi kecáá tóoi pin ne keyómɛcaa táái pin kɔ ne súlaari!

Pinósikpiké anyá nsímé Kanaa kuyu-pɔ

2 Siyáa sitaani memáá, api pinósikpiké anyá Kalilee ketɛ-pɔ Kanaa kuyu-i n wai. Yeesu uni un anyá nyɛ-i we. ² Pi Yeesu ne upipiretiki pɔ kɔ kei kusáne séele. ³ Píta apí weri api kumúŋé kunyine-i tene. Úni uu

pɛɛ u maa rɛ: Píta yɛ ne pi tenele. ⁴ Yeesu uu u pɛɛ rɛ: Unósi! Ne nyule, áí pɔɔ yé né símisi lɛ kam yé n wa. Iné-tɔne íi kahane n tu. ⁵ Kei ke úni uu pɛɛ upikeikó pɛɛ kei n we maa rɛ: Ani lɛ nnéi kuu nɔ m pisenɛ wa. ⁶ Mɛpéré apɔri akpuulú anyine yɛ pɛɛ wele. Kei ke Pisuifi api yɛ míni wa apí ne pimɛcirɛ nyóɔnɛ. Mɔá kupóri kúyɛ yé fe aku ánicari até néɛ ataani † yósu. ⁷ Yeesu uu upikeikó maa rɛ: Ani míni lú, ani apóri nnyé yípú. Pɛɛ api mesei lúni ai a yípuni aí wurɛ. ⁸ Yeesu uu pɛɛ pi maa rɛ: Ani nkpéni kpehɛ aní ha uyɛɛ anyá iluke kecáá m paílɛ pa. Pɛɛ api kpeheni apí ha u pa. ⁹ Kapi u n pa, uu léle míni men pansɛ píta. Úu nyu kei ke píta pɛɛ api n léeri. Amá pikeikó pɛɛ n kpehɛ apí ne hapɔ pɔɔn n nyu kei kapi n léeri. Kei ke uyɛɛ anyá iluke kecáá m paílɛ uu pɛɛ unósikó uyɛ sée, ¹⁰ uu u maa rɛ: Píta lari-lari ke písoi api yɛ ne piníré kóraane. Pin n lɛ, api pɛɛ pikópe leseri. Amá píta lari-lari ke pɔɔ yekei aí ne nkpéni tulu!

¹¹ Lɛ ke Yeesu uu Kalilee keteni-i Kanaa-pɔ mewaisaŋa piwai kori. Lɛ kuu ne ummule nyíse upipiretiki api pɛɛ ne kefa u tene. ¹² Lɛ memáá, Yeesu ne úni ne upimareɔɔ ne upipiretiki api yisi api Kaperinawum tɔmpɔ apí ha kei siyáa sinyine wai, ápi náŋai.

Yeesu yɛ Uléécáa keyo-i pikpéense lakase

(Matiyɛ 21:12-13; Mariki 11:15-17; Luki 19:45-46)

¹³ Ke Pisuifi nkɔ meló anyá aa nnyáá n wa, Yeesu uu pɛɛ yisi uu Yerusalem tɔmpɔ. ¹⁴ Uu kei Uléécáa keyo kémeɛ pikpéense lɛɛpɔ pin ináa ne isáŋ ne alóɔlá yáí, picɔ pɔɔn túntilɛ pin ne siwóo foru. ¹⁵ Kei kuu íŋme kpísi uú ne nséi wai uú ne pi ne piisaŋ ne piinaa Uléécáa keyo kémeɛ lákase apí lelu. Uu piwóofore ataapili láuli, siwóo asi yékáá. ¹⁶ Uu pɛɛ pilóɔláyáí pɔ maa rɛ: Ké nté nɔ paa nfáani, áni kape Unésáa keyo kuyáa pansese. ¹⁷ Kei ke upipiretiki api pɛɛ nsímé mmú mee Nléécaasimé ritelé kémeɛ n wólaalɛ léise rɛ:

Hai Uléécáa! Lɛ kam nní kepóyɔ n la yɛ né torelɛ yare nna.

¹⁸ Kei ke Pisuifi piwéése api pɛɛ u pise rɛ: Mewaisaŋa méyɛ kaa yé fe aa wai aá ne rɔ nyíse rɛ pɔ ncée mále pɔké lɛ wa? ¹⁹ Yeesu uu pi pɛɛ rɛ: Ani Uléécáa keyo nké fori ké siyáa sitaani ne pimóme ke pɛɛ. ²⁰ Api u pise rɛ: Aŋmɛ afɛena ne akpuulú kapí ne keyo nké mɔ. Kɛ ke pɔɔ músu rɛ pɔ fe aa siyáa sitaani ne mɔmm?

²¹ Némpákane umɛcirɛ kuú pɛɛ ne lɛ máne kuú ne Uléécáa keyo nkó símisi. ²² Ke Uléécáa uu Yeesu nkɔ kémeɛ n yukuse, upipiretiki api pɛɛ léise rɛ u pɛɛ anóɔ nyɛ male. Api pɛɛ Nléécaasimé ne anóɔ nyɛ ke uricuruu uu n ma ne kefa tene.

Yeesu yɛ písoi kemúŋé nyule

²³ Nkɔ meló anyá kumúŋé, Yeesu un Yerusalem-i we. Písoi api mewaisaŋa kuu n wapisi yénti api pɛɛ ne kefa u tene. ²⁴ Amá ke Yeesu pɔɔ pikemúŋé nnéi n nyu nnya, úu ne ripóɔ pi larisi. ²⁵ Ái we rɛ piké písoi kecáá

† Kupóri kpe yé fe aku aliitiri píle néɛ píle ne kefi ne ataani yósu.

nsímé u símisi. Uricururu ye lelee sisoipipi sifa-i n̄ we nyule.

Mmē ke Yeesu ne Nikotem api n símisi

3 Utisi unyine yee pée we, api ye u séi re Nikotem. U pree Pifarisi kunai kémee wele un kɔ Pisui fi uwéese use unyine. ² Uu kesine kenyine Yeesu-i sí uú ha u maa re: Ucélaa, tɔ nyule re Uléecaa yee pɔ tumme re a rɔ céési. Uléecaa unsá usoi kepire n we, úu yé fe uké mewaisaŋa mmé kaa nní n wai meɔ n wai. ³ Yeesu uu u pese re: Ké pɔ símisi ase i kecáa re pinsá úye pimáre rinkpá, úu Uléecaa iyɔɔpi yenune. ⁴ Kei ke Nikotem uu pree u pise re: Íye kapi yé kɔ fe api usoi yee pikpurū r̄ masí pimáre kpá? Yaré u yé fe uu kɔ úni kefa-i preeɔ api kɔ pimáre u kpá née? ⁵ Yeesu uu u pese re: Ké pɔ símisi ase i kecáa re pinsá míni ne Uléecaa Nfaa kecáa rintiki piké ne usoi pimáre rikpá, úu Uléecaa iyɔɔpi yenune. ⁶ Lē ke kesoi pipi ake m mári ye lisoikó le. Lē ke Uléecaa Nfaa nn nfáa n he ye Nfáasɔne likó le. ⁷ Ái kape píri pɔ wa re ne maa re li pise re piké pimáre nɔ rikpá nnya. ⁸ Kuyɔ kun yei n la, kei kaku ye m pepu, aa kunné n kómei, amá áa pree nyu méye kaku léeri, méye kaku sí. Limɛɔ ke uyē ke Uléecaa Nfaa nn nfáa n he pɔɔ kɔ we.

⁹ Kei ke Nikotem uu kɔ pipise u rikpá re: Íye kai yé fe ai lē wai? ¹⁰ Yeesu uu u pese re: Pɔ Isirayeli ketē kémee ucélaa wéese le. Yo nnya káa pree liasei kómei? ¹¹ Kei ke Yeesu uu pree u maa re: Ké pɔ símisi ase i kecáa re lē kari n nyu nkó kari símisi. Lē kari n yē kecáa kari aseéra lese. Amá n̄ áni la nké aróseéra nyē ħmurei. ¹² Ne ye nen lelee ketē nté n wai nsímé nɔ n símisi, áni ye ħmurei. Íye kani yé pree fe ani ħmurei in te ne lelee keyómecaa-pɔ n wai nsímé nɔ símisi? ¹³ Úka úu pí kai keyómecaa hápaalē, insá Usoi Kepipi kee keyómecaa-pɔ n léeri meciré. ¹⁴ Moisi ye pree nweni ħmɔɔ ne iwáa wale uu kucesi kóima-i kuna kecáa kɔɔ. Limɛɔ kapi s̄nti piké Usoi Kepipi kuna kecáa rikɔɔ. ¹⁵ Úye un pree ne kefa u n tene, liute uké ne nfáa teneciré n yē nnya. ¹⁶ Li we re Uléecaa ye piso i meykíyiki lalē hái uú ne Ukepi pi Cirení ħe pame re úye un ne kefa ke n tene, liute úu kape pɔ, amá uké nfáa teneciré yē. ¹⁷ Asei kecáa, Uléecaa úu Ukepi pi ketē kecáa tumme re keké ne piso i túhaane liké ne pi kpu. Amá u ke tummele re keké piriyo. ¹⁸ Úye un ne kefa ke n tene, Uléecaa úu yé uyē ne túhaane liké ne u kpu, amá úye unsá ne kefa ke n tene, Uléecaa ye ne uyē pitúhaane masile re úu Uléecaa Kepipi Cirení ħe rinyiri ne kefa tene nnya. ¹⁹ Lelee n tíyese ke Uléecaa uú ne piso i n túhaane ye re metéi ye ketē kecáa léemele, ke piso i api mewai kópe n wai nnya, api metéi yúlu api pree ku ħmaha meyá n la. ²⁰ Li we re nkó yee mewai kópe n wai ye metéi kóħle, úu ye ne me rikó, un wuru re ái kape umewai kópe yámne. ²¹ Amá nkó yee nsímései n tiki lē yē metéi kémee léepɔle liké nyise re Uléecaa kémee ke umewai nnéi ame léeri.

Yeesu ne Yohani

²² Lē memáa, Yeesu uu yisi u ne upipiretiki api Yutee ketē-mē tɔmpɔ. U ne pē api kei siyáa sinyine wai un piso i míni wole. ²³ Yohani p̄ né kɔ pree Enɔɔ kuyu-i wele uu ye piso i míni wole. Ái kei ne Salim kuyu ketaa we. Míni ye pree kei meyá wele. Piso i pin pree mesére ukemee s̄naapɔ un míni pi wole. ²⁴ Ápi pree kahane likumú ħe kpe-i u n t̄i piké kpanii. ²⁵ Yohani pipiretiki pinyine ne Usui fi unyine api pree keyáa inyékii kapi ye ne usoi n nyɔɔnse kecáa nsímé pásaine. ²⁶ Ápi ne Yohani léepɔ api u maa re: Ucélaa, pɔ nɔ ne utisi uyē nɔɔ pree Yuritee nkoi meté ħ-mē n̄ we, aa ukecáa aseéra lese léisee? Uyee nní we un míni piso i wole, pinnéi pin ukemee s̄naapɔ! ²⁷ Yohani uu pi pese re: Uléecaa un ħna ħe pɔ n he re a ne linyine wa meciré kaa ye fe aa li wai. ²⁸ Nórínécúruu yé fe ani aseéra kenécáa lese re ne pree maa re: Ái née Kirisi ke Uléecaa uu n wée. Amá Uléecaa ye né tummele re ké ne uyē kuu n wée kekpeē waimé. ²⁹ Nkó yee unósi n k̄pisi yee unósikó. Amá unósikó uyē usane p̄ né ye ukekúri n wele un unósikó metē kómei lin u láárú. Limɛɔ ħmaa kai nní meykíyiki né láárú, uyē ke Uléecaa uu n wée nnya. ³⁰ Li ne sá re uyē tinyiri tike n taálē, tinékó tike n cepilē.

Uyee keyómecaa-pɔ n léeri kecáa nkó

³¹ Nkó yee keyómecaa-pɔ n léeri ye r̄pá úye fele. Nkó yee ketē nté n̄ we ye ketē nté ukó le. Ketē nté likó nsímé kuu ye n símisi. Nkó yee keyómecaa-pɔ n léeri ye r̄pá úye fele. ³² Lē kuu n yē uu kɔ kom aseéra kuu lése, amá úka úu kɔ pree lē kuu r̄ ma ħmurei. ³³ Uyee lē kuu r̄ ma n ħmurei ye male uu wéeri re Uléecaa ye ase i le. ³⁴ Li we re Uléecaa nsímé kuu r̄ ma ke uutume uu ye símisi. Lē nnya ke Uléecaa uu ye uyē kuu n t̄u Nfáasɔne he ái kumú ħe má. ³⁵ Sáa Uléecaa ye Ukepi pi lalē uu r̄pá yo keanipe-i wai. ³⁶ Nkó yee Uléecaa Kepipi ne kefa n tene ye nfáa teneciré mále. Nkó yee kenkó n késu úu yé nfáa mmē yē. Amá Uléecaa ye ne u wólaalenle.

Yeesu ne Samarii kuyu unósi unyine ye we pin símisi

4 Pifarisi api kóm te Yeesu ye pipiretiki meyá yenle un kɔ piso i meyá míni wole ai t̄su Yohani pikó. ² Asei kecáa, Yeesu ricururu úu pree úka míni wole. Upipiretiki pree ye pree piso i wole. ³ Ke Yeesu uu n kó te lē ke piso i api símaankee, uu Yutee keteni-i yisi uu Kalilee ketē-mē pree. ⁴ Uncee ye pree kɔ Samarii ketē-mē ɔle n̄ ne kei lomɔ. ⁵ Uu pree Samarii keyupi kenyine kapi ye n sée re Sisaa tulu. Ái kei ne kecare kē ke Yakupu uú pree uu ħmáne Yosefi n he ketaa we. ⁶ Kei ke Yakupu kelukanka aké pree we. Ketú ħe kei ne meté kumú ħe ke Yeesu uu kei tuipɔ, nsé nn u pelaalē, uu pree kelúkanka kē kekúri tone.

⁷ Samarii ketē unósi unyine uu pínilú ħapɔ. Yeesu uu pree u maa re: A míni né he ké n ntí. ⁸ Upipiretiki p̄ né pree likumú ħe kpe-i liluke-luke piwélaa hale kuyu-pɔ. ⁹ Samarii ketē unósi uyē uu pree Yeesu maa re: Íye ke p̄ Usui fi, aa yé fe aa né Samarii ukó maa re ké míni pɔ he

we afɛena. ⁶ Ke Yeesu uu u n yɛ un kei finu, uu kɔ kom te kuú ne m pɔ́ólúme ái kusa náŋai, uu u pise re: Pɔ la pɔ́ké peii? ⁷ Utóikó uyɛ uu u pese re: Upiima, ám úka má re míni men n lémesi uké mekemee né tampɔ. Ne ye náasile, ké n tuiɔ, unyine un né fɔsí. ⁸ Kei ke Yeesu uu pɛe u maa re: A yisi a ripɔ́sánháápɔré kpísi aa sɔ́ne. ⁹ Utisi uyɛ uu mese ne mese pélu, uu urisánháápɔré kpísi uu nsé kápáá. Kewénteyaa tuné kaí pɛe lɛ wai. ¹⁰ Pisuifi piwéése api utisi uyee nní m péi maa re: Neni ye kewénteyaa lɛ. Lɛ nnya irɔ́sé kémee, ncée hn we re pɔ́ké ripɔ́sánháápɔré cɔ́. ¹¹ Uu pi pese re: Utisi uyee né m pɔ́ise ye né maa re: A ripɔ́sánháápɔré kpísi aa sɔ́ne. ¹² Api u pise re: Wóo liute uyee pɔ́ m maa re: A ripɔ́sánháápɔré kpísi aa sɔ́ne? ¹³ Uu pi pese re úu nkpáni u nyu. Úu mɛ-sei fe uké u ceri. Yeesu ye pɛe písoi riwúí tee kei n we kémee lomɔ́le uú ne tɔ́mpɔ. ¹⁴ Lɛ memáá, Yeesu uu yisi uu Uléecaa keyɔ sí u ne utisi uyee m péi apí ha sáne. Yeesu uu pɛe u maa re: Kaa nní m péi, kape kɔ akópe piwai rikpáse, lɛ lifee-fee ái kape ne pɔ́ n wa nnya. ¹⁵ Utisi uyɛ uu pɛe sí uú ha Pisuifi piwéése símisi re Yeesu ye u pɔ́ise. ¹⁶ Lɛ nnya ke Pisuifi piwéése api Yeesu pitele wa re yo nnya kuu kewénteyaa tuné lɛ wa. ¹⁷ Kei ke Yeesu uu pi pese re: Unésáa Uléecaa ye ne pikei kecáá wele néen kɔ pikei kecáá we. ¹⁸ Anɔ́ nyɛ nnya, Pisuifi piwéése api pɛe meýá piwélaa ne nɔ́wɔ́pú re píké Yeesu kpu. Ái re kuu kewénteyaa kecáá isé rin-lɔ́ nmanɛ nnya, amá kuu kɔ m maa re Uléecaa ye usaa lɛ, lin pɛe nyíselɛ te u ne uyɛ ne sále nnya.

Uléecaa Kepipi nnaŋe

¹⁹ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Asei kam nní nɔ́ símisi re né Uléecaa Kepipi, ám nnénaŋe cire ne fene ké linyine wa. Lɛ ke Unésáa Uléecaa uu ye n wa am yénu nmanɛ kam ye fe am wai. Lɛ nnéi ke Unésáa uu n wai ké nées kɔ wai. ²⁰ Saa Uléecaa ye Ukepipi lalɛ, uu pɛe lɛ nnéi kuu ye n wa ke nyísente. U kɔ mewai mee mmé n fe pinyíse ke kpáne liké pɛe nnɔ́ nɔ́ yi. ²¹ Yare ke Unésáa uu ye pikpɔ́kɔ n yukuse uu nfáa pi he meɔ ke Ukepipi ake ye ken piye n la, ake pɛ nfáa he. ²² Limeɔ, Saa Uléecaa úu ye ne úka túhaane. Amá Ukepipi kuu nnaŋe he re keké ne písoi nnéi túhaane, ²³ písoi nnéi píké ne Uléecaa Kepipi ríyu n waise yare kapi Uléecaa ríyu n waise meɔ nnya. Nkó yee úu Uléecaa Kepipi ríyu n waise, úu kɔ Uléecaa yee ke n tumme ríyu waise. ²⁴ Asei kam nní nɔ́ símisi re nkó yee ye nnésímé kutu rincɔ uú ne uyee né n tumme kefa tene ye nfáa teneciré yéne. Ápi ne metúhaane u má. U nkɔ́ kémee piléle masile uu nfáa teneciré yénu. ²⁵ Asei kam nní nɔ́ símisi re kumúné kunyine ye sɔ́ntile, ticuruu ku pikáme masile. Pɛé uye-i ke pikpɔ́kɔ api yé Uléecaa Kepipi meté n kɔ. Pɛpɛe n kɔ api nfáa yenu. ²⁶ Uléecaa yee nfáa te. Limeɔ kuu Ukepipi nnaŋe he re keké nfáa n te. ²⁷ Ne Usoi Kepipi lɛ nnya kuu ncée né he re ké ne sisoipipi túhaane. ²⁸ Ái kape nkpáni píri nɔ́ wa. Kumúné kunyine ye sɔ́ntile, pɛpɛe n kúlaankeelɛ píké menétɛ kɔ, ²⁹ api pɛe nkɔ́ kémee yisi. Pɛpɛe piisoi kémee lisɔ́ne n wa api nfáa teneciré yénu. Api pɛpɛe piisoi kémee akópe n wa pɔ́ ne túhaane ái ne pi kpi. ³⁰ Ám yé fe ké

nnénaŋe cire ne linyine wa. Lɛ ke Uléecaa uu né n símisi kam ye ne ripaí am ne túhaane. Menétúhaane ye aseí mále re ám wéési ké menéla wa nnya, amá uyee né n tumme mekɔ́ kam wéési ké wa.

Yeesu piseérakɔ́

³¹ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: In te né nmanɛ née kenécáá aseéra lese, nnɔ́ome ye mu. ³² Amá ne úseérakɔ́ mále yee aseéra kenécáá n lése. Ne kɔ nyule re aseí kuu símisi. ³³ Nɔ́ písoi Yohani kémee tunle re píké kenécáá nkó kɔ́, uu kɔ aseí lese uu símisi. ³⁴ Né ám písei re unyine uké kenécáá aseéra lese. Amá ne la re liké nórínéyu lɔ́ nnya kam Yohani aseéra kuu kenécáá n lése símisi. ³⁵ Yohani pɔ́ ne we yare kéfiráa kapi rinsé, kemetéi ame nɔ́ kpáii. Lɛ nnya kani kemetéi mɛ nnya ituŋe inyine-i mpɔ́ɔnare yɛ nkáripí. ³⁶ Amá aseéra nmanɛ ye kenécáá wele, an Yohani akó kuu kenécáá n lése fe. Lelɛ nní pikei ke Unésáa uu né n forii nen wai. Piricuruu nmanɛ pɛe aseéra kenécáá lese re Saa Uléecaa yee né tumme. ³⁷ Unésáa uyee né n tumme ye uricuruu kenécáá aseéra lesele. Áni ketume umetɛ komaalɛ, ani kɔ ukeyu yenaalɛ. ³⁸ Áni kɔ unsímé nɔ́ne múílɛ. Li we re áni né ke Saa Uléecaa uu n tumme ne kefa tenelɛ. ³⁹ Nɔ́ ye Nléecaasimé kémee pereile nɔ́n músu re nɔ́ nkemee nfáa teneciré yé. Ani kɔ te mmɛ cire mee kenécáá aseéra lese. ⁴⁰ Áni kɔ pɛé la nké kenémee kam nké nfáa mmɛ yɛ.

⁴¹ Ái písoi ipakare kam wéési. ⁴² Ne nɔ́ nyule. Áni nɔ́-inéfa-i Uléecaa la. ⁴³ Unésáa rinyiri karín ne ka, amá ani piyɔ́ né yúlu. Amá unyine un nté ne urinyiri n ka, nɔ́ uyɛ yɔ́si. ⁴⁴ Nɔ́ ye n lalɛ nké nɔ́menécɔ́pɛcire m pakarentene. Áni la Uléecaa nmanɛ uké nɔ́ m pakarente. Lɛ nnya káni yé fe nké ne kefa né tene. ⁴⁵ Áni kape m músu re née ha Unésáa Uléecaa kémee tíyesene nké akópe yɛ. Amá Moisi uyɛ kaní ne ripɔ́ n láárú yee ha tíyesene nké akópe yɛ. ⁴⁶ Kenécáá nsímé ke Moisi uu wóí. Nɔ́n pɛe meýíkíyiki Moisi nsímé n nɔ́murei, nɔ́ pɛe kɔ nnékɔ́ nɔ́murei. ⁴⁷ Amá in te áni mmɛ ke Moisi uu n wóí nɔ́murei, íye kani yé pɛe nnékɔ́ nɔ́murei?

Yeesu ye písoi ákotokú anupū (5.000) kpínii

(Matiyee 14:13-21; Mariki 6:30-44; Luki 9:10-17)

6 Lɛ memáá, Yeesu uu Kalilee kupiye kapi ye kɔ n sée re Tiperiyaati menimaa téh uu ritíme ríco-mɛ sí. ² Písoi kulúí píima pinyine ye pɛe u tikilenle, kapi n yé te u mewaisaŋa wapisi un pitóikɔ́ pɔ́isente nnya. ³ Kei ke Yeesu uu pɛe riyópe ritaá u ne upipiretiki apí ha tone. ⁴ Pisuifi nkɔ́ melɔ́ anyá ye pɛé uye-i nyahaimelɛ. ⁵ Yeesu uú weríí uu yénu re písoi kulúí píima ye ukemee sɔ́naapɔ́, uu pɛe Filipu maa re: Yei kari yé iluke yee yé písoi mpí nnéi meluke n tu lɔ́? ⁶ Sikóri kuú ne lɛ ma uké peɛ uké yé te íye ke Filipu uu yé u pese. Uricuruu ye pɛe nyule lɛ kuu n waine. ⁷ Filipu uu u pese re: Mpá tóké nwóoweni mepipi píle píle meté ne iluke lɔ́ ái nkpáni mpá úye nkáripí nkáripí meluke tulune. ⁸ Uupiretiki ucɔ́, Simɔ́ Piyee uwá kapi ye n sée re Antiree pɔ́ pɛe u maa re: ⁹ Kewá nmanɛpi kenyine ye nké nté ken akpɔ́nɔ́ anupū ne ikpíntomé ité múílɛ. Yare ye

ke lē ai yé nkpáni písoi kulúi píima nkú wa? ¹⁰ Kei ke Yeosu uu pɛe rɛ: Ani písoi pɛ maa rɛ piké tone. Meyúi áme pɛe kusa kelō ke-i piye. Api pɛe túnti, aí lelu písoi ákotokú anupũ kumúhɛ́ (5.000). ¹¹ Kei kuu akpónó kpísi uu akɛcáá Uléecaa pɔɔnɛse uu pɛe pɛpɛe kei h́ we a hɔɔnɛ. Uu kɔ limecɔ ikpíntomé wai, ai pinnéi meluke tulu. ¹² Kapi pinnéi h́ li api lɛpu, Yeosu uu pɛe upipiretiki maa rɛ: Ani akéri tɔɔɔ kóóí, líka ái kapɛ pɔ. ¹³ Api akpónó anupũ nyɛ́ kapi n li atɔɔɔ kóóí ai anére kɛfi nɛ até yipu. ¹⁴ Ke písoi pɛ́ api mɛwaisaŋa ke Yeosu uu n wapisi n yɛ́, api pɛé n símaankɛe rɛ: Mɛsei, usoi nkó yɛe antepu kapi n tee rɛ u ketɛ́ kɛcáá sɔ́nti. ¹⁵ Yeosu pɔɔ́ cɛru rɛ pi sɔ́ntile piké u tĩ piké h́nanɛ iyóɔpi u tonse. Uu lē nnya riyóɔpɛ pítaá pɛle uú ha umɛcírɛ n tũ.

Yeosu ye míni kɛcáá sɔ́nɛ
(Matiyee 14:22-33; Mariki 6:45-52)

¹⁶ Kai nnyóó n wa, Yeosu pipiretiki api cɛ́pi apí ha kupiyɛ ritimɛ n we. ¹⁷ Api kúninɔ́ loni api kupiyɛ n tɛ́h́lɛ́ pin Kapɛrinawum kuwɛ́ɛ-mɛ́ s̄. Kɛsine ye pɛe likumúhɛ́ kɛ-i piwai masilɛ, Yeosu úu kɔ pɛe kahane pikekúri n hapɔ. ¹⁸ Kei ke mɛɔ́ píima mɛnyine amɛ pipɛpɛ lō, míni amɛ pɛé n tɔɔnɛ. ¹⁹ Kapi kúninɔ́ rintíkíi yare kilomɛtiri pinupũ kumúhɛ́, api Yeosu yenu un míni kɛcáá sɔ́nɛ un nɛ pikekúri wɛpɔ, iwamɛ ii pi wai. ²⁰ Kei ke Yeosu uu pɛe pi maa rɛ: Née lo, iwamɛ ii kapɛ nó wa! ²¹ Api pɛé n la piké kúninɔ́ kɛmɛe u kpísi. Amá kúninɔ́ aku kei nní mɛsɛ nɛ mɛsɛ kei kapi n s̄ tulu.

Tisoiwuí ye Yeosu wɛ́ési

²² Kai kóso n weesi, písoi riwúí tɛɛ kupiyɛ ritimɛ tɛ-i m mɛs̄ú ari yénu rɛ kúninɔ́ kuse kɛpɛ ye kei n we, Yeosu úu kɔ ku lō u nɛ upipiretiki piké nɛ kɛs̄é tɔ́mpɔ. Upipiretiki ŋmanɛ pɛe pɛe tɔ́mpɔ. ²³ Amá áninɔ́ acɔ ye pɛe Tiperiyaati ketɛ́-mɛ́ leemele aa kei ke Upíima uú pɛe akpónó kɛcáá Uléecaa m pɔɔnɛse api pɛe a le tuiɔ. ²⁴ Ke písoi riwúí tɛ́ ari n yɛ́ tɛ Yeosu nɛ upipiretiki apí kei we, api pɛe piricuruu áninɔ́ nyɛ́ loni apí nɛ Kapɛrinawum-pɔ Yeosu piwɛ́laa s̄.

Yeosu yɛe iluke yɛe ye nfáa n hɛ

²⁵ Api kupiyɛ ritimɛ ricɔ-mɛmpɔ Yeosu lɛɛpɔ api u pise rɛ: Píyɛi kaa nté tuimɛ, Ucélaa? ²⁶ Yeosu uu pi pɛsɛ rɛ: Asei kɛcáá, ké nó s̄ímisi rɛ ái rɛ kani mɛwaisaŋa kam n wapisi n yɛ́ nnya kani né wɛ́ési, amá kani akpónó h́ li ani lɛpu nnya kani né wɛ́ési. ²⁷ Áni kapɛ iluke yɛe ye n f̄óni nnya n náási, amá ani iluke yɛe íi ye píkaí n f̄óni ii ye kɔ pɛe nfáa tenɛcírɛ hɛ nnya n náási. Usoi Kɛpipi kɛe yé iluke iyɛ́ nó hɛ, li we rɛ Sáa Uléecaa ye unwɔi ukɛcáá wale. ²⁸ Api u pise rɛ: Íyɛ kari yé wa tɔ́kɛ nɛ pikɛi pɛ́ kɛ Uléecaa uu h́ la piwai n fe? ²⁹ Yeosu uu pi pɛsɛ rɛ: Uléecaa pikɛi kuu nó m pise ye mpí rɛ ani nɛ uyɛ́ kuu n tummɛ kɛfa tɛnɛ. ³⁰ Api u maa rɛ: Mɛwaisaŋa méyɛ kaa yé wa tɔ́kɛ yɛ́ tɔ́kɛ pɛé nɛ kɛfa pɔ tɛnɛ? Mɛwai méyɛ kaa wainɛ? ³¹ Pirɔ́sáayaha ye iléecaaluke kucɛsi kóima-i lile yare kai Nléecaa simé kɛmɛe n wólalɛ́ tɛ:

Iluke yɛe keyómɛcaa-pɔ n léeri kuu pi hɛ rɛ piké li. ³² Yeosu uu pi pɛsɛ rɛ: Asei kɛcáá, ké nó s̄ímisi ani kóm tɛ ái Moisi yɛe iléecaaluke nó hɛ, amá Unésáa yɛe iluke yɛe mɛyíkíyiki keyómɛcaa-pɔ n léeri nó hɛ. ³³ Iluke ke Uléecaa uu ye n hɛ yɛe nní uyɛe keyómɛcaa-pɔ n léeri uu ye písoi nfáa hɛ. ³⁴ Api u maa rɛ: Upíima, a mɛsɛrɛ iluke iyɛ́ tó n hɛ.

³⁵ Kei ke Yeosu uu pɛe pi s̄ímisi rɛ: Née nní lē iluke iyɛe ye nfáa n hɛ. Nkú́ h́n píkaí nkó yɛe kenémɛe h́ ka wainɛ. Nniré h́n kɔ píkaí nkó yɛe nɛ kɛfa né n tɛnɛ wainɛ. ³⁶ Amá nɛ nó s̄ímisile: Nɔ́ né yénlɛ, h́pá nɛ lē, áni nɛ kɛfa tɛnɛ. ³⁷ Pɛ́ nnéi ke Unésáa uu né m pa ye kenémɛe sɔ́ntile, am pikecɔpɛ úka mpuri méyulɛ má. ³⁸ Li we rɛ am keyómɛcaa-pɔ s̄úimɛ rɛ ké menéla wa, amá uyɛe né n tummɛ mɛla kam piwai ka. ³⁹ Uyɛe né n tummɛ mɛla ye kɔ pɛe mmé rɛ am kapɛ pɛ́ kuu né m pa kɛcɔpɛ úka fóm, amá u la rɛ ké ha keyáa tɔɔɔ ketúhɛ́ nkɔ kɛmɛe pi yukusɛ. ⁴⁰ Unésáa ye la rɛ nkó yɛe Ukepipi n yɛ́ uú nɛ kɛfa ke tɛnɛ uké nfáa tenɛcírɛ m má. Nɛ kɔ pɛe liute keyáa tɔɔɔ ketúhɛ́ nkɔ kɛmɛe yukusɛnɛ.

⁴¹ Pisuifi api Yeosu nɛ ŋmúlaankɛe rɛ u maa rɛ: Née nní lē iluke iyɛe keyómɛcaa-pɔ n léeri nnya. ⁴² Api pɛé m píseine rɛ: Ái Yosɛfi ŋmáne Yeosu? Tɔ́ usáa nɛ únɛ nyulɛ. Íyɛ kuu yé pɛé maa rɛ: Keyómɛcaa-pɔ kuu léeri? ⁴³ Kei ke Yeosu uu pɛe pi maa rɛ: Ani lē nó mɛnɛcɔpɛcírɛ piŋmúlaankɛe tíyɛ. ⁴⁴ Úka úu yé fe uké kenémɛe kam, insá Sáa yɛe né n tummɛ yɛe nɛ kenémɛe u ka. Né kɔ h́pá úyɛ yɛe kenémɛe h́ ka keyáa tɔɔɔ ketúhɛ́ nkɔ kɛmɛe yukusɛ. ⁴⁵ Li antepuyɛ atelɛ́-i wólalɛ́ tɛ:

Uléecaa yé pinnéi céési. Nkó yɛe Sáa kutu riíɔ́ uu uicélaa kom, yɛe yé kenémɛe kam. ⁴⁶ Lē ái nyíse rɛ unyine ye Sáa yɛnaalɛ́. Amá uyɛe Uléecaa kɛmɛe n léeri mɛcírɛ yɛe u yɛnaalɛ́. ⁴⁷ Asei kɛcáá, ké nó s̄ímisi ani kóm tɛ nkó yɛe nɛ kɛfa né n tɛnɛ ye nfáa tenɛcírɛ mále. ⁴⁸ Née iluke iyɛe ye nfáa n hɛ. ⁴⁹ Nópínésáayaha ye pɛe kucɛsi kóima-i maani lile, h́pá nɛ lē, api kɔ pɛe kpíni. ⁵⁰ Iluke iyɛe keyómɛcaa-pɔ n léeri ye nnyí nté. Nkó yɛe i n li úu píkaí kpine. ⁵¹ Née iluke iyɛe keyómɛcaa-pɔ n léeme ii ye písoi nfáa hɛ. H́pá úyɛ yɛe iluke iyɛ́ li, nfáa tenɛcírɛ kuu yé yɛ́. Inépiŋɛ yɛe iluke iyɛ́ kam u n hɛnɛ. Nɛ i hele rɛ ketɛ́ nnéi písoi piké nfáa yɛ́ nnya.

⁵² Kuu lē m ma, Pisuifi api picéŋaankɛe loni pin pimɛcɔpɛcírɛ píseine rɛ: Íyɛ nnya ke nkó uu yé maa rɛ u yé uipiŋɛ r̄ó hɛ ari le? ⁵³ Kei ke Yeosu uu pɛe pi maa rɛ: Asei kɛcáá, ké nó s̄ímisi ani kóm tɛ nɔ́nsá Usoi Kɛpipi ipiŋɛ n li, nɔ́nsá kɔ kɛmenyɛ n ntí, áni nfáa má. ⁵⁴ Usoi nkó yɛe inépiŋɛ n li uu kɔ mɛnénɛ níru ye nfáa tenɛcírɛ yénlɛ. Nɛ ha keyáa tɔɔɔ ketúhɛ́ nkɔ kɛmɛe u yukusɛnɛ. ⁵⁵ Li we rɛ inépiŋɛ ye iluke yíkíyiki lɛ, mɛnénɛ p̄ɔɔn kɔ liniré-niré yíkíyiki. ⁵⁶ Usoi nkó yɛe inépiŋɛ n li uu kɔ mɛnénɛ níru ye kenémɛe wɛle néen kɔ ukɛmɛe wɛ. ⁵⁷ Sáa yɛe né n tummɛ yɛe nfáa ute. Uyɛ́ nnya kam nfáa má. Limecɔ, úyɛ un inépiŋɛ n li, u né nnya nfáa yɛnune. ⁵⁸ Iluke iyɛe keyómɛcaa-pɔ n léeri ye iyɛ́. Íi iyɛ́ ke nópínésáayaha apí pɛe n li, h́pá nɛ lē, api kɔ pɛe kpíni mɛcɔ we. Amá nkó yɛe nnyí n li ye mɛsɛrɛ nfáa máne.

⁵⁹ Kumúhē kpe-i ke Yeesu uú ppe Kaperinawum-pɔ Pisuifi kuyomeyáhaalee-i pisoio n céési kuu anó nyē ma.

Tinó tte ye usoi nfáa teneciré n yéneise

⁶⁰ Ke upipiretiki api anó nyē n kó, pimeyá api re: Nsímé mmú ye m̄pape t̄sile. Wóo yé mmú kutu n c̄lɛ? ⁶¹ Yeesu uu céru re upipiretiki ye nsímé mm̄ kecáa ηmúlaakele. Uu ppe pi maa re: Li nó ricóηle meyá, née yo? ⁶² In lē, n̄n píye Usoi Kepipi n yē ken kei kaké ppe n̄ we pítáa m̄ p̄ele ní, íye kai yé ppe nó wa? ⁶³ Uléecaa Nfaas̄one mee ye nfáa he. Kesoipipi áke yé líka fe. Amá anó nnyé kam nní nó m̄ ma ye Nfáas̄one akó le nyee ye nfáa n he. ⁶⁴ Amá pinyine ápi nókenéc̄p̄e ne kefa né tene. Ái líka nnya kuu lē male. U hái meke-m̄e p̄epe ápi n ηmureine ne uyee n s̄nti uké piláar̄o anipe-i u n wa nyule. ⁶⁵ Uu k̄o pimáa pi k̄pá re: Lē nnya kam nó maa re úka úu we yee yé n fe uu keném̄e weri insá Unésáa yee nc̄e u he. ⁶⁶ Kai ne kei n k̄pisi, upipiretiki meyá api kepire u t̄o ápi ye ppe pitíki u rikpá. ⁶⁷ Uu ppe upipiretiki kefi ne pité p̄e pise re: N̄s ní, n̄s áni la n̄ké t̄mp̄o? ⁶⁸ Sim̄o Piyee uu u p̄ese re: Upíima, úye uc̄o kém̄e kari yé nkpáni ha? K̄p̄oméé ke nsímé mee ye nfáa teneciré n he n̄n we. ⁶⁹ T̄o ne kefa p̄o tenele ari yénu re p̄s̄ ke Uléecaa uu wée uu tumti. ⁷⁰ Yeesu uu ppe pi maa re: Ái née nó kefi ne pité mpí wéee? M̄pá ne lē, use ye nókenéc̄p̄e kuníri le! ⁷¹ Sim̄o Isikariȳoṭi ηm̄áne Yutasi nsímé kuu lē símisi. U kefi ne pité p̄e use le. M̄pá ne lē, uyee s̄nti uké piláar̄o anipe-i u wa.

Yeesu pimarec̄o ápi ne kefa u tene

7 Lē memáa, Yeesu uu Kalilee ketē kónú. Úu p̄é ha uké Yutee kekó rikónú re Pisuifi piwéese ye wéési piké u kpu nnya. ² Pisuifi anyá nyē kém̄e kapi ye sicán̄jipi kém̄e n sói ye k̄o ppe nyahaim̄e. ³ Upimarec̄o api ppe u maa re: A nté yisi aa Yutee ketē-p̄o s̄i, pip̄ip̄iretiki p̄o k̄e k̄o p̄ikei kaa n wai yē! ⁴ Úka úu ye umewai m̄ pékesi un k̄o p̄é la kuyu kuké u ceri. Lē nnya, a tíye ketē nn̄i pisoio piké mep̄wai mm̄é yē. ⁵ Asei kecáa, upimarec̄o ricuruu p̄aa ppe k̄o ne kefa u tenelē. ⁶ Kei ke Yeesu uu ppe pi maa re: Inétuηe ii kahane n tu. Amá in n̄o, m̄pá ituηe íye ye ne nó s̄ale. ⁷ Ketē nté pisoio ápi n̄in̄epuri yulu, amá pi n̄é ipuri yulule re ne we nen pi símisi re pimewai áme nyar̄n̄ nnya. ⁸ N̄o k̄e n ηme ani ha anyá li. Né ám̄ kei simp̄o kelene. Inétuηe ii kahane n tu. ⁹ Kuu lē pisímé pi m̄ masí, uu Kalilee keteni-i m̄suni.

Yeesu ye anyá kumúhē Yerusalem-p̄o Uléecaa keyo-i céési

¹⁰ Ke Yeesu pimarec̄o api anyá nyē n̄ ha, uricuruu p̄o k̄o yisi uu s̄i, úu tíye piké u n nyáni, uu ppe n we yare u pékesile. ¹¹ Pisuifi piwéese ye ppe anyá nyē-i u wélaankele api ye ppe re: Yei kuu we? ¹² Pisoio ppe n cáp̄inelē ye ppe unsímé ηmúlaankeenele. Pinyine api ye re: Usoi s̄one lo. Pic̄o api re: Eehei, pisoio kuu k̄iraasente.

¹³ Amá úka úu ppe unsímé símisi liké n c̄alē. Pisuifi piwéese kapi ppe lē wuru.

¹⁴ Anyá siyaa sin kec̄p̄e pitule masí ke Yeesu uu Uléecaa keyo ha uú ha n céési. ¹⁵ Ai Pisuifi píri wai api ye ppe re: Usoi nkó úu icélaa íka ȳs̄i, íye kai ppe wa kuú ne nn̄i n̄s̄one Nléecaasimé nyu? ¹⁶ Yeesu uu pi p̄ese re: Icélaa nnyí kam nn̄i pisoio m̄ p̄alē ii keném̄e léeri, amá Uléecaa yee né n tumme kém̄e kii léeri. ¹⁷ Úye un n la uké Uléecaa mela wa, u yé céri re Uléecaa kém̄e ke icélaa nnyí ii léeri née nn̄n̄ōsimé c̄ire ye mu. ¹⁸ Nkó yee unnōsimé c̄ire n símisi ye lalē piké r̄íyu u waise. Amá nkó yee n̄ la piké uyee u n tumme r̄íyu waise ye aseí mále. Nn̄ōme n̄ka n̄n ukem̄é we. ¹⁹ Nt̄é Moisi ye isé nó pa má? N̄s̄ úka úu k̄o ppe isé iyē tikilē. Yo nnya kani p̄é la n̄ké né kpu? ²⁰ Pisoio ppe n cáp̄inelē api u p̄ese re: P̄o kuníri héesile. Wóo la uké p̄o kpu?

²¹ Yeesu uu pi p̄ese re: M̄ewai mese kam wa ai n̄n̄-n̄n̄éí píri wai. ²² Moisi yee isé nó pa re ani ye siwántisi k̄erii, ái k̄o ppe uyee ne li kori, hái n̄opinék̄p̄ure foí-me kai léeri. Ani k̄o ηmurei, hái ricuruu ani ye kew̄enteyaa tuηé usoi ké. ²³ In te n̄o ye ηmurei ani kew̄enteyaa tuηé kew̄ántisi ké, ái k̄o ppe Moisi isé kani ril̄s̄, yo nnya kani p̄é ne né w̄laalē te ne kesoipipi ne keriyu kew̄enteyaa tuηé p̄oise? ²⁴ Áni kape ye usoi keyu ripái aní ne u túhaane, amá ani ye aseí kemúhē ritiki aní ne túhaane.

Pisoio ye pim̄ec̄ire písei re Yeesu ke Uléecaa uu wéee?

²⁵ Yerusalem pikó pinyine api re: Ái utisi nkó kapi wéési piké kpuu? ²⁶ Uyee nkó un ne urip̄ōo símisi lin c̄alē, úka úu k̄o r̄íka u ma! Yare pir̄ȳōo pi ye cerile re mesei uyē ke Uléecaa uu n wée née? ²⁷ T̄o nkó p̄s̄ keleeme nyule. Amá uyē ke Uléecaa uu n wée un píyei n ka, úka úu yé céri méye kuu léeri.

²⁸ Yeesu ye ppe Uléecaa keyo-i wele un likumúhē kpe-i céési. Uu pup̄ei re: Mesei kani né nyu n̄n k̄o kenéleeme nyu, née yo? M̄pá ne lē, ái menéla kecáa kar̄n̄ ne ka. Amá uyee né n tumme ye aseí mále. Áni uyē nyu. ²⁹ Né ne u nyule. Ukem̄é kam léeri. Uyee né tumme. ³⁰ Ke Yeesu uu lē m̄ ma nnya, api p̄é n la piké u t̄i. Amá úka úu kaha uké u rica, ke uituηe ii ppe kahane nn̄i n tu nnya. ³¹ Pisoio meyá api riwúí t̄ē kec̄p̄e ne kefa u tene apí maa re: Uyē ke Uléecaa uu n wée un píyei n ka, yare u yé mewais̄aηa wapisi ai t̄osu lē ke utisi nkó uu nn̄i n wapisii?

Pi Uléecaa keyo pim̄éré pinyine t̄u te piké ha Yeesu t̄i

³² Pifarisi api lē ke pisoio api riwúí kém̄e Yeesu kecáa n̄ weires̄entene kom. P̄epe ye Uléecaa inȳōnse n wa piwéese ne Pifarisi api ppe Uléecaa keyo pim̄éré pinyine tum te piké ha Yeesu t̄i. ³³ Yeesu uu ppe re: Nk̄aripi ke t̄o ne nn̄s̄ ari ket̄one k̄p̄ane am ppe limemáa uyee né n tumme kém̄e p̄ele. ³⁴ N̄s̄ kam ani né wéési, amá áni yé ppe né yē. Li we re áni yé fe n̄ké kei kam yé ha n̄ we ha. ³⁵ Pisuifi api ppe pim̄ec̄p̄ec̄ire m̄ píseine re: Yei kuu s̄i k̄ari yé fe t̄oké u yē? Né Pisuifi ppe Pikireki ketē kecáa n yekaalē kém̄e kuu s̄i uké ha Pikireki n céési? ³⁶ Te íye kuu nn̄i maa re: N̄s̄ kam ani né wéési, amá áni yé ppe

né yé. Li we re áni yé fe nké kei kam yé ha n we hapo?

Míni mee áme ye pí kai n hosi

³⁷ Anyá keyaa tawo kee sinnéi kecpe keyaa píima. Ké ke Yeesu uu písoi keyu-i nyere uu pupéi re: Nniré nn úye n we, uké kenémee kam uké míni n ntí. ³⁸ Míni mee ye nfáa n he yé nkó yee ne kefa né n tene kémee n leer-ile men wólu yare níhwi, yare kai Nléecaasimé ritelé kémee n wólaalé meco. ³⁹ Uléecaa Nfaasone ke pepere ne kefa u n tene api yé n yosi nkó ke Yeesu uu lé símisi. Ápi pree kahane likumúhē kre-i Nfaasone n yosi, ke Uléecaa uu pree kahane Yeesu riyu n waise nnya.

Písoi ye anó akó akó Yeesu kecáa símaankēe

⁴⁰ Ke písoi pree n cápinelē kecpe pinyine api anó nyé n kó, api re: Mesei usoi nkó yee antepu uyee pree n sōn-ti. ⁴¹ Picw pō re: Uyē ke Uléecaa uu wée. Kei ke picw pō ko re: Uyē ke Uléecaa uu n wée yé fe uu pree Kalilee-pō leerii? ⁴² Ntē li Nléecaasimé ritelé kémee wólaalé te: Uyē ke Uléecaa uu n wée ye Tafiti kepirē le? Petelehem kuyu-i ke Tafiti uú pree n we kapi u marune. ⁴³ Lē nnya ke písoi api Yeesu kecáa anó akó akó símaankēe. ⁴⁴ Pinyine ye pree pikēcpe lalē piké u tī, amá úka uu pree kaha uké u rica.

Pisuifi piwéese ye Yeesu kesi

⁴⁵ Uléecaa keyo piméré api yisi api pepere ye Uléecaa inyōnse n wa piwéese ne Pifarisi kémee pele. Pepere ye Uléecaa inyōnse n wa piwéese ne Pifarisi api pi pise re: Yo nnya káni u tī nké ne kam? ⁴⁶ Api pi pese re: Ne keweese, usoi úka uu símaalē yare usoi nkó meco. ⁴⁷ Kei ke Pifarisi api pree pi pise re: Yare nē ne ko tíyēle uu ko nē feriyee? ⁴⁸ Yare pirýōopi ne tō Pifarisi kecpe use unyine ye ne kefa u tenele née? ⁴⁹ Amá risoiwuí ntí tee nni u n tikielē ári isé nyu. Uléecaa ye lé nnya anó ri wale. ⁵⁰ Pifarisi kecpe use kapi ye n see re Nikotem ye pree kei wele. U pinyine-i Yeesu kémee hápaalenle. Uyee pi maa re: ⁵¹ Irósé ii ncée he re piké usoi akópe pa ápi kahane unkó n kō, née ápi kahane n ceri lé kuu n wa. ⁵² Kei kapi pree u pise re: Nēnte pō ne ko nképni Kalilee ukó le, née yo. A hōcne Nléecaasimé ritelé kéē aa kóm te antepu úka uu pí kai Kalilee-pō leemelē. ⁵³ [Lē memáá, mpá úye uu yisi uú kulu.

Lē ke Yeesu uu unósi unyine yee iwásá n wa m ma

8 Ke písoi api n kúū, Yeesu pō yisi uu Olifiyee rikúú taá. ² Uu kemaresine yisi uu Uléecaa keyo-i pele, písoi api u kálaapo. Uu pree tone uu pi n céesi. ³ Kei ke isé picélaa ne Pifarisi apí ne unósi unyine hapo re pi u torile un iwásá wai. Api riwuí kecpe u nyere, ⁴ api Yeesu maa re: Ucélaa, pi unósi nkó tóri le un iwásá wai. ⁵ Moisi ye isé ró pa re tóké ye lipinōsi pē apare tapisi tóké kpu. N-ye ke pō yé? ⁶ Tinō kapi lé wéesi nnya kapi lé u pise piké ne nnyine n yé piké ne pitele u n wa nnya. Amá Yeesu uú pe, uu kenípepi ne ntaai kémee piwóle kápáá. ⁷ Kapi n we pin pípeise ne kéyu u mahani nnya, Yeesu uu yisi uu

kecpe nyere uu pi maa re: Uyee úu nókenécpe nké-i akópe n wailē uké mefoi ripare u tóri. ⁸ Uu ko pípe kpá uu ntaai kémee piwóle kōh. ⁹ Kapi anó nyé n kó, piwéese api pinnéi kpíi use use. Piwéese kaí ne kori aí ne siwá páalá, ai pree nképni unósi uyē mecire kecpe yá, u ne Yeesu pin we. ¹⁰ Yeesu uu pree yisi uu nyere uu u pise re: Unósi, yei kapi we? Úka uu akópe pō paa? ¹¹ Uu u pese re: Úka uu we, Upíima. Yeesu uu u maa re: Nē am ko akópe pō pane. A n ηme aa tōmpo. Amá kape ko akópe piwai rikpá.]

Yeesu yee písoi nnéi metéi

¹² Yeesu uu ko písoi pree n cápinelē pimáa kpá re: Nē ne písoi nnéi metéi le. Nkó yee né n tikielē uu pí kai kunmaha kémee sōnene, amá metéi mee ye nfáa n he kuu yé m má. ¹³ Kei ke Pifarisi api pree u maa re: Pō ripócúruu kepócáá aseéra lese. In lé, ai nsímései kaa símisi. ¹⁴ Yeesu uu pi pese re: Mpá kam tinécúruu kenécáá nsímé n símisi, nsímései ye mu. Li we re ne nyule kei kam n léeri ne kei kam n sí. Amá nē áni nyu kei kam n léeri ne kei kam n sí. ¹⁵ Sisoipipi metúhaane meco ke nō túhaane. Nē am úka ne túhaane. ¹⁶ Amá in te ne ne unyine túhaane, aseí kam tikielē nen ne u túhaane. Li we re ai menécire née ne u túhaane, tō ne Unésáa yee né n tumme ye pi. ¹⁷ Li nínésé kémee wólaalē te písoi pité pin linyine kecáa nse n símisi, nsímései ye mu. ¹⁸ Nē ne rinécúruu kecáa aseéra lesele, Unésáa yee né n tumme un ko kenécáá aseéra lese. ¹⁹ Api pree u pise re: Yeí ke Upósáa uú we? Yeesu uu pi pese re: Áni né nyu áni ko Unésáa nyu. Nōn pree né n nyu, nō ko pree Unésáa pō ko n nyu. ²⁰ Yeesu ye anó nnyé male un Uléecaa keyo kémee awóotakai keyúri we un Nléecaasimé céesi. Ke uitupe ii pree kahane n tu nnya, úka uu u tī.

Áni yé fe nké kei kam n símpo ha

²¹ Yeesu uu ko pimáa pi kpá re: Ne tósule. Nō kam ani né wéesi áni yé né yé, aní ne nōanékópe kpíni. Áni yé fe nké kei kam n símpo ha. ²² Pisuifi api pree pimécire m píseine re: Kuu nní m maa re ári yé fe tóké kei kuu n símpo ha, yare u lalē uké umécire kpu née? ²³ Yeesu uu pi maa re: Nō ne metene nté pikó le, née kecáa-pō ukó. Nō ne ketē nté pikó le, nē am ketē nté ukó. ²⁴ Lē nnya kam nō maa re nōnsá n ηmurei re née mpá píyēi uwee, nō ne nōanékópe kpínine. ²⁵ Kei kapi pree u pise re: Pō mpíi úye kecpe? Yeesu uu pi pese re: Te íye kam mpíi meke-me nō símaari? ²⁶ Ne nókenécáá nsímé mále meyá ké símisi ké ko ne nō túhaane. Amá mmē kam uyee né n tumme kémee n kó ηmane kam písoi símisi. Asei ke uyē uu símisi.

²⁷ Amá ápi nkpáni céri re Usáa nsímé kuu símisi. ²⁸ Yeesu uu pree pi maa re: Nōn píyēi Usóí Kepipi rin-taáse, nō pree céri re née mpá píyēi uwee. Nō ko ceri re am linékó cire líka wai, amá lé ke Sáa uu nē n céesi kam símisi. ²⁹ Tō ne uyee né n tumme tō kesé we. Lē kuu n la ηmane kam ye wa. Lē nnya, úu né riyá ké

menécíre n we. ³⁰ Ke Yeesu uu lē n símisi, písoi meýǎ apí ne kefa u tene.

Písoi pɛɛ pimɛcɪre n te ne pilási

³¹ Kei ke Yeesu uu pɛɛ Písuifi pɛɛ ne kefa u n tene maa re: Nɔn nnésímé n tikilē, nɔ pinépiɛɛtiki yíkíyiki lɛ. ³² Nó pɛɛ nsímései ceri, nsímései mmē nn tíyese ani nómenécíre n te. ³³ Apí u pesɛ re: Tɔ Apiraham siyase lɛ, ári kɔ píkai unyine ilasi tonelē. Yo nnya kaa pɛɛ re: Nó kam ani nómenécíre n te? ³⁴ Yeesu uu pi pesɛ re: Asei kecáá, ké nó símisi re usoi nkó yee akópe n wai ye akópe ulasi lɛ. ³⁵ Ulási úu ye meséɛ kéyɔ ke-i kapi u m múílē n we. Úyɔɔpɪpi yee ye meséɛ kéyɔ-i n we. ³⁶ Lē nnya, Kɛpɪpi ken ilási kɛmɛɛ nó n lese, nɔ meýíkíyiki nómenécíre tele. ³⁷ Ne nyule re nɔ Apiraham siyase lɛ. Amá nɔ kɔ pɛé la nɔké né kpu re áni nnésímé ηmurei nnya. ³⁸ Lē ke née Unésáa kɛmɛɛ n yé nkó ke née símisi. Lē ke nó kɔ núnésáa kɛmɛɛ n kó ke nó kɔ wa. ³⁹ Apí u pesɛ re: Apiraham ye urósáa lɛ. Yeesu uu pi maa re: In te nɔ Apiraham sipipi lɛ, ani Apiraham mɛwai n wai. ⁴⁰ Menéwai nnéi yee re ké nsímései kam Uléécaá kɛmɛɛ n kó nó ritéýse. Amá mpá ne lē, nɔ kɔ pɛɛ wéésile nɔké né kpu. Apiraham úu pɛɛ lē wai! ⁴¹ Amá núnésáa sei mɛwai mɛɔ ké nó wai. Kei kapi pɛɛ Yeesu pesɛ re: Ári siwásánkaipipi. Usáa use kóló kari má. Uyɛɛ nní Uléécaá. ⁴² Yeesu uu pi maa re: Uléécaá un pɛɛ mɛsei Núnésáa, nɔ yee pɛɛ né n la re ukemɛɛ kam léeri nen kɔ uyē nnya nté we. Ái menéla kɛmɛɛ kam ka. Uyɛɛ né tumme. ⁴³ Yo nnya káni lē kam nó n símisi aseí kómei? Káni yé n fe nɔké nnénɔ́simé kutu rińɔ nnya ye ni. ⁴⁴ Kuníri kɛɛ núnésáa. Núnésáa mɛla kani kɔ la nɔké n wai. Háí mɛkɛɛ-me kuu usoikó. Úu ye aseí ritiki. Li we re aseí áa ukeméé we. U ye un nnóɔme n wai kaí ne u sá. U unóɔme lɛ. Uyɛɛ kɔ nnóɔme nnéi riýíkí. ⁴⁵ Kai nní lē n we nnya káni ye nsímései ke née n símisi ηmurei. ⁴⁶ Nó úye yee yé fe uu né nyíse re ne akópe wa? In te nsímései kam símisi, yo nnya káni pɛé ne kefa né tene? ⁴⁷ Usói nkó yee Uléécaá ukó, yèè Uléécaá nsímé kutu ricɔle. Ke nǎ áni nní upikó nnya káni Uléécaá Nsímé kutu cɔlē.

Yeesu ne Apiraham kecáá nsímé

⁴⁸ Písuifi apí pɛɛ Yeesu pesɛ re: Ái tɔ mɛsei alari mále tɔké maa re pɔ Samarii ukó lɛ aa kɔ aníri héésii? ⁴⁹ Uu pi pesɛ re: Ám aníri héési, amá Unésáa kam tíyu waise, nóɔn pɛɛ tinékó kópu! ⁵⁰ Ám wéési ké rinécúruu ríyu waise. Unyine yee wéési uké ríyu né waise. Uyɛɛ kɔ utúhaane. ⁵¹ Asei kecáá, ké nó símisi re nkó yee nnésímé rimmúlú úu píkai kpine. ⁵² Kei ke Písuifi apí pɛɛ u maa re: Tɔ nkɛpéni meýíkíyiki yénle re pɔ aníri héésile. Apiraham ye kpule, antepuye pɔɔ kɔ kpíni. Pɔɔ pɛɛ nkɛpéni re nkó yee mpósímé rintíki úu píkai kpine! ⁵³ Yare pǎ ne urósáa Apiraham yee n kpu fele née? Antepuye pǎ ne kɔ kpínle. Yare pɔɔ pɛɛ úye? ⁵⁴ Yeesu uu pɛɛ pi pesɛ re: In te née rinécúruu ríyu waise, am yé ríyu yē. Amá Unésáa uyē kani m maa re uyɛɛ Núnéléécaá yee ríyu né waise. ⁵⁵ Áni kɔ pɛɛ u nyu.

Amá né ne u nyule. Nen m maa re ám u nyu, ne lē wale nómenécɔ unóɔme. Amá né ne u nyule nen kɔ unsímé tíkilē. ⁵⁶ Núnésáa Apiraham ye pɛé ne mpóɔnare cu-unkele re u yé kam uu kenékámeyaa yenu. Uu kɔ mɛ-sei ke yenu, urikiη ari níηesi háí. ⁵⁷ Kei ke Písuifi apí pɛɛ u pise re: Páa kahane nkɛpáni ηmē kuwóó n tu, pɔn pɛɛ tee re pɔ Apiraham yenaalē, née yo? ⁵⁸ Yeesu uu pi maa re: Asei kecáá, ké nó símisi re Apiraham uké kelene n we, né ne pɛé wele. ⁵⁹ Kei kapi pɛɛ apare kpísi re piké u tapisi. Amá úu ne pi pɔlu uu Uléécaá keyɔ-i léepɔ uu tómpɔ.

Yeesu ye utisi unyine kapi m mári unyíye pɔise

⁹ Ke Yeesu uu ncée-i n we un tósu, uu utisi unyine kapi m mári unyíye yenu. ² Upiɛɛɛtiki apí u pise re: Ucélaa, wóo kecire yee akópe wa nnya kapi ne utisi nkó mári unyíye? Uricuruu akópe nnya née pɛpɛɛ u m mári akópe nnya? ³ Yeesu uu pi pesɛ re: Ái uakópe nnya, ái kɔ pɛpɛɛ u m mári akópe nnya. Lē kai yé n wa Uléécaá nnaηe nké ne ukecáá n we lin nyáni nnya kuu unyíye. ⁴ Ke ituηe ii nní n we, li pise re tóké uyɛɛ né n tumme pikei wa. Kesine ye waine, úka úu yé pɛɛ fe uké keisi. ⁵ Kumúηé nkú-i kam nní ketē kecáá n we, née ketē kecáá metéi. ⁶ Kuu anóɔ nyē pimáa m masí, uu keteni-i meta tuke uú ne sipéɛɛpi wai, uu unyíye uyē iníɛɛ pǎrii, ⁷ uu pɛɛ u maa re: A n ηme a ha Silowee kupɔɛ-pɔ lihí. Silowee aseí re Utume. Uu mɛsei yisi uu sí uú ha líhu. Kuú ha m pɛɛme, uu pɛé n nyáni. ⁸ Up-íɛɛɛɛɛ ne pɛpɛɛ n nyu re u pɛɛ wéleile, apí pɛé m píseine re: Ái nkó yee pɛɛ tú un wéleii? ⁹ Picɔ apí ye re: Uyɛɛ lo. Picɔ apí re aaí, menyíne kapi wene. Uricuruu uu pɛɛ re: Né ηmaa lo. ¹⁰ Apí pɛɛ u pise re: Íye kai wa ke ipóníɛɛɛ íí ne nkɛpéni nyáni? ¹¹ Uu pi pesɛ re: Utisi uyē kapi ye n sée re Yeesu yee sipéɛɛpi wa, uu iníɛɛɛ né pǎrii uu pɛɛ né maa re: “A n ηme a ha Silowee kupɔɛ-pɔ lihí.” Am sí arń ha líhu, am pɛé n nyáni. ¹² Apí u pise re: Yeí ke utisi uyē uú we? Uu pi pesɛ re: Ám nyu.

Pifarisi ye unyíye yee m péi nsímé písei

¹³ Apí pɛɛ utisi uyɛɛ pɛɛ mɛkɛɛ n nyíinlē ne Pifarisi kɛmɛɛ sí. ¹⁴ Keyáa kē ke Yeesu uu sipéɛɛpi n wa uú ne iníɛɛɛ u wúkule ye pɛɛ kewénteɛyaa lɛ. ¹⁵ Pifarisi pɔɔ kɔ pipísei u kpá re íye kai wa kuú ne nkɛpéni nyáni? Uu pi maa re: Sipéɛɛpi kuu iníɛɛɛ né pǎrii, am sí arń ha líhu, am pɛɛ nkɛpéni n nyáni. ¹⁶ Lē nnya ke pikɛɔɔɛ pinyine apí maa re: Utisi uyɛɛ mɛwai mmé n wa úu yé fe uké Uléécaá-i n leeri. Kúu nní kewénteɛyaa isé rintíki nnya. Picɔ apí re: Íye ke ukóɛkɔɔ uu yé fe uu mɛwaisaηa mmé mɛɔ wai? Kei kapi pɛɛ anóɔ akó akó ne rikéne. ¹⁷ Pifarisi apí kɔ unyíye uyē pipise kpá re: Íye ke pɔɔ utisi uyɛɛ iníɛɛɛ pǎ m pɔise kecáá músu? Uu re: Antepu lo. ¹⁸ Mpá ne lē, Písuifi piwéése ápi pɛɛ la piké kó tɛ u pɛɛ unyíye lɛ kuu kɔ nkɛpéni nyáni. Apí pɛɛ upikó séi ¹⁹ apí pi pise re: Núnéηmáne uyē kani n tee re nɔ u marile unyíye ye mɛsei nkóo? Íye kai wa kuu kɔ ne nkɛpéni nyáni? ²⁰ Upikó apí pi pesɛ re: Tɔ u nyule re u keróɔpɪpi. Tɔ kɔ u

marile unyíye. ²¹ Amá ári nyu lě kai n wa kuú ne nkpéni n nyáni, ári kɔ nyu wóo u pɔise. Ani u pise, úu kewa, u yé fe uu uriyu kecáá nkó símisi. ²² Pisuifi piwéése kapi wuru nnya kapi lě ma. Li we re Pisuifi piwéése ye pɛe kómeinele re úye un m maa re Yeesu ke Uléecaa uu wée, piké liute kuyómeyáhaalee-i lese. ²³ Lě nnya ke upikó apí maa re: Úu kewa, ani uricuruu pise! ²⁴ Pifarisi api kɔ uyě kapi m mári unyíye pipisei kpá api u maa re: A aseí símisi liké Uléecaa rinyiri ritaáse. In tɔɔ, tɔ nyule ηmaa re utisi uyee ukópekɔɔ le. ²⁵ Uu pɛe pi pɛse re: Un ukópekɔɔ, ně ám nyu. Amá likei lise kam nyu re ne pɛe unyíye le nen kɔ pɛe nkpéni nyáni. ²⁶ Api pɛe u pise re: Yo kuu pɔ wa? Íye kuú ne inípep pɔ wúkule? ²⁷ Uu pi pɛse re: Ne pisímé nɔ masile áni kutu né ricɔ. Yo nnya kaní la ké kɔ pisímé rikpá nké kɔ? Née nɔ ne kɔ lalé nké panse upipiretiki? ²⁸ Kei kapi alé u rikápáá api re: Pɔɔ uyě upiretiki. Amá tɔ ne Moisi pipiretiki le. ²⁹ Tɔ nyule re Uléecaa ye ne Moisi símisile. Amá ári nyu ricuruu méye ke nkó pɔɔ léeri. ³⁰ Unyíye yee m peí uu pi maa re: Lelée píri né h we yee re áni nyu méye kuu léeri, uu kɔ pɛe tíyese inénípep ii n nyáni. ³¹ Tɔ nyule re Uléecaa úu ye ukópekɔɔ ne kutu ricɔ, amá nkó yee ríyu u n waiselě un umela wai kuu ye kutu ricɔ. ³² Kaí ne n weme, ári píakai kómaalě te unyine ye tíyese usoi kapi m mári unyíye uu ye kɔ yenu. ³³ Utisi nkó unsá pɛe Uléecaa kémee n leeri, úu yé pɛe fe uké linyine wa. ³⁴ Api u pɛse re: Háí kapí ne pɔ m mári kaa akópe kémee pɔɔlě. Pɔɔ yé pɛe nkpéni tɔ céési, née yo? Api pɛe kuyómeyáhaalee-i u lese.

Pifarisi rinyiye

³⁵ Yeesu uu kóm te pi utisi uyě lese. Uú ne utisi uyě sáne uu u pise re: Pɔ Usói Kɛpípi ne kefa tenelěe? ³⁶ Uu Yeesu pɛse re: Uyee úye, Upíima? A né símisi ké ne kefa u tene. ³⁷ Yeesu uu u pɛse re: Uyě kaa nní nyáni, uyee nní ne pɔ símisi. ³⁸ Kei kuu pɛe re: Ne ne kefa pɔ tenele, Upíima. Uu pɛe Yeesu kenyalé-i wúla uu ríyu u waise. ³⁹ Yeesu uu pɛe re: Ne ketě kecáá kale ké ne pisoí túhaane, pɛpɛe n nyínlě piké n nyáni, pɛpɛe n nyáni pɔɔké nyíinu. ⁴⁰ Pifarisi pinyine ye pɛe ukekúrí wele. Kapi anɔɔ nyě n kó, api u pise re: Yare tɔ ne kɔ pinyíye le, née íye? ⁴¹ Yeesu uu pi pɛse re: Nɔn pɛe pinyíye, áni yé pɛe akópe m má. Amá nɔ ye maa re nɔ nyánile nnya ke nɔanékópe aa nókenécáá we.

Useesé ne isán kenyárū

10 Yeesu uu re: Asei kecáá, ké nɔ símisi re usoi nkó yee úu rinɔɔɔ-mě ne kusánlee-i n lomɔɔ, amá uu pɛe kuwélé féé ne lomɔɔ ye uyaa ne usoi kpááree le. ² Amá nkó yee ne rinɔɔɔ n lomɔɔ yee useesé. ³ Tinɔɔɔ uméré yèè useesé tinɔɔɔ hánnele, isán ii umetě kom, uyě uu pɛe mpa uisan íye rinyiri séi uú ne i leepɔ. ⁴ Un uikó nné pilésepɔ m masí, uu pɛe ikekpeě wai. Kii nní umetě n nyu nnya, ii pɛe u n tikilě. ⁵ Íi ye píakai usoi nkó kii n nyu ritiki. Amá ketaa-pɔ kii ye u kaase, kii nní pisáne metě n nyu nnya. ⁶ Yeesu uu kenyárū nké pisoí

pɛe kutu u n cólě wai, amá ápi ceri lě kuu h la uké male.

Yeesu yee useesé sɔne

⁷ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Asei kecáá, ké nɔ símisi re née kusánlee rinɔɔɔ. ⁸ Pě nnéi pɛe h ka apí ne né tise ye piyaa ne pisoí kpááree le, amá isán ii ne kutu pi ricɔ. ⁹ Née rinɔɔɔ. Uyee né mmé rintíki uú ne lomɔɔ ríyu kai yé b. U yéé lomɔɔle uu léeri uu kɔ liluke-luke m má. ¹⁰ Piyaa ne pikópe ne picainkee ηmane nnya ke uyaa uu ye ka. Amá nɔ ne kale re isán iké nfáa yě nké ne i m pom. ¹¹ Née useesé sɔne. Useesé sɔne yèè fele uu uisee nkɔɔ yósu uu kpi. ¹² Usáne kapi n kpísi un keisi úu useesé yíkíyiki, ái kɔ uyee useete. U ye kúkpɛ yenle kun weme, uu isán yá uu wuru. Kúkpɛ pɔɔ pɛe isán lakasente aku yékááse. ¹³ Kai nní siwóo ηmane nnya kuu keisi, úu isán kecáá nfasímé nka wai. ¹⁴ Née useesé sɔne. Ne inésán nyule, iyě in kɔ né nyu ¹⁵ yare ke Unésáa uu né n nyu néen kɔ Unésáa uyě nyu meɔɔ. Né fe am inésán nkɔɔ yósu am kpi. ¹⁶ Ne kɔ isán icɔ mále yee ii kusánlee nkú-i h we. Li pise re ké kɔ iyě wélaame. I yé menétě kɔ, ai wai kusánlee kuse ne useesé use. ¹⁷ Sáa ye né lalé re ne ηmurei re ké kpu ké pɛe kɔ nfáa piyéne rikpá nnya. ¹⁸ Úka úu nfáa né yósu. Née rinécúruu ηmurei re ké kpu. Ne hnaηe mále nen yé kpu am kɔ limemáa nfáa yenu. Lě ke Unésáa uu né n forii re ké wa ye lě.

¹⁹ Nsímé mmě nnya, Pisuifi api kɔ Yeesu kecáá anɔɔ akó akó n símaankɛe. ²⁰ Pimeyá api re: U aníri héesile, u isɔɔɔ torile. Yo nnya kani kutu u cólě? ²¹ Picɔ api re: Un pɛe aníri n héesi, úu yé pɛe nní n símisi. Kuníri yé fe aku unyíye inípep wúkulee?

Pisuifi ye Yeesu kesi

²² Nnyíye kumúηé-i kapi keyáa kenýine Yerusalem-i Uléecaa keyɔ inyɔɔɔnse anyá wai. ²³ Yeesu un we un Uléecaa keyɔ-i Salomɔɔ imele apole metene nyérei. ²⁴ Pisuifi api pɛe kekále u wai api u pise re: Ne keyo-pɔ kaa yé lě tɔ n séélě tɔn táikɛe? In te pɔɔ uyě ke Uléecaa uu n wée, a rɔ símisi kekéripi cáká-cáká. ²⁵ Yeesu uu pi pɛse re: Ne lě pisímé nɔ masile ani yúlu. Mewai karí ne Unésáa nnaηe n wapisi ye nyísele re aseí kam símisi. ²⁶ Amá ke nɔ áni nní inésán nnya, áni ηmurei. ²⁷ Inésán yèè menétě konle. Né ne kɔ i nyule, ii ye kɔ né tíki. ²⁸ Nfáa teneciré kam i he, ii píakai kpine, úka úu yé kɔ fe uké anénípe-i i yɔsí. ²⁹ Unésáa yee né i m pa ye mpa úye fele. Úka úu yé fe uké Unésáa anípe-i i yɔsí. ³⁰ Tɔ ne Sáa tɔ ye usoi use le.

³¹ Kei ke Pisuifi api kɔ apare pikpíké rikpá re piké u tapisí. ³² Yeesu uu pɛe pi maa re: Ne mewai sɔne meyá mee Sáa kémee n léeri nɔ nyísele. Mekɛɔpɛ méye nnya kaní la nké apare né tapisí? ³³ Api u pɛse re: Ái mewai sɔne méka nnya karí la tɔké apare pɔ tapisí tɔké kpu, amá kaa Uléecaa n lámaankɛe nnya ye ni. Pɔ kesoipipi, aa mepócíre n nyáni re pɔ Uléecaa le. ³⁴ Yeesu uu pi pɛse re: Ái nɔínésé kémee wólalě te Uléecaa ye maa re:

Nɔ keyómecaa sipipi læ? ³⁵ Tɔ nyule re ápi yé fe piké læ ke Nléécaasimé ritelé ari m ma tinne. Isé ritelé ye pē ke Uléécaaa uú pēe ne n símisi sée re keyómecaa sipipi. ³⁶ Sáa yee né wée uu ketē kecáá né tumti. Yo nnya kam yé maa re ne Uléécaaa Kεpipi le ani pēe re Uléécaaa kam lámaankee? ³⁷ In te ái Unésáa mewai kam wai, áni kape ne kefa né tene. ³⁸ Amá in te mē kam wai, mpa nɔnsá n la nóké ne kefa né tene, ani kɔ mē kerí ne kefa tene, ani pēe kekéripi ceru re Unésáa ye kenémee wele, néen kɔ Unésáa kémee we. ³⁹ Api kɔ n náási piké u tī, amá uú ne pi ηméhεεε. ⁴⁰ Kei ke Yeesu uu kɔ yisi uu Yuriteε nkoι pitérj pεle, uú ha kei ke Yohani uú pēe mεkεε pisoι míni n wóle tone. ⁴¹ Pisoι kulúi pin kei ukemee sónaapɔ api ye re: Yohani úu mewaisaηa méka wa. Amá mmē nnéi kuu utisi nkó kecáá m ma ye aseι ritikile. ⁴² Kei ke pisoι meγá api pēé ne Yeesu kefa tene.

Lasaa nkɔ kecáá nsímé

11 Utisi unyine yee pēé we un pólú, api ye u séi re Lasaa. Maari ne umáa Marita kuyu Petanii-ɔ kuú pēé we. ² Maari uyee Upíima ana tulaali kɔɔnu uú ne unnyúpi tinne. Uuyei Lasaa yee pēe pólú. ³ Lasaa piyeyi pē keté api Yeesu kémee tum apí ha u maa re: Upíima, usoi uyē kaa nní n la ye pólúle. ⁴ Ke Yeesu uu nsímé mmē n kó, uu re: Ái nkɔ itoi kuu pólú, amá Uléécaaa uké ne ríyu n yé nnya kuu pólú. Kei kai yé kɔ ne Uléécaaa Kεpipi ríyu waise.

⁵ Yeesu ye pēe Marita ne uwá Maari ne Lasaa lalε. ⁶ Kuu pikóme m masí re Lasaa ye pólú memáá, uu kei kuú pēe n we siyáa sité ketóne kpá. ⁷ Uu pēe upipiretiki maa re: Tóké Yutee ketē-mē pεle. ⁸ Upipiretiki api u pesε re: Ucélaa, ái kahane n náηai ke Pisuifi apí pēe kei-ɔ la piké apare pɔ tapisi piké kpu. Kei kaa kɔ la póké pεle née? ⁹ Yeesu uu pi pesε re: Kai ye nní n weesi, ituηe yee leemele née ii ye leeme? Úye un ne metuηeteí n sóne, úu ye rikpɔ. Li we re u ye ketē nké kecáá metéi n nyánile. ¹⁰ Amá úye un kesine n sóne, u ye rikpoule re metéi áme ukeméé we nnya. ¹¹ Ke Yeesu uu læ pimáa m masí, uu kɔ kpá re: Urósáne Lasaa ye lɔnile. Ne sinle ké ha u yóηε. ¹² Upipiretiki api u maa re: Upíima, in te u lɔnile, u yé peí. ¹³ Lasaa nkɔ nsímé ke Yeesu uu læ tee. Upipiretiki pɔɔn músu re nɔɔni yíkíyiki nsímé kuu símisi. ¹⁴ Yeesu uu pēe pi luru re: Lasaa ye kpule. ¹⁵ Ns nnya kai né láárú re ám pēe likumúηé kpe-i kei we. Li læ wale re nóké ne kefa né n tene nnya. Tóké nkpéni ukemee tɔmpɔ. ¹⁶ Kei ke Tomaa kapi rinyíri n he re Úsika uu pēe pipiretiki tɔɔɔ maa re: Ani mpɔ tóké kɔ ha, tɔ ne uyē tóké ha kesé kpu.

Yeesu yee ye nkɔ-i yukuse, uyee kɔ nfáa

¹⁷ Ke Yeesu uu n tuipɔ, uu kóm te Lasaa ye nhóre kémee siyáa sina piwai masile. ¹⁸ Petanii ye ne Yerusalem kɔlenle yare kilometiri pitaani kumúηé. ¹⁹ Pisuifi meγá ye pēe Marita ne Maari piyáhaa kale piké piuyei nkɔ pi riyákase. ²⁰ Ke Marita uu n kó te Yeesu ye nnyáá waimε, uu yisi uu u tēpei, Maari pɔɔ kέyɔ-i tone. ²¹ Marita uu Yeesu maa re: Upíima, pɔɔn pēe

nté n we, unéyíi úu yé pēe kpu. ²² Amá ne nyule re mpa nkpéni, Uléécaaa yé læ nnéi kaa u m pisene pɔ pa. ²³ Yeesu uu u maa re: Upóyíi ye nkɔ kémee yisine. ²⁴ Marita uu re: Ne nyule re u yé kam uu keyáa tɔɔɔ ketúηé ke pikpɔkɔ api n yisine yisi. ²⁵ Yeesu uu u maa re: Néε ye pikpɔkɔ yukuse, née kɔ nfáa. Usoi nkó yee ne kefa né n tene ye nfáa waine, mpa un píyeyi n kpu. ²⁶ Nkó yee nfáa m má un pēé ne kefa né tenelē úu pí kai kpine. Pɔ læ ηmureii? ²⁷ Marita uu u pesε re: Eεε Upíima, ne ne kefa tene re pɔ ke Uléécaaa uu wée. Pɔɔ Uléécaaa Kεpipi keε ketē kecáá mékame m má.

Yeesu ye té

²⁸ Ke Marita uu læ pimáa m masí, uu yisi uu tɔmpɔ, uú ha uwá Maari séi uu u wéi-wéi re: Ucélaa ye kale, u pɔ séile. ²⁹ Ke Maari uu læ n kó, uu mese ne mese yisi uu Yeesu tēpei. ³⁰ Yeesu úu pēe kahane kuyu kpe-i n lom-ɔ. Kei ke Marita uú pēé ne u rinsáne cire kuú pēé kɔ ne læ we. ³¹ Pisuifi pēe pēe Maari keyɔ-i n we pin nkɔ u yáási, api yénu re u riwakasile uu léepɔ. Api yisi api u tiki. Pi pēe læ músule re rikpí-i kuu sí uké ha té. ³² Ke Maari uu kei ke Yeesu uu n we n tuipɔ, uu uana metene lólu uu u maa re: Upíima, pɔɔn pēe nté n we, unéyíi úu yé pēe kpu. ³³ Ke Yeesu uu n yé te Maari ye ténile, Pisuifi pēe u rintíkipo pɔɔn kɔ tēni, ai u lémesi uripɔ ari caai hái, ³⁴ uu pēe pi pise re: Yei kani u wa? Api u pesε re: A kam a yē, Upíima. ³⁵ Yeesu uu tēni. ³⁶ Pisuifi api pēe re: A tíye u pēe u la kpa! ³⁷ Píkεcɔpe pinyine pɔɔ re: Uyee unyíye inipeε n wúkule úu yé pēe fe uu wai usoi nkó úu ye kpou?

Yeesu ye Lasaa nfaa peseme

³⁸ Ai Yeesu pilémaa kpá, uripɔ ari caai hái uu yisi uu rikpí-i tɔmpɔ. Kuparepoo kunyine ye ku kapi nnɔɔ-i mεpare riñfi. ³⁹ Yeesu uu pi maa re: Ani kepare lese. Ukpɔkɔ uyeyi, Marita uu Yeesu maa re: U nkpéni pikpáhái masí, Upíima. Kuú ne n kpu, li siyáa sina pi-wai masile. ⁴⁰ Yeesu uu u pesε re: Ám pɔ maa re pɔɔn ne kefa n tene, pɔ yé te Uléécaaa ye ríyu málee? ⁴¹ Kei kapi pēe kepare wúkule, Yeesu uu keléécaaa weríi uu re: Sáa, ne pɔ pɔɔnese re pɔ ne kutu né ricɔ nnya. ⁴² Né ne nyule re mesére kaá ne kutu né cólē. Amá pisoι riwúí píima ntí tee nní né n kálalē nnya kam læ ma re piké fe piké ne kefa tene re pɔɔ né tumme nnya. ⁴³ Kuu læ pimáa m masí, uu cáái ai cá re: Lasaa, a leeme! ⁴⁴ Usoi uu kei nní yisi uu léeri, uana ne uanipe an sisáηáápampi pílaankeelē, ukeyu ken kusáηáá yáriiē. Yeesu uu pēe pi maa re: Ani u fénnente ani u yá uké tɔmpɔ.

Pisuifi piwéése ye rinɔɔ rise wa piké Yeesu tī

⁴⁵ Pisuifi meγá pēe Maari keyɔ-i n hápɔ api læ ke Yeesu uu n wa yenu, apí ne kefa u tene. ⁴⁶ Amá picɔ pɔɔ sí, apí ha læ ke Yeesu uu n wa Pifarisi keenkee. ⁴⁷ Kei ke pεpεε ye Uléécaaa inyɔɔnse n wa piwéése ne Pifarisi api pitúhaane píima cápine api re: Íye kari waine? Usoi nkó ye mewaisaηa wapisile hái! ⁴⁸ Tɔɔn n tíye un læ n wai, pisoι nnéi yé ne kefa u tene, Rɔm pikó api pēé weri

api Uléecaa keyo foru api ne kuróyu péne. ⁴⁹ Pisui fi piwéese pē use kapi ye sée re Kayifu. Uyee pēe kuñmē kpē Uléecaa isina tū. Uyē uu pēe pi maa re: Áni ñka kómēi! ⁵⁰ Áni yē te li ne kutosi nó we re usoi use uké nónnenéi nkpo kpu, kuyu nnéi áku kapē ne méwoo rinséé nnyaa? ⁵¹ Ái re ukemúhē cire kuú ne lē ma. Kai nní uyee pēe likumúhē kpē-i Uléecaa usina nnya kuú ne Uléecaa rinyiri símisi re Yeesu yee Pisui fi kecáá kpine. ⁵² Ái ko Pisui fi kecáá ñmanē nnya kuu kpine, amá li pise re uké kpu uké ne Uléecaa sipipi sēe ketē nnéi kecáá n yekaalē cápine síkē panse písoi pise. ⁵³ Kaí ne keyáa kē n kpísi, Pisui fi piwéese api rinó rise wai re piké Yeesu kpu. ⁵⁴ Lē nnya, Yeesu úu ye pēe Pisui fi kecōpe pinyérei rikpá piké u n nyáni. Uu pēe yisi uu ketē kenyinge kēe ne kucesi kóima n kólē-mē téh, u ne upipiretiki apí ha kei-pō n we. Pi ye kei sée re Efirayim. ⁵⁵ Isirayeli pikó nkpo meló anyá ye pēe nyahaimēle. Lē nnya ke kei pikó meyá api yisi apí Yerusale m sí te piké ha inyóonse inyeki i wa anyá aké kelene tu. ⁵⁶ Api Yeesu wélaanke, api pēe Uléecaa keyo-i n we pin pēe pimēcōpēcīre píseine re: Ái-ye kani músu? Yare u yé kam nēe úu yé kam? ⁵⁷ Pēpēe ye Uléecaa inyóonse n wa piwéese ne Pifarisi ye pēe rinó pihēe masile re: Úye un ukelō n nyu, uké símisi piké fe piké u tī.

Maari ye Yeesu ana kecáá tulaali kōonu

(Matiyee 26:6-13; Mariki 14:3-9)

12 Lin tiselē siyáa sikpuulū piké kelene nkpo meló anyá li, Yeesu uu yisi uu Petanii tómpo. Kei ke Lasaa kuú pēe pikpōkpō kēmēe n yukuse úu we. ² Api kusáne u wai, Marita un iluke hōonēte, Lasaa pōon pēpēe iluke keluke-i Yeesu kekúri h tū kecōpe we. ³ Maari uu pēe tulaali papē-papē yee nnéi píima m má kenúmpí kpísi, uu Yeesu ana kecáá kōoni uu pēe un-nyúpi ne Yeesu ana tinne. Tulaali kukpáhá aku keyo yipu. ⁴ Yeesu pipiretiki kecōpe use kapi ye n sée re Yutasi Isikariyōti yee h ka uu Yeesu piláarō anipe-i wai, uu pēe re: ⁵ Yo nnya kápi tulaali papē-papē nkó yáa ne nnéi píima piké siwóó píwekōó hē? ⁶ Ái re píwekōó nfasimé kuu wai nnya kuu lē ma. U pēe uyaa le. Kuu nní kuwóólō m múilē nnya, u ye pēe lē kapi kēmēe n wai pō yáaile. ⁷ Yeesu uu u maa re: A unōsi nkó riyá sēēe! U lē wale un ne keyáa kē kapi nhóre-i né n tanine músu. ⁸ Mesére ke píwekōó api yé nōkenékúri n we, amá né ám mesére nōkenékúri wene.

Pi rinó rise wa re piké Lasaa kpu

⁹ Pisui fi kulú ye pēe kō te Yeesu ye Petanii-i we. Api sí kulú, ái uyē ñmanē nnya, amá piké ko ne Lasaa kuu pikpōkpō kēmēe n yukuse n yē nnya. ¹⁰ Pēpēe ye Uléecaa inyóonse n wa piwéese api símisi aí tone re piké ko Lasaa pō ko kpu ¹¹ re Pisui fi meyá ye pēe pi yálenle pin uyē nnya Yeesu ne kefa tene.

Yeesu ye Yerusale m kuyu loni

(Matiyee 21:1-11; Mariki 11:1-11; Luki 19:28-40)

¹² Kai kóso n weesi, písoi kulú píima pēe nkpo meló anyá pinyáni n hápo, api kóm te Yeesu ye Yerusale m-sónepo. ¹³ Api pinnéi atēnepai kpasi api síka apí ne u tēpei, pin cáai re: Osanna! Ani uyee n sōnti ne Upíima rinyiri ritaáse. Uyee Isirayeli pikó uyōōpi. ¹⁴ Yeesu uu keminaapipi kenyinge yenu, uu kekecáá tone yare kai n wólaalē te: ¹⁵ Nō Siyōō kuyu pikó, iwame íi kapē nó wa. Ani ripái, nōunéyōōpi yee nní keminaayaha kepipi kecáá tū un ne weme. ¹⁶ Upipiretiki ápi pēe lelee n wai aseí kō kelene. Amá ke Uléecaa uu Yeesu ríyu n waise kapi pēe léise re lē ke písoi api nní u n wa kaí pēe mekeē-me ukēcáá wólaalē. ¹⁷ Pē nnéi pēe pēe Yeesu kekúri h we kumúhē kpē-i kuú pēe Lasaa nhóre-i n sée uu léseri uu ko pikpōkpō kēmēe u yukuse, api lē kapi n yē písoi kēenkeē. ¹⁸ Lē nnya ke písoi riwú ari pitēpei u ha. Písoi ye pēe kónle re u mewaisaŋa mē wale. ¹⁹ Pifarisi api pēe símaane re: Nō nyáni re méwoo kani wai. Písoi nnéi pēe nní u tikilē.

Pikireki pinyine ye la piké Yeesu yē

²⁰ Pikireki pinyine pō ne ko pēe anyá kumúhē kpē-i pēpēe Yerusale m h ha piké ha Uléecaa yáasi kecōpe wele. ²¹ Api Kalilee ketē-pō Petisayita ukó Filipu kekúri nyōsōpo api u maa re: Urósáa, to pēe la re tōké Yeesu yē. ²² Filipu uu sí úu ha lē Antiree símisi, piketé apí ha ne Yeesu símisi. ²³ Yeesu uu pi pēse re: Li nkpēni ituge tule re Usoi Kepipi keké ríyu yē. ²⁴ Asei kecáá, ké nó símisi re tilukepipi tinsá n loó tiké kpu, timēcīre kari ye n we. Amá tin n kpu, ti ye apipi kulú marile. ²⁵ Nkó yee unfaa h la yé kam uu n fómni. Amá nkó yee úu ketē nté unfaa n kpísi uké waise linyine, úu n fómnine, amá nfáa tenēcīré kuu yénune. ²⁶ Úye un n la uké pikei né wa, uké né n tikilē. Kei kam h we ke unékeikó pō ko sōnti uké n we. Úye un pikei né n wai, Sáa yé ríyu u waise.

Yeesu ye unkpo nsímé símisi

²⁷ Lē memáá, Yeesu uu pēe re: Tinépo ye nkpēni caailenle. Né nkpēni re íye? Te Sáa, kapē tíye ké ntóosi ituge nnyí kēmēe lompo nēe? Lē nnya kam ko pēe ka. ²⁸ Sáa, a ripónyíri ritaáse! Kei ke metē menyine amē keyómēcaa-pō leeme amē re: Ne pitaáse ri masile, né ko pitaáse rikpáne. ²⁹ Písoi pēe kei n cápinelē api lē kom api re: Ikóne yee ñmurei. Picō api re: Uléecaatume unyine yee ne u símisi! ³⁰ Kei ke Yeesu uu pēe pi maa re: Ái né nnya ke metē mmé amē léeme, amá nō nnya ye ni. ³¹ Nkpēni ke ituge ii tu re piké ne ketē nké písoi túhaane. Nkpēni ke ituge ii tu re piké ketē uyōōpi lakase. ³² Amá kumúhē kpē-i kapi keléecaa né n síkane, né né tíyese písoi nnéi api kenémēe weri. ³³ Nkpo mmē kuu n sōnti uké h kpu nsímé kuu lē pi símisi. ³⁴ Písoi pēe

n cápinelē api u pese re: Tō irósé ritelé-i kéeinle re mesére ke uyē ke Uléécaá uu n wée uu yé nfáa m má. Yo nnya ke pōw pēe re: Li pise re piké Usoi Kepipi keléécaá risíka? Wóo pēe nkpéni Usoi Kepipi kē? 35 Yeesu uu pi pese re: Metéi ye kō ne nókenécpōe wele. Amá áme pēe náηaine. Ani nkpéni ke metéi ame nní n̄ we n sōne, kuηmaha áku kape ne nó rinkáikai nnya. Nkó yee kuηmaha-i n sōne úu nyu méye kuu sí. 36 Lē nnya, kani nkpéni nní metéi m má, ani ne kefa me tene nōké ne m panse metéi sipipi nnya.

Ke Yeesu uu lē pimáa m̄ masí, uu tōmpō uú ne ketāa pi wai uú ha pésu.

Pisuifi ápi Yeesu ne kefa tene

37 M̄pá kuu mewaisaηa kulúi pikeyu-i n wapisi, ápi ηmurei piké ne kefa u tene. 38 Lē ke antepu Esayi uú pēe mēkēe m̄ ma kai lē wa re:

Upiima, wóo ntósímé kari n símisi ηmurei? Úye ke Upiima uu unnaηe kuú ne n keisi nyíse? 39 Lelee n tíyese kápi yé ne n fe piké ne kefa n tene yee lē ke Esayi uu kō m̄ maa re:

40 Uléécaá ye pi nyiinsele re ápi kape ne n nyáni nnya. U pimēcpō yariile re ápi kape ne líka aseí n kō nnya. Insá lē, pi yé ukeméé ha uu pi pōise.

41 Ke Esayi uu Upiima meycōpi n yē nnya kuu fe uu lē male.

42 M̄pá ne lē, Pisuifi piwéése kecōpe, meyá ye pēé ne kefa Yeesu tenele. Amá Pifarisi nnya, ápi ye pēe pisoí kecōpe lē ma re pi yé kuyómeyáhaalee-i pi lakase nnya.

43 Pi pēé lale pisoí piké ye ríyu pi waise ai tósu ke Uléécaá uu ye ríyu pi n waise.

Yeesu ye unsímé ne ketahai rikéne

44 Lē memáa, Yeesu uu pēe cáai re: Nkó yee ne kefa né n tene úu ne nē ηmanē kefa tene. Asei kecáa, uyee né n tumme kuu kō ne kefa tene. 45 Nkó yee né n nyáni ye uyee né n tumme nyánile. 46 Né ne metéi le. Ne ketē kecáa kale re uyee ne kefa né n tene úu kape kuηmaha-i n we. 47 Úye un nnésímé n kō unsá n tintiki, ái née ne u túhaanene. Ám ketē kecáa ka re ké ne pisoí túhaane, amá ne ka re ké piriyu lo. 48 Nkó yee né n̄ ye, úu kō nnésímé pakarelē ye utúhaane mále. Nsímé mmē kam nní n símisi mēe ha ne keyáa tōcō ketúηe u túhaanene. 49 Ái kenémúηé cire kam̄ ne símisi. Amá, Sáa yee né n tumme yee uricuruu lē kam yé n símisi ne lē kecáa kam yé n céési né forii. 50 Ne kō nyu re lē kuu n forii yēè nfáa teneciré hele. Lē nnya, ne ye lē kam n símisi símisile yarē ke Unésáa uu né n̄ forii.

Yeesu ye upipiretiki ana heere

13 Lin ne weesine piké ne nkō melóó anyá li, Yeesu un nyu re uituηe ye tule re uké ketē nké kecáa yisi uké Usáa-i pēle, uu pēe upisoí pēe ketē kecáa n̄ we un pi la, meyánsei píla kpá ne kéto-pō. 2 Kai nnyóó n wa, u ne upipiretiki pin tū pin iluke le. Kuníri pōcn Simcō Isikariyōcti uηmáne Yutasi kefa-i piwai masí re uké u tī uké upilaarō pa. 3 Yeesu ricuruu ye pēe nyule re Sáa

Uléécaá kémēe kuu léeri, ukeméé kuu kō pēle, un kō nyu re Sáa Uléécaá ye m̄pá yo uanipe-i wale. 4 Uu pēe keluke-i yisi uu ukutukanka cícaá mahani uu kúpōcō k̄pisi uu kehale-i té 5 uu pēe limemáa kucári maa kunyine-i míni súúni, uu upipiretiki ana piheere loni, uu kō ne kúpōcō kuu kehale-i rinté pitinnente loni. 6 Uu Simcō Piyee tulu, uyē uu u maa re: P̄ Upiima, ái pōw yé pēe meníηe nē ána heere! 7 Yeesu uu pēe u pese re: Áa lē kam nní n wai aseí kómēi kelene. Amá pō kam aa kepire kom. 8 Piyee uu u maa re: Ái we kpáráa re pōké nē ána heere. Yeesu uu u pese re: Nensá kō pō n heere, tō ne mp̄ ári yé fe tōké linyine ripéne. 9 Kei ke Simcō Piyee uu pēe u maa re: In lee ni, ái ána ηmanē kaa yé né heere, Upiima, ne anípe ne ríyu kaa yé ne ripéne!

10 Usoi nkó yee piwóle m̄ masí uu ye kō n wéési uké piwóle rikpá. [Insá ána kuu yé heere.] U uipiηe nnéi wólele uu funi. N̄ ne piwóle masile ani funi, amá ái pēe nōnnénéi. 11 Yeesu ye pēe uyee piláarō anipe-i u n waine pinyuwe máalenle. Lē nnya kuú maa re: Amá ái pēe nōnnénéi kani wóle ani funi.

12 Kuu upipiretiki ana piheere m̄ masí uu kō ukutukanka cícaá pitane pese, uu keluke-i ketóne pēle, uu pi pise re: Nō lē kam nní n̄ wa aseí konle nní? 13 Nō né sélei re Ucélaa ne Upiima. Nō alari mále. Ne mēsei lē le. 14 Néé nní N̄sunépiima ne N̄sunécélaa. Néen ána nō n heere, li pise re nōké ye kō nōmenécpōcire ána heerentene. 15 Ne lē nō nyísele nōké ye kō ne n wapaane yarē kam nō n wa mecō nnya. 16 Asei kecáa, ké nō símisi re ukeikó úu ye ukeisaa n fe. Utume úka úu ye uyee u n tū n fe. 17 Nō nkpéni lē nnéi nyule. Nō kpere likecáa sōne, nō nkíηiηe yē. 18 Ái nōnnénéi kam̄ ne máne. Ne pē kam n wé nyule. Amá li pise re lelee Nléecaasimé ritelé-i n wólaalē liké wa. Lelee re:

Tō ne uyē tōw ricáripi rise-i iluke n le ye ne né panse. 19 Ne nkpéni nsímé mmú nō símisile nké kelene kam. Nn píyei n ka, ani pēe ηmurei re née m̄pá píyei uwee. 20 Asei kecáa, ké nō símisi re uyee unétume n̄ yōsí ye né yōsile. Uyee kō né n̄ yōsí ye uyee né n tumme yōsile.

Yeesu ye símisi re Yutasi yé piláarō anipe-i u wa
(Matiyee 26:20-25; Mariki 14:17-21; Luki 22:21-23)

21 Ke Yeesu uu anów nyē pimáa m̄ masí, uripōcō ari caai uu re: Asei kecáa, ké nō símisi re nókenécpōe unyine yé pinélaarō anipe-i né wa. 22 Kei ke upipiretiki api pēe síyu-i pinyáneine lō pin píseine re úye kuú ne máne? 23 Likumúηé kpe-i, Yeesu pipiretiki kecōpe use kuú pēe meyá n̄ la un ukecáa finu. 24 Simcō Piyee uu ukuwéé-mē paipō uu u pise re úye kuú ne máne. 25 Kei ke uyē uu pēe Yeesu kecáa finepō uu u pise re: Upiima, úye kaá ne máne? 26 Yeesu uu u pese re: Né kekpónōpi iyéηe rita. Uyē kam ke m̄ pane, uyee lo. Uu pēe kekpónōpi iyéηe ta uu Simcō Isikariyōcti uηmáne Yutasi ke pa. 27 Ke Yutasi uu kekpónōpi kē lē n̄ yōsí, Setani uu u loni. Yeesu uu pēe u maa re: A ha mēkēe lē kaa mewai m má wa. 28 Pē nnéi pēe keluke ke-i n̄ we kecōpe úka úu kō yo nnya kuu lē u ma. 29 Yutasi yee pēe pikuwóólōw múílē. Lē nnya ke pimēyā api musí re Yeesu ye u pisele re uké ha lē kai anyá kémēe pi m pise lo. Picō pōw músu

re née u u maa re uké linyine kpísi uké píwekɔ́ pa.
³⁰ Yutasi uu kekɔ́nɔ́pi kpísi uu mese ne mese leepɔ.
 Likumúhɛ kpe-i, lin kesine wa.

Isé fale kecáá nsímé

³¹ Ke Yutasi uu piléepɔ m masí, Yeesu uu re: Li nkpéni Usoi Kepipi ríyu waise, ai kɔ kɛ nnya Uléécaá p̄ kɔ ríyu waise. ³² Lin uyɛ nnya Uléécaá ríyu n waise, Uléécaá ricuruu yé kɔ uyɛ ríyu waise. Ái kɔ nánhaine uké ne lɛ n wa. ³³ Sinépipi, nkáripí kam kɔ nɔ́kenémee pitone kpáne. Nɔ́ kam ani né wéési. Yare kam Pisuífi pimáa m masí re: Áni yé fe nɔ́ké kei kam n sí ha, limɛɔ kam kɔ nkpéni n̄ maane. ³⁴ Isé fale kam nɔ́ pálɛ te: Ani n lakaane. Nɔ́kɔ́ kɔ n lakaane yare ke née nɔ́ n̄ la mɛɔ. ³⁵ Nɔ́n n lakaane ke m̄pá úye uu yé yé te nɔ́ pinépiretiki le.

Yeesu ye símisi re Piyee yé u kési re úu u nyu

³⁶ Simɔ́ Piyee uu pɛe u pise re: Yei kaa sí, Upíima? Yeesu uu u pɛe re: Áa yé nkpáni fe nɔ́ké kei kam n sí ha, amá p̄ kam aa kepire né tíkipɔ. ³⁷ Kei ke Piyee uu kɔ u pise re: Yo nnya kám yé fe ké nkpéni p̄ ritiki, Upíima? Te in nkɔ́ ye mu, né mpókɔ́ kpu! ³⁸ Yeesu uu u pɛe re: In te nkɔ́ ye mu, p̄ nnékpɔ́ kpu, née yo? Asei kecáá, ké p̄ símisi re icá iké kelene n kooi, p̄ kési metaani re áa né nyu.

Yeesu yee ncée kapi ye ne Sáa Uléécaá-i n̄ ha

14 Yeesu uu kɔ upiretiki pimáa kpá re: Nórínɛp̄ɔ́ ári kape n caailɛ. Ani Uléécaá ne kefa tene ani kɔ né ne kefa tene. ² Sitónɛ ye Unésáa keyɔ́-i kulúí wele. Ne sinle ké ha ketónɛ nɔ́ nyɔ́kɔ́nse. Insá pɛe lɛ, am yé pɛe nɔ́ símisi re ne sinle ké ha ketónɛ nɔ́ nyɔ́kɔ́nse. ³ Nen n ha ketónɛ pinyɔ́kɔ́nse nɔ́ m masí, ne pɛerile ké nɔ́ kpísi ké ne ripéne, nɔ́kɔ́ kɔ ne kei kam n̄ we n we nnya. ⁴ Nɔ́ kɔ kei kam n sí ncee nyule. ⁵ Tomaa uu pɛe u maa re: Upíima, ári nyu kei kaa n sí, íye kari yé wa tɔ́ké ne lincee n nyu? ⁶ Yeesu uu u pɛe re: Née ncée, née nsímései, née nfáa. Úka úu we yee yé Sáa Uléécaá-i n̄ ha kái né kuú ne ritiki. ⁷ Nɔ́n pɛe né n nyu, nɔ́ pɛe kɔ Unésáa n nyu. Kaí ne neni n kpísi, nɔ́ u nyule ani kɔ u yenu.

⁸ Filipu p̄ɔ́ pɛe re: Upíima, p̄ kpére Sáa rɔ́ nyíse, lɛe re rɔ́ piye. ⁹ Yeesu uu u maa re: Filipu, hái ái neni-me ke tɔ́ ne nn̄ arí we, áa kɔ pɛe né nyuu? Nkó yee né n yé ye Unésáa yenle. Íye kai wa kaa pɛé ne maa re ké Sáa nɔ́ nyíse? ¹⁰ Áa ne kefa tene re tɔ́ ne Unésáa ye pénelenle, nen ukemee we uyɛ un kɔ kenémee we née yo? Nsímé mmú kam nní kɔ n símisi n̄n kenémee léeri. Amá Sáa yee kenémee n̄ we yee umewai wai. ¹¹ Ani ne kefa tene re ne Unésáa kémee wele, Unésáa p̄kɔ́n kɔ kenémee we. M̄pá kɔ́nsá ne lɛ kefa n tenene, ani ne lɛ kam n wai nnya kefa né tene. ¹² Asei kecáá, ké nɔ́ símisi re nkó yee ne kefa né n tene p̄ né kɔ menéwai mɛɔ wa. Ticuruu u yé mené kɔ́ metɔ́hɛ-tɔ́hɛ wa re Unésáa kémee kam t̄su nnya. ¹³ Lɛ nnéi kani yé ne rinényíri m pise, ne li waine Sáa uké ne Kepipi nnya ríyu yɛ. ¹⁴ Nɔ́n ye yo mpuri ne rinényíri m pise, né nɔ́ li pa.

Tinɔ́ mayekei re Uléécaá yé Nfáasɔ́ne pame

¹⁵ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Nɔ́n né n la, nɔ́ ye in-ésé ritiki. ¹⁶ Nɛ́ né pɛe Sáa we re uké Ucome nɔ́ pa uké mesére nɔ́kenémee n we. ¹⁷ Uyee nní nsímései Nfáasɔ́ne. Ketɛ nké p̄soi ápi yé fe piké n yɔ́si. Ápi n nyáni, ápi kɔ n nyu. Amá n̄ ne n nyule re n nɔ́kenékúri we. Nɔ́ ne mm̄ né ripéne n̄ ne nɔ́kenémee n we nnya. ¹⁸ Ám nɔ́menécíre yáne yare sikúmampipi. Ne nɔ́kenémee pɛerile. ¹⁹ Li tise nkáripí, ketɛ nké p̄soi ápi yé pɛe piyéne né rikpá. Amá n̄ né yé te ne nfáa mále nnya. Nɔ́ ne kɔ sɔ́ntile nɔ́ké nfáa m má nnya. ²⁰ Likeyaa kɛ kani yé céri re tɔ́ ne Unésáa ye pénelenle, nen ukemee we, nɔ́kɔ́n kenémee we, née n kɔ nɔ́kenémee we.

²¹ Nkó yee inésé m̄ múlɛ un i tikilɛ yee né la. Unésáa yé kɔ uyee né n la n la. Nɛ́ né kɔ u n la am kɔ menécíre u nyíse. ²² Yuuti, ái Yutasi Isikariyɔ́ɔ́ti, uu u maa re: Upíima, íye kaa yé mep̄ɔ́círe rɔ́ nyíse áa yé pɛe ketɛ nké p̄soi mep̄ɔ́círe nyíse? ²³ Yeesu uu u pɛe re: Úye un né n la, u yé nnésímé rimúlú. Unésáa yé u n la. Tɔ́ ne Unésáa ari ukékúri sí, arí ha ukeméé n we. ²⁴ Nkó yee úu né n̄ la úu ye nnésímé rimúlú. Nsímé mmú kam nní nɔ́ n símisi n̄n kɔ pɛe kenémee léeri, amá Sáa yee né n tumme kémee le. ²⁵ Kumúhɛ nkú-i ke tɔ́ ne nn̄ ari nkpéni nní n̄ we kémee kam lɛ nɔ́ símisi. ²⁶ Nónúcome yee nní Nfáasɔ́ne ke Sáa Uléécaá uú ne rinényíri m pámene. Mme mee m̄pá yo nɔ́ céésine nn kɔ lɛ nnéi kam nɔ́ n símisi nɔ́ léise. ²⁷ Ne nkpéni nkíhɔ́nɛ ne nɔ́ riyá. Nnékíhɔ́nɛ kam nɔ́ n he. Ái sisoipipi mehe mɛɔ kam nɔ́ he. Nórínɛp̄ɔ́ ári kape caai, iwame ii kape kɔ nɔ́ n we. ²⁸ Yare kam nɔ́ m̄ maa re: Né nɔ́ riyá arí ha kɔ nɔ́kenémee pɛeri. Nɔ́n né n la, kam nní Unésáa kémee n sí, li yé pɛe nɔ́ n láárúle re ne ukemee sí nnya. Unésáa ye né fele. ²⁹ Ne nsímé mmú nnéi nɔ́ símisile nké kelene kam te nn piyei n ka, nɔ́ké ne kefa n tene nnya. ³⁰ Ám nkpéni ne meyá pisímé nɔ́ kpáne. Ketɛ nké uyɔ́kɔ́ ye wemele. Úu n̄nɔ́hɛ n̄ka kenécáá má. ³¹ Amá ketɛ nké p̄soi piké ne n céri re ne Sáa lale nnya kam ye lɛ kuu ye né m̄ ma wa. Ani nté yisi tɔ́ké ncée kpísi.

Yeesu yee fiinyi kuléé

15 Yeesu uu pimáa pi kpá re: Nɛ́ ne fiinyi kuléé riyíkí le, Unésáa yee kuute. ² U ye m̄pá nlése n̄-ye mee kenécáá n tóraalɛ n̄n ye pɛe mári rikéle uu kɔ iyee m máru héru, ii pɛe meyá pimáre kpá. ³ Icéláa nnyí kam nní nɔ́ m̄ pa ye pihéré nɔ́ masile ani pɛe nkpáni cáká-cáká. ⁴ Tɔ́ké m̄ pénelɛ nɔ́n kenémee we yare ke née nɔ́kenémee n̄ we mɛɔ. Nlése nnsá ne kuléé n toraalɛ, n̄n ye fe nké mmecire n we n̄n ne apipi maru. Limɛɔ ke n̄ áni yé fe nɔ́ké linyine yoriye nɔ́nsá ne né m̄ pénelɛ. ⁵ Née kuléé riyíkí, nɔ́ ilése. Nkó yee ne né m̄ pénelɛ un ne we yare ke née ukemee n̄ we mɛɔ yee ye linyine yoriye. Insá né, áni yé fe nɔ́ké apipi toresi. ⁶ Úye unsá ne né m̄ pénelɛ uké ne n we, pi ye ketahai-mempɔ́ u fóm̄pɔ́le yare nlése, uu kóosi api pɛe ilése kóima iyé cápine api nna sé ii tore. ⁷ Nɔ́n ne né m̄ pénelɛ nɔ́n ne kenémee n we, nnésímé nn kɔ nɔ́kenémee n we, ani ye

Iḗ kani ḥ la pise, pi yé nṓ li pa. ⁸ Nṓn apipi meýǎ n toresi, nṓ Iḗ nyísele re nṓ pinépiretiki le. Unésáa uu pɛe ríyu yenu. ⁹ Ne nṓ lalɛ yarɛ ke Sáa uu né ḥ la meɔ. Ani ḥla mmḗ kémeɛ n we. ¹⁰ Nṓn inésé m múilḗ, nnéla kémeɛ kani Iḗ we yarɛ kam Unésáa isé rimmúlú am pɛe unla kémeɛ n we meɔ.

¹¹ Ne Iḗ nṓ símisile nṓké ne menéɔ mpṓɔnare m má, nṓnnéɓɔnare nṓké kṓ n we ne nkeɔ-ɔ nnya. ¹² Isé iyḗ kam nṓ ḥ pálḗ yɛe re: Ani n lakaane yarɛ kam nṓ ḥ la meɔ. ¹³ Lelee n fe ke usoi uu ye ne n nyíse re u ḥla píima mále yɛe re: Usoi uké unfaa cire kpísi uké up-isane ríyu keɔáá he. ¹⁴ Nṓn ye Iḗ kam nṓ m pise n wa, nṓ pinésáne le. ¹⁵ Ám nkpéni piséi nṓ kpáne re pikeikṓ. Ukeikṓ úu ye n nyu Iḗ ke ukeisaa uu n wai. Iḗ nnéi ke Unésáa uu né n nyíse kam nṓ céesi. Iḗ nnya kam nṓ sée re pinésáne. ¹⁶ Ái nṓ nṓ wée, néé nṓ wée am nṓ tum te ani n ḡme ani ha pikei wa liké yóriye ḥpá píyei-ɔ. Iḗ kémeɛ, Unésáa yé pɛe Iḗ nnéi kani yé ne rinényíri u m pise nṓ pa. ¹⁷ Iḗ nnya, Iḗ kam nṓ m pise yɛe re ani n lakaane.

Ketḗ nṓké pikṓ ye Yeesu ne upipiretiki ipuri yulu

¹⁸ Yeesu uu kṓ pimáa pi kpá re: Ketḗ nṓké pikṓ pin nṓinéɓuri n yulu, ani ceri re inéɓuri kapi mefoi yḗ kelene. ¹⁹ Nṓn pɛe ketḗ nṓké pikṓ, pi yé pɛe nṓinéɓuri n la re nṓ pipikṓ nnya. Amá káni nní ketḗ nṓké pikṓ, am kṓ nṓ wée, nṓ ne pḗ ani pɛe líka pénelḗ nnya, ápi pɛe nṓinéɓuri la. ²⁰ Ani rinṓ tḗ kam nṓ ḥ ma léise re: “Ukeikṓ úu ye ukeisaa n fe. Pin né n wéékuselḗ, ani n nyu re pi kṓ nṓ wéékusene, pin ye nnésímé rimmúlú, pi yé kṓ nṓ nkṓ rimúlú.” ²¹ Amá nḗ nnya kapi Iḗ nnéi nṓ waine, kápi nní uyɛe né n tumme n nyu nnya. ²² Nensá pɛé n ka, nensá pɛe kṓ pi n símisi, ápi yé pɛe akópe m má. Ápi nkpéni ḥka má piké ne piakópe yarii. ²³ Nkó yɛe inéɓuri n yúlu ye kṓ Unésáa ipuri yulule. ²⁴ Nensá pɛe pikeɔpe mewai n wapisi ke úka mpuri úu n wailḗ, ápi yé pɛe akópe m má. Amá pi nkpéni me yenle api kṓ pɛe tṓ ne Unésáa ipuri yulu. ²⁵ Lelee piisé kémeɛ n wólalḗ liké ne n wa nnya kai Iḗ wai. Lelee re:

Méwoo kapi inéɓuri yulu.

²⁶ Ucome yɛe n sṓnti yɛe nní nsímései Nfaasṓne kaḥ nɛ Sáa rinyiri nṓkenémeɛ n tumtine. Sáa kémeɛ kuu léeri uké kenéɔáá aseéra lese. ²⁷ Nṓ né kenéɔáá aseéra lese re tṓ ne nnṓ tṓ hái kékoraane-me we nnya.

16 Ne Iḗ nṓ símisile re áni kape ne Uléɛcaa ncee kémeɛ ḥ loó nnya. ² Pi yé kam api ayómeyáhaalee kémeɛ nṓ lákase. Ticuruu li kumúḡé kunyine-i sṓnti ke usoi uu yé un nṓ n kpu, uu m músu re Uléɛcaa kuu Iḗ inyṓnse wai. ³ Kápi píkaí Unésáa nḗe nḗ n nyu nnya kapi Iḗ waine. ⁴ Ne Iḗ nṓ símisile re lin n ka lin Iḗ n wai, nṓké ne n léise re ne nṓ símisi nnya. Tṓ ne nnṓ tṓ pɛé we nnya kám hái kékoraane-me nṓ símisi.

Nfáasṓne pikei

⁵ Yeesu uu kṓ pimáa pi kpá re: Uyɛe né n tumme kémeɛ kam nkpéni nní tṓsu, nṓ úka úu kṓ né pisene re:

Méye kaa sí? ⁶ Kam Iḗ nṓ n símisi nnya ke nṓanéɓṓ aa Iḗ meýǎ caai. ⁷ Mpá ne Iḗ, né nsímései nṓ símisi: Nen n tṓmpṓ, li yé nṓ rilaa ai tṓsu. Li we re nensá n tṓmpṓ, ucome úu pɛe nṓkenémeɛ sṓnti. Amá nen n tṓmpṓ, né nṓ u tumme. ⁸ Un píyei n ka, u yé ketḗ nké pisei akópe pi nyíse. U yé kṓ Iḗ kapi ye n sée re aseí ne Iḗ ke Uléɛcaa uu yé ne usoi n túhaane pi símisi. ⁹ Piakópe ye nnyé re ápi ne kefa né tenelḗ. ¹⁰ Asei nyɛe re Unésáa-i kam sí, áni kṓ piyéne né kpáne. ¹¹ U yé Iḗ ke Uléɛcaa uu ye ne usoi n túhaane pi símisi. Lelee re u ne ketḗ nké uyṓɔpi pitúhaane masile.

¹² Ne nsímé meýǎ mále ké nṓ símisi. Amá nkemɛe pikome yé nkpéni ne nṓ pɔlesi. ¹³ Nsímései Nfaasṓne mmḗ nn píyei n ka, n yé tíyese ani nsímései nnéi kóm. Ái nnnanɛ cire knn ne símisine, amá Iḗ nnéi knn n kṓ knn nṓ símisine, nn kṓ lelee masí kepire n waine nṓ símisi. ¹⁴ N sṓntile nké ríyu né waise. Li we re mmḗ kam n símisi knn sṓnti nké nṓ ritéḡse. ¹⁵ Iḗ nnéi ke Unésáa uu m má ye linékṓ le. Iḗ nnya kaḥ maa re mmḗ kam n símisi ke nsímései Nfaasṓne mmḗ nn sṓnti nké nṓ ritéḡse.

Mpṓɔcaai yé kam nn panse mpṓɔnare

¹⁶ Yeesu uu kṓ pimáa pi kpá re: Li tise nkáripí, áni yé kṓ piyéne né rikpá, ai kṓ nkáripí kpáse, ani kṓ piyéne né kpá. ¹⁷ Kei ke upipiretiki keɔpe pinyine api pɛe pipíseine lṓ te: Nsímé mmú kuu nní ḥ símisi aseí re íye? U re: Li tise nkáripí, áni yé kṓ piyéne né rikpá, ai kṓ nkáripí kpáse, ani kṓ pɛe piyéne né kpá. Li we re Unésáa-i kam sí. ¹⁸ Iḗ kuu nní ḥ maa re “li tise nkáripí” aseí re íye? Ári nyu Iḗ kuu n símisi. ¹⁹ Yeesu un nyu re pi lalɛ piké nsímé u pise, uu pɛe pi maa re: Nṓ nṓmenéɔpɛcire píseine re ne maa re “li tise nkáripí, áni yé kṓ piyéne né rikpá, ai kṓ nkáripí kpáse, ani kṓ pɛe piyéne né kpá, néé yo?” ²⁰ Asei keɔáá, ké nṓ símisi re nṓ kam ani ye téní nṓanéɓṓ aa kṓ caai, amá ketḗ nké pikṓ pin nkíḡniḡe kémeɛ we. Nṓ kam ani mpṓɔcaai kémeɛ n we, amá nṓnnéɓṓcaai yé kam nn panse mpṓɔnare. ²¹ Unṓsi yèè un kémare-i n we, uripṓɔ yèè n caailenle re itunɛ ye tu re uké íwe píima li nnya. Amá un pimáre m masí, uu uiwe palɛi. Li ye u n láárúle re u kewá mari nnya. ²² Limeɔ ke nṓ apṓ aa kṓ nkpéni caailḗ. Amá ne sṓnti ké kṓ piyéne nṓ rikpá, nṓanéɓṓ aké pɛe níḡesi, úka úu yé kṓ fe uké mpṓɔnare mmḗ nṓ lese.

²³ Áni likeyaa ké ḥka pipise kṓ né kpáne. Asei keɔáá, ké nṓ símisi re Sáa yé Iḗ nnéi kani yé rinényíri ne u n we nṓ pa. ²⁴ Háí ne neni-me áni kahane rinényíri ne linyine n we. Iḗ nnya, ani ye we uké nṓ he nṓnnéɓṓnare nké n we ne nkeɔ-ɔ.

Yeesu ye ketḗ keɔáá ḥnanɛ nnéi feriyɛ

²⁵ Yeesu uu kṓ upipiretiki pimáa kpá re: Sinyáru kaḥ nɛ nsímé nnéi nṓ símisi. Kumúḡé kunyine yé kam ám yé pɛe Iḗ nṓ n símisi, amá am ye pɛe Sáa keɔáá nsímé nṓ símisi kpáii. ²⁶ Nṓ ha likeyaa ké tinényíri ne linyine Sáa we. Ám maa re né nṓ nnya u risuúluse. ²⁷ Kani né ḥ la

nnya, Saa ricuruu ye ko n̄ lalɛ, ani ko ne kefa tene re Uléecaa kémɛɛ kam léeri nnya. ²⁸ Saa kémɛɛ kam léeri kar̄n ne ketē kecáá ka. Ne nkpéni lē ketē nté yisile ké Saa kémɛɛ pɛɛ. ²⁹ Kei ke upipiretiki api pɛɛ u maa re: Pɔ nkpéni r̄ó símisile lin kpáiiilē, áa nkpéni ne sinyárū tó símisi. ³⁰ Tɔ nkpéni cérile re pɔ r̄pá yo nyule, ái nkpáni we piké nnyine pɔ pise. Lē nnya karí ne kefa tene re Uléecaa kémɛɛ kaa léeri. ³¹ Yeesu uu pi pɛɛ re: Nɔ nkpéni ne kefa tenele, née yo? ³² Kumúhɛ kunyine yé kam, ticuruu ku pikáme masile, kani yé mekó mekó rinkpíi ani menécíre yá. Amá ám menécíre we, Saa ye kenékúrí wele. ³³ Ne lē nnéi n̄ó símisile re ani ne tó ne nn̄ó kupéneɔ kémɛɛ nkíhɛnɛ-i n we nnya. Nɔ sóntile n̄kɛ ketē nké kecáá íwe píima ne m pansente, amá ani n kahari, ne ketē kecáá h̄nane nnéi piferiye masile.

Yeesu ye upipiretiki kecáá keyóme yáasi

17 Ke Yeesu uu lē pisímé r̄m masí, uu pɛɛ keléecaa-m̄ɛ weríi uu re: Itunɛ ye tule, Saa. A Kepópipi ríyu waise, kē keké ko p̄s̄ t̄iyu waise. ² Pɔ sisoipipi nnéi kecáá h̄nane ke hele re keké p̄ɛ nnéi kaa keanipe-i n wa nfáa teneciré he. ³ Nfáa teneciré mee piké pɔ céri re mepócíre pɔ Uléecaa sei, piké ko Yeesu Kirisi kaa n tumme ceri. ⁴ Ne ketē kecáá ríyu pɔ waisele am ko pikei kaa né h̄ forii wai. ⁵ Lē nnya Saa, a nkpéni kepóyu-i ríyu tē kar̄n pɛɛ kepómɛɛ m má aa kelene ketē nké wai né waise. ⁶ Ne tíyesele pisoí p̄ɛ kaa ketē kecáá n lése aa anénipe-i wai api pɔ céru. Pɔ pɛɛ pi te, aa pi kpísi aa anénipe-i wai pin mpósímé múílē. ⁷ Pi nkpéni cérile re kepómɛɛ ke lē nnéi kaa né r̄m pa ai léeri. ⁸ Nsímé mm̄ɛ kaa né r̄m pa kam pi símisi api hmurei api ko meyíkíyiki céru re kepómɛɛ kam léeri, api ko ne kefa tene re pɔ né tumme.

⁹ P̄ɛ kecáá kam pɔ yáasi. Ái ketē nké pikó kecáá kam yáasi, amá p̄ɛ kaa anénipe-i n wa kecáá kam pɔ yáasi re pɔ p̄ɛ te nnya. ¹⁰ Pɔ lē nnéi kam m má te. Néɛ ko lē nnéi ke pɔ m má te. Leleɛ ko nyíselē te pɔ pikemɛɛ ríyu né waisele. ¹¹ Ám ko nkpéni ketē kecáá we, amá p̄ɛ ne ko ne kekécáá wele. Kepómɛɛ ke née t̄osu. Saa Uléecaa, Uléecaa yeé úu akópe m má, a pi rimúlú piké rin̄ɔ rise m má yarɛ ke tó ne mp̄s̄ ari m má meɔ. ¹² Ke tó ne p̄ɛ arí pɛɛ h̄ we, tipónyíri kar̄n p̄ɛ ne p̄ɛ kaa né rimmúise kecáá pailē. Ne pɛɛ pikecáá ripaile h̄sɔne, piuka úu pɔ, insá uyē kai n waimɛ re uké pɔ yarɛ kai Nléecaasimé ritelé kémɛɛ n wólaalē meciré. ¹³ Ncée-i kam nní lē we nen kepómɛɛ t̄osu. Kumúhɛ nkú-i kam nní ketē kecáá h̄ we kelene nnya kam lē pi símisi re mp̄ɔnare kam m má nké pi wa ne nkeɔ-pɔ. ¹⁴ Né ne mpósímé pi céesile ketē nté pikó api piipuri yulu re ápi ketē nté pikó, yarɛ ke né ám ko ketē nté ukó nnya. ¹⁵ Ám pɔ welu re a ketē nké kecáá pi yukuse, amá ne pɔ welu re a pikecáá ripáí ukpááree Setani úu kape pi rica. ¹⁶ Ápi ketē nté pikó, yarɛ ke né ám ko ketē nté ukó meɔ. ¹⁷ A nsímései kpísi áa ne pi pansese pipókó ne kéɔ-pɔ. Mpósímé mee aseí. ¹⁸ Yarɛ kaa ketē nté pisoí kémɛɛ né n tū meɔ ke née ko ketē nté pisoí kémɛɛ pi tū. ¹⁹ Ne p̄ɛ nnya menécíre kpísile am pɔ pa re nsímései nké tíyese p̄ɛ p̄ɔkɛ ko pimécire kpísi piké pansese pipókó.

²⁰ Ái ko p̄ɛ hmane nnya kam pɔ welu, amá p̄ɛ kapi n sónti piké nsímé rin-yóó piké ne kefa né tene nnya kam pɔ welu. ²¹ Ne pɔ welu re a tíyese piké rin̄ɔ rise wa. Yarɛ ke p̄s̄ Saa, aa kenémɛɛ h̄ we néen ko kepómɛɛ we, p̄ɛ piké ko m pénelē pin ne kerómɛɛ we ketē nté pikó piké ne n céri re pɔ né tumme nnya. ²² Meyóopi m̄ɛ kaa né h̄ he kam pi he piké ne rin̄ɔ rise m má yarɛ ke tó ne mp̄s̄ ari m má meɔ. ²³ Ne ne pi pénelenle nen ne pikemɛɛ we, p̄ɔɔn ko ne né pénelē p̄ɔn ne kenémɛɛ we. Lē kémɛɛ kapi yé fe api rin̄ɔ rise m má ne kéɔ-pɔ, ketē nté pisoí api ko ne ceru re pɔ né tumme, p̄ɔn ko pi la yarɛ kaa né h̄ la meɔ. ²⁴ Saa, ne la re p̄ɛ kaa né rimmúise piké ha kei kam h̄ wene n we, piké ne meyóopi m̄ɛ kaa né n he n yē nnya. Pɔ né me he re pɔ né lalɛ aa kelene ketē wai nnya. ²⁵ Saa aseí ute, ketē nké pikó ápi pɔ nyu. Amá né ne pɔ nyule, mpí pɔ ko ceru re pɔ né tumme. ²⁶ Ne tíyesele api ripónyíri ceru, nen ko we nen wai re piké picére ti rikpá, h̄la mm̄ɛ kaa né h̄ la nké ne pikemɛɛ n we ké ko ne pi m pénelē nen ne pikemɛɛ we nnya.

Yeesu metine

(Matiyee 26:47-56; Mariki 14:43-50; Luki 22:47-53)

18 Ke Yeesu uu lē pisímé r̄m masí, u ne upipiretiki api yisi api Seturɔ kefan̄aa metér̄-m̄ɛ sí apí ha keléecare kenyine kee kei h̄ we kémɛɛ lomɔ. ² Yutasi ye Yeesu n yáa ye kei nyule. Yeesu ne upipiretiki yē pɛɛ kei mesére cápinele. ³ Kei ke Yutasi uu yisi uu pisóɔca kpísi uu ko Uléecaa keyo piméré ke pɛpɛ ye Uléecaa inyóɔnse n wa piwéése ne Pifarisi api n tumpɔ ne péne, pin iyúipuke ne sífiráa ne itɔpilū muleilē. ⁴ Yeesu ye pɛɛ leleɛ u n waine pinyuwe máalenle, uu p̄ɛ ne nycóɔpɔ uu pi pise re: Úye kani wéési? ⁵ Api u pɛɛ re: Nasareti ukó Yeesu. Uu pɛɛ pi pɛɛ re: Néɛ lo! Yutasi ye u n yáa ye pɛɛ kei wele lin ne lē wai. ⁶ Kumúhɛ kpe-i ke Yeesu uu pɛɛ pi r̄m maa re: Néɛ lo, pi ipírē pírē ne sónele apí ha ne lolu. ⁷ Yeesu uu ko pipise pi kpá re: Úye kani wéési? Api re: Nasareti ukó Yeesu. ⁸ Yeesu uu pɛɛ pi pɛɛ re: Nt̄é ne n̄ó maa re née lo. In te né kani mesei wéési, ani picɔ riyá piké t̄ompɔ. ⁹ Lē kuú pɛɛ mekee r̄m ma liké ne n wa nnya kuu lē ma. U p̄ɛ maa re: P̄ɛ kaa né rimmúise, úka úu ne né pɔ. ¹⁰ Simɔɔ Piyee ye pɛɛ ritéhe caacaa múilenle. Uu ri mahani uu Uléecaa usina ukeikó use kutu luke-luke ser̄n. Pi ye ukeikó uyē sée re Malikuusi. ¹¹ Kei ke Yeesu uu pɛɛ Piyee maa re: A ripótéhe kukai kémɛɛ pesepɔ. Íwe iyē ke Unésáa uu wa re ké li. Ám kape pɛɛ i li, née iye?

Pi Yeesu ne Ana kémɛɛ ha

¹² Pisóɔca p̄ɛ ne piukpeenwai ne Pisuifi piméré api pɛɛ Yeesu tini api paasi ¹³ apí ne Ana keyo u sí kelene. Ana ye pɛɛ Kayifu ye kumúhɛ kpe-i isína n tū ulóh̄ le. ¹⁴ Kayifu ye pɛɛ Pisuifi piwéése mesɔh̄ rikpá re: Li kutɔsi we re usoi use uké kuyu nnéi nkɔ kpu.

Piyee ye kesi re úu Yeosu upiretiki
(Matiyee 26:69-70; Mariki 14:66-68; Luki 22:55-57)

¹⁵ Pi pee lē ne Yeosu tósule, Símmō Piyee ne uupiretikiko unyine pin Yeosu tikilē. Usína ye pee upiretiki ucō uyē nyule. Lē nnya kuu fe u ne Yeosu api kucō usína keyō-i lompo. ¹⁶ Amá ketahai ke Piyee pōcō nyere uú ne ripoo kō. Kei ke uupiretikiko uyē ke usína uu nní h nyu uu pee léeme uú ne unósikeikō uyee ripoo-i m mē símisi uu pee Piyee tampō. ¹⁷ Unósí uyē uu pee Piyee pise re: Nté pōcō ne kō utisi uyē upiretiki le? Piyee uu re: Aaí, ám utisi uyē upiretiki. ¹⁸ Nnyiyee ye pee likumúhē kpe-i wele. Pikeikō ne piméré api pee nkalena wai api kekále wai pin pee wéni. Piyee pōcō kō pikemé hapō uú n tū un nna wéni.

Usína ye Yeosu nsímé píseise
(Matiyee 26:59-66; Mariki 14:55-64; Luki 22:66-71)

¹⁹ Usína uu Yeosu upipiretiki ne uicélaa kecáá píseise. ²⁰ Yeosu uu u pesē re: Mḗpá úye keyu-i kam símisi am kō mesére Pisuifi ayomeyáhaalee-i ne Uléecaa keyō-i ke Pisuifi nnéi api ye n cápine céesi. Ám ketume hka meyaa ma. ²¹ Yo nnya kaa pee né píseise? Pēpee n kō nen símisi kaa yé pise re yo kecáá kam pi símisi. Pē ne nyule hšōne lē ke née m ma. ²² Ke piméré pē use uu lē n kō, uu Yeosu kepese tōlu uu u pise re: Lē kaa yé pee usína rinócō pesē? ²³ Yeosu uu pee u maa re: In te ám hšōne símisi, a né símisi kei kam m púnne. Amá in te ne hšōne símisile, yo nnya kaa pee né pi? ²⁴ Ana uu pee u kpísi un lē pahaalē uú ne usína Kayifu u papō.

Piyee ye kō pikéhē rikpá re úu Yeosu nyu
(Matiyee 26:71-75; Mariki 14:69-71; Luki 22:58-62)

²⁵ Símmō Piyee ye pee likumúhē kpe-i wele un nna wéni. Api u pise re: Nté pōcō ne kō utisi uyē upiretiki le? Uu késu uu re: Aaí, ám utisi uyē upiretiki. ²⁶ Usína ukeikō use ye pee utisi uyē ke Piyee uu kutu riñserm umarecō le. Uu pee Piyee pise re: Ái nó ne uyē kam aléé kecare-pō yē? ²⁷ Piyee uu kō Yeosu pikéhē kpá. Mese ne mese, icá ii kooi.

Pi Pilati kémee ne Yeosu túhaane
(Matiyee 27:1-2, 11-14; Mariki 15:1-5; Luki 23:1-5)

²⁸ Api mmare mare Kayifu keyō-i Yeosu kpísi apí ne riyócōpipoo sī. Amá Pisuifi piwéese ápi pee lompo re ái kape mékperinkpe pi waise, ápi yé pee fe piké nkpo melócō anyá li nnya. ²⁹ Lē nnya ke Pilati uu léepō uu pi léepō, uu pi pise re: N-yē kani ne usoi nkó túhaane? ³⁰ Api u pesē re: Usoi nkó unsá pee mewai kópe n wai, ári yé pee apónipe-i u wa. ³¹ Kei ke Pilati uu pee pi maa re: In lē, ani u kpísi aní ne nórincúruru u túhaane yare kai nóniné sé kémee m pise. Pisuifi api u pesē re: Ári ncéé má tōké unyine kpu. ³² Tinócō tē ke Yeosu uú pee m ma uú ne nkpo mmē kuu n kpine kecáá símisi kai lē titiki. ³³ Pilati uu riyócōpipoo-i lompo uu Yeosu pise re: Pócō Pisuifi Uyocōpii? ³⁴ Yeosu uu re: Pócō ripócúruru lē pise née unyine ye nnésimé pō símisi? ³⁵ Pilati uu re: Pōcō nyu re nē ne Usuifi le? Mpópuri pikō ne pēpee ye Uléecaa inyócōnse n wa

piwéese pee anénipe-i pōcō wa. Yo kaa mpíi wa? ³⁶ Yeosu uu re: Kenécópitē áke ketē nté kekó. Nen pee ketē nté iyócōpi n le, pinékeikō yé pee kenécáá atōpi wa re ápi kape Pisuifi anipe-i né wa nnya. Amá ingyócōpi íi nkpani ketē nté ikó. ³⁷ Kei ke Pilati uu pee u pise re: Lē nnya, pōcō uyócōpi le? Yeosu uu re: Lē kaa nní ma. Ne uyócōpi le. Pi né márile am ketē kecáá weri re ké nsímései kecáá símisi. Nkó yee nsímései m má yē kutu né ricole. ³⁸ Pilati uu u pise re: Yo kapi ye sée re nsímései?

Ke Pilati uu lē Yeosu pipise m masí, uu yisi uu piléepō kpá uu Pisuifi léepō, uu pi maa re: Nē ám yē yo kuu caai nnya kapi yé ne u n kpu. ³⁹ Amá li nókeneéme in-yékii le re ké ye mḗpá nkpo melócō anyá áye kémee ukpaniikō use unyine akpanii tō. Nō la re ké Pisuifi Uyocōpi akpanii nó tōcō? ⁴⁰ Api pee picáái kpá re: Aaí, ái uyē, a Parapasi akpanii ró tō. Parapasi ye pee kō usoi kpááre le.

19 Kei ke Pilati uu pee ncéé hē re piké Yeosu tī piké isíi u súúkee. ² Písócōca api inípe ne riyócōpikōn yóóni api u kipise, api kō kukpélenku wéé nyaii kpísi api u tani. ³ Api pee ukekúrí nyócócō api ye pee re: Tō pōcō yáasi, Pisuifi uyocōpi! Apí ne sipese u tōlu.

⁴ Pilati uu kō piléepō kpá, uu pisoí pee n cápinelē maa re: Uyee nkó karñ ne ketahai nó léeme nōké céri re ám yē yo kuu caai nnya kapi yé ne u n kpu. ⁵ Yeosu uu pee léepō un tiyócōpikōn kapi ne inípe n yóó kipilē un kō kukpélenku wéé nyaii tanaalē. Pilati uu pee pi maa re: Usoi uyee nkó! ⁶ Ke pēpee ye Uléecaa inyócōnse n wa piwéese ne piméré api u n yē api cáái re: A kunapéékócō kecáá u karií! A kunapéékócō kecáá u karií! Kei ke Pilati uu pee pi maa re: Ani nórincúruru u kpísi aní ha karií. Nē ám yē yo kuu caai nnya kapi yé ne u n kpu. ⁷ Pisuifi api u pesē re: Tō isé inyine mále yee m pise re uké kpu re u umécire waise Uléecaa Kepipi nnya. ⁸ Ke Pilati uu anócō nyē n kō, iwame ii meyá pilone u kpá. ⁹ Uu riyócōpipoo-i lompo uu Yeosu pise re: Pōcō yei ukó le? Amá Yeosu úu rinócō u yocó. ¹⁰ Pilati uu pee u maa re: Áa la pōké rinócō né yocó, née yo? Áa nyu re né fe am tíyese api pōcō yá née am tíyese api kunapéékócō kecáá pōcō karií?

¹¹ Yeosu uu pee u pesē re: Áa hñape hka kenécáá má, insá mmē ke Uléecaa uu pōcō m pa re a kenécáá m má. Lē nnya ke uyee apónipe-i né h wa akópe aa apócō fe.

¹² Kai ne kumúhē kpe-i n kpísi, Pilati uu pee n wéési uké Yeosu riyápō. Amá Pisuifi api sicááila loni re: Pōcōn u rin-yápō, áa pee Rōm uyocōpi usane! Usoi nkó yee umécire n nyáni re uyócōpi ye Rōm uyocōpi ulaarō le. ¹³ Ke Pilati uu anócō nyē n kō, uú ne Yeosu ketahai leepō, uu pee ha kei kapi ye n sée re aséheweépi kelō riyócōpitū kecáá tone. Pi ye kelō kē Mé-epiree kémee sée re Kapata. ¹⁴ Liké ne n weesi piké nkpo melócō anyá n li, ituñe kecíre kumúhē kai pee lē we. Pilati uu Pisuifi maa re: Nónunéyócōpi ye nkó! ¹⁵ Amá api pee sicááila loni re: A kpu! A kpu! A kunapéékócō kecáá u karií! Pilati uu pi pise re: Ké nōunéyócōpi kunapéékócō kecáá karií? Pēpee ye Uléecaa inyócōnse n wa piwéese api u pesē re: Rōm uyocōpi memáá, ári uyócōpi úka ucō má. ¹⁶ Uu pee Yeosu kpísi uu pianipe-i wai re piké ha u karií.

Pi Yeesu kunapééków kecáá karií

(Matiyee 27:32-44; Mariki 15:21-32; Luki 23:26-43)

Api pree Yeesu kpísi apí ne tómpo. ¹⁷ Yeesu uu uricu-ruu kunapééków kpé kecáá kapi u n kariine cóni uú ne kuyu-i léepo, uú ne kelō ké kapi ye n sée re Kýyu Kōho sī. Pi ye kei ne Mé-epiree sée re Kōlikota. ¹⁸ Kei kapi u ne pisoí pité pinyine anapééków kecáá karií, uco uilúké ise, uco ico, Yeesu kunapééków aku pree kecōpe n we. ¹⁹ Pilati uu kō tíyese api kekpenkpélépi kecáá wólu api kunapééków kecáá karií. Pi kekecáá wó re: Nasareti ukó Yeesu, Pisuifi uyōōpi. ²⁰ Pisuifi meya api iwóí iyé keeni, kaí ne kei kuyu n kólé nnya. Mé-epiree ne Mélaté ne Mékireki kapí ne woi. ²¹ Pisuifi pepere ye Uléeca inyōōnse n wa piwéese api Pilati maa re: Pi woi re Pisuifi Uyōōpi, amá a woi re u maa re: Ne Pisuifi Uyōōpi le. ²² Pilati uu pi pese re: Lé kam n wóí kam wóí.

²³ Ke pisóōca api Yeesu kunapééków kecáá pikarii n masí, api uilū kpísi api hōōne api afiri ana wai, mhpá usóōca úye uu rifiri rise kpísi. Api kō ukupelenku wé nyaii kpee áku nnyelaa m má kpísi. Mesame kapi ku yóō kecáá ne metene-pō. ²⁴ Api pree pimecōpecire n tee re: Ári kape ku riceéri. Amá tóké panai arí ne yenu uyee yé ku n kpísi. Li lé wale liké ne lelee Nléecaasimé ritelé kémee n wólaalé kecáá rintíki nnya. Li wólaalé te:

Pi inélū hōōne api panai apí ne uyee yé kunékpelenku wé nyaii n kpísi yenu. Lé ke pisóōca api n wa ye lé.

²⁵ Kunapééków kpé kecáá ke Yeesu uú pree n kariilé kekúri ke úni ne úni uwā ne Kulopaasi unosi Maari ne Makitala kuyu ukó Maari apí pree nyenu. ²⁶ Yeesu uu úni yenu, uupiretiki uyé kuú pree n la pōōn úni kekúri nyenu. Yeesu uu úni maa re: Unósi, upōōhmane ye neni nkó. ²⁷ Uu kō uupiretiki uyé maa re: Upōōni ye neni nkó. Kaí ne kei n kpísi, uyé uu pree Yeesu uni kpísi uu ukeyō-i yekei.

Yeesu nkpo

(Matiyee 27:45-56; Mariki 15:33-41; Luki 23:44-49)

²⁸ Ke Yeesu uu n yé te u lé nnéi kuu piwai n ka piwai masile, uu re: Nniré ye né wale. Liké ne lelee Nléecaasimé ritelé kémee n wólaalé kecáá rintíki nnya kuu lé ma. ²⁹ Kulū kunyine ye pree kei kekúri ne píta nyere-nyere meyipe yisunule. Pisóōca api kuyúí kpé kapi ye n sée re isōōpi kekpápi kpísi, api sinéé sinyine píta nyere-nyere pē fe api kekecáá tuhu apí ne Yeesu nnōō kuwéé-mé sī. ³⁰ Yeesu uu píta nyere-nyere pē sōōmú uu pree re: Mhpá yo ye piwai masile. Kuu lé n ma, uu pree kpará, nfáa nn tene.

Usóōca use ye Yeesu ilúké ne kupáí luri

³¹ Likeweesi kee kewéteyaa ketúné. Kewéteyaa ké ne kō pree keyáa píima le. Sisoikópe ási kape ne kewéteyaa ké ketúné kunapééków kecáá n kóbilé nnya, api Pilati pise re uké tíyese piké apáí si selesi api pree si súisente. ³² Pisóōca api pree hapō api pisoí pité pē ne Yeesu kapi kesé u karií ufoí apáí selu, api kō ulírū ukó selu. ³³ Api Yeesu-i tuipo. Kapi n yé te u pikpō masile

nnya, ápi pree apáí u sei. ³⁴ Amá pisóōca pē use uu ilúké-i kupáí u tuhu uu luru, mese ne mese, ménye ne míni ame léeri. ³⁵ Uyee mewai mé n yé ye maa re aseí ye nye. Lé kuu n ma ye kō aseí le. Uyee nyule re aseí kuu símisi. U símisile re nōōké kō ne kefa tene. ³⁶ Li lé wale liké ne lelee Nléecaasimé ritelé kémee n wólaalé tintíki nnya. Lalee re:

Ápi ukukōhō kúka selune. ³⁷ Li kō rikelō kecō-i wólaalé te:

Pi yé kam api ye uyé kapi ilúké n luri kuwéé-mé n nyáni.

Yeesu mekulaa

(Matiyee 27:57-61; Mariki 15:42-47; Luki 23:50-56)

³⁸ Lé memáá, Arimatee kuyu ukó kapi ye n sée re Yosefi uu Pilati ncée welu re uké Yeesu kpísi uké ha kulesi. Pilati uu hmurei. Pisuifi iwame ye pree Yosefi uyé wale, úu pree lé nnya nyiselé te u Yeesu upiretiki le. Uyee ha uu Yeesu kpísi uú ne tómpo. ³⁹ Nikotem yee kesine kenyine Yeesu kémee n ha, pōō kō tulaaliye pē kapi ye n sée re miiri ne aloweesi mecōōhōne sikiloo afeetaani kumúné ne hapō. ⁴⁰ Piketé api Yeesu kpísi api sisánáapampi pílesi, api tulaaliye pē u fom yare kapi ye pree Pisuifi inyekii kémee usoi n kúlesi mecō. ⁴¹ Kei kapi Yeesu kunapééków kecáá n karií kekúri ke keléecare kenyine aké péé we. Nhóre fale nnyine kémee kápi úka n wailé ye pree keléecare ke-i wale. ⁴² Likeweesi kee Pisuifi kewéteyaa. Nhóre nn kō ne kei kólé. Api lé nnya kei Yeesu waipo.

Nhóre ye menmane we

(Matiyee 28:1-8; Mariki 16:1-8; Luki 24:1-12)

20 Kewéteyaa ukóso, Makitala kuyu ukó Maari uu kemaresine yisi, lin hiihiilé uu nhóre-i sí, uu yenu re pi ripare kapi nhóre riñfi lelele. ² Uu itóō wai uú ne Simōō Piyee ne uupiretikico uyé ke Yeesu uú pree meya n la leepo, uu pi maa re: Pi Upiima nhóre kémee lélele, ári nyu yei kapi u wa. ³ Kei ke Piyee ne uupiretikico uyé api yisi api nhóre-i sí. ⁴ Api piketé itóō wai, amá uco uyé uu Piyee faau uú ha nhóre-i mefoí tulu. ⁵ Uú fo uu lóólupo, uu sisánáapampi yenu sin keteni-i laanu, amá uu pree lompo. ⁶ Simōō Piyee yee u n tikiilé pōō kō tuipo. Uyé uu nhóre-i lompo uu sisánáapampi sé keteni-i yénu. ⁷ Uu kō kusánáá kpé kapí pree Yeesu ríyu m paasi yenu kun pílaalé kun kumecire kelō iyaa yisunu, sisánáapampi ási kei we. ⁸ Kei ke uupiretiki uco uyee pree mefoí nhóre-i n tuipo pōō kō lompo, uu yénu uu péé ne kefa tene. ⁹ Asei kecáá, hái ne kumúné kpe-i, ápi pree kahane lelee Nléecaasimé ritelé kémee n wólaalé aseí n kō te li pise re Yeesu uké pikpōkpo kémee yisi. ¹⁰ Lé memáá, pipiretiki pē keté api yisi apí kulu.

Yeesu ye umecire Makitala kuyu ukó Maari nyise

(Matiyee 28:9-10; Mariki 16:9-11)

¹¹ Maari pōō pree ketahai-pō nhóre kekúri tone uú n téni. Kuu lé n we un téni, uú fo uu nhóre kémee lóólupo. ¹² Uu piléecaatume pité pinyine yenu pin ilū tomé tanaalé pin ne kei kapi pree Yeesu n finse tū, uco

riyu-mě, uco ána-mě. ¹³ Api u pise re: Yo nnya kaa téni, unósi? Uu pi pese re: Pi Unépiima kpísile apí ne tómpo, ám pxe nyu yei kapi u wa. ¹⁴ Kuu lě m ma, uu pxe kepíre-mě weríi uu Yeesu yenu un nyenu, úu ko ceri re uyee lo. ¹⁵ Kei ke Yeesu uu pxe u pise re: Yo nnya kaa téni, unósi? Úye kaa wéesi? Uu pxe músu re uyee keléecare kecáá m paílě lo. Lě nnya kuu u pese re: Urósáa, in te póc u kpísi aá ne tómpo, a né símisi kei kaa u n wa ké ha u kpísi. ¹⁶ Kei ke Yeesu uu pxe u sée re: Maari! Uu pxe ukuwée-mě panserco uú ne Mé-epíree u pese re: Rapuni. Liasei re Ucélaa. ¹⁷ Yeesu uu u maa re: Kape né rica, ám kahané Unésáa kémeé rintaá. Amá a ha pinémáreco símisi re Unésáa yee ko nní Nsunésáa ne Unéléecaa un ko Nsunéléecaa kémeé karń taálě. ¹⁸ Kei ke Makitala kuyu ukó Maari uu pxe ha pipiretiki símisi re u Upiima yenle. Uu pxe lě ke Upiima uu u n símisi pi símisi.

Yeesu ye umecire upipiretiki nyise

(Matiyee 28:16-20; Mariki 16:14-18; Luki 24:36-49)

¹⁹ Kewénteyaa kě ukóso, Yeesu pipiretiki pin nnyóó mmě kéyo kenýine-i cápínelě. Pisuifi iwame ye pxe pi wele. Api lě nnya hánaankeé api pxe kémeé n we. Kei ke Yeesu uu pxe pikercpe leeme uu pi maa re: Nšanékíh aké n niyú! ²⁰ Kuu lě pi m ma, uu pxe uanipe ne uilúké pi nyise. Upipiretiki rikih ari niyési re pi Upiima yě nnya. ²¹ Kei ke Yeesu uu ko pimáa pi rikpá re: Nšanékíh aké n niyú! Yare ke Unésáa uu né n tumme meco ke née ko nń tum. ²² Kuu lě pimáa m masí, uu pikécáa fúupco uu re: Ani Nfáasone ycsí. ²³ Nón ye piye akópe n sárei, Uléecaa yé ko piakópe pi sárei. Nón ye re áni pinyine akópe sáreine, Uléecaa páa ko piakópe pi sáreine.

Yeesu ne Tomaa kecáá nkó

²⁴ Tomaa kapi ye n sée re Úsika ye Yeesu pipiretiki ke-fi ne pité pě kecpcpe use le. Uyě úu pxe kumúhě kpe-i ke Yeesu uu pikemeé n hápc we. ²⁵ Upipiretikicco api pxe u maa re: Tc Upiima yenle. Uu pi pese re: Nensá ihíme apole uanipe-i n yě ke kenípepi tahampco, ké ko kunénipe ne uilúké rica, ám yé hmurei. ²⁶ Siyáa sipaha memáa, pipiretiki pě api ko kéyo-i n cápínelě kesé ne Tomaa. Pin ko ne hánaankeé, Yeesu uu ko pikercpe piléeme kpá uu nyere, uu pi maa re: Nšanékíh aké n niyú! ²⁷ Uu pxe Tomaa maa re: A kepónipepi nté tahampco aa anénipe paí, aa ko kupónipe ne inélúké ca. A lě pitiré tíye aá ne nkpéni kefa tene. ²⁸ Kei ke Tomaa uu pxe u pese re: Unépiima ne Unéléecaa! ²⁹ Yeesu uu u maa re: Kaa né h yě nnya kaá ne kefa né tene. Pexee ápi né h yě, pin ko pxe ne kefa né tenelě pxe pínarekome.

Lě nnya kapi ritelé ntí h wó

³⁰ Yeesu ye ko upipiretiki inipee-i mewaisaᅇa meýā ncpcpuri wapisile mee áme ritelé ntí-i n wólaalě. ³¹ Pi lelee nní rikemeé h we wcile re ncóké ne n hmurei re

Yeesu ke Uléecaa uu n wée nnya. Uyee ko Uléecaa Kepipi. Nón ne kefa u n tene, nń urinyiri nnya nfáa yě.

Yeesu ye umecire upipiretiki piseei nyise

21 Lě memáa, Yeesu uu pxe ketume Tiperiyaati kupiye ritime umecire upipiretiki nyise. Lě kuu umecire pi n nyise ye nní: ² Simcc Piyee ne Tomaa kapi ye n sée re Úsika ne Natanayeeeli yee Kalilee keteni-i Kanaa-pc h we ne Sepetee pinmáne ne upipiretiki pité picc ye pxe cápínelenle. ³ Simcc Piyee uu pi maa re: Ikpíntomé kam picópii tósu. Api u pese re: Tń né ko pó ritiki ari kesé s. Kei kapi yisi apí ha kúninco loni api tómpo. Amá ápi kesine kě líka t. ⁴ Kai piweesi n kóraane, Yeesu un kei kupiye ritime we, amá upipiretiki ápi pxe céri re Yeesu lo. ⁵ Kei kuu pxe pi pise re: Nc ikpíntomé yě ani cópii, sinéwá? Api re: Eehei! ⁶ Uu pi maa re: Ani kúninco kuluke-luke-mempco kunyeré f, nń linyine t. Api mesei kunyeré fom api ikpíntomé tini ai ku yipu pérh, ápi fe ricuruu piké míni-i ku pcnne ke ikpíntomé ii kulú h we nnya. ⁷ Kei ke upiretiki uyě ke Yeesu uu pxe h la uu pxe Piyee maa re: Asé Upiima lo! Ke Simcc Piyee uu lě n kó te Upiima lo, uu uilú kuú pxe m mahā un pxe menmane ikpíntomé cópii pitane pese uú ne míni-i kpúupco. ⁸ Pi pxe ketě kóima ne ketaa wele yare apáha píle kumúhě. Upipiretikicco api léeri, api pxe kunyeré ne ikpíntomé meyipe pasai api léserco. ⁹ Kapi kúninco kémeé h suí, api kupiye ritime nkalena leerc, ikpíntomé ne akpón an nkecáa láalě. ¹⁰ Yeesu uu pi maa re: Ani ikpíntomé iyě kani n cópii kémeé ne inyine kam. ¹¹ Simcc Piyee uu kúninco kémeé lompc uú ha kunyeré ne ikpíntomé maamaa meyipe súiseri, ii lelu píle ne kuwóo ne itaani. Amá mpá ne imesá mẽ, kunyeré áku riceéri. ¹² Yeesu uu pxe pi séi uu re: Ani kam ani li. Uupiretiki úka úu ko pxe kaha uké u pise re: Póc wóo? Pi pxe nyule re Upiima lo. ¹³ Yeesu uu ne pi ko, uu kukpónc kpísi uu pi hcnc, uu ko ikpíntomé pi hcnc. ¹⁴ Ke Yeesu uu ne pikercpc kémeé n yisi, metáánū ye mẽ kuu lě umecire upipiretiki nyise.

Yeesu ne Piyee kecáá nkó

¹⁵ Kapi piluke m masí, Yeesu uu pxe Simcc Piyee pise re: Yonaasi uᅇmáne Simcc, pc né la ai tósu lě ke picc mpí api né h laa? Uu re: Eee, Upiima, tipóccuruu ye nyule re ne pó lalé. Yeesu uu pxe u maa re: In lě, a sinésáhpí kecáa hncne m paílě. ¹⁶ Uu ko melírū pipise u kpá re: Yonaasi uᅇmáne Simcc, pc né laa? Piyee uu u pese re: Eee, Upiima, tipóccuruu ye nyule re ne pó lalé. Yeesu uu u maa re: In lě, a inésáhpí hncne n séni. ¹⁷ Uu ko metáánū pipise u kpá re: Yonaasi uᅇmáne Simcc, pc né laa? Simcc Piyee ripcc ari caai re metáánū ye mmé kuu lě u pise re “pó né laa” nnya. Uu pxe u pese re: Pc mpá yo nyule, Upiima, pc ko nyule re ne pó lalé. Yeesu uu pxe u maa re: In lě, a inésáhpí kecáa hncne m paílě. ¹⁸ Asei kecáa, ké pó símisi re kaá pxe uᅇmáne h we, póc ye pxe ripóccuruu kupótampála rité aa kei kaa h la s. Amá pcn n kpurunu, pó pxe anípe risíka, uco uu pó ku paasi uú ne kei kaa h lane pó s. ¹⁹ U lě male uké ne

nyíse lě ke Piyee uu n kpine liké ne Uléécaá ríyu n waise. Kuu lě pisímé u n masí, uu ppe u maa re: A né ritiki.

Yeesu ne uupiretiki uyě kuú ppe n la

²⁰ Piyee uu kepire ημεελύ uu upiretiki uyě ke Yeesu uú ppe n la yenu un pi tikipólě. Uyee ppe iluke keluke-i Yeesu kecáá n finepo uu u pise re: Upíima, wóo piláaro anipe kémee pó waine? ²¹ Ke Piyee uu lě u n yě, uu Yeesu pise re: Nkó ní, Upíima, yo ke uyě uú ne kété kopune? ²² Yeesu uu u ppe re: Nen n la re uké n we ké ha ne ppe me, ai yei ne pó yenu? Póké né ritiki. ²³ Lě nnya,

nsímé nn piyómeyáhaa kémee kónú re upiretiki uyě uu kpine. Ái ko re Yeesu ye u maa re uu kpine, amá u ppe re: Nen n la re uké n we ké ha ne ppe me, ai yei ne pó yenu? ²⁴ Upiretiki uyě ticuruu yee aseéra lese uu nsímé mmě wolu. To ko nyule re lě kuu n yě uú male ye nsímé-sei le.

Tinókɔ ɔɔɔ

²⁵ Yeesu ye ko mewai meyã meco wapisile. Pin ppe mennéi n wolune mese mese, ám musí re átelé nyě nnéi kapi yé n wóí yé ketě nké nnéi kecáá kewai yě.

Uléecaa Pitume Mewai

Lelee ritelé ntí kémee n we

Luki yee Uléecaa Pitume Mewai ritelé wó. Nsímé Kεcire ritelé ke Luki uu n wó menwó ye me. Lē ke Yeesu uu rinwó pitume n he re piké ne Nsímé Kεcire rikwónú, Uléecaa icápine iké ne rimpéré kuu ritiki uú ne Uléecaa Pitume Mewai ritelé wólu.

Yerusalem kuyu-i ke Nfáaswne nn Pantekooti anyá ketúné Uléecaa icápine pikó kecáá súime. Kē ke Uléecaa icápine ii kóri.

Kaí ne ríyu 13 kémee n kpísi, Luki ye nyísele lē ke Pwoli uu pepere ápi Uléecaa m pakarelē ayu kémee nsímé kεcire ne n ha. Pwoli ye ppe mekee Kirisi pikó wéékuselenle. Yeesu Kirisi yee Pwoli sée re uké pansse uupiretiki (9). Uléecaa icápine yee Sirii ketē kecáá Antiywosi kuyu-i n we yee u wée re u ne upisencw pinyine piké ha ketaa-pw Yeesu nsímé kεcire riyóó.

Ifaaci iyē mekériine ye mmé:

1. Nfáaswne mekame ne Uléecaa icápine foí mekarrii Yerusalem kémee (1:1-8:3).
2. Nsímé Kεcire meyoó kuyu nnéi kémee ne Yutee ne Samarii-pw (8:4-12:15).
3. Nléecaasimé piyoó nsē ke Uléecaa utume Pwoli uu n sōne hái ne ketē ketw-pw (13:1-28:31).

Nfáaswne ke Yeesu uú ne upitume m mē

1 Unésáne Teofiili, ne ritelé foí kémee pó símisile lē nnéi ke Yeesu uu piwai ne picélaa n kóraane ² hái ne keyáa kē kai keyómecaa-mē u n kpíipw. Uké kelene riíntáá, u upitume kuu n wée uicélaa pale ne Nfáaswne nnahe. ³ U umekpw-maá méwee mpehē mpehē kémee umecire pi nyísele piké céri re u nfáa mále. Siyáa afēena kuu pi rikpáfúme uu Uléecaa iywopi nsímé pi símisi. ⁴ Keyáa kenyine kapi kesé we ne Yeesu, uu ppe isé nnyí pi pa re: Áni kape yisi nwé Yerusalem ne ketaa wa, amá ani liswne lē kani n kó nen símisi re Saa Uléecaa ye ne nó mé kutu rico. ⁵ Míni nmane ke Yohani uu nó wóle. Amá li tise nkáripí, Uléecaa uké ne Nfáaswne nó wole.

Yeesu ye keyómecaa ritaá

⁶ Pepere ppe Yeesu keyúrí n cápinelē api ppe u pise re: Kumúné kpe-i kaa Isirayeli keywopitē peserinee, Up-íima?

⁷ Uu pi ppe re: Ái nónnékó nka re nwé mewai mee n sōnti kumúné ne meituye n nyu. Saa Uléecaa yee lē ne uricuruu nnahe yekei. ⁸ Amá Nfáaswne nn nókenécáá n súime, nó nnahe nnyine yē, ani ppe pansse pinétansei Yerusalem kuyu-i ne Yutee ketē kecáá nnéi ne Samarii ketē kecáá, hái ne ketē nnéi ketw-pw. ⁹ Ke Yeesu uu rinwó tē pimáa n masí, ai keyómecaa-mē u kpíipw, nnpá úye un u nyáneipw ahope anyine aá weri aá ne u yarii api ppe u paapw. ¹⁰ Pin kei nní lē we pin keléecaa inípre wi-ilē un tōsu ke pitisi pitē pinyine ppe ilū tomé n tanaalē api pikkeyúrí rikpáfúme. ¹¹ Pitisi pē api pi maa re: Yo nnya ke nō Kalilee pikó mpí ani nní nyenu nwn

keléecaa-mē nyáne. Lē kai nní nókenécwpe nké-i Yeesu uyē keléecaa-mē n kpíipw nwn nyáni mecw kuú ha pperi.

Matiyasi ye Yutasi ripw tone

¹² Pitume api ppe kelō kē kapi ye n sée re Olifiyee rikúú yisi api Yerusalem ppe. Tikúú tē ne Yerusalem kwlenle. Lirinā ne sá yare kilometiri use. ¹³ Kapi n tuipw, api kulee kunyine-i taá kéyw kenyine kecáá-pw. Kei kapi ye cápine. Pepere kei n cápinelē ppe Piyee ne Yohani ne Yakupu ne Antiree ne Filipu ne Tomaa ne Patelemii ne Matiyee ne Alifee nmane Yakupu ne Simw ye ukuyu n la ne Yakupu nmane Yuuti ¹⁴ ne Yeesu uni Maari ne pinósi picw pinyine ne Yeesu piwā. Pinnéi mmē ppe rinwó rise wa api ye cápine apí ne piyómeyáhaa n nmswópúlē.

¹⁵ Likumúné kpe-i, Piyee uu keyáa kenyine yisi, piyómeyáhaa píle ne afereé pinyine pin cápinelē, uu pikewpe maa re: ¹⁶ Pimáreco, li pise re lē ke Nfáaswne nn Nléecaasimé ritelé kémee n símisi liké wa. Nfáaswne ye Yutasi kecáá Tafiti rinwó rinyine maasele. Yutasi uyee pansse pepere Yeesu n tí ukpeenwai. ¹⁷ U ppe urwó use le, twn kesé pikei pise mpí wai. ¹⁸ Siwóó sē kuu usoi n kpu api u héele kuú ne kecare lb, uu ppe kei lóiri uu ríyu mefoi ketē fapi, uu kecare kwáfú, anywó nnéi aa cúme. ¹⁹ Yerusalem pikó nnéi ppe mewai mē kō, hái apí ne kecare kē sée re Hakelitama, lelee re unyine menye ye kei kwonu. ²⁰ Ticuruu li Ipakare Siyome kémee wólaalē te:

Ukeyw keké meymane tone!

Úka úu kape kekemee tōne! Li kw wólaalē te:

Usoi féé uké upikei wósi uú kwó! ²¹ Kumúné kpē nnéi ke Upíima Yeesu uú ppe kerwme n we, pisoi pinyine ye ppe nnpá yei ró tikilenle. ²² Hái ke Yohani uú ne míni u n

wóle ne peé uyei-me kai kerócɔpe nké-i u n kpiipɔ aí ne keyómecaa sí, pisoí pinyine ye pee ró tíkilenle. Lẽ nnya, li pise re pisoí pẽ kecɔpe use uké kerómee n we uké merócɔ itansei li re Yeesu ye nkɔ kémee yisi.

²³ Kei kapi pee pisoí pité sée api nyereɛ. Pɛpɛe Yosefi Parisapasi kapi ye kɔ n sée re Yusituusi. Ulirũ yee Matiyasi. ²⁴ Api pee keyóme yáasi re: Upiima, pɔw pisoí nnéi sifa kémee nyu. A pisoí pité mpí kecɔpe uyẽ kaa n wée ró nyise ²⁵ uké panse utume uu Yutasi pikei yósu uú nɔh. Yutasi ye uketone riyále uu sí kei kaí ne u rinsá re uké tone. ²⁶ Kei kapi pee panjai ai Matiyasi tini, uu pee Yeesu pitume kefi ne use pẽ kecáa krapɔ.

Nfáasɔne mekame

2 Kai Pantekooti keyaa n tu, piyómeyáhaa nnéi api kelɔ kесе cápine. ² Mese ne mese, nné nnyine nn keyómecaa-pɔ leeri yare kuyɔ papɛ-papɛ kunyine kpee pepu. Aku keyɔ ke-i kapi n tú nnéi yipu. ³ Api linyine yenu yare inalempi, ai pi kpáfúme, ai yékáa, ai mpá úye kecáa tone. ⁴ Nfáasɔne nn pee pinnéi yipu nn pikeme n we. Kei kapi pee meyu mpehẽ mpehẽ ke Nfáasɔne nn pi n he pisímé lɔ.

⁵ Pisui fi pee Uléecaa lík n la ye pee Yerusalem-i wele. Isoipuri nnyí nnéi yee ketẽ kecáa n we ayu kémee kapi léeme apí weri. ⁶ Ke nné nn lẽ n le, pisoí api cápine ri-wúí. Piyómeyáhaa api pee meyu mpehẽ mpehẽ n símisi. Pɛpɛe n cápinelẽ pin pee pimeyu kémee kómei, ai nnɔw pi yipu hái. ⁷ Ai pee méwoo pi wai, ai kɔ meyíkíyiki nnɔw pi yipu api pee re: Néntɛ pisoí mpí nnéi pee nní n símisi ye Kalilee pikɔ lɛ? ⁸ Kai pee íye wa ke ntónéi mmú, mpá úye uu peé ne umeyu kémee pi kómei? ⁹ Kerócɔpe nké-i, pinyine ye Paritesi ne Metii ne Elam sitẽ leeri. Picɔ ye Mesopotamii pikɔ le ne Yutee pikɔ ne Kapatɔwsi pikɔ ne Pɔnti pikɔ ne Asii ketẽ pikɔ ¹⁰ ne Firisii ne Pamfilii ne Esipiti ne Lipii ketẽ kee Sireeni memɔw n we pikɔ. Picɔ pɔwɔn Rɔm kuyu-pɔ leeri, ¹¹ ne Kirɛeti ne Arapii sitẽ-pɔ. Picɔ ye Pisui fi yíkíyiki le, picɔ ye pansele Pisui fi pin Moisi isé tíkílẽ. Mpá ne lẽ, ntónéi mmú, mpá úye ye pee umeyu kémee pi kómeile pin mewai píima ke Uléecaa uu n wa símisi. ¹² Ai pi nnéi muuni tírm, api pee méwoo n we pin píseine re: Nsímé n-ye kecire ye mmú? ¹³ Amá picɔ pɔw piyómeyáhaa pẽ sényi pin tee re: Píta lari nmaa pee nní pi pomaalẽ!

Piyee nsímé

¹⁴ Piyee uu pee yisi u ne pitume kefi ne use api nyere, uu rinɔw cáse uu pisoí pee n cápinelẽ maa re: Nũ Pisui fi ne nɔw pitɔwɔw mpí nnéi nɔw nní Yerusalem kuyu-i n we, ani nnésímé nɔwne kutu ricɔw ani kóm! ¹⁵ Pisoí mpí apí pomaalẽ yare kani nní n kpárálẽ. Li mmare tɔsilɛ, mese áme we kefi nmanɛ kaí pi yare kani nní n nyáni. ¹⁶ Lẽ ke antepu Yowaeli uú pee mekeɛ m ma yee neni nkpeni nní wai. Lelɛ re:

¹⁷ Uléecaa ye maa re Unfaasɔne yé siyáa tɔwɔw kémee mpá úye kecáa súime.

Nópinénmáne ne nópinékpére apí ne Uléecaa rinyiri símisi.

Pináñe-nañe api méwee yénti, piwéese api láríkɛɛ. ¹⁸ Meyíkíyiki kam tíyesene Nnéfáasɔne nké likɛyaa kẽ pinékeikɔ tisi ne pinɔsi kecáa súime, api pee panse antepuye.

¹⁹ Né mewaisaɔa keyómecaa-pɔ wa, am mewai píima ketẽ nté wapisi: Ménye yé kɔikɛɛ, nna nñ tore, ányɔ nɔwɔw aa híla líkí-líkí.

²⁰ Itunje ii panse rinmóhɔ, iwáre pɔw wɔhɔw yare ménye, Upiima keyaa ake kelene weri.

Keyáa píima ne káyukɔw ye ke.

²¹ Uye un peé uye-i Upiima rinyiri n sée, uu u yoriye.

²² Ani mmú kutu ricɔ, Isirayeli pikɔ! Uléecaa ye Nasareti ukɔ Yeesu isoi pakarele. Uléecaa ye ne u ritikile uú ne nɔkénéɔwɛ mewaisaɔa ne mewai píima wapisi yare kani nní nɔrinécúruu n nyu. ²³ Uyẽ kapi nɔwánéiɛ-i wa yare ke Uléecaa uu mekeɛ-me umenyuwe kecáa n yekei, ani pɛpɛe ápi Uléecaa n wu-ru u pa api kunapéékɔw kecáa u karií aní ne u kopu.

²⁴ Amá Uléecaa uu nkɔw aníɛ-i u yósu uu nkɔw kémee u yukuse. Ncée nñ we re nkɔw nké u m múílẽ. ²⁵ Tafiti ye Yeesu kecáa maa re:

Mesére kam kenéyu-i Upiima nyáni, ám kape ne n térii nnya kuu kunéluke-luke-mẽ káyukɔwɔtone-i we.

²⁶ Lẽ nnya ke rinéɔw ari láarú, nen tinékíñ kémee yóm.

Mpá nen n kpu, ne ne pɔw tálenle.

²⁷ Pũ Upiima, áa yé pikɔwɔw kémee né riyá.

Áa yé nɔmurei upókeikɔ wɔne uké fóni.

²⁸ Pɔw ifáacee né nyísele.

Mepówee kenékúri ye nkíññe né hele.

²⁹ Pimáreɔw, ani ncée né he ké ukpure Tafiti nkɔw nɔw símisi ké rikpáiiɛ re u kpule api u kulesi, tɔw kɔ urikpíi nyu ne neni-me. ³⁰ U pee antepu le un nyu re Uléecaa ye rinɔw yekeile uu wéeri re uképirẽ kenyine kee masí uiyɔwpi tonene, ³¹ Kirisi meyise nkɔw kémee ke Tafiti uu lẽ yẽ. Linsímé kuú pee lẽ símisi kuú ne maa re: Uléecaa úu yé pikɔwɔw kémee u riyá, úu yé nɔmurei uké fóni.

³² Tɔw ntónéi mmú yénle lẽ ke Uléecaa uu nkɔw kémee

Yeesu uyẽ n lése. ³³ Uléecaa ye ukuluke-luke-mẽ u

ritaásɛle. Sáa Uléecaa uu kɔ Nfáasɔne kuú pee n yekeilẽ u pa. Mmẽ kuu nní kerócáa súiseme yare kani nní n nyáni nɔw kɔ kómei. ³⁴ Tafiti úu keyómecaa ritaá, amá uricuruu ye peé maa re:

Upiima Uléecaa ye Unépiima maa re:

A kunéluke-luke-mẽ káyukɔwɔtone-i tone

³⁵ líkɛ ha ne tu peé uye-i kam yé n tíyese aa pipóláarɔ teleise. ³⁶ Isirayeli pikɔw nnéi piké kó nɔwne re Yeesu uyẽ kani kunapéékɔw kecáa n karií ke Uléecaa uu pansese Upiima ne Ukirisi.

³⁷ Kapi nsímé mmẽ n kó, nn pi loni suu ne akɔwɔ-pɔw api pee Piyee ne pitume picɔw maa re: Íye kari yé nkpeni wa, pimáreɔw? ³⁸ Uyẽ uu pi pese re: Ani mefine conse piké mpá nɔw úye míni wole ne Yeesu rinyiri, Uléecaa uké nɔwánékpé nɔw sárei uu kɔ Nfáasɔne nɔw he. ³⁹ Li we re lisɔne lẽ ke Upiima Uléecaa uu m maa re u yé pisoí

wa kuú ne nó ne nósinéwǎ ne pitaa-taa kulúí píima kpé nnéi kuu n séirine mé. ⁴⁰ Piyee uu ko anó acó pi máikee uú ne aseí pi komeise uu ko ne pi n ηmóópúselé. U ye pi maa re: Ani mewai kópe kunai pikó mpí kέmee nómenécíre lese. ⁴¹ Písoi meýǎ api Piyee nsímé mmé ηmurei api míni wole. Keyáa ké, písoi ákotokú ataani kumúhéné pée piyómeyáhaa pé kecáa rikpáw.

LÉ ke piyómeyáhaa api n finu nsímé

⁴² Piyómeyáhaa ye pée pitume icélaa kέmee ηmóópúlenle, pin tinó rise má, pin kesé iluke le, pin ko keyóme yáasi. ⁴³ Pitume ye pée mewaisaηa meýǎ ne mewai píima wapisile. Mpá úye un pée pakarente re Uléecaa ye pikei wai! ⁴⁴ Pé nnéi pée Yeesu ne kefa n tene ye pée keló keese wele, api rinó rise wai api ye pilikó nnéi hóóne. ⁴⁵ Pi ye pée pisitē ne pilikó nnéi yálisile, api mpá úye ncóη paí apí ne lisiwóó sē hócóntē. ⁴⁶ Pi pée kómeyenle pin siyáa nnéi mesére Uléecaa keyo-i cápinelé. Pi pée síyo sónaanele pin kesé le, pin ko Uléecaa iluke ne kefa keese hócóne lin pi láárú. ⁴⁷ Pi pée Uléecaa pakarelenle, mpá úye un ne kefa pi fénnelé, Upíima un pée mpá keyáa kéye písoi ayu lblu un pikécáa kpariisepá.

Kékankáláká kenyine pipélé nsímé

3 Ketúhéné kenyine, lin metaani pipépe masí ke Piyee ne Yohani api yisi api Uléecaa keyo-i piyómeyáhaa sí. ² Písoi pinyine ye péé ne utisi unyine sónaapóle, api ye Uléecaa keyo rinóców-i u tonse un pée kei picéetóhéné wélei. Pi ye rinóców té sée re Rinóców Sone. Pi utisi uyé marile kékankáláká. ³ Kuu Piyee ne Yohani n yé pin la piké keyo-i lompo, uu kunípe pi welé. ⁴ Piyee ne Yohani api u nyánei tímré, Piyee uu pée u maa re: A tó riwerí! ⁵ Uu pi paí hócóne un ne mé té u yé pikemee linyine yósi. ⁶ Kei ke Piyee uu pée u maa re: Né ám siwóó má, ám ko wura má. Amá lé kam m má kam Nasareti ukó Yeesu Kirisi rinyiri ne pó pálé: A yisi aa sone! ⁷ Piyee uu kunípe luke-luke u tini uu nyeresé. Mese ne mese, ána ne anui a papisi, ⁸ uu yóosi uu cuuni uu nsé kápáá, u ne pé apí ne Uléecaa keyo suupo, un sone, un cuunkee un ko Uléecaa pakarente. ⁹ Písoi pée n cápinelé api u yenu un sone un Uléecaa pakarente. ¹⁰ Písoi api céru re uyee ye pée Uléecaa keyo-i Rinóców Sone-i n tū un wélei. Mewai mé ame písoi nnéi nócó yipu ai ko píri pi wai kaí ne lé u n wa nnya.

Piyee rinócó kuu Uléecaa keyo kέmee rí ma

¹¹ Ke utisi uyé uu lé Piyee ne Yohani n lonaalé, písoi nnéi apí pehé api pikuwéé-mé keló ké kapi ye n sée re Salomócó apookpanjá-mé n sí, lin nnócó pi yipaalé. ¹² Ke Piyee uu lé n yé, uu pi pise re: Pimáreco Isirayeli pikó, yo nnya ke utisi nkó pipélé api nní nnócó nó yipaalé? Yo nnya kani ró nyánei yare tó ntónaηe cire ne u paise née tó Uléecaa kέmee aseí tikilé nnya ke usoi nkó uu yisi uu sone. ¹³ Pirósáyaha Apiraham ne Isaaki ne Yakupu Uleecaa ye uukeikó Yeesu ríyu waise. Nórínécúruu nócó u tí ani n-yócópanaηe pikó anipe-i u wai, uyócópi Pilati uu

re uké u riyá ani yúlu. ¹⁴ Amá nócó pée usoi yeé úu akópe m má ne aseí ute yulu ani pée meníηe Pilati pise re piké usoi kó nó lésemé. ¹⁵ Nó tíyesele api uyee ye nfáa n he kopu, Uléecaa uu pikpókpo kέmee u yukuse irónípeé ii u yenu. ¹⁶ Kefa karí ne Yeesu n tene nnya ke urinyiri ari usoi nkó kani nní n nyáni nócó ko nyu papukuse. Kefa karí ne u n tene yeé tíyese ke usoi nkó uú péi cáká-cáká yare kani nní n nyáni. ¹⁷ Amá pimáreco, ne nyule hócóne re nó ne nópinéyócópi áni nyu kelene kaní ne lé Yeesu wa. ¹⁸ Nsímé mmé ke Uléecaa uú pée mekee-me antepuye nnéi rí máase mee nképéni nní wai. Lelée re li pise re uyé ke Uléecaa uu wée uké íwe li. ¹⁹ Lé nnya, ani mefine conse ani nómenécíre Uléecaa pa uké nócónekópe nó sárei. ²⁰ Upíima yé pée tíyese ani kumúhéné kunyine-i hóó uu pée uyé kuu hái mekee-me n wée uu yekei nó páme. Uyee Kirisi Yeesu. ²¹ Uyee yé keyómecaa-po n we kelene, hái ne kumúhéné kpe-i ke Uléecaa uu mpá yo m peserine yare kai pée n we yare kuú pée mekee-me uantepuye kuu n wée m máase. ²² Moisi ye péé maa re: Nónnéléecaa Upíima yé antepu unyine nó páme yare né, un nónnépuri ukó. Ani mmé nnéi kuu nó n símisine kutu ricó. ²³ Úye unsá kutu u rincó, piké Uléecaa pikó kecópe u lese api kópu. ²⁴ Antepuye nnéi pée hái antepu Samuyeli-i-me n símaari aí ne neni tulu ye siyáa nsí nsímé male. ²⁵ Nócó lé ke Uléecaa uu antepuye m máase re u ne nó mé te. Uléecaa ye ne nkómeyine nópinésáa séele péé uyé-i kuú pée Apiraham rí maa re: Pipópíré kam ne tikine ké ne keté nnéi nsoipuri rikpá. Nócó ko nkómeyine mmé te. ²⁶ Nó nnya ke Uléecaa uu uukeikó wée uu nókenémee u tumti kelene. U u tummele nó nnya re uké nó rikpá uu pée mpá nó úye uakópe-i u lese.

Pi Piyee ne Yohani ketúhaane píima-i sée

4 Piyee ne Yohani pin kei lé písoi símisi, mese ne mese, pepée ye Uléecaa inyócóne n wa ne Uléecaa keyo uméré wéese ne Pisatusee pin tuipo. ² Li pée meýǎ pi pólóle re pitume pé keté ye we pin písoi cési pin ko pi símisi re Yeesu ye pikpókpo kέmee yisi, lin pée nyisélé te pikpókpo yé fe api yisi. ³ Lé nnya kapi pitume pé keté tí api hánesi aí ne weesi re itupe ye pilólé masí nnya. ⁴ Amá mpá ne lé, pepée pitume pé icélaa n kó meýǎ ne péé ne kefa i tenele, api tulu yare pitisi ákotokú anupú kumúhéné. ⁵ Kai n weesi, Pisuifi piyuców ne pipiwéese ne isé picélaa apí ha Yerusalem-po cápine. ⁶ Uléecaa usina Ana ne ukeyo pikó nnéi ne Kayifu ne Yohani ne Alek-isantiri pée ko pée kei we. ⁷ Api Piyee ne Yohani leseri piké ne pi túhaane, api kecópe pi nyeresé api pi pise re: Nnaηe n-ye née úye kecire rinyiri kaní ne lé wa? ⁸ Nfáasone nn Piyee yipu uu pée pi maa re: Nó Isirayeli kuyu piycópi ne piwéese! ⁹ Mewai sone kari utisi nkó wa nnya kapi neni keyaa nké ró písei re íye kai wa kuú ne péi? ¹⁰ Lé nnya, nónnénéi mmú ne Isirayeli pikó picó nnéi ani kó te Nasareti ukó Yeesu Kirisi uyé kani kunapééków kecáa n karii, Uléecaa uu pikpókpo kέmee u yukuse rinyiri nnaηe karí ne utisi nkó péise, kuu nní

isare láarú un nókenéyu-i nyenu. ¹¹ Yeesu uyě kecáá kai wólalǎ te:

Tipare tǎ ke nǎ pimóme ani n fómpo,
tǎe nkpéni panse tikécire tǎe kenui-i n we. ¹² Uyě memáá, úyulale úka ucó úu we. Uléecaa úu rinyiri ríka ríco ketě nké kecáá pa kari yé n sée liké ne tiróyu n lo.

¹³ Piyee ne Yohani ápi menyuwe píima méka má ápi ko píyukó píka. Amá piripóo kapi peé ne símisi ne itisi. Ke pitúhaane api lǎ n yě, ai pi muuni simm, api ko ceru re Piyee ne Yohani ye peé ne Yeesu sónle. ¹⁴ Kapi usoi yee m peí n nyáni un pikekúri nyenu nnya, pitúhaane pǎ ápi pree nyu n-ye kapi yé male. ¹⁵ Api pree Piyee ne Yohani ketúhaane ke-i lákase, api pree kei n we pin pimécopécire nsímé píjirise. ¹⁶ Api pree m píseine re: Íye kari písoi mpí waine? Yerusalem kuyu nnéi ye pikóme masí re pi mewaisaŋa píima wa. Ári yé fe tǎké kési.

¹⁷ Lǎ nnya, nsímé mmǎ n kape ne pikóónú rinkpá, tǎké ne pi ye ari pi cési re ápi kape úka mpuri ne Yeesu uyě tinyiri nka písímé rikpá.

¹⁸ Kei kapi pree pi séepo api ne pi yulu re ápi kape Yeesu nnaŋe ne picélaa rikpá. Ápi kape ye ricuruu urinyiri sée. ¹⁹ Piyee ne Yohani api pi pese re: Nǎ ticuruu ani ripái nké te li ne Uléecaa kémee sá re usoi uké nǎ pakare nées Uléecaa kuu yé pakare? ²⁰ Nǎo yé nkpéni mmǎ ceri. Tǎ ári yé fe tǎké lǎ kari n yě ari ko kom písímé riyá. ²¹ Kei ke pitúhaane pǎ api ko picé pi rikpá api pi yá api tǎmpo. Ápi nka yě kapi yé ne rinwááná piké ne kutu pi rimpása. Písoi meya ye peé wele pin mewai mee nni n wa nnya Uléecaa pakarente. ²² Utisi uyě kapi nni ne Uléecaa nnaŋe m paise aŋmǎ ye afeena rifaule.

Kirisi pikó piyomeyáhaa

²³ Kapi Piyee ne Yohani rin-yá, api yisi api pipisoi leepo api lǎ ke peree ye Uléecaa inyóonse n wa piwéése ne Isirayeli piwéése api pi m ma pi keeni. ²⁴ Ke pipisoi pǎ api lǎ n kǎ, api rinóo rise wai api Uléecaa yáasi re: Upíima Uteneciré, pǎo ketě ne keyóme ne mínimaa ne lǎ nnéi lee rǎpa yei n we wa. ²⁵ Mpófaasone kaá ne ritiki aá ne urósáayaha Tafiti upókeikó maase re:

Yo nnya ke mpuri sane pikó api ketě kecáá pansente?
Yo kecire nnya ke sisoipipi asi simúhé kópe wai?

²⁶ Ketě kecáá piyóopi ye pimécire cápine re piké atopi leeme.

Piyóopi api rinóo rise wai re piké ne Upíima ne uyě kuu n wée tǎ. ²⁷ Meyíkiyiki ke Erooti ne Pónsi Pilati ne Isirayeli pikó ne mpuri sane pikó api Yerusalem nté rinóo rise wa re piké ne upókeikó Yeesu kaa n wée tǎ.

²⁸ Lǎ kaa meke-me m musí, aá ne mpónaŋe yekei kapi nkpéni lǎ wa. ²⁹ Lǎ nnya, a nkpéni pipicé nsonne kutu ríco, Upíima aa tíyese pipókeikó piké itisi ne mpósimé riyóo. ³⁰ A mpónaŋe nyíse pitóikó piké pélesi, aa mewaisaŋa ne mewai píima upókeikó Yeesu kaa n wée rinyiri ne wapisi. ³¹ Kapi lǎ piyómeyáhaa m masí, kelǎ ke-i kapi n cápinelǎ ake yénesi. Nfaasone nn pinnéi yipu api pree itisi ne Uléecaa nsímé n yóólǎ.

Kirisi pikó rinóo rise

³² Písoi kulúi kpǎ nnéi pree ne Yeesu kefa n tene ye pree kefa pénelenle pin ko kemúhé kese má. Úka úu ye pree maa re u linyine umécire te. Mǎpa yo kapi pree pénelǎ pin te. ³³ Uléecaa ye pree pitume nnaŋe hele pin ne nyíse re Upíima Yeesu ye nkpó kémee yisile, Uléecaa un pree Kirisi pikó nnéi meya kpalǎ. ³⁴ Líka ái pree piuka párilǎ. Peree sicare nées síyo m má yěe pree si yáale api ne lisiwóo cápinepo ³⁵ api pitume pa. Pǎ pǎo rǎpa úye ncóŋ paí api ne si hǎonente.

³⁶ Pi pree Lefi mpuri ukó unyine Siipuru ketě-po marile. Pi ye u sée re Yosefi. Pitume pǎo rinyiri u he re Parinapasi. Liasei re uyee ye picó rinŋmóópuse. ³⁷ Uyě uu ko ukecare yáí uú ne lisiwóo hapo uu pitume pa.

Ananiyasi ne Safira nsímé

5 Utisi unyine ne uunosi pree peé we. Pi ye u sée re Ananiyasi, api unósi pǎ te Safira. Utisi uyě uu ukecare yáí. ² U ne unósi api kómeyine api siwóo hásu api pésu, uu peé ne sitóo sǎ uú ha pitume pa. ³ Piyee uu pree u pise re: Ananiyasi, íye kai wa ke Setani uu lǎ pǎ lǎ uú ha ne Nfaasone kiraase aa kecare siwóo hásu aa pésu? ⁴ Póké kelene kecare ké n yáá, ái pǎo ke tee? Kemeyái-maá, ái pǎo kesiwóo tee? Yo nnya kaa nkpáni mewai kópe mmé ripóyu-i wa? A kǎ te ái sisoipipi kaa kiraase, Uléecaa lo kaa kiraase. ⁵ Ke Ananiyasi uu lǎ n kǎ, uu lolu uu kpi. Iwame píima inyine ii pǎ nnéi pree lǎ n kǎ loni. ⁶ Pijmáne api yisi api kusáŋáá u pilaa api sákaa api ne leepo api ha kulesi. ⁷ Ituŋe mekóónú metaani memáá, unósi un tuiroo úu nyu re linyine ye wa. ⁸ Piyee uu u maa re: A né símisi nké te nnéi mmú kani nókenécare yáa, nées yo? Uu re: Eee, mmee mu! ⁹ Piyee uu u maa re: Yo nnya kani kómeyine aní ne Upíima Nfaasone peeni? Áa nyánii, peree upóla n kúlesi ana kam nni kómeyi pin lonti. Pi ko lǎ ne pǎ tǎsule. ¹⁰ Kei nni, unósi uu Piyee ana nye-i lolu uu kpi. Pijmáne pǎ piké ne n lompo un pikpo masí, api u kpísi api ha ula kekúri kulesi. ¹¹ Iwame píima inyine ii Kirisi pikó nnéi ne peree nsímé mmǎ n kǎ loni.

Mewaisaŋa ke Uléecaa uu n wapisi nsímé

¹² Pitume ye pree mewaisaŋa ne mewai píima písoi inipee-i wapisile. Peree Uléecaa ne kefa n tene ye pree rinóo rise wale api ye kei kapi ye n sée re Salomoo apookpaŋá-i n cápinelǎ. ¹³ Úka ucó úu ye pree méwoo kaha uké pi leepo, rǎpa ne lǎ, písoi ápi pree ko kusa pi waiselǎ. ¹⁴ Pitisi ne pinósi kulúi pree Upíima ne kefa n tene api pree mesére pi n kpáriisepo api ne kulúi kpá. ¹⁵ Písoi api ye peé ne pitóikó icée-i léepo api pisifine ne asáŋáápóré kecáá pi finsente re Piyee un píyei kei n tǎsu, ukumíiri kuké rǎpa use unyine yarii. ¹⁶ Písoi kulúi api ko ayu nyee ne Yerusalem n kólǎ yisi api ne pitóikó ne pinírihélaa wúrunkeepo, api ko pinnéi pélesi.

Lē kapi pitume n wéékuse nsímé

17 Kai lē n wa, Uléecaa usina ne Pisatusee pēe ukekúri n we api kufatoi píima ne nyere re piké pitume cōpii. 18 Api mesei pi cōpii api kuyu kukpaniilee kémee pi hánesi. 19 Amá kai kesine n wa, Upíima uleecaatumē unyine uu sī uú ha kukpaniilee hánne uu pi lesepa, uu pi maa re: 20 Ani Uléecaa keyo-i ha, aní ha nsímé mee ye nfáa n he ke Yeosu uú ne n ka nnéi písoi símisi. 21 Pitume api mesei ηmurei api mmare mare yisi api Uléecaa keyo sī apí ha písoi picélaa kápáa. Uléecaa usina ne pepēe ukekúri n we api tuiiri api pitúhaane wéése ne Isirayēli piwéése nnéi icápine séi. Kei kapi písoi tū apí ha pitume pē kukpaniilee-i kpiípa. 22 Ke pē api n ha, apí kukpaniilee-i pi yē. Api pēe pēeri api pi maa re: 23 Tō kukpaniilee lēepale kun nōne hánaalē, piméré pōon ko anōon-i tápaalē. Amá kari n hánne, arí úka keméee yē. 24 Ke Uléecaa keyo uméré wéése ne pepēe ye Uléecaa inyōonse n wa piwéése api lē n kō, ai mé-woo pi wai, api pēe lē kai yé ne kēto n kpu kecáa m mú-su. 25 Kei ke unyine uú ka uu pi maa re: Nō kómēii! Písoi pē kani kukpaniilee-i n wa pēe nní Uléecaa keyo-i nyenupa pin písoi céési.

26 Uméré wéése ne piméré picō api pēe yisi, apí rikōho mekō wa apí ha pi kpiípa apí ne hapō, pin wuru re pin pitume pē ne rikōho n wai, písoi yé apare pi tapisi api pi kóni. 27 Kapí ne pi n hápa, api ketúhaane píima-i pi séi. Uléecaa usina uu pēe nsímé pipísei pi kápáa 28 re: Kari ne nō n yé arí ne ketē kpeeni re aní kape usoi uyē tinyiri ne n céési, iye kani wa? Nō wele nōn Yerusalem kuyu nnéi icélaa iyē nōhlē rhpá úye uké kō, nōn ko la re un-kpa iwe iké ne ró tene! 29 Piyēe ne pitume picō api pi pese re: Li ne sá re usoi uké Uléecaa pakare ne kuu yé písoi m pakare. 30 Yeosu uyē kani kuna kecáa n kari ke pirósáa Uleecaa uu nkpō kémee yukuse. 31 Uléecaa ye ukuluke-luke-mē kényukō tone-i u ritaásēle uu u waise Uyōopi ne Úyulale. Uyē kuú la uké Isirayēli pikō nyise re piké ritiki apí ne piakōpe kepire tō uu pēe pi sárei. 32 Tō nsímé mmē pitansei, Nfáasōne ke Uléecaa uu pepēe u m pakarelē n he pō ne ko itansei lele.

33 Ke pitúhaane api lē n kō, ai pi fukōome api re pi yé pitume pē kō. 34 Amá Ufarisi unyine ye pēe pitúhaane pē kecōpe wele. Pi ye u sée re Kamaliyēli. Isé ucélaa unyine lo ke rhpá úye uu n waiselē. Uyēe pitúhaane píima pē kecōpe yisi uu re piké pitume pē lesepa nkáripí kelene. 35 Kapi pi n lésepa, uu pēe pepēe n cápinelē maa re: Nō Isirayēli pikō, ani nōmenécire tī ne mewai mē kani nní n la nōké písoi pē wa. 36 Ai kahane nkpáni n nānai ke Teetasi uu léeme un pólilē te u úyukō píima unyine le. Písoi píle píle mena kumúhē pēe u ritiki. Api u kopu. Pē nnéi pēe pēe unkō n tikiilē api kpii, piuka úu neni tiselē. 37 Uyē kepire, Kalilee ukō Yutasi pōo piké itunje kumúhē léeri, uu písoi kulú kpaú api u n tikiilē. Uyē uu ko kpi, pepēe pēe u n tikiilē pōo ko kpii. 38 Lē nnya, ne la ké nkpéni nō símisi re aní kape ne písoi mpí kutu n cōlē. Ani pi riyá piké tōmpō. In te sisoipipi kémee ke pisimúhē ne piliwaiwai nní ai léeri, méwoo kai wainē. 39 Amá in te Uléecaa-i kai léeri, nnahe n-ye ke

nō má nōké ne linyine pi wa. Ani nōmenécire tī, ai kape ka liké wa re nō ne Uléecaa tōpu. 40 Api mesei unkō kóm api u tiki. Api pēe pitume pē séipa api rinōo he re piké sipōpí pi yéeriine apí ne pi yulu re apí kape Yeosu rinyiri ne písoi písímé rikpá, api pēe pi yá api tōmpō. 41 Pitume api mpōonare ne pitúhaane pē kekúri yisi, lin pi láarú re Uléecaa ye yē te pē kai ne sá re piké Yeosu nnya iwe li. 42 Mpá keweesi kéye ke pitume api pēe Uléecaa keyo-i ne síyō kémee Nsímé Kēcire picélaa ne mpiyōó ηmōópulē.

Pi pitisi pisēei lese re piké pitume n léni

6 Yeosu pipiretiki api kumúhē kpe-i kulú wai nōne. Upipiretiki pēe Mékireki n símisi api Pi-epiree ne n tēni re pi rhpá keyáa kéye iluke kapi ye n hōone kémee pipikumannōsi menípepe le. 2 Kei ke Yeosu pitume kefi ne pitē pēe api upipiretiki riwú tē sēe api cápine api pi maa re: Ai ne sá re tōké Nléecaasimé piyōó ne síká wa tōké ha iluke pihōone ne kutu n cōlē. 3 Lē nnya pimáreco, ani nōkenécōpe pitisi pisēei pē kaní ne isoi sōne n nyu lese. Nfáasōne nké ko pi n yipaalē, piké ko mewéesesōho m má, tōké pikē pē pianipe-i wa. 4 Tōké pēe uye-i ne piyōmeyáhaa ne Nléecaasimé piyōó n ηmōópulē. 5 Tinōo tē ari pinnéi larisi, api pikecōpe písoi pisēei lese. Pepēe Etiyēeni ye Uléecaa ne kefa meyá n tenelē, Nfáasōne nn ko u yipaalē. Uyē ne Filipu ne Purokōo ne Nikanōo ne Timōo ne Parimenaasi ne Antiyōosi ukō kapi ye n sēe re Nikolaa. U pēe meke Pisui fi keyome yáasile uu kelene pansē Yeosu upiretiki. 6 Kapi pi n lése, api pi kpisi apí ne pitume lēepō, pēe api pikecáa keyōme yáasi api ko anípe pikecáa láa. 7 Nléecaasimé nn rhpá yei n kōónulē, Yeosu pipiretiki pin meyá kulú wai Yerusalem kuyu-i, ai ne pepēe ye Uléecaa inyōonse n wa meyá péne api Yeosu ne kefa tene.

Etiyēeni metine

8 Uléecaa ye pēe Etiyēeni meyá ípeelē nyísele uu ko nnahe u he un ne mewaisaηa ne mewai píima písoi kecōpe wapisi. 9 Pisui fi kuyōmeyáhaalee pikō pinyine kapi ye pēe sēe re: Pepēe ilási kémee n le keyo. Alekisan-tiri ne Silisii ne Asii ketē pikō ye pi. Pikecōpe, pitisi pinyine api nsímé nnyine kecáa ne Etiyēeni íkenene wai. 10 Amá apí ye fe piké ne Etiyēeni kenene, mewéesesōho ke Nfáasōne nn u n he nnya. 11 Api pēe písoi pinyine kulei re piké ukecáa nnōome wa re pi kō un Moisi ne Uléecaa alé fáanii. 12 Api ko kuyu písoi ne kuyu piwéése ne isé picélaa itái súuni api yisi api nyere, api sī apí ha Etiyēeni tini apí ne ketúhaane píima-i sī. 13 Api ko pinōome pinyine ne hapō re piké íseérakō li piké ne u rikpárá re: Mesére ke utisi nkó uu Uléecaa keyo ne isé alé fáanii. 14 Tō konle un símaankee re Nasareti ukō Yeosu uyē né Uléecaa keyo fori uu ko inyékii ke Moisi uú ne ró n tíye conse. 15 Pē nnéi pēe ketúhaane píima ke-i n we ye pēe Etiyēeni kéyu-i nyáneile api yénu re ukeyu ye uléecaatumē kekō meco wele.

Etiyeni rinco kuu rí ma

7 Uléecaa usina uu pɛ Etiyeni pise re: Lee ni meseii? ² Etiyeni uu re: Ní pinémárecɔ ne pinésáa, ani kutu ríco ísɔne ani kóm! Uléecaa, meýɔpi ute ye urósáa Apiraham tikpáfúmele pɛé uye-i kuú pɛ Mesopotamii-pɔ n we, uu kelenɛ Haraani-pɔ fine. ³ Uu pɛ u maa re: A kepótɛ ne kupómáre riyá aa ketɛ kɛ kam pɔ n nyísene kémɛ sɛ́. ⁴ Apiraham uu pɛ Kalitee ketɛ yisi uú ha Haraani-pɔ fine. Usáa mekpɔ-maá, Uléecaa uu kei u kpísi uú ne ketɛ nké-i kani neni nní n we weri. ⁵ Uléecaa úu kei ketɛ u he. Mpa kénacɔpe ritísi, úu u he re uké kei ripéélú. Amá uu pɛ rinco yekei re u yé kennéi u ne masí upipirɛ pa apí n te. Úu kɔ pɛ kumúnjɛ kpɛ-i kewá má. ⁶ Lɛ ke Uléecaa uu u rí ma ye nní:

Kucɔyu-pɔ ke pipópírɛ apí masí finene, api ilási pi tini, api íwe pi wai aɲmɛ píle píle mena.

⁷ Amá né ne mpuri mmɛ ilási pi n tinine túhaane api pɛ limemáa léeri apí weri api nté kelɔ nké-i né yáasi.

⁸ Kei ke Uléecaa uu pɛ u ne Apiraham keɔpe rinco yekei re uké riké. Lɛ nnya kapi Isaaki mari Apiraham uu pɛ keyáa páha-paha tunjɛ u ké. Isaaki pɔɔ kɔ uuɲmáne Yakupu ké. Yakupu pɔɔ kɔ limɛɔ upiɲmáne kefi ne pitɛ pɛ kérii. Pɛpɛ nní pirókpure kefi ne pitɛ pɛ.

⁹ Pikpure pɛ api pikeɔpe use kapi ye n sée re Yosefi ne kefa tóosi api u yáí, uú ha Esipiti-pɔ ilási le. Amá Uléecaa ye pɛ Yosefi kekúri wele, uu ncɔn nnéi kémɛ u lese ¹⁰ uú ne kefa u fénne uu mewéésɛsɔɔ u he. Esipiti uyɔɔpi uu Esipiti ketɛ kecáa iyɔɔpi u tonse uu kɔ ukeyɔ likɔ nnéi kpísi uu uanipe-i wai. ¹¹ Nkú nnyine nn Esipiti ketɛ nnéi ne Kanaa ketɛ loni. Pirósáyaha api íwe píima le, apí ye yɛ piké li. ¹² Yakupu uu kóm te melukepípi ye Esipiti ketɛ-pɔ we, uu pirósáyaha tum mefoí. ¹³ Kapi melírú n háɔɔ, Yosefi uu tíyese upimareɔɔ api u ceru. Esipiti uyɔɔpi pɔɔ kɔ Yosefi riyíki céru.

¹⁴ Yosefi uu pɛ tum api usáa Yakupu séipɔ ne ukumare nnéi písoi kuwóo ne afeéré ne pinupú.

¹⁵ Yakupu uu yisi u ne pirósáyaha picɔ apí ha Esipiti keteni-i fine apí ha ne kei kpíni. ¹⁶ Api pi cɔni apí ne Sikem kuyu sí apí ha kei rikpíi ke Apiraham uu Hamɔɔ piɲmáne-i ne usiwóo n lɔ kémɛ pi kulesi.

¹⁷ Ke rinco ke Uléecaa uú pɛ Apiraham n yekei itunje ii n nyahairi, ntɔpuri nn pɛ meýá kulúí n wai Esipiti ketɛ kecáa. ¹⁸ Uyɔɔpi fale unyine yeé úu píkaí Yosefi nkɔ nka n kómaalɛ uu Esipiti keteni-i iyɔɔpi tone. ¹⁹ Uyɔɔpi uyɛ uu ntɔpuri ne isɔɔɔceɛ tóoi uu pirósáyaha íwe lukeise, hái un náasi yare piké pisipípi riyá síkɛ kpi.

²⁰ Likumúnjɛ kpɛ-i kapi Moisi mari un Uléecaa inipɛ-i nyarín. Iwáre itaani kapi usáa keyɔ-i u kpínii. ²¹ Api limemáa u fómni, Esipiti uyɔɔpi ukpére uu u kpísi uu nyólu yare uricuruu yeé u mari. ²² Esipiti pikɔ menyuwe nnéi kapi u céesi, unsímé ne umewai amɛ tíyese uu nnaɲe m má. ²³ Kuu iɲmɛ afeena n yɛ́, uu re u yé ha upimareɔɔ Isirayeli pikɔ rilóólú. ²⁴ Kuu n háɔɔ, uu Esipiti ukɔ unyine lɛɛɔ un Isirayeli ukɔ unyine kaii. Uu unárei kecáa kpa uu Esipiti ukɔ uyɛ kaii uyɛ uú ha ne kpi. ²⁵ Moisi ye pɛ mūsu re upimareɔɔ Isirayeli pikɔ yé

kó te uyɛ ke Uléecaa uú la uké ne ritiki uké ne ilási kémɛ pi lese. Némpákane upimareɔɔ apí lɛ kó. ²⁶ Moisi uu kɔ keyáa lírú tunjɛ Isirayeli pikɔ pitɛ lɛɛɔ pin cɛɲesi, uu pɛé hapɔ re uké pi yoriye. Uu pi pise re: Nɔ písoi pise le, pinésáne! Yo nnya kani pɛ cɛɲesi? ²⁷ Uyɛ pɛ ucɔ n íwe n wai uu panseɔɔ uu Moisi láupɔ uu u pise re: Wóo iyɔɔpi pɔ tónse re a irósímé n túhaane? ²⁸ Pɔ lalɛ pɔkɛ né kpu yare kaa sé Esipiti ukɔ n kpu, née íye? ²⁹ Ke Moisi uu anɔɔ nyɛ n kó, uu wuru uú ha Matiyaa ketɛ-pɔ tone. Kei kuu piɲmáne pitɛ mári.

³⁰ Iɲmɛ afeena memáa, Moisi uu pɛ keyáa kenylene kucesi kóima-i Sinayi riyɔpe kekúri n we. Kei ke Uléecaatume unyine uu kuhíhíi kunylene keɔpe inalempi kémɛ u rikpáfúme. ³¹ Ke Moisi uu lɛ n yɛ́, ai menyine u wai. Uu re uké rinyɔɔɔpɔ uké ha mewai mɛ nyáni. Uu Uléecaa rinco kom te: ³² Néɛ pipósáyaha Uleecaa, ne Apiraham ne Isaaki ne Yakupu Uleecaa. Moisi uu pɛ iwame ne n terii úu kaha uké riweríi.

³³ Upíima uu u maa re: A apónéeri mahá, li we re kelɔ ke-i kaa nní n nyenu ye Uléecaa ríɔɔɔ le. ³⁴ Ne Esipiti keteni-i nnépurí íwe yenle, am kɔ piɲmɔpi kom. Lɛ nnya karín ka ké pi yoriye. Lɛ nnya, a nkpéni kam ké Esipiti ketɛ-pɔ pɔ tú.

³⁵ Moisi uyɛ ke Isirayeli pikɔ apí pɛ n kési, api u maa re: Wóo iyɔɔpi ne itúhaane pɔ tónse? Uyɛ cire ke Uléecaa uu tumme re uké piuyɔɔpi, uké kɔ ilási kémɛ pi lese. Uléecaatume uyɛ kuhíhíi keɔpe inalempi kémɛ u rinkpáfúme yeé u lénine. ³⁶ Moisi ye Isirayeli pikɔ Esipiti keteni-i léseme. Iɲmɛ afeena kémɛ kuú ne Esipiti keteni-i ne Míni-Weé-Kukoi kémɛ ne kucesi kóima-i mewaisaɲa ne mewai píima mɛ wapisi. ³⁷ Uyɛ cire ye pɛ Isirayeli pikɔ símisi re: Uléecaa yé antepu unyine nɔ páme yare né un nónnépurí ukɔ. ³⁸ Ke Isirayeli pikɔ apí pɛ kucesi kóima-i n cápine, uyɛ pɛ pirósáyaha ne Uléecaatume yeé Sinayi riyɔpe kecáa-pɔ u n símaari keɔpe we. Uléecaa nsímé me ye nfáa n he kuú pɛ yósu un tɔ pálɛ. ³⁹ Amá pirósáyaha apí pɛé la piké u pakare, api uipuri yulu apí n káipi piké Esipiti pɛle. ⁴⁰ Api pɛ Arɔɔ maa re: A piléecaa rɔ mɔ́ pɛé yé keróyu-i n sɔne, li we re ári nyu leleɛ Moisi uyɛ nní Esipiti ketɛ-pɔ rɔ n léseme n wa. ⁴¹ Api keyáa kɛ tináapipi mɔm, api ri nyóɔnse, api pianipe limɔme-mɔme lɛ anyá wai, piakɲ aa niɲesi. ⁴² Amá Uléecaa uu kepire pi tɔ uu pi yá api itunje ne iwáre ne awárepi n yáasi yare kai antepuye atelɛ-i n wólaalɛ. Li kei wólaalɛ te:

Ní Isirayeli pikɔ, né kani iɲmɛ afeena kémɛ kucesi kóima-i isɛ

ne nyóɔnsente ani kɔ licɔ licɔ hekesii?

⁴³ Amá piléé kapi ye n sée re Molki kucánjí ne nɔpinéléé

Refaa riwarepi kaní pɛ topori. Lɛ kaní serí nɔn ne pi yáasi.

Lɛ nnya kam nɔ léseɛ ké ne Papilɔni ketɛ kepire-mempɔ ha.

⁴⁴ Pirósáyaha ye pɛ kucesi kóima-i kucánjí mále kpɛ n nyísélɛ te Uléecaa ye tɔ ne uyɛ keɔpe rinco yekeile. Ku pɛé wele yare kpɛ ke Uléecaa uú pɛ Moisi n

símisi re uké wa. U pree Moisi maa re uké kpě kuú pree n yé kucɔ wa. ⁴⁵ Pirósáayaha ye kucáníí kpě ne pipipirě tíyele. Pree uyé-i ke Yosuwee uú pree pi n kpráúí kápí pree ne ku ripéne apí ne ketě kee pikeyu-mempɔ n we téj. Ketě kě pikó ke Uléecaa uú pree lákase. Kucáníí kpě aku lě Kanaa-i n we aí ne Tafiti kumújé tulu. ⁴⁶ Uléecaa ye pree ne Tafiti kefa fénnelē. Tafiti uu pree u pise re uké ncée u he uké kényɔ mɔ keké wa kei ke Yakupu Uleecaa uu n we. ⁴⁷ Amá Salomɔ ye ka uu kényɔ u mɔm. ⁴⁸ Mprá ne lě, Uléecaa yee mprá yo kecáá n tú, uu síyɔ ke pisei api m mɔ kémee sói. Yare ke antepu Esayi uu m maa re:

⁴⁹ Upíima ye maa re
Keyómecaa ye rinéyɔɔpitū le,
ketě pɔɔ kenénacɔpe
kényɔ kéye ke nɔɔ yé né mɔ?
Yei kam yé tone ké ne n wénte?

⁵⁰ Ai rinécúruu né lě nnéi waa? ⁵¹ Etiyeni uu kɔ pimáa pi kpá re: Nɔ pisei mprá atii ye ráápúle hái. Nɔ akíj takále, nɔanétu áa ye kɔ nsímé kɔ. Nɔpinésáayaha meɔɔ kani nní we nɔn Nfáasɔne rinɔ kesu. ⁵² Antepu úye mpuri ke nɔpinésáayaha ápi wéékuselē? Pě nnéi pree n símisi re Asei ute ye weme kapi kɔ. Asei ute uyě ke nɔɔ kɔ nkpéni nní piláarɔ anipe-i wa ani u kopu. ⁵³ Uléecaa ye ne piléecaatumē ritikile uú ne uisé nɔ pa, amá áni i ritiki.

Etiyeni nkɔ kecáá nsímé

⁵⁴ Ke pree pree ketúhaane-i n we api lě n kɔ, ai kuwóɔ pi fukɔɔme api pree Etiyeni nsímé mmě ne aní n takai. ⁵⁵ Amá Etiyeni pɔɔ pree keléecaa inípee n tapaalē, Nfáasɔne nn u yipaalē un ne Uléecaa meɔɔpi ne Yeesu yee Uléecaa kuluke-luke-mě kényukɔtone-i n nyenu nyáni. ⁵⁶ Kei kuu pree re: Ne keyómecaa nyánile ken wúkulelě, Usoi Kepipi ken Uléecaa kuluke-luke-mě kényukɔtone-i nyenu. ⁵⁷ Kuu lě m ma, api kepupela píima kenyine té api atu tápisi api pinnéi kesé pehéɔɔ api u filí, ⁵⁸ api u lakase apí ne kuyu iyaa leepɔ api apare u tapisi api kópu. Pree kei n we api pisitukanka cícaá máhani api unjámne unyine kapi ye n sée re Sɔɔli pa uu si m mé. ⁵⁹ Pi Etiyeni apare tapisile un we un kɔ ne keyóme yáasi. Uu re: Upíima Yeesu, a nnéfáa yɔsí, ⁶⁰ uu pree anui kecáá wúla uu mesóri pupéi re: Upíima, kape akópe nnyé piriya kecáá wa. Kuu lě pimáa m masí, uu pree kpi.

8 Etiyeni nkɔ mmě n n we Sɔɔli sá.

Sɔɔli ye Kirisi pikó wéékuselē

Likeyaa kě cire kapi Yerusalem kuyomeyáhaalee pikó piwéékuse koraane ai wɔjɔɔ. Pinnéi api Yutee sitē ne Samarii sitē kecáá yékáá, ai yá pitume nmane. ² Pisei pree Uléecaa likó n la pree Etiyeni kulesi api nkɔ tone api ukecáá tēni hái. ³ Sɔɔli pɔɔn nmanéúúle te uké Uléecaa icápine kpu. Síyɔ kuú pree kónúlé un Kirisi pikó cɔpii, pitisi ne pinósi, un kukpaniilee súuni.

Filipu ye Nsímé Kεcire Samarii keteni-i yóólē

⁴ Pree rin-yékaa ye pree ketě kónúlenle pin Nsímé Kεcire yóólē. ⁵ Filipu uu yisi uú ha Samarii kuyu maa-i yóó re Yeesu yee uyě ke Uléecaa uu n wé. ⁶ Pisei nnéi ye pree rinɔ rise wale pin Filipu kutu cɔlē. Pi pree kómēile re u mewaisaɔa wapisi, api kɔ me yenu. ⁷ Aníri ye pree pisei meyá kémee lele an pupukee. Síkankáláká ne pipáíkɔ kulú ye pree pélesile. ⁸ Ai pree lě nnya pisei n láárú kuyu kpe-i.

⁹ Utisi unyine yee hái meke-mē kuyu kpe-i we, api ye u séi re Simɔɔ. U pree metarewai wapisile ai ye Samarii pikó nnɔɔ yipu. U kɔ pree umecire kpílenle re u úyukɔ unyine le. ¹⁰ Pisei nnéi, kai n kpisi siwá ne piwéese ye pree u waiselenle hái. Api ye maa re: Uléecaa nmane kapi ye n sée re nmane maa mee usoi nkó kémee we. ¹¹ Hái meke-mē ke umetarewai ame nnɔɔ pi yipaalē. Api pree lě nnya u n waiselē. ¹² Amá ke Filipu uu Uléecaa iyɔɔpi ne Yeesu Kirisi kecáá Nsímé Kεcire pi n símisi api nmane, pi tíyesele api míni pi wole, kai n kpisi pitisi ne pinósi. ¹³ Simɔɔ uyě ticuruu pɔɔ kɔ ne Nsímé Kεcire mmě kefa tene api míni u wole. Uu pree Filipu n tikilē un mewaisaɔa ne mewai píima ke uyě uu n wapisi nyáni men nnɔɔ u yipaalē.

¹⁴ Pitume pree Yerusalem-i n we api kóm te Samarii ketě pikó ye Nléecaasímé yɔsí. Api pree Piyee ne Yohani kei tumpɔ. ¹⁵ Piketé kě api yisi api sí apí ha ne Uléecaa welu re uké Samarii pikó pě Nfáasɔne he. ¹⁶ Nfáasɔne n n pree kahane likumújé kpe-i úka kecáá n súime. Míni nmane kápí pree ne Yeesu rinyiri pi wole. ¹⁷ Kei ke Piyee ne Yohani api pree anípe pikecáá rilaa, Nfáasɔne nn pree pi loni.

¹⁸ Ke Simɔɔ uu n yé te pitume ye pisei kecáá anípe rilaa Nfáasɔne nn pi loni, uú ne siwóo hapɔ uu pitume pě maa re: ¹⁹ Ani kɔ né nmane mmě he ké ye nen úye kecáá anípe rinlaa, uké Nfáasɔne yɔsí. ²⁰ Amá Piyee uu u pree re: Nɔ ne sipwóo sē ani ásáláú wa. Pɔ musí re pɔ fe aa Uléecaa lihēhe ne siwóo lɔluu? ²¹ Lipók líka ái nté we, áa kɔ líka kecáá nté ncée má. Li we re áa Uléecaa kémee ase má. ²² A kepómújé kópe kepire rito aa Upíima ne tēni re lin kusári n we, uké kemújé kě pɔ sári. ²³ Ne nyáni yare nfasímé kópe ne rikpákárá kaa n fanaalē ye pɔ múllenle yare ulási. ²⁴ Kei ke Simɔɔ uu pree rinɔ yɔsí re: Ani nórincúruu ne Upíima né té, lě kani nní m ma ái kape ne né n wa nnya. ²⁵ Ke Piyee ne Yohani api Samarii kuyu kpe-i Upíima nsímé piyóo ne picélaa m masí, api yisi api Yerusalem pele, pin ncée-i siyupi meyá kémee Samarii ketě kecáá Yeesu Nsímé kεcire yóólē.

Filipu ne Etiyopii ukawe ifaaci

²⁶ Upíima uleecaatumē unyine uu Filipu maa re: A yisi aa itunje kumii-mě panse aa Yerusalem ncee mee Kasaa n cépilē kpisi. Ápi ye ncée mmě titiki. ²⁷ Filipu uu mese ne mese yisi uu tɔmpɔ, uú ne ncée Etiyopii ketě utisi unyine sáne. Ukawe píima unyine lo [†]. Uyee Etiyopii unɔsiyɔɔpi Kantaasi memá nnéi kecáá páilē. U

Yerusalem-i kale re uké Uléecaa yáási ²⁸ un pæe nkpéni kulu, un ukésanncipi kecáá tú un antepu Esayi ritelé kééni. ²⁹ Nfáasɔne nn Filipu maa re: A kenɔipi nké kekúrí hapɔ. ³⁰ Filipu uú ne itóð nyɔsɔpɔ uu kóm Etiy-opii ukó uyé un antepu Esayi ritelé kééni. Filipu uu u pise re: Pɔ lɛ kaa n kééni aseí kómeii? ³¹ Utisi uu re: Unyine unsá né n lɛ, iye kam yé ne kó? Uu pæe Filipu séi re uké hapɔ uké kesanncipi kémee ukekúrí tone. ³² Li Uléecaa Nsímé kelð kɛ kuu n kééni kémee wólaalɛ te:

Pi ne u túsule yare kapi ye
kusáɲyaha n tɔɔi pin ne pikópe sɪ,
un séélɛ yare risáɲpipi kapi nkpíí n nyálu, uu rinɔ́
wúkule.

³³ Apí ne u túhaane api u cepise, uu pæe nkpáni líka tu. Wóo yé pæe nkpáni upipiré tinɔɔ maa?

Pi keté kecáá unfaa lesele. ³⁴ Kuu lɛ pikéé m masí, uu pæe Filipu pise re: A risuúlu a né símisi nké te úye nsímé ke antepu nkó uu nní símisi. Uricuruu kuú ne máne néee unyine nsímé kuu símisi? ³⁵ Kei ke Filipu uu pæe ne antepu Esayi nsímé mmɛ riwááná uú ne Yeesu nsímé kecire u símisi. ³⁶ Api nsé nɔ́h apí ha ne míni kelð kenyine tulu. Ukawe píima uyé uu pæe re: Míni ye mmé nní. Yo icɔ yee párilɛ ké ne míni n wole? ³⁷ [Filipu uu u pæe re: In te pɔ ne kepɔfa nnéi nsímé mmú tene, pi yé fe api míni pɔ wole. Utisi uu re: Ne ne kefa tene re Yeesu Kirisi ye Uléecaa Kepipi lɛ.] ³⁸ Uu kesanncipi nyereɛ, u ne Filipu api míni-i lomɔ, Filipu uu míni u wole. ³⁹ Kapi míni-i n léepɔ, Upíima Nfaasɔne nn Filipu kpiíɔ, ukawe uyé uu pæe piyéne u rikpá. Uyé uu kɔ mpɔɔnare ne uncee nɔ́h. ⁴⁰ Filipu pɔ ha Asɔɔti keté-pɔ leeri. Uu pæe kei ayu nnéi nyee ncée-i n we kémee Nsímé Kecire n yóólɛ uú ha ne Sesaree keté tulu.

Sɔɔli ye mɛfine conse (UPM 22:6-16; 26:12-18)

9 Sɔɔli uu pæe kusa kumúɲé kpe-i Upíima pipiretiki ne kefa pɔ́lú un wéési uké pi kó. Uu yisi uu lɛ nnya Uléecaa usina lɛpɔ, ² uu re uyé uké átelé u wa aké ncée u he uké ha Tamaasi-pɔ Pisuiifi ayomeyáhaalee rika. Un kei píye n lɛpɔ pæe Upíima ncee n tikilɛ, pitisii, pinɔ́sii, uké fe uké pi cɔpii uké pahaankee uké ne Yerusalem tɔmpɔ. ³ Kuu ncée n kpísi un ne Tamaasi nyahaipɔne ke metéi menyine amé meyéne mese keyómecaa-pɔ leeme amé tapu amé ne u kóónú. ⁴ Uu keteni-i lólu, uu pæe rinɔ́ rinyine kom tin tee re: Sɔɔli, Sɔɔli, yo kecire nnya kaa lɛ né wéékuselɛ? ⁵ Sɔɔli uu pæe pise re: Pɔ́ úye, Upíima? Upíima uu rinɔ́ u yósu re: Néee Yeesu uyé kaa nní n we pɔn wéékuselɛ. [Áa ye nkpáni fe pɔké ne nkɔ melð tɔpíriinkee. Un terii lin nnɔ́ u yipaalɛ, uu pæe maa re: Upíima, yo kaá la ké wa? Kei ke Upíima uu pæe maa re:] ⁶ A yisi aa kuyu-i lomɔ. Pɔn n lomɔ, pi yé pæe pɔ símisi lɛ kaa yé n wa. ⁷ Sɔɔli pisencɔ api nyere píri, rinɔ́ ári we. Amá pi pæe rinɔ́ kómeile ápi pæe úka nyáni. ⁸ Sɔɔli uu yisi uu anípe wii uu pæe líka nyáni. Api pæe kunípe u múlú api

† Pi ye pæe kuyu kpe inyekii kémee pikawe píima pɛ comesile api kelene pikei pi pa uyɔɔpi keyɔ-i.

u tɔɔi apí ne Tamaasi sɪ. ⁹ Siyáa sitaani kuu wa uu ye líka yé, uu ye líka li uu ye kɔ líka n ntí.

¹⁰ Kirisi upiretiki unyine ye pæe Tamaasi-i wele, api ye u séi re Ananiyasi. Upíima uu keyáa kenyine u kpáfúme uu u séi re: Ananiyasi! Ananiyasi! Uu re: Néee nkó, Upíima! ¹¹ Upíima uu u maa re: A yisi a ncée mmɛ kapi ye n sée re Kecire kpísi áa ha Yutasi keyɔ-i Tarisi ukó uyé kapi ye n sée re Sɔɔli kecáá pise. U wele un keyóme yáási. ¹² Ai u nyíse re utisi unyine kapi ye n sée re Ananiyasi ye lomɔ uu anípe ukekáá láa re uyé Sɔɔli inípe iké ye kɔ yé. ¹³ Ananiyasi uu re: Upíima, ne konle pisoí meyá pin símisi re utisi uyé uu kusa pipɔsoi pæe Yerusalem-pɔ n we rikpákára wapisi. ¹⁴ Pæe ye Uléecaa inyɔɔnse n wa piwéése pæe ncée u he re uké nté kam uké pɛ nnéi pæe pɔ n yáási cɔpii. ¹⁵ Amá Upíima uu u pæe re: A n ηme. Ne usoi uyé wéele re uké pinékei wa. U yé tíyese mpuri sane pikó ne pipiɔɔpi ne pæe ne Isirayeli pikó api rinényiri ceru. ¹⁶ Né rinécúruu u símisi re u yé kenécáá íwe ncɔpuri li. ¹⁷ Kei ke Ananiyasi uu pæe ncée kpísi uú ha Yutasi keyɔ lomɔ, uu Sɔɔli kecáá anípe laa uu re: Unémárecɔ Sɔɔli, kaá pæe ncée n tikimelɛ pɔn nté wéme ke Upíima uu pɔ rikpáfúme. Uyee né tumme re ipɔ́nɔ́pæe iké ye kɔ nkpéni yé, Nfáasɔne nké kɔ pɔ lɔ. ¹⁸ Kei nní, linyine ai uinípee kecáá lápile yare ikpíntomé awéé ai lólu, uu pæe nkpéni n nyáni. Uu yisi apí míni u wole ¹⁹ uu pæe iluke le uu nnaɲe yenu.

Sɔɔli ye Tamaasi-pɔ Nléecaasimé yóólɛ

Sɔɔli uu Yeesu pipiretiki kémee Tamaasi-i siyáa wai. ²⁰ Uu pæe kei nní yisi uu síyɔ se-i ke Pisuiifi ayomeyáhaalee aa n we ka uu yóo re Yeesu yee Uléecaa Kepipi. ²¹ Ai pɛ nnéi pæe u n kómei nnɔ́ yipu api ye pæe re: Ái nkó yee ye lɛ Yerusalem-pɔ pæe rinyiri ntí n séle n wéékuselɛ? Nénte u kɔ nté kale re uké lipite pɛ cɔpii uké ne pæe ye Uléecaa inyɔɔnse n wa piwéése lɛpɔ? ²² Pæe ke Sɔɔli uu nnaɲe piyéne rikpá uu ye ne Pisuiifi pæe Tamaasi-i n we nsímé feriyee uu pi séése. U ye pi nyíse re Yeesu yee Úyulale ke Uléecaa uu n wée. ²³ Kai nkáripí n náɲai, Pisuiifi apí símaane áí tone re piké Sɔɔli kpu. ²⁴ Ai Sɔɔli kutu-i loni re pi u wéési. Ketúɲé ne kesine kapi pæe kuyu sipoo mé piké ne u n kpu nnya. ²⁵ Upiretiki apí pæe kesine menéne menyine-i u wai apí ne kuyu mmele kepíre-mɛ u súisepɔ.

Sɔɔli ye Yerusalem-i we

²⁶ Ke Sɔɔli uu Yerusalem n tuiɔ, uu Yeesu pipiretiki picɔ pitíki peeni, amá pinnéi pin pæe u wuru. Ápi pakarelɛ te u mesei Yeesu upiretiki. ²⁷ Kei ke Parinapasi uu mese u kpísi uú ne pitume lɛpɔ, uu lɛ ke Upíima uu umecire n lése uu Tamaasi ncee-i Sɔɔli nyíse ne lɛ kuú ne u n símisi pi keeni. Uu kɔ lɛ ke Sɔɔli uu Tamaasi-pɔ ne ikari Nléecaasimé ne Yeesu rinyiri rin-yóo pi símisi. ²⁸ Kaí ne kei n kpísi, Sɔɔli ne pitume pɛ pæe pæe Yerusalem-i sɔnesi, un ne ikari Nléecaasimé ne Upíima rinyiri yóólɛ. ²⁹ U ne Pisuiifi pæe Mékireki n símisi yé pæe ifaaci wale. Amá pɛ pin pæe wéési piké u kpu. ³⁰ Ke

piyómeyáhaa picɔ api lɛ n céri, api u kpísi apí ne Sesaree-mɛ u sɪ api Tarisi-mɛ u tɔɲsepɔ.

³¹ Úka úu pɛe kumúɲé kpe-i Yeosu pikó cɔɲlɛ Yutee ne Kalilee ne Samarii ketɛ nnéi kecáá. Pi pɛe ikari kpari-isenele pin kɔ Upíima riwure mále. Nfáasɔne nn pi léni pin kulúí kpálɛ.

Enee pipélé

³² Piyee ye pɛe m̀pá yei kuyu-i sɔnele, uú ne keyáa keniyine Yeosu pikó pɛe Lita kuyu-i n we kémee tulu. ³³ Uu kei utisi unyine kapi ye n sée re Enee lɛɛpɔ. U kékankáláká le. Li wa inɲmɛ ipaha kuú ne kefine kecáá n finu úu ye fe uké sɔne. ³⁴ Piyee uu u maa re: Yeosu Kirisi ye pɔ pɔisele, Enee. A yisi a ripóćúruu kepófine ri-wépi. Enee uu kei nní mese ne mese yisi. ³⁵ Lita pikó ne Saarɔɔ pikó nnéi api u yenu api pimɛcire Upíima pa apí ne Upíima kefa tene.

Pi Tɔrikaasi yukuse nkɔ kémee

³⁶ Yafa-pɔ ke unósi unyine uú pɛé we. Pi ye u sée re Tapita. Pi ye rinyiri tɛ Mékireki kémee tuisse re Tɔrikaasi † Uyɛ nkó mee re uké m̀pá píyei lisɔne n wai uké kɔ písoi n hekesi. ³⁷ Uu likumúɲé kpe-i káási uu kpi. Kapi piwóle u m masí, api kɛyɔ kecáá-pɔ kulee kunyine-i keléécaapɔ u finse. ³⁸ Yeosu pipiretiki pɛe Yafa-pɔ n we ye pɛe kónle re Piyee ye Lita-pɔ we. Lita ye kɔ ne Yafa kólenle. Api pɛe písoi pité lese api Piyee kémee tum te piké u maa re uké mekee pikemee wurupɔ. ³⁹ Piyee uu wákasi u ne pɛé api tóoisene api tɔmpɔ. Kuu n tuiɔpɔ, apí ne kɛyɔ kecáá kulee kpe-i u taáɔpɔ. Pikúmannɔsi nnéi apí nyɔsɔpɔ api itu ne u kálisi. Api sitúkanka ne akpélenku nyɛ ke Tɔrikaasi uú pɛe nfáa m má un yóóni u nyísen-te. ⁴⁰ Kei ke Piyee uu pɛe pinnéi lésepɔ, uu wúla uu keyóme yáási. Uu pɛe ukpɔkpɔ-mɛ pansepɔ uu re: Tɔrikaasi, a yisi. Tɔrikaasi uu inípele wúkule. Kuu Piyee n yé, uu yisi uú tone. ⁴¹ Piyee uu kunípe u tini uu u léni uu yisi. Uu pɛe limemáa piyómeyáhaa ne pikúmannɔsi pɛé séi uu Tɔrikaasi ne unfaa pi nyíse. ⁴² Nsímé mmɛ nn Yafa kuyu nnéi kóónú, písoi meýá api Upíima ne kefa tene. ⁴³ Piyee uu Yafa-i ukónɛfukei Simɔɔ keyɔ-i tone ai siyáa wai n̄sɔne.

Piyee ye Kɔrinee keyɔ ha

10 Utisi unyine yee pɛe Sesaree-pɔ we, api ye u séi re Kɔrinee. U pɛe Rɔm usóɔca kpéé unyine le. U pɛe písoi píle kutɔpilee uwéése le. ² U ne ukeyɔ nnéi ye pɛe Ulééca likó lalɛ. U ye pɛe píwekɔ́ ulikó meýá hekesile un kɔ mesére Ulééca yáási. ³ Keyáa keniyine kuu ketúɲéɔ metaani kumúɲé Uléécaatumɛ unyine méyene menyine-i yé cáká-cáká. Uléécaatumɛ uyɛ uu ukeyɔ-i lomɔpɔ uu u séi re Kɔrinee! ⁴ Kɔrinee uu pɛe iwame ne uléécaatumɛ uyɛ n nyáni uú ne u pise re: Ne meyo-me, Upíima? Uléécaatumɛ uu u pese re: Ulééca ye ipówele konle uu kɔ lɛ kaa píwekɔ́ n léni yenu. Úu ye pɔ palei. ⁵ A nkpéni písoi tū piké ha Yafa-pɔ utisi uyɛ kapi ye n sée re Simɔɔ api kɔ rinyiri u he re Piyee

† Tɔrikaasi: Li asele re ketáha

séeme. ⁶ Ukónɛfukei uyɛ kapi ye n sée re Simɔɔ keyɔ-i kuú we mínimaa ritime-pɔ. ⁷ Ke uléécaatumɛ uyɛ uu lɛ n símisi uu tɔmpɔ, Kɔrinee uu upikeikó pité pinyine séi. Ukutɔpilee kémee usóɔca unyine ye pɛe Ulééca likó lalɛ n̄sɔne. Uu kɔ uyɛ séi. ⁸ Uu lelee n wa nnéi pi keeni uu pɛe Yafa-pɔ pi tum.

⁹ Ai ncée pi weesi pin Yafa lapɔ. Piyee uu ituɲe kecíre kumúɲé kɛyɔ cáká ipiraa yopoi re uké keyóme yáási. ¹⁰ Nkú nn u wai uu re u ye iluke li. Kapi n we pin iluke iyɛ wai, ai u wai yare kenípehehe. ¹¹ Uu yénu keyóme ken wúkulelɛ, linyine lin cepimele aí ne keteni-i tui ri yare kusáɲáá maamaa kunyine kapi n tɔɲe pin kua-time kena muleilɛ. ¹² Ána ana likó nní ncɔpuri ne lelee m múnɲi ncɔpuri ne sinúipi ncɔpuri yee pɛe keméé we. ¹³ Ai rinóɔ u maari re: Piyee, a yisi, a kó aa le. ¹⁴ Piyee uu rinóɔ pese re: Kása, ám píkaí iróse kémee icíri inyine lukaalɛ, Upíima! ¹⁵ Ai kɔ melírū pimáa u kpa re: Lɛ ke Ulééca uú m maa re liluke-luke, páa kape li maa re icíri. ¹⁶ Mepehɛ metaani kai lɛ wa, ai pɛe limemáa kusáɲáá kpɛ keyómecca-mɛ kpiɔpɔ.

¹⁷ Piyee uú n we un umecire písei re méyene mɛ asele ye nkpéni áye. Likumúɲé kpe-i, písoi pɛé ke Kɔrinee uu n tumpɔ pɔɔn Simɔɔ keyɔ wélaapɔ apí ne keripoo tuiɔpɔ mese ne mese. ¹⁸ Api séi api pise re kei ke Simɔɔ kapi rinyiri n he re Piyee uú wee? ¹⁹ Piyee un we un meýéne mɛ kecáá músu, Nfáasɔne nn u maa re: Pitisi pitaani pinyine ye mpí pin pɔ wéési. ²⁰ A yisi a ricepɔ, nɔ ne pɛé ani mese ne mese tɔmpɔ. Néé pi tumpɔ. ²¹ Kei ke Piyee uu pɛe súipɔ uu pitisi pɛé maa re: Néé Piyee uyɛ kani n wéési. Néé usoi uyɛ kani n wéési. Ne meyo-me? ²² Api re: Rɔm usóɔca kpéé Kɔrinee yee ró tumme. U usoi kecire le, un kɔ Ulééca pakarelɛ. Pisuifi nnéi ye ukecáá n̄sɔne símisile. Uléécaatumɛ unyine yee u símisi re uké pɔ sée áa ha ukeyɔ-i nfasimé kaa m máme u símisi. ²³ Piyee u kɛyɔ pi tani uu kulee pi he api fine. Kai kóso n weesi, uu yisi uu pi tiki api kesé tɔmpɔ. Pimáreɔ pinyine pɛe Yafa-i n we pɔɔ kɔ yisi api u saruni. ²⁴ Liukóso kapi Sesaree tu, Kɔrinee un ukeyɔ-i upikó ne upisane cápinelɛ un ne pi mé. ²⁵ Ke Piyee uu n tuiɔpɔ, Kɔrinee uu u tɛpei, uu wúla ne ketɛ-pɔ uú ne ipakare u yáási. ²⁶ Piyee uu u yukuse uu nyereɛ uu re: A yisi a nyere! Né ne kɔ kesoipipi le. ²⁷ U ne Kɔrinee pin lɛ ifaaci wai uú ha ne kɛyɔ lomɔpɔ, uu lɛɛpɔ písoi pin cápinelɛ kulúí ²⁸ uu pi maa re: Nórínécúruu ye nyule re Usuifi úu ncée má upiyómeyáhaa nnya, u ne mpuri sane ukó unyine piké n sɔne, néé uké ye ukeyɔ rilóólú. Amá Ulééca ye né símisile re ái nyam̄ te ké m músu re unyine ye icíri néé úkperinkpekɔ́. ²⁹ Lelee tíyese, kani kenémee n tumpɔ re piké né sée, ám nkpáni pipáká-páká peé. Ne la ké nkpéni nɔ pise re n̄-ye kaní ne né séi? ³⁰ Kɔrinee uu pɛe rinóɔ u yósu re: Siyáa sina ye nsí kam ituɲe nnyí icɔ-i, ketúɲéɔ metaani kumúɲé nkú-i kenéyɔ-i we nen keyóme yáási. Mese ne mese, ám paí utisi unyine un ilū tanaalɛ in télu un ne kenékúri nyenu. ³¹ Uu né maa re: Ulééca ye ipówele yɔsile, Kɔrinee. U lɛ kaa lipókó písoi n hekesi yenle. ³² Lɛ nnya, a písoi tū piké ha Yafa-pɔ Simɔɔ kapi rinyiri n he re Piyee séeme. Ukónɛfukei uyɛ kapi ye n sée re Simɔɔ keyɔ-i kuú we mínimaa ritime-

ṗṗ! ³³ Am pɛɛ mɛsɛ nɛ mɛsɛ pɪsɔi tumpɔ rɛ pikɛ ṗṗ sɛɛmɛ. Li nɛ larisilɛ h́ai rɛ ṗṗ ka. Nt́nɛ́i mmú, Uléecaa inɪpɛɛ-i kari nkɔ́pɛni nní wɛ, tɔn kutu cɔlɛ tɔkɛ ḱɔ tɛ ḡ-ye kɛ Upíima uu ṗṗ máame rɛ a rɔ́ símisi.

Anɔ́ kɛ Piyɛɛ uu Kɔ́rinɛɛ keyɔ-i ṗṗ ma

³⁴ Kei kɛ Piyɛɛ uu pɛɛ rinɔ́ɔ yɔ́sɪ uu rɛ: Nkɔ́pɛni kam meykíyiki ḱɔ tɛ Uléecaa úu pɪsɔi nɛ picɔ kóólɛnɛ. ³⁵ Mpá mpuri ḡ-ye ukó yɛ kpɛrɛ u pakarelɛ́ un aseɪ tik-ilɛ́, u yɛ liute n lalɛ. ³⁶ Yeosu Kirisi kuu tumme rɛ ukɛ Isirayɛli pikɔ́ Nsímé Kɛcɪrɛ símisi rɛ u nɛ nkíḡnɪḡɪ pi ka. Yeosu Kirisi uyɛɛ pɪsɔi nnéi Upíima. ³⁷ Ke Yohani uu Nléecaasimé piyóó nɛ pɪsɔi pínɪwolɛ ṗṗ masí, nɔ yɛnlɛ lɛlɛ Kalilɛɛ keteni-i n wa aɪ ha nɛ Yutee ketɛ́ nnéi yósu. ³⁸ Uléecaa yɛ pɛɛ Nasareti ukó Yeosu kɛpɪrɛ wɛlɛ. U pɛɛ Nfáasɔnɛ ukɛmɛɛ walɛ nn ḡnɔḡɛ u hɛ, un nɛ ṗṗ yɛi śɔnɛ un lisɔnɛ wai, un pɪsɔi nnéi kɛ kunírɪ aku m múlɛ́lɛ́ pɔisɛntɛ. ³⁹ T́ɔ́ lɛ́ nnéi kuu Pisuiɪi kuyu-i nɛ Yerusalem-i n wa piseérakɔ́. Pi kunapéékɔ́ kɛcáá u kariilɛ́ apí nɛ u kopu. ⁴⁰ Amá Uléecaa uu keyáa táánũ tunḡ nkɔ́ kɛmɛɛ u yukusɛ, uu fɛ uu umɛcɪrɛ lɛsɛ uu kɛrɔ́ɔɔpɛ pɪnyɪnɛ nyíse apɪ ýɛnu rɛ u nkɔ́ kɛmɛɛ yisilɛ. ⁴¹ Ái pɛɛ rɛ pɪsɔi nnéi kuu umɛcɪrɛ nyíse, amá t́́ kɛ Uléecaa uu mɛkɛɛ-mɛ n lɛsɛ rɛ tɔkɛ piseérakɔ́ kuu umɛcɪrɛ nyíse ari u yɛnu. Umɛyisɛ-máá, tɔ kɛsɛ́ tonɛlɛ ari lɛ ari níru nɛ uyɛ́. ⁴² Uu kɔ́ rɔ́ forii rɛ tɔkɛ́ Nsímé Kɛcɪrɛ Pisuiɪi símisi pikɛ́ céri rɛ uyɛ́ kɛ Uléecaa uu lɛsɛ rɛ ukɛ́ pɪnyán-nyá nɛ pikɔ́kɔ́ t́uhaanɛ. ⁴³ Antepuyɛ nnéi yɛ unsímé símisilɛ apɪ péhelɛ rɛ úyɛ un nɛ kɛfa u n tɛnɛ, uyɛ́ nnya, Uléecaa yɛ liute akóɔpɛ sári.

Nfáasɔnɛ yɛ mpuri sanɛ pikɔ́ kɛcáá súime

⁴⁴ Kumúḡɛ́ kɛɛ-i kɛ Piyɛɛ uu lɛ́ n símisi, Nfáasɔnɛ nn pɛ́ nnéi pɛɛ uanɔ́ nyɛ́ kutu n cólɛ́ kɛcáá súiri. ⁴⁵ Pisuiɪi pɛɛ Yeosu nɛ kɛfa n tɛnɛ yɛ pɛɛ Piyɛɛ sarunlɛ. Ai nnɔ́ pi yipu rɛ Uléecaa yɛ kɔ́ mpuri sanɛ pikɔ́ Nfáasɔnɛ hɛ. ⁴⁶ Mɛsɛi kɛ Pisuiɪi pɛ́ apí pɛɛ kómei mpuri sanɛ pikɔ́ mpí pin meyu sanɔ́ mɛnyɪnɛ símaankɛɛ pin kɔ́ siyóme nɛ Uléecaa pakarentɛ. Kei kɛ Piyɛɛ uu pɛɛ rɛ: ⁴⁷ Mɛrɔ́ɔ kɛ Uléecaa uu pɪsɔi mpí Nfáasɔnɛ hɛ. T́ pɛɛ nkɔ́pɛni fɛ ari nɛ pi yulu rɛ ápi kapɛ́ míni wolɛɛ? ⁴⁸ Kei kɛ Piyɛɛ uu rinɔ́ɔ hɛ rɛ pikɛ́ Yeosu Kirisi rɪnyiri nɛ míni pi wolɛ. Lɛ́ memáá, apɪ pɛɛ u pɪsɛ rɛ ukɛ́ pikɛmɛɛ siyáa sinyɪnɛ wa.

Piyɛɛ yɛ umewai Kirisi pikɔ́ pɛɛ Yerusalem-i ḡ we kɛɛnkɛɛ

11 Pitume nɛ Kirisi pikɔ́ pɛɛ Yutee keteni-i ḡ we apɪ kóm tɛ mpuri sanɛ pikɔ́ ṗṗ nɛ kɔ́ Uléecaa Nsímé yɔ́sɪ. ² Ke Piyɛɛ uu Yerusalem m pɛɛpɔ́, Pisuiɪi pɛɛ Yeosu nɛ kɛfa n tenɛlɛ́ ápi kɛ́yɛ u pa. ³ Pi u maa rɛ: Pɔ́ pikɛ́cɪrɛ́ keyɔ́ lomɔ́, nɔ́ nɛ pɛ́ ani kelɔ́ kɛsɛ lɛ! ⁴ Kei kɛ Piyɛɛ uu pɛɛ lɛlɛ́ n wa pi kɛɛnkɛɛ nɛ kɛ́tɔ́-pɔ́, uu rɛ: ⁵ Yafa-pɔ́ karṗ pɛ́ kɛ́yɔ́ kɛnyɪnɛ-i wɛ nɛn keyóme yáási, ai né wai yarɛ kɛnípɛɛhɛɛ, ai lɪnyɪnɛ né nyíse lin kɛnémeɛ wéme. Likei lɛɛ wɛlɛ yarɛ kusáḡáá maamaa kunyɪnɛ kapi n táḡɛ pin kuatime kɛna mulɛilɛ́. Ai pɛɛ keyómeɛaa n leeri lin cɛpimɛlɛ́ aɪ wɛri aɪ nɛ né kɔ́. ⁶ Am kusáḡáá kpɛ́

kɛmɛɛ ḡsɔnɛ paí, am ána ana likó nní nɔ́ɔpuri nɛ liyúikɔ́ nɔ́ɔpuri nɛ lɛlɛ́ m múḡui nɔ́ɔpuri nɛ sínúipi nɔ́ɔpuri yɛnu. ⁷ Kei kai rinɔ́ɔ né máame rɛ: Piyɛɛ, a yisi, a ḱɔ aa lɛ! ⁸ Amá am tinɔ́ɔ yósu rɛ: Kása, am píkaɪ iróse kɛmɛɛ icírɪ inyɪnɛ lukaalɛ́, Upíima. ⁹ Ai kɔ́ melírũ keyómeɛaa-pɔ́ pimáa kpá rɛ: Lɛ́ kɛ Uléecaa uu ṗṗ maa rɛ lilukɛ-lukɛ, páa kapɛ́ li maa rɛ icírɪ. ¹⁰ Mɛpɛhɛ́ mɛtaani kai lɛ́ wa, ai pɛɛ limemáá kusáḡáá kpɛ́ keyómeɛaa-mɛ́ kpíiɔ́. ¹¹ Likumúḡɛ́ kɛɛ-i, pɪsɔi pitaani pɪnyɪnɛ apɪ kei nní wɛri apɪ kɛ́yɔ́ kɛ-i kari ḡ wɛ ripoo-i nyɛrɛ. Sesaree-pɔ́ kapɪ lɛ́ pi tumti. ¹² Nfáasɔnɛ nn né maa rɛ kɛ́ yisi kɛ́ mɛsɛ nɛ mɛsɛ pi ritiki. Pimáreɔ́ pikpuulũ mpí apɪ yisi apɪ né sáruni ari ha nɛ kɛsɛ́ Kɔ́rinɛɛ keyɔ́-i lomɔ́. ¹³ Uyɛ́ uu rɔ́ kɛ́ɛnkɛɛ lɛ́ kuu uléecaatumɛ́ ukɛyɔ́-i n yɛ́ un u tee rɛ ukɛ́ pɪsɔi tũ pikɛ́ ha Yafa-pɔ́ Simɔ́ɔ kapɪ rɪnyiri n hɛ rɛ Piyɛɛ sɛɛ. ¹⁴ U yɛ́ nsímé u símisi mɛɛ yɛ́ u nɛ ukɛyɔ́ pikɔ́ nnéi n yóriyɛ. ¹⁵ Kam nsímé n kpísi, Nfáasɔnɛ nn pikɛcáá súiri yarɛ knn lɛ́ kékɔraanɛ kɛrɔ́cáá n súime. ¹⁶ Kei kam pɛɛ Upíima rinɔ́ɔ ntí léise rɛ: Míni ḡmanɛ kɛ Yohani uu nɔ́ wólɛ. Amá Nfáasɔnɛ kɛ Uléecaa uu nɔ́ wolɛnɛ. ¹⁷ Kari Upíima Yeosu Kirisi nɛ kɛfa n tɛnɛ, Uléecaa uu Nfáasɔnɛ rɔ́ hɛ. Mmɛ́ kuu kɔ́ nkɔ́pɛni pɛ́ hɛ. Wóo pɛɛ nkɔ́pɛni né kɛ́ nɛ Uléecaa n kɛḡɛnɛ? ¹⁸ Kapɪ anɔ́ nyɛ́ n ḱɔ, apɪ piakɪḡ niḡukusɛ apɪ Uléecaa ríyɛ waisɛ apɪ rɛ: In lɛ́, mɛsɛi yɛ mɛ rɛ Uléecaa yɛ ḡmureilɛ rɛ mpuri sanɛ pikɔ́ ṗṗkɛ́ kɔ́ piakóɔpɛ kɛpɪrɛ ritɔ́ pikɛ́ nfáa yíkíyiki yɛ́.

Kirisi pikɔ́ pɛɛ Antiyɔ́ɔsi-i ḡ we

¹⁹ Kumúḡɛ́ kɛɛ-i kapɪ pɛɛ Etiyɛɛni ḡ kpu, pi pɛɛ pɛpɛɛ Kirisi nɛ kɛfa n tɛnɛ wéékusɛlenlɛ h́ai. Ai t́yɛsɛ picɔ́ apɪ wúrunkɛɛ apí nɛ Fenisii ketɛ́ nɛ Siipuru nɛ Antiyɔ́ɔsi tulɛ, amá pin pɛɛ Pisuiɪi ḡmanɛ Nléecaasimé símisi. ²⁰ Mpá nɛ lɛ́, Siipuru nɛ Sireɛni pikɔ́ pɪnyɪnɛ yɛ yisilɛ apɪ Antiyɔ́ɔsi sɪ́ apí ha Upíima Yeosu Nsímé Kɛcɪrɛ Pikireki símisi. ²¹ Upíima nnaḡɛ nn pi léni, pɪsɔi meyá́ apí nɛ kɛfa u tɛnɛ apɪ mɛfɪnɛ consɛ. ²² Kirisi pikɔ́ pɛɛ Yerusalem-i ḡ we apɪ lɛ́ kom, apɪ Parinapasi Antiyɔ́ɔsi-pɔ́ tum. ²³ Kuu n tuiɔ́, uu ýɛnu lɛ́ kɛ Uléecaa uu pɛpɛɛ nɛ Kirisi kɛfa n tenɛlɛ́ tinkpá, ai u larisɪ uu pi ḡmóɔpúse rɛ pikɛ́ Upíima nɛ kɛfa kɛsɛ n tikilɛ́. ²⁴ Parinapasi yɛ pɛɛ meykíyiki usoi sɔnɛ lɛ. Nfáasɔnɛ nn u yɪpaalɛ́ un kɔ́ nfatɛnɛ má. Lɛ́ nnya kɛ pɪsɔi meyá́ apɪ ḡmurei apɪ Upíima nɛ kɛfa tɛnɛ.

²⁵ Parinapasi uu limemáá yisi uu Tarisi-pɔ́ Sɔ́ɔli pi-wélaa sɪ́. ²⁶ Kuu u n yɛ́, uu u kpísi uú nɛ Antiyɔ́ɔsi u sɪ́. Apɪ kei Uléecaa icápine iye-i kuḡmɛ́ nɛ kuriyɛ wai pin Nléecaasimé pɪsɔi meyá́ céési. Antiyɔ́ɔsi uyɛ-i kapɪ mɛfoí foí Yeosu Kirisi pipiretiki rɪnyiri hɛ rɛ Kirisi pikɔ́. ²⁷ Kumúḡɛ́ kɛɛ-i kɛ antepuyɛ pɪnyɪnɛ apɪ Yerusalem yisi apɪ Antiyɔ́ɔsi sɪ́. ²⁸ Nfáasɔnɛ nn piuse unyɪnɛ kapɪ yɛ n sɛɛ rɛ Akapuusi céési uu yóó rɛ nkú́ píima nnyɪnɛ yɛ́ ketɛ́ nnéi kɛcáá wa. Nkú́ mmɛ́ nḡ wɛri nn mɛsɛi Kulooti iyɔ́ɔpi kumúḡɛ́-i wai. ²⁹ Kei kɛ Yeosu pipiretiki pɛɛ Antiyɔ́ɔsi-i ḡ we apɪ símaanɛ aɪ tonɛ rɛ pikɛ́ɔpɛ, ṗṗá úyɛ ukɛ́ lɛ́ kuu yɛ́ n fɛ tɔḡɔ́ pikɛ́ nɛ pimáreɔ́ pɛɛ Yutee-pɔ́ ḡ we lémpɔ́. ³⁰ Apɪ mɛsɛi lɛ́ wai, apɪ Parinapasi nɛ

Sɔɔli tum api sí apí ha ítɔhɔ iyě ne pi léni api pipiwéése pa.

Pi Yakupu kpu api Piyee p̄ kpanii

12 Likumúhɛ kpe-i ke uyɔɔpi Erooti uu Kirisi pikó pinyine piwéékuse lɔ. ² Uu tíyese api ritéhe ne Yohani umaa Yakupu kopu. ³ Kuu n yě te lɛ nmaa ke Pisui fi apí pɛe n la kuu lɛ wa, uu kɔ tíyese api anyá nyɛ-i kapi ye akpónɔ nyee áa pite m má n li kémee Piyee p̄ tini. ⁴ Kapi lɛ u n tí api kpanii, api pisɔɔca siwúipi sina wai, m̄pá kɛye kémee pisɔɔca pina, pin ne u m̄. Nkpɔ melɔɔ anyá memáa kapi lɛ ne músu re piké m̄pá úye inipee-i u túhaane. ⁵ Ke Piyee uu lɛ kukpaniilee-i n̄ we pin u m̄, Kirisi pikó pin ukɛcáa Uléecaa welu mewénte áme we.

Piyee melele akpanii kémee

⁶ Kesine kee n weesine Erooti uké ne Piyee n túhaane kémee ke Piyee uu pisɔɔca pité kepáápáa we un loni. Anípe keté kapí pɛe akpanii u wailɛ pin ne u pahaalɛ, piméré p̄ɔn kɔ kukpaniilee rinɔɔɔ-i nyenu pin m̄. ⁷ Mese ne mese, Upiima uleecaatumɛ unyine uu lomɔ, metéi ame kukpaniilee yipu. Uléecaatumɛ uyě uu Piyee ilúkɛ pépé uu u yónse, uu u maa re: A riwakasi! Akpanii kapí pɛé ne u m pahaalɛ aa kei nní uanipe-i léeri aa súrii. ⁸ Uléecaatumɛ uu pɛe u maa re: A kupɔtampála rité aa apónéeri tani. Piyee uu mesei lɛ wai. Uléecaatumɛ uu kɔ re: A kupɔkpélenku tã aa yisi aa né tíki. ⁹ Piyee uu u tiki api lééɔ, lin u we yare keláre. Úu pɛe músu re mesei ye m̄. ¹⁰ Api piméré foí fáau, api pilírũ kpá api pɛe nweni rinɔɔɔ kapi ye ne kuyu-m̄ n léepɔ tulu, tɛ ari timɛcire hánneɔ api lééɔ. Api ncée kpisi pin tɔsu. Kei nní, uu Piyee inipee-i pɔlu. ¹¹ Kai Piyee n hemne kuu pɛe yě te mewai ye wale. Kei kuu pɛe re: Nkpéni kam yě te mesei ye m̄. Uléecaa ye uléecaatumɛ tummele uu Erooti anipe-i né lese, uu kɔ mm̄ ke Pisui fi apí pɛé ne né n̄ la kémee né lese.

¹² Ke Piyee uu n yě mm̄ kémee kuu n̄ we, uu Yohani kapi rinyiri n he re Mariki uni Maari keyɔ sí. Pisi kulúí ye pɛe kei cápínelɛ pin keyóme yáasi. ¹³ Kuu n hapɔ uu keyɔ ripoo pepu, unɔsi keikó unyine kapi ye n sée re Rooti uu sí uké ha yě te wó lo? ¹⁴ Uu Piyee meté ceru. U yé ripoo hánnele née, uú nya uu mpɔɔnare ne itóó ne keyɔ-m̄ pɛɛɔ, uú ha re Piyee ye ka un tipoo-pɔ we. ¹⁵ Pɛɛɛ kei n cápínelɛ apí u maa re u isɔhɔ torile. Amá uu keyu mahani nmaa re mesei ye m̄. Api re in lɛ, ukumíiri ye ku. ¹⁶ Piyee un lɛ we un tipoo pepu. Kapi n hánne apí u yenu, piipɛe ii nnyiyɛ loni. ¹⁷ Uu kunípe ne pi símisi re piké n séélɛ ápi kape ríka ma. Uu kɔ pi símisi lɛ ke Upiima uu kukpaniilee-i u n lése. Uu kɔ pimáa pi kpá re piké ha Yakupu ne pimáreɔ picɔ lɛ símisi. Kuu lɛ pisímé pi m̄ masí, uu yisi uu kelɔ féé tɔmpɔ. ¹⁸ Kai n weesi, ai pisɔɔca p̄ keɔɔɔe n̄kɔre hái, api pɛé m̄ píseine re méye ke Piyee uu lɔ? ¹⁹ Erooti uu pɛe rinɔɔ he re piké u wéési. Amá apí u wéési ápi u yě. Kei kuu pɛe piméré p̄ sée uú ne pi túhaane uu re piké pi

kó. Uu pɛe limemáa Yutee keteni-i yisi uú ha Sesaree keteni-i siyáa wai.

Erooti nkɔ

²⁰ Erooti ye pɛé ne Tiiri pikó ne Sitɔɔ pikó wólaalenle. Pɛ apí rinɔɔ rise wai re piké ha u yě. Api lɛ nnya uyɔɔpi piméré uwéése Pilasituusi kópóó, apí yéntine uú ne kekpeé pi wai piké ha ne u kpurei. Ai méwoo, uyɔɔpi Erooti keté kémee lik nfaa kapi má. ²¹ Keyáa kɛ kapi yé rinsáne ake tulu. Erooti uú ha umeyɔɔpilape tani uu uriyɔɔpitú kekáa tone uu pɛé ne pisi riwúí ne meyá n símisi. ²² Kei ke pisi apí ipakare riwɔɔ re: Uléecaa rinɔɔ ye ntí, ái kesoi pipi rikó. ²³ Kúu n céri re Uléecaa nmanɛ ye ipakare te nnya, Upiima uleecaatumɛ unyine uu kei nní u fapi uu lalei, apapi aa u takai uú ha ne kpi. ²⁴ Nléecaasimé nn pɛe likumúhɛ kpe-i kónú apí m̄pá ye n kom. ²⁵ Ke Parinapasi ne Sɔɔli p̄ɔ lɛ nnya kapi Yerusalem-i pi n tumpɔ piwai m̄ masí, apí yisi apí Yohani kapi rinyiri n he re Mariki ne péne apí ne Antiyɔɔsi pɛe.

Parinapasi ne Sɔɔli ye Nsímé Kɛcire piyóó ha

13 Antepuye ne pisi pɛe Nléecaasimé n céési ye pɛe Antiyɔɔsi-pɔ Uléecaa icápíne-i wele. Pɛɛɛ Parinapasi ne Simeyɔɔ kapi ye kɔ n sée re Uɛmɔhɔ ne Sireeni ukó Lusiyuusi ne Manayɛeni ne Sɔɔli. Manayɛeni ne Kalilee uyɔɔpi Erooti pɛe kesé iwá li. ² Keyáa kɛnyine kapi anɔɔ paasi pin Upiima ne welu. Nfáasɔne nn pi maa re: Ani Parinapasi ne Sɔɔli iyaa lese piké pikei p̄ kam pi m̄ pa wa. ³ Kapi pinɔɔpahaa ne piwele m̄ masí, apí anípe pikecáa láa apí ne pi tum, apí tɔmpɔ.

Parinapasi ne Sɔɔli ye Siipuru-pɔ we

⁴ Nfáasɔne nn Parinapasi ne Sɔɔli tum, apí Selesii-pɔ sí apí kei kúninɔ loni apí ne míni kepáápáa keté kapi ye n sée re Siipuru sí. ⁵ Kapi Salamini n tu apí Pisui fi ayomeyáhaalee-i Nléecaasimé piyóó kápáa. Yohani ye pɛe pikemé wele un pi léni. ⁶ Api míni kepáápáa keté kɛ kónú apí tene apí ha Pafóosi tulu. Kei kapí pɛé ne Usui fi unyine kapi ye n sée re Paari-Yeesu risáne. Uyě ne metarewai ukó ne antepu n̄kɔme le. ⁷ Siipuru keté uyɔɔpi Serikiyuusi Pɔɔlusi keyɔ-i kuú pɛé we. Uyě ne usɔhɔ píima le. Uu tíyese apí Parinapasi ne Sɔɔli u séipɔ re li ripɔɔ u wa re uké Nléecaasimé kó. ⁸ Metarewai ukó uyě uu pi m̄ púnɛisente un náasi re úyukɔ uyě úu kape ne Yeesu kefa tene. Pi ye Mékireki ne urinyiri tuisse re Elimaasi, lelee re metarewai ukó. ⁹ Nfáasɔne ye pɛe Sɔɔli kapi ye kɔ n sée re Pɔɔli yipaalenle. Kei kuu pɛe Elimaasi uyě n̄kɔne riwii ¹⁰ uu u maa re: Pó unɔkɔme ne uyaaluke nkó. Kuníri kepipi nké, p̄ɔ m̄pá lisɔne líye n n̄mélú. Pɔ ne wele p̄ɔn Upiima simúhɛ cire-cire háresi, née yo? ¹¹ A nkpéni kutu ricɔ aa kóm. Upiima ye p̄ pi aa nyiini aa kɔ ntɔɔe metéi paa siyáa sinyine. Kei nní lɛ, kunmaha aku Elimaasi hila, uu ye toóri toóri un unyine wéési ye yé u n tɔɔi. ¹² Ke uyɔɔpi uyě uu lɛ n yě, uú ne Upiima kefa tene. Li we re Upiima kekáa icélaa iyě ne u lonne n̄kɔne.

Pɔɔli ne Parinapasi ye Pisitii ketē-pɔ Antiyɔɔsi kuyu ha

¹³ Pɔɔli ne upisencɔ api Pafɔosi-i kúninɔi loni apí ne Pamfilii ketē-pɔ Periki kuyu sī. Yohani uu kei pi yá uu Yerusalem peɛ. ¹⁴ Pɔɔli ne Parinapasi pɔɔ piketē kei yisi api sɔne api Pisitii ketē-pɔ Antiyɔɔsi kuyu sī. Api kewénteyaa tuné Pisuifi kuyomeyáhaalee-i lomɔɔ apí tone. ¹⁵ Unyine uu isé atelé ne antepuye akó pisei inipee-i kééni. Kuu pikéɛ m masí, kuyómeyáhaalee piwéése api Pɔɔli ne Parinapasi kémee tum apí ha pi maa re: Pimárecɔ, nɔn nnyine m má nɔké ne pisei ikari rikpáse, nó fe ani nkpéni símisi.

¹⁶ Kei ke Pɔɔli uu yisi uu kunípe síka uu pisei séése uu re: Ní Isirayeli pikó ne nó pitɔɔɔ mpí nɔɔ Uléecaa n wuru, ani kutu ricɔ ani kóm! ¹⁷ Isirayeli Uleecaa ye pɛe pirókɔpɔre wéele, uu tíyese api kulú wai, pɛé uye-i kapí pɛe Esipiti keteni-ilási n tú. Uu pɛé ne unnaɔe kei pi yukuse. ¹⁸ Uu kucesi kóima-i pikecáá paí inɔmɛ́ afɛena. ¹⁹ Uu limemáá mpuri nseii Kanaa keteni-i kópu uu nsitē cápine uu upisei pa re piké n te. ²⁰ Ai lɛ́ n we aí ne tulu inɔmɛ́ píle píle mena ne inɔmɛ́ kuwóó kumúhɛ́.

Uu pɛe limemáá pikpéenwai pi he, ai kpísi aí ha ne antepu Samuyeli itunɔe tulu. ²¹ Lɛ́ memáá, api Uléecaa pise re uké uyɔɔɔpi pi tí. Kei kuu pɛe Penyamee kumare ukó, Kiisi uɔmáne Sauuli iyɔɔɔpi tonse inɔmɛ́ afɛena. ²² Kuu Sauuli iyɔɔɔpi n lapile, uu Yesee uɔmáne Tafiti i pa uu re:

Ne nkpéni Yesee uɔmanɛ Tafiti yee ne né rinsá yénle. U yee yé menéla nnéi wa. ²³ Tafiti kepírɛ kese ke Uléecaa uu Isirayeli pikó pa re keké pi yoriye yare kuú pɛe m maa re li yé wa. Kekɛe Yeesu. ²⁴ Yeesu uké kelene n kam, Yohani ye pɛe riyóole uu Isirayeli pikó nnéi símisi re piké piakópe kepire rito piké míni wole. ²⁵ Yohani uké ne upikei ketɔ n tu, u maa re: Nɔ músu re néé wóo? Ái néé uyé kani m mɛ́. Uyé ne kepire wemele. Néé ám tu ricuruu re ké ripe ké uanééri kenɔmɛpi fénne.

²⁶ Pɔɔli uu kɔ kpá re: Pimárecɔ, ntónéi ke Uléecaa uu nsímé mmú pálɛ́ uké ne ró yóriye, nɔ́ Apiraham sipirɛ́ ne nó pitɔɔɔ mpí nɔɔ nní Uléecaa n wuru. ²⁷ Mesei ke Yerusalem pikó ne pipiyɔɔɔpi api Yeesu yé, ápi kɔ antepuye nsímé kapi mpá kewénteyaa kéye n kééni riyíkí kó. Amá kapi Yeesu n kpu, lɛlɛ́ nsímé mmɛ́ kémee n we kapi lɛ́ wa. ²⁸ Ápi kɔ nka yé, mmɛ́ nnya kapi yé u n kpu, amá pi pɛe Pilati pise re uké u kpu. ²⁹ Lɛ́ kai Nléecaasimé kémee Yeesu kecáá n wólaalɛ́ kapi lɛ́ wa. Api pɛe limemáá kunapéékɔ́ kecáá u súise api u kpísi api nhóre-i wai. ³⁰ Amá Uléecaa uu pikpɔkɔ́ kémee u yukuse. ³¹ Pɛpɛe hái Kalilee-pɔ u n sárū apí ne Yerusalem sī kuu siyáa kulú umécire nyíse. Pɛpɛe kɔ neni nní upiseérakɔ́ Isirayeli pikó inipee-i. ³² Nsímé Kécire mmú ke Uléecaa uu pɛe yekei re u yé pirókɔpɔre pa. Mmɛ́ karí ne nó ka. ³³ Mmɛ́ kuu nní nkpéni tɔ́ pipipirɛ́ wa. Li we re u Yeesu nkpɔ́ kémee yukusele yare kai Ipakare Siyome ritelɛ́ lírū kémee n wólaalɛ́ te:

Pɔɔ́ Kenépipi,
néé neni pɔ́ mári.

³⁴ Uléecaa ye pɛe mekke-mɛ maa re u yé pikpɔkɔ́ kémee u yukuse uu kape ne pikai n fóni nnya. Lɛ́ kuu

Tafiti maa re: Né lisɔne kécire lɛe ái n fónune nó pa. Tinɔ́ sɔne karí pɛe Tafiti n yekei ye tɛ́.

Lisɔne kécire lɛe ái ye pikai n caai karí pɛe Tafiti m pane kam nó pane.

³⁵ Lɛ́ nnya ke Tafiti uu kɔ kelō kecɔ maa re:

Áa yé inɔmurei upólala uké nhóre kémee fóni.

³⁶ Tafiti uyé ye pɛe uisoi kémee Uléecaa mela wale. Kuu n kpu, api upisaayaha kémee u kulesi uu fónu.

³⁷ Amá uyé ke Uléecaa uu pikpɔkɔ́ kémee n yukuse uu fóni. ³⁸ Pimárecɔ, li tu re ani nɔne kó te uye tíyese kapí ne neni akópe pisárei nsímé nó símisi. ³⁹ Uye tíyese ke úye uu ye un ne kefa u n tene, Uléecaa uu liute akópe u sárei. Moisi isé íi fe iké usoi akópe sárei. ⁴⁰ Lɛ́ nnya, ani nɔmenécíre tí, áni kape tíye lɛ́ ke antepuye api piatelé-i n wóli liké nó wa. Lɛlɛ́ re:

⁴¹ Nó kupakareciré pikó mpí,

ani kutu ricɔ ani kóm liké nó riyɔɔ, ani itóó ne mílesi.

Nónnéfáa mmú kémee karí la ké mewai menyine wa ke unyine uu yé un nó n símisi áni yé pakare. ⁴² Ke Pɔɔli ne Parinapasi api kuyómeyáhaalee-i n léepɔ, api kɔ pi séi re piké kewénteyaa kecɔ pɛepɔ́ piké nsímé nse mmɛ́ pisímé pi rikpá. ⁴³ Icápine memáá, Pisuifi yíkíyiki kulú ne pitéj tɛ́j pɛe Pisuifi keyome n yáási api yisi api Pɔɔli ne Parinapasi tiki. Pɛ́ api ikari pi he re ápi kape tíye unyine uké Uléecaa kefa kuú ne pi n fénne ncee kémee pi fóm.

⁴⁴ Kai kewénteyaa kecɔ ké n tu, li wa yare Antiyɔɔsi kuyu pisei nnéi pɛe cápine piké Nléecaasimé kó. ⁴⁵ Ke Pisuifi api riwúí tɛ́ n yé, pikefa ake tóosi api pɛe lɛ́ ke Pɔɔli uu n símisi n kesu pin kɔ u lámisi. ⁴⁶ Pɔɔli ne Parinapasi api kéyu kpáiiise api pi símisi re: Ní kai ne sá re Nléecaasimé nké mefoí tu kelene. Kani nní n n ké-su nɔn kɔ nɔmenécíre ne nfáa teneciré lómiise nnya, tó mese ne mpuri sane pikó-mɛ́ m peɛ. ⁴⁷ Lɛ́ ke Upiima uu rɔ́ n forii re tóké wa ye nní:

Ne pɔ́ lésele re a panse metéi aa isoipuri nnéi n kpáiiilɛ́, pinnéi piké píyulale yé.

⁴⁸ Ke mpuri sane pikó api anɔ́ nyé n kó, ai pi larisi api Upiima nsímé pakare. Pɛ́ nnéi ke Uléecaa uu ne nfáa teneciré n sée, apí ne Yeesu kefa tene. ⁴⁹ Upiima nsímé ye pɛe kumúhɛ́ kpe-i ketē ké nnéi kecáá kɔ́núnlenle. ⁵⁰ Amá Pisuifi api pinósi yukɔ́ pɛe Uléecaa n yáási ne kuyu piwéése tálaankeɛ api yisi api Pɔɔli ne Parinapasi piwéékuse kápáá, api piketeni-i pi lakase. ⁵¹ Pɔɔli ne Parinapasi api yisi apí ha kuyu ripoo-pɔ pin-nataai péi-péi api pikuwéé-mɛ́ yaapɔ, ai wai re piakópe aké ne pi riséé. Pɔɔli ne Parinapasi api yá api Ikoniyoɔm kuyu-mɛ́ tɔ́mpɔ. ⁵² Nfáasɔne ne mpɔ́ɔnare pɔ́ɔn pɛe Yeesu pipiretiki pɛe Antiyɔɔsi-i n we yipaalɛ́ nɔne.

Pɔɔli ne Parinapasi ye Ikoniyoɔm-pɔ we

14 Pɔɔli ne Parinapasi api kɔ Ikoniyoɔm-pɔ Pisuifi kuyomeyáhaalee loni, api kéyu kpáiiise api símisi Pisuifi meyā ne Pikireki meyā api inɔmurei api Yeesu ne kefa tene. ² Amá Pisuifi picɔ pɛe ápi n inɔmurei piké ne kefa u tene api mpuri sane pikó tálaankeɛ re piké Pɔɔli ne Parinapasi kecáá simúhɛ́ kópe wa. ³ Mpá ne lɛ́, pɛ́ ne Ikoniyoɔm-i tónele ai siyáa wai. Api itisi ne n símisi

pin ne Upíima tálē. Upíima ye pēe hñan̄e pi hele pin ne mewaisan̄a ne mepiima wapisi, ai ye nyíse re mesei ke Upíima uu písoi ípēelēe nyíse. ⁴ Kuyu pikó api kei nní kéné meté. Picó re Písuifi nkó mee wa, picó re pitume nkó mee wa. ⁵ Písuifi ne mpuri sanē pikó ne kuyu pi-wéése api pimēcīre cāpine piké Pōcli ne Parinapasi íwe wa piké apare pi tóókēe piké pi kó. ⁶ Kai lē Pōcli ne Parinapasi kutu-i n lompō, api músu tírm̄, api wuru apí ha Likayonii ketē-pō Lisitiri ne Teripu ayu-i ne akekúri pékesi ⁷ api kei Nsímé Kēcīre n yóólē.

Pōcli ne Parinapasi ye Lisitiri-pō we

⁸ Lisitiri-pō ke utisi unyine uú pēe we. Háí kapí ne u m mári uu píkai sónelē. U kékankáláká lē, uu ye pēe n tū. ⁹ Uu pēe Pōcli nsímé kutu n cōlē. Kei ke Pōcli uu u nyáni h̄sōne uu yénu re nfatene ye u tulaalenle un yé fe uu pélu. ¹⁰ Pōcli uu rinó cāse uu u maa re: A yisi aa apóna kecáá kēcīre nyere. Utisi uu yisi uu cuuni uu nsé kápáá. ¹¹ Ke písoi api Pōcli mewai mē n yé, api kei pikó meyu, Mélikayonyee ne pupēi re: Piléé ye mesoi sóneme apí ne ró lēeri. ¹² Api re Parinapasi yee Seusi. Kai nní Pōcli yee pēe símisi nnya api re uyee Herimeesi. ¹³ Piléé pēe kapi ye n sée re Seusi keyō ye pēe wele kuyu ritime-pō. Uléekwó yee kei pi n nyóōnse uu anáala mefele toraankēe uu tórikēe uú ne kēyō kē tinōōō-i hapō, u ne písoi pēe n cāpinelē apí n náasi piké Parinapasi ne Pōcli nyóōnse. ¹⁴ Ke Parinapasi ne Pōcli api lē n kó, api pisitukanka cēerīi ai nyíse re ái ne pi risá, api pēe riwúí tē kecōpe sōōō pin cési re: ¹⁵ Nó písoi mpí, yo kani lē wai? Tó ne kō nómēncō sisoipipi lē. Nsímé kēcīre karí ne nó ka tōn nó tee re áni liséré-seré nní nkó riyá. Líwookwó ye ni. Ani nómēncīre Uléecaa yee nfáa n te pa. Uyee ketē ne keyóme ne mínimaa ne likemee likó wa. ¹⁶ U mekēe-me pirókpure kēmēe-pō písoi nnéi riyále re piké pimēpōōla n wai, ¹⁷ rhpá ne lē, mesére kuu pēe mewai sōne nó wai re ani ne kei u n nyáni. Uu ye keyómēcāa-pō ikóne nó heri, liitun̄e in kō n tu, uu iluke nó he. Uu ye kō liluke-luke nó he uu kō tíyese ani mpōōnare yenu. ¹⁸ Mhpá ke Pōcli ne Parinapasi api lē r̄n ma, li ne pi papisile api kelenē fe api inyóōnse iyē yulu.

¹⁹ Písuifi pinyine api Antiyōōsi yee Pisitii-pō h̄ we ne Ikoniōōm-i yisi api sí, pi ne písoi kulúí apí ha kómēine. Api Pōcli apare tóókēe re piké u kpu. Api pēe limemáá u pulu apí ne kuyu ilúkē lééō, pin músu re u kpulē. ²⁰ Amá ke Yeesu pipiretiki api ukekúri h̄ cāpinēpō, uu yisi uu kuyu sí. Kai kóso n weesi, u ne Parinapasi api Teripu kuyu tómpō.

Pōcli ne Parinapasi ye Sirii keteni-i Antiyōōsi kuyu pēle

²¹ Pōcli ne Parinapasi api Teripu kuyu-i Nsímé Kēcīre yóó, písoi meyā api Yeesu tiki. Api pēe limemáá yisi api Lisitiri ne Ikoniōōm ne Antiyōōsi yee Pisitii-pō h̄ we pēle. ²² Kapi kei n tuipō, api Yeesu pipiretiki pēe kei h̄ we ikari kpáse re piké n h̄móópúlē. Api ye kō pi maa re pi yé íwe píima li piké kelenē Uléecaa iyōōpi kēmēe lompō. ²³ Pōcli ne Parinapasi api rhpá Uléecaa icāpine íye-i pi-

wéése tonsentē. Pi ne pēe api anóō paasi api keyóme yáasi api pēe limemáá pi kpísi api Upíima kapí ne kefa n tene anipe-i wai.

²⁴ Ke Pōcli ne Parinapasi api kei Pisitii ketē ke-i n yisi, api Pamfilii kekó-mē loni. ²⁵ Api Periki-pō Nléecāsimé písoi símisi, api kei yisi api Atalii tómpō. ²⁶ Kei kapi pēe kúninōi lō apí ne Sirii ketē-pō Antiyōōsi sí. Kei kapi pēe Uléecaa anipe-i pi wa api u welu re uké ípēelēe pi nyíse piké fe piké pipikei wa yare kapi nní n wa. ²⁷ Kapi Antiyōōsi kei n tuipō, api Uléecaa icāpine pikó cāpine, api lē nnéi ke Uléecaa uú ne pēe tintiki uu wai pi kēeni, ne lē kuu n tíyese mpuri sanē pikó pōō kō Yeesu ne kefa tene. ²⁸ Pōcli ne Parinapasi api Yeesu pipiretiki kēmēe tone siyáa kulúí.

Yerusalem icāpine

15 Kirisi pikó pinyine api keyáa kenyine Yutee ketē-pō yisi api Antiyōōsi sí, apí ha Kirisi pikó picō maa re: Nōnsá n kérii yare ke Moisi isé ii m pise, áni yé pýulale yē. ² Pōcli ne Parinapasi api pi kesu, íkerene píima inyine ii likecáá pikecōpe leeri. Api símisi aí tone re Pōcli ne Parinapasi ne pinyine picō piké Yerusalem ha, pi ne pitume ne piwéése piké ha kesé nsímé mmē tipái. ³ Uléecaa icāpine pikó api pikecáá paí apí ne ncée tiki. Api Fenisii ne Samarii sitē-mē tiki, api lē ke mpuri sanē pikó api Upíima rintíki písoi símisi. Nsímé mmē nn Kirisi pikó nnéi larisi hái. ⁴ Kapi Yerusalem n tuipō, Uléecaa icāpine pikó ne pipiwéése ne pitume pēe pi yōsí. Api Yerusalem pikó pēe símisi lē nnéi ke Uléecaa uú ne pi rintíki uú ne wai. ⁵ Amá Pifarisi pinyine pēe Yeesu ne kefa n tene api pēe yisi api re: Li pise re mpuri sanē pikó pēe Yeesu ne kefa n tene piké kérii tilasi, piké kō Moisi isé ritiki. ⁶ Pitume ne piwéése api cāpine re piké nsímé mmē tipái. ⁷ Kapi nsímé m pásaine ai nánjai memáá ke Piyee uu pēe rinóō yōsí, uu re: Pimáreō, nórinécúruu ye yenle re ái neni-me ke Uléecaa uu nókēncōpe nké-i né wée re kē mpuri sanē pikó Nsímé Kēcīre riyóó piké nnēnōō-i n kō, piké kō ne kefa n tene. ⁸ Uléecaa yee nyu lelee písoi sifa-i h̄ we. Uyee kō pēe Unfaasōne he yare kuu tó n he meō. U lē nyísele re pēe ne kō pansēle upísoi. ⁹ Uu tó ne pēe kecōpe kóōlene. Lē nnya kuu pinfatene nnya piakiñ heere aa funi. ¹⁰ Yo nnya kani nkpēni Uléecaa peikee nōké yé, nōn nōni ke úka úu hái pirósáa-i-me ne tó-i n fe uké h̄ cō Yeesu pipiretiki nyikiselē? ¹¹ Amá Upíima Yeesu ípēelēe nnya karí ne kefa tene re tó ne kō pimēcō pýulale yenle.

¹² Pēpēe n cāpinelē nnéi api sée keu, api pēe Parinapasi ne Pōcli kutu n cōlē pin mewaisan̄a ne mewai píima ke Uléecaa uú ne pi rintíki uu mpuri sanē pikó kecōpe wapisi kēenkeē. ¹³ Kapi pisímé r̄n masí, Yakupu uu rinóō yósu uu re: Ani kutu né ricō, pimáreō. ¹⁴ Simōō ye ró símisile lē ke Uléecaa ricuruu uu hái mekēe-me mpuri sanē pikó kecōpe umpuri kuu n te n wée. ¹⁵ Antepuyē anōō kai lē titiki yare kai n wólaalē. Li wólaalē te:

¹⁶ Lē memáá, ne Tafiti keyō kēe n fori yukusene, am ncaai nnéi nyóōnse. Né pimóme ke pēse.

¹⁷ Kei ke pısoi tɔɔɔ api yé pɛe nĕ Upııma wéési. Lelee isoipuri nnéi kam n sée re iké pansé inékó. Nĕ Upııma rinɔɔ ye tĕ,

¹⁸ nĕe tıyese ke pısoi api hái meke-mə məwai mĕ ceri.

¹⁹ Lĕ nnya ke nĕ Yakupu, am músu re ári ncée má tɔké mpuri sané pikó pɛe pimécire Uléecaa rı pa Pısuifi isé rinyikise. ²⁰ Amá tɔké pi wɔipɔ ari pi símisi re ápi kape ye inyóɔnsesare li. I tĕ kémeé ikpérinkpɛkɔ le. Piké pimécire tĕ, api ye sɔɔɔnne yare ke isé ii m pise. Ápi kape ye isee kápi rimpá li, ápi kape ye kɔ ménye li. ²¹ Kaí pɛe mekeé n we, pısoi yee pɛe rıpa kuyu kúye-i Moisi isé riyóóle, api ye kɔ rıpa kewénteயာ kéye ketúnĕ kuyómeyáhaalee-i i keeni.

Titelé tĕ kapi Kirisi pikó pɛe ápi Pısuifi n wɔipɔ

²² Pitume ne piwéése ne Uléecaa icápıne pikó nnéi api yénu re li nyam te piké pikɛɔpɛ pısoi lese piké Pɔɔli ne Parınapasi ritikise piké ne Antiɔɔsi pi tū. Kei kapi pɛe Yuuti kapi ye kɔ n sée re Parisapasi ne Silasi lese. Pipicɔ ye pɛe pi waiselenle n̄sɔne. ²³ Pianıpe-i kapi rıtélé tĕ wa. Pi rikemee wıi re:

Tĕ n̄pinémáreɔ, pitume ne piwéése, tɔ n̄ pimáreɔ, nɔɔ ye áni nnı Pısuifi nɔn Antiɔɔsi-pɔ ne Sirii ne Silisii keteni-i we yáasi n̄sɔne. ²⁴ Tɔ kɔ te pısoi pinyıne ye kerómeé n̄te yisıpɔ api n̄ leepɔ, api pinsímé kémeé n̄óanépɔɔ caaise api kɔ n̄sınéwuu tɔise. Ani kɔ te ái tɔɔ pi tumpɔ. ²⁵ Lĕ nnya kari kómıine re li nyam te tɔké pısoi lese tɔké pirómáreɔ lala Parınapasi ne Pɔɔli ritikise tɔké ne n̄ókenémee pi tumpɔ. ²⁶ Parınapasi ne Pɔɔli ápi nkɔ iwame wa Upııma Yeosu Kirisi pıkei kapi n wai nnya. ²⁷ Tɔ Yuuti ne Silasi n̄ókenémee tumpɔ re piké ne pinɔɔ nsímé mmĕ kari n wıi n̄ó símisi. ²⁸ Li we re tɔ ne Nfáasɔne ye yĕ te ái nyam te tɔké n̄cɔni féé nnyıne méwoo n̄ó rinyikise ái kɔ lĕ kai pise. ²⁹ Lelee ne n sá re tɔké n̄ó pise ye nnı: Áni kape ye inyóɔnsesare nĕe ménye nĕe isare kápi rimpá piké ménye lese li. Ani kɔ n̄ómenécıre tĕ, ani ye sɔɔɔnne yare ke isé ii m pise. Tɔ memáreɔ ne kefa kese n̄ó yáasi!

³⁰ Pɔɔli ne Parınapasi ne Yuuti ne Silasi api yisi api Antiɔɔsi tómpɔ. Kapi n hápɔ, api kei piyómeyáhaa nnéi cápıne api rıtélé tĕ pi pa. ³¹ Kapi pinnéi keyu-i ri n kéĕ, ai rıpa úye ikari waise ai kɔ piakiıı niıukuse. ³² Yuuti ne Silasi ricuruu ye pɛe antepuye le. Api nsímé nsímé Antiɔɔsi pikó símaankɛe ápi ne ikari pi kpáse re piké ne nfatene n ĩmóópúle. ³³ Api kei siyáa sinyıne wai. Pimáreɔ api pɛe limemáa pi yá api pɛpɛe pi n tumpɔ kémeé pɛese ne pirıpɔ. ³⁴ [Amá Silasi pɔɔ re u yé kei tone.] ³⁵ Pɔɔli ne Parınapasi pɔɔ ha Antiɔɔsi-i tone, pi ne picɔ pinyıne pin pısoi céesi pin kɔ Upııma nsímé ke-cıre yóóle.

Pɔɔli ne Parınapasi pitúunne

³⁶ Kapi Antiɔɔsi-i n tóne ai siyáa wai, Pɔɔli uu Parınapasi maa re piké siló sĕ nnéi kapi Upııma nsímé ne rinkónú pɛese piké ha yĕ te íye ke Yeosu pikó api kei we. ³⁷ Parınapasi uu n la uké ne Yohani kapi rinyırı n he re Mariki rıpéne. ³⁸ Amá Pɔɔli pɔɔ yúlu re ápi kape kɔ

nkpéni pikpıké u rikpá uké pi ritiki, li we re u pɛe mefoi hái Pamfilii-pɔ pi ĩmeriyele uu pi ritiki piké ha ne pipıkei keɔ tu. ³⁹ Ai wai re li Pɔɔli ne Parınapasi símaase, hái ápi ne likecáa túunne. Parınapasi uu Mariki kpısi api kúnıncı loni api Siipuru tómpɔ. ⁴⁰ Pɔɔli pɔɔ Silasi kuséncɔ wéé, Yeosu pikó ápi ne pi welu re Uléecaa uké pi sarumpɔ. Api pɛe ncée kpısi api tómpɔ. ⁴¹ Api Sirii ne Silisii sitĕ kuwéé-mĕ tiki, pin Uléecaa icápıne ĩmóópúselĕ te iké Uléecaa ncee kémeé papısi.

Timotee ye Pɔɔli ne Silasi sarū

16 Pɔɔli uu yisi uu Terıpu sı, uu kɔ Lisitiri tulu. Yeosu upıretiki unyıne ye pɛe kei wele api u séi re Timotee. Úni ye Usuifi le un kɔ Kirisi ne kefa tenelĕ. Amá usáa p̄ ne Ukireki le. ² Yeosu pikó pɛe Lisitiri ne Ikonıycm-pɔ n̄ we ye pinsímé kémeé u pakarentele hái. ³ Ai Pɔɔli rıpɔ wai re uké kuséncɔ u wéé. Uu u kpısi uu Pısuifi pɛe kei-pɔ kapi n sı n̄ we nnya u ké. Pinnéi ye pɛe nyule re usáa ye Ukireki le. ⁴ Kapi n tısu, ayu kémeé kapi ritiki. Api ye lĕ ne lĕ ke pitume ne piwéése api Yerusalem-pɔ n símisi aí tone Kirisi pikó pɛe kei n̄ we tĕıse. Api kɔ pi maa re piké ye likecáa s̄ne. ⁵ Uléecaa icápıne pikó api pɛé ne nfatene ne kényu n sı pin kɔ rıpa keweesi kénye kulúi kpálĕ.

Pɔɔli ye Turowaasi-pɔ méyene menyıne yĕ

⁶ Nfáasɔne n̄n Pɔɔli ne upıncı ncée he re piké Asii sitĕ kecáa Nléecaasımé riyóó. Lĕ nnya kapi Firisii ne Kalasii sitĕ-mĕ titéı. ⁷ Kapi ne Miisii ketĕ tińkɔ, api Pitinii kekó-mĕ pıhápe peeni. Amá Yeosu Nfáasɔne n̄n lincee pi he. ⁸ Api mese Miisii kei tikıpɔ ápi ne Turowaasi sı. Kei ye áninıci kenyere le. ⁹ Kei kai kesıne Pɔɔli méyene menyıne nyıse: Masetuwaani ukó unyıne kuu yĕ un nyenu un u welu re uké risuúlu uké pikuyu-mĕ titikıpɔ uké pi yoriye. ¹⁰ Pɔɔli meyene mĕ memáa, ari pɛé n la tɔké Masetuwaani ketĕ ha. Li we re tɔ picére masile re Uléecaa ye ró sée re tɔké ha Nsımé Kεcıre kei pikó símisi.

Liiti ye Filipu kuyu-i ne Upııma kefa tene

¹¹ Ari Turowaasi-i kúnıncı loni arı ne míni kepáapáa ketĕ kapi ye n sée re Samotırası-mĕ n sairilĕ. Ai kóso weesi, ari Neyapolisi-mĕ tómpɔ. ¹² Ari kei yisi ari Filipu tómpɔ. Masetuwaani ketĕ kuyu foı ye kpĕ keló ke-i. Rɔm pikó n-yɔɔpınarĕ ketĕ ye ke. Tɔ kei siyáa sinyıne wale. ¹³ Ari kewénteயာ tunĕ kuyu iyaa leepɔ ari nkóimĕ sı, kei kari m músu yare Pısuifi yee cápıne api keyóme yáasi. Kari n hápɔ ari kei pinósi leepɔ pin cápınelĕ, arı tone ari Nléecaasımé pi símisi. ¹⁴ Pi ye pinósi pĕ use sée re Liiti. U pɛe Uléecaa likó lala. Tıyatı-iri kuyu kuu léeri. Asáńáa weé nyaii kecıre kuu yáı. Kuu kutu ró n cólĕ, Upııma uu mesɔɔhɔ u he uké ne Pɔɔli nsímé kó. ¹⁵ Ari u ne ukeyɔ pikó nnéi míni wole. Uu pɛe kusáne ró séi uu ró maa re: Nɔn mesei n yĕ te ne Upııma ne kefa tene, ani kenéyɔ lomme anı tone! Uú ne kényu ró mahani, ari mese ĩmurı.

Pi Filipu-pɔ Pɔɔli ne Silasi akpanii wa

¹⁶ Keyáa keniyine kari keyómeyáhaa-i sí arí ne ukpére keikó unyine sáne. U aníri héesile uu ye ne lelee kóso-pɔ n waine yenu. Lipikei pɛ pin upiyɔte siwóó wai ńsɔne.

¹⁷ Kei kuu yisi uu tó ne Pɔɔli n tikilɛ un cáái rɛ: PISOI mpí ye Uléecaa yee mpá yo kecáá ń tǔ pikeikó le. Ncée mee ye n yóriye kapi nní nɔ nyíse! ¹⁸ Uu lɛ n wai aí ne siyáa kónú. Ai Pɔɔli pelu uu ukpére uyɛ-mɛ pansɛpɔ, uu kuníri kpee u n tíkilɛ maa rɛ: Ne Yeesu Kirisi rinyiri kémee, ne rinóó pɔ he rɛ a ukpére nkó kémee le. Aku mese ne mese lelu. ¹⁹ Ke ukpére keikó uyɛ piyɔte api n yé te pikulaa ye lɛ tenɛle, api Pɔɔli ne Silasi kéyaála-i ti ni apí ne kuyu piwéése leɛpɔ. ²⁰ Apí ne Rɔm pikó pitúhaane-i pi tómpɔ apí ha rɛ: Pisuifi mpí pɛe ńcɔkɔi ne kuróyu lomme. ²¹ Pi wele pin inyékii inyine ró céési. Ncée ńn kɔ we rɛ tǔ Rɔm pikó tɔké i ńmurei nées tɔké i ritiki.

²² Tiwúí tɛ arí ne Pɔɔli ne Silasi wóósi ńsɔne. Pitúhaane api rinóó he rɛ piké Pɔɔli ne Silasi ilū mahā piké iséí pi súúkee. ²³ Kapi lɛ pi n fápii, api kukpaniilee pi tani api kuuméré rinóó he rɛ uké pi m mɛ ńsɔne. ²⁴ Kapi lɛ uyɛ m ma, uyɛ uu kémee-mɛmpɔ kelepi keniyine-i pi wai uu piana ne anakule toraankɛ. ²⁵ Kai kesineɔ kumúhɛ n tu, Pɔɔli ne Silasi api yisi api keyóme n yáasi pin yom pin Uléecaa pakarente, pikpaniikó picɔ pin kutu pi cɔlɛ. ²⁶ Kei nní, ketɛ ake piyéhɛa loni, ai kukpaniilee rikui tiŋa-tiŋa. Ai ihánaa nnéi mese ne mese hánnente ai pikpaniikó akpanii nnéi fénnente. ²⁷ Ke uméré uú ha n yisi uu yénu rɛ kukpaniilee ihánaa nnéi ye hánnente-lenle, uu ritéhe kpeúme uké umecire kpu, un músu rɛ pikpaniikó ye ńméhɛɛle api wúrunkɛ. ²⁸ Pɔɔli uu pɛe unnaŋe nnéi ne cáái rɛ: Kape líka mepóóre wa, tó mpí nté ntónéi. ²⁹ Kei ke uméré uu pɛe rɛ piké nna u riteéle. Kapi u rihteéle, uú ne kelepi kemee-pɔ n tósu, uú ne iwame n terii uú ha ne Pɔɔli ne Silasi keyu-i wúla. ³⁰ Uu pi leseɔpɔ uu pi pise rɛ: Yo kai pise rɛ ké wa ké ne píyulale yɛ, pinésáa? ³¹ Api u pɛe rɛ: A Upíima Yeesu ne kefa tene, pɔ píyulale yɛ, nɔ ne kepóyo pikó. ³² Api pɛe u ne ukeyɔ pikó nnéi Upíima nsímé yóó. ³³ Uméré uyɛ uu kesine kɛ cire pi kpisi uú ha piitoi pi heere. Lɛ memáá, Pɔɔli ne Silasi api u ne ukeyɔ pikó nnéi míni wole. ³⁴ Uú ne Pɔɔli ne Silasi ukeyɔ sí uú ha kusáne pi wai. U ne ukeyɔ pikó nnéi akiŋ aa níŋesi rɛ pi ne Uléecaa kefa tene nnya.

³⁵ Kai n weesi, Rɔm pikó pitúhaane api pikawe tum te piké ha uméré maa rɛ uké Pɔɔli ne Silasi riyáɔ. ³⁶ Uyɛ uu yisi uú ha Pɔɔli símisi rɛ Rɔm pikó pitúhaane ye maa rɛ uké akpanii kémee pi lese. Lɛ nnya, piké nképéni léɛpɔ piké nkíŋniŋe-i ń we. ³⁷ Kei ke Pɔɔli uu pikawe pɛ maa rɛ: Kutúhaaneciré kapi riwúí kémee ne iséí ró káii apí ha ró hánesi, tɔn kɔ ne pimɛɔ Rɔm pikó. Pi nképéni lalɛ piké kɔ meyaá tó riyáɔ, nées íye? Ái yé lɛ wa! Piké piricuruu kam piké ró léseɔpɔ. ³⁸ Pikawe pɛ apí ne anóo nyɛ pele apí ha Rɔm pikó pitúhaane símisi. Kapi n kó te Pɔɔli ne Silasi ye Rɔm ketɛ pikó le, iwame ii pi loni. ³⁹ Api pɛe piricuruu sí, apí ha rɛ pɛe kaí ne kpu. Api kukpaniilee-i Pɔɔli ne Silasi leseɔpɔ api pi suúluse rɛ piké kuyu-i

le. ⁴⁰ Ke Pɔɔli ne Silasi api kukpaniilee kpe-i n léɛpɔ, Liiti keyɔ kápí ha kelene. Kapi kei Yeesu pikó n yɛ, api kɔ ikari pɛ kɔpáse api pɛe yisi api ncée kpisi api tómpɔ.

Pɔɔli ne Silasi ye Tesaloniki-pɔ we

17 Kapi Liiti keyɔ-i n yisi, api Amfipoliisi ne Apolonii cɔpu apí ne Tesaloniki tulu. Pisuifi ye kei kuyómeyáhaalee mále. ² Pɔɔli uu kei hapɔ yare kuu ye n wa, u ne pɛpɛe kei ń we pin yóí. Uu siwénteyaa sitaani ncóhsene ³ uú ne Nléecaasimé kémee pi céési uu kɔ pi nyíse rɛ uyɛ ke Uléecaa uu n wée ye íwe píima meluke mále, uké pɛe kɔ pikpɔkɔpɔ kémee yisi. Uu kɔ kpá rɛ: Yeesu kam nɔ n tee yee nní Kirisi. ⁴ Pɛpɛe kutu u n cólɛ kémee, pinyine apí ne nsímé mmɛ kefa tene, api Pɔɔli ne Silasi tiki. Ai kɔ ne Pikireki meyā pɛe Uléecaa n yáasi péne ne pɛé ne pinósi yukóó kulúí.

⁵ Kei ke Pisuifi kefa ake tóosi apí ha siwaiyule sinyine kóóí apí ne kuyu n lémaalɛ. Api kɔ yisi api Yasɔɔ keyɔ-i Pɔɔli ne Silasi piwélaa sí, pin músu rɛ pin pi n tǔ, piké ha ne riwúí kémee pi túhaane. ⁶ Kapi pi m paa, api pɛe Yasɔɔ ne Yeesu pikó picɔ cɔpii apí ne kuyu pitúhaane leɛpɔ pin cáái rɛ: PISOI mpí pɛe ketɛ nnéi cɔkɔi. Pi kɔ keróme nte tuimele. ⁷ Yasɔɔ uu pi yósu pin ukeyɔ-i we! Ápi Rɔm uyɔkɔpi isé waiselɛ. Pi pólólɛ te unyine uɔ ye we, api ye u séi rɛ Yeesu. Te uyee uyɔkɔpi wéése. ⁸ Anóo nyɛ aa riwúí tɛ ne kuyu piwéése cɔŋ meyíkíyiki. ⁹ Api Yasɔɔ ne upicɔ riwóme ké api hééle api kelene pi yá.

Pɔɔli ne Silasi ye Peeree-i we

¹⁰ Kai kesine n wa, Yeesu pikó api Pɔɔli ne Silasi Peeree-mɛ tǔŋɛ. Ke pɛe apí Peeree-i n tuipɔ, apí ne Pisuifi kuyómeyáhaalee n sairilɛ. ¹¹ Pisuifi pɛe kei ń we isoi ye nyamle ai tósu Tesaloniki pikó ikó. Api kefa kesɛ ne Nléecaasimé yósu, api ye mpá keyáa kéye Uléecaa ritelé kééni piké yɛ te mmɛ kapi nní pi n símisi ye mesei lɛ. ¹² Pimeyā pɛe Yeesu ne kefa tene, aí ne Pikireki péne, pinósi yukóó ne pitisi kulúí. ¹³ Amá ke Pisuifi pɛe Tesaloniki-pɔ ń we apí n kó te Pɔɔli ye kɔ Peeree-pɔ Nléecaasimé yóólɛ, api yisi apí sí apí ha pISOI tálaankɛ api Pɔɔli kápáá. ¹⁴ Kei ke Yeesu pikó api Pɔɔli mínimaa kuwéé-mɛ tǔŋɛ, Silasi ne Timotee pɔó kei tone. ¹⁵ Pɛpɛe Pɔɔli n sárū ye ne Ateeni u tule api kelene pɛese. Pɔɔli uu pi páái rɛ piké ha Silasi ne Timotee símisi rɛ piké mekɛe u leɛpɔ.

Pɔɔli ye Ateeni-i we

¹⁶ Ke Pɔɔli uu Ateeni-i ń we un Silasi ne Timotee mɛ, uu yénu rɛ piléé ncɔpuri ye kuyu yipaalenle. Uripɔɔ ari meyíkíyiki caai. ¹⁷ Lɛ nnya, u ne Pisuifi ne pɛpɛe Uléecaa n wuru apí ye pɛe kuyómeyáhaalee-i ń yóí. Mpá keyáa kéye kuu ye un píye kéyaála-i n leɛpɔ, u ne pɛe apí likecáá n yóí. ¹⁸ Mefine simúhɛ sinyine pikó kapi ye sée rɛ Epikuriye ne Sitoyisiye. Pɔɔli ne simúhɛ sɛ pikpɛe ye kɔ yóóle. Api ye pɛe rɛ: Uwɔɔɔɔni nkó ye mpí rɛ íye neé? Picɔ apí rɛ: Li nképéni yare piléé sane pinyine nsímé kuu símisi. Mesei, Yeesu Nsímé Kɛcire ke Pɔɔli uú pɛe yóólɛ un kɔ yóólɛ te pikpɔkɔpɔ yé kam apí yisi. ¹⁹ Kei

kapi pɛɛ u kpísi apí nɛ kɛcápɪnɛ kɛ kapi yɛ n sée rɛ Areyopaasi sí apɪ rɛ: A icélaa falɛ iyɛ kaá nɛ n ka rɔ́ símisi tɔ́kɛ kó nké! ²⁰ Méséré kaa nsímé cerémpɔɔnɛ nnyɪnɛ rɔ́ símisi. Tɔ́ nɛni lalɛ tɔ́kɛ likɛmɛɛ ripéré tɔ́kɛ n̄sɔnɛ yɛ. ²¹ Meyíkíyiki kɛ Ateeni pikó nnéi nɛ pisáne pɛɛ kuyu-i n̄ wɛ apɪ yɛ mpá kɛweesi kéyɛ n tū pin nfálɛ mɛɛ n̄ ka símisi n̄ɛɛ pin kutu n cɔ́lɛ. Apɪ lɛ memáá likeikɛi líka licɔ́ má. ²² Pɔ́ɔli uu yisi uu pikɛyu-i nyɛrɛ uu rɛ: Nɛ yɛ tɛ n̄ Ateeni pikó, nɔ́ meyíkíyiki piléenyɔ́ɔnɛ lalɛ hái. ²³ Nɛ nókunéyu-i nyéɛilɛ am n̄sinényɔ́ɔnɛ yénti. Kei ricuruu kam̄ nɛ kɛnyɔ́ɔnɛ kɛnyɪnɛ-i yɛ lin wɔ́laalɛ tɛ: Uléecaa unyɪnɛ kári n nyu. Uléecaa uyɛ kani nní n yáási áni kɔ́ pɛɛ u nyu kam̄ la kɛ n̄ céɛisɛ. ²⁴ Uléecaa uyɛɛ ketɛ nɛ keyómɛ nɛ kɛkɛmɛɛ likó wa. Uyɛɛ Upíima ketɛ nɛ keyómɛcɔ́a-pɔ́. Uu awosoo kɛ písoi apɪ n wa kémɛɛ sói. ²⁵ Líka mpuri ái u párlíɛ kesoipipi kɛkɛ nɛ u m pasii un le yarɛ lɪnyɪnɛ yɛ u cɔ́ɲlɛ. Uyɛɛ yɛ mpá úyɛ nfáa nɛ mpá yo nnéi lɛɛ ketɛ kɛcáá n̄ wɛ hɛ. ²⁶ Usoi usɛ kuu mɛfoí wa, uú nɛ u tiki uú nɛ písoi nnéi wai rɛ piké ketɛ nnéi kɛcáá finɛ. Uu ituɲɛ pi kériinɛ uu kɔ́ ketɛ kapi yɛ n finɛ pi hɔ́ɔnɛ. ²⁷ U lɛ walɛ rɛ písoi piké fe piké u wéési, mpá pin n cariinkɛɛ, in n la pi yé ha nɛ u yɛ. Amá meyíkíyiki mmé, Uléecaa úu tó úka nɛ kɛtaa wɛ.

²⁸ Uyɛɛ yɛ nfáa rɔ́ hɛ, uyɛɛ kɔ́ tíyɛsɛ kari mpá yo wai tɔ́n kɔ́ wɛ. Lɛ kɛ n̄opinéyómɛni pinyɪnɛ apí maa rɛ: Tó nɛ kɔ́ Uléecaa sipipi lɛ. ²⁹ Kari nní usipipi nnya, ári yé fɛ tɔ́kɛ musí rɛ u wɛ yarɛ wura n̄ɛ n̄wóowɛni n̄ɛ riparɛ kɛ kesoipipi aké nɛ kɛmɛsɔ́hɔ́ nɛ kɛkɛmúɲɛ n̄ sérí rɛ liké n nyar̄n. ³⁰ Písoi yɛ pɛɛ kuɲmaha-i wɛlɛ pin nɛ lɛ nnéi wai. Uléecaa úu kuɲmaha kumúɲɛ kpɛ́ kpísi uké nɛ lɪnyɪnɛ wa. Amá nkɛpéni kuu sisoipipi nnéi séi rɛ sin yɛi n̄ wɛ, siké mɛfinɛ consɛ. ³¹ Li wɛ rɛ u keyáa kɛ kuu písoi nnéi nɛ asɛi n túhaanɛnɛ piyɛkɛi masilɛ, uu kɔ́ uyɛɛ itúhaanɛ n̄ tonɛnɛ piwéɛ másu. Pikɔ́kɔ́ kémɛɛ kuu liute yukusɛ uú nɛ mpá úyɛ nyíɛ rɛ uyɛ kuu itúhaanɛ tɪ.

³² Kapi n kó Pɔ́ɔli un pikɔ́kɔ́ kémɛɛ piyisɛ nsímé símisi, picɔ́ apɪ u sɛnnyí, picɔ́ apɪ rɛ: Mɛcɔ́ mɛcɔ́ kari yé ha mpósímé mmɛ́ kutu ricɔ́. ³³ Pɔ́ɔli uu pɛɛ pi yá uu tómpɔ́. ³⁴ Mpá nɛ lɛ, picɔ́ yɛ nɛ u konlɛ apɪ ɲmurei apɪ nɛ kɛfa tɛnɛ: Pɛpɛɛ nní Areyopaasi kɛcápɪnɛ uwéésɛ usɛ kapi yɛ n sée rɛ Teniisi nɛ unósi unyɪnɛ kapi yɛ n sée rɛ Tamariisi nɛ picɔ́ picɔ́.

Pɔ́ɔli yɛ Korenti-pɔ́ wɛ

18 Pɔ́ɔli uu limemáá Ateeni-i yisi uu Korenti sí. ² Kei kuu Usuifi unyɪnɛ kapi yɛ n sée rɛ Akilasi nɛ risáne. Pɔ́nti keteni-i kapi u mari. Italií ketɛ kuú pɛɛ lɛ leeri nɛ uunɔ́si Pirisili rɛ uyóɔpi wéésɛ Kulooti yɛ rinɔ́ɔ hɛ rɛ Pisuiifi nnéi piké Rɔ́m keteni-i lɛ nnya. Pɔ́ɔli uu yisi uu pi lɛɛpɔ́. ³ Pi pɛɛ kɛsɛ́ pikónɛfukɛi lɛ. Kapi nní pikɛi pɪsɛ n wai nnya, uu pikɛmɛ́ tonɛ apɪ pɛɛ kɛsɛ́ n kɛisi. ⁴ Mpá kɛwéntɛyaa ketúnɲɛ kéyɛ kɛ Pɔ́ɔli uu yɛ Pisuiifi kuyómɛyáhaalɛ-i nɛ Pisuiifi nɛ Pikirɛki n tū, un náási piké kó piké un̄kó ɲmurei.

⁵ Kɛ Silasi nɛ Timotee apɪ Masetuwaani ketɛ-pɔ́ n yisimɛ apɪ Korenti-i Pɔ́ɔli lɛɛri kuu pɛɛ meyíkíyiki Nsímé Kɛcɪrɛ piyóó nɛ kutu ricɔ́, un Pisuiifi nyíselɛ́ tɛ Yeesu yɛɛ

usoi uyɛ kɛ Uléecaa uu n wéɛ. ⁶ Kɛ Pisuiifi apí nɛ u n kɛɲɛnɛ pin kɔ́ u lámisi nnya, uu uilū kuu n tanaalɛ nkoɲo pikuwéé-mɛ́ péipɔ́ uu pi maa rɛ n̄ káí nɛ tɛnɛnɛ. Nɔ́n m pɔ́, n̄ɔ́ n̄mɛnécíɛrɛ fóm, ái n̄ɛɛ lɪnyɪnɛ wa. Mpuri sanɛ pikó-mɛ́ kam nkɛpéni nní lɛ tósu. ⁷ Kuu pikɛkúrí kei n yisi, uú nɛ utisi unyɪnɛ kapi yɛ n sée rɛ Tituusi Yusituusi keyɔ́ n tósu. Tituusi yɛ Uléecaa pakarɛlɛnɛ, ukɛyɔ́ kɛn kɔ́ Pisuiifi kuyómɛyáhaalɛ kɛkúrí wɛ. ⁸ Kirisipuusi yɛ pɛɛ kuyómɛyáhaalɛ uwéésɛ lɛ. U nɛ ukɛyɔ́ pikó nnéi apɪ Upíima nɛ kɛfa tɛnɛ. Korenti pikó meyá pɛɛ Pɔ́ɔli nsímé n kó pɔ́ɔ kɔ́ Upíima nɛ kɛfa tɛnɛ. Pɔ́ɔli uu míni pi wolɛ.

⁹ Pɔ́ɔli uu kɛsinɛ kɛnyɪnɛ kɛlárɛ-i yénu Upíima un nɛ u símisi rɛ: Iwamɛ íi kapɛ pó wa. A nsímé nɛ riɲmóópú. Kapɛ riséé! ¹⁰ Nɛ kɛpó́kúrí wɛlɛ. Úka úu fɛnɛ uké pó ricɔ́ɲ, li wɛ rɛ pinésoi yɛ kuyu kpɛ-i kulúi wɛlɛ. ¹¹ Lɛ nnya kɛ Pɔ́ɔli uu kei kuɲmɛ́ kusɛ nɛ kuwélé tónɛ uu písoi Nléecaasímé céési.

¹² Kumúɲɛ kpɛ-i kɛ Rɔ́m ukó Kaliyɔ́ uú pɛɛ Akayii keteni-i iyóɔpi n tū kɛ Pisuiifi apɪ rinɔ́ɔ risɛ wa, apɪ yisi apɪ Pɔ́ɔli kɛcáá nyɛrɛ, apɪ u tini apí nɛ pitúhaanɛ sí. ¹³ Apí ha Kaliyɔ́ maa rɛ: Utisi nkó yɛɛ náási rɛ písoi piké un̄kó kó piké yɛ meyáhaa féé menyɪnɛ mɛɛ ámɛ isé n tíkíɛ Uléecaa yáási. ¹⁴ Pɔ́ɔli uu rɛ uké rinɔ́ɔ yɔ́si, ái nɛ sá Kaliyɔ́ ricuruu uu pi pɛsɛ rɛ: N̄ Pisuifi, in pɛɛ rɛ piyaa n̄ɛɛ mewai kópɛ menyɪnɛ kuu wa kaní nɛ né u ka, né pɛɛ níɲɛsi am kutu n̄ cɔ́ yarɛ kai m pɪsɛ. ¹⁵ Amá in an̄ɔ́lɛmpi n̄ɛɛ anyíri n̄ɛɛ n̄rinécúruu isé kɛcáá ikɛɲɛnɛ, n̄ɔ́ yé mmɛ́ cɛri ani wai. Ám la kɛ lɛ yɛ mpuri itúhaanɛ li! ¹⁶ Kei kuu pɛɛ ketúhaanɛ kɛ-i pi lakasɛ. ¹⁷ Pinnéi apɪ pɛɛ kuyómɛyáhaalɛ uwéésɛ Sɔ́sítɛni tini apɪ ketúhaanɛ kɛ-i ipépi u loni. Mpá nɛ lɛ, ái nkɛpáni uyóɔpi Kaliyɔ́ méka wa.

Pɔ́ɔli mɛpɛlɛ Antiyɔ́ɔsi-pɔ́

¹⁸ Pɔ́ɔli uu kɔ́ Korenti-i Yeesu pikó kémɛɛ ketónɛ kpá ai siyáa kóónú. Uu limemáá pi yá u nɛ Pirisili nɛ Akilasi apɪ kúninɔ́i loni pin nɛ Sirii ketɛ tósu. Piké kelɛnɛ n tómpɔ́, Pɔ́ɔli yɛ pɛɛ Senikireesi-pɔ́ uriyu rikoósilɛ, rinɔ́ɔ kuu Uléecaa n yekei kɛcáá nnya. ¹⁹ Apɪ Efɛesi tuiɔ́, Pɔ́ɔli uu kei upisɛncɔ́ yá. Uu Pisuiifi kuyómɛyáhaalɛ loni u nɛ Pisuiifi apɪ kei n yó. ²⁰ Pɛ́ apɪ u pɪsɛ rɛ uké siyáa sinyɪnɛ pikɛkúrí tonɛ. ²¹ Amá úu ɲmurei, uu pɛɛ pi pɛsɛ rɛ: [Li pɪsɛ rɛ kɛ́ ha anyá́ nnyé nyɛɛ nní n̄ wɛmɛ Yerusalem-pɔ́ li]. Uléecaa un n la, né nókɛnɛ́mɛɛ pɛɛmɛ. Uu pɛɛ kúninɔ́i Efɛesi-i loni uu tómpɔ́. ²² Kuú ha Sesaree-pɔ́ n̄ suí, Yerusalem kuú nɛ risairi uú ha piyómɛyáhaa yáási uu pɛɛ kelɛnɛ Antiyɔ́ɔsi sí. ²³ Uu kei tonɛ ai siyáa wai, uu pɛɛ Kalasii nɛ Firisii sitɛ-mɛ́ tiki un Yeesu pikó nnéi pɛɛ kei n̄ wɛ ikari kpásɛlɛ́ tɛ piké nɛ nɛfatɛnɛ n ɲmóópúlɛ.

Apoloosi pikei kuu Efɛesi nɛ Korenti-i n wa

²⁴ Usuifi unyɪnɛ yɛɛ wɛ apɪ yɛ u séi rɛ Apoloosi. Alɛksiantiri-pɔ́ kapi u mari. U nsímé nyulɛ n̄sɔnɛ un kɔ́ Nléecaasímé atelé nyu ái nkáripɪ. Uu keyáa yisi uu Efɛesi sí. ²⁵ U Upíima nsímé nyulɛ n̄sɔnɛ, un Yeesu nkó céési un kɔ́ símisi tɛi-tɛi yarɛ lɛ kai n wɔ́laalɛ. Amá lɛ kɛ

Yohani uu písoi míni n wóle ηmanε kecáá kuu nyu.
²⁶ Uu kuyómeyáhaalee-i lomɔɔ uú ne uripɔɔ n símisi.
 Ke Pírisili ne Akilasi api lé n kó un símisi, api u séi apí
 ne pikeɔɔ sí apí ha Uléecaa ncee u kpáaise téi-téi. ²⁷ Uu
 pεε limemáá re u la uké Akayii ketē-mē ha.
 Piyómeyáhaa api u ηmóɔpúse, api kɔ kei-pɔ pikó rítelé
 wólu re un n hapɔ, piké memáreɔɔ h́sɔne u yɔsí. Kuu kei
 n tuiɔɔ, pē nnéi ke Uléecaa uu ípeelée n nyíse apí ne
 Yeesu kefa tene kuu yóriye ái kumúhε má. ²⁸ U ye pεε
 keyu rikpáaisele uu rhpá úye keyu-i Pisuifi nsímé késu,
 uú ne Nléecaasimé atelé tíki uu pi cereise re Yeesu ke
 Uléecaa uu wéε.

Pɔɔli ye Efεesi-i we

19 Kumúhε kpe-i ke Apoloosi uú pεε Korenti-i h́ we,
 Pɔɔli ye pεε yísile uu Asii ayɔɔre siló lóɔ uu Efεesi
 sí, uu kei Yeesu pipiretiki pinyine yenu. ² Uu pi pise re:
 Kani Yeesu ne kefa n tene, Uléecaa ye Nfáasɔne nó hεε?
 Api u pesε re: Ticurruu ári Nfáasɔne nkó h́ka komaalē.
³ Uu kɔ pipise pi kpá re: Míni méye mpuri kapi pεε nó
 wóle? Api re Yohani meni kuu písoi n wóle kapi ró wóle.
⁴ Pɔɔli uu pεε pi maa re: Pεpεe n ηmurei re pi yé mεfine
 conse ke Yohani uu ye pεε míni wole. Uu ye kɔ Isirayēli
 pikó maa re piké Yeesu yeε masí ukepire n sɔnti ne kefa
 tene. ⁵ Ke pipiretiki pē api anɔɔ nyē n kó, api tíyese api
 Upíima Yeesu rinyiri ne míni pi wole. ⁶ Pɔɔli uu anípe
 pikecáá láa, Nfáasɔne nn pikecáá súiri. Api pεε meyu
 mpehē mpehē písímé loni pin kɔ ne Uléecaa rinyiri
 písoi símisi. ⁷ Pinnéi ye pεε wale pitisi kefi ne pité.
⁸ Pɔɔli uu kuyómeyáhaalee-i lomɔɔ, uu keyu kpáaise
 uu iware itaani ne Uléecaa iyɔɔɔi kecáá pi símisi cáká-
 cáká re piké kó. ⁹ Amá pinyine pɔɔn pεε yúlu re ápi ne
 kefa tenene, pin kɔ Upíima icélaa iyē tiwúí kémεε sēn-
 nyi pin lámisi. Pɔɔli uu mese upipiretiki kpísi uú ne kei
 nyɔɔɔ, uu ye pεε rhpá keyáa kéye utisi unyine kapi ye n
 sée re Tiranuusi ripoo-i isúkuli kémεε pi n céesi. ¹⁰ Ai
 wai iηmē ité ne iriyu. Lelee tíyese ke Pisuifi ne Pikireki
 nnéi pεε Asii keteni-i h́ we api Upíima nsímé kó.

Sefa piηmáne kecáá nsímé

¹¹ Uléecaa ye pεε kumúhε kpe-i Pɔɔli ne ritikile uú ne
 mewaisaηa wapisi. ¹² Lé ai tíyese ricurruu písoi api ye ilú
 ne sinírípi sεε Pɔɔli riñca kpísi apí ha pitóikó kecáá láa,
 api pélu, aníri aa kɔ lelu. ¹³ Kei ke Pisuifi pinyine pεε n
 kɔɔnii pin písoi aníri pései pɔɔ kɔ re pi yé Upíima Yeesu
 rinyiri sée apí ne písoi aníri pései. Api ye pεε a maa re:
 Ne Yeesu uyē nsímé ke Pɔɔli uu n yóólē tinyiri ne rinɔɔ
 nó he re ani písoi mpí kani nní n cónjē kémεε le.
¹⁴ Pisuifi pεpεe ye Uléecaa inyóɔnse n wa uwéése use
 kapi ye n sée re Sefa piηmáne piseei pεε mewai mē lé
 wai. ¹⁵ Amá kuníri aku keyáa kenyine pi pesε re: Ne
 Yeesu nyule, nen kɔ Pɔɔli isoi nyu. Ní ní, nɔɔ pεε mpí
 píye? ¹⁶ Kei ke unírhélaa uyē uu yisi uu pi kápáa, uu
 pinnéi rikɔɔɔ feriyε. Uu rikpákárá ne íwe pi wai apí ha
 ne itóí yóɔi, ai tósu apí ne ukeyo-i meηmanε popirime
 api itóó súuni. ¹⁷ Pisuifi ne Pikireki pεε Efεesi-i h́ we api
 kóm te lé kai wa. Iwame ii pi loni, písoi api pεε Upíima

Yeesu rinyiri meýá n taáselē. ¹⁸ Pεpεe pikemεε Kirisi ne
 kefa n tene meýá api ye pεε sí apí ha písoi keɔɔpe lé
 kapi n wapisi yámnente. ¹⁹ Pεpεe pεε meηmaneiwai n
 wai meýá pɔɔ kɔ ne piataretelé sónaapɔ api písoi
 keɔɔpe nna a ηmakaañkeε. Pi asilalewoó kéenle ái lelu
 mewóopipi ákotokú kuwóó (50.000). ²⁰ Lé ke Upíima
 nnaηe nn tíyese unsímé nh́ ne rhpá yei kóɔnú h́sɔne.

Ńɔɔkɔi ye Efεesi kuyu-i wa

²¹ Lé memáá, Pɔɔli uu pεε kemúhε wai re uké Mase-
 tuwaani ne Akayii sitē-mē cɔ uké ne Yerusalem tu. Uu
 re un kei n tu, li kɔ pise re uké Rɔm kuyu rilóólú. ²² Uu
 pεε písoi pεε pikéi u n léni keɔɔpe pité yukuse uu Mase-
 tuwaani-pɔ tum. Pē kuu n tū pεε Timotee ne Erasiti.
 Uricurruu uu nkáripí Asii keteni-i ketóne kpá. ²³ Ńɔɔkɔi
 píima nnyine nn likumúhε kpe-i Upíima ncee pitiki
 kecáá nnya Efεesi kuyu-i léeri. ²⁴ Utisi unyine yeε pεε
 kei we, api ye u séi re Temetiriisi. U pεε úyu le. Piléé
 pinyine kapi ye pεε kɔ kei n sée re Aritemiisi siwosoopi
 kuu ye pεé ne yíraane uu sisiyuke-yuke ne nwóóweni
 yuhu yare sítumpiweéú. Upikei pεε pεε u ne up-
 inípekeikóɔ kuláa waile h́sɔne. ²⁵ Uu keyáa kenyine
 upikeicɔ pē nnéi cápine uu pi maa re: Pinésáne,
 nórínécúruu ye nyule re pirókei mpí karí ne le.
²⁶ Nórínécúruu ye kɔ nyánile nɔn kɔ kómei re ái nkpáni
 Efεesi nté ηmanε, amá Asii ketē nnéi kecáá ke Pɔɔli uyē
 uu písoi tálaankεε api ηmurei re ápi yé piléé ke sisoip-
 ipi asi h́ serí ne kutu n cólē, te ái Uléecaa. ²⁷ Tɔɔnsá pi-
 wai n ceri, mewai mē né pirókei riyu kpu, ame
 piróléyaha píima Aritemiisi kapi Asii nnéi ne sitē sicɔ-
 pɔ n yáási fiíse, úka úu ye pεε pi n waiselē. ²⁸ Ke písoi
 pεε n cápinelē api anɔɔ nyē n kó, ai kuwóɔ pi feriyε api
 cáái re: Lipíima leε Efεesi piléé Aritemiisi! ²⁹ Ńɔɔkɔi nn
 pεε kuyu nnéi yipu. Písoi api kómeine apí ne kekpín-
 tahai n sairilē, api Pɔɔli pisenco Masetuwaani pikó pité
 tini apí ne péneɔɔ. Pεpεe Kayusi ne Arisitariki. ³⁰ Pɔɔli
 uú n la uké písoi pεε n cápinelē keyu-i lééɔ, amá
 Yeesu pipiretiki apí ne u yulu. ³¹ Ái ne upisane Asii
 pikawe píima pinyine péne api ukemεε písoi tumpɔ apí
 ne u kesu re úu kapε kekpíntahai ke-i lomɔɔ. ³² Písoi ye
 pεε wele pin kecápine ke-i méwoo cáái, úka úu ucɔ nkó
 kómei, lin pi túiresente. Pimeýá ápi kɔ nyu lelee kei pi n
 cápineselē. ³³ Kei ke Pisuifi pinyine api Alekisantiri keyu-
 mē titéɔ, písoi api péé m músu re uyεε ne h́ɔkɔi mmē
 ka. Alekisantiri pɔɔ pεε kunípe síka re u la uké uriyu
 hεere. ³⁴ Ke písoi api n céri re Alekisantiri ye Usuifi le,
 api pεε rinɔɔ rise wai apí n cáái re: Efεesi piléé Aritemi-
 isi pεε Lipíima! Api lé n cáái ái ne ituηe mekóɔnú meté
 tulu.
³⁵ Kuyu utelewɔle uu fe uu písoi séése, uu pεε pise re:
 Ní Efεesi pikó, wóo ye úu ketē kecáá nyu re Efεesi kuyu
 pikó pεε pilééyaha píima Aritemiisi ne pikeyu keε
 keléecaa-pɔ n lóime kecáá paílē? ³⁶ Úka úu we yeε yé
 nsímé mmē n kési. Lé nnya, ani ńanékíη niηjukuse, áni
 kapε h́-yɔɔne-yɔɔne ne linyine wa. ³⁷ Písoi mpí kaní ne h́
 ka ápi kurýómeyáhaalee-i líka caai, ápi kɔ piróléé
 Aritemiisi lámaankeε. ³⁸ In te úyu Temetiriisi ne
 upikeicɔ ye unyine ne nsímé má, sitúhaaneyaa ye wele,

pitúhaane pin ko we. Pi yé fe api kei ketahai u séi apí ne pi túhaane. ³⁹ Nón ko pæe hí-ye nco m má, tó ha riyóópipoo-i mmē símisi yare kai m pise. ⁴⁰ Insá lē, lelee neni keyaa nké nní h wa yé tiyese arí n we yare pi-tencokoi. Ari yé hka yē tóké símisi liké ne n nyíse re to alari mále tóké nní n cápinelē. ⁴¹ Tinóó tē kuú ma uú ne písoi kpiise.

Pɔɔli ye Masetuwaani ne Kirɛesi sitē ha

20 Ke h́cokoi nn Efɛesi-i rińfa, Pɔɔli uu Yeesu pipiretiki cápine uu ikari pi kpáse, uu pæe yisi uu Masetuwaani ketē-mē tómpo. ² Kuu n tuipɔ, u ne kei pikó api yóí uú ne ikari pi kpáse, uu ko Kirɛesi ketē-mē tómpo. ³ Uu kei tone iwáre itaani. Kai n tu re uké kún-inco lō uké Sirii ketē-mē ha kuu kó te Pisuifi ye kómeinele re piké u kpu. Uu re u yé mese Masetuwaani-mē pæese. ⁴ Upisenco anyiri ye nnyé: Peeree kuyu ukó, Piruusi uńmáne kapi ye n sée re Sopateeri ne Tesaloniki pikó mpí: Arisitariki ne Sekontusi ne Teripu ukó Kayusi ne Timotee ne Asii ketē pikó mpí: Tisiiki ne Torofim. ⁵ Pæpæ kekpeē ne ró wa apí ha Turowaasi-pɔ ró m mē. ⁶ Anyá nyé-i kapi ye akpónó nyee áa pite m má n li metene-máá ke tóo Filipu ha arí ha kei kúnincoi Ioni. Siyáa sinupū kari ncée wa arí ne Turowaasi-i pi lɛpɔ. Ari kei kesé tone siyáa sisɛei.

Pɔɔli ye Turowaasi metóɔo rilóólú

⁷ Kewénteyaa ukóso kari cápinelē tɔn akpónó h́óne Pɔɔli uké ne liukóso kui. Lē nnya kuu yóí kesine aké ha ne pelu. ⁸ Kéyo kecáá kulee kunyine-i karí pæe cápinelē, sífiráa kulúí sin seriilē. ⁹ Ke Pɔɔli uu lē piyóí h́ kóhjlē, nnó píima nnyine nn uńmáne unyine kapi ye n sée re Iti-ikusi kpápií. Kulee kepole kekúrí kuú pæe tú. Ai u hii uú ha keléecaayo metósi táánū kulee kpe-i lóiri. Apí hapɔ api u yukuse un pikɔo masí. ¹⁰ Pɔɔli uu cépiɔo uú ha wula uu u sakaa uu múlú uu re: Nókenéwuú áke kape tɔ, u ne nfáa mále. ¹¹ Pɔɔli uu yisi uu pítaá pele, uú ha akpónó h́óne uu le. Uu ko nsímé kóh́ aí ne kpáii, uu pæe yisi uu tómpo. ¹² Api uńmáne uyē ṕ ne kulu ne unfaa. Ḿpá úye rikij ari lē nnya nińesi hái.

Pɔɔli ye Turowaasi-i yisi uu Mileti sí

¹³ Ari ntónéí kúnincoi Ioni arí ha Asoosi-pɔ Pɔɔli méru. Uyee wée re u yé śone uú ha pæe kei-pɔ kúnincoi Ioni. ¹⁴ Kuu Asoosi-i ró n lɛpɔ, ari kei kesé kúnincoi Ioni arí ne Mitilɛeni sí. ¹⁵ Ari kei yisi ari liukóso mmare Ciyoo ketē ne ko. Ari liukóso Samoosi tulu. Ai weesi ari pæe Mileti tulu. ¹⁶ Pɔɔli ricurruu ye pæe re úu Efɛesi-i nyereɛe, ái kape ne Asii keteni-i méwoo u n nánjaise nnya. U pæe yóonele re un n fe, uké Pantekooti ketúné Yerusalem tu.

Anóo tɔɔo ke Pɔɔli uu Efɛesi piwéése ḿ ma

¹⁷ Pɔɔli uu pæe Mileti-i písoi yukuse uu tum te piké ha Efɛesi-pɔ Uléecaa icápine piwéése u séeme. ¹⁸ Ke pē api ukekúrí h́ ka, Pɔɔli uu pi maa re: Nórínécúruu ye nyule isoí iyē karí ne ń h́ le hái keyáa fói kē-me kam Asii ketē kúna n co. ¹⁹ Ne menécíre ricépisɛle nen ne Upíima

piké wai, Pisuifi pin wéési piké né kpu, api íwe né wai nen ménini ne ncóh kémee we. ²⁰ Tiwúí kémee ne ńs-inéyo-i kam lelee yé ń n yóriye ń símisi, ám líka ń pesí. ²¹ Pisuifi ne Pikireki kam sée am símisi re piké Uléecaa inipee-i mēfine conse api Urópiima Yeesu ne kefa tene. ²² Ne nkpéni lē Nfáasone rinco tikilenle nen ne Yerusalem tósu, ám ko nyu yo yee kei né mémpo. ²³ Amá Nfáasone ye ḿpá kuyu kúye-i né símisile nn ko né nyíse re akpanii ne íwe píima ye kei-pɔ né mē. ²⁴ Nnéfáa ricurruu nn né ćhje. Ne kpere pinékei ne kétɔ tu, am lē ke Upíima Yeesu uu né m pise ne kefa kesɛ wai, li ne né risá. Pikei pæpæ nní re ké riyóó re Uléecaa ipæelée kuu ró n nyíse ye Nsímé kecire le.

²⁵ Ne yē te metóɔo kam nní nókenécɔpe we. Nó ne picɔ pē nnéí kam Uléecaa iyɔopi nsímé rin-yóó áni neni píkaí piyáne né kpáne. ²⁶ Lē nnya karí la ké neni keyaa nké ń símisi ncóké kó te: Nó úye un m pɔ, ái kenémee léeri. ²⁷ Li we re ne lē nnéí ke Uléecaa uu n yekei re uké wa ń símisile ám líka ń pesí. ²⁸ Ani ńmenécíre tí h́sone, ani ko Uléecaa pikó iméré ke Nfáasone nn ń h́ tē te ani n séni kecáá m paílē. Uléecaa yee uricurruu kepipi menyɛ ne písoi pansese upikó. Ani h́sone pi m múílē. ²⁹ Ne nyule re písoi kpáaree pinyine yare ákpe yé menétómpo-máá ń ripime, api nókenécɔpe pinyine ćpii. ³⁰ Pinyine ricurruu yé nókenécɔpe yisi, api nnóomésimé ne Yeesu pipiretiki pinyine feriyɛ api pincee pi tikise. ³¹ Lē nnya, áni kape lɔpile. Áni kape palei re inmē itaani nnéí kam ye ketúné ne kesine pinyine-i ne ménini icélaa ń m pehelente.

³² Ne nkpéni Uléecaa ne uipæelée nsímé anipe-i ń wa. Uyee h́nanje má uké ne nfatene kémee ń n hmóópúselē. Uyee yé ko lisone kuú ne upísoi nnéí m mē ń he. ³³ Ám úka siwóó néé úka uwura néé úka melape káipi. ³⁴ Nórínécúruu ye nyule re anénipe nnyé karí ne keisi tó ne pinésenco arí ne ntóóh nnéí wai. ³⁵ Ne lē ń nyísele re lē kai pise re usoi uké keisi uú ne píwekó n léní. Ani ko Upíima Yeesu rinco ntí kecáá léise. Uyē ηmaa yee re: Uyee n he ye mpóonare mále ai tósu uyee ihɛɛ n yósu. ³⁶ Ke Pɔɔli uu lē pimáa ḿ masí, u ne pē api wúla api keyóme yáási. ³⁷ Pinnéí api pæe limemáá ténisi apí ne Pɔɔli pira api metóɔo u yáási re Uléecaa uké u sarumpo. ³⁸ Ke Pɔɔli uú pæe ḿ maa re ápi neni píkaí piyáne u kpáne nnya ke piapɔo aa lē sei meyá caailē. Api pæe yisi api u saruni apí ne kúnincoi-i tulu.

Pɔɔli ye Yerusalem kuyu ha

21 Ke tó ne pē ari kei lē icée n h́óneɛe, ari kúnincoi Ioni arí ne mese ne mese Kɔo n sairilē. Ai weesi, ari Rootesi tómpo ari kei yisi ne Patara-pɔ. ² Ari kei kúnincoi yenu kun Fenisii ketē-mē sí. Ari kpē Ioni arí ne tómpo. ³ Kari Siipuru ketē kee míni kepáápáá h́ we n yém-pɔ, ari ke yá ari kumíi-mē tiki hái ne Sirii ketē-pɔ, arí ne Tiiri tulu. Kei ke kúnincoi aku kuilū topilene. ⁴ Ari kei Yeesu pipiretiki lɛpɔ, ari pikekúrí tone siyáa sisɛei. Nfáasone nn pi símisi api Pɔɔli maa re úu kape Yerusalem ha. ⁵ Amá ke siyáa sē asi n tómpo, ari yisi ari ko nsé kóh́. Api pinnéí yisi ne pipincoi ne pisiwá api ró sáruni apí ne kuyu leepɔ. Ari kei mínimaa ritime wula

ari keyóme yáási. ⁶ Ari pɛe limemáá yáhaane arí ne kpíi. Tóo kúninɔi loni, pɛe api pisiyo kúúni. ⁷ Tiiri-i kari metóo kúninɔi ló arí ne Putolemayisi sɛ. Ari kei Yeesu pikó yáási arí ne keyáa kese pikeméé tone. ⁸ Kai n weesi, ari yisi ari Sesaree tulu. Arí ha Filipu yee Nsímé Kεcire ne n kónúlɛ keyo-i tone. U pisoí piseeí pɛe kapí pɛe Yerusaleμ-ɔo n wée use le. ⁹ U pɛe pikpére pina mále pɛe ápi utisi n nyu. Pi ye pɛe Uléecaa rinyiri ne símisile. ¹⁰ Tɔn kei lɛ we lin siyáa kulúí wai ke antepu uyɛ kapi ye n sée re Akapuusi uu Yutee ketɛ-ɔo leeme uu keróméé weri. ¹¹ Uu Pɔoli kutampála kpísi uu ána ne anípe hɔpu uu re: Nfáasɔne ye maa re nní meco ke Pisuífi apí ha Yerusaleμ-ɔo kutampála nkú ute íjme hɔpune, api pɛe limemáá mpuri sane pikó anipe-i u wai. ¹² Kari anóo nyɛ n kó, tó ne Sesaree-ɔo Yeesu pikó ari Pɔoli súúluisse re uu kape Yerusaleμ ha. ¹³ Pɔoli uu pɛe ró pɛse re: Yo nnya kani téní nɔn la nɔké inépihe riyoosé? Ái pihɔpe ηmane ke néε ne menécíre cápínelɛ nen mé. Lin kɔ n wa re ké Upíima Yeesu kecáa Yerusaleμ-ɔo kpu, ne we. ¹⁴ Kari umekó m pɔone, ari séé ari pɛe mese maa re Upíima mela meké wa. ¹⁵ Kari keló ke-i siyáa sinyine n tóne, ari merócíre cápíne ari Yerusaleμ tómpɔ. ¹⁶ Yeesu pipiretiki pɛe Sesaree-i n we kecɔpe pinyine api yisi apí ró sáruni apí ne Siipuru ukó unyine keyo ró sí te piké kei ró yɔsí. Pi ye u sée re Manasɔo. Háí áí neni-me kuu Yeesu tikilɛ.

Pɔoli ye Yakupu keyo ha

¹⁷ Kari Yerusaleμ n tuipɔ, Yeesu pikó apí ne mpóonare ró yósu. ¹⁸ Kai kóso n weesi, Pɔoli uu ró tíki ari Yakupu keyo sɛ. Piwéése picɔ nnéí pɔo kɔ kei cápíneɔ. ¹⁹ Pɔoli uu yisi uu pi yáási uu pɛe lɛ ne lɛ ke Uléecaa uu ne upikei rintíki uu ne mpuri sane pikó kecɔpe wai pi keenkee kélé-kélé. ²⁰ Kapi lɛ n kó, api Uléecaa pakare, api pɛe Pɔoli maa re: Pɔo nyánii, umáreco! Pisuífi yare píle píle ákotokú kefi kumúhɛ pɛe nté Upíima ne kefa tene pin kɔ irósé tikilɛ nɔne. ²¹ Pi kɔ pɛe pi símisile re pɔ ye Pisuífi pɛe mpuri sane pikó kecɔpe n we céésile re ápi kape ye Moisi isé waise, te lɛ nnya, ápi kape ye siwá tiké, ápi kape ye kɔ inyékii wa. ²² Tɔké nkɔpéni n-ye kpísi? Mpa líké íye wa, pi yé kó te pɔ ka. ²³ Lɛ nnya, a mmɛ kari nní pɔ m maane ritiki. Pitisi pina pinyine ye nté kerócɔpe wele pɛe rinóo n yekei re pi yé pimécire Uléecaa pa. ²⁴ Pirinɔo tɛ ituhe ye tómpɔle. A pi kpísi, nɔ ne pɛe ani kesé píyufune inyóonse wai, aa lɛ kapí ne n nyóonse kecáa hééle. Kei ke pisoí apí ye pɛe yé te lɛ kapi kepócáa n símaanke ye nnóome le, api kɔ yenu re pɛe ticuruu ye Moisi isé tikilenle. ²⁵ Tɔ mpuri sane pikó pɛe Kirisi pikó m panse pɛe titelé piwóle masile ari pi símisi re tɔ símaanele aí tone re ápi kape ye inyóon-sesare néε ménye li. Aapi kape ye kɔ isee kápi rimpá piké ménye lese isare li. Piké kɔ pimécire tɛ, ápi kape iwásá n wai.

²⁶ Kai kóso n weesi, Pɔoli uu pitisi pɛe kpísi apí ha kesé akópe pihɛere inyékii wai uu pɛe Uléecaa keyo loni uu

† Tinóo kapi n yekei aseí re háí ne kumúhɛ kunyine-ɔo ápi yé píta n ntí ápi ye kɔ nnyúpi nyai.

kumúhɛ kpe-i ke inyóonse tɔo siyaa así ha n tenene pisoí símisi.

Pi Pɔoli Uléecaa keyo-i tɛ

²⁷ Siyáa sisɛeí sɛ kapi ye ne áyu n fú sin ne ketóhɛ tuine, Pisuífi pinyine pɛe Asii ketɛ-ɔo n léeri apí Uléecaa keyo-i Pɔoli yenu. Api pisoí nnéí tálaanke api u tini.

²⁸ Apí n cáái re: Isirayɛeli pikó, ani kam ani ró lɛ! Usoi uyee mpá yei ne mpá úye Isirayɛeli pikó kecáa nsímé kópe n símisi un kɔ tee re úka uu kape ye Moisi isé ne Uléecaa keyo nké waise ye nkó. U nkɔpéni ntóo sei ne Pikireki kei lonle uu kɔ keló sɔne ké mékperinkpe waise. ²⁹ Pi pɛe kuyu kémɛ Pɔoli ne Efɛesi ukó kapi ye n sée re Turɔfim yenle api pɛe m músu re Pɔoli ye ne Uléecaa keyo u lomɔle.

³⁰ Ai kuyu nnéí nókɔre, pisoí apí awélé nnéí n léenti pin kálaapɔ. Pisoí apí Pɔoli tini apí ne Uléecaa keyo iyaa leepɔ api mese ne mese ke hánesi. ³¹ Pin pɛe nkɔpéni náási piké u kpu. Nsímé nn Rɔm písóo uwéése kutu-i loni re Yerusaleμ kuyu nnéí ye nókɔre. ³² Uyɛ uu mese ne mese písóo kpéé ne písóo picɔ cápíne uu ne riwúí-mɛ wurupɔ. Kapi usóo wéése ne písóo picɔ n yé, apí pɛe Pɔoli ipépi yá. ³³ Usóo wéése uyɛ uu pɛe nyóoɔpɔ uu ne Pɔoli kɔ, uu u tini uu rinóo he re piké akpanii até ne u paasi. Uu pɛe pisoí pɛe n lémaalɛ pise re: Úye kecire lo? Yo kuu mpíi wa? ³⁴ Amá pisoí apí pɛe méwoo ne meco n cáái, úka uu kɔ ucɔ nkó kómei. Usóo wéése uu pɛe nka kómei. Uu mese upísóo rinóo he re piké Pɔoli kpísi piké ne písóo keyo ha. ³⁵ Ke Pɔoli uu sitákui kapi ye ne kulee rihtaá n tu, písóo apí rikpákára ke pisoí apí ne u n la nnya u sakaa. ³⁶ Pisoí riwúí ye pɛe u tikilenle pin cáái re: Ani u kpu!

Pɔoli ye pisoí kecɔpe rinóo yɔsí uké uriyu hɛere

³⁷ Kapi n la piké Pɔoli ne písóo keyo ló, uu usóo wéése pise re: Ne ncée má ké símisii? Usóo wéése uu u pise re: Pó Mékireki kómeilee? ³⁸ Lɛ nnya, áí pɔo Esipiti ukó uyee sé nní nɔkɔi ne n ka uu pisoí kó ákotokú ana kpísi uu ne kucési kóima loni re piké atɔpi u lɛ? ³⁹ Pɔoli uu u pɛse re: Né ne Usuífi le. Silisii ketɛ-ɔo, Tarisi kuyu-i kapi né mári. Mpa yei-ɔo kaku kɔ ríyu má. Ne pɔ we re a ncée né he ké risoiwuí ntí rinóo maa. ⁴⁰ Usóo wéése uu ncée u he re uké símisi. Pɔoli uu sitákui kecáa nyere uu pisoí pɛe kunípe síka re piké riséé. Api pinnéí séé keu. Pɔoli uu pɛe pimɛyu kapi ye n sée re Mé-epiree ne rinóo pi maa re:

22 Pinésáa ne pinémáreco, ne la ké nkɔpéni rinéyu hɛere. ² Kapi n céri re pimɛyu kapi ye n sée re Mé-epiree kuú ne pi símisi, apí piséé nyóonse. Uu re: ³ Ne Usuífi le, Silisii ketɛ-ɔo, Tarisi kuyu-i kapi né mári. Amá Yerusaleμ nté kapi né rimúlú. Kamaliyɛeli yee pɛe unécélaa. Uyee né céesi lɛ kam ye písóo isé rintíki kélé-kélé. Am ye pɛe Uléecaa líkɔ ne akpéri wa, yare káni ye nní ne akpéri li n wa meco. ⁴ Ne ye pɛpɛe Yeesu n tikilɛ n wéékuselenle am ha ne pi kóni. Ne ye pɛe pitisi ne pinósi cópiile am pahaanke am kukpaniilee wai. ⁵ Uléecaa usina ne kuyu piwéése yé fe apí ne

nnénɔ́ sɨ́misi rɛ á́m kiraase. Piricuruu yɛ átɛ́lɛ́ nɛ Tamaasi né tumaalenle rɛ kɛ́ fɛ́ kɛ́ Yeesu pikɔ́ pɛɛ kei n̄́ wɛ́ cɔ́pii kɛ́ pahaankeɛ kɛ́ nɛ Yerusalem ha kɛ́ ha íwɛ́ pi wa.

Pɔ́ɔli yɛ umɛ́fine mɛconse nkɔ́ sɨ́misi
(UPM 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Kam pɛɛ keyáa kɛnyine ncée kpísi, kɛ́ nɛ Tamaasi n nyahaiɔ́, ituɲɛ in la iké kɛ́cɨ́rɛ tu. Kei kɛ́ metéi píima menyine amɛ keyómɛcaá-pɔ́ mɛsɛ nɛ mɛsɛ leemɛ amɛ tapu amé nɛ né kɔ́nú. ⁷ Am keteni-i lólu, am kóm lin né tee rɛ: Sɔ́ɔli, Sɔ́ɔli, yo kɛ́cɨ́rɛ nnya kaa lɛ́ nɛ wéékuselɛ́? ⁸ Am pɛɛ pise rɛ: Pɔ́ɔ́ úyɛ, Upíima? Uu rinɔ́ né yósu rɛ: Néɛ Nasareti ukɔ́ Yeesu kaa nní n̄́ wɛ́ pɔ́n wéékuselɛ́. ⁹ Pinéséncɔ́ api metéi mɛ́ yenu, amá ápi pɛɛ uyɛɛ nɛ né n̄́ sɨ́misi rinɔ́ ríka kɔ́. Kei kam pɛɛ rɛ: ¹⁰ Kɛ́ íyɛ wa, Upíima? Upíima uu né pɛsɛ rɛ: A yisi, a Tamaasi ha. Pi yé ha kei-pɔ́ pɔ́ sɨ́misi lɛ́ kaa yé n wa. ¹¹ Kɛ́ metéi píima mɛ́ amɛ né n̄́ nyiinse nnya, pinéséncɔ́ api kunípe né múlú api tɔ́ɔ́ɔ́ apí nɛ Tamaasi sɨ́. ¹² Utisi unyine yɛ pɛɛ kei wele api yɛ u séi rɛ Ananiyasi. U pɛɛ Uléecaa isé tíkilenle n̄́sɔ́nɛ. Pisuifi nnéi pɛɛ Tamaasi-i n̄́ wɛ́ yɛ pɛɛ ukɛ́cáá anɔ́ sɔ́nɛ sɨ́misile. ¹³ Uu kenékúrí weri uu né maa rɛ: Unémárecɔ́ Sɔ́ɔli, ipónípeɛ iké nkɛ́pɛni wúkule. Kei nní kɛ́ inénípeɛ ii wúkule am u yenu. ¹⁴ Uu kɔ́ kpá rɛ: Pirósáa Uleecaa yɛ tíyesele rɛ a umɛla ceri aa kɔ́ aseɨ ute ceru aa liute nkɔ́ kóm, ¹⁵ tɛ́ li wɛ́ rɛ pɔ́ɔ́ yé masí pisei nnéi inípeɛ-i uiseérakɔ́ li aa lɛ́ kaa n̄́ yé nɛ kaa n̄́ kɔ́ pi sɨ́misi. ¹⁶ Uu pɛɛ né pise rɛ: Yo nnya kaa nkɛ́pɛni kɔ́ pɛɛ náɲaise? A yisi piké míni pɔ́ wole aa Yeesu rinyiri séi uké apókópe pɔ́ sárei.

Pɔ́ɔli yɛ lɛ́lɛɛ n̄́ tíyese kuú nɛ mpuri sanɛ pikɔ́-i n̄́ ha sɨ́misi

¹⁷ Pɔ́ɔli uu kɔ́ kpá rɛ: Kam Yerusalem m̄́ pɛlɛ, nɛ Uléecaa keyɔ́-i hale am keyóme yáási. Kam n̄́ wɛ́ nɛn keyóme yáási, am lólu yarɛ kenípeɛheɛ kɛɛ né tɨ́. ¹⁸ Upíima kam yé uu né maa rɛ: A mɛkɛɛ Yerusalem kuyu-i le. Pisuifi ápi yé mmɛ́ kaa kené́cáá n̄́ sɨ́misine n̄́murei. ¹⁹ Kei kam pɛɛ u pɛsɛ rɛ: Piricuruu yɛ nyule, Upíima rɛ nɛ pɛɛ Pisuifi ayomeyáhaalee kalenle nɛn pɛpɛɛ pɔ́ n̄́ tíkilɛ́ cɔ́pii nɛn kukpaniilee wai nɛn kɔ́ pi kaiinkeɛ. ²⁰ Tinécúruu yɛ pɛɛ wele kumúɲé kɛɛ-i kapí pɛɛ úseérakɔ́ Etiyeni menyɛ n̄́ kɔ́kɔ́ni. Pimɛwai mɛɛ pɛɛ nɛ né risále am pɛpɛɛ nní u n̄́ kópu ilū́ múlú. ²¹ Upíima uu pɛɛ né maa rɛ: A yisi, ketaa-pɔ́ kam la kɛ́ pɔ́ tū́, mpuri sanɛ pikɔ́ kɛ́mɛɛ.

Pɔ́ɔli yɛ Rɔ́m usóɔca wéé́se sɨ́misi rɛ uyɛ́ nɛ kɔ́ Rɔ́m ukɔ́ lɛ

²² Pisei riwúí tɛ́ ari Pɔ́ɔli kutu n̄́ cɔ́lɛ́ aɨ́ nɛ kumúɲé kɛɛ-i kuu anɔ́ nyɛ́ n̄́ ma tulu. Kei kapi sicááila lɔ́ tɛ: Ani kpu. Ái nɛ sá rɛ nkó uké nfáa m̄́ má! ²³ Ai kuwóɨ pi wai api pɛɛ m̄́ pupukɛɛ pin piilū́ máhani pin fɔ́ɲɛɛ pin nkoɲo yukusɛ. ²⁴ Kei kɛ́ Rɔ́m pisóɔca uwéé́se uu pɛɛ rinɔ́ he rɛ piké Pɔ́ɔli nɛ pisóɔca kekale-i lomɔ́ piké iséi

u súúkeɛ uké sɨ́misi úu la. Pɛ́é uyɛ-i, pi yé pɛɛ céri lɛ́ nnya kɛ́ pisei api n̄́ cáai pin nɛ u tɛ́ni. ²⁵ Amá kapi u m̄́ paasi rɛ piké u kaii, uu usóɔca kpéé pise rɛ: Nɔ́ ncée má rɛ nké Rɔ́m ketɛ́ ukɔ́ kɛ́ nsímé n̄́n kahane n̄́ kpu iséi súúkeɛ? ²⁶ Kɛ́ usóɔca kpéé uyɛ́ uu lɛ́ n̄́ kɔ́, uu sɨ́́ uu ha usóɔca wéé́se sɨ́misi rɛ: Usoi uyɛɛ Rɔ́m ukɔ́ lɛ, íyɛ kaa nkɛ́pɛni waine? ²⁷ Kei kɛ́ usóɔca wéé́se uyɛ́ uu pɛɛ Pɔ́ɔli kekúrí háɔ́ uu u pise rɛ: A né sɨ́misi kɛ́ kɔ́ tɛ́ pɔ́ Rɔ́m ukɔ́ lɛɛ. Pɔ́ɔli uu rɛ: Eɛɛ! ²⁸ Usóɔca wéé́se uu kɔ́ kpá rɛ: Siwóó píima kɛ́ néɛ héɛle aɲ́ nɛ panse keyupipi. Pɔ́ɔli uu rɛ: Né nɛ hái kenémare-mɛ keyupipi lɛ. ²⁹ Pɛpɛɛ pɛɛ n̄́ la piké u n̄́ káií uké sɨ́misi api mɛsɛ nɛ mɛsɛ ukékúrí yisi. Iwame ii usóɔca wéé́se ricurruu loni, kuu n̄́ yé́ tɛ́ u tíyese api Pɔ́ɔli paasi api káií un kɔ́ nɛ Rɔ́m ukɔ́ nnya.

Pi Pɔ́ɔli nɛ ketúhaane píima ha

³⁰ Kai kóso n̄́ weesi, usóɔca wéé́se uu n̄́ la uké yé́ lɛ́ kɛ́ Pɔ́ɔli uu n̄́ wa kɛ́ Pisuifi apí nɛ pitele u n̄́ sélɛ́. Uu akpanii kɛ́mɛɛ u lese uu pɛɛ rinɔ́ he rɛ pɛpɛɛ yɛ Uléecaa inyóɔnse n̄́ wa piwéé́se nɛ pitúhaane píima nnéi piké cápine. Uu pɛɛ tíyese apí nɛ Pɔ́ɔli háɔ́ uu pikecɔ́pɛ u nyeresɛ.

23 Pɔ́ɔli uu pitúhaane píima pɛ́ inípeɛ tapu uu pɛɛ rɛ: Pimárecɔ́, nɛ inésoi kɛ́mɛɛ Uléecaa inípeɛ-i n̄́sɔ́nɛ keisile hái nɛ neni-mɛ. Kɛfa kɛsɛ kam nɛ u tikilɛ́. ² Kei kɛ́ Uléecaa usina Ananiyasi uu pɛɛ pɛpɛɛ Pɔ́ɔli kekúrí n̄́ wɛ́ rinɔ́ he rɛ piké nnɔ́ kɛ́cáá u pi. ³ Pɔ́ɔli uu pɛɛ rɛ: Pɨ́ kɛ́ Uléecaa uu pépune, pɔ́ mmɛle tomé mmú. Pɔ́ kei tū́ tɛ́ pɔ́kɛ́ isé ritiki pɔ́kɛ́ nɛ né túhaane, ái pɔ́kɛ́ isé rikéɲéá aa rinɔ́ he rɛ piké né káií! ⁴ Pɛpɛɛ nɛ u n̄́ kólɛ́ api rɛ: Uléecaa usina yɛ Uléecaa pikei n̄́ wai kaa nní lámaankee! ⁵ Pɔ́ɔli uu rɛ: Ám nyu rɛ Uléecaa usina lo, pimárecɔ́. Li Uléecaa ritelɛ́-i wólaalɛ́ tɛ́ kapɛ kupóyu uyukɔ́ kɛ́cáá nkópe n̄́ símaankee.

⁶ Pɔ́ɔli yɛ pɛɛ picére máalenle rɛ Pisatusee nɛ Pifarisi pɛɛ ketúhaane kɛ-i kɛsé́ we. Lɛ́ nnya kuu ketúhaane kɛ-i ricáai rɛ: Nɛ Ufarisi lɛ, pimárecɔ́! Unésáa pɨ́ kɔ́ Ufarisi. Kam n̄́ tálɛ́ tɛ́ Uléecaa yɛ nkɔ́ kɛ́mɛɛ pikɔ́ɔkɔ́ yukusene nnya kapí nɛ nté né túhaane. ⁷ Uké nɛ lɛ́ pimáa n̄́ masí, Pifarisi nɛ Pisatusee pin nsímé pipásaine rikápáa, pisei api kɛ́nɛ, n̄́pá píyɛ nɛ pikunai. ⁸ Pisatusee ápi yɛ n̄́murei rɛ pikɔ́ɔkɔ́ yéè nkɔ́ kɛ́mɛɛ yisi, ápi yɛ kɔ́ n̄́murei rɛ piléecaatume nɛ lifáakó lɛɛ ái nní kúyɛnɛ n̄́ wɛ́ yɛ we. Amá Pifarisi pɨ́ nɛ yɛ lin-néi n̄́mureile. ⁹ Iwóɔ ii cɔ́ni, isé picélaa pinyine pɛɛ Pifarisi kunai-mɛ́ n̄́ wɛ́ apí yisi apí késu apí nɛ ketɛ́ kɛ́pɛni apí rɛ: Ári usoi nkó nkópe n̄́ka nyáni. In n̄́ la, lifáakó lɛɛ ái kúyɛnɛ n̄́ wɛ́ néɛ uléecaatume unyine yɛɛ nɛ u sɨ́misi. ¹⁰ Iwóɔ íi taá, hái aɨ́ nɛ usóɔca wéé́se iwame wai rɛ ápi kapɛ nté lɛ́ n̄́ wai apí nɛ Pɔ́ɔli céériine. Uu lɛ́ nnya pisóɔca rinɔ́ he rɛ piké riwúí-i lomɔ́ piké Pɔ́ɔli leseɔ́ piké nɛ pisóɔca kekale u ha. ¹¹ Kesine ake wai, Upíima uu Pɔ́ɔli kekúrí nyɔ́sɔ́pɔ́ uu rɛ: A ikari wa. Lɛ́ kaa nní Yerusalem nté inéseérakɔ́ n̄́ li, li wɛ́ rɛ pɔ́kɛ́ limɛcɔ́ Rɔ́m-pɔ́ i li.

Pisuifi ye rinmulaane re piké Pɔɔli kpu

¹² Kai kóso n weesi, Pisuifi pinyine api cápine api ηmulaane api Uléecaa keyu-i wéeri re pinsá Pɔɔli n kpu, ápi líka melélé má. ¹³ Pɛpɛɛ lɛ́ tíηmulaane ye písoi afɛena rifaau. ¹⁴ Api yisi apí ha pɛpɛɛ ye Uléecaa inyóɔnse n wa piwéése ne kuyu piwéése lɛɛɔ, api pi maa re: Tɔ meróɔ́re kɔ́sile ari he, ari Uléecaa keyu-i wéeri re tɔnsá Pɔɔli n kpu, ári líka melélé má. ¹⁵ Lɛ́ nnya, nó ne pitúhaane tɔɔɔ, ani ḡsɔne kómeine, ani kpárá aní ha usóɔca wéése pise re uké ne Pɔɔli nó kam nɔké nsímé mmɛ́ tipérese nɔké yé nké. Tí ne meróɔ́re picápine máálenle re tɔké ncée u riké tɔké u kpu.

¹⁶ Kei ke Pɔɔli umerepi unyine uu nsímé mmɛ́ kɔ́, uu yisi uu pisóɔca kekale sí, uu lomɔɔ uú ha Pɔɔli kutu-i wai. ¹⁷ Pɔɔli uu pɛɛ usóɔca kpéɛ use séi uu u maa re: A ηmáne nkó usóɔca wéése kémee sárumpɔ. U lalɛ uké nnyine u símisi! ¹⁸ Usóɔca kpéɛ uyé uú ne usóɔca wéése kémee Pɔɔli umerepi sí uú ha re: Ukpaniikó Pɔɔli yee né sée uu né maa re ké ηmáne nkó ne kepómee kam te u nnyine mále uké pɔ́ símisi. ¹⁹ Kei ke usóɔca wéése uyé uu ηmáne uyé sée, uu kunípe u tini apí ne iyaa leɛɔ. Uu pɛɛ u pise re: Ní-ye kaá la pɔ́ké né símisi? ²⁰ Uηmáne uyé uu re: Pisuifi pɛɛ rinóɔ rise wa re piké rikpárá piké kóso pɔ́ pise re a Pɔɔli ne ketúhaane píima-i hapɔ keké unsímé mmɛ́ ḡsɔne ripérese piké yé nké. ²¹ Pin n ka, kape ne kutu pi ricɔ. Li we re pikɛɔɔɔ, písoi ye afɛena rifaau pɛɛ ḡ la piké Pɔɔli tí. Pi wéerile re pinsá u n kpu, ápi líka meluke née meníré má. Pi pimɛcɛre picápine máálenle, tipónɔ́ ηmane kapi nkɔ́pɛni mé. ²² Usóɔca wéése uu pɛɛ ηmáne uyé maa re: Kape tíye unyine uké kó́ te pɔ́ mmú né símisi. Uu pɛɛ re uké nkɔ́pɛni n ηme uké tómpɔ.

Pi Pɔɔli ne uyóɔpi píima Felikisi lɛɛɔ

²³ Usóɔca wéése uu pɛɛ limemáá pisóɔca kpéɛ pité séi uu pi maa re: Ani pisóɔca píle píle meté ne pisantone kuwóo ne afɛéré ne pipáɔ́kɔ́ píle píle meté cápine piké n nyu re pi yé fe api kesine mese áme we kefi kumúḡé Sesaree tómpɔ. ²⁴ Ani kɔ́ isá nyóɔnse yee yé ne uyóɔpi píima Felikisi kémee Pɔɔli n tu líka ái yé u n wa. ²⁵ Usóɔca wéése uu kɔ́ rítelɛ́ wólu uu pi múise re piké ha Felikisi pa. Lɛ́ kuu n wóí ye nní.

²⁶ Ne pɔ́ yáasi, Upíima Felikisi. Néee Kulooti Lisiyaasi. Néee rítelɛ́ ntí pɔ́ wólu. ²⁷ Pisuifi ye usoi nkó kam nní pɔ́ m pápɔ́lɛ́ tinle re piké u kpu. Kei kam pɛɛ kó́ te u Rɔm keté ukó le, am pɛɛ́ ne pinésóɔca hapɔ am u come. ²⁸ Am pɛɛ re ké kó́ te ḡ-ye kecɛre ke Pisuifi apí ne u cési, am pɛɛ u kpási am ne pikétúhaane píima sí. ²⁹ Kei kam pɛɛ céri re piisé kecáá kapi nsímé pásaine. Ám unképe ḡka yé kapi yé ne usoi ḡ kpu néee kapi yé ne akpanii u n wa. ³⁰ Am kɔ́ limemáá kóm te Pisuifi ye ηmúlaankeɛ re pi yé u kpu. Lɛ́ nnya kam mese ne mese pɔ́ u papɔ́lɛ́, am kɔ́ upiteɛɔ́ símisi re piké ha kepómee ketahai u sée.

³¹ Pisóɔca api usóɔca wéése rinóɔ kuu n he tiki, api Pɔɔli kpási api kesine ne Antipatiriisi u tómpɔ. ³² Kai kóso n weesi, pisóɔca pɛɛ ána n sɔne api pikekale-i pɛɛɛ, pisantone ηmane apí ne Pɔɔli tómpɔ. ³³ Kapi Sesaree n tuiɔɔ, pisantone api rítelɛ́ uyóɔpi píima Felikisi pa, api kɔ́ Pɔɔli u nyíse. ³⁴ Ke uyóɔpi píima uu rítelɛ́ pikéɛ́ ḡ masí, uu Pɔɔli pise re u kuwélé kúye ukó le? Kuu n kó́ te Silisii ukó lo, ³⁵ uu u maa re: Pipóteɛɔ́ pin n ka, né pɛɛ pɔ́ piseise am kóm. Uu pɛɛ rinóɔ he re piké Pɔɔli kpási piké ha Erooti keyɔ-pɔ́ hánesi.

Pisuifi ye Felikisi keyu-i Pɔɔli ne nsímé rikpárá

24 Ai wai siyáa sinupú, Uléecaa usina Ananiyasi ne kuyu piwéése pinyine ne usíméyɔ́ unyine kapi ye n sée re Terituluusi api Sesaree-i hapɔ. Api uyóɔpi píima Felikisi-i sí te piké ha Pɔɔli ketahai sée. ² Uyóɔpi uu Pɔɔli séipɔ, Terituluusi uu yisi uu picé u kápáá, uu uyóɔpi maa re: Urósáa, uyóɔpi píima! Póɔ́ tíyese kari nkíηniηe-i we hái ái neni-me. Keté kaa ḡsɔne m múílɛ́ nnya ke nconse meyá nn keróté nké kecáá wa re liké ne ke sɔnesi. ³ Tɔ pakare! Ne pipókei ne lɛ́ kaa mesére ne ḡpá yei ró n wai. ⁴ Ám la ké kɔ́ picóḡ pɔ́ rikpá. Amá ne rikóḡ pɔ́ wúkule re a kɔ́ ne kefa ró fénne, aa nkáripɛi kutu ró cɔ. ⁵ Tɔ yé te utisi nkó ye likpááree linyine le. Uyee Nasareti pikó mekóóle icápine uyukóɔ. Keté nnéi Pisuifi keɔɔɔ kuu ḡcɔkɔ́ tanaalɛ́. ⁶ Ticuruu u pɛɛ náásile uké Uléecaa keyɔ mekɔ́pɛrɛnkɔ́ waise, kari pɛɛ́ ne u tí. [Tɔ pɛɛ́ lalɛ́ tɔké ne u túhaane yarɛ ke irósé ii m pise. ⁷ Amá usóɔca wéése Lisiyaasi uú weri uú ne ḡnaḡe aróniηe-i u yósu. ⁸ Uu pɛɛ Pɔɔli piteɛɔ́ pɛ́ maa re piké ne nsímé pɔ́ lɛɛme.] Pɔ́n tipóɔ́ruu Pɔɔli m piseise, pɔ́ yé te mmɛ́ karí ne u n cési ye aseɛ le. ⁹ Pisuifi tɔɔɔ api yisi api Terituluusi kecáá kpá api re mesei, lɛ́ kai li.

Pɔɔli ye Felikisi keyu-i uriyu heere

¹⁰ Kei ke uyóɔpi píima Felikisi uu pɛɛ́ ne kunípe Pɔɔli rinóɔ he re uké unkó símisi. Pɔɔli uu re: Urósáa uyóɔpi, ne nyule re hái ái neni-me kaa keróté nké kecáá itúhaane le. Lɛ́ nnya karí ne kefa keɛe kepóyu-i rinéyu heere. ¹¹ Pó fe aa ripóɔ́ruu pise aa kóm te karí ne Yerusalem-i ḡ ka, siyáa kefi ne sité ye nsí. Uléecaa kam piyáhaa ka. ¹² Úka úu keyáa kenyine né lɛɛɔ, tɔ́ ne unyine tɔn Uléecaa keyɔ-i néee kuyómeyáhaalee-i néee kuyu-i we tɔn yóí néee tɔn písoi kupakarecírɛ́ tálaankeɛ. ¹³ Písoi mpí apí yé ḡka yé piké re mmɛ́ kapi ne nkɔ́pɛni nté né cési. ¹⁴ Amá né kepóyu-i aseɛ símisi re ne ncée fale mmɛ́ kapi nní n kpíílɛ́ te mekóóle icápine ukó le. Amá pirósáa Uleecaa kam pɛɛ yáási nen kɔ́ lɛ́ nnéi lɛɛ isé ne antepuye atelé kémee n wólaalɛ́ ne kefa tenelɛ́. ¹⁵ Lɛ́ kam n tálɛ́ ke pɛ́ ticuruu pɔ́ kɔ́ tálɛ́ te Uléecaa ye písoi sɔne ne pikópe pɛɛ n kpí nkɔ́ kémee yukuse. ¹⁶ Lɛ́ nnya kam mesére ηmóɔ́púlɛ́ te ké Uléecaa n tikilɛ́ ne kefa keɛe.

¹⁷ Karí ne nté n yisi, li iḡmɛ́ kulúi wale. Ne neni pɛeme re ké nnépurɛi pikó linyine he, ké kɔ́ nyóɔnse ké ne Uléecaa yáási. ¹⁸ Lɛ́ karí pɛɛ́ ne Uléecaa keyɔ-i kparálɛ́ kapi ne né lɛɛɔ, nen akópe pihɛere inyekii piwai

máame. Tisoiwúí ríka ári ppe kenékúrí cápinelē. Ám kɔ ppe ńcɔkɔ ńka wai. ¹⁹ Pisuifi pinyine ppe Asii ketē-pɔ leeme api kei né lɛeri. In pɛpɛ ppe nnyine má piké ne né cési, pē kai pē ne sá re piké kɛpómee kam. ²⁰ Née pɛpɛ nté nní ń we piké símisi nké te kari ketúhaane píima-i pitúhaane ń ha, nkópe ń-ye kapi kenécáá yé? ²¹ Née nnékópe kam neni n wa mee lē kam ketúhaane kɛɔpe rin-yóó re: Kam n ɣmurei re pikɔkɔ yèè nkɔ kémee yisile nnya kapi nkɛpéni ne nńkenéyu-i né túhaane.

²² Felikisi ye ppe Kirisi ncee kecáá nyule. Uu nsímé piké ne yá uu pitúhaane keyáa téhse, uu pɛpɛ Pɔɔli ketahai n sée maa re: Usóɔca wéese Lisiyaasi un píyeyi n ka, né ppe nńnnésímé ripérese ńsɔne. ²³ Uu ppe usóɔca kɛpē tinóɔ he re uké Pɔɔli kukpaniilee-i wa uké ukecáá m paílē, amá uké ne kéyu u m purú, uu kape ye yé re upikó ápi kape u lē.

Pi ne Pɔɔli Felikisi ne uunɔsi Turisii kémee ha

²⁴ Pɔɔli uu kei lē n we aí ne siyáa sinyine kóónú. Uyóɔpi píima Felikisi ne unósi Turisii apí hapɔ. Unósi uyee Usuifi lɛ. Uyóɔpi Felikisi uu tum api Pɔɔli u séipɔ, uu u pise re uké u símisi, yo kapi ye re usoi ye Kirisi Yeesu ne kefa tene? ²⁵ Ke Pɔɔli uu aseí pitiki ne lē ke usoi uu yé umecire rimmúlú ne lē ke Uléecaa uu pisoí n túhaanene nsímé ń lō, ai Felikisi cńɣ. Kei kuu ppe Pɔɔli maa re: Pó fe aa nkɛpéni lē tómpɔ. Nen píyeyi kéyu n yé, né kɔ pó sée. ²⁶ U pɛé lē tálē te Pɔɔli uké siwóó u he. Lē nnya kuu mesére u séleipɔ pin yóí. ²⁷ Ai lē n we ɣmē ité íí ne tómpɔ. Pɔɔriusuí Fesituusi uu Felikisi ripɔɔ ɣyóɔpi tone. Felikisi uu Pisuifi mpɔɔnare n la, uu lē nnya Pɔɔli kukpaniilee-i n yálē.

Pɔɔli ye uyóɔpi píima Fesituusi kémee pitúhaane ha

25 Fesituusi uu Sesaree keteni-i hapɔ uu siyáa sitaani wai, uu ppe limemáá yisi uu Yerusalem tómpɔ. ² Kei ke pɛpɛ ye Uléecaa inyóɔnse n wa piwéese ne Pisuifi ppe kuyu iwéese n tú api yisi apí ukeméé Pɔɔli ketahai séi. ³ Apí kɔ u welu re uké ne pi kō uké ncée pi he piké Pɔɔli ne Yerusalem pɛpɔ. Tipine kapi lē wa piké ne ncée u ń kpu. ⁴ Fesituusi uu pi pɛse re Pɔɔli ye Sesaree-pɔ kpaniilenle. Uyē ticuruu yé kɔ nfáani kei pɛle. ⁵ Uu kɔ pi kpá re: Nópinéyukɔ́ piké né ritiki. In te usoi nkó ye linyine caai, piké ha ketahai u sée. ⁶ Fesituusi uu Yerusalem-i tone siyáa sipaha née kefi kumúńé uu ppe kelene Sesaree pɛle. Kai kóso n weesi, uu ketúhaane-i sí uú tone, uu tum api Pɔɔli kpííɔ. ⁷ Kuu n hápɔ, Pisuifi ppe Yerusalem n lééɔ apí hapɔ, api u kálisi apí nsímé píima nnyine ne ketahai u séi. ńn kusa kulúí we. Amá piuka úu fe uké nyíse re aseí kapi símisi. ⁸ Pɔɔli pɔ́ késu uu re: Ám ne Pisuifi isé née Uléecaa keyɔ née Rɔm uyɔɔpi Sesaa púnne.

⁹ Fesituusi uu Pisuifi mpɔɔnare n la, uu lē nnya Pɔɔli pise re: Pɔ ɣmurei re piké ne Yerusalem pɔ́ ha piké ha kei-pɔ kenéméé ne nsímé mmú pɔ́ túhaane? ¹⁰ Pɔɔli uu u pɛse re: Sesaa ripoo-i kam nní nyenu, kei kai ne sá re piké ne né túhaane. Tipóɔúruu ye nyule ńsɔne re ám

Pisuifi líka caai. ¹¹ Nen ncaai nnyine n wa kapi ye ne usoi ń kpu, ám nkɔ kɛsu. Amá in te pi ne né rikpárale, úka úu ncée má uké pianipe-i né ritéɔ. Ne pise re piké ne nnésímé Sesaa kémee tu. ¹² Fesituusi ne pɛpɛ mesɔɔ u n kpáriise apí símaane, uu ppe Pɔɔli maa re: Pɔ re mpósimé nké Sesaa kémee tu. Lē nnya, Sesaa kémee kaa yé kɔ ha.

Fesituusi ye Pɔɔli nsímé uyóɔpi Akiripa símisi

¹³ Ai siyáa kulúí kóónú, uyóɔpi Akiripa ne uyéí Pereniisi apí Sesaree-i Fesituusi piyáhaa sí. ¹⁴ Kapi siyáa kulúí n wa, Fesituusi uu Pɔɔli nsímé mmē kpísi uu Akiripa símisi. Uu re: Felikisi yee ppe nté ɣyóɔpi n tóne uú ne né tise ye ukpaniikó unyine kulee wailenle ne neni-me. ¹⁵ Kam Yerusalem ń ha, pɛpɛ ye Uléecaa inyóɔnse n wa piwéese ne Pisuifi ppe kuyu iwéese n tú api kenémee ketahai u séi apí re ké wa unsímé nké kpu. ¹⁶ Kei kam ppe pi pɛse re: Rɔm pikó kémee, usoi un linyine n caai, ncée ńn we re piké u kpu, pinsá kahane u n túhaane. Li pise re u ne upiteeɔ piké tone kelene uké uriyu heere. ¹⁷ Lē nnya kapi nté né ritikime. Ám nkɔpáni náńaise. Kai kóso n weesi, am ne mese ne mese ketúhaane n tósu am ha tone, am tum apí utisi nkó kpííri. ¹⁸ Ke upiteeɔ apí ń ka, apí fe piké nkópe nnyine kam pɛé ne u m mú-su nyíse. ¹⁹ Amá piinyekii nsímé ne utisi unyine yee n kpu apí ye u séi re Yeesu ke Pɔɔli pɔ́ n tee re u nfáa mále nkó ɣmane kecáá kapi kéńene. ²⁰ Ai méwoo né wai, ám ppe céru íye kam yé ne li wa. Lē nnya kam te ké Pɔɔli pise re un n la, uké Yerusalem ha piké ha ne kei-pɔ u túhaane. ²¹ Amá Pɔɔli uu yúlu uu re u la re Rɔm uyɔɔpi Sesaa ricuruu uké nsímé kecáá ripaí. Lē nnya kam te piké kukpaniilee-i u n yálē ké kam ké ne Sesaa u papɔ. ²² Kei ke Akiripa uu ppe Fesituusi maa re: Ne pɛé la ké rinécúruu utisi nkó kutu ricɔ. Fesituusi uu u pɛse re: Kóso kaa yé kutu u ricɔ.

²³ Kai kóso n weesi, Akiripa ne Pereniisi apí meyóɔpilape tani, pi ne pipipiretiki apí kenɔɣla wai apí ne kutúhaanelee lomɔ, pisóɔca wéese ne kuyu piyukɔ́ pin tikilē. Fesituusi uu rinóɔ he apí Pɔɔli kpííɔ. ²⁴ Fesituusi uu ppe re: Uyóɔpi Akiripa ne nó pitóɔɔ mpí nń nní ń ka, ani utisi nkó ripaí ńsɔne. Pisuifi riwúí nnéí ye kale apí Yerusalem-pɔ ne nté kenémee ketahai u séi, pin cáái re áí ne sá re usoi nkó uké kɔ nfáa rikpá. ²⁵ Ne nsímé mmē tipérelé am yénu re úu ncaai ńka wa kapi ye ne usoi ń kpu. Amá ke uricuruu uu m pise re piké ne unsímé Rɔm uyɔɔpi kémee tu nnya kam ɣmurei re piké ne kei u ha. ²⁶ Ám nyu íye keciere kam yé utisi nkó kecáá wóí ké ne upíima símaapɔ. Lē nnya ricuruu kam ne nńkenémee u ka. Pó, uyóɔpi Akiripa kémee kam ne u ka re pɔn pipíseise u m masí, né nnyine yé am títelé-i wólu. ²⁷ Ai ne sá re ké méwoo ukpaniikó ne Rɔm uyɔɔpi-i ha, kám ppe lē nnya kapi pitele u n wai n wóí.

Pɔɔli ye Akiripa keyu-i uriyu heere

26 Akiripa uu ppe Pɔɔli maa re: Pɔ nkɛpéni ncée mále pɔ́ké ripóyu heere tóké kó. Pɔɔli uu ppe kunípe síka, uu nsímé kpísi uu re: ² Uyóɔpi Akiripa, li

neni keyáa nké né láárú re né ncée yé am nsímé nnéi ke Pisuifi apí ne né rinkpára kepóyu-i símisi. ³ Li we re po Pisuifi inyeki ne piisímé kecáa kapi n kénenente meýíkíyiki h́sone nyule. Lē nnya, ne rikóh pó wúkule re a nihesi aa kutu né cɔ.

⁴ Pisuifi nnéi ye nyule lē kam hái inéhmáne-me nnépuri pikó kecɔpe ne Yerusalem kémee inésoi n li. ⁵ Hái ái neni-me kapi né nyu. Pin n la, piricuruu yé ne pinncɔ símisi re ne pee Pifarisi kémee wele. Tɔɔ ye ári pee piróyómeyáhaa isé ne akpéri wai. ⁶ Kam n tálē te Uléecaa yé lē kuu pirósáyaha m ma wa nnya kapi ne nté nní né túhaane. ⁷ Isirayeli pikó ipuri kefi ne ité iyē p̄ ne kɔ mesére kesine ne ketúhē Uléecaa yáásile in ne tálē te i yé lē kuu mekee-me pirósáyaha m ma yé. Kam likecáa n tálē nnya ke Pisuifi api pitele né wai, uyóɔpi Akiripa! ⁸ Yo nnya ke n̄ Pisuifi áni peé la n̄ké hmurei re Uléecaa yé fe uu meýíkíyiki pikpɔkɔ yukuse? ⁹ Tinécúruu h́maa ye peé musile re ké h́nape ne tápaanke úka úu kape Nasareti ukó Yeesu rinyiri ne kefa tene. ¹⁰ Lē kam Yerusalem-pɔ n wa ye lē. Ne rinécúruu h́maa Uléecaa pikó meýá kukpaniile tanle. Pee ye Uléecaa inyóhne n wa piwéese pee ye ncée né he re ké lē wa. Pin kɔ n la piké pi kó, li ye peé ne né risále. ¹¹ Ne ye pee ayómeyáhaalee rikale am ha kei íwe pi n wai, nen náasi re piké pinfatene kesi. Kunéfatoi ye pee pikecáa tɔsile, hái ricuruu am ye pi n wéékuselē ne acóyu-pɔ.

Pɔɔli ye umefine meconse Akiripa símisi

¹² Limekó-i ke pepee ye Uléecaa inyóhne n wa piwéese api keyáa kenyine ritelé né rimúise api ncée né he am yisi am Tamaasi s̄. ¹³ Itupe kecíre kumúhē, nen ncée-i we, uyóɔpi Akiripa. Kei kam metéi menyine yé men keyómecaa-pɔ leeri, men tapaalē, men itupe metéi fe amé ne tó ne pinésencɔ kóhnú. ¹⁴ Ari ntónéi keteni-i lólu, am pee kóm, lin ne Me-epiree né tee re: Sɔɔli, Sɔɔli, yo nnya kaa né wéékuselē? Méwoo kaá ne né tɔpiriinkee yare kemináa. ¹⁵ Kei kam pee pise re: Póɔ úye, Upíima? Uu né pese re: Néee Yeesu kaa h́ we pɔn wéékuselē. ¹⁶ A nkpéni yisi aa nyere. Lē nnya kam menécíre pó n nyise ye nní: Ne la re a panse unékeikó, aa ye kóhnú aa lē kaa neni nní né n yé ne lē kam n sánti ke pó n nyise picɔ símisi. ¹⁷ Mpópuri pikó, Pisuifi kecɔpe kam pó lesene ké mpuri sane pikó kémee pó tū. ¹⁸ Ne pó tum te a ha pi-inipee wúkule aa kuymaha-i pi lese aá ne metéi-i pi s̄. A kɔ Setani anipe-i pi lese aá ne Uléecaa kémee pi s̄. In te pi ne kefa né tenelē, Uléecaa yé piakópe pi sárei uu kɔ lisone kuú ne upikó m mē pi he.

Pɔɔli ye uliwaiwai kecáa símisi

¹⁹ Lē kémee, am pee lē kai keyómecaa-pɔ né n nyiseme kesi, uyóɔpi Akiripa! ²⁰ Amá Tamaasi pikó ne Yerusalem pikó kam Nléecaasimé mefoi riyóó, am pee limemáa Yutee ketē tɔɔɔ pikó nnéi ne sitē sicɔ pikó yóó. Ne pi símisi re piké mefine conse piké Uléecaa-mē pansepɔ apí n wai liké n nyiselē te pi mefine consele. ²¹ Nsímé mmē nnya ke Pisuifi api Uléecaa keyɔ-i né t̄,

pin wéesi piké né kpu. ²² Amá hái ne neni-me, Uléecaa ye né nen ne we nen uiseérakɔ le, m̄pá úye, siwá ne piwéese siyu-i. Am ye nféé h́ka ma, lē ke antepuye ne Moisi api mekee-me n yé api símisi re li weme memáa. ²³ Ne ye maa re: Uyē ke Uléecaa uu n wéee yé kam uu íwe le, uu kpi uu ufoi pikpɔkɔ kémee yisi. Uyee yé nsímé mee metéi m̄ má Pisuifi ne mpuri sane pikó he.

Pɔɔli ye Akiripa maa re uké Yeesu ne kefa tene

²⁴ Pɔɔli un lē we un uriyu heere, Fesituusi uu cááipɔ re: Pɔ isɔhɔ torile, Pɔɔli! Mepónyuwe píima ye isɔhɔ pó tóroisele. ²⁵ Kei ke Pɔɔli uu pee rinóɔ u yósi re: Am isɔhɔ tori, urósáa! Mmú kam nní n símisi ye meníhe nsímé sone le nn kɔ aseí tikilē. ²⁶ Ne nyule re uyóɔpi Akiripa ye nní nnéi lee nní h́ wa pikóme máalenle. Lē nnya kam ne rinéɔɔ ukéyu-i símisi. Ái mepiílú menyine-i kai kelō kuymaha-i lē wa. ²⁷ Pɔ antepuye nsímé ne kefa tenelē, uyóɔpi Akiripa? Ne nyule re pɔ ne kefa n tenelenle. ²⁸ Akiripa uu pee Pɔɔli pese re: Pɔ lalē póké né feriyé ké nté nní panse Kirisi ukó! ²⁹ Pɔɔli uu re: Lin yé nfáani née lin yé píyei-pɔ, li kpére lē wa! Ne Uléecaa welu re ái kape p̄ h́mane, amá liké nónnéneí mmú n̄ɔ neni nní kutu né n cólē, n̄ɔ yé menécɔ n we. Akpanii nnyé h́mane aké n̄ ripári.

³⁰ Kei ke uyóɔpi Akiripa ne uyóɔpi píima Fesituusi ne Pereniisi ne p̄ nnéi pee kei kesé h́ we api pee yisi, ³¹ api iyaa leepɔ, api pee pimecɔpécire n tee re: Usoi nkó úu líka caai kapi yé ne usoi h́ kpu née kapi yé ne akpanii u n wa. ³² Kei ke Akiripa uu pee Fesituusi maa re: Usoi nkó unsá peé m pise re piké ne Rɔm uyóɔpi Sesaa kémee u ha, pi yé pee fe api u yáɔ.

Pisóɔca ye Pɔɔli ne Rɔm kuyu ha

27 Kai n símisi ái tone re kúninɔ kari yé lō arí ne Italii s̄, api Pɔɔli ne pikpaniikó picɔ pinyine kpisi api usóɔca kpéē unyine kapi ye n sée re Yuliisi anipe-i wai. U Rɔm kutɔpilee kpē kapi ye n sée re Rɔm uyóɔpi kutɔpilee kémee úyukɔɔ use le. ² Atiramiiti kuyu ke kúninɔ kpē kari n lō aku lééri kun Asii sitē aninɔ sinyere kanei. Ari ku loni ari tómpɔ. Masetuwaani ukó unyine ye Tesaloniki-pɔ h́ we api ye u séi re Arisitariki ye pee keróme wele. ³ Ari liukóso Sitɔɔ kuyu tulu. Yuliisi ye pee Pɔɔli h́nape wailē. Uu ncée u he re uké upisane rilóólú, un ye yo n la, piké fe piké ye ne kutu u ricɔ. ⁴ Kari kei n yisi tɔn tósu, kuyɔ aku keróyu-mē m pepuri, ari pee Si-ipuru kuwéé kpē mē ke kuyɔ áku h́ we tiki. ⁵ Ari pee Sil-isii ne Pamfílii menimaa téh́ arí ne Lisii keteni-i Miiri kuyu tulu. ⁶ Rɔm usóɔca kpéē uyē uu kei kúninɔ kucɔ kunyine yenu kpee Alekisantiri n lééri kun Italii-mē s̄. Uu kpe-i ró tani. ⁷ Siyáa kulúli kari nnánári ne kúninɔ sone. Íwe píima kari li ari kelene Kiniiti tulu. Kuyɔ áku hmurei tóké lē n tikilē tóké ne kényu-mē ha. Ari pee mese Salimonee kuwéé-mē míni kepáápáá ketē kapi ye n sée re Kireeti mecáa tiki. ⁸ Ari íwe píima le arí ne rikóitime kanei arí ne kelō kenyine tulu. Pi ye kei sée re Áninɔi-Kenyere-Sone. Lasee kuyu kaí ne cólē.

⁹ Ái kusa ró náηaise. Anóρpahaα keyαα ye pεε pitóm-ρo masilε. Kúninçi pilone ne ncée pinçh̄ yé fe apí ne nkρo weri. ¹⁰ Lē nnya ke Pçoli uu kúninçi pikeikó símisi ḡsçne piké kó. U pi maa re: Pinésáne, ne yé te ntóçee mmú pitiki yé ne nkρo ró kam. Kúninçi ne ilū kaku n topori ye meyā caainkeene. Ái nkρáni ilū ne kúninçi ḡmane, amá ne tóçpi. ¹¹ Amá Rçm usóçca kpéē uyē uu kúninçi utíkíi ne kuute nkó ne kutu n çlē ai tósu Pçoli nkó kuu ḡ ma. ¹² Ai kç yá, áninçi kenyeε áke pεé nyarḡ te piké kei nnyiyε píima kumúnḡ-i siyáa wa. Kúninçi pikó meyā apí pεε lē nnya re pi yé kei yisi. Pi lē pεε náásile re lin iye n we, piké Kireeti aninçi kenyeε kē kapi ye n sée re Fenikisi tu, áninçi kenyeε kee ituḡe kelólé awélé keté-mē kéyu palenlē. Kei kapi la piké nnyiyε píima kumúnḡ-i siyáa wa.

Meyo maamaa menyine mee míni kecáá ḡ pépu

¹³ Ke kúninçi aku lē n nyenu lin náηai, keyçpi keniyne áke ituḡe kumii-mē pepuri, apí músu re pi yé fe apí nkρéni lē kapi ḡ la wai. Apí pεε kesáu kapi ye ne kúninçi n nyereε sakaa apí ncée kpísi. Apí míni kepáápáá ketē kapi ye n sée re Kireeti n kanai. ¹⁴ Mese ne mese, kuyç kunyine kapi ye n sée re Erakilço aku míni kepáápáá ketē-mempç pepuri ne ḡnaḡe. ¹⁵ Ai kúninçi kpáú lin ne tósu, ái kunyereε we. Ari mese yá aí ne ró n tósu. ¹⁶ Ari míni kepáápáá ketē síḡsápi keniyne kekúrí tómpç. Pi ye kē sée re Kulotaa. Ari pεε náási arí ne fe arí kençipi kapi ye ne pisoι n léise lese. ¹⁷ Kúninçi pikeikó apí kúninçi kémee ke tampç. Apí pεε limemáá ḡḡe pahaankeε apí ne kúninçi kóçnú. Iwame ii pi wai re ápi kape ha Lipii menimaa ritime rinyenetū tinyine rikam. Apí pεε kusáḡáá maamaa kpee kuyç n wai cepise. Apí nnánnári n sçne pin kuyç tikilē. ¹⁸ Kuyç aku lē tó m pepu kun ḡpape kpálē aí ne ró weesi, apí pεε mese ilū ke kúninçi aku n topori n hasu pin míni-i sariipç. ¹⁹ Kai kç piweesi rinkpá, apí kúninçi ikeilū inyine pifóḡe kápáá. ²⁰ Ai wai siyáa kulú, ituḡe ne awárepi áa kúyene wa, meyç men lē ne ḡnaḡe pepu, arí pεé m músu re ntóç ye tenele.

²¹ Ai náηai, tó úka úu iluke li. Pçoli uu pεε yisi uu pisoι keçpε nyere uu re: Pinésáne, nçn pεε nnékó kutu rincç, tç yeε pεε Kireeti-pç tone ári ye ásáláú píima nnyé ne risáne tçké ne ilū fóḡeε. ²² Lē nnya, ké nkρéni nó símisi ani rikíḡ tápisi ḡsçne. Nó úka úu kpine. Kúninçi ḡmane kpee ásáláú waine. ²³ Uléécaα uyεε né n te nen kç u keisi Uleecaatumε ye kesine nké kenémee kale. ²⁴ Uu né maa re: Iwame ii kape pç wa, Pçoli! Pç Sesaa kémee pitúhaane sinle pá! Pç ke Uléécaα uu n la nnya, u yé kç pipóçsencç nnéi nfáa tíye. ²⁵ Lē nnya, ani ikari wa, pinésáne. Ne ne kefa tenelē te lē ke Uléécaα uu ḡ ma kai lenε. ²⁶ Amá kuyç yé ró lese aku míni kepáápáá ketē keniyne ritime sá.

²⁷ Karí ne n weme, sisine kefi ne sina kari lē Metiteranee menimaa kémee wa, meyç men tó kpáúlē. Ai kesineço kumúnḡ kúninçi pikeikó wai yare tç ne ketē kóima keniyne nnyáá wale. ²⁸ Apí méḡḡe kapi ye ne míni mecímá ḡ musí kpísi apí fóm, apí yénu re simetiri afεetaani ne sisεei kame címú. Apí kéyu-mē nyçsçpç apí

kç pimúnḡ kpá, apí yénu simetiri sité ási we afεetaani. ²⁹ Apí pεé n wuru re kúninçi áku kape aparecaḡaa anyine rikam. Apí pεε lē nnya sisáu sina kapi ye ne kúninçi n nyereε kepire-mē cepisepç, apí pεε m mē pin yçne re liké weesi. ³⁰ Kúninçi pikeikó ye pεε lale piké léepç piké wuri. Lē nnya kapi kençipi kē kapi ye ne pisoι n léise míni-i ricepise apí pεε kpárá re pi lale piké ha ne kesáu kéyu-mē ku nyereε. ³¹ Pçoli uu Rçm usóçca kpéē ne pisóçca picç maa re: Pisoι pē pinsá kúninçi kémee n tone, áni nkρo-i mélele má. ³² Pisóçca apí pεε méḡḡe mee kençipi kapi ye ne n léise m múllē seḡ, apí ke yá áke lolu.

³³ Liké kelene n weesi, Pçoli uu pinnéi maa re piké iluke li. Uu re: Siyáa kefi ne sina ye nsí kani ne mpóçcaai tū nçn mē áni kç líka li. ³⁴ Ne la ké nó símisi re ani iluke li. Li pise re nçké li nçké ne nfáa n má. Nó úka nnyúpi ricuruu ḡn riyu kecáá wehene. ³⁵ Kuu lē ḡ ma, uu kukpónç kpísi, uu pinnéi inipree-i Uléécaα pakare uu pεε ku kpçkçri uu piluke kápáá. ³⁶ Kei kapi pεε pinnéi ikari wa apí iluke le. ³⁷ Ntónéi ye pεε kúninçi kpe-i wale pisoι píle píle meté ne kuwóç ne afεéré ne pikpuulū (276). ³⁸ Ke ḡpá úye uu piluke ḡ masí uu lepu, apí melukepiti mee kúninçi-i ḡ we n hasu pin mínimaa-i sariipç re kúninçi kuké nkáripa fakasi.

Kúninçi mefore

³⁹ Kai n weesi, kúninçi pikeikó ápi ketē kē ceri, amá apí ketaa-pç ketenpampi keniyne yenupç ne kekecáá kunyene laii aí ne sí. Apí pεε re pin n fe, pi yé wa kúninçi akú ha kei tasi. ⁴⁰ Lē nnya kapi sisáu fénne apí mínimaa-i sariipç. Apí kç ḡḡe kapi ye ne kúninçi ketíkíi m paasi fénne. Apí kç lē memáá kúninçi keyu-mē kusáḡáá tóresi apí síka, kuyç aku pεε kúninçi n télē lin ne kenyenepampi kē-mē sí. ⁴¹ Amá apí sí apí ha ínisa ité kepáápáá rinyenetū tinyine takári, kúninçi riyu arí kei lomç aí tini síḡ, ái pεε kunyóç-nyçkç we. Ániwalé naḡe-naḡe anyine pçç pεε kepire-mē ku n foresi. ⁴² Kai pisóçca iwame n wa re pikpaniikó yé wéeri apí wúrunkεε nnya, apí pεé n la piké pi kó. ⁴³ Ke Rçm usóçca kpéē uu ḡ la uké Pçoli riyu lç nnya, uú ne pi yulu re ápi kape lē wa. Uu pεε rinçç he re pεpεε piwéeri n nyu piké mefoi rikpuu apí ne rikóitime téḡ. ⁴⁴ Amá pitóçço piké akpénkpélé ne kúninçi siwélépi kecáá túnti apí ne pi tiki. Lē kari mesei ntónéi wa arí ne ketē kóima tulu ái úka rika kpu.

Pçoli ye Maliti keteni-i we

28 Kai nkρo-i ró n lése memáá kari pεε kó te pi ye míni kepáápáá ketē kē sée re Maliti. ² Kei pikó apí kefa fénne apí ḡsçne ró yçsu. Ke ikónε ii picuū n kóri nnyiyε nn wai nnya, apí nna píima nnyine wai apí ró yçsu, arí kekále wai arí ne n kóçnú. ³ Pçoli uu pεε yisi uú ha sinaapi paálame re uké nna-i risáç, tikpurii rinyine tin sinaapi se-i we. Ke nna kutoi aku ri n leepç, arí léeri arí Pçoli kunipe yéu. ⁴ Ke ketē kē pikó apí n yé iwáa iyē in Pçoli kunipe saḡárilē, apí pεε pimεçpεcire n tee re: ḡpá liké iye wa, usoi nkó ye usoiçó uniyne le.

Míni-i kuu nní nkɔ-i ημέηεεεeri. Amá Uléecaa ye ase i n tikiłē úu ηmurei uké nfáa li. ⁵ Amá Pɔɔli pɔɔ iwáa nna-i mépéɔ, ái kɔ nkɔáni méka u wa. ⁶ Api péé m mé yare piké u yē un pini un ne sī néé u yé mese ne mese kei nní loole uu kpi. Api méresi ai náηai, líka ái u wa. Api péε mese kemúhē conse api re piléé pinyine ye pi.

⁷ Kei kekúri ke ketē kē uyukɔɔ foí keyɔ aké péé we. Pi ye u sée re Pupiliyuusi. Uyē uu kei nfanare ne kusáne rɔ wai, ari kei fine siyáa sitaani. ⁸ Pupiliyuusi usaa ye péε kumúhē kpe-i pɔɔlúle un ne kupiηetoi ne nlure yare ákpasehé finu. Pɔɔli uu sī uú ha u lóólú, uu ukecáá keyóme yáási uu anipe ukecáá láa uú ne u pɔise. ⁹ Lē memáá, ketē kē pitóikɔ picɔ apí weri api Pɔɔli yenu, uu pi pɔise. ¹⁰ Api mɔpá yo ne ríyu rɔ waise hái. Kari n tɔsu, api lē kai rɔ m pise tóké ne ncée rintiki nnéi rɔ pásii.

Pɔɔli metuipɔ Rɔm kuyu-i

¹¹ Iwáre itaani kari kei wa. Ari péε limemáá kúninɔi kunyine kpeε Alekisantiri n léeri loni arí ne tɔmpɔ. Nnyiyε kumúhē-i kakú péε Maliti-i nyere. Pi kukecáá písika ayu lesele. ¹² Kari Sirakuusi n tu, ari kei tone siyáa sitaani. ¹³ Ari kei yisi ari mínimaa mecáa kanei arí ne Rekiyo tulu. Kuyɔ aku liukóso ituηε kumii-mē pepuri, ari péε siyáa sité ηmane kpisi arí ne Pusoli tulu. ¹⁴ Ari kuyu kpe-i pirɔɔ Yeosu pikɔ yénu, api rɔ pise re tóké kei siyáa siseei pikeméé tone. Kei kari péε yisi arí ne Rɔm tulu. ¹⁵ Yeosu pikɔ péε Rɔm-i n we ye péε kerɔcáá nyule. Api hái Apiyusi kuyaa-i ne kei kapi ye n sée re Sisáneɔ Sitaani-i rɔ tépei. Ke Pɔɔli uu pi n yē, uu Uléecaa pakare, ai kɔ ikari u kpáse. ¹⁶ Kari Rɔm-i n tu- ipɔ, usɔɔca kpéé uu usɔɔca wéése anipe-i pikpaniikɔ wai api Pɔɔli ncée he re uké umecire kelɔ tone ne usɔɔca yeε yé u m mé.

Pɔɔli ye Rɔm-i Nléecaasimé yóólē

¹⁷ Kapi Rɔm-i n tuiɔ siyáa sitaani memáá, Pɔɔli uu Pisuifi piyukɔ péε kei n we cápine. Kapi n cápineɔ, uu pi maa re: Pimáreɔ, ám akópe áka ntɔpuri mmú wa, ám kɔ pirɔsáa isé íka rilɔɔ, mɔpá ne lē, pi Yerusalem-ɔ né tɔnle api Rɔm pikɔ anipe-i wai. ¹⁸ Rɔm pikɔ apí ne né túhaane, ápi nka yē kapi yé ne né n kpu. Api péε re piké

né riyáɔ. ¹⁹ Amá Pisuifi api yúlu, am pɔɔne am mese re Sesaa karń la uké ha ne né túhaane. Ái re nnépurɔ pikɔ karń la ké pitele wa. ²⁰ Lē nnya kam te ké nɔ yē ké kɔ rinɔɔ nɔ maa nóké kó te lē ke Isirayeele pikɔ api n tálē nnya kam nté nní akpanii-i we. ²¹ Kei kapi péε u pese re: Ápi mɔpók nka kecáá Yutee-ɔ rítelé rika rɔ wóime, urómáreɔ úka úu kɔ kei-ɔ leeme uké kam uké kerɔcáá nnyine rɔ kēé néé uké mɔpókópe nnyine rɔ símisi. ²² Amá tɔ la re pɔ ηmaa a nkpeni mmē kaa m músu rɔ símisi. Tɔ kó te mɔpá yei kapi mɔpýómeyáhaacee mmē kaa nní n tikiłē yulu.

²³ Pi ne Pɔɔli api keyáa yekei. Kai likeyaa kē n tu, api sī kulúu api Pɔɔli lεeɔ kéɔ ke-i kuu n sói. Uu mmare hái ne kesineɔ-ɔ Uléecaa iyɔɔpi kecáá pi símisi, uu ye Moisi isé ne antepuye atelé ne tiki un ne pi náási re piké Yeosu ne kefa tene. ²⁴ Picɔ apí mmē kuu pi n símisi ηmurei, picɔ api pikóme yulu. ²⁵ Kapi lē n tɔsu ápi kómeyine, Pɔɔli uu péε kekéripi pi maa re: Asei ke Nfáasɔne n n ne antepu Esayi ritiki n n ne nópinesáa maa re:

²⁶ A mpuri mmú pikɔ-i ha, aa pi maa re:

Nó ye nɔɔne kutu ricɔ
amá áni yéé ase kó
nó ye nɔɔne nyáne
amá áni yéé yē.

²⁷ Li we re mpuri mmú pikɔ akiη ye takasile,
pi pimecire atu tápisile,
api inípeε wúkesi
re piatu áa kape ye kó,
piinipeε íi kape ye kɔ yē.
Pimesɔhɔ áme kape ye kɔ líka ceri nnya.
Péε uye-i, ápi ye péε né Uléecaa kémεε kam ké pi pɔise.

²⁸ Pɔɔli uu kɔ pimáa pi kpá re piké kó te mpuri sane pikɔ péε n-yulalesimé ke Uléecaa uu m páme te. Pē né kutu n ticɔ. ²⁹ [Kuu lē pimáa m masí, Pisuifi api ncée kɔɔ apí n keηeηeɔ pin ne tɔsu.]

³⁰ Pɔɔli uu ηmē ité kéɔ ke-i kuu n we un hééle kémεε tone. Uu kei pepεε ukeméé n sɔnaaɔ nnéi yóói.

³¹ Uléecaa iyɔɔpi nsímé kuú péε yóólē un kɔ Upiíma Yeosu Kirisi nkɔ písoi céési ne uripɔɔ, líka ái kɔ u pekési.

Rɔm

Lelɛ rítelɛ ntí kɛmɛ́ n̄ we

Kumúhɛ́ kpe-i ke Pɔɔli uú pɛe unsɛ́ táánũ n tenɛse kúú pɛe Kirisi pikó pɛe Rɔm keteni-i n̄ we rítelɛ́ ntí wóí. U pɛé lalɛ uké uncee rinɔ́h̄ háí nɛ Rɔm-pɔ́ kúú pɛe n hápaalɛ́, uké kɔ́ pɛe Esipaanyi ha uké ha Nsímé Kɛcire riyóó. Títelɛ́ ke Pɔɔli uu Rɔm pikó n wóí yɛ icélaa inyine le ke Pɔɔli uu n̄ pa nɛ ikɛtɔ-pɔ́. U i pale kekéripi rɛ: "Sisoipipi sin Yeesu nɛ kefa n tenɛ ke Uléécáa uu si nyu rɛ si aseí tikilenlɛ. Linfatɛnɛ mmɛ́ nɛ kɔ́ tulaalenlɛ" (1:17).

Ifaaci iyɛ́ mekériine yɛ mmé:

1. Pɔɔli yɛ nyísele rɛ íye kai piyómeyáhaa isé pitiki nɛ lɛ́ kapi yɛ nɛ Yeesu Kirisi rintíki apí nɛ Uléécáa kefa tenɛ keɔpɛ we. Uléécáa icápine yɛɛ Rɔm-i n̄ we kɛmɛ́, Kirisi pikó pɛe ápi Pisuifi yɛ kulúí wele. Amá Pisuifi yɛ kɔ́ Rɔm kɛmɛ́ kulúí wele, picɔ́ api panse Kirisi pikó, pin kɔ́ nɛ nɔ́h̄lɛ́ pin Pisuifi piyómeyáhaa isé tikiilɛ́. Yare li pise rɛ mpuri sane pikó pɛe m panse Kirisi pikó pɔ́kɔ́kɛ́ kɔ́ isé iyɛ́ n̄ tikiilɛ́ néɛ? Pɔɔli yɛ maa rɛ nfatɛnɛ mɛɛ yɛ usoi riyu lɔ́ (1-8).
2. Isirayɛeli pikó pɛe mpuri ke Uléécáa uu n wéɛ. Pi nɛ Kirisi pikó metone nkó kuu nté wóí (9-11). Pisuifi meyá yɛ Nsímé Kɛcire kepire ritɔle (9:30-10:20). Uléécáa yɛ kɔ́ nɛ wele un umpuri la. N nɛ ipuri icɔ́ yé keyáa Yeesu Kirisi kɛmɛ́ Uléécáa ipɛelɛ́ ceri.
3. Yeesu Kirisi icápine kɛmɛ́ mɛfine nkó mɛɛ nté wólaalɛ́. Pɔɔli yɛ kei símisile lɛ́ kapi yɛ Uléécáa n yáasi nɛ lɛ́ kapi yɛ nɛ picɔ́ nkíh̄nɛ kɛmɛ́ n tónɛ. U pɛpɛɛ nfatɛnɛ kɛmɛ́ m pelaalɛ́ píseí rɛ piké pɛpɛɛ ápi nkemɛ́ m pelaalɛ́ nɛ m purú. Uu kɔ́ nɛ pi tɛni rɛ li pise rɛ n̄la nké pikecáá n nyáni. Likumúhɛ́ rɛ Uléécáa yèè akópe kɛmɛ́ sisoipipi lesele, Nfáasɔnɛ nn si léni, asi yɛ pɛe fe así m pɛnelɛ́ sin nɛ we, nn kɔ́ nɛ si léni, si nɛ Kirisi pin nɛ pɛnelɛ́ pin we (12-15).
4. Pɔɔli yɛ upimareɔ́ pɛe Upíima pikei n wa iyáhaa kulúí pasiipɔle (16).

Iyáhaa

1 Nɛ́ Kirisi Yeesu ukéikó Pɔɔli, néɛ rítelɛ́ ntí n̄ wólu. Uléécáa yɛɛ né sée rɛ kɛ́ panse utumɛ. U né wéelɛ rɛ kɛ́ Unsímé Kɛcire riyóó. ² Uléécáa yɛ pɛe háí mekɛɛ-mɛ Uléécáa Nsímé atelɛ́ kɛmɛ́ antepuyɛ maase rɛ u yé Nsímé Kɛcire mmɛ́ tó pa. ³ Ukepipi Urópiima kecáá nsímé yɛ mu. Pi u marile mesoi. U uyóɔpi Tafiti kepirɛ́ lɛ. ⁴ Ke Uléécáa uu pikɔ́kɔ́ kɛmɛ́ u n yukuse nnya kuu u sée rɛ Ukepipi, uu kɔ́ Unfaasɔnɛ nɛ tiki uú nɛ linnanɛ u hɛ. ⁵ Urópiima Yeesu Kirisi ke Uléécáa uú nɛ ritiki uú nɛ ípɛelɛ́ né nyíse rɛ kɛ́ panse utumɛ, kɛ́ kɔ́ tíyɛse ipuri nnéí pisei piké Kirisi rinyiri nnya nɛ kefa tenɛ, piké pɛe uyɛ́ Uléécáa m pakarelɛ́. ⁶ N̄́ mpí ke Yeesu Kirisi uu nní n sée, n̄́ nɛ kɔ́ lipite pɛ́ kɛmɛ́ wele.

⁷ N̄́ Rɔm pikó mpí nnéí ke Uléécáa uu nní n̄ la uu kɔ́ n̄ wéɛ rɛ ani panse upikó kam títelɛ́ ntí wólu. Urósáa Uléécáa nɛ Urópiima Yeesu Kirisi piké ípɛelɛ́ n̄ nyíse api nkíh̄nɛ n̄ hɛ!

Li Pɔɔli ripɔ́ wa rɛ uké ha Kirisi pikó pɛe Rɔm-i n̄ we rilóólú

⁸ Pi ketɛ́ nké nnéí n̄nnéfatɛnɛ nsímé símisile n̄sɔnɛ. Lɛ́ nnya kam la kɛ́ nɛ Yeesu Kirisi ritiki kɛ́ nɛ n̄́ nnya Uléécáa pɔ́nɛse kelɛnɛ. ⁹ Uléécáa uyɛ́ kam n yáasi nɛn Ukepipi Nsímé Kɛcire yóólɛ́ yé itansei né li rɛ meséɛ

kam n̄nnéí símisi ¹⁰ nɛn kɔ́ n̄pá píyei n̄kenécáá yáasi. Nɛ yɛ pise rɛ uké lɛ́ umɛla kɛmɛ́ ncée né hɛ kɛ́ n̄kenéméé hapɔ́. ¹¹ Lɛ́ nnya, li pɛe meyíkíyiki ripɔ́ né we rɛ kɛ́ piyéne n̄ hapɔ́ kɛ́ lɛ́ ke Nfáasɔnɛ nn né n hɛ n̄ ritéh̄se n̄kɛ́ iníjí wa. ¹² Nɛ la kɛ́ maa rɛ nɛ n̄kenémɛ s̄nɛpɔle rɛ nfatɛnɛ mmɛ́ ke tó nɛ nn̄́ ari kesé m má nké tíyɛse tɔ́kɛ́ ikari kpáriɛnɛ.

¹³ Pimáreɔ́, nɛ la rɛ ani k̄ɔ́ tɛ nɛ pɛe menécíre cápinele kɛ́ pilóólú n̄ hapɔ́, amá háí nɛ nkɛ́ni-mɛ ám kahane ncée n yé. Nɛ pɛé la rɛ pinékei piké kɔ́ n̄́ kɛmɛ́ kuláa wa yare kapi ketɛ́ kecáá isoipuri icɔ́ kɛmɛ́ kuláa n wa meɔ́. ¹⁴ Li né pise rɛ kɛ́ n̄pá píye kɛmɛ́ ha, ayu nɛ sicare kɛmɛ́ pisei nɛ pisɔ́h̄ɔ́ nɛ pɛpɛɛ ápi líka n nyu kɛmɛ́ kai pise rɛ kɛ́ ha. ¹⁵ Lɛ́ nnya kai ripɔ́ né we rɛ kɛ́ kɔ́ n̄́ mpí n̄́ nní Rɔm kuyu-i n̄ we Nsímé Kɛcire riyóó.

Nsímé Kɛcire yɛ́ n̄nanɛ le mɛɛ Uléécáa kɛmɛ́ n léeri

¹⁶ Nsímé Kɛcire mmɛ́ n̄n̄ isei né we. N̄nanɛ nnyine yɛ mu ke Uléécáa uu yɛ nɛ pɛ́ nnéí pɛe nɛ kefa u n tenelɛ́ ayu n lɔ́. Pisuifi kuú nɛ koraane uú nɛ mpuri sane pikó kɛmɛ́ tulu. ¹⁷ Asei kecáá, kei kai yɛ nɛ nyíse rɛ Uléécáa yèè pisei pansesele aseí pite. Uyɛɛ nɛ Uléécáa kefa n tenelɛ́ mecire kóló kuu yɛ nfatɛnɛ mmɛ́ n̄manɛ nnya yé tɛ u aseí ute lɛ. Lɛ́ kai nní Nléécaasímé ritelɛ́-i wólaalɛ́ tɛ: Nkó yɛɛ nfatɛnɛ nnya m panse aseí ute yɛɛ nfáa má.

Sisoipipi nnéi ye akópe wale

¹⁸ Uléecaa kuwɔi ye keyómecaa-pɔ wemele. Pɛpɛe ápi u n waiselē ápi kɔ umela tikilē pɛe yé ne ku risáne. Pi nsímései nyule, amá pin pɛe pimewee kópe ne tápaalē te pisoí ápi kapɛ aseí ceri. ¹⁹ Pi lē ke kesoipipi ake yé n fe ake Uléecaa kecáá céru pinyuwe máálenle.

Likumúhɛ re Uléecaa ricuruu yɛe li pi cereise. ²⁰ Asei kecáá, Uléecaa likó áí kúyene we, amá umewai kémee kuu ye umecire lese uu nyíse kesoipipi aké ne u yenu. Uyee ketē ne keyóme wa nnya, pi yé fe api kei ne yenu re u nnaɛ teneciré mále un kɔ Uléecaa. Sisoipipi ási ye ncée yē síké re ási likecáá nyu. ²¹ Si Uléecaa nyule, amá ási ye pɛe ríyu u waise, ási ye kɔ u pɔɔnɛse yarɛ kasi yé pɛe u m pɔɔnɛse re u Uléecaa nnya. Amá inírísímé ke pisoí apí ne mésunu apí ne pimɛcire fómni, pikemúhɛ ake pɛe kuníri kapi m má nnya kuɛmaha-i lompo.

²² Pin pimɛcire nyáni yarɛ pi mewéesesɔhɔ mále, ném-pákane piníri nmaa ye pi. ²³ Api yúlu re ápi yé riwula piké Uléecaa kpɔciré pakare, apí nya api conse api pɛe kesoipipi kee ye n kpu ne sinúipi ne ána ana likó ne lí-muɛui-muɛui séru re piléé api ye wula api lē pakare.

²⁴ Lē nnya ke Uléecaa uu pi riyá re piké mékperinkpɛwai kapi pisifa-i m músu n wai piké ne pi-ipiɛe cire isei m pórii. ²⁵ Pi nnɔ́wme likó kpísi apí ne Uléecaa kecáá nsímései conse, api wúla api lē ke Uléecaa uu n wa yáási, api pɛe Uléecaa yɛe m̀pá yo n wa piyáhaa yulu, in kɔ ne uricuruu kaí ne sá re piké yáási háí ne m̀pá piyɛi-pɔ. Amí.

²⁶ Lē nnya ke Uléecaa uu piseicirékei pi tã, pinósi api pipila yá, pi ne pinósiɔ apí ha n sói, áí kɔ pɛé ne sá re liké lē. ²⁷ Pitisi pɔ́ kɔ limɛcɔ pipinɔsi yá, apí ha ne nnáápi pipitisiɔ n sói, lin pisoí isei we. Lē nnya, pimemare kópe mē kulaa kapi lē yē.

²⁸ Kápi nní n wéési piké Uléecaa céri nnya, Uléecaa ye pi riyále pikemúhɛ ake cókoi, api pɛé n wapisi áí ne sá.

²⁹ Mewai kópe nɔɔpuri ne rikpákára ne nwóónaapí ne kufatoi kpɛe pisifa-i we. Pikáipinkeɛ ne pisoikó ne pipásaine ne piyaaluke ne mémare kópe mee pisifa-i cɔpaalē. Pimɛcɔpɛcire kapi wóhaane, pin áyu kónaane, ³⁰ pin kɔ Uléecaa iláarɔ wai. Ápi ye úka waise, pin áyu wéési, pin pimɛcire nyíse. Pi mewai kópe piwai kémee pelaalenle, ápi ye písáa ne píni pakare. ³¹ Ái we re usoi uké ne pi ritá, ápi nla má [ápi ye líka naresi] ápi ye íwe té. ³² Pi kɔ pɛe isé ke Uléecaa uu n yekei nyule. I maa re pɛpɛe limewai mē n wai ye ne sá re piké pi kó. Pi kɔ pɛe li wailɛ. Lē memáá, pi ye kɔ pɛpɛe lē n wai kecáá rikpále.

Uléecaa ketahai kuú ne sisoipipi n túhaanene

2 M̀pá pɔn usoi úye mpuri, pɔ nkó pɔ́ nní ne picɔ n túhaane pɔn akópe pi palē, áí we re piké íwe pɔ́ té. Pɔ́ nní ne picɔ n túhaane pɔn akópe pi palē, mɛpóciɛe kaa lē akópe palē. Liriyíki re pɔ́ nní ne picɔ n túhaane, pɔ́ ne kɔ pimɛcɔ wailɛ. ² Tɔ meyíkiyiki nyule re nsímései ke Uléecaa uu ye ne pɛpɛe lē n wai túhaane. ³ Pɔ́ nkó pɔ́ nní ne pɛpɛe lē n wai n túhaane pɔn kɔ pimɛcɔ wai,

pɔ́ músu re pɔ́ né Uléecaa ketahai kéméé lee? ⁴ Néé Uléecaa mewai sɔne píima ne uisoi niɛe-niɛe ne un-fanare kaa lómiise. Áa nyu re umewai sɔne píima mee la re a mɛfine conse? ⁵ Amá ripókɛn ntake ne kaa n yúlu re áa yé mɛfine conse nnya, mɛpóciɛe kaa lē kuwó piíma cápine keyáa kē ke Uléecaa uu ne nsímései ukuwɔi kémee pisoí n túhaanene. ⁶ Ketúhaane ke-i ke Uléecaa uu yé m̀pá úye mewai ihéé u pa. ⁷ Uu pɛpɛe lisɔne piwai ne n n̄móópúlē nfáa teneciré he. Pi lē wailɛ re uké umeyɔɔpi pi he uké kɔ ríyu pi waise uké kɔ tíyese piké panse picaaiciré. ⁸ Amá Uléecaa yé pɛpɛe ne u n kɛɛne ápi la piké nsímései kutu ricɔ, pin pɛe lelee áí ne n sá kutu cɔlē kecáá ukuwɔi píima súise. ⁹ Píweluke ne nwuutúú mee mpí nnéi pɛe mewai kópe n wai likó. Pisuifi kaí ne mɛfoí máne, ai pɛé ne mpuri sane pikó kpá. ¹⁰ Tíyu ne ipakare ne nkíɛniɛe mee mpí nnéi pɛe lisɔne n wai likó. Pisuifi kaí ne mɛfoí máne, ai pɛé ne mpuri sane pikó kpá. ¹¹ Uléecaa uu pisoí ne picɔ kóólene.

¹² Mpí nnéi pɛe ápi isé kecáá n nyu apí ne akópe wai ye kpínine ápi ikecáá ne pi túhaanene. Amá pɛpɛe ikecáá n nyu apí ne akópe wai ye kpínine api ikecáá ne pi túhaane. ¹³ Asei kecáá, áí mpí pɛe ye isé kutu n̄manɛ riɛɔ pɛe Uléecaa inipɛe-i aseí pite. Amá mpí pɛe isé n tíkilē kapi ye ha maa re aseí pite. ¹⁴ In te mpuri sane pikó pɛe ápi Uléecaa isé n nyu ye pɛe isé iyē tikilē, li wa yarɛ i pisifa kéméé wele pin ne i sɔne, m̀pá kápi nní i n nyu. ¹⁵ Pi lē nyísele re lelee isé iyē kémee n̄ we ye pisifa kéméé wele. Pikemúhɛ yèè pi nyísele api céru re pi ye pinyine-i akópe wale, ake ye kɔ pinyine-i alari pi pa. ¹⁶ Lelee ha leerine keyáa kē ke Uléecaa uu Nsímé Kɛcire kam n yóólē m̄ paíne uu ne pisoí túhaane. Kirisi Yeesu kuú ne tikine uu ne lē nnéi ke pisoí api n wai pin pékesi kecáá pi túhaane.

Pisuifi ne isé kecáá nsímé

¹⁷ Pɔ́ nkó pɔ́ nní mɛpóciɛe rinyíri n he re Usuifi, pɔn ne isé tálé, pɔn Uléecaa nnya rikókɔri wai, ¹⁸ pɔn umela nyu, pɔ́ kuu uisé kémee n céesi re a ye lelee licɔ ne kekpeé n̄ we ceri, ¹⁹ pɔ́ nní mɛpóciɛe n nyáni re pɔ́ pinyíye tɔrikeɛ, pɔn kɔ pɛpɛe kuɛmaha kémee n̄ we metéi, ²⁰ ne piníri ne siwá ucélaa, re pɔ́ isé kémee menyuwe ne nsímései yē nnya, ²¹ pɔ́ nkɛpéni nní lē picɔ céesile, aa pɛe mɛpóciɛe picélaa pɔɔne. Pɔ́ ye re ápi kapɛ ye yáai, amá pɔ́ɔn pɛe yáai! ²² Pɔ́ ye kɔ re ápi kapɛ ye iwásá wa, amá pɔ́ɔn pɛe iwásá wai! Pɔ́ ye re pɔ́ piléé kóhɔle, pɔn kɔ pɛe pilikó yááinke! ²³ Pɔ́ nní isé nnya rikókɔri n wai, pɔ́ ye kɔ isé rilóóle aá ne Uléecaa riyu kopu. ²⁴ Li Nléecaasimé kémee wólaalē te:

Nó nnya, Uléecaa rinyiri ye mpuri sane pikó kémee caaile.

²⁵ Asei kecáá, in te nɔ́ isé tikilē ke piké api yé kuláa nɔ́ wa. In te nɔ́ isé rilóó, nópínéké ye we yarɛ kukéciré. ²⁶ In te ukéciré ye lē ke isé ii m pise kecáá sɔne, áni yē te ukukéciré yé Uléecaa kéméé n we yarɛ pi u rikélee?

²⁷ Mpuri kéciré ukó un isé n tikilē, uu yé tíyese pɔ́ nkó pɔ́ nní isé n nyu áa ye pɛe i ritiki, pɔn kɔ kélē, aa yénu re pɔ́ akópe málee? ²⁸ Lē nnya, áí ipiɛe kecáá piké mpí

pee ye nyise re usoi ye Usuifi le. Ai ko ipiɛ kecaá piké mpí pee piké yíkíyiki. ²⁹ Amá lɛ ke usoi uu kefa kɛmɛe n̄ we lee ye nyise re u Usuifi le. Lɛ kapi ye maa re usoi ye meýíkíyiki kɛlenle. Uléecaa Nfaasɔne meké ye mɛ, ai isé mekó. Ai pisoí kɛmɛé ke Usuifi uyɛ mpuri ipakare ii ye leeme, amá Uléecaa kɛmɛe le.

3 In lee ni, kuláa ye kúye re usoi uké Usuifi? Yo ke piké api ye yoriye? ² Kuláa ye linnéí kɛmɛé wele áku kumúɛé má. Kufoí yee re Pisuifi ke Uléecaa uú ne mefoí símisi uu Unsímé pianipe-i wai. ³ Asei ye ko nye re pikɛɔpe pinyine ápi aseí ritiki. Lɛ nnya, piasei kutiki-ciré yé tíyese Uléecaa pɔ́ ko aseí pitíki yáá? ⁴ Ai nkpáni lɛ. Ai céreise re m̄pá usoi úye ye unɔ́ɔme le, amá Uléecaa p̄ ne aseí tikilenle. Li likécáá wólaalɛ te:

Li pise re apónɔ́ aké n nyíselɛ te pɔ́ aseí ute le.
 Nka n̄n wene kapi yé ne mepótúhaane kɛmɛe p̄ n cési.

⁵ Amá in te arósei kutikiciré yé tíyese ai nyise re Uléecaa ye aseí tikilenle, tɔ́ pee maa re íye? Te ke Uléecaa uu yé nní likécáá ukuwɔ́ rɔ́ n̄ nyise nnya, úu aseí tikilɛe? Lɛ ke sisoipipi asi ye m pise meɔ́ kam nní pise. ⁶ Ai nkpáni lɛ. In pee lɛ, íye ke Uléecaa uu ye ne pisoí nnéí túhaane? ⁷ In te nnénɔ́ɔme yé tíyese ai nyise re Uléecaa ye aseí tikilenle, ai ko ríyu u waise, yo nnya ke Uléecaa uu yé pee ko ne rɔ́ túhaane re tɔ́ pikópekɔ́ le? ⁸ Yo nnya kári yé fe tɔ́ké maa re: Lɛ nnya, tɔ́ké akópe wa lisɔ́ne liké ne akemee léeme? Pisoí pinyine pee tiróyu n kópu ye re tɔ́ ye lɛ ma. Uléecaa ye alari mále uké lɛ nnya lipite kutu ripasa.

Pisoí nnéí ye pikópekɔ́ le

⁹ Tɔ́ nkpéni maa re íye? Te t̄́, Pisuifi ye mpuri sane pikó fe, née íye? Ai nkpáni lɛ. Tɔ́ pisímé masile re akópe ye n̄naɛe mále an ne kesé Pisuifi ne mpuri sane pikó múílɛ. ¹⁰ Li Nléecaasimé ritelé kɛmɛe wólaalɛ te:

Usoi úka úu aseí tikilɛ.
 M̄pá ucíreniɛe yíkíyiki nkó nní úu we.
¹¹ Úka mpuri úu mesɔ́hɔ́ má.
 Úka mpuri úu Uléecaa wéési.
¹² Pinnéí ye ncée keciré pitíki riyále.
 Api kesé pinnéí isoi kpárá n wai.
 Úka mpuri úu lisɔ́ne wai,
 m̄pá ucíreniɛe yíkíyiki nkó nní úu we.
¹³ Pinnɔ́ɔsimé ye rikpíí le tee n hálalɛ.
 Pialempi kapí ne nnɔ́ɔme wapisi.
 Meló ye pinnɔ́ɔ-i kúlaalenle yare iwáa yee n kóni.
¹⁴ Awéeri ne nsímé kópe yee pinnɔ́ɔ-i yipaalɛ.
¹⁵ Piana áa kusa ménye pikɔ́ikee kɛmɛe wélú.
¹⁶ M̄pá yei kapi lomɔ́, picaainkee ne picɔ́ iwe piwai ye ye pilikó.

¹⁷ Api ncée mee ye ne nkíɛniɛe n̄ ka nyu.
¹⁸ Api piisoí kapi n le kɛmɛe Uléecaa wuru.
¹⁹ Tɔ́ ko pee nkpéni nyule re li Uléecaa isé kɛmɛe wólaalɛ te pepee isé metíki m má nnya ke isé iyɛ ii wólaalɛ, nsímé nké ne m̄pá úye n lukaalɛ nnya. Sisoipipi nnéí ye Uléecaa inipee-i sikópekɔ́ le. ²⁰ Úka mpuri úu fe uké lɛ ke isé ii m pise wa. Lɛ nnya ke úka úu yé fe

uké Uléecaa kɛmɛe alari yɛ. Isé ye tíyesele usoi uu céru re u ukópekɔ́ le.

Lɛ ke Uléecaa uu ye sisoipipi ayu n lɔ

²¹ Lɛ ke isé ricuruu ne antepuye apí pee mekɛe-me n̄ ma yee nkpéni nní wa. Uléecaa úu ne isé ritiki uké ne sisoipipi waise aseí pite. ²² Pɛ nnéí pee lɛ kuú ne Yeosu Kirisi rintiki uu wai n̄mane kóló ne kefa n tene kuu ye sée re aseí pite. Likumúɛé re Uléecaa úu pisoí ne picɔ́ keɔpe kóólene. ²³ Sisoipipi nnéí ye akópe wale, asi Uléecaa meýɔ́pi paa. ²⁴ Amá Uléecaa ye uipɛelé kɛmɛe pi pansesele aseí pite, faalaa ápi ko líka héele. Yeosu Kirisi yee umecire kpísi uu he nnya ke Uléecaa uú ne piayu lɔ. ²⁵ Uyɛ ke Uléecaa uu wée re uké umenye ne inyɔ́ɔnse wa iké pɛ nnéí pee umenye mɛ ne kefa n tene akópe sárei uké ne nyise re u aseí ute le. Úu pee mekɛe piakópe akpanii pi wa. U peé ne kéyu pi purule. ²⁶ Lɛ kuú ne nyise re u aseí tikilenle, úu nkpáni conse. Uléecaa ye ko lalɛ uké nfáani keté nké kɛmɛe nyise re u ko ne urinɔ́ kuu n̄ ma kecaá wele. Likumúɛé re pɛ nnéí pee Yeosu ne kefa n tenelɛ n̄mane kuu ye yɛ te aseí pite. ²⁷ T̄́, Pisuifi ye pee nnyine má tɔ́ké ne picɔ́ rikókwri n waii? Aai, nka n̄n we! Isé pitiki nnya née mewai sɔ́ne nnya? Ai nkpáni lɛ. Likumúɛé re ai isé kai pise re usoi uké ritiki, amá nfatene kai pise re usoi uké m má. ²⁸ Tɔ́ ko yɛ te ai ke kesoipipi ake yé lɛ ke isé ii m pise n wa nnya kake yé Uléecaa keyu-i aseí m má, amá kaké ne kefa n tene nnya kake yé aseí m má. ²⁹ Née Uléecaa ye Pisuifi n̄mane Uleecaa le? Yare úu mpuri sane pikó Uleecaa, née íye? Eee, u ko mpuri sane pikó Uleecaa le, aseí kecaá. ³⁰ Uléecaa use yee we yee nfatene nnya pikéké pansesene aseí pite. Limɛɔ́ kuu pikéciré nfatene nnya pansesene aseí pite. ³¹ Yare tɔ́ nkpéni lɛ maa re nfatene nnya, isé nkó ye pee tenele née? Ai nkpáni lɛ! Tɔ́ meníɛe isé nnaɛe nnéí i palenle.

Tɔ́ké Apiraham nfatene ne m paílɛ

4 Tɔ́ nkpéni urósáayaha Apiraham p̄ nkó maa re íye? Yo kuu Uléecaa kɛmɛe yé? ² In pee Apiraham liwawai nnya ke Uléecaa uu u pansese aseí ute, Apiraham yé pee fe uu lirikɔ́kwri n wai. Amá ai nkpáni lɛ we Uléecaa kɛmɛe. ³ Nléecaasimé ritelé ye maa re: Apiraham uú ne Uléecaa kefa tene, Uléecaa uu lɛ nnya u pansese aseí ute. ⁴ Ápi ye ko nkó yee pikei n wa uu li-ihéé yósu maa re faalaa kapi u he. Ulikó ye ni kapi u pa. ⁵ Amá nkó yee úu pikei píka n wa uké ne m pansese aseí ute un peé ne uyee ye ukópekɔ́ m pansese aseí ute kefa tenelɛ, liute yèè unfatene nnya pansese aseí ute. ⁶ Lɛ ke Tafiti uu tee re nkó yee úu pikei píka n wa, Uléecaa uu peé ne u pansese aseí ute ye únarekome le. ⁷ Pɛ nnéí ke Uléecaa uu akópe n sárei uu ko akécáá yárii ye pínarekome le. ⁸ Usoi nkó akópe ke Upíima úu n kééni ye únarekome le! ⁹ Pikéké n̄mane kapi tee re pi pínarekome le née ne pikéciré p̄ ko? Tɔ́ pimáa masile re kefa ke Apiraham uú ne Uléecaa n tene nnya ke Uléecaa uu u pansese aseí

ute. ¹⁰ Íye kuú pɛ́e we Uléécáa uú nɛ u kpísi rɛ aseí ute? U pɛɛ kélɛ́ nɛ́e úu kélɛ́? Ápi pɛɛ kahane u rinké. Úu pɛɛ kélɛ́. ¹¹ Kɛpíre kapi u riké ai nyíse rɛ Uléécáa yɛ un-fatene nnya u pansesele aseí ute api kelene u ké. Apiraham yɛ lɛ́ nnya pansesele pɛpɛe Uléécáa nɛ kefa n tenelɛ́ usaa úu kɔ pɛɛ kélɛ́. Yare ke Uléécáa uu Apiraham m pansese aseí ute úu kɔ pɛɛ kélɛ́ meɔ kuu kɔ pɛ́ pansese. ¹² Apiraham yɛ kɔ pikéké usaa lɛ. Ái pɛɛ pikéké nnéí. Amá u pɛpɛe nfatene m má yare kuú m má api kelene u ké usaa lɛ.

Usoi nfatene mɛɛ yɛ lɛ́ ke Uléécáa uu yekei rɛ u yé wa u yeneise

¹³ Asei kecáá, ái isé ke Apiraham uu pitíki fe nnya ke Uléécáa uu yekei rɛ u nɛ upipirɛ́ yé masí ketɛ́ nnéí n te. Amá kuu nfatene m má Uléécáa uú nɛ u pansese aseí ute nnya yɛ ni. ¹⁴ In tɛ isé ke usoi uu yɛ ritiki uú nɛ lɛ́ ke Uléécáa uu n yekei rɛ u yé wa yenu, nfatene ñn pɛɛ líka yoriye, urinɔɔ kuu n yekei yɛ pɛɛ méwoo wale. ¹⁵ Li we rɛ isé yɛ Uléécáa kuwɔi yukusele. Isé insá n we, ápi yɛ maa rɛ pi i rilɔ́.

¹⁶ Lɛ́ nnya, nfatene mɛɛ yɛ tíyese usoi uú nɛ lɛ́ ke Uléécáa uu n yekei rɛ u yé wa yenu. Ípɛelɛ́ ihɛɛ yɛ nyi. Lɛ́ nnya, rinɔ́ yekei yekei tɛ́ pɔ́ nɛ kɔ Apiraham pipirɛ́ nnéí rikó lɛ, ái pɛpɛe isé n tíkilɛ́ ñmanɛ, amá nɛ pɛpɛe urɔ́sáa Apiraham meɔ nfatene m má yɛ pi. U ntónéí usaa lɛ. ¹⁷ Li Nléécasimé kɛmɛɛ ukecáá wɔ́laalɛ́ tɛ: Ne pɔ́ kpísile am waise isoipuri kulúi usaa. U ntónéí usaa lɛ Uléécáa kuú nɛ kefa n tenɛ keyu-i. Uléécáa uyɛɛ yɛ pikpɔ́kɔ nfáa n hɛ, uu wai leleɛ ái pɛɛ ñ we, aí weri. ¹⁸ U pɛ́e nɛ Uléécáa tálenle un nɛ mɛ́ tɛ Uléécáa yé u waise isoipuri kulúi usaa. Li we rɛ Uléécáa yɛ pɛɛ u maa rɛ: Pipópirɛ́ yé masí kulúi n we. Ái kɔ pɛɛ lɛ́ kutá we uké nɛ m mɛ́. ¹⁹ Apiraham nfatene yɛ pɛ́e nɛ wele nn páápú, amá un kɔ nɛ aɱmɛ́ píle kumúnjé má. U kɔ pɛɛ nyule rɛ u nɛ nkɔ́ nnyáá piwai masile, úu yé nkɔ́pɛni fe uké kewá yɛ. Unɔ́si Sara páa kɔ nkɔ́pɛni kuwánmarɛ we. ²⁰ Amá ñpá nɛ lɛ́, úu Uléécáa rinɔ́ kesi, amá u meníɱe nfatene píima nɛ Uléécáa ríyu waisele úu nkɔ́pɛni ritiɱa-tiɱa. ²¹ U nɛ kefa tenɛle rɛ Uléécáa yɛ ñnanjɛ mále uké nɛ lɛ́ kuu n yekei rɛ u yé wa wa. ²² Lɛ́ nnya ke Uléécáa pɔ́ kɔ u pansese aseí ute. ²³ Tinɔ́ ntí kapi nní ñ wɔ́i rɛ: Uléécáa yɛ u pansese aseí ute, ái uyɛ ñmanɛ nnya kapi wɔ́i rɛ Uléécáa yɛ u pansese aseí ute. ²⁴ Tɔ́ mpí kuu nní ñ pansese aseí pite, tɔ́ nnya kapi kɔ lɛ́ wɔ́i rɛ tɔ́ Uléécáa uyɛɛ Urópiima Yeesu pikpɔ́kɔ kɛmɛɛ n yukuse nɛ kefa tenɛ nnya. ²⁵ Aróképe nnya kuu tíyɛ api u kopu, Uléécáa uu u yukuse rɛ uké rɔ́ pansese aseí pite.

Nkíɱniɱe mɛɛ tɔ́ nɛ Uléécáa keɔpɛ ñ we

5 Nt́fatene nnya ke Uléécáa uu rɔ́ pansese aseí pite. Nkíɱniɱe yɛ nkɔ́pɛni tɔ́ nɛ uyɛ keɔpɛ wele. Urópiima Yeesu Kirisi yɛɛ tíyese kai lɛ́ wa. ² Uyɛɛ tíyese ke Uléécáa uu nfatene nnya uipɛelɛ́ nɛe rɔ́ hɛ ari fe arí nɛ péne ñsɔne. Li nkɔ́pɛni tɔ́ láárúle rɛ tɔ́ kam ari umɛyɔɔpi kɛmɛɛ ketónɛ yenu. ³ Háí nɛ nkɔ́pɛni ricuruu

kari nní íwe n le, li rɔ́ láárúle ái kumúnjé má. Tɔ́ nyule rɛ íwe kɛmɛɛ ke usoi uu yɛ piɱmɔ́pú peikeɛ, ⁴ uu piɱmɔ́pú kɛmɛɛ Uléécáa pitíki ceru nɛ aseí, uu aseí pitíki kɛmɛɛ fe uu yɛ Uléécáa nɛ n tálɛ́ un mɛ́. ⁵ Uléécáa pitá ápi yé rɔ́ kíraaɛ. Nfáasɔne mmɛ́ kuu rɔ́ n hɛ kuú nɛ unla arókiɱ kɛmɛɛ wa.

⁶ Kári pɛɛ ñnanjɛ m má tɔ́ké nɛ akópe kɛmɛɛ le ke Kirisi uu pikópeɔ́ nkɔ́ yɔ́si uu kpi. Uléécáa yɛɛ liitɱɛ uyɛ yekei. ⁷ Li pɛɛ páápúle piké nɛ usoi sɔne ricuruu nkɔ́ ñ yɔ́si. In n la, unyíne yé pɛɛ fe uu ikari wai uu usoi sɔne unyíne nkɔ́ yɔ́su uu kpi. ⁸ Amá lɛ́ kɛmɛɛ ke Uléécáa uu rɔ́ n nyíse rɛ u rɔ́ lalɛ́ yɛ nní: Karí pɛɛ aróképe kɛmɛɛ ñ we ke Kirisi uu ntɔ́kɔ́ yɔ́si uu kpi. ⁹ Ke Uléécáa uu nkɔ́pɛni nní Kirisi inyɔ́ɔne menyɛ nnya rɔ́ m pansese aseí pite, ái céreise rɛ Kirisi yé kɔ Uléécáa kuwɔi kɛmɛɛ rɔ́ lese. ¹⁰ Pɛ́e uyɛ-i karí pɛɛ Uléécáa pilaarɔ́ ke Uléécáa uu Ukepipi nkɔ́ nɛ iláarɔ́ iyɛ́ kpu. Kuu nkɔ́pɛni nní iláarɔ́ iyɛ́ pikópe ñ masí, ái céreise rɛ u yé kɔ Ukepipi nfáa nɛ tirɔ́yu lɔ. ¹¹ Lɛ́ memáá, li kɔ nkɔ́pɛni rɔ́ láárúle lin kɔ rikókwɔi rɔ́ we rɛ tɔ́ nɛ Uléécáa yɛ larukusɛne. Urópiima Yeesu Kirisi yɛɛ tíyese kai lɛ́ wa. Uyɛɛ tíyese ke tɔ́ nɛ Uléécáa ari larukusɛne.

Atam nɛ Kirisi kecáá nkó

¹² Limɛɔ́ kaí we. Usoi use, Atam nnya ke akópe aa ketɛ́ kecáá lomɛɛ aá nɛ nkɔ́ weri. Ke písoi nnéí api akópe n wa nnya, nkɔ́ nn písoi nnéí tɛ́j. ¹³ Uléécáa uké kelene Moisi isé ñ léseme, akópe yɛ pɛɛ ketɛ́ kecáá wele. Amá ke isé ñ pɛɛ kahane n léeme nnya, Uléécáa úu pɛɛ akópe keeni. ¹⁴ Ḿpá nɛ lɛ́, kai Atam kumúnjé-i n kpísi aí nɛ Moisi-i tuiɛ, nkɔ́ yɛ pɛ́e wele nn písoi kóni, ñpá pinsá Atam meɔ rinɔ́ ke Uléécáa uu n hɛ rinlɔ́.

Atam yɛ pɛɛ usoi ucɔ uyɛɛ n wemɛ kumíiri lɛ. ¹⁵ Amá lɛ́ ke Uléécáa uu n hɛ faalaa ái kusa piye. Usoi use kuú nɛ ritiki uú nɛ hɛ. Uyɛɛ Yeesu Kirisi. Kei kuú nɛ ulisɔne písoi meyá ticú nɛ nfanarɛ. ¹⁶ Uléécáa ihɛɛ faalaa mewai yɛ nɛ mempehɛ́ nɛ lɛ́ ke usoi use kóló akópe aa n wa. Akópe ase kóló ke usoi uu wa apí nɛ u túhaane aí nɛ u kpi. Amá lɛ́ ke Uléécáa uu usoi n hɛ faalaa uakópe kului mewai-máá yɛɛ tíyese kuu panse aseí ute. ¹⁷ In tɛ usoi use akópe nnya ke nkɔ́ nn písoi kecáá ketónɛ yɛ, pɛ́ ke Uléécáa uu ípɛelɛ́ n nyíse uu pi pansese aseí pite yé kɔ Yeesu Kirisi ñmanɛ nnya nfáa yɛ́, u nɛ pɛ́ api kesé iyɔ́ɔpi tone.

¹⁸ Yare ke usoi use akópe aa n tíyese apí nɛ ñpá úye túhaane aí nɛ u kpi meɔ ke aseí mewai mese amɛ tíyese Uléécáa uú nɛ písoi nnéí pansese aseí pite, api pɛɛ nfáa yenu. ¹⁹ Asei kecáá, usoi use kóló yɛ pipakare ñ yɛ nnya ke písoi nnéí api panse pikópeɔ́. Limɛɔ́ ke usoi use kóló yɛ Uléécáa m pakare nnya, písoi meyá api pansene aseí pite.

²⁰ Isé yɛ leemɛle ii tíyese akópe aa kulúi wai. Amá kei ke akópe aa kulúi n wa, Uléécáa yɛ kɔ kei písoi ípɛelɛ́ nyísele ái nɛ kɛ́ɔ. ²¹ Yare ke nkɔ́ nn akópe nnya ñnanjɛ n yɛ́ nn písoi kecáá tone, limɛɔ́ ke nfáa tenɛciré ñn nɛ Uléécáa ípɛelɛ́ kuu písoi n nyíse nnya ñnanjɛ yɛnune nké písoi kecáá tone. Urópiima Yeesu Kirisi aseí pitíki nnya kari nfáa tenɛciré yɛ́.

Akópe áa kerócaá h́nape h́ka má

6 Lẽ nnya, tóké nkpéni re íye? Te tóké nkpéni akópe piwai ne ḱyuu mahā uipélee iké pee meyá wa née? ² Ái nkpáni lè! Akópe áa kerócaá h́nape má. Íye ke tó yé kó pee ne akópe ḱeme n we? ³ Áni nyu re tó nní ntóní Kirisi Yeosu kupéneco ḱeme míni n wóle, tó kó míni piwole pè ḱemeé ne u ripénele ari kesé kpíi? ⁴ Kapi míni r'ó h́ wóle, t'ó ne uyé kapi lè tipéne api kúlesi. Kesé kari lè kpu. Yare kuu kó Sáa Uléecaa nnaphe nnya pikpókpo ḱeme n yisi, limewo ke tó yé kó nkpéni nfáa fale yé.

⁵ Asei kecáá, in te tó ripéne ari unkpó ḱeme kesé kpi, tó kó limewo pénepe arí n we arí ne umeyise ḱeme kesé yisi. ⁶ Tó kó nyule re isoi kpure iyé-i karí pee h́ we kapi ne ripéne api kunapéekó kecáá kari, ai wai re akópe isoi iyé ii nkpéni kerócaá h́nape h́ka má, arí kó nkpéni akópe ilasi le. ⁷ Li we re usoi nkó yee nkpo m masí ye akópe ilasi ḱeme lele. ⁸ Tón m maa re tó ne Kirisi ye ripénele ari kesé unkpó ḱeme kpi, tó kó ne kefa tenelenle re tó ne uyé yé kesé nfáa m má. ⁹ Tó nyule re Kirisi yee pikpókpo ḱeme n yisi úu kó píakai kpine, nkpo h́n kó nkpéni ukecáá h́nape h́ka má. ¹⁰ Kuu n kpu nnya, akópe áa kó nkpéni ukecáá h́nape h́ka má. Nkpó cireníhe kuu kpu. U nkpéni nfáa mále un ne Uléecaa mekó-i we. ¹¹ Lẽ nnya, nóké ńmenécíre n nyáni re akópe áa ńkenécáá h́nape h́ka má. Ani kó ńmenécíre n nyáni re n Kirisi Yeosu kupéneco ḱeme nfáa mále n n ne Uléecaa mekó-i we.

¹² Lẽ nnya, akópe áa kape kó nkpéni ńinépihe yee keyáa n kpine ḱeme h́nape m má. Áni kape ilikáipi-káipi n tikilé. ¹³ Áni kape ńinépihe kelō kenýine kpísi nóké akópe-i n wai. Amá ani ńmenécíre kpísi ani Uléecaa anipe-i wai yare n kpule ani yisi, ani ńinépihe silō kpísi ani Uléecaa he aní ne lisone n wai. ¹⁴ Akópe áa yé ńkenécáá h́nape yé. Li we re isé ii kó nkpéni ńkenécáá h́nape h́ka má. Amá Uléecaa nfanare mee ńkenécáá h́nape má.

Ári kó nkpéni akópe ilasi ḱeme we

¹⁵ Lẽ nnya, íye nkpéni? Te tó nkpéni akópe piwai ne ḱyuu mahā te isé ii kerócaá h́nape má re Uléecaa ipélee ḱeme karí we nnyaa? Ái nkpáni lè! ¹⁶ Áni nyu re n n ńmenécíre n kpísi n n usoi m pa re nóké uilasi n le n n u pakarelé, n meyíkíyiki uyé kani nní m pakarelé pilasi lee? N n ńmenécíre n kpísi n n akópe-i n tampó ani ailasi n le, n lè nnya kpi. N n Uléecaa ilasi n le n n u m pakarelé, n pee lè nnya Uléecaa inipee-i panse aseí pite. ¹⁷ Amá tó Uléecaa pakare: N n pee akópe ilasi lele, n nkpéni kefa kесе ne icélaa tikilenle yare kapi n a n céesi. ¹⁸ Yeosu Kirisi ye akópe ilasi ḱeme n lésese ani nkpéni panse n n aseí ilasi le. ¹⁹ Ne sisoipipi meco símisile re áni ye mekee nsímé k'ó nnya. N n pee mekee ńmenécíre kpísile n n mékperinkpe ne mewai kópe ilasi ḱeme wailé. Li tíyesele ani pee isoi yee ii ne Uléecaa n sá n le. Limewo kani yé kó ńmenécíre kpísi

ani lelee h́ nyarh́ piwai ilasi n le, ai tíyese ani pee isoi yee ne Uléecaa n sá n le.

²⁰ Kumúhé kpe-i kaní pee akópe ilasi n le, lisone piwai ápi péé ne n'ó yé. ²¹ Mewai mé kaní pee n wapisi ye nkpéni isei n'ó wele. Yo kai n'ó yóriye? Nkpó-mé kamé ne n'ó sí. ²² Amá Uléecaa ye nkpéni akópe ḱeme n lésese uu n'ó pansese upilasi. Nókunélaa kpee kei re lelee ne Uléecaa h́ sá kani nkpéni wai n n ne k'eto-pó nfáa teneciré mé. ²³ Akópe kulaa kpee nkpo, amá lè ke Uléecaa uu ye faalaa n he yee nfáa teneciré kari ye t'ó ne Urópiima Kirisi Yeosu kupéneco ḱeme n yé.

Isé ii usoi yee n kpu kecáá h́nape h́ka má

7 Pinémáreco, n'ó písoi le pee isé n nyu. N'ó karh́ ne símisi. N'ó paleile re kumúhé kpe-i ke usoi uu nfáa m má ḱemeé ke isé ii ukecáá h́nape má? ² Isé ḱeme, un'ósi nkó yee n s'óó úu ncée má u ne ula piké túúnne ula uyé un ne nfáa má. Amá ula un n kpu, isé iyee pee u ne ula kecpe h́ we ii pee kó un'ósi kecáá h́nape máne. ³ Amá in te ula ye nfáa mále un'ósi uú ne utisi féé s'óni, pi yé u sée re un'ósi wásánkaí. Amá ula un n kpu, isé yee u ne ula kecpe h́ we ii pee ukecáá h́nape h́ka máne, un pee uyé-i utisi féé n s'óó, úu uwásánkaí. ⁴ Pinémáreco, limewo kai kó n'ó ḱemeé we. Isé ii kó nkpéni ńkenécáá h́nape h́ka má, n'ó pikpókpo le. N'ó ne Kirisi yee kerócaá h́ kpu ye ripénele ani kesé kpi. Usoi féé yee nkpéni n'ó te. Uyee kpu Uléecaa uu u yukuse, tóké ne Uléecaa piké n wai lin kuláa má nnya. ⁵ Asei kecáá, kumúhé kpe-i karí pee kerómúhé cire ne ir'ósoi n le, isé ye pee tíyesele t'ón akópe káipinke, an ir'ósoi ḱeme r'ó terii t'ón pee ne lelee ye ne nkpo h́ ka wai. ⁶ Tó nkpéni isé nnaphe ḱeme lele. Tó nkpéni lelee pee ilási r'ó n tónselé anipe-i lele. Nfáasone nnaphe ḱeme kari nkpéni isoi fale le. Ái nkpéni isé yee pee mekee kerócaá h́nape m má anipe-i.

Isé yee lè kapi ye n sée re akópe r'ó nyíse

⁷ Lẽ nnya, tóké nkpéni re íye? Te isé ye akópe le née? Ái nkpáni lè. Amá isé yee tíyese karh́ ne akópe ceri. Likumúhé re isé insá péé m maa re: Kape ye uco likó káipinke, ám yé pee céri yo kapi ye sée re uco likó pikáipi. ⁸ Tin'ó tee tíyesele akópe aa kenéme h́nape yenu, nen pee r'ópá yo mpuri ḱeme picó likó káipinke. Isé insá n we, akópe ye kpuwaalenle. ⁹ Ne pee mekee wele ám isé nyu, nen nfáa má. Kam nkpéni i n céri, iyé ii pee kenéme h́nape yenu, née pee kpi. ¹⁰ Ai pee nkpéni wai re isé yee yé pee nfáa né n he ye ne nkpo ḱeme né ha. ¹¹ Isé yee tíyese ke akópe aa lè kii r'ó ma nnya h́nape yé áa ne kuyúí né tani aa kó ne né kópu.

¹² Isé ye Uléecaa likó le, lè kii r'ó ma ye kó Uléecaa ḱeme léerile, lin aseí tikilé lin kó nyarh́. ¹³ Yare lelee h́ nyarh́ ye nkpéni pansese lin né kopu, née íye? Ái nkpáni lè! Akópe aké ne meyíkíyiki n nyíse re a mesei akópe le, a isé yee h́ nyarh́ kpísile aa pansese nkpo, akópe aa pee lè ke isé ii r'ó ma nnya n we lin nyáni re akópe ye mesei likópe le.

Akópe nnaŋe

¹⁴ Asei kecáá, tɔ nyule re Nfáasɔne mee isé te. Amá in-épiŋe mela ke née tíkilě. Ne we yare pi né kpísile apí ne akópe yáí. ¹⁵ Likumúŋé re ám menéwai cire asei kómei. Ám ye fe ké ye lě kam h́ la wa, amá lě kam n kóhɔ kam ye wa. ¹⁶ In te ám likópe kam n wai piwai la, ne ma am ħmurei re isé ye nyamle. ¹⁷ Li pee nyísele re áí rinécúruu née lě wai, amá akópe nyee kenémee h́ we nyee lě wai. ¹⁸ Ne nyule ħmaa re lisɔne áí kenémee we, ne la ké re menéwee kéme, lisɔne piwai yèè ripɔ́w né wale, amá ám ye pee lipiwai fe. ¹⁹ Ám ye lisɔne kam piwai h́ la wa, amá likópe kám piwai h́ la kam ye wa. ²⁰ In te lě kám h́ la kam ye wa, li nyíse re áí née li wai, amá akópe nyee kenémee h́ we ye nyee.

²¹ Ne yě te nní ke isé ii sɔne. I la iké lisɔne wa, amá likópe lin pee mesére kenyalé-i we. ²² Li kenéfa kéme né láárúle re ké Uléécaá isé m múílě, ²³ amá nen pee kɔ in-épiŋe kéme isé féé icɔ nyáni. Isé iyě ne iyee ne kenémúŋé n sá ii kómeine. I akópe ilasi né simrile in tíyesele nen akópe nyee kenémee h́ we isé tíkilě.

²⁴ Linécɔ ye íwe wele! Wóo yé inépiŋe ye ne nkɔ né n wéési kéme né lese? ²⁵ Ne Urópiima Yeesu Kirisi ne riti-ki aḿ ne Uléécaá pɔɔnesel!

Lě nnya, ne kenémúŋé kéme Uléécaá isé ilasi tunle, amá nen pee inépiŋe kéme akópe ilasi le.

Lě ke usoi uu ye Uléécaá Nfaasɔne m má un ne we

8 Lě nnya nkɔpéni, pɔpɔe ne Kirisi Yeesu m pénelě pin ne we apí má re piké Uléécaá ketahai kuú ne pisoí n túhaanene iwame n wai. ² Asei kecáá, isé yee ye Kirisi Yeesu kupénecɔ kéme Nfáasɔne ne rintíki íí ne nfáa he ye isé yee ye akópe ne rintíki íí ne nkɔ weri kéme né lésele. ³ Lě ke isé ii piwai m pɔɔne re merówee ye h́naŋe i paase nnya ke Uléécaá ricuruu uu wa. Uké ne akópe nyee pisoí isoi kéme h́ we an pi nyikilě n feriye nnya kuu Ukepiipi tumme ne isoiŋe yare pikópekwɔ́ mecɔ. Kenkɔ mee lě ke akópe aá ne h́naŋe m má cire ne a rinyiki. ⁴ Lě nnya kari yé nkɔpéni fe ari isoi n le yare ke isé ii m pise. Ari nkɔpéni merówee cire tikilě tɔn ne isoi le, amá tɔ nkɔpéni irósoi lele yare ke Nfáasɔne nn m pise. ⁵ Asei kecáá, mpí pee pimewee cire n tíkilě pin ne isoi le ye lě kapi h́ la kemúŋé wailé, amá mpí pee piisoi n le yare ke Nfáasɔne nn m pise ye Nfáasɔne kemúŋé wailé. ⁶ Usoi mewee cire pitiki uké ne isoi n le yèè ne nkɔ kéme u hale. Amá isoi piluke yare ke Nfáasɔne nn m pise yèè ne nfáa ne nkíŋiŋe kale. ⁷ Usoi mewee cire isoi piluke yèè tíyesele uu wai Uléécaá ulaarɔ. Méwee mē áme ye Uléécaá pakare, ti-curuu áme yé fe meké lě wa. ⁸ Áí céreise re pɔpɔe pimewee cire ilasi n tú pin ne isoi le apí yé fe piké lelee ne Uléécaá n sá wa.

⁹ Amá nń áni kɔ nkɔpéni nómenéwee cire ilasi tú nɔn ne isoi le, amá lelee ne Nfáasɔne n sá kani tíkilě, in te asei kecáá, Uléécaá Nfaasɔne ye nókenéméé wele. Unyine unsá Kirisi Nfaasɔne m má, áí Kirisi yee u te. ¹⁰ Kirisi un nókenémee n we, asei kecáá, nóinépiŋe ye kɔ ne

akópe nnya nkɔ kémeé wele, amá ke Uléécaá uu nó m pansese asei pite nnya, Unfaasɔne ye nfáa nó hele.

¹¹ In te uyee pikɔkɔ kéme Yeesu n yukuse Nfaasɔne ye nókenéméé we, uyee pikɔkɔ kéme Kirisi Yeesu n yukuse yé kɔ tíyese nóinépiŋe yee ne nkɔ n sá ii Unfaasɔne mee nókenémee h́ we nnya nfáa m má.

¹² Lě nnya pimárecɔ, tɔ nkɔpéni riwóme mále, amá áí pee merówee kari ne riwóme má kari yé ne irópiŋe mela n wai. ¹³ Nɔn nómenéla n tikilě nɔn ne nóinésoi n le, nɔ kpínine. Amá in te nɔ Uléécaá Nfaasɔne tíye nn nókenémee pikei wai nn nóinépiŋe mewai kopu, nó nfáa wa. ¹⁴ Pě nnéi ke Uléécaá Nfaasɔne nn n séni ye Uléécaá sipipi le. ¹⁵ Áí nfáa mee nó m pansese pilási pee iwame ne n tú kaní yɔsí, amá Nfáasɔne mee nó n kpísi nn waise Uléécaá sipipi kaní yɔsí. Mme mee ye tíyese kari ye ricááí ari Uléécaá séi re “Apa”, “Sáa”! ¹⁶ Uléécaá Nfaasɔne ricuruu ye tirócuruu símisile re tɔ Uléécaá sipipi le. ¹⁷ Tɔn Uléécaá sipipi, tɔɔ kɔ masí lě kuú ne rɔ m mé te. Tɔ ne Kirisi tɔɔ kesé Uléécaá likɔ te. Tɔn Kirisi iwe kesé n li, tɔ ne Kirisi yé ha kesé umeyɔɔpi kémeé n we.

Meyóɔpi mee kepire n weme

¹⁸ Ne nyáni re íwe nnyí kéme kari neni nní h́ we ne masí kepire meɔɔpi ke Uléécaá uu h́ leseŋe uké rɔ nyíse áme h́ka kéme kumúŋeise ne we. ¹⁹ Ḿpá yo ke Uléécaá uu n wa ye meýíkíyiki ménle, ne kefa kesé Uléécaá uké usipipi lese uké nyíse. ²⁰ Ḿpá yo ke Uléécaá uu n wa ye pansese líwookɔ́. Áí re liricuruu mela kéme kaí ne lě wa, amá Uléécaá yee lě ne h́naŋe li wai. U lě wale un ne talé te: ²¹ Ulikɔ́ kuu n wa yé kam ai h́naŋe mee li n caai ai ilási kéme li n tonselě anipe-i lelu, ai pɔé ne liripɔɔ n we lin kɔ Uléécaá sipipi meɔɔpi kémeé we. ²² Tɔ kɔ pee nyule re ḿpá yo ke Uléécaá uu n wa ye háí ne neni-me ħmóɔpúlénle, lin íwe le yare ke memárenlɔ́ ame ye unósi n kéheni. ²³ Amá áí pee lě ħmane. Tɔ ne kɔ ħmóɔpúlénle tɔn ne meýíkíyiki mé te tɔ mpí ke Uléécaá uu nní Unfaa n laanse, uké mesei rɔ yɔsí yare usipipi uu kɔ h́naŋe mee meke-me rɔ n caai anipe-i rɔ lese. ²⁴ Amá tɔ talénle tɔn mé. Pitá pē kéme ħmane ke Uléécaá uu tiróyu lɔ. Usoi un lě kuu n talé un mé n nyáni, apí ye pee re u ne talénle. Usoi yé fe uu lě kuu n nyáni maa re u kɔ talénle u mé? ²⁵ Amá in lě kári n nyáni kari talé, tɔ ye li m ménle ne ikari.

²⁶ Limecɔ ke Nfáasɔne pɔɔ ye kɔ rɔ lě te ári páápú nnya. Asei kecáá, ári piyómeyáhaa kéme lě kari yéé n we nyu. Amá Nfáasɔne ricuruu yee kerócaá Uléécaá yásile n h́ ne iħmɔpi yee íi nnɔ́w ne kúmaa h́ we kerócaá u téní. ²⁷ Kei ke Uléécaá yee ḿpá úye kefa n nyu uu ye ne lě ke Nfáasɔne nn h́ la nké m pise ceri. Nfáasɔne yèè Uléécaá pikɔ́ kecáá yásile aí ne umela sá.

²⁸ Tɔ kɔ nyule re ḿpá yo yèè pɔpɔe Uléécaá h́ la ne lisɔne kale. Lipite pee nní pē kuu lě kuu piwai h́ la nnya n sée. ²⁹ Uléécaá ye tíyesele re pē nnéi kuu meke-me n céri uu kɔ meke-me pi wée piké Ukepiipi mecɔ n we, Ukepiipi ké kéké pee pimárecɔ kulúí kéme kefoí kuu m mári. ³⁰ Pě nnéi ke Uléécaá uu meke-me n yekei re piké

Iē n we, u kɔ lipite pē séele, pē kuu n sée, u kɔ pi pansesele ase i pite, pē kuu m pansese ase i pite, u kɔ ríyu pi waisele.

Uléecaa nla ye piyele

³¹ Tó nkpréni mmú kémee re íye? Uléecaa un keróccáa n kpalē, wóo yé peé ne ró kénene? ³² Ukepipi cire kúu kañne re áke kapé íwe li, amá u ke kpísile uú ne ntónéi akópe nnya nyócnse, íye kai yé ppe wa úu yé ne uipeelé kē nnya mpá yo ró m pa? ³³ Wóo yé fe uú ne pē ke Uléecaa uu n wée túhaane? Liute úu we. Likumúhē re Uléecaa yee ye usoi pansese ase i ute. ³⁴ Wóo yé fe uu akópe pi pa? Liute úu we. Likumúhē re Kirisi Yeesu yee kpu, ái kɔ kei ne ripá, amá u nkɔ kémee yisile, Uléecaa kuluke-luke-mē kuu kényukótone-i tú un keróccáa u welu! ³⁵ Yoo yé fe ai Kirisi yee ró n la anipe-i ró lese? Íwe píima nēe mpóccai nēe piwéékuse nēe nkú nēe mpá rí nēe nkɔ piloró nēe nkɔ ricuruu ηmaa? ³⁶ Lē kai nní Nléecaa simé ritelé kémee wólaalē te:

Pś nnya kari mesére nkɔ lorólē pin tó nyáni yare isáñ kapí ne kesareyá-i pikópe n tó-su. ³⁷ Amá tɔ lē nnéi kémee uyee nní ró n la nnya feriyele ái ne kécɔ. ³⁸ Ne meykíyiki nyule re líka ái yé fe líkē nla mmē kémee ró lese. Ái nkɔ, ái kɔ nfáa, ái kɔ piléecaatume, ái kɔ liféé linyine lēe nñane m má, ái kɔ nfáani lík nēe masí kepire lík, ³⁹ ái kɔ kecáa lík líka, ái kɔ lelee metene n we. Líka mpuri ái we. Uró píima Kirisi Yeesu nnya ke Uléecaa uu ró nyíse re u ró lalē. Lē nnya, líka mpuri ke Uléecaa uu n wa, áli we lēe yé n fe ai Uléecaa nla kuu ró n nyíse kémee ró lese.

Isirayeli pikó ne Uléecaa rinɔ kuu n yekei nkó

9 Lē kam nní m maane ye nsímései lē. Ne Kirisi ukó lē, ám kiraase. Uléecaa Nfaasone ye tíyesele am céru re ase i ye nye. ² Asei ye nye re tinépcɔ ye meyansei caailenle nen kɔ mesére kenéfa-i ne íwe pansente. ³ Né ppe Uléecaa pise re uké anó nē wa tó ne Kirisi tóké túúnne líkē pinémárecɔ, tó ne pē kapi mpuri nse-i m mári yoriye. ⁴ Pi Isirayeli pikó lē ke Uléecaa uu m pansese upikó, pin umeyɔɔpi kémee we. Pē kuú ne nkóméine sée uu isé pi pa, uu kɔ pi céési lē kapi yé uinyócnse n wa, uu rinó pi yekei. ⁵ Uléecaa ye hái ppe meke-me pipikpure wéele. Kirisi ricuruu ye ukepíre ukó lē, tɔn kei kapi ketē nké kecáa u m mári m paine. Kirisi uyee ppe kɔ mpá yo fe. Uyee Uléecaa yee mpá píyei ipakare n te. Amí!

⁶ Ái we re usoi uké musí re Uléecaa rinɔ ári nkpréni nñane nka má. Ái re Isirayeli pikó nnéi ppe Isirayeli pikó yíkíyiki. ⁷ Limécɔ, ái re Apiraham kumare pikó nnéi ppe Apiraham sipipi yíkíyiki. Uléecaa ye Apiraham maa re:

Isaaki kémee kaa sipirē yenune api ye ripónyíri si séi. ⁸ Lē nnya, ái Apiraham sipipi nnéi see Uléecaa sipipi. Uléecaa ye maa re usipipi yíkíyiki see nní sē kapi Urinɔ kuu n yekei kecáa m mári. ⁹ Asei kecáa, tinó tēe n yisunu ye ntí:

Ké ne kelaane nní icɔ m peeme, Sara un kewántisi má.

¹⁰ Ái ne kei ηmane ripá. Limécɔ kai kɔ Repeka pinmáne keté kémee we. Urósáyaha Isaaki yee ppe piketé usaa. ¹¹ Úu ppe kahane pi m mari, ápi ppe kɔ kahane lisone nēe líkópe n wa. Mpá ne lē, Uléecaa ye ppe Repeka maa re: Uwéese yé pansé uwá ulasi yare kai n wólaalē te: "Yakupu ipuri kam la, am Esau ikó yúlu." Uléecaa kemúhē keké ne n wa nnya kai lē wa. Ái kesoi pipi mewai kuú pailē un ne wéékee, amá uricuruu kemúhē kémee kai léeri kuu ye ne usoi wée.

¹⁴ Lē nnya, tó nkpréni maa re íye? Te Uléecaa úu ase i ute nēe? Ái nkpráni lē. ¹⁵ U ppe Moisi maa re: Nen úye n la ké íwe tē, ne ye liute íwe ténle, nen kɔ úye n la ké ne kefa féenne, ne ye liute ne kefa féennele. ¹⁶ Lē nnya, ái usoi mela kémee léeri, ái kɔ usoi ηmópcɔ kémee léeri, amá Uléecaa yee ye usoi íwe n tē ηmane kóló kémee kai léeri. ¹⁷ Lē ke Uléecaa uu Esipiti Uyɔɔpi maa re: Ne pś lésemele re ké ne pś ritiki ké ne nnēnane nyíse rinényíri tiké ne ketē nnéi rinkócnú nnya. ¹⁸ Lē nnya, Uléecaa un úye n la uké íwe tē, u ye liute íwe ténle, un kɔ úye rikij n la uké tákaase, u ye liute rikij takaasele.

Uléecaa kuwɔi ne upiwetu

¹⁹ In n la anyine yé fe uu né pise re: In lēe ni, yo nnya ke Uléecaa uu ye peé ne piso i cési? Wóo yé mpíi fe uké umela kesi? ²⁰ Pś kesoi pipi, pɔc úye pɔc kē ne Uléecaa n kénene? Ketúhu yé fe áke umóme pise re yo nnya kaa nní né mǔc? ²¹ Utúhumɔme ye ncée mále uké ne lē kuu n la metipiperé wa. U yé fe uu mepéré mese mē kpísi uú ne ketúhu mɔm, api ye ne líyukɔ ke wai, uu kɔ kecɔ mɔm, api ye kē ne líkparákɔc wai.

²² Uléecaa ye ppe lalē uké ukuwɔi ne unñane pinyine kémee nyíse. Pppee sitúhu sē kapi ye ne líkparákɔc n wa. Amá mpá ne lē, uu umecire tini uu pppee peé ne nkɔ n sá m múilē un tikij tápaalē. ²³ U kɔ peé lalē uké picɔ kémee nyíse re umeyɔɔpi áme kumúhē má. Pē kuu íwe tē. Pppee sitúhu sē kapi ye ne líyukɔc n wa. Pē kuu kɔ meke-me wée re piké umeyɔɔpi kémee n we. ²⁴ Lelee nní tó mpí kuu nní n sée. Ái kɔ Pisui fi ηmane, amá ne mpuri sane pikó kuu sée. ²⁵ Lē ke Uléecaa uu Osee ritelé kémee maa re:

Mpuri mme mee nñ ppe nnékó kam sónti ké sée re nné puri.

Mpuri mmē isoi kám ye ppe n la kam sónti ké sée re nné puri lala píima.

²⁶ Pē kam ye ppe m maa re:

Áni pinékó, kam sónti ké sée re Uléecaa yee nfáa n te sipipi.

²⁷ Antepu Esayi pś ne kɔ Isirayeli pikó kecáa nsímé maa re: Mpá Isirayeli sipipi síké kam síké kulú i n we yare mínimaa ritime nnyene, piso i nkárip i nnyine ηmane riyu ke Uléecaa uu lɔlunē. ²⁸ Upíima ye rinó tē kuu n yekei waine ne kécɔ-pɔ, ketē kecáa ái nkpráni séséne. ²⁹ Lē ke Esayi uu meke-me wɔi re:

Uléecaa, ketē ne keyóme ute unsá ppe ntó puri kémee pinyine n tíye,

tó ppe panséle yare Sotɔm pikó,

Komɔɔri pikó kari yé peé ne menyine n we.

Isirayaeli ne nfatene nsímé

³⁰ Lẽ nnya, t́ nkpéni maa re íye? Te mpuri sane pikó pree ápi n wéési piké panse aseí pite ye kefa kapí ne u n tene nnya panse aseí pite. ³¹ Isirayaeli pikó pree n ñmááwípúlẽ piké isé ritiki piké ne panse aseí pite ṕw pree meníhẽ lólu, ápi lẽ kapí pree ñ la yẽ. ³² Íye kai pree lẽ wa? Ápi wéési re piké ne Ulééca kefa tene. Amá pi pree lalẽ piké piricuruu liwawai nnya panse aseí pite Ulééca inipee-i. Kei kapi pree ne "ripare tæe ye pisei n lóise rikpɔu." ³³ Tipare tẽ nsímé mee Nléécaasimé ritelé kémee wólaalẽ te:

Nɔ yẽe, ne Siyɔw ketẽ-pɔ ripare yekeile tæe ye pisei rinkpóuse ne kuparecaṅaa kpee ye pisei n lóise. Amá nkó yee ripare tẽ ne kefa n tene úu isei meluke má.

10 Pimáreɔ, kenéfa nnéi mela ne lẽ kam Ulééca n welu yee re uké nnépuri pikó riyu lɔ. ² Né fe am aseí kecáá maa re pi meyíkíyiki Ulééca pikéi kémee ñmááwípulenle. Amá menyuwe ye pree pi párilenle. ³ Ápi ceri lẽ ke Ulééca uu ye n tíyese usoi úu ne panse aseí ute, api pree piicee cire n wéési piké ne panse aseí pite, api pree lẽ ke Ulééca uu ye usoi m pansese aseí ute pitíki yulu. ⁴ Kirisi ye isé ñnaṅe paasele re Ulééca uké pẽ nnéi pree ne kefa u n tenelẽ pansese aseí pite uinipee-i.

Nkó yee Upíima ne kefa n tenelẽ tiyu ke Ulééca uu ye lɔ

⁵ Nsímé mmẽ ke Moisi uu lẽ ke usoi uu ye isé rintíki úu ne panse aseí ute kecáá ñ wói ye mmú re:

Usoi nkó yee isé kecáá n śne yé isé iyẽ nnya nfáa yẽ. ⁶ Amá lẽ ke Ulééca uu ye usoi nfatene nnya m pansese aseí ute nkó ye mmú re: Kape mepóci re m písei re wóo yé keyómecaa ritaá? Li nkpáni yare pɔ lẽ teele re wóo yé ha Kirisi súiseme. ⁷ Néee kape kɔ mepóci re m písei re: Wóo yé nkɔ kuhore kémee súipɔ? Li nkpáni yare pɔ lẽ teele re wóo yé fe uu pikpɔkɔ kémee Kirisi leseri. ⁸ Li mpíi Nléécaasimé kémee wólaalẽ te íye? Li wólaalẽ te:

Kepómee ne mpónɔ-i ne kepófa-i ke Nléécaasimé ñ we.

Nfatene nsímé mmẽ kari n yóólẽ ye mmẽ. ⁹ Pɔn ne mpónɔ pisei keyu-i n símisi re Yeosu yee Upíima, pɔn kɔ kepófa-i ne kefa n tenelẽ te Ulééca ye pikpɔkɔ kémee u yukuse, Ulééca yé ripóyu lɔ. ¹⁰ Lẽ nnya, usoi un ukéfa-i ne Ulééca kefa n tenelẽ kuu ye Ulééca inipee-i panse aseí ute, un n ñmurei uu háa, Yeosu uu uriyu lɔlu. ¹¹ Ulééca Nsímé ritelé ye maa re:

Nkó yee ne kefa u n tenelẽ, úu isei meluke má. ¹² Líka ái aseí kecáá Usuifi ne mpuri sane ukó keɔpe kóólẽ. Upíima use ke pinnéi api má. Pẽ nnéi pree urinyiri n sélei kuu ye ulikó meyá he. ¹³ Li kɔ Nléécaasimé kémee wólaalẽ te:

Upíima yèè nkó yee urinyiri n sélei riyu lɔle.

¹⁴ Amá íye kapi yé urinyiri sée, pinsá ne kefa u n tenelẽ? Íye kapi yé kɔ pree uyẽ kecáá nsímé kápi pikai n kómaalẽ ne kefa tene? Íye kapi yé kɔ ukecáá nsímé kó, unyine unsá unsímé rin-yóó? ¹⁵ Íye ke pisei api yé nsímé riyóó, pinsá pinyine n tumme re piké riyóó? Lẽ kapi Nléécaasimé kémee wólaalẽ te: A tíye peree nsímé n yóólẽ nsẽ ye pinyáni nyam kpa. ¹⁶ Amá pẽ kapi rin-yóó ápi pinnéi Nsímé Keci re mmẽ ñmurei. Esayi ye uritelé-i wói re: Upíima, wóo nkpáni mmẽ kari rin-yóó kutu riko? ¹⁷ Lẽ nnya, nsímé ke usoi uu ye n kó mee ye tíyese úu ne kefa tene. Nsímé ke usoi uu ye n kó mee nní Kirisi nsímé kapi n yóólẽ.

¹⁸ Ne pise re: Yare ápi pree nsímé mmẽ kó, née íye? Pi n konle! Li Nléécaasimé kémee wólaalẽ te:

Pimetẽ ye ñpá yei tule. Pirinɔw ari pisei hái ketẽ ketɔ-pɔ tulu.

¹⁹ Ne re ké kɔ pise re: Isirayaeli pikó ápi mmẽ kó, née íye? Moisi ye likecáá rinɔw pese re: Ulééca ye maa re: Né tíyese ńkenéfa aké ne mpuri nnyine pikó pree ápi kuséi ñ we

re nsoipuri tóosi. Né kɔ tíyese aní ne mpuri nnyine pikó pree ápi mesɔw méka m má wósi. ²⁰ Esayi ricuruu uu ikari wai uu yóo re: Ulééca ye maa re:

Peree ápi pree né n wéési pree né yẽ, peree ápi líka né m písei kam menécire nyíse. ²¹ Amá uu Isirayaeli pikó nkó maa re:

Keyáa ne keriyu kam sásikee re ké t́ ne mpuri pakare-ciré mee nnéki ñ késu keɔpe nyóɔnse.

Ulééca uu Isirayaeli pikó fóm

11 Lẽ kam pise re: Ulééca ye umpuri fómle née? Ái yé lẽ! Tinécúruu ye kɔ Isirayaeli ukó le. Ne Apiraham kepirẽ le nen kɔ Penyamee mpuri ukó.

² Ulééca uu umpuri kuu hái mekee-me n wée fóm. Nɔ Ulééca Nsímé ritelé kelõ ké léise, née yo? Kei ke antepu Elii úu ne Isirayaeli pikó ne n wósi uu ne Ulééca téni. ³ U kei maa re: Upíima, pi antepuye pree ne mpónɔ n símisi kónle api sipónyóɔnsehúu foresi. Menécire kóló kai tíye, pin kɔ la piké né kpu. ⁴ Te íye ke Ulééca uu rinɔw u pese? U u pese re: Ne pisei ákotokú aseí menécire yekeilenle pree ápi pikai Paali † anui n wólaalẽ. ⁵ Limeɔw ke Ulééca uu kɔ nfáani ketẽ nké-i pisei nkáripa ne uipeelé wée un umeci re yekeilẽ. ⁶ Lẽ nnya, nfanare ke Ulééca uu ne pi wée, ái re pimewai sone nnya. Insá lẽ, Ulééca ipelée ñi yé pree ipelée yíkíyiki. [In kɔ re pimewai sone nnya, ái pree ipelée kuu pi nyíse. Mewai sone ihéé ñi ipelée ihéé kapi ye usoi n he.]

⁷ Lẽ nnya, íye nkpéni? Tɔ maa re Isirayaeli pikó ápi lẽ kapi n wéési yẽ. Amá pẽ ke Ulééca uu pikeɔpe n wée ñmane pree li yẽ ai pitɔw atu tápisi. ⁸ Li Nléécaasimé kémee wólaalẽ te:

Ulééca ye pimesɔw rikipile, uu piinipee yaríi ápi ye pree yẽ,

uu kɔ piatu tápisi ápi ye pree kó hái ne neni-me. ⁹ Tafiti ṕw ne kɔ maa re:

† Paali ye pree piléé píima pinyine le.

Pianyá iluke iké pi panse ripine ne kai kai yé pi n tí liké kelólé-mě ne pi ha piké ppe pimewai kulaa yě.

¹⁰ Piinipee iké nyiinu ápi kape ye yě.

A tíyese piké mesére ritírí n kpúrmílé.

¹¹ Ne pise re: Lě nnya, Isirayeli pikó ye loole ái nkpáni pikai kuyise wee? Ái nkpáni lě! Amá pikelólé ye tíyesele Uléecaa uu mpuri sane pikó riyu lólu re pikefa keké tóosi nnya. ¹² Pikelólé ye tíyesele ketě nnéi ake Uléecaa likó yénu, pikupakareciré aku tíyese mpuri sane pikó api Uléecaa likó yénu. Lě nnya, Isirayeli pikó nnéi pin nkpéni Yeesu Kirisi rintiki, Uléecaa likó yé ppe kumúhě m máa?

Mpuri sane pikó riyu melale nsímé

¹³ Nó mpuri sane pikó kam nkpéni ne máne. Néee Kirisi utume yee mpuri sane pikó kecape n keisi. Kai nní lě, li né láarúle re pikei ppe anénipe-i we nen pi wai. ¹⁴ In n la, li yé tíyese am nnépuri pikó kufatoi yukuse ái ne pikecape pinyine ayu lólu. ¹⁵ Uléecaa ye Isirayeli pikó ilúké ritéle uu ppe u ne isoipuri tɔɔɔ pikó kecape nsímé nyɔɔnse. Un nkpéni kɔ piketoné-i pi m pesepɔ, íye kai yé ppe n we? Li yé nkpáni yare ke usoi uu ye n kpu uu ppeeri!

¹⁶ Pin iluke n wa api ifoi wée api Uléecaa he, li nyísele re Uléecaa yee itɔɔɔ nnéi te. Pin kulée kunyine iníhí n kpísi pin Uléecaa n he, li nyíse re Uléecaa yee ku te ne kuilese-pɔ. ¹⁷ Pisui fi ye wele yare Olifiyee kulée kapi n támisi, Uléecaa uu kuilese inyine kérii uu iripɔhɔ kpekpee méwoo n le ilese meelú. Pó nkó, pó nní mpuri sane ukó, pɔ wele yare Olifiyee kulée kpee méwoo n le ilese. Pi pó kpísile api mémeeelú pó meelúse, pɔn nkpéni kulée kapi n támisi iníhí meni níru. ¹⁸ Lě nnya, kape ilése iyě kapi n kérii n nyáni re ii kepɔyu-i líka tu. Pɔn mepɔcíre n taáselě, a n nyu re ái pó nníhí topori, amá nníhí mee pɔ topori.

¹⁹ Pó maa re: Pi ilése iyě kériile piké ne iripɔhɔ né riméelúse nnya. ²⁰ Asei nmaa ye nye! Pi i kériile re ii nfatene má nnya, amá mpɔfatene nnya ke pó we. Kape mepɔcíre n taáselě, amá iwame iké pó n we.

²¹ Pisui fi ppe Olifiyee kulée kapi n támisi ilese, rhpá ne lě Uléecaa úu pi kape. Pó nní nlése kapi riímeeelú, kape n nyu re pɔ kuu yé kape. ²² Lě nnya, a Uléecaa nfanare ripaí aa un-yupape paí. U ne pepere kepire u riíhɔ kéyu páápúle, uu kutu pi pasa uu pɔ hnaré wai. Lě nnya, li pise re pɔké unnaré ncee n tikilě. Insá lě, u yé kɔ pɔ tike yare kapi ye nlése rinké meɔ. ²³ Limeɔ, ppe pin nfatene n yě, u yé kɔ pímeelú pi pesé. Uléecaa ye hnarhe mále uké ne pímeelú pi pesé. ²⁴ Lě nnya, pó nkó pó áa nní Usui fi, pɔ we yare Olifiyee kulée kpee mé-woo n le nlese. Pi nlése mmě tikele api kpě kapi n támisi kecáá tóresi, ái kɔ ppe re pɔ kpě nlese yíkíyiki le. In te Uléecaa ye lě wa, íye kúu yé ppe Pisui fi ppe h we yare kulée kapi n támisi ilese kapi n kérii isitone-i i pesé?

Uléecaa yé Isirayeli pikó nnéi riyu lɔ

²⁵ Lě nnya pimáreɔ, ne la ké nó símisi áni kape ne lelee nní m pékaalě kecáá m palei, áni kape kɔ ne nɔmenécíre n nyáni yare nɔ pisɔhɔ le nnya. Isirayeli pikó kunai kémee, pinyine yé pikóme n yulaalenle Uléecaa úu ha ne ipuri sane nnéi pisoi umpuri kecáá pikpáɔ n tene. ²⁶ Uléecaa uu ppe Isirayeli pikó nnéi riyu lólu yare kai Nléecaasimé kémee n wólaalě te:

Siyɔɔ-pɔ ke Úyulale uu léerine.

U yé tíyese Yakupu kumare pikó api kepire pítu u yá.

²⁷ Nkómeine mee tɔ ne ppe kecape n wene ye mmě kumúhě kpe-i kam piakópe pi n sáreine.

²⁸ Pi Nsímé Keci re yele api ppe panse Uléecaa pilaarɔ, ai tɔ wáanáse. Amá ke Uléecaa uu nní ppe pip-isaayaha n wée nnya, u pi lalé hái ne nkpéni-me.

²⁹ Uléecaa úu ye lě kuu usoi ne nfanare n he yɔsí, úu ye kɔ ppe kuu n wée kecáá kemúhě conse. ³⁰ Nó ne kɔ ppe Uléecaa pipakare yele. Amá ke ppe ápi ppe kɔ nní kupakareciré m má nnya, Uléecaa uu nkpéni nń íwe téni. ³¹ Limeɔ ke ppe ápi kɔ nkpéni Uléecaa pakarelě te uké nń íwe té nnya. Amá u yé kɔ nkpéni ppe nɔmenécɔ íwe té. ³² Uléecaa ye sisoipipi nnéi kupakareciré kémee yálenle re u la uké sinnéi íwe té nnya.

Uléecaa yee ipakare te

³³ A tíye Uléecaa memá ye piye kpa. Umewéesesɔhɔ ne umenyuwe ye címúle áme kutepine we! Wóo yé fe uké uketahai kuu rinkéne ceri? Wóo yé fe uké ukemúhě kuu n wai aseí kɔ? ³⁴ Li Nléecaasimé kémee wólaalě te:

Wóo Upiima kemúhě nyu?

Wóo yé re u yé fe uu mesɔhɔ u kpa?

³⁵ Wóo mefoi linyine u helelě liké ne n we re u yé liute pihe ecei?

³⁶ Ukemé ke rhpá yo ai léeri. Uyee tíyese ke rhpá yo ai we. Umekó kémee ke rhpá yo ai kɔ we. Uléecaa yee rhpá piyei-pɔ ipakare te. Amí!

Isoi fale piluke Uléecaa pikei kémee

12 Pimáreɔ, lě ke Uléecaa uu nní íwe rɔ n té nnya, ne nó nɔmɔ́púselenle re ani nɔmenécíre kpísi ani u he yare inyɔɔnseese keci re. Inyɔɔnse iyě iké n kpáiiilě in kɔ ne u sá. Lě kani yé u yáási ai aseí m má. ² Áni kape ketě nté pisoí mewai n tikilě. Amá ani tíyese Uléecaa uké mesɔhɔ fale nó he meké nó consese. Kei kani yé ppe ne Uléecaa mela ceri. Nó lisɔne ne lelee ye u n larisi ne lelee h nyarh ne kéɔ-pɔ ceri.

³ Kefa ke Uléecaa úu ne né n fénne nnya, ne la ké nɔnnénéi maa re úka úu kape ye umeci re n taáselě liké tɔsí, ái kɔ ppe aseí má. Amá ani ye kemúhě wa keké ne n sá. Uléecaa ye rhpá úye nfatene ne kemúhě kunyine hele. Rhpá úye uké ne ukepá m pálě. ⁴ Ipihe ise ke usoi uu má, iyě in ilése kulúi má, ilése iyě in pikei pikó pikó wai. ⁵ Limeɔ rhpá kari nní kulúi h we, tɔ wale ipihe ise tɔ ne Kirisi kupéneɔ kémee, tɔn ntónéi muleinelě yare ke usoi ipihe ilese ii nní m muleinelě meɔ. ⁶ Amá rhpá úye ne ulikó ye ni ke Uléecaa úu ne nfanare u n he. Li

piše re mpa úye uké ihēe iyē kuu n yosí ne pikēi h̄sone wa. Uléecaa un úye n he re uké antepu pikēi n wai, liute uké ye Uléecaa rinyiri ne símisi uu lipikēi ne un-fatene nnéi n wai. ⁷ Uléecaa un úye n he re uké picó lē, uké ye upikēi n wai lin ne pisoí lēni. Uléecaa un úye n he re uké n céési, li piše re uké n céési. ⁸ Uyē kuu n he re uké ye picó ikari rikpáse, uké picó ikari n kpariise. Uyē kuu n he re uké kefa n láárú, uké ye ne nfanare he. Nkó yee iwéése n tú uké h̄sone upikēi n wai. Nkó yee píwekó n lēni pókke ye pi lē ne mpóknae.

⁹ Nla h̄n kape kecáá kecáá nkó. Ani mewai kópe n kóh. Ani lisone piwai ne kéyu m mahani. ¹⁰ Ani n lakaane yare ke pimáreco api ye n lakaane mecó. Mpa úye uké ye uuco pakare uu ye ríyu u waise. ¹¹ Ani kekēi-i n tolú, áni kape siká m má. Ani n hmóópúlē n̄n kefa kesē ne Upiima pikēi wai. ¹² Nórínépók riké lē kani n tálē n̄n mé nnya n láárú. Ani lelēe n̄n wéékuselē ne n niñú. Ani piyómeyáhaa ne kéyu m mahani. ¹³ Ani ye Uléecaa pikó p̄e n̄cōh kémeē h̄ we lē. Áni kape ye písáneyók ne siká wa.

¹⁴ Ani ye pep̄e n̄n wéékuselē tinók sone ritikise. Ani ye pisoí rinók sone ritikise, áni kape ye úka anók wa.

¹⁵ Piye pin mpóknae kémeē n we, n̄n ne p̄e ani kesé mpóknae-i n we, piye pin n tēni, n̄n ne p̄e ani kesé tē.

¹⁶ N̄n ne n̄pinéco ani nfasimé m p̄enelē. Áni kape limáa-maa ne líyukók ne n̄menécíre m músu. Amá ani ye lē ke úka uu ne kutu n cólē kuwéé-mē n̄kenémúh̄e p̄ese. Áni kape n̄menécíre n nyáni re n̄ mewéésesoh̄o mále.

¹⁷ Áni kape ye unyine mewai kópe ne mewai kópe héele. Ani riñmókpi ani ye mpa úye keyu-i lisone wai.

¹⁸ Lin yo kuwai n we, in te n̄kenéméē kai yé léeme n̄n ne mpa úye n̄kē ne n láárúne, ani li wa. ¹⁹ Pinésáne lala kecire, áni kape ye mewai kópe ke pisoí api n̄n wa n̄rínécúruu pi héele, amá ani ye riyá Uléecaa ricuruu uké ukuwōi pi nyíse. Li Nléecaasimé ritelē kémeē wólalē te Upiima ye maa re:

Néē ye usoi mewai kópe u héele. Néē ye mpa úye mewai u ceēi. ²⁰ Li ko wólalē te:

Nkú nn upóláarō n we, a u he uké li,
nníre nn u n we, a u he uké n ntí.

Poh̄ ye lē n wa, anakale wéē kaa lē uriyu kecáá kōhnu.

²¹ Kape tíye mewai kópe meké p̄o feriyē, amá p̄ókke lisone n wai aá ne mewai kópe feriyē.

Li piše re tókē kuyu piwéése m pakarelē

13 Li piše re mpa úye uké ye kuyu piwéése pakare. Iwéése íka íi we yee íi Uléecaa kémeē n léeri.

Uléecaa yee piwéése mpí nnéi p̄e nní h̄ we tonsente. ² Lē nnya, nkó yee kuyu piwéése pipakare n yúlu ye lē ke Uléecaa uu h̄ la pipakare yululē. Mpí p̄e lē pipakare n yúlu ye pimécire nsímé wéésile re Uléecaa uké ne pi túhaane. ³ Usoi un lisone n wai, ái we re uké kuyu piwéése kewuu n túúni. Amá pep̄e mewai kópe n wai kai piše re piké kuyu piwéése kewuu n túúni. Nēnte áa la pókke kuyu piwéése kewuu n túúni? In lē, a lisone n wai, p̄o yé kapi yé p̄o m pakare. ⁴ Uléecaa pikēi kémeē kapi lē we piké ne p̄o n lēni liké ne p̄o sonesi nnya. Amá p̄on

mewai kópe n wai, kepówuú keké n túúni. Ái méwoo kapi atéhe múlē piké ye usoi kutu ripasa. Uléecaa pikēi kémeē kapi we nnya kapi ye ne uwaikópekók túhaane api kutu u pasa uké yé te Uléecaa ye ne u wósile. ⁵ Lē nnya, li piše re mpa úye uké kuyu piwéése m pakarelē. Ái kutu pipasa nnya kani yé pi m pakarelē. Amá li piše re n̄kē pi m pakarelē te lē kai ne n̄sinéfa-i n̄n sá re n̄kē wa nnya. ⁶ Lē nnya kani kō nní lampoo héele. Uléecaa yee kuyu piwéése tonse re piké lē n wai piké ne upikēi kémeē n we. ⁷ Ani ye mpa úye lē kaní ne riwóme u m má u héele. Ani ye ulampooyók lampoo héele, ani ítoh̄o uyee ítoh̄o n yósu héele. Ani ye uyē kai m piše re n̄kē n wuru wuri, ani ko uyē kai m piše re n̄kē ríyu waise, ríyu waise.

Usoi ne uco kecōpe nla

⁸ Áni kape ye úka ne riwóme m má, insá nla riwome kani yé n̄menécōp̄ecire n lukaane. Nkó yee picó h̄ la ye Uléecaa isé ritikile ne iketo-p̄o. ⁹ Isé yee m̄ maa re: Kape iwásá wa, kape usoi kpu, kape ye yáai, [kape ye uco kecáá nnókme wa] kape ye uco likó káipi, ne isé icō nnéi ye isé nnyí kémeē p̄enelenle re: A upók n la yare kaa ripókúruu h̄ la. ¹⁰ Nla h̄n ye usoi m mewai kópe wa. Lē nnya, nkó yee usoi h̄ la ye isé ritikile ne iketo-p̄o.

Usoi mecire picápine uké ne Yeesu Kirisi mep̄eme m mē

¹¹ N̄n nk̄p̄eni nyule itun̄e iyē kémeē kari nní h̄ we. Li tule re n̄kē lē nn̄ni kémeē yisi. Itun̄e iye-i ke Kirisi uu yé tiróyu n lo ye nk̄p̄eni meýá ne t̄o rikole ai t̄osu p̄e uye-i karí p̄e ne Kirisi kefa pitene n kóraane. ¹² Kesine ye ketene tule, keyáa kē yé nfáani tu. Tókē kuñmaha kémeē mewai kerókáa lese tókē fóm, ari p̄e it̄opilū kapi ye ne metéi kémeē n to kp̄isi ari múlú. ¹³ To lalē nt̄sē nké n nyarh̄ yare lē kapi ye metun̄etēi ne n s̄one. Lē nnya, tókē merók̄ire t̄i ne pilukecaainkee anyá ne p̄itaniré ne méwoo méwoo piwai ne mék̄perink̄pe isoi ne picéñaankee ne kufatoí. ¹⁴ Ani Upiima Yeesu Kirisi isoi kp̄isi ani tani uké n̄n̄esoí kecáá m paílē. Áni kape tíye n̄n̄ep̄ine iké ilási n̄n̄ t̄onse iké p̄e ilikáipi-káipi n̄n̄ waise.

Áni kape ye n̄pinéyómeyáhaaco akópe m palē

14 Ani ye pep̄e ápi n̄fatene kémeē m páápú yosí. Áni kape ye n wéési n̄kē alari pikemeē m má. ² Unyine yé musí re u yé fe uu mpa iluke íye mpuri le, uco nkó yee uu n̄fatene kémeē m páápú p̄ōh̄ ayéhepei ñmane le. ³ Amá nkó yee mpa iluke íye n le uu kape uyee inyine n kóh̄o n lómiise. Nkó yee iluke inyine n kóh̄o p̄a kape kō nkó yee mpa íye n le akópe m palē. Liriyíkí re Uléecaa ye ko uyē yosile. ⁴ Pók úye, pókke ne uco ukeikó akópe m palē? Un upikēi h̄sone n wai néē unsá h̄sone pi n wai, uukeisaa kai ne yē. U yé kam uu h̄sone wai, liriyíkí re Upiima ye h̄nan̄e mále uké ne u lē. ⁵ Unyine yé m músu re keyáa kenyine ye keco fele, uco p̄o re sikuco ye ku. Li piše re mpa úye uké lē kuu meýikíyiki ukefa-i m músu n tikilē. ⁶ Nkó yee m músu re

keyáa kenyine ye keco fele ye lē waile uké ne Upiima riyu waise. Nkó yee rnpá iluke íye n le p̄ ne ko náásile uké Upiima riyu waise. Lē nnya uké i n le, liryíkí re u ye iluke iyē kecáa Uléecaa p̄c̄nesele. Nkó yee úu n le p̄ ne ko lē waile uké ne Upiima riyu waise. Lē nnya, úu kape ye i li. Uyē ne ye ko lē nnya Uléecaa p̄c̄nesele. ⁷ Asei kecáa, t̄ úka úu uricuruu mekócire nnya nfáa má, úka úu ye ko uricuruu mekócire nnya kpu. ⁸ T̄on nfáa m má, Upiima mekó kemeé kari nfáa má, t̄on ko n kpu, Upiima mekó kemeé kari kpu. Lē nnya, rnpá t̄on n kpu née t̄on nfáa m má, t̄o Upiima pikó le. ⁹ Kirisi ye kpule uu p̄eri un nfáa má re uké ne pikp̄k̄p̄o ne p̄epe nfáa m má Upiima. ¹⁰ Yo nnya ke p̄c̄ p̄e up̄c̄ akópe palē? Née yo nnya ke p̄a up̄c̄ waiselē? T̄o ha nt̄onéí Uléecaa keyu-i sínle uké ne r̄ t̄uhaane. ¹¹ Li Nléecaasimé ritelé kemeé w̄laalē te: Née Upiima, ne nfáa mále. Pisoí nnéí yé kam api kenéyu-i w̄la. Pisoí nnéí api ko Uléecaa riyu waise. ¹² Lē nnya, rnpá t̄o úye ye s̄ntile uké uricuruu ne unnc̄ lē kuu n wa Uléecaa símisi.

Kape tíye up̄c̄ uké p̄ nnya akópe wa

¹³ Lē nnya, ári kape ye meróc̄pecire akópe m pasiine. Ani yekei re áni yé líka wa lee yé n̄unéc̄o rinkp̄use née lee yé kelólé-mē ne u n ha. ¹⁴ Ne nyule, am ko t̄o ne Upiima Yeesu kupénec̄o kemeé yénu ηmaa re líka ái liryíkí-me líkperinkpek̄c̄. Amá úye un m m̄su re linyine ye líkperinkpek̄c̄, uricuruu kaí ne mékperinkpe má. ¹⁵ P̄on lipóluke-luke nnya up̄c̄o rip̄c̄o n caaise, ái n̄la kemeé kaa lē s̄ne. Kape lipóluke-luke nnya tíye uyē nnya ke Kirisi uu n kpu uké p̄. ¹⁶ Áni kape ye wa pic̄o piké lelee ne n̄ n sá nnya nkópe yē piké símisi. ¹⁷ Uléecaa iȳc̄pi ii piluke ne pinírē nk̄o nnyine kemeé we. Amá lē ke Nfáas̄one nn ye n he nk̄o ye mu. Lelee nní aseí ne nk̄iññe ne mp̄c̄nare. ¹⁸ Nkó yee lē Kirisi pikei n wai ye ne Uléecaa sále, pisoí p̄ ne ye ko u n waiselenle. ¹⁹ Lē nnya, t̄oké ye lelee ye ne nk̄iññe n̄ ka ne lē kari ye ne n ηm̄c̄p̄usenelē wéési t̄on ne kesé papisi. ²⁰ Kape lipóluke-luke nnya Uléecaa mewai caai. Asei kecáa, liluke-luke líka ái mékperinkpe má. Amá in te usoi yé iluke li, ai lē nnya uuc̄o ne kelólé-mē s̄í, ái nyar̄n̄ te uké i li. ²¹ Li nyam te usoi úu kape isare li née úu kape p̄ita n nt̄i née úu kape ne lelee ye uuc̄o ne kelólé-mē n̄ ha ne rik̄o, [née úu kape lelee yé uuc̄o m p̄epire née lelee yé rinárei u n waise ne rik̄o]. ²² A Uléecaa keyu-i lē kaa rip̄c̄c̄uruu kep̄fa kemeé nsímé mmē kecáa m̄ m̄su wa. Nkó yee lē kuu m m̄su re lis̄one n wai ye únarekome le, in te úu likemeé nkópe n̄ka ne umec̄ire t̄uhaane. ²³ Amá nkó yee uliluke-luke nnya n tíru un ko p̄é ne li le ye umec̄ire akópe palenle. Liryíkí re umewai áme nyísélē te ukéfa kemeé kai léeri. Lē ke usoi uu ye n wai un tíru ye akópe le.

A ye lelee yé up̄c̄o rin̄m̄c̄p̄use wa

¹⁵ T̄o mp̄i, t̄o nní nfatene kemeé m pááp̄u, li pise re t̄oké p̄epe ápi kahane m papisi rinareí ne kutu ric̄o ari lelee ne r̄ n̄ sá piwai yá. ² Li pise re rnpá úye uké ye lis̄one wa liké uuc̄o larisi liké ne u n léni un ne nfatene kemeé papisi. ³ Kirisi úu p̄é ne lelee ne u n sá kutu c̄lē, amá u p̄e waile yare kai Nléecaasimé kemeé ukecáa n w̄laalē te: Alē nyē kapi p̄ Uléecaa n lámaanke ye kenécáa p̄emele. ⁴ Lē nnéí le ne nní hái meke-me n w̄laalē ye w̄laalenle liké ne r̄ n̄ céesi. Li pise re Nléecaasimé ritelé tē tiké tíyese t̄oké pikáhá-káhá fe t̄oké ko ne tir̄p̄c̄o n we t̄on ne lē kuu n yekei re u yé r̄ pa mē. ⁵ Uléecaa yee ye n wa usoi uú ne káhá-káhá uu ko ne urip̄c̄o n we uké tíyese t̄oké Kirisi Yeesu mewai n tikilē, rnpá úye ne uc̄o pin ne kemúñe kesé má. ⁶ Lē nnya, ani n̄nnéí ripéne ani rin̄c̄o rise kemeé Ur̄p̄iima Yeesu Kirisi Usaa Uléecaa pakare.

Isoipuri nnéí nnya ke Kirisi uú ne Nsímé K̄ecire ka

⁷ Ani n̄menéc̄pecire n̄s̄one m múinelē yare ke Kirisi uu n̄ n̄ ȳs̄i uu m̄lú meco, liké ne Uléecaa rinyiri riñt̄aáse nnya. ⁸ Asei kecáa, Kirisi ye panselē Pisuifi ukeik̄o uké ne lē ke Uléecaa uú p̄e n yekei re u yé pipisaayaha wa n wa nnya. Un lē n wa, liké p̄e nyíse re u ye lē kuu m̄ ma wale. ⁹ Mpuri sane pikó p̄ né ko íwe ke Uléecaa uu pi n tē nnya urinyiri ritaáse, yare kai ke Nléecaasimé kemeé n w̄laalē te: Lē nnya kam isoipuri kec̄pe rip̄c̄nyiri haane am ko siyóme yom am̄ ne tip̄c̄nyiri taáse. ¹⁰ Li ko w̄laalē te: N̄o isoipuri, n̄o ne Uléecaa pikó ani kesé mp̄c̄nare yē! ¹¹ Li ko w̄laalē te: N̄o isoipuri nnyí nnéí, ani Upiima rinyiri ritaáse, Isoipuri nnyí nnéí iké u ritaáse! ¹² Esayi p̄ ne ko w̄i re: Isai keyase ye s̄ntile keké isoipuri pikó kecáa m palē. Pi yé kam apí ne u n tálē. ¹³ Uléecaa yee ye usoi rip̄c̄o n larukuse uké nfatene kani m má ne ritiki uú ne mp̄c̄nare ne nk̄iññe meyã n̄ he. Nfáas̄one nnañe nké lē kani m mē titaáse.

P̄c̄li ye nc̄ee mále uké w̄i yare kuu nní n̄ w̄i

¹⁴ Pinémáreco, tinéc̄uruu ηmaa ye nyule re ko rnpá yo kemeé mewai s̄one waile. No ko menyuwe nnéí mále n̄on ko tulaalē te n̄o fe ani n̄menéc̄pecire n célaane. ¹⁵ Mpá ne lē, ne rítelē nt̄i kemeé isímé inyine meyã ne k̄éyu mahanle am w̄lu ké ne lē kani pinyuwe m máalē n̄o léise. Uléecaa kefa kuu né n̄ fénne yee lē nc̄ee né he nen ne lē n̄o w̄lu. ¹⁶ U ne né ke fénnele re ké mpuri sane pikó kemeé Yeesu Kirisi rinyiri riyóo. U né wéle uu ilúké yekei re ké Unsímé K̄ecire riyóo mpuri sane pikó piké ne m panse inȳc̄nse yee ne Uléecaa n sá nnya. Nfáas̄one yé tíyese apí n we yare ih̄e yee ne u n sá kapi ilúké n yekei. ¹⁷ Lē kam nní t̄o ne Kirisi Yeesu kupénec̄o kemeé n wai nnya, né fe am Uléecaa keyu kemeé rik̄k̄ri n wai. ¹⁸ Liryíkí re am yé kaha ké nféé nnyine rikp̄a, insá lē

ke Kirisi uú ne né rintíki uú ne wai re mpuri sane pikó piké ne Ulééca n waise nkó. Nnésímé ne menéwai mee tíyese kuú ne lē wa, ái née wa. ¹⁹ Ulééca Nfaasone mee lē mewaisaŋa ne mewai píima wapisi nń ne nyíse re n řnanŋe mále. Lelēe tíyese kam fe am hái Yerusalem-pó Kirisi Nsímé Kεcire meýǎ yóó arń ne Ilirii tulu. ²⁰ Ne waisele re ké Nsímé Kεcire riyóo kei ke úka úu kahane Kirisi nkó řka n kó ái kape wa re ne uc rikui kuu n yekei kecáá mmele ritosi nnya. ²¹ Ne lē waile yare lē kapi Nléécaasimé kéme n wói re:

Pē kápi pikai unsímé n símaalē yé kam api u yenu. Pēpe ápi unkó řka n kómaalē yé kam api n-asei kom.

²² Lē nnya, kái ne nkpéni tu, ám kahane kéyu n yē ké nńkenéméé hapó. ²³ Amá pikei ápi nkpéni silō se-i ne né we. Hái aŋmē anyine-me kai ripóó né we re ké pilóólú nń hapó. ²⁴ Amá ne lale nen píyei Esipaanyi n tósu, ké nńkenémee ritikipó ké nń rilóólú tóké nkáripri nńkenékúrí tone rinéřwó riké kpu, ani pēe limemáá né lēni arń ne nnécée nń. ²⁵ Amá Yerusalem kam ituŋe nnyí kéme tósu ké ha Ulééca pikó pēe kei-pó n we lē kelene.

²⁶ Ulééca pikó pēe Masetuwaani ne Akayii-pó n we ye símaane re piké siwóó tńhó piké ne Ulééca pikó pēe Yerusalem kuyu-i n we pin íwe má lē. ²⁷ Piricuruu pēe ne piripóó lē wa. Asei kecáá, li kó pēe pise re piké lē pi wa. Liriyíki re Pisuifi ye Ulééca piyulale ne mpuri sane pikó hńonele, ápi lē ke Ulééca uu pi n he ne mpuri sane pikó yē. Lē nnya, li pise re mpuri sane pikó pńkē kó pē ne pilikó kapi m má lē. ²⁸ Nen pikei pē m masí, nen kó ítńhó iyē pi rimmúise, né pēe nńkenémee ritiki arń ne Esipaanyi tńmpó. ²⁹ Ne kó nyule re nen ha nńkenéméé n hapó, Kirisi yé ne né ritiki uú ne meýǎ nń kpa.

³⁰ Pimáreco, Urópiima Yeosu Kirisi rinyiri kémeé ne řla ke Nfáasone nn tó n he kémeé kam nń řmńwópúselē te ani ye kenécáá Ulééca yáasi. Ani Ulééca yáasi ani atopi né n lēni re ³¹ ám kape pēpe ápi Yutee keteni-i Ulééca m pakarelē anipe-i lóipó. Ani kó iwele ne né lē te Ulééca pikó piké ha ítńhó iyē karń ne nní Yerusalem n sí řńone yósi. ³² Lin lē n wa, kam yé pēe nńkenémee tu-ipo ne mpńnare. Ulééca un kó n la, am nńkenékúrí tone am nkáripri wénte. ³³ Ulééca ye ye nkńŋiŋe n he uké nńnnéńéi kekúri n we. Amí!

Pwoli ye uricuruu pisei yáasi

16 Ne urýyí Fepee ye Senikireesi-pó Ulééca icápine kéme pikei n wai nń pááipole. ² Ani řńone Upiima rinyiri kéme u yósi yare kai m pise re Ulééca pikó piké yńone. Ani kó ne kutu u n colē, nń lē nnéi kuu yé nń m pise re ani u wa kéme u lēni. Uyē ticuruu ye kó pisei meýǎ lēnle uu kó nē lēni.

³ Ani kó Pirisili ne Akilasi yáasi. Pinékeico ye pi. Tó ne pē tń kesé Kirisi Yeosu kekei kémeé we. ⁴ Pi nkpo heirele apí ne nnéřáa yósu. Ái menécíre née pi pńone. Ulééca icápine nnyí nnéi pikó pēe mpuri sane pikó kéme n we ye kó pi pńonesele. ⁵ Ani Kirisi pikó pēe ye pikeyo-i n cápine nnéi yáasi. Ani kó unésáne lala Epay-ineeti yáasi. Uyēe Asii kuwéé-mē mefoi ne Kirisi kefa

tene. ⁶ Ani Maari ye nńkenécáá meýǎ n náasi yáasi. ⁷ Ani pinémáreco Anturonikuusi ne Yuniyasi yáasi. Tó ne pē ne pēe kesé kukpaniilee-i wele. Pi Kirisi pitume pinyine le ke pisei api n la hái. Ticuruu pi pēe Kirisi pikó le née kelene panse uukó.

⁸ Ani Upiima kupéneco kéme unésáne lala kecire Ampiliyatuusi yáasi. ⁹ Ani urókeico Uripe yáasi. Tó ne uyē tń Kirisi pikei kesé wai. Ani kó unésáne lala Sitaki-isi yáasi. ¹⁰ Ani Apeleesi ye n nyíse re u Kirisi ne kefa tenelenle yáasi. Ani kó Arisitopuuli keyo pikó yáasi.

¹¹ Ani unémáreco Erotiyóo yáasi. Ani Narisiisi keyo pikó pēe Upiima ne kefa n tenelē yáasi. ¹² Ani Tirifēeni ne Tirifoosi yáasi. Pinósi pinyine ye pi, pēe Upiima pikei n wai. Ani Perisiiti yáasi. Unósi anyine isoi kam n la hái lo. U meýǎ Upiima pikei kéme náasile. ¹³ Ani Rufuusi ke Upiima uu n wēe ne uuni ke née ye kó n sée re unéni yáasi. ¹⁴ Ani Asenikiriti ne Filekóo ne Herimeesi ne Paturopasi ne Herimaasi ne pimáreco pēe pikeme n we yáasi. ¹⁵ Ani Filolóki ne Yuli yáasi ani kó Neree ne uuyei ne Olimpasi ne Ulééca pikó pēe pikeme n we nnéi yáasi.

¹⁶ Ani nńmenécopεcire yáhaane ani memáreco pirane. Ulééca icápine nnéi pikó ye nń yáasi.

Nsímé tńwó

¹⁷ Pimáreco, ne ikari nń kpáselenle re ani nńmenécíre tń ne pēpe pikóólentene ne picóko n sńnaari. Lē kapi n wai ne lē kapi n céesi ye ne icélaa iyē kani n yósi memíi wele. Ani pikekúri rinyóó. ¹⁸ Ái Urópiima Kirisi pikei ke lipite pē mpuri api lē wai, amá pikuloi likó kapi ne náasi. Pi ye nnńlari ne akéhe ne fele api pēpe ápi líka kumńŋé n nyu kiraasente. ¹⁹ Amá in nń, řpá úye ye nyule lē kani Upiima m pakarelē. Lē nnya ke rinéřwó ari nń nnya láárú. Ne la re ani mewéesesńhó m má nń ne lisone wai, nńnésoi iké n kpáilē nń ne likópe kaase. ²⁰ Ulééca ye ye nkńŋiŋe n he yé nńáni Setani ritékéé uu nńáne na metene u wai.

Urópiima Yeosu uké ípeleé nń nyíse! ²¹ Unékeico Timotee ye nń yáasi. Pinémáreco Lusiyuusi ne Yasóo ne Sosipatee pń ne kó nń yáasi.

²² Née Pwoli utelewole, Terituusi ye rítelē ntí n wói. Né ne kó Upiima ye tń ne nnń m pēneselē tinyiri ne nń yáasi. ²³ Kayusi ye ukeyo-i kusáne né n yósi ye nń yáasi. Ukeyo-i ke Kirisi pikó nnéi api ye cápine api keyóme yáasi. Kuyu siwóó ucápine Erasiti ne urómáreco Kuwaritusi pń ne kó nń yáasi.

[²⁴ Urópiima Yeosu Kirisi uké ípeleé nńnnéńéi nyíse! Amí.]

Ipakare tńwó

²⁵ Ani tíye tóké Ulééca pakare. Liriyíki re u yé fe uu wai ani nřatene kéme pelu. Yeosu Kirisi Nsímé Kεcire kam n yóólē kuu yé ne lē wa. Nkemeé kuu lelēe hái meke-me m pékaalē lesene uké ró nyíse. ²⁶ Li nkpéni lē ke antepuye api n wói ne rinóo ke Uteneciré Ulééca uu n he nnya metéi kéme léemele lin nyáni, ai kó nkpéni

tíyese ketě nnéi písoi api li ceru piké ne Ulééca n waise api kɔ ne kefa u tene nnya.

²⁷ Ulééca meciré kóló yee mewééseseɔho ute. Liké ne Yeesu Kirisi ritiki tɔké ne ríyu u n waiselɛ hái ne rípa píyei-pɔ. Amí!

1 Korenti

Lelɛɛ rítelɛ ntí kɛmɛɛ n̄ we

Korenti ye pɛɛ Kiresi ketɛ kɛmɛɛ kuyu píima lɛ. Nsoipuri mɛɛ kei n finu n̄n kumúnɛ má. Pikireki nɛ Rɔm pikɔ nɛ ketunɛleemɛ pikɔ inyɔ́ɔnɛ yeɛ pɛɛ kei we. Pɔɔli yeɛ Uléɛcaɔ icápine yeɛ Korenti-i n̄ we kari (UPM 18:1-18). Pɔɔli uu kei tone yare aɲmɛ atɛ kumúnɛ, uu t́yɛɛ mpuri sanɛ pikɔ apɪ Uléɛcaɔ icápine loni. Efɛɛsi kuyu-i ke Pɔɔli uu n tónɛ ai náɲai kuu yé rítelɛ ntí n wɔi (16:8).

Lɛ́ nnya kuu ri n wɔi ye nní: Kulowee keyɔ pikɔ kuú nɛ kɔ tɛ Uléɛcaɔ icápine ye kériine, písoi pin Kirisi pitumɛ tési. Tɛ pitele nɛ mɛfine kópe ye icápine kɛmɛɛ lonlɛ (1:11). Melírũ, Uléɛcaɔ icápine pikɔ pɛɛ Korenti-i n̄ we ye rítelɛ u papɔle pin isímɛ u písei.

Lɛ́ ke ifaaci iyɛ́ ii n kériinelɛ́ ye nní:

1. Anɔ́ kuu isímɛ kapi u m písei kecáá m pɛɛɛ (1-6): Nsímɛ kapi rin-yóó mɛɛ nkɛpé, ái pɛpɛɛ n tin-yóó.

Yeesu Kirisi pitumɛ ye pinnéi Uléɛcaɔ pikeikɔ lɛ (1:10-4:21) Mɛfine kópe nsímɛ (5:1-6:20)

2. Menɔ́ɔɔ́ piicɔ́ɲ mɛhɛ́ mɛhɛ́ kecáá (7-15): Písɔ́ɔnne nɛ ritáne pitone (7) Inyékii nɛ inyɔ́ɔnsɛsare kecáá nsímɛ (8.1-11:1) Icópine kɛmɛɛ mɛwɛɛ nɛ Upíima kupénɛɔ iluke (11:2-34) Nfáasɔnɛ ihɛɛ nɛ lɛ́ kari yé nɛ i n keisi (12-14) Nkɔ́ kɛmɛɛ mɛyisɛ (15)

3. Lɛ́ ke Pɔɔli uu piwai n̄ la nɛ iyáhaɔ kuú nɛ rítelɛ ntí tenɛɛ (16).

Iyáhaɔ

1 Nɛ́ Pɔɔli ke Uléɛcaɔ uu umɛla kɛmɛɛ m pansɛɛ Kirisi Yeesu utumɛ nɛ unéɔ Sɔsiteeni, ² t́ɔ Uléɛcaɔ icápine pikɔ pɛɛ Korenti-i n̄ we rítelɛ ntí wɔlu. Tɔ pɛ́ nnéi ke Uléɛcaɔ uu n léɛɛ uu iyaa yekei uu pi nɛ Kirisi Yeesu pɛnɛ uu pi pansɛɛ upikɔ yáasi. Tɔ kɔ pɛ́ nnéi pɛɛ m̄pá yei-pɔ́ n̄ we, pin kesé́ Upíima Yeesu Kirisi rinyiri sélei yáasi. Yeesu Kirisi ye Piupiima lɛ. Uyɛɛ kɔ t́ Upiima. ³ Urɔ́sáa Uléɛcaɔ nɛ Upíima Yeesu Kirisi piké ípɛelɛ́ nɔ́ nyíɛɛ apɪ kɔ nkírɲɲɛ nɔ́ hɛ!

Lisɔnɛ ke usoi uu ye Kirisi kɛmɛɛ n yɛ́

⁴ M̄pá píyɛi kam ye n̄́ nnya Uléɛcaɔ pɔ́ɔnɛɛ rɛ u nɔ́ nɛ Kirisi Yeesu kupénɛɔ kɛmɛɛ ípɛelɛ́ nɔ́ nyíɛɛ nnya. ⁵ U nɔ́ nɛ Kirisi kupénɛɔ kɛmɛɛ mɛsɔ́ɔ́ nnéi nɔ́ hɛlɛ ani panse linnéi kɛmɛɛ pimámá, ái nɛ t́su nsímɛ piyóó nɛ menyuwɛ kɛmɛɛ. ⁶ Kirisi kecáá nsímɛ kari nɔ́ rin-yóó ye nɔ́kɛnɛ́mɛɛ iníɲí wale n̄́ɔ́nɛ. ⁷ Lɛ́ nnya, nɔ́ mpí nɔ́ nní m m̄é tɛ Urɔ́píima Yeesu Kirisi yé keyáa umɛcírɛ lesɛ uu nyíɛ, nfáasɔnɛ lihɛhɛɛ líka ái nɔ́ párílɛ. ⁸ Uléɛcaɔ uyɛ́ yé nɔ́ m múílɛ́ nɔ́n nɛ nyenu, ái ha nɛ keyáa tɔ́ɔ́ tulu rɛ ápi kape nɔ́kɛnɛ́cáá ncaai n̄́ka yɛ́ keyáa kɛ́ ke Upíima Yeesu Kirisi uu n sɔ́nti. ⁹ Uléɛcaɔ uyɛɛ nɔ́ n sée rɛ nɔ́ nɛ Ukepipi, Urɔ́píima Yeesu Kirisi nɔ́kɛ́ ripéne ye aseɪ ute lɛ.

Mekóólentɛnɛ mɛɛ Kirisi pikɔ keɔpɛ n̄ we

¹⁰ Pimáɛɔ, nɛ Urɔ́píima Yeesu Kirisi rinyiri nɛ nɔ́ píɛɛ rɛ ani n̄́ɔ́nɛ n kómɛine, nɔ́n kɔ nsímɛ nɛ símisi.

Mekóólentɛnɛ ámɛ kape nɔ́kɛnɛ́cɔpɛ n we, amá ani kesé́ lise nɛ n náási nɔ́n kɔ kemúnɛ́ kɛɛ má.

¹¹ Pinémáɛɔ, Kulowee keyɔ pikɔ ye né símisi rɛ íkɛɲɛnɛ ye nɔ́kɛnɛ́cɔpɛ wɛɛ. ¹² Liaseɪ rɛ písoi pinyine ye nɔ́kɛnɛ́cɔpɛ we, apɪ ye maa rɛ Pɔɔli ke pɛ́ apɪ t́kilɛ́, picɔ rɛ Apoloosi ke pɛ́ apɪ t́kilɛ́, picɔ apɪ kɔ rɛ Piyɛɛ ke pɛ́ apɪ t́kilɛ́. Picɔ pɔ́ɔ́ kɔ rɛ Kirisi ke pɛ́ apɪ t́kilɛ́! ¹³ Kirisi ye kériinɛlnɛ́? Yare Pɔɔli kapi n̄́ nnya kunapɛ́ékɔ́ kecáá kpu néɛ Pɔɔli rinyiri kapi nɛ míni nɔ́ wóle?

¹⁴ Nɛ Uléɛcaɔ pɔ́ɔnɛɛ kám Kirisipuusi nɛ Kayusi memáá nɔ́ úka uɔ́ míni n wóle nnya. ¹⁵ Lɛ́ nnya, úka úu yé fe uké rɛ rinényiri kapi nɛ míni nɔ́ wóle. ¹⁶ Nɛ léise rɛ nɛ kɔ Sitefanaasi keyɔ pikɔ míni wole, amá ám pakare rɛ nɛ kɔ unyine uɔ́ piwóle rikpá. ¹⁷ Kirisi úu né tumme rɛ ké písoi míni wole, u né tummele rɛ ké Nsímɛ Kɛcírɛ riyóó. Ái kesoiɲiɲi mɛsímɛsɔ́ɔ́ kam nɛ n yóólɛ. Insá lɛ́, Kirisi nkɔ́ kuu kunapɛ́ékɔ́ kecáá n kpu n̄́n líka yoriyɛ.

Yeesu Kirisi ye Uléɛcaɔ nnaɲɛ nɛ umɛwéɛsɛsɔ́ɔ́

¹⁸ Kirisi nkɔ́ kunapɛ́ékɔ́ kecáá nsímɛ ye pɛpɛɛ nɛɛɛ m pɔ́ kɛmɛɛ nnirisímɛ lɛ. Tɔ́ mpí riyu ke Uléɛcaɔ uu n lɔ́ ye nyáni rɛ Uléɛcaɔ nnaɲɛ ye mu. ¹⁹ Uléɛcaɔ Nsímɛ ye maa rɛ:

Né mpí pɛɛ m músu rɛ pi mɛwéɛsɛsɔ́ɔ́ má mɛwéɛsɛsɔ́ɔ́ caai,

am mpí pɛɛ m músu rɛ pi menyuwɛ má menyuwɛ waise méwoo.

²⁰ Lɛ́ nnya, pɛpɛɛ mɛwéɛsɛsɔ́ɔ́ m má nɛ isé picélaa nɛ nfáani ketɛ́ nké písímɛnyuwɛ pin yei n we, piké léemɛ piké símisi ké kó nké. Uléɛcaɔ ye nyíɛɛ rɛ lɛ́

kapi ye ketē kecáá n sée re mewéésēsōho ye nnírismé le.

²¹ Mesei ke sisoipipi ási ne simewéésēsōho cire fe siké Uléécaá céri kei kuu umewéésēsōho n lése uu nyíse. Lē nnya ke Uléécaá uu re u yé pēpēe ne nsímé mmú mee nní h́ we yare nnírismé kēfa n tēne riyu lo. ²² Pisuífi re pinsá mewaisan̄a n yē, ápi yé ḡmurei. Pikireki pōon mewéésēsōho wéési kelene. ²³ Amá Kirisi yee kunapéékōw kecáá h́ kpu nkó ke tōw símisi. Nsímé mmē h́n Pisuífi kēmee kuḡmurei we re piké ne kēfa n tēne, n ko mpuri sanē pikó kēmee nnírismé le. ²⁴ Amá Kirisi yee Pisuífi ne Pikireki pē ke Uléécaá uu n wēe kēmeé Uléécaá nnaḡe ne Uléécaá mewéésēsōho. ²⁵ Lelēe h́ we yare Uléécaá nnírismé ye sisoipipi mewéésēsōho likó fele. Kei ke Uléécaá uu ye n wa yare unárei ye sisoipipi rikōho likó fele.

²⁶ Ani ripaí, pimárecō, ani yénu isoi iyē kēmeé kaní pēe h́ we Uléécaá uú ne nō wēe. Pē kani n nyáni re pi mewéésēsōho má ne pináḡe-naḡe ne píyukōw ápi nōkenécōpe kulúí we. ²⁷ Lē ke sisoipipi asi n kpíllē te linírík ke Uléécaá uu ye kpísi uú ne lē ke sisoipipi asi n kpíllē te mewéésēsōho likó séése. Lē ke sisoipipi asi n kpíllē te lináreikó ke Uléécaá uu ye kpísi uú ne pēpēe m músu re pi pináḡe-naḡe séése. ²⁸ Lelēe ái sisoipipi inipee-i ríyu m má née lē kapi n lómiise née lelēe ái líka n tulaalē ke Uléécaá uu ye ne lelēe ye siinipee n yi rífiíse. ²⁹ U ye lē wale re úka úu kape ne n fe uké ukeyu-i umecire ríntaáse nnya. ³⁰ Amá Uléécaá ye nō wēe uu nō kpísi uú ne Kirisi Yeesu nō péne. Uyee merōwéésēsōho mee Uléécaá-i n léeri. Uyee tíyesele kari Uléécaá inipee-i aseí pite. Uyē nnya ke Uléécaá uu rō pansese upikó, uu akópe kēmee rō lese. ³¹ Ai pēe nkpéni wai yare kai Nléécaasimé ritelé-i n wólaalē te:

Úye un n la uké umecire ritaáse, uké lē ke Upíima uu n wa nnya umecire ritaáse.

Ɔwoli ye yóólē te pi Kirisi kunapéékōw kecáá karií

2 Pimárecō, kam nōkenémee n hápō am Uléécaá nsímé aseí nyee m pékaalē nō símisi, ái mesíményuwe píima menyine née awéésēsōho pape-pape anyine kam ne nō símisi. ² Ne pēe kenéfa-i wale re ám kape Yeesu Kirisi memáá linyine licō nōkenémee yē, aí ne tōsu Yeesu Kirisi kapi kunapéékōw kecáá h́ karií. ³ Menárei kam nōkenémee hápō, nfasimé ne iwame píima in né lonaalē. ⁴ Ái menésiményuwe mee anélēmpi née mmē kam n yóólē kēmee pikei wai. Amá Uléécaá Nfaasōne nnaḡe mee nō nyíse re mmē kam n yóólē ye aseí le. ⁵ Ái we re nōnnéfatenē nké sisoipipi mewéésēsōho kēmee n leeri, amá li pēe we yare nké Uléécaá nnaḡe kēmee n leeri.

Uléécaá mewéésēsōho

⁶ Amá mewéésēsōho ke née ko pēpēe nfatenē kēmee m pi céési. Ái sisoipipi née nfáani ketē nké mekó née ketē nké kecáá piyōopi ipaa yee keyáa n tenene mekó. ⁷ Uléécaá mewéésēsōho ke née písoi céési. Mekemee ye címulé, men ko pékaalē. Uléécaá uké kelene ketē ne

keyóme n wa, u pēe yekeile re mekecáá kai yé ne ritiki arí ne umeyōopi yenu. ⁸ Ketē nké kecáá uyōopi úka úu mewéésēsōho mē ceri. Pin pēe me n ceri, ápi yé pēe Upíima yee meyōopi n te kunapéékōw kecáá karií. ⁹ Limecō kai Nléécaasimé ritelé-i wólaalē te:

Lē ke úka úu píikai n yénaalē née ke úka úu píikai n kómaalē.

Lē ke úka úu píikai m múnḡaalē te li we.

Lē nnéi ke Uléécaá uu wa uú ne pēpēe u h́ la m mé.

¹⁰ Uléécaá ye ne Nfáasōne ritikile uú ne tō li nyíse. Mesei ke Nfáasōne nn ye rhpá yo pereí, ticuruu aí ne Uléécaá simúnḡe see keméepō m pékaalē péne. ¹¹ Usoi úye yee yé fe uu lelēe usoicō kēfa-i h́ we ceru? Insá uricuruu. Limecō ke úka úu yé fe uké Uléécaá likó céri, insá Unfaasōne mecire. ¹² Ái ko nkpéni re ketē kecáá kemúnḡe kai tō h́. Amá Uléécaá yee ípēelēe rō nyíse uu Unfaasōne rō he tōké ye ne ulikó céri. ¹³ Ái sisoipipi mewéésēsōho kari ye ne linsímé símisi. Amá lē ke Nfáasōne nn tō n céesi kari ye ne linsímé símisi. Pēpēe Nfáasōne m má kari pēe lē Nfáasōne likó céési.

¹⁴ Amá usoi nkó yee úu Uléécaá Nfaasōne m má úu yé fe uké Nfáasōne likó kō. Li ye u n we yare nnírismé ye mu. Kai nní re uyee Nfáasōne m má ḡmane yee yé fe uu liasei kom nnya, uyee úu Uléécaá nfaa m má úu yé fe uké liasei kō. ¹⁵ Usoi nkó yee Nfáasōne m má yee yé fe uu rhpá yo ceru uu kóólene úka úu yé nnyine yē uké u ma. ¹⁶ Li Uléécaá ritelé-i wólaalē te:

Wóo Upíima kemúnḡe nyu?

Wóo yé fe uu mesōho u kpá? Amá Kirisi kemúnḡe ne tō kekó ye kesē le.

Uléécaá pikeikó kecáá nsímé

3 Pimárecō, aseí kecáá ám fe ké ne nō símisi yare písoi pēe Uléécaá Nfaasōne m má. Ne ne nō símisile yare písoi pēe pikemúnḡe cire ne n sōne, yare písoi pēe ko ne Kirisi pitiki kēmee riwá n tiselē. ² Mmē kam nní nō n símisi ye we yare mēpe kapi ye kewá fēnfēi n nyense, ái iluke mule-mule inyine. Li we re áni kahanē iluke mule-mule kuluke n tu. Ne nkpéni-me ricuruu, áni kahanē ikuluke n tu. ³ Li we re ái Uléécaá Nfaasōne mee nō séni. Ke kufatoi aku nní nōkenécōpe h́ we, áni ko kómēine, ái li lē nyíselenle re ko rinárei málee? Ái li lē nyíselenle re ái Uléécaá Nfaasōne mee nō séni? ⁴ Uco yee un m ma re: Ɔwoli ke née tíkile, uco uu re: Apoloosi ke née tíkile.

⁵ Wóo mpíi Apoloosi? Wóo mpíi Ɔwoli? Nénte tō ntónéi Uléécaá pikeikó kpará le, kai ne rintíki aní ne Yeesu kēfa tēne. Mhpá úye ye upikei ke Upíima uu u rhpá wailē. ⁶ Née kuléé támesi, Apoloosi uu míni ku yakasi, amá Uléécaá yee ku peise. ⁷ Lē nnya, ái uyee n támesi yee linyine wa née uyee míni ku n yákasi yee linyine wa. Amá Uléécaá yee ku m peise yee rhpá yo wa. ⁸ Uyee n támesi ne uyee míni n yákasi ye sále. Mhpá úye ye pikecōpe sōntile uké lē kuu upikei n wa ihéé yōsi. ⁹ Uléécaá ke tōw ne kesé keisi. Nō ye nkpéni wa yare ukecare née ukulee kuu m mōm.

¹⁰ Uléécaá ye ne kēfa né fēnnele uu tíyese am n we yare umōme sōhōw yee rikúí n yekei, uco uú weri uu

rikecáá móm. Lẽ nnya, li pise re rúpá úye uké n nyu re íye kuu rikecáá móm. ¹¹ Li we re rikúí ye piyekei máalɛnɛ. Tetee Yeesu Kirisi. Úka úu fene uké rimemáá riféé rinyine ricɔ yekei. ¹² Úye un wura née nwóóweni née apare néikɔ́óó née ana née ahóoyui née ayúí n kpísi un ne rikúí tẽ kecáá m mǔ, ¹³ li keyáá sóntile líké rúpá úye pikéi lese líké nyíse. Nna yé ha ketúhaaneyaa ké ketúhɛ n wele, Uléecaa uu pɛe rúpá úye likeikei nkemee waipɔ́ aí ne nyíse re li nyarín née áí nyarín. ¹⁴ Úye likeikei linsá nna mmẽ kémee n torɛ, liute yé ihéé yɔsí. ¹⁵ Amá úye líkɔ́ lin n torɛ, uyẽ ye loó. Uléecaa yé uriyu lo, amá li pɛé wele yare nna kecɔpe ke liute uu lomɔ́ uu lééri.

¹⁶ Áni nyu re nɔ Uléecaa keyɔ le, Unfaasɔne nn nɔ́kenéméé wee? ¹⁷ Úye un ke n fori, Uléecaa yé kɔ́ liute fori. Li we re Uléecaa kekɔ́ ye ke. Nɔ́n nní lɛ́ ukeyɔ ké.

¹⁸ Nɔ́n úka úu kape umecire kiraase. Nɔ́n úye un m músu re u ketẽ nké kecáá sisoipipi mewéésɛsɔ́hɔ́ má, liute uké pansɛ yare unírí uu pɛé ne meyíkíyiki wai uyee mewéésɛsɔ́hɔ́ m má. ¹⁹ Lɛ́ ke sisoipipi asi ye n sée re mewéésɛsɔ́hɔ́ ye Uléecaa kémee nnírísímé le. Lɛ́ nnya kai Nléecaasímé ritelé kémee wólaalɛ́ te:

Mewéésɛsɔ́hɔ́ pikɔ́ cire meɲmumpisɔ́hɔ́ ke Uléecaa uu ye ne pi tí. ²⁰ Ai kɔ́ kpá re:

Upíima ye mewéésɛsɔ́hɔ́ pikɔ́ simúnɛ́ nyule, un kɔ́ nyáni re ási ye líka yoriye. ²¹ Lɛ́ nnya, úka úu kape ucɔ́ ne n tálɛ́ un ne umecire taáselɛ́. Li we re nɔ́n rúpá yo te. ²² Líké Pɔ́ɔli née Apoloosi née Piyee née ketẽ nké nnéi kecáá líkɔ́ née nfáa née nkɔ́óó née nfáani ketẽ nké líkɔ́ née masí kepire líkɔ́, nɔ́n rúpá yo te. ²³ Kirisi yee nɔ́ te, Uléecaa pɔ́ɔn Kirisi te.

Kirisi pitume

4 Lɛ́ nnya, li pise re písoi piké tɔ́ Kirisi pitume n nyáni re tɔ́ upikeikɔ́ le. Uléecaa ye usei nyee m pékaalɛ́ arónɩpe-i wale re tɔ́ké písoi a cereise. ² Li meyíkíyiki pise re pin úye anipe-i linyine n wa, liute uké aseí m má. ³ Ái nɛ́ cɔ́hɛ́ te nɔ́ké ne né túhaane née nɔ́ké písoi kéméé ne ketahai né tone. Tinécúruu ám kɔ́ nka ne menécíre túhaane. ⁴ Ám nnékópe nka kenémúnɛ́-i nyáni. Amá áí pɛe re lelee nyíselɛ́ te ne aseí ute le. Upíima nmanɛ ye nnékɔ́ túhaane. ⁵ Lɛ́ nnya, áni kape úka kecáá nka m músu Uléecaa itunɛ kuu n yekei iké kelene tu. Ani Upíima mekame m mɛ́. Un píyei n ka, u yé metéi kémee lɛ́ nnéi leɛ kuɲmaha-i m pékaalɛ́ pékele uu písoi simúnɛ́ sɛe písifa-i n we pérése. Kei ke rúpá úye uu yé pɛe uipakare yɔsí.

⁶ Pimáreɔ́, tɔ́ ne Apoloosi kecáá nsímé kam kpísi ké ne meyu mmé aseí nɔ́ céési. Áni kape ye n náasi nɔ́ké wa líké lelee n wólaalɛ́ tifaau. Ái nyam te unyine uké ye rikókɔ́ri nnya usoi kecáá rikpá uú ne ucɔ́ n nɲélu.

⁷ Wóo pɔ́ símisi re pɔ́ ne picɔ́ fe? Pɔ́n yo m má, áí Uléecaa yee pɔ́ li hɛe? Kai nní Uléecaa yee pɔ́ pa, yo nnya kaa pɛe mepɔ́cire taáselɛ́ yare áí unyine yee pɔ́ pa?

⁸ Li siwɔ́ nkɔ́péni lɛ́ nɔ́ tórilɛ́ háí! Nɔ́ nkɔ́péni lɛ́ pimámá le! Nɔ́ nyu re nɔ́ iyɔ́ɔ́pi lele áí ne tɔ́. Nɔ́n pɛe mesei iyɔ́ɔ́pi n tũ, li yé pɛe rɔ́ n láárú re tɔ́ ne nnɔ́ yé i tone. ⁹ Li né we yare ketóne pírfɛ-pɔ́ ke Uléecaa uu tɔ́ pitume yekei. Tɔ́

we yare pɛ́ kapi ye ne n túhaane pin la piké kukpépi-i pi kó. Ketẽ nké nnéi kecáá ne piléecaatume ne sisoipipi inipee-i kari yánaalɛ́. ¹⁰ Tɔ́ ne nkɔ́péni Kirisi nnya pansɛle pinírí, nɔ́n pɛe ukupéneɔ́ kémee pansɛle písɔ́hɔ́! Tɔ́ pinárei, nɔ́n pináɲe-naɲe. Nɔ́n píyukɔ́, úka úu tɔ́ waiselɛ́! ¹¹ Nkú ne nnírɛ́ ye rɔ́ múilenle háí ne nkɔ́péni itunɛ nnyí-i. Litane-tane ye kɔ́ rɔ́ párilɛnle. Ipépi-i kari we, ári kɔ́ ketóne yíkíyiki má. ¹² Tɔ́ nɲmóópúlenle tɔ́n ne arónɩpe keisi. Pin tɔ́ lámisi, amá tɔ́n tinɔ́ sɔ́ne pikécáá símisi, pin tɔ́ wéekuselɛ́ tɔ́n kahari. ¹³ Písoi pin kerɔ́cáá nkópe n símisi, tɔ́ ye pi n kpurukɛele. Háí ne nkɔ́péni itunɛ nnyí-i písoi ye rɔ́ nyánile ketẽ nké kecáá yare ayúí pééi-pééi née yare likpárákɔ́.

¹⁴ Ám nsímé mmú nɔ́ wólu re isei iké nɔ́ wa, amá ne nɔ́ wólu re ké icélaa nɔ́ pa yare sinépipi lala kecire.

¹⁵ Mpá nɔ́n n ka nɔ́n písoi m má ápi kúkeentene we, pɛe Kirisi nsímé kémee nɔ́ n nyólu, áí re písáa kulúí kani lɛ́ má. Néé Nsímé Kecire ne ritiki arɛ́ ne wai Kirisi Yeesu kémee nɔ́unésáa. ¹⁶ Lɛ́ nnya kam nɔ́ nɲmóópúselɛ́ te ani menécɔ́ n we. ¹⁷ Lɛ́ nnya kam kenépipi lala kecire Timotee nɔ́kenémee tumpɔ́. U aseí ne Upíima tikilenle. U yé nɔ́ léise lɛ́ kam inésoi kéméé ne Kirisi n sɔ́ne, ne lɛ́ kam rúpá Uléecaa icápine íye-i n céési.

¹⁸ Nɔ́kenécɔ́pe, pinyine ye músu re ám nɔ́kenémee sɔ́neɔ́, pin lɛ́ nnya rikókɔ́ri wai. ¹⁹ Amá Upíima un n la, né nfáani nɔ́kenéméé hapɔ́ ké pɛe yé te pɛpɛe nní rikókɔ́ri n wai ye méwoo símisile née pi nnaɲe nnyine mále. ²⁰ Uléecaa iyɔ́ɔ́pi íi nnɔ́ɔ́simé líkɔ́ linyine, amá nnaɲe pinyíse ye pi! ²¹ Yo kani wée? Ké nséi ne nɔ́ leɛpɔ́ née ké nla ne hapɔ́ líké tɔ́ ne nnɔ́ kecɔpe n láárú?

Isoi kpára yee Kirisi pikó-i n we nsímé

5 Pi rúpá yei símaankeɛ re písoi ye nɔ́kenécɔ́pe isoi kpára wailɛ. Háí isoi kpára iyé icɔ́ íi pɛpɛe ápi Uléecaa n wuru kémee we. Pi símaankeɛ re nɔ́kenécɔ́pe, unyine ye ne usáa unɔ́si sóile. ² Nɔ́n kɔ́ pɛé ne we nɔ́n nɔ́menécíre fuuselɛ́, áí nkɔ́páni nɔ́ we re nɔ́ké nkɔ́ tone nɔ́ké mewai mɛ́ ute nɔ́kenécɔ́pe lese! ³ Mpá ke nɛ́ ám nɔ́kenékúrí n we, ne pɛe kenémúnɛ́ nnéi ne nɔ́kenékúrí wele. Lɛ́ nnya, nɛ́ ne uyee isoi kpára iyé n wai nsímé pitúhaane masile yare ne nɔ́kenékúrí kei wele. ⁴ Ani Upíima Yeesu rinyiri ne n cápinelɛ́ ké kenémúnɛ́ kémee nɔ́kenékúrí n we. Ani Urópíima Yeesu nnaɲe kémee ⁵ liute uyé Setani anipe-i wa uké u wukei uké kpu Uléecaa uké pɛe fe uké keyáa ké ke Upíima Yeesu uú ne písoi n túhaanene uriyu lo.

⁶ Ái lisɔ́ne linyine kaní ne nní nɔ́menécíre taáselɛ́. Áni nyu re nkɔ́pɔ́nɔ́tɔ́ pite fíi pɛe ye pikpée nnéi nyérukusee? ⁷ Mewai kópe ye we yare nkɔ́pɔ́nɔ́tɔ́ pite. Lɛ́ nnya, ani nɔ́kenécɔ́pe me lese, ani pɛé n we yare pikpée fale pɛe ápi nkɔ́pɔ́nɔ́tɔ́ pite m má. Lɛ́ ticuruu kani nní pi-wée máalɛ́. Pi Kirisi kpule yare írɔ́sáɲ kari ye ne nkɔ́ melɔ́ anyá n li. ⁸ Lɛ́ nnya, tɔ́ké anyá nyé li nkɔ́pɔ́nɔ́tɔ́ pite kpure ne ikiraase ne rikpákára ári kape n we. Amá tɔ́ké anyá nyé li ne akpɔ́nɔ́ nyee áa pite m má, ne kefa kese ne aseí.

⁹ Ne ritelé foí tɛ́ kam nɔ́ n wóli kam ne ntí rinkpá kémee nɔ́ símisi re nɔ́ ne isoi kpára pikɔ́ áni kape líka

kémee m pénélē. ¹⁰ Lē kam nní nǒ n símisi, ái písoi kpará mesame ketē kecáá nēe nwóónaapí pikó nēe piyaaluke nēe pēpēe piléé n nyǒnse nsímé kam símisi. In pēe lē, ketē nké kecáá kani pēé lelune. ¹¹ Ne lalē ké nǒ símisi rē úye un tē u Kirisi ukó lē, un kǒ pēe isoi kpará wai, un nwóónaapí má nēe un piléé nyǒnse, nēe un písoi lámaankee nēe un útapome nēe uyaa, áni kape líka kémee m pénélē, áni kape ye ricurru iluke ne liute ripéne. ¹² Inéyo ne ketahai pikó nkǒ. Pēpēe Yeesu n tíkílēe kaí ne sá rē nké ne túhaane. ¹³ Ulééca yēe pitahaikó túhaanene. Li Nléécaasimé ritelé-i wólaalē tē: Ani usoi kparáree nǒkenécpe lese.

Kirisi pikó mecōpecire sitahai piséleine nsímé

6 Picé pin unyine ne uucō kecōpe n we, yo nnya káni ye Ulééca pikó kémee túhaane, ani ye pēé ha pēpēe ápi Ulééca n wuru kémee túhaane? ² Áni nyu rē Ulééca pikó pēe masí sisoipipi nnéi túhaanene? In nkpréni rē nǒ ke Ulééca uu kpsine rē ani ne sisoipipi nnéi túhaane ní, íye kai wa káni ye pēe fe nké sisímé sínsápi túhaane? ³ Áni nyu rē tǒ masí ne piléécaatume túhaanene? Yo yēe pēe nkpréni ketē nké kecáá sisímépi? ⁴ Yo nnya ke picé api ye pin unyine ne uucō kecōpe n we, ani ye pēé ha pēé ke úka úu Yeesu pikó kecōpe n kééni kémee túhaane? ⁵ Ne nní símisile rē líké isei nǒ wa. Yare úka úu nǒkenécpe mewéésesǒhǒ má un yé fe uu nsímé pimárecō kecōpe kēnee? ⁶ Lē nnya, li pēe pise rē Yeesu ukó ne uucō piké sitahai n séleinee? Ai kǒ pēe rē pēpēe ápi Kirisi n tíkílēe kémee kapi yé pitúhaane haa?

⁷ Nǒn nǒmenécpecire sitahai n séleine, li nyísele rē nǒ loole hái. Yo nnya káni ye n kahari unyine uké mese menípe nǒ li? Yo nnya káni ye tíye nǒlinényine líké mese unyine-i riséé? ⁸ Nǒ ḡmaa, nǒn menípe pinípeeluke má, nǒn kǒ nǒkenémee nǒpinécō cire, Yeesu pikó líkǒ sééselē! ⁹ Áni nyu rē piwaikópekǒ ápi Ulééca iyǒopi yēnune? Akpéri áa we, pēpēe isoikpará n wai ne pēpēe piléé n nyǒnse ne pitisi ne pinósi pēe méwoo méwoo n wélaanentene ne pitisi pēe ne pipicō n sói ¹⁰ ne piyaa ne pēpēe nwóónaapí m má ne pítapome ne pēpēe picō n lámaankee ne piyaaluke úka mpuri úu Ulééca iyǒopi yēnune. ¹¹ Isoi iyē kémee ke nǒmenéyǎ amé pēé we. Amá Ulééca ye nkpréni nǒanékpōpe hēerele uu tíyese ani panse upikó. Uu tíyese Nfáasone nn Upíima Yeesu Kirisi rinyiri kémee nǒ pansese aseí pite uinipee-i.

Íye ke Yeesu ukó uu yé uipine ne Upíima ríyu waise?

¹² Pinyine yēe maa rē: Ne meyikíyiki ncée mále nen yé rǒpá yo wa, amá ái rǒpá yo yēe yé né yóriye. Né fe am tē: Ne meyikíyiki ncée mále nen yé rǒpá yo wa, amá ám ḡmureine linyine líké ilási né tónse. ¹³ Nǒ ye kǒ maa rē: Kefa nnya ke iluke íi we. Iluke nnya ke kefa pǒ kǒ we. Amá Ulééca yé keyáa lē nnéi kētō waise. Amá usoi ipine íi iwásánkaí nnya we. Upíima nnya ke isoipine íi we, Upíima pǒn kǒ isoipine nnya we. ¹⁴ Ulééca yēe pikpǒkpǒ kémee Upíima n yukuse ye kǒ ne unnaḡe pikpǒkpǒ kémee tǒ yukusene.

¹⁵ Áni nyu rē nǒinépine ye Kirisi ipine ilese inyine lēe? Né fe am pēe Kirisi ipine ne unósi wásánkaí ikó pēnee? Aai yé lē wa! ¹⁶ Áni nyu rē úye ne unósi wásánkaí pin timpéne, u ne uyē ne wale ipine iséé? Li Nléécaasimé ritelé-i wólaalē tē piketé ye ripéne api panse ipine ise. ¹⁷ Amá úye ne Upíima pin timpéne, u ne uyē api Nfáasone nse m pénélē.

¹⁸ Lē nnya, ani iwásánkaí meyikíyiki n wuru. Mewai kōpe tǒwǒ mmé nnéi ke usoi uu ye n wa áme ye ne uipine rikǒ. Amá úye un iwásánkaí n wai uipine cire kuu nkōpe wai. ¹⁹ Áni nyu rē nǒinépine yēe Nfáasone ke Ulééca uu nǒ n hē nn nǒkenémee we keyǒwǒ? Áni nǒmenécire tē. ²⁰ Ulééca ye nnéi píima nǒkenécáá hēelele uu ne nǒ lǒlu rē uké nǒ n tē. Lē nnya, ani nǒinépine kpísi aní ne ríyu u waise.

Pisǒnne kecáá nsímé

7 Tǒké nkpréni nsímé mmē kani né ḡ wǒi nǒn né písei ripaí nké! Li nyarǒ tē utisi úu kape unósi kpísi. ² Mǒpá ne lē, iwásánkaí mewai nnya, li kutǒsi we rē mǒpá utisi úye uké uunǒsi cire m má, mǒpá unósi úye uké uula cire m má. ³ Li nyarǒ tē utisi uké ye lē kai m pise unósi wa, unósi pǒ kǒ limecō ula wai. ⁴ Ái unósi yēe uipine tē, ula yēe i tē. Limecō, ái utisi yēe uipine tē, unósi yēe i tē. Ái unósi yēe umecire tē, ula yēe u tē. Limecō, ái utisi yēe umecire tē, unósi yēe kǒ uyē tē. ⁵ Úka úu kape ye umecire ne ucō yē. Amá in tē nǒ lalē nké ne piyómeyáhaa kutu ricǒ kani yé fe ani kóméine aní ne lē wai. Ái kape ye kǒ náḡai nké ne piyéntine m pēle rē Setani úu kape nǒ peikee nké nǒmenécire pimúlú pǒkone nnya.

⁶ Lē kam nní nǒ mǒ ma ái isé kam nǒ pǎlē, amá ncée kam nǒ nyíse. ⁷ Ne pēé la rē písoi nnéi piké menécō n we. Amá mǒpá úye ne ulikó ye ni ke Ulééca uu rǒ ḡ hē. Úka ne ucō ihēe íi pénélē. ⁸ Ne nkpréni la ké pēpēe ápi kahane n sǒǒ ne pitisi pēe ápi kahane pinósi n kpísi ne pikúmannǒsi símisi rē li nyarǒ tē piké menécō ritáne n tǒ. ⁹ Amá pinsá pimecire pimúlú n fene, pinósi piké sǒnkee, pitisi api pinósi kpíkési. Li kutǒsi we unósi uké ula sǒǒ nēe utisi uké unósi kpísi ne kapi yé ne nnáapí m pansente.

¹⁰ Pēpēe pila ne pinósi m má kam isé nnyí pǎlē. Ái kenéméé kii léeri, Upíima yēe maa rē unósi úu kape piyale yisi. ¹¹ In tē u piyale piyise máalenle, uké ritáne tone úu kape sǒǒ. Unsá ritáne n tonene, u ne ula piké pikēcōpe nsímé nyǒnse, utisi pǎa kape kǒ unósi lakase. ¹² Ái nkpréni Upíima yēe ma, amá nēe písoi tǒwǒ picō mpí símisi rē Yeesu ukó un unósi m má yēe úu Kirisi ne kefa n tenelē, unósi uyē un n ḡmurei rē u ne ula yé tone, úu kape u lakase. ¹³ Limecō, unósi yēe Kirisi n tíkílēe un ula m má yēe úu Kirisi ne kefa n tenelē, ula uyē un n ḡmurei rē u ne unósi yé tone, unósi úu kape u yisi. ¹⁴ Li we rē unósi uyē nnya, Ulééca yé ula yēe úu Kirisi ne kefa n tenelē kecáá m pǎilē. Limecō kuu yé kǒ ula nnya unósi nkó yēe úu ne Kirisi kefa n tenelē kecáá m pǎilē. Insá lē, nǒsinépipi ási yé pēe Ulééca sikó. Si kǒ pēe nkpréni usikó lē. ¹⁵ In ula nēe unósi yēe úu Kirisi ne kefa n tenelē yēe uricuruu la uké tǒmpǒ, u yé fe uu tǒmpǒ. Úka úu pēe ucō mekǒ-i we. Ulééca ye nǒ sēe rē nké

πιςο νε νκίηνηε-i n we. ¹⁶ Ίγε κε πςο unόσι nkό γεε Kirisi νε kefa n tenelē aa yé νε ceri re aa yé fe πκκέ upόla riyu lσ? Limεςο, ίγε κε πςο utisi nkό γεε Kirisi νε kefa n tenelē aa yé céri re aa yé fe πκκέ upónόσι riyu lσ?

Usoi un líye n we, liké ne u n sá

¹⁷ Uléεcaα ye pεε méwee menyine kέmee nό yekeilen- le nον μεκεμεέ we uú νε nό séi re ani u ritiki. Ani lē n we. Lē kam Uléεcaα icápine nnéi kέmee isé pάλē. ¹⁸ Úye un pεé n kélē Uléεcaα uú νε u séi re uké u ritiki, liute uké mésunu ukéké. Úye unsá pεé n kélē uké kelenε u sée, liute úu kapε n náasi uké riké. ¹⁹ Piké née pikéciré ápi linyine, Uléεcaα isé kai pise re usoi uké ritiki. ²⁰ Μπά úye uké n we yare kuú pεε η we Uléεcaα uú νε u séi. ²¹ Ρον pεε ulási kuú νε πςο sée, ái kapε πςο n cόηlē. Amá in te πςο fe aa ikemεε μεpόςiρε lese, a riηmόςpύ. ²² Lelee re usoi un ulási ke Upíima uú νε u sée, u nkpéni u νε uyē kupéneςο kέmee wale usoi nkό γεε umεciρε n te. Limεςο, usoi nkό γεε pεε umεciρε n te uú νε u séi ye panselε nkpéni Kirisi ulasi. ²³ Uléεcaα ye nnéi píima nόkenécáá héelele uú νε nό n te. Lē nnya, áni kapε ηmurei nóké pisoι ilasi tone. ²⁴ Pimáρεςο, rhpá úye uké Uléεcaα keyu-i n we yare kuú pεε η we Uléεcaα uú νε u séi.

Pitáne kecáá nsímé

²⁵ In pitáne kecáá nkό, Upíima úu nka né pise re ké nό símisi. Kuú νε kefa né n fénnε uu waise re ké aseι ute nnya kam la ké kenémúhē cire nkό nό símisi.

²⁶ Lē kam m músu re li nyarh γεε re kumúhē papε- papε nkú-i kari nní η we nnya, li kutosi we re usoi uké ritáne n tū. ²⁷ In te πςο unόσι pikpíké masile, kapε re πκκέ u lakase, amá in te áa kahane unόsi n kpísi, kapε nkpáni n náasi πκκέ kpísi. ²⁸ Μπά νε lē, πον kσ unόsi n kpísi, áa akópe áka wa. Ukpére un kσ ula n sόs, úu akópe áka wa. Amá pitisi pεε pinόsi n kpíkεsine νε pinόsi pεε pila n sόnkeene yé kam api piisoι kέmee rhpole kom. Né νε pεé la re ké likemεε nό lese.

²⁹ Lē kam η la ké rη maα, pimáρεςο, γεε re ituηe kai n tise η nkpéni piye. Lē nnya kaí νε nenι n kpísi, li pise re pεpεe pinόsi m má piké n we yare ápi pinόsi má.

³⁰ Pεpεe n téni piké n we yare ápi téni. Pεpεe mpόznare- i η we piké n we yare ápi mpόznare-i we. Pεpεe n lééri pin curii piké n we yare ápi líka má. ³¹ Pεpεe ketē nté likό νε pipikei n wai ápi kapε likecáá pikemúhē n wailē. Li we re ketē nké áke nánaine keké kelenε tσι.

³² Ám la re nóké linyine nfasimé n wai. Upíima likό nfasimé ke utáne uu ye n wai. Lē kuu yé n wa liké νε Upíima n láarú kuu ye n wéési. ³³ Unόsikό pςο νε ye ketē nké likό nfasimé n wailε. Lē kuu yé n wa liké νε unόsi n láarú kuu ye n wéési. ³⁴ Uu pεε mmé νε mmé n we. Limεςο, unόsi tane née ukpére nkό γεε úu utisi n nyu ye Upíima likό nfasimé wailε. U ye n wéésile uké lelee ye Upíima n larisi wa. U ye uipiηe νε ukemúhē kpísile uu waise Uléεcaα likό. Amá uyεe ula m má yeē ketē nté likό nfasimé n wailε. Lē kuu yé n wa liké νε ula n larisi kuu ye n wéési.

³⁵ Nónnéεςone kam la nnya kam lē nό símisi, ái ripine kam la ké nό wa. Ne la re ani isoι n le yare kai m pise, aní νε nόkenéfa nnéi Upíima pikei kέmee n we.

³⁶ Uηmáne úye un n ye te úu yé fe uké umεciρε tī, uké merí liké ha νε keyáa ké ke u νε uuwanςο api yé n sόzn- ne tu, un kσ pεe káipi yare uké u kpísi, ncée ye we re piké sόznne, pin n la. Pin n sόznne, úu akópe áka wa.

³⁷ Amá úye un umεciρε pitáne n fe, un ukefa-i n nyu re ái u cόηlē, amá uyεe νε umεpςοla yekei re liké lē n we, u νε uwánςο ápi kapε kulee ripéne, hςone ke liute uyē uu wa. ³⁸ Lē kέmee, un te u yé uuwanςο uyē kpísi, hςone kuu wa. Un kσ re úu yé u kpísi, lelee hςone feriye.

³⁹ Unόsi un ula n sόs, úu ula nfaα kέmee méyule u má. Amá ula uyē un n kpu, unόsi yé fe uu ula féé kuu n wée sόni. Li pise re uyē kuu n sόnnine uké Kirisi ukό.

⁴⁰ Né νε ye te un titáne n tone, li yé u n láarú ai tσsu kuu yé pisόs tinkpá. Né kemúhē ye ké. Ne nyáni yare Uléεcaα Nfaasone ye kσ né kέmee wele nen νε símisi.

Inyόznεsare kecáá nsímé

8 Tóké kelenε inyόznεsare nkό n símisi, νε la re ani kō te ntónéi mmú, rhpá úye ye menyuwe mále. Menyuwe γεε tíyεsele usoi uu ríyu n wéési, amá nla mεe ye tíyεse usoi uu nfatene kέmee pelu. ² Úye un umεciρε n nyáni re úu kusa nyu, liute úu kahane n ceri liké tu yare lē kai m pise re usoi uké céri. ³ Amá úye un Uléεcaα n la, Uléεcaα ye liute nyule.

⁴ Inyόznεsare kecáá nkό ye mmú re piké ye i li née ápi kapε ye i li? Tσ nyule re piléé ápi ketē kecáá nka-i we, amá Uléεcaα use kóló γεε we. ⁵ Μπά pisoι pin n nyáni re pipilecaα née pipipiima ye meykíyiki keléεcaα-πςο νε ketē nté kulúi wele, ⁶ tςο νε nyánile re Uléεcaα use γεε we. Uyεe Sáa, uyεe rhpá yo wa. Uyεe kσ ntόfáa nnéi kέmee rό te. Upíima use kóló kari kσ má. Uyεe Yeεsu Kirisi ke Uléεcaα uú νε rintiki uú νε lē nnéi lee ketē nké kecáá η we wai. Uyεe kσ ntόfáa te.

⁷ Amá ái pisoι nnéi pεe aseι nyē nyu. Piléé nsímé ye meyá νε pinyine mainule, api ye pεe nkpéni inyόzn- sesare n le yare piléé pεe mesei isare iyē te. Pi pinárei le, api pεé m músu re isare iyεe mékperinkpe pi waisele.

⁸ Amá ái pεe iluke inyine γεε yé n tíyεse ari pisoι sone Uléεcaα inipee-i. Tσ i lii, ári i lii, ái líka rό kpálē.

⁹ Μπά ke ncée nn nní η we re nον n la nό fe ani ye li- isare iyē le, ani nόmenécíρε tī ái kapε pansε liké pinárei lóise. ¹⁰ Nkό γεε nní rinárei m má un πςο nkό γεε nní menyuwe m má n ye πον kelō piléé kucáηjí kunyine-i tú πον isare iyē le, ke uyē uu nní rinárei m má nnya, ái yé u wa yare uyē uké kσ i lii? ¹¹ Μεpόnyuwe nnya, up- ómáρεςο nkό γεε rinárei m má ye pεe lē ncée πλε. Lin kσ pεé we re Kirisi ye kσ uyē nnya kpule! ¹² Nον lē νε pimáρεςο pεe rinárei m má m púnntε, li yé pikemúhē cόkci. Ani pεé n nyu re Kirisi kani lē νε púnne. ¹³ Lē nnya, in te iluke inyine yé fe ii unémáρεςο lóise, ám nkpáni pí kai inyόznεsare piluke kpáne. Lelee re ám la liké unémáρεςο lóise.

Lelee ḥ we re utume likó ne lē kai m pise re uké n wa

9 Né ne kɔ ncée mále nen yé menéla wa. Né ne kɔ utume le. Né ne kɔ Urópíima Yeesu yenaalenle. Nɔ́ we lin nyíselē te ne Upíima pikei wale. ² Ḿpá picɔ pin m maa re ám Kirisi utume, ne ń kέmee utume le. Nɔ́ Upíima kupénecɔ kέmee we lin nyíselē te ne pinétumekēi ḥsɔne wale.

³ Tínó nti kam ye pepere n késu re ám utume pese: ⁴ Né ne kɔ ncée mále re kέ pinέkēi nnya linéluke-luke ne lē kam yé ḥ níru nókenέmee kpísi. ⁵ Né ne kɔ ncée mále kέ Kirisi pikó kecɔpe unyine kunósi kpísi arí n tooine yare ke pitume picɔ ne Upíima pimarecɔ ne Piyee api n wai mecɔ. ⁶ Yare t́ ne Parinapasi ḡmane kaí ne sá re tɔkέ n keisi tɔn ne merócíre kpínii, née iye? ⁷ Wóo kecire yee isóɔca wai ápi pee u hééle? Wóo ye kulée támesi úu ye kuripipi li? Wóo kecire yee ináa séni úu ye pee ukunaalee menaapenni n nti?

⁸ Amá ái lē ke pisoí api n wai ḡmane karḥ paílē nen ne símisi. Moisi isé ṕ ne kɔ limecɔ male. ⁹ Li isé iyē kέmee wólaalē te: Ápi ye ináa yee melukepipi kukpépi-i n cɔpu nnɔ́ ripi re ḥi kape li. Yare ináa ḡmaa nkó mee lē Uléécaá cɔḡlēe? ¹⁰ Aai t́ kuú ne lē mánee? T́ nnya kapi mesei lē wɔi. Li we re uyee n lum ye lumle un ne tálē te úu yé ulikó paa. Limecɔ ke uyee melukepipi n cɔpu pɔ́ kɔ tálē te úu ye ulikó paa. ¹¹ Kari Uléécaá nsímé nɔ́ rinyóó, Nfásɔne likó kari lē nókenέmee wa yare ipuri kari kecare-i lukesi. Tɔn nkpéni nólinékó linyine n li, ái pee kerólukē kari lii? ¹² Picɔ ye nólinékó lele. Ái t́ kaí peé ne sá re tɔkέ meýá li n lee?

Ḿpá ne lē, ári pee nɔ́ pise re ani linyine rɔ́ pa. Tɔ meníḡe linnéi merócíre waille re ári la linyine liké Kirisi Nsímé Kecire púnēise nnya. ¹³ Áni nyu re Uléécaá keyɔ kee pepere Uléécaá pikei n wai kpínii? Inyóɔnsesare yee pepere kenýɔɔnsehúú-i n keisi ṕ kɔ kpínii. ¹⁴ Limecɔ ke Upíima uu wa re pepere Nsímé Kecire n yóólē piké lipikei pē n wai pin ne le.

¹⁵ Ḿpá ne lē, né ám úka líka mpuri pise. Ám kɔ wɔlu re piké nkpéni linyine né pa. Li kutɔsi we kέ kpu ne kam yé linékó ḥ kóru. Úka úu yé fe uké lirikɔkɔri né kpu.

¹⁶ Nsímé Kecire piyóó ápi kenέmee ríyu piwaise likó, amá kai m pise re kέ wa nnya kam wai. Lin né n fóm te ám Nsímé Kecire mmē tiyóó, ái yé ne né sɔnesi. ¹⁷ In te kefa keese karḥ ne rinécúruu li wai, né ihéé yɔsí. Amá in te ne waille ám la, li nkpéni né wele ncɔni kapi né ḥ pa. ¹⁸ Lē nnya, inéhéé ye nkpéni iye? Inéhéé yee re kέ Nsímé Kecire riyóó faalaa, ám kape úka lē kai m pise re piké né pa korí.

¹⁹ Néee menécíre te, ám úka ulasi. Ḿpá ne lē, ne menécíre kpísile am pansese ḿpá úye ulasi kέ ne n fe kέ pisoí meýá n lē piké ne Kirisi kefa n tene nnya. ²⁰ T́ ne Pisuífi tɔn n we, ne ye n we yare Usuífi arḥ ne pi léni re piké Kirisi ne kefa tene. T́ ne pepere isé n tíkile tɔn n we, ne ye n we yare uyee isé n tíkile. Ám kɔ pee isé iyē tíkile. Ne lē wai re kέ fe kέ ne pepere isé iyē n tíkile lē piké Kirisi ne kefa tene. ²¹ Limecɔ ke t́ ne pepere ápi isé n tíkile ari ye tɔn n we, am pimecɔ n we, ái kɔ pee re né ám isé iyē nyu. Amá ne wale yare ám isé kutu cɔlē kέ ne n

fe kέ pepere ápi isé n nyu lē piké ne Kirisi kefa tene. Kam nní Kirisi isé m pakarelē Uléécaá isé ke née kɔ lē tíkile.

²² T́ ne pepere rinárei m má tɔn n we, ne ye menécíre waisele yare unárei arḥ ne fe am pi léni ápi ne Kirisi kefa tene. Ne ye ḿpá yei menécíre pale re ḿpá lin iye n we kέ fe kέ pinyine lē Uléécaá uké piriyo lɔ. ²³ Nsímé Kecire nnya kam lē nnéi wai re néeké kɔ lisɔne lee nkemee ḥ we kέmee linékó yē. ²⁴ Áni nyu re pikáhamewure yēe kecesi-i kulúí n wele, amá use yee ye ha kpasi uu ihéé yósuu? Ani limecɔ nfatene ncee-i n wuru nɔn ḡmóópúlē te nɔkέ kpasi nɔkέ ihéé yɔsí. ²⁵ Ḿpá ukáhamewure úye yēe ikóhɔ ncɔpuri ne umecire tinle ḥsɔne. Ihéé iyē kuu n yósunē ḥi ye kɔ pee picaaí nánḡai. Amá t́ ne nfatene ncee-i ḡmóópúlenle tɔkέ ihéé yee ḥi ye píkaí n caai yɔsí. ²⁶ Pɔɔli uu kɔ kpá re: Lē nnya, ái mesame kam itóó kari-ilē, ám kɔ mesame ḿpá yei fápii yare kuyɔ kam káii. ²⁷ Ticuruu ám inéḡiḡe kέyu palē. Ne menécíre múilenle re ám kape picɔ Nsímé Kecire riyóó né am peé weri am pɔɔne.

Pɔɔli ye Isirayeli pikó símisi re piké pimecire ne inyóɔn-se tí

10 Pimárecɔ, ne la re ani lelee pee pirókpure n wa léise. Kuhope ye pee pinnéi yáriile kun pikecáá paílē, api kɔ pinnéi Míni-Wéé-Kukoi kέmee tíki kumúḡé kpe-i kapi pee Esipiti keteni-i n léepɔ. ² Pi ne Moisi kupénecɔ kέmee, li wa yare kuhope ne Míni-Wéé-Kukoi kέmee kapi pinnéi míni wole. ³ Pinnéi pee kɔ iluke ise iyee Uléécaá-i n léeri li, ⁴ api kɔ pinnéi Uléécaá meni mese níru. Kuparecaḡaa kpee ḿpá yei pi n tíkile meni kapi lē níru. Kuparecaḡaa kpekpee nní Kirisi. ⁵ Ḿpá ne lē, piméyá isoi ḥi ne Uléécaá risá. Lē nnya kapi kucesi kóima-i kpí.

⁶ Lelee rɔ́ nyíse re ári kape mewai kópe n la yare kapi pee me ḥ la mecɔ. ⁷ Áni kape pansē piléenyóɔnse yare pikecɔpe pinyine mecɔ. Pi wa yare kai Nléécaasimé ritelé-i n wólaalē te: Pisoḡ ye tone api le api níru, api pee yisi api piyíraase loni. ⁸ Ári kape kɔ merócíre iwásánkaí t́ yare ke pikecɔpe pinyine ápi pee n wa ápi ne keyáa keese kpi pisoí ákotokú afeeré ne ataani (23.000). ⁹ Ári kape kɔ Upíima peikee yare ke pikecɔpe pinyine api u n peikee, iwáa ḥi pi kéheni api kpíni. ¹⁰ Ári kape kɔ n ḡmúlaankee yare ke pikecɔpe pinyine api n ḡmúlaankee, nkɔpɔ utume uu ha ne pinnéi nám.

¹¹ Mewai mee pi wale re tɔkέ yē, api me wɔlu re t́ mpí tɔ́ nní ituḡe tɔɔɔ-i ḥ we tɔkέ merócíre tí. ¹² Lē nnya, úye un m músu re u ána até kecáá tálē, uké umecire tí úu kape ne ḥ loó nnya. ¹³ Lē kai ḥ we re liké kesoi pipi peikee mecɔ kai ye nɔ́ peikee. Uléécaá ye aseí ute le. Lē nnya, úu ye ḡmurei pipeikee piké ye nɔ́ feriyē. Lē nnya lin ye kumúḡé kunyine-i nɔ́ m peikee, u yéé ncée nɔ́ nyíse aní ne likemee lelu aní n kahari.

¹⁴ Lē nnya, ani piléenyóɔnse n wuru ḥsɔne, pinésáne! ¹⁵ Nɔ́ pisoí sɔhɔɔ le. Ani nórínécúruu mmē kam nní ḥ ma kecáá musí aní paí nké! ¹⁶ Ani kepóripí kē kari ye rimmúlú arí ne Uléécaá pɔɔnese ari ke níru ripaí nké. Kumúḡé kpe-i kari ye nní ke n níru, áke ye Kirisi menyē ne t́ ripénesēe? Kumúḡé kpe-i kari ye nní kukpónɔ́ n

kpókōrine ari le, Kirisi ipiņe kaku ye ko ne lē tó ripēnese. ¹⁷ Kai nní re kukpónó kuse kpee we nnya, mpá to nní kulúí we, to ntónéí ipiņe ise le, kukpónó kuse kpē kari ntónéí n le nnya.

¹⁸ Ani Isirayēli pikó ripai nké! Pēpee ye kenýōnse-i inyōnse sare n li ne kenýōnse kē yēē ripēnele api wai pise. ¹⁹ Lē kam nní m ma aseí re íye? Yare liaseí yee re piléé nēe ísee kapi ye ne n nyōnse ye linyine le, nēe íye? ²⁰ Ai lē! Líka ai kei we. Lē kam m ma aseí nyee re inyōnse iyē ye aníri ikó le, ai Uléēcaa ikó. Aam ko pēé la nō ne aníri nké m pēnelē. ²¹ Ani yé fe nké Upiima keporipi ne kuníri kekó m pēnelē nōn níru. Nō ne Upiima áni yé m pēnelē nōn le, nō ne aníri nōn ko pēnelē nōn le. ²² To lalē toké lē wa Upiima ilaaro iké kerócaá kam nēe? Yare to pēe mpape u fele nēe?

Toké ye linnéí wa arí ne Uléēcaa ríyu waise

²³ Nō ye maa re: Ne meyíkíyiki ncée mále nen yé mpá yo wa. Amá ai mpá yo yee yé né yóriye. Ne meyíkíyiki ncée mále nen yé mpá yo wa, amá ai mpá yo yee yé tíyese usoi uu nfatene kēmeē pelu. ²⁴ Úka úu kape ukulaa cire n wéési, amá ani ye meníņe picó kukó wéési.

²⁵ Nō ye fe ani lē kapi kuyáa-i n yái nnéí le. Ani kape ye nómenécire nka likecáa m písei liké nō ricōņ. ²⁶ Li wolaa lē te: Upiima yee ketē ne kekēcáa likó nnéí te.

²⁷ Nkó yee úu Kirisi ne kefa n tenelē un kusáne nō n sée nōn n ha, ani lē nnéí kapi nō m pa li. Ani kape nómenécire nka likecáa m písei liké nō ricōņ. ²⁸ Amá unyine un nō m maa re “isare nnyí ye inyōnse sare le”, uyee lē nō m maa nnya, áni kape i li. Insá lē, li yé u ricōņ. ²⁹ Ai re nō kai yé ricōņ nnya kam lē nté símisi. Uco kai yé rincōņ nnya kam lē símisi.

Ticuruu yo nnya ke nēe yé ncée m má re ké linyine wa, uco kemúņé ake pēé ne né yúlu re ám kape wa re li yé u ricōņ nnya? ³⁰ Nen linéluke-luke kecáa Uléēcaa m pōnse, yo nnya ke unyine uu yé pēe lē kecáa kam Uléēcaa m pōnse nnya né lámaankee? ³¹ Lē nnya, nōn ye mpá yo mpuri n le nēe nōn n níru nēe nōn n wai, ani ye tíyese Uléēcaa rinyiri tiké n taálē. ³² Ani nómenécire tí, áni kape tíyese nōinésoi iké Pisui fi nēe Pikireki nēe Uléēcaa pisoí kēmeē unyine lóise. ³³ Ani menécō n wai. Ne ye mpá yo kēmeē n náásile re inésoi iké mpá úye n nyarí. Ai nnēsōne kam wéési, amá ne wailē re liké ne pisoí kulúí sōnesi liké piriyo lo.

11 Ani menécō n wai yare ke nēe Kirisi meco n wai.

Íye kai pise re utisi ne unósi piké Upiima inipee-i n we?

² Ne nō pakare kaní ne mpá píyei kenécáa n léiselē nōn ko icélaa kam nō rintéņe nōnē múílē. ³ Mpá ne lē, ne la re ani mmú kó te Kirisi yee mpá utisi úye uyōpi. Utisi yee unósi uyōpi, Uléēcaa pōc Kirisi uyōpi. ⁴ Utisi nkó yee linyine ríyu n yárilē un ne keyóme yáasi nēe un ne Uléēcaa rinyiri símisi ye uuyōpi Kirisi iseí waisele. ⁵ Amá unósi nkó yee ríyu ηmane ne keyóme n yáasi nēe un ne Uléēcaa rinyiri símisi ye meníņe uula iseí waisele. Li we re unósi nkó kapi rinkoósi re iseí iké u wa kuu lē

ne menyíne wa. ⁶ Unósi uná n la uké uriyo linyine yarii, uké mese nnyúpi nyai. Li ko pēe iseí wele re unósi uké n nyalaalē nēe uké n koósilē. Lē nnya, uké ye ríyu linyine yarii. ⁷ Ai ne sá re utisi uké linyine ríyu yarii. Li we re uyee ne Uléēcaa menyíne we, un ko ríyu u waise. Utisi ke unósi pōc ríyu waise. ⁸ Ai unósi ipiņe ke Uléēcaa uu kpísi uu ne utisi wai, amá utisi ipiņe kuu kpísi uu ne unósi wai. ⁹ Ai ko unósi nnya ke Uléēcaa uu utisi wa, amá utisi nnya kuu unósi pōc wa. ¹⁰ Lē nnya kai pise re unósi uké piléēcaatume nnya linyine ríyu yarii liké n nyíselē te u umecire utisi metene ricepisele. ¹¹ Amá Upiima kēmeē, utisi uná n we, unósi uu líka tu, unósi uná n we, utisi páa ko líka tu. ¹² Yare lē kapi utisi ipiņe n kpísi apí ne unósi wai meco ke unósi uu ye utisi mari. Uléēcaa yee lē nnéí wai.

¹³ Ani nōrinécúruu musí ani yénu nké te li ne sá re unósi uké ríyu ηmane Uléēcaa n yáasi? ¹⁴ Lē kai nní ketē kecáa n we ricuruu ye rō nyísele re li iseí we re utisi uké nnyúpi riyá nké pi nn cá. ¹⁵ Amá li pēe ríyu má re unósi pōc nnyúpi nké pi nn cá. Lē nnya kai unósi nnyúpi he re nké ye ríyu u n yariilē. ¹⁶ Amá úye uná n la uké lē wa, liute uké nse kō te tó ári mewai féé méka meco keyómeyáhaa-i wai, ápi ko Uléēcaa icápine-i lē wai.

Upiima kupéneco iluke

(Matiyee 26:26-29; Mariki 14:22-25; Luki 22:15-20)

¹⁷ Am nkpéni mmē kam nní nō n símisine kēmeē nō pakarene. Ne ne nō césine re nōinécapine ye nō kópule ai tōsu kii nō n nyōnse. ¹⁸ Nsímé foí mee re, ne kō te nō ye nōn n cápinelē, mekóólentene yēē nōkenécōpe n wele. Ne nyáni yare in n la, ai yé nnōcme. ¹⁹ Li meyíkíyiki pise re mekóólentene meké nōkenécōpe n we liké ne pēpee nōkenécōpe aseí n tíkilē n lese liké n nyíse nnya. ²⁰ Nō ye nōn n cápinelē, ai nkpáni Upiima kupéneco iluke nnya kani ye n cápinelē. ²¹ Likumúņé re nō úka úu ye uco merí piké kesé li. Mpá úye yee ye n pōc tu un uiluke cire le. Pēé uye-i ke nkú nn picó n we ke picó api ye m pomaalē. ²² Ani síyo kam re nké ye kei-pō li ani níruu? Nēe Uléēcaa icápine pikó káni waiselē nōn pēé la nké pēpee ápi líka m má iseí waise. Ké nkpéni nō maa re íye? Nō la re ké nō pakare nēe? Am yé mmú kēmeē nō pakare!

²³ Li we re nsímé mmē ke Upiima uu né n símisi kam nō téņselē te: Kesine kē kapi Upiima Yeesu pēpee pikópe u n la anipe-i n wa, u kukpónó kpísile, ²⁴ kuu Uléēcaa pōcōnse m masí, uu ku kpókōrine uu re: Inépiņe iyē kapi ne nō nnya n nyōnse ye nnyí. Ani ye lē wa aní ne né n léiselē. ²⁵ Kapi piluke m masí, uu ko limeco kepóripi kpísi uu re: Nkómēine fale mee menénye nnya nō ne Uléēcaa kecōpe n we yee kepóripi nké. Mpá píyei nōn ye ke n níru, ani ye mesére né n léiselē. ²⁶ Nōn ye mpá píyei kukpónó nkú n le, nōn kepóripi nké n níru, Upiima nkpo kani lē yóólē liké ha ne umepeme tu.

²⁷ Lelēe tíyese ke úye uu ye un meháikuse wee kēmeē n we un ne kukpónó kpē n le un ko ne kepóripi kē n níru, Upiima ipiņe ne umenye kuu lē ne púnne. ²⁸ Lē nnya, mpá úye uké ye musí uu uisoi pái nōnē uu pēe kelene kukpónó le uu ko kepóripi kē níru. ²⁹ Úye un mé-

woo n le un n níru, unsá n ceri re Upíima ipiñe ye nyi, umecire kuu lē mewai me-i akópe palē. ³⁰ Lē nnya ke písoi meḡa api nōkenécōpe pitóikó, picō síkankáláká, picō meḡa pōc kō kḡini. ³¹ Tōn ye peé m musí ari irósói paí ḡsōne, Uléécaá úu yéé peé ne ró túhaane. ³² Amá Upíima ye ne ró túhaanele, uu kutu ró pásá uu ntósímé nyōcōne re ápi kape ne pēpe ápi Kirisi n nyu tó ripéne piké túhaane.

³³ Pinémáreco, lē nnya, nōn ye n cápinelē te nōké Upíima kupéneco iluke li, ani ye méraane ani kelene le.

³⁴ Nkú nn úye n we, uké ye ukeyo-pō limē. Úu kape wa Uléécaá uké ye nōinécápine-i ne nō túhaane uké akópe nō pa. Nen piyei nōkenémee n hapō kam yé isímé tōcō iyē kecáá ripaí.

Nfáasōne lihexeē kecáá nsímé

12 Pimáreco, ám la nōké Nfáasōne lihexeē nsímé kecáá kuñmaha-i n we. ² Nō nyule re káni pē kahane Uléécaá n céri, li pēe nō pásaille nōn tikilē lin ne piléé kani n nyōcōne ápi ye kō símisi mempo nō sí. ³ Lē nnya kam te ké ḡsōne nō símisi nōké kó te: Úka úu we re Uléécaá Nfaasōne ye ukeméé we un ne símisi, uu pēe re “liké Yeesu rité”. Úka úu yé kō fe uké re “Yeesu ye Upíima”, kái pēe Nfáasōne mee lē u símaase.

⁴ Nfáasōne lihexeē ye wele mpehē mpehē. Amá Nfáasōne nse kóló mee lē nlihexeē hōcōnente. ⁵ Ikeicee ye kulúi wele, amá Upíima use kóló kari lē keisi. ⁶ Mḡa úye ne uakē ye nye, amá Uléécaá use kóló ye lē ḡnañe ró heelē tōn ne a wai. ⁷ Nfáasōne ye nlihexeē mḡa úye hele uké ne n-nnañe nyíse liké ne ntónéi yóriye. ⁸ Lē nnya knn ye unyine mewéésēsōhō he úu ne n símisi, nn kō uco menyuwe he uyē un kō ne símisi. ⁹ Nfáasōne nse mmē nn kō uco he re uké nfatene m má, nn kō uco he re uké ye wa utóikó uké peí. ¹⁰ Nfáasōne yēē unyine hele re uké ye fe uké mewaisaḡa n wai. Nn kō uco he re uké ye Uléécaá rinyiri ne símisi. Nn kō uco he re uyē uké ye fe uké mmewai ne lelee ái mmekó céri uké kóolene. Nn kō uco he re uké ye meyu saḡa mpehē mpehē símisi. Nn uco he re uyē uké ye fe uké me tuisse. ¹¹ Uléécaá Nfaasōne cireníñe mme mee lē nnéi waise. Lē knn ḡ la nké mḡa úye pa knn ye u pa.

Mḡa Kirisi ukó úye ye ipiñe ise nlese le

¹² Pi yé fe api Kirisi ne ipiñe inyine ye ilése kulúi m má mñeiseñe. Mḡa ke ipiñe iyē ii ilése kulúi m má, innéi ye ripénele ai wai ipiñe ise. ¹³ Tó Pisufi ne mpuri sañe pikó ne pilási ne pēpe pimecire n te, tōcō ntónéi míni wolē. Nfáasōne nn tó pansese ipiñe ise. Nfáasōne nse mmē meni kari kō n ntí. ¹⁴ Lē nnya, ái nlése nse mee ye ipiñe kecáá n we. I ye kulúi n wele. ¹⁵ Mḡa kúna kun m maa re káku nní kunípe nnya, áku nkpéni ipiñe ilese kémee we, ku yé pēe lē nnya ikemee piwée riyáá? ¹⁶ Mḡa kutu kun m maa re káku nní menípe nnya, áku nkpéni ipiñe ilese kémee we, ku yé pēe lē nnya ikemee piwée riyáá? ¹⁷ Ipiñe nnéi in pēe menípe, yo ke usoi uu yéé peé ne kō? In pēe innéi kutu, yo kuu yéé peé ne kukpáhá kó? ¹⁸ Uléécaá ye mḡa nlése ḡ-ye umela

kémee nketone-i n yekei. ¹⁹ Ilése nnéi in pēe nlése nse, ipiñe ii yé peé n we. ²⁰ Lē nnya, ilése kulúi ye we kái ne wa ipiñe cireníñe ise kóló.

²¹ Menípee áme yé fe meké kunípe maa re: Ám ne líka pō wai. Limeco ke ríyu ári yé kō fe riké ána maa re: Ám ne líka nō wai. ²² Ticuruu ipiñe ilese iyē kari n nyu re ii páápú ye meyíkíyiki ró yóriye. ²³ Iyē kari n nyáni yare i ye isei ró wa kecáá kari ḡsōne paílē. Háí iyee ii kúpaí meté ḡ we kari ye ḡsōne nyōcōsentē. ²⁴ Amá iyee pípaí ḡ nyarḡ ii pinyōcōsentē pē písei. Uléécaá ye ipiñe ilese wale uu tíyese iyee ii kúpaí meté ḡ we ii ríyu ne icō m má. ²⁵ Kuu lē n wa nnya, mekóoleñe áme ipiñe nlese nnyine ne nco kecōpe we, amá mḡa yo ye ne licō kutu cōlenle. ²⁶ Nlése ḡ-ye nn íwe n le, li ye ne icō ripénele ii íwe n le. Nlése ḡ-ye nn ríyu n yē, li ye ne icō ripénele ai kesé i n láárú.

²⁷ Nō kesé nōnnéni Kirisi ipiñe le. Mḡa nō úye ye unlese le. ²⁸ Uléécaá ye uicápine kéméé sitōne hekesile. Pitume kuu kekpeé mefoi tōñse, uu melírú antepuye tikise. Uu kō metáññ picélaa tikise. Pē memáá, pēpe ye mewaisaḡa n fe api wai, api tíki. Pē memáá, pēpe ye pitóikó m pōise api tíki. Pē memáá, pēpe ye picō n lē ne pēpe picō kecáá m paílē ne pēpe meyu saḡa mpehē mpehē n símisi api tíki. ²⁹ Ái pinnéi pēe pitume, ái pinnéi pēe antepuye, ái kō pinnéi pēe picélaa. Ái kō pinnéi pēe ye fe api mewaisaḡa wai. ³⁰ Ái kō pinnéi pēe ye fe api pitóikó pōise, née api meyu saḡa mpehē mpehē símisi née api me tuisse. ³¹ Lē nnya, ihēe iyee innéi kémee icō n fe kani yé ne n náási re nōké yē.

Lē nnya, ké nkpéni ncée sōne píima mee mḡa yo n fe nō nyíse.

Nla kecáá nsímé

13 Nen pēe nsímé n fe ké n símisi yare ke sisoipipi asi ye n símisi, née nen pēe pilécaatume meyu n kómēi, kám pēe usoicō la, ne we yare kuweni kapi m pépu kun iwōcō topori, née kuloo kpeñe n tēni. ² Mḡa lin né n he re ké ye fe ké ne Uléécaá rinyiri símisi, mḡa nen kō mḡa yo mesōhō m má am ye kō lelee m pékaalē ceru, am kō nfatene mee yé riyōpe rinsíka m má, nensá usoicō n la, ám nkpáni líka. ³ Mḡa nen menémá nnéi píwekōcō n hōcōne re piké li, mḡa nen te piké písoi kecáá nnya nna né ḡmaasi, kám pēe usoicō la, ám kuláa kúka má.

⁴ Nla ye niñule, nn ye kō kusoi wai. Nn ye uco likó káipinke. Nn ye ríyu wéesi, ḡn ye kō ne rikókōri n fulaalē. ⁵ Nn ye líka wa lee ái aseñe m má. Nn ye n wéesi re liké ne mmecire sōnesi. Nn ye wōcōsi, ḡn ye kō uco nkefa-i n fanaalē. ⁶ Piyaaluke pin yei n we, ái ye n n láárú, amá nsímései mee ye ntikiñ niñukuse. ⁷ Nla yēē mḡa yo uco sáreile. N ye kō mḡa yo kémee nfatene m mále, nn kō n tálē te mḡa yo yé sōnesi. N ye kō ne mḡa yo n kaharile.

⁸ Nla ḡn ye píkañe tene. Pi yé Uléécaá rinyiri ne písímé riyá. Nfáasōne meyu mpehē mpehē písímé yé kam api kpi, menyuwe amē kēcō wai. ⁹ Li we re kukéri kukéri kari mḡa yo nyu. Kukéri kukéri kari kō Uléécaá rinyiri

ne símisi. ¹⁰ Amá lēlē ē nyarḥ ne kētō-pō lin píyei n leeme, lēlē kukéri ḥ we ye lē kētō wale.

¹¹ Karḥ pēe iwā ḥ we, menésimé ne kenémūḡē ne nnésōhōsimé ye pēe wele yare kewā. Amá kam nkpēni riwēēse n wa, ne liwánkō lē tīyele. ¹² Tō neni nyánile lin hiihilē yare kenípeenyáni kēme kumíiri. Amá tō kam ari kerōyu-i ḡmaa ḡpá yo yenu ḥsōne. Kukéri kukéri kam neni u nyu. Amá né keyáa picēre u tenese ḥsōne yare kuu né n nyu meco. ¹³ Lē nnya nkpēni, ḡpá likei tōhō nní nnéi lin píyei n tenē, nfatene ne linyine kecáá pitá ne ḥla páa yé tenē. Likei lē ketaani ái kutene we. Amá ḥla mee likpē.

Nfáasōne lihehehe kecáá nsímé

14 Ḥla kani yé mefoi n wéēsi nōké m má. Ani n náasi nōké kō Nfáasōne lihehehe yē, ái ne tōsu nōké Uléēcaa rinyiri ne n símisi. ² Mesei ye me re usoi nōké ye Nfáasōne meyu mpehē mpehē n símisi úu pisoi ne símisi, amá Uléēcaa rinyiri kuú ne símisi. Li we re úka úu u kómēi. Nfáasōne kuú ne nsímé mee m pékaalē nyáni un símisi. ³ Amá úye un ye Uléēcaa rinyiri ne n símisi, pisoi ke uyē uú ne símisi. U yé pi lē api Uléēcaa ncee-i papisi, uu ikari pi kpáse, uu kō piak-iḡ niḡkuse. ⁴ Nkó ye Nfáasōne meyu mpehē mpehē n símisi ye umecire Uléēcaa ncee-i papukusele. Amá nkó ye Uléēcaa rinyiri ne n símisi ye picō Uléēcaa ncee-i papukusele.

⁵ Ne pēe la yare nōnnénéi nōké Nfáasōne meyu mpehē mpehē n símisi. Amá lē kam meyansei ḥ la ye nōké pēe Uléēcaa rinyiri ne n símisi. Nkó ye Uléēcaa rinyiri ne n símisi ye nkó ye Nfáasōne meyu mpehē mpehē n símisi fele. Amá in te unyine ye liasei lese un símisi me-cire kai yé picō kuláa wa, ai tīyese api Uléēcaa ncee-i papisi. ⁶ Pimáreco, ne la ké nō pise re nen nōkenéméē n ḡpō nen Nfáasōne meyu mpehē mpehē n símisi, yo kai yé nō yóriye? Ái nen nsímé ke Uléēcaa né n nyíse nō n símisi, nēe nen nsōhōsimé nnyine nō n símisi, nēe nen Uléēcaa rinyiri ne n símisi, nēe nen icélaa inyine nō m pa kai yé kuláa waa? ⁷ Limeco kai we ne iyómēlū yare nní risū nēe kusole kapi ye ne anípe ḡ pi. Lianō ansá n kóolentēlē, íye ke usoi uu yé ne ceri re risū kapi símisi nēe kusole kapi pépu? ⁸ Uyē rináatōḡ n símisi unsá anō n lese liké n kpáiiilē, wó yé pēe céri uké umecire cápine uké ne atōpi leepō? ⁹ Limeco, nōn Nfáasōne meyu mpehē mpehē n símisi, nōnsá ye rinō m ma riké aseí m má, íye ke usoi uu yé ne lē kani n símisi ceri? Méwoo kani pēe lē símisi. ¹⁰ Meyu ye kulúí wele ketē kecáá, amá méka áme mekecōpe we re áme aseí má. ¹¹ Lē nnya, usoi un ne né n símisi, nensá umeyu n kómēi, ne ukēme usáne le, uyē un kō nē kēme usáne. ¹² Limeco, yare kani nní ḥ la nōké Nfáasōne lihehehe meyā m má, ani n wéēsi mefoi re nōké meyā lihehehe m má le ye Uléēcaa icápine pikó n lē piké ne nfatene kēmeē m papisi.

¹³ Lē nnya, li pise re nkó ye Nfáasōne meyu mpehē mpehē n símisi uké Uléēcaa pise uké u ḡe uké ye fe uké me tuisse. ¹⁴ Nen limeyu mē ne keyóme n yáasi, Nfáasōne mee kenémēe ḥ we karḥ ne yáasi. Amá

menésōhō áme pēe líka wai. ¹⁵ Lē nnya, íye kai pise re ké wa? Li pise re ké Nfáasōne mee kenémēe ḥ we ne keyóme yáasi, am kō menésōhō ne keyóme yáasi. Né Nfáasōne mee kenémēe ḥ we ne yō, am kō ne menésōhō yom. ¹⁶ In te Nfáasōne ḡmane kaá ne Uléēcaa pōhōse, íye ke nkó ye úu meyu mē n kómēi uu yé fe uu pipōpōhōse iyáhaa kecáá rinō yósu re Amí! Úu kō pēe kómēi lē kaa n tee. ¹⁷ ḡpá ipōpakare kaa Uléēcaa m pakarente iké íye nsá n nyarḥ, ii nkpáni uco lénine uké ne nfatene kēmeē m papisi.

¹⁸ Ne Uléēcaa pōhōse re u tīyese nen Nfáasōne meyu mpehē mpehē símisi lin nōnnénéi mmú fe. ¹⁹ Amá ḡpá ne lē, piyómeyáhaa pin n cápinelē, li ye kutōsi né n we re ké anō fii nyēe kúkome ḥ we símisi ké ne pi céēsi, ne kam ye meyu kápi n kómēi ne anō kulúí pi n símaanke. ²⁰ Áni kape mewā m músu. Ani akópe piwai ncee kēme n nyarḥ yare siwā fenfēi. Amá ani ye mewēēse musí. ²¹ Yare ke Upiima uu ḡ ma api Uléēcaa Nsímé ritelē-i wólu re:

Pisoi mpí pēe meyu féē n símisi ne písáne anō karḥ ne tikine ké
ne pinésoi símisi.

Amá ḡpá ne lē, ápi waisene.

²² Lē nnya, Nfáasōne meyu mpehē mpehē písímé ye pēpēe ápi Kirisi m pakarelē kēmee rícere le re linyine ye wai. Amá ái Kirisi pikó kēmee linyine yoriye. Limeco, nōké ne Uléēcaa rinyiri n símisi ye Kirisi pikó kēmee rícere le re linyine ye wai. Amá ái pēe pēpēe ápi Kirisi m pakarelē kēmee líka yoriye. ²³ Uléēcaa pikó pin nkpēni n cápinelē pin pinnéi Nfáasōne meyu mpehē mpehē n símisi, piyómeyáhaa pinyine pēe ápi limekó n nyu nēe pēpēe ápi Uléēcaa m pakarelē pin kei n lompo, ápi yé maa re nō pisōhōtore le? ²⁴ In te pi pinnéi Uléēcaa rinyiri ne símisi, ke unyine ye úu Uléēcaa m pakarelē nēe unyine ye úu limekó n nyu uu kei lompo, u yé ukefa-i musí, nsímé mmē nn u nyíse re úu alari má, ²⁵ kemúḡē kee ukefa-i m pékaalē ake kpáii, uu pēe kēyu ketē kipi uu Uléēcaa pakare, uu yóó re meseisei ke Uléēcaa uu nōkenécōpe we.

Lē kai m pise re liké Kirisi pikó icápine kēmeē n sōne

²⁶ Yo kai nkpēni pise re nōké n wai, pimáreco? Nōn ye n cápinelē te keyóme kani yáasi, nōkenécōpe unyine yéē fe uu yóm, uco uu icélaa inyine pa, Uléēcaa uu uco nsímé nyíse, uco uu Nfáasōne meyu mpehē mpehē símisi, uco uu measei lese. Li pise re linnéi liké n lēni, piyómeyáhaa pin ne nfatene kēmeē papisi. ²⁷ PISOI pin ye Nfáasōne meyu mpehē mpehē n símisine, ápi kape ye pité nēe pitaani rifaau. Piké ye kō use use símisi. Li kō pise re unyine uké ye n we un pinsímé mmē tuisse.

²⁸ Úka unsá n we uké tuisse, li pise re piké ye riséē. Piké ye ne pimécire kefa-i n símisi, api ye kō ne Uléēcaa n símisi. ²⁹ Li pise re pēpēe Uléēcaa rinyiri ne n símisi pité nēe pitaani piké ye símisi picō api ye pinsímé mmē mú-su api yēnu. ³⁰ Amá in te Uléēcaa ye icápine iye-i unyine nsímé nyíse, li pise re uyēe pēe n símaari uké riséē piké nkó kutu ricō. ³¹ Nō ye fe ani nōnnénéi Uléēcaa rinyiri ne símisi ani tisentene, ḡpá úye uú ne icélaa inyine

yenu uu múlú, ai kō ne rḗpá úye n ḡmḗsḗpúsēlē. ³² Pēpēē Uléēcaa rinyiri ne n símisi ye ihēe iyē ke Uléēcaa uu pi n he kecáá ḡnāḡe mále. ³³ Li we re Uléēcaa úu méwoo méwoo ukó, amá nkḡḡḡḡḡe ukó lo.

Yare kai Uléēcaa pikó icápine nnéi kémēe ḡ we, ³⁴ li pise re pinósi piké ye Uléēcaa icápine kémēe n séléē. Ápi ncée má piké ye kei n símisi. Li pise re piké pimēcīre ricēpise yare ke isé ii rḡ ma. ³⁵ Pin linyine n la piké cēri, piké ye pipila pise síy-i. Ái ne sá re unósi uké ye Uléēcaa icápine kémēe n símisi.

³⁶ Née nō mūsu re nōkenémēe nké-i ke Nsímé Kēcīre nn léeme? Née nḡ ḡmane kémēe knn hápō? ³⁷ Úye un m mūsu re u Uléēcaa rinyiri ne símisile née u Uléēcaa Nfaasōne ihēe inyine má, liute uké cēri re mmē kam ní nḡ ḡ wólú ye Upiima isé le. ³⁸ Amá úye unsá lē n nyu, Uléēcaa páa kō liute nyu. ³⁹ Lē nnya, pimárecō, ani n wéēsi nḡké ye ne Uléēcaa rinyiri símisi. Amá áni kape n yulu re pisoī ápi kape ye Nfaasōne meyu mpehē mpehē símisi. ⁴⁰ Amá li pise re nḡké linnéi n wai lin nyarḡ, ái kape m pulu.

Kirisi meyise nkō kémēe nsímé

15 Pimárecō, Nsímé Kēcīre kam nō rin-yóó ani n ḡmurei, ani kō nkemēe inḡḡí wai karḡ la ké nō léise ² re n nḡrinéyu lōle, in te nō ḡsōne m múlē. Insa lē, méwoo kaní ne kefa n tene.

³ Nsímé mmē kam tinécúruu n kó kam yē te né mefoi nō ritēḡse. Lelee re arókōpe nnya ke Kirisi uu kpu yare kai pēe mekēe-me Uléēcaa ritelē-i n wólalē. ⁴ Pi u kulesile uu keyáa táánū tuḡé pikpōkō kémēe yisi yare kai kō mekēe-me Uléēcaa ritelē-i n wólalē. ⁵ Kuu pikpōkō kémēe n yisi, Piyēe uu u yenu, upitume kefi ne pité api kō limemáa u yenu. ⁶ Uu limemáa upimarecō píle píle menupū ne kuláa umēcīre nyise ituḡe ise-i. Picō ye pikēcōpe kḡnle, amá pimēyā ye ne nfáa mále. ⁷ Uu kō limemáa Yakupu kḡáfúme, uu kō pēe limemáa pitume nnéi kḡáfúme.

⁸ Uu pēe pē nnéi memáa kō metḡrōcōsei nē umēcīre nyise, nē nkó née nní ḡ we yare kewā pēni kapi mári. ⁹ Née Kirisi pitume kecōpe usiḡsá. Am tu re piké né sēe re utume. Li we re ne pēe Kirisi pikó wéekuselenle. ¹⁰ Amá Uléēcaa ipēelēe yēe tíyēse karḡ ne isoi nnyí kam nní ḡ le we. Kēfa kuú ne né n fēnne, ái méwoo wa. Li we re ne pikēi wale am pitume picō nnéi feriyē. Asei kecáá, ái née keisi, uipēelēe yēe pikēi pē wa. ¹¹ Lē nnya, rḡpá lin nē née lin pēpēe pikēi pē wa, Nsímé Kēcīre kari nō yóólē. Mmē kani kō ne kefa tene.

Tḡ meyise nkō kémēe nsímé

¹² Tō yóólenle re Kirisi ye pikpōkō kémēe yisi. Íye ke nōkenécōpe pinyine api yé pēe fe api re pikpōkō ápi ye yisi? ¹³ In te pikpōkō ápi ye yisi, lē nnya Kirisi páa kō yisi. ¹⁴ In te Kirisi úu yisi, ntḡsímé kari n yóólē ye méwoo le. Méwoo kani kō ne kefa u tenelē. ¹⁵ In mesei re pikpōkō ápi ye yisi, ke tḡ pēé we tḡn yóólē te Uléēcaa ye Kirisi yukuse, úu kō pēe pikpōkō kémēe u yukuse, tḡ ne u rikpárāle, ari pēe wai pitansei nḡcōme. ¹⁶ Li we re in

te pikpōkō ápi ye yisi, Kirisi páa kō yisi. ¹⁷ In te Kirisi úu yisi, méwoo kaní ne kefa u tenelē. Nō kō ne nḡanékōpe kémēé wele. ¹⁸ Li kō nyisele re pēpēe Kirisi ne kefa n tenelē ápi ne kpi ye pōlaalenle. ¹⁹ In te ketē nté isoi ḡmane nnya karí ne Kirisi tálē, lirḡcō ye íwe wele ai tḡsu rḡpá úye.

²⁰ Amá mesei ke Kirisi uu pikpōkō kémēe yisi. Uyēe mefoi yisi. Li nyisele re picō pēe n kḡí pḡ né kō kam api yisikēe. ²¹ Usoi use yēe ne sisoipipi nkō ka. Usoi use yēe kō tíyēsene sisoipipi siké ye ne pikpōkō kémēe yisi. ²² Ke pisoī nnéi ne Atam api m pēnelē nnya kapi kḡḡni. Kapí ne Kirisi m pēnelē nnya kapi limēcō pinnéi nfáa fale ye-nune. ²³ Amá rḡpá úye ne uituḡe ye nyi. Kirisi ye piyise masile. Uyēe ufoi. Un píyei n ka, upikó pēe limemáa yisine. ²⁴ Limemáa ke rḡpá yo ketō ake pēe sḡnti, kumúḡé kpe-i ke Kirisi uu iyḡcōpi nnéi ne ḡnāḡe nnéi ne n-yḡcōpinaḡe nnéi tékéēne, uu pēe un-yḡcōpinaḡe nnéi Sáa Uléēcaa anipe-i wai. ²⁵ Li we re Kirisi uké pēe iyḡcōpi n tū kelene liké ha ne tu pēé uye-i ke Uléēcaa uu yé upilaaro nnéi Kirisi kenyalē-i rinwúlase. ²⁶ Uláaro tḡcō kuu n tékéēne yēe nkō. ²⁷ Li Uléēcaa ritelē kémēe wólalē te: Uléēcaa yé linnéi ukenyale-i riwulase. Kai nní n wólalē te “linnéi”, ái pēe re ne Uléēcaa kapi lē tee. Li we re uyēe rḡpá yo Kirisi kenyalē-i riwulase. ²⁸ Rḡpá yo in ukenyale-i rinwula, uyē Uléēcaa Kēpīpi uu pēe umēcīre cēpise uu Uléēcaa kenyalē-i wúla. Uléēcaa yēe rḡpá yo ukenyale-i rinwúlase, kei ke Uléēcaa uu pēe meyíékíyiki rḡpá yo kecáá iyḡcōpi tonene.

²⁹ Ani mpí pēe ye nní n ḡmurei re piké pikpōkō nnya míni pi wole kecáá musí nké. Yo kapi lē ne náasi? In te mesei ye me re pikpōkō ápi ye yisi, yo nnya kapi pēe ḡmurei re piké pikpōkō pē nnya míni pi wole? ³⁰ Tḡ ḡmaa ricurruu ní? Yo nnya kari mpíi mesére nkō lorólē? ³¹ Pimárecō, rḡpá keyáa kéye kam nkō heirente. Meseisei ke tḡ ne Urḡpíima Yeesu Kirisi kupénecō aku nḡ nnya meyíékíyiki rikḡkḡri né we. ³² In pēe sisoipipi kemúḡé karḡ pēe má karḡ ne Efeesi-pō pisoī kḡáaree pinyine yare icarename tḡpu, yo kai yé né yóriye? In te pikpōkō ápi ye yisi, tḡké mese n wai yare kapi rḡ ma re: Tḡ kóso kpine, lē nnya tḡké n le tḡn níru. ³³ Áni kape tíye unyine uké nō kḡraase: Aséncō kōpe yēē isoi sōne caaile. ³⁴ Ani nḡmenécīre tḡ ani mūsu ḡsōne, áni kape akōpe n wai. Pisoī ye nōkenécōpe wele pēe ápi Uléēcaa n nyu.

Ipiḡe íye ke pēpēe nkō kémēe n yisi api má?

³⁵ Unyine yé pise re: Íye ke pikpōkō api ye yisi? Ipiḡe íye kapí ne pēeri? ³⁶ Pḡ uníri nkó! Áa nyu re pinsá rilukepīpi n lukesi, ári yé fe riké lēe? ³⁷ Tipīpi rinyine kaa ye lukesi re mpuri. In n la, risírēpīpi née rilukepīpi féé rinyine. Ái kuléé kpe n lelune ricurruu kaa ye lukesi. ³⁸ Uléēcaa yēe ye pēe ripīpi tē ipiḡe iyē kuu ḡ la he. Mpá ripīpi ríye kuu ipiḡe yēe ne ri n sá he.

³⁹ Lifáakó ái linnéi isare ise má. Isoisare ye ne isēe ikó kóólelenle, sinúipi isare ne impehē, ikpíntomé ikó ne iyē mpehē kō.

⁴⁰ Limēcō ke keléēcaa-pō likó ipiḡe íi ne ketē nté likó ipiḡe kóólelē. Keléēcaa-pō likó nḡcōne ne mmpehē, ketē

nté likó nsonē ne mmē mpehē kó. ⁴¹ Ituñe ye imetéi cire mále, iwáre in imekó má, awárepi pón kó amekó má. Ḿpá awárepi ricuruu áa metéi mese má.

⁴² Limēco kai sōnti liké kumúnē kpe-i ke pikpōkō api n yisine n we. Pi ye pin písoi n kulesi, pi ye fōnile, amá Uléecaa un pi n yukuse, ápi pēe pí kai nkpō kpanē. ⁴³ Pi ye kékulaa-i íwe n wele ápi kó páápú. Amá Uléecaa un píyei pi n yukuse, pi ye pēe ríyu m mále pin kó páápú.

⁴⁴ Isoipiñe nnyí kari nní n nyáni kapi ye kékulaa-i m má. Pin píyei n yisi, ipiñe fale ke Nfáasōne nn ye n he kapi máne. Lē nnya, isoipiñe nnyí kari nní n nyáni ye wele. Limēco ipiñe iyē ke Nfáasōne nn ye n he pō ne kó wele. ⁴⁵ Lē nnya kai Uléecaa Nsimé ritelé-i wólaalē te: Usoi foí uyē ke Uléecaa uu n wa uu u séi re Atam ye ke-soipipi le kee nfáa n yē. Amá Atam tōkō ye nní Kirisi. Ukemé ke Nfáasōne nñ we nn ye nfáa he. ⁴⁶ Ái ipiñe ke Nfáasōne nn ye n he ye pēe mefoi we, amá isoipiñe nnyí kari nní n nyáni ye nyí. Iyē ke Nfáasōne nn ye n he ye kēpire sōntile. ⁴⁷ Ntaai kapi ne usoi foí mō. Uyē ne ketē nté ukó le. Keléecaa ke ulírū pō léeri. ⁴⁸ Pēe ketē nté n we ye we yare uyē kapi ne ntaai m mō meco. Pēe keléecaa-pō n we ye we yare uyē keléecaa-pō n léeri meco. ⁴⁹ Tō ne neni wele yare uyē kapi ne ntaai m mō meco. Limēco kari kó sōnti tōkē n we yare uyē keléecaa-pō n léeri.

⁵⁰ Pimáreco, ne la ké nō maa re isoipiñe nnyí kari nní n nyáni íi yé fe iké Uléecaa iyōkpi kémeē lompo. Ái líka nnya, leleē ye n caai ái yé fe liké pansē licaaiciré.

⁵¹ Ani kutu ríco ké nsímé nnyine mee m pékaalē nō símisi ani kóm te ári ntónéi kpine. Amá tō kam ari ntónéi mmú ipiñe féé conse. ⁵² Kumúnē kuse kunyine-i ke rináatōñ ari ha meyēne mese keyáa tōkō ténine. Tin lē n té, pikpōkō api yisi api pēe pansē pikpōciré. Tō mpí, tō likumúnē kpe-i nfáa m má, tō ipiñe féé conse.

⁵³ Li meyíkiyiki pise re írōpiñe nnyí ye ye nní n caai iké pansē icaaiciré, írōpiñe nnyí ye ye nní n kpu iké pansē ikpōciré. ⁵⁴ Leleē ye n caai lin píyei m pansē licaaiciré, leleē ye n kpu lin kó píyei m pansē likpōciré ke nsímé mee n wólaalē nn pēe sōnti: Mmē mee nní re:

Pi nkpō feriyē api n tékéé.

⁵⁵ Nkpō, áa nkpáni feriyē!

Nkpō, mepólō kaá ne n kóni ye tenele.

⁵⁶ Akópe nyēe nkpō melō waise, isé ye akópe hñañe heelē. ⁵⁷ Amá tō Uléecaa pakare kuú ne Urópíima Yeesu Kirisi rintíki uú ne hñañe rō he ari nkpō feriyē. ⁵⁸ Lē nnya pimáreco keciré, nōinépiñe íi kape riyōk, áni kape n tiñarente. Ani ḿpá píyei n keñaalē kōn Upíima pikēi hñōne wai. Nórínécúruu ye nyule re pikēi pē kani ukupéneco kémeē n wai ápi yé méwoo wa.

Ítōhō kapi ne Yerusalem-pō Kirisi pikó n sí

16 Siwóó itōhō kapi ne Yerusalem-pō Yeesu pikó n lénine nkó ye nkpēni mmú: Ne lē kai mewai m

má Uléecaa icápine pikó pēe Kalasii-pō n we písímé masile. Nōkē kó pimewai ritiki. ² Ḿpá kewénteyaa ukó-so úye, ḿpá úye uké ye lē kuu yé n fe uu tōhō ukeyō-pō iyaa yekei. Ké ne n tuipō, kōn linnéi picápine masí.

³ Nen píyei n tuipō, né átelé wó am pē kani n lése re piké ne nōinétōhō Yerusalem ha pa, ápi ne péne. ⁴ Lin m pise re ké rinécúruu ha, tō ne pē yé nsé tipéne.

Lē ke Pōli uú ne piwai n náasi

⁵ Masetuwaani ketē kam tíkine ké ne nōkenémē tu-ipo. Kei kam cōpune kelene. ⁶ In n la, né nōkenémē siyáa sinyine wa. Ticuruu in n la, am nnyiyē kumúnē nnéi nōkenémēé tone ani né lēni arñ ne kei kam n sí tōmpō. ⁷ Li we re ám neni la ké nō yé arñ ne n tōsu. Amá Upíima un n la, ne la ké nōkenémē siyáa wa. ⁸ Amá né pēe Efēsi kuyu-i tone Pantekooti keyaa aké ha ne tulu. ⁹ Ái líka nnya, ḿpá ke pílarō api kulúi n we, li kei ncée né tápilele fouu ké ne pikē píima pinyine pēe kuláa m má wa. ¹⁰ Timotee un nōkenémēé n tuipō, ani u yōsí hñōne, áni kape tíye uripōkō ríkē caai. Li we re menéco kuu Upíima pikēi wai. ¹¹ Lē nnya, úka úu kape u lómi-ise. Amá ani u lē uké nkíñiñe ne uncee sōne uú ne kenémēe pēeri. Tō ne Yeesu pikó picō ye u ménle. ¹² Ne urómáreco Apoloosi pō tiñmōpúsele re u ne Yeesu pikó picō piké nōkenémēé hapō. Amá úu kahane n hñmurei re u yé nkpēni tōmpō. Lin píyei ne u rinsá, u yé hapō.

Icélāa tōkō ne iyáhaa

¹³ Áni kape lōpile, ani nfatene kémeē n we, ani itisi yōsí aní m páápú. ¹⁴ Ani ḿpá yo n wai ne hla.

¹⁵ Pimáreco, nō nyule re Sitefanaasi ne ukeyō pikó pēe pífoi Akayii ketē kémeē Kirisi ritiki api kó mese ne mese Uléecaa pikó kecōpe pipikēi n wai. Lē nnya kam te ké nō pise re: ¹⁶ Ani nōmenécíre ricēpise, ani pi ne pē nnéi pēe pimēco mē ne pipikēi n hñmōpúlē metene n we piké nō n sēni.

¹⁷ Sitefanaasi ne Fōrutunatuusi ne Akayikuusi mekame ye né larisile. Káni n we, pēpēe lē kani yé pēe n wa né wai. ¹⁸ Pi rinékíñiñe niñukusele yare kapi nō n wa meco. Ani lipite pē ipakare pípa ceri!

¹⁹ Uléecaa icápine yeē Asii ketē kecáa n we pikó ye nō yáasi. Akilasi ne Pirisili ne Yeesu pikó pēe ye pikēyō-i n cápine ye nō yáasi, nō ne Upíima kupéneco kémeē.

²⁰ Nōpinémáreco nnéi pēe nté n we ye nō yáasi! Ani nōmenécōpēre yáhaane ani memáreco pirane. ²¹ Né Pōli, née rinécúruu ne kunénipe anōk nnyé wó re ne nō yáasi. ²² Úye unsá Upíima n la, Uléecaa uké u rité! Maranata! A kam, Urópíima! ²³ Upíima Yeesu uké ípēelēe nō nyíse! ²⁴ Ne nōnnéni lalē nō ne Kirisi Yeesu kupéneco kémeē.

2 Korenti

Lelee rítelé ntí kémee n we

Kaí ne rítelé foí kewole-me n kpáime, Korenti pikó ápi kóméine. Lẽ nnya ke Pɔɔli uu pi wɔlu uké pi nyíse re uripɔɔ ye ne pi caailenle.

Lẽ ke ifaaci iyẽ ii n kériinelẽ ye nní:

1. Pɔɔli ye lẽ kuu Yeosu Kirisi itume n le nkó símisi. Likéi lise kuú ne n náasi yee re uké rnpá yei tíyese piké Sáa Uléécaá ne Yeosu Kirisi ceri. Íwe ne ncóh ye keméé piyeye, amá hñiye kuú ne rnpá yo kahari (1-7).
2. Pɔɔli ye Kirisi pikó pree Korenti-i n we pise re piké kefa kese ne Yerusalem pikó pree íwe m má he. Lẽ ke picó api meyá m má, liké pẽ kai m párilẽ yoriye. Áyu nyee pilénaane kari yé n fe ari Yeosu Kirisi nnya m má kecáá kemúhè ró hele (8-9).
3. Pɔɔli ye nyíse re u alari mále uké pitume nɔɔme mewai ne pinncɔsimé kési (10-13).

Iyáhaa

1 Née Pɔɔli yee Uléécaá mela kémee Kirisi Yeosu utume m panse, ne urómáreɔ Timotee. Uléécaá icápine yee Korenti-i n we ne Uléécaá pikó picó nnéi pree Akayii ketẽ nnéi kecáá n we kari rítelé ntí wólu. ² Urósáa Uléécaá ne Upíima Yeosu Kirisi piké ípreeleé nɔ nyíse api ko nkíhñiye nɔ he.

Pɔɔli ye Uléécaá pɔɔnse

³ Tɔ Uléécaá pakare. Uyee Urópíima Yeosu Kirisi usaa. Uyee íwe rɔ n té uu ko rnpá yo kémee arókihñiye niñukuse. ⁴ Uyee ye ntóɔhñiye nnéi kémee arókihñiye niñukuse uu re tɔkè ye ko fe tɔkè pree ncóh mpehẽ mpehẽ kémee n we akó niñukuse yare ke uyẽ uu aróko n niñukuse meɔ. ⁵ Ái linyine nnya, tɔ Kirisi iwe iyẽ ico meyá lele. Liméɔ ke Uléécaá uú ne Kirisi tikine uké ne arókihñiye meyá niñukuse. ⁶ Rnpá tɔn íwe n le, tɔ i lele re Uléécaá uké ne tɔ ritiki uké ne nɔanékihñiye niñukuse uké ko nɔányu lo. Uléécaá un ye arókihñiye niñukuse, u lalé nɔké nkíhñiye yẽ nɔké ye ne fe nɔké ne meróɔ íwe iyẽ ico kéméé n kahari. ⁷ Lẽ nnya, tɔ ne nɔ tálenle meyíkíyiki. Li we re tɔ pinyuwe máálenle hñiye re kani nní irówe ico n le, Uléécaá ye nɔanékihñiye niñukuse yare kuu aróko n niñukuse meɔ.

⁸ Pimáreɔ, tɔ lalé ani ceri re tɔ Asii ketẽ kémee íwe píima lile. Háí irótisi íí ne tene, ai rɔ feriyee ari pree m mú-su re ári yé pree nfáa rikpá. ⁹ Amá tɔ ne pree meyíkíyiki nkɔ kukpáhá pikóme masile ari ntókpɔ yósu. Li lẽ wale re ári kape ye ne meróɔhñiye n tálẽ, amá tɔkè ye ne Uléécaá yee ye pikpɔkpɔ kémee pisei n yukuse n tálẽ.

¹⁰ Uyee nkɔ mmẽ kémee rɔ lése, uyee ko pilése rɔ kpáne. Meyíkíyiki kari ne u tálẽ te u yé ko pilése tɔ rikpá.

¹¹ Nɔ ne ko keyóme yáásile nɔn ne likemee rɔ léni. Pisei meyá ne keróɔá keyóme yáásile, Uléécaá un lẽ nnya

rɔ kpálẽ. Lẽ nnya ke pisei meyá api sónti piké tɔ nnya ko Uléécaá pɔɔnse.

Pɔɔli ye lẽ kuu n la uké wa conse

¹² Lelee rikóɔhñiye rɔ n we ye nní: Ári nka kerófa-i ne meróɔhñiye cési. Kecíre ne kefa kese ne aseí nyee Uléécaá kémee n léeri kari ne rnpá úye inipree-i pirókei wa, áí ne tósu nɔkenémee. Uléécaá kémee kai léeri, áí sisoipipi mewéeseɔhñiye kai léeri. Uléécaá kefa kuú ne rɔ n fenne kémee kai léeri. ¹³ Ái liféé linyine kam nɔ wólu, lẽ kani nní n kééni nɔn kóméi memáá. Ne ko tálẽ te nɔ kam ani hñiye pikóme kpá ne kéɔ-ɔ re ¹⁴ kukéri kukéri hñiye kani neni kóméi. Nɔ nyule re Urópíima Yeosu un píyee m pree, li yé tɔ nnya rikóhñiye nɔ wa yare kai ko nɔ nnya rikóhñiye tɔ n waine. ¹⁵ Lẽ kam ne tálẽ nnya kam pree la re nen Masetuwaani n tósu, ké nɔ rilóólú. Nen ko Masetuwaani n leeri, am ko nɔkenémee pitíki kpá am lisone melíru nɔ he. Kei kani yé pree ne rnpá yo né lẽ am ne Yutee ketẽ sí. ¹⁷ Yare méwoo kam kemúhè ké wa, née iye? Née kam m maa re né lẽ wa, kesoipipi memúhè kam lẽ musí nen kéyu ne kepire sóne? ¹⁸ Ne Unéléécaá, nsímé mmẽ kari mesére nɔ n yóólé hñiye kéyu ne kepire nkó. ¹⁹ Li we re Uléécaá Kepipi Yeosu Kirisi nsímé ke tɔ ne Silasi ne Timotee ari nɔkenémee rin-yóólé hñiye kéyu ne kepire nkó. Asei ase kuu má, nye nyee "eee". ²⁰ Yeosu yee mesei lẽ ke Uléécaá uu m maa re "eee" u yé rɔ wa. Yeosu uyẽ kari ye ko ne ritiki arí ne Uléécaá ríyu waise re "eee" u lẽ kuu rɔ m ma wa. ²¹ Uléécaá uyee tíyesele te tɔ ne nnɔ tɔkè tɔ ne Kirisi kupéneɔ kémee iníhñiye kari. Uricuruu yee rɔ lése uu ukuwéé-mẽ yekei. ²² U nwoi keróɔá wale uu Nfáasone keróme wai uké ne rɔ nyíse re u lisone ne rɔ ménle. ²³ Uléécaá ye nyánile! In te ne kiraasele, uké linyine né wa. Ám la ké nɔ m pekesi nnya kám nɔkenémee Korenti-i pree. ²⁴ Ái hñiye kari ne nɔ wai re ani ne kefa tene. Nɔ nfatene kémee iníhñiye pi-

wai máalenle ḥsone. Amá tō la re tō ne nnō tōké kesē n keisi liké mpōwnare nō n heelē.

2 Am la ké nōanēpō caaise nnya kam tihō re am nōkenémee pēpōne. ² Néen nkpēni nōanēpō n caaise, wōo yé pēe nō memáá nē tipōō larukuse, insá nō mpí apōō kam n caaise? ³ Lē nnya kam títelē tē lē nō wōi re nen píyei n tuipō, am kapē nō mpí, nō yé pēe rinēpōō n larukuse kémee meníḡe mpōōcaai yē. Ai céreise re ne ye nen mpōwnare m má, li ye kō nōnnēní mmú n lárúle. ⁴ Ncōḡ píima kémēé karḡ pēé we lin kewuu-i né mulú, nen meyíkíyiki tēni arḡ ne rítelē tē nō wōlu. Amá am nō wōi re nōanēpō aké caai, ne nō wōi re ani ceri re am kusa nō la.

Piké uwaikōpēkō akōpe sárei

⁵ Asei kecáá in te unyine ye pisei apōō caaise, ai né kuu wa, amá nōnnēní apōō kuu caaise. Am kapē ne rinnákíise nnya, né re nōmenéyá apōō kuu caaise. ⁶ Lē ke nōmenéyá ani nní u rincōise ye ne u piye. ⁷ Li nkpēni tu re nōké lē u sárei, ani urikiḡ niḡukuse, mpōōcaai píima nnyine ḡn kapē ne ḡ ka nké u n lóise nnya. ⁸ Lē nnya kam nō welu re ani n wai liké n nyíselē te nō u lalē. ⁹ Lē nnya kam títelē tē nō ḡ wōi ye re ne pēé lalē ké nō pēé ké yē te nō ḡpá yo kémee ripakare má néé ani má. ¹⁰ Nōn úye uakōpe n sárei, nē ne kō liute sáreile. In te nē ne nnyine má ké unyine sárei, ne nō nnya liute pisárei masile yare kai Kirisi kémee m pise. ¹¹ Ne lē wa re Setani úu kapē ne ncée n yē uké rō feriyē nnya. Li we re tō umela kuú ne n náási ḡsone nyule.

Lēle Turowaasi-pō Pōōli ripōō n caaise

¹² Kumúḡe kpe-i kam Turowaasi-pō Kirisi Nsímé Kēcire piyōó ḡ hápō, Upíima ye ncée né tápílele re ké pinékei wa. ¹³ Mpá ne lē, tinēpōō ye pēe caailenle, kām unémáreco Tiiti n yē nnya. Am pēe Turowaasi pikō-i yisi am Masetuwaani ketē sí.

Yeesu Kirisi ye ye tīyese kari ye feriyē

¹⁴ Uléécaā ye ipakare te, uye tīyesele kari Yeesu kupéneco kémee mesére feriyelē tōn menáḡe-naḡe nōḡ sōne. Tō kuu ye ne ritiki pisei apí ne ḡpá yei Kirisi ceru yare tulaali kpáhákwō kapi fō. ¹⁵ Tō Kirisi utulaali le Uléécaā keyu-i ne pē ke Uléécaā uu n lō ne pēpēe mpōlecece n tíkíle kémee. ¹⁶ Tulaali uye pēpēe nní mpōlecece n tíkíle kecáá kukpáhá kunyine mále, kpe ye usoi ḡ kpu. Amá ku pē ayu ke Uléécaā uu nní n lō kecáá kukpáhá kunyine le kpe ye nfáa n he. Lē nnya, wōo kēcire ye tulaalē te u yé lipikei pē wa? ¹⁷ Tō, ári picō meyā pēe Uléécaā nsímé ne n kpéense meco we. Amá Uléécaā ye tō tumme tōn urinyiri ne asei uinipee-i símisi tō ne Kirisi kupéneco kémee.

Nkómēine fale kémee pikeikō kecáá nsímé

3 Nō nkpēni nyáni yare merócíre kari nō nyíse, néé íye? Néé yare ke picō api ye n wa meco li kō tō pise re piké rítelē kerócáá wōi tōké nō nyíse nōké kelene rō céri? Néé li pise re nōkwé rítelē kerócáá wōi tōké picō

nyíse piké kelene rō céri? ² Nōrinécúruu, nō rítelē ke Kirisi uu kerócáá n wōi. Arókíḡ kémēé kapi ri wōlaalē. Nō ke pisei api ye ne rō céri. Pisei nnéi yé fe api rítelē tē ceru api kō ri keeni. ³ Nō asei kecáá rítelē ke Kirisi uu ne pirókēi rintíki uu ne wōlu. Ai kéwōle meni menyine kapí ne ri wōi, amá Nfáasone mee Uléécaā kémee n léeri kapí ne ri wōi. Ai kō aparekpāncúkú kecáá, amá sisoipipi akiḡ kémee kari wōlaalē.

⁴ Kari Kirisi ne rintíki tōn ne Uléécaā tálē nnya kari lē símisi. ⁵ Ai re tō músu re tō fe ari ntōnaḡe cire ne linyine wai. Amá Uléécaā ḡmane ye ye tīyese kari ye fe ari li wai. ⁶ Uye tīyese kari panse nkómēine fale kémee pikeikō. Ai isé wōle-wōle ke Uléécaā uu nkómēine fale kémee rō pālē, amá unfaa kuu rō pālē. Isé wōle-wōle ye ye ne nkpō ka, amá Nfáasone pō ne ye usoi nfáa hele.

⁷ Uléécaā ye pēe meke-me aparekpāncúkú kecáá uisé wōile umeyōōpi ame pēe likumúḡe kpe-i n tēlu. Moisi keyu ye pēe tēlule hái, Isirayēli pikō ápi ye pēe fe piké u riweríi. Ai kō re mesére ke Uléécaā meyōōpi mē amé pēé we. In te isé ye ye ne nkpō ḡ ka yé fe ii lē nyíse re Uléécaā meyōōpi áme kusa piye, ⁸ íye ke Nfáasone mee ye nfáa n he pōō yé pēe mese wa? ⁹ In te isé ye ye n tīyese Uléécaā uu ne pisei túhaane pinsímé nn kpi ye fe ii rō nyíse re Uléécaā meyōōpi áme kusa piye, íye ke Nfáasone mewai pōō yé pēe mese wa? Ai n yé tīyesele ari panse asei pite Uléécaā inipee-ii? ¹⁰ Tō fe arí maa re tōn meyōōpi mee pēe meke-me n tēlu metéi ye nkpēni kpule. Tōn pēe meke metéi ne neni mekō m múḡeisene, tō fe arí maa re neni mekō ye me fele ai nkáripí. ¹¹ Asei kecáá, in te lēle ai mesére ḡ we yé fe ai nyíse re Uléécaā meyōōpi áme kusa piye, íye ke lēle mesére ḡ we pōō yé pēe mese wa?

¹² Tō ne meyíkíyiki tálenle ḡmaa. Lē nnya karí ne tirōpōō ne kefa kese símisi. ¹³ Tō, ári ye Moisi meco kenírípi kéyu yarii. U ye pēe lē yariile re Isirayēli pikō ápi kapē yē lē ke meyōōpi mee áme ye n náḡai ame ye meketō n tu. ¹⁴ Amá li pēe kunísí pi ricōle. Hái ne neni-me, pi ye pin nkómēine kpure atelē n keeni, kenírípi kese kee ne kéyu pi hilalenle, ápi fe piké ke lese. Ai líka nnya, Kirisi kupéneco kémee ḡmane ke kenírípi ké ake ye usoi keyu-i le. ¹⁵ Hái ne neni-me, pi ye pin Moisi Isé Atelē n keeni, kunísí kpe ne wele kun cōlē. ¹⁶ Amá yare kai n wōlaalē te úye yē un píyei uncee rin-yá un Upíima-mē m pansepo, kunísí yē lele. ¹⁷ Upíima uyē kapi nté n tee ye nní Nfáasone. Kei ke Upíima Nfaa nn ḡ we ke usoi uu ye ne uripōō n we. ¹⁸ Lē nnya, tō mpí nnéi siyu-i ke kunísí áku nní ḡ cōlē, Upíima meyōōpi ye mesére rō tēlusele yare kenípeenyáni kémee. Upíima ye rō panseserile tōké kam tōké ne menyíne u wa. Meyōōpi ne metéi píima mee mesére ḡ taálē kémee kai lē wai.

Ári líka tu, amá Uléécaā ye pēe umemá píima tō rimúise

4 Uléécaā ye Unfanare kémee upikei rō pa. Lē nnya ke ikari íi rō tenelē. ² Tō piwahakei pēe isei ḡ we kesile. Ári nnōme ne pirókēi wai, ári kō Uléécaā nsímé kēḡéselē. Amá tō nsímēsei yōōlenle lin kpáíilē. Merōla

mee re rhpá úye uké yé te to Uléecaa inipee-i aseí pite le. ³ In te Nsimé Kεcire kari n yóólē ye pisoí kuḡmaha we, pεpeε m pɔlu knn kuḡmaha we. ⁴ Ke ketē nté uyɔɔpi Setani uu inipee pi rinhíla nnya, ápi pεé ne nsímé mmē kefa tene. Úu ye ḡmurei piké mmetéí mee n wariye yé. Metéí mē kémeé ke Kirisi meyoɔpi ame léemelē. Kirisi uyé kémeε kai Uléecaa léselē lin nyáni. ⁵ Ári yóólē te pisoí piké tirócuruu n nyáni, amá Upíima Yeesu Kirisi kari kekpeē waiselē. To ye maa re tó ne Yeesu nnya nópinékéikó le. ⁶ Uléecaa yee mekeε-me rḡ maa re: "Metéí meké kuḡmaha-i ta" metéí cire mee arókíḡ kémeε tapaalē. Uyee pεé lale uké tó rikpáiiε. Lē nnya kuu umeyɔɔpi mee Kirisi keyu kémeε n kpáiiē tó céreise.

⁷ To we yare sipérétúhu kémeε kapi lisɔne píima rim-pɔlɔ. Ai pεé n nyíselē te ái tó linyine tulaalē, amá Uléecaa nnaḡe mee linnéi wai. ⁸ Íwe nnyí nnéi nɔɔpuri ye ró kálaalē in tó nyíkilē, amá ái ró feriyε, ári nyu íye kari yé wa, amá ári pεe ripóɔ fóm te li piluke tó masile. ⁹ Pisoí ye ró wéekuselenle, amá Uléecaa úu ró fóm. Keteni-i kari laanu, amá ári kpu. ¹⁰ Mesére kari Yeesu nnya rhpá yei nkɔɔ heirente, Yeesu nfaa nké ne kerómeε n nyíselē nnya. ¹¹ To nfáa mále, amá mesére kari Yeesu nnya nkɔɔ heirente. Li nyíselenle re rhpá tɔn n kpu, unfaa ye irópiḡe-i wele mesére. ¹² Li nkɔɔ tó risale nóké ne nfáa m má nnya.

¹³ Li Nléecaasimé ritelé-i wólaalē te: Ne ne kefa tenele nnya kam símisi! Kemúḡe kesε kē kari kesé nfatene kecáa má. Karí ne kefa n tene nnya ke tó kó símisi. ¹⁴ To meyíkíyiki nyule re Uléecaa yee Upíima Yeesu pikpɔkɔ kémeε n yukuse yé kam uu kó umecɔ tó yukuse uu tíyese tó ne nnó ari Uléecaa kekúri sí. ¹⁵ Nó nnya kari lē nnéi wai re Uléecaa uké rhpá yei meyá ne pisoí kefa fénne piké u ceri, pisoí pεe yé u m pɔɔnεεε piké kó ne kulúí n kpáriise pin umeyɔɔpi taáselē nnya.

Íye ke usoi uu ye nfatene kémeé n we?

¹⁶ Lē nnya ke tirópɔ ári ye píkai caai. Mhpá irópiḡe nnaḡe mmú nn n teneri, nfáa ke Uléecaa uu ró n he ye rhpá keyáa kéye rhpape kpáselenle. ¹⁷ Lē nnya, neni mewee mmé-i iwe kari n le ii líka tu, ii ye kó náḡai. I yé kam ii meyóɔpi píima menyine ró he meteneciré. ¹⁸ Ái lē kapi ye ne inípeε n yé kecáa ke tó músu. Lē kapi ye ne inípeε n yé ái ye náḡai, amá lē kápi ye ne inípeε n yé pó ne liteneciré le.

5 To nyule re irópiḡe nnyí kémeε kari nní ḡ we ye we yare kucáḡíi kunyine. Kun píyei n fori, Uléecaa ye keyómecaa-pɔ kéyo keε yé mesére ḡ we ne ró mémpɔle. Ái pisoí pεe ke mɔ, amá Uléecaa yee uricuruu ke mɔ. ² To kó wele tɔn kucáḡíi kpē metene ḡmɔpu, tɔn meyíkíyiki káipi tóké keróyo keε keyómecaa-pɔ ḡ we kémeε lomɔ. ³ Asei kecáa, tɔn píyei keróyo ke-i n lom-pɔ, Uléecaa úu ye meḡmanε ró lεεɔ. ⁴ Kumúḡe nkú nnéi kari nní irópiḡe nnyí kémeε ḡ we, to ḡmɔpule yare nɔɔni mee ró nyíkilē. Ái re to lale tóké irópiḡe nnyí kémeé le, amá to wéésile tóké ipiḡe yee mesére ḡ we kémeε ló, líké wa re leleε ye n kpu ye nfáa teneciré kémeε lomɔ.

⁵ Uléecaa yee tíyese re líké lē kerómeε conse. U unfaa ró hele. Leleε nyíse re u kale uké lē kuu tó riñnyi ró pa.

⁶ Mesére kari ikari má. To nyule re kumúḡe nkú nnéi kémeε kari nní irópiḡe nnyí kémeε ḡ we, to Upíima ketone ne ketaa wele. ⁷ Asei kecáa, nfatene karí ne sóne, ái lē kari n nyáni nnya karí ne kefa tenelē. ⁸ To mesei ikari mále tɔn la tóké irópiḡe nnyí kémeε le tóké Upíima kémeε ketóne ha. ⁹ Lē nnya kari kó náasi re rhpá tɔn irópiḡe nnyí kémeε n we néε tɔn ikeméε n le, irósoi iké ne u n sá. ¹⁰ Lē nnya kai pise re ntónéi mmú, rhpá úye uké ha Kirisi uké ne u túhaane. In te úye ye lisɔne néε líkópe unfaa kémeε wa, liute uu umewai ihéé yósu.

Kirisi ye tó ne Uléecaa kecɔpe nsímé nyóɔnse

¹¹ To nyule re li pise re piké ye Uléecaa wuri. Lē nnya kari ḡmóɔpúlē te pisoí piké ntósimé ḡmurei. Uléecaa ye ró nyule ḡsɔne. Ne kó nyáni yare nḡ ne kó ró nyule ḡsɔne. ¹² Áni kape n nyáni re merócíre kari kó pinyíse nó kpálē. Amá to lale nóké ncée yé nóké tó nnya rikókɔri n wai. Lē kémeε, nó ye nnyine yé ani ye ne pεpeε ye lē ke inípeε ii ye n yé ne ríyu n wéési séése. Pē ápi ye leleε rikíḡ kémeε ḡ we waise. ¹³ Tɔn isɔɔ n tori, tó ne Uléecaa nkó ye mmē. Amá to nḡ kémeε ne ntóyukpáii nnéi wele. ¹⁴ Nla ke Kirisi uu ró ḡ nyíse ye tirókíḡ-i wele ari ye pεé ne nsímé mmú ḡmurei re usoi use kóló yee pisoí nnéi kecáa kpu. Kuu nní ḡ kpu nnya, pisoí nnéi ye kpule. ¹⁵ U pisoí nnéi kecáa kpule re pεpeε nfáa m má ápi kape kó ne piisoí n le yare pimékó cire-i kapí we. Amá Kirisi yee pikecáa ḡ kpu uu kó pikpɔkɔ kémeε yisi nnya kapí we.

¹⁶ Lē nnya kári kó nkpeni úka nyáni yare kapi ye ke-soimuḡe ne n yé mecɔ. Mhpá karí pεe mekeε Kirisi ne ke-soimuḡe kémeε n nyu, ári kó nkpeni lē u nyu. ¹⁷ Úye ne Kirisi pin timpéne, liute ye pansεle lifále ke Uléecaa uu n wa. Likpure ye tómpɔle, lifále ai léeri. ¹⁸ Uléecaa uyee ne Kirisi rintíki uú ne tó ne uricuruu kecɔpe nsímé nyóɔnse kémeε kai léeri. Uyee kó ró forii re tóké pisoí picɔ ne kam piké u ne pē kecɔpe nsímé nyóɔnse. ¹⁹ Kirisi ke Uléecaa uú ne ritiki uú ne uricuruu ne pisoí kecɔpe nsímé nyóɔnse, úu pimewai kópe kpísi uké ne pikéi wa. U ró forii re tóké pinyóɔnse pē nsímé riyóó. ²⁰ Lē nnya, Kirisi yee ró tumme re tóké nté upikeikó pεe ne urinyiri n tú. Tó ke Uléecaa uú ne nní tíkilē, ari ye pisoí sélei re: Ani Kirisi rinyiri nnya ḡmurei piké nó ne Uléecaa kecɔpe nsímé nyóɔnse. ²¹ Kirisi úu akópe áka má, amá uyé ke Uléecaa uu arókópe cɔnse. Uyé nnya ke Uléecaa uu nkpeni ró kpíilē te aseí pite.

6 In lē, ke tó ne Uléecaa ari nní kesé n keisi nnya, to nó pise re áni kape tíye kefa ke Uléecaa uú ne nó n fénne líké méwoo wa. ² Uléecaa ye maa re:

Kai ituḡe n tu re ké íwe nó té ne ne kutu nó ricɔle, ke keyáa ke n tu re ké nánéyu lɔ, ne nó comele. Lē nnya, ani kó te ituḡe yee nkpeni lē tu re Uléecaa uké íwe nó té, keyáa keε tu re uké nánéyu lɔ. ³ Ái tu re tóké unyine ncée he uké fe uké pirókéi kémeε ró kési. Lē nnya kari ḡmóɔpúlē te úka úu kape tó nnya Uléecaa kupéneɔ kémeé loó. ⁴ Amá to lale pisoí piké meróweε ritiki piké kó yé te to Uléecaa pikeikó le ne kefa kesε. Lē

nnya kari ncōŋ ne mpári ne mpóccaai kēmeé merócīre múilē tōn kahari. ⁵ Pi ró káiile api hánesi, api pīsoi tálaanke re piké pitele ró wa. Pikei api ró pelu ari kō kunōnkū ne nkú finē. ⁶ Ari lē ke irósoi ii n kpáilē ne merónyuwe ne merócīre pimúlú ne merówai sōne ne Uléecaa Nfaasōne ne lē kari hla yíkíyiki m má ⁷ ne nsímēsei písímé ne Uléecaa nnaŋe kpīsi arí ne nyíse re tō Uléecaa pikeikó le. Asei likó lē irótōpilū kari ye ne uláarō rintíki ari ye kō ne merócīre tápisi. ⁸ Pinyine ye ríyu ró waisele, picō pin isei ró waise. Pinyine ye ró pakarentele, picō pin tó lámaanke. Pi ró nyánile yare pinócmē in kō ne asei kari símisi. ⁹ Pi waile yare ápi ró nyu, pin kō ne ró nyu hōsōne. Pi ró nyánile yare tō kpuwaalenle, tōn kō peé ne nfáa má. Pi ye ne nkō ró n lalē, amá ápi ye pēe ró kó. ¹⁰ Pi ye n lalē piké tirópō caaise, amá lin pēe mesére ró láárú. Api ye re tō píwekō le, amá tō pēe pīsoi meýā memá waise. Tē ári líka má, in kō ne tō rhpá yo má. ¹¹ Nō pirósāne Korēnti pikó, ani kō te tō nō símisile ari kpáiiē re tō nō lalē ne kefa kesē. ¹² Ári sirófā nō pesí, nō nōsinéfa ró pesí. ¹³ Lē nnya kam nní nō símisi yare sinépi. Nōkē kō nōsinéfa merócō ripérése.

Kirisi pikó piké pēpē ápi Kirisi ne kefa n tenelē ne pimecīre tō

¹⁴ Nō ne pēpē ápi Kirisi ne kefa n tenelē áni kape ye ripéne, ái kō pēe re li ye lē tipéne. Íye ke lisōne ne líkōpe ai yé fe ai péne? Íye ke metéi ne kuŋmaha aku ye ripéne? ¹⁵ Íye ke Kirisi ne Setani api yé fe api kómēine? Yo yēe yé fe ai uyēe Kirisi ne kefa n tenelē ne uyēe úu Kirisi ne kefa n tenelē péne? ¹⁶ Yo ke Uléecaa keyō ne piléē kenýōnse ake pénelē? Tō ne Uléecaa yēe nfáa n te keyō le, yare ke Uléecaa ricuruu uu rhpá ma re:

Né kam am pikecōpe n we tō ne pē tōn sōne.
Ne sōnti ké Piuleecaa, pē piké kō panse pinésoi.

¹⁷ Uléecaa uu kō kpá re:

Lē nnya ani mpuri sanē pikó pē kecōpe le, ani iyaa n we.
Áni kape ne líkperinkpekō líka rikō, néké pēe nō yōsí.
¹⁸ Ké pēe nōunésáa, nōkē pēe pinéŋmāne ne pinékpére.

Né Upiima hnaŋe nnéi ute, néē lē ma.

7 Pinésāne kecīre, tō lē ke Uléecaa uu rhpá ma re u yé wa te. Lē nnya, tōké mewai kōpe mee ye ipiŋe ne rikīŋ n caai hēere. Tōké n ŋmóópúlē, irósoi iké n kpáilē tōn hōsōne Uléecaa wuru.

Lēle ye Pōoli mpócnare n he

² Áni kape nōsinéfa né pesí! Ári úka líka caai. Ári úka riwárarase, ári kō úka lík yōsí tōké n te. ³ Ái akōpe kam nō pālē nnya kam lē símisi. Yare kam pimáa rhpá masí, rhpá lin nfáa néē lin nkō, tō nō lalē meýíkíyiki. ⁴ Ne ne ripócō nō láárúle meýā. Nōinéco ye rikókōri né wele hōsōne. Nō ye nnécōŋ nnéi kēmeē rinékīŋ niŋukusele ai pēe meýā né n láárú.

⁵ Háí karí ne Masetuwaani ketē kēmeē n tuipō, ári mewénte yē. Íwe nnyí ncōpuri kari kei yē. Tō ne picō

pícnēaankee ye mpí, iwame ye kō nnyí kerófa-i. ⁶ Amá Uléecaa yēē pē apō nyēe n caailē ikari rikpásele. Uyēe tíyēse ke Tiiti mekame ame ikari tō rikpáse. ⁷ Ái umekame ŋmane mee ikari né rikpáse, amá kuu kō né n símisi lē kani kō uyē ikari rinkpáse yēe kō ikari né rikpáse. U ró símisi re lele n wa ye nō ricōŋle hái nōn la nōké piyéne né rikpá, nōn kō kenécáa tōpu. Lele tíyēse kai meýānsei né larisi.

⁸ Mpá rítelē tē karh pēe nō n wōipō tin nōanépō n caaise, am nkpēni ne ri tēni. Ne nyule re rítelē tē ne pēe kumúŋē kunyine-i nōanépō caaisele, amá am nkáripī ne ri tēni. ⁹ Li nkpēni né láárúle. Ái re kam nōanépō n caaise nnya, amá ke nōnnépōccaai nn n tíyēse ani mefine conse nnya. Uléecaa yēe péē la re nōanépō aké lē caai. Ai pēe nkpēni mese wai re ári líka nō caai.

¹⁰ Mpóccaai mee Uléecaa kēmeē n léeri yēē meýíkíyiki tíyēse usoi uu mefine conse, Uléecaa uu uriyu lōlu. Ári mmē tēni. Amá mpóccaai mee ketē ntē likó kēmeē n léeri yēē ne nkō kale. ¹¹ Tinételē ye nōanépō caaisele yare ke Uléecaa uu h la: Ani ripáí kuláa píima kpē kai nkpēni nō h wa. Áni yē kani nkpēni hla m má re nōké lisōne n waii? Áni yē kani nkpēni ne nōanékové piyám-ne n yōcōne? Áni yē nōmenéwai kōpe men nkpēni nō cōŋlēe? Áni yē nōn nkpēni riwure máa? Áni yē nōn nkpēni meýíkíyiki wēési nōké piyéne né rikpáa? Áni yē kani nkpēni n ŋmóópúlēe? Áni yē kani nkpēni h la nōké uwaikōpekō kutu ripasaa? Nō linnéi wale aní ne nyíse re áni nsímé mmē kēmeē líka caai.

¹² Ái uyēe akōpe n wa néē uyē kapi akōpe n wa nnya ke néē rítelē wóí. Amá ne lalē nōké ncēe yē nōké Uléecaa inipee-i nyíse re nō kerópire nyenule. ¹³ Lē nnya ke nōmenéwai ame ikari tō rikpáse.

Ái nkīŋŋe ŋmane kái ne ripá. Ke Tiiti uu nōkenémēe ne mpócnare n yisime re nō nōnnéni ukumíiri peseme nnya, li ró láárúle ái ne kusa. ¹⁴ Ne ukeyu-i nō pakarele, áni isei né lukeise. Tō ye mesére asei nō símisile, ai kō nkpēni nyíse re ne alari mále ké Tiiti keyu-i nōkenécáa rikókōri n wai. ¹⁵ Kumúŋē kpe-i ke Tiiti uú pēe nōkenémēe h we, nō pēe u waiselenle, ani kō kusáne u yōsu hōsōne. U ye likecáa léisele uu nō n la ai tōsu kuú pēe nō h la. ¹⁶ Li né niŋule re ne fe am ye rhpá yo kēmeē ne ripócō nō larisi.

Nfanare kēmeē piheē

8 Pimáreco, tō la tōké lē ke Uléecaa uú ne Masetuwaani-pō uicápīne kefa n fénne nō símisi. ² Li pēe ncōŋ píima kēmeē pi tanle aí ne pi peikee hái. Mpá ke íwe ii péē ne pi n tōŋaalē, piakiŋ ye péē niŋule, api péē ne nfanare he. ³ Ne ne inénipee yenle re rhpá úye yēe meyéne mese lē kuu kuhēe h we he, hái api fáause piri-curuu mela kēmeé. ⁴ Pi pēe tō ricōŋle re tōké ncēe pi he pē piké kō pilikó he piké ne Uléecaa pīsoi pēe Yerusalem-pō h we lémpō. ⁵ Pi wale ai tōsu lē karí pēe m músu. Pimecīre kapi mefoí Upiima pa, api kō limemáa pimecīre ró pa Uléecaa mela kēmeé. ⁶ Lē nnya kari Tiiti piŋe re uké nōkenémēé hapō uké lē liké ne kēto tu yare kuú pēe hla pikei pē n kōraane mecō. ⁷ Nō pimámá le Uléecaa líkō nnéi kēmeē. Nō nfatene mále nōn kō nsímé

nyu, nɔ kɔ Uléécáa likó picére masile, áni kɔ siká má. Nɔ kɔ náa rɔ nyíselenle. Lē nnya, ani kɔ mewai sɔne mmé kémee nɔlinékɔ ne nfanare he.

⁸ Ái re isé inyine kam nɔ páilē te ani i ritiki nnya kam lē símisi. Lē ke picɔ api nní h́ n̄mɔ́púlē nnya kam la nɔkɔ kɔ ncée yē nɔkɔ nyíse re nɔ mesei náa mále.

⁹ Nórínécúruu ye nyule lē ke Urópiima Yeesu Kirisi uú ne kefa nɔ n fénne. U pɛe umámá le, uu n̄́ nnya umécire waise úwekɔ́ re uké uiwe ne ritiki uké ne nɔ waise pimámá nnya.

¹⁰ Lē nnya, ne la ké nkɔ́péni nnékɔ nɔ maa itɔhɔ nnyí nsímé kéméé. Lelée yé pikéi nɔ wa. Nɔ́ yemi pifoí itɔhɔ nnyí kemúhɛ́ wa, nɔ́ kɔ yemi mefoí nɔ́inékɔ pa yare kani yé h́ fe. ¹¹ Lē nnya, ani nkɔ́péni pikéi pē wa h́sɔne ne kété-ɔ́ yare kani yé h́ fe ani wai ne kefa kesé yare kaní pɛe n kóraane mec. ¹² Usoi yēh́ un ne kefa kesé n he, pi ye uihée iyē yɔsile h́sɔne. Aai lē kári m má kapi rɔ písei.

¹³ Ái re nɔkɔ n̄́m̄enécíre íwe tá nɔkɔ ne picɔ lē. Li pise re nɔ ne pē kani nní h́ léní nɔkɔ kucɔ m má. ¹⁴ Líka ái ituhɛ nnyí kémee nɔ párilē. Nɔ mále nɔn picɔ fe. Nɔ́ fe ani pē kai m párilē léní. Lin kɔ píyei n ka lin nɔ rimpári, pē pin m má, api kɔ nɔ léní. Lelée yé tíyese ani n̄́nnénéí mmú n sá. ¹⁵ Yare kai Nléécaasimé ritelé-i n wólaalē te: Pɛpɛe meyá n kóɔi ápi líka picɔ sanjai, líka ái kɔ pɛpɛe nkáripí n kóɔi ripári.

Tiiti ne upisencɔ kecáa nsímé

¹⁶ Ne Uléécáa pakare re u n̄́m̄ɔ́pú mmē kam pɛe n̄́kenécáa m má nɔ́ Tiiti kémee wa nnya. ¹⁷ Tɔ u maa re uké n̄́kenéméé hapɔ uu n̄́murei. Uricuruu ye pɛe ri-hóle h́sɔne re uké n̄́kenéméé hapɔ. ¹⁸ U ne urókɔ use yee Nsímé Kecire n yóólē pin Uléécáa icápine nnéi kémee u waiselē kari tum. ¹⁹ Ai kɔ kpá re icápine iyee u lese uké rɔ sárū táké ne nfanare pikéi mpí pɛe nní arónipe-i h́ we kecáa m paílē. Lelée yé Upiima meyɔ́ɔpi lese ai nyíse ai kɔ lē kari náa m má táké ne picɔ n léní lese ai nyíse.

²⁰ Ári la unyine uké fe uké rɔ kési re ári itɔhɔ píima nnyí kapi nní arónipe-i n wa kecáa h́sɔne paílē. ²¹ Ái Upiima keyu-i n̄́manɛ, amá ne písoi siyu-i karí la táké wa yare kai m pise.

²² Tɔ kɔ urómárecɔ use pi ritikisele. Tɔ mepehē kulúi kémee u peenle ari yénu re úu siká má. Úu kusa kɔ nkɔ́péni ne ripɔ́ nɔ láárú. Li kɔ nkɔ́péni ikari pihɛe u rikpáséle re uké nɔ lē. ²³ In Tiiti, uyē ne unésencɔ le un kɔ n̄́kenéméé unékeicɔ. Pimárecɔ picɔ pɛe u n tíkílē p̄́ ne Uléécáa icápine pitume le. Pɛe keisile re piké ne Kirisi ríyu waise. ²⁴ Ani pi nyíse re nɔ meyíkíyiki náa mále, písoi piké pē ne Uléécáa icápine-i yē te nɔ mesei náa mále, api kɔ ceru re ne alari mále ké n̄́kenécáa rikókɔri n wai.

Lē kapi ne pimárecɔ pɛe Yerusalem-ɔ́ h́ we n lénine

⁹ Ái nkɔ́páni pise re ké itɔhɔ kani yé ne Uléécáa pikó Yerusalem-ɔ́ h́ ha kecáa nnyine nɔ wí. ² Ne yē te li nórínécúruu ripɔ́ wale re nɔkɔ pi lémpɔ. Lē nnya kam Masetuwaani pikó kémee n̄́kenécáa rikókɔri wa am pi

maa re pimárecɔ pɛe Akayii keteni-i h́ we ye hái yemi-me pimécire picápine máalenle re piké tóhɔ.

Nópinén̄́m̄ɔ́pú ye tíyesele piméyá apí n la piké tóhɔ.

³ Mpa ne lē, pimárecɔ mpí kam n̄́kenéméé tumpɔ nɔkɔ meyíkíyiki n̄́m̄enécíre n cápine yare kam h́ ma nnya. Ne nsímé mmú kémee n̄́kenécáa rikókɔri wale. Ám la líké wa re méwoo ye me. ⁴ Insá lē, tɔ ne Masetuwaani pikó tɔn n hapɔ, n̄́nsá kahane n̄́m̄enécíre n cápine, isei yé rɔ li re tɔ ne méwoo ripɔ́ nɔ larisi nnya. Isei ye kɔ n̄́́ ticuruu lenɛ. ⁵ Lē nnya kam musí re li nyam te ké pimárecɔ pē t̄́n̄́m̄ɔ́púse piké ne kekpeé né wa piké ha itɔhɔ iyē kani h́ maa re nɔ ne kefa kesé pa kecáa m paílē. Ké ne n tuiɔɔ, pin linnéi nyó́nsente api yekei. Kei kai ye pɛe nyíse re kefa kesé kaní ne tóhɔ, áni kefa kémee téní.

⁶ Ani n nyu re úye un nkáripí n lukesi, nkáripí kuu ye kpasí. Úye un meyá n lukesi, meyá kuu ye kpasí. ⁷ Li pise re mpa úye uké ne uripɔ́ he yare kuu urikɔ́-i n wa. Úu kape ukefa-i n téní, ái kape kɔ ne h́nanɛ. Li we re uyee ye ne mpóɔnare n he ke Uléécáa uú la.

⁸ Uléécáa yé fe uu mpa yo mpuri nɔ́ he, líka ái yé pɛe píkaí nɔ́ ripári, ani kɔ mpa yo meyá m má nɔn ne mewai sɔne wai. ⁹ Lē kai Nléécaasimé ritelé-i wólaalē te:

U ye ukefa nnéi ne píwekɔ́ lisɔne wale, mesére ke unfanare n̄́ we, h́n ye tene. ¹⁰ Uléécáa yee ye ipuri ulame he uu lukesi uu kɔ iluke u he uu le. U yé kɔ n̄́́ lē kai nɔ́ m pise he, uu kɔ tíyese ai meyá wai n̄́n̄́n̄́fanare pikéi pɔ́ɔ ne n taálē. ¹¹ U yé tíyese ani mpa píyei m má ani ye ne mesére n nyíselē te nɔ nfanare pikéi piwai lalɛ. Písoi meyá yé pɛe n̄́linéhɛhɛhɛ kani pi m pásii nnya Uléécáa pɔ́ɔnesɛ. ¹² Lelée pi m párilē kani lē pi pa. Ái Uléécáa písoi n̄́manɛ ke nfanare pikéi mpí api yóriye. Pi kɔ tíyesele písoi meyá pin Uléécáa pɔ́ɔnesente hái. ¹³ N̄́m̄enéwai mmé ye mewai kecire le hái. Me yé tíyese písoi meyá api Uléécáa ríyu waise, kani n nyíselē te nɔ Kirisi Nsímé Kecire h́sɔne tikilenle nnya. Nɔ ye kɔ n̄́linékɔ kpísile nɔ́ ne Uléécáa písoi pɛe Yerusalem-i h́ we ne picɔ nnéi ani h́sɔne. ¹⁴ Kapi n yē te Uléécáa ye meyansei kefa ne nɔ fénnele nnya, pi yé n̄́kenécáa keyóme yáasi api kɔ nɔ́ n la. ¹⁵ Táké Uléécáa pɔ́ɔnesɛ kuú ne lisɔne lee ái lico m má nɔ́ h́ he nnya.

Pɔ́ɔli ye upikéi mewee kecáa símisi

¹⁰ Néee Pɔ́ɔli, n̄́́ kapi n tee re ne ye nen n̄́kenékúrí n we am n̄́inénípeɛ n wuru, nen ketaa-ɔ́ n we, am nɔ́ n senkeɛ, ne la ké rinécúruu ne Kirisi nnare ne umewai sɔne ritiki ké ne nɔ́ pise re: ² Áni kape tíye, nen kumúhɛ́ kúye-i n̄́kenéméé n hapɔ ké nɔ́ senkeɛ. Ne la re nen ha n hapɔ, ké pɛpɛe m músu re kesoimuhɛ́ karí ne pirókéi wai ne kéyu papisi. ³ Tɔ pɛe mesei sisoipipi le, amá ái kesoimuhɛ́ atɔpi acɔ kari tɔpu. ⁴ Ái sisoipipi itɔpilū ke tó ne arótɔpi wai, amá itɔpilū yee m páápú in Uléécáa-i léeri karí ne tɔpu. I ye fele ii Uléécáa pilaarɔ imele láuli. Iyē kari ye ne sínɔ́metahai pepirente. ⁵ Iyē kari ye kɔ ne lē nnéi lee ríyu n wéési, lin limécire síkalē lin ne ncée tápaalē te písoi ápi kape Uléécáa céri pepirente. Tɔ ye písoi simúhɛ́ c̄́piile, ari tíyese api Kirisi m pakarelē. ⁶ Tɔ meróciɛ picápine masile táké

pipakareciré kutu ripasa, n̄n píyei m pakare ne k̄t̄o-
p̄o.

⁷ Ani m̄pá yo m̄ewee ripaí. In te n̄k̄enéc̄o p̄e unyine ye yé te u mesei Kirisi uk̄ó le, uk̄é c̄éri re t̄ó ne k̄o um̄ec̄o Kirisi pik̄ó le. ⁸ M̄pá nen n̄nan̄e mm̄ē ke Upiima uu né n he ne rik̄ók̄ori piwai nk̄aripi n t̄n̄se, isei íi né wain̄e. Li we re u r̄ó n hele re t̄ók̄é ne n̄ó l̄ē nk̄é ne Uléec̄aa n̄cee k̄ém̄e papisi. Ái pik̄ó p̄e kari n̄ó la. ⁹ Ám la liké n we yare ne ne an̄et̄el̄é n̄ó náraasent̄ele. ¹⁰ Pinyine ye símaan̄kee re n̄ē P̄ōli atel̄é kam ye n w̄ó n̄sím̄é ye m̄pape ne itisi t̄sile, amá nen pikek̄urí n we, am panse unárei nn̄én̄ōsim̄é n̄n k̄o p̄é mulú. ¹¹ Uye n̄n̄i l̄ē n símisi uk̄é n̄se k̄ó n̄s̄one re: L̄ē kari ket̄aa-p̄o n̄ we t̄n̄ ne ar̄t̄el̄é w̄ólu, ne l̄ē kari yé ha n̄k̄enék̄urí n̄ we t̄n̄ wai ye s̄ále.

¹² Ári káipi t̄ó ne p̄epe ápi ye pim̄ecire nnyáá n yekei t̄ók̄é n s̄á, ári k̄o la t̄ók̄é mer̄ó̄c̄ire ne pi m̄n̄j̄isene. Pi pik̄em̄ú̄j̄é cire mále kapí ne pim̄ecire m m̄usu, pin kei p̄ail̄ē pin ne pim̄ecire pic̄o m̄n̄j̄isene. Pi pin̄ír̄i le. ¹³ In t̄ó, ári m̄éwoo rik̄ók̄ori wai liké ha ne s̄ít̄o sinyine rifaau. Ke Uléec̄aa uu n̄k̄eném̄e p̄ikei r̄ó n forii, u pisit̄o r̄ó nȳisele. Sese ker̄óm̄ú̄j̄é kari n k̄p̄isine. ¹⁴ N̄o kari yé ne pir̄ók̄ei n tu k̄ém̄é wele. L̄ē nnyaa kari p̄ifoí n̄k̄eném̄é ne Kirisi Nsím̄é n háp̄o, ári p̄ikei ke Uléec̄aa uu r̄ó n forii ket̄o rifaau. ¹⁵ T̄ó, ári pic̄o p̄ikei kapi n̄k̄eném̄e n wa ne m̄éwoo rik̄ók̄ori wai. T̄ó ne m̄úsule ricuruu re n̄nn̄éf̄atene yé meȳá wa, t̄ó k̄o fe ari keisi ai l̄ē t̄ósu ái ne k̄éyu n s̄í. Amá ári yé wa liké p̄ikei p̄ē ke Uléec̄aa uu r̄ó n forii sit̄o rifaau. ¹⁶ Limem̄áá kari yé p̄e fe arí ha sit̄e se ne ket̄aa n̄ó n̄ we k̄ém̄é Nsím̄é K̄ec̄ire yóó. Ári la t̄ók̄é ayu n̄ye-i ke pic̄o api pip̄ikei n wa k̄ém̄e keisi t̄ók̄é p̄e pip̄ikei kapi piwai m̄ masí nnyaa rik̄ók̄ori n wai.

¹⁷ Úye un n la uk̄é um̄ecire ritaáse, uk̄é l̄ē ke Upiima uu n wa nnyaa um̄ecire ritaáse. ¹⁸ Li we re ái nk̄ó ye um̄ecire m pakarente ye Upiima k̄ém̄e ríyu má, amá nk̄ó ke Upiima uu m pakarente ye ríyu má.

P̄ōli ne p̄epe n k̄iraase re pi pitume le

11 Hóí pinék̄ó! Ani n kahari aní ne né kóm, m̄pá nen n wai yare is̄ōh̄o kam t̄óri. Ani ne né n kahari. ² Ne n̄k̄enéc̄áá il̄aar̄o ye Uléec̄aa k̄ém̄e n léeri waile. N̄o we yare uk̄p̄ere ye úu utisi n nyu un k̄o k̄p̄áil̄ē kam utisi use kóló n̄ félei. Utisi uye n̄n̄i Kirisi n̄maa. ³ Amá iwame ye né wele re n̄k̄eném̄ú̄j̄é yé caai ani Kirisi ne ket̄aa wai, ani kefa k̄ese ne pit̄íki u yá yare ke iwáa ii Efa kem̄ú̄j̄é ne mes̄ōh̄o n caai m̄ec̄o. ⁴ Ái líka nnyaa kam l̄ē ma. Úye ȳè un n ka, un Yeosu n̄sím̄é n̄ó rin-yóó, m̄pá linsá mm̄ē kari n̄ó rin-yóó, un k̄o nf̄áas̄one nnyine n̄sím̄é n̄ó n símisi, m̄pá linsá Nf̄áas̄one kani n̄ ȳs̄í, né un Nsím̄é K̄ec̄ire nnyine n̄ó rin-yóó, m̄pá linsá mm̄ē kani n̄ ȳs̄í, li ye ne n̄ó ris̄ále ani mese ne mese n̄m̄urei.

⁵ Ám pakare re p̄iso p̄ē kani n̄n̄i n nyáni re pitume piima ye linyine né fe. ⁶ In n la, am n̄kp̄eni usím̄enyuwe piima unyine, amá Uléec̄aa menyuwe áme né p̄aril̄ē. M̄pá píyei ne m̄pá yo k̄ém̄e kari t̄iyese ani l̄ē ceru. ⁷ Ne Kirisi Nsím̄é K̄ec̄ire n̄ó riyóole am ih̄éé íka pise. Ne

menéc̄ire ricepisele ké ne n fe ké n̄ó riñt̄áase nnyaa. Ak̄ó p̄e kam p̄e l̄ē waa? ⁸ Kar̄n̄ p̄e n̄k̄eném̄e n keisi, Uléec̄aa ic̄ápine ic̄o ye p̄e né héle. Né fe am te iȳē kam yáai am̄ ne n̄ó léni. ⁹ Kum̄ú̄j̄é k̄pe-i kar̄n̄ p̄e n̄k̄eném̄e n̄ we, íwe ye p̄e né lonle, amá am̄ n̄ó úka líka pise. Yeosu pik̄ó p̄e Masetuwaani-p̄o n léeme ye p̄é ne lele m p̄aril̄ē né kale. Ám p̄é la ké n̄ó n nyikil̄ē yare n̄c̄oni. Ne keweesei, am̄ k̄o la ké n̄ó n nyikil̄ē. ¹⁰ Kirisi n̄sím̄ései mee keném̄e n̄ we kar̄n̄ la ké ne n̄ó símisi re: Úka úu yé fe uk̄é Akayii ket̄ē nn̄éi k̄ec̄áá lir̄ik̄ók̄ori né kpu! ¹¹ Yare am̄ n̄ó la nnyaa kam l̄ē símisi né iye? Ái l̄ē! Uléec̄aa ricuruu ye nyánile re ne n̄ó lal̄e!

¹² L̄ē kam n̄kp̄eni n̄n̄i n wai kam yé ne piwai n n̄m̄ó̄p̄ul̄ē, p̄epe ic̄ee n wéési pik̄é ne rik̄ók̄ori n wai re t̄ó ne p̄ē p̄ikei ye pise le ápi kape lincee n yé nnyaa. ¹³ Lipite p̄ē ápi pitume yík̄iyiki. Pi p̄ikeik̄ó le p̄e n k̄iraase pin wai yare pi Kirisi pitume le. ¹⁴ L̄ē ái n̄kp̄ani lis̄ána linyine! Setani ricuruu ȳè rip̄ól̄le uu k̄iraase re u met̄éi ulecaatume yík̄iyiki le. ¹⁵ L̄ē ái n̄kp̄ani lis̄ána linyine re up̄ikeik̄ó pik̄é rip̄ól̄ pik̄é k̄iraase re pi Uléec̄aa aseí ute p̄ikeik̄ó le. Amá l̄ē ke piliwawai ai ye ne k̄éto n̄ kpu le s̄ónti liké ne pi tene.

P̄ōli iwe kuu itume p̄ikei k̄ém̄e n li

¹⁶ Ké k̄o pim̄áa n̄ó rik̄pá re úka úu kape né n nyáni yare ne us̄ōh̄ore le. Né n̄c̄on̄ l̄ē né n nyáni, ani mese n̄m̄urei ké l̄ē n we néeké k̄o ne l̄ē nnyaa nk̄aripi rik̄ók̄ori n wai. ¹⁷ In n la l̄ē kam n̄n̄i n̄ la ké maa ái l̄ē ke Upiima uu la. Li né we yare ké rik̄ók̄ori wa nnyaa kam l̄ē símisi yare us̄ōh̄ore. ¹⁸ L̄ē ke p̄iso meȳá api n̄n̄i kesoim̄ú̄j̄é ne rik̄ók̄ori n wai nnyaa ke né k̄o la ké rik̄ók̄ori wa. ¹⁹ N̄órin̄éc̄uruu n̄c̄on̄ k̄o ne mewéeses̄ōh̄o má, amá n̄o ye k̄o p̄e pin̄ír̄i ne n kaharile. ²⁰ N̄o ye n kaharile api il̄ási n̄ó tini api n̄ólinék̄ó le, api n̄ólinék̄ó n̄ó ȳósu, api k̄ec̄áá n̄ó nyáni api sip̄ese n̄ó t̄úuni. ²¹ Li isei né wele ké ne m̄ maa re t̄o rinári mále.

M̄pá ne l̄ē, ne n̄kp̄eni símisile yare us̄ōh̄ore re l̄ē ke pic̄o apí ne rik̄ók̄ori n wai ke né k̄o fene ké ne rik̄ók̄ori wa. ²² Nénte lipite p̄e Pi-Epiree le néen k̄o U-Epiree? Nénte pi Isirayeli pik̄ó l̄ē néen k̄o Isirayeli uk̄ó? Nénte pi Apiraham pip̄ir̄ē le néen k̄o Apiraham kep̄ir̄ē? ²³ Nénte pi Kirisi p̄ikeik̄ó le? Ké n̄kp̄eni símisi yare li né pan-selenle: Né ne Kirisi uk̄eik̄ó le nen pi fe. Li we re ne keisile am pi feriȳe. Pi mes̄ére ak̄panii né waile ai pi feriȳe. Ne ip̄epi yenle n̄s̄one am pi feriȳe, am k̄o meȳík̄iyiki mes̄ére n̄kp̄o heirente. ²⁴ M̄ep̄eh̄ē menup̄ū ke Pisui fi api né k̄aíi. Mese áme we af̄eena kapi ye m̄pá mék̄aíi méye k̄ém̄e is̄éí né súúke. ²⁵ M̄ep̄eh̄ē metaani ke R̄om̄ pik̄ó apí ne ns̄éí né k̄aíi. Mese kapi apare né tapisi re ké kpu. Metaani ke míni ame kur̄n̄in̄c̄i rimí, am míni-i tone ket̄ú̄j̄é ne kesine nn̄éi. ²⁶ Ne in̄éc̄ee kului k̄ém̄e ik̄óí ne míni ne piyaa ne pin̄eyuc̄o Pisui fi ne mpuri sane pik̄ó nnyaa n̄kp̄o heirente. Ne ayu ne acesi k̄ec̄o n̄kp̄o heirente, am k̄o mínimaa k̄ém̄e ne p̄epe n k̄p̄aril̄ē te Kirisi kapi t̄ikil̄ē anipe-i n̄kp̄o heirente. ²⁷ Ne p̄ikei pape-pape wale am k̄o íwe piima yenu. Mes̄ére ke n̄c̄oni n̄n̄ ye né tu, nk̄ú ne nn̄íre nn̄ né wai, am ye an̄ó paasi am la, nnyiȳe nn̄ né loni am il̄ū paa ké t̄á. ²⁸ Ne k̄o m̄pá keyáa

kéye Uléécaā icápine nnéi kecáá músule. Ám nkpáni la ké nnécōj mmē p̄́ tin̄cō maa. ²⁹ Úye un tinárei rinyine m má, né ne kō panselē unárei. Úye un akópe n wa, li ye rinépōw caaiselē.

³⁰ Lin n we re usoi uké rikókōri wa, tinénárei ke nées ne rikókōri wainē. ³¹ Upiima Yeesu usaa Uléécaā ye nyulē re ám kiraasē. Uyēe r̄pá piyēi ipakarē te. ³² Kar̄n p̄́e Tamaasi kuyu-i ḥ we, uyōwpi piima Aretasi ye p̄́e unyine kuyu iwéēsē tinlē, uyē uu p̄́e p̄́sōi kuyu sipoo-i t̄apaasē re piké né t̄í. ³³ Amá pinyine api né kp̄́si api menére menyine-i wai apí ne mmele kupole kep̄́re-mē súisep̄́o ar̄n ne uanipe-i ḥmēherēē.

P̄́oli meylene ne usiláré

12 Li pise re ké rikókōri n wai, amá rikókōri ári kō p̄́e nyam̄. Amá ne nkp̄́eni lalē ké menéylene ne siláré ke Upiima uu né ḥ nyíse nkó símisi. ² Ne Kirisi upiretiki unyine nyulē. Iḥmē kefi ne ina ye nnyí ke Uléécaā uu u n kp̄́ip̄́o uú ne keyómecaa-p̄́o ripōhō t̄áánū kémee ukékúrí s̄́. Ám nyu un uisoiḥye nnyí kémee we nées úu ikeméé we, amá Uléécaā ḥmanē yēe nyu. ³ Ne p̄́e nyulē ḥmaa re li usoi uyē kp̄́ip̄́ole aí ne keyómecaa-p̄́o Uléécaā kekúrí s̄́, amá ne kō kp̄́ane re ám nyu un uisoiḥye nnyí kémee we nées úu ikeméé we, amá Uléécaā ḥmanē yēe nyu. Kelō ke-i kuú p̄́e awahan̄cō anyine kō kái usoi ncēe n ḥe re uké fe uké símisi. ⁵ Né fe am liute uyē mpuri nnya rikókōri wai. Amá in tinécúruu ḥmaa, in n la tinénárei kecáá kam n nyu nnya kam yé fe am tikókōri wai. ⁶ Nen p̄́e n la ké rikókōri wa, úka úu yé fe uké re isōhō kam tóri. Asei kar̄n p̄́e ne ri wainē. Amá ne menécíre múilenlē. Ám la unyine uké kenécáá kemúḥé kenyine wa kee lē ke p̄́sōi api kenécáá n nyáni nées kapi n kóm̄ei n fe.

⁷ Ám kapē ne lipiima lē ke Upiima uu né n nyíse nnya rikókōri n wai nnya ke itói inyine ii inéḥye-i we. Setani utume unyine yēe né fápii re ám kapē ne rikókōri n fulaalē nnya. ⁸ Mēpehē metaani kam Upiima pise re uké itói iyē né lese ⁹ uu p̄́e né pesē re: Kefa kar̄n ne p̄́o n fénnelē ye ne p̄́o piyēle. Tipónárei kémee kam ye nnénaḥe nyíse. Lē nnya, né tinénárei nnya rikókōri wa Kirisi nnaḥe nké ne kenémee n nyíselē. ¹⁰ Lē nnya, tinénárei ne alē kéméé kam ḥ we ne ḥwe ne piwéékuse ne mpōwcaai kam Kirisi nnya n yénaalē ye né láárúle. Li we re ne ye nen tinárei m má kam p̄́e meníḥe pááp̄́.

Lelee Korēnti pikó kéméé P̄́oli nfasimé n tanaalē

¹¹ Ne nkp̄́eni símisile yare usōhōtore, amá nōw t̄iyese kam lē wai. Nōw yé p̄́e meníḥe kenécáá ḥsōne símisi. M̄pá nensá líka n tu, p̄́e kani nní n nyáni re pitume piima ápi líka né fe. ¹² Kumúḥé kpe-i kar̄n p̄́e nōkenémee pinékei n wai, nōw p̄́e nnéniḥe r̄pá ncōḥ ḥ-ye kémee ne mewaisaḥa ne mewai piima yenlē. Lelee nyíse re ne utumē lē. ¹³ Yo kecire ke Uléécaā icápine icō ii yé ai n̄́ pári? Insá kám líka nōw m pise re ani ne né lē. In lēe ni, ani nnécaai mmē né sárēi!

¹⁴ Ne kō menécíre picápine masile ké metáánū nōkenéméé ḥap̄́o. Nen kō n ḥap̄́o ám nōw pisenē re ani né

lē. Ái nōlinékó kar̄n la, amá nōrinécúruu kar̄n la. Asei kecáá, ái sipipi sēe ye cápinente asi pisáa ne píni yekei, amá pisáa ne píni p̄́e ye cápinente api pisipipi yekei.

¹⁵ Né né rinépōw ne nōkenécáá menémá caai am kō rinécúruu kp̄́si am nōkenécáá ḥe, ái yé né ricōḥ. Lē nnya, nōw nkar̄ipi né n la re ne meyánsei nōw la nnyaa?

¹⁶ Nōrinécúruu ye nkp̄́eni yé te ám nōw úka pise re uké né lē. Unyine yé kō fe uu re ne uyaaluke lē, mesōhō kam nōw pínei ar̄n ne nōw fe am meníḥe lē. ¹⁷ Né p̄́e kam nōkenémee n tump̄́o unyine kar̄n ne ritiki ar̄n ne nōlinékó yōsu ar̄n n te? ¹⁸ Ne Tiiti riḥmōw̄p̄́uselē re uké nōkenéméé ḥap̄́o, am kō u ne urōmáreco ucō uyē tump̄́o. Nōw fe ani re Tiiti ye nōlinékó yōsile uú n tee? Yare ái kemúḥé kesē ke tō ne uyē arí ne keisi tōn kō ncēe nse tikilē néē? ¹⁹ In n la, hái mekeē-me kani nkp̄́eni músu re alari kari nōkenémee wéēs̄i. Ái nkp̄́eni lē. Tō ne Kirisi kup̄́necō kémee kari Uléécaā keyu-i símisi. Pimáreco, tō lē nnéi wai re ncōké ne Uléécaā ncee kémee papisi nnya. ²⁰ Ái líka nnya kam lē wai. Ne wuru re né ha nōw lēep̄́o áni we yare kar̄n p̄́e ḥ la, nōw kō yenu re ám we yare kaní p̄́e ḥ la. Ne wuru re pitele ne kufatoī ne kuwōi ne íkeḥene ne alē ne iwōhō ne píyuwélaa ne méwoo méwoo piwai yé nōkenécōpe n we. ²¹ Ne kō wuru re ké ne m p̄́ep̄́o, Uléécaā yé ha nōinéníḥe-i isei piwaisē né rikp̄́a. Nōpinékó meyā p̄́e ne mewai kōpe ḥ ncōḥlē yare kapí p̄́e n wai yé ha t̄iyese am tēni hái. Ápi kahane pimek̄p̄́erink̄p̄́ewai ne pimeseicirewai kapí p̄́e n wai kep̄́ire rintō.

Icélāa t̄ōcōw ne iyáhaa

13 Metáánū kam nní nōkenémee sōneḥo. Li wōlaalē te p̄́iseérakōw piké ye pité nées pitaani tu api kelene usoi akópe pa. ² P̄́ep̄́e p̄́e mekeē akópe n wa ne picō nnéi kar̄n ne máne. Ám neni nōkenémee we amá lē kar̄n p̄́e menéḥape lírū kémee nōw n símisi kam kō nkp̄́eni pisimé nōw kp̄́alē te nen ha kō nōkenémee m p̄́ep̄́o, ám nōw úka nnári wainē. ³ Nōw lalē ncōké yé te Kirisi yēe kenémee we un ne símisi nées yo? Nōw kō yē. Kirisi úu nōkenémee rinárei má, u unnaḥe nyíselē. ⁴ Mesei ye me re u p̄́e rinárei mále apí ne kunap̄́éékōw kecáá u kari. Amá Uléécaā nnaḥe kuú ne nkp̄́eni nfáa má. Tō ne kō ukup̄́necō kémee rinárei mále. Amá nōw kam ani yénu re t̄́ ne kō Uléécaā nnaḥe nnya t̄́ ne uyē kup̄́necō kémee nfáa yē. ⁵ Ani nōrinécúruu nōmenécíre ripaí ani yénu re nfatene ye nōkenémee wee? Áni yē te Yeesu Kirisi ye nōkenémee wee? Néē nōw ripaile áni yē te nōw nfatene má? ⁶ Amá ne músu yare nōw kam ani yénu re t̄́ ári nfatene paalē. ⁷ Tō ye Uléécaā ne nōw wele re áni kapē akópe áka mpuri piwai rikp̄́a. Ái lē karí la tōké ne nyíse re tō alari mále, amá tō la re ncōké ye fe ncōké mewai sōne wa, r̄pá nōn m músu re t̄́ ári líka fe tōké wa. ⁸ Ári ḥnaḥe ḥka má tōké ne nsímései t̄́p̄́isi re ḥn kapē leeme. Lírōkō yēe tōké wa nsímései nké léeme. ⁹ Tō ye tōn tinárei m má, nōw ḥnaḥe m má, li ye rōw n láárúle. Lē kari Uléécaā m písei yēe re uké t̄́iyese ncōké nfatene kéméé m pelu. ¹⁰ Lē nnya kám nní nōkenékúrí ḥ we, kam te ké mencire rítelē nōw wōip̄́o, nen piyēi nōkenéméé n tuiḥo, ám kapē ne nōw ḥ senkeē nnya. Up-

íima ye nókenécáá ḡnaḡe né hele re ké nó n ḡmḡḡpúsẽlẽ
nḡn ne ḱyũ sĩ. Úu ḡnaḡe né he re ké ne nó ritékéé.

¹¹ Ketume kai lḡ wa, pimárecḡ! Liké nó n láárú nḡn ne
pipele ḡmḡḡpúlḡ. Ani ikari n kpariisene nḡn kḡ rinḡḡ rise
má. Ani ne nórinéḡḡ n we. Uléécãã ye ḡla m má uu
ye akíḡ niḡukuse uké nókenémee n we.

¹² Ani nómenécḡpēcire ripirane ani memárecḡ
yáhaane.

Uléécãã pikḡ nnéi ye nó yáási.

¹³ Upíima Yeesu Kirisi uké ípẽelée nó nyíse. Uléécãã
uké ḡla nó nyíse. Nfáasḡne nké kḡ nónnéńéi ḱmẽé n we
nké nó ripénesẽ.

Kalaati

Lelɛɛ rítelɛ ntí kɛmɛɛ n̄ we

Uléɛca icápine iyee Kalasii keteni-i n̄ we ke Pɔɔli uu rítelɛ ntí wóɔpɔ. Uicee kuú pɛɛ ne Nsímé Kɛcire n kónúlɛ kɛmɛɛ kuú pɛɛ i karikɛɛ. PISOI meyã ye músu re Kalasii ayu nyee ituɔe kumii-mɛ n̄ we ye nyɛ (UPM 13-14). Pɔɔli pikɛi memádá, pɛpɛɛ Pisuifi piyomeyáhaa n yóólɛ api icápine iyɛ tiki api upitumɛkei lómiise apí n yóólɛ te li pise re piké Moisi isé n tikilɛ api kɔ kérii. Pɔɔli pilaarɔ ye músu re li ne sá re Kirisi pikó nnéi piké isé iyɛ n tikilɛ. Pin lɛ n wa, pi yé pɛɛ limemádá fe api Yeesu Kirisi ne kefa tene. Nsímé mmú ye Yeesu Kirisi Nsímé Kɛcire ne memíi wele.

Ifaaci iyɛ mekériine ye mmé:

1. Nsímé Kɛcire yíkíyiki nkó ke Pɔɔli uu nté símisi. Pɔɔli uu pi léise re Uléɛca ye sisoipipi yɔsile re si Yeesu Kirisi ne kefa tene nnya, amá ái re kasi piyomeyáhaa inyekii n tikilɛ nnya. Lɛ nnya kuú ne Piyee cési re yo nnya kuú la uké Nsímé Kɛcire ne piyomeyáhaa inyekii m pɛnelɛ un tikilɛ (1-2).
2. Pɔɔli ye isímé ye Nkómɛine Kpure kɛmɛɛ n̄ we kpísi uú ne unsímé alari pa. Uléɛca rinɔɔ kuu n yekei re wele isé ii kelene leeri. Yeesu Kirisi kɛmɛɛ ke rinɔɔ tɛ kuu n yekei ari wa. Sisoipipi nnéi ye Uléɛca inipɛɛ-i sále. Usuifi ne mpuri sanɛ ukó ne ulási ne uyee umɛcire n te ne utisi néɛ unósi ye sále (3-4).
3. Pɔɔli ye aseɛ lesɛle uu símisi lɛ ke Kirisi pikó api pimɛcire n te. Nkó ye Yeesu ne kefa n tene ye náásile Nfáasɔne nké u n séni. U ye kɔ umewai kpure tíyɛle. Kirisi isé ii icélaa kulúɛ, amá i pise re pISOI piké nɔɔni n lénaane (6:2). Usoi uké umɛcire n te aseɛ nyee re uké picɔ ne kutu n ɔlɛ un tíyɛsɛlɛ Nfáasɔne mee Uléɛca kɛmɛɛ n léeri nn u séni (5-6).

Iyáhaa

1 Né Yeesu utumɛ Pɔɔli ne pinémáreɔ Kirisi pikó nnéi pɛɛ nté n̄ we, tɔɔ Kirisi pikó pɛɛ Kalasii sitɛ kekádá Uléɛca icápine-i n̄ we rítelɛ ntí wólu. Ái pISOI pinyine pɛɛ né tumɛɛ, ái kɔ unyine kam titiki ar̄n ne Yeesu utumɛ pansɛ. Yeesu Kirisi yeɛ n kpu, Sáa Uléɛca uu u yukuse ne Sáa Uléɛca uyɛ pɛɛ né tumɛɛ. ³ Urósáa Uléɛca ne Upíima Yeesu Kirisi piké ne kefa n̄ fénnɛ api kɔ nkíɔnɔɔ n̄ he. ⁴ Kirisi ye uricuruu umɛcire kpísi uu arókópe nnya he re uké nfáani ketɛ nké mewai kópe kɛmɛɛ r̄s lese. Urósáa Uléɛca mela kɛmɛɛ kuu lɛ wai. ⁵ Uléɛca uyee ipakare te r̄pá píyɛi-pɔ! Amí.

Nsímé Kɛcire nse mee we

⁶ Nóménéwai ye nnóɔ né yile re nɔ mɛse ne mɛse Uléɛca kepɛre ritɔ nnya. Uyee ne Nsímé Kɛcire n̄ séɛ re Kirisi ye ne kefa n̄ fénnɛ nnya. N̄ɔ pɛɛ u yá ani Nsímé Kɛcire féɛ nɔ n tikilɛ. ⁷ Ái re Nsímé Kɛcire féɛ nɔ nnyine ye we nnya kam lɛ símisi. Amá pISOI pinyine pɛɛ we pin n̄ɔkɔi n̄ tanaalɛ, pin la piké Kirisi Nsímé Kɛcire rikéɔjéɛɛ. ⁸ Lɛ nnya, r̄pá t̄s unyine néɛ uléɛcaatume unyine ye keyómɛca-pɔ leeme uu weri uu nnyine n̄ símisi re Nsímé Kɛcire ye mu kái pɛɛ mmɛ kari nní n̄ símisi, Uléɛca uké liute anóɔ wa! ⁹ Tɔ pisímé n̄ masile! T̄s kɔ nkpéni pisímé n̄ rikpá re úye un nnyine

n̄ símisi re Nsímé Kɛcire ye mu kái pɛɛ mmɛ kani nní piyóɔ m masí, Uléɛca uké liute anóɔ wa!

¹⁰ Lɛ nnya iye! Ne nkpéni lɛ wéésile re pISOI piké né n la néɛ Uléɛca uké né n la? PISOI piké né pakare kam la néɛ iye? Nen pɛɛ pISOI ipakare n wéési, am yé pɛɛ Kirisi ukeikó.

Uléɛca ye Pɔɔli wéɛ re uké utumɛ

¹¹ Pimáreɔ, ké nse n̄ símisi ani kóm te Nsímé Kɛcire kam ne n kónúlɛ n̄ kesoipipi kɛmɛɛ léeri. ¹² Ái usoi unyine kɛmɛɛ kam n kɔ, ái kɔ unyine ye né n céesi. Amá Yeesu Kirisi yeɛ né n nyíse.

¹³ N̄s ménéwai ricuruu n kɔ kumúɔɔ kpe-i kam pɛɛ Pisuifi inyekii n tikilɛ. Ne pɛɛ meyanseɛ Uléɛca icápine pikó wéékusɛlenɛ nen náási ké i kpu. ¹⁴ Ne pɛɛ Pisuifi inyekii iyɛ tikilenɛ ai t̄su nnɛpuri pikó ne pinésáɔ meyã. Ne pɛɛ n̄la mále re ké Pisuifi inyekii n tikilɛ ai t̄s t̄s ne Pisuifi picɔ t̄s n sá.

¹⁵ Amá Uléɛca ye hái unéni kefa-me né wéɛ uú ne kefa né fénnɛ uu né séi re ké upikei wa. ¹⁶ Kuu ukepɛi né n nyíse uu re ké riyóó mpuri sanɛ pikó piké ke ceri, am nkpáni unyine kɛmɛɛ ha re uké mesɔhɔ né rikpá. ¹⁷ Am kɔ Yerusalem-pɔ pɛpɛɛ itume n li api né tise kɛmɛɛ ritaá. Amá Arapii ketɛ kam mɛse ne mɛse t̄mpɔ am pɛɛ Tamaasi kuyu-i pɛeri. ¹⁸ Inmɛ itaani memádá kam pɛɛ Yerusalem titaá re ké Piyee ceri, am pɛɛ ukeyɔ-i tone siyáa kefi ne sinup̄. ¹⁹ Amá am utumɛ úka ucɔ

yě, insá Upiima uwā Yakupu. ²⁰ Lě kam nní Uléecaa inipee-i nó n wólu ye nsímései le, ám nnóme wai.

²¹ Kam Yerusalem n yisi, Sirii ne Silisii sitě karń ha.

²² Likumúhě kpe-i Uléecaa icápine pikó ppe Yutee keteni-i n we ápi ppe né nyu. ²³ Mékome kapí ppe kó te uyee ppe mekee pi n wéekuselě yee nkpéni yóólě te piké Nsímé Keciire kuú ppe ne pikópe n náási ne kefa tene.

²⁴ Lě nnya kapi kenécáá Uléecaa pakare.

Ɔɔli ne pitume picɔ ye kómeine

2 Am ppe iqmē kefi ne ina memáá yisi, tó ne Parinapasi ari Yerusalem kuyu pele, arń ne Tiiti pǎ ko pene. ² Uléecaa yee né nyise re ké kei ha nnya kam lě wa. Kam n tuipɔ, am psoi ppe kei meyá iyukɔ n tú ne iyaa leepɔ am Nsímé Keciire kam mpuri sane pikó n símisi asepi le. Li we re ám la lě kam n wai ne lě kam piwai m masí liké méwoo wa. ³ Tiiti yee kenékúrí n we ye Ukireki le úu ppe kélě. Amá ápi nkpáni ricuruu u ricóh te uké riké. ⁴ Mpa ne lě, pinyine ppe n kparálě te pi Kirisi pikó le ye ppe kerɔɔpe wele. Lipite pē ne mekee-me ró múnhesile piké yě te iye kari Kirisi ne ritiki tɔn ne tirɔpɔ we. Pi náásile piké isé ilasi kéme re ró psepɔ. ⁵ Tó ári nkpáni ne kutu pi ricɔ mpá fíí. Tɔ la re Nsímé Keciire asepi nnéi aké nókenémé n we.

⁶ Psoi ppe kei meyá iyukɔ n tú ye ko ppe wele. Ápi né ricóh te ké linyine mpuri wa. Né ám piriya kapí ppe mekee m má kpisi ké ne linyine wa. Uléecaa úu ye psoi siyu-i ripái úu ne túhaane. ⁷ Ticuruu pi cerile re Uléecaa ye Nsímé Keciire né rimmúisele re ké pikéciré riyóó yare kuu Piyee rimúise re uké pikéké riyóó meɔ. ⁸ Uléecaa yee Piyee pansese uutume pikéké kéme, limɔɔ kuu ko né pansese uutume pikéciré kéme. ⁹ Yakupu ne Piyee ne Yohani ppe kei we re Uléecaa icápine piyukɔ. Kapi n yě te Uléecaa yee piké pē né rimúise, api tó ne Parinapasi yáási api kunípe ró pa, ai nyise re tɔ rinó rise wale. Ari kómeine ntónéi re tó ne Parinapasi tóh yé pikéciré kéme ha, pē pɔh pikéké kéme sí. ¹⁰ Likei lise kapi ró m pise yee re ári kape piwekɔ ppe piicápine-i n we kecáá palei. Am ko mesei li wai ne kefa kese.

Ɔɔli ye ne Piyee Antiyɔɔsi-pɔ cési

¹¹ Amá ke Piyee uu Antiyɔɔsi-i n ka, úu mewai sɔne wa, am mpá úye inipee-i u kesu re úu alari má nnya. ¹² Psoi ke Yakupu uu n tumme piké kelene n tuime, Piyee ne mpuri sane pikó ppe ye ppe ricáripí rise-i n le. Amá ke Yakupu pisáne pē api n ka Piyee uu pi yenu, uu ye ppe mpuri sane pikó mpí kulukeɔ n kaasente un peppe m pólólě te mpá úye kai pise re uké riké wuru. ¹³ Pisuifi tɔɔɔ pɔh ko umɔɔ pipékaanke loni, ái ne Parinapasi pǎ pene uu pikecáá kecáá mewai mē n tikilě. ¹⁴ Kam n yě te ápi Nsímé Keciire ne asepi tikilě, am pinnéi inipee-i Piyee maa re: Pɔh nní Usuifi, pɔh mpuri sane pikó isoi icɔ n le, ái Moisi isé kaa tikilě, iye kaa yé ppe mpuri sane pikó ricóh te piké Pisuifi isoi icɔ li?

Nfatene mee ye Pisuifi ne mpuri sane pikó riyu lo

¹⁵ Tó ne hái keróleeme-me Pisuifi le, ári mpuri sane pikó ppe ápi Uléecaa n nyu. ¹⁶ Tɔ ppe nyule re ái usoi nkó yee isé n tíkilě yee Uléecaa inipee-i asepi ute. Amá uyee Yeesu Kirisi ne kefa n tenelě yee asepi ute. Lě nnya ke tɔh ko ne kefa u tenelě te liké ne kei ritiki tɔké ne wa asepi pite Uléecaa inipee-i. Ái kape wa re kari isé n tíkilě nnya. Li we re úka úu Uléecaa kéme asepi ute re u isé ritiki nnya. ¹⁷ Amá in te tɔ la re tɔké Kirisi ne kefa tene tɔké wa asepi pite, ari yénu re tóh ko pikópeko le. Li ppe nkpéni wa yare Kirisi yee akópe ncee ró nyise néé iye? Ái nkpáni lě. ¹⁸ Nen lě karń ppe n fori pimóme m ppe, néé menécire yámne re ncaai karń ppe wa. ¹⁹ Asepi ye nye re isé ii yé nkpéni fe iké linyine né pise. Ne ikemeé wele yare ukpɔkɔ. Isé iyee ne nkpɔ né ka. Ne Uléecaa nnya nkpéni nfáa mále. Tóh ne Kirisi tóh kunapéékɔ kecáá kpu. ²⁰ Lě nnya, ái nkpéni né hmaa ricuruu néé nfáa má. Amá Kirisi yee kenémee nfáa má. Kai neni ne n kpisi, Uléecaa kepipi karń ne tálě nnya kam nfáa má. Kéke né la aké ne kenfaa kpisi ake né nnya he. ²¹ Né ám kesi re ke Uléecaa úu ne kefa né n fenne, rinéyu kuu lo. In mesei re usoi yee isé ritiki úu ne Uléecaa inipee-i wai asepi ute, Kirisi nkpɔ pǎ ne méwoo le nkpéni.

Isé ne nfatene kecáá nsímé

3 Nǎ Kalaati pikó, aníriyɔɔpi nnyé! Wóo kéyu lě nó risɔmaase? Nen ko ne Yeesu kapi kunapéékɔ kecáá n kari nsímé nó símisi cáká-cáká. ² Nsímé nse karń la ké pise ké kó te kani isé n tíkilě nnya ke Uléecaa uu Unfaasɔne nó he néé kani Nsímé Keciire n kó aní ne kefa n tene nnya kuu Nfaasɔne nó he? ³ Nɔ meyíkíyiki aníriyɔɔpi lée? Nɔ lalé nóké ne Uléecaa Nfaasɔne pitiki koraane ani ppe ne nkpéni psoi isímé tenese? ⁴ Yare méwoo kani nkpéni nní iwe nnyí lii? Ái re liké méwoo lě wa. ⁵ Kani isé n tíkilě nnya ke Uléecaa uu Unfaasɔne nó he nɔn ne mewaisaŋa nókenémee wapisi, néé iye? Néé kani Nsímé Keciire n kó aní ne kefa n tene nnya kuu lě wa?

⁶ Limɔɔ ke Apiraham úu ne Uléecaa kefa tene. Li ukecáá wólaalě te: Ke Apiraham úu ne Uléecaa kefa n tene nnya ke Uléecaa uu u kpisi re asepi ute. ⁷ Lě nnya, ani kó hɔne re peppe Uléecaa ne kefa n tenelě ppe Apiraham pipirě yíkíyiki. ⁸ Li Uléecaa ritelě-i mekee-me wólaalě te Uléecaa yé mpuri sane pikó waise asepi pite, kapí ne kefa u n tene nnya. Lě nnya ke Uléecaa uu rinó sɔne ntí Apiraham pehele re: Pǎ nnya, né ketě kecáá sisoipipi nnéi rinó sɔne ritikise. ⁹ Apiraham ye Uléecaa ne kefa tenele, Uléecaa uu rinó sɔne u tikise! Limɔɔ, piye pin nfatene m má, uu rinó sɔne pi tikise yare kuu Apiraham n wa.

¹⁰ Anóh kópe ye mpí nnéi ppe n tálě te isé yé pi yoriye kecáá wele. Li Nlécaasimé-i wólaalě te: Úye unsá lēle isé ritelě kéme n wólaalě nnéi rintiki uké ko lipikei n wai, anóh kópe ye liute kecáá wele. ¹¹ Ái céreise re úka úu yé isé ritiki úu ne Uléecaa inipee-i wai asepi ute. Lě

nnya kai wólaalē te: Usoi nkó yee aseí ute re u Uléecaa ne kefa tene nnya, yee nfáa má. ¹² Ticuruu isé ne nfatene hn líka pénelē, amá isé ye maa re: Uyee yé i rintiki ne iketo-pó kii yé nfáa he. ¹³ Kirisi ke Uléecaa uu tirótisi anóo wa. Kei ke Kirisi uu ne isé anóo kémee ró lése. Nléecaasimé ye mesei maa re: Pin úye kuna kecáa rinkóo, Uléecaa ye liute anóo wale. ¹⁴ Li lē wale re mpuri sane pikó póoké Yeesu Kirisi kupéneco kémee rinóo sone ke Uléecaa uu Apiraham n yekei yē. Lē kémee ton nfatene m má, to lē Nfáasone ke Uléecaa uu ró n yekeilē yenle.

Isé ne lē ke Uléecaa uu písoi n yekeilē kecáa nsímé

¹⁵ Pimárecó, ne la ké sisoipipi mewai kémee linyine kpísi ké ne nó símisi ani kóm. Usoi un tinóo n wai uu yekei yare kai m pise, úka úu ye kesi, úka úu ye líka rikpá, in ko ne kesoiipipi kee wai ake yekei. ¹⁶ Apiraham ne upirē ke Uléecaa uu pēe ko ne lisone lē kuu n yekeilē mé. Ái wólaalē te Apiraham ne upirē. Lē nnya, ái písoi kulúí mekó kai wólaalē, upirē use mekó kai wólaalē. Uupirē uyee Kirisi. ¹⁷ Mmē kam h la ké nó símisi ye nkpéni mmú: Uléecaa ye mekee-me wóile uu yekei yare kai m pise. Likepire, ai wai inmē píle píle mena ne afetaani, Moisi isé póo pēe kelene leeri. Íi yé fe iké lē ke Uléecaa uu h la uké wa caai. Insá lē, Uléecaa rinóo kuu n yekei yé rinañe paa. ¹⁸ In te isé ke usoi uu ye ritiki Uléecaa uu pēe ne lē kuu u n yekeilē u pa, li pēe wale re Uléecaa uu urinóo cire kuu n yekei ritiki. Amá ke Uléecaa uu mekee-me n yekei nnya kuu Apiraham ípēelē nyíse uu lē kuu u n yekeilē u wai.

¹⁹ In lē, yo nnya ke isé ii pēe nkpáni we? Iyē nkó mee re iké mewai mee áme Uléecaa mela-i h we písoi n nyíselē, Apiraham upirē uyē ke Uléecaa uu lisone n yekeilē uu ha ne tui. Pilécaatumē pēe isé iyē písoi cereise. Usoi unyine yee pēe ne Uléecaa nnoo n símisi kapí ne ritiki apí ne símisi. ²⁰ Pin ne usoi rintiki apí ne linyine wai, li nyíse re pēpēe pikei n wai ye kulúí wele. Amá Uléecaa mecire yee rinóo piyekei kémee pikei wai.

Yo nnya ke isé íí we?

²¹ Lē nnya, tóké nkpéni re isé íi Uléecaa rinóo kuu n yekei ritikii? Ái nkpáni lē. Pin pēe isé inyine n wa yee yé usoi nfáa n he, i yé pēe fe ii usoi Uléecaa inipee-i waise aseí ute. ²² Amá Uléecaa Nsímé ritelē ye maa re mewai kópe nnañe mee ketē nní múlī. Li pēe lē wale re písoi mpí nní pēe yé Yeesu Kirisi ne kefa n tene pēe yé lē ke Uléecaa uu pi n yekeilē yē.

²³ Nfatene itunje iké kelene n tu, isé ye pēe ró hánaalenle yare pikpaniikó, in tó mé liké ha ne tu pēe uye-i ke Uléecaa uu yé ró n nyíse re tóké Yeesu ne kefa tene. ²⁴ Lē nnya, isé yee ró nyíi aí ha ne Kirisi ikametunje tulu. Uyē kari yé ne kefa tene arí ne Uléecaa inipee-i wai aseí pite. ²⁵ Kari nkpéni nní ne Kirisi kefa pitene m máalē nnya, ári nkpéni urónyóle uyē mekó-i we.

²⁶ Li we re ko nkpéni nónnéni Uléecaa sipipi le, kani Yeesu Kirisi ne kefa n tene nnya. ²⁷ Nó mpí nní nóo nní Kirisi kupéneco kémee míni n wóle, nó ne uyē ne pansela

pise. ²⁸ Lē nnya, ái nkpéni we re nkó ye Usuifi née mpuri sane ukó, née ulási née uyee umecire n te née utisi née unósi. No nkpéni meyíkíyiki pise le, kani Kirisi Yeesu ne kefa n tene nnya. ²⁹ In te ko mesei Kirisi pikó le, ko Apiraham pipirē le. Nóo lē ke Uléecaa uu pēe Apiraham ne upirē n yekeilē te.

4 Mmē kam nní la ké maa re: Usoi unsá kahane m papisi kuu pēe ikúlanlū li, uu ulási ne hka kémee kóólelē, in ko ne uyee mpá yo te. ² Mpá ne lē, pinyine pēe yé u nyoí api ukecáa m paílē aí ha ne kumúñé kpē ke usáa uu n yekei tulu. ³ Limeco ke tóo ko pēe we yare siwá sínsá. Ketē nké kecáa, hñañe likó ilasi karí pēe le. ⁴ Amá ke itunje ii n tu, Uléecaa ye Ukepipi tummele unósi unyine uu ke maru apí ne isé ke múlú ⁵ keké ne pēe ke isé ii ilási n tónselē n fénne, keké ko ne lē kémee ró m pansese Uléecaa sipipi nnya. ⁶ Kani ko nní Uléecaa sipipi nnya ke Uléecaa uu nñanékíñ kémee Ukepipi Nfaasone wa nn sélei re: Sáa! Sáa! ⁷ Lē nnya, áni ko nkpéni pilási, ko usipipi le. Nón usipipi, ko ko Uléecaa mela kémee umemá pite le, memá mé kuu usipipi n yekeilē.

Lele Kalaati pikó kémee Póoli nfasimé n tanaalē

⁸ No pēe mekee wele áni Uléecaa nyu. Piléé pinyine ilasi kaní pēe le apí ko pēe meyíkíyiki piléecaa. ⁹ Lē nnya kani nní Uléecaa n céri née ke uyē uu nní nóo n céri nóo ko nkpéni ketē kecáa hñañe likó kémee pēe aní ha liilasi piluke kpáá? Nñañe mmē hn líka kuwai we, hn ko líka tu. ¹⁰ No meyansei siyáa sinyine ne iwáre inyine ne añmē anyine wéle ani waise inyónsetunje! ¹¹ Li nfasimé né we re pinékei karñ ne nókenémee ringmóópú apí kape méwoo wa!

¹² Pimárecó, ne nó pise re ani menéco mmé n we. Né ne ko nómenéco isé ilasi kémee wele. Áni ncaai hka né wa. ¹³ Ani léise re ne pēe utóikó le, pēe uye-i karñ pēe mefoí Nsímé Kecire nóo rin-yóó. ¹⁴ Karñ pēe lē m pólú, ám pēe kúpaí meté we. Amá áni né níñi áni ko né hmeriye. No ne íwe né lile, ticuruu ani ko né yósu yare Uléecaatumē unyine née yare ne Kirisi Yeesu le. ¹⁵ Méye ke nónnépónare mmē nn pēe? Né hmaa née yē te nñ pēe n fene, nó pēe ricuruu nónnéñpēe léseñte ani né pa. ¹⁶ Kam nsímései nóo n símisi nnya kam pēe nkpéni pansese nónnélaaró, née íye? ¹⁷ Nla mmē kapi nní nókenécáa m má nnañe hn lisone linyine. Pi lala piké tóo ne nní túñne kóké pēe meyá pin n la. ¹⁸ Li nyarñ te áni kape ye pikai lisone ne síká wa, ái re pēe uye-i kam nókenékúri h we hmane. ¹⁹ Sinépipi, ne ko ne nóo nnya ntóosi kómeile yare unósi ke memárenlō ame n kéheni. Lē kai yé né n we aní ha ne pipele tene, aní ne Kirisi mewee nókenémee n nyíselē. ²⁰ Li ripóo né we re ké pēe kumúñé nkú-i nókenémee n we ké céri lē kam yé nóo n símisi. Ám nyu íye kam yé nóo wa.

Icélaa yee Akaa ne Sara nsímé kémee h we

²¹ Nóo nní n la isé iké nókenécáa hñañe m má karñ la ké pise re ko pēe kómei lē kii n símisi? ²² Likumúñé re li wólaalē te Apiraham ye piñmáne pité mári. Ulási Akaa

ye use ne u mari, uuncoi Sara yee umecire n te pɔɔ ne uco u maru. ²³ Kesoipipi mela kɛmɛ ke Akaa uu uuhmáne mari. Amá Uléecaa rincoo kuu n yekei kecáa ke Sara pɔɔ uukó mári. ²⁴ Nsímé mmɛ nnyineco ye mmú: Pinósi pɛ keté ye anɔɔ até ke Uléecaa uu n yekei le. Nkómɛine foí mmɛ ke Uléecaa uu ne pisoí Sinayi riyɔɔpɛ kecáa sée Akaa uu ne siwá maru silási. ²⁵ Akaa ye we yare Arapii keté-pɔ Sinayi riyɔɔpɛ. U ko we yare kuyu nkú kapi ye neni nní n sée re Yerusalem. Ku ne kupikó ye isé pilási le. ²⁶ Amá Yerusalem yee keyómecaa-pɔ n we ne upikó ye pimɛcɛre tele. Kuyu kpekɛre nkpéni we yare uróni. ²⁷ Lɛ nnya kai wólaalɛ te: Pó unósi nyapi nkó

yee úu píkaí m máraalɛ, a yisi a co.

A mpɔɔnare ne ricáaí.

Pó ke memárenlɔ áme píkaí n kéhenlɛ!

Unósi ke ula úu n la sipipi ye ulakó sikó kulúí feriyɛ.

²⁸ Pimárecɔ, nɔ́ ne Uléecaa rincoo kuu n yekei nnya usipipi le Isaaki mecɔ. ²⁹ Uyɛ kapi kesoipipi mela kɛmɛ m mári ye uyɛ ke Nfáascɔne nn n tíyese api máru lémaalenle háí. Lɛ kaí we ne neni-mɛ. ³⁰ Iye kécire kai pɛe wólaalɛ? Li wólaalɛ te: A unósilasi nkó ne uuhmáne lakase, li we re ulási uuhmáne ne uyee umecire n te ukó, ápi yé ikúlanlú kesé li. ³¹ Pimárecɔ, lɛ nnya tó ári ulási uyɛ sipipi. To uyee umecire n te sikó le.

Áni kape ilási kɛmɛ n we

5 Kirisi ye ilási kɛmɛ ró lésele re tóké meyíkíyiki merócíre n te. Lɛ nnya, ani n we nɔn páápú, áni kape ko nómenécíre ilási kɛmɛ pitane rikpá.

² Ani kutu ricɔ, nɛ́ Pɔɔli ké nó símisi ani kóm te nɔn n tíye pin n kérii, Kirisi úu pɛe líka nó yóriye. ³ Né ko pimáa nó rikpá re úye un n tíye pin u rinké, isé nnéi kai pɛe pise re uké ritiki. ⁴ Nɔɔ nní n la re nɔké isé ritiki nɔké ne Uléecaa inipɛe-i wa aseí pite, nó ne Kirisi ye túún-nele ani Uléecaa ipɛelɛe paa. ⁵ Tóɔ nní ne kefa u n tenelɛ, tó ne mɛ́ te u yé ró waise aseí pite. Nfáascɔne mee tíyesele kari mɛ́ te Uléecaa yé ntófatene nnya ró waise aseí pite. ⁶ Kirisi Yeesu kupéneco kɛmɛ, nké née nkéciré n ye líka yóriye. Lɛle kuláa m má yee usoi uké nfatene m má mee nla n nyíselɛ.

⁷ Nɔ koraanele nɔɔne háí. Wóo nkpéni nsé nó púnɛise un ne nó yúlu re áni kape aseí ritiki? ⁸ Nsímé mmɛ kapí ne nní atu nó n takai n Uléecaa yee nó n séi kɛmɛ léeri. ⁹ Pi ye maa re: Nkpónótɔ pite fíi pɛe ye kukpéecari nnéi nyépuke. ¹⁰ Amá mpá ne lɛ, ne ne Upíima tálɛ te nɔ sónti nɔké nɛ́e sɔne kɛmɛ pɛeme. Amá uyee nní nó n cónlɛ, te úye kécire loo, Uléecaa yé kutu u ripasa.

¹¹ Pimárecɔ, nen pɛé n céesi re li pise re pisoí piké kérii, yo nnya kapi yé pɛe nkpáni né n wéékuselɛ? Nen lɛ n céesi, Kirisi nkpɔ kunapéékɔ kecáa n ye pɛe úka kɛmɛ awóle nsímé. ¹² Pɛpɛe nní nó n cónlɛ te ani kérii ápi kape ne piké nmanɛ ripá. Piké mese pimɛcɛre comesi!

¹³ Pimárecɔ, Uléecaa ye ilási kɛmɛ nó lésele re ani nómenécíre n te. Mpá ne lɛ, áni kape ne riwáaná re nɔ nómenécíre te nnya aní ne lɛ kani n káipinke n wai. Amá ani n lakaane nɔn ko pikéi wapaane. ¹⁴ Nsímé nse

kɛmɛ ke isé nnéi lí we. Lɛle re: A upóɔ n la yare ripócúruu. ¹⁵ Amá nɔn nómenécɔpɛcɛre n kéhenne nɔn n takainke, ani nómenécíre tí. Insá lɛ, nó nómenécíre kónaane.

Nfáascɔne mela ne meróla cire

¹⁶ Lɛ nnya, ne la ké nó símisi re ani tíye Nfáascɔne nké nó n séni, áni yé pɛé uyɛ-i nólinékáipi-káipi n wai. ¹⁷ Ái lɛ kani n la ke Nfáascɔne n n la. Ái ko Nfáascɔne lilala ke nóɔ ko la. Nfáascɔne lilala ne lɛ ke kesoipipi ake n la ái ye risáne. Lɛ kaí we nnya káni ye fe nɔké lisɔne kani n la n wai. ¹⁸ Amá in Nfáascɔne mee nó séni, isé lí pɛe ko nnaɔe nókenécáa má.

¹⁹ Lɛ ke kesoipipi likáipi-káipi ai ye n léeme aí n nyáni kpáii ye nní: Iwásá piwapaanke ne mékperinkɛwai ne meseiciréwai, ²⁰ ne piléenyóɔne ne menírihélaawai ne iláarɔ piwapaane ne picéɔaanke ne kufatoi ne kuwó ne íkerɛne ne pikóólentene ne pitele siwúri piwapaanke ²¹ ne uco likó pikáipinke ne píta niré ne piluke caainke ne anyá ne lilyineco. Ne la ké nó péhele yare kam pisímé nó m masí re: Pɛ nnéi pɛe limewai mɛ n wapisi uka úu Uléecaa iyɔɔpi kɛmɛ melone má.

²² Amá lɛ ke Nfáascɔne pɔɔ ye usoi n he ye nní: Nla ne mpɔɔnare ne nkíɔnɔne ne mpure ne kusoi piwai ne nfanare ne aseí pitiki ²³ ne nɔne ne mecíre pimúlú. Isé lí mewee mɛ kesu. ²⁴ Kirisi Yeesu pikó ye pimewee ne pililala ne pilikáipi-káipi pikpíké masile api kunapéékɔ kecáa kari. ²⁵ Nfáascɔne mee Uléecaa nfaa ró heelɛ. Lɛ nnya, tóké tíye nké ró n séni. ²⁶ Ári kape panse píyuwélaa tóké merócɔpɛcɛre anɔɔ n wélaane tɔn ko merócɔpɛcɛre kufatoi wapaane.

Ani nɔni n lénaane

6 Pimárecɔ, nó mpí ke Nfáascɔne nn nní n séni, nɔn ye unyine n yé un akópe n wai, ani ye m purú aní ne nɛ́e sɔne-i u peseri. Ani ye nómenécíre tí te mewai mɛ mecɔ áme kape nó léeme. ² Ani nɔni n lénaane. Lɛ kani yé ne Kirisi isé rintíki ye lɛ. ³ Úye un m músu re úu kusa we, kúu ko pɛe líka tu, umecire kuu kúraase. ⁴ Mpá úye uké ye uricuruu mewee ripáí. Un n yé te li rikóɔri we uké umecire ne múɔiseɔne, ái kape ne picɔ. ⁵ Li we re mpá úye yee yé céri uu símisi lɛ kuu n wa.

⁶ Li pise re usoi nkó kapi Uléecaa Nsímé n céesi uké ulikó ne uucélaa kecáa pípaí n léni.

⁷ Áni kape nómenécíre kiraase, ápi ye Uléecaa sényi. Lɛ ke usoi uu n lukesi kuu ye kpasí. ⁸ Úye un umela likó n lukesi, uu umela likó yénu. Amá úye un Nfáascɔne likó n lukesi, uu Nfáascɔne mela yenu, léle nní nfáa tene-ciré. ⁹ Mewai sɔne piwai ápi kape ye ró pi. Li we re tɔn lɛ piwai ne n nɔmóɔpúlɛ, itunɔ ye sóntile, mpá úye uké lɛ kuu n lukesi kpasí. ¹⁰ Lɛ nnya kai nkpéni nní lɛ kuwai n we, tóké pisoí nnéi nla n nyíselɛ, aí ne tósu tó ne pɛ́ tó Kirisi ne kefa n tenelɛ.

Icélaa ɓɓɓɓ ne iyáhaa

¹¹ Ani ripaí lɛ kam nkpéni tinécúruu ne kunénípe nɔ n wɔ́i mekóne mekóne. ¹² Mpi nnéi pee n wéési re písoi piké pi pakare pee nɔ cɔ́hlɛ te ani kérii. Ápi la piké Kirisi nkɔ kunapéékɔ́ kecáá nnya íwe inyine li. ¹³ Pikéké pɛ ricuruu ápi isé tíkilɛ, amá pi péé la re nɔ́kɛ kérii piké ne nɔ́pinéké pɛ nnya rikókri n wai. ¹⁴ In née, ke Uróíma Yeesu Kirisi uu kunapéékɔ́ kecáá n kpu ηmane yee nɛ́ tikókri waise. Líka licɔ́ ái likecáá kpálɛ. Kunapéékɔ́ kecáá nkɔ mee týyese ke ketɛ́ kecáá likó ái kɔ nkpéni

kenémee kuláa kúka má, ám kɔ nkpéni pikáipinkɛ li kpálɛ. ¹⁵ Ái nké née nkéciré yee linyine yoriye, amá Uléécaá uké rɔ pansese písoi fale yee ye yoriye. ¹⁶ Mpi nnéi pee piisoí kémee nsímé mmú n tíkilɛ karɔ́ ne welu re Uléécaá uké nkíhɔ́ne pi he uu kɔ íwe pi téni. Nkíhɔ́ne ne píwetu piké kɔ Uléécaá kuyu Isirayeli kecáá n we.

¹⁷ Kai neni ne n kpísi, úka úu kape picóh né rikpá. Iwɔ́i ye inépihɔ́ kecáá nyíselenle re ne Yeesu kecáá íwe lile.

¹⁸ Pimáreɔ́, Uróíma Yeesu Kirisi uké ípeeléé nɔ́ nyíse. Amí.

Efɛɛsi

Lɛlɛ rítɛlé ntí kɛmɛ ń we

Uléɛca icápinɛ yɛɛ pɛɛ Efɛɛsi-pɔ, mɛkɛɛ Asii kɛteni-i ń we kɛ Pɔɔli uu rítɛlé ntí wɔ́i un Rɔm kuyu-i kukpaniilee-i we. Kirisi pikó pɛɛ ápi Pisuifi nɛ pɛpɛɛ Pisuifi kuu ri papɔlɛ. Mɛyá kɛ rítɛlé ntí ari pikɛi má, anɔ́w sɔnɛ metikisɛ kapí nɛ ri n kóri nnya (1:3-14). Kɛkoraanɛ kɛ-i kɛ Pɔɔli uu píyulalɛ nɛɛ Yeesu metiki kɛmɛ písoi nyíɛ (1:9). Uléɛca yɛ nɛɛɛ mmɛ́ isɔ́wú walɛ uké kɛlɛnɛ ketɛ́ nɛ kɛyómɛ mɔ́ (1:4). Amá Uléɛca yɛɛ nɛ Yeesu Kirisi ritiki uú nɛ nɛɛɛ mmɛ́ tɔ́ nyíɛ. Pɔɔli yɛɛ lɛ́ tɔ́ riyóó.

Ifaaci iyɛ́ mɛkériinɛ yɛ mmé:

1. Pɔɔli yɛ lɛ́ kɛ rinɔ́w risɛ ari yé n fe ari ń we Yeesu Kirisi nkɔ́ kunapɛ́ɛkɔ́ kɛcáá nnya nyɛɛɛ uu símisi. Kirisi pikó pɛɛ ápi Pisuifi nɛ Pisuifi mpuri pikó yɛ pansɛɛ mpuri nɛɛ pikó. Lisɔ́nɛ lise kapí Uléɛca kɛmɛ yósu. Kirisi yɛ iláarɔ kumɛɛ riláulɛ uu pɛpɛɛ pɛɛ kɛtaa n wɛnɛ kɔsɛnɛ. Lɛ́ kɛmɛ kuú nɛ nkíɛnɛɛ ńpá úyɛ ka (1-3).
2. Utumɛ Pɔɔli yɛ Kirisi pikó pise rɛ piké nfatɛnɛ nɛ rinɔ́w risɛ nɛ nkíɛnɛɛ kɛ Uléɛca uu yɛ n hɛ m múílɛ. U pi ɛmɔ́wɔ́púɛɛɛnɛ rɛ piké isoi fale n le. Uu kɔ kumáɛ kɛmɛ písoi nɛ picɔ́ mɛtonɛ kɛcáá pi céesi (4-6). U kɔ kɛtɔ́-pɔ́ pi rinɛmɔ́wɔ́púɛɛ rɛ piké yɛ lɛlɛ ái Uléɛca kɛmɛ n léɛri nɛ tɔ́. Lɛ́ nnya, ńpá Kirisi ukó úyɛ yɛɛ atɔ́pi kɛmɛ ń we kɛ Uléɛca uu yɛ itɔ́pilú yɛɛ Nfáasɔ́nɛ kɛmɛ n léɛri pa (6:10-20).

Iyáhaa

1 Nɛɛ Pɔɔli yɛɛ Uléɛca mɛla kɛmɛ Kirisi Yeesu utumɛ m pansɛ. Nɔ́ kɛ Uléɛca uu n wɛɛ nɔ́n Efɛɛsi-pɔ́ wɛ nɔ́n Kirisi Yeesu nɛ kɛfa kɛsɛ tikilɛ́ kam títɛlé ntí wɔ́lu. ² Urɔ́sáa Uléɛca nɛ Upiima Yeesu Kirisi piké ípɛɛlɛ nɛ nkíɛnɛɛ nɔ́ nyíɛ.

Lisɔ́nɛ kɛ Uléɛca uu Kirisi nnya rɔ́ n hɛ

³ Urɔ́piima Yeesu Kirisi Usaa Uléɛca yɛɛ ipakarɛ tɛ. U Nfáasɔ́nɛ likɔ́ nɔ́puri nnéi kɛyómɛca-pɔ́ rɔ́ hɛɛ un nɛ tɔ́ nɛ Yeesu Kirisi kupɛ́nɛɔ́ kɛmɛ rɔ́ kpálɛ.

⁴ Uléɛca uké kɛlɛnɛ ńpá yo n wa, u rɔ́ wɛɛɛ uu tɔ́ nɛ Kirisi kupɛ́nɛɔ́ kɛmɛ rɔ́ pansɛsɛ upikó. Kupɛ́nɛɔ́ kpɛ́ kɛmɛ kuú la rɛ tɔ́kɛ n kpáiiɛ́ ári kapɛ kɔ uinipɛɛ-i akóɛ áka m má. Kuu rɔ́ ń la nnya kuu ⁵ uripɔ́w nɛ Yeesu Kirisi nnya mɛkɛɛ-mɛ rɔ́ kpási uu rɔ́ pansɛsɛ usip-ipi. Lɛ́ kuu unfanarɛ kɛmɛ rɔ́ ń la yɛ lɛ́. ⁶ Lɛ́ nnya, tɔ́kɛ Uléɛca pakarɛ rɛ u tɔ́ nɛ ukɛpipi lala Kirisi kupɛ́nɛɔ́ kɛmɛ lisɔ́nɛ píima rɔ́ wa.

⁷ U tɔ́ nɛ Kirisi kupɛ́nɛɔ́ nnya nɛ unfanarɛ mpiyɛ nnya akóɛ ilasi kɛmɛ nɛ Kirisi menyɛ rɔ́ léɛɛɛ uu arɔ́kóɛ rɔ́ sáɛi. ⁸ Uléɛca yɛ mɛyíkíyiki unfanarɛ rɔ́ nyíɛɛ. Mɛwɛ́ɛsɛsɔ́hɔ́ nɛ mɛsɔ́hɔ́ nnéi kuu rɔ́ hɛ. ⁹ U tíyɛɛɛ ari lɛlɛ umɛla kɛmɛ m pɛkaalɛ́ ceru. Hái mɛkɛɛ-mɛ kuu unfanarɛ kɛmɛ la rɛ Kirisi uké lɛ́ wa. ¹⁰ Lɛlɛ rɛ itunɛ in n tu, Uléɛca yé uyɔ́wɔ́pi usɛ lesɛ. Uyɛɛ Kirisi. Uu kɛyómɛca-pɔ́ nɛ ketɛ́ nté likɔ́ nnéi kɛcáá iyɔ́wɔ́pi le.

¹¹ Uléɛca yɛ tɔ́ nɛ Kirisi kupɛ́nɛɔ́ kɛmɛ lirɔ́kɔ́ nnéi rɔ́ palɛ. Lɛ́ nnya kuú pɛɛ mɛkɛɛ-mɛ ukɛmúɛ́-i rɔ́ wɛɛ uu ilúkɛ yɛkɛi. Uricuruu yɛɛ la nnya kuu lɛ́ wa. ¹² Lɛ́ nnya,

tɔ́ mpí tɔ́w pɛɛ nní pifóí Kirisi nɛ rintá, tɔ́kɛ nkɛpɛni Uléɛca mɛyɔ́wɔ́pi nɛ siyómɛ ritaáɛ.

¹³ Nsímɛsɛi mɛɛ nní Nsímé Kɛcɛɛ mɛɛ yɛ usoi riyu n la. Kani Kirisi nɛ kɛfa n tɛnɛ Uléɛca uu pɛɛ nɔ́wí nɔ́ wai, Nfáasɔ́nɛ kuu ń maa rɛ u yé nɔ́ pa kuu lɛ́ nɔ́ pa uké nɛ nyíɛ rɛ uyɛɛ nɔ́ tɛ. ¹⁴ Nfáasɔ́nɛ kɛ Uléɛca uú nɛ rinyi rɛ tɔ́ lisɔ́nɛ kuú nɛ upikó m mɛmpɔ́ yɛ́. Tɔ́n píyɛi akóɛ ilasi kɛmɛ n le cáká-cáká kari yé lisɔ́nɛ lɛ́ nnéi yɛ́. Lɛ́ nnya, tɔ́kɛ Uléɛca mɛyɔ́wɔ́pi nɛ siyómɛ ritaáɛ.

Pɔɔli iwele

¹⁵ Lɛ́ nnya, hái kań nɛ n kó tɛ nɔ́ Upiima Yeesu nɛ kɛfa tɛnɛɛnɛ nɔ́n kɔ pɛ́ nnéi kɛ Uléɛca uu n wɛɛ la, ¹⁶ nɛ yɛ nɛn kɛyómɛ n yáásinɛ, nɛ yɛ mɛsɛɛ nɔ́ nnya Uléɛca pɔ́wɔ́nɛsɛɛ. Nɛ yɛ kɛyómɛyáhaa-i nɔ́nnɛnɛ́i kɛcáá Uléɛca wɛɛ am tɛ: ¹⁷ Urɔ́piima Yeesu Kirisi Uleeca, Sáa mɛyɔ́wɔ́pi ukó uké mɛwɛ́ɛsɛsɔ́hɔ́ nɔ́ hɛ nɔ́kɛ nɛ u yɛ́ ani pɛɛ́ nɛ ńsɔ́nɛ u ceru. ¹⁸ Nɛ yɛ kɔ u pise rɛ uké nɔ́nɛnɛ́nɛ́pɛɛ wúkule. Nɔ́ pɛɛ fe ani lɛ́ kuú nɛ nɔ́ n sɛɛ ceru. Nɔ́ pɛɛ lisɔ́nɛ kuu yɛ pɛ́ kuu n wɛɛ n hɛ mpiyɛ nɛ linsɔ́nɛ yɛ́, ¹⁹ ani kɔ ceru rɛ ńnanɛ kuú nɛ tɔ́ mpí tɔ́w nní nɛ kɛfa u n tɛnɛlɛ́ kɛmɛ n keisi ńn kumúɛ́ má.

²⁰ ńnanɛ píima mmɛ́ kuú nɛ Kirisi kɛmɛ keisi uú nɛ pikɔ́kɔ́ kɛmɛ u yukusɛ, uu kɔ nɛ kɛyómɛca-pɔ́ ukulɛ-lukɛ-mɛ́ kɛyukɔ́tɔ́nɛ-i u tonɛ. ²¹ Kirisi yɛ lɛ́ nnya kɛyómɛca-pɔ́ iyɔ́wɔ́pi nɛ n-yɔ́wɔ́pinarɛ nɛ ńnanɛ nɛ iwɛ́ɛsɛ píima nɛ ńpá yo yɛɛ rinyíri m má nɛ kɛkpɛ́ wɛɛ. U ńpá yo kɛkpɛ́ wɛɛ. Ái lɛlɛ nɛni kumúɛ́ nkú-i ń we ɛmanɛ kɛkpɛ́ kuú we, amá nɛ lɛlɛ masí kɛpɛɛ-pɔ́ n wɛmɛ kɛkpɛ́ kuú we. ²² Uléɛca yɛ ńpá yo Kirisi iyɔ́wɔ́pi mɛtɛnɛ walɛ uu likɛcáá u tonɛ. U u palɛ rɛ uké Uléɛca icápinɛ nnéi uyɔ́wɔ́pi píima. ²³ Uléɛca pikó

icápine ye uipine le. Umesá nnéi kuú ne ikemeé we un ko infaa nnéi te, Uléécaá un ko ne umesá nnéi Kirisi kémeé we.

Íye ke usoi uu ye nkpó-i le uu nfáa-i lompo?

2 Nḡ ne ppe mekee-me nónnécaai ne nónanékope nnya pikpókpo le Uléécaá inipee-i. ² Ketē nté isoi icó kaní ppe le. Nḡ ppe mekee-me uyē kani n nyáni re ketē nké uyóopi tikilenle. Uyee nní neni peppe Uléécaá pipakare n yúlu isoi kémeé we. ³ Pimeco ke tó ko ppe mekee ntónéi mmú we, tón merópóola wai, tón sirómúhē ne meróscho cire ne irósoi le. Merówee mē nnya, tḡ ne ko ppe ne sá re Uléécaá uké ukuwoi kémeé ne rḡ túhaane picó meco.

⁴ Amá Uléécaá yē meyíkíyiki usoi íwe ténle. Unla píima nnéi kuu rḡ nyise. ⁵ Lē nnya ke Uléécaá uu tó ppe ntócaai nnya ḡ we yare pikpókpo uinipee-i nfáa fale he. Ani yē te ípeelé kuu nḡ nyise nnya kuu nḡrinéyu lo. ⁶ Kesé ke Uléécaá uu tḡ ne Kirisi Yeesu pikpókpo kémeé yukuse uu ko kesé ukemeé keyómecaa-pó rḡ tónse. ⁷ Lelee masí kepire-pó leeri, ari ppe yénu re ípeelé kuu Kirisi kémeé rḡ ḡ nyise ye lisone píima le lee ái pikai kutene ḡ we. ⁸ Uléécaá ye ípeelé nḡ nyisele uu nḡn- néfatene nnya nḡrinéyu lolu. Nḡricúruu áni kei líka kuwai we. Uléécaá íhe ye nyi. ⁹ Ái nḡmenéwai sone nnya kuu nḡ yóriye. Lē nnya, úka úu kape umecire n taáselē te umewai sone cire mee u yoriye. ¹⁰ Mesei, Uléécaá ricuruu yee rḡ wa. Tḡ ne Kirisi Yeesu kupéneco kémeé kuu rḡ wa re toké ye nkpéni fe toké ye lisone wa. Uléécaá yee mekee-me mewai sone mē tḡ yekeilē te toké ye me wa.

Tḡ Yeesu Kirisi kupéneco kémeé pisoí pise le

¹¹ Ani lē kaní ppe mekee ḡ we léise! Nḡ ppe pisoí pinyine le ke Pisuifi api ye ppe n sée re pikéciré. Amá in ko ne usoi kunipe kpee pē ticuruu sisoipipi meké riké. ¹² Lē nnya, ani kō te nḡ ppe uye-i ne Kirisi ketaa wele. Nḡ ppe wele yare písáne Isirayeli pikó kecōpe, áni Kirisi má, áni líka má rinó ke Uléécaá uu pi n yekei kémeé, líka ái we kani yé ne rintá, áni ko ketē kecáá ríka Uléécaá má. ¹³ Nḡ ppe ne ketaa u wele. Amá Kirisi menye mee n kōonu nnya, nḡ nkpéni Kirisi Yeesu kupéneco kémeé ne u rikole. ¹⁴ Lelee re Kirisi yee ntókíhine. Uyee tíyese ke Pisuifi ne mpuri sane pikó api panse mpuri nse. Unkpó kunapéékó kecáá kuú ne iláarḡ yee ppe pikepáapáa m píneilē yare mmele riláu. ¹⁵ U Moisi isé nnahe ne lē nnéi lee i m páópúse tinnele uu ppe Pisuifi ne mpuri sane pikó kpísi uu u ne pē kupéneco kémeé pi pansese mpuri fale nse. Lē kuu nkíhine ne ḡ ka ye lē. ¹⁶ Unkpó kunapéékó kecáá kuú ne Pisuifi ne mpuri sane pikó pansese ipine ise, uu pi ne Uléécaá kecōpe nsímé nyónse. Íwe kuu kunapéékó kecáá n li uú ne kpi ye iláarḡ kpule. ¹⁷ Nsímé Kεcire mee ye nkíhine n he kuú ne ka uké nḡ mpí nḡ ppe nní ne ketaa u ḡ we ne nḡ mpi nḡ ppe nní ne u n kólē símisi. ¹⁸ Uyee tíyese ke tḡ Pisuifi ne mpuri sane pikó ari ncée má ari ye ne Nfáasone nse kóló tíki arí ne Sáa Uléécaá kémeé sí.

¹⁹ Lē nnya, áni ko nkpéni písáne, áni ko picéetōhē. Amá nḡ ne pē ke Uléécaá uu n wée ye kuyu kuse pikó le. Nḡ nkpéni Uléécaá keyo pikó le. ²⁰ Nḡ nkpéni pansese keyo kee m mómaalē. Pitume ne antepuye ppe kerikui. Kirisi Yeesu ricuruu yee kesinui ripare. ²¹ Uyee tíyesele kake páápú ken cālē. Uyee tíyesele kaké we. Ke Uléécaá keyo le kuu umecire n yekei. ²² Nḡ ne picó nḡ ripéne ani panse Kirisi kupéneco kémeé keyo kē ke Uléécaá uu m móm un ne Unfaasone kekemeé we.

Pikei ke Uléécaá uu mpuri sane pikó kémeé Póoli n forii

3 Kirisi Yeesu pikei kam n wai nnya ke nē Póoli am akpanii kémeé we. Nḡ mpuri sane pikó mpí nnya kam íwe iyē nnéi le. ² In n la, nḡ kō te Uléécaá ye kefa ne né fénne uu né forii re ké ukemúhē kémeé nḡ nnya pikei u wa. ³ Uyee uricuruu lipéké-peké lē né yéneise. Linsímé kam ppe nní nkáripa nḡ wóipó. ⁴ Nḡn n keē, nḡ céri re ne Kirisi nkó mee m pékaalē kecáá meyánsi nyule. ⁵ Uléécaá úu ppe mekee-me lipéké-peké lē sisoipipi nyise yare kuu nkpéni nní Unfaasone ne rintiki uú ne pitume kuu n wée ne antepuye li nyise. ⁶ Lipéké-peké lee nní: Pisuifi ne mpuri sane pikó ye pansese ipine ise. Lē nnya, lisone lise kapi ko má. Pi yé ko lē ke Uléécaá uu Nsímé Kεcire mee pi ne Kirisi Yeesu m péneselē nnya n yekeilē yē.

⁷ Nsímé Kεcire mmē pikei kam wai. Uléécaá yee unfanare kémeé pikei né forii uu kenémee unnahe nyise. ⁸ Uléécaá pikó nnéi kecōpe, née ye ám líka tu, mḡpá ne lē, u ppe kefa ne né fénne uu né forii re ké mpuri sane pikó Kirisi lisone lee ái kutene ḡ we símisi. Nsímé Kεcire ye mu. ⁹ U ko né forii re ké tíyese pisoí piké yē lē ke Uléécaá uu lipéké-peké lē n waine. Uyee mḡpá yo wa. Mekee-me kuú ppe li pékaalē. ¹⁰ Lē nnéi lee iyóopi n le lin keyómecaa-pó ḡnahe má yé nkpéni Uléécaá icápine nnya ceri re Uléécaá mewéésescho áme mepēhē kulúí kémeé kumúhē má. ¹¹ Uléécaá kemúhē kuu mekee-me n yekei uu ko nkpéni Urópiima Kirisi Yeesu kémeé ke wai ke lē nnéi ai tíkilē. ¹² Kari nní ne Kirisi m pénelē tón ko ne kefa u tenelē nnya, tḡ ncée mále toké ne tirópó ne kefa keke Uléécaá rikó. ¹³ Lē nnya kam nḡ símisi re nḡrinépo ári kape íwe kam nḡkenécáá n le nnya caai. Nḡ kai meníhe ríyu waise.

Kirisi nla nsímé

¹⁴ Lē nnya kam Sáa Uléécaá keyu-i anui wulalē nen nḡkenécáá yáasi. ¹⁵ Ukemeé ke amáre nnéi nyee ketē kecáá ne keyómecaa-pó ḡ we aa léeri. ¹⁶ Ne ye u pise re Unfaasone nké nḡinésoi kémeé meyá nḡ m papukuse yare ke umeyóopi ame m piye meco. ¹⁷ Ne ko u pise re Kirisi uké nḡnnéfatene nnya nḡanékihē kémeé n we. Ani ḡla kémeé iníhē wa ani ko nkemeé ḡsone papisi. ¹⁸ Pēé uye-i ke nḡ ne Uléécaá pisoí nnéi ani yé fe ani céru re Uléécaá nla ḡn kumúhē má. N mepéré ne mecáa ne mecímá wele, nn ko cālē. ¹⁹ Kei kani yé ko ceri re ḡla mmē ne menyuwe nnéi fele. Lelee yé ko tíyese Uléécaá uu nḡkenémee ne umesá nnéi n we.

²⁰ Uyee kerómee ne rikoh keisi. U yé fe uu kerómee wai ai tósu lē kari ye m pise née lē kari ye rí musí.
²¹ Uléecaa yee Kirisi Yeosu kémee ne uicápine kémee rípa ncɔpuri n-yei-pɔ ne rípa píyei-pɔ ríyu te. Amí.

Nfatene kémee rinɔ rise piwai

4 Ne Upíima nnya akpanii-i wele. Ní ke Uléecaa uu nní n sée kam pise re ani n sône, nónnésé nké n nyíselē te lē kuu nní n sée nsē kani sône. ² Áni kape áyu n wéési. Amá ani mesére n láárú nɔn purú. Ani nla ne nómeneɔpɔcɔre m múínelē. ³ Ani riñmóópú ani rinɔ rise ke Nfáasɔne nn n sée m múílē. Nfáasɔne mee Uléecaa-i n léeri yé tíyese ani nónnéni m pénelē, nkíññe nn nómeneɔpɔre we. ⁴ Nɔ ipiñe ise kecáá ilese le. Nfáasɔne nse mee kɔ nónnéni kémee we. Likei lise nnya ke Uléecaa uu kɔ n sée. ⁵ Upíima use kóló ne nfatene nse kóló kani má, ani kɔ míni mese kóló wole
⁶ Uléecaa use kóló yee we. Uyee pisoí nnéi usaa. Uyee ntónéi kecáá tū, un ntónéi kémee we un kɔ ntónéi kémee pikéi wai.

⁷ Amá Uléecaa ye ntónéi mmú kémee rípa úye uihēe hele ne impehē Kirisi yee rípa úye líkó musí. ⁸ Li Nléecaasímé-i wólaalē te:

Kuu keléecaa riñtaá,
 u ne pikpaniikó ripénele,
 uu lihēehēe sisoipipi hɔnente. ⁹ Te íye ye nképni lē te u keléecaa ritaá? Li nyíse re uké kelene riñtaá, u ketē metene kuhóre kémee ricepile. ¹⁰ Uyee rincépi me cire yee kɔ ritaá uu keléecaa fáau uú ne ketē ne keyóme nnéi n yipaalē. ¹¹ Uyee wa re pinyine piké pitume, picɔ piké antepuye, picɔ piké Nsímé kecire piyóó, picɔ piké Uléecaa icápine pikpeenwai ne picélaa. ¹² U pi wéele re uké lē kapi yé upikei n wa pi nyíse, piké pē ke Uléecaa uu n wéé céesi lē kapi yé Uléecaa icápine m papukuse. ¹³ Kei ke ntónéi ari yé pɔe céri re likei lise karí ne Uléecaa Kepipi kémee kefa tene. Tɔ pɔe lē papisile yare ke Kirisi uu m papaalē meɔ. ¹⁴ Lelee yé tíyese ári yé pɔe uye-i n we yare siwá see rípa icélaa íye yee n we n tík-ilē, pisoí pɔe ye picɔ ne pinhɔme kuyú n tã ápi yé pɔe ró kírásente. ¹⁵ Nla ke tɔ ne nsímései símisi tɔn kɔ lakaane tɔn ne urówéese Kirisi kupéneɔ nnéi kémee pelu. Uyee ríyu. ¹⁶ Uyē nnya ke ipiñe ii kecíre nyenu, isitañene nnéi sin muléinelē. Lē nnya ke rípa nlése n-ye nn nla kémee mpikéi wai, ipiñe nnéi yee nla kémee m pelule in papisí.

Kirisi pikó isoi fale nsímé

¹⁷ Lē nnya kam la ké nsímé mmú ne n sée céesi ne Upíima rinyiri ani kóm te áni kape kɔ nképni nsé tikpá yare pɔpɔe ápi Uléecaa m pakarelē. Mpɔlece ke pisimúñe asi pi tikiselē. ¹⁸ Pimesɔhɔ ye kuñmaha-i lomɔle ápi pɔe Uléecaa isoi kémee we. Kapi pinnéi piníri ápi Uléecaa nkó nka nyu, piakiñ an kɔ taká nnya. ¹⁹ Ápi nképni lisɔne ne líkóre nyu. Méwoo méwoo kapi wai, hái apí ne meseiciré wai mmé ncɔpuri m pénelē pin wai.

²⁰ Amá áni lē kapi n sée Kirisi cereise. ²¹ Áni céreise re nɔ ukécáá nkó nnéi kónle api kɔ nsímései mee Yeosu kémee n we n sée céesi ani kóm. ²² Lē nnya, ani nónnésoi kpure riyá. Nómeneɔpɔre kpure ye mé. Melikáipi-káipi ye ne nkɔ-mē n sée sínle. ²³ Ani tíye Uléecaa Nfaasɔne nké nómeneɔpɔre conse. ²⁴ Ani isoi fale kpisi ani tani yare ke Uléecaa uu n la. Nsímései ye tíyesele ii aseí n tikilē in kɔ kpáilē.

²⁵ Lē nnya, ani nnómee riyá rípa úye uké ye uucɔ aseí símisi. Tɔ ntónéi mmú ipiñe ise ilese le. ²⁶ Nɔn ye n wósi, áni kape ye akóre wa. Ani ye nókunéwó kpu ituñe iké kelene loó. ²⁷ Áni kape ye kuníri ncéé he kuké ncaai wa. ²⁸ Uyaa úu kape kɔ nképni piyaa rikpá. Amá uké riñmóópú uu ye kefa keke ne uanipe piké pinyine wai uú ne le, lin kɔ úye m párilē, uu fe uu liute léni. ²⁹ Nsímé kóre nka nñ kape ye nónnéni-í léeme, amá líké mme mee yé usoi ikari rinkpáse ai kɔ pɔpɔe kutu n cólē lisɔne wai. ³⁰ Áni kape ye Uléecaa Nfaasɔne rinɔ caaise. Mme mee Uléecaa nwoi kuu nómeneɔpɔre n wa keyáa kē kuu nómeneɔpɔre kémee n sée n lesene cáká-cáká nnya. ³¹ Ani nsímé pifanaanke ne meseewai ne kuwó ne pisenkene ne picɔ alē ne mewai kóre ncɔpuri nómeneɔpɔre lese. ³² Ani n láárúne, nɔn íwe ténaane. Ani nómeneɔpɔre n sáríkene yare ke Uléecaa uu n sée ne Kirisi kupéneɔ kémee n sée n sáré meɔ.

Metéi kémee isoi nsímé

5 Nɔ siwá sinyine le ke Uléecaa uu n la. Lē nnya, ani umecɔ n wai. ² Nla nké nónnésoi nnéi kémee n we. Ani yē lē ke Kirisi uu ró n la uu unfaa kpisi uu tū nnya he yare inyónsese, Uléecaa uu i yósu n sée.

³ Lē kái ne n sá re líké Uléecaa sipipi kecɔre n we ye nní: Méwoo méwoo pinsoiwélaa ne mékperinkpewai née memá nnáápi nkó nka nñ kape nképni nómeneɔpɔre n we. ⁴ Áni kɔ ne sá re nké asímé kóre née inírisimé née akpéri kóre m má. Áni nyañ. Amá Uléecaa ipakare ñmane iké n we. ⁵ Ani kó n sée re méwoo méwoo mewai ute úka ne úkperinkpɔkɔ úka ne memá nnáápi ukó úka úu lē ke Uléecaa ne Kirisi api piyɔkpi kémee ne pipisoí m mé kémee líka yenune. Memá nnáápi p sée kɔ piléenyónse picɔ le.

⁶ Áni kape tíye unyine uké nwoosimé ne n sée kírásese. Lē nnéi nnya ke Uléecaa kuwó aku pisoí pɔe ápi u m pakarelē kecáá we. ⁷ Lē nnya, n sée pē áni kape nka kémee m pénelē. ⁸ Nɔ pɔe meke mesei kuñmaha-i wele. Nɔ nképni n sée Upíima kupéneɔ nnya metéi-i wele. Lē nnya, ani n sée líké n nyíselē te nɔ metéi sipipi le. ⁹ Likumúñe re lelee ye metéi kémee n léeme lee nfanare ne nsímései pitiki ne aseí. ¹⁰ Lē nnya, ani n wéési nké lelee ne Upíima n sá n nyu. ¹¹ N sée kuñmaha kémee mewai áni kape nka kémee m pénelē, amá ani ye me yámne. ¹² Mesei sei lē ke pisoí pē api meya n wai pisímé ricurru ye iseí wele. ¹³ Amá pi ye pin pimewai mé n yámne, me ye metéi kémee léemele ame kúcere wai. ¹⁴ Lē nnya kapi maa re:

Pó nkó pɔk nní n la, a yisi.
 A pikpɔk kémee yisi
 Kirisi uké pɔe metéi p sée nyíse.

¹⁵ Lẽ nnya, ani nõnnésé kecáá musí ñsone. Áni kape n sone yare piníri, amá ani n sone ne mewéésesoh. ¹⁶ Áni kape tíye ituḡe iké méwoo n tósu, li we re siyáa nsí-i kari nní ñ we ási nyarí. ¹⁷ Lẽ nnya, áni kape meníri n tũ. Ani riḡmóópú ani Upíima mela ceru. ¹⁸ Aani kape ye píta m pomaalẽ. Lẽ ne méwoo méwoo mewai le. Amá ani tíyese Uléecaa Nfaasone nké nõ n yipaalẽ. ¹⁹ Ani ipakare siyome ne akéhe ne siyóme ncõpuri ke Nfáasone nn nõ n he ne nõmenécõrecire n ḡmóópúsenelẽ. Ani kefa kese ne ipakare siyome Upíima yõ. ²⁰ Ani ye ḡpá píyeyi ne ḡpá yo kémee Sáa Uléecaa cõcõese ne Urópíima Yeesu Kirisi rinyiri.

Pinósi ne pipila mewee

²¹ Kirisi ipakare kani m má nnya, ḡpá úye uké uco n waiselẽ. ²² Nĩ pinósi, ḡpá úye uké uula n waiselẽ yare kuu Upíima n waiselẽ. ²³ Li we re utisi yee unósi uwéése yare ke Kirisi uu Uléecaa icápine nnéi uwéése meco. Iyee uipiḡe, uyee iriyu. ²⁴ Lẽ nnya, ḡpá unósi úye uké uula n waiselẽ yare ke Kirisi icápine ii Kirisi n waiselẽ. ²⁵ Nĩ pinósikó, ḡpá úye uké uuncoi n la yare ke Kirisi uu Uléecaa icápine ñ la uú ha ne unfaa kpisi uu iyẽ nnya he yare inyõcõsesese. ²⁶ U lẽ wale re un míni ne un-símé ne pipáálá pi m masí, piké pee panse Uléecaa pikó. ²⁷ U lẽ lalẽ Uléecaa icápine iké ukeyu-i ríyu píima m má, iké n kpáiiĩ, ncaai ñn kape ríka i n teḡlẽ néé ii kape ncaai féé ñka m má. ²⁸ Limeco ke pinósikó póc yé ko pipincoi n la yare kapi pimecire ñ la. Úye un uuncoi n la, uricuruu kuu lẽ la. ²⁹ Mesei ye me re úka úu ye pikai uipiḡe cire niḡni. ḡpá úye yee uipiḡe n nyõcõsele uu ko ikecáá m paĩĩ yare ke Kirisi uu Uléecaa icápine n wai meco. ³⁰ Kari uipiḡe ilese nnya kuu lẽ wa. ³¹ Li wõlaalẽ te: Lẽ nnya ke utisi uu usáa ne úni yisine, u ne unósi apí ha péne api panse ipiḡe ise. ³² Nsímé mee kelõ nké-i m pékaalẽ ye mpíima le. Ne maa re Kirisi ne uicápine nkó ye mu. ³³ Amá nõ kam ko ne lẽ tee. Li pise re ḡpá unósikó úye uké uuncoi n la yare kuu umecire ñ la, unósi pócóké ko uula m pakarelẽ.

Siwá ne sipite kecáá nsímé

6 Nĩ siwá, ani nõpinéte m pakarelẽ yare ke Upíima uu ñ la. Lelee ne n sá re nõké wa ye lẽ. ² A ye up-õsáa ne upõni ríyu waise. Tinóc foí ye tẽ ke Uléecaa uu n he uu rinóc yekei. ³ Lelee re li yé ne póc sonesi aa ko ketẽ kecáá nfáa taa-taa yenu. ⁴ Nĩ siwá pisaa, áni kape nõsinéwá kéyu m páápúse, amá ani si n céési siké kecíre wa yare ke Upíima uu ñ la.

Píyõsaa ne pikeikó kecáá nsímé

⁵ Nĩ pilási, ani ye nõpinéyõsaa ketẽ nté kecáá pakare ani ase ne ríyu pi n waiselẽ yare kani Kirisi m pakarelẽ. ⁶ Ái pin nõkenékúri n we pin nõ n nyáni ḡmane kani yéé lẽ wa yare ko lalẽ liké sisoipipi n láárú. Amá ani pi m

pakarelẽ te ko Kirisi pilási nnya, aní n wéési re nõké Uléecaa mela ne kefa kese n wai. ⁷ Ani ne mpõcõnare pi n keisi yare Upíima pilási. Ái kape n we yare kesoiipipi kani keisi. ⁸ Ani n nyu re ḡpá póc úye põn ulási néé põn mepócíre n te, lisone lẽ kaa n wa kulaa kaa sõnti pócé Upíima kémee yé. ⁹ Nĩ píyõsaa, nõcóké ko limeco nõpinékeikó n wai. Ani nõmenécíre tí, áni kape pi n senkee ne rikpákára. Ani n nyu re nõ ne pẽ usaa ye keyómecaa-põ wele. Úu ye usoi keyu-i ripaí uú ne n túhaane.

Kirisi ukó itõpilũ

¹⁰ Ntõcõ ye nkpéni mmú re ani nõ ne Upíima kupéneco kémee unnaḡe píima kpisi aní ne m páápú. ¹¹ Ani Uléecaa itõpilũ nnéi kuu nõ m pa kpisi aní ne kuníri apine kaku nõ n wai lóó áku yé pee nõ feriyé. ¹² Ái sisoipipi kari ne tõpu. Amá lelee iyõcõpi n tũ ne lelee n-yõcõpinaḡe m má ne lelee ketẽ nté kuḡmaha kémee ḡnaḡe m má lin pekési kari ne tõpu. Tõ ko ne aníri kpákára nyee keyómecaa-põ ñ we tõpule. ¹³ Lẽ nnya, ani nkpéni Uléecaa itõpilũ nnéi kuu nõ m pa kpisi, aní ne siyáa kópe kémee tápisi, ái yé pee nõ feriyé. Nõn n tãpaalẽ ne kécõ-põ, líka ái yé pee fe líké nõinépiḡe riyõcõse.

¹⁴ Lẽ nnya, áni kape nõinépiḡe riyõcõse. Ani nsímései pisímé kpisi ani waise kútampálá, ani kehalẽ-i ku n télẽ. Ani ko ase pitiki kpisi ani waise kewenitukanka. ¹⁵ Ani Nsímé kecire mee ye ne nkíḡniḡe ñ ka piyóó n la. Nké nõ n we yare anéeri kani tanaalẽ. ¹⁶ Ani ye ḡpá yei nõnnéfate ne kpisi yare kuwenikpáncúkú kani yé ne ukpááree Setani ihime melõ ñ kpu. ¹⁷ Nõpinéyulale piké ritõpikõḡ, Uléecaa Nsímé nké ritõpitéhe ke Uléecaa Nfaasone nn nõ m pa. ¹⁸ Ani ye ko lẽ ke Uléecaa Nfaasone nn nõ n nyíse ritiki áni ne mesére iyáhaa nnéi mpuri n yáasi nõn ko u welu. Áni kape lõpile, ani nõmenécíre kpisi aní pa, ani mesére ne kefa kese upikó nnéi kecáá n yáasi. ¹⁹ Ani ye ko kenécáá u yáasi re uké tíyese ké ye nen nõcõ n wúkule, ké ne ikari n céési pisoí piké lelee Nsímé kecire kémee m pékaalẽ ceri. ²⁰ Mmẽ ke Uléecaa uú ne né tumme re ké nté ukeikó yee ne urinyiri n tũ. Mmẽ nnya kam akpanii kémee we. Ne lalẽ ké ye n símisi ne ikari yare kai m pise.

Iyáhaa tõcõ

²¹ Unésáne kecire Tisiiki ye Upíima ukeikó le ne ase. U yé hapõ uu lelee né n wai nnéi nõ kéénkee nõcõ ko ceru mmẽ-i kam ñ we ne lẽ kam n wai. ²² Lẽ nnya kam nõkenémee u tumme re uké nõ símisi mmẽ-i kari ñ we uké ko ne nõanékiḡ niḡukuse. ²³ Sáa Uléecaa ne Upíima Yeesu Kirisi piké pirómárecõ Yeesu pikó nnéi nkíḡniḡe ne ñla ne nfate ne he. ²⁴ Uléecaa uké pẽ nnéi pee Urópíima Yeesu ñ la ái ne kécõ ípaelé nyíse.

Filipu

Lelɛɛ rítelɛ ntí kɛ́mɛɛ n̄ we

Kiresi ketē kecáá, Masetuwaani ntaai kɛ́mɛɛ ke Filipu kuyu akú we. Uléecaa icápine foí ye iyē ke Pɔɔli uu kei n kari. Kukpaniilee-i ke Pɔɔli uú pɛɛ Rɔm kuyu-i we lin u cónlɛ te úu fe uké linyine wa uké kɔ ne Filipu pikó kecáá ripaí nnya. Uu pɛɛ n tálɛ te u yé fe uu upikeicɔ tum piké ha icápine iyē tihmóópúse piké kɔ inkó kó. Kirisi pikó pɛɛ Filipu kuyu-i n̄ we pɔɔ ihɛɛ Epafurotiti papɔ re uké Pɔɔli pa. Pɔɔli uu rítelɛ ntí wólu uu u pa uú ne pi pɔɔnɛɛ. Uu kɔ icélaa pi papɔ uu kɔ nfatene kɛ́mɛɛ pi ηmóópúse (4:10-20).

Ifaaci iyē mekériine ye mmé:

1. Pɔɔli ye Uléecaa pɔɔnɛɛ re lɛ kai u rincón ye tíyɛɛ Nsímé Kɛcire nn kényu s̄ (1:1-26).
2. Pɔɔli ye Kirisi pikó pɛɛ Filipu kuyu-i n̄ we ηmóópúselɛ te piké nfatene ne rinó rise kɛ́mɛɛ iníní wa, piké kɔ pimɛcire n cɛpiselɛ yare ke Kirisi uu umɛcire n kp̄si uú ne ró li céési (1:27-2:18).
3. Utumɛ Pɔɔli ye Epafurotiti ne Timotee tum (2:19-30).
4. Tɔ Kirisi nyánile re uyē kari yé fe arí ne n tálɛ. Utumɛ Pɔɔli ye aseí ró lésele lɛ kuu kesoipipi rikɔkɔri kake ye m má n̄ tíyɛ uu pɛɛ ne Yeesu Kirisi ηmane n tálɛ (3). Pɔɔli ye Kirisi pikó riηmóópúsele re piké mpɔɔnare kɛ́mɛɛ n we pin r̄pá yo kɛ́mɛɛ iwele ne pimɛcire Uléecaa anipe-i wailɛ (4).

Iyáhaa

1 Tɔɔ Pɔɔli ne Timotee, Kirisi Yeesu pikeikó. Pɛɛɛ Yeesu nnya Uléecaa pikó m pansɛ pin Filipu kuyu-i we ne pɛɛɛ piicápine kecáá m̄ pailɛ ne pɛɛɛ pi n léni kari rítelɛ ntí wólu. ² Urósáa Uléecaa ne Upíima Yeesu Kirisi piké ipɛelɛ n̄ nyíse api kɔ nkínɔne n̄ he.

Pɔɔli ye Kirisi pikó kecáá Uléecaa yáasi

³ M̄pá píyɛi kam ye nen nókɛnécáá m musí, am n̄ nnya Uléecaa pakare. ⁴ Mpɔɔnare kam ye ne r̄pá píyɛi nónnénéí kecáá Uléecaa yáasi. ⁵ Li we re hái kékoraane ne neni-me kani né léni nen ne Nsímé Kɛcire kóónúɛ.

⁶ Ne nyule re r̄pá liké íyɛ wa, Uléecaa ye n̄ píyɛi sɔne mpí nókɛnɛmɛ piwai n kóraane yé pi n cónlɛ hái ne kɛtɔ-pɔ. Lelɛ re hái ne keyáa kɛ ke Kirisi Yeesu uu n s̄nti. ⁷ Simúnɛ s̄ɛ kaí ne sá re kɛ nókɛnécáá m má. Ne meyansei ketóne kɛcire rinékíη kɛ́mɛɛ n̄ heelɛ. Likumúnɛ re t̄ ne nn̄ ye Uléecaa ipɛelɛ kuu né n̄ nyíse kɛ́mɛɛ wele. Ne pɛɛ mekɛɛ Nsímé Kɛcire ne kóónúɛlenle nen nkecáá tɔpu re nké iníní wa. ⁸ Uléecaa ricuruu ye nyánile re lɛ ke Kirisi Yeesu uu n̄ n la mecɔ kam n̄ la ne kefa kesɛ.

⁹ Ne ye inéwele kɛ́mɛɛ Uléecaa pise re nónnéla nké n taálɛ mesére ani menyuwe m má, ani ye ne ceru ani lisɔne ne likópe kóólene cáká-cáká. ¹⁰ Ani ye pɛɛ ne n̄sɔne túhaane. Lɛ kɛ́mɛɛ, n̄ pɛɛ n kp̄aiilenle áni yé ncaai n̄ka m má keyáa kɛ ke Kirisi uu n s̄nti. ¹¹ Yeesu Kirisi yé tíyɛɛ ani mewai sɔne meyá wapisí ai Uléecaa meycɔpi ne ipakare kpáse.

Utumɛ iwe ye tíyɛɛɛ Nsímé Kɛcire nn kényu n s̄

¹² Pinémáreɔ, ne la re ani kó te leleɛ nní né n wa ye meníηe lénle Nsímé Kɛcire n̄ ne meyá kóónú. ¹³ Uyóɔpi pisóɔca nnéi ne r̄pá yei kapi nkɛpéni nyu re Kirisi pikei nnya kam kukpaniilee-i we. ¹⁴ Upíima ye pinémáreɔ Yeesu pikó meyá pɛɛ akpanii kɛ́mɛɛ né n yé nkɛpéni ikari waisɛle pin ne piripɔ Nléecaasimé kóónúɛ. ¹⁵ Me-sei ye me re kufatoi ke picɔ apí ne Kirisi nsímé kóónúɛ piké ne né n keɔne nnya. Amá kefa kesɛ ke picɔ pɔɔ ne nsímé mmɛ kóónúɛ. ¹⁶ Nla ke pɛ api ne Kirisi nsímé kóónúɛ pin nyu re pinékei pɛ re kɛ Nsímé Kɛcire kecáá atɔpi n wai. ¹⁷ Amá íkeɔne kemúnɛ ke pifoí pɛ pɔɔ ne Kirisi nsímé kóónúɛ. Ái nfasimé sɔne kapi múɛ. Pi lalɛ piké akpanii nnyé kecáá íwe icɔ né rikpáse.

¹⁸ Nka n̄n n̄cɔ caai! M̄pá pin n kparálɛ né in ne kefa kesɛ, Kirisi nsímé ye kóónúɛlenle. Tinéɔɔ ye láárúle, mesére kari yé kɔ n láárú. ¹⁹ Li we re nínéwele ne Yeesu Kirisi Nfaa mee né n léni nnya, li yé tíyɛɛ am akpanii kɛ́mɛɛ lelu. ²⁰ Lɛ kam̄ ne nnénaηe nnéi m mé te liké wa lee re isei íka mpuri íi kape né li. Amá in nkɔ né in kɔ nfáa, Kirisi uké neni ne r̄pá píyɛi-pɔ inépiηe kɛ́mɛɛ ríyɛ yé. ²¹ Nen nfáa m má, Kirisi ye nnéfáa, nen kɔ n kpu, nkɔ nn kuláa né wai. ²² Amá in te li pise re kɛ nfáa m má nen ne pinékei wai, am yé nkɛpéni céri yo kam yé wée. ²³ Mmɛ ne mmɛ kam̄ ne yɔɔne. Ne káipile kɛ t̄mpɔ kɛ ha Kirisi kɛ́mɛɛ n we. Menéla mee r̄pá yo n t̄ηaalɛ ye m̄. ²⁴ Amá n̄ nnya, li pise meyíkíyiki re kɛ ketē kecáá nfáa m má. ²⁵ Ái céreise. Ne nyule re né nónnénéí kekúrí n we nen n̄ léni re nónnéfatene nké kényu n s̄ n̄n kɔ mpɔɔnare má. ²⁶ Lɛ nnya, menéɛɛɛɛɛ

nókenémee yé tìyese ai nḗ nnya rikókori piwai nó kpá aní ne Kirisi Yeesu n tikilḗ.

Ani n náasi re Nsímé Kεcire nké kényu ha

²⁷ Amá ani nse kō te lḗ ke Kirisi Nsímé Kεcire nn m pise re ani n we ke nínésosi ii yé n nyiselḗ. Lḗ kémee, nen pilóólú nó n ka nḗe mpá nensá nókenékúrí n we, ké n kómei pin símisi re nō nōnnénéí kemúhḗ kесе kpsíle ani kekemee iníhḗ wai ca, nōn tinḗ rise má nōn náasi re pisi píké Nsímé Kεcire yosí ne nfatene. ²⁸ Ani kape tìye nópinélaarḗ piké linyine kémee nókenéwu taise. Lelee yé pi nyise re ncée mee ye usoi n fóm kapi tíkilḗ, ai kō nḗ nyise re ncée mee ye usoi riyu n lḗ kani tíkilḗ. Uléecaa kémee kai léeri. ²⁹ Li we re Uléecaa ye nfanare nó nyise re ani Kirisi ne kefa tene, amá ani kō uyḗ nnya íwe le. ³⁰ Asei kecáá, tḗ ne nnḗ tḗo nkpéni kesé náasi. Ne pree nóninéipree-i náasile. Nō kō nyule re ne wele nen náasi.

Lḗ ke Kirisi uu umecire rincépise un kō ne uwéése

2 Ne yḗ te Kirisi kaní ne kefa n tenelḗ ye ikari nó rikpásese, unla nn nó ηmóópúselḗ. Nfáasone nn nó pénelḗ, nōn nómenécεpεcire lakaane nōn kō íwe ténaane. ² In lee ni mesei, ani rinépw larukuse meyansei. Lḗ nnya kam nó pise re ani ísone n kómeine, nōn lakaane, nōn kefa pénelḗ, nōn kemúhḗ kесе má. ³ Ani kape ye linyine íkehenε ne méwoo ipakare nnya wa, amá ani ye nómenécεre ricεpise aní n kpíilḗ te picḗ ye nó fele. ⁴ Nó úka úu kape ye ukulaa líkḗ ηmane n wéési. Ani ye kō lelee yé picḗ n yóriye wéési. ⁵ Ani kemúhḗ ké ke Kirisi Yeesu uu pree m má kecḗ m má.

⁶ Mpá ke u ne Uléecaa api kékoraane-me isoi n sá, úu mmḗ kpsíi uké ne pikei wa uké ne umecire Uléecaa mḗheisene.

⁷ Amá uyḗ yee ulikḗ nnéi kuu m má kepire ritḗ, uu umecire ilási tani uu n we yare sisoipipi.

⁸ Kuu lḗ umecire n waise uu n we yare sisoipipi, uu pree umecire cepise uu Uléecaa pakare uu ha ne kpi. Háí kunapéékḗ kecáá kuu pree kō kpu.

⁹ Lḗ nnya ke Uléecaa pw kō u ritaáse uu ketóne kee mpá kénye n fe kecáá u tonse uu kō rinyiri tεe mpá ríye n fe u he.

¹⁰ U lḗ wale re keyómecaa líkḗ nnéi ne ketḗ kecáá nté líkḗ ne ketḗ metene líkḗ líkḗ ye lin tinyiri tḗ n kō te Yeesu, líkḗ ipakare ne anui kecáá riwula.

¹¹ Mpá usoi úye uké Saa Uléecaa riyu waise uu yóo re Yeesu Kirisi yee Upíima.

Kirisi pikḗ kéké ketḗ kecáá n kpáiiilḗ

¹² Lḗ nnya pinésáne lala kecire, yare kaní pree nní né m pakarelḗ pεe uye-i kam pree nókenékúrí n we, ani kō nkpéni kám nní nókenékúrí n we wa líkḗ lḗ tifaau. Uléecaa ye nórinéyu lḗ. Lḗ nnya, ani píyulale pḗ kulaa waise nōn iwame ne Uléecaa riwure kémee pikei wai.

¹³ Li we re Uléecaa yee nókenémee pikei wai uu tìyese re ani ηmurei ani pikei n wai líkḗ ne umela n sá.

¹⁴ Ani nópinékei nnéi n wai ηmúlaa ne nsímé pipásaine ápi kape nókenécεpe n we. ¹⁵ Ani lḗ n we áni kape ne ncaai nka m má, ani kō n kpáiiilḗ nōn we yare Uléecaa sipipi nsí kecáá kápi ncaai nka n nyáni. Ketḗ nké kecáá pisi ye caailenle pin kō isoi kópe le. Ani pikecεpe n we yare metéi nōn kpáiiilḗ yare awárepi, ¹⁶ te nō nsímé mee ye nfáa n he pi palḗ nnya. Lḗ nnya, keyáa ké ke Kirisi uu n sōnti, li yé ha nḗ nnya rikókori né n we. Lelee yé kō mesei nyise re pikei mpí kam ne nní n ηmóópúilḗ ápi méwoo wa. Nnépḗone nḗ méwoo wa.

¹⁷ Nókenéfa kaní ne Uléecaa n tenelḗ ye we yare inyóhse kani u wa. Insá n kesi, pi yé né kpu menénye ame nóninényóhse iyḗ kecáá kpápḗ. Mpá in lḗ né n wa, li né láarúle, tḗ ne nnḗ tḗké kō kesé mpóhware m má.

¹⁸ Líké kō limecḗ nó n láarú, tḗ ne nnḗ ari kō kesé mpóhware m má.

Pḗoli ye Timotee ne Epafurotiti tḗ

¹⁹ Ne tálḗ te Upíima Yeesu un n ηmurei, né nfáani Timotee nókenémee tumpḗ ké nókenécáá nkḗ kḗ líké rinékíhḗ niηukuse. ²⁰ Tḗ ne uyḗ mecire tḗo nókenécáá mú-su. Úka ucḗ úu meyíkíyiki ne kutu nó cḗlḗ. ²¹ Pilikḗ cire ke pinnéi ápi ne náasi, piuka úu Kirisi Yeesu kulaa wéési. ²² Nórinécúruu ye nyule lḗ ke Timotee uu n nyise re u aseu ute le. U umecire Nsímé Kεcire pikei kémee pale. U kenémee keisile yare ke usoi uu ye ne usá n keisi, tḗ ne uyḗ arí ne Nsímé Kεcire kóhḗ. ²³ Ne tálḗ te nen píyei n yḗ lḗ kam ne kḗtḗ n tenene, né nókenémee u tumpḗ. ²⁴ Ne kō ne Upíima tálḗ te né nfáani rinécúruu hapḗ am nó lóólú.

²⁵ Ne nyáni yare né urómáreco Epafurotiti nókenémee pesεpḗ. Tḗ ne uyḗ tḗo keisi tḗn Nsímé Kεcire ináá náasi. Nō pree kenémee u tummele ani mpá yo u cōhse re uké ne nnécḗhḗ kémee né come. ²⁶ Li meyíkíyiki ripḗ u we re uké nōnnénéí yḗ. Kapi u n símisi re nō ukufḗhḗ kō, li u ricḗhḗ. ²⁷ U meyíkíyiki kufḗhḗ finele uu nkḗpḗ heire. Amá Uléecaa uu íwe u tḗni. Ticuruu ái umecire kuu íwe tḗ, u kō nḗ íwe tḗnle re nnépwcaai nḗ kape n kpálḗ. ²⁸ Lḗ nnya kam yóhne re ké nókenémee u pesεpḗ nḗkḗ u yḗ líké nó larisi ai kō nḗ mpóhcaai hasu. ²⁹ Lḗ nnya, ani nó ne Upíima rinḗhḗ rise kémee ne mpóhware píima kémee u yosí. Ani ye pisi mpí nnéi pree umecḗ n we ríyu waise. ³⁰ Li we re Kirisi pikei nnya kuú pree kpine. U nkḗpḗ yosile uké ne né lḗ kei káni yé n fe nḗké né lḗ.

Lḗ kapi ye Uléecaa kémee aseu rintíki

3 Pimáreco, lḗ nnya líké nkpéni nó n láarú re nō ne Upíima rinḗhḗ rise kémee we nnya. Ái né cḗhḗlḗ te ké mmḗ kam piwḗle nó m masí piwḗle nó rikpá. Nōnnésone ye mu re ké lḗ piwḗle nó rikpá. ² Ani nómenécεre ne pikeikḗ kpáaree tḗ. Pi sipḗpi ne asele le. Ái lḗ kapi piké kecáá n céesi lee piké yíkíyiki, ³ tḗo meyíkíyiki kélḗ, ái pḗ. Tḗo Uléecaa Nfaasone ne upikei wai. Ai ketóne ké ke kunéyu inyekii ii né n heelḗ kam ne tálḗ. Li rikókori rḗ wele re tḗo rinḗhḗ rise kémee ne Kirisi Yeesu we. ⁴ Né né pree fe am ne ketóne ké ke kunéyu inyekii ii né n heelḗ n tálḗ. In te pinyine ye músu re pi yé fe ápi ne ketóne ké

ke pikuyu inyekii ii pi n heelē n tálē, née yé pēé lincee m má ai rnpá úye tósu. ⁵ Pi né máriile api keyáa páha-paha tuḡé né ké. Ne Isirayēeli ukó yíkíyiki le, Penyamēe mpuri ukó. Ne U-epiree le, Pi-epiree pēe kó né mári. Ne Pisui fi isé metiki kēmeē Ufarisi le. ⁶ Ne kéyu toi kam ye pēé ne Kirisi pikó n wéékuselē. Pisui fi isé pitiki kēmeē, ám pēe ncaai ḡka má kapi yé ne né n túhaane. ⁷ Lē karḡ pēe nní n kpíilē te kuláa likó kam kó nkpéni Kirisi nnya nyáni re kelólé ye ke. ⁸ Ne nkpéni ricuruu rnpá yo kpíllenle yare likpárakó. Unépiima Kirisi Yeosu kam meykíyiki n nyu ye né tósi rnpá yo. Uyē nnya, ne ḡmureile am rnpá yo fómni. Kirisi ḡmane yee kenémēe ríyu má. Ne litórw nní nnéi kpíllenle yare ayúí ké ne Kirisi n yē nnya. ⁹ Ne la re to ne Kirisi tóké rinó rise m má. Ám aseí ute re ne isé tíkilē nnya, amá ne aseí ute le re ne Kirisi ne kefa tene nnya. Uléecaa kēmeē kai léeri re usoi uké ne nfatene ritá úu ne panse aseí ute. ¹⁰ Likei lise lee ripów né ḡ we lee re ké Kirisi ceri ké kó ḡnanḡe mme mee pikpókpo kēmeē u n yukuse yē, ké ui-we icó li ké kó unkpó nco kpu, ¹¹ nen ne tálē te Uléecaa ye pikpókpo kēmeē né yukuse.

Lē ke usoi úu ne pitule n náápó

¹² Ám la ké re ne lē karḡ ne pitule n náápó piyéne masile née ne pipanse masile usoi nkó yee úu ncaai ḡka m má. Amá likei lē karḡ ne piyów náápó. Li we re Kirisi Yeosu ye né kó piyów masile. ¹³ Pimáreco, ám te ne inéhéé piyów máalenle, amá likei lise kam n wai yee re ne lelee n tómpo paleile nen pēe lelee kéyu-po ḡ we ne pitule náápó. ¹⁴ Lē nnya, ne náápó re ké tu ké inéhéé yósi. Uléecaa ye ró séi re tóké Kirisi Yeosu ne ritiki tóké ha keléecaa-po i yósi.

¹⁵ Tó mpí nnéi tów nní Kirisi kupéneco kēmeē m pelaalē, tóké menéco mmé m músu. In te nókenémúḡé ye linyine kēmeē ne kenékó kóolelē, Uléecaa yé tíyese ani nsímései kom. ¹⁶ Mpa lin íye n we, kei kari nkpéni nní n tu, li pise re tóké nsé tipéne tóké ne kéyu n sí.

¹⁷ Pinémáreco, ani menéco n wai. Ne lē kani yé n sóne pinyíse nó masile ani yénu. Lē nnya, ani pepēe menéco n sóne inípeē n tapaalē nōn ne sóne. ¹⁸ Mesére kam nsímé mmú nó símisi. Ménini ne rikíḡ kam kó nkpéni ne pisímé nó n kpálē te pisoi meyā pēe pinsē kēmeē nyíselē te pi Kirisi kunapééków pilaaro le. ¹⁹ Kelólé ke lipite pēe api yé ne kēto kpu. Pialoi nyee piuleecaa. Lelee yé pēe isei pi n wa kapí ne meníḡe rikókori wai pin ketē nté likó ḡmane kecáa músu. ²⁰ Amá tó ne keléecaa-po kuyu pikó le. Kei-po ke Upiima Yeosu Kirisi kam m mé uu léerine uké Uróyulale. ²¹ Uyee irópiḡe nnyí yee nní isei ḡ we consene iké ne uikó yee ríyu m má menyíne n we. Unnanḡe mmē kuú ne rnpá yo kecáa iyówpi n le kuú ne lē waine.

4 Pinémáreco lala, li ripów né wele re ké piyéne nó rikpá. Nów nnépównare, nów kó ríyu né waiselē. Lē nnya pinémáreco lala, ani lē n kenjaalē, nínépiḡe íi kape nó ne Upiima kupéneco kēmeē riyów.

Póoli ye Filipu pikó mesoḡo kpálē

² Nó Efoḡii ne Sentiki kam ḡmówpúselē te ani rinów rise m má nōn ne kesé Upiima tikilē. ³ Pó unékeico kecire yee kefa keese ne n keisi kam pise re a pi lē. Kesé ke tó ne pē ne Kelemaa ari Nsímé Kecire ináa náasi ne pinékeico picó anyiri nyee nfáa ritelē † kēmeē ḡ we.

⁴ Liké mesére nó n láarú re nó ne Upiima kupéneco kēmeē we. Am kó kpa re liké mesére nó n láarú.

⁵ Ani tíyese pisoi nnéi piké nónnēnare kecáa n nyu, Upiima ye nnyaā waimēle. ⁶ Ani kape ye líka nfasimé tóne. Amá ani ye rnpá yo kēmeē Uléecaa yáasi ani lē kai nó m pise u pise, ani ye kó u pōwnese. ⁷ Lē kēmeē, Uléecaa yé unkiḡniḡe kpísi úu ne nóanékiḡ ne nōsinémúḡé n yekeilē nó ne Kirisi Yeosu kupéneco kēmeē. Unkiḡniḡe mmē ye lē nnéi ke usoi uu ye ḡ musí fele.

⁸ Pimáreco, ntórw kam yé nó m maa mee re lē nnéi lee aseí likó ne lē nnéi lee líyuków ne lē nnéi lee ne n sá yare kai m pise ne lē nnéi lee n cáká-cákálē ne lē nnéi lee ne n sá re piké li n la ne lē nnéi lee ne kuḡmurei n sá ne lē nnéi lee isoi sóne likó ne lē nnéi lee kupakare ḡ we liké nōsinémúḡé likó. ⁹ Ani lē kam nó n nyíse ne lē kani kenémēe n kpísi ne lē kani n kó ne lē kani né n yé nen wai ne n yíraane. Kei ke Uléecaa yee ye nkíḡniḡe n he uu yé pēe nókenémēe n we.

Póoli ye Filipu kuyu pikó pōwnese

¹⁰ Li tó ne Upiima kupéneco kēmeē né láarúle meykíyiki. Li né larisile re nó kó nkpéni ncée yē ani kenécáa léise. Ái re nō pēe kenécáa paleilē, amá ncée ḡn pēe we nōké ne né n lē. ¹¹ Ái linyine karḡ la nnya kam lē símisi. Ne nyule lē kai yé né n láarú, rnpá nen ḡ-ye kēmeē n we. ¹² Mpa nensá líka m má née lin memá piima-i karḡ we, ne menécíre pimúlú nyule. Ne linnéi ne rnpá yei, nkú kēmeē ne ilepi kēmeē nyule lē kam yé n wa. Nen liluke-luke m má née nkú nn né n we née rnpá yo in ne né m pom née lin né m párilē, li ne né sále. ¹³ Uyee linnanḡe né n he nnya, ám yé líka pōwnese. ¹⁴ Mpa ne lē, kani nní inéwe kēmeē né n come, li nyamle.

¹⁵ Nó Filipu kuyu pikó, nōrinécúruu ye nyule re kari Nsímé Kecire piyóo n kóraane ne Masetuwaani keteni-yisile. Nónécápine memáa, íka icó íi inéhéé ne linélale-lale kēmeē né lē. Nōmenécíre nów né lē. ¹⁶ Háí kumúḡé kpe-i karḡ pēe Tesaloniki-po ḡ we, nō pēe meté kesé lelee né m párilē né páaipole. ¹⁷ Áai re iheē karḡ la nnya kam lē símisi. Ne lale liké nó lē nólinékó liké Uléecaa kēmeē rifuu. ¹⁸ Ne lale ké nó símisi re ne lē nnéi kaní ne Epafurotiti n tumme yósi. Ái kusa piye. Ne nkpéni lē nnéi lee pēe né m párilē mále ai faau ricuruu. Nónéheē nnyí ye we yare inyównese kapi tulaali meco ḡmaasi, ianyów kekphápi ken Uléecaa ḡsone láarú uu kó i yósu.

¹⁹ Unéléecaa úu líka paalē. U meyówpi mále. U yé ne Kirisi Yeosu ritiki uu lē nnéi lee nó m párilē nó pa. ²⁰ Urósáa Uléecaa uké rnpá piyei-po meyówpi ne ipakare n te. Amí.

† Nfáa ritelē yee ritelē te-i ke Uléecaa uu pepēe Yeosu n tikilē anyiri n woi (Meyene 3.5).

Iyáhaa ɓɓɓɓ

²¹ Ani pɛɛɛ Kirisi Yeesu nnya Uléecaa sipipi m pansɛ nnéi yáási. Pimáɓɓɓ pɛɛ kenékúrí nté ń we ye nɔ́ yáási.

²² Uléecaa sipipi ɓɓɓɓ nnéi sɛɛ nté ń we pɓ́ nɛ kɔ́ nɔ́ yáási, aí nɛ tɔ́su pɛɛɛ Sesaa keyɔ-i n keisi. ²³ Upíima Yeesu Kirisi uké ípɛélee nɔ́ nyíse.

Kolɔɔsi

Lelɛ rítelɛ ntí kɛmɛ ń we

Pɛɛ mɛkɛɛ Asii ketĕ kuwélɛ kunyine kɛmɛ ke Kolɔɔsi kuyu akú we. Ái Pɔɔli ricurruu yɛɛ Kirisi icápine yɛɛ Kolɔɔsi-i ń we kari, amá uukɛicɔ unyine kapi yɛ n sée rɛ Epafiraasi yɛɛ kei Nsímé Kɛcɛrɛ riyóó (1:7, 4:12). Kukpaniilee-i ke Pɔɔli uú pɛɛ Rɔm kuyu-i we Epafiraasi uú ne weri uu ncóh mɛɛ ń we u kɛɛnkɛɛ. In n la, Epafiraasi yɛɛ yé Pɔɔli n símisi rɛ piso, fée yɛ icélaa kópe kei célaankɛɛ. Lĕ nnya kuu rítelɛ ntí pi wɔi uké nfatɛnɛ rikui kɛcɛrɛ pi léise. Pikireki ifasímé ne Pisuiɔ inyɛkii kapí pɛɛ Kolɔɔsi-i pi céəsi. Amá icélaa iyĕ yɛ pɛé ne Yeesu ikó memíi wele. Amá Pɔɔli uu nyíse rɛ Yeesu yɛɛ m̀pá yo kɛmɛ Upiima.

Ifaaci iyĕ mɛkériine yɛ mmé:

1. Títelɛ tĕ kekoraane ke keyóme kɛnyine ake Kirisi ríyú waise rɛ ketĕ nnéi ne Uléécáa icápine upiima (1:1-2:5), (1:15-20). Kolɔɔsi pikó kɛcáa iwelɛ yɛ wele keyóme kĕ ake kelɛnɛ tiki (1:3-14). Keyóme kĕ kɛpɛrɛ ke Pɔɔli uu pɛɛ lĕ kuu Uléécáa icápine kɛcáa n náási nkó wa (1:24-2:5).
2. Uu pɛɛ limemáa Kirisi pikó pɛɛ Kolɔɔsi-i ń we maa rɛ piké pimɛcɛrɛ tĭ (2:6-23). Ápi kape pɛpɛ inómesimé n célaankɛɛ ne kutu n cɔlĕ. Amá piké nfatɛnɛ kapi ń yɔsí kɛmɛ n we.
3. Títelɛ ntí yɛ kɔ icélaa kapi yɛ ne Uléécáa icápine kɛmɛ ne pimárecɔ kɛcɔpɛ ne piso, kɛcɔpɛ isoi fale n li palɛnɛ. (3:1-4:6).
4. Pɔɔli yɛ uiyáhaa papɔlĕ (4:7-18).

Iyáhaa

1 Née Pɔɔli yɛɛ Uléécáa mɛla kɛmɛ Kirisi Yeesu utumɛ m panse, ne urómárecɔ Timotee. **2** Nĕ ke Uléécáa uu n wée nɔn Kolɔɔsi-pɔ we, nɔn Kirisi ne kɛfa kɛse tikilĕ kari rítelɛ ntí wálu. Nɔ Kirisi kɛmɛ pirómárecɔ kɛcɛrɛ lɛ. Urósáa Uléécáa uké ipɛelée nɔ nyíse uu kɔ nkíhɛnɛ nɔ hɛ.

Pɔɔli yɛ Uléécáa pɔɔnɛse

3 Tɔ yɛ tɔn Urópiima Yeesu Kirisi usaa Uléécáa n yáásine, tɔ yɛ m̀pá píyɛi nókɛnécáa u pɔɔnɛsɛ. **4** Mɛsei kari nókɛnécáa kó tɛ nɔ ne Yeesu Kirisi kɛfa tɛnɛnɛnɛ, nɔn pĕ ke Uléécáa uu n wée la **5** rɛ nɔ mĕ tɛ nɔ lĕ ke Uléécáa uu keyómeɛa-pɔ nɔ n yekeilĕ yɔsí nnya. Nsímé Kɛcɛrɛ mɛɛ aseɛ m má mɛɛ pitá pĕ nɔ símisi. **6** Ái nókɛnécáa ɛmanɛ ke Nsímé Kɛcɛrɛ mmú nn tuiɔ. Ketĕ nké nnéi kɛcáa kapi n kó. M̀pá yɛi kɛn tikóhɔnɔ nn kɔ piso, isoi consɛ. Lĕ kɛn kɔ nní nókɛnécáa wai hái keyáa kĕ-mɛ kani Uléécáa ipɛelée n kó ani céru rɛ aseɛ yɛ nyɛ. **7** Urósáa ne urókɛicɔ Epafiraasi yɛɛ nsímé mmĕ nɔ céəsi. Aseɛ kuú ne Kirisi piki nókɛnécáa wai. **8** Uricurruu yɛɛ rɔ símisi rɛ Nfáasɔnɛ ńh kusa ńla nɔ hɛ. **9** Lĕ nnya kari nókɛnécáa m̀pá píyɛi keyóme yáási hái kari ne nókɛnécáa n kó. Tɔ Uléécáa wɛlu rɛ uké tíyɛse unfaasɔnɛ nké mɛwéésɛsɔhɔ mɛyá nɔ hɛ nn kɔ umɛla ńsɔnɛ nɔ céreise. **10** Kei ke nńínɛsoi kani n le ii yé pɛɛ Upiima ríyú waise rɛ nɔ lelɛ nɛ u n sá wai nnya. Lĕ kɛmɛ kani yé pɛɛ mɛwai sɔnɛ mmé nɔcɔpuri n wapisi ani kɔ Uléécáa n ceru nɔn ne kɛyú sĭ. **11** Unnɔhɛ mɛɛ ńh

nɔ m má nké nɔ papukuse ani m̀pá yo kɛmɛ m purú nɔn kahari. **12** Ani mpóhɔnɛ ne Sáa Uléécáa pɔɔnɛse. Uyɛ tíyɛse kani yé fe ani lisɔnɛ kuu uiyɔɔpi metéi kɛmɛ pĕ kuu n wée n yekeilĕ yɛnu. **13** Uyɛ kuɛmaha ute anipɛ-i rɔ lése uu ukɛpipi lala iyɔɔpi kɛmɛ rɔ tónsɛ. **14** Ukɛpipi kĕ kuú ne ritiki uú ne ilási kɛmɛ rɔ lese uu kɔ kĕ nnya arókópe rɔ sárei.

Kirisi isoi ne upikɛi nsímé

15 Uléécáa úu kúyɛnɛ we. Ukɛpipi kɛɛ umɛwɛ kapi yɛ n yĕ. Lĕ nnéi ke Uléécáa uu n wa kɛcɔpɛ uyɛ lifóí un kɔ m̀pá yo fe. **16** Uyĕ kuú ne ritiki uú ne keyómeɛa-pɔ ne ketĕ kɛcáa m̀pá yo wai. Lelɛ kúyɛnɛ ń we ne lelɛ ái kúyɛnɛ ń we kuu wa. Uyɛ piyɔɔpi wéésɛ ne pipíima ne písínsá ne m̀pá yo yɛɛ ńnanɛ m má wa uu kɔ linnéi uanipɛ-i wai. **17** Uyɛ ufoí we m̀pá yo ai kelɛnɛ n we. Uyĕ nnya ke m̀pá yo ai kɔ we lin nyarí. **18** Lĕ nnya uyɛ ipihɛ riyú, ipihɛ iyɛ Uléécáa pikó icápine. Uyɛ isoi fale kekoraane. Uyɛ mɛfoí nkɔ kɛmɛ yisi uu nfáa tɛnciré yɛnu. Uyɛ m̀pá yo kɛmɛ ufoí uu pɛé ne m̀pá yɛi ufoí. **19** Li Uléécáa ripɔɔ wale rɛ uké uiso, nnéi ne ukɛpipi kɛmɛ n we, **20** uké kɔ ne ke ritiki uké u ne ketĕ nké ne keyómeɛa likó nnéi kɛcɔpɛ nsímé nyóhɛnɛ liké pɛɛ kemɛkɔ-i n we. Ményɛ mĕ ke ukɛpipi ake kunapéékɔ kɛcáa n kɔhɔnɛ kuú ne ritiki uú ne nkíhɛnɛ weri.

21 Nɔ pɛɛ mɛkɛɛ-mɛ nńínɛmúhɛ kópe ne nńmɛnɛwai kópe nnya ne u tɔlaalenɛ nɔn kɔ upilaarɔ. **22** Amá Uléécáa yɛ ukɛpipi nkɔ ne ritikile uú ne nɔ ne uyĕ kɛcɔpɛ nsímé nyóhɛnɛ. Ke pansɛle kɛsoipipi ake kpi. Lĕ

nnya, nɔ nkpɛni ukeyu-i upisoɪ le pɛɛ n kp̄aailɛ́ ápi ncaai n̄ka má, ápi kɔ n̄ka ne pi cési. ²³ Lɛ́ nnya ani nkpɛni n̄fatene kɛ́mɛɛ iníjɪ karií aní n taalɛ́. Áni kape Nsímé Kεcire ne ketaa wa. Mm̄ɛ kari ne tálɛ́ tɔn ne m̄ɛ́. Ketɛ́ nké nnéi ke nsímé mm̄ɛ nn tikóónú. Lipikei ke n̄ɛ́ Pɔɔli am wai.

Pɔɔli pikei ne uináá nsímé

²⁴ Li nkpɛni né láárúle re ne nókeneccáá íwe le. Nɛ́ ne kɔ lɛ́ lénile re íwe mesá m̄ɛ kari yé n fe ari Kirisi kɛ́mɛɛ le áme kape ripárí. Kirisi ipiɛe yee nní p̄ɛ ke Uléecaa uu n wée icápinε. P̄ɛ nnya kam íwe le. ²⁵ Uléecaa ye upikei kɛ́mɛɛ né kp̄sile uu né forii re ké ne unsímé nnéi nɔ kam. ²⁶ U pɛɛ mekeε icɔpuri nnéi kɛ́mɛɛ nsímé mm̄ɛ pesile. Amá u nkpɛni p̄ɛ kuu n te n cereisele. ²⁷ Uléecaa ye lalɛ piké nsímé mee m pékaalɛ́ mpiye ne nkulaa ceri piké pi símisi. Lipéké-peké lɛɛ nní re Kirisi ye nókeneccáá wele. Uyɛ́ nnya kani tálɛ́ te nɔ kam ani Uléecaa meycɔpi kɛ́mɛɛ loni. ²⁸ Kirisi rinyiri kari yóólɛ́. M̄pá úye kari mesɔhɔ kp̄álɛ́ tɔn kɔ cési ne mewéesesɔhɔ kari m má nnéi. Tɔ lɛ́ wai re m̄pá úye uké Kirisi kupéneccɔ kɛ́mɛɛ papisi nnya. ²⁹ Lɛ́ nnya kam ne pikei ηm̄sɔ́p̄úlɛ́, nen náási ne Kirisi nnaɛe kuu né n he nn né síkai ne rikɔhɔ.

2 Ne la re ani kɔ́ te atɔpi kam nɔ ne Lawutisee pikó kecáá n wai ne mpí nnéi pɛɛ ápi kenéyu n yénaalɛ́ kecáá ye ap̄iima le. ² Ne la re piké ikari meyá wa, piké rinóɔ rise m má pin lakaane, mesɔhɔ meké meyíkíyiki meyá pi n tulaalɛ́ apí ne lɛ́ ke Uléecaa uú pɛɛ m pékaalɛ́ ceru. Lipéké-peké lelee Kirisi. ³ Ukemeé ke mewéesesɔhɔ ne Uléecaa picere lisɔne nnéi ai pékaalɛ́. ⁴ Úka úu kape ne n fe uké nnɔ́lari ne nɔ n k̄iraase nnya kam lɛ́ nɔ símisi. ⁵ M̄pá kám nní nókeneccáá h̄ we, ne nókeneccáá músule lin né láárú re nɔ ηm̄sɔ́p̄ulenle nɔn Kirisi n̄fatene kɛ́mɛɛ iníjɪ kariilɛ́.

Kirisi ηmane yee ye nfáa he

⁶ Lɛ́ nnya kani nní n ηmurei re Kirisi Yeesu yee N̄sunépiima, ani ukupéneccɔ kɛ́mɛɛ n̄inésɔi n le. ⁷ Ani ukusencɔ kɛ́mɛɛ iníjɪ karií ani n̄inésɔi nnéi kɛ́mɛɛ ne u n tálɛ́. Ani lɛ́ kapi nɔ n cési m múlɛ́, n̄inépiɛe íi kape pikai n̄fatene kɛ́mɛɛ riyɔɔ. Ani ye kɔ u pɔɔnese meyá.

⁸ Ani n̄menécíre tí úka úu kape kesoimuhé ne nɔ k̄iraase uké kuyúí nɔ t̄á méwoo. Ketɛ́ nké kecáá likó ne pisoɪ inyekii ke kesoimuhé k̄ɛ ake t̄ikilɛ́, ái nkp̄áni Kirisi. ⁹ Mesei sei ke Uléecaa uu Kirisi ipiɛe kɛ́mɛɛ we ne umesá nnéi. ¹⁰ M̄pá yo mpuri kani ukupéneccɔ kɛ́mɛɛ yé ne limesá nnéi. Uyee iyóɔpi ne h̄naɛe nnéi fe.

¹¹ Nɔ́ ne uyɛ́ kupéneccɔ kɛ́mɛɛ kani riké. Ái usoi kunipe kpee nɔ́ riké aku isare nókeneccáá t̄lu, amá Kirisi meké kani kélɛ́. Lelee re u akópe nnaɛe kɛ́mɛɛ nɔ́ lésele.

¹² Kapi míni nɔ́ n wóle, li wa yare nɔ́ kpule api nɔ́ ne Kirisi kulési. Nɔ́ ne uyɛ́ nɔ́ kɔ nkɔ́ kɛ́mɛɛ yisi. Kaní ne kɛfa n tenelɛ́ te Uléecaa ye h̄naɛe mále nnya kuu nkɔ́ kɛ́mɛɛ u yukuse. ¹³ N̄sanékópe ne nókunékéciré nnya kaní pɛɛ mekeε Uléecaa inipeε-i we yare pikɔ́kpɔ́. Amá Uléecaa ye nkpɛni ne Kirisi ritikile uú ne nfáa nɔ́ he uu

arókópe nnéi rɔ́ sárei. ¹⁴ Títelɛ́ tee pɛɛ isé kɛ́mɛɛ n wólaalɛ́ tin akópe kari n wa nyíselɛ́ kuu kp̄isi uu kunapéékkɔ́ kecáá karií tinkó nn tenε. ¹⁵ Uléecaa ye keléecaa-pɔ́ ne ketɛ́ nté kecáá iyɔɔpi nnéi nnaɛe yɔsile uu kunapéékkɔ́ kecáá i feriye uú ne riwúí kɛ́mɛɛ isei i waise, uu i pulu yare pikpaniikó pin ne Ukepipi kee n feriye nnaɛe kɛ́mɛɛ s̄one.

¹⁶ Lɛ́ nnya, úka úu ncée má uké n̄linéluke-luke n̄ee n̄linéniré-niré n̄ee n̄anényá meluke n̄ee lɛ́ kani ye iwáre fale meleme-i n wa n̄ee kewénteɛyaa kecáá nsímé nnyine ne nɔ́ cési. ¹⁷ Lɛ́ nnéi ye lelee kepire n weme kumíiri le. Liyíkíyiki ηmaa tee Kirisi. ¹⁸ Pinyine ye kp̄arálɛ́ pin pisimuhé cire me rikókɔri wai re pi pimεcire ricepisele, amá pin pɛɛ pilécaatumε yáási pin kɔ pisilárɛ́ ne kutu cɔ́lɛ́. Áni kape tíye lipite p̄ɛ piké akópe nɔ́ pa. Li we re pisimuhé cire kapi ne pikei wai. ¹⁹ Ápi ne Kirisi tálɛ́, in kɔ ne uyee ríyu. Uyee ipiɛe kp̄inii. Uyee tíyeselɛ́ ke akɔhɔ ne itá ii c̄opiinelɛ́, Uléecaa un p̄éɛ ne ipiɛe iyɛ́ peluse.

Usɔi nkɔ́ ne umeyise u ne Kirisi kupéneccɔ kɛ́mɛɛ

²⁰ Nɔ́ ne Kirisi ye kpule, áni kɔ nkpɛni ne ketɛ́ nté likó kutu cɔ́lɛ́. Yo nnya kapi yé kɔ ne nɔ́ m písei re ani ketɛ́ isé ritiki yare insá n we, áni yé nfáa wa? ²¹ Pi ye nɔ́ maa re: “Kape nní kp̄isi”, “kape nní rilélé” n̄ee “kape nní rica”. ²² Pi ye lɛ́ nnéi ne keisile ai weri ai liketɔ́ tulu ai caai. Sisoipipi see liisé ne liicélaa iyɛ́ lesemε. ²³ Isé ne icélaa iyɛ́ ne pise re usoi uké umela kɛ́mɛɛ Uléecaa yáási uu ikóhɔ meyá m má, úu kape uipiɛe n naresi. Li usoi meɛene-i nkp̄áni yare mewéesesɔhɔ likó linyine ye ni. Amá kuláa kúka áku kɛ́mɛɛ we. Usoi lilala ye ni.

3 Nɔ́ ne Kirisi kupéneccɔ nnya, li wa yare nɔ́ ne uyɛ́ nɔ́ nkɔ́ kɛ́mɛɛ yisi. Lɛ́ nnya, keyómecaa-pɔ́ likó kani yé wéési, kei ke Kirisi uu Uléecaa kuluke-luke-m̄ɛ́ k̄eyukóɔtone-i n t̄ú. ² Keyómecaa-pɔ́ likó nkó nké nɔ́ n we, ái ketɛ́ nté likó nkó. ³ Nɔ́ pikɔ́ masile, n̄nnéféaa nn Kirisi kɛ́mɛɛ we nn ne Uléecaa-i pékaalɛ́. ⁴ Uyee n̄nnéféaa. Keyáa nké kuu n s̄nti, nɔ́ ne uyɛ́ nɔ́ kɔ umeyɔɔpi kɛ́mɛɛ wene.

Isoi fale ne ikpure kecáá nsímé

⁵ Lɛ́ nnya, ani ketɛ́ nté likó leε n̄inépiɛe-i h̄ we kpu. Lelee nní: Mémare kp̄áaree ne mékperinkpewai ne méla t̄ɔ́ɛ-t̄ɔ́ɛ ne mewai kópe ripɔɔ ne memá nnáápi. Memá nnáápi p̄ɔ́ ne piléenyóɔnse picɔ́ le. ⁶ Mewai m̄ɛ́ mpuri nnya ke Uléecaa kuwɔ́ aku pɛpɛε pipakare u n yúlu kecáá wéme. ⁷ Limεccɔ kaní pɛɛ wai, p̄éɛ uye-i kaní pɛɛ akópe nyɛ́ kɛ́mɛɛ h̄ we.

⁸ Lɛ́ nnya nɔ́kké kɔ nkpɛni lɛ́ nnéi fóm: Kuwóɔ ne meseewai ne rikpákárá ne picɔ́ alɛ́ ne isecirésimé yee n̄inénɔ́-i n léenti. ⁹ Nɔ́ mpí nɔ́ nní n̄inésɔi kpure ne imewai kópe n lése ani fómni, ¹⁰ ani isoi fale kp̄isi ani tani yare ketúkanka, áni kape nkpɛni n̄menécɔpɛcire nnóɔme n wapaane. Nɔ́ nkpɛni pisoɪ fale le ke ur̄wai Uléecaa uu mesére n nyóɔnse n̄ké ne menyíne u n wa nnya. U la re n̄ké kɔ meyíkíyiki u ceri. ¹¹ Ái nkpɛni we re nkó úu Usuifi, nkó yee Usuifi, n̄ee nkó ye kélɛ́ n̄ee nkó

úu kélē nēe nkó ye usɔhɔɔ nēe nkó ye úyuyɛmɔhɔkɔ nēe nkó ye ulási nēe nkó ye ne uripɔɔ wele. Kirisi yee pinnéi kēmee m̀pá yo.

¹² Nɔ Uléecaa sipipi le. U nó wéele un nó la. Lē nnya, ani íwe n ténaane nɔn kusoi wapaane, ani ye nómenécire cepise aní m purú nɔn kɔ niɛú. ¹³ Ani m múinelē ḡsɔne, m̀pá úye uké ye uɔɔ sárei. Úye un uɔɔ ne nsímé m púnne, ani ye sárikeene yare ke Upiima uu nó n sárei meɔɔ. ¹⁴ Ani likecáá ḡla rikpáɔ. ḡla mee yé tíyese ani ḡsɔne m pénelē, ani rinɔɔ rise wai. ¹⁵ Kirisi uké nkíɛniɛe nɔanékíɛ kēmee wa. Nkíɛniɛe mmē kuú ne nó sée re ani ripéne ani wai usoi use. Ani ye mesére u pɔɔneɔe. ¹⁶ Kirisi nsímé nké ne nliɔne nnéi nókenémee n we. Ani n lénaane nɔn kɔ célaane ne mewéesesɔhɔ kani m má. Ani kefa kese ne ipakare siyome ne akéhe ne siyome nɔɔpuri ke Nfáasɔne nn nó n he ne ríyu u waise. ¹⁷ Nɔn ye n símisi nēe nɔn n keisi, ani ye Upiima Yeesu rinyiri ne m̀pá yo n wai, ani ye ne u tiki aní ne Sáa Uléecaa pɔɔneɔe.

Usoi ne uɔɔ kusencɔ nsímé isoi fale kēmee

¹⁸ Ń pinósi, m̀pá úye uké uula n waiselē yare kai Upiima kēmee m pise.

¹⁹ Ń pitisi, m̀pá úye uké uunɔsi n la. Áni kapere ne kéyu pi m páápú.

²⁰ Ń siwá, ani ye m̀pá yo kēmee nópinéte m pakarelē. Lelee ne Upiima sá.

²¹ Ń siwá pisa, áni kapere siwá kuwósi n waise. Insa lē, siapɔɔ yé caai.

²² Ń pikeikó, ani ye m̀pá yo kēmee nópinékeisaa ketē nké kecáá m pakarelē. Ái pin nókenékúri n we pin nó nyáni ḡmane kani yé pi m pakarelē. Amá ani ne kefa kese pi n keisi Upiima kani m pakarelē nnya. ²³ M̀pá yo kani wai, ani ye li n wai ne kefa kese. Upiima kani li wai, ái sisoipipi. ²⁴ Ani n nyu re liihéé ke Upiima uu nó m pane yee lisɔne lē kuu n yekeilē un ne upikó mē. Kirisi yee Upiima. Uyē kani pikei pē wai. ²⁵ Lē nnya, úye un mewai kópe n wai, meihéé kuu yénunne. Uléecaa úu ye usoi keyu-i ripái, amá asei kuu tiki lē un ne túhaane.

4 Ń píyɔsaa, ani n nyu re ń ne kɔ keyómecaa-pɔ ute mále. Lē nnya, ani ye nópinélási ḡsɔne m múilē nɔn lelee ne n sá pi wai.

Pɔɔli ye Kolossi pikó mesɔhɔ kpálē

² Ani ne piyómeyáhaa n ḡmɔɔpúlē, áni kapere lɔpile, ani ye kɔ Uléecaa pɔɔneɔe. ³ Ani ye kɔ keróccá keyóme yáasi re uké ntósimé ncée tápíle tóké Kirisi nsímé mee pree m pékaalē picɔ riyóó. Mmē nnya kam nní akpanii kēmee we. ⁴ Ani u pise re uké tíyese ké ye unsímé mmē tiyóó yare kai m pise.

⁵ Ani mewéesesɔhɔ m má nɔn ne mpí pree ápi Kirisi pikó ne sɔne. Áni kapere tíye ituɛe iké méwoo tene. ⁶ Nón-nénɔsimé nké mesére n láárú nn kɔ ríyoriye má, nn kɔ kutu kúɔ we. Ani ye ceri lē kani yé m̀pá úye rinɔɔ n yɔsi.

Iyáhaa tɔɔɔ

⁷ Tisiiki ye unémáreɔɔ lala kecire le un kɔ asei ne Upiima pikei wai. U kɔ Upiima pikei kēmee unésencɔ le. U yé lelee né n wai nnéi nó kéenkee. ⁸ Né nókenémee u tumpɔ uké nó símisi mmē-i kari ḡ we, uké kɔ nɔanékíɛ niɛukuse. ⁹ U ne nókunéyu ukó use, urólala kecire Onesim kam tumpɔne piké lē nnéi lee nté n wai nó kéenkee.

¹⁰ Tó ne Arisitariki tɔɔ akpanii kēmee ḡ we ye nó yáasi. Parinapasi umareɔɔ kepipi Mariki ṕ ne kɔ nó yáasi.

Uyē nsímé kapí pree nó tee re un nókenémee n tuiɔɔ, ani u yɔsi ḡsɔne. ¹¹ Yeesu kapi ye kɔ n sée re Yusituusi ṕ ne kɔ nó yáasi. Pisuifi pē ḡmane pree Uléecaa iyɔɔpi pikei kēmee né léni. Pi ikari né waisele ḡsɔne. ¹² Nókunéyu ukó Epafiraasi ye nó yáasi. U Kirisi Yeesu ukeikó le yee mesére upiyómeyáhaa kēmee nókenécáá n náasi re ái kapere nó ne Kirisi kupéneɔɔ kēmee nó riyɔɔ, ani kɔ m̀pá yo Uléecaa mela kēmee n wai. ¹³ Ne ne inénípee yenle re u nó ne Lawutisee ne Iyerapolisi pikó kecáá náasile hái.

¹⁴ Urólala kecire, upɔise Luki ne Temaasi ye nó yáasi.

¹⁵ Ani pirómáreɔɔ Yeesu pikó pree Lawutisee-pɔ ḡ we yáasi. Ani kɔ Nimfa ne Uléecaa icápine pikó pree ye ukeyɔ-i n cápine yáasi. ¹⁶ Nɔn títelē ntí nɔinécápine pikó inípee-i pikéē m masí, ani tíyese Lawutisee pikó pɔɔké kɔ ri keē. Nɔɔké kɔ tē ke pē api nó m pááipɔne keē. ¹⁷ Ani Arikipu maa re uké pikei ke Upiima uu uanipe-i n wa kecáá musí uu ḡsɔne pi wai. ¹⁸ Né Pɔɔli, nēe kunénípee ne anɔɔ nnyé wá re: Ne nó yáasi. Ani n léiselē te akpanii kēmee kaḡ we. Uléecaa uké ípreele nó nyíse.

1 Tesaloniki

Lelɛɛ títelɛ ntí-i ñ we

Tesaloniki ye pɛɛ kuyu maa le Rɔm pikɔ ketɛ kuwélɛ kpɛ kapi ye n sée re Masetuwaani kɛmɛɛ. Unsɛ lírũ kuú pɛɛ ne nsímé kɛcire piyóó ñ ha kɛmɛɛ ke Pɔɔli uú pɛɛ kuyu kɛ-i Uléécáa icápine kari. Filipu kuyu kuu yisi uú ne kei hapɔ. Pisuifi pinyine ápi pɛɛ uicélaa ñmurei, uu pɛɛ kei mɛkɛɛ yisi. Korenti-i kuú pɛɛ we, uusencɔ Timotee uú ne kei u lɛɛɔ. Kei kuú ne Kirisi pikɔ pɛɛ Tesaloniki-i ñ we rítelɛ wɔipɔ.

Ifaaci iyɛ mɛkériine ye mmé:

1. Pikei ke Pɔɔli uu Tesaloniki pikɔ kɛɔɔɔ n wa. U Tesaloniki pikɔ kɛcáá Uléécáa pɔɔnesɛle re pi nfatene kɛmɛɛ tálɛ nnya. Pɔɔli uu isímé inyine kapí ne u n kparai kɛcáá uriyu hɛɛɛ uu kɔ pikei kuu pikeɔɔɔ n wapisi pi léisente (1:1-3:13).
2. Pɔɔli ye Kirisi pikɔ ñmɔ́́púsɛlɛ te piké isoi yɛɛ ñi mɛkɛrɛnkɛ m má n le, pin kɔ ñla má pin kɔ keisi (4:1-12).
3. Utume Pɔɔli ye Kirisi mɛɛɛɛ kɛcáá icélaa pa uu kɔ Kirisi pikɔ pise re ápi kape n lɔni (4:13-5:11).
4. Lɛ kai m pise re Uléécáa icápine iké n we nsímé yɛɛ rítelɛ tɛ ketɔ-pɔ we (5:12-28).

Iyáhaa

1 Nɛ́ Pɔɔli ne Timotee, tɔɔ nɔ́ Tesaloniki Uléécáa icápine pikɔ pɛɛ ke Urɔ́sáa Uléécáa ne Upíima Yeesu Kirisi ápi n te, títelɛ wɔipɔ. Uléécáa ipɛɛlɛɛ ne un-kiññe nké nɔ́kɛnɛmɛɛ n we.

Tesaloniki pikɔ mɛfine ne pinfatene

² Ḿpá píyɛi kari ye Uléécáa yáasi re ne upikei, nɔ́n-nénéí nnya. Ḿpá píyɛi kari pirɔ́wele kɛmɛɛ nɔ́ léiselɛ. ³ Li pise re tɔ́kɛ urɔ́sáa Uléécáa keyu-i léise lɛ ne lɛ kani nɔ́nnɛ́fatene n nyíse, mɛwai mɛwai kɛmɛɛ ne lɛ ke ñla kani m má nn nɔ́ rinñmɔ́́púsɛ, ne lɛ ke nɔ́mɛnɛ́tá Urɔ́píima Yeesu Kirisi kɛcáá áme píkaí n hásu. ⁴ Pimáɛɔɔ, tɔɔ ceri re Uléécáa ye nɔ́ lale uu nɔ́ wée re nɔ́kɛ upikɔ. ⁵ Ái líka nnya, ári Nsímé Kɛcire nɔ́ símisi ne nnɔ́símé ñmanɛ, amá ne ñnanɛ ne Nfáasɔne nnanɛ kari nɔ́ n símisi. Tɔɔ kɔ ne kefa tenele re Nsímé mmɛɛ aseí nkɔ le. ⁶ Nɔ́ ticuruu ye nyule lɛ karí ne nɔ́ n sɔ́ne re líkɛ ne nɔ́ sɔ́nesi nnya. ⁷ Tɔ́ ne ne Urɔ́píima yíraansele, nɔ́ɔn kɔ ne tɔ́ ne Upíima yíraanse. Nɔ́ meýá íwe lile, ḿpá ne lɛ, nɔ́ Nléécaasímé yɔ́sile ne mɔ́ɔɔnare ke Nfáasɔne nn ye n he. ⁸ Li tíyesele ani pɔ́lɔ́ písoi pɛɛ ke pɛpɛɛ Masetuwaani ne Akayii-pɔ kefa n tenelɛ ápi ye ne ḿ paílɛ. ⁹ Ái nkpáni Masetuwaani ne Akayii ñmanɛ yɛɛ nɔ́kɛnɛmɛɛ Nléécaasímé kɔ́, amá ḿpá yei le ke nɔ́n-néfatene nsímé nn tiyékáa. Ái nkpáni pise re tɔ́kɛ lin-símé wa. ¹⁰ Pinnéi pɛɛ lɛ kani kusáne rɔ́ n yɔ́sɔ́ kumúñɛ kɛ-i kari nɔ́kɛnɛmɛɛ ñ ha nsímé símaankɛɛ ne lɛ kani piléɛ inyɔ́ɔnse kɛpɛɛ riñtɔ, ani Upíima Uléécáa ye n f́áa n te ne aseí ute tiki re nɔ́kɛ u n keisi. ¹¹ Nɔ́ kɔ mɛ́n-le re Ukepipi Yeesu uké keyómɛca-pɔ leeme uké kam. Uyɛ ke Uléécáa uu nkpɔ kɛmɛɛ yukuse. Uyɛ Uléécáa ketahai kɛɛ n tuime kɛmɛɛ rɔ́ lesene.

Pikei pɛɛ ke Pɔɔli uu Tesaloniki-pɔ n wa

2 Pimáɛɔɔ, nɔ́ ticuruu ye ceri re mɛrɔ́tuipɔ nɔ́kɛnɛmɛɛ ái méwoɔ wa. ² Nɔ́ kɔ nyu re pi rɔ́ lámaankeeɛle ápi íwe rɔ́ wai Filipu kuyu-pɔ. Amá Uléécáa ye ikari rɔ́ hele ari Nsímé Kɛcire mɛɛ ukemɛɛ n léeri nɔ́ símisi ḿpá ne nɔ́ɔñ nɔ́ɔñ kari n yɛ́. ³ Ái líka, mɔ́púnne ñn icélaa iyɛ kari nní písoi n céesi kɛmɛɛ we, nfasímé kópe ñka ñn kɔ ikemɛɛ we, ári kɔ wéési tɔ́kɛ unyine kiraase. ⁴ Amá ḿpá píyɛi kari ye símisi yare lɛ ke Uléécáa uu ñ la. Uléécáa ye rɔ́ peenu uu yénu re tɔ́ fe nnya kuu Unsímé Kɛcire rɔ́ rimúise re tɔ́kɛ ne n tikɔ́nɔ́. Ái sisoipipi nkiññe kari tikiñlɛ, amá Uléécáa ye ye kesoipipi kefa nsímé ñ céri kari la líkɛ n láárú. ⁵ Nɔ́ ticuruu ye nyule ñsɔne re ári píkaí nɔ́ kiraase, irɔ́faaci kɛmɛɛ nfasímé ñka ñn kɔ pékaalɛ te siwóó kari wéési, Uléécáa ye urɔ́seérakɔ́. ⁶ Ári úka ipakare wéési, ári kɔ nɔ́ ne pinyine ikɔ́ wéési. ⁷ Tɔ́ né kɔ pɛɛ fe ari ntɔ́nanɛ nɔ́ nyíse re tɔ́ Kirisi pitume nnya. Amá tɔ́ pɛɛ ne nɔ́ láárúle yare umáreni ye ne ukewá kutu n cɔ́lɛ. ⁸ Tɔ́ meýánsei nɔ́ lale, ari Nsímé Kɛcire nɔ́ símisi. Ticuruu ḿpá ntɔ́fáa kaí pɛɛ pise tɔ́kɛ nɔ́ pa, tɔ́ nɔ́ m pane. Nɔ́ tɔ́ ripɔ́lɔ́le líkɛi kɛcire. ⁹ Pimáɛɔɔ, ne nyu re nɔ́ léiselɛ lɛ kari n keisi meýíkíyiki ai rɔ́ pelu. Ketúñɛ ne kesine kari keisi ñsɔne ári kape ne nɔ́ unyine nɔ́ni rimpɔ́lɔ́ kumúñɛ kɛ-i kari Nsímé Kɛcire mɛɛ Uléécáa-i n léeri nɔ́ n símisi. ¹⁰ Nɔ́ nɔ́ Nléécaá ne kefa n tenelɛ, nɔ́ ne Uléécáa ricuruu nɔ́ pirɔ́seérakɔ́ re mɛrɔ́fine ye nɔ́kɛnɛɔɔɔ kpáí-ilenle men kɛcire we, áme kɔ ncaai ñka má. ¹¹ Nɔ́ nyu re tɔ́ ḿpá nɔ́ úye rimúile yare ke úyɔ́saa uu ye usiwá tim-múlú. ¹² Tɔ́ nɔ́ rinñmɔ́́púsɛle ari ñnanɛ nɔ́ he ari kɔ meýánsei nɔ́ pise re ani sɔ́ne yare lɛ ke Uléécáa uu ñ la.

Uléecaa uyee nó sée re ani uiyɔɔpi kémee lomɔɔ ani kɔ kesé tɔyu m má.

¹³ Tɔ kɔ Uléecaa lico kecáá pipakare kpariisele. Kumúhɛ kpe-i kari Nléecaasimé nó n símisi, áni kutu n ticɔ áni n yɔsí yare sisoipipi nsímé, amá nɔ kutu n ticɔle, ani n yɔsu yare Uléecaa nsímé. Li kɔ pee mesei Uléecaa nsímé le. N ye nó pepeee ne kefa n tene kémee keisile. ¹⁴ Pimárecɔ, lelee Uléecaa icápine yee ne Kirisi Yeesu kefa n tenelɛ Yutee keteni-i n wa lico leee nókenémee wa. Íwe iyɛ ke Pisuifi api Uléecaa icápine iyɛ n wa ico ke nópinéyukó api nó lukeise. ¹⁵ Pepeee Upíima Yeesu ne antepuye kó api kɔ tɔ íwe wai. Ápi Uléecaa ripɔɔ we. Pi kɔ sisoipipi nné pilaarɔ le. ¹⁶ Pi náásile piké rɔ púnise ári kape fe tóké mpuri sane pikó nsímé mme mee yé piriyu n lo símisi. Piakópe kapi n wapaari kecáá kapi nní aɔɔ kpálɛ. Amá Uléecaa kuwɔi ye pitíne pi masile.

Ɔɔɔli ye káipi re uké Tesaloniki pikó piyéne rikpá

¹⁷ Pimárecɔ, karí ne ketaa nó n wai nkáripa ái re ne ntófasimé, amá ne írɔpɔne, tɔ meyansei káipile re tóké piyéne nó rikpá. ¹⁸ Tɔ káipile re tóké nókenémee pepeee. Nɛ Ɔɔɔli ye náásile ái mese, amá Setani úu ncée he. ¹⁹ Nɛ́ hmaa, ái úka uɔɔ, nóɔ le karí ne n tálɛ, nóɔ ntɔpɔɔnare, nóɔ kɔ arɔɔɔpi kari n feriyee linyíse-nyíse kari yé ne rikókɔri n wa kumúhɛ kpe-i ke Urɔpíima Yeesu uú ha m peeri. ²⁰ Mesei ye me, nɛ́ karí ne rikókɔri wai, nóɔ kɔ ntɔpɔɔnare.

³ Tɔ nókenémee pihápe náasile ari pɔɔne. Ari méresi ari pɔɔne ari mese re tɔ meróciɛ Ateeni-i mésumu ² ari urómárecɔ Timotee yee merɔɔ Uléecaa pikei n wai un Kirisi Nsímé Keciɛe símisi tumpɔ re uké itisi nó rikpá uu nónnéfatenɛ kémee iníjɔ nó waise. ³ Lɛ́ kémee, piwéékuse ápi yé Uléecaa pitiki kémee nó úka feriyee. Nɔ́rinécúruu ye nyu re neni keyaa nké iwe nnyí ke Uléecaa uu m ma re tɔ li ye nyi. ⁴ Kari ye pee nókenémee n we, tɔ nó símaalɛ te tɔ íwe li. Lelee kɔ nní rɔ leeme. Nɔ li cerile hɔne. ⁵ Kam m méresi am pɔɔne nnya kam Timotee tumpɔ re uké yɛ́ íye kani Yeesu nfatene kémee we. Kenéwu ye túúnile re kuníri áku kape nó peenu pirókɛi api méwoo wai.

⁶ Amá Timotee ye rɔ leemele un nókenémee léeri. U kɔ nónnéfatenɛ ne nónnéla nsímé rɔ símisile lin láárú. U rɔ maa re nɔ keróciá léiselenle ne hla. Nɔ káipi re nóké piyéne tɔ rikpá yare kari nní n káipi meɔ. ⁷ Pimárecɔ, kai nní le h we, nónnéfatenɛ ye itisi rɔ hele, mpa karí pee mpɔɔcaai ne íwe keɔpe n we. ⁸ Tɔ nkɔpéni nfáa yenle, kai n wa re nɔ Urɔpíima tikilɛ ne kefa kesee nnya. ⁹ Ári nyu íye kari yé Uléecaa yáasi ne mpɔɔnare kari ukeyu-i m má nɛ́ nnya. ¹⁰ Ketúhɛ ne kesine karí ne Uléecaa tɛni re uké tɔyese tɔ ne nnɛ́ tóké yéntine tóké lelee nónnéfatenɛ kémee m párilɛ yipeise.

¹¹ Urɔsáa Uléecaa ricuruu ne Urɔpíima Yeesu piké ncée nyɔɔnse tóké ne fe arí ha nó yénu. ¹² Uléecaa uké tɔyese hla mme mee nní nókenémee n we nké yi nn kɔɔni, uu kɔ tɔyese hla kani ye pisoí nnéi n nyíse nké n kpálɛ yare hla mmɛ́ kari nní nó h nyíselɛ. ¹³ Upíima yé unnahe nánékɔ́n kémee wa. Kumúhɛ kpe-i ke Upíima

Yeesu ne pɛ́ nnéi kuu n wée apí ha m peeri, ani Urɔsáa Uléecaa keyu-i n kpáilɛ, hka h́n yé n we kapi yé ne nó n cési. Uléecaa uké tɔyese hla mme mee nní nókenécɔpe h́n we nké n kpálɛ, uu kɔ tɔyese hla kani ye pisoí nnéi n nyíse nké n kpálɛ yare hla mmɛ́ kari nní nó h nyíselɛ.

Mefine mee Uléecaa ripɔɔ n we

⁴ Pimárecɔ, nɔ metɔɔɔ kerómee yénle le kai m pise re nóké sɔne aní ne Uléecaa ripɔɔ n we. Mesei, nɔ kɔ pee mekee le sɔnele. Amá tɔ nkɔpéni nó welule tɔn ne nó tɛni ne Urɔpíima Yeesu rinyiri re ani wa liké le tifaau. ² Nɔ icélaa kari Urɔpíima Yeesu kémee n yɔsí ari nó téhɛ nyule. ³ Lɛ́ ke Uléecaa uu n la le re uké nóiné-soi nnéi n te. Lɛ́ nnya, li pise re ani nómenécíɛe ne mewai kópe tɔ. ⁴ Mpa úye uké pisɔɔnne ncee kémee umeciɛe pimúlú céri uu umeciɛe ne mékperinkpe isoi kaase, uu pee isoi n le lin tɔyu má. ⁵ Áni kape tɔyee nóké nólinékáipi-káipi menyíye n tikilɛ ai nó feriyee yare pepeee ápi Uléecaa n nyu meɔ. ⁶ Úka úu kape ne uɔɔ púnne mewai mɛ́ kémee, úu kape kɔ uɔɔ likó caai. Tɔ pisímé nó li masile ari nó kúrúrúse hɔne re Uléecaa ye pisoí pee mewai mɛ́ mpuri n wai kutu pasane. ⁷ Uléecaa úu uncee-i rɔ sée re tóké mékperinkpe-i n sɔne, amá u rɔ séele re tóké n sɔne lin kpáilɛ. ⁸ Lɛ́ nnya, úye un icélaa nnyí n ye, ái kesoiipipi kuú ye, amá Uléecaa yee Unfaasɔne nó n he kuú ye.

⁹ In te nómenécɔpeciɛe nla kani yé n lákaane íye ico kari yé nkɔpáni rítelɛ nó wóipɔ. Nɔ nórinécúruu Uléecaa-i peikeele le kai m pise re nóké n lakaane. ¹⁰ Ticuruu, le karí ne pinémárecɔ pɛ́ nnéi pee Masetuwaani-pɔ h́n we sɔne. Amá tɔ nó welule re ani piɔmɔ́pú rikpá. ¹¹ Ani riɔmɔ́pú, ani nkíhɔne-i n we aní ne nónnékó kutu cɔ, ani keisi yare kari pisímé nó m masí. ¹² Li yé tɔyese pepeee ápi Yeesu n tikilɛ api nó waise, áni yé kɔ pee úka ncɔni.

Upíima mekame

¹³ Pimárecɔ, tɔ la re ani pepeee n kpí nkó aseí kó, nóanépɔɔ áa kape ne n caai yare pisoí tɔɔɔ pee ápi ne líka n tálɛ meɔ. ¹⁴ Tɔ ne kefa tenele re Yeesu ye kpule uu yisi, tɔ kɔ ne kefa tenele re Uléecaa yé Yeesu ne pepeee ne kefa Yeesu n tenelɛ nkɔɔ-i yukuse.

¹⁵ Urɔpíima icélaa inyine nkó kari nní nkɔpéni nó símisi. Tɔ pɛ́ tɔɔ yé ha Upíima mepeeme kumúhɛ kpe-i nfáa m má, ári ne pepeee n kpí kekpeé waine. ¹⁶ Tɔ keyáa kɛ́ Uléecaa rinɔɔ kó, uléecaatume píima uu Uléecaa rinaatɔ́n maa ari kóm, Upíima uu pee uricuruu keyómecaa-pɔ cepime. Píkɔkɔpɔ pee ne Kirisi kefa n tene pee mefoí nkɔɔ-i yisine. ¹⁷ Lɛ́ memáá, tɔ pitɔɔɔ tɔɔ yé ha kumúhɛ kpe-i nfáa m má, tɔ ne pɛ́ kai yé risakaapɔ kuhope kémee, ari Upíima keyómee-mɛ́ tépei. Lin le n wa, tɔ ne Upíima arí ha mpa píyei kesé n we. ¹⁸ Lɛ́ nnya, ani nómenécɔpeciɛe itisi hekaane ne anɔɔ nnyé.

⁵ Pimárecɔ, áni nkɔpáni pise re piké keyáa kɛ́ ne kumúhɛ kpe-i ke mewai mɛ́ nnéi ame n waine kecáá rítelɛ nó wóipɔ. ² Nɛ́ ticuruu ye nyule hɔne re

keyáa ké ke Upíima uu n sónti ye ró káikaine yare ke uyaa uu ye kesine rinkáikai. ³ Kumúhḗ kpe-i ke pisoí api ye rí maa re: Nkíhniḡe ye tonele, ncóḡ ḡka ḡn kó we, kumúhḗ kpe-i ke ncaai nn ye mekáikai pi rikipi, yare ke memárenlō ame ye ufani rinkáikai meco, piuka úu yé ḡmḗherēe. ⁴ Amá nḡ pinémáreco, áni kuḡmaha-i we, keyáa ké áke yé kó nó rikaikai yare ke uyaa uu ye rinkáikai. ⁵ Nó nónnḗní metéi ne ketúḡé pikó le. Áni kesine ne kuḡmaha pikó. ⁶ Kai nní lḗ, ái pise re toké picó meco n lóni. Amá li pise re toké n nyáni ari ḡpá yo n wai ne kemúḡé. ⁷ Kesine ke pepere ye n lḡpile api ye lḡpile, kesine ke pítaniré pḡc ye pō. ⁸ Amá tḡ ne ketúḡé pikó le. Li kó pise re toké ḡpá yo n wai ne kemúḡé. Li pise re toké nfatene ne ḡla kpísi ari waise yare kewenitukanka kapi ye ne ihíme riḡloró, ari kó piróyulale karí ne n tálḗ kpísi ari kípi yare ritḡpikḡḡ. ⁹ Uléecaa úu ró wa re uké ukuwḡi kerḡcáa n wailḗ, amá u lale toké ne Urópíima Yeesu Kirisi kefa tene uké ne tiróyu lḡ. ¹⁰ Tḡ nnya ke Kirisi uu kpu re, tḡn n lóni née tḡn n nyáni, tḡ ne uyḗ toké kesé nfáa m má. ¹¹ Kai nní lḗ, ani itisi hekaane aní n ḡmḡḡpúseneleḗ yare lḗ kani nní n wapaaneri meco.

Icélaa tḡcḡ ne iyáhaa

¹² Pimáreco, ani pepere nókenémee n keisi, pḗ ke Uléecaa uu n wée re piké nópinékpeenwai pin nó céési m pakarelḗ. ¹³ Ani ḡla pi nyíse ḡsḡne ani pi m pakarelḗ, pikai pḗ kapi n wai nnya. Ani n tū liké n láárú.

¹⁴ Pimáreco, tḡ ne nó tḗni re ani pikánkḡ cési, ani piwamei itisi kpá, ani pinárei léni, aní ne pinnéi ísuúlu n le. ¹⁵ Ani nómenécíre tḡ, úka úu kape ye mewai kópe piwai uco ceei. Amá ani ḡpá píyei n wéési re toké lisḡne n wapaane ani kó pisoí nnéi lisḡne wai.

¹⁶ Nḡanḗpḡc aké meséere n láárú. ¹⁷ Ani ḡpá píyei keyóme n yáasi. ¹⁸ Ani ye ḡpá mewai méye-i Uléecaa yáasi re ne upikei. Lḗ ke Uléecaa uú ne nó ḡ la ye lḗ nó ne Kirisi Yeesu kupéneco kémee. ¹⁹ Áni kape Nfáasḡne pikai tápisi.

²⁰ Áni kape ye nsímé ke Nfáasḡne nn nó ḡ símisi háikuse. ²¹ Amá ani ye ḡpá yo ḡsḡne ripaí ani lḗe ḡ nyarḡ múlú. ²² Ani ne nómenécíre mewai kópe nnéi mpuri tḡ.

²³ Uléecaa yee ye nkíhniḡe n he uké tíyese ani pḡlḡ upikḡ uké nóinésoi nnéi rimúlú ḡsḡne, kai n kpísi nfáa kuu nó ḡ he ne kumíri ne ipiḡe, áni kape ne akópe m má keyáa ké ke Urópíima Yeesu Kirisi uu m pḗeri nnya. ²⁴ Uyee nó ḡ sée ye li waine. Un íye n yekei, lḗ kuu ye ritiki.

²⁵ Pimáreco, ani ye kó kerḡcáa Uléecaa yáasi.

²⁶ Ani pimáreco tḡcḡ nnéi memáreco ripira ani yáhaane ḡsḡne.

²⁷ Ne ne nó tḗni re ani Urópíima rinyiri ripaí ani pimáreco tḡcḡ nnéi rítelḗ ntí kééni.

²⁸ Urópíima Yeesu Kirisi uké ípeelé ne nó nyíse.

2 Tesaloniki

Lelee rítelé ntí-i ñ we

Títelé lírū ntí ye nsímé ke Pɔɔli uu Tesaloniki pikó rifoí kémee n wóí pisímé kpálenle. Li pee pi cónlenle re íye kai wa ke Upíima Yeesu úu kahané m pee. Pinyine ye pee Tesaloniki-i símaankee re Upíima keyaa ye pikáme masile. Píɔɔ pɔɔ lɛ nnya pikei n yulu.

Ifaaci iyě mekériine ye mmé:

1. Pɔɔli ye Ulééca pɔɔnese re Tesaloniki pikó ye nfatene kémee papisi nnya. Uu kɔ mese ne mese Upíima welu re uké ñhámóópú pi he liké ha ne ukepeemeyaa tu (1:1-12).
2. Pɔɔli ye Kirisi mepeeme kecáá icélaa pa uu kɔ lelee n waine liké kelene lɛ n wa nkó símisi (2:1-12).
3. Ikari pikpáse ne iwelɛ (2:13-17).
4. Pɔɔli ye Kirisi pikó pise re piké Ulééca n yáasi. Uu kɔ pepee ápi pikei piwai ñ la nkó kecáá icélaa pi pa (3:1-15).
5. Iyáhaa tɔɔɔ (3:16-18).

Iyáhaa

1 Né Pɔɔli ne Silasi ne Timotee, tɔɔ nɔ́ Tesaloniki Ulééca icápine pikó pɛ ke Urósaá Ulééca ne Urópiima Yeesu Kirisi api n te rítelé wóipɔ. ² Urósaá Ulééca ne Urópiima Yeesu Kirisi piké ípɛléé nɔ́ nyíse api kɔ nkínɛ nɔ́ he.

Kirisi ye wemele uké ne písoi túhaane

³ Pimárecɔ, li pise re tɔ́ké mesére nɔ́ nnya Ulééca n yáasi re ne upikei. Li ne risále re tɔ́ké li wa, likumúhɛ re nónnéfatene ye pelule, lɛ kani n lákaane lin kɔ mesére kéyu-mɛ sɪ. ⁴ Lɛ nnya kari Ulééca icápine pikó inipee-i nɔ́ nnya rikókɔri wai re mɔ́pá ne íwe kani n le ne pi-wéékuse nnéi kani n yénaalɛ, nɔ́ riñmóópúle ani nfatene m má. ⁵ Kei ke Ulééca uu ye nyíse re uketahai ye kecíre wɛle. Li lɛ wale re nɔ́ké ne pepee masí uiyɔɔpi kémee n lonine meɔɔ n we nnya. Ulééca iyɔɔpi iyě nnya kani nní íwe le. ⁶ Ulééca ye aseí mále. U yé pepee nní íwe nɔ́ n wai íwe iyě cɛei. ⁷ Amá u yé kam uu tíyese tó ne nnɔ́, tɔɔ nní íwe n le, ari wéntɛ. Kumúhɛ kpe-i ke Upíima Yeesu uú ha keyómecaa-pɔ n kpáfúmene mɔ́pá úye uké u yé ne upileecaatumɛ nañe-nañe kai lɛ waine. ⁸ Inalempi kecɔpe kuu cépimene uké pepee ápi ñ la piké Ulééca céri ápi kɔ Urópiima Yeesu Nsímé Kɛcire pakarelɛ kpanii. ⁹ Akpanii kapi n yénu ne nyee ncaai teneciré, kei kapi yé Upíima ne Unnañe mule-mule ne ketaa ñ we. ¹⁰ Kumúhɛ kpe-i kuú ha sónti re pɛ kuu n wée piké ríyu u waise, pepee ne kefa n tene piké u nyáni. Nɔ́ ticuruu, nɔ́ ha písoi pɛ kunai kémee n wɛle, kani nsímé kari nɔ́ n símisi ne kefa n tenelɛ nnya. ¹¹ Lɛ nnya kari mesére nókenécáá keyóme yáasi. Tɔ́ ne Ulééca ténile re uké tíyese nɔ́ké pepee nfáa mmɛ nnya kuu nɔ́ ñ sée n yé meɔɔ n we. Tɔ́ ne u ténile re uké tíyese

lɛ kani n hólɛ te nɔ́ké wa liké wa, uké kɔ lɛ ke nón-néfatene nn piwai ñ la kémee nɔ́ lɛ. ¹² Lin lɛ n wa, nɔ́ Urópiima Yeesu rinyiri ríyu waise, uyě uu kɔ nɔ́ tíyu waise. Urólééca ne Urópiima Yeesu Kirisi pikei ye pɛ.

Lelee n waine Upíima uké kelene ñ kam

2 Pimárecɔ, in te Urópiima Yeesu Kirisi mekame ne merócapine ukeyu-i nkó, ² áni kape tíyese piké nón-néfasímé cókɔi, áni kape kɔ tíye piké iwame nɔ́ waise re Upíima kepeemeyaa ye tuime. In n la, unyine ye nɔ́ tárei re keyáa ye tu née uu Nléecaasímé picélaa kémee maa re keyáa ye tu. In kɔ n la, pi ye nɔ́ mále re tɔ́ tirótélɛ rinyine-i wóí re keyáa ye tu. ³ Mɔ́pá lin íye n we, áni kape unyine kepole he uké nɔ́ kíraaase. Keyáa ké keké kelene n tu, písoi yé Ulééca ñmɛriye meyá. Uyee Ulééca ne n kéñene un mɔ́ɔlece tikiłɛ uu léeri api u yenu. ⁴ Uyee uláarɔ ye umecire riñtaáse uu Ulééca likó nnéi fómni, uu lɛ nnéi ke písoi api ye rinwúla api yáasi n takúlɛ. Ticuruu u yé Ulééca keyɔ-i lomɔɔ uú tone yare uyee Ulééca. ⁵ Áni léise re ne liifaaci nɔ́ wailenle kumúhɛ kpe-i kam nókenémee ñ wee? ⁶ Nɔ́ nkpéni nyule re linyine ye ncée u tápaalenle liké ha ne kumúhɛ kpe-i kuu yé umecire ñ lese uké nyíse ñsɔne n tu. ⁷ Mewai kópe nnañe ye mpikéi korile riñmaha kémee. Mewai mɛ mekélene n wa, li pise re uyee ñnañe mmɛ m múlɛ uké tɔ́sí. ⁸ Uyee Ulééca ne n kéñene yé rikpáfúme. Amá Upíima Yeesu yé ne unnañe rifuu uu kópu, uu kɔ ne unnañe kuú ne n weme u nam. ⁹ Usoi kópe yé kam ne Setani nnañe, uu mewaisañe ne linyíse-nyíse nɔ́kome nɔ́puri wapisi uú ne písoi kíraaasente. ¹⁰ U yé mewai kópe nɔ́puri ne keisi uké ne pepee m pɔlu kíraaasente, kápi n ñmurei piké nsímései mee yé piriyu n lɔ n yɔ́sí piké kɔ n ñ la nnya. ¹¹ Lɛ nnya ke Ulééca uu ñnañe mme mee yé pi m pɔise pamene

ρε πικέ νε nnώωμε kefa tene. ¹² Kai nní lē, pē nníi pēe ápi ne aseí kefa n tene, amá api pēé ne mēwai kópe ku-tu cō, ápi yé Uléecaa ketahai-i le.

Uléecaa yee nó wée re ani tasi

¹³ Pimárecō, li pise re tóké ye meséere nó pē ke Uléecaa uu h́ la nnya Uléecaa yáási re ne upikei. NŃ ke Uléecaa uu hái kékoraane-me sée re uké nŃrinéyu lō re Nfáasone ye nŃinésōi rikpáiiise ani kō nsímései ne kefa tene nnya. ¹⁴ Nsímé Kεcire kari nó n símisi ke Uléecaa uú ne ritiki uú ne nó séi re ani Urópiima Yeosu Kirisi meycōpi kέmee tone. ¹⁵ Lē nnya pimárecō, ani tasi h́sone ani icélaa iyē karí ne nnōw née átelé kέmee nó n céési múlu.

¹⁶ Asei kecáa, Urósáa Uléecaa ye ró lalē, uú ne kefa ró fénne uu meséere ró n ηmŃpúsēlē tōn kō lē kuu n yekei re u yé ró wa mē. U ne Urópiima Yeosu Kirisi ricuruu ¹⁷ pēe yé nŃanékiη nηkukuse api tíyese ani itisi meyá m má, api kō h́nape nó he nŃké ne mēwai ne nsímé kέmee n nyarh́.

Ani Pōoli kecáa we

3 Pimárecō, tō ne metŃcōw nó ténile re ani ne Uléecaa ró we re unsímé nké mekekeke riyékāa nn kō ríyu yenu yare lē kai nókenémee n wa mecō. ² Ani kō ne Uléecaa ró we re uké piwaikópekōw ne pisoí kópe anipe-i ró lese. Likumúηē re ái pisoí nníi pēe ye ηmurei re piké ne Uléecaa kefa tene.

³ Amá Uléecaa ye nyamle. U yé h́nape nó he uú ne likópe nó tŃlu. ⁴ Tō kō ne kefa tenele ne Uléecaa nnapē, tōn tálē te nō lē kari nó m pise waile nōn kō lipiwai nŃh́lē. ⁵ Upiima uké tíyese ani nŃsinéfa-i Uléecaa nla ne isuúlu ke Kirisi uu ye n he m má.

Li pise re rhpá úye uké ye keisi

⁶ Pimárecō, tō nó pise ne Urópiima Yeosu Kirisi rinyiri re ani ne pimárecō pē nníi pēe siká m má ápi kō isé kari nó m pa tikilē ketāa wa. ⁷ NŃ ticuruu ye nyule h́sone lē kai m pise nŃké wa nŃké ne ntŃsé nō n sŃne. Karí pēe nókenéméē h́ we, ári pēe pikánkō. ⁸ Ári riyá un-yine uké faalaa ró kpínii, amá ró keisile ari mpōone kom. Ketúηē ne kesine kari keisi nó úka úu kape ne ró n topori nnya. ⁹ Ái re ári pēe ncée má tóké meléé nó pise. Amá tō lē waile tōn la re ani merŃfine ritiki. ¹⁰ Kumúηē kpe-i karí pēe nókenémee h́ we, tō pēe nó céesi re: Úye unsá pikei n la, ái pise re liute uké li.

¹¹ Ái líka nnya kari nní lē símisi, tō kō te pikánkō ye nókenémee wele ápi líka wai, amá picō nsímé-i kapi léeri. ¹² Tō pisoí pē mpuri ne Upiima Yeosu Kirisi rinyiri ηmŃpúsēlenle re piké ye ne piripōw keisi api pipikei likō le.

¹³ Amá nó áni kape pōone ne lisone piwai. ¹⁴ In te uny-ine ye isé nnyí kari nní rítelē ntí-i nó h́ pa yē, ani liute ceri, úka úu kape ne u rikō, liké isei u wa nnya. ¹⁵ Mhpá ne lē, áni kape u kpísi yare nŃunélaarō, amá ani ye u céesi yare lē kai m pise re piké umárecō céési.

TinŃw sone pitikise ne iyáhaa

¹⁶ Upiima yee ye nkíηηē n he uké uricuruu nkíηηē nó he rhpá píyēi ne rhpá yo-i. Uké kō nŃnnénéi kέmee n we.

¹⁷ Né Pōoli kunipe kpeē iyáhaa nnyí wŃi. Nní kam ye anételé nní rinípetei rinyiki. Kunéηē iwōi ye nnyí.

¹⁸ Upiima Yeosu Kirisi uké nŃnnénéi ípēelée nyíse.

1 Timotee

Lelɛe rítelɛ ntí kɛmɛɛ n̄ we

Pɔɔli ye átɛlé áté Timotee wɔilɛ. Timotee ye pɛɛ usuifinɔsi unyine yɛɛ m panse Kirisi ukó kɛpipi lɛ. Usáa p̄́ nɛ pɛɛ ukireki lɛ. Timotee uu panse utumɛ Pɔɔli ukɛicɔ p̄́ima unyine. Uyɛɛ pɛɛ Uléɛca icápine yɛɛ Efɛɛsi-pɔ n̄ we kɛcáá paílɛ. Lɛ nnya kɛ Pɔɔli uu rítelɛ u wɔi rɛ uké nfatɛnɛ ikemɛɛ papukuse. Icélaa kɛ rítelɛ foí ntí ari Kirisi pikó nɛ icápine piyukɔɔ nɛ Timotee ricurruu palɛ (UPM 16:1-3).

Ifaaci iyɛ mɛkériine ye mmé:

1. Uléɛca icápine kɛcáá nkó (1-3): Lɛɛ icélaa kóɔɔ pikó kɛmɛɛ kuwure n̄ we (1). Piyómeyáhaa mɛcápine nɛ iwelɛ kɛcáá icélaa (2). Isoi kai m pise rɛ Uléɛca icápine piwéɛɛ piké n lɛ (3).
2. Lɛ kai Timotee m pise rɛ uké uricuruu pikɛi kɛcáá m paílɛ (4-6): Lɛ kai m pise rɛ piké ye lɛɛ Uléɛca icápine picóɔɔ n̄ la wa (4). Lɛ kai m pise rɛ piké ye p̄́iso anai akó akó nyɛ Uléɛca icápine-i we: piwéɛɛ nɛ pinósi nɛ pikúmannɔsi nɛ icápine piwéɛɛ nɛ pilási n wa (5). Yo kai pise rɛ piké ye icélaa kóɔɔ wa? (6)

Pɔɔli ye Timotee rítelɛ wólu

1 Nɛ́ Pɔɔli kɛ Uróyulalɛ Uléɛca nɛ Kirisi Yeesu karí nɛ n tálɛ api ncéɛ n hɛ rɛ kɛ́ Kirisi Yeesu utumɛ, néɛ rítelɛ ntí p̄́ Timotee wɔipɔ. Kam n tíyɛ aa Kirisi Yeesu nɛ kɛfa tɛnɛ nnya, pɔ kɛnɛ́pipi sei lɛ. Urósáa Uléɛca nɛ Urópiima Kirisi Yeesu piké ípɛɛlɛ nɛ nfanarɛ p̄́ nyíɛ api nkíɣniɣe p̄́ hɛ.

Icélaa kóɔɔ pikaase

³Yarɛ kam pɛɛ mɛkɛɛ p̄́ m̄ ma nɛn nɛ Masetuwaani t̄́su, a Efɛɛsi kɛmɛɛ mɛs̄. P̄́iso ye kei welɛ pɛɛ icélaa féé picɔ n céési. Li pise rɛ a rinɔɔ pi hɛ rɛ piké lɛ tíyɛ. ⁴A pi símisi rɛ piké siwómé nɛ pipikulã anyiri nyɛɛ áa kúɛɛntɛnɛ n̄ we, an kɔ nɛ íkɛɣɛnɛ k̄́rará s̄́naari nkó riyá. Lɛ ái ye pikɛi p̄́ kɛ Uléɛca uu n̄ la uké wa kɛmɛɛ yóriyɛ. Nfatɛnɛ mɛɛ ye wa aí nɛ kɛ́yú s̄́. ⁵Isé nnyí kam nní n̄ m̄ pa ye la rɛ n̄kɛ́ n̄la mme mɛɛ kemúɣɛ s̄́nɛ-i nɛ kɛfa kɛsɛ-i nɛ nfatɛnɛ yíkíyiki kɛmɛɛ n lééri m má. ⁶Picɔ ye ncéɛ kɛc̄irɛ mmɛ́ pitíki tíyɛɛ api p̄́lu api iníri kɛɣɛnɛ-i loni. ⁷Pi lalɛ piké Moisi isé kɛmɛɛ picélaa. Amá ápi kɔ pɛɛ pimɛnɔɔyɔ c̄irɛ kómei. Ápi kɔ pɛɛ lɛ nɛ lɛ nsímé kapi nní nɛ itisi n símaankɛɛ kómei. ⁸Tɔ nyulɛ rɛ isé ye nyamɛ, t̄́n nɛ i n keisi yarɛ lɛ kai m pise. ⁹Tɔkɛ́ léise rɛ ái pɛpɛɛ lisɔnɛ n wai nnya kapi isé kari. Amá piwaikóɔɔ nɛ pɛpɛɛ ápi ye rinkpé nɛ pɛpɛɛ nɛ Uléɛca n kɛɣɛnɛ nɛ pɛpɛɛ ápi ye Uléɛca nɛ lɛɛ n k̄́áiiɛ n waisɛ, nɛ pɛpɛɛ pisáa néɛ píni n kóni n̄ p̄́isoik̄́ ¹⁰nɛ pɛpɛɛ méwoo méwoo n wai nɛ pitisi pɛɛ ye pipitiscɔ n káipi nɛ pɛpɛɛ pilási n yáí nɛ pinɔɔmɛ nɛ pɛpɛɛ ye méwoo méwoo n wéeri néɛ pɛpɛɛ mɛwai n wai kɛ icélaa kɛc̄irɛ íi nɛ r̄́ n yúlu. P̄́ nnéi nnya kɛ isé íi we. ¹¹Nsímé kɛc̄irɛ kapi né rimmúise kɛmɛɛ kɛ icélaa iyɛ íi we. Uléɛca, mɛyɔɔpi ute yɛɛ ye usoi rinkpá Nsímé kɛc̄irɛ ye mu.

Pɔɔli ye Uléɛca pɔɔnɛsɛ

¹²Nɛ Urópiima Kirisi Yeesu yɛɛ n̄narɛ né n hɛ kɛ nɛ pinékei wa pɔɔnɛsɛ. Nɛ u pɔɔnɛsɛ kuú nɛ né n̄ yɛ́ tɛ nɛ aseɛi ute lɛ uu né wéɛ rɛ kɛ́ u keisi. ¹³Nɛ pɛɛ mɛkɛɛ un-kóɔɔ símaankɛɛɛ, am u wéékuse am íwɛ u wai, am kɔ u lámisi. Amá uu íwɛ né tɛni kám pɛɛ nfatɛnɛ m má, ám kɔ pɛɛ lɛ́ kam n wai nyu nnya. ¹⁴Urópiima ye mɛyánsei uipɛɛlɛ né nyíɛɛ. Nfatɛnɛ nɛ n̄la kam Kirisi Yeesu kupɛnɛcɔ kɛmɛɛ n yɛ́ kuú nɛ ritiki. ¹⁵Nsímé mmú ye nsímé kɛc̄irɛ lɛ, n kɔ nɛ mɛnyíne welɛ rɛ m̄́pá úyɛ uké n yɔsí. Mmɛ mɛɛ rɛ Kirisi Yeesu ye ket̄́ kɛcáá kalɛ uké pikóɔɔ yóriyɛ, néɛ kɔ pɛɛ pikóɔɔ p̄́ ufoi. ¹⁶Amá lɛ nnya kɛ Uléɛca uu íwɛ né t̄́ uu tíyɛsɛ Yeesu Kirisi uu n̄ ukóɔɔ wéɛsɛ akóɔɔ sáɣɛ liké nɛ pɛpɛɛ yé masí kɛfa nɛ u n tɛnɛ piké nfáa tɛnɛc̄irɛ n yɛ́ nyíɛ. ¹⁷M̄́pá úyɛ uké Uyɔɔpi tɛnɛc̄irɛ nɛ ukp̄́c̄irɛ uyɛɛ úu kúyɛnɛ n̄ we, Uléɛca c̄irɛn̄iɣe ríyú waisɛ, umɛyɔɔpi mɛkɛ́ n taálɛ m̄́pá píyɛi! Amí.

¹⁸Kɛnɛ́pipi Timotee, lɛ kam n̄ la kɛ́ p̄́ céési ye nní: A lɛ kɛ antepuyɛ api kɛp̄́cáá n símisi léise aa li m̄́lú n̄sɔnɛ aá nɛ atɔpi kɛc̄irɛ t̄́pu. ¹⁹A nfatɛnɛ nɛ kemúɣɛ s̄́nɛ m m̄́lú. Picɔ ápi kemúɣɛ s̄́nɛ k̄́ timúlú, api pɛɛ nfatɛnɛ fómni cáká-cáká. ²⁰P̄́iso p̄́ mpuri kunai kɛmɛɛ Imɛnɛ nɛ Aleksantiri ye welɛ. Setani kam pi risasɛ rɛ piké c̄éri rɛ ápi ye Uléɛca lámisi.

Piwele nsímé

2 Mmɛ́ kam nk̄́pɛni m̄́foi p̄́iso m pise mɛɛ rɛ piké ye p̄́iso nnéi kɛcáá kɛyóme yáasi apí nɛ Uléɛca pi tɛni, api kɔ Uléɛca pakare piwele kɛmɛɛ. ²Ani ye piyɔɔpi nɛ kuyu piwéɛɛ nnéi kɛcáá wɛ liké r̄́ n láárú t̄́kɛ́ kɔ nɛ nkíɣniɣe m má, arí nɛ Uléɛca kutu n c̄́lɛ n̄sɔnɛ, t̄́n lɛɛ n̄ nyar̄́ wai. ³Lɛɛ Uróyulalɛ Uléɛca ripɔɔ n̄ we lin kɔ u nyar̄́ ye lɛ. ⁴U lalɛ uké p̄́iso nnéi

yóriye piké fe piké aseí ceri. ⁵ Uléecaa ye use le. Uyee Uléecaa ne sisoipipi kecɔpe nsímé n nyɔɔnse ye kɔ use le, uyee Kirisi Yeesu. ⁶ U unfaa kpísile uú ne hééle re liké sisoipipi akópe ilasi kémee lese. Kumúnyé kpe-i kaí ne rinsá kuu lē wa uú ne nyíse re Uléecaa ye lalē liké písoi nnéi yóriye. ⁷ Lē nnya ke Uléecaa uu iyóó ne itume né tí te ké mpuri sane pikó nfatene nkó ne aseí nsímé céési. Ám kiraase, aseí kam símisi.

⁸ Ne lalē písoi piké ye m̀pá yei we, piké ye anípe risíka api welu ne nfaɔpáii, kuwɔ́i ne pitele ápi kape pisifa-i n we.

⁹ Ne kɔ lalē re pinósi piké ye lapisi ne kumúnyé liké n nyam̄, ápi kape ye ipahaa cerémɔɔɔne paasi. Ápi kape ye wura ikólé ne itéweé ne ilū néikɔ́ lēkaanke.

¹⁰ Amá piké ye mewai sɔne lēkaanke yare kai m pise re pinósi pɛe Uléecaa n wuru piké n we. ¹¹ Li pise re pinósi piké ye icélaa yɔsí riséé kémee, api pimécire n kpélē.

¹² Ám unósi ncée he re uké ye céési nēe uké ula kecáa n tū. Li pise re unósi uké ye n séélē. ¹³ Ái líka nnya, Atam ke Uléecaa uu mefoí wa uu limemáa Efa wai. ¹⁴ Ái kɔ Atam yee tíye kuníri aku u kiraase, amá unósi yee riyá aku u kiraase uu Uléecaa isé háikuse. ¹⁵ M̀pá ne lē, unósi un ne kefa Uléecaa n tene un písoicɔ nla m má, uisoí in n kpáiiilē, un m̀pá yo n wai ne kemúnyé, Uléecaa yé u yoriye uu siwá maru.

Uléecaa icápine piwéése

3 Asei kam nní nó símisi: Úye un n la re uké Uléecaa icápine kecáa m paílē, liute ye pikei kecire wéle. ² Li pise re ápi kape ncaai nka uyee Uléecaa icápine kecáa m paílē kémee yé. Uké unósi use ula, uké ye m̀pá yo n wai ne kemúnyé, uké nfasimé sɔne m má, uké písoicɔ kupénecɔ n la, uké pisáne piyɔ́ɔ n nyu, uké ye fe uu Nléecaasimé céési, ³ úu kape útaniré nēe utelewélaa, amá uké ménye n niyú un kɔ isoi sɔne má, piwóowélaa ápi kape kɔ ukemúnyé nnéi n yɔ́ɔlē. ⁴ Li kɔ pise re uké ukeyɔ pimúlē fe n̄sɔne, uké tíyese usiwá síkē ye pakare n̄sɔne asi ye kɔ waise. ⁵ Likumúnyé re usoi un-sá ukeyɔ pimúlē n nyu, íye ke uyē uu yé fe uú ne Uléecaa icápine kecáa paí? ⁶ Ái kɔ pise re uké Kirisi ukó fale. Insá lē, u yé fui ne rikókɔri Setani uu u lóise. ⁷ Li kɔ pise re ketahai pikó piké Uléecaa icápine uwéése isoi sɔne yé api u n waiselē. Ái kape wa re pi uisoí lómiise, uu pɛe ntóɔɔsei Setani ripine-i lóipɔ.

Pē kapi n lése re piké ye písoi lē

⁸ Lē cire, li pise re pɛpɛe ye n lē piké písoi kapi ye m pakare, pin kɔ aseí tikilē. Ápi kape pítaniré nēe pɛpɛe mekópe kewóó n wéési. ⁹ Li pise re piké aseí nyē ke Uléecaa uu upikó n céreise m múílē n̄sɔne ne kefa kese. ¹⁰ Li pise re piké ye pi peē piké yé. Mepeē-má, pinsá nka n yē pi yé fe api pilē pikei pi pa. ¹¹ Li kɔ pise re pinósi ricuruu piké isoi iyee yé n tíye api pi n waiselē m má. Ápi kape pɛpɛe ne isímé n kɔɔnii. Li pise re piké m̀pá yo n wai ne kemúnyé, piké kɔ kecire n we m̀pá yo-i. ¹² Li pise re uyee ye n lē uké unósi use ula, uké kɔ ukeyɔ ne usiwá pimúlē fe n̄sɔne. ¹³ Píye pin kɔ pilē pikei n̄sɔne

n keisi, pi ye písoi kecɔpe ríyu yenle, pi yé kɔ fe api nfatene mee tó ne Kirisi Yeesu m pénésele nsímé símisi api rikín pepu.

Menyuwe ke nfatene nn ye ró n he

¹⁴ Ne rítelē ntí pó wóipɔle nen kɔ músu re ké nfáani hapɔ ké pó yé. ¹⁵ M̀pá nen kɔ n nánai ké kelene hapɔ, títelē ntí tee yé tíyese aa céru lē kai m pise re pɔké Uléecaa keyɔ-i n sɔne. Uléecaa, nfáa ute icápine yee aseí iléri ne aketaa. ¹⁶ Asei kecáa, úka úu kúkenye n we. Mme mee m pékaalē ke Uléecaa uu ró n nyíse ye mmáamaa ne ncíreníye le. Lelē Kirisi.

U ró rikpáfumele yare kesoiipipi, Nfáasɔne nn tɔ u nyíse re u aseí ute le.

Pilécaatumɛ api u yenu uu isoipuri mpehē mpehē kémee Nsímé Kecire símisi, písoi api ketē kecáa m̀pá yei ne kefa n tene, Uléecaa uu umeyɔɔpi kémee u taáseɔ.

Pɛpɛe inóɔmecélaa n céési

4 Uléecaa Nfaa ye símisile cáká-cáká re amúnjé tɔɔɔ kémee, písoi picɔ yé nfatene kepire rito api aníri n̄n̄ɔɔme ne aicélaa tiki. ² Pi yé tíye kecáa kecáa mewai pikó ne pinóɔme api icée kópe pi tikise. Pisimúnjé ási pikei wai icélaa kópe nnya, yare nweni kapi n̄mási nn wón̄ɔɔ apí ne n̄wɔ́i pi wai. ³ Písoi pɛe céési re ái nyam̄ te sisoipipi síkē sɔɔnne, ái kɔ nyam̄ te síkē liluke-luke nnéi n le. Amá Uléecaa ye iluke iyē nnéi wa re pɛpɛe Kirisi ne kefa n tenelē pin aseí nyu piké ye u pɔɔnese api pɛe i le. ⁴ Lē nnéi ke Uléecaa uu n wapisi ye nyamle. Líka ái kufóm we, amá tɔkē ye Uléecaa pɔɔnese ari kelene li le. ⁵ Likumúnyé re Uléecaa Nsímé ne iwele ye tíyesele ai Uléecaa inipee-i n nyam̄.

Yeesu ukeikó kecire

⁶ Pɔn icélaa nnyí pimáreɔ rintóse, pɔ pɛe wa Kirisi Yeesu ukeikó kecire. Pó nyíse re pɔ ripócuruu tíyesele nfatene nsímé nn pó loni pɔn nsímé sɔne mmē kapi pó n céesi tikilē. ⁷ Amá a mekpure isímé ke síniyaha asi ye n símisi yare siwómé kepire rito. A rin̄m̄zóɔpú aa ye Uléecaa líkó waise. ⁸ Usoi un uipiye ne linyine m mainse, nkáripí kai kuláa má. Amá usoi un tin̄m̄zóɔpú uu Uléecaa líkó waise, m̀pá yo kémee kai ye yoriye. Li ye neni mewee mmé-i nfáa ró hele ne masí kepire-pɔ. ⁹ Nsímé mmē ye aseí kecire le kai m pise re m̀pá úye uké n̄ yɔ́sí cáká-cáká. ¹⁰ Karí ne Uléecaa yee nfáa m má n tálē nnya kari keisi tɔn náási kéyu áke we: Uyee ye písoi nnéi riyu lb, aí ne tósu pɛpɛe ne kefa u n tenelē.

¹¹ A lē nnéi pi símisi aa pi céési re piké lē wa. ¹² Kape riyá unyine uké pó lómiise re pɔ kewá n̄m̄n̄epi nnya, amá a tíyese mepówee meké pó waise uyē ke Kirisi pikó api ye m̄ paílē mpósímé ne ipósoi ne n̄la kaa m má ne mpófatene ne mepókperinkpe kucírē kémee. ¹³ Ké kelene n̄ hapɔ, a ne Nléecaasimé pikeē písoi kecɔpe ne ikari pikpáse ne mpicélaa rin̄m̄zóɔpú. ¹⁴ Kape ihɛe ke Nfáasɔne nn pó n he lómiise. Li pó i hele kumúnyé kpe-i

ke pεpeε ne Uléεcaa rinyiri n símisi api keπόcáá nsímé n símisi, Uléεcaa icápine piwéεse api anίpe keπόcáá láa. ¹⁵ A meπόcίre kpísi aa pikεi pē pa aá ne hςone pi wai h́pá úye uké keπόyυ pihape yē. ¹⁶ A ripócúruu ne ipócélaa kecáá m paílē. A n ηmζópúlē pον lē nnéi múílē ne aseí, pον lē n wa, pον pεe ripócúruu ne pεpeε kutu pς n cólē yoriyele.

5 Kapε ye ne kesáayaha cési, amá a ye ne ke n símisi yare kaa ye ne upόςáa n símisi. Aa ye pináηe-naηe pς kpísi yare pipómáρεcο. ² A ye sínιyaha ne símisi yare pipóni, aá ne pikpérefaa pς símisi yare pipóyēi. Kapε ye úka kecáá kemúnηé kópe kenyine m má.

Pikúmannςsi kecáá nsímé

³ A pikúmannςsi yíkíyiki kecáá m paílē pον pi pakarelē. ⁴ Amá in te ukúmannςsi úye ye siwá née siyáse má, li pise re pē piké pisiyς-i nyίse re pi Uléεcaa pakarelenle kelene. Lelee re pē kaί ne tu re piké pipikó kecáá m paílē yare ke pē apί pεe pi n wa mecο. Méwee mē ne ye Uléεcaa ripócο wale. ⁵ Unόςi nkό yeε ukúmannςsi sei, úu kο pεe úka má re uké ukecáá ripaί yeε ne Uléεcaa n tálenle, un ketúnηé ne kesine ne Uléεcaa téni re uké u lē. ⁶ Amá ukúmannςsi uyεe méwoo méwoo n wai ye nkςο masile, h́pá un n fafai. ⁷ Lē kai m pise re a pi léise apί kapε ne ncaai h́ka pikecáá n yē ye lē. ⁸ Úye unsá ukumare pikó kecáá rimpai, aí ne tςsu ukeyς pikó, liute ye nfatene kepire ritole, uncaai ye kο pεe uyómeyáhaaciré nkό tςsile.

⁹ Pοké ne ukúmannςsi n kéē, li pise re uké ηηmē kuwóο ne kefi n fe. Li pise re liké n we re mese kuu sζonlē. ¹⁰ Piké kο u n nyu re u usiwá hςone múílenle uu ye kο pisáne hςone yόςu. Uké kο Uléεcaa pikó ana n heerelē, uu pinárei n lénaalē. Uké mewai sone ncαpuri n wailē.

¹¹ Kapε ηmurei re pοké pikúmannςsi pεe ne h́naηe n tiselē, pikúmannςsi kémeε kéē. Insá lē, pin píyei n káipi re piké ula féé sζς, pilikáipi-káipi yeε tíyesele api Kirisi nkό kepire waise, ¹² ai pεe wai re káipi pirinςο kapi mefoi n yekei rintíki nnya, pi Kirisi ne riwómε mále. ¹³ Kai nnί n wa re apί likei-kei má, pi pεe kéyυ mále piké síyς síyς n kζónúlē pin kusímé yárikεe, pin picς isímé kémeε táhankeε, pin mme meε hn kusímé h́ we símaankeε. ¹⁴ Lē nnya kam la re pikpérefaa kumannςsi piké pila sζonkeε api siwá márei api pisiyς kecáá m paílē, piróláarς apί kapε ne kesímé h́ yē piké rς n lámaankeε nnya. ¹⁵ Pikúmannςsi picς ye ncée pitíki riyále api Setani tiki. ¹⁶ Amá unόςi Kirisi ukό úye un ukeyς-i pikúmannςsi m má, uké pikecáá m paílē. Úu kapε tíye piké Uléεcaa icápine pikó ncονi, Uléεcaa icápine pikó piké ne n fe piké pikúmannςsi pεe pimεcire h́ we kecáá rih́pai nnya.

Pςcli ye icélaa ncαpuri Timotee palē

¹⁷ Uléεcaa icápine piwéεse pεe hςone pipikei n wai ye ne sá re piké ne hςone kutu pi n cólē, aí ne tςsu pεpeε Nléεcaasimé pisoni n símisi pin kο n céesi. ¹⁸ Mmē

kecáá, Uléεcaa Nsímé ritelé ye maa re: Ái pise re nké ináa iyεe melukepipi n cαpu nηcς paasi. Li kο pise re ukeikó uké uihéé m má. ¹⁹ Píseérakςς pinsá pité ne pitaani n tu, kapε nsímé kapi yé ne Uléεcaa icápine uwéεse rinwááná ηmurei. ²⁰ A ye pisoni kecαpe pεpeε akópe n wa cési liké ne pitζς iwame n wa nnya.

²¹ Uléεcaa ne Kirisi Yeesu ne piléεcaatumε ke Uléεcaa uu n wéε keyu-i kam pς ηmζópúselē te a in-écélaa nnyí ritiki hςone kapε úka inipeε wuri. Kapε ye lē nnéi kaa n wai kémeε pisoni n tési pον ne li wai. ²² Kapε ye pisoni kecáá anίpe piláa ne yςone re piké Uléεcaa icápine pikεi keisi. Kapε píka lē piakópe kémeε. A meπόcίre tí ne mékperinkpe likó.

²³ A lē míni ηmane piniré tíye, amá a ye pinyine-i féē nkáripι riwuhú, keπόfa itoi nnya. Tipócúruu ye yē te mesére kaa káhaankeε.

²⁴ Pinyine akópe ye nyánile cáká-cáká piké kelene n túhaane, amá picς pς akό, kepire kaa yé léeme aa a céru. ²⁵ Lē cire ye ni, mewai sone áme ye kο pesí, h́pá memεε áme kekéripi kúyene h́ we, áme ye h́pá píyei m pékaalē.

Pikeikó ne pipiyςsaa

6 Li pise re pilási nnéi piké pipite waise api pi m pakarelē hςone, unyine úu kapε ne Uléεcaa ne irócélaa nkópe h́ ma nnya. ² Ái pise re pilási pεe pite m má pin Kirisi pikó piké pipite háikuse re pi pimáρεcο n-yómeyáhaacee-i nnya. Nkpéni kai meníηe pise re piké hςone pi keisi re pipite ye Kirisi pikó ke Uléεcaa uu h́ la nnya.

Lē kai m pise re pοké pisoni símisi aá ne pi n céesi ye lē:

Icélaa kópe ne memá kecire

³ Úye un inζcmécélaa n céesi un kο Urópíima Yeesu Kirisi aseí n yulu, un kο pirýómeyáhaa icélaa n yulu, ⁴ tikζκri tee liute we, úu kο líka nyu. U nákiílenle ne in-ζςsimé kecáá ikenηene un pitele wéési. Lelee ye ne kufatoti ne íkenηene ne alé ne piwaanai ka. ⁵ Lelee ye kο ne íkenηene teneciré pεpeε nfasimé kópe m má ne pεpeε apί kο aseí picére h́ la kecαpe ka. Pi músule re Uléεcaa ncee pitiki ye memá keyene le.

⁶ Mesei ye me, Uléεcaa pitiki ye kesoiipipi memá píma le, in te ke ηmurei keké lē kake m má ηmane ne n tálē. ⁷ Pοké musí re kapi rς m mári, ána kefi, anίpe kefi kari ketē kecáá ka. Lē cire ye ni kari kο pelene ári ne líka péneε. ⁸ Kai nnί lē, tον liluke-luke ne lē kari yé n tā m má, li wale. ⁹ Amá píye pin n la piké memá yē, li ye pi peikeεle api pikáipinkeε kópe kulúi kémeε lomς, aí ne kelólé-mē pi sí, pinkς nn tene cáká-cáká. ¹⁰ Nwóonaapí píma ye likópe nnéi keleeme le. Picς ye ripócο wale re piké si yē, aí ne mpλεcee-mē pi sí api Uléεcaa ncee pitiki pονne apί ne piricuruu ntóosi meyá wéési.

Lē ke Pςcli uu Timotee n céesi re uké wa

¹¹ Amá pς Uléεcaa usoi, a lē nnéi káase. A kecire n sζone aa Uléεcaa n tikilē hςone pον kο nfatene má. A usoiς nla m má, aa kο isoi n niyú pον kο láárú. ¹² A

nfatene atɔpi kecirɛ tɔ aa nfáa teneciré yénu. Mmɛ nnya ke Uléecaa uu pɔ sée aa píseérakɔ́ meyã keyu-i símisi re pɔ ne kefa u tenɛɛ. ¹³ Uléecaa yee ye rípa yo nfáa n he ne Kirisi Yeesu yee Pɔnsi Pilati keyu-i aseéra kecirɛ n lése keyu-i kam pikɛi mpí pɔ forii re: ¹⁴ A isé kaa n yɔsí rimúlú ńsɔne aá ne mékperinkpe kaase, hái ne keyáa ké ke Upiima Yeesu Kirisi uu m pɛerine. ¹⁵ Kumúhɛ kpɛ ke Uléecaa uu n karii kun n tu, u yé tíyese uu pɛeri. Uléecaa mecirɛ kóh yee Uyɔɔpi kecirɛ ne mpɔɔnare ute ne ńnanɛ nnéi ute. Uyee piyɔɔpi nnéi Uyɔɔpi, uyee kɔ pipiima nnéi Upiima. ¹⁶ Umecirɛ yee úu píkai kpine. U metéi mále ke úka úu ye n fe uké ne rińkɔ. Úka úu u yenaalɛ, úka úu kɔ u yennɛ. Uyee ríyu ne ńnanɛ teneciré. Amí.

¹⁷ A pɛpɛ ketɛ nké kecáá likɔ́ m má rinɔ́ he re ápi kape rikɔ́kɔri n wai. A pi maa re ápi kape ne memá mee méwoo n waine n tálɛ. Amá piké ne Uléecaa yee ye rípa yo meyã tɔ n he re liké rɔ́ n láárú ne n tálɛ. ¹⁸ A pi maa re piké ye lisɔne wa, api mewai sɔne m má meyã, piké kefa n láárú api ye kɔ lɛ kapi m maamaalɛ picɔ he. ¹⁹ Pin lɛ n wa, memá mee áme ye n caai kapi lɛ pimecirɛ cápine pin yekei kóso-pɔ nnya. Lɛ kémee kapi yé kɔ nfáa yíkíyiki yɛ.

²⁰ Timotee, a lɛ ke Uléecaa uu pɔ rimmúise rimúlú ńsɔne. Kape isímé yee íi ye líka n yóriye íi ye kɔ tíyese usoi uké Uléecaa céri kémee tahampɔ. A íkeɛne kpará ke pisoí api m músu re menyuwe kaase. ²¹ Picɔ ye li kpísile pipikei, api lɛ nnya nfatene kepirɛ tɔ. Uléecaa uké ípɛelɛe nó nyíse!

2 Timotee

Lelee rítelé ntí kémee n we

Pɔɔli yee rítelé lírũ ntí Timotee wɔi. Rɔm kuyu-i ke Pɔɔli uu kukpaniilee-i we un ne rítelé ntí wɔlu (1:8). Amá uakpanii ye nkpéni páápúle ai tósu mefoí (2:9). Ai u wai yare rípa úye ye u ημεριγε (1:15-4:10). Luki ημανε yee ukekúrí tóne (4:11). Pɔɔli uú ne Timotee téni re uké mekee u lexo (4:9). Un n sɔneɔ, uké ne Mariki ne ilũ yee pɛ Turowaasi-pɔ m mésũ tipéneɔ. U músu re unkpɔ ituɔe ye tule (4:6) amá úu pɛ pakare re u yé piyéne u rikpá. Pi-wéékuse pɛ n tíyese Pɔɔli uú ne kukpaniilee loni ne icélaa kópe yee n náasi iké Uléécaá icápine kpu nnya, Pɔɔli uu Timotee itisi kpá re uké aseí atɔpi n tɔpu (2:14).

Ifaaci iyě mekériine ye mmé:

1. Nsímé Kεcire kapi Timotee rimmúise (1:6-2:13) Isoi sɔne kai m pise re uyee Nsímé Kεcire ne n keisi uké m má: Pikei nla ne ikari ne ηηmɔ́pú (1:6-18). Lě ke ukeikó uu mewai m má, aí ne tósu lě kuu yé Nsímé Kεcire kecáá íwe n li (2:1-13).
2. Timotee pikei Uléécaá icápine kémee (2:14-4:5) Lě kuu yé picélaa nɔɔme keyu-i n wa (2:14-26) Lě kuu yé amúhě tɔɔɔ kémee n wa (3:1-17) Nléécaasimé picélaa (4:1-5)
3. Timotee ne Pɔɔli metone (4:6-18)

Iyáhaa

1 Ně Pɔɔli ye Kirisi Yeesu utume le Uléécaá mela kémee. U né forii re ké nfáa kari Kirisi Yeesu kupéneɔ kémee n yě písoi riyóó. Uléécaá yee rinɔɔ lě tó yekei. ² Née kenépipi kecire Timotee wɔiɔ: Uróśáa Uléécaá ne Urópiima Kirisi Yeesu piké ípeelé ne nfanare pó nyise api nkíɔɔne pó he.

Pɔɔli ye Uléécaá pɔɔne

³ Ne Uléécaá kam n keisi ne kefa keɛe yare pinésáayaha meɔ yáasi. Ne ye u yásile rípa píyei kam ye kepócaá n welu ketúhě ne kesine. ⁴ Ne ye meɔnini kecáá léisele ai pɛ meyánsei ripɔɔ né wai re ké piyéne pó rikpá, mpɔɔnare nké pɛ meyá né ló. ⁵ Ne mpɔɔfatene mee hn kecáá kecáá mewai m má léisele. Nfatene mmě ke upóniyaha Loisi ne upóni Enisi apí pɛ má. Ne ne kefa tenelě te pɔ nfatene mmě nɔ mále. ⁶ Lě nnya kam pó léise re a ihε iyě ke Uléécaá uu pó n he kumúhě kpe-i kam anípe kepócaá rinláa yóhse. ⁷ Likumúhě re Uléécaá úu nfáa rɔ he re nké tó rifúrɔ́se, amá hnare ne nla ne mewéeseɔɔɔ knn ye rɔ he.

⁸ Lě nnya, isei ii kape pó wa ne Urópiima nsímé pikɔ́nú. Née kɔ nní kukpaniilee-i n we Urópiima nnya, nnékó hn kape isei pó n we. Amá a tíyese tóké kesé Nsímé Kεcire íwe li, pɔn ne hnare mmě ke Uléécaá uu pó n he tále. ⁹ Uyee rɔ yóriye uu rɔ séi re tóké ripóló umpuri, aí re lirɔwawai linyine nnya, amá uké kelene ketě n wa, u pɛ yekei re uké ne Kirisi Yeesu ritiki uké ne ípeelé rɔ nyise. ¹⁰ Amá Uróyulale Yeesu Kirisi mekame ketě kecáá ye nkpéni ípeelé iyě tipéresele lin nyáni. Li we re u tíyesele nkpɔ hn nkpéni hnare nka

má, uu pɛ Nsímé Kεcire ne tiki uú ne nfáa kpɔcírě rɔ nyise.

¹¹ Ké ne Nsímé Kεcire mmě tinkɔ́nú nnya ke Uléécaá uu tíyese am utume ne ucélaa. ¹² Liiwe kam kɔ nní le, rípa ne lě, aí kɔ isei né we, likumúhě re ne nyule uyě karh ne kefa n tene. Ne kɔ nyu re u yé fe uu lě kuu né rimmúise kecáá paí hái ne ketúhaaneyaa-pɔ.

¹³ A tíyese anɔ kecire nyě kam pó n céesi ne nla mmě kaa nɔ ne Yeesu kupéneɔ kémee n yě liké mpɔ́cée kaa nfatene kémee n tíkilě. ¹⁴ A icélaa sɔne iyě ke Uléécaá uú ne Nfáasɔne mee kepóme n we rintíki uú ne pó múise nɔne rimúlú.

¹⁵ Yare kaa nní n nyu, Asii ketě pikɔ́ nnéi ye né ημεριγε. Pě ne pě pɛ kepire né rihtó kémee, Fiseeli ne Erimoseeni ye wele. ¹⁶ Upiima yé kusoi Onesifɔɔ keyo wa. U nnɔ kulúi itisi né hele, úu nkpáni ně ukpaniikó isei wa. ¹⁷ Amá kuu Rɔm-i n ka, u né wélaankele meykíyiki uú ha ne né yénu. ¹⁸ Upiima uké tíyese Uléécaá uké ketúhaaneyaa ketúhě kusoi u wa. Pɔ kɔ nyule nɔne re pikei pě nnéi kuu hái Efeesi-pɔ né n wa ápi kumúhě má.

Yeesu Kirisi usóca kecire mewee

2 Pó kenépipi, a ípeelé ke Uléécaá uu tó ne Kirisi Yeesu kupéneɔ kémee rɔ n nyise ne ritiki aá ne itisi meɔcírě n hele. ² Mmě nnéi kaa nnénɔ-i n kó píseérakɔ kulúi keyu-i, a písoi kaá ne ripɔɔ n láárú pɛ yé n fe api picɔ céesi ritóse.

³ Póké kɔ ηmurei, tó ne mpɔ́ tóké íwe li yare Kirisi Yeesu usóca kecire. ⁴ Usóca un upikei-i n we, un n la umewai meké ne uuwéese n sá, úu ye pɛpɛe ápi isóca n wai likó ne kutu n cɔle. ⁵ Ukáhamewure uké ne n

kpasi, li pise re uké itóó isé rimúlú. ⁶ Ulame yee n lɔ ai u toru yee yé ufoíe uiwe piluke li. ⁷ A lɛ kam nní pɔ n sɪmisi kɔ, Upiima yé m̀pá yo-i mesɔhɔ pɔ he.

⁸ A Yeesu Kirisi yee nkɔ-i n yisi uu nfáa yenu kecáá léise. U Tafiti keyase le yare lɛ ke Nsímé Kεcire kam nó n sɪmisi nn n tee. ⁹ Nsímé Kεcire mmɛ nnya kam nní iwe le, ticuruu api akpanii né wai yare uwaikópekɔ. Amá ápi Uléecaa nsímé p̄ akpanii wa. ¹⁰ Lɛ nnya kam iwe iyɛ nnéi ηmurei p̄ ke Uléecaa uu n wée nnya, Kirisi Yeesu uké ne p̄ ticuruu riyu n lɔ api kɔ umeyɔɔpi teneciré yénu. ¹¹ Nsímé mmɛ kam nní nó n sɪmisi ye nsímé-sei le re

tɔ ne uyɛ tɔn kesé n kpu,
ne uyɛ kari kɔ kesé nfáa yenune.

¹² Tɔn ikari n wa,
tɔ ne uyɛ yé kesé iyɔɔpi li.

Tɔn u n ηmeriyε, uyɛ ticuruu yé ró ηmeriyε.

¹³ Tɔnsá aseí n tikilɛ,
uyɛ ne m̀pá piyei aseí tikilenle,
likumúhɛ re uu yé fe uké umecire kepire ritɔ.

Ukeikó sɔne kapi m pakarente

¹⁴ Ne la re a hɔɔne pi léise re piké Uléecaa ripaí ápi kape inɔɔsimé kecáá n cɛnɔankee. Pitele p̄ mpuri ápi ye líka yoriye, amá pepere nní kutu n cɔlɛ kai ye caai.

¹⁵ A riηmɔ́pú aa wai Uléecaa uké pɔ pakare yare ukeikó uyɛ ke upikei ápi yé isei n wa, uyee aseí n sɪmisi lin kecire we. ¹⁶ A íkɛnɛnɛ kpará iyee íi líka n yóriye íi kɔ Uléecaa kémee léeri kaase. Pepere íkɛnɛnɛ iyɛ mpuri-i pimεcire n tanaalɛ yee ne Uléecaa ketaa n waiile nnánári. ¹⁷ Piicélaa yee n we yare kúcapá kpee ipiηe n le. PISOI p̄ mpuri p̄e nní Imenee ne Fileti. ¹⁸ Pi aseí pitiki riyáale api pISOI n tee re Uléecaa ye nkɔ-i piyukuse ró masile. Lelee tíyese ke pISOI meyá api nfatene fóm.

¹⁹ M̀pá ne lɛ, tikúí kecire ke Uléecaa uu n yekei ye ne kariilenle. Li rikεcáá wɔlaalɛ te: Upiima ye upikó nyule. Li kɔ wɔlaalɛ te: UsOI nkó yee Upiima rinyiri n sélei, uké mewai kópe kepire ritɔ.

²⁰ Ái wura asɔɔnlū ne nwóóweni asɔɔnlū ηmane nyee kéyɔ maa kéméé we. Sihee ne apérécaripi p̄ ye kɔ wεle. Kenyáya kapi ye ne acáripI kecire pikεi wa. M̀pá keyáa kéye kapi ye ne acáripI fake-fake p̄ pikεi wa. ²¹ Limεɔ kai kɔ pISOI kéméé we: Úye un mékperinkpe mewai n tíye, u yé n we yare kusɔɔnlū kp̄ kapí ne anyá kéméé n keisi. Pi yé ilúké u yekei uu pansε ukeikó, uu ye uukeisaa yoriye. Api ye p̄e ne m̀pá pikεi sɔne piye u wai.

²² A ηmánε likáipi-káipi ne ketaa wa, nó ne p̄e nóɔ Upiima n sélei ne kefa keεe, ani mewai sɔne ncee ne nfatene ne náa ne nkíηniηe wéési. ²³ Amá a inirisimé yee íi kuláa kúka m má pipásaine kesí. P̄ ticuruu ye nyu re pitele kii ye ne tenε. ²⁴ Ái kɔ p̄e pise re Upiima ukeikó uké ye pitele wéési. Li pise re uké m̀pá úye n la, un yé fe uu ye pISOI céesi un kɔ ísuúlu má. ²⁵ Li kɔ pise re uké ye pepere ye unsímé n kési céesi hniηe kéméé. In n la, Uléecaa yé tíyese api pimεfine conse api aseí ceru ²⁶ api nfasimé sɔne tiki, api kuniri kpee pi n tí pin kumela wai ripine kéméé lelu.

Siyáa tɔɔɔ

3 A ceri re ituηe pape-pape inyine ye sɔnti siyáa tɔɔɔ kéméε. ² PISOI yé masí pimεcire lisɔne n wéésile, pin siwóó tikilɛ, pin pimεcire taáselɛ, pin tikɔkɔri má, pin Uléecaa nkópe sɪmisi, ápi yéé pipimare waise, ápi yéé pakare re pi lisɔne pi wa, api ye Uléecaa lisɔne nnéi háikuse. ³ Piakiη yé n taká, ápi usoiɔ iwe má, pin iwóhɔ má, pin tikpákará má, api ye pimεcire pimúlú pɔɔne api kɔ lisɔne pilaarɔ. ⁴ Pi yéé picɔ kepire le, pi yéé m̀pá yo-i rinákíise api kɔ rikɔkɔri ne n fulaalɛ. Pi yé pilikáipi-káipi kecáá m músu ai tɔsu Uléecaa kecáá. ⁵ Amá pɔn pi n yɛ, pi ye n we yare pi Uléecaa likɔ pakarelenle, amá api p̄e lelee nfatene nnaηe n te n yulu. A pISOI p̄e mpuri kaase. ⁶ Pipinyine yee síyɔ-i léerile api ye pinɔsi soi kpará p̄e méwoo méwoo n wai túitúise. M̀pá yo ke lipinɔsi p̄e api káipinkeε. ⁷ Pinɔsi p̄e náásile piké céri, amá ápi yé pikai fe piké aseí ceri. ⁸ Yare ke Yanεesi ne Yampireesi api Moisi rinkápáa meɔ ke pISOI p̄e api aseí kápáálɛ. PISOI p̄e kemúhɛ ye caailenle. Pi ye pin pi m peenu, pinfatene h́n ye tasi. ⁹ Amá pinηmɔ́pú h́n tika tuine. Li ye Yanεesi ne Yampireesi meɔ pikεpire féenne, m̀pá úye uu pincaai ceru.

Lɛ kai m pise re Timotee uké wa

¹⁰ Amá p̄e ne kɔ inécélaa ne menéfine ne lɛ kam piwai h́ la ne nnéfatene ne inésuúlu ne nnéla ne inékari ritikile. ¹¹ Pi kɔ p̄e wéékusele aa kɔ menéɔ iwe le. Pɔ nyule lɛ nnéi kam n yé Antiyɔɔsi ne Ikoniyɔm ne Lisitiri-pɔ. Pɔ iwe iyɛ kam nfatene ncee kéméε n li yenle. Amá Upiima ye innéi kéméε né lésele. ¹² Ticuruu pepere h́ la piké Kirisi Yeesu ne kefa keεe ritiki ye piwéékuse yenune. ¹³ Amá pISOI kópe ne pinɔɔme yé mewai kópe-i n ηmɔ́púlɛ. Pi yé picɔ fóm api kɔ pimεcire fómni. ¹⁴ Amá p̄e ikélaa kaa h́ yɔsi pɔn ne kefa i tenelɛ m múlɛ h́sɔne. Tipɔ́cúruu ye picélaa pepere p̄e i n céesi nyule. ¹⁵ Háí ipɔ́wá-me kaa Uléecaa ritelé nsímé nyu. N yé fe nn mesɔhɔ pɔ he aá ne Kirisi Yeesu kefa tene uu ripɔyu lɔlu. ¹⁶ Uléecaa Nsímé atelé nnéi ye Uléecaa kéméε léerile. N ye yoriyele. N ye céesile, n ye usOI akópe nyísele nn kɔ tíyese usOI uu uakópe nyɔɔnse, nn kɔ aseí ncee kéméε usOI céesi. ¹⁷ Li lɛ wale re Uléecaa usOI uké ne h́sɔne m pi uké kɔ ne m̀pá mewai sɔne méye mpuri n wai nnya.

4 Kirisi Yeesu ye sɔntile uké pinyánnýá ne pikpɔkɔ túhaane. Uyee kɔ sɔnti uké iyɔɔpi tone. Ne la ké u ne Uléecaa keyu-i pɔ sɪmisi re ² a Nléecaasimé riyóó ne ηηmɔ́pú, ncée ye wee h́n wee, a n sɪmisi, aa tíyese pISOI piké ηmurei aa pincaai pi nyíse aa itisi pi kpará, pɔn pi céesi ne ísuúlu. ³ Kumúhɛ kunyine ye sɔntile ke pISOI ápi yé h́ la piké icélaa sɔne kutu ricɔ, amá pilipɔkɔ kapi yé n tikilɛ, api lɛ nnya picélaa kulúí cápine p̄e yé lɛ kapi pikóme h́ la pi n sɪmisi. ⁴ Ápi yé aseí kutu píco rikpá. Pi aseí kepire tɔne api p̄e inɔɔmesimé ne kutu n cɔlɛ. ⁵ Amá p̄e kéké mepóciεe m múlɛ m̀pá yo kéméε. A iwe ηmurei aá ne Nsímé Kεcire pikɔ́nún n ηηmɔ́púlɛ, aa

pikai kai m pise re Uléecaa ukeikó uké wa n wai ne kefa kece.

⁶ Amá in née, ituŋe ye tule re ké panse inyóhnsese. Nnékpó ituŋe ye nyahaimela. ⁷ Atópi kecire kam tó, ne tóle hái ne atópi ketó-pó nen kó nfatene múílě. ⁸ Atópi kam n feriyé ihée ye né yekeilenle: ihée iyee riyóhrikóŋ ke Upíima uu pě kuu n lo ní pane. Utúhaane kecire, Upíima ye né ri pane ketúhaaneyaa tuŋé. Ái kó nkpráni ně ŋmane kaí ne páne. Amá pě nnéi pree umepereeme m mě né ŋla ye yenune.

Ɔɔli nkó cire kuu Timotee rinkpá

⁹ A riŋmóhprú aa mekee né leeri. ¹⁰ Temaasi ye né riyále re u ketě nté likó meyá la nnya. U Tesaloniki tómpole. Kiresensi ye Kalasii hale, Tiiti pók Talimasi simpó. ¹¹ Luki mecire ye keéméé we. Nó ne Mariki ani nsé tipéneme, u yé kam uu Uléecaa pikai kémeé hšone né léni. ¹² Ne Tisiiki tunle Efesi-pó. ¹³ Pón píyei n sónti, áa ne kunétúkanka caacaa kam Karipusi keyó-i Turowaasi-pó n tíye né péneme, aa kó ne Nléecaasimé atelé né péneme, aí ne tósu aseekone akó.

¹⁴ Úyu kapi ye n sée re Alekisantiri ye mewai kópe né pínle. Upíima ye yé lě kuu nní né n wa u héele. ¹⁵ Pš ticuruu, a ne mepóciye u tí, ái líka nnya, u riŋmóhprúle uu mmě nnéi kari n símisi kóse.

¹⁶ Keyáa foí kapi né n túhaane úka úu né lě, pinnéi kapi kenépire le. Uléecaa úu kape pimewai mě pi korí. ¹⁷ Upíima ye kenépire nyerele uu ŋnanŋe né he am fe am unsímé yóó mpuri sane pikó nnéi api kóm, uu kó kúkinaá nnó-i né lese. ¹⁸ Upíima yé likópe nnéi-i né lese uu meyíkíyiki tíyese am Uléecaa iyóhpi-i loni. Umeyóhpi meké n taálě nípa píyei-pó! Amí.

Iyáhaa tóhó

¹⁹ A Pirisili ne Akilasi né yáasi aa kó Onesifó keyó né yáasi. ²⁰ Erasiti ye Koréti-i mésunle, am Torofim Miletipó yápo re ái u láárú nnya. ²¹ A riŋmóhprú áa weri nnyiyé píima kumúŋé kuké kelene tu. Epulusi ne Putensi ne Linusi ne Kulootiya ne pimáreco tóhó nnéi ye pó yáhaapo.

²² Uléecaa uké kepópire n we! Upíima uké ípélee nó nyíse! Amí.

Tiiti

Lelee rítelé ntí kémee n we

Tiiti ye ppe Kirisi ukó le yee úu Pisuifi mpuri kémee n léeri. U ppe Pɔɔli ukéico le. U ppe meyá náásile kumúhè kpe-i kaí ppe Pɔɔli ne Korenti pikó icápine kecɔpe n caai. Míni kepáápáá ketè kapi ye n sée re Kiréeti-i kuú ppe kumúhè kpe-i ke Pɔɔli uu rítelé ntí u n wóipɔ we. Kei kuú ppe Uléécaá icápine yee kei n we léni, in ne imecire nyóɔnsente.

Ifaaci iyè mekériine ye mmé:

1. Pɔɔli ye méwee sɔne kai m pise re Uléécaá icápine piwéése piké m má Tiiti léise (1:5-16).
2. U kɔ lè ke u ne pisei anai mpehè mpehè nyee icápine kémee n we api yé n tone kecáá icélaa u pa: piwéése ne pinósi ne pitisi nanɛ-nanɛ ne pilási (2:1-15).
3. Utume Pɔɔli ye pisei ηmóópúselè te piké isoi fale iyè ke Yeesu Kirisi uu Kirisi pikó n he n le (3:1-11).

Iyáhaa

1 Né Pɔɔli, Uléécaá ukéikó ne Yeesu Kirisi utume, née rítelé ntí wólu.

Pi pikei né rimúise re ké pè ke Uléécaá uu n wée piyómeyáhaa tã am kɔ pirýómeyáhaa aseí pi cereise piké ne kefa tene api nfáa teneciré yénu. ² Mpa yo liké kelene n kóri, Uléécaá ye ppe rinó yekei re u unfasɔne rɔ hene. Uléécaá úu kɔ unóɔme. ³ Ke likumúhè aku n tu, uu n nyise unsímé kuu né rimúise kémee. Nsímé mmè kam kɔ nní kónúselè yare lè ke Urýulale Uléécaá uu m pise.

⁴ Tiiti kenépi sei, nfatene mee rɔ m pénelè kémee kam títelé ntí pɔ wóipɔ. Sáa Uléécaá ne Urýulale Kirisi Yeesu piké ípeelé ne nyise api kɔ nkínɛnɛ pɔ he.

Pikei pè ke Tiiti uu n wai Kiréeti-pɔ

⁵ Ne Kiréeti-pɔ pɔ tíyete re a lelee piwai n tisele pinyóɔnse tenese aa mpa kuyu kúye-i Uléécaá icápine piwéése tonsente yare kam pɔ m pise. ⁶ Li pise re Uléécaá icápine uwéése uké usoi uyè kápi ne ncaai nka nyu. Li pise re uké unósi use ula. Li kɔ pise re usiwá siké nfatene m má, ápi kape kɔ méwoo méwoo mewai ne si n wóhɔsi, ási kape kɔ iháikuse m má. ⁷ Uléécaá pikei ke uyee Uléécaá icápine kecáá m paílè uu múílè. Lè nnya kái ne menyíne we re piké ncaai nnyine ukécaá yé. Ái pise re uké utelewélaa née uké kuwó m má née uké útaniré née uyee mekópe kewóo n wéési. ⁸ Li pise re uké pisei kusáne yɔsí nɔne uu ye lisɔne n wai. Li pise re uké mewéesesɔhɔ m má un aseí tikilè, un Uléécaá tikilè ne kefa kese, uu ye kɔ umecire pitíne fe. ⁹ Li pise re uké Uléécaá Nsímé rimúlú yare lè kapi n céesi. Lin lè n wa, u yé fe uu picɔ céesi ne aseí icélaa. U yé kɔ fe uu peppe mekópe n céesi ncaai pi nyíse.

¹⁰ Likumúhè re pi kulú wewe, aí ne tósu Pisuifi ppe Yeesu ncee rintíki kunai kémee. Pi pituciré le ppe pisei n kiraasente ne piiniricélaa. ¹¹ A pi riséése. Síyɔ ne siriyu

kpáráa kapi cókoi, pin lè kái m pise céesi piké ne mekópe siwóo n yé nnya. ¹² Piutare use, Kiréeti ukó yee maa re: Kiréeti pikó ye meséere pinóɔme le, pi isee kpákpára le, pi pikánkó le ppe piluke ηmane nfasimé n wai. ¹³ Lè kuu kɔ nní m ma ye aseí le. Lè nnya kai pise re a pi cési nɔne piké ne nfatene sɔne n yé. ¹⁴ Piké kɔ Pisuifi siwómé ne pisei ppe aseí kepere rihtɔ isé rin-yá nnya. ¹⁵ Píkperinkpeciré ye mpa yo nyánile re ái mékperinkpe má. Píkperinkpekɔ ne peppe ápi Uléécaá m pakarelè pɔɔn n nyáni re mpa yo ye mékperinkpe mále, ke pimesɔhɔ ne pikemúhè ake mékperinkpe m póriilenle nnya. ¹⁶ Pi símisile yare pi Uléécaá nyule, amá pimewai áme ppe lè nyíselè. Pimewee ye kuní wewe, ápi ye picɔ ne nfasimé ripéne, ápi ye kɔ pikei sɔne pika wa.

Icélaa kecire

2 Amá pɔkè lè kai ne icélaa kecire menyíne n we céesi. ² A pitisi wéése maa re piké pimecire tí api isoi sɔne m má pin nfasimé sɔne má, pin kɔ keyóme yáasi ne kefa kese, pin piseicɔ nla ne ísuúlu má nɔne. ³ A kɔ pinósi wéése símisi re piké n sɔne yare lè kai m pise re Uléécaá pisei piké n sɔne. Ápi kape iwóhɔ m má, ápi kape kɔ pítaniré. Li pise re piké ye pisei nɔne mesɔhɔ rikpá. ⁴ Kei kapi yéé ne pikpérefaa céesi re piké pipila ne pisiwá n la. ⁵ Piké kɔ ne pi céesi re piké ye piriyu kecáá musí api ye kelene linyine wai, piké kɔ isoi sɔne m má, piké piyalékei nɔne n wai pin pipila pakarelè, úka úu kape ne Uléécaá nsímé kecáá nkópe nka m ma nnya.

⁶ Lè cire, mpa lin íye n we, a ye pisei riηmóópúse re piké ye musí api kelene linyine wai. ⁷ Li pise re pɔ ticuruu pɔkè mewai sɔne n wai pisei piké yé. Nnóɔme n n kape ipócélaa-i n we. Ái kape kecáá kecáá ikó. ⁸ A ye anóɔ kecire nyee áa kúkeɛ n we rihaa pipóláaro piké ne isei n li kápi kerócaá nkópe nka n yé piké m male nnya.

⁹ A pilási maa re li pise re piké ye pipikeisaa pakare, pin pimela pi wai rúpá yo kémee. Ái pise re piké ye pinkó kési. ¹⁰ Ái kó pise re piké ye pi yáái. Amá li pise re piké ye rúpá píyei piisoi sone pi nyíse, pin pi tikilē ne kefa keese piké ne rúpá yo-i Urýulale Uléecaa icélaa ríyu waise.

¹¹ Likumúhē re Uléecaa yee tíyese ke pisoi nnéi api yé te u ípeelé pi nyísele. Kei ke pisoi nnéi piyulale api yé fe api léeri. ¹² Uipeelé ye ró nyíse re tóké lelee ái Uléecaa h́ nyarh́ ne ketē nté likáipi-káipi kepire rito ari merócíre ketē kecáa m múlē tón aseí tikilē, tón isoi sone ke Uléecaa uu h́ la le. ¹³ Lē kai m pise re tóké mpóonare keyaa ké m mé ye lē, keyáa ké ke Uróléecaa píima ne Urýulale, Kirisi Yeesu meycopi ame nyísenē. ¹⁴ Tó nnya kuu umecire he re uké likópe nnéi anipe-i ró hméherese uu ró pólse umpuri ke uyē uu n te, nké n cáká-cákálē nn ke ne mewai sone piwai hmóópulē.

¹⁵ Lē kai m pise re póké céési ye lē. A ye kéyu kóosi aá ne pisoi itisi kpáse aa ye kó pincaai pi nyíse. Kape riyá nyine uké pó lómiise.

Uléecaa pisoi mēfine

3 A Uléecaa pisoi léise re ái pise re piké kuyu pi-wéese ne piyóopi pipakare yē. Li pise re piké pi m pakarelē, piké kó mewai sone piwai ne n hmóópulē. ² Ápi kape úka nkópe n símisi, piké isoi nihe-nihe m má, pi ne picó piké meséere n láarúne, api rúpá úye ne isoi sone n le. ³ Tó ticuruu ári pēe nyu karí ne wai. Tó pēe kupakarecírē mále, tó pēe ncée pōle. Lirókáipi-káipi ne merópóla ye pēe ilási ró tónselenle tón tikpákára ne kufatoi má. Ári pēe nyarh́. Tó pēe picó ipuri yulule, pē pin kó irókó yúlu. ⁴ Amá kumúhē kpe-i ke Urýulale

Uléecaa uu kusoi ró n wa uu kó unla sisoipipi nyíse, ⁵ u ró yóriyēle, ái re kari mewai kecire n wa nnya, amá kuu íwe ró n té nnya. Nfáasone nnahe kuú ne míni piwole ritiki uu ne tiróyu lólu re Nfáasone nké tíyese tóké isoi fale yē ari kó mēfine conse. ⁶ Likumúhē re Uléecaa ye ne Urýulale Yeesu Kirisi ritikile uu ne Nfáasone ró he yare u kerócáa n kóonule. ⁷ Uipeelé iké ne tó ripólse aseí pite Uléecaa keyu-i, ari pēe fe ari nfáa teneciré kari m mé yenu. ⁸ Nsímései ye mu. Ne la re a nsímé mmú pisímé rihmóópuse, pēpēe ne Uléecaa kefa n tene piké ne mewai sone piwai kéyu mahā h́sone. Lelee h́ nyarh́, lin yé kó sisoipipi yoriye ye lē. ⁹ Amá a iníríkehene ne pikúlā akeentelé nkó ne pitele ne Moisi isé kecáa pipasaine kaase. Lē nnéi ái ye yoriye, ái kó ríyu ríka má. ¹⁰ A ye ne uyee Uléecaa icápine-i pisoi n céhse cési yare mepehē meté. Liute unsá lē memáa n kō, aá ne u tólu. ¹¹ Ái líka nnya, pō nyule h́sone re usoi un lē n we, li nyíselenle re u ncée kecire pitíki yele, akópe nyē kuu kó n wai an nyíselē te u umecire akópe palenle.

Icélaa tóroo

¹² Nen píyei Aritemasi née Tisiiki kepómee n tumpō, a rihmóópume aá weri aa Nikopolisi-i né leeri, likumúhē re ne rihó re kei kam nnyiye píima kumúhē tonene. ¹³ A isé unyuwe Senasi ne Apoloosi kecáa ripaí h́sone líka ái kape pi riparí kumúhē kpe-i kapi pincee n tósu. ¹⁴ Li pise re pirókó ricuruu piké mewai sone piwai pinla ne pinnahe tã, rúpá píyei lin ye úye meyíkíyiki rincóh, api liute yoriye, ápi kape méwoo n we.

¹⁵ Pē nnéi pēe kenémee h́ we ye piyáhaa nó páaipō. A pēpēe Kirisi ne kefa n tenelē pin kó pirósáne yáasi.

Uléecaa uké nónnéni ípeelé nyíse!

Filem᠗᠗

Lelɛɛ rítelɛ ntí kɛ́mɛɛ n̄ we

Filem᠗᠗ ye utume P᠗᠗li usane le. P᠗᠗li uu Nsímé Kɛcire u yó᠔ uu pansɛ Kirisi ukó un Uléécaɔ icápine yee Kol᠗᠗si-i n̄ we kɛ́mɛɛ we. U pɛɛ ulási mále kapi ye n sée re Onesim. Onesim uu u yá uu wuru uú ha pɛɛ P᠗᠗li yee likumúḡé kɛɛ-i kukpaniilee-i n̄ we ne sáne. Onesim uu pansɛ Kirisi ukó, P᠗᠗li uu pɛɛ re u yé uuyɔsaa kɛ́mɛɛ u pɛɛɛɔ. Úyɔsaa uyɛ́ kuu rítelɛ ntí wólu uké u pise re uké Onesim yɔsí yare uumareɔ᠗ Kirisi kupéneɔ᠗ kɛ́mɛɛ. Amá ái rin᠔᠗ ke P᠗᠗li uu Filem᠗᠗ he. U lalɛ Filem᠗᠗ ricuruu uké wée lɛ́ kuu n̄ la uké wa.

Ifaaci iyɛ́ mekériine ye mmé:

1. P᠗᠗li ye Filem᠗᠗ ne pɛɛɛɛ ukɛyɔ-i n̄ we yáhaaɔ᠗ (1-3).
2. P᠗᠗li ye Filem᠗᠗ nfatene ne upikɛi nla kuu m má nnya Uléécaɔ pɔ᠗neɛɛ (4-7).
3. P᠗᠗li ye lɛ́ kuú ne Onesim yee uuyɔsaa kɛ́mɛɛ m pɛlene n̄ la pise (8-22).

Iyáhaa

1 Né P᠗᠗li, ne Kirisi Yeesu pikei kam n wai nnya akpanii kɛ́mɛɛ wele. Tó ne urómáreɔ᠗ Timotee tó᠗ rítelɛ ntí urókɛiɔ᠗ ne urósáne lala kɛcire Filem᠗᠗ wólu. ² Uróyɛ́i Apiya ne Arikipu yee mer᠔᠗᠗ ne nfatene atɔpi n ḡm᠔᠔púlɛ́, ne pɛɛɛɛ ye kɛpóyɔ-i n cápine api keyóme yáási kari kɔ rítelɛ ntí wólu. ³ Urósáa Uléécaɔ ne Upíima Yeesu Kirisi piké ípɛɛléɛ n̄ nyíse api kɔ nkíḡḡnɛ n̄ he.

Nla ne nfatene ke Filem᠗᠗ uu m má nsímé

⁴ Ḿpá píyɛi kam ye nen keyóme n yáási, am kɛpócaá léise, am p᠔́ nnya Uléécaɔ pɔ᠗neɛɛ. ⁵ Ne konle pin lɛ́ kaa Kirisi pikó nnéi n̄ la ne lɛ́ kaa Upíima Yeesu ne kefa n tenelɛ́ nsímé símisi. ⁶ Ne ye Uléécaɔ pise re uké wa nfatene mmɛ́ kari kesé m má nké kɛpómɛɛ pikei wa, nn tíyɛɛ aa lisɔne lɛ́ nnéi kari Kirisi kupéneɔ᠗ kɛ́mɛɛ m má céru. ⁷ Nla kaa m má ye rinépó᠗ larukusele hái re p᠔́ unémáreɔ᠗ nnya, Uléécaɔ pikó akíḡ yé níḡɛsi.

P᠗᠗li ye Onesim nnya Filem᠗᠗ ísuúlu pise

⁸ Lɛ́ nnya, ḿpá nen Kirisi kupéneɔ᠗ kɛ́mɛɛ ḡnaḡɛ m má re kɛ́ rin᠔᠗ p᠔́ he aa lɛ́ kam m pise wai, ⁹ ḡɛ kutɔsi n̄la kɛ́mɛɛ p᠔́ pise re a linyine né wa. Kei ke nɛ́ P᠗᠗li am nní n̄ we, ne kpurunle, am kɔ pɛɛ nkɛ́pɛni Kirisi Yeesu nnya akpanii kɛ́mɛɛ n we. ¹⁰ Ne p᠔́ pise re a Onesim nfanare nyíse. U nkɛ́pɛni pansɛle kenépipi, Yeesu Kirisi kuú ne kefa n tenɛ nnya. ¹¹ Úu pɛɛ mekɛɛ líka p᠔́ yóriyɛ, amá u yé nkɛ́pɛni meyíkíyiki linyine p᠔́ yóriyɛ uu kɔ nɛ́ linyine yoriyɛ.

¹² Ne p᠔́ u pɛɛɛɛɔle. Ne u lalɛ yare tinécúruu. ¹³ Né pɛé n la re kɛ́ kumúḡé nkú-i kam nní Nsímé Kɛcire nnya akpanii kɛ́mɛɛ n̄ we kenékúrí u riyá uké né n léni yare kaa yé pɛɛ né n̄ lɛ́ meɔ᠗. ¹⁴ Amá ám la kɛ́ linyine wa lɛɛ ái ne p᠔́ n sá. Ái pise re kɛ́ ne ḡnaḡɛ lisɔne nní p᠔́ waise, amá ne la re liké mepóla kɛ́mɛɛ kaá ne wa.

¹⁵ In n la, Onesim ye ne kumúḡé kunyine nkáripɛi p᠔́ ripasale re uké ha pɛɛme n̄kɛ́ pɛé n we ne ḿpá píyɛi-p᠔́. ¹⁶ Úu kɔ neni nkɛ́pɛni mesame ulási. U ulási fele. U neni umáreɔ᠗ lala kɛcire le. Meyíkíyiki kam u la. P᠔́ ticuruu yé kɔ u n la ai tósu nɛ́, te u kesoipipi le un kɔ Upíima kupéneɔ᠗ kɛ́mɛɛ upómáreɔ᠗ nnya.

¹⁷ In te p᠔́ né nyáni re ne upósáne le, a kusáne u yɔsí yare tinécúruu kaa yósu. ¹⁸ Ḿpá un ne p᠔́ m púnne néɛ riwóme rinyine kuú ne p᠔́ má, a kpísi aa waise re néɛ riwóme tɛ́ ne p᠔́ má. ¹⁹ Né P᠗᠗li, néɛ rinécúruu rítelɛ ntí wóli: Ne re né p᠔́ hééle. Ám la kɛ́ p᠔́ símisi re p᠔́ ne kɔ ne nɛ́ tiwóme mále. Lelɛɛ nní ripó᠗cúruu nfaa kaa n yɛ́.

²⁰ Hói unémáreɔ᠗, a Upíima nnya ḡmurei aa pikei mpí né wai. A Kirisi kupéneɔ᠗ kɛ́mɛɛ rinékíḡ niḡukuse.

²¹ Ne tálɛ́ te p᠔́ lɛ́ kam p᠔́ m̄ pise wa nnya kam títelɛ́ ntí p᠔́ wólu. Ticuruu p᠔́ wa ai lɛ́ tósu. ²² Ne kɔ re a kulee né wéési. Ne tálɛ́ te Uléécaɔ yé n̄inɛ́yáhaa kō, am ncée yenu am n̄kenémɛɛ́ hap᠔᠗.

Iyáhaa t᠔᠗᠗

²³ Tó ne unékeiɔ᠗ Epafiraasi, tó᠗ kesé Kirisi Yeesu nnya kukpaniilee-i n̄ we ye p᠔́ yáasi. ²⁴ Pinékeiɔ᠗ Mariki ne Arisitariki ne Temaasi ne Luki p᠔́ ne kɔ p᠔́ yáasi.

²⁵ Urópíima Yeesu Kirisi uké ípɛɛléɛ n̄ nyíse.

Epiireeye

Lelɛe rítelɛ ntí kɛ́mɛɛ́ n̄ we

Uyɛɛ rítelɛ ntí n wóɪ nɛ pɛ́ kuu ri n wóɪ nkó n̄ka n̄n tikemɛɛ́ we. In n la, li yé Italii ket̄-pɔ kapi rítelɛ ntí pááime. Pisuifi pɛɛ Kirisi pikó m panse pin kɔ Nléécaasimé ritelɛ nyu ke úteléwɔle nkó uu ri wɔlu. Kirisi pikó pɛ́ kuu nní n̄ wólu apɔɔ ye caailenle, picɔ ricuruu pin la piké nfatene kepire ritɔ. Uyɛɛ rítelɛ ntí n̄ wóɪ ye ri wɔile re uké Kirisi nɛ umɛwai pi nyíse uké nɛ ikari pi rikpáse piké nfatene kɛ́mɛɛ́ tasi. Títelɛ ntí ye símisi re Yeesu Kirisi yɛɛ tíyɛse ke pisoɪ api Uléécaá céri (1:1-3). Lɛ́ nnya ke Yeesu uu r̄pá yo fe.

Ifaaci iyɛ́ mekériine ye mmé:

1. Kirisi ye r̄pá yo fele ái kumúhɛ́ má (1:4-10:18): U antepuyɛ fele ái kumúhɛ́ má (1:1-3) U piléécaatumɛ fele ái kumúhɛ́ má (1:4-2:18) U pikpure fele ái kumúhɛ́ má (3:1-4:13) Kuu nní Nkómɛine Fale kɛ́mɛɛ́ Uléécaá usina nnya, u Nkómɛine Kpure pisina fele ái kumúhɛ́ má (4:14-7:28) U kɔ pɛɛ mekɛɛ Isirayɛli pikó inyɔ́nse fele ái kumúhɛ́ má (8:1-10:18)
2. Li pise re pisoɪ piké nfatene kɛ́mɛɛ́ n s̄ne (10:19-13:25): Úteléwɔle ye pisoɪ n̄m̄s̄p̄uselenle re piké nfatene kɛ́mɛɛ́ n s̄ne (10:19-39). Pɛpɛɛ pɛɛ Nkómɛine Kpure kɛ́mɛɛ́ nfatene m má isoi kai nté nyíselɛ́ (11). Li pise re pisoɪ piké Yeesu Kirisi inípre n tapaalɛ́ (12:1-11). Lɛ́ ke pisoɪ api yé n s̄ne nɛ lɛ́ kapi yé pimɛcire m múílɛ́ nkó (12:12-13:19). Tinɔ́ s̄ne pitikise nɛ iyáhaa (13:20-25).

Uléécaá ye Ukepipi nɛ ritiki uú nɛ nsímé pisoɪ símisi

1 Uléécaá ye pɛɛ hái mekɛɛ-me nɛ antepuyɛ ritikile uú nɛ méwee mpeh̄ mpeh̄ kɛ́mɛɛ́ nsímé pirósáayaha mesére símisi. ² Ukepipi kuú nɛ siyáa tɔɔɔ nsí kɛ́mɛɛ́ ritiki uú nɛ r̄ símisi. Uyɛ́ kuu kɔ nɛ ritiki uú nɛ r̄pá yo wai. Lɛ́ nnya kuu kɔ u wéɛ uu r̄pá yo uanipe-i wai re uké n te. ³ Uléécaá Kepipi kɛ́mɛɛ́ ke Uléécaá meyɔɔpi amɛ léemɛ́lɛ́ lin tɛ́lu. Kɛkɛɛ meyíkíyiki lɛ́ ke Uléécaá uu n̄ we nyíselɛ́. Kɛkɛɛ kensímé meɛ n̄n̄n̄ɛ m má nɛ ket̄ n̄néí múílɛ́ r̄pá yo lin nɛ mesére we. Kake pisoɪ akópe pihɛɛɛ r̄ masí, ake pɛé ha keyómɛcaá-pɔ uyɛɛ n-yɔ́ɔpinaɛ p̄iima m má kuluke-luke-m̄ k̄yukɔ́tone-i tone.

Uléécaá Kepipi ye piléécaatumɛ r̄yú fele

⁴ Uléécaá Kepipi ye piléécaatumɛ nnéí r̄yú fele. Lɛ́ nnya kuu rinyíri tɛɛ pinnéí akó meyá n fe ke hɛ. ⁵ Pikeɔɔpe úyɛ kuu ketume maalɛ́ tɛ: Pɔ Kenépipi lɛ, kaí nɛ neni n kp̄isi, n̄ɛ p̄ mári? Pikeɔɔpe úyɛ kuu ketume símaalɛ́ uú nɛ maa re: N̄ɛ yé ha Uusaa uyɛ́ uké kɔ Kenépipi? ⁶ Amá kumúhɛ́ kpe-i ke Uléécaá uú pɛɛ Ukepipi foí ket̄ kecáá n̄ tumme, u pɛé maa re: Piléécaatumɛ nnéí piké riwula piké ke yáási. ⁷ U pɛɛ piléécaatumɛ p̄ nkó maa re: Uléécaá ye piléécaatumɛ pansesele kuyɔ uu upikeikó waise yare inalempi. ⁸ Amá u Ukepipi p̄ nkó maa re: Hóɪ Uléécaá, tipóyɔɔpitū nɛ wele nɛ r̄pá píyɛi-pɔ.

Pɔ aseɪ pansesele kupóyɔɔpinaapi.

⁹ Pɔ lelɛɛ aseɪ m má lalɛ, pɔn mɛwai kópe kesu. Hóɪ Uléécaá, lɛ́ nnya ke n̄́ Upóléécaá am p̄ wéɛ am mpóɔnare mekpɔ ripóyɔ kecáá kɔɔni † am kɔ pipósáɔ keɔɔpe p̄ wéɛ. ¹⁰ Uu kɔ kpá re: P̄́ Upíima, p̄ɔ hái kékoraane-me ket̄ wa aa kɔ nɛ ap̄n̄ipe cire keyómɛcaá yóóni.

¹¹ Lɛ́ nnéí ye tenene tɔké li paa.

Amá mesére ke p̄ɔ yé n we.

Ket̄ nɛ keyómɛcaá ye kpurunine k̄ti-k̄ti yare melape.

¹² P̄́ kam aa li pílesi yare kapi ye kutúkanka caacaa m pílesi meɔɔ.

P̄́ kam aa pi conse yare kapi ye ketúkanka n conse meɔɔ.

Amá mesére ke p̄ɔ yé mese mmé n we.

Mp̄fáa aɛm̄ áa yé kutene wa. ¹³ Uléécaatumɛ úyɛ kecire kuu ketume maalɛ́ tɛ:

A kunéluke-luke-m̄ k̄yukɔ́tone-i tone.

Liké ha nɛ tu pɛé uye-i kam yé pipóláarɔ kep̄nyále-i rinwúlase. ¹⁴ Piléécaatumɛ ye yo lɛ? Pi ifáa inyine lɛ yɛɛ Uléécaá pikei n wai. U pi tummele re piké pɛ́ ayu kai yé n̄ lɛ́.

2 Lɛ́ nnya kai pise re tɔké meyánsei mm̄ kari n kó nɛ kutu n cɔlɛ́, ári kapɛ nɛ ncée m pɔ nnya.

² Nsimé ke Uléécaá uú nɛ piléécaatumɛ n̄ɔɔ n símisi ye mpikɛi wale. Nkó yɛɛ úu kutu n tiñɔ́ n̄ɛ úu m m pakare, ye akpanii nyɛɛ nɛ u n sá yénle. ³ In lɛ́, íyɛ kari yé fe ari n̄m̄herɛɛ, in tɛ ári n̄-yulalesimé p̄iima mmú kp̄isi tɔké waise linyine? Upíima ricuruu yɛɛ n̄-

† Luki 7:46

yulalesimé mmě pisímé kóraane, pɛpɛ n kó un símisi api rɔ maa rɛ aseɪ yɛ nyɛ. ⁴ Uléécáa pɔɔ kɔ mɛwaisaŋa nɛ mɛwai píima mpehě mpehě wapisi uú nɛ nyíse rɛ lě kapi rí ma yɛ aseɪ lɛ. Uu kɔ Unfaasɔne lihɛɛhɛ pi hɔɔne yare kuu n la uú nɛ lě pi símisi.

Uyɛ yɛ sisoipipi ayu n lɔ

⁵ Asei kecáá, ái pilécaatumɛ kɛ Uléécáa uu ketě kɛɛ masí kɛpire n wɛmɛ pa rɛ piké kekɛcáá m paílě. Ken-símé kari nní wɛ tɔn símisi. ⁶ Amá unyine yɛ Nléecaasimé kelɔ kɛnyine-i maa rɛ:

Yo kapi yɛ sée rɛ usoi pɔké nɛ ukɛcáá n léise?

Yo kapi yɛ sée rɛ kesoipipi pɔké nɛ kekɛcáá rí paílě?

⁷ Pɔ u wale aa tíyɛsɛ un itunɛ keri inyine kɛmɛ pilécaatumɛ mɛtɛnɛ wɛ nkáripɪ.

Pɔ ripɔyɔɔpikɔŋ u rikipisele aa ríyɪ u waise.

[Pɔ u tonsɛle rɛ uké lě kaa n wa kecáá m paílě.]

⁸ Pɔ rípa yo uanipɛ-i wale.

Uléécáa yé rípa yo uanipɛ-i n wailě, líka mpuri ái kɔ wɛ kúu uanipɛ-i m múílě. Rípa nɛ lě, ári kahane n yě tɛ pi rípa yo uanipɛ-i wa. ⁹ Amá tɔ nkɛpéni yénle rɛ Yeesu kɛ Uléécáa uu itunɛ keri inyine kɛmɛ n tíyɛsɛ un pilécaatumɛ mɛtɛnɛ wɛ yɛ nkɛpéni riyɔɔpikɔŋ tikipile uu kɔ ríyɪ yɛnu, nkɔ kúu nɛ íwɛ n li uú nɛ kpi nnya. Kɛfa kɛ Uléécáa uú nɛ u n fénne nnya kuu lě písoi nnéi ríyɪ kecáá kpu.

¹⁰ Asei kecáá, Uléécáa yɛ rípa yo wa lin uanipɛ-i wɛ. U kɔ la rɛ sisoipipi kulúí síkɛ uiyɔɔpi kɛmɛ lompɔ. Kai nní rɛ Yeesu yɛ yɛ siriyɪ lɔ nnya, li nɛ risá rɛ Uléécáa uké íwɛ u lukɛise uké n nyarín nɛ kɛtɔ-pɔ uké nɛ sisoipipi kulúí uiyɔɔpi kɛmɛ n hapɔ nnya.

¹¹ Uyě Yeesu yɛ yɛ písoi akópe n hɛɛrɛ nɛ pě akópe kuu n hɛɛrɛ yɛ usáa usɛ pikó lɛ. Lě nnya kái isei u wɛ uké pi sée rɛ upimareɔ. ¹² Ticuruu u Uléécáa maa rɛ:

Hói Uléécáa! Né ripɔnyíri pinémáreɔ símisi.

Né piicápine kɛmɛ pɔ pakarentɛ. ¹³ Uu kɔ pimáa kpa rɛ:

Né Uléécáa nɛ ritá.

Uu kɔ kpa rɛ:

Né n kó nté nɛ siwá sě kɛ Uléécáa uu né rí pa.

¹⁴ Siwá sɛ sisoipipi lɛ nɛ isoiɔɔpɛ nɛ mɛsoinyɛ. Lě nnya kɛ Yeesu pɔɔ kɔ isoiɔɔpɛ nɛ mɛsoinyɛ kpisi uu pimɛɔ umɛcɪrɛ pansɛsɛ kesoipipi, uu kpi uú nɛ unkpɔ mmě Setani yɛ nkɔ nnaŋɛ m múílě tékéé. ¹⁵ Lě kúu nɛ pɛpɛ pɛ nkɔ iwamɛ nnya piisoi nnéi kɛmɛ ilási n tǔ akpanii tɔ. ¹⁶ Asei kecáá, ái pilécaatumɛ kuu pilě ka, amá Apiraham sipirě kuu pilě ka. ¹⁷ Lě nnya kai pise rɛ uké meyíkíyiki nɛ upimareɔ menyíne n wɛ. Lě kuu wa uú nɛ pansɛ Uléécáa usina yɛ yɛ íwɛ n tǔ un kɔ Uléécáa pikɛ nɛ aseɪ wai rɛ Uléécáa uké nɛ písoi akópe n sárei nnya. ¹⁸ Li uricuruu peikɛle uu íwɛ lɛ. Lě nnya kuu yé kɔ fe uu pě kai umɛɔ m peikɛ pin íwɛ lɛ comɛ.

Yeesu yɛ Moisi fele

3 Lě nnya pinémáreɔ, nǔ nɛ Uléécáa yɛ nɔ n sée pikó lɛ. Lě nnya, ani Yeesu n nyáni. Uyě kari nyu rɛ

utumɛ nɛ Uléécáa usina. Uyɛ nɛfatɛnɛ nsímé kari n yóólě. ² Pi Moisi kecáá wói rɛ: Moisi yɛ pɛ Uléécáa keyɔ nnéi kɛmɛ aseɪ utɛ lɛ. Limɛɔ kɛ Yeesu pɔɔ kɔ pɛ Uléécáa kɛmɛ aseɪ utɛ, uu u pansɛsɛ usína. ³ Nkó yɛ kɛyɔ m mǔ yɛ ríyɪ mále ai kɛyɔ kě feriyɛ. Lě nnya kɛ Yeesu uu ríyɪ yě ai Moisi rikó feriyɛ. ⁴ Unyine yɛ yɛ kɛyɔ mǔ. Amá Uléécáa yɛ yɛ rípa yo mǔ. ⁵ Moisi yɛ pɛ Uléécáa keyɔ pikó nnéi kɛɔpɛ ukɛikó nɛ aseɪ utɛ lɛ yɛ yé mmě kɛ Uléécáa uu rí maane kecáá n símisi. ⁶ Amá Kirisi pǔ nɛ Kɛpɪpi lɛ kɛ Uléécáa pikó kecáá rí paílě nɔne. Lě kɛmɛ kuu aseɪ utɛ. Tɔɔ nní lě ukɛyɔ pikó, in tɛ ári iwamɛ má, tɔn kɔ tálě in kɔ rɔ lárú.

Uléécáa pikó yé kam api wéntɛ

⁷ Lě nnya kɛ Uléécáa Nfaasɔne nǔ maa rɛ:

Nɔn neni keyaa nké urinɔɔ n kó,

⁸ áni kapɛ nɔnanékín takaasɛ yare kumúnɛ kɛ-i kɛ nɔpinésáayaha apí pɛ u n kési api kɔ kucɛsi kóima-i u peikɛ mɛɔ.

⁹ Likumúnɛ kɛ-i kɛ nɔpinésáayaha api rinɔɔ né wéesi apí kucɛsi kóima kɛmɛ né peikɛ.

Pin kɔ nɛ pikɛi pě kam aŋmě afɛna kɛmɛ n wa yě.

¹⁰ Lě nnya kam pɛé nɛ kunai kɛ pikó wɔɔsi am tɛ pi pikɛmúnɛ kɛmɛ pɔlulɛ, ápi nnécɛɛ nyu.

¹¹ Kei kai kuwói né wa am wéeri rɛ aseɪ kecáá, ápi píkai kewéntɛ kě kam n yekeilě kɛmɛ loninɛ.

¹² Lě nnya, ani nɔmenécíre tí, pimáreɔ, ái kapɛ wa rɛ nɔ unyine yɛ rikín kópe má úu yɛ kɔ Uléécáa pakare, ai tíyɛsɛ uú nɛ Uléécáa yɛ nfáa n tɛ kɛpire tɔ. ¹³ Lě nnya, ani ikari n kpáriisɛnɛ rípa keyáa kɛyɛ kapi yé n fe apí séi rɛ: Neni kekó, akópe áa kapɛ nɛ nɔkɛnécɔpɛ úka rin-tíkíi urikín tiké tákasi nnya. ¹⁴ Asei kecáá, in tɛ tɔ nɛfatɛnɛ kari hái kékoraanɛ-mɛ m má nɔne múílě nɛ keyáa tɔɔ-pɔ, tɔ nɛ Kirisi yɛ pɛ lě pɛnɛnɛnɛ tɔn nɛ wɛ.

¹⁵ Li wɔlaalě tɛ:

Nɔn neni keyaa nké urinɔɔ n kó, áni kapɛ nɔnanékín takaasɛ yare

kumúnɛ kɛ-i kɛ nɔpinésáayaha apí pɛ u n kési apí kucɛsi kóima-i u peikɛ mɛɔ. ¹⁶ Píyɛ pɛ Uléécáa rinɔɔ kó apí kɔ pɛ rinɔɔ u wéesi? Píyɛ picɔ, insá pě nnéi kɛ Moisi uú nɛ Esipiti ketě-pɔ n léemɛ? ¹⁷ Píyɛ kɛ Uléécáa uú nɛ wɔɔsi aŋmě afɛna? Píyɛ picɔ, insá pɛpɛ akópe n wa apí kucɛsi kóima-i kpíní? ¹⁸ Píyɛ kúu nɛ wéeri rɛ: Asei kecáá, ápi píkai kewéntɛ kě kam n yekeilě kɛmɛ loninɛ? Píyɛ picɔ, insá pɛpɛ kupakarecírɛ u n nyíse.

¹⁹ Lě nnya, tɔ yě tɛ nɛfatɛnɛ kápi m má nnya kápi fe piké kewéntɛ kɛ-i lompɔ.

4 Uléécáa yɛ piyɛkɛi masilɛ rɛ u yé tíyɛsɛ ari kewéntɛ kě kuu rɔ n yekeilě kɛmɛ lompɔ. Lě nnya, ani nɔmenécíre tí nɔne, ái kapɛ wa rɛ li nɔ unyine púnɛise uu pilompɔ pɔɔne. ² Pi Nsímé Kɛcɪrɛ rɔ símisilɛ yare kapí pɛ pirókpure n símisi mɛɔ. Amá nsímé mmě kapi n kó nǔ líka pi yoriyɛ. Pɛpɛ pɛ n n kó ápi nɛ kɛfa n tɛnɛ. ³ Tɔ mpí tɔɔ nní nɛ nsímé mmě kɛfa n tɛnɛ, tǔ nɛ kewéntɛ kě kɛmɛ loninɛ. Uléécáa yɛ kekɛcáá maa rɛ:

Li kuwói né wale am wéeri rɛ aseɪ kecáá,

ápi píkai kewéntɛ kě kam n yekeilě kɛmɛ loninɛ.

Uléécáa pikɛi yɛ kɔ pɛ hái ketě kékoraanɛ-mɛ tɛnɛnɛ-

le uu ko peé ne lē male. ⁴ U kelō Nléécaasimé kémee keyáa sééi-sééi nkó maa re:

Ke Uléécaá uu upikéi nnéi m masí,
uu pree keyáa sééi-sééi tunjé wénté. ⁵ Li ko kelō ke-i wólaalē te:

Asei kecáá, ápi píakai kewénté kē kam n yekeilē kémee lonine. ⁶ Pēpee pēe mefoí Nsímé Kεcire n kó ápi ne kefa n tene. Lē nnya kápi kewénté ke Uléécaá uu n yekeilē kémee lompo. Picó yé nkpéni fe api kekemee lompo. ⁷ Lē nnya ke Uléécaá uu ko keyáa féé piyekei rikpá uu ke séi re “Neni”. Kεpire-po kuu pēe limemáá ne Tafiti ritiki uú ne male yare kari kelō pikóme m masí re:

Nón neni keyáa nké Uléécaá rinco n kó,
áni kapε nánékij takaase.

⁸ Asei kecáá, Yosuwee un peé ne kewénté ke-i písoi n lompo, Uléécaá uu yé pēe ko keyáa féé keco nsímé n símisi. ⁹ Lē nnya, kewénté kenyine ye wele ke Uléécaá pikó api n yénu ne yare ke Uléécaá uu keyáa sééi-sééi ketúnjé n wénté meco. ¹⁰ Nkó yee kewénté ke-i n lompo ye wéntene. U yé kam uu wénté yare ke Uléécaá uu n wénté meco. ¹¹ Lē nnya, tóké ne kewénté ke-i pilone n yocne. Ári kapε tíye tó unyine uké kupakareciré kpē kucó nnya loó.

¹² Uléécaá rinco ye nfáa mále tin ko pikéi wai. Ti láárúle ai meyele meté ritéhe tósu. Ti ye usoi lonle ne uisoi nnéi kemee-po, ari mpá yo kóólene, ari ko akoch sitanene ne amekpéré kóólene. Ti ye ko usoi mela ne usimúnjé cérile ari kóólene. ¹³ Líka mpuri ái ketē kecáá we ke Uléécaá uu n nyáni. Mpá yo ye ukeyu-i yánaalenle lin nyáni cáí. Uyē kai pise re tóké ntónéí, lē kari n wa kéē.

Yeesu yee Uléécaá usina

¹⁴ Tó Uléécaá usina mále. Uyee nní Uléécaá Kεpipi Yeesu. Uyee Uléécaá kekúri ha. Lē nnya, tóké lē karí ne nní kefa u n tenelē hōcne m múilē. ¹⁵ Uléécaá usina uyē kari m má úu usina yee úu yé n fe uké tirónarei kémee ró lē. Amá li meníne mpá yo kémee merócó u peikele, uyē úu pēe akópe áka wa. ¹⁶ Lē nnya, li pise re tóké kefa kece ne Uléécaá riyocpitú tikó. Kei kuu yé íwe ró té uu ko ípeelé ró nyíse uu pēe kumúnjé kpe-i kai ne n sá ró come.

⁵ Sisoipipi kecōpe kapi ye mpá Uléécaá usina úye wée api pikéi u pa re uké písoi lihēhehe Uléécaá m pasii un ko piayu kecáá ne inyócnse wai re Uléécaá uké piakópe pi sárei. ² Uricuruu ye ko urinarei cire mále. Lē nnya, u yé fe uu pinyuweciré ne pēpee ye m púnne nkó kóm. ³ Ke uricuruu uu nní rinárei m má nnya kai pise re uké ye uakópe kecáá inyócnse wa uu ko umpuri pikó akó kecáá wai. ⁴ Úka úu ye umecire ríyu tē waise. Amá Uléécaá yee ye usoi sée yare kuu Arco n sée meco.

⁵ Limeco, ái Kirisi yee umecire ríyu waise uké Uléécaá usina. Amá Uléécaá yee kumúnjé kunyine-i u maa re:

Póo Kenépipi.

Kai ne neni rimpá, née upósáa. ⁶ U ko kelō keco maa re:

Pó Melikisetēeki meco usína le mpá píyei.

⁷ Ke Kirisi uú pēe ketē nké kecáá h we, u ye pēe sipupeila ne ménini ne Uléécaá yáasilé. U pēe Uléécaá ne ténile re uyee yé fe uu nkpó kémee u lese. Kuu aseí ne Uléécaá n tikiilē nnya, Uléécaá póo ko ne kutu u co.

⁸ Mpá kuu nní Uléécaá Kεpipi, íwe kuu n li yee tíyese kuu ipakare ceri. ⁹ Uléécaá ye tíyesele uú n nyarí ne kέto-po. Lē nnya kuú ne pē nnéi pēe ne kefa u n tenelē piyóriye teneciré ka. ¹⁰ Uléécaá yee u wée re uké usína Melikisetēeki meco.

Písoi piké pimεcire tí, ápi kapε nfatene kapi m má fóm

¹¹ Tó líkēcáá nsímé kulúí mále tóké male. Káni ye mekee n kó nnya, li ne ró páápúle re tóké liasei nó símisi. ¹² Kei kai nní h tu, li pēé we yare nóké pēe nkpéni picélaa. Amá li ko pēe hái ne nkpéni-me pisele re piké Nléécaasimé kekoraane-me picélaa nó rikpáme. Lē nnya, mēpe kai pise re nóké nyē, ái nkpáni iluke mule-mule kani yé li. ¹³ Nkó yee mēpe n nyeni ye kewá le. Úu kahanε mēwéseyu mē kémee kapi ye lisōne ne líkópe n céri n kó. ¹⁴ Iluke mule-mule ke piwéése póo ye li. Pē ne menyuwe mále, pin ko lisōne ne líkópe picere kémee pelaalē hōcne.

⁶ Lē nnya, tóké Kirisi kecáá icélaa ne kéyu n sí, ári kapε ikekoraane ke-i ηmanε n we. Tóké icélaa yocí yare pēpee nfatene kémee m pelaalē. Ári la tóké ko kékoraane icélaa kéméé n we yare nní mēwai mēe áme líka n yóriye piyá ne Uléécaá kefa pitene nsímé ² ne píniwole mpehē mpehē kulúí nsímé ne písoi kecáá anípe pilaa ne pikpōkpō meyise ne ketúhaaneyaa tōcō kecáá nsímé. ³ Tóké ne kéyu n sí. Uléécaá un ncée n he, lē kari sónti tóké wa. ⁴ Pinyine ye wele ke Uléécaá metéi ame rinkpáii, api ihεe yee keyómecaa-po n léeri lélé, Nfásōne nn ko pikeméé we api ko ne piisoi kpure kémee pēepō. ⁵ Pi ko pēe picére masile re Uléécaá nsímé ye láárúle, api ko kom te ketē fale kee n weme ye hñarje mále. ⁶ Mpá ne lē, api pēe ko Uléécaá fómni. Lipite pē ápi ye fe piké piakópe kεpire píto rikpá piké isoi conse. Liriyíkí re pi Uléécaá Kεpipi kunapéékócó kecáá pikarii kpálenle pin ko písoi keyu-i keriyu kopu.

⁷ Asei kecáá, ikóne in kecare kenyine kéméé n cu-unkee, iluke in hōcne n wa, li ye pē nnya kapi ke n lum kuláa wale. Uléécaá yēē ke rikpále. ⁸ Amá in te sínipeleépi ne mēwéé mēe kei le, áke pēe líka yoriye, Uléécaá yé anóc ke wa, api pēe mēse nna ke sé.

⁹ Pinésáne lala kecire, mpá kari nní n símisi, tó tálē te ncée sōne mme-i ke Uléécaá uu yé nánéyu n lo kani tikiilē. ¹⁰ Uléécaá ye aseí tikilenle un ne túhaane. Úu nōmenéwai sōne paleine. Úu ko paleine re nō hla u nyíse ani hla mmē ne tiki aní ne upikó léni. Nō ko ne wele nōn pi léni. ¹¹ Tó la re mpá nó úye uké lē n ηmócópúlē hái ne kέto-po, nóké ne lē nnéi kani m mē n yē nnya. ¹² Ári la nóké siká m má, amá ani pēpee Uléécaá ne kefa n tene pin ne piripōo we meco n we. Pēpee ye lē ke Uléécaá uú ne pi m mē uké pi he yē.

Tinó ke Uléecaa uu n yekei ári méwoo waine

¹³ Ke Uléecaa uu Apiraham tinó n yekei, u ppe wéerile. Líka áí we lée u n fe kuu yé re u yé liriniyiri sée uú ne wéeri. Lē nnya kuú ppe mese urinyiri cire sée uú ne wéeri. ¹⁴ U ppe re: Asei kecáá, né meyá kunípe pó múlukuse, am kó pipópírē kulúi waise. ¹⁵ Apiraham uu mesei ne uripkó n we un lē ke Uléecaa uu n yekei re u yé u wa mé uú ha ne li yenu. ¹⁶ Usoi yèè lēlee u n fe rinyiri séele uú ne wéeri ai nyíse re aseí kuu símisi, ncée hn we re piké u kesi. ¹⁷ Uléecaa ye ppe lalē uké pēpēe urinkó kuu n yekei m mé hñkone nyíse re urinkó kuu m ma ári kuconse we. Lē nnya kuu rinó yekei uu kó wéeri uu rikecáá kápá. ¹⁸ Mewai mē keté áme kuconse we. Uléecaa uu yé fe uké mekemee nnóme wa. Lē ne tó mpí tó nní ukemee kepéké h yé meyá ikari kpáselenle tón ne rinó kuu n yekei mé. ¹⁹ Lē kari n tálē tón ne mé ke ntófáa nñ ne saulé tón ne we. Kesáu kee páápúle yare kúninoi kesau kee ku m múlīē kun ne hñkone nyenu. Kesáu kee kenírīpi kapi kelō sone ne kelō sone riyíkí kekōpe rinkéne lurile ake léepó. ²⁰ Kei ke Yeesu uú ne kekpeé tó wa uu tó nnya mefoi lompo uu ppe Melikisetēeki meco pansē mpá píyei Uléecaa usina.

Melikisetēeki ye uyóopi le un kó Uléecaa inyóonse uwai

7 Melikisetēeki uyee ppe Salem uyóopi le un kó Uléecaa yee mpá yo kecáá n tū inyóonse wai. Ke Apiraham uu piyóopi piferiye m masí un kulu, Melikisetēeki ye ne u risánele uu rinó sone u tikise. ² Apiraham uu ppe lē nnéi kuu m má curii awélé kefi, uu kuwélé kuse u pa. Melikisetēeki aseí nyee nsímései uyóopi. U kó ppe Salem uyóopi le. Liasei re nkíhññe uyóopi. ³ Úu ne usáa, úu ne úni, úu kó kumáre kúka kémeē léeri. Ápi ríka ukemareyaa née unkpó nkó hka símisi. Uléecaa Kepipi meco kuú we. Uléecaa inyóonse uwai lo mpá píyei-pó.

⁴ Ani yé te úu kusa ríyu má! Uyē ke urókpure Apiraham uu lē nnéi kuu atópi kémeē n kpíikee curii awélé kefi, uu kuwélé kuse u pa. ⁵ Isé ye ncée hēle re Lefi kumare pikó ppe Uléecaa inyóonse n wai piké ye Isirayēeli pikó picó pise piké pilikó nnéi curii awélé kefi, api kuse pi pa. Pipiyucó kapi lē wai, pin kó ne kesé Apiraham sipirē. ⁶ Melikisetēeki uyē úu kó ppe Lefi kumare ukó, amá Apiraham ye ppe ulikó nnéi curii awélé kefi, Melikisetēeki uu kuse kpísi uu kó ppe Apiraham ke Uléecaa uu anó n yekei re u yé linyine u wa, rinó sone tikise. ⁷ Ái céreise re mpá úye ye nyule re uwéese yee ye usínsá rinó sone ritikise. ⁸ Lefi sipirē see ye awélé kefi kémeē kuse n kpísi pó ne sisoi pipi le see ye n kpu. Amá Uléecaa Nsímé atelé ye maa re Melikisetēeki pó ne usoi le yee úu ye n kpu. ⁹ Lefi sipirē ke Isirayēeli pikó api ye neni nní mpá yo curii awélé kefi, asi kuwélé kuse kpísi. Lē nnya, pi yé fe apí maa re Lefi pó ne kó ppe Apiraham ne ritikile uú ne ulikó curii awélé kefi, uu kuse pa. ¹⁰ Mpá kapi ppe kahanē nní Lefi m mári, u ppe Apiraham menye kémeē wele, Apiraham ne Melikisetēeki apí ne sáne.

¹¹ Uléecaa ye ppe Lefi sipirē isína tonsele uu kei ne Isirayēeli pikó isé pa, uu pi kúrúrise. In ppe re Lefi sipirē sé ye ppe isína tone lin nyarñ ne kēto-pó, áí yé ppe wa re usína féé uké Melikisetēeki isina icó tone. Arco isina metone meco mee yé péé ne risá. ¹² Pi ye pin kumáre féé kunyine-i usína n tí, li pise re isé póké kó conse. ¹³ Asei kecáá, uyē ke nsímé mmú nñ ne nté m máne ye mpuri féé ukó le. Mpuri mmē ukó úka úu píkaí isína tonelē uké kenyónse kémeē pikei wa. ¹⁴ Yuta pikó mpuri kémeē kapi Urópiima mari. Mpá úye ye lē nyule. Ke Moisi uú ppe pēpēe ye Uléecaa inyóonse n wa nsímé n símisi, úu ppe pimpuri kémeē pēpēe ye inyóonse n wa nkó hka ma.

Usína yee Melikisetēeki meco h we

¹⁵ Tó nkpéni nsímé mmē kapi m ma aseí hñkone konle re usína yee Melikisetēeki meco h we ye leemele. ¹⁶ Ái isé ke pisoí api n wa yee ncée u hē re uké isína tone. Amá nfáa mee hn ye píkaí n nyere nnañe kuú ne isína tone. ¹⁷ Li Nléecaaasímé kémeē ukecáá wólaalē te:

Pó mpá píyei-pó Melikisetēeki meco usína le. ¹⁸ Isé foí íi péé nyarñ ne iketo-pó, íi kó líka yoriye. Lē nnya kapi i kpu. ¹⁹ Asei kecáá, Moisi isé íi fe iké Uléecaa inipee-i linyine sónukuse ne liketo-pó. Amá tó nkpéni ncée sone kari yé ne n tálē yenle. Ncée sone mmē ye kó tíyesele arí ne meyá Uléecaa kó.

²⁰ Limemáá, Yeesu isina ye kó ne impehē le. Uléecaa yee símisi uu wéeri kuú ne isína tone. Ái písina picó kémeē lē wa. ²¹ Amá Uléecaa ye Yeesu kémeē símisile uu wéeri, uu u maa re:

Upíima úu rinó tē mékeñe má.

Pó mpá píyei-pó usína le. ²² Lē nnya ke Yeesu uu pansē nkóméine fale mee nfoi n fe umúlē.

²³ Ai kó yá, písina picó pó ne ppe kulúi wele re nkó hn yé tíye piké mesére isína n tū nnya. ²⁴ Amá Yeesu pó ne mesére wele. Lē nnya, isína kuu n tū íi unyine ucó kúpa we. ²⁵ Lē nnya kuu yé fe uu pēpēe ye ne u rintíki apí ne Uléecaa kémeē sí ayu meyíkíyiki lólu. Kuu nní mesére nfáa m má nnya, u yé fe uu pikecáá Uléecaa n welu.

²⁶ Usína uyē mpuri kaí ne sá re toké m má, úu mékperinkpe póriilē, úu ncaí hka wa, úu akópe áka wa, u ne pikópekó ápi líka pénelē. Uléecaa ye ketone cáca kee sicó n fe kecáá u tonsele. ²⁷ Ái pise re uyē uké ye písina picó meco mpá keyáa kéye uakópe cire kecáá inyóonse wa uu ppe lē memáá kuyu pikó akó kecáá wai. Mecírenñe kuu inyóonse iyē wa uu másu, péé uye-i kuú ppe umecire n kpísi uu pisoí akópe nnya hē. ²⁸ Pē ke Moisi isé íi isína n tónse ye ppe pisoí picó meco ntóhó mále. Amá rinó tē ke Uléecaa uu isé iyē kepire m ma uu wéeri ye Ukepipi kee h nyarñ ne kēto-pó isína tonsele háí ne mpá píyei-pó.

Yeesu yee Uróléecaa usina

8 Nsímé mmē kari písímé h la kefíríri ye nkpéni nké: Tó Usína mále yee keyómecaa-pó Uléecaa yee hññe nnéi n te riyóopitū kuluke-luke-mē kényukótone-i n tū. ² Uyee kunyónsecáñí kémeē kelō sone riyíkí-i

isína pikai wai. Ái kesoipipi kee kucánjii kpe wa, amá kucánjii yíkíyiki ye ku ke Upíima uu n wa.

³ Asei kecáá, mpa usína úye pikai ppe uké ye lihesehe ne lē kapí ne n nyóhse Uléecaa pa. Lē nnya kai pise re Yeesu póké kó linyine ne hapó uké he. ⁴ Un ppe ketē nté n we, úu yé ppe fe ricuruu uké isína tone. PISOI ppe isé kecáá isína pikai n wai ye piwée máálenle. ⁵ Pikai pē kapi kei n wai ye lēle keyómecaa-pó meyíkíyiki n we iyíraane le lin kó likumíiri. Pi waile yare péé uye-i ke Uléecaa uú ppe Moisi n nyíse lē kuu yé kucánjii n wa meco. U ppe u maá re:

A ripaí, aa pikai pē wai yare kam nní riyópe kecáá pó n nyíse meco. ⁶ Amá Yeesu isina kuu n tú ye ketē kecáá pikó ikó fele. Uyee tíyesele ke Uléecaa uú ne nkóméine yíkíyiki pISOI sée un kó pikecpe nsímé nyóhse. Lē ke Uléecaa uu n yekei re uké nkóméine mmē kecpe wa ye fele.

⁷ Asei kecáá, nkóméine foí nn péé n nyarí ne kēto-pó, ái yé ppe nkpáni pise re piké kó melírū pikóméine rikpá. ⁸ Uléecaa ye péé ne upikó césile kuú ne maá re:

Né Upíima, ne maá re siyáa ye weme, kam yé ne nkóméine fale ne Isirayeeli pikó ne Yuta pikó n sée.

⁹ Nkóméine mmē n n wene yare mmē karí ne pipisaa n sée

keyáa kē kam kunípe pi n tí arí ne Esipiti keteni-i pi lese.

Upíima uu kó kpá re:

Ke piricuruu ápi n fe piké nkóméine mmē kecáá n sone nnya

ke né am kó ne kutu pi ricó.

¹⁰ Áni nyánii, nkóméine mmē karí ne Isirayeeli pikó n séine siyáa sē kepíre ye mmú:

Né inésé pikemúhé kémee wa, am kó pisifa kémee i wolu.

Am ppe piuleecaa, api ppe panse pinékó.

¹¹ Piuka úu yé ppe uuyuco céési.

Piuka úu yé kó uumarco símisi re:

A Upíima ceri!

Asei kecáá, pinnéi yé né céri.

Kai n kpísi pikecpe kewá sínsápi hái ne uwéése kémee-pó.

¹² Liriyíki re ne sántile ké pincaai pi sárei, am yé kó lē kapí ne né rí púnne léisente.

¹³ Ke Uléecaa uu nní nkóméine mmú n sée re nfále, li nyíse re nfoi mmē ne pikpurū masile. Yo in n kpurū, linkó nn n tene, li wele lin tósu.

Ketē nté ne keyómecaa-pó piyomeyáhaa

9 Nkóméine foí pō ne kó ppe inyékii mále kapi ye n wa apí ne ketē nté Uléecaa Keyó kémee u yáási.

² Pi ppe kunyóhsecánjii kariile api ku kéné meté. Kelō foí kapi ye sée re kelō sone. Kei ke sífiráa ketosi ne kutaapili ne akpónó kapi Uléecaa n he aá we. ³ Kenírípi lírū kepíre ke kelō kecó aké we api ye kē séi re kelō sone riyíki. ⁴ Kei ke wura ketunipi ke-i kapi ye tulaali n nmaasi aké péé we ne nkóméine kutakai kpe kunnéi

wura m póriilē. Kukemeé ke wura kulū kunyine akú péé we. Arco kunaapi kpe ppe n felesi ne nkóméine akpáncúkú ye kó ppe kpe kémee wele. Nkóméine arco nyee ppe akpáncúkú nyē kecáá wólaalē. ⁵ Nkóméine kutakai kpe kecáá kapi piléecaatume ppe ye rí merí amíiri serí api nyere, lin nyíselē te kei ke Uléecaa uú we. Piaméí amíiri ye ppe kutákaí iwúkí yáriilenle. Ái nkpéni kari yé mmē símisi ne nketo-pó.

⁶ Kapi lē mpa yo n nyóhse api yíkíke, ppepe ye Uléecaa inyóhse n wa api ye ppe mpa keyáa kéye kunyóhsecánjii kelō foí kémee lompo api inyóhse wai.

⁷ Amá Uléecaa Usina mecire yee ye kuymē kémee mese kóló kelō lírū kémee lompo uu inyóhse wai. Isee kuú ne uricuruu akópe kecáá n nyóhse menye ne iyē kuú ne kuyu pikó akópe kapi n wa ápi la kecáá n nyóhse menye kuu ye ne kei lompo. ⁸ Lē ke Nfáasne n n nyíse re ke kunyóhsecánjii kelō foí ake kó ne nní piwée n kpálē nnya, úka úu yé fe uké kelō sone riyíki-i lompo.

⁹ Kumúhé nkú kémee kari nní n we kumíiri kai lē nyíse. Liasei re lihesehe kapi Uléecaa m pásii ne isee kapí ne n nyóhse ái ye fe liké ppepe lē n wai simúhé kémee nyíse re pi Uléecaa inípe-i nyamle ne kēto-pó. ¹⁰ Lē nnéi ye sisoipipi ricuruu isé le ye iluke ne pita ne píniwolé ke usoi uu ye ne uakópe n heere kémee n we. Isé iyee ppe nnahe mále hái ne kumúhé kpei-pó ke Uléecaa uu mpa yo n conse.

¹¹ Amá Kirisi pō ne Uléecaa Usina le yee n ka uké memá mee n weme ró nyíse. U kunyóhsecánjii kunyine kémee lompo ke ppe ríyu píima m má kun kó nyarí ne kuketo-pó. Ái pISOI ppe ku kari. Lēle re áku ketē nté kukó. ¹² Mecíreníhe ke Kirisi uu kelō sone riyíki-i lompo. Ái apoila ne ináa menye kuú ne lompo, amá uricuruu menye kuu he uú ne hái ne mpa píyei-pó tiróyu lólu.

¹³ Pi ye apoila ne anáala menye kpísile apí ne kunáayaha kapi n tóroise nfuṛó péne apí ne usoi yee mékperinkpe m póriilē níyesi, uipihe ii funi. ¹⁴ In mesei lē, Kirisi menye pō ye nnahe máne ai lē tósu. Nfáa tene-ciré mee tíyese kuu umecire kpísi uu Uléecaa he yare inyóhse yee íi ncaai nka m póriilē. Inyóhse iyee sirómúhé kópe heerele tóké ne Uléecaa yee ye nfáa n he pikai n wai.

¹⁵ Lē nnya, Kirisi yee we un Uléecaa ne sisoipipi kecpe nkóméine fale wai. Pisíményóhse pē nnya ke sisoipipi sē ke Uléecaa uu n sée asi yé keyómecaa-pó nfaa yē. Kirisi ye sisoipipi akópe kasi nkóméine foí kémee n wa nnya kpule uú ne akpanii kasi yé ppe sikupakareciré nnya n yē kémee si lese.

¹⁶ Usoi un n la piké umekpo-maá linyine wa, li pise re piké yē te u pikpo masile api kelene li wai. Piké kelene rítelē tē n wúkule, li pise re piké nyíse re uyee ri n wó ye pikpo masile. ¹⁷ Uyee rinó n yekei un nfáa m má, usoi úu yé fe uké urinó tē ne pikai wa. Umekpo-maá nmane ke urinó ari yé pikai wa. ¹⁸ Lē nnya kapi isee kpu apí ne nyóhse api menye kóni nkóméine foí ke Uléecaa uú ne pISOI n sée nn kelene koraane. ¹⁹ Moisi ye ppe likumúhé kpe-i mpa isé íye kéenle pISOI nnéi keyu-i yare kai rítelē kémee n wólaalē. Uu ppe limemáa ináa menye ne ipoi menye kpísi uú ne míni cóhne uu kó méjme

wéé ne kehíhíipi ké kapi ye n sée re isooḡi kpísi uú ne isé ritelé tē kecáá ne sisoipipi kecáá mepi. ²⁰ Uu ppe re: Ménye mmé mee yé nyíse re Uléécaá ye ne nkóméine nō séele re noké n titiki. ²¹ Uu ko limewo kunyóḡḡnsecáḡíí ne ilū iyē nnéi kapi ye ne kenyóḡḡnse-i pikéi n wa kecáá ménye mepi. ²² Li isé kémeé we re ménye kapi ye ne likei meyā hēere cāká-cāká. Ménye mensá akópe nnya n koḡḡu, áa ye kusárei wa.

Kirisi menyé ye akópe hēere

²³ Lē kai pise re piké lelee keyómecaa-ḡo likó kumíiri n nyíselē hēere. Amá li ko pise re piké keyómecaa-ḡo likó ricuruu ḡḡ ko ne inyóḡḡnse yee ísḡḡne n fe hēere. ²⁴ Lē nnya, ái kunyóḡḡnsecáḡíí ke písoi api n karií kémeé ke Kirisi uu lomḡo. Ku keyómecaa-ḡo kukó kuyíraane-yíraane le. Amá keyómecaa ricuruu kémeé kuu lomḡo re uké Uléécaá keyu-i tḡ nnya nyere liké ró lē. ²⁵ Úu kei lomḡo re uké umecire kpísi uké ne nnóḡ kulúí nyóḡḡnse yare ke Uléécaá usina uu ye rḡpá kuḡmē kúye ne isee menyé n lomḡo meco. ²⁶ In ppe lē n we, hái ke Uléécaá uú ne ketē ne keyóme n wa, li yé ppe pise re Kirisi uké íwe li nnóḡ kulúí. Amá mese kóló kuu nfáani ketē nké-i léeme, uu umecire kpísi uú ne mecíreníḡe nyóḡḡnse uú ne akópe lese. ²⁷ Mecíreníḡe ke usoi uu má re uké kpu, Uléécaá uu ppe limemáá ne u túhaane. ²⁸ Limewo ke Kirisi uu umecire kpísi uu mecíreníḡe he apí ne písoi kulúí akópe kecáá u nyóḡḡnse. Amá u ha melírū pperile, ái ppe akópe pilese nnya. U ha pperile uké pperé u m mé ayu lo.

10 Asei kecáá, lisḡḡne lee kepire n weme kumíiri ke isé ii lése ii nyíse, ái lircuruu kii nyíselē. Lē nnya, rḡpá liké íye wa, ii yé fe iké rḡpá píyei inyóḡḡnse ise iyē kapi rḡpá kuḡmē kúye mesére n wai ne tíyese pperé lē Uléécaá n yáási piké n nyarḡ ne kétḡ-ḡo. ² In ppe lē, ái yé ppe nní n we pin inyóḡḡnse iyē piwai tíyese? Li yé ppe nní n wele pperé inyóḡḡnse iyē n wai pin mecíreníḡe pisḡḡnaa masí, akópe áa yé ppe pikemúḡé-i pi pekési. ³ Amá inyóḡḡnse iyee meníḡe písoi akópe rḡpá kuḡmē kúye pi léisente. ⁴ Li we re anáala menyé ne apoila menyé áme yé fe meké akópe hēere.

⁵ Lē nnya ke Kirisi uu ketē kecáá ka uu Uléécaá maa re:

Áa inyóḡḡnse née lihēehēe la.

Amá ipiḡe kaa né mḡ.

⁶ Ái isee kapi n tóroise múkú-múkú née inyóḡḡnse kapi ye n wa

apí ne usoi akópe u sárei kaá ḡḡsí.

⁷ Kei kam ppe maa re: Née nkó. Ne sḡnepole, Uléécaá, ké meḡla wa yare lē kapi Isé ritelé kémeé kenécáá n wóí meco. ⁸ Kirisi ye nté male kelene re:

Áa inyóḡḡnse née lihēehēe la, áa ko ḡmurei ḡké inyóḡḡnse kapi ye n wa apí ne usoi akópe sárei ḡḡsí, in ko ne isé kecáá kapi lē wa. ⁹ Uu ko kpá re: Ne sḡnepole ké meḡla wa. Inyóḡḡnse kpure kuu lē kpu uu iféé kpísi uu iriḡḡho wai. ¹⁰ Uléécaá mela mē ke Yeesu Kirisi uu n wa uu umecire kpísi uú ne mecíreníḡe nyóḡḡnse nnya kari akópe kémeé le.

¹¹ Rḡpá Uléécaá inyóḡḡnse uwai úye yēē rḡpá keweesi kéye ukekéi kémeé n wele un upikei wai, un mesére inyóḡḡnse ise iyē wai, liinyóḡḡnse iyē ii ye ko píkaí fe iké akópe lese. ¹² Amá ke Kirisi ḡḡo mese ḡḡmane inyóḡḡnse kapi ye n wa apí ne usoi akópe sárei n wa, uu ppe limemáá Uléécaá kuluke-luke-mē kēyukóḡtone-i rḡpá píyei n tū. ¹³ Kei kuu nkḡéni neni mē Uléécaá uké up-ilaarḡ ukenyale-i riwulase. ¹⁴ Inyóḡḡnse ise kuu mecíreníḡe wa uú ne Uléécaá pikó pansese písoi ppe rḡpá píyei-ḡo akópe kémeé n lélaalē.

¹⁵ Lē ke Nfáasḡne ḡḡo ko tíyese ari céru. Li we re Nfáasḡne ye ppe maa re: ¹⁶ Upíima ye maa re:

Áni yēē, nkóméine karḡ ne pi n sée ye mmú:

Siyáa sē metḡḡḡo-maá, né inésé piakiḡ kémeé wa.

Am ko pimewoḡo kémeé i wolu arḡ meelúse.

¹⁷ Uu ko kpá re:

Ám yé ko píkaí piakópe ne pincaai kecáá léise.

¹⁸ Asei kecáá, in te pi kelō písoi akópe sárei, inyóḡḡnse kapi ye n wa apí ne usoi akópe sárei ii ko kei piwēe kpálē.

Tóké ne Uléécaá riko

¹⁹ Lē nnya pimáreco, to tálenle re Yeesu menyé ye ncée ró hele toké ye ne tirḡḡḡo kelō sḡne riyikí-i lomḡo. ²⁰ Uipiḡe yee kusáḡáá kapi kenyóḡḡnse-i rinkéne. Iyē kuú ne ritiki uú ne ncée fale mee ye nfáa n he ró yéu. ²¹ Lē nnya, to Uléécaá usina mále yee Uléécaá keyo iwéése n tū. ²² Lē nnya, toké kefa kesé ne Uléécaá riko ari ko nfatene meyā m má nké iníḡí m má. Simúḡé kópe see sirófa kémeé ḡ we siké n hēerelē así lelu, toké ko irḡpiḡe ne míni sḡne n wolelē. ²³ Toké lē karí ne n tálē anípe keté rimúlú, irḡpiḡe ii kape riyḡḡ. Li we re uyee rinḡḡ n yekei ye aseí ute le. ²⁴ Ani tíye toké n lénaane toké ne ḡla ne mewai sḡne piwai kémeé n ḡmḡḡpúsenele nnya. ²⁵ Ári kape ye tḡ ne pē tḡ ye n cápíne riyá toké iyaa n we yare kai picó kémeé inyékii m pansé meco. Amá toké ye meníḡe ikari n kpáriisene, kani nní meyíkíyiki n yē te keyáa toḡḡ ye nyahaiméle nnya.

²⁶ Li we re kari nní nsíméseí picére ḡ masí nnya, toḡ ko ne n we toḡ ne meróla kémeé akópe n wai, inyóḡḡnse íka ii ppe we kari yé n wa piké ne akópe ró n sárei.

²⁷ Amá ḡterii ke usoi uu yé ppe ne n tū un ne Uléécaá ketahai kuú ne písoi n túhaanene ne nna mee pipakareciré ḡ torene kutoi mē. ²⁸ Usoi un Moisi isé rin-lóḡ, písoi pité née pitaani pin m maa re mesei ye me, pi ye u kpule, ái pise re piké íwe u tē. ²⁹ No yē te uyee Uléécaá Kepipi riḡtakári uu fóḡḡḡ ye ne akpanii nyē atḡḡé-tḡḡé sále re u nkóméine menyé mee u m pansese Uléécaá ukó waise likpárákḡ, uu ko Uléécaá Nfaasḡne mee ye Uléécaá nfanare usoi n nyíse lámaanke nnya. ³⁰ Li we re to nyule uyee ḡ maa re: Né kaí ne sá re ké ye písoi mewai pi ceei, née yéé písoi ihéé pi pa. U ko maa re: Né Upíima, née ne nnépurí pikó túhaanene. ³¹ Ái kukaha we re usoi uké Uléécaá yee nfáa n te anipe-i lóḡḡ.

³² Amá ani siyáa foí se-i ke metéí ame nó rinkpáii léise. Kai pikpáii nó ḡ masí, no ppe likumúḡé kpe-i íwe píima kémeé ne pináa meyā tiḡmḡḡpúle. ³³ Api ye piny-

ine-i alé ne risoiwuí kέmee isei nó n wapaase pin kó nó wéekuselé. Ani kó pinyine-i pepere íwe iyé icó kέmee ή we kecáá kπά ani pi léni. ³⁴ Asei kecáá, nó ye ppe pikpaniikó íwe ténle, ani ye kó ne mpóonare ηmurei re pisoι piké nólinékó nó yósi, nó n nyu re nó memá píima mále mee lé n fe men kó mpá píyei we. ³⁵ Lé nnya, áni kape lé kaní ne n tálé fóm. Ihéé píima inyine ye likeméé wele. ³⁶ Asei kecáá, li nó pisele re nóké ηηmóópú m má, nó n Uléécaá mela piwai m masí, nóké ppe ne lé kani m mé n yé. ³⁷ Nléécaasimé atelé ye maa re:

Asei kecáá, li tise nkáripí, nkáripí fíí ηmaa, uye n sónti uké ne n tuine. Úu yé náηaipo.

³⁸ Unékó yee inénipee-i asei n tíkilé yé unfatene nnya nfáa wa.

Amá un kepíre-mé tintópi, ám yé ppe uipuri n la.

³⁹ Amá in tóo, ái tóo pepere ye rintópi apí ne polu. Amá tó ne pepere ye ne kefa n tene ai piriyu lólu le.

Pirókpure Isirayeli pikó nfatene

11 Nfatene ye piηmurei le re lé ke usoi uu n tálé ye piwai masile, te lé ke usoi uu n nyáni ye kó wele.

² Pikpure nfatene nnya kápí ppe ipakare yé.

³ Nfatene mee tíyese kari nyu re rinóo ke Uléécaá uu ne mpá yo wa. Ai ppe wai re lé kari nní n nyáni ái lelee kúyene ή we kέmee léeri.

⁴ Nfatene mee tíyese ke Apeeli uu Uléécaá inyóonse wa ii Kayee ikó ηsone tósu. Mmē nnya kapi u sée re asei ute. Uléécaá ricuruu yee uinyóonse iyé pakare re i nyamle. Inyóonse iyé nnya, mpá kuu nní ή kpu, ukecáá nsímé ye ne wele tón n kómei.

⁵ Nfatene mee tíyese ke Uléécaá uu Enóki kpiipo uu ppe nkpo yé. Ke Uléécaá uu u n kpiipo nnya kúu nkpo yé. Uléécaá uké kelene u n kpiipo, Nléécaasimé ye ppe maa re uisoi ye ne Uléécaá sále. ⁶ Nfatene nnsá n we, úka isoi ii yé fe iké ne Uléécaá n sá. Li we re nkó yee Uléécaá n yáasi uké ne kefa tene re Uléécaá ye wele. U ye pepere u n wéési ihéé pale.

⁷ Nfatene mee tíyese ke Nowee uu lé ke Uléécaá uu u n símisi re li yé wa ηmurei uu kó ppe kahane li n yé. Kuu Uléécaá riwure m má nnya, uu kutákai karií uu ne ukeyo pikó ayu lólu. Nfatene mmē nnya kuú ne keté nnéi pisoι akópe pa, uu ppe kó mmē nnya pansé asei ute.

⁸ Nfatene mee tíyese ke Apiraham uu Uléécaá iséi ηmurei uu keté ké kapi n yekeilé te uké masí n te kέmee sí. U ppe tósule uu kó nyu yei kuu sí. ⁹ Nfatene mee tíyese kuú ka yare usáne uu keté ké kapi n yekeilé te uké masí n te kέmee tone un acáníí kέmee sói. Isaaki ne Yakupu kapi umeco keté ké n yekeilé ye kó ppe kei sóile. ¹⁰ Apiraham ye ppe kuyu kpee akúí pape-pape kecáá m mómaalé ménle. Uléécaá ricuruu yee kuyu kpé umóηé, uye kó kuumóme.

¹¹ Nfatene mee kó tíyese ke Sara ricuruu uu kewá mari, aηmē nye-i kuu yé ppe m mári an kó pitómpo masí. U ppe nyule re uye rinóo n yekei ye asei ute le.

¹² Lé nnya ke sipíré asi usoi use yee kekpo ne nnyáá piwai m masí kέmee léeme, sin kulúí we yare keléécaá awarepi ne mínimaa ritime nnyene mee ηn kúké ή we.

¹³ Pinnéi ye ppe nfatene múilenle apí weri apí ne kpini apí lé kapi pi n yekeilé yósi, amá ketaa-pó kapi meníppe li kpasí, ai pi larisi api háa re pi písane ne picéetóηé le ppe keté kecáá ή cemélé. ¹⁴ Pepere nní lé n símisi ye meyíkíyiki nyíselenle re keté kapi wéési. ¹⁵ In ppe kei kapi n léeri ke pikumíiri akú wepo, pi yé ncée yé api kei pele. ¹⁶ Asei kecáá, keté kee nké ή fe kápí ne náapo. Lelé keyómecaa-pó kekó. Lé nnya ke isei ii Uléécaá we re piké u sée re Piuleecaa, kuu nní kuyu n yekeilé uké pi pa nnya.

¹⁷ Nfatene mee tíyese ke Apiraham uu Isaaki kpiísi re uké ne nyóonse ppe uye-i kai u m peikee. Ukepipi cireníηe kuú ppe lé palé piké ne nyóonse, Uléécaá un kó ppe ne anóo u yekei ¹⁸ uu u maa re: Isaaki kέmee kaa siyáse yenune api ye ripónyíri sí séi. ¹⁹ U ppe tálé te Uléécaá ye ηnape mále hái un yé fe uu usoi pikpoko kέmee yukuse. Lé nnya ke Uléécaá uu ukepipi u ppe ai wai yare nkpo kέmee kuu ke yukuse.

²⁰ Nfatene mee tíyese ke Isaaki uu Yakupu ne Esau rinóo sone ritikise un tálé te li kóso-pó lé waine.

²¹ Nfatene mee tíyese ke itunηe ii tu re Yakupu uké kpu, uu Yosefi piηmáne keté mpá úye rinóo sone tikise, uu ukusele kecáá nyíki uu ne Uléécaá ríyu waise.

²² Nfatene mee tíyese ke Yosefi uu ppe kekpo nyahai, uu símisi re Isirayeli pikó yé kam api Esipiti keteni-i lelu, uu kó símisi lé kapi yé masí uakóhó n wa.

²³ Nfatene mee tíyese ke Moisi usaa ne uuni api u mari api u pésu iware itaani. Kapi n yé te kewá ye pinyáni nyarí nnya, ápi isé ke uyóopi uu m pa iwame wa.

²⁴ Nfatene mee tíyese ke Moisi uu papisi, uu yúlu re ápi kape ye u sée re Esipiti Uyóopi ukpépe kepipi. ²⁵ Uu wée re piké u ne Uléécaá pikó kesé íwe n wai ne kuu yé itunηe kerí inyine-i akópe kέmee ηnape n kómei. ²⁶ U ppe yé te asei kecáá, un Kirisi meco alé kέmee n we, li memá píima le ai tósu Esipiti keté kecáá lisone nnéi. Liriyíki re ihéé yee u m mémpo kuú ppe nyáneipo.

²⁷ Nfatene mee tíyese kuu Esipiti keteni-i yisi uu kó uyóopi kuwó wuri. Liriyíki re u ppe tásile yare u ppe uye uu kúyene ή we meyíkíyiki nyánile. ²⁸ Nfatene mee tíyese kuu nkpo melóo anyá li, uu anóonó ménye póri-inkee re uye n kóni uu kape ka uké Isirayeli pikó sipipi foí rica.

²⁹ Nfatene mee tíyese ke Isirayeli pikó api Míni-Wéé-Nkoi ritéη yare keté kóima. Amá ai Esipiti pikó ppe pitéη m peenu pó muuni.

³⁰ Nfatene mee tíyese ke Isirayeli pikó api Yeriko imele siyáa siseei pikóónú masí, ii lólesi. ³¹ Nfatene mee tíyese ke unósi wásankaí Rahapi uu ηsone pepere pimóηaa n hápo yósi. Lé nnya kápí u ne pepere ápi Uléécaá m pakarelé ripéne piké kó.

³² N-ye kam yé kó písímé rikpá? Nen te ké Seteyoo ne Paraaki ne Samsoo ne Yefutee ne Tafiti ne Samuyeele ne antepuye nkó símisi ké táηene, itunηe yé né ripári.

³³ Nfatene ye tíyesele picó api atopi wai api siyóopité feriyente api kó lelee asei n tíkilé wai, api Uléécaá rinóo kuu n yekei yenu, api kó ákinaá inoo móηnise, ³⁴ api nna kutoi kopu, api ηméheré ápi pi yé piké ne atéηe pi

parii, api kufón fine api limemáa atōpi kémee rikōho yenu api kō atōpilee sane feriyē api lākase. ³⁵ Pinōsi pinyine pikó pēe n kpí, api pikpōkpō kémee yisi api nfáa kpá.

Api pīsoi picō pō íwe píima lukēise, api yúlu re ápi ikeméé lelu. Pikpōkpō kémee meyise kapi lē la piké ha meýikíyiki yisi nnya. ³⁶ Api picō pō kō nnyei nam, api iséi pi súúkee, hái ricuruu api pi pahaankeē api kukpani-ilee pi tani. ³⁷ Api apare pi tapisi api kóni, api pi peikee, api pi sekerente api kériine, api atéhe ne pi kóni. Pi pēe tóórinkele pin asáñkone ne apoikone tántilē, ápi líka má, pīsoi pin pi wéekuselē pin íwe pi wai. ³⁸ Ketē áke ne sá re pē piké kekeméé n we. Pi pēe acesi kóima-i ne ayōpe kecáa ne aparepoo-i ne atenhore-i tóórinkele.

³⁹ Pinnéi mmē nfatene ye tíyesele api pikecáa nsímé sone símisi, amá ápi lē ke Uléecaa uú pēe n yekei yē.

⁴⁰ Ái líka nnya, Uléecaa ye pēe lisone lēe lē n fe ne rō lalē, úu pēé la pē ηmanē piké li yē, tō ári kapē kémee n we.

Uléecaa ye urósáa le

12 Ke píseérakō kulúí píima nkú api nní rō n káalaalē, tókē ncōη ne akópe nyee ye rō n kálisi kekéripi fómpō, ari pēe itóó kai m píse re tókē wa kémee ne kéyu pihápe n náasi, ² tōn Yeosu inípeē tapaalē. Uyee nfatene ute yee ye n tíyese nn pelu hōsone ne kēto-pō. Kuu yé pēe mpōonare kapí ne u h la h yōsí, uu meníηe ηmurei re u yé kunapéékō kecáa nkpō wée, úu kō liisei ne kutu ricō, uú ha nkpēni Uléecaa riyōpītū kuluke-luke-mē kéyukōtōne-i n tū.

³ Ani uyē ke pikópekō api ntóosi píima n wa úu kō pēé ne lē sá kecáa musí. Lē kéméé, áni yé pēe tíye nónépiηe iké riyō.

⁴ Áni kahane akópe n náasi liké ne ménye keleeme tu. ⁵ Nō lē ke Uléecaa uú ne Unsímé nō n ηmōpúsēlē yare usipipi paleilee? U maa re:

Kenépipi, kutu ke Upíima uu pō m pásalē
ái kapē pō n we yare akpéri.

Un ye kō ne pō n cési,
kapē ye ipōpiηe riwéréése.

⁶ Li we re nkó ke Upíima uu h la kuu ye kutu ripasa.
Kepipi kē kuu h la kuu ye nséi wa.

⁷ Ani ye íwe ke Uléecaa uu ye n kpísi uú ne nō n céesi kémee rikáhá-káhá. Kani Usipipi nnya kuu lē nō wai. Liriyíki re kepipi kéye ke usáa úu ye céesi? ⁸ Amá unsá ye usipipi nnéi icélaa icō nō n céesi, ani ceri re áni usipipi yíkíyiki. ⁹ Tō pēe pīsoi mále pēe pirósáa, api ye rō céesi ari pi pakare. Íye nnya kári yé pēe urósáa yee keyómecaa-pō h we pakare tókē ne nfáa n yē?

¹⁰ Pirósáa yēē pēe rō céesile lē kapi h la, aí ne rinā keririnyine-i pá. Amá liké ne meýikíyiki rō n sonesi nnya ke Uléecaa uu ye rō céesi re tókē ne umecō n kpáililē nnya.

¹¹ Asei kecáa, icélaa ye mpōccaai le mēfoi, ái mpōonare kelene. Amá kepire ke pēpēe icélaa iyē n yōsí api ye ikulaa li. Pi ye aseí m mále pin nkíηiηe kéméé we.

Picélaa ne linyine kecáa piyakayakase

¹² Lē nnya, ani nōanénipe nyee rimméηele ne nōanénui nyee n tōηente papukuse. ¹³ Ani ye ncée cire-cire nōanéna lō. In lē n wa, uyee n kōsōi úu yé n kpéηeinkee, amá u yé péi.

¹⁴ Ani n wéési re liké nō ne mhpá úye kecōpe n niηú, ani kō isoi yee ne Uléecaa n sá n le. Isoi iyē insá n we, úka úu yé Upíima yē. ¹⁵ Ani wa úka úu kapē ípeelēe ke Uléecaa uu u n nyíse likó paa. Úka úu kapē n we yare nníηi lonkō mee n fepe nn tíyese aí n cōηlē liké ne pīsoi kulúí ritēη. ¹⁶ Ani wa úka úu kapē iwásánkaí n wai, úka úu kapē ye kō Esau mecō Uléecaa likó háikuse. U pēe iluke ise kólō nnya uipipi foí keluke ηmeriyēle. ¹⁷ Nō yē te u pēe kepire kale un la re piké rinō sone u ritikise, ápi ne kutu u ricō. Mhpá kuu n wéési un ne tēni, úu fe uké wa usáa uké lē kuu pimáa m masí conse.

¹⁸ Kani Uléecaa kekúri rinnyōsōpō, ái riyōpe ke usoi uu yé n fe uú ca kaní ne rikō. Nna píima hñ pēé we, kuηmaha áku pēé we, kesine áke pēé we, meyo áme pēé we. ¹⁹ Ái rináatōη itu nēe inōsōsimé nnē kani kō. Isirayēeli pikó pēe nnē mmē n kō ye pēé yele re ápi la piké hka ncō pikóme rikpá. ²⁰ Liriyíki re rinō tē kapi pi n he ye ne mhpape pi tōsile. Pi ricō pimáa rikpá re: Mhpá isee, in tiyōpe tē tinca, pi yé apare i tapisi api kōpu. ²¹ Mewai memee kei n wa ye pēe iwame wele hái, Moisi uú ne maa re: Iwame ye né sóólelenle nen terii.

²² Amá Siyō riyōpe ne Uléecaa, nfáa ute kuyu kaní ne rikō. Keyómecaa-pō Yerusalem kéméé ke piléecaatume kulúí kulúí api h we. ²³ Uléecaa sipipi foí anyá icápine kaní ne rikō. Pianyiri nyee keyómecaa-pō wōlaalē. Uléecaa yee ye ne mhpá úye n túhaane pīsoi nnéi pēe aseí m má pin nyamí ne kēto-pō kaní ne rikō. ²⁴ Yeosu yee nkómēine fale ne h ka ne umenye mee n kōcnu kaní ne rikō. Ménye mee pikēi mále ai Apeeli mekó tōsu.

²⁵ Lē nnya, ani nōmenécire tī! Áni kapē ye n yulu re áni yé uyee ne nō n símisi kutu ricō. Pēpēe pēe n yúlu re ápi yé uyee ne ketē kecáa pi n símisi re piké pinsē ceri kutu ricō ápi pēe ηméherēe, pi pēe kutu pi ripasale. Li nyísele re tōn uyee hái keyómecaa-pō rō n símaari re tókē nsē ceri kutu píco n yulu, ári yé fe tókē ηméherēe.

²⁶ Uléecaa metē ye pēe ketē yeηaasele. U kō nkpēni rinō ntí rō yekeile uu re: Ái kō ketē ηmanē, amá ne keyómecaa pō kō yeηaasene. ²⁷ Anō nnyé kuu nní m ma ye nyíse re lē ke Uléecaa uu n wa lin yeηesi ye tenene liké pēe lelee ái kúyeηaa h we riyá liké n we.

²⁸ Lē nnya, kai nní re keyōpītē kē karí ha m máne áke kúyeηaa we, tókē Uléecaa yáasi yare kuu h la, ari kō upikei n wai tōn ne u tálē tōn kō u pakarelē. ²⁹ Liriyíki re Uróléecaa ye kō nna le mee ye n tóre múkú-múkú.

Lē ke usoi uu ye ne Uléecaa rinsá

13 Ani pimárecō nla ne n ηmōpúlē. ² Áni kapē ye písányō kecáa palei, li we re pinyine ye pikemee piléecaatume pisiyō-i yōsile ápi nyu. ³ Ani pikpaniikó kecáa n léiselē yare kesé kani akpanii kémee we. Ani kō

pɛ kari íwe n wai kecáá n léiselɛ te nʒ́ ne kɔ pimewɔ ip-
iɲe mále nnya.

⁴ M̀pá úye uké pisóɲɲe ríyú n waise, mékperinkpewai
ámé kapé kulee mepéne kémee n we. Uléécaá ye ne
píkperinkpekɔ́ ne piwásánkaí túhaanene.

⁵ Nwóónaapí ñn kapé nínésoi kéméé n we. Lɛ kani
nní ḿ má líké nʒ́ n tulu, li we re Uléécaá ricuruu ye
maa re: Ám pʒ́ fómɲine, ám kɔ kɛpire pʒ́ tɔne. ⁶ Lɛ nnya
kari yé fe arí ne ikari maa re:

Upíima yee unécome, iwame íi né waine.

Yo ke kesoipipi ake yé né wa?

⁷ Ani ye nʒ́pinéwéése pɛe nléécaasimé nʒ́ rin-yóó
kecáá léise. Ani lɛ ke piisoi íi ne kɛtɔ n tene m paílɛ ani
pimewɔ nfatene m má. ⁸ Yeesu Kirisi ye sé-me ne neni-
me ne m̀pá píyei-pɔ use uyɛ le. ⁹ Ani kapé tíye simúɲé
sane mpeh̄ mpeh̄ síké ncée nʒ́ pɔise. Uléécaá
nfanare mee yé nínésoi kemee-pɔ tíyese ani papisi, ái
iluke kémee ikóhó yee yé tíyese ani papisi.

¹⁰ Tɔ kenýɔɲɔnsetunipi mále, pɛpɛe kunýɔɲɔnsecáɲí
kémee inyóɲɲe n wai ápi ncée má piké ye kei piiluke li.
¹¹ Li we re pi ye isee iyɛ kapí ne n nyóɲɲe kekále iyaa-pɔ
toroisele. Imenyé ke Uléécaá usina uu ye ne kenýɔɲɲe
riyíki-i akópe piheere kecáá inyóɲɲe wa. ¹² Lɛ nnya ke
Yeesu pʒ́ kɔ kuyu iyaa-pɔ íwe li uú ne umenyé cire
pisoí akópe heere. ¹³ Lɛ nnya, tɔké kekále-i léepɔ tɔké ha
u lɛepɔ, tɔn uisei topori. ¹⁴ Liriyíki re ári nté kuyu má
kɛpɛ yé mesére ñ we, amá kɛkɛpɛe masí kɛpire n weme
kari wéési. ¹⁵ Tɔké ne Yeesu ritiki arí ne mesére ipakare

siyome ne Uléécaá inyóɲɲe n wai, liasei re lelee ntónɔ-
i n léenti lin urinyiri taáselɛ kari yé ne inyóɲɲe u wa.

¹⁶ Amá áni kapé mewai sɔne ne nfanare ihɛe palei, li we
re inyóɲɲe iyɛ mpuri yee ye ne Uléécaá risá.

¹⁷ Ani nʒ́pinéwéése m pakarelɛ, ani nʒ́menécire cepise
ani pimetene n we. Li we re pɛpɛe nʒ́nnéfatenɛ kecáá
paílɛ piké kɔ símisi lɛ kari pipikei pɛ n wa. Ani tíyese
piké mpóɲnare ne n keisi, ái kapé ne iɲmɔpi. In iɲmɔpi
kapí ne wai, ái yé pɛe nʒ́ tilaa.

¹⁸ Ani kerócaá keyóme yáasi. Tɔ yɛ te tɔ kefa kɔáiiilenle
tɔn kɔ la re tɔké m̀pá yei isoi sɔne n le. ¹⁹ Ne nʒ́ welu re
ani lɛ wa ké ncée yɛ ké mekee nʒ́kenémee pɛepɔ.

Nsímé tɔɔɔ ne iyáhaa

²⁰ Uléécaá yee nkíɲɲe te. Uyee Urópiima Yeesu,
usáɲsé wéése yee umenyé n kɔɲnu uú ne nkómeyine
teneciré weri pikɔkɔ kémee yukuse. ²¹ Uké tíyese nɔké
lɛ nnéi lee umela kémee ñ nyam wa. Uké ne Yeesu Kirisi
ritiki uú ne keróme lelee ne u n sá wai. Yeesu Kirisi yee
m̀pá píyei-pɔ meýɔpi te. Amí.

²² Pimáreɔ, ne nʒ́ welu re ani nsímé kam ne nní nʒ́
ɲmóɲpúselɛ yɔsí ne suúlu. Nsímé kekéripi ye ke kam nʒ́
wóipɔ. ²³ Ani n nyu re pi urómáreɔ Timotee akpanii
kémee lésele. Un mekee n tuime, né ne u ripéneɔ am̄
ne nʒ́ lóólú. ²⁴ Ani nʒ́pinéwéése nnéi ne Uléécaá pikó
nnéi yáasi. Italii pikó ye nʒ́ yáasi.

²⁵ Uléécaá uké nʒ́nnénéí ípɛelée nyíse!

Yakupu

Lelɛ rítelɛ ntí kɛmɛ ń we

Títelɛ ntí uwɔle kapi ye sée re Yakupu, Uléecaa ne Yeosu Kirisi ukéikó. PISOI MEYĀ YE MÚSU RE LI YÉ YEESU UWĀ (Matiyee 13:35). U pɛe Yerusalem-pɔ Uléecaa pikó icápine kɛmɛ uwéése unyine le. Uléecaa pikó mpuri mee ketĕ kecáá n yekaalĕ kuú ne máne.

Nsímé mee rítelɛ ntí kɛmɛ ń we riyíkí yee nfatene. Ái kesoipipi mewai sɔne. Ái re usoi uké kefa ɣmane ne Yeosu Nsímé Kεcire n tenelĕ, amá uké kɔ uisoi kɛmɛ n wai liké n nyáni re u n tikilenle ńsɔne. Likumúɣé re "nfatene nnsá mewai sɔne m má, n kpuwaalenle" (2:26). Pipeikɛe yee nyisele re li nfatene yíkíyiki néé ái mmĕ.

Ifaaci iyĕ mekériine ye mmé:

1. Lĕ ke pipeikɛe api ye n wa (1:1-12).
2. Li pise re piké nfatene pipeikɛe kɛmɛ musí piké yĕ (1:13-18).
3. Lĕ kapi ye Nléecaasimé rintíkí apí ne nfatene kɛmɛ n sɔne (1:19-27).
4. Ápi kape ye nfatene kɛmɛ úka lómiise (2:1-13).
5. Li pise re nfatene nké mmewai ne mmecire nyíse (2:14-26).
6. Nké mmecire pitíne fe (3:1-18).
7. Lĕ knn yé ketĕ kecáá likó ne n sɔne (4:1-5:12).
8. Lĕ knn mmecire piyómeyáhaa kɛmɛ m pálĕ (5:13-20).

Iyáhaa

1 Néé Yakupu. Ne Uléecaa ne Upíima Yeosu Kirisi ukéikó le. Néé nĕ Uléecaa pikó isoipuri kefi ne ité iyee nní ketĕ nké nnéi kecáá n yekaalĕ rítelɛ ntí wólú. Ne nó yáasi!

Nfatene ne mewéésɛsɔhɔ nkó

² Pinémárecɔ, ani n kpíilĕ te mpɔɔnare píima ye mu, in te li ye fe ai ye méwee mpehĕ mpehĕ kɛmɛ nó peikee. ³ Nɔ pinyuwe máalenle re lin nó m peikee re liké nɔnnéfatenɛ yĕ, nɔn tinkáhá-káhá ne kɛtɔ-pɔ, li ye tíyesele aní n ɣmɔ́púlĕ. ⁴ Amá ani pɛe tíyese nɔn-nɛɣmɔ́púlĕ kani m má nké nínésoi kɛmɛ meýá wa ne nketɔ-pɔ, ani pɛe meýíkíyiki m pelaalĕ líka ái yé pɛe kɔ nó m párilĕ. ⁵ Mewéésɛsɔhɔ men nɔkenécɔpe úye m párilĕ uké Uléecaa me we, uké u he. Nfanare kuu ye ne ńpá úye he. Úu ye cési. Un me u n we, u ye hele. ⁶ Amá li pise re uké nfatene m má uú ne welu, úu kape n tíru. Nkó yee n tíru ye we yare ániwalé ke kuyɔ aku n síkai lin táɣai. ⁷ Liute úu kape musí re u yé fe uu Upíima kɛmɛ linyine yenu. ⁸ Usoi unyine lo, ukemúɣé áke keló kesɛ tū. Kéyú ne kɛpire kuu uicee nnéi kɛmɛ sɔne.

Íwe ne memá kecáá nsímé

⁹ Nɔkenécɔpe unyine un íwe m má, uké mpɔɔnare-i n we ke Uléecaa uú ne u ń taásene nnya. ¹⁰ Amá Kirisi ukó nkó yee m má, uké mpɔɔnare-i n we ke Uléecaa uú ne u n cɛpisene nnya. Asei kecáá, umámá isoi ye

tenene kekéripi nní yare kuyú mefele. ¹¹ Ntuɣe ye leemele nn ɣmákasi, nn meýú kólaase, mefele ame lólu, mensɔne nn tene. Limɛɔ ke umámá isoi ii ye mekáikai tene, lĕ kuu ń we un wai aí ne kei pá.

Pipeikɛe nkó

¹² Nkó kai ye m peikee un kahari ye únarekome le. Lin pipeikɛe u m masí, kuu n feriyɛ nnya, Uléecaa yé nfáa u pa re ihéé. Mmĕ kuu yekeilĕ te uké pɛpɛe u ń la pa.

¹³ Lin ye úye m peikee re liké akópe kɛmɛ u ritéɔ, úu kape ye maa re: "Uléecaa yee né peikee." Mewai kópe áme yé fe meké Uléecaa peikee. Uricuruu úu ye kɔ úka peikee re uké mewai kópe wa. ¹⁴ Amá ńpá úye likáipi-káipi cire lee ye u pasai ai akópe kɛmɛ u téɔ.

¹⁵ Likáipi-káipi lĕ lin m pi, lin meýá n wa, ai pɛe u pasai ai akópe kɛmɛ téɔ, akópe pɔɔ pelu aa pɛé ne nkɔ weri. ¹⁶ Áni kape nɔmenécíre n kiraasente, pinémárecɔ lala kεcire. ¹⁷ Lĕ nnéi lee ái kusa ń nyarí kai ye usoi n he ye Uléecaa yee keyómecaa-pɔ ń we kɛmɛ léerile. Uyee keyómecaa-pɔ metéi likó nnéi wa. Úu ye conse. Kuɣmaha áku ukeméé we. ¹⁸ Uricuruu yee la uké ne un-símé ritiki uké ne nfáa ró he tóké ne lĕ nnéi kuu n wapisi kεcɔpe lifói nnya. Unsímé mmee asele le.

Uléecaa nsímé kutu píɔ ne mpitiki

¹⁹ Pinémárecɔ lala kεcire, ani kɔ te ńpá úye uké ye n welu re uké uucɔ kutu ricɔ, úu kape ye ne nsímé n yɔɔne, úu kape ye kɔ kuwɔi n wélú. ²⁰ Usoi kuwɔi áku ye lelɛ Uléecaa inipɛe-i asele n tíkíle wa. ²¹ Lĕ nnya, ani lĕ nnéi lee ye usoi mékperinkɛe n waise riyá, ani kɔ

rikpákárá píima yá, ani kɔ nóménécíre cepise aní ne nsímé mmě ke Uléécaá uu nósínéfa-i n wa yósu. N yé fe nn nóanéyu lɔlu.

²² Áni kape nóménécíre n kiraasente ne Uléécaá nsímé kutu píco ηmanε. Amá ani ye kɔ lě knn r̄n ma ritiki. ²³ Úye un ye nsímé kutu rincɔ, unsá ye kɔ pεe lě knn r̄n ma rintiki, u we yare usoi nkó yee ye kenípeenyáni kémee lě ηmaa ke ukeyu ake n̄ we n yě. ²⁴ Un umecire pinyáni m masí, uu tómpɔ uu mese ne mese paleipɔ lě kuu n̄ we. ²⁵ Uléécaá isé ye nyamlε ne iketɔ-pɔ, ii ye kɔ usoi ilási kémee lese. Nkó yee i n kέéni un mesére ikecáá ukemúhε wailě ye ne umpehě le. Úu ye kutu i ricɔ uu mese ne mese i paleipɔ, amá lě kii r̄n ma kuu ye pitiki ne kéyu m mahanlě. Uléécaá ye liute uyě kpálenle un lě kuu n wai kémee mpóɔnare-i we.

²⁶ Úye un m músu re u uyómeyáhaa le kúu pεe unɔɔ pitíne nyu, un umecire kiraasente, upiyomeyáhaa ye méwoo le. ²⁷ Piyómeyáhaa kecire pεe ápi ncaai n̄ka m póriilě ke Uléécaá uu ye n ηmurei ye mpí: Usoi uké ye sikúmampipi ne pikúmannɔsi ncóη kémee picome ha, uu kɔ ketě nké kecáá mékperinkpe likó ne umecire kaase.

Ái pise re piké písoi ne picɔ kecɔpe n tési

2 Pinémárecɔ, nɔɔ nní Urópiíma Yeosu Kirisi yee Uléécaá meɔɔpi m má ne kefa n tenelě, ái ne sá re nóké písoi ne picɔ kecɔpe n tési. ² Tóké kpisi re Uléécaá icápine-i karí we, umámá unyine uu lomɔ, un wura kepale ne melape néikɔɔ tanaalě, úwekɔɔ unyine pɔɔ kɔ lomɔ, un ilū kópe tanaalě. ³ Nɔn uyee melape néikɔɔ n tanaalě ríyu n waise, ani u maa re: Póɔké kam a kéyukɔɔtone nké-i tone, ani kɔ úwekɔɔ maa re: Póɔké nyere née a kam a keteni-i aróna metene nté tone, ⁴ ái pitéhε kemúhε kee lě nɔ wee? Ái nɔ lě wale yare pεpεe ye písoi siyu-i rímpái api kelene nsímé túhaaneε?

⁵ Pinémárecɔ lala kecire, ani kutu ricɔ ani kóm: Uléécaá úu pě ke písoi api ketě nté n̄ nyáni re píwekɔɔ wée uu pinfatene nnya pi pansese pimámá? Pi Uléécaá iyɔɔpi kuú ne pεpεe u n̄ la m mě kémee lonine. ⁶ Amá n̄ áni ye pεe úwekɔɔ waise! Ái pimámá pεe íwe nɔ wai pin kɔ sitahai nɔ séleii? ⁷ Ái pεpεe rinyíri sɔne tě ke Uléécaá uu nɔ n̄ sélei caaii?

⁸ Uléécaá Nsímé ritelé ye maa re: A upóɔ n la yare kaa ripóɔcúruu n̄ la. Uléécaá iyɔɔpi isé ye iyě. Asei kecáá, nɔn i n tikilě, li nyamlε. ⁹ Amá nɔn písoi siyu-i m pailě nóké ne pi n tési, akópe kani lě wai. Li nyísele re áni lě ke isé ii r̄n ma ritiki. ¹⁰ Usoi un m músu re isé nnéi kuu tikilě kuu pεe ise rilóɔ, isé nnéi kuu lě tilóɔ. ¹¹ Uyee r̄n maa re: kape iwásá wa, uyě cire yee kɔ maa re: kape usoi kpu. Lě nnya pɔnsá iwásá n wa, kaa pεe usoi kpu, isé nnéi kaa lě tilóɔ. ¹² Ani n símisi nɔn kɔ wai yare písoi pεe n nyu re Uléécaá yé keyáa ne uisé pi túhaanene. Isé yee ii ye usoi akópe r̄n pa ye nyi. ¹³ Ketahai ké ketúhaane kémee, Uléécaá úu úka íwe ténine yee úu ye ucɔ íwe n tē. Lě nnya, nkó yee ye ucɔ íwe n tē yé nsímé kémee le.

Usoi nfatene ne uliwaiwai kecáá nsímé

¹⁴ Pinémárecɔ, usoi un n kpárálě te u nfatene mále, ke uliwaiwai áli kɔ pεe lě nyíselě, nfatene mmě mpuri yé fe nn usoi riyu lɔluu? ¹⁵ In te núnémárecɔ Kirisi ukó, utisi née unósi unyine ye we, úu ye r̄mpá keyáa kéye yě uké tã née uké li, ¹⁶ nɔ unyine uu pεe u maa re: A ne ripóɔɔ n ηme a ha ilū tã aa kɔ le, kúu pεe lelee u m párilě u pa, likulaa ye pεe kúye? ¹⁷ Limecɔ kai nfatene kémee we. Usoi un n kpárálě te u nfatene mále ke uliwaiwai áli pεe kɔ lě nyíselě, unfatene ye kpuwaalenle.

¹⁸ Amá in n la, unyine p̄ né maa re: P̄ ne nfatene mále, néen mewai sɔne má. Né u pεse re: Íye kaa yé nfatene m má, lipówaiwai ali kɔ pεe lě nyíselě! Né né linéwaiwai ne pó nyíse re ne nfatene mále. ¹⁹ Pɔ ne kefa tenelenle re Uléécaá ye ucíreníhε le, née yo? Pɔ alari mále. Aníri p̄ ne kɔ lě nyule, aa ye n terii ne iwame mepehě. ²⁰ P̄ uníri nkó! Áa la póké kó te usoi unsá ne uliwaiwai n nyíselě te u nfatene mále, unfatene n̄n kuláa kúka máa? ²¹ Ke urósáyaha Apiraham uu uliwaiwai ne n nyíse re u ne Uléécaá kefa tenelenle uu ukepipi Isaaki kpisi re uké ne nyóɔnse nnya ke Uléécaá uu u sée re aseí ute. ²² Áa yě te unfatene ne uliwaiwai ye pεe pénelenle lin ne kesé keisi aí ne nyíse re u meyikíyiki Uléécaá ne kefa tenelenleε? Uliwaiwai ye tíyesele unfatene nn pelu. ²³ Lelee Uléécaá Nsímé ritelé kémee n wólaalě kai lě wa re: Apiraham ye Uléécaá ne kefa tenele, Uléécaá uu lě nnya u séi re aseí ute, uu kɔ uu séi re uusanε. ²⁴ Nɔ yě te usoi liwaiwai kémee ke Uléécaá uu ye ne yě te aseí ute lo, ái unfatene kémee ηmanε.

²⁵ Uléécaá ye limecɔ unósi wásánkaí Rahapi pansesele aseí ute uliwaiwai nnya. U pεe Isirayeli pikó pitume yɔsile, uu wai uu pi léni api nwahacee tiki apí ne tómpɔ. Mewai mē kémee ke Uléécaá uu yě te u aseí ute le. ²⁶ Yare ke ipihε yee ii nfáa m má ii n kpuwaalenle mecɔ ke nfatene mee n̄n ye nliwaiwai ne n nyíse re n wele pɔɔ kɔ kpuwaalě.

Tilémpi pitine

3 Pinémárecɔ, áni kape n la nóké nónnéni Nléécaasímé n céési. Nɔ nyule n̄sɔne ηmaa re Uléécaá yé kam uú ne tó mpí tɔɔ nní n̄ céési túhaane ai picɔ tósu. ² Tɔ ye ntónéi mmú méwee kulúi kémee meýá púnnele. In te unyine ye fe úu ye mémaa púnne, liute ye pipele masile. U yé fe uu umecire tini. ³ Tɔ ye isá nɔɔ-i ákpaláa wale ii ne kom ii ró m pakarelě in tó tik-ilě. ⁴ Ani kɔ áninɔi ripái nké: M̄pá ne ampiye mmú, kuyɔ pape-pape kun a n kpáulě kun ne n tósu, ketikíí sínsápi kenyine ke autikíí uu ye n carii un ne ncée a tikiselě. ⁵ Limecɔ ke rilémpi arí we. Isoipihε keló sínsápi kenyine ye ke, amá ke ye pεe mewai píima wale.

Ani ripái lě ke kenakpéréé ake ye n fe ake kuhópe píima ηmaasi! ⁶ Tilémpi p̄ ne kɔ nna nɔ le. Kei ye mewai kópe keló kee irópihε kémee n̄ we. Nna teneciré kémee-pɔ kake léeri ken irósoi nnéi kémee irópihε siló tɔɔ mékperinkpe pórii ne ntókpɔ keyaa-pɔ. ⁷ Asei ye

nye re iyúisee ne sinúipi ne liyúikó lee m múnui ne míni kémeē ikpintomé nnéi ke kesoiipi aké feriyē aké tini. ⁸ Amá usoi úka úu rilémpi feriyē uké tí. Likópe linyine ye ni lee ái kútine h́ we. Melō mee ye h́ kpu mee rikemee yipaalē. ⁹ Tē kari ye ne Urósáa Upíima rinó sone ritikise, tē cire kari ye ko ne sisoipi kuu n wa sin umeco we anó wa. ¹⁰ Nnó nse mme-i ke rinó sone ne anó kópe aa ye leeme. Pinémárecō, áni kape ye lē wa. ¹¹ Míni larialari ne metule-tule yé fe ame ripiyē nhó nse-i n léentii? ¹² Pinémárecō, kúfikiyee yé fe aku Olifiyee apipi maruu? Fiinyi kuléé yé fe aku afiiki maruu? Kenyásilō nnihó h́n yé ko fe nké míni lari leseme.

Mewéessesōhō mee Uléécaā kémeē n léeri

¹³ In te nōkenécōpe unyine ye nyáni re u mewéessesōhō ne menyuwe má, uké tíyese piké uisoi sone ne umewai sone kémeē lē yē. Uliwaiwai liké n nyíselē te uisoi ye niyule un ko mewéessesōhō má. ¹⁴ Amá in te nōsinéfa ye túlúle, nōn íkehenē nōsinéfa-i wailē, áni kape nkpráni nōmenécíre n taáselē nōn nōmenécíre kiraasente, nōn nsímései yálē. ¹⁵ Mewéessesōhō mē áme keyómecaa-pō léeri. Ketē nté mekó ye me. Kuníri kémeē kame léeri. ¹⁶ Kei ke kufatoi ne íkehenē ii h́ we, méwoo méwoo mewai ne mewai kópe ncōpuri yēē ko kei n wele. ¹⁷ Mewéessesōhō mee Uléécaā kémeē-pō n léeri mewee foí yee meké n nyamí ne meketō-pō. Lē memáá, áme ko pitele má. Me ye ko rhpá yo n waile ne kemúhē. Me ye ko tíyesele usoi ne uco api kómeyne, ame ko uco meyá íwe tēni ame ko mewai sone wai. Áme pikóólentene ne kecáá kecáá mewai má. ¹⁸ Pēpē rinó rise n wéési yēē nkíhniye kémeē ne picō nkíhniye kale. Pikulaa yee re pi ye panselē aseí pite.

Usoi un ketē nté likó usane, u Uléécaā ulaarō lē

4 Yei ke pitele ne pinákaankeē apí ne nōkenémee leeri, insá nōlinékáipi-káipi lee nō h́ lémaalē kémeē? ² Nō ye linyine káipile, amá áni ye fe nké li yē. Ani ye picō likó inípe n tapaalē yare nké pi kō, amá áni ye ko líka yē. Nō pitele waile nōn ko nákaankeē, amá káni ye Uléécaā m pise re uké nō he nnya, áni líka má. ³ Mhpá nōn ko Uléécaā m pise re uké nō he, káni pipise n nyu nnya, úu ye nō he. Lē kani h́ la nké ne nōlinékáipi-káipi n wa kani ye pise. ⁴ Nō mpí nōn áni nni Uléécaā hmanē ne kefa n tenelē, áni nyu re usoi un ketē nté likó n la, u Uléécaā ulaarō lee? Nkó yee ketē nté likó h́ la ye panselē Uléécaā ulaarō. ⁵ Nō nyu re nsímé mee Uléécaā Nsímé ritelē kémeē h́ we ye méwoo nkó lee? Mmee mmú re: Uléécaā ye nfáa kuu kerómee n wa lalē ne kefa kesē, hái un nkecáá iláarō wai. ⁶ U ko ípeelē píima ró nyíselē. N ye maa re: Uléécaā yēē píyuwélaa ncée tápisile uu mpí pēe ye pimécire rincépise ípeelē nyíse. ⁷ Lē nnya, ani nōmenécíre ricepise ani Uléécaā metene n we, ani tasi ani kuníri ncée tápisi, ku yé wuri ne ketaa-pō aku nō yá. ⁸ Ani ne Uléécaā riko, uyē uké ko ne nō tiko. Nō pikópekō mpí, ani nōanénipe nale aké fū, ani ko nōsinéfa heere, nō inó ité ité pikó mpí! ⁹ Ani yē te íwe kémeē kaní we, ani n

tēni nōn nkō tū. Ani nnyei riyá ani ikpōtu tēni, nōn-népōnare nké panse mpōcaai. ¹⁰ Ani nōmenécíre Upíima keyu-i ricepise, u yé pēe nō ritaáse.

Áni kape ye picō akópe m palē

¹¹ Pimárecō, áni kape nōmenécōpēcire kecáá nkópe n símaane. Nkó yee umárecō kecáá nkópe n símisi nēe nkó yee akópe u m pālē ye ko isé akópe palenle. In te pō isé kecáá nkópe símisi áa ko pēe i tikilē, pō pēe lē iutúhaane le. ¹² In ko ne Uléécaā mecire kóló yee isé wa. Uyee yé ko fe uu itúhaane i le. Umecire yee yé fe uu usoi riyu lblu nēe uu tíyese usoi uu pōlu. Amá pōn nni picō akópe m pālē, pō músu re pōn úye?

Áni kape áyu n wéési

¹³ Nō mpí karí ne máne, nōn ye nni rí maa re: Tó neni nēe kóso kuyu nkú-i ha ari kei kuymē kuse tone ari kpéense ari kuláa yenu. ¹⁴ Nōn ye áni n nyu ricururu re íye kai kóso nō weesine. Nō we yare meléné mee n léeme áme ye ko nánai amé ne tenepō api me paapō. ¹⁵ Li ne sá re nké ye maa re: Upíima un n la, tó nfáa m má ari nni nēe licō nni wai. ¹⁶ Pēē ke nōn we nōn áyu wéési nōn nōmenécíre taáselē. Lipiyuwélaa pē mpuri ápi nyamí. ¹⁷ Usoi un lelee ne n sá re uké n wa n nyu, unsá li n wa, akópe kuu wa.

Pimámá piké pimécire tí

5 Nō pimámá kam nkpráni ne máne: Ani ntóosi mee nō n leerine nnya tē ani sipupeila kóni. ² Nōlinékó ye fōnile, nsepi nn nōmenélape fulu. ³ Ncámé ye nōunéwura ne nōnnéwóoweni lonle. Ncámé mme mee nyíse re nōlinéwaiwai ái nyamí, nké pēe ko nō li yare nna mee torē. Nō memá kóóile ani curii, in ko ne siyáa tōcō kémeē karí we. ⁴ Nō pikéikó pēe nōsinécare-i n keisi h́sone pihééle yele, liitu ii keyómecaa-pō tulu. Nōpinékeikó ye tēnile, piitu ii Upíima, h́nape nnéi ute atu-i lompo. ⁵ Nō nōinésoi kémeē ketē nké kecáá h́nape konle ani ko nōmenéla wai, ani le ani mékpo wai yare isee kapí ne keyáa pikópe n sí. ⁶ Nō ye aseí ute akópe pale ani ko u kopu úu ye ne nō náasi.

Isoi niye-niye piluke ne piyómeyáhaa kecáá nsímé

⁷ Lē nnya pimárecō, ani n kahari nōn ne mé Upíima uké ha ne pēeme. Ani yē lē ke ulame uu ye n kahari ikónē foí ne itōcō íí ne cuuni, un mé te u yé kam uu ukecare-i iluke sone kpasí. ⁸ Nōnké ko limecō n kahari nōn taalē, Upíima mekame ye nnyáá wale. ⁹ Pimárecō, áni kape ne nōmenécōpēcire n ténaane, insá lē Uléécaā yé ne nō túhaane uu akópe nō pa. Utúhaane ye rinōcō-i pinyere masile. ¹⁰ Pinémárecō, ani antepuye pēe ne Upíima rinyiri n símisi íwe ne pin-niye m paílē, aní n niyú nōn ne pimécō íwe kémeē we. ¹¹ Ani yē te tō ye pēpē pimécire pimúlē h́ fe maa re pi pínarekome le. Nō Yōcōpū kecáá nsímé kónle re u pēe ikari wale, ani ko yenu lē ke Upíima uu kétō-pō u n he. Upíima yēē pisoí íwe píima tēnle uú ne kefa pi fēnne.

¹² Pinémárecɔ, rǎpá lin íye n we, áni kape ye ne keyómecaa née ketē née líka mpuri ritá nǎké ne wéeri. Nǎn te “εεε”, liké “εεε” nǎn te “eehei”, liké “eehei”. Uléecaa úu kape ne nǎ n túhaane uké akópe nǎ rǎ pa nnya.

Pitóikó kecáá piyomeyáhaa

¹³ Nǎ unyine ye íwe kémee we, née yo? Liute uké keyóme yáási. Nǎ unyine ye mpǎnare kémee we, née yo? Liute uké ipakare siyome ne Upíima pakare. ¹⁴ Nǎ unyine ye pǎlǎ, née yo? Liute uké Uléecaa icápine piwéese sée api Upíima rinyiri ne mékɔ u n níhesi pin ukecáá Uléecaa yáási. ¹⁵ Nfatene piyomeyáhaa yé utóikó riyu lɔ, Upíima uu u pǎise. In te akópe anyine

kuu wa, Upíima uu u sárei. ¹⁶ Lǎ nnya, rǎpá úye uké ye uakópe uucɔ yámne, rǎpá úye uu ye kɔ uucɔ kecáá Uléecaa yáási nǎké ne rǎ peí nnya. Nkó yee Uléecaa keyu-i aseí n tǐkilǎ piyomeyáhaa yèè pikei píima wale.

¹⁷ Elii ye pee kesoipipi le merɔcɔ mmé. Uú ne Uléecaa tǎni re ikóne íi kape cuũ. Ikóne ii mesei picuũ yá aǎmǎ ataani ne iwáre ikpuulũ. ¹⁸ Uu kɔ limemáá yáási re iké cuũ, Uléecaa uu ikóne cuunse, iluke ii ketē kecáá wai.

¹⁹ Pinémárecɔ, nǎ úye un aseí ncee n tíye un m pɔ, nǎ unyine un kei u m pesepɔ, ²⁰ ani n nyu re nkó yee ukópekɔ nǎcee mmǎ kuu n tíye uu pɔlu kémee m pesepɔ, ye usoi nkɔ-i lésele Uléecaa uu kɔ lǎ nnya akópe meyǎ tinne.

1 Piyee

Lelae rítelé ntí kémee n we

Yeesu Kirisi utume kapi ye n sée re Piyee yee rítelé ntí wólu. Kirisi pikó pee pee mekee Asii awélé anupũ anyine kémee n yekaalē ke Piyee uu rítelé ntí wólu. Piyee ye ró símisi re Silasi kuú ne ritiki uú ne rítelé ntí wólu (5:12). U ri woi re piké ne ti rikóónú. Papilwóni-i kuu ri woi, lelee re Róm-pɔ. Kirisi pikó fale pee Asii ketē kecáá n we kuu ri woi (2:2). Kapi Kirisi pikó nnya kapi kei we yare písáne. Pi ye ne isímé pi kparaiile, pin ko piwéékuse ne pi lémaalē. Lē nnya ke Pɔoli uu pi ηmóópúselē te piké ikari ne kényu mahā pin Yeesu Kirisi inípee tapaalē. Pi ne uyē pee nkpeni kesē íwe ise le.

Ifaaci iyē mekériine ye mmé:

1. Piyee ye ipakare ne iwele wale uú ne pepere uritelé ntí n kēē léise lē ke Uléécaá uu piayu n lo uu ko ne Yeesu Kirisi nkpo ne umeyise tiki uú ne tíyese apí n tálē (1:3-12).
2. U pi ηmóópúselenle re ápi kape lɔpile, piké isoi yee n kpáiiilē Kirisi kupénecɔ kémee n le (1:13-2:10).
3. Piké ne Kirisi m paílē, api pee piisoi kapi yé pipeikēe kémee n le ne nyíse re pi unsímé ne aseí tikilenle. Uu ko icélaa pi pasii yee yé pipiyupipikei kapi yé n wai kémee pi n yóriye. Uu ko pisihúú kémee metone ne pi-icápine kémee ne pi ne pepere ápi Uléécaá n nyu metone kémee icélaa pi pasii (2:11-4:19).
4. Títelé ntí uwɔle ye nté Kirisi pikó icélaa palenle re piké ye píweluke kémee ikari m má pin ne lē ke Uléécaá uu pi n yekeilē tálē (5).

Iyáhaa

1 Née Piyee. Ne Yeesu Kirisi utume le. Née nǎ ke Uléécaá uu n wée re ani pansē upikó rítelé ntí wólu. Nɔ písáne le nɔn Pɔnti ne Kalasii ne Kapatwɔsi ne Asii ne Pitinii sitē kecáá yekaalē. ² Sáa Uléécaá ye nǎ wée yare kuu mekee-me n ma. U Nfáasɔne ne ritikile uú ne nǎ wée uu iyaa yekei re ani Yeesu Kirisi m pakarelē ani ko umenye wole ani funi.

Uléécaá uké ípeelēe ne nkíñniñe meyǎ nǎ he.

Tɔké meyíkíyiki n tálē te Uléécaá lisɔne ye wemele

³ Tɔ Urópiima Yeesu Kirisi usaa Uléécaá pakare. U íwe meyǎ tǎ ténle uu Yeesu Kirisi meyise pikpɔkpɔ kémee ne tiki uú ne nfáa fale ró he. Lē nnya kari tálē te tɔ nfáa yē. ⁴ U ko nfáa fale ró hele re tɔké lisɔne lē yē. Ái ye fɔni, ái ye mékperinkpe wa, ái ye ko caai. ⁵ Nǎ kecáá ke Uléécaá uú ne unnañe n paílē, un nǎ múilē te ko ne kefa u tene uké ne nǔrinéyu lo nnya. Siyáa tɔwɔ kémee kuu lē waine liké nyíse.

⁶ Mpa kai neni nní m pise re liké ncóñ mpehē mpehē kémee nǎ m peikee re nǔanépɔ aké n caailē, ani ne mpɔɔnare n cɔpisi. ⁷ Li lē wale re liké yē te íye ke nǔn- néfatene nɔne nn sá. Wura yēē caaile. Mpa ne lē, pi ye uyē ticurru nna kémee wale piké unɔne yē. Nǔn- néfatene ye wura ríyu fele. Limecɔ ke Uléécaá uu ye nǔnnéfatene musí uké nnsɔne yē. Lelae yé tíyese aní ha keyáa kē ke Yeesu Kirisi uu umecire n lesene uké nǎ n nyíse, pisoí iyáhaa ne ipakare ne ríyu yenu. ⁸ Nɔ u lalē áni kahane u n yē. Ne nkpeni-me áni kahane u n yē,

amá ko ko péé ne kefa u tenelenle, nɔn ko mpɔɔnare ne cɔpisi ái kumúñé má, lin ko ríyu má. ⁹ Ke Uléécaá uu nǔanéyu n lo nnya kani lē ne mpɔɔnare cɔpisi. Kani Yeesu ne kefa n tene kulaa ye kpē kani n yē.

¹⁰ Antepuye ye pee mekee wéesile piké píyulale pē kumúñé yē. Pi pee mekee-me lihehehe lē kani n yósune nsímé símisile. ¹¹ Kirisi Nfaasɔne ye pee pikemeé wele nn hái mekee-me pi símisi íwe iyē ke Kirisi uu meluke m má ne ríyu tē kuu n sǔnti uké n yē. Lē nnya kapi wéesi api pereí nɔne piké yē te kumúñé kúye-i ne íye kai sǔn- ti liké lē wa. ¹² Ai pi nyíse api yenu re ái piricurru ke nsímé mmē kapi n símisi nǎ ne máne, amá nǎ kní ne máne. Mmē ke pepere Nsímé Keciɔe nǎ n yóólē api ko neni nní nǎ símisi. Nfáasɔne mee keyómecca n léeri nnañe kapí ne nǎ símisi. Pilécaatumē ricurru ye lalē piké nsímé mmē ceri.

Mefine mee ne Uléécaá n sá

¹³ Lē nnya, ani lē kani yé n wa kecáá nǔkenémúñé n wailē. Ani mpá yo n wai ne kemúñé, ani meyíkíyiki n tálē te Uléécaá yé ne kefa nǎ fénne uu Yeesu Kirisi mekame kémee ihēe nǎ pa. ¹⁴ Nɔ siwǎ le see ye m pakare. Lē nnya, áni kape nǔmenéla n tikilē yare kaní pee n we áni méka nyu. ¹⁵ Ani Uléécaá mecɔ n we nɔn likópe kaase. Uyee nǎ sée. Ani nǔmenéwee nnéí kémee n kpáiiilē yare ke Uléécaá yee nǎ n sée uu n kpáiiilē mecɔ. ¹⁶ Li wolalē te: Ani n kpáiiilē yare ke née n kpáiiilē mecɔ.

¹⁷ Nɔ ye nɔn Uléécaá n yáasi, ko ye u sée re Sáa. Úu ye úka keyu ripaí uké kelene umewai kecáá u túhaane.

Lẽ nnya, li ne sá re nɔké lẽ nnéi kani nɔ́nínésói kémee n wai kémee u n wuru. ¹⁸ Nɔ kɔ meyíkíyiki nyule re ái linyine lee ye n caai yare nní nwóoweni née wura kapi kpísi apí ne nɔ́anáyú lɔlu apí ne nɔ́pinékpure mewee mee áme kuláa kúka m má kapi nɔ́ rintéńse kémee nɔ́ lese. ¹⁹ Amá Kirisi menyee sɔne mee ríyú m má kapi ne rɔ́ lése. U we yare inyóowesasań yee íi ríka n caailẽ, íi kɔ ríka teńlẽ kapi ne rɔ́ nyóowese. ²⁰ Uyẽ ke Uléecaa uu hái mekee-me wée uu kelenee rńpá yo wai re uké písoi ayu lɔ. Uu kɔ nkpeni nń nnya siyáa tɔɔw nsí-i u leseri re liké nɔ́ yóriye. ²¹ Uyẽ kani ritiki aní ne Uléecaa kefa tene. Uléecaa uyee pikpɔkɔ kémee u yukuse uu ríyú u waise re nɔké ne Uléecaa kefa tene ani kɔ ne u n tálẽ nnya.

²² Nɔ nkpeni nsímései mee ye usoi riyu n lɔ pakarelente ani peé ne fe ani meyíkíyiki n lakaane nɔ́ne. Lẽ nnya, ani ne nɔ́sinéfa nnéi n lakaane, ái kape kecáa kecáa.

²³ Uléecaa Nsímé ye tíyesele ani nfáa fale yenu. Áni nfáa fale yẽ yare kapi ye kesoiipi kee ye n kpu m mári. Uléecaa Nsímé nń we yare nlukepuri mee ye n caai. Nń ye caai. Meséree knń we ne nńfaa.

²⁴ Kesoiipi ye we yare meyúí.

Keriyu kake ye n yẽ yare meyúí mefele.

Meyúí yee kóósile mefele amee súrii.

²⁵ Amá meséree ke Upíima Nsímé Kecire pɔ́ ye n we.

Nsímé mmẽ kapi nní Nsímé Kecire kémee nɔ́ riyóó.

2 Lẽ nnya, ani rikpákára nnéi mpuri ne nnóowme ne kecáa kecáa mewai ne kufatoi ne iwóhó riyá. ² Ani Uléecaa nsímé n la yare ke siwá fenfẽi asi ye nní mape sɔne n la, liké tíyese nɔké nɔ́ne papisi, liké kɔ nɔ́anáyú lɔ nnya. ³ Nɔ Upíima isoi sɔne pilélé masile.

Kirisi pikó ye Uléecaa mpuri pikó le

⁴ Ani ne u rikɔ, uyee ripare kecire tee ye nfáa n he ke písoi api n kési, Uléecaa pɔ́ ri wée re tete uinipee-i rinéikɔ́. ⁵ Nń ticuruu, nɔ́ké kɔ n we yare apare nyee nfáa m má. Nyẽ ke Uléecaa uu kpísi, uu tíyese Unfaasɔne nń ne ukeyo u mɔm. Kei kaní yé piléekɔ́ icápine n wai, piléekɔ́ pree pinfaa n kpísi pin ne inyóowese kuu n la u wai, uyẽ un kɔ Yeesu Kirisi nnya i pakarente. Uléecaa Nfaasɔne kémee ke liinyóowese iyẽ ii léeri. ⁶ Li Uléecaa Nsímé ritelé kémee wólaalẽ te:

Ne ripare ke Uléecaa uu n wée tin nnéi má kpísile ké Siyɔɔ-pɔ karii riké pansé kenúí ripare.

Úye un ne ri n tálẽ, úu isei meluke má. ⁷ Tipare tee nɔ́ mpí nɔ́ nní ne kefa n tenelẽ kémee kuláa píima mále. Amá ri peree ápi Uléecaa ne kefa n tenelẽ kémee wele yare lẽ kapi nní Uléecaa Nsímé ritelé-i n wóí re:

Tipare ke pimóme api n fómpɔ tee nkpeni pansé tikecire tee kenúí-i n we. Li kɔ wólaalẽ te:

Tipare rinyine ye ri ke písoi api ye rinkpɔ́, kuparecańaa kunyine ye ku kpee ye písoi n lóise. ⁸ Ke písoi pẽ api Uléecaa nsímé pipakare n ye nnya kapi ti rikpɔ. Lẽ kai kɔ hái mekee-me we re liké pi wa.

⁹ Amá nń ne mpuri mmẽ ke Uléecaa uu n wée le. Nɔ piléekɔ́ icápine le pree uyóowpi inyóowese n wa. Nɔ Uléecaa pikó le. U nɔ́anáyú lɔle uu metéi kémee nɔ́ yekei re ani umewai píima písoi riyóó. ¹⁰ Ani pree mekee Uléecaa mpuri pikó, amá nɔ nkpeni umpuri pikó le.

Uléecaa úu pree mekee íwe nɔ́ tẽ, amá u nkpeni íwe nɔ́ ténle.

Isoi kai m pise re Uléecaa ukéikó uké li

¹¹ Pinésáne lala kecire, nɔ ketẽ nté pisáne le pree pincee n tɔsu. Ne la ké nɔ́ rińmɔ́púse re ani nɔ́menécire tĩ, áni kape likáipi-káipi lee ne nɔ́ n tɔpu n tikilẽ. ¹² Nɔ́nínésói kani n le nɔ́n ne peree ápi Uléecaa n wuru kémee we iké n nyarń. Lin lẽ n wa, kei kapi yé pree nɔ́ n wóhɔsi re nɔ́ mewai kópe wai, api kei nɔ́menéwai sɔne yenu api Uléecaa ríyú waise keyáa kẽ kuu n sɔnti.

¹³ Ani Upíima nnya sisoipi iyoowpi nnéi yee ketẽ kecáa n we m pakarelẽ. Ufoi yee uyóowpi yee ketẽ nnéi kecáa nnańe n te. ¹⁴ Ani kɔ peree umetene n we m pakarelẽ. Pẽ kuu túmei re piké ye piwaikópekɔ́ kutu ripasa, piké kɔ peree lisɔne n wai ríyú waise. ¹⁵ Lẽ ke Uléecaa uu n la lee re ani lisɔne n wai, piniri pree ne nɔ́ n kɔne piké ne rinsé nnya. ¹⁶ Ani n we yare písoi pree ápi úka kecáa n tú, amá áni kape pree re káni nní úka kecáa n tú nnya, nɔ́ rikpákára mewai m má nɔ́n mekecáa yárilẽ. Ani n we yare Uléecaa pikeikó. ¹⁷ Ani ye rńpá úye m pakarelẽ. Ani nɔ́pinémáreco n la, ani Uléecaa n wuru, ani kɔ uyóowpi ríyú n waiselẽ.

Kirisi iwe kari yé m paílẽ tɔn ne irókó le

¹⁸ Nń pikeikó, li pise re nɔké nɔ́menécire ricepise ani nɔ́pinékeisaa n wuru. Ái pẽ isoi yee n nyarń pin kefa láárú nmanee, amá ne pẽ mekó mee m páápú kani yé m pakarelẽ. ¹⁹ Li nyamle re rńpá pin usoi íwe n lukeise kái peé ne n sá re uké n le, li ríyú mále re uké Uléecaa kuú ne aseí n tíkilẽ nnya n kahari. ²⁰ Asei kecáa, tíyú ríye kai má re usoi uké uncaai nnya íwe n yenaalẽ. Amá in te usoi ye lisɔne wai un kɔ peé ne íwe kahari, li Uléecaa inipee-i lisɔne le. ²¹ Lẽ ke Uléecaa uu ne nɔ́ n sée re ani ye wa ye lẽ. Kirisi pɔ́ ne kɔ nɔ́kenécáa íwe lile uu ne nɔ́ nyíse re ani uncee n tikilẽ. ²² Uyẽ úu akópe áka wailẽ, nnóowme nka nń ketume unnoo-i léeme. ²³ Pi u lámaankeele, amá úu úka alé ceí, api íwe u lukeise, amá úu úka sisikee, amá umecire kuu kpísi uu Uléecaa yee aseí ne n túhaane anipee-i wai. ²⁴ Arókópe kuu kpísi uu ukecáa wai apí ne kunapéekɔ́ kecáa u karii re akópe aké kerócaá le, tɔké pree lelee n nyarń Uléecaa inipee-i n wai nnya. Uakpẽ nyee tíyese ke tɔ́ ne peí. ²⁵ Nɔ pree mekee-me nyéreile yare sipoiipi see m pɔ. Amá nɔ nkpeni useesé ne uyee nɔ́kenécáa n paílẽ kémee pelele.

Pinósi ne pipila kecáa nsímé

3 Limeco kai we ne nń pinósi kémee, ani nɔ́menécire ricepise, rńpá nɔ́ úye uké uula m pakarelẽ. Lelee yé tíyese pẽ pila pree ápi nɔ́kenécɔpe Uléecaa nsímé ne kefa n tenelẽ api nɔ́nínésói sɔne yenu. Ḿpá nɔ́nsá nsímé mmẽ n símisi, pi yé peé ne Uléecaa kefa tene ² re pi nɔ́nínésói sɔne kani n le nyáni nnya. ³ Áni kape ne ipińe kecáa melape lekaa-lekaa kutu n cɔlẽ, yare nní pinyúpipahaa ne wura ikólé ne ilũ sɔne pitánti. ⁴ Amá lelee Uléecaa kémee ríyú m má lee nní melape lekaa-

lekaa mee usoi kefa-i m pékaalē. Áme ye caai, áme ye kɔ fɔni. Lelēe nónnéfanare ne nínésoi niye-niye kani n le. ⁵Limewɔ ke pee mekee pinósi pee Uléecaa ne kefa n tenelē pin pipila pakarelē pin kɔ ne Uléecaa tálē api ye pee lapisi. ⁶Piuse yee nní Sara yee pee ula Apiraham m pakarelē hái uu ye ne u séi re usaa. Nɔn lisɔne n wai, nɔnsá líka n wuru, nɔ panselē ukepire pikó.

⁷Limewɔ nǎ pitisi, ani ne nópínénósi n we nɔn n̄sɔne pi naresi re ápi páápú nnya. Nfáa mmē ke Uléecaa uu n̄ n he faalaa, n̄ ne pē kuu kesé n he. Lē nnya, ani ríyu pi n waiselē. Lin lē n we, líka ái yé pee nópínéyómeyáhaa kémee n̄ púnise.

Li pise re Kirisi pikó piké n lakaane

⁸Ntórɔɔ kam n̄ n símisine ye mmú re ani kemúnjé kесе m má nɔn kefa pénelē. Umárewɔ nla nké n̄nkenémé n we, ani ye kɔ ucɔ íwe ténì ani kɔ n̄nmenécire n cepiselē. ⁹Áni kape ye mewai kópe n ceikene, áni kape ye kɔ alē n ceikene, amá ani ye rinóɔ sɔne usoi ritikise. Lē nnya kuu n̄ sée re ani ye lē wa, rinóɔ sɔne riké kɔ ne n̄ n̄ tikilē yare kuu m̄ ma. ¹⁰Li Uléecaa Nsímé ritelē kémee wólaalē te:

Usoi un meyíkíyiki n la uké isoi sɔne li liké kɔ siyáa nnéi u n láárú,

li pise re uké urilempi ne nsímé kópe tí.

Uu kɔ unɔɔ ne nnóɔmesimé káase.

¹¹Uké umecire ne mewai kópe tɔ. Uu lisɔne n wai.

Uké nkíɔniye piwélaa ne kényu m mahanlē.

¹²Upíima ye pɛpɛ ase i n̄ tikilē inípee tapaalenle.

Un kɔ pipiyómeyáhaa kutu cɔlē.

Amá u ye pɛpɛ mewai kópe n wai kepire ritɔle.

¹³In te lisɔne piwai kaní ne kényu mahanlē, wóo yé pee íwe n̄ n wai? ¹⁴Ticuruu in te lisɔne kani wai nnya kani íwe le, liké n̄ n láárú. Áni kape písoi n wuru, líka ái kape ye kɔ nfasimé n̄ tǎ. ¹⁵Amá ani n̄sínéfa-i n nyu re Kirisi yee Upíima, ani kɔ ríyu u n waise. Ani ye n̄nmenécire n cápinelē nɔn ne mé te pin n̄ m pise re yo nnya kani nní meyá ne u tálē ¹⁶n̄ké rinóɔ n̄sɔne yɔsi ne ipakare. Ani kefa n k̄páilē, pɛpɛ ne n̄ n náási re piké n̄rinéyu kpu pin n̄ lámisi re n̄ Kirisi tikilē nnya, piké isei li. ¹⁷In Uléecaa mela, li kutɔsi we n̄ké lisɔne n wai nɔn ne íwe le ne kani yé n̄nmenéwai kópe kecáa nnya íwe n le. ¹⁸Asei kecáa, nkɔ cireníɔne kóló ke Kirisi uu písoi akópe kecáa kpu. Uricuruu úu akópe áka má, amá uu pikópekɔ kecáa kpi re uké ne Uléecaa kémee pi ha nnya. Pi u kpule uu kpi yare ke kesoipipi áke ye n kpu meɔ, amá Uléecaa Nfaasɔne nn u yukuse, ¹⁹hái uú ne pɛpɛ nkɔ kuhore-i n kpanilē Nléecaasimé yóó. ²⁰Pē ápi pee Uléecaa pakare kumúnjé kpe-i kuú pē ne pi n kahari úu la uké ukuwɔi yukuse. Pē ye uye-i ke Nowee uú pee ukutakai karii. Písoi nkáripí, pipaha nmane pee kukemee lomɔ, aku míni kecáa n̄ tsilē Uléecaa uú ne piayu lɔlu. ²¹Limeni mé ye míni kani ye neni nní n̄ wólé ai n̄nányu lɔlu kumíiri le. Ápi míni n̄ wólé re liké n̄sinéɔne kecáa mékperinkpe heere. Pi míni n̄ wólé re liké nyise re n̄ ne Uléecaa ténile re uké ne Yeosu Kirisi meyise pikɔkɔ kémee ritiki uké ne n̄nkenémúnjé sɔnukuse. ²²Uyee keyómecaa ritaá uú ha

Uléecaa kuluke-luke-i kényukɔtone-i tone. Uanipe-i ke Uléecaa uu pilécaatumē ne lē nnéi lē kei ríyu ne n̄nanje m má wa un likecáa tú.

Lē kapi ye Kirisi kémee isoi fale n li

⁴ Kirisi ye uipiɔne kémee ntóosi konle. Lē nnya, ani ukemúnjé kē keɔ m múnlē nɔn ne mé te n̄ké íwe li. Nkó yee uipiɔne kémee ntóosi n kó yèè fele uu akópe piwai yá. ²Lē nnya, kái ne neni n k̄písi, ái pise re n̄ké Uléecaa mela n̄ tikilē nɔn kɔ ne ituɔne tɔɔɔ nnyí kai nní ketē kecáa n̄ n tise n̄sinésoi le. Áni kape lē ke n̄sinéɔne ii n káipinke n̄ tikilē. ³Asei kecáa, n̄ pee mekee pɛpɛ ápi Uléecaa n wuru mela meyá wale, nɔn mékperinkpewai ne pikáipinke ne pítaniré ne iluke picainke ne pítaniré ikenene wai nɔn piléé nyɔɔnse. ⁴Li nk̄péni lipite pē nnóɔ yile re áni ye kɔ mewai kópe mé piwai rikpá pimewɔ. Lē nnya kapi n̄ lámisi. ⁵Pi yé kam api pimewai Uléecaa kéenke. Uyee umecire cápinelenle uké ne pinyánnyá ne pikɔkɔ nnéi túhaane. ⁶Lē nnya ke Kirisi uu Nsímé Kecire riyóó uú ne pikɔkɔ ricuruu péne. Pi pimewai kecáa ne pi túhaanele yare m̄pá kesoipipi kénye meɔ. Amá Nfáasɔne nnya, pi yé nk̄péni fe ápi Uléecaa kémee nfáa m má.

Lē kapi ye Uléecaa lihesehe rimmulú

⁷M̄pá yo ketɔ ye nnyáá wale. Lē nnya, ani mesɔhɔ m má nɔn m̄pá yo wai ne kemúnjé, n̄ké ne piyómeyáhaa n fe nnya. ⁸Lē nnya, lē kani yé n wa lee re ani mesére n̄sɔne n lakaane. Nla yèè akópe meyá tinnele. ⁹Ani kusáne n wapaane. Áni kape ye kefa-i n n̄mɔpu nɔn ne písáne yósu. ¹⁰Uléecaa ye m̄pá n̄ úye linyine hele ne limpehē. Lē nnya, m̄pá úye uké ulihesehe k̄písi uú ne picɔ n lénì. Nɔn lē n wai, n̄ pee lē písoi le pee Uléecaa lihesehe n̄sɔne m múnlē. ¹¹Lin úye n he re uké ye nsímé riyóó, liute uké ye ne Uléecaa nɔɔ símisi. Lin úye n he re uké ye picɔ lē, liute uké n̄nanje mmē ke Uléecaa uu u n he ne picɔ n lénì Uléecaa uké ne m̄pá yo kémee Yeosu Kirisi rinyiri nnya ríyu yē. Yeosu Kirisi uyee m̄pá píyei-pɔ meyɔɔpi ne n̄nanje te! Amí.

Kirisi iwe icɔ piluke

¹²Pinésáne lala kecire, n̄nkenéwuú áke kape tɔ ne lē kai nní ne m̄pape n̄ m peikee yare nna mee n̄nkenécáa kɔɔnu. Ái kape n̄ n we yare lisáɔne linyine ye ni. ¹³Amá liké meyá n̄ n láárú re Kirisi iwe icɔ kani le nnya. Limewɔ kai s̄nti liké n̄ n láárú, kumúnjé kpe-i kuú ha umeyɔɔpi n̄ lesene uké písoi nyise. ¹⁴Písoi pin Kirisi nnya n̄ n lámisi, liké n̄ n láárú re Uléecaa Nfaasɔne, Nfáyayukɔ ye n̄nkenémé wele. ¹⁵Nó úka úu kape íwe n le re u usoi kpu n̄e u linyine yáai n̄e u mewai kópe menyine wa n̄e u picɔ nsímé nnyine kémee táhanke nnya. ¹⁶Amá in te unyine ye íwe le re u Kirisi ukó nnya, ái kape isei u n we. Amá uké meníɔne rinyiri tē nnya Uléecaa ríyu waise. ¹⁷Ituɔne ye tule re Uléecaa uké ne písoi túhaane. Upikó kuú ne koraanene. In te t̄ kai ne koraanene, íye kai yé ha pee k̄éɔ-pɔ pɛpɛ ápi n̄ la piké

Uléecaa Nsímé Kεcιre kutu rińcɔ wa? ¹⁸ Li Uléecaa Nsímé ritelé kέmεε wólaalē te:

In te asei ute riyu pilale ye papisi, íye kai yé ha peε kέtɔ-ɔɔ pepeε ápi Uléecaa m pakarelē ne pikópekɔ́ wa? ¹⁹ Lē nnya, pepeε Uléecaa mela kέmεε íwe n le piké ne lisɔne piwai n nɔ́hǎ, api Uléecaa, asei ute yeε pi n wa anipe-i pimεcιre wai.

Lē ke Uléecaa icápine piwéεε api yé Kirisi pikó kecáá rimpaí

5 Lē nnya, Uléecaa icápine piwéεε kam nkpeni ne símisi. Né ne kɔ pimεcɔ Uléecaa icápine uwéεε le. Ne Kirisi iwe kuu n li ne inénipeε yenle. Ne kɔ meγɔɔpi mεε nfáani n léerine kέmεε ketóne mále. ² Lē nnya, ne la kέ nó riηmóɔpúσε re ani pisεεsé mecɔ pisoι ke Uléecaa uu nó rimmúise kecáá ηsɔne m paílē. Ái kape tǎlasi, amá liké ne nórinéɔɔ yeε ke Uléecaa uu η la. Ái kape kɔ re piluke tóηé-tóηé pinyine kani kέmεε wéési, amá ani pikεcáá m paílē ne kefa keσε. ³ Ái re nɔké pē ke Uléecaa uu nánénipe-i n wa ne kέyu m páápú, amá ani ηsɔne n wai piké nó n nyáni pin nómenécɔ wai. ⁴ Nɔn lē n wa, uwéεε yeε pisoι kecáá m paílē yeε useεsé un ha n ka, u yé riyɔɔpikɔɔ teε ári ye pikai n caai nó rikipise ani peε ríyu m má.

⁵ Limεcɔ, nǎ pikpére ne piηmáne, ani nómenécιre ricepise ani piwéεεε metene n we. Nónnénéí, úka úu kape ye u ne picɔ kusencɔ kέmεε umεcιre n taáselē. Li

Uléecaa Nsímé ritelé kέmεε wólaalē te: Uléecaa yeε píyuwélaa ncée tápisile uu mpí peε ye pimεcιre rincépise ne kefa féenne. ⁶ Lē nnya, ani nómenécιre ricepise ani Uléecaa ηnape nnéi ute metene n we uké ituηe iyē kuu n yekei kέmεε nó ritaáσε. ⁷ Ani nónnécɔη nnéi ukecáá topile. U nókenécáá paílenle.

⁸ Ani mpa yo n wai ne kemúhē. Áni kape lpile! Nóneláarɔ Setani ye kɔɔniile yeε kúkinaá kpeε n senkeε, un wéési uké unyine céériine. ⁹ Ani ncée u tápisi ani kɔ nfatene kέmεε n taalē. Ani n nyu re íwe kani nní n le icɔ ke nópinémáreɔcɔ api ketē nnéi kecáá le.

¹⁰ Uléecaa ye riyále re nɔké nkpeni íwe li ái kape náηai. Amá u Kirisi ne ritikile úu ne nó séi re ani mesére umεγɔɔpi kέmεé n we. U yé unfanare píima kέmεε ηnape nó he nónnéfatenε nn papisi líka ái ye peε nó ri-tiηa-tiηa nɔké loó. ¹¹ Uyεε mpa píyei ηnape ute! Amí!

Iyáhaa tɔɔɔ

¹² Silasi kam n nyu re u asei tikilenle yeε né lé amé ne kétélépi nké nó wólu kέ ne nó riηmóɔpúσε, kέ kɔ ne nó nyíσε re Uléecaa ye meγíkíyiki ípeelée nó nyíσεle. Nɔ ípeelée kuu nó η nyíσε kέmεε ηsɔne wele. ¹³ Kirisi pikó ke Uléecaa uu nómenécɔ n wée pin Papilɔɔni nté we ne unéηmáne Mariki ye nó yáhaapɔ. ¹⁴ Ani ripirane ani yáhaane liké nyíσε re nó lakaanele.

Nó mpí nnéi nɔɔ Kirisi pikó, Uléecaa uké nkíηiηe nó he!

2 Piyee

Lelee rítelé ntí kémee n we

Μπά Kirisi pikó piye kapi rítelé ntí wóipɔ. Timewee ye nkpáni yare rinɔɔ ke usoi uu ye n ma uu kelene ncée kpísi uu kelɔ tɔmpɔ. Úteléwɔle nkó ye maa re unkpɔ ituŋe ye nyahaimela. U ri wɔile re Kirisi pikó piké ye ne uicélaa léise (1:13).

Ifaaci iyě mekériine ye mmé:

1. Úteléwɔle nkó ye nsímé kecáá nyerele uu símisi re piké méwee sɔne mee pinfatene kémee n we m múílě, piké kɔ icélaa kapi n yɔsí ne aseí n tikilě (1).
2. Uu kɔ lě memáá picélaa nɔɔme pree nnɔɔmesimé n céesi pin kɔ méwoo méwoo wapisi ne tɔpu (2).
3. Uu kɔ lě memáá Upiíma Yeesu kepeemeyaa nkó símisi. Títelé ntí ye ripérése re Upiíma mepeeme men n náŋaise, Uléecaa nniŋe kuú ne rɔ n niŋú kémee kai léeri. PISOI meyá kuu kɔ la piké ncée piyéne rikpá piké piyulale nmurei (3).

Iyáhaa

1 Née Simɔɔ Piyee. Ne Yeesu Kirisi ukéikɔ le nen kɔ uutume. Pě nnéí pree merɔɔ Uróléecaa ne Uróyulale Yeesu Kirisi nfanare nnya nfatene kecire m má kam títelé ntí wólu. ² Ne nɔ yáasi. Uléecaa uké lě kani nní meyíkíyiki u ne Urópiíma n nyu nnya meyá ípreele nɔ nyíse uu kɔ nkíŋniŋe meyá nɔ he.

Pepree Yeesu Kirisi ne kɛfa n tene piké Uléecaa mela n wai

³ Uléecaa nnaŋe ke Yeesu Kirisi uu m má kuú ne rúpá yo kai rɔ m pise rɔ he tɔké ne nfáa m má tɔn ne Uléecaa mela wai. Uyee tíyese kari céri re u ne umeyɔɔpi ne unnaŋe rɔ séele. ⁴ Lelee tíyese ke Uléecaa uu lisɔne píima lě kuu n yekei re uké rɔ he rɔ pa, liké kei ne ritiki tɔké pree Uléecaa sipipi, tɔn ketě kecáá likáipi-káipi lee ye ne ncaai n ka kaase. ⁵ Lě nnya, ani riŋmɔɔpú ani nɔnnéfatenke kecáá isoi sɔne kápɔ, ani isoi sɔne kecáá menyuwe kápɔ, ⁶ ani menyuwe kecáá nɔmenécíre pimúlé kápɔ, ani nɔmenécíre pimúlé kecáá nŋmɔɔpú kápɔ, ani nŋmɔɔpú kecáá Uléecaa likɔ nla kápɔ, ⁷ ani Uléecaa likɔ nla kecáá kumáre piwai kápɔ, ani kumáre piwai kecáá nla kápɔ. ⁸ Asei kecáá, lě nnéí lin nɔkenémé n we, lin kɔ meyá n wai, ái yé nmurei nɔké méwoo n we áni líka wai. Nɔpinékei ápi yé pree kuláa paa. Li yé kɔ tíyese ani Urópiíma Yeesu Kirisi nŋsɔne ceru. ⁹ Amá nkó yeé úu lilika m má, úu nŋsɔne nyáni, u we yare unyíye. U paleile re pi akópe kuú pree mekee n wai u tinnela.

¹⁰ Lě nnya pimáreɔ, Yeesu Kirisi ye nɔ wéle uu kɔ ne pikéi nɔ séi. Ani riŋmɔɔpú ani pikewai kémee nyíse re ne sá re nɔké pi wa. Áni yé pree lě kémee píkaí rikpɔ.

¹¹ Kei kani yé pree nŋsɔne ncée yě aní ne nɔrinépɔ

Urópiíma ne Uróyulale Yeesu Kirisi iyɔɔpi teneciré kémee lomɔ.

¹² Lě nnya karí la ké isímé iyě nɔ n léisente, rúpá kani nní nsímései n nyu nɔn kɔ nkemee iníŋi kariilě. ¹³ Ne yě te li nyam te ké kumúŋé nkú-i kam nní nfáa m má kémee isímé iyě nɔ n léisente, áni kape ne m palei nnya. ¹⁴ Urópiíma ye né símisile nen nyu re ám nkpéni ketě nké kecáá siyáa kulúi kpane. Kenétŋéyaa ye nnyáá wale. ¹⁵ Lě nnya kam nŋmɔɔpúlě te nɔké masí menétŋé-máá nsímé mmě n léiselě, rúpá lin íye n we.

Pepree Kirisi meyɔɔpi n yě nsímé

¹⁶ Ái siwómé ke pISOI api n musí apí ne pimewɔhɔ wai kari ritiki arí ne nɔ símisi re Urópiíma ne Uróyulale Yeesu Kirisi ye nnaŋe ne wemele. Amá irɔnίpree karí ne ummule yě. ¹⁷ U Sáa Uléecaa kémee ríyu ne nnaŋe yenle. Likumúŋé kpe-i ke Uléecaa, rmmule ne nnaŋe píima ute uu símaame re: Nkó yeé Kenépipi lala kee nŋpɔɔnare nnéi n te. ¹⁸ Pée uye-i karí pree kesé Uléecaa riyɔpe kecáá n we ne Yeesu, tɔ pree metě mē konle men keyómecaa-pɔ leeri.

¹⁹ Lě kari nní n yě ye tíyesele ari meyíkíyiki n tálě te lě ke antepuye api n símisi ye aseí le. Nɔ alari mále nɔké n n waiselě. Pinsímé ye nɔ we yare kéfiráa kee kurmaha kémee n tore liké ha ne weesi, Kirisi ye n we yare rimarewarepi uké pree léeme uké nɔ n kpáillě ne nɔs-inéfa kémee-pɔ. ²⁰ Li pise re nɔké nŋsɔne kɔ te úka úu ye fe uké mmě ke antepuye api Nléecaaasimé kémee n ma ne ukemúŋé cire fe uké kɔ. ²¹ Ái pISOI pree pircuruu musí apí ne n símisi, amá Uléecaa Nfaasɔne mee ye pi lɔ, api pree ne Uléecaa rinyiri n símisi.

Picélaa nɔɔme

2 Antepuye nɔɔme ye pree mekee Isirayeli pikó keɔpree leemela. Limewɔ ke picélaa nɔɔme pɔɔ kɔ

meγaa n3ken3c3pe lontine. In3wme3claa yee ye ne ncaai n ka kapi tantine api ko U3claa yee piriyu n lo f3mni ai p3e 3s3l3l3u kaikai anyine pi wai. ² PISOI meγ3 y3 m3woo m3woo piwai k3mee pi ritiki, p3 nnya aseI ncee riyu ari kpi. ³ Pi ye nw33naapi nnya nn3clari k3mee nn3wme wa ap3 ne n3 fe api le. Am3 h3i mek3e-me ke Ul33caa u3 ne pi t3haane api ak3pe yenu. Pikel3l3 3ke neni ketaa wep3.

⁴ Ul33caa 3u pil33caatum3 p3e ne u m p3nne ka3ne. Am3 ku3maha kuhore-i kuu pi ril3up3 re pik3 kei m pahaal3 lik3 ha ne ket3haaneyaa tu. ⁵ 3u ko p3e kekpuret3 pISOI ka3ne. Am3 u p3e t3yesele m3ni am3 yipu am3 pik3pek33 nn3i k33i. PISOI pipaha 3man3 ku3 p3e ka3ne. Nowee yee p3e n y33l3 te pISOI pik3 aseI riti-ki ye pik3c3pe wele. ⁶ 3u ko Sot3m ne Kom33ri ayu ne t3haane uu a t3k33 aa pans3 nf3r3. L3 ku3 ne p3p3e 3pi u m pakarel3 ny3e re lim3c3 kai ko p3 wain3. ⁷ Am3 usoi use riyu kuu lo. Uy3e nn3 l3ti yee aseI m m3. Unfaa k3mee pik3 ye p3e m3woo m3woo wapisile lin meγ3kiyi-ki mp33caai u tanaal3 h3i. ⁸ Uy3e p3e aseI tikilenle un ne pik3c3pe we. M3p3 key3a k3ye ku3 p3e pimewai k3pe ny3ni un ko k3mei, lin p3e ukum3ri y33kusel3. ⁹ Li ny3sele re Up3ima ye nyule l3 kuu y3 pipeikee k3mee p3p3e u m pakarel3 n lese ne l3 kuu y3 ko pipakarecir3 p3 ko ket3haaneyaa kutu rimp3sa. ¹⁰ P3p3e m3kperinkpewai ne pirip33 n wai 3pi ko Up3ima nna3e waisel3 kuu meγ3 kutu pasane.

Pic3l3a n3wme p3 ye ak33 k3pe ne p3yuw3l3a m3le. 3pi ye pim3c3re t3 ne key3m3caa-p3 lin33e-na3e pi-h3ikuse. ¹¹ Pil33caatum3 ricurruu p3e 3na3e m m3 pin l3 fe 3pi ye Up3ima keyu-i key3m3caa-p3 lin33e-na3e l3 nk3pe nka s3misi. ¹² Am3 pic3l3a n3wme p3 3pi ye mus3, pi we yare is3e ke pISOI api n c3pii pik3 key3a k3. L3 k3pi n nyu kapi ye l3maank3e. Is3e me33 kai ko pi k3n-ine. ¹³ Pi ko p3 tikp3k3r3 wain3 lik3 ne pirikp3k3r3 kapi pic3 n wai pi c33i. Pim3la mee re pik3 ye metu3et3 ne mewai k3pe kapi n k3ipink3e n wai. M3kperinkp3e ne nseic3re ye pi p3riilenle. N3 ne p3 n3n n t3 n3n kes3 n le, ai pi n l33r3 re pi ye nn3wme n3 wa. ¹⁴ Iw3s3nka3 ye pi-inip3e-i wele, 3pi ye ko ak3pe piwai kec3a k3. P3p3e 3pi Ul33caa ncee k3mee in33 m m3 kapi ye k3yu rik3raase. Mem3 nn33pi ye ne pi mainule. Ul33caa ye an33 pi wale. ¹⁵ Pi nc3e s3ne t3yele api nc3e k3pe tiki api p3lu. Nc3e mm3 ke P3y33 u3m3ne Palam u3 p3e rint3ki kapi tikil3. U ye p3e mewai k3pe wale api u h33le. ¹⁶ Am3 Ul33caa ye p3e ne um3wai k3pe kec3a u c3sile. Is3e 3i ye s3misi, am3 keminaayaha ye p3e ne mesoit3 s3misiile ake t3yese antepu Palam 3u p3e pin3rikei rikp3.

¹⁷ PISOI p3e wele yare 3nih3i mee 3n m3ni m m3 n3e aho3e ke kuy3 aku ye rinkpi3e. Kesine pi3ma ku3maha-i ke Ul33caa uu ket3ne pi h3. ¹⁸ Pi ns3m3 nyule h3i, am3 3pi p3e aseI m3. PISOI pinyine ye p3p3e nn3 nc3e k3pe n tikil3 anipe-i 3m3her3e3e 3i kahane n n33ai. Pin3wme p3 ne ye fele api m3woo m3woo isoi kapi n le ne lipite p3 k3yu k3raase. ¹⁹ Pi ye pi maa re pi ye t3yese api il3si k3m33 lelu, am3 p3 3maa ricurruu pin p3e ko mewai mee ye ne nk33 n ka ilasi le. L3l3e re 3p3 3ye ye l3l3e u n feriy3e ilasi tunle. ²⁰ Up3ima Yeesu Kirisi ye Ur3yulale.

Asei kec3a, in te pinyine ye u ceri api ket3 nt3 m3kperinkp3e piwai ne pim3c3re t3lu, api ko limem3a m3kem3e p3ep3, lipite p3 mewee fale mee caailenle am3 mef3i t3su. ²¹ Li p3e kut3si we re 3pi kape pik3i ns3m33e n ceraal3 ne kapi ye n n c3ri api p3e ko is3 ke Ul33caa u3 p3e pi m3 pa pit3ki y3. ²² L3 kai nn3 pi n wa ye ny3se re meyu mm3 kapi m3 ma ye aseI le re: Kep3pi ye k3uk3e ake pans3 ake le n3e k3f33 ye mew3le-ma3 ap3r3-i pi3iri.

Up3ima m3p3eme ns3m3

3 Pin3s3ne kec3e, titel3 lir3 ye nt3 kam nn3 n3 w3lu. Ne aket3 k3mee lal3 k3 l3 kani pinyuwe m m3al3 n3 l3isente nk3e ne kem333 s3ne n wail3 nnya. ² Ne la re ani ns3m3 ke antepuy3e p3e Ul33caa rinyiri ne n s3misi ap3 p3e mek3e-me m3 ma ne is3 ke Ur3pi3ma ne Ur3yulale uu m3 pa, pitume api t3 n t333e kec3a l3ise. ³ Ani k3 te pISOI ye siy3a t333 k3mee s3ntile pik3 pilip3k3 n wai pin n3 s3nnyi ⁴ api ye re: U maa re u s3nti, yei kuu p3e we? H3i ke pir3s3a ap3 ne n kpi, 3p3 yo ye wele yare kai p3e ket3 kekoraane-me n we. ⁵ Am3 pi nyule pin ne kesu re h3i 3i neni-me ke Ul33caa uu ur-ino3 ne ket3 ne key3me wa. M3ni k3mee kuu ket3 leseme uu ko m3ni ne ke wai. ⁶ Lim3c3 kuu ko p3e t3yese m3ni am3 yipu am3 ket3 fe u3 ne kekec3a lik3 nn3i t3k33. ⁷ Ul33caa rin33 t3 c3re t3e ko nf3ani ket3 ne key3m3caa m3il3 uk3 ha ne nna k3mee si rit3k33. Key3a k3 kuu p3p3e 3pi ye Ul33caa m pakare ne t3haanene uk3 kes3 pi rit3k33.

⁸ Am3 pin3s3ne kec3e, ns3m3 nse ye we kai ne n s3 re nk3e palei. Mmee mm3 re: Key3a kes3 ye Ul33caa inip3e-i a3m3 k3kotok3 kuse le. A3m3 k3kotok3 kuse p3 ne ko key3a kes3 le. ⁹ Up3ima 3u n33aise uk3 kelene l3 kuu m3 ma wa yare ke pinyine api m m3su. N3 ku3 ne l3 ni33 re 3u la n3 unyine nfaa nk3e p3 nnya. Am3 u la re ani n3nn3n3i fe ani isoi conse.

¹⁰ Up3ima kekameyaa ye ha s3ntile yare uyaa. Nn3 pi3ma nnyine nn wai key3m3caa ake p3lup3. Nna nn key3m3caa-p3 lik3 nn3i tore, ket3 ne kelik3 nn3i 3i tore. ¹¹ Kai nn3 n we re l3 ke 3p3 yo ai s33ne nnya, li pise re n3nn3s3 ne n33n3s3i kani n le ik3 aseI n tikil3 in ko ne Ul33caa s3! ¹² L3 nnya, ani n3men3c3re ny33nse an3 ne m m3 te Ul33caa uk3 mek3e kam. Key3a k3 ke key3m3caa ake nna y3sune kek3 tore m3k3-m3k3, l3 nn3i l3e kekem3e n we ai nna kutoi k3mee w3lente. ¹³ Am3 Ul33caa ye r3 maa re u ye key3m3caa fale ne ket3 fale wa. Ns3m33e mee ye ha kei n we. Ket3 k3 kari m3.

¹⁴ L3 nnya pin3s3ne kec3e, l3 kani nn3 m m3 nnya, ani ri3m33p3 ani uinip3e-i n we 3ni ncaai nka m3, nk3pe nka 3n ko n3 t33l3. Ani ko nk33ni3e k3m33 n we. ¹⁵ Ani k3 te Ur3pi3ma nni3e ye tir3yu l3l3, yare ke ur3s3ne lala ne ur3m3re33 P33li uu n w3i. Ul33caa ye3e likem3e mew33ses33h3 u h3. ¹⁶ 3tel3 ny3 nn3i k3mee kuu lins3m3 n w3lu kuu ye l3 s3misi. PISOI 3pi ye ns3m3 mm3 sil3 sinyine aseI fe pik3 k3. P3p3e 3pi l3ka kum333 n nyu 3pi ko pelaal3 api ye p3e n k33333e, aseI a3 ne pi p3lu. Ticu-

ruu lɛ kapi kɔ Uléecaa Nsímé atélé tɔɔɔ nnéí kémee wai. Pimecire kapí ne nkɔ wéési.

¹⁷ Lɛ nnya, nɔ́ pinésáne lala mpí, nɔ́ nní lɛ pinyuwe m máláɛ, ani nómencíre tĩ. Insá lɛ, pɛpɛ ápi Uléecaa n wuru mewai kópe yé tíyese ani pi tiki ai nó lóise.

¹⁸ Amá li pise re nɔ́kɛ ncée mme-i ke Uléecaa uu ípɛléé nó n nyíse n tikilɛ nɔn ne kéyu sɪ, ani kɔ Urópiima ne Uróyulale Yeesu Kirisi ceru. Uyee neni ne rɛpá píyei-pɔ meýɔɔpi te! Amí.

1 Yohani

Lelee rítelé ntí kémee n we

Kirisi pikó pē nfasimé kapí ne icélaa kópe n cókwi ke Yohani uu rítelé foí ntí wópɔ. U icélaa kópe pikó pē tinyíri he re Kirisi pilaarɔ. Pi kesile re Kirisi úu kesoiipipi, ápi akópe ncaai kpíilē te linyine, ápi lē ke akópe aa ye tó ne Uléecaa kecɔpe n caai kpíilē te linyine. Ai pɛe wai re ái cónlē te Kirisi ukó uké isoi sɔne n le. Piyómeyáhaa féé pinyine pɛe icélaa iyē céesi.

Lē nnya ke Yohani uu n wói ye nní: U lalé icélaa iké kecíre n we uké kɔ aseí ripérese. Lē nnya kuu pi léise re piké icélaa iyē kapi kékoraane-mē n kō timúlú n̄sɔne (2:24).

Ifaaci iyē mekériine ye mmé:

1. Úteléwɔle ye nyísele re u Yeesu useérakɔ́ le (1:1-4).
2. Yohani ye re písoi piké metéi kémee isoi n le. Likumúhɛ re Uléecaa ye metéi le. Lē kémee, li pise re Kirisi pikó piké n̄la isé n tikilē (1:5-2:17).
3. Kirisi pilaarɔ píima mekame nkó ke úteléwɔle uu nté símisi (2:18-29).
4. Uu kɔ Kirisi ukó mewee léise (3:1-24).
5. Íye kapi ye nnówmesimé ne nsímései ceri api kóólene (4:1-6).
6. Nala ke usoi uu ye ne nyíse re u Kirisi ukó le (4:7-21).
7. Tó fe ari nfatene kpísi arí ne akópe feriyé (5:1-21).

Nsímé mee ye nfáa n he

1 Lelee pɛe n̄pá yo ke Uléecaa uu n wa kekoraane-me n̄ we, ari linsímé kóm, ari kɔ ne irónípe li yenu ari li nyánei, ari kɔ ne arónípe li ca, lɛe nní rinóɔ tee ye nfáa n he. ² Sáa kémee kari pɛé wepɔ. Li nfáa mmē tó nyísele ari n yenu. Lē nnya kari nfáa teneciré mmē nsímé símisi, tɔn kɔ n̄ n yóólē. ³ Lē kari n yē ari kɔ kom kari kɔ n̄ yóólē te tó ne nn̄ tóké ripéne tɔn ne kesé tó ne Sáa ne Ukepípi Yeesu Kirisi kupéneɔ kéméé we. ⁴ Tóké ne mpóɔnare m má ne kɛtɔ-pɔ nnya kari tiróúruu lē wai.

Uléecaa ye metéi le

⁵ Nsímé ke Yeesu Kirisi uu n̄ ma ari n kóm tɔn kɔ n yóólē ye mmú re: Uléecaa ye metéi le, kuɔmaha kúka áku ukeméé we. ⁶ Tɔn m maa re tó ne Uléecaa ye pénelē, tɔn kɔ pɛe kuɔmaha pikei wai, tɔ pinóɔme le, ári nsímései tikilē. ⁷ Amá in te metéi kémee kari sɔne, yare ke Uléecaa uu nní metéi kémee n̄ we, li yé tíyese tó ne piróɔ arí m pénelē, Ukepípi Yeesu menyé ame pɛe n̄pá aróképe áye ró heere.

⁸ Tɔn ye m maa re ári akópe má, meróciere kari fómni, nsímései n̄n kerómeé we. ⁹ Tɔn ye aróképe n yámne, u yé ró a sárei, uu kɔ ntócaai nnéi ró heere. Likumúhɛ re Uléecaa ye aseí ute le. U ye n̄pá yo wale lin kecíre we. ¹⁰ Tɔn ye n kesí re ári akópe áka wailē, tɔ Uléecaa kpísile yare unóɔme, ai pɛe nyíse re unsímé n̄n kerómeé we.

2 Sinéwá! Ne rítelé ntí n̄ wólule re áni kape akópe n wai. Amá in te unyine ye akópe wa, uké n nyu re tɔ Sáa Uléecaa kémee-pɔ usíméyɔ́ mále. Uyee aseí ute Yeesu Kirisi. ² Uyee uricuruu kpísi uu aróképe kecáa he yare inyóɔnsese re Uléecaa uké aróképe ró sárei uú ne ketē nnéi písoi akó péne uu sárei.

Isé fale

³ Tɔn Uléecaa isé n̄sɔne m múlī, li nyíse re tɔ u nyule. ⁴ Usoi nkó yee ye n̄ maa re: “Ne u cerile” úu ye kɔ pɛe uisé rimúlú ye unóɔme le, nsímései n̄n ukeméé we. ⁵ Amá usoi nkó yee unsímé n̄ múlī ye nyísele re u u lalé ne kefa kesé. Lelee ye nyíse re tó ne Uléecaa ye pénelenle. ⁶ Li pise re usoi nkó yee ye n̄ maa re tó ne Uléecaa ye pénelenle, unsē nké kɔ n nyarí yare ke Yeesu nsē n̄ pɛe n̄ nyarí meɔɔ.

⁷ Pinésáne lala kecíre, ái isé fale kam n̄ wólú, amá isé kpure ye nyi kani kékoraane-me n̄ yɔsí. Isé kpure iyee nní rinóɔ kani pikóme n̄ masí. ⁸ Mpá ne lē, li kɔ pɛe isé fale le yee Kirisi kémee ne n̄nkenémee n nyíselē te aseí ye nyé. Lelee re kuɔmaha ye tómpɔle, metéi sei p̄ n̄ kɔ pilomme masile.

⁹ Nkó yee m músu re metéi kéméé kuú we, un kɔ pɛe uucɔ ipuri yulu ye kɔ kuɔmaha kéméé wele. ¹⁰ Nkó yee uucɔ n̄ la ye metéi kéméé wele, líka ái ye u lóise. ¹¹ Amá nkó yee uucɔ ipuri n yúlu ye kuɔmaha kéméé wele. Kuɔmaha kéméé kuu sɔne aku u nyiinse úu pɛe nyu méye kuu sí.

¹² N̄ sinéwá! Ne rítelé ntí n̄ wólule ké n̄ léise re Uléecaa ye Yeesu Kirisi rinyiri nnya n̄nánkópe n̄

sáreile. ¹³ Nǎ́ pinésáa! Ne nǎ́ léisele re nǎ́ uyee háí kékoraane-me nǎ́ we nyule. Nǎ́ pikpére ne piñmáne, ne nǎ́ léisele re nǎ́ ukpááree Setani feriyele. ¹⁴ Nǎ́ sinépipi! Ne nǎ́ léisele re nǎ́ Sáa nyule. Nǎ́ pinésáa, ne nǎ́ léisele re nǎ́ uyee háí kékoraane-me nǎ́ we nyule. Nǎ́ pikpére ne piñmáne, ne nǎ́ léisele re nǎ́ páápúle. Uléecaa Nsímé ye nókenéméé wele, ani kǎ ukpááree Setani feriyee.

¹⁵ Áni kape ketē nké nées kelikó n la. Úye un ke n la, úu ye kǎ fe uké pree Sáa n la. ¹⁶ Ketē kecáa likó ye nní: pikáipinkée ke usoi uu m má ne lē ke uinipee ii n nyáni kuu n la uké m má, née lē kuu m má un ne rikókori wai. Lē nní ye ketē nté likó le, ái Sáa kémee kai léeri. ¹⁷ Ketē ye tǎsule, limecǎ ke kelikó ke pisei api n káipinkée pǎc kǎ tǎsu. Amá nkó yee Uléecaa mela n wai ye mǎpá píyee nfáa mále.

Kirisi ulaarǎ

¹⁸ Nǎ́ sinépipi! Itunǎ tǎcǎcǎ ye tulle. Nǎ kǎ te Kirisi ulaarǎ ye wemele. Kirisi pilaarǎ ye nkpéni kulúi leemele, nǎc kǎ nyu re itunǎ tǎcǎcǎ ye tulle. ¹⁹ Kerǎcǎcǎ ke lipite pē api léeme, amá ápi pree pirǎkǎ. Pin pree pirǎkǎ, pi ye pree kerǎmēé tone. Amá kapi nní n tǎmpǎ nnya, li nyísele re pinnéi mmē kémee úka úu pree urǎkǎ.

²⁰ Amá Uléecaa ye nǎ́ Nfáasǎcne hele yare kapi ye usoi riyu kecáa mékǎc n kǎcǎc †, ani pree nónnénéi nsímései n nyu. ²¹ Lē nnya, ái re nsímései káni nyu nnya kam nǎ wǎlu, amá ne meyíkíyiki nǎ wǎlu re nǎ nsímései nyu nnya. Nǎc kǎ nyule re nnǎcǎcme nka nny ye nsímései kémee léeme.

²² Wǎo unǎcǎcme, kái pree uyee n késu re ái Yeesu ke Uléecaa uu wée? Kirisi ulaarǎ lo. Sáa ne Ukepipi ketē kuu yúlu. ²³ Asei kecáa, nkó yee Uléecaa Kepipi n ye úu kǎ Sáa Uléecaa nyu. Nkó yee Uléecaa Kepipi n nymurei ye kǎ Sáa Uléecaa nymureile.

²⁴ Lē nnya, ani tíye nsímé mmē kani háí kékoraane-me n kǎ nké nókenémee n we. In te nsímé mmē kani háí kékoraane-me n kǎ ye nókenéméé we, nǎc ne Uléecaa Kepipi ne Sáa Uléecaa ye ripéne aní n we pise. ²⁵ Lē ke Kirisi uu n yekei re u ye rǎc he lee nní nfáa tene-ciré. ²⁶ Ppree n náási piké nǎc fóm kecáa nsímé kam nǎc wǎlu. ²⁷ Nfáasǎcne mmē ke Uléecaa uu nǎc n he ye nókenémee wele. Lē nnya, ái nkpáni pise re piké kǎ nǎc picélaa rikpá. N ye mǎpá yo nǎc céesi yare kai m pise, nnǎcǎcme nny keméee we. Lē nnya, ani lē ke Nfáasǎcne nn nǎc n céesi wa, lelee re ani Kirisi kupénecǎc kéméé n we. ²⁸ Nǎ́ sinépipi! Ani Kirisi kupénecǎc kéméé n we. Un píyee n ka ari pree ne tirǎpǎc n we, isei íi ye rǎc wa. ²⁹ Nǎc n nyu re Kirisi ye aseii ute le, ani kǎ n nyu re nkó yee nsímései n tikiilē ye Uléecaa kepipi le.

Uléecaa sipipi kecáa nsímé

3 Ani ye lē ke Sáa Uléecaa uu meyíkíyiki rǎc n la api ye ne rǎc séi re Uléecaa sipipi! Tǎc kǎ mesei lē le. Ketē nté pikǎ ápi Uléecaa céeri. Lē nnya kápi kǎc tǎc nyu.

² Pinésáne lala kecire! Tǎc nkpéni Uléecaa sipipi le. Ái kahane isoi iyē karí masí kepire n wene n nyíse. Amá

† Luki 7:46

nse kari pree nyu re Yeesu Kirisi un píyee m pree, tǎc ha ne menyíne u n we ari pree u yenu yare kuu meyíkíyiki n we. ³ Nkó yee lē ne kefa kесе n tálē yeé umecire n cápinete uu wole cáká-cáká yare ke uyē Upíima uu n we cáká-cáká mecǎc.

⁴ Nkó yee akópe n wai úu Uléecaa isé tikiilē. Lē nnya, akópe piwai ye isé pilǎc le. ⁵ Nǎc kǎ pree nyu re Yeesu Kirisi ye ka re uké pisei akópe-i lese, uricuruu úu akópe áka má. ⁶ Lē nnya, nkó ne Yeesu Kirisi pree m pénélē úu ye akópe n wai. Nkó yee akópe n wai úu u yenaalē, úu kǎ u nyu.

⁷ Nǎ́ sinépipi, áni kape tíye unyine uké nǎc fóm. Nkó yee n wai yare kai m pise ye aseii tikilenle yare ke Yeesu Kirisi pǎc kǎ aseii n tikiilē mecǎc. ⁸ Nkó yee akópe piwai ne kényu m mahani ye kuníri ukǎc le. Kuníri kpee háí kékoraane-me akópe wairi. Lē nnya ke Uléecaa Kepipi ake ketē kecáa ka re keké kuníri liwai-wai ritékéé.

⁹ Nkó yee m pansé Uléecaa kepipi yeé akópe piwai riyále re Uléecaa Nfaa ye ukemeé we nnya. Kuu Uléecaa kepipi nnya, úu ye fe uké akópe piwai n nǎcǎc. ¹⁰ Nkó yee úu aseii n tikiilē née úu umárecǎc n la úu Uléecaa ukǎc. Kei kapi ye ne Uléecaa kepipi ne kuníri kepipi ceri api kóolene.

Uléecaa sipipi mecǎc pree pilakaane nsímé

¹¹ Tinǎc tē kani háí kékoraane-me n kǎc ye ntí re: Tǎc ke merǎcǎc pree n lakaane. ¹² Ári kape Kayee mecǎc n we. U pree ukpááree Setani ukǎc le, uu uumarecǎc pá. Yo nnya kuu u ripá? Kayee ricuruu liwai-wai ái pree nyarǎ, amá uumarecǎc likǎc pǎc n nyarǎ.

¹³ Pimárecǎc, ái kape píri nǎc wa re ketē nté pisei ye nǎcínepuri yulu nnya. ¹⁴ Tǎc nyule re tǎc pree kpuwaalenle, ari nkpéni nfáa yenu. Kari pirǎmárecǎc n la nnya kari lē nyu. Nkó yee úu umárecǎc n la ye kpuwaalenle. ¹⁵ Usoi nkó yee umárecǎc ipuri n yúlu ye usoi kǎc le. Nǎc kǎ pree nyu re usoi kǎc úka úu usoi kémee ketóne má uké ne nfáa tene-ciré ye. ¹⁶ Yeesu Kirisi ye unfaa kpísile uu tǎc nnya he ari ne ceru re lē kapi ye sée re nla. Li pise re tǎc kǎc kǎ ntǎfáa kpísi ari pirǎmárecǎc nnya he. ¹⁷ Usoi nkó yee m má, un nkpéni umárecǎc n ye úu líka má, uu ne ukefa u pésu, íye kuu ye pree maa re uyē ye Uléecaa lalē? ¹⁸ Nǎ́ sinéwǎ, ári kape ye nnǎcǎcímé nmane ne nla nyíse. Amá tǎc ke ye meyíkíyiki mewai wa ne aseii liké nyíse re tǎc nla mále.

Tǎc ke ne nkíñniye Uléecaa keyu-i n we

¹⁹ Kei kari ye ne n céeri re tǎc nsímései pite le ye lē. Lelee ye kǎc tíyese ari ne tirǎpǎc Uléecaa keyu-i n we. ²⁰ Asei kecáa, mǎpá lin ne sirǎfa kémee rǎc n túhaane re tǎc akópe wale, Uléecaa ye sirǎfa fele un kǎc mǎpá yo nyu.

²¹ Pinésáne, in te líka ái ne sirǎfa kémee rǎc túhaane re tǎc akópe wa, tirǎpǎc karí ne Uléecaa keyu-i we. ²² Kari uisé m múilē tǎc kǎc lelee ne u n sá wai nnya, tǎc ye tǎc nyu mpuri u m pise, tǎc ye ukemeé li yenle. ²³ Uisé iyee nnyí re tǎc ke ne Ukepipi Yeesu Kirisi kefa tene ari kǎc n lakaane yare kuu isé rǎc m pa. ²⁴ Nkó yee uisé iyē n tikiilē ne Uléecaa ye pénélenle un ne we, Uléecaa pǎc n kǎ

ukeméé we. Unfaasɔne kuu ró h́e mee ró nyíselē te tɔ pénélenle tɔn ne we.

Íye kapi ye ne Ulééca Nfaasɔne ceri?

4 Pinésáne lala kecire, áni kapere ye mese ne mese pē nnéi pree ye m pólólē te Ulééca Nfaasɔne ye pikeméé wele nkó ηmurei. Amá ani ye pi peē kelene ani yenu re li nsímései nēe ái nsímései. Asei kecáá, antepuyee nɔɔme ye ketē kecáá kulúi leemele. ² Lē kani yéé ne n céri re Ulééca Nfaasɔne ye unyine kéméé we ye nní: Úye un tinhaa re Yeosu Kirisi ye pansela kesoi pipi uú ne ketē nté weri, li nyíse re Nfáasɔne ye ukeméé wele. ³ Nkó yee úu ye lē tinhaa ye nyísele re Nfáasɔne h́n ukeméé we, amá Kirisi ulaarɔ yee u te. Nɔ kō te u weme. Ticuruu u ketē kecáá pikáme masile.

⁴ Amá n̄ sinéwá, n̄ ne Ulééca pikó le, nɔ kɔ antepuyee nɔɔme feriyee. Nfáasɔne mee nókeméme h́ we ye Kirisi ulaarɔ fele. ⁵ Pinɔɔme pree ketē nté pikó le. Lē nnya kapi ketē nté pikó meɔ símisi, pē pin kɔ kutu pi cɔlē. ⁶ Amá t̄ ne Ulééca pikó le. Nkó yee Ulééca n nyu yee ye kutu tó ricɔ. Amá nkó yee úu Ulééca ukó, úu ye kutu tó ricɔ. Lē kari ye ne ceri kei ke nsímései Nfaasɔne nn h́ we ne kei ke nnɔɔme nn h́ we.

Ulééca ye h́la le

⁷ Pinésáne lala kecire, Ulééca kémee ke h́la nn léeri. Lē nnya, li pise re tóké n lakaane. Usoi nkó yee uucɔ h́ la ye Ulééca ukó le un kɔ Ulééca nyu. ⁸ Ulééca ye h́la le. Nkó yee úu uucɔ h́ la úu Ulééca céri. ⁹ Ulééca ye Ukepipi cireníhe ketē kecáá tummele re keké nfáa fale ró he. Lē kuú ne nyíse re u ró lalē. ¹⁰ N̄la mmē ne ne mmpehē le. Ái tɔɔ Ulééca la, amá uyee t̄ la uu pree Ukepipi tumti ake kemecire kp̄si ake arókópe kecáá he yarē inyóɔnseseé aké ne arókópe ró sárei.

¹¹ Pinésáne lala kecire, in te lē ke Ulééca uu ró la, li pise re tóké kɔ n lakaane. ¹² Úka úu Ulééca yénaalē. Amá tɔn n lakaane, t̄ ne Ulééca ye pénélenle un kerómeé we, unla nn kɔ kerómee yipaalē.

¹³ Ulééca ye Unfaasɔne ró hele. Lelēe ye nyíse re tɔ ukeméé wele uyē un kɔ t̄ kéméé we. ¹⁴ T̄ ne yenle ari kɔ n símisi re Sáa ye Kepipi ketē kecáá tummele re keké p̄soi ayu la. ¹⁵ Úye un n ceri un tinhaa re Yeosu ye Ulééca Kepipi le, li nyísele re liute uyē ne Ulééca ye pénélenle un ne Ulééca kéméé we Ulééca p̄ɔɔn kɔ ukeméé we. ¹⁶ T̄ ne yenle ari céri re Ulééca ye ró lalē arí ne kefa tene.

Ulééca ye h́la le. Nkó yee h́la m má ne Ulééca ye pénélenle pin ne we, Ulééca un ukeméé we, uyē un kɔ Ulééca kéméé we. ¹⁷ Tɔn h́la m má ne nketɔ-pɔ, t̄ fe arí ha keyáa kē ke Ulééca uú ne ró h́ túhaanene ne tirópɔɔ n we, ke irósoi kari ketē nté h́ le ii Kirisi ikó meɔ h́ we nnya. ¹⁸ Nkó yee h́la m má úu ye iwame n wai. N̄la mee h́ we ne nketɔ-pɔ yē iwame lakasele. Iwame yē nyísele re usoi kewuu ye túúni re pi yé kutu u ripasa. Lē nnya, nkó ke iwame ii h́ we nla h́n nyarh́ ne nketɔ-pɔ.

¹⁹ Amá in tɔɔ, tɔ Ulééca lalē re uyee mefoi ró la nnya. ²⁰ Úye un m ma re: “Ne Ulééca lalē”, un kɔ pree uu-soicɔ ipuri yulu, liute ye unɔɔme le. Nkó yee úu usoi kɔ kuu n nyáni h́ la úu yé fe uké Ulééca kúu n nyáni n la. ²¹ Kirisi ye kɔ pree isé ró hele re nkó yee Ulééca h́ la uké kɔ uusoicɔ n la.

Nfatene mee h́nanhe kapi ye ne n feriyee

5 Nkó yee ne kefa n tene re Yeosu ke Ulééca uu wée ye Ulééca kepipi le. Nkó yee usáa h́ la yē kɔ usáa siwá n lalē. ² Tɔn Ulééca n la, tɔn kɔ uisē n tikilē kai yé nyíse re tɔ Ulééca siwá lalē. ³ Ulééca isé pimúlē kémee kai ye nyíse re usoi ye Ulééca lalē. Uisē ii kɔ pree páápú. ⁴ Mpá Ulééca kepipi kéye ye ketē kecáá likó h́nanhe feriyee. Ntófatenē nnya kake ye feriyee. ⁵ Wóo ye fe uu ketē kecáá likó feriyee, insá uyee ne kefa n tene re Yeosu yee Ulééca Kepipi?

Yeesu kecáá aseéra pilese nsímé

⁶ Yeosu Kirisi yee ketē kecáá ka ne míni ne ménye. Ái míni ηmane kuú ne ka, amá míni ne ménye kuú ne ka. Nfáasɔne mee lē símisi. Nfáasɔne mee nsímései ute. ⁷ Lē nnya, p̄iseérakɔ ye pitaani le: ⁸ P̄ep̄ee nní Nfáasɔne ne míni ne ménye. Piketaani ye kɔ ηmureile re nsímései ye mu. ⁹ P̄isoi yē aseéra lesele ari ηmurei. Ulééca rinɔɔ kuu rinháa ye kɔ pree lē fele. Uyee Ukepipi kecáá aseéra lese. ¹⁰ Nkó yee Ulééca Kepipi ne kefa n tenelē ye aseéra nyē ukefa-i yekeilenle. Nkó yee úu ne kefa n tene ye waise re Ulééca ye unɔɔme le, kúu rinɔɔ tē ke Ulééca uu Ukepipi kecáá rinháa ne kefa n tene nnya. ¹¹ Ulééca ye nfáa teneciré ró hele. Ukepipi kémee ke nfáa mmē h́ we. ¹² Nkó yee Ulééca Kepipi kē n nyu ye nfáa teneciré mále. Nkó yee úu Kepipi kē m má úu kɔ nfáa teneciré má.

Nfáa teneciré kecáá nsímé

¹³ Nó mpí nɔɔ nní Ulééca Kepipi ne kefa n tenelē, n̄ kam títelē tē wɔipɔ re ani ceri re nó nfáa teneciré mále. ¹⁴ Tɔn ne Ulééca n tálē, tɔn yo umela kémee u m pise, u ye ne ró kónle. ¹⁵ Tɔn n nyu re mpá yo kari u pise u ye ne ró kónle, tɔ kɔ nyule re tɔ lē kari u m pise piyéne masile.

¹⁶ Usoi un umáreɔ n yē un akópe nyee áa ye ne nkɔ h́ ka n wai, uké ukecáá Ulééca yáasi uké nfáa u he. P̄ep̄ee ye akópe nyee áa ye ne nkɔ h́ ka n wa ηmane kecáá kam te piké ye Ulééca yáasi. Akópe anyine yē ne nkɔ kale. Ái p̄ep̄ee ye akópe nyee ye ne nkɔ h́ ka n wa kecáá kam te ani ye yáasi.

¹⁷ Mpá mewai kópe méye ye akópe le. Amá ái akópe nnéi nyee ye ne nkɔ ka.

¹⁸ Tɔ nyule re usoi nkó yee Ulééca kewá úu ye akópe n wai. Ulééca Kepipi yē kericuruu kecáá m paílenle, ukpááree Setani úu ye ke rica. ¹⁹ Tɔ nyule re t̄ ne Ulééca pikó le, ketē nnéi pikó p̄ɔɔn ukpááree Setani nnanje-i pansente.

²⁰ Tɔ kɔ nyule re Ulééca Kepipi ye kale ake mesɔhɔ ró he tóké ye ne Ulééca yíkíyiki céri. Ukepipi Yeosu Kirisi

κεε τό νε Uléecaa yíkíyiki uyě tipéne tɔn ne we. Yeesu Kirisi uyee Uléecaa yíkíyiki. Uyee nfáa teneiré. ²¹ Nǎ sinéwǎ, ani nómenécíre ne piléé tí.

2 Yohani

Lelɛ rítelɛ ntí kɛmɛ ń we

Títelɛ lírũ kɛ Yohani uu n wóí yɛ rítelɛ lɛ kɛ Yohani uu "Unósi" kɛ Uléecaa uu n wée nɛ usipipi n wólu. Picɔ yɛ músu rɛ li yé Uléecaa icápine nɛ ikemɛ pikó kuú nɛ mánɛ. Li rikemɛ nyísele lɛ kapi yé nɛ picélaa nɔwɛ n sónɛ.

Ifaaci iyɛ mekériine yɛ mmé:

1. Útelɛwɔlɛ yɛ pɛpɛ rítelɛ ntí n kéeɛni símisile rɛ pikɛ nsímései nɛ ńla kɛmɛ isoi n lɛ (1-6).
2. U rɛ pisoi piké nɛ pɛpɛ Uléecaa icélaa memíi n céesi pimɛcire tí (7-11).
3. Uléecaa icápine inyine pikó iyáhaa kuu pɛ kuu nté n wólu palɛ (12-13).

Iyáhaa

1 Née Yeesu Uléecaa icápine uwéese, née pɔ́ Kiriya kɛ Uléecaa uu n wée nɛ sipópipi kam ń la nɛ kefa kɛsɛ rítelɛ ntí wólu. Ái menécíre née nɔ́ la, amá mpí nnéí pɛɛ nnésímései n nyu yɛ kɔ nɔ́ lalɛ. ² Tɔ́ nɔ́ lalɛ rɛ nsímései yɛ keróméé we nnya. Mesére knn yé kɔ keróméé n we. Nɛ nɔ́ yáasi!

³ Sáa Uléecaa nɛ Ukepipi Yeesu Kirisi yé ípɛelée rɔ́ nyíse, api nfanare rɔ́ nyíse api kɔ nkíɛniɛ rɔ́ hɛ tɔ́ké nɛ aseí nɛ ńla kɛmɛ m pénéɛ.

Nsímései nɛ ńla kecáá nsímé

⁴ Kam n yé tɛ sipówá kecɔpɛ sinyine yɛ nsímései tik-ilenlɛ yare kɛ Sáa Uléecaa uu rinɔ́ rɔ́ n hɛ mɛcɔ, li meyánsei né larisile. ⁵ Nɛ nkpéni pɔ́ Kiriya pise rɛ tɔ́ké n lakaane. Ái isé fale kam wólu nen pɔ́ pápɔ́lɛ. Isé iyɛ kari hái kékoraane-me ń yɔ́sí yɛ nyi. ⁶ Nla yɛ pise rɛ tɔ́ké Uléecaa isé n tikilɛ tɔ́n nɛ sónɛ. Kei yɛ isé iyɛ kari yé n tíkilɛ tɔ́n nɛ sónɛ yare kuu kékoraane-me rɔ́ n céesi. ⁷ Pinɔ́wɛ kulúí yɛ ketɛ kecáá lonaaɛnɛ pin kesu rɛ

Yeesu Kirisi úu panse kesoi pipi yíkíyiki uú nɛ ketɛ kecáá weri. Kei kapi yɛ nɛ ceri rɛ uyɛ lɛ n wai yɛ unɔ́wɛ lɛ un kɔ Kirisi ulaarɔ́. ⁸ Lɛ nnya, ani nóménécíre tí ńsɔnɛ, áni kape nɛ pirókei nnéí kari n wa kulaa m paa nnya. Amá ani liiheɛ nnéí yɔ́sí.

⁹ Nkó yɛ úu Kirisi icélaa m múílɛ uké ikɛtɔ́ ɛmanɛ nɛ m pálɛ, un pɛɛ fáauselɛ, úu Uléecaa kupéneɔ́ kɛmɛé we. Nkó yɛ Kirisi icélaa m múílɛ yɛ Sáa Uléecaa nɛ Ukepipi ɛmureile. ¹⁰ Úyɛ un nókénéméé n ka unsá icélaa iyɛ nɛ n hapɔ́, áni kape nókénéyɔ́-i u yɔ́sí, áni kape kɔ u yáasi ricuruu. ¹¹ Úyɛ un u n yáasi, li wa yare u nɛ uyɛ pɛɛ kesé umɛwai kópe mɛ kɛmɛé we.

Nsímé tɔ́wɔ

¹² Nɛ nsímé meyá mále ké nɔ́ símisi, amá ám la ké neni rítelɛ nɛ kéwɔlɛ nɛ lɛ wa. Nɛ lalɛ ké nókénéméé hapɔ́ ari pɛé n nyáneine nen nɛ nɔ́ símisi tɔ́ké nɛ mpɔ́ɔnare m má nɛ kɛtɔ́-pɔ́ nnya.

¹³ Upóyɛinɔ́si kɛ Uléecaa uu n wée siwá pɔ́ nɛ kɔ pɔ́ yáhaapɔ́.

3 Yohani

Lelee rítelé ntí kémee n' we

Utisi unyine kapi ye n sée re Kayusi ke Yohani uu rítelé ntí wóí. Ári ukecáá nkó nka nyu, insá kuu Nléécaasimé ne asei n tíkílě nmanε. Umewee ye ne Tiyotirefu mekó kóólelenle. Tiyotirefu ye icápine kémee úyukwó unyine le ke Yohani uu n kési.

Ifaaci iyě mekériine ye mmé:

1. Úteléwɔle ye Kayusi pakarente, asei kuu n tíkílě ne pikei kuu Kirisi pikó n wapisi nnya (1-8).
2. Tiyotirefu nsě ye nfasimé u tanaalenle (9-10).
3. U Temetiriisi isoi sɔne nkó símisile (11-12).
4. U símaapɔ re u yé pi rilóólú uu kɔ iyáhaa pi papɔ (13-15).

Iyáhaa

1 Né Uléécaá icápine uwéése, née pś Kayusi kam n' la ne kefa kese rítelé ntí wólu.
² Unésáne lala kecire, ne welu re pɔké rhpá yo kémee kéyu n s' pɔké kɔ isare n láárú yare kaa nní Uléécaá ncee kémee kéyu n s' meɔ. ³ Pirómáreɔ pinyine ye nté kale api né símisi re nsímései ye kepóméé wele, pɔn kɔ n' sɔne n tíkílě. Li rinékíh' niɔukusele meyíkíyiki. ⁴ Líka áí ye rinékíh' niɔukuse ai tósu kam yé n' kó te sinéwá ye asei tíkílě.

Kayusi ye asei tikilenle

⁵ Unésáne lala kecire, pɔ ye pɔn yo n yekei re pɔ wa, pɔ ye nyísele re pɔ asei ute le aá ne Kirisi pikó li wai, rhpá pin kucɔyu pikó. ⁶ Pi Uléécaá icápine pikó keyu-i n' la kaa pi n nyíse kecáá símisile. Pɔn n fe pɔn pi n lě yare kai Uléécaá kémee m pise piké ne pincee rincóh' li nyamlε. ⁷ Upíima pikei nnya kapi ncée tíkílě. Ápi pepεe ápi Uléécaá n nyu anipe-i líka yɔsí. ⁸ Lě nnya kai pise re tɔké lipite pě lě, tó ne pě tɔké ne kesě nsímései n yóólě nnya.

Tiyotirefu ne Temetiriisi

⁹ Ne Uléécaá icápine pikó kételépi wóile. Amá Tiyotirefu yee íyukwó pɔɔ keɔpe n' la úu rɔ yɔsí. ¹⁰ Lě nnya, nen ha píyei n hapɔ, ne mewai kuu n wapisi un kɔ keróccá nsímé kópe símaankee keenkeene. Lě áí nkɔpáni u tu. Úu ye kusáne pimáreɔ pεe n sónaapɔ wa, úu ye kɔ n' murei re pepεe piwai n' la piké wa, uu kɔ pεe Uléécaá icápine-i pi lese.

¹¹ Unésáne lala kecire, kape ye ne líkópe piwai yíraane, amá a ye ne lisɔne yíraane. Nkó yee lisɔne n wai ye Uléécaá ukó le, nkó yee akópe n wai úu Uléécaá nyu.

¹² Mhpá úye ye símisi re Temetiriisi ye isoi sɔne lele, háí ricuruu nsímései mee ukemeé n' we ye nyísele re u isoi sɔne lele. Tó ne kɔ ukecáá lě símisile. Pɔ kɔ nyu re lě kari ukecáá n' símisi ye asei le.

Iyáhaa tɔɔɔ

¹³ Ne nsímé meyá mále ké pɔ wóipɔ, amá ám la ké rítelé ne kéwɔle ne lě wa. ¹⁴ Ne lalε ké nfáani pɔ yě, ari pεé n nyáneine tɔn ne símisi.

¹⁵ A ne nkíh'nihe n we.

Pipósáne re ké pɔ yáási. A pirósáne yáási, aa pinnéi rhpá úye uiyáhaa u pa.

Yuuti

Lelɛɛ rítelɛ ntí kɛmɛɛ ń we

Kirisi pikó nnéi ke Yuuti ritelɛ ntí arí ne máne. Tinsímé ne Piyɛɛ ritelɛ lírũ nkó ye lale nké nse. Pɛpɛɛ icélaa nɔɔme n céési pin nsé kópe sónɛ kuú ne atɔpi wai.

Ifaaci iyɛ mekériine ye mmé:

1. Lelɛɛ rítelɛ ntí kɛmɛɛ ń we (1-2).
2. Pɛpɛɛ icélaa nɔɔme m pásii nkó (3-16).
3. U Kirisi pikó ikari kpáselenle re piké ńla ne nfatene kɛmɛɛ n ɛmɔ́púlɛ (17-23).
4. Uléécaɔ ye ipakare te (24-25).

Iyáhaa

1 Née Yeesu Kirisi ukéikó ne Yakupu uwā kapi ye n sée re Yuuti. Nó mpí ke Sáa Uléécaɔ uu nní ń sée kam títelɛ wólú. U nó lale uu Yeesu Kirisi anipe-i nó wai re uké nɔ́kenécáá m paílɛ. ² Uléécaɔ uké nfanare nó nyise uu kɔ nkíɛnɛɛ nó he uu kɔ meyá nó n la.

Pɛpɛɛ nnóɔmesimé n céési kecáá nkó

³ Pinésáne lala kecire, ne pɛɛ lale ké lɛ ke Uléécaɔ uu kesé tɔ ne nnó ayu n lɔ kecáá rítelɛ nó wóɔɔ. Ne nkpéni yé te li meyíkíyiki pise re ké nní nó wói ké ne nfatene atɔpi kɛmɛɛ nó n ɛmɔ́púsɛlɛ. Uléécaɔ ye mecírenɛɛ nsímé mmɛ ke upikó apí ne kefa n tene pamele.

⁴ Ái líka nnya kam lɛ símisi, simúhɛ kópe písoi pinyine ye riséɛ ne nó cɔ́hɔnelenle. Pi Uléécaɔ ipɛléɛ waisele yare ncée kuu pi he re piké mewai kópe ne piripɔɔ n wai. Urócélaa cirenɛɛ ne Urópiima Yeesu Kirisi kapi lɛ yulu. Háí mekɛɛ-me kai wólalɛ te akpanii nyee pilikó.

⁵ Ḿpá kani nní pinyuwe m máálɛ, ne la ké nó léise re Upíima ye pɛɛ mekɛɛ Isirayeli pikó riyu lɔle Esipiti keté kecáá, amá uu pɛɛ limemáá tíyese pɛpɛɛ ápi pikɛɔpe ne kefa u n tenelɛ apí kpíni. ⁶ Piléécaatume pinyine ye pɛɛ ne Uléécaɔ wóɔsile re ketóne ke-i kuu pi n tónse áke ne pi risá, apí pɛɛ pimɛcire ketóne conse. U kɔ pɛɛ kuɛmaha kɛmɛɛ-ɔ tonselenle pin mesére pahaalɛ líkɛ ha ne keyáa ké kuu pitúhaane pi n sánti tu. ⁷ Ani Sotɔm kuyu ne Komɔɔri kukó ne ayu nyee ne a n kólɛ nkó léise. Piléécaatume meɔ mmé ke kei pikó apí pɛɛ méwoo méwoo wai. Apí n la pitisi ne pitisicɔ piké n sói. Lɛ nnya ke Uléécaɔ uu kutu pi ripasa uu nna teneciré kɛmɛɛ pi sáɔɔ. U lɛ wale re ḿpá úye uké kei yé uké ne umɛcire tí.

⁸ Lɛ ke pɛpɛɛ nní ne nó n cɔ́hɔnelɛ pɔɔ kɔ we. Simúhɛ kópe sin pi n lɛɛme, apí pɛɛ piipɛɛ lilala ne pimɛcire mékperinkpe n wai, ápi kɔ Upíima nnaɛ waiselɛ, pin keyómɛcaɔ-ɔ linaɛ-ɛnɛ lámaankɛɛ. ⁹ Moisi ye pɛɛ kpule, Uléécaatume wéese Misɛeli ne Setani apí ukécáá cɛɛsi. Pi pɛɛ pásainɛle re wóo ye u kpísi. Ḿpá ne lɛ,

Uléécaatume wéese Misɛeli ricuruu úu kaha uké Setani lámaankɛɛ. Amá nse kuu u maa re: Upíima uké kutu pɔ ripasa. ¹⁰ Amá písoi pɛ pɔɔ, lɛ aseí kápi n nyu kapi ye lámaankɛɛ. Lɛ kapi isee meɔ méwoo n nyu lɛɛ pi kopaalɛ. ¹¹ Íwe kapi topori! Kayɛ ncee nɔɔ kapi tíkilɛ. Siwóo nnya kapi pimɛcire kpísi apí mpɔleceɛ tikise Palam meɔ. Kapí ne Uléécaɔ n kɛɛɛɛ yare ke Koree uu n wa meɔ nnya kai pi ritékéé. ¹² Kei kani ye n cápine re nɔ́kɛ memáreɔ iluke li, pɛpɛɛ ye nórínɛɛ kpu. Kei ke pɛɛ apí ye pimɛla anyá súkei, ápi ne úka kutu cɔlɛ. Pi we yare ahoɛ ke kuyɔ aku n kpáúlɛ. Pi kɔ wele yare kuléé nkú kɛɛ áku ye m mári, ḿpá lin kuimaretuɛ n tu. Pin ku n wehe, meté kaku pɛɛ lɛ kpu.

¹³ Mínimaa kɛmɛɛ ániwalɛ pape-pape kapí ne menyíne we. Pi ye pimɛwai kópe lesɛle apí yánesi yare ke ániwalɛ aa ye míni kuwálɛ ń yánesi. Pi kɔ wele yare awárepi nyee méwoo n sónɛsi. Lɛ nnya ke Uléécaɔ uu kuɛmaha píima-i ketóne pi he re piké kei mesére n tũ. ¹⁴ Pirókpure kɛmɛɛ, Enɔki ye Atam siyase kɛmɛɛ kunai sééi-sééi ukó le. U háí mekɛɛ-me písoi pɛɛ kecáá maa re: Upíima ye wemɛle ne upileecaatume kulúí ¹⁵ piké ne písoi nnéi túhaane. U yé piwaikópeɔɔ akópe pa, mewai kópe nnéi kapi n wa nnya. U yé kɔ pikópeɔɔ pɛɛ áyu n wéési alɛ kapi u n lámaankɛɛ kecáá akópe pi pa. ¹⁶ Písoi pinyine ye pi pɛɛ mesére n ɛmúlaankɛɛ. Ái píkaí pi láárú. Pílikáipi-káipi kapi ye wa. Pi ń-yuwélaasimé símaankɛɛle pin ne písoi kahaankɛɛ re piké linyine pikemɛɛ yé nnya.

Kirisi pikó nsé kecáá nsímé

¹⁷ Amá nɔ́ pinésáne lala kecire, nɔ́kɛ ye nsímé ke Urópiima Yeesu Kirisi pitume apí mekɛɛ-me nó rin-yóo léise. ¹⁸ Pi ye pɛɛ nó n yóólɛ te: Ituɛ tɔɔɔ kumúhɛ kun n tu, pinyine pɛɛ písoi n sɛnnyi yé kam, ápi yéé pílikáipi-káipi nnya Uléécaɔ wuri. ¹⁹ Pɛpɛɛ pikóólentene písoi keɔpe tanaalɛ. Lɛ ke piricuruu apí m músu ɛmɛne kapi wai. Uléécaɔ Nfaa ńn pikemɛɛ we. ²⁰ Amá nɔ́ pinésáne lala kecire, nɔ́kɛ nómɛnécíre n ɛmɔ́púsɛlɛ

nn nfatene sone ke Nfáasone nn nó h he nnahe ne keyóme yáási. ²¹ Ani Ulééca nla kéméé n we nn mé te Urópiima Yeesu Kirisi yé unfanare nnya nfáa teneciré nó he.

²² Ani ye pepere ne h we pin tíru íwe té. ²³ Ani piayu lo ani nna teneciré-i pi lese. Ani ye ko picw íwe té. Amá ani nómenécíre tí, áni kape ye pilikó líka ne rikw, aí ne pimelape ke pimewai kópe ame m póriinkee péne.

Ipakare twkw

²⁴ Ulééca ye hnahe mále uké ne nó n léraalé áni yé píkai loó, uké ko ne kei káni yé ha akópe m má nó ha, ai ko nó n láárú aní ha ne umeywopi kémee u yenu.

²⁵ Uyee Ulééca Cireníhe, uyee ne Urópiima Yeesu Kirisi ritiki uú ne aróyu lo. Kái ne mpa píyei-me n kpiime ne neni-me ne mpa píyei-ko, uyee hmule ne ríyu ne hnahe ne meywopi meséere te! Amí!

Yohani Meyeue

Lelee rítelé ntí kémee n we

Yohani yee rítelé ntí wóí. Kumúhè kpe-i kuu rítelé ntí n wólú, míni kepáápáá ketè kè kapi ye n sée re Patimɔsi-i kuú pée we. Pee mekee Asii keteni-i, kuwélé kunyine-i kake ketuñeleeme-mè we. Kumúhè kpe-i ke Rɔm uyɔɔpi uú pee Kirisi pikó wéékuselè. Uléécaá icápine iseei inyine kuu rítelé wólú. Méyene kulúí ke Yohani uu n yénti te Yeesu ne upikó ye mewai kópe linañe-nañe feriyè ne kété-pɔ nkó ke méyene mè ame símisi.

Ifaaci iyè mekériine ye mmé:

1. Yohani ye umecire lese uu nyíse re u Kirisi yee nkɔ kémee n yisi utume le (1:1-8).
2. Átelé aseei kapi Uléécaá icápine yee pee mekee Asii keteni-i n we n wóí (1-3).
3. Yeesu ye mewai kópe linañe-nañe feriyè (4-20).
4. Ketè fale ke Uléécaá uu piléseme n la kai áyu tɔɔɔ kéméé ne mánè: lelee keyómecaa fale ne ketè fale ne Yerusalem fale (21-22).

Yeesu ye umecire Yohani nyíse

1 Méyene ke Uléécaá uu Yeesu Kirisi n yéneise re uké upikeikó lelee nfáani n sɔnti nyíse. Lè kuú ne uutume n tumme re uké uukeikó Yohani nyíse. ² Yohani ye lè nnéi ke Yeesu Kirisi uu u n nyíse yenle uu kɔ yóó re Uléécaá Nsímé ye mu. ³ Uyee nsímé mmú n kénéni ne pepee anɔ nnyé nyee lelee masí kepire-pɔ n waine nkó kutu n cólè pin kɔ lelee nkemee n wólalè múílè ye pínarekome le! Li we re itunje ye tulé.

Pi Uléécaá icápine iseei yáasi

⁴ Né Yohani, née Uléécaá icápine iseei iyee Asii kuwéé-mè n we wɔlu nen i yáasi. Uyee n we, un kɔ pee mekee-me we, un kɔ weme, ne ifáa iseei iyee uriyɔɔpitú keyu-i n tú piké ípeelé ne nkíñiñe nɔ nyíse. ⁵ Yeesu Kirisi ye úseérakɔ le yee nsímései m má. Uyee pikɔkɔ keɔpe mefoí nfáa yè. Uyee ketè nté piyɔɔpi uwéése.

Uyee rɔ la uu umenye ne arókópe heere. ⁶ Uu tíyese ari panse mpuri mee Usáa Uléécaá inyɔɔñe n wai. Uyee ríyu ne n-yɔɔpinañe te rípa píyei-pɔ. Amí.

⁷ Uyee nkó ahope kéméé weme. Mpa úye ye u yenuñe, aí ne pepee uilúkè n luri péne. Ketè nnéi isoipuri yé uyè nnya nkɔ tone. Eee, lee ni, amí!

⁸ Upíima, Uléécaá ye maa re:

Née Ufoí ne Utɔɔɔ, uyee n we un kɔ pee mekee-me we, un kɔ weme, nnañe nnéi Ute.

Lè ke Kirisi uu Yohani n nyíse

⁹ Né, núnémáreɔ Yohani, tɔ ne nnɔ tɔ kesé Uléécaá iyɔɔpi kémee n we, tɔ ne nnɔ ye íwe lele tɔn ne Kirisi kupéneɔ kéméé ñmɔɔpúlè. Míni kepáápáá ketè kapi ye n sée re Patimɔsi kémee kapi ne nnañe né ha re ne

Nléécaasimé yóólè nen kɔ Yeesu kecáá aseéra lese nnya. ¹⁰ Nfáasɔne nn Upíima keyaa ketúhè kenécáá súiri, am pee kenépire-mè metè menyine kom men calé yare rináatɔh metè, ¹¹ men tee re: A lè kaa nní n nyáni rítelé rinyine kémee wóí aa Uléécaá icápine iseei iyè papɔ. Iyee nní Efeesi ne Simirini ne Perikam ne Tiyatiiri ne Sariteesi ne Filatelifii ne Lawutisee ikó.

¹² An ñmeelú ké uyee ne né n símisi yè. Kam tiñmeelú, am sífiráa sitɔsi siseei kapi ne wura n wa yenu. ¹³ Unyine yee kesoiipi ne menyine n we un sífiráa sitɔsi sè keɔpe we. Kutúkanka caaca kuú pee tanaalè un tikíñ kecáá kútampálá kapi ne wura n wa télè. ¹⁴ Uriyu ne unnyúpi ye wariyele yare nkume tomé, née yare mpáhamè. Uinipee ye we yare inalempi, ¹⁵ uana an we yare nweni ñmɔɔ mee n wa yare n nna kémee riwɔñɔle, umetè pɔñ we yare míni píima menyine iwɔɔ. ¹⁶ U pee ukunipe luke-luke ne awárepi aseei múílèñe, titèhe ne kenɔɔpi píh-píh ne meyele metè tin unno-i léeri. Ukeyu ye pée wele yare ntunje mee tore.

¹⁷ Kam u n yè, am uana metene lolu yare ne kpule. Uu pee ukunipe luke-luke kenécáá lía uu re: Iwame íi kape pɔ wa! Née Ufoí ne Utɔɔɔ, ¹⁸ nen kɔ nfáa má. Ne pee kpule, amá née nkó ne nnéfáa rípa píyei-pɔ. Ne nkɔ ne pikɔkɔ kelò kehánne múílèñe. ¹⁹ Lè nnya, a lè kaa n yè wɔí, lelee n we ne lelee masí kepire n sɔnti.

²⁰ Awárepi aseei nyè kaa kunéñe luke-luke kémee n yè ne sífiráa siseei sitɔsi sè kapi ne wura n wa aseeyee m pékaalè ye nnyé: Awárepi aseei nyee pilécaatumè le pee Uléécaá icápine iseei iyè kecáá n paílè. Sífiráa siseei sitɔsi sè pɔ ne Uléécaá icápine iseei le.

Nsímé kapi Uléécaá icápine iyee Efeesi-pɔ n we n wóipɔ

2 A ulécaatumè yee Efeesi-pɔ Uléécaá icápine kecáá n paílè wɔipɔ re uyee awárepi aseei ukunipe luke-luke kémee m múílè, uyee sífiráa sitɔsi siseei sè

kapí ne wura n wa keɔɔpe n sɔne ye maa re: ² Ne meɔwɔi ne pipókei ne pipóhómóɔpú nyule. Ne nyule re áa ye pikrááree kecáá rikpá. Pɔ pepere n tee re pi pitume le ápi kɔ pɛe pitume peenule aa yénu re pinóɔme ye pi. ³ Pɔ hmóɔpúlenle. Pɔ rinényíri nnya íwe lile ái kɔ pɛe pɔ feriyɛ. ⁴ Amá mmɛ kaɔn ne pɔ n cési yee re áa nkpéni náa foí kaá pɛe m má kénécáá má. ⁵ A léise kei kaa n loó, aa apókópe kepire tɔ, aa meɔwɔi foí piwai pɛle. Insá lɛ, né kepóméé kam am kópófiráa ketɔsi keketone-i yukuse, in te áa apókópe kepire ritɔ. ⁶ Amá lelee kepóméé n nyarí yee re pɔ Nikolayitiye mewai kesule yare ke née kɔ me n késu meɔɔ.

⁷ Úye un ukóme, uké lɛ ke Nfáasɔne nn Uléécaá icápine n símisi kutu ricɔ. Nkó yee n feriyɛ kam kuléé kɛe ye nfáa n he kun Uléécaá kémee-pɔ we apipi pane uké li.

Nsímé kapi Uléécaá icápine iyee Simirini-pɔ n we n wóipɔ

⁸ A uléécaatume yee Simirini-pɔ Uléécaá icápine kecáá m pailɛ wɔipɔ re Ufoí ne Utɔɔɔ, uyee pɛe n kpu uu nkpéni pɛeri un nfáa má ye maa re: ⁹ Ne mpótóosi píima-i kaa n we ne ipówe kaa m má nyule, pɔn kɔ ne umámá. Ne kɔ nkópe ke pepere n tee re pi Pisuífi le api kepócaá n símaankɛe nyule. Pi kɔ pɛe Setani icápine pikó le. ¹⁰ Kapɛ íwe iyɛ kaa n lenɛ kewu n túúni. A kɔ kuníri yé nókenécɔpe pinyine kukpaniilee tã kuké ne nɔ m peikɛe nnya. Li yé kɔ siyáa kefi kémee nɔ wéékuse. A aseí ritiki, mprá lin nkɔ ye mu, ké pɛe nfáa pɔ he re pɔ feriyɛ nnya. ¹¹ Úye un ukóme, uké lɛ ke Nfáasɔne nn Uléécaá icápine n símisi kutu ricɔ. Nkɔ lírú n he uyee n feriyɛ líka wainɛ.

Nsímé kapi Uléécaá icápine iyee Perikam-pɔ n we n wóipɔ

¹² A uléécaatume yee Perikam-pɔ Uléécaá icápine kecáá m pailɛ wɔipɔ re uyee ritéhe ne kenóɔpi píj-píj ne meyele meté m má ye maa re: ¹³ Ne nyule kei kaa n we. Kei ke Setani riyɔɔpitú pɔ kɔ we. Áa rinényíri kesi, áa kɔ kefa kaá ne né n tenelɛ fóm, mprá siyáa se-i kapi unékeikó Antipaasi yee aseí n tíkile nókenémee kei ke Setani uu n we n kpu. ¹⁴ Amá mmɛ kaɔn ne pɔ n cési ye kɔ pɛe mmú re: Písoi ye kei we, pin Palam icélaa múlɛ. U Palaki céesi re uké ripine wa Isirayeli sipipi síké inyóɔnsesare li síké kɔ iwásánkaí n wai líké ne kelólé-mɛ si ha. ¹⁵ Limɛɔ ke pɔ kɔ písoi má pɛe Nikolayitiye icélaa n tíkile. ¹⁶ Lɛ nnya, a apókópe kepire ritɔ, insá lɛ né kepóméé hapɔ am titéhe kam nnó-i n wailɛ ne atɔpi pɔ wai. ¹⁷ Úye un ukóme, uké lɛ ke Nfáasɔne nn Uléécaá icápine n símisi kutu ricɔ!

Nkó yee n feriyɛ kam Uléécaá iluke † yee m pékaalɛ ne ripare tomé hene. Tinyíri fale rinyine tee ripare tɛ kecáá wólaalɛ. Úka úu ri nyu, insá uyɛ kapi ri n he.

† Uléécaá iluke: Iyɛ kapi ye pɛe sée re maani Méleepɔ ritelɛ kémee: Méleepɔ 16:32-34.

Nsímé kapi Uléécaá icápine iyee Tiyatiiri-pɔ n we n wóipɔ

¹⁸ A uléécaatume yee Tiyatiiri-pɔ Uléécaá icápine kecáá m pailɛ wɔipɔ re Uléécaá Kepipi inipɛe yee n we yare inalempi, keana an kɔ we yare nweni hmɔɔɔ sɔne ye maa re: ¹⁹ Ne meɔwɔi ne mpóla ne mpófatenɛ ne pipókei ne pipóhómóɔpú ne meɔwɔi tɔɔɔ mee mefoí kulú n fe nyule. ²⁰ Amá mmɛ kaɔn ne pɔ n cési yee re pɔ unósi Yesapeeli yee n tee re u antepu le riyá un pinékeikó kírassente re piké méwoo méwoo n wai pin kɔ inyóɔnsesare le. ²¹ Ne u yálenle kelene re uké uakópe kepire ritɔ, amá úu la uké uiwásánkaí mewai mɛ kepire ritɔ. ²² Áa yɛ! Ne nní lɛ u ne pepere kesé iwásá n wai kefine kecáá sáne piké íwe píima li, in te ápi pimewai mɛ kepire ritɔ. ²³ Né tíyese api usiwá kóni. Uléécaá icápine nnéi yé pɛe céri re née ye usoi kemúhé ne ulilala lee m pékaalɛ pereí am céru. Ne kɔ mprá úye mewai kecáá ulikó u pane.

²⁴ Amá nɛ Tiyatiiri pikó picɔ mpí, nɔ ye áni nní icélaa iyɛ n tíkile, áni kɔ lɛ kapi n tee re Setani líkó lee m pékaalɛ ceri, ne maa re ám nɛ ncɔni náa ncɔ cɔnsene. ²⁵ Amá ani lɛ kani nní m má anípe keté m múlɛ ké ha ne pɛeme.

²⁶ Uyee n feriyɛ, uyee menéwai rimmúlú ne kété-pɔ kam nnaɔe kam unésáa kémee m má pane. Uyɛ kam isoipuri kecáá nnaɔe pane. ²⁷ Uyee keweninaapi ne isoipuri iyɛ sénine, uu kɔ i foresi yare sipéretúhu. ²⁸ Né kɔ rimarewarepi u he. ²⁹ Úye un ukóme, uké lɛ ke Nfáasɔne nn Uléécaá icápine n símisi kutu ricɔ!

Nsímé kapi Uléécaá icápine iyee Sariteesi-pɔ n we n wóipɔ

3 A uléécaatume yee Sariteesi-pɔ Uléécaá icápine kecáá m pailɛ wɔipɔ re uyee Uléécaá yee ifáa iseei ne awárepi aseí n te ye maa re: Ne meɔwɔi nyule. Pɔ rinyíri yenle re pɔ nfáa má, némpákanɛ pɔ kpuwaalenle. ² A ncɔni kémee yisi aa pepere n we pin kpi ikari waise ápi kapɛ ne n kpí nnya. Ám meɔwɔi yɛ men Unéléécaá inipɛe-i nyarí ne meketɔ-pɔ. ³ Lɛ nnya, a lɛ kaa nsímé n yɔsí ne lɛ kaa n kó léise aa akópe kepire tɔ. Pɔnsá n nyáni, ne sɔntile yare uyaa, áa yé pɛe céri ituɔe iyɛ-i kam yé pɔ rinkáikai. ⁴ Mprá ne lɛ, pɔ kɔ pɛe Sariteesi kei písoi mále pɛe ápi píilú mékperinkɛ m póriinkɛ. Pi yé ilú tomé tã, tɔ ne pɛ arí ne n sɔne re pi ne lɛ sá nnya.

⁵ Lɛ nnya, uyee n feriyɛ yé ilú tomé tã, ám yé urinyiri nfáa ritelɛ † kémee tinne. Né Unésáa ne pílécaatume keyu-i u ceri re u unékó le. ⁶ Úye un ukóme, uké lɛ ke Nfáasɔne nn Uléécaá icápine n símisi kutu ricɔ!

Nsímé kapi Uléécaá icápine iyee Filatelifii-pɔ n we n wóipɔ

⁷ A uléécaatume yee Filatelifii-pɔ Uléécaá icápine kecáá m pailɛ wɔipɔ re Uléécaá ukó ne Uyíkíyiki yee Ta-fiti kehánne m múlɛ, Uyee ye n hánne úka úu yé ha pɛe

†† Filipu 4.3

n hánesi, Uyee ye n hánesi úka úu yé ha pee n hánne ye maa re: ⁸ Ne mepówai nyule. Áa yé, ne kepóyu-i ihánaa hánnele ke úka úu yé n fe uké hánesi. Li we re mpónaŋe hn piye. Pɔ ko nnésímé rimúlúle áa ko rinényiri kesi. ⁹ Áa yé, ne Setani icápine pikó apónipe-i waine. Pi ye maa re pi Pisuiŋi le, ái ko pee lé. Pi kiraasele. Áa yé, né tíyese apí weri api kepónyáŋe-i wúla api céru re ne pee pɔ lalé. ¹⁰ Kaa nní nnésímé mee ye rinŋmɔ́púse rimmúlú nnya, né né ko ipeikeetuŋe iyee keté nnéi kecáa n sɔnti iké keté pikó peikee kéme pɔ rimúlú. ¹¹ Ne nfáani sɔntile. A lé kaa m má anípe keté rimúlú úka úu kape ne lé kaa n feriyé api pɔ he pɔ h́ yɔsí nnya.

¹² Né tíyese Uyee n feriyee uu Unélééca Kéyo kéme panse nléri cire-cire, úu yé pee píkai kei le. Né ukecáa Unélééca rinyiri ne Unélééca kuyu rinyiri, Yerusalem fale yee keyómecaa-pɔ Unélééca kéme n léeri wɔi, am ko rinényiri fale wɔlu. ¹³ Úye un ukóme, uké lé ke Nfáasɔne nn Ulééca icápine n símisi kutu ricɔ!

Nsímé kapi Ulééca icápine iyee Lawutisee-pɔ h́ we n wɔipɔ

¹⁴ A ulécaatume yee Lawutisee-pɔ Ulééca icápine kecáa m pailé wɔipɔ re Amí, úseérakɔ́ yee aseí m má un ko uyíkíyiki, un ko lé nnéi ke Ulééca uu n wa keko-raane ye maa re: ¹⁵ Ne mepówai nyule. Áa niŋú áa ko tolú. Amá pɔn pee n fe pɔké n niŋú nées pɔké n tolú! ¹⁶ Lé nnya, kaa nní m páipailé, áa ko niŋú áa ko tolú nnya, né kúúkee am nnénɔ́-i pɔ léseri. ¹⁷ Pɔ ye maa re: Ne umámá le, ne memá yénle, líka ái né párilé, áa ko pee nyu re ipɔ́ ye iwe wele, pɔn wariye, pɔn íwe má pɔn nyiinlé pɔn ko meŋmane we. ¹⁸ Lé nnya kam mesɔ́hɔ́ pɔ kpalé te a kenéme wura kapi n sáasi apí lole cáká-cáká lɔ aa pee panse umámá, aa ko ilú tomé lɔlu aa pee n lapaalé, iseí íi kape ne pɔ h́ wa re pɔ meŋmane sɔne nnya. Aa ko pite kapi ye inípee riñkeŋ lɔlu aa ipónípee keŋ pɔké ne n nyáni nnya. ¹⁹ Né, ne ye ne pɔ nnéi kam h́ la césile am ko kutu pi pasa. Lé nnya, kape siká wa, a apókópe kepire ritɔ. ²⁰ Áa yé, ne rinɔ́hɔ́-i nyenule nen ihánaa pepu. Úye un menété n kɔ, un tinɔ́hɔ́ n hánne, né ukeyɔ-i lomɔ́ tɔ ne uyé ari kesé iluke le.

²¹ Uyee n feriyé kam tíyese ari tinéyɔ́pítú kecáa kesé tone yare ke née n feriyé tɔ ne Unésáa tɔn kesé uriyɔ́pítú kecáa tɔ meɔ.

²² Úye un ukóme, uké lé ke Nfáasɔne nn Ulééca icápine n símisi kutu ricɔ!

Ulééca meyɔ́pi ke keyómecaa-pɔ pikó api yóm

⁴ Lé memá, am péé paí, am ihánaa inyine keyómecaa-pɔ yenu in hánnele. Am meté foí memé péé ne né n símisi kom men tee re: A nté ritaáme ké lelee masí kepire n waine pɔ nyíse. ² Mese ne mese, Nfáasɔne nn kenécáa súiri am pee riyɔ́pítú tinyine keyómecaa-pɔ yenu, unyine un tikecáa tɔ. ³ Uyee n tɔ mewee ye nkpráni yare ripare ŋmí-ŋmei née ríwéé meɔ, kuwamenirí pɔ́n riyɔ́pítú té kónúlé. Kumewee

ye nkpráni yare mehóle ripare. ⁴ Ayɔ́pítú afeéré ne ana nyee pee riyɔ́pítú té kónúlé, piwéése afeéré ne pina pin akecáa tɔ, pin ilú tomé tántilé, pin ayɔ́pikɔ́h kapi ne wura n wa piayu kecáa kípiilé. ⁵ Sikónetéhe ne meté menyine ne ikóné pisenkee ye pee riyɔ́pítú té kéme léentile. Sifiráa siseeí ye pee riyɔ́pítú té keyu-mé torelé nyaii. Si Ulééca ifaa iseí le. ⁶ Linyine ye pee riyɔ́pítú té metene wele yare sinípeenyáŋe-yelépi see mínima meɔ taŋelé.

Lifáakó lina linyine lee kéyu-mé ne kepire-mé inípee rhpá yei n tóraankeelé ye pee riyɔ́pítú té keɔpe ne rimekaneí wele. ⁷ Lifáakó foí ye wele yare kúkinaá. Lifáakó lírú ye ko wele yare rináapipi, lifáakó táánú pɔ ne nkpráni yare li kesoiyu mále. Lifáakó náii pɔ ne me-tuke maamaa mee n yóósilé ne menyine wele. ⁸ Lifáakó lé kena ye mále améŋ akpuulú akpuulú, inípee in rhpá yei tóraankeelé. Ápi kéyu má ne pimáikee ketúŋé ne kesine re:

Usɔne círicíri, círicíri, círicíri yee Upiima, Ulééca, Nnaŋe nnéi Ute.

Uyee péé we, Uyee we, Uyee ko masí sɔnti. ⁹ Mpa píyei ke lifáakó lé ai ye ha uyee riyɔ́pítú kecáa h́ tɔ un ko rhpá píyei we riyu n waise, api ye urinyiri taáse api ko u pɔ́hɔ́se ¹⁰ piwéése afeéré ne pina pɔ́ né ye pee uyee riyɔ́pítú kecáa h́ tɔ metene riwula api uyee rhpá píyei h́ we yáasi api pee riyɔ́pítú keyu-i piayɔ́pikɔ́h sá api re: ¹¹ Urópiima ne Urólééca, pɔ ne sá re pɔké riyu ne rinyiri ne hnaŋe m má. Liriyíki re pɔ́ rhpá yo wa, pɔ lalé líké n we. Lé nnya kai ko we.

Kesáŋpipi ye rítelé wúkule

⁵ Am péé uyee riyɔ́pítú kecáa h́ tɔ kunipe luke-uke kéme rítelé rinyine yenu tin kepire ne kéyu-mé wólaalé, api ko atópi aseí rikécáa wai apí ne wúkesi re úka úu kape rica. ² Am ko ulécaatume naŋe-naŋe unyine yenu un yóólé lin cálé te: Wóo tu re uké rítelé té wúkule uké ko tiatɔpi nyé fori?

³ Amá úka úu we keyómecaa-pɔ née keté nté kecáa née keté metene yee yé n fe uu ri wúkule née uu ri nyáni. ⁴ Kei kam pee meyá té ŋmaa re úka úu tulaalé te uké rítelé té wúkule née uké ri nyáni nnya. ⁵ Uwéése use uu pee né maa re: Kape n téni, a yé te Yuta pikó mpuri kéme kukinaá, Tafiti kepiré ye feriyele. Ke yé fe ake rítelé té wúkule ake ko atópi aseí nyé foru.

⁶ Am ko riyɔ́pítú té keɔpe ne lifáakó lina lé keɔpe ne piwéése pɔ keɔpe Risáŋpipi yenu tin nyenu yare pi ne ri nyɔ́hɔ́sele. Akóle aseí ne inípee iseí karí pee má. Lelee Ulééca ifaa iseí iyé kuu keté nnéi kecáa h́ túmei. ⁷ Arí hapɔ ari uyee riyɔ́pítú kecáa h́ tɔ kunipe luke-uke kéme rítelé té yósu. ⁸ Kuu rítelé té piyɔ́ m masí, lifáakó lina lé ne piwéése afeéré ne pina pɔ́ api sí apí ha Risáŋpipi keyu-i wúla, rhpá úye un kekéné ne sinúŋpi kapi ne wura n wa ne tulaali meyiŋe múllé. Ulééca pikó keyome kapi n yáasi ye ké. ⁹ Api keyóme fale kenyine n yom te:

Pɔ tule re pɔké rítelé té yɔsí pɔké atópi nyé fori, liriyíki re

pi ne p3 ny3wnsele aa mep3nye ne m3pa kum3re k3ye ne m3pa meyu m3ye
ne m3pa ayu 3ye p3soi ne m3pa nsoipuri n3-ye ayu l3lu aa Ul33caa pa.

¹⁰ P3 pi pansesele n-y3w3pipuri pik3 ne iny3wnse piwai p3e

Ul33caa pikei n wai. Pi s3ntile pike ket3 kec33 iy3w3pi n t3.

¹¹ Am p3e weri am pil33caatum3 kul3i p3e riy3w3pit3 ne lif33ak3 l3 ne pikpure n k3neil3 met3 kom. Pinn3i ye lele p3le p3le ne kuw33 kuw33 3i k3k3entene we.

¹² Pi p3e c33ile re:

Tis3n3pipi kap3 ne n ny3wnse tee tulaal3 te tike n3n3e ne mem3 ne mew33ses3h3 ne rik3h3
ne r3yu ne ak3he ne ipakare y3s3!

¹³ Am p3e l3 nn3i ke Ul33caa uu n wa lin key33m3caa-
p3 ne ket3 kec33 ne ket3 metene ne m3nimaa k3m3e we kom lin tee re:

Uyee riy3w3pit3 kec33 n t3 ne Ris3n3pipi p3e ak3he ne ipakare ne

r3yu ne n-y3w3pin3e te m3pa p3yei-p3!

¹⁴ Lif33ak3 lina l3 ai ye p3e re: Am3! Piw333e p3 api ye p3e w3la api y33si.

At3pi akpuul3 fo3 ny3 mew3kule

6 Am3 pa3, am y3nu ke Ris3n3pipi ari at3pi ase3i ny3 k3m3e rise n w3kule, am p3e lif33ak3 lina l3 lise kom, lin met3 ne s3misi yar3 ik3ne pisenke3 re: A kam.
² Am3 pa3 am is3 tom3 y3nu. Uyee i n t3 ye p3e pitepe m3ilenle. Api piferiye ih3e u pa, uu yisi u3 n t3su yar3 uyee n feriy3e un k3 t3su uk3 ha k3 piferiye rikp3 me33.
³ Ke Ris3n3pipi ari rit3pi l3r3 n w3kule, am lif33ak3 l3r3 kom ai semni re: A kam! ⁴ Is3 ic3 ye3 n w3n3e yar3 nna ii p3e l3eri. Uyee i n t3 uu n3n3e y3nu re uk3 ket3 kec33 nk3n3n3e lese p3soi pike ne n k3naane nnya. Api k3 kut3he caaca3 kunyine u pa. ⁵ Kari rit3pi t33n3 n w3kule, am lif33ak3 t33n3 kom ai semni re: A kam! Am3 pa3, am is3 n3m3h3 y3nu. Uyee i n t3 ye p3e kem3n3e m3ilenle. ⁶ Am lif33ak3 lina l3 kec3p3e met3 menyine kom, men tee re: Pi y3 mes3r3pipi menyine kem3n33caripi kes3 ne kekeiyaa kes3 ih33 l3, api k3 mem33pipi sim3n33caripi sitaani ne kekeiyaa kes3 ih33 l3lu. Am3 3ni kap3 m3kp3 ne p3ta p3 tica.

⁷ Kari rit3pi n3ii n w3kule, am lif33ak3 n3ii met3 kom te: A kam! ⁸ Am3 pa3 am is3 inyine y3nu ne meh3le nt3ne ipi3e. Pi ye uyee i n t3 s3e re nk33. Nk33 kuhore ye p3e u tikilenle. Api ket3 aw3l3 ana k3m3e kuse kec33 n3n3e y3nu ap3 ne at3he ne nk3 n3 it3i ne lic3pii-c3pii sisoipipi t3k33.

⁹ Kari rit3pi n3p3 n w3kule, am k3ny3wnsetunipi metene p3 kap3 Nl33caasim3 ne ase3ra kap3 n l33e nnya m pari3 am3iri y3nu, ¹⁰ pin pupuke3 lin c3l3 te: S3a s3ne cir3cir3 ne uyik3yiki, h3i ne keyo-p3 kaa y3 l3 n n3n3ise p3k3 kelene t3haane p3k3 ns3m33ei y3 p3k3 p3e ket3 nk3 p3soi nt3kp3 kec33 kutu ripasa? ¹¹ Api pinn3i mm3 m3pa 3ye ket3kanka tom3 pa, api k3 pi maa re pike p3e k3 nk3ripi n w3ntel3, pipikeic3 ne pipimar3c3 kap3 pim3c3 n k3n3ne pike ha pinn3i c3pin3ep3.

¹² Kari rit3pi kp3ul3 n w3kule, am pa3 ket3 ake y3n3e ne rik3h3. Itun3e ii panse ri3m3h3 yar3 kukp3sa3a3, iw3re ii inn3i panse yar3 m3ny3e. ¹³ Kel33caa awarepi aa p3e keteni-i p3roiri yar3 ke k3fikiyee aku ye kuy3 piima k3m3e kuapipi n t3ye aa p3roi me33. ¹⁴ Kel33caa ake w3kaap3 yar3 rit3l3 kap3 riw3p3, ay3p3e nn3i ne m3ni kep33p33 sit3 nn3i asi siketone-i yisike3. ¹⁵ Ket3 nt3 piy3w3pi ne piw333e ne at3pi piw333e ne pim3m3 ne pin3n3e-n3n3e ne pil3si nn3i ne p3p3e pim3c3re n te ap3 ay3p3e kec33 aparepoo k3m3e ne apareca3aa sip33p33 p3kesi. ¹⁶ Api ye p3e ay3p3e ne apareca3aa maa re: Ani ker3c33 l3ime ani r3 y3rii t3k3 uy3e riy3w3pit3 kec33 n t3 ne Ris3n3pipi kuw3i ne ketaa wa. ¹⁷ Li we re pikuw3i keyaa piima ye tuimele. W3o ye fe u3 lelu?

Ul33caa p3soi ye ritii kec33 Ul33caa nwoi y3s3

7 L3 mem33, am p3e pil33caatum3 pina pinyine y3nu pin ket3 aw3l3 k3na k3m3e ny3nu. Ket3 kec33 ay3 ana kap3 p3e m3il3 te kuy3 k3ka 3ku kap3 ne ket3 kec33 n3e m3nimaa-i n3e kul33 kunyine kec33 m3 pi nnya. ² Am k3 ul33caatum3 uc3 y3nu un ketun3eleeme-
m3 ta3mel3 un Ul33caa ye3 nf3a n te nwoi m3il3. Uu c33i ai c3, uu pil33caatum3 pina p3p3e nc3e n y3 te pike ket3 ne m3nimaa 3we wa maa re: ³ Ani kap3 ket3 n3e m3nimaa n3e al33e rica h3i ne kum3n3e kp3-i kari y3 Ur3l33caa pikeik3 atii nwoi n wa. ⁴ Am p3e p3 kap3 nwoi n wa nn3i k3m. Pi lele p3soi 3kotok3 p3le ne af3ena ne ana (144.000) Isiray3eli pik3 amare nn3i k3m3e. ⁵ Yuta kumare k3m3e, p3soi 3kotok3 kefi ne at3 (12.000). Rupeni kumare k3m3e, p3soi 3kotok3 kefi ne at3 (12.000). Kaati kumare k3m3e, p3soi 3kotok3 kefi ne at3 (12.000). ⁶ Ase3 kumare k3m3e, p3soi 3kotok3 kefi ne at3 (12.000). Nefitalii kumare k3m3e, p3soi 3kotok3 kefi ne at3 (12.000). Manasee kumare k3m3e, p3soi 3kotok3 kefi ne at3 (12.000). ⁷ Simey33 kumare k3m3e, p3soi 3kotok3 kefi ne at3 (12.000) Lefi kumare k3m3e, p3soi 3kotok3 kefi ne at3 (12.000). Isakaa kumare k3m3e, p3soi 3kotok3 kefi ne at3 (12.000). ⁸ Sapil33 kumare k3m3e, p3soi 3kotok3 kefi ne at3 (12.000) Yosefi kumare k3m3e, p3soi 3kotok3 kefi ne at3 (12.000) Penyam3e kumare k3m3e, p3soi 3kotok3 kefi ne at3 (12.000) kap3 nwoi wa.

Tisoiwu3 piima tee Ul33caa key3r3 n c3pinel3

⁹ L3 mem33 am3 pa3, am tisoiwu3 piima rinyine y3nu, tip3soi 3pi k3k3entene we. M3pa nsoipuri n3-ye ne m3pa kum3re k3ye ne m3pa ayu 3ye ne m3pa meyu m3ye pik3 ye pi. Tiy3w3pit3 ne Ris3n3pipi keyu-i kap3 p3e ny3nu pin sit3kanka caaca3 tom3 t3ntil3 pin at3n3pai mul3il3.

¹⁰ Pi p3e c33ile lin c3l3 te: Ur3l33caa ye3 riy3w3pit3 kec33 n t3 ne Ris3n3pipi p3e tir3yu l3. ¹¹ Pil33caatum3 nn3i ye p3e riy3w3pit3 ne piw333e ne lif33ak3 lina keyu ny3nule. Api w3la api ket3 k3yu tuhu api Ul33caa y33si ¹² pin tee re:

Am3, Ur3l33caa ye3 ipakare ne ak3he ne mew33ses3h3 ne ip3wn3e

ne r3yu ne n3n3e ne rik3h3 m3pa p3yei-p3 te. Am3!

¹³ Kei ke piwéése pē use uu rinóɔ ɔɔsí uu né maa re: Piye ye mpí pēe nní sitúkanka tomé tántilē pin ne méye leeri? ¹⁴ Am u pēe re: Unépiima, pɔɔ nyu. Uu pēe né maa re: Pēpēe íwe píima kéme n léeri ye pi. Pi pisi-tukanka caaca hēerele api risáhpipi menye kéme si wárarase. ¹⁵ Lē nnya kapi Uléeca riyɔɔpitū keyu-i we pin ukeyo-i ketúné ne kesine u yáási. Uyee riyɔɔpitū kecáá h́ tū yé pikecáá m páilē. ¹⁶ Nkú h́n yé kɔ piwai pi rikpá, nnírē h́n yé kɔ piwai pi rikpá, ntunje h́n yé kɔ piwákáa pi rikpá, kutói áku yé kɔ piwai pi rikpá. ¹⁷ Li we re Risáhpipi tee riyɔɔpitū kecɔpe h́ we yé ne pilúkei pi ha ari pi kpísi arí ne míni mee ye nfáa n he ihɔi kéme pi sí, Uléeca uu pēe pimenini nnéi tinnē.

Titópi sééi-sééi mewúkule

8 Ke Risáhpipi ari ritópi sééi-sééi tē n wúkule, ai keyómecaa-pɔ séé lēké-lēké yare itunje nwoi mekɔɔnú welé kumújé. ² Am pilécaatumē pisēei pē yenu pin Uléeca keyu-i nyenu. Api anáatón aseei pi pa.

³ Ulécaatumē use uu pēé weri uu kenýɔɔnsehúupi kecáá nyere. U pēe wura kecaripi ke-i kapi ye tulaali n h́maasi múilenle. Api tulaali kulúi ne Uléeca pikɔ nnéi iyáhaa u pa re uké wura kenýɔɔnsehúupi kee riyɔɔpitū keyu-i h́ we kecáá he. ⁴ Tulaali anyɔ ne Uléeca pikɔ iyáhaa ii ulécaatumē anipe-i léeri ii Uléeca keyu-i taá. ⁵ Ulécaatumē uu pēe kecaripi ke-i kapi ye tulaali n h́maasi kpísi uu kenýɔɔnsehúupi kéme nna toru uu súúni meyiye uú ne ketē kecáá sáɔɔ, ikónē ii senkee, metē ame léenti, ikónē ii yékurentē, ketē ake yénesi.

Anáatón foí ana nyee n tē

⁶ Pilécaatumē pisēei pēe anáatón aseei m múilē api pēe pimēcire cápine piké a tēse.

⁷ Ufoí uu rináatón tēse, akónēparepi ne nna aí ne ménye cónēne aí ne ketē kecáá lóiri. Ai ketē h́ɔɔnēne metaani, ai kuwélé kuse torē múkú-múkú, ai kɔ aléé h́ɔɔnēne metaani, ai kuwélé kuse torē múkú-múkú, ai kɔ meyiú h́mú nnéi torē múkú-múkú.

⁸ Ulécaatumē lírū uu rináatón tēse. Ai riyópe ntone rinyine tee nna h́ torē mínimaa kéme sáɔɔ. Ai mínimaa h́ɔɔnēne metaani, kuwélé kuse aku panse ménye. ⁹ Ai liwawai nnéi lee mínimaa kéme h́ we lin fafai h́ɔɔnēne awélé ataani, ai kuwélé kuse nam. Ai kɔ áninɔi h́ɔɔnēne awélé ataani, ai kuwélé kuse nam.

¹⁰ Ulécaatumē táánū uu rináatón tēse. Tiwárepi maamaa tee iyúipuke meɔ h́ torē ari keyómecaa-pɔ lóiri. Ikói ne ínhɔi kai h́ɔɔnēne awélé ataani, ari kuwélé kuse kecáá lólu. ¹¹ Pi ye riwárepi tē sēe re apisenti. Ai míni h́ɔɔnēne awélé ataani, kuwélé kuse aku panse apisenti, písoi kulúi api míni mee n tulesi nnya kpíni.

¹² Ulécaatumē náií uu rináatón tēse. Ai itunje ne iwáre ne awárepi h́ɔɔne awélé ataani ataani, ai h́pá ye kuwélé kuse pepu re awélé ataani nyē kéme kuse kuké kuɔmaha-i n we nnya, keyáa keké kemetéí awélé ataani kéme kuse paa, kesine keké kɔ kemetéí awélé ataani kéme kuse paa nnya.

¹³ Arh weríí, am metuke maamaa menyine yenu men keléecaa-pɔ yóósilē, men símisi lin cálē te: Íwe, íwe, íwe ke ketē kecáá pikɔ api anáatón ke pilécaatumē pitaani tɔɔɔ mpí api n tēsenē nnya topori!

Anáatón ataani tɔɔɔ metēse

9 Ulécaatumē núpū uu rináatón tēse. Am pēe ri-wárepi rinyine tee pēe keléecaa-pɔ n lóime keteni-yénu. Api mehóre menyine kehánne u pa. ² Uu mehóre mē wúkule. Ányɔ anyine yare kehúú maamaa anyɔ aa mehóre mē kéme léeri, itunje ne kuyɔ aku mehóre anyɔ nyē nnya kuɔmaha cóni. ³ Apááni aa ányɔ nyē-i léeri aa keteni-i n we, ai ketē kecáá inā nnaɔe nɔɔ a he. ⁴ Ai pēe a maa re áa kape meyiú néē mepéi néē kuléé kunyine rica, amá písoi pēe ápi atii kecáá Uléeca nwoi m má h́manē kaa yé rica. ⁵ Ápi ncée a he re aké pi kó. Amá pi re aké pi fíkiise iwáre inupū. Pifíkiise pē mpɔle ye we yare ke inā ii ye nní usoi n tori mpɔle nɔɔ. ⁶ Písoi yé lisiyaa se-i nkɔ wéési, ápi ye pēe n yē. Pi ye n la piké kpí, amá nkɔ nn wuru n h́ ne ketaa pi wai.

⁷ Apááni nyee wele yare isá kapi n nyɔɔnse piké ne atɔpi ha. Linyine yare ayɔɔpikɔɔ kápí ne wura n wa ye pēe ayu kecáá wele, asiye pɔɔn sisoipipi ne menyine we. ⁸ Annyúpi ye pēe wele yare nnósinyúpi, aañ yare ákinaá akó. ⁹ Aakiɔ ye pēe wele yare siwenitukanka kaa tanaalē, aaomé h́ iwɔɔ pɔɔn we yare sínɔipi ke isá kulúi ii n tɔɔɔ in ne itóó ne atɔpi sí. ¹⁰ Aasele ye pēe sínɔipi mále yare anansele. Asele nyē-i ke annaɔe n h́ pēé we aké ne písoi iwáre inupū kéme n fíkiise.

¹¹ Ayɔɔɔpi ye akēkpeē h́ we ye mehóre mē utumē. Urinyiri ye Me-epiree kéme Apatɔɔ. Pi ye Mékireki kéme u sēe re Apolɔɔ †

¹² Íwe meluke foí mee lē tómpɔ. Íwe meluke metē mee kɔ lē memáá pikáme kpáne.

¹³ Ulécaatumē kpúúlū uu rináatón tēse. Am metē menyine kom men akóle ana nyee kenýɔɔnsehúupi kápí ne wura n wa ken Uléeca keyu-i we kéme-pɔ leeri. ¹⁴ Ame ulécaatumē kpúúlū uyee rináatón m má maa re: A pilécaatumē pina pēpēe nkói maa kapi ye n sēe re Efiraati kecáá m pahaalē fénne. ¹⁵ Api pēe pilécaatumē pina pē fénne. Pi pēe itunje iye-i ne keyáa ke-i ne iwáre iye-i ne kuɔmē kpe-i pimēcire cápinelenle piké ketē h́ɔɔnēne metaani piké kuwélé kuse kpu.

¹⁶ Pisantone kutɔpilee ye pēé lele písoi afíná h́ píle píle meté (200.000.000). Ne linnéi mmē konle. ¹⁷ Ne pēe menéyene kéme isá ne pēpēe i n túntilē yenle. Pi pēe siwenitukanka tántilenle sin wɔɔne yare nna néē yare ri-h́úhúpare néē yare metuhuta. Isá ayu ye pēé wele yare akinaá ayu. Nna ne ányɔ ne linyine yare nfúrɔ toi ye pēe piinɔɔ-i léentile. ¹⁸ Ai sisoipipi h́ɔɔnēne metaani, ásáláú ataani aa kuwélé kuse kóni. Ásáláú ataani nyee nyee nní nna ne ányɔ ne nfúrɔ toi mee pēe piinɔɔ-i n léenti. ¹⁹ Isá iyē nnaɔe ye iinɔɔ-i ne iasele-i wele. Iasele ye iwáa meɔ wele. A áyu mále aa ye ne nkópe wai.

²⁰ Písoi tɔɔɔ pē ke ásáláú nyē áa n kó ápi pimewai kópe kepire ritɔ. Ápi aníri ne piléé kápí ne wura ne nwóóweni ne nweni h́mɔhɔ ne apare ne ana h́ serí ái ye

† Apatɔɔ ne Apolɔɔ ase i re ucókoi, néē ucaainkee

ko fe liké yé, ái ye ko kō ai ye ko sōne piyáhaa tíye. ²¹ Ápi pipisoikō ne pimēsepewai ne pimēsoikpáráwai ne pipiyaa kēpire ritō.

Kételēpi kapi Yohani r̄n pa

10 Am p̄ee ulécaatumē uc̄o yenu un r̄nan̄e má, un keyómecaa-p̄o c̄epimelē ah̄o an u yariilē. Kuwameniri ye p̄ee uriyu kecáa wele, ukeyu ken we yare itun̄e, uana p̄ōn̄ we yare inalempi. ² U p̄ee kételēpi kenyine kunipe-i múilenle ken wúkulelē. Uu kúna luke-luke mínimaa kecáa c̄opu uu kumii ntaai kecáa c̄opu. ³ Uu p̄ee meýá cáai ai cá yare kúkinaá k̄p̄ee senk̄ee. Kuu rincáái, ikón̄e ii semni mes̄ei, nn̄é nn̄ kóm. ⁴ K̄e ikón̄e ii mes̄ei m̄ē tin̄ō r̄n ma, ar̄n n̄ la k̄e w̄oi, am keyómecaa-p̄o rin̄ō rinyine komti re: A ikón̄e mes̄emni mes̄ei m̄ē tin̄ō k̄efa-i rinyiki tik̄e m̄ pékaalē, kap̄e ri w̄oi.

⁵ Ulécaatumē uyē kar̄n p̄ee n̄ yé un míni kecáa ne ketē kecáa nyenu uu keyómecaa-m̄ē kunipe luke-luke síka. ⁶ Uu Ulécaaa yee keyómecaa ne lelee kekem̄e n̄ we ne ketē ne lelee kekem̄e n̄ we ne mínimaa ne lelee mekem̄e n̄ we n̄ wapisi rinyiri séi uú ne wéeri re itun̄e ii ko nkp̄eni we. ⁷ Keyáa k̄ē ke ulécaatumē sééi-sééi uú ha urinaat̄n̄ n̄ tén̄sene, Ulécaaa kemún̄e nn̄éi k̄ee m̄ pékaalē ye ha wain̄e yare kuú p̄ee mek̄ee-me linsim̄e upikeik̄o antepuye n̄ símisi.

⁸ Metē m̄ē kar̄n p̄ee n̄ k̄ō men keyómecaa-p̄o né símaari, am̄e ko pimáa né k̄p̄a re: A n̄ n̄me a ha kételēpi k̄ee n̄ wúkulelē ulécaatumē yee mínimaa kecáa ne ketē kecáa n̄ nyenu anipe-i ȳs̄i.

⁹ Am p̄ee ulécaatumē uyē kuwéé-m̄ē n̄ s̄i, nen u tee re uk̄e kételēpi k̄ē né pa. Uu né maa re: A k̄e k̄p̄isi aa muuni. K̄e yé nt̄ule k̄efa súunu, amá k̄e yé mp̄ón̄ō-i n̄ láárú yare metē.

¹⁰ Am ulécaatumē kunipe-i kételēpi k̄ē ȳosu am muuni. Ake nn̄én̄ō-i larisi yare metē, amá kam piluke ke r̄n mas̄i, ake nt̄ule kenéfa súuni.

¹¹ Unyine uu p̄ee né maa re: Li pise re p̄ok̄é ha ko ne Ulécaaa rinyiri l̄ē kuu ayu meýá ne isoipuri ne meyu ne piȳōpi kecáa n̄ símisi pi rit̄é̄se.

Piseérak̄o pit̄e p̄ē kecáa ns̄im̄e

11 Api p̄ee kek̄p̄api kenyine né múise yare kemún̄e naapi api né maa re: A yisi a Ulécaaa keyo ne ken̄ȳon̄sehúpi mus̄i, aa p̄ep̄ee kei n̄ yáasi keeni. ² Amá a k̄eyaála k̄ee Ulécaaa keyo ketahai-m̄ē n̄ we riyá, kap̄e k̄ē mus̄i. Pi k̄ē ne p̄ep̄ee ápi ye Ulécaaa m̄ pakare riyále re pik̄e Ulécaaa kuyu telise iwáre af̄eena ne it̄é. ³ Né pin̄seérak̄o pit̄e p̄ē he api Ulécaaa rinyiri ne pisōi símisi pin̄ ikp̄olū tántilē siyáa kúkotokú ne píle píle met̄e ne kuwóo ne kefi (1.260). ⁴ Piseérak̄o pit̄e p̄ep̄ee nn̄i Olifiyee aléé at̄é nyē ne sífiráa sit̄osi sit̄e sese ket̄e Upiima keyu-i n̄ nyenu. ⁵ Unyine un n̄ la uk̄e pi caai, nna nn̄ piin̄ō-i léeri nn̄ pipilaar̄ō tore. Ēe, unyine un n̄ la uk̄e pi caai, li pise re pik̄e l̄ē u kpu. ⁶ Pi r̄nan̄e mále pin̄ yé keyómecaa tápisi re ikón̄e ii kap̄e kemún̄e k̄p̄ē nn̄éi k̄ém̄e kap̄i ne Ulécaaa rinyiri n̄ símisi cuunu.

Pi ko r̄nan̄e mále pin̄ yé míni ripól̄ise mén̄ye, pin̄ yé ko tíyase it̄oi nc̄opuri ii ket̄e kecáa léeri kumún̄e k̄p̄e-i kap̄i n̄ la.

⁷ Pin̄ piȳei piaseéra pilése m̄ mas̄i, ináme iyee mehóre-i n̄ léeri yé at̄opi pi wa ii pi feriȳe ii pi kóni.

⁸ Sisoik̄op̄e asi p̄ee kuyu maa k̄ec̄op̄e k̄eyaála-i n̄ laik̄eelē. Pi m̄un̄eisen̄ele api ȳenu ap̄i ne kuyu k̄p̄ē séi re Sot̄om̄ née Esipiti. Kei kap̄i p̄ee Piupiima kunap̄éék̄ō kecáa karii. ⁹ Ayu nn̄éi k̄ém̄e pisōi ne amáre nn̄éi k̄ém̄e pisōi ne meyu nn̄éi k̄ém̄e pisōi ne isoipuri nn̄éi k̄ém̄e pisōi yé siyáa sitaani ne kuwélé k̄ém̄e pi yé pin̄ kpuwaalē, amá ápi yé nc̄ee he pik̄e nhóre nnyine k̄ém̄e pi wa. ¹⁰ L̄ē kai nn̄i pi n̄ wa nnya, li yé ket̄e kecáa pisōi n̄ láárú pin̄ mp̄ón̄are-i we, pin̄ lih̄ēhēe pasiine re antepuye p̄ē ket̄e ye p̄ee ket̄e kecáa pisōi f̄ikiisele nnya.

¹¹ Siyáa sitaani ne k̄ewélé k̄ē memáá, nf̄aa mee Ulécaaa k̄ém̄e n̄ léeri n̄ w̄eri nn̄ pi loni, api yisi api piana kecáa nyere. Iwame píima inyine ii p̄ee p̄ep̄ee p̄ee pi n̄ nyáni loni. ¹² Antepuye pit̄e p̄ē api p̄ee rin̄ō cáca rinyine keyómecaa-p̄o komti tin̄ pi tee re: Ani nt̄e ritaám̄e! Api p̄ee ah̄o k̄ém̄e keyómecaa n̄ taál̄ē, pipilaar̄ō api pi yenu. ¹³ Ket̄e ake liitun̄e iye-i meýá yenesi, ai kuyu h̄on̄ene awélé kefi, kuwélé kuse aku foru aku lolu, ai ket̄e piyen̄aa p̄ē k̄ém̄e pisōi ákotokú asēei (7.000) kopu, ai pic̄ō kewuu t̄ise api Ulécaaa yee keyómecaa-p̄o n̄ we riyu waise. ¹⁴ Íwe meluke lírū mee l̄ē t̄omp̄o. Metáán̄u ye nf̄aani s̄ontile.

Tin̄at̄n̄ sééi-sééi

¹⁵ Ulécaatumē sééi-sééi uu rin̄at̄n̄ t̄ense. Met̄e cáca menyine kulú am̄e keyómecaa-p̄o maari re: Ket̄e kecáa iȳōpi ye Ur̄p̄iima ne uyē kuu n̄ w̄ee anipe-i l̄ō. M̄p̄a ne piȳei-p̄o kuu yé iȳōpi n̄ t̄ū! ¹⁶ Piwéése af̄eere ne pina p̄ep̄ee Ulécaaa keyu-i piaȳōpit̄ū kecáa n̄ t̄ū api w̄ula ap̄i kpará ap̄i Ulécaaa riyu waise, ¹⁷ Pin̄ tee re: Upiima Ulécaaa, r̄nan̄e nn̄éi ute yee neni n̄ we un ko mek̄ee-me we, t̄o p̄o p̄on̄ese re p̄o mp̄ón̄are píima ne ip̄ȳōpi tone nnya. ¹⁸ Isoipuri ye p̄é ne kuwóo yisile ii nyere. Amá kup̄w̄ō ye nkp̄eni yisile. Itun̄e iye-i kaa pik̄p̄ok̄o nn̄éi n̄ túhaan̄ene ye nkp̄eni tule. Pip̄ok̄eik̄o antepuye, p̄ē nn̄éi kaa n̄ te, p̄ē nn̄éi p̄ee ye rin̄w̄ula ap̄i riyu p̄o waise, piwéése née siwá yé nkp̄eni piihēe ȳs̄i. Li ko nkp̄eni tule re p̄ok̄e p̄ep̄ee ket̄e n̄ k̄opu p̄s̄ ko k̄ō.

¹⁹ Ulécaaa keyo k̄ee keyómecaa-p̄o n̄ we ake hán̄ne, nkóm̄eine kuú ne pisōi n̄ s̄ee kutakai aku uk̄eyo-i léeri. Sikón̄etéhe ne met̄e ne pikón̄esen̄k̄ee ne ket̄e piyen̄aa ne akón̄eparepi maamaa aa léeri.

Un̄si unyine ne kúconc̄o

12 Ai limáamaa linyine keyómecaa-p̄o lese ai nyise. Un̄si unyine lo yee ntun̄e n̄ tanaalē un iwáre uana metene wailē, un ko riȳōpik̄n̄ rinyine riyu kecáa kíp̄ilē, awárepi kefi ne at̄e an tikecáa we. ² U p̄ee k̄efa mále, un p̄ee k̄emare-i memárenl̄ō ne pupukee.

³ Ai ko linyine lic̄o keyómecaa-p̄o lese ai nyise. L̄ē ne kúconc̄o maamaa w̄é k̄unyine le yare nna. Áyu asēei ne akól̄e kefi kaku má. Aȳōpik̄n̄ asēei nyee áyu nyē

kecáa we. ⁴ Kurisele ari keyómecaa-pɔ awárepi hɔɔne metaani, ari kuwélé kuse keteni-i láume. Kúconcó aku unósi yee pimáre n la keyu-i nyere, kun la re un kewá m mari, kuké ke muumpɔ. ⁵ Unósi uu kewántisi maru. Ketisi ye ke kee isoipuri nnéi ne n-yóɔɔpinaɔe yare nweni m múine. Ai ukewá ké Uléecaa ne uriyɔɔpitũ-mě kpiíɔ. ⁶ Unósi uyě uu pɛe wuru uu kucesi kóima-i ke Uléecaa uu ketónɛ n nyóɔnse uu u yekei sí te piké kei u n kpínii siyáa kúkotokú ne píle píle meté ne kuwóo ne kefi (1.260).

⁷ Atɔpi aa keyómecaa-pɔ wai, Miseli ne piléecaa-tume picɔ api kúconcó atɔpi wai, kúconcó ne kupitume pɔɔ kɔ atɔpi leeri. ⁸ Amá ði kpekɔe pɛe feriyɛ, api pɛe keyómecaa-pɔ piketone paa. ⁹ Api ketě mmé ku láume. Kúconcó píima kpekɔe iwáa kpure kapi ye n sée re kunirílá ne Setani. Kpekɔe ketě nnéi kecáa písoi kiraasente. Api ketě mmé ku láume api kupitume pɔ kɔ láluliri.

¹⁰ Am pɛe keyómecaa-pɔ metě caca menyine komti, men tee re: Piyulale ne Uróléecaa nnaɔe ne Uiyɔɔpi ituɔe ye kɔ nkpéni tule. Uyě kuu n wée n-yóɔɔpinaɔe ituɔe pɔ ne kɔ nkpéni tule. Li we re pi unóɔme yee ketúɔé ne kesine Uróléecaa keyu-i píɔmáreɔ kecáa nnóɔme n wa piláume masile. ¹¹ Tisáɔpípi menyine ne pinsímé kapi ne rikécáa aseéra n lese mee tíyese kapi u feriyɛ. Ai kɔ kpá, ápi pɛe pinfaa ne kutu cɔlě liké ne wa re pi nkɔɔ wuru. ¹² Lě nnya liké pɔ n lárú, keyómecaa. Liké kɔ nɔ nní kekemeé n we n lárú! Íwe ke pɔ ketě ne pɔ mínimaa ani topori! Li we re nókunéwée-mě ke kuníri aku kuwóo ne weheɔlě, kun nyu re ituɔe kai ku n tise í piye.

¹³ Ke kúconcó aku n yě te pi keteni-i piláume ku masile, aku pɛe unósi uyee kewántisi m mári n lakasente. ¹⁴ Kei kai pɛe metuke maamaa menyine améɔ keté unósi uyě pa re uké ne yóosi uké kucesi kóima-i ha, kei kapi ye ha kumúɔe kuse ne amúɔe anyine ne kumúɔe welé † kémee u kpínii un iwáa ne ketaa we. ¹⁵ Iwáa ii in-ɔɔ-i míni leseri yare nkói, ii unósi uyě kepíre tikise re nkói mmě nké u rikpá nké ne tɔmpɔ. ¹⁶ Ketě ake unósi uyě come. Ake nnóɔ haa ake nkói ke kúconcó aku kun-ɔɔ-i n léseme muumpɔ. ¹⁷ Kúconcó akú ne unósi uyě wóosi aku pɛe yisi akú ha upipirě nnéi ne pɛ nnéi pɛe Uléecaa isé m múlě pin kɔ aseéra ke Yeosu uu n lése tikilě atɔpi wai.

¹⁸ Aku pɛé ha mínimaa ritime nnyene kecáa tasi.

Ináme ité inyine nkó

13 Lě memáa, am pɛe ináme inyine yenu ne akóle kefi ne áyu aseé in mínimaa-i léeri in taámelě. Akóɔpípi kefi nyee akóle nyě kecáa we, Uléecaa alě pɔɔn pɛe áyu nyě kecáa wólaalě te anyíri. ² Ináme iyě kam n yě ye pɛé ne kútoroo menyíne wele, iipái yare keyúipɔpi ikó, innɔɔ yare kúkinaa nnɔɔ. Kúconcó aku pɛe kunnáɔe ne kuriyɔɔpitũ ne hnaɔe píima nɔ i pa. ³ Kei kam pɛe iriyu rise ye ye pi ti rifapile api kópu. Amá tiitoi iyě karí pɛé ne n kpine ii pélu. Lě nnya, ketě

† Kumúɔe kuse ne amúɔe anyine ne kumúɔe welé: Li we yare nnéi mmě kapi nté nní lě n sée ye lele aɔmě ataani ne kuwélé.

nnéi pikó api pɛé n káipi pin kahaankee apí ne ináme iyě tiki. ⁴ Api kúconcó yáasi api wúla re ku ináme iyě hnaɔe he nnya. Api kɔ ináme iyě yáasi api wúla, api re: Wóo ináme meɔ we, wóo ye kɔ fe uú ne i tɔpu?

⁵ Ai nnóɔ i he ii ye ne n tankee in kɔ Uléecaa lámaanke. Ai kɔ hnaɔe i he re iké ne iwáre afeena ne ité kémee ipikei wa. ⁶ Ii nnóɔ wúkule ii Uléecaa lámaanke. Ii kɔ Uléecaa rinyiri ne ukeyɔ ne pɛpɛe keyómecaa-pɔ n we lámaanke. ⁷ Ai kɔ ncée i he ricu-ruu re iké Uléecaa písoi atɔpi wa iké pi feriyɛ. Ai kɔ rhpá nsoipuri n-ye ne rhpá kuyu kúye ne rhpá meyu méye ne rhpá kumáre kúye kecáa hnaɔe i he. ⁸ Ketě nnéi písoi pɛ anyiri nyee áa hái ketě kekoraane-me Risáɔpípi kapi ne n nyóɔnse nfaa ritelé kémee n wólaalě ye i yáasi api wúla.

⁹ Uye un ukóme, uké kó! ¹⁰ Lin úye n waimere uké akpanii kémee n we, akpanii kémee kuu ye ha. Lin úye n wainere re piké ne ritéhe u kpu, ritéhe kapi ne u kop-une. Lě nnya ke Uléecaa pikó api ye piɔmáɔpú ne nfaate ke yu m mahani.

¹¹ Lě memáa, am kɔ ináme icɔ yenu in ketě-mě leeri. Akóle até kií pɛe má. Iyě akole ye wele yare isáɔ akó in kɔ símisi yare kúconcó. ¹² Iyee pɛe ináme foí iyee mínimaa-i n léseme n-yóɔɔpinaɔe mále. Ináme foí ye n wele, ilírú nnyí in kɔ ne innáɔe keisi. Ii ye pɛe tíyese ketě ne kepísoi api ye ináme foí iyě yáasi api wúla. Iyee pɛe itóo yósi in ye pɛé ne i kpu, amá ii pélu. ¹³ I mewai píima waile hái íi ne keyómecaa-pɔ ketě kecáa nna súiseri písoi nnéi inipee-i. ¹⁴ I mewai píima kai i n he re iké wa wale íi ne ináme foí iyě pikei kémee fe ii ketě kecáa písoi nnéi kuyu-i tani. I ye pi maa re piké ináme iyee pɛe itóo n yósi in ye pɛé ne kpu, amá in kɔ ne nfaa má keyu serí piké ne riyu i waise. ¹⁵ Ai kɔ hnaɔe i he re iké ináme keyu kapi n serí kémee nfaa wa keké ne n símisi, keké kɔ tíyese piké pɛpɛe piyáhaa ke n yúlu kó. ¹⁶ Iyee wa ke písoi nnéi, siwá ne piwéese ne pimámá ne píwekɔ ne pɛpɛe pimécire n te ne pilási api kunípe nées ritii kecáa nwóo má. ¹⁷ Úka úu ye fe uké linyine lɔ nées uké yáa, un-sá linwɔi mmě ukecáa m má. Li ye fe ai ináme iyě tinyiri nées nnéi mmě kapi ye rinyíri tē n sée.

¹⁸ Nté kai mewéeseɔɔho pise. Uyee mesɔɔho m má uké kéé uu nnéi kapi ye ne ináme iyě n sée ceru. Li we re nnéi mmě ye usoi rinyiri le. Mme mee nní píle píle mekpulũ ne kuwóo ne kefi ne mekpulũ (666).

Pě ayu ke Uléecaa uu n lɔ keyome

14 Am pɛé paí, am Tisáɔpípi yenu tin Siyɔɔ riyɔɔe kecáa nyenu, písoi ákotokú píle ne afeena ne ana (144.000) nyě ne pɛ nnéi atii kecáa ke tirinyiri ne Tiusaa rinyiri ari n wólaalě pɔɔn kɔ kei we. ² Am keyómecaa-pɔ metě menyine komti yare míni píima menyine mee wólu nées yare ikóne yee meyá semni. Nné mmě kam n kó ye we yare ke pikéhépepe api ye sikéhé rhp pépu nné nɔ. ³ Pi pɛe riyɔɔpitũ ne lifáakó lina lě ne piwéese pɛ keyu-i keyóme fale kenyine yomle. Úka úu ye pɛe fe uké keyóme ké peikee, insá písoi ákotokú píle ne afeena ne pina (144.000) pɛ ayu ke Uléecaa uu ketě kecáa n lɔ mecire pɛe ye fe.

⁴ PISOI pinyine ye pi pee ápi pinósiwélaa ne pimécire mékperinkpe m póriinke. Ápi pinósi nyu. Tisáhpipi kapi ye n tikilē mpa yei kari sí. Li pISOI kecape piayu lble re piké n we yare melukepi foí kapi ye Ulécaá ne Risáhpipi n laanse mecá. ⁵ Nnómesimé nka n n kó pi-inco-i we. Nka n n we kapi ye ne pi n cési.

Pilécaatumé pitaani ye yóólē te Ulécaá ye ne pISOI túhaanene

⁶ Am kó ulécaatumé uco yenu un kelécaá-ṗo yóosilē. Nsimé Kecire teneciré kuú pee má uké ketē kecáá pISOI ne mpa isoipuri íye ne mpa kumáre kúye ne mpa meyu méye ne mpa ayu áye riyóó. ⁷ U ye pē male ai cá re: Ani Ulécaá n wuru ani ye kó ríyu u waise re itunye ye tule uké ne pISOI túhaane nnya. Lē nnya, ani ye uyee keyómecaa ne ketē ne mínimaa ne ínihci n wa yáasi ani wúla!

⁸ Ulécaatumé uco uu melírū tiki, uu re: Ku loole, kuyu maa Papilwōni ye loole. Kpekpe ayu nnéi kupita nírise. Kupita piniré pee kuiwásánkaí píima kaku pISOI n tā.

⁹ Ulécaatumé uco uu metáánū pi tiki, uú male ai cá re: Úye un ináme ne ikeyu kapi n serí n yáasi uu wúla, api nwóí uritii kecáá née kunípe kecáá u wai, ¹⁰ pi yé kó uyē Ulécaá kuwōi pita pee ápi líka n cōhnelē kēpōripi-i u súunu uu níru aí ha pee nna kémee ne linyine yare nfúrō toi kémee pilécaatumé pee n cáká-cákálē ne Risáhpipi keyu-i u n wukei. ¹¹ Nna mee pi n wúkei anyo aa pee mpa píyei mesére n likirelē, pepee ináme keyu-i ne ikeyu kapi n serí n yáasi api wúla ne nkó yee ritii née kunípe kecáá irinyiri nwōi m má, ápi pee ketúnjé ne kesine mewénte má.

¹² Lē nnya ke Ulécaá pikó pee Ulécaá isé m múilē pin kó Yeesu ne kefa tenelē api yé n ηmóópúlē.

¹³ Am pee keyómecaa-ṗo metē menyine komti men né tee re: A wōi re: Kaí ne neni n kprisi, pepee Upíima kupéneco kémee n kprini ye pinarekome le. Ulécaá Nfaawōne ye re lee ni mesei, li we re piiwe nnéi kapi ne nkpéni wénte re piké pimewai ihéé yōsí nnya.

Pikpáa ne picáa nsímé ketē kecáá

¹⁴ Añ paí, am ahōw tomé anyine yenu, unyine un ahōw nyē kecáá tú un ne Usoi kepipi menyíne we. U pee ríyu kecáá wura riyōpikōn kipilenle un kó kényale yelekó kunípe-i múilē. ¹⁵ Ulécaatumé uco uu Ulécaá keyo-i léeri uu uyee ahōw kecáá n tú maapō ai cá re: A kēpōnyale fō aá kpasí. Ikráatunye ye tule, li we re iluke ye ketē kecáá pipele masile. ¹⁶ Uyee pee ahōw kecáá n tú uu pee kényale fom, ai ketē kecáá iluke kpasí.

¹⁷ Ulécaatumé uco uu Ulécaá keyo kee keyómecaa-ṗo n we kémee léeri. Uyē ne pee kó kényale lari-lari múilenle.

¹⁸ Ulécaatumé uco yee nna kecáá nnahe m má ṗo kenyōnse-i léeri uú ne uyee kényale lari-lari m má símisi ai cá re: A kēpōnyale yelekó kē fō aa ketē kecáá reese sipúkípi túúni re reese ye pipele masí nnya.

¹⁹ Ulécaatumé uu ukenyale ketē kecáá fóm, uu ketē

kecáá reese kecare apipi túúni uu kupōri maamaa kpe-i ke Ulécaá kuwōi aku n we súúni. ²⁰ Ai kupōri kpe ne kuyu iyaa leepō ai ku pulu ai cérii, ménye ame kupōri kpe-i léeri amé taá hái ne isā akpaláa kecáá-ṗo, ame mecáá tōóri yare kilometiri píle píle metaani (300).

Pilécaatumé ne ásáláú tōwō

15 Am pee limemáá keyómecaa-ṗo limáamaa linyine kai n lése ai nyíse yenu ái kusímé we. Lelee pilécaatumé pisēi pee ásáláú aseēi tōwō m múilē. Liriyíkí re lelee másune Ulécaá kuwōi aku pee níhesi.

² Am kó linyine yenu yare sikáláúwelēpi, lin tanjēlē yare mínimaa, nna nn kó kémee cōhnelē. Pepee ináme ne ikeyu kapi n serí ne irinyiri nkēnwōi n feriyē api pee sikáláúwelēpi see n tanjēlē yare mínimaa kecáá n nyenu, pin Ulécaá kekējé múilē. ³ Ulécaá ukeikó Moisi keyome kuú ne Ulécaá ríyu n waise ne Risáhpipi keyome kapi pee yóm te:

Upíima Ulécaá, nnahe nnéi ute,
Lē nnéi kaa n wa ye piyele, ái kó kusímé we.

Isoipuri nnéi uyōpi,
Kēpōmúnjé ye kecíre wele
Ken kó nsímēsei tikilē!

⁴ Upíima, wóo yé fe uu yúlu re úu yé ṗo wuri,
Úu yé kó ripōnyíri ritaáse? Li we re mēpōcíre ṗo cáká-cákálē.

Isoipuri nnéi pISOI ye sóntile piké kēpōyu-i riwula piké ṗo yáasi,

Li we re li sóntile liké nyíse re mēpōwai ye kecíre wele.

⁵ Am pee lē memáá paí, am yénu Ulécaá keyo kémee ke kunyōnsecáñjé aku n we ken keyómecaa-ṗo hánnelē. ⁶ Pilécaatumé pisēi pepee ásáláú aseēi m múilē api kenyōnse-i léeri. Asáñjáá tomé sōne yíkíyiki nyee n tēlu kapi pee lapaalē, pin kó rikíñ kecáá wura atampála teriilē. ⁷ Lifáakó lina lē lise ali pilécaatumé pisēi pē wura siporipi sisēi pa, Ulécaá yee mpa píyei-ṗo n we kuwōi píima kun sikemee yipaalē. ⁸ Ulécaá meyoopi ne unnahe nnya, ányo aa kenyōnse yarii, pilécaatumé pisēi pē ásáláú aseēi nyē aá ha ne piwai másu, úka úu fe uké kenyōnse-i lompo.

Ulécaá kuwōi píima siporipi sisēi

16 Am pee metē cáká menyine kom men kenyōnse-i léeri men pilécaatumé pisēi pē tee re: Ani n ηme ani ha Ulécaá kuwōi píima siporipi sisēi sē ketē kecáá kōwō.

² Ufoí uu tōmpō uú ha ukeporipi ketē kecáá kōwō. Kúcapáá kōpe ne kupōle-ṗole kunyine aku pISOI pee ináme nwōi pikecáá m má pin kó ikeyu kapi n serí yáasi wai.

³ Ulírū uú ha ukeporipi mínimaa kémee kōwō, ame panse yare ukpōkō menyē, lifáakó nnéi lee mínimaa kémee n we ai kprini.

⁴ Utáánū uú ha ukeporipi ikóí kémee ne ínihci kémee kōikee. Linnéi ai panse ménye. ⁵ Kei kam pee kó ulécaatumé yee míni kecáá nnahe m má un tee re: ṗo aseēi tikilenle, ṗo nní n we, ṗōn kó pee mekee-me we,

pɔɔ nní n cáká-cákálě, kaa nní n túhaane nnya, pɔ aseí ute le. ⁶ Kapi pipókɔ ne antepuye menye n kɔikee nnya ke pɔɔ kɔ ménye pi pa re piké n ntí. Lě kaí ne sá re piké pi wa!

⁷ Am pɛe kóm lin kenýɔɔnse-i tee re: Pʒ Upiima, Uléecaa hnanje nnéi ute, pipótúhaane ye nyamle pin kɔ aseí tikilě! ⁸ Uléecaatumé náii uu ukeporipi itunje kecáa kɔɔni, ai ncée i he re iké nna wa iké ne pisoí tore. ⁹ Kutó piíma kunyine aku pisoí tore api Uléecaa yeé ásáláú nyě kecáa hnanje m má lámaankɛe, amá api yúlu re ápi ye hɔmurei piké mɛfine conse piké ríyu u waise.

¹⁰ Unúpũ uu ukeporipi ináme iyě tiyɔɔpitũ kecáa kɔɔni, ukeɔɔpitě áke kuɔmaha cɔni. Pisoí api pɛe ntóosi ne aní n takai. ¹¹ Api pɛe íwe kapi n le ne ácapaá kapi n yě nnya Uléecaa yeé keyómecaa-pɔ h we n lámaankɛe, amá ápi pimewai kópe riyá.

¹² Ukpúúlũ uu ukeporipi nkóí maa kapi ye n sée re Efiraati kémee kɔɔni. Mmeni amɛ h̄su líkɛ ne ke-tunjeleeme-mě piyɔɔpi pɛe n weme ncée n tápíle nnya.

¹³ Am pɛe kúconcɔ nnɔɔ-i ne ináme nnɔɔ-i ne antepu nnɔɔe nnɔɔ-i yénu, aníri kperinkpekɔ́ ataani anyine nyee h we yare asah̄a an léenti. ¹⁴ Aníri anyine nyee mewai píima n wapisi ye nyé ke Setani uu tumpɔ. Ketě nnéi kecáa piyɔɔpi kémee kaa s̄nesi re aké pi cápíne piké ha ne Uléecaa, hnanje nnéi ute keyaa maa ketúnjé atɔpi wa.

¹⁵ Ani yě te n̄é Upiima ne s̄nepɔle yare uyaa. Uyee n tú un nyáni un umelape ukecáa wailě te úu kape meɔmanɛ s̄ne piké uisei yě ye únarekome le!

¹⁶ Aníri nyě aa piyɔɔpi p̄é cápíne kelō k̄é kapi ye Mé-epiree kémee n sée re Harimaketɔ́ kémee.

¹⁷ Usééi-sééi uu ukeporipi keléecaa yáa. Metě cáca menyine amɛ kenýɔɔnse-i riyɔɔpitũ kémee léeri, men tee re: Li piwai masile! ¹⁸ Ikónɛ ii yékurentɛ, metě menyine amɛ léenti ne pikónesɛnkɛe. Ketě áke yénesi. Háí ke pisoí apí ne ketě kecáa h̄ weme, ketě áke píkaí limɛcɔ meýá yeɔaalě. ¹⁹ Ai kuyu maa h̄ɔɔnɛne metaani, ketě kecáa ayu nnéi pɔɔ lólesi, Uléecaa uu pɛe kuyu maa Papilɔɔni kecáa léise uu ukuwɔ piíma pita keporipi ku pa. ²⁰ Míni kepáápá sitě nnéi asi wúrunkɛe, ápi ayɔpe p̄́ piyéne rikpá. ²¹ Akónɛparepi kone-kone aa keyómecaa-pɔ leeri aa pisoí kecáa lólaari, an mulú yare aparɛcaɔaa. Pisoí api pɛe ásáláú ke akónɛparepi aa pi n wai nnya Uléecaa lámaankɛe ke ntóosi nn meýíkíyiki h̄ tsí nnya.

Ketahai kapí ne Papilɔɔni n túhaanɛne nkó

17 Lě memáá, piléecaatumé pisei pɛpɛe sipóripi sisei m múlě use uú weri uú ne né s̄misi, uu re: A kam ké ketahai kapí ne uwásánkaí piíma n túhaanɛne p̄́ nyise. Kuyu piíma kunyine ye ku kɛe míni piíma ritime h̄ we. ² Uyě ke ketě kecáa piyɔɔpi apí ne iwásánkaí wapisi, ketě kecáa pikó pɔɔ kɔ umemare kpááree m̄é pita pomɛsi.

³ Uléecaa nfaa nn n̄é Ioni, uléecaatumé uu né kpísi uú ne kucesi kóima-i s̄í. Kei kam pɛe unósi unyine yě, un ináme wéé yeé m péirentɛ kecáa tú. Uléecaa alě nyee ikécáa p̄́kɔrelě te anyíri, in kɔ áyu aseí ne akóle

kefi má. ⁴ Unósi uyě ilũ kuu n tanaalě ye íwéé nyaii le in kɔ peirentɛ. U kɔ pɛe wura ne apare s̄one ne ikóle néikɔ́ wailenle. U pɛe kɔ wura keporipi kunípe-i múlɛnle, ncaai riyíkí ne mékperinkɛe ncɔpuri mee umewai kpááree kémee n léeri men ke yipaalě. ⁵ Tinyíri rinyine aseí nyee m pékaalě ye pɛe uritii kecáa wólaalenle re: Papilɔɔni, kuyu maa piíma, piwásánkaí ne ketě kecáa mewai kpááree riyíkí uni. ⁶ Am unósi uyě yenu kuu Uléecaa pikó menye ne pɛpɛe Yeesu kecáa aseéra n lése menye h̄ ntí un pomaalě. Kam u n yě, ai meýánsei nnɔ́ né yipu.

⁷ Uléecaatumé uu pɛe né maa re: Yo nnya kai ye nnɔ́ p̄́ yi? Né unósi uyě ne ináme iyě kecáa kuu nní h̄ tú in áyu aseí ne akóle kefi má aseí nyee m pékaalě p̄́ s̄imisi. ⁸ Ináme iyě kaa nní h̄ yě ye p̄éé wele, amá íi nkpéni we. I ye nfáani nkpɔ kuhore-i rikpáfume íi ha ne méwoo séé. Ketě kecáa pisoí p̄é anyiri nyee áa háí ketě kekoraane-me nfáa ritelé kémee n wólaalě api ináme iyě yenu, ai nnɔ́ pi yipu re ináme iyee p̄éé we íi kɔ nkpéni we, in kɔ masí kpáfumene nnya.

⁹ Nté kai nkpéni pise re usoi uké mesɔɔɔ ne mewésesɔɔɔ m p̄enelě un má: Áyu aseí nyee ayɔpe aseí kecáa ke unósi uyě uu n tú le. A kɔ piyɔɔpi pisei le. ¹⁰ Pi pinupũ iyɔɔpi pilapile masile. Use ye ne iyɔɔpi tunle. Uɔ úu kahane n ka. U s̄ontile úu tonene líkɛ náɔai. ¹¹ Ináme iyee pɛe h̄ we íi kɔ pɛe nkpéni h̄ we p̄́ ticuruu ye kɔ uyɔɔpi páha-paha le. Iyě ne kɔ pisei p̄é kéméé wele, in t̄su iké ha méwoo riséé. ¹² Akóle kefi nyě kaa n yě ye piyɔɔpi kefi le, pɛe ápi kahane keyɔɔpitě timmúlú. Amá itunje mekɔ́nú mese kumúnjé ke akóle nyě áa ha ne ináme iyě kesé iyɔɔpi tonene. ¹³ Likei lise kapi pinnéi lákasepɔ, pin pinnanje ne pin-yɔɔpinaɔe kpísi pin ináme palě. ¹⁴ Pi ye Risáɔpipi atɔpi wa, Tisáɔpipi ari pi feriyɛ re ti pipíima Upiima le, tin kɔ piyɔɔpi Uyɔɔpi nnya. Tisáɔpipi ne tipikó ke Uléecaa uu n sée uu kɔ pi wéé pin ne aseí ri tikilě p̄́ né kɔ pi feriyɛ.

¹⁵ Uléecaatumé uu kɔ pimáa né kpá re: Míni m̄é kaa nní h̄ yě, uwásánkaí uyě un meritime tú ye ayu ne asoi-wuí ne isoipuri ne meyu le. ¹⁶ Akóle kefi nyě kaa nní h̄ yě ne ináme iyě ye uwásánkaí uyě ipuri ye, ai ulikó nnéi u yɔɔ ai meɔmanɛ u yá. Ai uisare takai ai kɔ nna u toroise múkú-múkú. ¹⁷ Li we re Uléecaa ye piakɔ kémee wa re piké umela wa piké kesé likei lise n lakasepɔ piké kɔ pin-yɔɔpinaɔe ináme pa, Uléecaa aɔɔɔ kuu m̄ ma áa ha ne wai.

¹⁸ Unósi uyě kaa nní h̄ yě yeé kuyu maa kɛkɛpɛe ketě kecáa piyɔɔpi kecáa n-yɔɔpinaɔe m má.

Papilɔɔni melólé

18 Lě memáá, am uléecaatumé uɔ yeé h̄nanje piíma m má yénu un keyómecaa-pɔ súiri. Uriyu kuu m má metéi amɛ ketě kecáa kpáii. ² Uu meýá cáái ai cá re: Ku loole, kuyu maa Papilɔɔni ye loole! Ku pansele aníri ketone ne h̄pá nfáa kperinkpekɔ́ h̄-ye ne h̄pá kenúipi kperinkpekɔ́ kéye ke pisoí apí h̄ la ripɔɔɔ. ³ Li we re ketě kecáa isoipuri nnéi ye kumemare kpááree m̄é pita n ntíle. Ku ne ketě kecáa piyɔɔpi ye

kesé mewai krááree wapisile, pikpéense p̄w̄ k̄o kulimámák̄w̄ píima kémee memá yénu.

⁴ Kei kam k̄o keyómecaa-p̄o metē meco komme re: Pinésoi, ani kukemé le, áni kape ne kesé kuakópe kémee n lonaalē n̄k̄é ne ásáláú yé nnya. ⁵ Kuakópe ye ricúle aá ha ne keyómecaa kám, Uléecaa uu p̄e kumewai nnéi mee áme aseí m má kecáá léise. ⁶ Ani ku wa yare kaku ye pic̄o n wa meco. Ani k̄o kumewai kópe ku hééle meté. Ani k̄o píta pape-pape keporipi kaku ye pic̄o n nírise api pom mpape mm̄ē meté ku pa. ⁷ Yare kaku ríyu n wéési aku kumecire likók̄rik̄ó kémee p̄w̄ meco kani yé mp̄w̄caai ne íwe kémee ku rip̄w̄. Ku yé kukefa-i maa re: In̄s̄iȳw̄pi kam nté le, ám ukúman-n̄osi. Káii, ám píakai nk̄o yenune! ⁸ Lē nmaa nnya ke ásáláú ase ase aa yé keyáa kes̄e kukecáá súime: Lēle itói ne nk̄o ne nkú, nna nn k̄o ku torē múkú-múkú. Li we re Upíima, Uléecaa yee ne ku n túhaane ye unan̄e-nan̄e le.

⁹ Ku ne ketē kecáá piȳw̄pi nnéi p̄e kesé kumewai krááree ne kulikók̄rik̄ó kémee n lonaalē yé kuitu té, pin ha n yé te k̄pek̄ee torē ke ányo aa nní léeri.

¹⁰ Kump̄w̄caai píima yé iwame pi wa, api ketaa-p̄o nyere api ye p̄e tēni re: Íwe! Íwe! Kuyu maa Papil̄w̄ni, kuyu nan̄e-nan̄e, itun̄e mek̄w̄nú mese kémee kapí ne p̄w̄ túhaane ai m̄áap̄.

¹¹ Ketē kecáá pikpéense p̄w̄ ne k̄o ténile pin k̄o k̄p̄ nnya nk̄o tū te úka úu k̄o we yee yé piyaalū apehe n l̄o nnya. ¹² Iyáalū apehe nye nyee nní wura ne nwóóweni ne apare s̄one ne ikólé ne asán̄áá kecire ne asán̄áá wé nyaii ne asán̄áá nyee n tēlu ne áwé nyee m péirente ne aléé nyee kekphápi m má ne m̄p̄á yo kapí ne ásun̄i n wapisi ne m̄p̄á yo kapí ne ana kecire née ne nweni n̄m̄w̄o née ne apare tomé n wapisi ¹³ ne likalei-kalei lee m mílu ne kekphápi lik̄o ne tulaali ne tulaali kapi ye n s̄ee re miiri ne tulaali nmaa-nmaa ne píta ne mék̄o ne nt̄o s̄one ne melukepipi ne ináa ne isán̄ ne isā ne sisann̄opi ne pilási ne sisoipipi sic̄o. ¹⁴ Lē kaa n káipinke ye ne ketaa p̄w̄ wale. Likók̄rik̄ó ne lē nnéi lee n tēlu ye ne p̄w̄ p̄le. Ai nk̄p̄eni kúyene we!

¹⁵ Pikpéense p̄e k̄p̄ nnya memá n̄ yé yé kuiwe píima iwame n wai api ye p̄e ketaa-p̄o nyere api tēni, pin ne nk̄o tū. ¹⁶ Pi yé maa re: Íwe! Íwe! Kuyu maa k̄p̄e asán̄áá kecire ilū ne ilū wé nyaii in k̄o peirente n lapaalē, kun k̄o wura ne apare s̄one ne ikólé wailē ye íwe we k̄pa! ¹⁷ Itun̄e mek̄w̄nú mese kémee ke memá píima m̄ē nnéi ame riséé.

Ánin̄o pitíkíi nnéi ne picéet̄n̄é nnéi ne ánin̄o pikeik̄ó nnéi ne p̄ep̄e míni kémee n keisi nnéi api p̄e ketaa-p̄o n nyenu ¹⁸ pin pupuk̄ee, pin kumetore anyo nyáni, api ye p̄e re: Kuyu maa kúye kecire k̄p̄e p̄e nkú tulaalē? ¹⁹ Api ye ntaai piayu kecáá k̄w̄ni pin tēni, pin nk̄o tū pin cáai re: Íwe! Íwe! Kuyu maa k̄p̄e likók̄rik̄ó píima kémee ke ánin̄o pite nnéi p̄e mínimaa kémee ánin̄o m má api memá n̄ yé ye itun̄e mek̄w̄nú mese kémee pan-sele kucesi kóima!

²⁰ Lē nnya, liké keyómecaa pik̄o n láárú. Liké k̄o n̄ Uléecaa pik̄o ne pitume ne antepuye n láárú re Uléecaa ye ne ku túhaanele ani alari yenu nnya. ²¹ Kei

ke uléecaatume nan̄e-nan̄e unyine uu ripare rinyine k̄p̄isi yare rináipare uu mínimaa kémee ri sáw̄, un tee re: Nní meco kai kuyu maa Papil̄w̄ni mes̄ri láup̄n̄e, ári yé k̄o piyéne ku rikpá. ²² Ápi yé k̄o ketume kep̄ȳo-i pikén̄epepe ne inyánlū nc̄w̄puri pik̄o ne pisunsímaa ne pináat̄n̄símaa pikóme rikpá. Ápi yé k̄o kei unyine piyéne rikpá un pinípekei pinyine wai, ápi yé k̄o unyine pikóme rikpá un nam. ²³ Kéfiraa metéi áme k̄o kei pikp̄aii k̄p̄áne, ápi yé k̄o ula ne un̄osi úka metē k̄o. Lē nnya kápi yé n̄ka kep̄ȳo-i pikóme rinkpá yee re pip̄k̄o p̄e n k̄p̄éense p̄e p̄e ketē nnéi kecáá pinán̄e-nan̄e, aa k̄o ne mep̄sepewai isoipuri nnéi k̄iraasente nnya.

²⁴ Ai k̄o yá, pi k̄o antepuye ne Uléecaa pik̄o ne p̄ē nnéi kapi ketē kecáá n k̄o menyee kep̄m̄ee yénle.

Uléecaa yee ipakare te

19 Lē memáá, am p̄e linyine keyómecaa-p̄o komti lin cálē yare riwúí metē te: Alélúya! Ur̄l̄éecaa yee piyulale ne ríyu ne n̄nan̄e Ute! ² Upitúhaane ye nyamle pin k̄o aseí tikilē. Lē kai m pise re piké túhaane kuu ye túhaane. U uwásán̄kaí píima yee p̄e mémare krááree ne ketē n k̄o p̄u túhaanele uú ne ukunipe upikeik̄ó menyee mee n k̄w̄nu riwome hééle. ³ Api k̄o melirū pimáa k̄p̄a re: Alélúya! Kuyu maa k̄p̄e n̄ torē anyo aa yisi aá n taalē ne m̄p̄á piȳei-p̄o. ⁴ Piwéése af̄eeré ne pina p̄ē ne lifáak̄o lina lē ai yisi ai wúla ai Uléecaa yee riȳw̄pitū kecáá n̄ tū yáasi ai re: Amí! Alélúya!

⁵ Metē menyine ame riȳw̄pitū kémee léeri re: Ani Ur̄l̄éecaa pakare, n̄ upikeik̄ó nnéi ne n̄w̄ u n wuru, si-wá ne piwéése! ⁶ Am p̄e linyine kom yare risoiwúí metē, yare nk̄oi maa nnyine mee w̄lu née yare ikón̄e yee mes̄ri senkee, lin tee re: Alélúya! Upíima Uléecaa, n̄nan̄e nnéi ute ye uiȳw̄pi tunle. ⁷ Liké r̄o n láárú t̄k̄é mp̄w̄cnare píima-i n we t̄k̄é ne ipakare píima u pa. Tisán̄pipi pin̄sik̄piké anyá ye tuimele, tiun̄osi uu umecire cáp̄ine. ⁸ Asán̄áá s̄one melape mee n tēlu áme líka c̄h̄cn̄elē kapi u pa re uké t̄á. Asán̄áá s̄one melape mem̄ee nní mewai s̄one ke Uléecaa pik̄o api n wapisi.

⁹ Uléecaatume uu p̄e né maa re: A w̄i re p̄ē kapi Risán̄pipi pin̄sik̄piké anyá n̄ s̄ee ye p̄in̄arekome le! Uu p̄e k̄o lē memáá né maa re: Uléecaa ricuruu an̄o ye nye!

¹⁰ Kei kam p̄e uana metene loó ké ne u yáasi, amá uu né maa re: A mep̄c̄ire t̄i, kape lē wa! Ne up̄keico le nen k̄o pip̄m̄áreco p̄e Yeosu iseérak̄o n le uk̄eico. A Uléecaa yáasi aa wúla. Yeosu kecáá aseéra pilese yee re antepuye ye aseí símisile.

Usantone yee isā tomé kecáá n̄ tū

¹¹ Kei kam p̄e keyómecaa yé ken wúkulelē, isā tomé inyine in nyenu. Pi ye Uyee i n tū s̄ee re Asei ne Uyík̄iyi-ki. Upitúhaane ne at̄pi kuu n wai ye aseí tikilenle.

¹² Uinipee ye inalempi le. Aȳw̄pik̄n̄ kulúí nyee Uriyu kecáá we. U rinyíri mále tee n w̄laalē, amá umemáá úka uc̄o úu ri nyu. ¹³ Kutúkanka caacaa kapi ményee riñe kuu tanaalē. Urinyiri tee Nléecaasimé. ¹⁴ At̄pilee

nyee keyómecaa-pɔ́ ñ we ye pɛe isã tomé túntilenle an ne u tikilē an kɔ́ asáñáá sɔ́ne tomé melape tántilē áme líka cǎhɔ́nelē. ¹⁵ Titéhe rinyine ne meyele píh-píh ye un-ncɔ́-i léemelenle uké ne ketē kecáá písoi kǒ. N-yɔ́ɔ́pinaŋe yare nweni kuú ne pi múíne uu kupóri maamaa kémee Uléecaa, ñnaŋe nnéi Ute kuwɔ́i píima pita pulu. ¹⁶ Tinyíri rinyine ye ukutukanka caacaa kecáá ne uritaa kecáá wǎlaalenle re: Piyɔ́ɔ́pi Uyɔ́ɔ́pi ne pipiima Upiima.

¹⁷ Am pɛe uléecaatumɛ unyine yenu un ntunje kémee nyenu. Uu cáái ai cá, uu sinúipi nnéi see keléecaa-pɔ́ n yóósinkɛe séi re: Ani kam ani Uléecaa anyǎ́ píima kémee cápine, ¹⁸ ani piyɔ́ɔ́pi isare ne pitɔ́piwéésee isare ne píyukɔ́ isare ne isansare ne pisantonɛ isare le, ani kɔ́ mǎ́pá píye, piyupipi ne pilási ne siwǎ́ ne piwéésee isare le.

¹⁹ Am pɛe ináme ne ketē kecáá piyɔ́ɔ́pi ne piatɔ́pilee yenu pin cápinelē te piké ha uyee isã kecáá ñ tú ne ukutɔ́pilee atɔ́pi wa. ²⁰ Kei ke pǎ́ api pɛe ináme ne antepu ncɔ́me tí. U ye pɛe ináme keyu-i mewai píima n wapisile apí ne pɛpɛe inwɔ́i pikécáá mǎ́ má pin kɔ́ ikeyu kapi ñ serí yáási pin wulai kiraasente. Api piketé kpísi ne pinfaa api nna kuhore kɛ-i ke linyine ai ñ we yare nfúrɔ́ toi kémee sáɔ́. ²¹ Api pitɔ́ɔ́ ne ritéhe tee pɛe uyee isã n tú ncɔ́-i n léemelē kóni. Sinúipi nnéi asi pɛe piisare le ai si toru.

Aŋmē kúkotokú kuse iyɔ́ɔ́pi metone

20 Kei kam pɛe uléecaatumɛ unyine yē un keyómecaa-pɔ́ súiri un mehóre kehánne ne akpanii maamaa anyine kunípe-i muleilē. ² Uu kúcon-có, iwáa kpure iyē kapi ye n sée re kuníri ne Setani tini uu paasi, aku lē m pahaalē aŋmē kúkotokú kuse kémee. ³ Uu mehóre kémee ku sáɔ́ uu kukécáá ká áku kape kɔ́ ne písoi n kiraasente hái ne aŋmē kúkotokú kuse kpǎ́ kuké ha ne tene nnya. Lē memáá, li pise re uké pɛe nkáripí ku fénne.

⁴ Am pɛe ayɔ́ɔ́pitū yenu. Ai pɛpɛe akécáá ñ tú ñnaŋe he re piké ye ne túhaane. Am kɔ́ pǎ́ kapi isɔ́ n corii re pi Yeesu ne nléecaasimé kecáá aseéra lese nnya amíiri yenu. Am kɔ́ pɛpɛe ápi rinwúla piké ináme yáási, ápi kɔ́ inwɔ́i piatii née pianipe-i má akó yénu. Api nfáa pɛeri, pi ne Kirisi api kesé iyɔ́ɔ́pi tone aŋmē kúkotokú kuse. ⁵ Pikɔ́ɔ́kpɔ́ picɔ́ ápi nfáa pɛeme hái aŋmē kúkotokú kuse kpǎ́ akú ha ne tene. Pikɔ́ɔ́kpɔ́ kémee meyise foí ye mǎ́. ⁶ Pɛpɛe pikɔ́ɔ́kpɔ́ meyise foí mǎ́ kémee n yisi ye nkíŋŋiŋe-i wele, pin kɔ́ Uléecaa pikó! Nkɔ́ lírū ñn pikécáá ñnaŋe ñka má. Amá pi pansene pɛpɛe ye Uléecaa ne Kirisi inyɔ́ɔ́nse n wa. U ne pǎ́ api aŋmē kúkotokú kuse kpǎ́ kémee kesé iyɔ́ɔ́pi tone.

Pi Setani feriyɛ

⁷ Aŋmē kúkotokú kuse kpǎ́ kun ha píyei n tómpɔ́, api pɛe Setani ukukpaniilee-i léseri. ⁸ Uu pɛe léeri uu isoipuri nnyí nnéi ye mǎ́pá ketē kuwélé kúye-i ñ we cápine, lelee Kɔ́kɔ́i ne Makɔ́kɔ́i re iké ukécáá rikpá uké ne atɔ́pi wa. I kulúí wele yare mínimaa nnyene. ⁹ Ii ketē

nnéi kecáá yipu ii Uléecaa pikó ketɔ́pikale ne ukuyu lala kekále wai. Amá nna nnyine nn keyómecaa-pɔ́ súiri nn i torɛ. ¹⁰ Ai Setani ye pɛe i n kiraasente nna ne linyine yare nfúrɔ́ toi kupɔ́re-i sáɔ́. Kei ke ináme ne antepu ncɔ́me apí we. Ai pɛe i n fíkiise ketúŋé ne kesine hái ne mǎ́pá píyei-pɔ́.

Ketahai tɔ́ɔ́ pitúhaane

¹¹ Am pɛe riyɔ́ɔ́pitū ne uyee rikécáá ñ tú yenu. Ketē ne keyóme asi ukuyu-i wuru asi pékesi apí siana yē. ¹² Am pɛe pikɔ́ɔ́kpɔ́ yenu, piwéésee ne siwǎ́, pin tiyɔ́ɔ́pitū keyu-i nyéirilē. Ai átelé perei ai kɔ́ ritelé rico péré. Tereɛ nfáa ritelé. Pikɔ́ɔ́kpɔ́ mewai ye átelé nyē kémee wǎlaalenle. Ai mǎ́pá úye mewai kecáá ne u túhaane. ¹³ Mínimaa ame pikɔ́ɔ́kpɔ́ pɛe mekemɛe ñ we leseri. Nkɔ́ ne pikɔ́ɔ́kpɔ́ kelɔ́ pɔ́ kɔ́ pikɔ́ɔ́kpɔ́ pɛe kei ñ we leseri api mǎ́pá úye mewai paí apí ne mekécáá u túhaane. ¹⁴ Ai nkɔ́ ne pikɔ́ɔ́kpɔ́ kelɔ́ kpísi ai nna kupɔ́re-i sáɔ́. Nna kupɔ́re kpǎ́, nkɔ́ lírū ye mmǎ́. ¹⁵ Ai mǎ́pá úye rinyiri tee ári nfáa ritelé kémee ñ we kpísi ai nna kupɔ́re-i sáɔ́.

Keyómecaa fale ne ketē fale

21 Am pɛe keyómecaa fale ne ketē fale yenu, keyómecaa foí ne ketē foí ye pitóŋé masile lē, mínimaa áme kɔ́ we. ² Am kɔ́ Uléecaa kuyu, Yerusalem fale yenu kun Uléecaa kémee-pɔ́ leeri kun súiri, kun kumecire cápinelē yare unósi fale ye ula m mǎ́. ³ Am tiyɔ́ɔ́pitū kémee metē cáca menyine komti, men tee re: Uléecaa kunyɔ́ɔ́nsecáŋí ye nkɔ́péni nkú sisoipipi kémee. U yé pikeméé n we, api pansɛ upisoí, pi ne Uléecaa ricuruu api pɛe kesé n we. ⁴ U yé pimenini nnéi pi tinnen-te, nkɔ́ ñn yé kɔ́ piwée rikpá, nkɔ́ pitone ne itu ne ntóosi ñn yé kɔ́ n we, ke mekɛe-me likó ai pitóŋé mǎ́ masi nnya.

⁵ Uyee pɛe riyɔ́ɔ́pitū kecáá ñ tú uu pɛe né maa re: Pɔ́ yē, ne mǎ́pá yo pansesele lifále. Uu kɔ́ kpá re: A wai! Anɔ́ nyē ye nsímései le, lē kai kɔ́ lenɛ.

⁶ Uu kɔ́ pimáa né kpá re: Li piwai masile! Néé Ufoí ne Utɔ́ɔ́, Kékoraane ne Kétɔ́. Né nkó ke nníré nn ñ we míni mee ye nfáa n he nhɔ́i pa faalaa. ⁷ Uyee n feriyɛ likó ye nní kuu n yénune: Néé yé Uuleecaa, uyē uu kɔ́ kenépipi. ⁸ Amá piwamei ne pɛpɛe ápi aseí n tíkilē ne pɛpɛe icírí n wai ne pisoikó ne pɛpɛe méwoo méwoo n wai ne menírihélaawai pikó ne pɛpɛe piléé n nyɔ́ɔ́nse ne pinɔ́ɔ́me nnéi ncɔ́puri pǎ́ ketone ye nna ne linyine yare nfúrɔ́ toi kupɔ́re kéméé wele. Nkɔ́ lírū ye mmǎ́.

Yerusalem fale

⁹ Lē memáá, piléecaatumɛ pisɛei pɛpɛe pɛe sipóripi siseei m múllē use uú weri uu né maa re: A kam ké unósi fale pǎ́ nyíse, uyee Risáŋpipi unɔ́si.

¹⁰ Kei ke Nfáasɔ́ne nn kenécáá súime, Uléecaatumɛ uyē uu né kpísi uú ne riyópe maamaa ne ricáca rinyine taá. Uu pɛe Uléecaa kuyu, Yerusalem yenu kun keyómecaa-pɔ́ Uléecaa kémee léeri kun súiri.

¹¹ Uléecaa mmule ye pɛe kukeméé wele, ku pɛe télule yare ripare sɔ́ne kecire née yare ripare ŋmǎ́i-ŋmǎ́i

kémee ke usoi uu ye umecire n nyáni yare kenípeenyáni yelépi kémee. ¹² Mmeme maamaa ne ncáca nnyine ye pee ku kónúlenle, sipoo kefi ne sité kapi n luri, pilécaatumé kefi ne pité pin si mé. Isirayeli pikó imarepuri kefi ne ité iyé anyiri ye sikécáa wólaalenle. ¹³ Sipoo sitaani see ketunjeleeme-mé nyáni, sitaani itunje kuluke-luke-mé, sitaani itunje kumii-mé, sitaani kecópe, sitaani ketunjelolé-mé. ¹⁴ Akúipare kefi ne até kecáa ke kuyu mmeme mmé nń pee tósilé, Tísánpipi pitume kefi ne pité pé anyiri kefi ne até an apare nyé kecáa wólaalé.

¹⁵ Uyee lé né n símisi ye wura kekápá kapi ye ne m musí múilenle uké ne kuyu ne kusipoo ne kummee múhesi. ¹⁶ Kuyu awélé kena ye pee mecáa sále. Kumecaa ne kumepéré ye pee sále. Uu kekápá ké ne kuyu músu aí lelu kilometiri ákotokú até. Kumecaa ne kumepéré ne kumecá ye pee sále. ¹⁷ Uu mmeme pń ko músu, aí lelu apáha kuwóo ne afeeré ne até kumúhé. Sisoipipi memúhé ne ulécaatumé memúhé ye me. ¹⁸ Apare nmeí-nmei kapi ne mmeme mō api kuyu pń ne wura yíkíyiki nmane mōm, lin pē we yare sinípeenyáni. ¹⁹ Apare sone nneí ncōpuri kapi mmeme akuipare kecáa karikere re liké pinyáni ne nyarń. Tipare nmeí-nmei kapi rikúipare foí kecáa wa, api kusópe rikó rilírú kecáa wai, api míni kulú rikó ritáánū kecáa wai api ko mehóle rikó rináii kecáa wai. ²⁰ Api ríweé yare ménye rinúpū kecáa wai, api ko ríweé rikpúúlū kecáa wai, api wura rikó risééi-sééi kecáa wai api risannye ntone ripáha-paha kecáa wai, api metuhuta rikó rílé-lee kecáa wai, api metuhuta ne mehóle cōhōne rikó rififi kecáa wai, api ríweé ntone yare rihúúhúupare kefi ne mese rikó kecáa wai, api mékólóta rikó kefi ne rilírú kecáa wai. ²¹ Sipoo kefi ne sité sé pń ne ikólé kefi ne ité le. Nkólé nse nse kapi ne mpa ihánaa íye wa. Kuyu ripōho pń ne wura nmane le, lin peirente yare kenípeenyáni.

²² Am kei kunyōnsecáníí yé. Upíima, Ulécaaa, nnahe nneí ute ricuruu ne Risánpipi pee kuyu kpē kunyōnsecáníí. ²³ Ai nkpáni pise re itunje née iwáre iké kei metéi n wai. Li we re Ulécaaa meyoopi metéi ye ku kpáiiilenle, kuiyuipeke yee Risánpipi. ²⁴ Ayu pisoí yé kumetéi kémee sōne, keté kecáa piyoopi api kei ne pimeyoopi hapō. ²⁵ Ke kesine áke yéé kei pikai n wa nnya ke kusipoo ási yéé ko pikai n hánaalé. ²⁶ Lé nneí lee isoipuri kémee meyoopi ne ríyu m má kapi ne kei sōnepō. ²⁷ Líkperinkpekō líka née usoi nkó yee ncaai riyíki n wai un ko nnōme má úu kei melone má. Pé anyiri nyee Risánpipi nfaa ritelé kémee n wólaalé mecire pee yé kei lompo.

22 Ulécaatumé uu ko nkóí mmé-i ke nfáa nn í we né nyíse, nn we cáicái yare kenípeenyáni yelépi, nn Ulécaaa riyōpitū ne Risánpipi kémee-pō leeri. ² Kuyu kecópe kné pee wólu nn ne ncée maa tikilé, kulée kpee ye nfáa n he kun nsipéé kecópe nyenu. Kefi ne meté kaku ye mari, aku ye mpa iwáre íye kémee apipi toresi. Kuapei yéé pisoí itói pōisele. ³ Anō áa kei líka kecáa we. Kuyu kémee ke Ulécaaa riyōpitū ne

Risánpipi riyōpitū ari yé n we upikeikó pin kei u yáasi.

⁴ Pi yé ukeyu yé, Urinyiri ari ko piatii kecáa n wólaalé.

⁵ Kesine áke wene, aí yé ko kei kéfiráa metéi née itunje metéi pise, ke Upíima Ulécaaa uu pi n kpáiiilé nnya. Api pee iyōopi n tū ne mpa píyei-pō.

Yeesu mekame

⁶ Ulécaatumé uu pee né maa re: Inōsimé iyé ye nsímései le. Lé kai ko lené. Upíima Ulécaaa yee ye n tíyese antepuye api símisi ye uulecaatumé tummele re uké upikeikó lelee nfáani n waine nyíse. ⁷ Yeesu uu re: Nō yé, ne nfáani sōnepōle. Nkó yee kōso-pō nsímé mee ritelé ntí-i n we m múilé ye únarekome le.

⁸ Né Yohani, née mewai mé kō am ko yenu. Kam n yé am ko kom, am ulécaatumé uyee mewai né n nyísente ana-i lolu re ké u yáasi. ⁹ Amá uu pee né maa re: A mepōcīre tí, kape lé wa! Ne upōkeico le nen ko pipómárecō antepuye ne pepere ritelé ntí nsímé m múilé ukeico! A Ulécaaa yáasi aa wúla!

¹⁰ Uu ko pimáa né kpá re: Kape lelee kōso-pō n waine nsímé ritelé ntí m pékaalé! Itunje ye tule re tinsímé mmé nké wa. ¹¹ Nkó yee úu lisōne n wai uké n nōhlé úu kape lisōne n wai. Nkó yee mékperinkpe m pōriilé uké umecire mékperinkpe pipōrii n kpáselé. Nkó yee lisōne n wai uké lisōne piwai ne kéyu n sí, nkó yee n nyarń cáká-cáká uké n nyarń cáká-cáká un ne kéyu sí.

¹² Yeesu uu re: Pō yé, ne nfáani sōnepōle. Inéhéé karń ne wepō ké mpa úye mewai kulaa u pa. ¹³ Né Ufoí ne Utōcō, Ukpéé ne Upírē, née ko Kékoraane ne Kéto.

¹⁴ Mpi pee pisitukanka caacaa n heere piké ne kulée kpee ye nfáa n he apipi n yé piké ko ne sipoo-mé tintiki piké ne kuyu-i lompo nnya ye pínarekome le! ¹⁵ Amá pepere meyoopi n we ne menírihélaawai pikó ne méwoo méwoo mewai pikó ne pisoikó ne pepere piléé n nyōnse ne mpa úye yee nnōme n la un ko n wai piké léepō!

¹⁶ Né Yeesu, ne unélécaatumé tumpōle re uké Ulécaaa icápine kémee nō símisi re aseí ye nye. Ne Tafi-ti kumare kémee kewā pírē le. Né rimarewarepi tee n tēlu.

¹⁷ Nfáasōne ne unōsi fale ye maa re: A kam. Nkó yee lé n kō pōké ko maa re: A kam. Nkó ke nníré nn n we uké kam. Nkó yee míni mee ye nfáa n he n la uké me yōsí faalaa.

Tinó tōcō

¹⁸ Mpa úye yee kōso-pō nsímé mee ritelé ntí-i n we n kō kam símisi re aseí ye nye. Úye un kei linyine rinkpápo, Ulécaaa yé ásáláú nyé kecáa kapi ritelé ntí-i n símisi liute uyé isoí kémee rikpápo. ¹⁹ Úye un ko kōso-pō nsímé mee ritelé ntí-i n we kémee inōsimé inyine n lese, Ulécaaa yé liute uyé likó lee kulée kpee ye nfáa n he kémee ne kuyu kémee n we lese. Pi linsímé ritelé ntí-i símisile.

²⁰ Uyee n símisi re liké lee aseí le ye maa re: Eee, ne nfáani sōnepōle. Amí! A kam, Upíima Yeesu!

²¹ Upíima Yeesu uké mpa úye ípeelé nyíse!